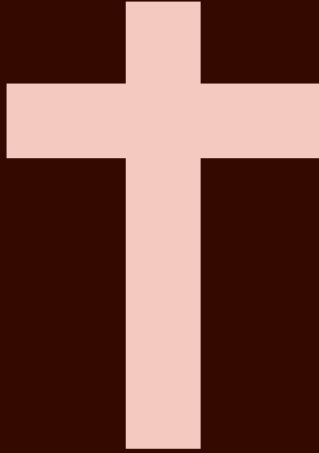

Dios ã jáap naáwát
tólih

New Testament in Cagua

Dios ã jáap naáwát tólih

New Testament in Cacua

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cacua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
34c9543b-57a6-5290-ab7b-4fa15529a7e2

Contents

San Mateo	1
San Marcos	80
San Lucas	127
San Juan	208
Hechos	266
Romanos	333
1 Corintios	366
2 Corintios	397
Gálatas	420
Efesios	433
Filipenses	444
Colosenses	451
1 Tesalonicenses	458
2 Tesalonicenses	464
1 Timoteo	467
2 Timoteo	475
Tito	481
Filemón	485
Hebreos	487
Santiago	512
1 Pedro	520
2 Pedro	528
1 Juan	533
2 Juan	540
3 Juan	541
Judas	543
Apocalipsis	546

SAN MATEO

*Dios wááh, Jesucristo, ã ñowãji
ĩ wãtna*

(Lc 3.23-38)

¹ Weém, Mateo, ded pah Jesucristo ã jumãtjidih wã daácna caá. Jesucristo ã ñowãji ĩ wãtnadih wã jwíh naóhbiþna caá. ã ñoþi jon jãtiþ bóo David wãt jumni ãt jumup wut jĩ. Caán ã jumãt pínah jãtiþ ã ñoþi Abraham wãt jumniþut ãt jumup wut jĩ.

² Abraham Isaac íþ
ãt jumup wut jĩ.

Isaacboó Jacob íþ
ãt jumup wut jĩ.

Jacobboó Judá ã déewãjĩh
ĩ íþ ãt jumup wut jĩ.

³ Judáboó ã weh chénewã
ĩt jumup wut jĩ.

Fares, Zara ĩt wãt jumup wut jĩ.
Ĩ ín Tamar
mit wãt jumup wut jĩ.

Faresboó Esrom íþ
ãt jumup wut jĩ.

Esromboó Aram íþ
ãt jumup wut jĩ.

⁴ Aramboó Aminadab íþ
ãt jumup wut jĩ.

Aminadabboó Naasón íþ
ãt jumup wut jĩ.

Naasónboó Salmón íþ
ãt jumup wut jĩ.

⁵ Salmónboó Booz íþ
ãt jumup wut jĩ. ã ín Ra-
hab
mit wãt jumup wut jĩ.

Boozboó Obed íþ
ãt jumup wut jĩ. ã ín Rut
mit wãt jumup wut jĩ.

Obedboó Isaí íþ
ãt jumup wut jĩ.

⁶ Isaíboó David íþ
ãt jumup wut jĩ.
David wut jĩ judíowã
ĩ chah maáh

ãt jumup wut jĩ.

Davidboó Urías wãt jumniþi
áadih jwáub áa jumãt
tãttimah, Salomóndih

ãt weh jumup wut jĩ.*

⁷ Salomónboó Roboam íþ
ãt jumup wut jĩ.

Roboamboó Abías íþ
ãt jumup wut jĩ.

Abíasboó Asa íþ
ãt jumup wut jĩ.

⁸ Asaboó Josafat íþ
ãt jumup wut jĩ.

Josafatboó Joram íþ
ãt jumup wut jĩ.

Joramboó Uzías íþ
ãt jumup wut jĩ.

⁹ Uzíasboó Jotam íþ
ãt jumup wut jĩ.

Jotamboó Acáz íþ
ãt jumup wut jĩ.

Acázboó Ezequías íþ
ãt jumup wut jĩ.

¹⁰ Ezequíasboó Manasés íþ
ãt jumup wut jĩ.

Manasésboó Amón íþ
ãt jumup wut jĩ.

Amónboó Josías íþ
ãt jumup wut jĩ.

¹¹ Josíasboó Jeconías ã déewãjĩh
ĩ íþ ãt jumup wut jĩ.

Queét jum láa Israel baácðih
moondih míic mao yap
yohnit, Babilonia baácðih
moónboó queéðtih ĩh baácna
ĩt ub beþep wut jĩ.*

¹² Babilonia baácna ĩ þuibiát
tãttimah,

Jeconíasboó Salatielðih
ãt weh jumup wut jĩ.

Salatielboó Zorobabel íþ
ãt jumup wut jĩ.

¹³ Zorobabelboó Abiud íþ
ãt jumup wut jĩ.

Abiudboó Eliaquím íþ
ãt jumup wut jĩ.

Eliaquimboó Azor íþ
ãt jumup wut jĩ.

¹⁴ Azorboó Zadoc íþ

* 1:6 1Cr 2.1-15; Rt 4.18-22 * 1:11 2R 24.14-15; 2Cr 36.10; Jer 27.20

āt jumap wut jī.
 Zadochoo Aquim lip
 āt jumap wut jī.
 Aquimboo Eliud lip
 āt jumap wut jī.
 15 Eliudboo Eleazar lip
 āt jumap wut jī.
 Eleazarboo Matán lip
 āt jumap wut jī.
 Matánboo Jacob lip
 āt jumap wut jī.
 16 Jacobboo José lip
 āt jumap wut jī.
 Joséboo María áa
 āt jumap wut jī.
 Mariaboo Jesús ín
 mit jumap wut jī.
 Jesúsboo Dios ā wahni Cristo ī
 niijni āt jumap wut jī.
 17 Abrahamjidih jwī jenah
 jwīhichah, púú Davidji jum
 láa jwī jenah péanachah,
 nihat ī jaimenájih jumna,
 catorce poomp it jumap wut
 jī.
 Davidjidih jwī jwúub jenah
 jwīhichah, púú Babilonia
 baácna judíowádih ī ub bej láa
 jwī jenah péanachah, nihat
 ī jaimenájih jumna, catorce
 poomp it jwúub jumap wut jī.
 Babilonia baácna ī jwībí láa
 jwī jwúub jenah jwīhichah,
 púú Cristo ā cāac jum láa
 jwī jenah péanachah, nihat
 ī jaimenájih jumna, catorce
 poomp it jwúub jumap wut jī,
 páant mantih.

Jesucristo ā cāac jumap
(Lc 2.1-7)

18 Nin pah Jesucristo āt cāac
 jumap wut jī. Ā ín Mariaboo Joséjīh
 téihya chéonih pínah mit jumap
 wut jī. Ī téihya chéwat pínah jātih
 Túini Espiritu ā wēpatjīh caántdih ā
 wudhdanachah, mit wudu jumap
 wut jī.* 19 Páant mi wudu jumachah
 jéihna, Joséboo yoobópdih chājni

jumna, cāacwā ī encahjah, caántdih
 yohat túut ātih chājap wut yah
 jī. 20 Pánih jenah joí ūonit, ā oo
 jumachah, Dioih ángelboo caandih
 jígohnit, “José, Davidji juma, Túini
 Espirituboo ā teo wáacatjīh María mi
 wudu jumna caá. Pánihna, tíccanjah
 caántjīh ma téihya chéweé. 21 Caánt
 newé weépdih mi túuhbipna caá.
 Caanjéh tigaá āih cāacwā iigúipna
 bejnit déejidih táí ūbni ā jumbipna
 caá. Páant cāacwādih táí ūbni
 pínah ā jumachah, Jesús ma wūt
 búudhdáp”, ángel Josédih āt niijip
 wut jī.*

22 Jon jātih Dios naáwátdih naóh
 yapani nin ā daacátji pahjeh āt ya-
 pap wut jī:

23 “Jáap wili wébit bid jwiníh
 newé weépdih mi túuhbipna
 caá. Caandih ‘Emanuel’, ī
 niijbipna caá”, āt niij daacáp
 tajī. (Is 7.14)

“Emanuel”, niijná, “Dios jwījeéh ā
 jumna caá”, niij naóhna it chājap
 wut jī.

24 Dioih ángel caandih ā naáwát
 túttimah, ā niiját pahjeh José
 Mariádih āt téihya chéwep wut jī.
 25 Obohjeéhtih, mi weh jumap pínah
 jātih, José mijeéh āt jumcap wut
 jī. Pánihna, caánt mi weép jumap
 túttimah, Joséboo mi wúudhdih Jesús
 āt wūt búudhdap wut jī.*

2

Yeó aáb jwúwúpmant moón
Jesúsdih enedih ī juyát

1 Herodes Judea baácdih moón
 ī maáh jum láa, caán baácdih
 jumni Belén tútchidih Jesús āt
 cāac jumap wut jī. Ā cāac jumap
 túttimah, cúiwádih bohénit yeó
 aáb jwúwúpmant moón jwóhnit,
 Jerusalén tútchina it juyáp wut jī.
 2 Pánih jwinít, caanjīh moondih nin
 pah it niij ūubh joyóp wut jī:

—¿Judíowā ī chah maáh pínah dedj̄ih tígaa ā cāac jumat? Yeó aáb jūáwáp̄mant jumna, chah iigni cúí ā jāap jígohochah enna, ‘Maáh ā cāac jumna caá’, jwī niúj jéihyep jī. Páant ā jígohochah enna, caandíh weñedih jūóhna caá jwī chājap, cúiwādih bohénit īt niijíp wut jī.

³ Páant, ī uúbh joyát doonádih joinít, Herodesboó búdí āt jenah joyóp wut jī. Nihat Jerusalén tátchidih moonbút biíc yoobó búdí īt jenah joyóp wut jī. ⁴ Pánihna, Herodesboó sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitdihbut āt bid wáacap wut jī. Páant ī míic wáac juí beedéchah ennit, queétdih nin pah āt niúj uúbh joyóp wut jī:

—¿Dedboo tígaa Cristo ā cāac jumat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapanit īt niúj daác jī? āt niijíp wut jī.

⁵ —Judea baácboó jumni Belén tátchidih Cristo ā cāac jumbipna caá. Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani āt niúj daacáp tajī:

⁶ Judea baácboó jumni Belén tátchimant judíowādih watni pínah ā jūóh̄bipna caá. Caán queétdih táí en daoní ā jumbipna caá. Pánihna, Belénboó ā cāac jumni pínah tátchi ā jumachah, oboh jumni tátchi nihcan caá’, āt niúj daacáp tajī, (Mi 5.2)

Herodesdih īt niijíp wut jī.

⁷ Páant ī niiját túttimah, cāac wihcah, yeó aáb jūáwáp̄mant moondíh Herodes āt jwáub bid bojop wut jī. Ā pebh ī juibínachah ennit, débólih caán cúí ā jwíih jígohatjidih queétdih āt uúbh joyóp wut jī. Páant ā uúbh joyóchah, caán cúidih ī jwíih enatjidih īt naáwáp wut jī. ⁸ Páant ī naáwát túttimah, Belén tátchina wahna, Herodes queétdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Caandíh ñi táí bidbi jwuhú. Bid juinít, weemdíh naáwádih ñi jwáub jūáwá, weembát caandíh

weñedih wā bejat pínah niijná, āt niijíp wut yah jī.

⁹ Páant ā niijíchah joinít, queétdih bejep wut jī. Páant ī bejehcah, yeó aáb jūáwáp̄mant ī jwíih enni cúijeh mantih queétdih āt jwáub waáwáp wut jī. Pánihna, wébít ā jumni muu cháh pohba caán cúí āt chāwáp wut jī. ¹⁰ Páant ā chāwáchah ennit, búdí īt weñep wut jī. ¹¹ Pánihna, wébít ā jumni muudíh waád juibínit, caandíh beh wili biíc̄dih īt enep wut jī. Pánih ennit, wébít̄dih wēina, bódicha īt caj yoh ñajap wut jī. Pánih wēi péanit, ī ub̄ jūóhni paihnadih wātnit, búdí jīb jumni oro, táí chej jumni cáwat pínah, mirra wāt jumni chej jumnidihbut caandíh īt wāhup wut jī. ¹² Caandíh wūh péanit, ūwudih īt bejep wut jī. Pánih ūonit, ī oo júm̄achah, Dios queétdih nin pah āt niúj naáwáp wut jī: “Herodes pebhboó ñi jwáub bejca bojoó”, āt niijíp wut jī. Páant ā niijíchah joinít̄ji jáanit, ñih baácna jwáub bejna, biíh namáboó īt bejep wut jī.

Joséwā Jesús̄dih Egipto baácboó ī numah jwei béjat

¹³ Páant ī jwáub bejat túttimah, José jwah ā jwáub oo júm̄achah, Dioih ángel caandíhbut nin pah āt niúj naáwáp wut jī: “Ma jáa bojoó. Bainídih ī mawat pínah niijná, Herodes āih soldadowādih wahna caá ā chājap. Pánihna, bainídih, ā índihbut Egipto baácboó waícanjeh ma numah jwei béjeé. Caanná wā niiját pah bóo ñi jum̄ jwuhú”, ángel Josédih āt niijíp wut jī.

¹⁴ Páant ā niijíchah joinít, cheijeh jáanit, Egipto baácna bainídih ā ín̄ biíc̄dih José āt numah jwei béjep wut jī. ¹⁵ Caán Egipto baácna juibínit, Herodes ā báadh jwuh̄at pah bóo caánboó īt jum̄ jwuh̄up wut jī. Páant Jesús ā yapachah, Dios naáwátdih naóh yapani nin ā daacát̄ji pah āt yapap wut jī: “Egipto baácboó jumni wā wāúhdih wā bid boj̄bipna

caá', Dios ã niijíp be", ãt niij daacáp tajĩ.*

Herodes neoná weépdih ã mawat tútat

¹⁶ Cúiwādh bohénit biih namáboó ĩ jwúub bejat doonádh joinít, Herodesboó búdí ãt ĩjip wat jĩ. Pániĥ ĩjnit, Belén tútchidih moón neoná weépdih, caán tútchi jwéejdih moondihbút ãt mawat tútup wat jĩ. Cúiwādh bohénit débólih caán cúí ã jwíih jígohatjidih ĩ naáwáchah joiníji Herodes ã mawíhniboó chéne jópchi dée ã bíbohathdih ãt jéihyep wat jĩ. Pániĥ jéihna, chéne jópchi nump bíbohniĥ niĥat neoná weépdih ãt mao yohat tútup wat jĩ. ¹⁷ Páant ã mawat tútuchah, Dios naáwátdih naóĥ yapani Jeremias ã daacátji pah ãt yapap wat jĩ.

¹⁸ "Ramá wát jumni tútchidih moón búdí ñaacátdih ĩ joiná caá. Búdí jġgahnit, ĩ ñaac jũñát búdí ã yána caá. Raquel mi jũimená yaádh, judiowā ĩ weha mána yaádh, ĩ wehdih ĩ mao yohochah ennit, búdí ĩ ñaac jũiná caá. ĩ weh ĩ wihcatdih enna, ĩ jġgahat ã yaicán niit", ãt niij daacáp tajĩ. (Jer 31.15)

Joséwā Egipto baácmant ĩ jwúub jũúwát

¹⁹ Herodes ã wunat túttimah, Joséwā Egipto baáboó páantjeh ĩt jum jwuhup wat jĩ. Pániĥ jumnit, bíic chei José ã oo júmúchah, Dioih ángel caandih jígohnit, nin pah ãt jwúub niij naáwáp wat jĩ: ²⁰ "Wébítdih mawíhniĥ maátaboó ĩ wun beedáh bejep be. Pániĥna, caandih ã ĩnjġh Israel baáboó ma numah jwúub bejeé, páant muntih", ãt niijíp wat jĩ.

²¹ Páant ã niiját túttimah, jáanit, wébítdih ã ĩn bíicdih Israel baáboó ãt numah jwúub bejep wat yuh jĩ.

²² Obohjeéhtih, Herodes ã buúdat túttimah, ã wúuh Arquelaooboó Judea baácdih moondih ãt jwúub tút nuum maáh waadáp wat jĩ. Páant ã jumat doonádh joinít, José caanna ã jwúub bejat pínahdih ãt úum jenah joyóp wat jĩ. Pániĥ úum jenah joinít, ã jwúub oo júmúchah, Dios caandih Judea baáboó ãt chāwát tútcap wat jĩ. Páant ã chāwát tútcah joinít, Judea baácdih yap bejniĥ, páú Galilea baácna ĩt juibínap wat jĩ. ²³ Pániĥna, caanna juibínitji, Nazaret wát jumni tútchiboó ĩt jumup wat jĩ. Caanna ĩ júmúchah, Dios naáwátdih naóĥ yapani ĩ daacátji pah Jesús ãt jumup wat jĩ. "Nazaret tútchidih bóo caá', cāacwā Dios ã wahnidih ĩ niijbípna caá", ĩt niij daacáp tajĩ.*

3

Juan Daabáni cāacwādh ã bohéat

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

¹ Dawá jópchi túttimah, Juan Daabáni cāacwādh daabána ãt chājap wat jĩ. Judea baácdih muú wihcapboó ã pebhna juibínitdih Dios naáwátdih ãt bohé jwúhip wat jĩ. ² Nin pah queétdih ãt niij naáwáp wat jĩ: "ĩÑi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih ñi tút nuumú! Niĥat baácdih moondih Dios ã maáh jumatdih ã jútat pínah bahniĥ ã judhna caá", ãt niijíp wat jĩ.*

³ Jon jātih Dios naáwátdih naóĥ yapani Isaíasboó Juan ã bohéat pínahdih nin pah ãt niij daacáp tajĩ: "Muú wihcapboó nin pah ã niij ñaac bohébiĥna caá: 'Jwí Maáh ã jũúwát pínah jātih ñi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih tút nuumnít, caandih ñi túi páñaá', ã niijbípna caá", Isaías ãt niij daacáp tajĩ. (Is 40.3)

* 2:15 Os 11.1 * 2:23 Mr 1.24; Lc 2.39; Jn 1.45 * 3:2 Mt 4.17; Mr 1.15

4 Juaníh yéguéh chóo camello wāt jumni nuñúp yoócjīh nóomnit, ī yacni chóo wāt jī. Āih juyáát tōp momo jiwī chóo tōp wāt jī. Wūc joowādīh jeémpnit, belo macdihbat āpī déebep wāt jī.* 5 Jerusalén títchimant, nihat Judea baácmant, Jordán muj wēějmantbut dawá caandīh joyódīh īpī juibínap wāt jī. 6 Pánih juibínit, ā bohénachah joinít, ī yéj chājatdih Diosdih īpī naáwáp wāt jī. Páant ī naáwáchah joinít, Jordán mujboó Juan queétdih át daabánap wāt jī.

7 Dawá fariseowā, saduceowābut daabáat túttudih ī juibínachah ennit, Juan queétdih nin pah át jípónih niijíp wāt jī: “¡Maiwā panihnit yeejépwā jumna, peéh chājat pínahdih úm jweíhnitjeh caá! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéj chājatdih ñi cádahícat jīb Dios yeebdih ā peéh chājachah, ñi jéih jweicán niít.* 8 Yéj chājatdih yoobópdih cádahnit, táiniboodih chājat caá yeebdih náahap. 9 Nin pah ñi niij jenah joicá bojoó: ‘Jon jātih bóo Abraham jwiít judíowā jwī nuó át jumap wāt jī. Pánihna, ā jūimená jumna, Dioihwā caá jwī jumap’, ñi niij jenah joicá bojoó. Yeebdih nin pah wā niijná caá: Abraham jūimená ñi jumachah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Diosboó nin jee dáhnadīh tút nuumnít, Abraham jūimená pínahdih ā jéih chājna caá. Abraham jūimená ñi jumap nin oboh jumni jee dáhna ā nihah pahjeh tīgáá.* 10 Nin pah ā jumna caá: Yeéb máa nah panihni ñi jumachah, Diosboó máa nahdih tib yohni panihni caá ā jumap. Yeejép dahna quehndih tib yoh bojnít, āih náatnadihbut ā pud yohbipna caá. Tib yoh péanit, caan náhdih, āih náatnadihbut ā cáo yohbipna caá. Páant ā cáwat pah caandīh jepahcannitdih iiguípna

ā wahbipna caá.* 11 Wā túttimah jāóhni wā chah wēpni caá. Páant ā jumachah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niij jenah joiná caá. Pánihna, ñi yéj chājatdih cádahnit, táiniboodih ñi tút nuumáchah, yeebdih wā daabána caá. Páant wā daabáat panihni, caánboó yeebdih Túini Espíritu ā wēpatdih búdí ā wāhbiipna caá. Caán ā wēpat tuu iigát panihniñih ñi yéjatdih cáwat pah ā chābipna caá, jwáub yéj chājihatdih ñi jenah joicát pínah niijná. 12 Trigo teoni panihni caá. Āih chónadīh caóh caj péanit, caán tíbna yoobátidihjeh wuh wuhhoó jái yacnit, āih muáboó ā ámohbipna caá. Obohjeéhtih, ā caóh cajni chónaboodih ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah wā túttimah jāóhni caandīh jepahnitdih ā táí ubbipna caá. Obohjeéhtih, caandīh jepahcannitboodih iiguípna ā wahbipna caá. Caán iigát dedé ā noón dabcan niít”, Juan át niijíp wāt jī.

Juan Jesúsdiñ ā daabáat
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

13 Túttimah, Jesús Galilea baácbóo jumniñi bejnit, Juandih ā daabáat tútat tút niijná, Jordán mujna át dei juibínap wāt jī. 14 Obohjeéhtih, daabáihcan, nin pah Juan caandīh át niij jepahap wāt jī:

—Meémboó chah wēpni jumna, weémboodih ma daabána āta táí tagaá. Meemdih daabáni pínah nihcan caá, Juan Jesúsdiñ át niijíp wāt jī.

15 —**Páant niijcánjeh, weemdih ma daabánaá. Pánih daabánit, Dios áihwādih ā chājat tútat pahjeh tīgáá jwī chājip. Páant jwī chājachah ennit, cáacwāboó Dios ā wahnī wā jumatdih ī jéihbipna caá,** Jesús át niijíp wāt jī.

—Caán láa bácah, ā túimi nacaá, Juan át niij jepahap wāt jī.

* 3:4 2R 1.8 * 3:7 Mt 12.34; 23.33 * 3:9 Jn 8.33 * 3:10 Mt 7.19

¹⁶ Páant niij jepahnit, Jesúsdi h áat daabánap wut jĩ. Á daabá péanachah, Jesús mujna ñuhniiji áat aab ñúhup wut jĩ. Páni h aab ñúhniitjeh, Jesús á enechah, jeá áat jéweah bejep wut jĩ. Páant á jéweah bejehah, jop pah jíghni Túini Espíritu jeámant dei jóhni h, caandí h áat juí jaamáp wut jĩ. ¹⁷ Páant á juí jaamáchah, “Nin wá wúh, wá oini caá. Caandí h búdí wá wéina caá”, Dios jeámant áat niijíp wut jĩ.*

4

Nemépwá ĩ maáh Jesúsdi h á yéjaíhat

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Páant á daabáát túttimah, Túini Espíritu Jesúsdi h muú wihcapboó áat numah bejep wut jĩ, nemépwá ĩ maáh, Satanás, caandí h yeejép á wutat pínah niijná.*

² Caánboó jumna, Diosdi h túi wúbat túut niijná, cuarenta yeó jáap áat jeémcap wut jĩ. Páni h jeémpan, Jesús nuugúp wunna áat cháap wut jĩ. ³ Páant á nuugúp wunachah enna, Satanásboó á pebhna juibíni t,

—Meém Dios wúh jumna, nin jee dáhnadi h ‘Pan dahna ma jumú’, ma niijí, áat niijíp wut yuh jĩ.

⁴ —**Páant wá chájcan niít. Dios naáwát di h naóh yapani nin pah áat niij daacáp tajĩ:**

‘Jeémátdi h jeh pohba ĩ jeéméchah, cáacwáih caoli h túi booni panihni áat jumcan niít. Íih caoli h túi booni áat jamat pínah niijná, Dios naáwát di h túi joyát caá náahap’, áat niij daacáp tajĩ, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdi h áat niij jepahap wut jĩ.

⁵ Páant á niij jepahat túttimah, Jerusalén, “Dioí h tútchi”, ĩ niijní tútchina Satanás Jesúsdi h áat numah

bejep wut jĩ. Caanná numah juibíni t, Dioí h muú chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdi h áat ñuhat túutap wut jĩ. ⁶ Páni h ñuhat túutni t, nin pah áat niij naáwáp wut yuh jĩ:

—Meém Dios wúh jumna, meemdí h á wapat pínahdi h júat túut niijná, ninmant ma ñáap jéen bejeé. Davidji nin pah á niij daacátjidi h ma túi náhninaá:

‘Dios áih ángelwádi h meemdí h á en dawát túutbi pna caá. Páni hna, queét meemdí h ĩ jíponi h teobi pna caá, jee dáhboó mí h jí tcha á buug lájcat pínah niijná’, áat niij daacáp tajĩ, (Sal 91.11-12)

Satanás Jesúsdi h áat niijíp wut jĩ.

⁷ —**Páant wá chájcan niít. Dios naáwát di h bií h naóh yapani nin pah áat niij daacáp tajĩ:**

‘Ñi Maáh Dios á niijátjidi h “¿Yoobópdih niít?” niij jéihí hna, caandí h ĩ chájat túutca bojoó’, áat niij daacáp tajĩ, (Dt 6.16)

Jesús caandí h áat niij jepahap wut jĩ.

⁸ Páant á niij jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdi h Satanás áat numah púh laab béjep wut jĩ. Caán jeejína púh laab juibíni t, ni hat cáacwá ĩ jumant yoobó Jesúsdi h áat júutap wut jĩ. Dawá íih bíí déedi hbut áat júutap wut jĩ. ⁹ Páni h júutni t, nin pah caandí h áat niijíp wut yuh jĩ:

—Wá pebh bódi cha caj yoh ñajni t, weemdí h ma weñeé. Páant ma weñechah, ni hat nin tútchina áat jumati hbut meémboodí h wá wáhbipna caá, Jesúsdi h áat niijíp wut jĩ.

¹⁰ —**Satanás, weemdí h ma cádah bejeé. Dios naáwát di h naóh yapani nin pah áat niij daacáp tajĩ:**

* 3:17 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 12.18; 17.5; Mr 1.11; Lc 9.35 * 4:1 He 2.18; 4.15

‘Ma Maáh Diosdihjeh wēinit, ā wutadilh ma jepahaá’, āt niij daacáp tajī, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdih āt niij jepahap wut jī.

¹¹ Páant ā niijíchah joinít, Satanás caandih āt cádahap wut jī. Páant ā cádahat túttimah, Dioih ángelwāboó Jesús pebh juibínit, caandih it teo wáacap wut jī.

Galilea baácdih moondih Jesús ā bohé jwíhat

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Túttimah, Juandih nemat mūúboó ī nemat doonádih joinít, Jesús Galilea baácna āt jwúub bejep wut jī.* ¹³ Caanjīh jumnihi Nazaret tátchimant bejnit, Capernaum tátchina āt juibínap wut jī. Caán tátchi Galilea ím jwēejdih Zabulón, Neftalí ī juimenáih baácdi jumni tátchi āt jumap wut jī. Caanná juibínit, Jesús āt jumap wut jī.* ¹⁴ Páant ā jumachah, Dios naáwádih naóh yapani Isaías nin ā daacátji pah Jesús āt yapap wut jī:

¹⁵ “Zabulón, Neftalí ī juimenáih baácdi, Jordán muj conanaamánt, ím pebh, Galilea wūt jumni baácdih dawá judíowā nihcannit ī jumna caá.

¹⁶ Caanjīh moón dupánapboó jumnit panihnit Diosdih it jéih jwuhcap taga. Pánih jéihcan, iiguipna bejnit déeji it jumap taga. Obohjeéhtih, Dios ā wahní, yeh iigát panihni, ā túi chājatdih jéutnit, queétdih caandih āt jéihyanap taga buca”, Isaías āt niij daacáp tajī. (Is 9.1-2)

¹⁷ Caanná jumna, nin pah Jesús āt niij naóh bohé jwíhip wut jī: **“Nihat baácdih moondih Dios ā maáh jumatdih ā jéutat pínah bahnijeh ā judhna caá. Pánihna, ni yéej chājatdih cádahnit,**

táiniboodih ni túut nūumú”, āt niijíp wut jī.*

Queéjjúut maonitdih ājeéh Jesús ā bejat túutat

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Túttimah, Galilea ímna dei juibí, páud bejnit, Simón, ā úud Andrésjīh queéjjúut maona, íih ñuodih ī yoh báhanachah, Jesús queétdih āt enep wut jī. Simónboó Pedro ī niijni āt jumap wut jī. Pánih ennit, nin pah queétdih āt niijíp wut jī:

¹⁹—**Weemdih ni pej jum júúwá. Páant ni júúwúchah, yebdih wā bohéhipna caá. Páant wā bohénachah joinít, queejwádih ni bidat pah, cáacwáboodih bidnit, wíih doonádih ni naóhhipna caá, weemdih jepahna, wíihwā ī jumat pínah niijná,** āt niijíp wut jī.

²⁰ Páant ā niijíchah joinítjeh, íih ñuonádih cádahnit, Jesúsjeéh it bejep wut jī.

²¹ Pánih chibít yuúp queétdih numah bejnit, Santiago ā úud Juandihbut Jesús āt enep wut jī. Queét ī íp Zebedeo biúcdih íih jááj chóodih chúudnit, íih ñuonádih ámohna it chājap wut jī. Pánih ennit, queét chénewádihbut āt bid bojop wut jī, caandih ī pej jumat pínah niijná. ²² Páant ā bid bojochah joiná, queétbut biícmanjtéh nihāt ī tewatdih, ī ípdihbut cádahnit, Jesúsjeéh it bejep wut jī.

Dawá cáacwádih Jesús ā bohéat

(Lc 6.17-19)

²³ Pánihna, nihāt Galilea baácdih moondih Jesús ā bohénitdih āt numah bohé jibip wut jī. Jwiit judíowā jwí míc wáacat mūuná jumat pah waadnit, Dios ā maáh jumat téini doonádih āt bohénap wut jī. Pánih bohéna, det wannitdihbut āt boonap wut jī.* ²⁴ Páant ā chājat doonádih nihāt Siria baácdih moonbút it joyóp wut jī. Pánih joinít, dawá

* 4:12 Mt 14.3; Mr 6.17; Lc 3.19-20 * 4:13 Jn 2.12 * 4:17 Mt 3.2 * 4:23 Mt 9.35; Mr 1.39

mácah wənat jəmnit, búdí təbanit, nemép caolih jəmnit, wáá wənat jəmnit, jéih wálicannitdihbut ít əb juibínap wət jī. Nihat ít əb juibínitdih Jesús át boonanap wət jī. ²⁵ Páant ā chājat doonádih joinít, Galilea baácđih moón, Diez Tútchinadih moón, Jerusalén tátchidih moón, Judea baácđih moón, Jordán məj conanaamánt moonbút dawá caandih ít pée bejep wət jī.

5

Jeé ñaj yacapboó ded pah jəmnitdih Dios ā wēi enatdih Jesús ā bohéat

(Lc 6.20-23)

¹ Dawá ā pebh ít juibínachah ennit, jeé ñaj yacapboó púh laáb juibínit, Jesús caanjīh át chūudəp wət jī. Páant ā chūudəchah, ā bohénitbut ā pebhna ít juibínap wət jī. ² Páant ít juibínachah ennit, queéđdih bohéna, nin pah át niáj naóh jwíhip wət jī:

³ “**Det moh yéejnit panihnit Dios ā teo wáacatđih bidnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, queéđdih ā teo wáacđipna caá, Dios ā maáh jəmupboó ít túi jəmat pínah niijná.**

⁴ “**Det ít yéejatđih jīgahnit, bita ít yéejatđihbut jīgahnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, queéđdih túi teo wáacnit, ít yéejatđih ā yohochah, ít jīgahat ā yaibípna caá.***

⁵ “**Det bitadih yap yohcanjeh teo wáacnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, nin baác jáap ā jəməchah, queéđdih maáta pínah ā waadábipna caá.***

⁶ “**Det nəugúp wən babhbíhnit panihnit yoobópdih chājat pínahđih bidnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Dios queéđdih ā teo**

wáacđipna caá, caandih ít túi jepahat pínah niijná.*

⁷ “**Det bitadih jīgah en teo wáacnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Diosbut queéđdih ā jīgah en teo wáacđipna caá.**

⁸ “**Det Diosdihjeh bidnit, yoobópdih jenah joinítđih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ā teo wáacachah, Diosdih ít enbipna caá.***

⁹ “**Det bitadih míc jəihñat táutcan, túi bícđih chājat táutnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ‘Wá weh caá’, queéđdih ā niijbípna caá.***

¹⁰ “**Det Dios ā náahat pah ít chājat jīb bitaboó queéđdih yeejép ít chājachah yəhna, caandih cádahcannitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ā teo wáacachah, Dios ā maáh jəmupboó ít jəmbipna caá.***

¹¹ “**Wíihwā ñi jəmat jīb bita yeebdíh ít jəihñəchah, yeejép ít chājachah, ít yee naóh yacachah, yeebdíh wēi ennit, wá teo wáacđipna caá.*** ¹² **Dios naawátđih naóh yapanitjđih bíc yoobó yeejép ítát chāj waawáp tajj. Pánihna, queéđdih ít chājatj pahjeh bita yeebdíhbut yeejép ít chājəbipna caá. Obohjeéhtih, jeáboó ñi juibínachah, Dios yeebdíh búdí ā túi chājəbipna caá. Páant ā túi chājat pínahđih jéihnit, bita yeebdíh yeejép ít chājachah yəhna, ñi túi weñéé”,** Jesús queéđdih át niijp wət jī.*

Núəmni, jiiát panihnit Jesúsíhwā ít jəmat

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ “**Yeéb nin baácboó jəmna, núəmni panihni ñi jəmna caá.**

* 5:4 Is 57.18; 61.2 * 5:5 Sal 37.11 * 5:6 Pr 9.5; Is 55.1-2 * 5:8 Sal 24.3-4 * 5:9 Pr 12.20 * 5:10 1P 3.14 * 5:11 1P 4.14 * 5:12 2Cr 36.16; Hch 7.52

Núumniijih ñipí buiná caá, jeémát ã nuñat pínah niijná. Pánihat pah yeéb wíhwáboó nihat bitajeéh jamna, queétdih ñi táí teo wáacna caá, í táí jamat pínah niijná. Obohjeéhtih, núumni ã buyát beedéchah, ñi jéih jwáub buyácan caá. Páant ã buicáh, caandíh yohatjeh caá náahap. Pánih yohnidih cáacwá jéihcanjeh, í wid chãibipna caá. Pánihat dée pah yeéb Diosdih cádahna, bitadih teo wáacat dée wihcan, buicánni núumni panihni ñita jam tagaá.*

¹⁴ “Yeéb nin baácboó jamna, jiiát panihni ñi jamna caá. Chei namáboó ñi jii béjat pah, ñi táí chãjachah ennit, bitabut biíc yoobó Dioíh namáboó í jéih bejna caá. Jeejih jamni tátchidih dedé jáhat wihcah, nihat cáacwá í táí enat pah, yeéb ñi táí chãjatdihbut nihat í táí enna caá.* ¹⁵ Jiiát dahdih jiiínit, pamap dahjih cáacwá ípí páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó ípí jíí cáagna caá, nihat muú diítboó jamnit í táí enat pínah niijná.* ¹⁶ Pánihna, caán japboó cáagni jiiát dah panihni jamna, yeebbát bitadih ñi táí chãjaá. Páant ñi táí chãjachah ennit, ñi íp jeámant bóodih cáacwá í wéi naóhbipna caá”, queétdih Jesús át niijíp wat jí.*

Moisés ã watatji

¹⁷ “Nindihbut yeebdíh wã jéihyaat túutna caá: Moisés ã watatjidih, Dios naáwátdih naóh yapanit í daacátjidihbut yohodih wã júóhcan beé. Queét í daacátjidih yoobópdih cáacwádh jéihyanit, í niijátji pah biíc yoobó chãjat túut niijná, wã júúwúp be. ¹⁸ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna

caá. Péeni yeó jáap játih, Moisés ã watatji ã buudcán niít. Nihat ã daacátji pah ã yap beedáat pínah játih, nin baác, jeábut ã buudcán niít.* ¹⁹ Ded biíc watatdih yap yohna, ‘Dedé pínah nihcan caá’, niijni, bitadihbut yap yohat túutni, Dios ã maáh jamapboó oboh jamni ã jambipna caá. Obohjeéhtih, ded ã watatdih táí jepahna, bitadihbut jepahat túutni, Dios ã maáh jamapboó maáh ã jambipna caá. ²⁰ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Moisés ã watatjidih bohénit, fariseowábut ‘Dios ã watatdih jwí táí jepah beedána caá’, niijná yuhna, í táí chãjcan caá. Pánihna, Dios ã watatdih yeébbóodíh queét chah táí jepahat caá náahap. Pánih jepahcan, Dios ã maáh jamapboó ñi juibícan niít”, Jesús queétdih át niijíp wat jí.

Íijat

(Lc 12.57-59)

²¹ “Ñi nuowádh nin pah í niij naóh bohéátjidih yeebbát ñit joijí tagaá: ‘Cáacwádh ñi mao yohca bojoó. Ded cáacdih mao yohnidih peéh chãjat ã jambipna caá’, í niijátjidih ñit joijí tagaá.*

²² Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Ded biíhdih íjna, cáacdih mao yohnidih í peéh chãjat pah, caandíhbut peéh chãjat ã jambipna caá. Ded biíhdih jáihna ‘Meém jenah joicánni caá’, ã niijátji jíib, peéh chãjat túutnit pehbboó í ub bejbipna caá. ‘Meém yeejépabeh caá’, niijni iiguípna bejni pínah ã jamna caá.

²³ “Diosdih weñedih juibína, sacerdotedih nuñúpdih ñi mao wáhat túutat pínah játihbitjeh, biíh yeebdíh ã íjatdih náhninit, nin pah ñi chãjaá: ²⁴ Ñi wáhni

* 5:13 Mr 9.50; Lc 14.34-35

* 5:14 Jn 8.12; 9.5

* 5:15 Mr 4.21; Lc 8.16; 11.33

* 5:16 1P

2.12 * 5:18 Lc 16.17

* 5:21 Ex 20.13; Dt 5.17

pínah naánpdih jwej jwuhnit, á pebhna jwúb bej, ñi míc ámohoó. ‘Páant wá chājatjidih wá jīgahna caá. Chéneji wá jwúb chājcan niit, páant muntih. Pánihna, weemdih ma íj jenah joyátdih ma cádaahá’, ñi niijí. Páant ñi míc ámohat tátimah, Dioih mauná caandih weñedih ma jwúb bejeé, buca.

²⁵ “Bíhdih ma jíb buudaátidih bidnit, cáacwādh peéh chājat tútni maáh pebhna naóh yacadih meemdih á ub bejchah, ájeéh íjcanjeh ma bejeé. Peéh chājat tútni pehbóó ñi juibíat pínah jātih, meemdih á naóh yacat pínah niijná, caanjih ñi míc ámohoó. Páant ñi chājcah nihna, yeebdih áta naóh yac tagaá. Páant á naóh yacachah joinit, peéh chājat tútniboó meemdih nemat muúboó áta nemat tút tagaá. ²⁶ Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Caán nemat muúboó ñi jíb chāj beedaát pah bóo ñi jum jwuhbipna caá. Caán jíb chājat tútnidih jíb chāj péanit, ñi bacbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wat jī.

Bita weha mánajih yeejép chājcat

²⁷ “Ñi nuowādh nin pah í niij naóh bohéatjidih yeebbút ñit joijí tagaá: ‘Bita weha mánajih yeejép ñi chājca bojoó’, í niijátjidih ñit joijí tagaá.* ²⁸ Obohjeéhtih, weémboó yeebdih nin pah wá naóhna caá: Ded yad wilijih yeejép chājcan yuhna, caántdih en ñinahnitjeh, yeejép átát chāj péanap taga. Pánihna, yaddihbut híic yoobó muntih á yapna caá.

²⁹ “Ma jéihyepmant bóo quíibjih en ñinahnit, yeejép chājna, caan dáhdih wáat yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahá. Caandih cádahcan, iiguípna mata bej

tagaá. Míih quíib dahdih ma wáat yohochah, caan dáhdjeh áta buud tagaá. Obohjeéhtih, chénat pah dahjih iiguípna bejna, chah yeejép pohba mata yap tagaá. Pánihna, en ñinahnit, yeejép chājatdih cádahat caá náahap.*

³⁰ “Míih jéihyepmant bóo téihyajih yeejép chājna, caán téihyadih ma déuc bóod yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahá. Caandih cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih téihyadih ma yohochah, caán téihyajeh áta buud tagaá. Obohjeéhtih, chénat pah téihyajih iiguípna bejna, chah yeejép pohba mata yap tagaá. Pánihna, yéej chājatdih cádahat caá náahap”, Jesús queétdih át niijíp wat jī.*

Yaddih yohcat

(Mt 19.7-9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ “Ñi nuowādh nin pah í niij naóh bohéatjidih yeebbút ñit joijí tagaá: ‘Yaddih yohihna, ñi yohat pínah papélahdih wāhnit, caántdih ñi jéih yohna caá’, ít niijíp wat yuh jī.* ³² Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdih wá naóhna caá: Ájeéh bóli bíih newéjih yeejép mi chājat jíbjeh, newé caántdih á jéih yohna caá. Páant mi chājcah yuhna, á yohat tátimah, bíihjih mi jwúb áa jumna, caanjih yeejép mita chāj tagaá. Pánihna, det yohnitjih jwúb áa jumna, yeejép í chājna caá”, Jesús át niijíp wat jī.*

Ded pah yoobópdih jwī naáwát pínah

³³ “Jon jātih moondih nin pah í niij naóh bohéatjidih yeebbút ñit joijí tagaá: ‘ “Dios á enechah, wá niiját pah wá

* 5:27 Ex 20.14; Dt 5.18 * 5:29 Mt 18.9; Mr 9.47 * 5:30 Mt 18.8; Mr 9.43 * 5:31 Dt 24.1-4;

Mt 19.7; Mr 10.4 * 5:32 Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18; 1Co 7.10-11

chãjbipna caá. Páant wã chãjcah, weemdih ã peéh chãja naáh”, niijnít, ñi niiját pahjeh chãjat caá náahap’, ít niijíp wat jĩ.*
 34 Obohjeéhtih, yeebboó ñi niiját pah chãjihcan, Dios ã wãtjih ni-ijcãnjeh, ‘weemdih peéh chãjná’, niijná, biih wãtjihjeh ñipĩ niijná caá. Yoobópdiñ nin pah yeebdih wã naóhna caá: ‘Jeá táini ã jummat pah, wã niiját biíc yoobó wã chãjbipna caá’, ñipĩ niijná caá. Obohjeéhtih, ‘jeá’, niijná yuhna, Dios ã maáh jumaphoó ã jumachah, ã wãtdih niiját pahjeh mantih niijná caá ñi chãjap. 35 ‘Nin baác táini ã jummat pah, wã niiját biíc yoobó wã chãjbipna caá’, ñipĩ niijná caá. Obohjeéhtih, ‘baác’, niijná yuhna, nin baácdih moondih Dios maáh ã jumachah, ã wãtdih niiját pahjeh mantih niijná caá ñi chãjap. ‘Jerusalén tátchi táini ã jummat pah, wã niiját biíc yoobó wã chãjbipna caá’, ñipĩ niijná caá. Obohjeéhtih, Jerusalén jwĩ Maáh chah wẽpni ã ñioni, caandih jwĩ weñat pínah tátchi, oboh jumni tátchi nihcah, biíc yoobó mantih niijná caá ñi chãjap.* 36 ‘Wã báadhna, wã niiját pah yoobópdiñ wã chãjbipna caá’, ñi niijíchah, biíc yoobó ã táican caá. Diosjeh yeebdih ã jéih báadhdat táutna caá. Caanjéh ñiñ waó yoócdih jéih baabána, ã jéih jwáub eyana caá. Yeéb áihwã jumna, ñiñ bácahjih niijná yuhna, áih wãtjih niiját pahjeh mantih niijná caá ñi chãjap. 37 Obohjeéhtih, nin pahjeh ñi niiji: ‘Páant wã chãjbip caá’, niij, ‘Páant wã chãjcan niit’, ñi niiji. Chah dawá jacna ñi niijíchah, ã táican caá”, Jesús át niijíp wat jĩ.

Jwĩ peéh chãj jwáubacat
 (Lc 6.27-36)

38 “Ñi ñeowãdih nin pah í niij naóh bohéátjidih yeebbút ñit joiijí tagaá. ‘Biih míih quíib dahdih ã búuh mawat pahjeh, meembát caandih búuh mao jwáubanaá. Míih maó doóbdih ã daj mawat pahjeh, meembát caandih daj mao jwáubanaá’, ít niijíp wat jĩ.* 39 Obohjeéhtih, weemboó nin pah yeebdih wã naóhna caá: Meemdih yeejép chãjnidiñ yeejép ma chãj jwáubaca bojoó. Ded meemdih iijnit, míih jéihyepmant bóo péo tíbdih ã mawachah, biámantbut ma júutá, mawíhna, ã jwáub mawat pínah niijná.* 40 Biihboó ded pah ma chãjatji jíib meemdih ã naóh yacachah, peéh chãjat táutniiboó míih camisadiñ meemdih naóh yacnidiñ ã wáhat táutachah, caandih wáhnit, ma duoní jih bóo chóodihbut ma wáhuú. 41 Biihboó áih bií déedih namá tacdih meemdih ã duo wáhat táutachah, meemboó ã jaibiát pínahna ma duo wáhaá. 42 Ded ã náahatdih meemdih ã wáubúchah, ma wáhuú. Biih meemdih ã waíhichah, caandih ma wayaá”, Jesús át niijíp wat jĩ.

Jwítdih eníhcannitdih Jesús ã oyat táutat
 (Lc 6.27-28,32-36)

43 “Ñi ñeowãdih nin pah í niij naóh bohéátjidih yeebbút ñit joiijí tagaá: ‘Ñijeéh jumnitdih ñi oyoó. Obohjeéhtih, yeebdih eníhcannitdih eníhcat caá náahap’, ít niijíp wat jĩ.* 44 Obohjeéhtih, weemboó nin pah yeebdih wã naóhna caá: Yeebdih eníhcannitdih oinit, ñi túi chãjaá. Det yeebdih yeejép í chãjachah, Diosdih ñi wáubá, queétdih ã tái chãjat pínah niijná. 45 Pániñ chãjna, jwĩ íp jeámant bóo ã

* 5:33 Lv 19.12; Nm 30.2; Dt 23.21 * 5:35 Sal 48.2; Is 66.1; Mt 23.22; Stg 5.12 * 5:38 Ex 21.24; Lv 24.20; Dt 19.21 * 5:39 Lm 3.30 * 5:43 Lv 19.18

weh ñi jumbipna caá. Diosboó nihat cáacwādh biíc yoobó ã táí chājna caá. Yeejépwādh, táinitdihbat yeó ã táí chāhat táutna caá. Á watatdih jepahnitdih, jepahcannitdihbat mah ã buugát táutna caá. Cáacwādh biíc yoobó Dios ã táí chājat pah, yeebbát biíc yoobó ñi táí chājna. ⁴⁶ Yeebdih oinitdih-jeh ñi oi jwúabanachah, dedé pínah nihcan caá. Romano maáta í uúbát táutni dinerodih uúbhnitboó tubit yéejnit jumna yuhna, páant í chājna caá. Obohjeéhtih, yeéb wíhwāboó nihatdih oinit, biíc yoobó teo wáacat caá náahap. ⁴⁷ Yeéb ñi déewādhjeh míc jwāáhnit, ñi wēi naóh uúbúchah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannit yuhna, biíc yoobó í chājna caá. Obohjeéhtih, yeébboó nihatdih ñi táí wēi jwāá. ⁴⁸ Jeámant bóo jwí íp nihatdih táí chājni ã jumat pah, ã weh jumna, biíc yoobó yeebbát nihatdih táí chājnit ñi jumúú”, Jesús át niijíp wat jī.*

6

Ded pah caá jwí táí chājat

¹ “Dios táinidih ã chājat táutuchah jepahnit, ‘Ñi enee! Dios ã watat pah wā táí chājna caá’, bitadih ñi niijcá bojoó. Pánih bita í wēi enat pínahdhjeh bidna, í wēi naáwátjeh ñi táí chājat jīb wāát jumna caá. Dios jeámant bóo yeebdih ã wāhcan niít.*

² “Moh yéejnitdih teo wáacna, bitadih ñi jautca bojoó. Táí chājnit pah jígohnitboó nihat í wēi enatdih bidna, ded pah í chājat pah ñi chājca bojoó. Queét namáboó jannitdih, jwiit judiowā jwí míc wáacat munáboó jannitdihbat ípí

wāhna caá, dawá queétdih ennit, í wēi naáwát pínah niijná. Queétdih í wēi naáwáchah, í táí chājatjī jīb dée í bíbohna caá. Diosboó í táí chājatjī jīb queétdih ã jwúab wāhcan niít. ³ Obohjeéhtih, moh yéejnitdih teo wáacna, biih ma chéen yoobát ã jumuchah yuhna, caandih jautcanjeh, ma wūhú. ⁴ Páant moh yéejnitdih ñi teo wáacachah, cáacwā í encah yuhna, Diosboó ã enna caá. Pánih enna, caanjéh ñi táí chājatjī jīb yeebdih ã wāhhipna caá”, Jesús át niijíp wat jī.

Ded pah caá jwí uúbát
(Lc 11.2-4)

⁵ “Diosdih uúbhna, táí chājnit pah jígohnitboó nihat í wēi enatdih bidna, í uúbát pah yeébboó ñi uúbhca bojoó. Queétboó uúbhna, jwiit judiowā jwí míc wáacat munáboó, namáboobút ñuhnit, Diosdih í uúbhna caá, dawá queétdih ennit, í wēi naáwát pínah niijná. Páant cáacwā í wēi enatjeh caá í uúbát jīb dée.* ⁶ Obohjeéhtih, yeébboó Diosdih uúbát táut niijná, ñih tólihboó ñi nem waad béjeé. Pánih nem waad béjnit, jwí íp jwí jéih enca naáhdih ñi uúbú. Pánihna, cáacwā í encah yuhna, jwí ípboó yeebdih ennit, ã táí joibípna caá. Pánih joinít, ñi uúbúchah, yeebdih ã táí teo wáacbipna caá.

⁷ “Dawá láa nin jacnajihjeh wā uúbúchah, Dios weemdih ã táí jepahhipna caá’, caandih jéihcannitboó í niij jenah joiná yah caá. ⁸ Pánihna, queét í uúbát pah ñi uúbhca bojoó. Obohjeéhtih, ñi uúbát pínah játi, jwí ípboó ded pah ñi náahatdih ã jéihna caá. ⁹ Pánihna, yeébboó nin pah jwí ípdih ñi niij uúbú:

* 5:48 Lv 11.44-45; 19.2; Dt 18.13

* 6:1 Mt 23.5

* 6:5 Lc 18.10-14

‘Paá, meém jeáboó jumni, chah táini ma jumachah, meemdih jwí wěina caá. Ma wát chah yáaat caá jwiít jwí náahna caá.

10 Nihat meém maáh ma jummatdih jéihnit, í jepaha naáh. Ma wutachah, jeáboó jumnit í táí jepahat pah, nin baácdih moonbát í jepaha naáh.

11 Yeó jáap jummat pah jwí jeémát pínahdih ma wúhuú.*

12 Bitá jwiítidih í yéej chājatdih jwí yohat pah, meembát jwí yéej chājatdih ma yohoó.

13 Nemépwā í maáh jwiítidih ā yéejahichah, ma teo wáacá, jwí yéej chājcat pínah niijná. Páant jwí uúbúchah, meém jwí Maáh chah wěpni jumna, ma jéih jepahna caá. Páant ma jumachah, yeó jáap jummat pah nihat meemdih í wěi naáwát caá náahap. Páant tíí ā jumnah’,

Diosdih ní niij uúbú.

14 “Bitá yeebdih í yéej chājatdih ní yohochah ennit, jwí íip jeáboó jumribut yeéb ní yéej chājatdih ā yohbipna caá. 15 Obohjeéhtih, bitá yeebdih í yéej chājatdih ní yohcah, jwí íipbut ní yéej chājatdih ā yohcan níit”, Jesús āt niijíp wat jī.*

Ded pah caá jeémp jwuhcan jwí uúbát

16 “Diosdih táí uúbát táut niijná, jeémp jwuhcan, jīgahnit pah ní jígohca bojoó. Páant tígáá táí chājnit pah jígohnitboó ípí chājap. Cáacwā queétdih í wěi naáwátidih bidna, queét íih móotdih jīgahni pah í chājna caá. Páant í chājachah, jeémp jwuhcannit í jummatdih nihat ennit, ‘Queét táinit caá’, í niij

wěina caá. Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá: Cáacwā queétdih í wěi naáwátjeh í jeémp jwuhcat jīb dée ā jumna caá. Diosboó queétdih ā wěi naóhcan níit. Queét í chājat pah ní chājca bojoó. 17 Obohjeéhtih, yeébbóó jeémp jwuhcan, níih móotdih táí chocnit, yeó jáap jummat pah ní táí míc ámohat pah ní chājaá. 18 Yeéb páant ní chājachah, ní jeémp jwuhcatdih cáacwā í jéihcah yuhna, jwí íipboó ā jéihbipna caá. Jwí íip, jwí jéih enca naáh, níjeéh jumnit, jeémp jwuhcanjeh, ní uúbúchah, ā enbipna caá. Pánih ennit, ded pah jeémp jwuhcan, ní uúbát jīb yeebdih ā táí chājipna caá”, Jesús āt niijíp wat jī.

Jeáboó búdí jīb jumni panihnidih jwí bíbohah

(Lc 12.33-34)

19 “Nin baáboó jum jwuhna, ‘Wíih pínahjeh caá’, níj jengah joinít, bíí déedih dawá ní ub ámohca bojoó. Nin baáboó jumni ā moópáh bejipna caá. Bíih moópcannidih bitaboó í nuumbípna caá. Pánihna, nin baácdih bóo bíí dée buudní pínahjeh ā jumachah, caandih ní en nínahca bojoó.*

20 Obohjeéhtih, bíí déedih ní en nínahat pah Dios ā weñat pínahdih táí jengah joí chājnit, búdí jīb jumni panihnidih jeáboó ní bíbohhipna caá. Caán ní bíbohniboó ā moópcan níit. Nuumnít í jéih ub bejcan níit. Pánihna, caanná ní bíbohah pínah ā buudcán níit. 21 Dios pehbóó níih búdí jīb jumni panihni ā jumachah jéihnit, Dios ā weñat pínahdih ní táí jengah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácbóojéh níih búdí jīb jumnidih bíbohniit, ní weñat pínahdihjeh ní jengah

* 6:11 Pr 30.8-9 * 6:15 Mr 11.25-26 * 6:19 Stg 5.2-3

joibípna caá", Jesús át niijíp wut jĩ.

Ded pah jwĩ jenah joyátdih jwĩ chãjat

(Lc 11.34-36)

²² "Jiát ã túi yeh iiguíchah, jwĩ túi jéih enat pah, Dios ã weñat pínahdih túi jenah joinít, táinidih ñi chãjbipna caá. Ded pah ñi jenah joyátdihjeh ñi chãjbipna caá. Túinidih jenah joinít, táinidih ñi chãjbipna caá.

²³ **Obohjeéhtih, táicannidih jenah joinít, yeejépdih ñi chãjbipna caá. Páant yeejépdih ñi jenah joyóchah, tabit yeejép ñi chãjat ã jambipna caá**", Jesús át niijíp wut jĩ.

Dinerodih búdí bidna, Diosboodih ñi jéih bidcat

(Lc 16.13)

²⁴ "Ded Diosdih oini ã weñat pínahdih chãjna, tabit pohba dinerodih ã jenah joicán niít. Obohjeéhtih, ded dinerodihjeh búdí jenah joiníboó Diosboodih ã oican caá. Dinerojihjeh wëini jumna, Diosboodih ã náahcan niít. Pánihna, Diosdih, dinerodihbut biíc yoobó ñi jéih bidcan caá", Jesús át niijíp wut jĩ.

Dios ã wehdih ã túi en dawát
(Lc 12.22-31)

²⁵ "Nin pah yeebdih wã jwúb naóhna caá: Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dawát pínah yéguenadihbut ñi náhni dahwaca bojoó. Obohjeéhtih, caandih bidat chah Diosjeéh ñi túi jumat pínahboodih ñi bidii. Páant ñi bidichah, caán yeebdih oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ã wãhbirna caá, ñi túi jumat pínah niijná. ²⁶ Jwébehwãdih ded pah Dios ã en dawátdih ñi jenah joyoó. Queét wáphi wihcan, jeémát í ámohat munnádhbut í bíbohcah yuhna,

jwĩ ípboó queétdih túi en daoná, í jeémát pínahdih apĩ wãhna caá. Obohjeéhtih, jwébehwãdih ã oyat chah yeébbodih Dios ã oina caá! Pánih oinit, yeebdihbut ã túi en daobípna caá. ²⁷ Nindih ñi túi jenah joyoó: Búdí náhni dahwana yuhna, ñi wunat pínah yeó jáapdih ñi jéih túut nuumcán niít. Pánihna, búdí ñi jenah joyát dedé pínah nihcan caá.

²⁸ "Ñi dawát pínah yéguenadihbut búdí ñi jenah joicá bojoó. Jiadih bóo cháanadih ñi túi jenah joyoó. Caán cháana behna, ã túi jíghat pínahdih apĩ teocan caá. ²⁹ Pánih teocan yuhna, maáh Salomónji áih táini yéguéh chóodih duonít, ã túi jíghat chah cháanaboó ã túi jíghona caá.* ³⁰ Caán cháanadih Diosboó ã túi jíghat túutna caá. Obohjeéhtih, caán cháanaboó buu déedih jum, cheibit déedih ã diib téh bejna caá. Páant ã diib téhechah, cáacwã ípĩ cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ã jumachah yuhna, Dios caán cháanadih túi jíghoni ã chãjna caá. Caán cháanadih táini yéguéh dée pah ã wãhat chah yeébbodih Dios yéguéhdih ã wãhbirna caá. Pánihna, caandih búdí jenah joicánjeh, Diosboodih ñi túi jenah joyoó. ³¹ Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dawát pínahdihbut búdí ñi jenah joicá bojoó. ³² Diosdih jéihcannitboó bií déedih tabit ípĩ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, jwĩ íp jeáboó jumni, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ded pah yeebdih judhdadit ã jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdih ã teo wácat pínahdih ñi túi jenah joyoó. ³³ Bií déedih ñi bidat chah, Dios ã maáh jumatdih bidnit, caandih ñi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih táini doonádh

* 6:29 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

bitadiah ñi naawá, queébtat caandíh í jepahat pínah niijná. Páant ñi chājachah, Diosboó nihat ñi náahatdih á wāhibna caá. ³⁴ Cheibit dedé á yapat pínahdih bádí ñi jenah joicá bojó. Cheibit yeejép ñi yapachah, Dios yeebdíh á teo wáacipna caá. Būū ded pah ñi chājatdihjen jenah joyát caá náahap. Biíh yeó jáapdih bóo pínahdih tabit ñi jenah joicá bojó. Dios yeebdíh en daonít, á táí teo wáacipna caá”, Jesús át niijp wat jī.*

7

“Yeejép wā caá”, bitadiah niij jāihcat

(Lc 6.37-38,41-42)

1 “Meém yeejép caá”, bitadiah ñi niijcá bojó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbat ‘Meém yeejép caá’, á niijcán niit. ² Bitadiah ‘Ápí táí chājcan caá’, ñi niij enat pah, Diosboó yeebdíhbat biíc yoobó á niij enbipna caá.* ³ Nin pah yeéb ñipí chājna caá: Ñi déedih bainí quíib becát á jamuchah, caanbítidih ñi táí enna caá. Caán bainí oj á jamuchah yuhna, ñi enat pah, ñi dée á yéej chājatbitdih ñipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh bádí quíib becát á jamuchah yuhna, caandíh ñi encan caá. Caandíh ñi encat pah, bádí yeejép chājna yuhna, ñi enah bojna caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chāj? ⁴ Yeebdíh bádí quíib becát panihni á jamuchah yuhna, ‘Némé, ma quíib becátidih weémboó meemdíh wā póoj yohbipna caá’, ñipí niijná caá. Pánihat pah, bádí yéej chājnit jamna yuhna, ‘Némé, tabit yeejép chājna caá ma chājap. Caandíh ma cádaahá’, ñipí niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép

chājnit jamna yuhna, bádí ñi yéej chājatdih jenah joicánjen, bita bainí í yéej chājatdihjen ñi jenah joí? ⁵ Páant niijnít, táinit pah jíghnit í chājat pahjen mantih yeebbát biíc yoobó ñi chājna caá. Yeebdíh bádí quíib becát panihnidih ñi jwíih póoj yohat pah, ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi cádahat táttimah, ñi déeíh bainí quíib becát panihnidih táí jéih enna, ñi jéih póoj yohat pah, á yéej chājatdih ñi jéih cádahat táutbipna caá.

⁶ “Mujjiowā panihnit yeejép wā Diosdih náahcannitdih áih táini doonádih ñi naóhca bojó. Páant ñi naawáchah, caandíh joí iijnit, yeebdíh tabit yeejép íta chāj taga. Momo muuwā panihnit, í náah chājnitdih Dioíh táini doonádih ñi naóhca bojó. Queétdih ñi naawáchah, joíihcan, bádí jíib jamni jeé tiibnadih momo muuwā hepédih í wid chuñat pah, caán táini doonádih íta yoh tagaá”, Jesús át niijp wat jī.

Diosdih jwí wúbúchah, á jepahat
(Lc 6.31; 11.9-13)

⁷ “Diosdih wúbhna, ñi wúbh cádahca bojó. Páant ñi wúbúchah, ded pah ñi wúbátidih Dios yeebdíh á wāhibna caá. Ded pah ñi náahatdih bidnit, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdíh á wāhibna caá. Jéc panihnidih wuúmp mao cádahcah, Dios á wátbipna caá. ⁸ Det Diosdih táí wúbhnit, í wúbátjidih í bíbohbiipna caá. Det Diosdih bidnit, caandíh í jwāáhbiipna caá. Det í wuúmp mawachah joinít, jéc panihnidih Dios queétdih á wátbipna caá. Pánihna, yeó jáap jumat pah

* 6:34 Sal 55.22; 1P 5.7 * 7:2 Mr 4.24 * 7:8 Dt 4.29; 2Cr 15.2-15; Jer 29.13

Diosdih ñi wúbachah, yeebdíh ã jepahbipna caá.*

⁹ “¿Pan dahdih ñi wúh yeebdíh ã wúbachah joinít, jee dáhboodíh caandíh ñita wúh taniít? Ñita wúhcan tagaá. ¹⁰ ¿Queejdíh ã wúbachah, bæcdih ñita wúh taniít? Ñita wúhcan tagaá. ¹¹ Yeéb yéejnit jumna yuhna, ñi wehdih táinidih ñipí wúhna caá. Pánihna, ñi íp Diosboó yéjcani jumna, táini ñi wúhat chah caandíh wúhbnitdih ã wúhbirna caá.*

¹² “Bita yeebdíh í táí chájat pínahdih ñi náahat pah, yeebbát bitadih ñi táí chájaa. Queét yeebdíh í táí chájach yuhna, yeéboó queétdih ñi táí chájaa. Páant tigaá Moisés ã wutatji, Dios naáwát dih naóh yapanit í daacátjibat ã niijíp”, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.*

*Bainí jéc naáwát
(Lc 13.24)*

¹³ “Jeáboó bejíhna, Diosdih táí jenah joinít, ñi jepahaá. Pánih jepahnit, ã weñat pínahdihjeh ñi chájbirna caá. Pánih chájnit, bainí jéc panihni ã jumachah yuhna, ã pebhna bejni bainí namádih ñi jéih ñáan bejbipna caá. Obohjeéhtih bádí jéc dih waadnit, bádí namádih ñi bejehchah, dedé bwat ã wihcan niít. Páant ã bwocah, dawá jenah joicánjeh iiguípna bejni namádih bejna, bæudnit í jumbipna caá.

¹⁴ Obohjeéhtih, bainí jéc dih waadná, bainí namáboó ñi ñáan bejehchah, táí jenah joyát caá náahap. Pánihat pah, Dios pebhboó yeéb ñi bejíchah, ã bwachah yuhna, caandíh táí jenah joinít jumna, ñi jéih bæjábipna caá. Pánih ñáan bejna, Dios pebhboó juibínit,

páantjeh ájeéh ñi táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, daocánnit táí jenah joinítjeh caán namáboó í jéih ñáan bejbipna caá”, Jesús át niijíp wat jĩ.*

*Căacwă ded pah í chăjatdih ennit,
ded pah í jumatdih jwí jéihyat
(Lc 6.43-44)*

¹⁵ “Ñi táí chája chaáh. ‘Dios naáwát dih naóh yapani caá’, niij yeenitdih ñi joyáh bojoó. Queét táinit pah jigohna yuhna, í jenah joyátboó yeejép ã jumachah, yeebdíh í yéjaíhbirna caá. ¹⁶ Queétdih beh enat táut niijná, ded pah í chájatdih ñi táí eneé. Yeejép í chájachah enna, yeejépwá í jumatdih ñi jéihbirna caá. Í táí chájachah enna, táinit í jumatdih ñi jéihbirna caá. Nin pah caá ã jumap: Ded óot nah iguíh pihana ápí quehcan caá. Mai bab nahbut bab dahna ápí quehcan caá. ¹⁷ Táini nah táini dahna ã quehna caá. Obohjeéhtih, yeejép nahboó yeejép dahna ã quehna caá. ¹⁸ Táini nah yeejép dahna ã quehchah, yeejép nahbut táini dahna ápí quehcan caá. ¹⁹ Yeejép dahna quehni nahdih tib yohnit, căacwă ípí căo yohna caá. Pánihat dée det yeejép chájnitdih Dios ã yohbirna caá.* ²⁰ ‘Dios naáwát dih naóh yapani wá jumna caá’, niij yeenitdih nin pah ñi beh enbirna caá: Ded pah í chájatdih enna, yeenit í jumatdih ñi jéihbirna caá”, Jesús át niijíp wat jĩ.*

*“Meemdíh wă jéihcan caá”, Jesús
ã niiját
(Lc 13.25-27)*

²¹ “Dawá weemdíh ‘Maá’, niijnít jumna yuhna, jeáboó í juibícan niít. Wá íp jeáboó jumni ã weñat pínahdih chájnitjeh ã

* 7:11 Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1Jn 3.21-22; 5.14-15 * 7:12 Lc 6.31 * 7:14 Sal 1.6; Pr 4.18-19 * 7:19 Mt 3.10; Lc 3.9 * 7:20 Mt 12.33

maáh jumapna i juibípna caá.
 22 Péeni yeó jáapnadih wā íp ā
 maáh jumapna waádihnit, dawá
 weemdih jephacannitjibat nin
 pah i niijbípna yuh caá: ‘Maá,
 ma wēpatjīh ma naáwátdih jwiit
 jwī naóh yapanap jī. Ma wēpatjīh
 nemépwādh jwī bacat tútup jī.
 Cáacwājeh i jéih chājca naáhdih
 ma wēpatjīh jwī chāj jáutup jī’, i
 niijbípna yuh caá. 23 Obohjeéhtih,
 ‘iYeebdih wā jéihcan caá! iYeejép
 chājnitjeh nī jumna caá! Pánih
 jumnit, wā pebhna nī waád
 jāóhca bojóó’, queétdih wā niij
 jephahbipna caá’, Jesús át niijíp
 wut jī.*

Chéne muú teonit naáwát
 (Lc 6.47-49)

24 “Ded wā bohéátdih joí
 jepahna, muú chāj pooni pani-
 hni ā jumna caá. Túi jenah
 joini jwamúp baácdih numah
 baád waadánit, áih jagápdih ā túi
 dodhdop be. 25 Caán muúdh ā
 péaat túttimah, búdí mah jāóh,
 maj búdí daab béj, búdí johlitbat
 ā jūúwúp be. Páant tubit ā jo-
 hochah yuhna, caán muú numah
 dodhni jumna, ā áaccap be.
 26 Obohjeéhtih, ded wā bohéátdih
 joiná yuhna, jepahcan, túi jenah
 joicánni muú chājni panihni caá
 ā jumap. Caánboó óonjihbitjeh
 baád waadánit, áih jagápdih ā
 dodhdop be. 27 Caán muúdh ā
 péaat túttimah, mah búdí jāóh,
 maj daab béj, búdí johlitbat
 ā jūúwúp be. Pánih búdí ā
 johochah, caán muú áacna, búdí
 ā yáanap be”, Jesús át niijíp wut jī.

28 Páant ā niij naáwáchah joiná,
 cáacwā ít joí wáhi bejep wut jī.
 29 “Caán túi jéihni pah jwiitdh ā niij
 bohéna caá. Moisés ā watatjidih
 bohénit páant ípī niij bohécan caá.
 Pánih bohéna, caánboó yoobópdih

tigaá maáh ā jumap”, ít míc niijíp
 wut jī.*

8

Bácah moópnidih ā booaat
 (Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Páant niij naóh bohé péanit,
 Jesús jeé ñaj yacapboó chúudniji ā
 bohénitdh át numah dei bejep wut
 jī. Á dei bejehchah ennit, dawá
 ájeéh ít péé bejep wut jī. 2 Páant
 í bejehchah, bácah moópní jwááhnit,
 bódicha caj yoh ñajnit, nin pah át
 niijíp wut jī:

—Maá, ma booaíhna, weemdih
 ma jéih booana caá, Jesúsdh át ni-
 jííp wut jī.

3 —**Júu!** Wēinit meemdih wā
 booana caá, caandih teo jáhanit,
 át niijíp wut jī.

Páant Jesús ā niijíchahjeh, ā
 moopát át ñuumáh bejep wut jī.

4 —**Meemdih wā booaatjidih**
bitadh ma naóhca bojóó.
 Pánih naóhcan, sacerdotedihjeh
 naáwádh ma bejeé. Caanná
 juibínit, míih bácah ā ñuumátjidih
 ma jáutú. Moisés ā watatji
 pah sacerdotewā í cáo wáhat
 pínah niijná, chéne jopwádh
 ma wáhuú, Dios meemdih ā
 booaatjidih í jéihyat pínah niijná.
 Túttimah, ma déewájeéh ma
 jwúb jumachah, ā táibipna
 caá,* Jesús caandih át wēp niijíp
 wut jī.

Soldadowā í maáhdih teo
wáhnidih Jesús ā booaat

(Lc 7.1-10)

5 Túttimah, Jesús Capernaum
 tátchina ā juibínachah, Romano
 cien soldadowā í maáh ā pebh
 juibínit, nin pah caandih át niijíp
 wut jī:

6—Maá, weemdih ma teo wáacá.
 Weemdih teo wáhni búdí wánná,
 wíih muúboó ā lajna caá. Áih bácah
 jwioní ā jumachah, búdí tubanit, ā

* 7:23 Sal 6.8 * 7:29 Mr 1.22; Lc 4.32 * 8:4 Lv 14.1-32

jéih bejcan caá, Jesúsdiĥ át niijíp wut jĭ.

7—**Caandĭh boonadiĥ wã bejmi caá,** Jesús caandĭh át niij jepahap wut jĭ.

8-9 —Obohjeéhtih, Maá, wĭih munná ma bejcaĥ, ā táimi nacaá. Weem cháĥ wĕpni ma jumachah, ‘Wĭih munná ma waád jũúwá’, niijni dée nihcan caá. Ma naáwáchahjeh, weemdíĥ teo wũhni ā boobipna caá. Wã chah jumnit bita maáta weemdíĥ ĩ wutna caá. Weembút soldadowáđih wutni caá. Biícđih ‘Ma bejeé’, wã niijíchah, āpĭ bejna caá. Biíĥđih ‘Ma jũúwá’, wã niijíchah, āpĭ jũóhna caá. ‘Nĩđih ma chãjaá’, wã niijíchah, páant ā chãjna caá. Weém wutni jumna, meembút wutni ma jumatiđih wã jéihna caá. Ma wutat pahjeh weemdíĥ teo wũhni ā boobipna caá, soldadowá ĩ maáh Jesúsdiĥ át niijíp wut jĭ.

10 Páant ā niijíchah joí wĕinit, Jesús ájeéĥ péenitđih nin pah át niijíp wut jĭ:

—**Yoobóđih yeebđih wã naóhna caá. Nin soldadowá ĩ maáh judío nihcan yahna, Diosđih ā táí jengah joiná caá. Caandĭh teo wũhniđih wã booaat pinahđih át jéihyep taga. Weemdíĥ caán ā táí jengah joyát pah, ded judío biíc yoobó jengah joiníđih wã en jwuhcan caá.** 11 **Yeebđih wã naóhna caá. Péeni láa bita judiowá nihcannit, nihati baácđih moón Diosđih táí jengah joinit, jeáboó Dios ā maáh jumapna dawá ĩ juibipna caá. Caanná jumnit, Abraham, Isaac, Jacob biícđih ĩ jeémpbipna caá.***

12 **Obohjeéhtih, judiowá Dios ā maáh jumapna bejnit déejidih, yeejép dupúnapboó ā wahbipna caá. Caanná ā wahnitboó búdí jĭgahnit, ĭih maodĭh ĩ néeh chãác juibipna caá,** Jesús át niijíp wut jĭ.*

13 Páant queéđđih niij péanit, soldadowá ĩ maáhđih nin pah át jwúub niijíp wut jĭ:

—**Mĭih munná ma jwúub bejeé. Meemdíĥ teo wũhni booni ā jumna caá. ‘Jesús caandĭh ā boobipna caá’, ma niij jengah joyát pahjeh ā yapna caá,** Jesús caandĭh át niijíp wut jĭ.

Páant ā niijíchahjeh, áih mũúboó jumni caandĭh teo wũhni át boonap wut jĭ.

Pedro chũđđih Jesús ā booaat (Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

14 Páant niij péanit, Jesús ā bohénitđih át jwúub numah bejep wut jĭ, páant mantih. Pániĥ bejna, Pedroĭh munná juibínit, ĩt waad béjep wut jĭ. Pániĥ waad béjnit, Pedro chũđ búdí pahati wũnna, mi ĩajati chóoboó mi ĩajachah, Jesús át enep wut jĭ. 15 Pániĥ ennit, miĭh téihyadiĥ ā teo jāhanachahjeh, pahati át dúucaĥ bejep wut jĭ. Páant ā dúucaĥah joinit, caántboó ĩah ĩahnit, Jesúsdiĥ jeémát mit wũhup wut jĭ.

Dawá wũnnitđih Jesús ā booaat (Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16 Tõo ĩáh jũúwáchah, dawá nemép caolih jumnitđih ĩ chéenwá Jesús ā jumni mũú jóocmant ĩt ub juibínap wut jĭ. Páant ĩ ub juibínachah ennit, Jesús wã ĩt bac bejep wut jĭ. Pániĥ bac bejnit, Jesúsboó nemépwáđih ā bac bejati túutachahjeh, cáacwáĭh bácaĥmant ĩt bac bejep wut jĭ. Bitati tabúp chũúhniđihbut Jesús át booa beedánap wut jĭ. 17 Páant ā chãjachah, Dios naáwátđih naóĥ yapani Isaías ā niijátji pah át yapap wut jĭ. “Jwĭ tabúp chũúátđih, jwĭ wanatđihbut jĭgah ennit, át boonap taga”, Isaías át niij daacáp taji.*

* 8:11 Lc 13.29

* 8:12 Mt 22.13; 25.30; Lc 13.28

* 8:17 Is 53.4

Biquína Jesúsdih i péelhat
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Dawá Jesús pebh i jaí ñuhuchah ennit, Jesús ã bohénitdih nin pah át niijíp wut jî:

—**Chóbe conanaáboó jwí chúuh bejjih**, át niijíp wut jî.

¹⁹ Páant niijnít, jélitna i dei bejchah, Moisés ã wutatjidih bohéni Jesúsdih jwááhniit, nin pah át niijíp wut jî:

—Bohéní, deyoób ma bejchah, weembút majeéh wã bejmi caá, át niijíp wut jî.

²⁰ —**Jia mujjiowã ñih muú pínah ítnadih i bíbohna caá. Jwébehwábut ñih yécanadih i bíbohna caá. Obohjeéhtih, weémboó nihat cáacwã úud jeñé, wíh muujéh pohba wã bíbohcan caá. Pánihna, wãjeéh ma jáuwáchah, búdí huwat meemdihtubt ã jumbipna caá**, Jesús caandih át niij jepahap wut jî.

²¹ Páant ã niijíchah joinít, biíh jwuh nin pah át niijíp wut jî:

—Maá, majeéh weembút wã bejmi caá. Obohjeéhtih, wã bejat pínah jãtíh wã íp ã wunuchah, ãih bácahdih wã yohat pínah niijná, ‘Ma chão jwúhuú’, weemdih ma niijí. ã wunuchah yoh péanit, majeéh wã bejbipna caá, át niijíp wut jî.

²² —**Weemdih náhcannit wannit panihnit jumna, queétboó wannitdih i yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wãjeéh jumni pínah hu ma jáuwá**, Jesús caandih át niijíp wut yuh jî.

Búdí johlit nolihatdihbut ã yayaát

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Páant niij péanit, jélitboó dei juibínit, búdí jááj chóodih ã bohénitdih át numah waadáp wut jî.

²⁴ Ímdih i chúuh bejchah, Jesúsboó át úwah bejep wut jî. Pánihna, ím tac yoób i huug lájachah pohba, Jesús ã úwat pónih, búdí johlit át

jáuwáp wut jî. Páant búdí nolihat ã jumuchah, ít daábíhip wut jî.

²⁵ —¡Maá, jwiítidih ma teo wáacá! ¡Daabná caá jwí chãjap! ít niij wucup wut jî.

²⁶ Páant i niij wucuchah, jáanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jî:

—**¿Dépanih tigaá búdí ñi úum? Weemdih táí jenah joiná, ñita úumcan tagaá**, át niijíp wut jî.

Páant niijnít, ñah ñuhnit, johlit, nolihatdihbut jáihnit, **“Ma yayaá”**, át niijíp wut jî. Páant ã niijíchahjeh, johlit nolihatbut biícantjeh át yayáh bejep wut jî. ²⁷ Páant ã yapachah, en wáhi bejnit, queétdih nin pah ít múic niijíp wut jî:

—¿Dedé cáac tigaá nin? ã naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ã yayáh bejna caá, ít niijíp wut jî.

Gadara baácdih moón nemép caolih jumnitdih Jesús ã booaat

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Páant ã yapat túttimah, Gadara baácna ít chúuh juibínap wut jî. Caanná i chúuh juibínachah, chéne neoná cáac yohopmant Jesúsdih ít jwááh dei jáuwáp wut jî. Queét nemép caolih jumnit, túbit tac behnit i jumuchah, caanná cáacwã ípí bejcap wut jî. ²⁹ Pánihna, Jesúsdih jwááh dei juibínit, nin pah ít niij ñaacáp wut jî:

—¿Meém Dios wáuh, dépanih chãjadih jóoh tigaá ma chãj? ¿Dios ã peéh chãjat pínah ã judh jwuhuchah yuhna, jãtíh jwiítidih peéh chãjadih jóohnit beé ma chãjap? ít niijíp wut jî.

³⁰ Yuhúpbít dawá momo muuwã bid jeémna ít chãjap wut jî. ³¹ Pánihna, queétdih ennit, nemépwã nin pah Jesúsdih ít niijíp wut jî:

—Jwiítidih bacat túutna, cot muuwãdih ma waadát túutú, ít niijíp wut jî.

³² —**Jáuh, caán láa bácah ñi bejeé**, Jesús queétdih át niijíp wut jî.

Páant ã niijíchahjeh, queét cāacwāih bācāhmant bacnit, m̄wāidih nemépwā ãt waadáp wut jī. Páant ã waadáchah, wēpép ñáo dei bej, ímna buúg báah bejnit, m̄wā ãt chíic wan beedáh bejep wut jī.

³³ Páant ã yapachah enna, búdí úm̄nit, queét m̄wājidih en daonitboó ãh tātchina ãt ñáo jwéi jwúb bejep wut jī. Pánih ñáo jwúb juibínit, m̄wā ded pah ã yapatjidih, nemép caolih jum̄nitdihbut ded pah Jesús ã booaatjidih ãt naóh peetép wut jī. ³⁴ Páant ã naáwáchah joinít, nihát caán tātchidih moón Jesúsdiñ enedih ãt bejep wut jī. Pánih juibínit, caandih náahcan, ãh baácmant Jesúsdiñ ãt jwúb bejat tútup wut jī.

9

*Jéih yoocannidih Jesús ã booaat
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)*

¹ Páant ã jwúb bejat tútuchah joinít, ãh jāj chóona waadnit, Jesúsdiñ ãt jwúb chúh bejep wut jī. Pánih chúh bejnit, Jesús ãp̄ juibínit tātchina ãt jwúb juibínap wut jī. ² Caanná ã juibínachah, caanjíh moón jéih yoocannidih ã ñajat chóojíh Jesús pebhna ãt beo juibínap wut jī. “Jesús nindih ã jéih boobipna caá”, ãt niij jenah joyóp wut jī. Páant ã niij jenah joyátdih jéihnit, jéih yoocannidih nin pah Jesús ãt niijíp wut jī:

—**Ma weñeé. Ma yéejatdih meemdih wá yohna caá**, ãt niijíp wut jī.

³ Páant ã niijíchah joinít, biquína Moisés ã watatjidih bohénit nin pah ãt niij jenah joyóp wut yah jī: “Diosjeh yéejatdih ã jéih yohna caá. Nin cāacjeh jum̄na yahna, páant niijná, ‘Dios wá jum̄na caá’, niij yeena caá ã chājap”, ãt niij jenah joyóp wut jī. ⁴ Páant ã niij jenah joyátdih jéihnit, nin pah Jesús queétdih ãt niijíp wut jī:

—¿Dépanih tigaá páant yeejéj ñi jenah joí? ⁵ **‘Ma yéejatdih wá yohna caá’, wá niijíchah joinít, weemdih jéihcan yahna, ‘Yeeni caá’, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ñah ñahnit, ma yáac cháih bejeé’, wá niijíchah, caán ã bejchah ennit, wá niiját yoobópdiñ ã jum̄atdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wá bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. ⁶ Weém nihát cāacwā úud jeñé, nin baácdih moondih jéih boonanit, ã yéej chājatdihbut wá jéih yohna caá. Pánih tibeé Dios weemdih ã wah deyanap jī, cāacwā ã yéejatdih wá yohat pínah niijná. Pánihna, caán wēpatdih wá bíbohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wá chāj júttipna caá**, ãt niijíp wut jī.

Páant niij péanit, jéih yoocannidih nin pah ãt niijíp wut jī:

—**Ma ñah ñahuú. Ma ñajat chóodih ubnit, míih muúboó ma jwúb bejeé**, ãt niijíp wut jī.

⁷ Páant ã niijíchah joinít, jéih yoocanniji ñah ñahnit, ãh muúboó ãt jwúb bejep wut jī. ⁸ Páant ã boanachah ennit, cāacwā ãt en wáhi bejep wut jī. Pánih en wáhi bejnit, Dios Jesúsdiñ búdí wēpat ã wáhatdih jéihnit, Diosdiñ búdí ãt wéi naáwap wut jī.

*Jesús Mateodih ã jūúwát tútat
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)*

⁹ Pánih booa péaniji caán m̄mánt bac bejnit, Jesús ã bohénitdih ãt jwúb namah jib bejep wut jī. Pánih bejnit, caanmánt jūóhnit, weém Mateo pebh ã juyáp jī. Romanowá ã maáta ã wábat tútni dinerodih wábh wáhni wá jumap jī. Pánihna, caán láa wáih tewat tólihboó wá chúudap jī. Caanjíh wá chúudachah ennit, nin pah weemdih Jesús ã niijíp jī:

—**Wájeéh ma péé jūúwá**, ã niijíp jī.

Páant ã niijíchah joinítjeh, ñah ñuhnit, ájeéh wã bejep jĩ.

10 Tálttimah, Jesús wãdih wĩih maúboó ñumah jeémédih wã bejep jĩ. Weem páh dawá dinerodih úbh wãhntdih, bita “Yeejépwã caá”, i niijnítidihbut wã ñumah jeémép jĩ. 11 Páant queét biíc dih jwĩ jeéméchah ennit, biquína fariseowã jwiit Jesús ã bohénitdih nin pah i niij jãihñup jĩ:

—¿Dépanih tigaá ñíih bohéni dinerodih úbh wãhnt, yeejé chãjnit biíc dih ã jeémp? i niijíp jĩ.*

12-13 Páant i niijíchah joinít, Jesúsboó queét fariseowãdih nin pah ã niij jepahap jĩ:

—**Tubáp chũhcannit cohnidih ipĩ bidcan caá. Wunnitjeh caá caandih i bidip. Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, niij jenah joinít, teo wáacni pínahdih ipĩ bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wã yéejatdih jĩgahnit, wã táut nuúmihna caá’, niij jenah joinít caá teo wáacni pínahdih i bidip. ‘Jwiit yeejépwã caá’, niij jenah joinítidihjeh teo wáacadih wã júúwáp be, i yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodih i táut nuumát pínah niijná. Dios naáwátidih naóh yapani ã niij daacátjidih yeebdih jéihyat caá náahap. ‘Nuñáp wãdih ñi mao cáo wãhatdih weém wã náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadih ñi jĩgah en teo wáacatdih caá yeebdih wã náah yacap”, Dios ã niijná caá’, át niij daacáp tajĩ.* Caán ded pah ã daacátjidih jéihyat táut niijná, ñi jwúb bohénaá. Caán ã daacátji pah, jĩgah ennit, weém cáacwãdih teo wáacadih wã júúwáp be, ã niijíp jĩ.**

Jeémp jwuhcatdih Jesús dih i úbh joyát

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14 Tálttimah, Juan Daabáni ã bohénitboó jwĩ pebh joinít, nin pah Jesús dih i niij úbh joyóp jĩ:

—Jwiit Juan ã bohénit, jwĩ ñuowã i wutat pah jwĩpĩ jeémp jwuhcan caá. Fariseowãbut biíc yoo bó ipĩ chãjna caá. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh i jeémp? Jesús dih i niijíp jĩ.

15 —**Nin pah caá ã jumap: Téihya chéoni ã ñumah jeémpnit biíc dih ã jum jwuhchah, jĩgahcan, ipĩ tái wéi jeémpna caá. Obohjeéhtih, caán téihya chéonidih bita i úb bejat tálttimah, jĩgahnit, ita jeémp jwuhcan tagaá. Weém caán téihya chéoni panihni wã jumna caá. Pánihat pah tigaá wã bohénit wãjeéh jumna, wéinit, páantjeh i jeémpna caá. Obohjeéhtih, bita weemdih i úb bejat tálttimah, wã bohénitjeéh wã wihchah, caán láa jĩgahnit, i jeémp jwuhcan niit, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.**

16 Pánihna, ded pah jwĩ ñuowã i wutatji ãih jáap bohéatjĩh fariseowã i widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah ã jwúb niij bohénap jĩ: **“Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojĩh máa yégueh chóodih nah wai búudhdát ã náahcan caá. Páant ñi chãjachah nihna, caandih ñi chocat tálttimah, jiint bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá jwĩ ñuowã i naáwátjidih wĩih jáap bohéatjĩh wid naóhcat caá náahap.**

17 Pánihat dée, pah jwuhcanni iguĩh macdih nuñáp chóojĩh i chãjniji máa wuh wũhdih yáacat ã náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguĩh mac pahna, máa wuh wũh jéih yũhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chénat pah áta buud tagaá. Pánihna, jáap macdih,

* 9:11 Lc 15.1-2 * 9:12-13 Os 6.6; Mt 12.7

jáap wuh wuúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguúh mac, caandíh yáacni chóobut á táí jumbipna caá. Pánihat pah, wíh jáap bohéat jwí nuowá í naáwátjijíh wid naóhcat caá náahap”, ã niijíp jĩ.

Áih yéguéh chóodih juí, teonih, Jairo nuumdíhbut Jesús á booaat (Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Wíh muúboó páantjeh jwí jumachah, jwiít judíowá jwí míc wáacat muudíh en daonít í maáh á waád juyúp jĩ. Waád juínit, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah á niijíp jĩ:

—Wá nuúm jáantjeh mi wunah bejep be. Oboheéhtih, caántdih ma teo jáha booaat túut niijná, wájeéh ma juúwá. Páant ma teo jáhanachah, mi jwáub boobipna caá, Jesúsdi h á niijíp jĩ.

¹⁹ Páant á niijíchah joinít, Jesús wíh muúboó jeémp chúdniji, ñah ñuhnit, ájeéh á bac bejep jĩ. Jwiít á bohénitbut íjeéh jwí bejep jĩ. ²⁰⁻²¹ Pánih bejnit, namádih jwí bejehchah, cáacwá cáti h biíh wili wunnih mit jumap tají. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wunnih, “Jesúh yéguéh chóodihjeh juíbí teona, wá boobipna caá”, mit niij jenah joyóp wat jĩ. Páant niij jenah joinít, Jesús táahmant juóhnt, áih yéguéh chóo yapatbitdih mit juí tewep tají. ²² Páant mi juí tewatdih jéihna, tac páud ennit, Jesús caántdih nin pah á niijíp jĩ:

—**Nuumú, ma weñéé. Weemdíh táí jenah joinít, ma boona caá,** á niijíp jĩ.

Páant á niijíchahjeh, mit boonap tají.

²³ Táltimah, jwiít Jesús biíc dih maáih muuná jwí waád juibínap jĩ. Pánih waád juibínit, chíó póojnitdih, dawá ñaac jünitdihbut jwí enep jĩ. ²⁴ Páant í juñáchah ennit, Jesús queétdih nin pah á niijíp jĩ:

—**Yeéb ñi bac bejeé. Mi wuncan caá. Ñona caá mi chájap,** á niijíp jĩ.

Páant á niijíchah joinít, “Nih yána caá á chájap”, niijnít, cáacwá caandíh í dehwep jĩ. ²⁵ Pánihna, queét í bac bejat táttimah, wunnih pebhna waad béjnit, miíh téihyadi h Jesús át tewep wat jĩ. Páant á tewe chahjeh, boonit, mit ñah ñuhap wat jĩ. ²⁶ Jóocmant ñuhnit caántdih á booaat doonádih joinít, caán táttchidih moondíh ít naóh peetép tají.

Chénewá jéih encannitdih Jesús á booaat

²⁷ Caanjíh jumnitji jwáub jibidih jwí bejehchah, chénewá jéih encannit neoná jwiít dih péé bejnit, nin pah í niij ej ñaacáp jĩ:

—íDavid juima, Dios á wahni, jwiít dih ma jígah eneé! í niijíp jĩ.

²⁸ Páant í niij ej ñaacáchah, jwiít Jesús biíc dih biíh muúboó jwí waad béjep jĩ. Páant jwí waad béjehchah, queét jéih encannitbut í ñuún waád juyúp jĩ. Páant í waád juyáchah ennit, Jesús queétdih nin pah á niijíp jĩ:

—**Jwiít dih á jéih booami nacaá’, ¿weemdíh ñi niij jenah joi níit?** á niijíp jĩ.

—Páant tigaá jwí niij jenah joyóp, caandíh í niij jepahap jĩ.

²⁹ Páant í niij jepahachah joinít, íih quíbdih teo jáhanit, nin pah á niijíp jĩ:

—**Páant á chájipna caá’, ñi niij jenah joyát pahjeh tigaá wá chájip,** á niijíp jĩ.

³⁰ Páant á niijíchahjeh, í jéih enep jĩ, buca. Pánih boonit, Jesús nin pah queétdih á jwáub niijíp jĩ:

—**Weém bautéh yeebdíh wá booaatdih bitadíh ñi naóhca bojóó,** á niijíp jĩ.

³¹ Páant á niijíchah yuhna, bac bejnit, queétdih ded pah á booaatjidih ni hah pebhboó ít naóh peetép tají.

Jéih wéhecannidih Jesús á booaat

32 Páant ī bac beječah, Jesús pebh nemép jumnidih bita ī ñahwat ub waad juyáp jī. Caán nemép caandih āt jéih wéheat táutcap tajī. 33 Páant ī ub juyáchah ennit, Jesús nemépdih ā bacat táutap jī. Páant ā bacat táutachahjeh, jéih wéhecanniji ā jwáub wéhenap jī. Caandih ennit, nihat ī en wáhi bejep jī.

—jNin pah yapatdih nihat jwiít Israel baácđih moón jwīpī encan jī! ī míc niijáp jī.

34 Obohjeéhtih, fariseowā mácah ī míc niij wéhenap jī.

—Nemépwā ī maáh ā wēpatjīh caá nemépwāđih ā bacat táutap, ī míc niijáp jī.*

Jesús cāacwāđih ā jīgah enat

35 Pánihat táttimah, nihat botoni tátchina, dahwani tátchinadihbut bohé jibidih bejna, Jesús jwiítđih ā namah bejep jī. Tátchina yoobó naóh jīb bejna, jwiít judíowā jwī míc wáacat munná waadnít, Jesús āpī bohénap jī. Dios ā maáh jumat túini doonáđih naóhñit, nihat caanjīh moón tubúp chūúhñitdihbut āpī boonanap jī.*

36 Pánih bejna, dawá cāacwā ovejawāđih en daoní wihcat pah yeejép yapnit, moh yeejñit ī jumachah ennit, Jesús queéđđih búdí āt jīgah enep jī.* 37 Pánih jīgah ennit, jwiít ā bohénitđih nin pah ā niijáp jī:

—Jóo dajat láa búdí tewat ā jumachah yahna, teonitboó daocáñnitjeh ī jumna caá. Pánihat pah, túini doonáđih joinít pínah dawá ī jumachah yahna, queéđđih naóhñit pínahboó daocáñnitjeh ī jumna caá. 38 Pánihna, túini doonáđih chah dawá bohénitđih ā wahat pínah niijná, Diosđih ñi úúbú, ā niijáp jī.*

* 9:34 Mt 10.25; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15

* 9:35 Mt 4.23; Mr 1.39; Lc 4.44

* 9:36 Nm 27.17;

1R 22.17; 2Cr 18.16; Jer 50.6-7; Ez 34.5; Zac 10.2; Mr 6.34

* 9:38 Lc 10.2

10

Jesús doce ā naáwát tútñit pínah ī wātna

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

1 Táttimah, jwiít doce ā bohénitđih bid bojnit, nemépwāđih bacaat pínah wēpat, nihat wannitđih booaat pínah wēpatdihbut jwiítđih ā wáhp jī.

2 Nin caá jwiít Jesús ā bohénit, ā naáwát tútñit pínah jwī wūt: Simón ā jumap jī. Caandih Pedro Jesús ā wūt búúdhđap jī. Á úúđ Andrésbut ā jumap jī. Santiago, ā úúđ Juanjīhbut ī jumap jī. Queéđ chénewā Zebedeo weh ī jumap jī.

3 Felipe, Bartolomé, Tomás, weém Mateobut jwī jumap jī. Weémboó Romanowā ī maáta ī úúbát tútñi dinerodih úúbh wáhi wá jumap jī. Biíh Santiago, Alfeo wáúhbut ā jumap jī. Tadeo, Lebeo ī niij wát búúdhñitbut ā jumap jī. 4 Biíh Simón, Celote wát jumni poómpđih bóobut ā jumap jī. Judas Iscariote, Jesúsđih eníhcannitđih đwó wáini pínahbut ā jumap jī.

Jesús doce ā bohénitđih ā wahat

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

5 Jwiít doce ā bohénitđih ā wēpatđih wáh, biíh tátchinaboó wahna, ded pah jwī chājat pínahđih nin pah Jesús jwiítđih ā niij naáwáp jī: **“Judíowā nihcannit pebhna ñi bejca bojoó. Samaria baácboobút ñi bejca bojoó.** 6 **Diosđih jéihcannit jumna, buadnít ovejawā panihñit ī jumachah, judíowā pebhboojéh ñi bejeé.** 7 **‘Dios maáh ā jumatđih ā júat pínah bahñijeh ā judhna caá’, queéđđih ñi niij naáwá.** 8 **Pánih naóhna, bácah moópnit, dawá tubúp chūúhñit, wanah bejnitdihbut ñi booanaá. Nemép caolih jumnitíh bácahmant nemépwāđih**

ñi bacanaá. Páant ñi chājat pínah wēpatdih yeebdíh wā wūhna caá. Jíib náahcanjeh yeebdíh wā wúhat pah muntih, yeebút biíc yoobó jíib náahcanjeh cāacwādih ñi teo wáacá.

⁹ “Pánih bejna, dinerodih ñi ub bejca bojoó. ¹⁰ Wuh wūh, táut nuumát pínah camisa, zapatos ub bejcan, íoh caját nahdihbut ñi ub bejca bojoó. Ñi dawát chóojeh ñi duo béjeé. Ñi bohénit pínahboó yeebdíh í numah jeémpbipna caá. Ñi duoní chóo á moopóchah, queétoó ñi táut nuumát pínah chóodihbut í wūhbipna caá. Queétdih ñi teo wáacat jíib, páant caá yeebdíh í chājipna caá.*

¹¹ “Caán tátchina juibínit, caán tátchidih jum jwuhna, yeebdíh wēi jwāáhnitíh muudíhjuh ñi chāo jwuhú. ¹² Íih muuná waad béjnit, ‘Dios á túyat ñijeéh á jumu naáh’, caán muudíh moondíh ñi niiji. ¹³ Páant ñi niijichah, táinit í jumat jíib, Dios á túyat íjeéh á jumbipna caá. Obohjeéhtih, táicannit í jumachah, páant ñi niijichah yuhna, Dios á túyat íjeéh á wihcan niít. ¹⁴ Yeebdíh náahcan, í joíhchah, caán muumánt ñi bac bejeé. Bac bejnit, queétdih Dios á yohat pínahdih júutat táut niijná, ñíh zapatosdih too dugnit, caán jamni becchídih ñi péoh mao yoh jéenanaá. Pánihna, caán tátchidih moón yeebdíh í náahcah, biíc yoobó muntih queétdihbut ñi chāj júatú.* ¹⁵ Yoobópdi h yeebdíh wā naóhna caá. Peéh chājni yeó jáapdi h Sodoma tátchidih moón, Gomorra tátchidih moondíhbut Dios búdí á peéh chājipna caá.* Obohjeéhtih, queétdih á peéh chājat chah,

yeebdíh náahcannitboodíh á peéh chājipna caá”, jwiútdih á niijíp jí.*

Jesúthwādih bita yeejép í chājat pínah

¹⁶ “¡Weemdíh ñi táí joyoó! Yeéb ovejawā panihnitdih jiwā panihnit pehbboó wā wahna caá. Pánihna, jopwā pah tac behcannit, maiwā pah ñi táí yap náhninaá.* ¹⁷ ¡Ñi táí chāja chaáh! Yeebdíh eníhcannit ñi maátadi h í wūhbipna caá. Jwiútdih judíowā jwí miíc wáacat muúboó waadnit, yeebdíh í páibipna caá. ¹⁸ Wíihwā ñi jumat jíib, caán tátchinadi h moón í maáta pebhna, chah wépnit maáta pebh nabut yeebdíh í ub bejbipna caá. Caanná í ub bejchah, queétoó maátadi h, judíowā nihcannit maátadi hbut wíih táini doonádi h ñi naóhbipna caá. ¹⁹ Páant maátadi h í wūhuchah, ‘Ded pah wā niiját pínahdih wā jéihcan niít’, ñi niij jenah joicá bojoó. Yeebdíh í wūbh joyóchahjuh, ñi niiját pínahdih Dios yeebdíh á jéihyabipna caá. ²⁰ Páant á jéihyanachah, queétdih jepahna, yeéb ñi jenah joyátíhjuh ñi jepahcan niít. Dios jwí íp á jenah joyátdi h Táini Espírituboó yeebdíh á naáwát táutbipna caá.*

²¹ “Caán láa, det wíihwā í jumat jíib, biíc weh jumna yuhna, maátadi h naóh yacnit, á déedih á mao yohat táutbipna caá. Í mána í wehdih, í wehboó í mánadi hbut í mao yohat táutbipna caá.* ²² Pánihna, yeéb wíihwā ñi jumat jíib, ni hat yeebdíh í eníhcan niít. Páant í eníhcah, yeebdíh yeejép í chājachah yuhna, weemdíh páantjeh ñi cádahcah, yeebdíh wā táí ubbipna caá, wā íp pehbboó

* 10:10 1Co 9.14; 1Ti 5.18

* 10:14 Hch 13.51

* 10:15 Gn 19.24-28; Mt 11.24

* 10:15 Lc

10.4-12 * 10:16 Lc 10.3

* 10:20 Mr 13.9-11; Lc 12.11-12; 21.12-15

* 10:21 Mr 13.12; Lc

21.16 * 10:22 Mt 24.9,13; Mr 13.13; Lc 21.17

ñi táí jumát pínah niijná.* ²³ Wíih táini doonádih ñi naáwát jíib, bíic tútchidih moón yeebdíh í yéj chājachah, bíih tútchina jwei béjnit, caanjíh moondíhbat ñi naáwá. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nihat Israel baácboó jumni tútchinadih moondíh ñi naóh beedáát pínah jātíh, weém nihat cáacwā úud jeñé nin baácboó wā jwúub dei jóóhbična caá.

²⁴ “Jáap jéihni caandíh bohéni chah nihcan caá. Bíic yoobó teo wāhniibat ā maáh chah nihcan caá.* ²⁵ ‘Ded pah weemdíh bohénidih ā yapat pah mantíh weemdíhbat ā yapbipna caá’, jáap jéihnidih níj jenah joyát caá náahap. Teo wāhniibat ‘Ded pah wā maáhdih ā yapat pah mantíh weemdíhbat ā yapbipna caá’, níj jenah joyát caá náahap. Obohjeéhtih, ‘Wā maáh chah jumna, caandíh yeejép ā yapat pah weembodíh ā yapcan níit’, níj jenah joicát caá náahap. Weém muú mínah panihni, yeéboó wā pebh moon pánihnit ñi jumna caá. Pánihna, cáacwā weemdíh ‘Beelzebú caá’, niijná, yeéb wíhwādihbat bíic yoobó yeejép í niijbípna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.*

*¿Deddih tiguaá úumat náahap?
(Lc 12.2-7)*

²⁶ “Buu láa cáacwādih wíih táini doonádih ñi naáwáchah yuhna, jóíhcan, bita í encah, yeebdíh yeejép í chājbipna caá. Pánih yeejép í bih chājachah yuhna, túttimah nihat í táí jéihbipna caá. Yeebdíh yeejép chājnitdih ñi úumca bojóó.* ²⁷ Pánihna, buu ded pah yeebdíhjih wā bohéátdih túttimah dawá cáacwā cātíh úumcanjeh ñi naáwá. ²⁸ Cáacwā

yeebdíh maona, ñíih bácahdíhjih í mao yohna caá. Obohjeéhtih, ñíih caolíhdih í jéih maocan caá. Pánihna, det yeebdíh mao yohíhntidih ñi úumca bojóó. Obohjeéhtih, Diosboodíh caá úumat náahap. Caanjéh tiguaá ñíih bácahdíh, ñíih caolíhdihbat iiguípna ā jéih yohna caá.

²⁹ “Chéne jwébehwābit bainíbitjeh í jíib jumachah yuhna, bíicbitdih Dios ā buudácan caá. Dios ā wutcah, caanbít ā wuncan níit. ³⁰ Ñíih waó yoócnadih Dios jenah en beedáni jumna, ded pah ñi jumatdihbat ā táí jéih beedána caá. Pánih jéih beedána, yeebdíh ā táí jéih en daoná caá. ³¹ Jwébehwādih ā oyat chah, yeéboodíh ā oina caá. Pánih oinit, ā en dawátdih jéihna, ñi náhni dahwaca bojóó”, Jesús ā niijíp jī.

*“Weém Jesúih caá”, úumcanjeh,
niiját*

(Lc 12.8-9)

³² “ ‘Weém Jesúih caá’, ded bitadih ā niijíchah, weembát caandíh ‘Caán wíih caá’, wā íp jeáboó jumnidih wā ni-ijbípna caá. ³³ Obohjeéhtih, ded wíih jumna yuhna, ‘Weém Jesúih nihcan caá’, bitadih ā niijíchah, ‘Caán wíih nihcan caá’, weembát wā ípdih wā niijbípna caá”, Jesús ā niijíp jī.*

*Jesús cáacwādih chéne poómp ā
chājat*

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “¿Ded pah tiguaá yeéb weemdíh ñi níj jenah jóí? ‘Áih doonádih joinít, nihat cáacwā táí bíicdih í jumbipna caá’, ¿ñi níj jenah jóí níit? Obohjeéhtih, pánihcan caá. Cáacwā wā bohéátdih í joyát túttimah, biquína wā naáwátdih í táí wéi joyóchah,

* 10:24 Lc 6.40; Jn 13.16; 15.20 * 10:25 Mt 9.34; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15 * 10:26 Mr 4.22;

Lc 8.17 * 10:33 2Ti 2.12

bitaboó caandíh jepahcan, queétdih í en jáihbipna caá. ³⁵ Biquína behnit wā naáwátdih í táí joyát jíib í weh queétdih í eníhcan niít. Behnit yaádh wā naáwátdih í táí joyát jíib í weh yatá queétdih í eníhcan niít. Í chudhna yaádh wā bohéátdih í táí joyát jíib, í weh áana yaádh queétdih í eníhcan niít. ³⁶ Ded weemdíh jepahnidih á déewā yoobát í eníhbican nacaá.*

³⁷ “Ded weemdíh á oyat chah á manadih, á wehdih oina, wíih nihcan niít. ³⁸ Pánihna, cruzboó wanna, yeejép wā yapat pínah pah, ded wíih á jamat jíib yeejép á yapbipna caá. Pánih yeejép yapatdih úmmit, jweiná, wíih nihcan niít.* ³⁹ Ded weemdíh táí jenah joicán, bíí déedih en ñinahnit, á náahatdihjeh chájna, iiguípna á bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded áih pínahdih jenah joicánjeh, wā weñat pínahdih chájniboó páantjeh wājeéh á táí jambipna caá”, Jesús á niijíp jí.*

Jwiútdih jíib wáhat panihni

(Mr 9.41)

⁴⁰ “Det yeéb wíihwádh táí náahna, weemdíhbut í náahna caá. Pánihna, weemdíh táí náahni weemdíh wahnidihbut á náahna caá.* ⁴¹ Dios naáwátdih naóh yapani á tewat jíib Dios caandíh á táí chájipna caá. Á naáwátdih naóh yapani á jamuchah enna, ded caandíh táí náahna, naóh yapandih á táí chájat pah Dios caandíhbut bíic yoobó á táí chájipna caá. Ded táini á jamat jíib, Dios caandíh á táí chájipna caá. Táini á jamuchah ennit, bíihboó caandíh táí náahna, táinidih Dios á táí chájat pah, caandíh náahnidihbut bíic yoobó á táí chájipna caá. ⁴² Ded wíih

moh yéejni á jamuchah enna, caandíh á babhbat pínah, bainí mahjeh á wáhuchah yahna, á teo wáacatbit jíib, Dios caandíhbut á táí chájipna caá”, Jesús jwiútdih á niijíp jí.

11

Juan Daabáni á wábh joyát túutat (Lc 7.18-35)

¹ Páant jwiít á bohénitdih á naóh péaat túttimah, caán baácđih bóo tútchinadih moondíh Jesús áih táini doonáđih bohénadih á bejep jí. Jwiítbut bíih tútchinadih moondíh bohénadih jwí bejep jí. ² Pánih bejnitji jwí jwúub juyúchah, Jesús ded pah á chájat doonáđih Juan Daabáni nemat muáboó jamni át joyóp tají. Pánih joiníji á bohénitdih Jesús pebhna át wahap tají, caandíh í wábh joí enat pínah niijná. ³ Páant á wahachah, jwí pebh joinít, nin pah Jesúsđih í niij wábh joyóp jí:

—Juan jwiútdih nin pah á niij wábh joí enat túutap be: ‘ “Wá túttimah bíih á jéohbipna caá”, ¿wá niijníji níit meém? ¿Wá niijníji ma nihcah, bíhdih páñat náah níit?” á niijíp be, Jesúsđih í niijíp jí.

⁴ Páant í niij wábh joyóchah joinít, Jesús queétdih nin pah á niij jepahap jí:

—Buu ded pah ñi joyátji, ñi enatjidihbut Juandih nin pah niij naáwáđih ñi bejeé: ⁵ ‘Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejcannitjidihbut á boana beé. Báčah moópnitji, wannah bejnitjidih yah buca á boana beé.* Moh yéejnitdih á táí ubat pínah doonáđihbut naóhna á chájap be.* ⁶ Pánihna, “Ded weemdíh táí jenah joí cádahcannidih Dios á wéi enna

* 10:36 Mi 7.6 * 10:38 Mt 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24 * 10:39 Mt 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; 17.33; Jn 12.25 * 10:40 Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16; Jn 13.20 * 11:5 Is 35.5-6 * 11:5 Is 61.1

caá”, Jesús ã niijíp be’, Juandih niij naáwádih ñi bejeé, ã niijíp jĩ.

⁷ Páant ã niijíchah joinít, Juandih naáwádih ï jwúub bejep jĩ. Páant ï jwúub bejchah, Juan ded pah ã jumatdih dawá jwíjeéh péenitdih Jesús nin pah ã niij naáwáp jĩ: “¿Dedédih enedih bej tigaá ñipí chãj, muú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp yílip déedih johlit ã joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcan beé. Det biáboó ï naáwáchah yuhna, caánboó jweéhcanjeh, yoobópdih ãpĩ naáwáp wat jĩ. ⁸ Pánih jumnidih bidcan, ¿túini yégueh ðonídih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, túini yégueh ðonít maátaáh muúboó ípĩ jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé.

⁹ Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwátdih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chãj? Páant tigaá Juan ã jumap. Bitá naóh yapanit chah ã jumna caá.

¹⁰ Juan ã jwíh naóh waáwát pínahdih jon jãtíh Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij naóh daacáp tajĩ:

“**Á wãúhdih Dios nin pah ã niijíp be:** “Ma jãtíh wã naáwátdih naóh waóhni pínahdih wã wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, cáacwã ï jepahat pínah niijná”, Dios ã niijíp be’, át niij daacáp tajĩ. (*Mal 3.1*)

¹¹ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ã jumna caá. Obohjeéhtih, páant ã jumachah yuhna, Dios ã maáh jumapna ded oboh jumniboó Juan chah ã jumbipna caá.

¹² “Juan ã bohé jwíh láa buu láana, Dios ã maáh jumapboó dawá ï waadát pínahdih búdí ï

bidna caá. Pánih bidna, Diosdih túi jenah joinít, yeó jáap jumat pah chah dawá waadná caá ï chãjap. Obohjeéhtih, bitaboó páant ï waadátdih íjnit, queétdih ï jãhna yuh caá. ¹³ Juan ã jãúwát pínah jãtíh, nihat Dios naáwátdih naóh yapanitboó daácna, Moisésbut daácna, Dios ã maáh jumat pínahdih ít naóh daacáp tajĩ. Juanbut caandíhjah muntíh ã naóh bohénap be.* ¹⁴ “Dios ã wahni ã jãúwát pínah jãtíh, Elías panihni ã jãóhhipna caá’, jon jãtíh ï niijní tigaá Juan ã jumap. Pánihna, ‘Yoobópdih tigaá Juan ï niijní Elías panihni ã jumap’, yeebdíh niij jenah joyát caá náahap.* ¹⁵ ¿Ded molít jumna, ã túi joyó naáh!

¹⁶ “Buu láa moón weemdíh jepahcannit nin pah ñi jumna caá: Yoahdih tíohnit wébít pah caá ñi jumap. Tíoh cháúdnit, nin pah ípĩ niij míc jãihna caá: ¹⁷ ‘Jwí pelat póoj tíhwichah yuhna, yeebboó ñi búudíhcan beé. Wannitdih jwí jái tíhwichah yuhna, ñi júi wáaquihcan beé’, ï niij míc jãihna caá. ¹⁸ Páant ï chãjat pah, yeebbát biíc yoobó ñipí chãjna caá. Juan Daabáni cáacwãjeéh jeémpcan, poonidihbut ãpĩ babhcap jĩ. Páant ã chãjcah enna, ‘Nemép caolíh jumni caá’, niij jãihnit, ã bohéátdih ñi joíhcap jĩ. ¹⁹ Obohjeéhtih, weém, nihat cáacwã úud jeñé, cáacwãjeéh jeémpnit, wãpĩbabhna caá. Páant wã chãjachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, babh máihni caá ã jumap. Romanowá ï úubát táutni núodih úúbh wãhnit, yeejép chãjnit biícndih ãpĩ pej jumna caá’, niij jãihnit, weemdíhbut ñi jepahcan caá. Páant niij jãihna, wébít pah caá ñi jumap.

* 11:13 Lc 16.16 * 11:14 Mal 4.5; Mt 17.10-13; Mr 9.11-13

Obohjeéhtih, ded pah Dios á wutah pah wá túi chájachah enna, á jengah joyát yoobópdih á jamatdih ñi jéihbipna caá, Jesús queétdih á niijíp jĩ.

Biéh títchinadih moón í jepahcat (Lc 10.13-15)

²⁰ Túttimah, biéh títchinadih moón caandih í jepahcatji jíb, Jesús queétdih á jüihñup jĩ. Caán títchinadih moón biéh títchina chah Dios á wépatjĩh Jesús á chá jútup yuh jĩ. Páant á chá jútuchah yuhna, í yéjatdih í cádahcap jĩ. Páant í cádahcatji jíb nin pah queétdih á niij jüihñup jĩ: ²¹ “íCorazín títchidih moón yeejép ñi yapbipna caá! íBetsaida títchidih moonbát yeejép ñi yapbipna caá! Níih títchinadih Dios á wépatjĩh búdí wá chá jútup yuh be. Páant á wépatjĩh wá chá jútuchah enna, Tiro títchidih moón, Sidón títchidih moonbát í yéjatdih cádahnit, táiniboodih íta táut nuum tagaá. Jíghahna dúwát chóo duonít, í jíghatdih jútuna, tuu jóohjĩh íta míic waáh tagaá.* ²² Nin pah yoobópdih yeebdih wá naóhna caá: Peéh chájat yeó jáapdih Dios Tiro títchidih moón, Sidón títchidih moonbíbut á peéh chájat chah yeébboodih búdí á peéh chájbipna caá. ²³ Yeebbát Capernaum títchidih moón, ‘Jwiít chah jamnit jwí jumna caá’, ¿ñi míic niij jengah jói niit? Páant niij jengah joiná yuhna, oboh jamnit ñi jambipna caá.* Níih títchidih Dios á wépatjĩh dawá láa wá chá jútuchah yuhna, yeéb weemdih ñi jepahcap be. Sodoma títchidih Dios á wépatjĩh páant wá chá jútuchah nihna, caán títchidih moón í yéjatdih íta cádah tagaá. Páant

í cádahachah, caán títchi páantjeh áta jum tagaá.* ²⁴ Yeebdih yoobópdih wá naóhna caá. Peéh chájat yeó jáapdih Dios Sodoma títchidih moonbíbut á peéh chájat chah yeébboodih búdí á peéh chájbipna caá”, Jesús á niijíp jĩ.*

“Wá pebh ñi choó jüúwá”, Jesús á niiját

(Lc 10.21-22)

²⁵ Caán láa nin pah Jesús jwí ípdih á niij wúbup jĩ: **“Paá, meém nihat baácđih moón, nihat jeáđih moonbíbut í maáh ma jumuchah, meemdih búdí wá wéina caá. ‘Jwiít túi jéihnit caá’, niijnítdih wá bohéatdih ma beh joyát táutcap be. Obohjeéhtih, jéih jwuhcannitbóodih mapí beh joyána caá. Páant ma chájachah, ‘Túina caá, Paá’, meemdih wá niijná caá. ²⁶ Páant tigaá, Paá, mapí wéi chájap”,** á niijíp jĩ.

²⁷ Páant niij wúbh péanit, cáacwáboodih nin pah Jesús á niij naáwáp jĩ: **“Dios wá íp nihat á wépat bíic yoobó weemdihbut á wáhup be.* Ded pah wá jamatdih wá ípjuh caá á jéihyep. Biéh jéihni wihcan caá. Pánihna, ded pah wá íp á jamatdihbut weemjéh caá wá jéihyep. Det wá ñionitdihbut wápí bohéna caá. Jwiítjeh caá caandih jwí jéihyep.* ²⁸ Yeéb nihat teo wéejnit, chodóp duonít panihnit wá pebh ñi jüáwá. Páant ñi jüáwáchah, yeebdih wá chooát táutbipna caá. ²⁹ Weém bíicđih túi bejnit, wá naáwátđih jengah joinít, ñi wéi jepahaá. Weém cáacwáđih jíghah ennít, oboh jumni pah queétdih túi teo wáacni wá jumna caá. Páant wá jamatdih en yacnit, wá naáwátđih túi jengah joiná, túi choonít panihnit ñi**

* 11:21 Is 23.1-18; Ez 26.1-28.6; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4

* 11:23 Is 14.13-15

* 11:23

Gn 19.24-28

* 11:24 Mt 10.15; Lc 10.12

* 11:27 Jn 3.35

* 11:27 Jn 1.18; 10.15

* 11:29

Is 30.15; Jer 6.16

jumbipna caá.* ³⁰ Pánih choonít jumna, wã weñat pínahdih ñi chãjachah, yeebdíh ã buocan niít. Bédí chodat panihndih duwát túutcan, ñi buujáca naáhdih yeebdíh wã watcan niít”, ã niijíp jĩ.

12

Chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénit trigodih í úuc jeémát

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Biíh chooát yeó jáapdih Jesús jwiít dih bohé bejna, trigo wáapdih ã numah chóop yap bejep jĩ. Pánih bejna, jwiít ã bohénit nuugúp wunna, trigodih jwĩ úuc jeémép jĩ.* ² Páant jwĩ úucachah enna, jwĩjeéh bejnit fariseowã íjnit, Jesús dih nin pah í niij jãihñup jĩ:

—Jwiít dih ma joi jwáhuá. ¿Dépanih tigaá jwĩ chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit í teo? Pánih teona, Dios ã watatdih yap yohna caá í chãjap, í niijíp jĩ.

³⁻⁴ Páant í niijíchah joinít, “Wã bohénit í yap yohcan caá”, ni-ját túut niijná, Jesús queét fariseowã dih nin pah ã niij bóod chuñup jĩ:

—Davidji ã pej jumnitjĩh nuugúp wunna, Dioíh muuná waadní, sacerdotewã Diosdih í wãhni pandih ít jeémép wat jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewãjeh í jeémát pínah át jumup wat jĩ. Dios watna, bitadih caán pandih át jeémát túutcap wat jĩ. ¿Davidwã páant í chãjatjidih Dios naáwãt dih í daácni néodih ñi bohécannit jĩ? Caán pandih í jeéméchah yuhna, ‘Ñi táí chãjcan beé’, Diosboó át niijcáp wat jĩ. Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wã bohénitbut Diosdih í yap yohcan caá.* ⁵ Nindihbut ñi náhninaá: Dioíh muúboó

teonit sacerdotewã jwĩ chooát yeó jáapdih ípĩ choocán caá. Páant í choocán yuhna, Dios ã watatdih yap yohnit nihcan caá. ¿Páant Moisés ã watatjidih ñi bohécannit jĩ?*

⁶ Yeebdíh nin pah niij naóhna caá wã chãjap: Dioíh muúdíh wẽina, caán muúboó teonit í choocáh enna yuhna, ‘Á túina caá’, ñipĩ niijná caá. Obohjeéhtih, caán muúdíh ñi weñat chah weemboodíh weñat caá náahap. ⁷ Dios naáwát nin pah ã niijná caá: ‘Nuñúpwãdih mao cáo wúhat wã náahcan caá. Obohjeéhtih, bitaboodíh ñi jĩgah en teo wáacat caá wã náahap’, Dios ã niijná caá.* Páant ã niijátjidih beh joiná nihna, wã bohénitdih ñita jãihcan tagaá. Queét caandíh úuc jeémpna, yap yohna í chãjcan caá. Pánihna, queétdih ñi jãihñat ã táican caá. ⁸ Nihat cáacwã úud jeñé, weemjéh tigaá chooát yeó jáapdih cáacwã ded pah í chãjat pínahdih watni wã jumna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

Téihya ágahnidih Jesús ã booaat

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Páant niij péa, bejnit, jwĩ míc wáacat muuná jwiít dih Jesús ã numah waád juibínap jĩ. ¹⁰ Caanjĩh téihya ágahni ã jumup jĩ. Pánihna, fariseowãboó Jesús dih naóh yacat túut niijná, caandíh nin pah í niij úubh joyóp jĩ:

—¿Ma jenah joyóchah, jwĩ chooát yeó jáapdih Dios ã booaat túut niít? Í niijíp jĩ.

¹¹ —¿Ñíh oveja ítboó ã buug yácachah ennit, ñita jwáub ubcan taniít?*

¹² Obohjeéhtih, oveja chah caá cáachoo ã juib jumup. Pánihna, chooát yeó jáapdih yuhna, cáacwãdih Dios ã teo wáacat túutna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

* 12:1 Dt 23.25 * 12:3-4 1S 21.1-6; Lv 24.9

* 12:11 Lc 14.5

* 12:5 Nm 28.9-10 * 12:7 Os 6.6; Mt 9.13

13 Páant niij péanit, caán téihya ágahnidih nin pah ā niij wutap jī:

—**Míih téihyadh ma yoo duwáá,** ā niijáp jī.

Páant ā niijíchah joinít, āih téihyadh ā yoo duwáp jī. Páant ā yoo duwáchahjeh, āih téihya ā túyah bejep jī. 14 Páant Jesús ā boanachah ennit, fariseowā ī íj bac bejep jī. Pánih íj bac bejnit, ded pah Jesúsdih ī mao yohat tútat tút niijná, ít míic wéhenap wut jī.

Jesús ded pah ā jumat pínahdih Isaías ā daacátji

15 Pánihna, fariseowā caandih ī mao yohihatdih jéihna, Jesús jwiítidih biáboó ā namah bejep jī. Páant jwī bejchah ennit, dawá jwiítidih ī péenap jī. Páant ī péenachah, ni-hat ī ub jéohnit wannitdih Jesús ā boanap jī. 16 Pánih boanít, ded pah ā chājatdih bitadidh ā naáwát tútcap jī. 17 Queédidh booana, jon jātih Isaías nin pah ā daacátji biíc yoobó ā chājap jī:

18 “Dios nin pah ā niijná caá: ‘Nin wā wahní, wā oini, weemdíh ā túi teo wühachah, búdi wā wēina caá. Caandih Túini Espiritudih wā wühbipna caá, wā wēpat biíc yoobó caanbát ā bíbohat pínah niijná. Pánih jumnit, yoobópdih wā chājat doonádih nihat baácđih moonđih ā naóhbipna caá.

19 Pánih naóhna, míic juihcan, bitadidh íjacan, túinijeh ā naóhbipna caá.

20 Moh yéejnit panihnitdih juihcanjeh, ā túi teo wáacđipna caá. Bitá jġgahnitdihbut ā weñabipna caá. Pánih jumna, cāacwā ī míic yéej chājatdih ámohnit, túinijeh ā chājat tútđipna caá.

21 Āih túini doonádih joinít, nihat baácđih moón caandih ī túi

jepahbipna caá. Páant ī túi jepahachah, queédidh ājeéh ā túi jumat tútđipna caá’, Dios ā niijná caá”, Isaías át niij daacáp tajī. (Is 42.1-4)

“Nemép ā wēpatjīh Jesús ā booana caá”, ī niiját

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Biíh yeó jáap nemép jumnidih jwī pebhna cāacwā ī ub juyáp jī. Nemépwā caandih enat tútcan, ít wéheat tútcap tajī. Páant ī ub juyúchah, Jesús caandih ā boanap jī. Páant ā boanachahjeh, ennit, ā wéhenap jī. 23 Pánihatdih ennit, nihat ī wáhi bejep jī. Pánih wéhinit, “¿Nin David juma, Dios ā wahní, jwī maáh pínahna niit?” ī míic niij wábh joyóp jī.

24 Obohjeéhtih, páant ī niijíchah joinít, fariseowāboó nin pah ī ni-ijáp jī: “Nihcan caá. Nemépwā ī maáh Beelzebú ā wēpatjīhjah caá nemépwādih ā bacanap”, ī míic ni-ijáp jī.*

25 Páant ī niij jenah joyáđidih jéihnit, Jesús queédidh nin pah ā niij naáwáp jī: **“Det biíc baácđih moonjéh yuhna, míic maona, ita wan beedáh bej tagaá. Det tútchidih moón biícwā yuhna, míic maona, queéťbut ita jweí peéť bej tagaá.** 26 Pánihna, **Satanás, nemépwā ī maáh áihwādih ā bacanachah, biíc yoobó muntih áta yap tagaá.**

27 **Obohjeéhtih, ‘nemépwādih bacanit, ī maáh ā wēpatjīh ā wutna caá’, ĩi niiját yoobópdih ā jumachah nihna, ĩijeéh jumnitboó ¿dehe ā wēpatjīh tiguaá ipí baca? Páant ī bacanachah ennit, ‘Í túi chājna caá’, ĩipí niijná caá. Pánihna, weém páant wā bacanachah ennit, ‘Á túi chājcan caá’, ĩi jéih niijcán caá.** 28 **Dios ā wēpatjīh nemépwādih wā**

* 12:24 Mt 9.34; 10.25

bacanachah, Dios ã maáh wēpat ñi cātíh ã jumna caá.

²⁹ “**Nin pahbut ã jumna caá: Wēpép newéit munná ded nuúmíhna yuhna, ã jéih waadcán caá. Obohjeéhtih, caandíh chéopéanit, ãih bíi déedih ã jéih ubna caá**”, Jesús á niijp jī. Páant niijná, nin pah niij naóhna át chājap wat jī: Nemépwā ī maáh wēpép ã jumuchah yuhna, Jesúsboó caandíh chah wēpni jumna, ã jéih yap yohna caá.

³⁰ “**Ded wājeéh teocanni, weemdíh en jūihni, nemépwā ī maáhjeéh ã jumna caá. Pánih jumna, weemdíh jepahíhmitdih ñun yóhna caá ã chājap.***

³¹⁻³² “**Nin pah yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá: Det yéej chājna, Diosdih yeejép wéhena yuhna, ī jwáub túat nuumáchah, Dios ī yéejatdih ã yohbipna caá. Det weém nihat cáacwā úud jeñédihbut yeejép wéhenit, ī túat nuumáchah, yeejép ī wéheatjidih Dios ã yohbipna caá. Obohjeéhtih, det Túini Espírituboodíh yeejép ī wéhenachah, ī yéejatdih ã yohcan níit. Páant ī yéej chājatdih quíib buadcán, Dios queétdih iiguípna ã wahbipna caá**”, Jesús queétdih ã niijp jī.*

Máa quehe ded pah ã jumna naáwát

(Lc 6.43-45)

³³ “**Ded máa nah túini dahna ã quehechah ennit, túini nah ã jummatdih ñi jéihna caá. Obohjeéhtih, bíih nah túicanni ã quehechah ennit, caan náh yeejép ã jummatdih ñi jéihna caá. Pánihat pah, cáac ded pah ã jummatdih jéihíhna, ã chājatdih enat caá náahap.*** ³⁴ **Yeéb maiwā panihnit tubit yeejépwā jumna, yoobópdih ñi wéhecan caá.*** Cáacwā ded pah

ī jenah joyát pah bíic yoobó ípī wéhena caá.* ³⁵ **Pánih jumna, ded túi jenah joiní ãpī túi wéhena caá. Obohjeéhtih, ded yeejép jenah joiníboó yeejép ãpī wéhena caá.** ³⁶ **Pánihna, Dios ã peéh chāj láa ded yeejép wéhenidih ã peéh chājbiipna caá.** ³⁷ **Túi wéhenidih ‘Meém túini caá’, Dios ã niijbípna caá. Obohjeéhtih, yeejép wéheniboodíh ‘Meemdíh peéh chājat ã náahna caá’, ã niijbípna caá**”, Jesús queétdih ã niijp jī.

Jwiit cáacwā jwī jéih chājca naáhdih Jesúsdi h chāj júutat túutat
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ **Bíih láa muú díitboó jwī jumuchah, biquína fariseowā, Moisés ã watatjidih bohénitjīh waad jwinít, nin pah Jesúsdi h niijp yuh jī:**

—Bohéní, jwiit cáacwā jwī jéih chājca naáhdih ma chāj júutú, meém Dios ã wahni yoobópdih ma jummatdih jwī jéihyat pínah niijná, ī niijp jī.*

³⁹ **Páant ī niijíchah joinít, Jesús queét maátadih nin pah ã niij jepahap jī:**

—**Yeéb yeejépwā Diosdih náahcannit ñi jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ã wēpatjīh ñipí chāj júutat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh páant wā chāj júutcan níit. Dios naáwátidih naóh yapani Jonásjidih Dios ã wēp chājat pah mantih weemdíhbut chājnit, ã wēpat yeebdíh ã júutbipna caá. Páant bóojeh ã wēpat júutat ã jumbipna caá.*** ⁴⁰ **Pánihna, Jonásjidih búdí queéj ã jeéméchah, bíic peihcanni yeó jáap ãih wudah díitboó át jumap wat jī. Pánihat pah weém nihat cáacwā úud jeñéboó wannit, jeé íitboó íyohat**

* 12:30 Mr 9.40 * 12:31-32 Lc 12.10 * 12:33 Mt 7.20; Lc 6.44 * 12:34 Mt 3.7; 23.33; Lc 3.7 * 12:34 Mt 15.18; Lc 6.45 * 12:38 Mt 16.1; Mr 8.11; Lc 11.16 * 12:39 Mt 16.4; Mr 8.12

táttimah, biic peihcanni yeó jáap caánboó wã jum̄bipna caá. Pánihat táttimah, wã jwáub boó pud júúwáchah, Jonás á yapatjidih náhninit, Dios á wēpatdih ñi jéihbipna caá.*⁴¹ Jonás Nínive tátchidih moonjidih Dios queétdih á peéh chãjat pínah doonádih á naáwáchah, í yéejatdih cádahnit, ít túut nuúm beedép wat jĩ. Pánihna, cáacwádih á peéh chãjat yeó jáapdih queét Nínive tátchidih moondíh Dios á peéh chãjcan niít. Obohjeéhtih, Jonásji chah caá weém wã jum̄ap. Páant wã jum̄achah yuhna, yeéboó weemdih ñi jephacn caá. Páant ñi jephacat jīb Dios yeebdíh bádí á peéh chãjbipna caá.*⁴² Chóop yapapboó jum̄ni baácdih moón í maáh wili maáh Salomón túi jéihni á jumat doonádih joinít, á naáwátidih joyát túut niijná, yuápmant mit júúwáp wat jĩ. Obohjeéhtih, caán túi jéihni á jumat chah weémboó wã jum̄na caá. Páant wã jum̄achah yuhna, yeéboó weemdih ñi joíhcan caá. Páant ñi joíhcat jīb cáacwádih á peéh chãjat yeó jáapdih Dios yeebdíh bádí á peéh chãjbipna caá, Jesús á niijíp jĩ.*

Bacaniji nemép ded pah á jwáub waadát
(Lc 11.24-26)

⁴³ “Nemép í bacaniji, muú wihcapboó jibna, á jumat pínah biih muú panihnidih á táoh bidna caá. Pánih bidna yuhna, á jéih bid juicán caá.⁴⁴ Pánih bid juicán, ‘Weemdih í bacaniji muúná wã jwáub bejbipna caá, páant m̄antih’, á míic niij jengah joiná caá. Páant niij jengah joinít, á jwáub juí enechah, áih muuji túi tóodh ámohni panihni á jum̄na caá. Caán

cáacboó á túut nuúmcah, áih jéc páantjeh pãa lajni panihni á jum̄na caá.⁴⁵ Páant á jum̄achah ennit, nemépboó bita siete á chéenwã chah yeejép watnitdih bid wáacnit, queétdih á numah waadná caá. Páant yeejép í watuchah, í waadni cáac chah yeejép chãjni á jum̄bipna caá. Pánihat dée pah yeéb yeejépwádih á yapbipna caá”, Jesús cáacwádih á niijíp jĩ.

Jesús á déewã caandih í bidat
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Páant Jesús queétdih á naáwát pónih, caandih míic wéheat túut niijná, á ín á úudwã biícdih jóocmant ít juyáp wat jĩ.⁴⁷ Páant í juyáchah ennit, jwíjeéh jum̄ni Jesúsdiñ nin pah á niijíp jĩ:

—iMa enee! Meemdih míic wéheat túut niijná, ma ín ma úudwã biícdih jóocmant í pãina caá, á niijíp jĩ.

⁴⁸ —Ma niiját túina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tigaá wã ín? ¿Det tigaá wã úudwã? á niijíp jĩ.

⁴⁹ Páant niijnít, jwiít á bohénitdih jútntit, nin pah á niijíp jĩ:

—Nit caá wã ín, wã úudwã panihnit.⁵⁰ Det wã íp Dios á náahat pah chãjnitjeh wã úud, wã jwan, wã ín panihnit í jum̄na caá, á niijíp jĩ.

13

Waáh momni naáwát
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Caán yeó jáapjeh m̄antih Jesús muú díitboó jum̄niñi á bac bejep jĩ. Pánih bac bejnit, íim jwëejna jwiítidih á numah dei bejep jĩ. Pánih dei bej, caanná juibínit, jwí chúudup jĩ.² Páant jwí chúuduchah ennit, dawá cáacwã á pebh míic wáac juyáchah, bádí jááj chóodih waadnít, á chúudup jĩ. Jwiítboó bita biícdih jwí ñuhup jĩ.*³ Á jengah

joyátjĭh queétdih bohéna, nin pah ā níj naáwáp jĭ:

“**Biíc newé, waáh momodih ā bejep be.** ⁴ Páant ā waáh **bojochah, biquí tĭibna namádih ā buug nájap yuh be.** Obohjeéhtih, waícanjeh júóhñit, jwébehwā caán tĭibnadih ĩ jeémp beedánap be. ⁵ **Biíh tĭibna jeejĭh yewéni baác jumapboó ā buug nájap be.** Pánih buug nájnit, waícanjeh ā chíih jūáwúp yuh be. ⁶ Pánih chíihna yuhna, yeó tabit ā chāhachah, ñeh bainĭjeh jumna, ā diib téhah bejep be. ⁷ **Biíh tĭibna nemép oót cātĭh ā buug nájap be.** Pánih buug nájnit, ā chíihichah, caán nemép óotnaboó caandĭh ā chíih yap bejehchah, monniiboó mánahnit, ā wunah bejep be. ⁸ **Obohjeéhtih, biíh tĭibna túini baácboó ā buug nájap be.** Pánih buug nájna, chíihñit, ā táí quehep be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadih cien tĭibna, biíh wawánadih sesenta tĭibna, biíh wawánadih treinta tĭibna ā jumap be. ⁹ ¡Ded molĭt jumna, ā táí joyó naáh!” queétdih ā níijĭp jĭ.

Ā bohénit beh joicán, Jesúsdiĭh ĩ uúbh joyát

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Páant ā níiját túttimah, jwiút ā bohénit ā bohéatdih beh joicán, ā pebhna jalbĭnit, nin pah jwĭ níj uúbh joyóp jĭ:

—¿Dépanih tigaá cáacwādiĭh bohéna, ma jenah joinĭ naáwátjĭhjih mapĭ bohé? jwĭ níijĭp jĭ.

¹¹ Páant jwĭ níijĭchah joinĭt, Jesús nin pah jwiútdih ā níj jepahap jĭ:

—**Dios jwĭ maáh yoobát jumna, nihát cáacwādiĭh ā teo wáacat pĭnah dooná, jwĭ déewā jon jātĭh moondĭh ā jéihya jwuhca naáh doonádih buu yeéb wā bohénitdih Dios ā jéihyaat túutna caá.** Obohjeéhtih, bitadĭh

páantjeh ā jéihya jwuhcan caá. ¹² **Det caán doonádih túí joinĭtdih chah ā jéihyabipna caá.** Obohjeéhtih, det táí joicánmitboodĭh bainĭ ĩ jéihyatdih ā déuc wáyat pah ā chājĭbipna caá.*

¹³ **Cáacwā quíib wihcannit dée, ded pah ĩ enatdih ĩ beh encan caá.** Molĭt wihcannit dée, ĩ joiná yuhna, ĩ jéih beh joicán caá. Páant ĩ jumatdih jéihna, wā jenah joinĭ naáwátjĭhjih queétdih wā bohéna caá. ¹⁴ **Jon jātĭh Isaías ā daacátĭj pah caá ĩ jumap.**

‘Nin pah caá Dios ā níijĭp: “Wā naáwátĭdih maatápĭdih joiná yuhna, caandĭh ñi beh joicán niit. Ded pah wā chājatdih enna yuhna, ñi beh encan niit.

¹⁵ **Ded pah wā naáwát, wā chājatdihbut jéihĭhcanñitjeh ñi jumna caá.** Pánih jumnit, weemdĭh joíhcan, ñíih molĭtdih ñi nem teona caá. Wā chājatdih enĭhcan, ñi quíib ũona caá. Páant ñi chājcan nihna, táí enna, táí joiná, táí beh joinĭt ñita jum tagaá. Pánih táí beh joinĭt jumna, túut nuumnĭt, weemdĭh ñita bid tagaá. Páant weemdĭh ñi bidichah, ñi yéejatdih yohnit, yeéb iiguípna ñi bejat déedih wāta táí ub tagaá”, Dios ā níijná caá’, Isaías át níj daacáp tajĭ. (Is 6.9-10)

¹⁶ “**Obohjeéhtih, yeéb wā bohénitboó jéihĭhñit jumna, ennit, ñi beh enna caá.** Joinĭt, ñi beh joiná caá. Páant ñi jumuchah, Dios yeebdĭh ā wēi enna caá. ¹⁷ **Yoobópdih yeebdĭh wā naóhna caá.** **Buu ñi enatdih jon jātĭh moón Dioíhwā, Dios naáwátĭdih naóh yapanitbut bádĭ enĭhna yuhna, ĩ encap jĭ.** **Buu ñi**

* 13:12 Mt 25.29; Mr 4.25; Lc 8.18; 19.26 * 13:17 Lc 10.23-24

joyát dihbut bádí joíhna yuhna, í joicáp jĩ”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

Waáh momni naáwát dih Jesús ã beh joyát

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ “Waáh momni naáwát dih beh joyát túut niijná, nindih wã naáwáchah, ñi táí joyoó. ¹⁹ Wíih táíni dooná naóhni waáh momni panihni caá. Biquína joinít namáboó buug ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joiná yuhna, beh joicán, í jepahcan caá. Pánihna, caandíh í joyát túttimahbitjeh, nemépboó jáóhni, jwébehwã caán tíbnadih í jeémát pahjeh, queét í joyátjidih ã quíib buudána caá. ²⁰ Bitá joinítboó, jeejih yewéni baác dih buug ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joinít, bádí í wéi jawahna yuh caá. ²¹ Obohjeéhtih, wéi joiná yuhna, ñeh jáap bejni panihni í jumna caá. Pánihna, yeejép ã yapachah, wíihwã í jamat jíb bita queétdih í yéej chãjachah, waícanjeh wíih táíni doonádih í cádahna caá. ²² Bitá joinítboó nemép óotna cãtíh buug ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joinít, í jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, nin baác dih bóodih bádí jenah joinít, bíí déedihbut bádí í bidna caá. Páant í jenah joyóchah, í joiní táíni dooná pácahi panihni íih caolihboó ã jéih behcan caá. Pánihna, caandíh jenah joicán, táiniboodíh í jéih chãjcan caá. ²³ Obohjeéhtih, bitaboó wíih táíni doonádih joinít, táíni baácboó buug ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joiná, táí beh joinít, í táí jepahna caá. Pánih jepahnit jumna, Dios ã náahat pahjeh í táí chãjna caá. Biquína, cien tíibna ã quehat pah, chah táíni yoobát í chãjna caá. Bitá, sesenta tíibna ã quehat pah, táíni í chãjna caá. Bitaboó,

treinta tíibna ã quehat pah, nump túini í chãjna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

Trigo cãtíh yeejép ylip ã chíihat naáwát

²⁴ “Dios ã maáh jamat nin pah ã jumna caá: Wápchi mínah áih wápchiboó trigodih ã momop yuh be. ²⁵ Obohjeéhtih, caán, nihat ájeéh moonbát í áwat pónih, caandíh eníhcanniboó áih wápchina joinít, ã momatji cãtíh yeejép ylipdih ã momop be. Mom péanit, ã bejep be. ²⁶ Túttimah, trigo chíihnit, ã jáap quehe júúwáchah, yeejép ylip ã jamat dihbut teo wáhnit í enep be. ²⁷ Pánih ennit, wápchi mínah pebhna juibínit, nin pah í niij wábh joyóp be: ‘¿Maá, trigodihjeh ma momochah yuhna, dépanih tigaá míih wápchidih yeejép ylipbut ã chíih?’ í niijíp be. ²⁸ ‘Weemdíh eníhcanni caandíh át momop taga’, ã niij jepahap be. ‘¿Caán jáoni ylipdih jwí wuí yóh jíh?’ í niij wábh joyóp be. ²⁹ ‘Ñi wuí yóhca bojoó. Caandíh wainá, trigodihbut ñita wuí yóh tagaá. ³⁰ Trigo ylip bíic dih ã beh jawu naáh. Caán trigo ã behechah, yeebdíh nin pah wã niijbípna caá: “Yeejép ylipdih ñi jwíih wayuá. Pánih wuí, nah chéu péanit, caandíh ñi cáo yohoó. Pánih cáo péanit, trigoboodíh ñi bóod ubuá. Pánih bóod ub beedánit, caandíh wã ámohat muuná ñi ámohoó”, wã niijbípna caá’, caandíh teo wáhnit dih wápchi mínah ã niijíp be”, Jesús ã niijíp jĩ.

Mostaza tíib naáwát

(Mr 4.32; Lc 13.18-19)

³¹⁻³² “Dios ã maáh jamat nin pahbut ã jumna caá: Mostaza tíib cáo tíbih pah bóo ã jumna caá. Pánih bainí tíbih jumna yuhna, caandíh í momochah, chíihna, ã táí behna caá. Páant

ã behechah, ãih cãcanaboó dawá jwébehwã ípĩ jaamnã caá. Pãnihat pah tigaá Dios ã maáh jumat. ãihwã daocãnnit jwĩih jumnitji, túttimah í dao béjbipna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

*Pan paáani naáwát
(Lc 13.20-21)*

³³ “Dios ã maáh jumat pan paáani panihni ã jumna caá. Pandih chãjĩhna, yad wili trigo ojdih pamapdih yacnit, mahjĩh wid, caandĩh paáani pĩnahdihbut mipĩ túi widna caá. Pãnihna, nihát mi widniji ã túi paabĩpna caá. Pãnihat pah tigaá Dios ã maáh jumat doonãdih joinit, cãacwã í túut nuumbĩpna caá. Queét joinitboó bitadĩh í jwúb naáwãchah, dawá joinit, queétbut í túut nuumbĩpna caá”, Jesús jwiitdih ã niijíp jĩ.

*Jesús ã jenah joini naáwãtnajĩhjah
cãacwãdih ã bohéat
(Mr 4.32-34)*

³⁴ Cãacwãdih bohéna, ã jenah joini naáwãtjĩhjah Jesús ãpĩ bohénap jĩ. ³⁵ Pãnih bohéna, Dios naáwãtdih naóh yapani nin ã daacãtji pahjah biic yoobó ãpĩ bohénap jĩ:

“Nin pah Dios ã niijnã caá: ‘Wã jenah joini naáwãtjĩh wã bohébiipna caá. Nin baãcdih wã chãjat túttimah, cãacwãdih wã naóh jwãhca naãhdih wã naóhbipna caá’, ã niijnã caá”, ãt niij daacãp tajĩ. (Sal 78.2)

Trigo cãtih yeejép yĩlip naáwãtdih ã beh joyáat

³⁶ Pãnih naóh péanit, jãáj chóodih chãudniji aáb jũóhnit, caandĩh joinitdih “Jwĩ bejna caá”, niijnit, muunã Jesús jwiitdih ã numah jwúb aab béjep jĩ. Pãnih muunã aab juibnit, jwiit caandĩh nin pah jwĩ niijíp jĩ:

—Trigo cãtih yeejép yĩlip chíihat naáwãtjĩh ma bohénachah, jwĩ beh joicán beé. Pãnihna, jwiitdih ma jéihya naáwã, jwĩ niijíp jĩ.

³⁷ Páant jwĩ niijichah joinit, Jesús nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Weém, nihát cãacwã úud jeñé, wãpchi mínah panihni caá. Weém Dios ã wahni jumna, trigodih momni panihni wã jumna caá. ³⁸ Nin baác wãpchi panihni, Diosdih jepahnit trigo panihnit í jumna caá. Obohjeéhtih, nemépwã í maãhdih jepahnitboó trigo cãtih chíihni yeejép yĩlip panihni í jumna caá. ³⁹ Nemépwã í maáh wãpchi mínahdih enihcanni yeejép yĩlipdih momni panihni caá. Caán trigo ã behechah, í bóod ub láa, péeni yeó jáap panihni caá. Ángelwã caán trigodih yeejép yĩlipdihbut bóod ubnit panihnit í jumna caá. ⁴⁰ Trigodih ubnit, yeejép yĩlipboodih í wuí cáwat pah péeni yeó jáapdih nemépihwãdih iiguipboó í yohbipna caá. ⁴¹ Weém nihát cãacwã úud jeñé, wĩih ángelwãdih nin baácboó wã wahbipna caá, wĩih cãacwã cãtih yeejép chãjnit, yéj chãjat túutnitdihbut í ub bejat pĩnah niijnã. ⁴² Pãnih ub bejnit, queétdih iiguipboó í yohbipna caá. Caán iiguipboó jumna, jĩgahnit, queétjeh í míic néeh chãác juibipna caá. ⁴³ Dioihwãboó jwĩ íp Dios biicdih ã maáh jumapboó í jumbipna caá. Caanjĩh jumna, yeo pah túi yeh iigní panihnit, maáta í jumbipna caá. *;Ded molit jumna, ã túi joyó naáh! Jesús jwiitdih ã niijíp jĩ.

Búdi jĩb jumnidih bihni naáwát

⁴⁴ “Dios ã maáh jumat wãpchiboó búdi jĩb jumnidih í baad bíhniji panihni ã jumna caá. Biic newé caán wãpchi

mínahdih teo wāhna, caán bádí jīb jumnidih bid junít, bádí wēina, ā jwúb bihip be, páant muntih. Pánihna, caandíh bádí náahna, āih bí déedih jīb chāj beedánit, caán jībīh wápchidih ā jīb chājap be. ‘Buu caán wápchi wīh ā jumachah, caánboó wā bid juníjibut wīhjuh ā jumna caá’, wēinit, ā míc niijíp be. Dios ā maáh jumapboó űi waadát pínah caán bádí jīb jumni panihni ā jumna caá”, Jesús ā niijíp jī.

Bádí jīb jumni perla wāt jumni naáwát

⁴⁵ “Dios ā maáh jumat nin panihnibat ā jumna caá. Bádí jīb jumni jeé tíb dée perlas wāt jumni tíbnadīh jīb chājniboó chah jīb jumni perlas tíbnadīh nihat pehbóó ā bid bejep be. ⁴⁶ Chah bádí jīb jumni tíbdih bid junít, caandíh jīb chājīhna, nihat āih bí déedih jīb chāj wāhādīh ā bejep be. Pánih jīb chāj wāh beedánit, caán bádí jīb jumni tíbdih ā jīb chājap be. Caán tíbdih bádí ā náahat pah, Dios ā maáh jumapboó waadát pínahdih chah bidat caá náahap”, Jesús ā niijíp jī.

Ñúo naáwát

⁴⁷ “Dios ā maáh jumat nin pahbut ā jumna caá. Cāacwā queejwādīh jūut maona, űuodīh ī yoh báahanachah, queejwā jumat yoobó ĩpī chūhna caá. ⁴⁸ Páant dawá ĩ chūhchah, nihat queejwādīh ĩm jwēejna ub űáan juibínit, táinitdihjuh ĩ űíona caá. Pánih űíonit, ĩh wāhnaobó ĩpī mao yacna caá. Obohjehtih, jeémpeca naáhwāboodīh ĩpī yohna caá. ⁴⁹⁻⁵⁰ Pánihat pah, péeni yeó jápdih ángelwāboó cāacwādīh ĩ űíobipna caá. Yeejépwādīh űíonit, ĩguípna ĩ yohbipna caá. Caán ĩguípboó jumna, jīgahnit, queétjuh ĩ míc néeh chāác

jāibípna caá”, Jesús jwiít dih ā niijíp jī.

Máa bohéat, jáap bohéat

⁵¹ Páant niij péanit, Jesús jwiít dih nin pah ā niij wābh joyóp jī:

—¿**Butéh wā bohéatdih űi beh joinít beé?** ā niijíp jī.

—Jwī beh joiná beé, caandíh jwī niij jepahap jī.

⁵² Páant jwī niij jepahachah joinít, jwiít dih nin pah ā jwúb niij naáwáp jī:

—**Det Moisés ā watatjidih bohénit Dios ā maáh jumatdihbut bohéna, máadih, jáapdihbut cāacwādīh ĩ jéih bohéna caá. Queét bohénit muú mínah panihnit caá ĩ jumap. Caán, bitadīh teo wáacat túut niijná, āih muudīh jumni táinidih ub bacanit, jápdih, máadihbut queét dih ā jéih wāhna caá,** Jesús jwiít dih ā niijíp jī.

Nazaret tátchiboó ĩ bejat

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Páant ā jenah joini naáwát najīh bohé péanit, Jesús jwiít dih ā numah bejep jī. ⁵⁴ Pánih bejnit, ā behni tátchina jwī juibínap jī. Caanná juibínit, jwiít judíowā jwī míc wáacat muuná waadnít, caanjīh jumnitdih ā bohénap jī. Páant ā bohénachah joiná, joí wáhi bejnit, nin pah ĩ míc niij wābh joyóp jī:

—¿Dedmant tigaá nin bohéatdih át joí? ¿Dépanih tigaá ā túi jéih beedá? Dios ā wēpatjīh jwiít cāacwā jwī chājca naáhdih āpī chājna caá. ⁵⁵ ¿Nin máa teoni wūh nihcan niít? ¿Ā ĩn María nihcan niít? ¿Santiago, José, Simón, Judas, ā údwā nihcan niít? ⁵⁶ ¿Yad jupna yaádh nin tátchidih jwījéeh jumnit nihcan niít? Pánihna, jwiít jwī jumat pahjuh jumni tigaá ā jumap. ¿Pánih jumna yehna, nin bohéatdih dee tigaá át joí? ĩ niijíp jī.

⁵⁷ Páant niij jenah joinít, ĩjna, caandíh ĩ náahcap jī. Páant ĩ

náahcatdih enna, nin pah queétdih Jesús ā niijíp jī:

—**Dios naáwátdih naóh ya-panidih bita ípī wēi joiná caá. Páant í wēi joyóchah yuhna, áih tátchidih moón, ā déewáboó caandíh ípī joíhcan caá. Pánihna, ninjīh wā behechah ennitji, weemdíh nī joíhcan caá, ā niijíp jī.***

⁵⁸ Caandíh í joíhcan enna, caán tátchidih Dios ā wēpatjīh daocánni láajeh Jesús ā chāj júutap jī.

14

Juan Daabáni ā wunat
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Caán láa Herodes, Galilea baácđih moón í maáh, Jesús ded pah ā chājat doonáđih át joyóp wut jī. ² Pánih joinít, caandíh teo wáhnitdih nin pah át niijíp wut yuh jī: “Wā maoniji Juan Daabáni át jwúub boo pud jūóh tagaá. Pánih jwúub booni jumna, jwiit cáacwā jwí jéih chājca naáđih át chājap taga”, át niijíp wut jī. Jesúsđih “Juan tigaá”, át niij jenah joyóp wut yuh jī.

³⁻⁵ Juandih ā mao yohat tútat pínah jātih, Herodes ā úud Felipe áadih át bíbohó wut jī. Páant ā chājat doonáđih joiná, Juan Daabáni Herodesđih nin pah át niij jāihñup wut jī: “Ma úud áadih dúuc wái áa jumna, Dios ā wutatđih yap yohna caá ma chājap”, át niijíp wut jī.*

Páant ā niiját jīb Herodes caandíh át mao yohíhip wut yuh jī. Obohjeéhtih, “‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani ā jumna caá’, judíowā í niij jenah joiná caá. Pánihna, caandíh wā mao yohat tútuchah, queét weemdíh íta íj tagaá”, niij jenah joinít, queétdih át úumup wut jī. Pánih úumna, Juandih mao yohcanjeh, caandíh teonit, chéwat

túatnit, nemat muáboó át nemat túatup wut jī. Yad Herodías mi wutuchah joinít, páant át chājap wut jī.* ⁶ Pánihat táttimah, Herodes ā cáac jumni yeó jáapjidih náhnit, numah jeémát át chājap wut jī. Pánih chājnit, caanjīh jumnit í enechah, ā aá nuúm mit eo júutap wut jī. Páant mi eo júutuchah enna, Herodesboó búdí át weñep wut jī. Pánih wēinit, caántđih nin pah át niijíp wut jī:

⁷ —Dios ā enechah, meemdíh yoobópđih wā naóhna caá. Dedé ma náhatđih weemdíh ma wábhachah, meemdíh wā wáhbipna caá, caántđih át niijíp wut jī.

⁸ Páant ā niijíchah joinít, mi ín ded pah mi niiját tútat pahjeh Herodesđih mit jepahap wut jī.

—Juan Daabániđih wao dáđđih dúuc bóodat tútú. Pánih péanit, pamapjih áih wao dáđđih cáagnit, weemdíh ma wáhuú, caán ā wunatđih wā jéihyat pínah niijná, mit niijíp wut jī.

⁹ Páant mi niijíchah joinít, Herodes búdí át jīgahap wut yuh jī. Obohjeéhtih, caanjīh míc wáacnitđih tícnit, “Meemdíh wā wáhcan niit”, caántđih át jéih niijcáp wut jī. ¹⁰ Pánihna, Juaníh wao dáđđih át dúuc bóodat tútup wut jī, buca. ¹¹ Pánih péanit, pamapjih áih wao dáđđih cáagnit, ít ub júúwup wut jī. Pánih ub jūóhñit, Herodías nuumdíh í wáhuachah, caántboó mi índih mit teo yapanap wut jī.

¹² Páant í chājat táttimah, Juan ā bohénitji jūóhñit, áih bácahjidih ubnit, cáac yohop ítboó ít yohop wut jī. Pánih yoh péanit, queét jainít, Jesúsđih naáwáđih í juyup jī.

Cinco mil cáacwáđih Jesús jeémát ā wáhat
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

* 13:57 Jn 4.44 * 14:3-5 Lv 18.16; 20.21 * 14:3-5 Lc 3.19-20

13 Páant ī niijní doonádih joí péanit, jāáj chóona waadnít, cáac wihcapboó Jesús jwiít dih ā namah chúuh bejep jī. Jwiít Jesús biíc di h jwī chúuh bejat doonádih joinít, caandíh jwāáat túut niijná, dawá iih tátchinamant jūóh nit, ím jwéejmant ít páud bejep tajī. 14 Jwiít jwī chúuh juibíat pínah jātih, queét ítát juibínap tajī. Pánihna, dawá cáacwā í páñachah ennit, Jesús queétdih át jīgah enep jī. Pánih jīgah enna, í ub jūóh nit wənnitdih ā boonap jī. 15 Cheyeh juməchah, jwiít ā bohénit caandíh nin pah jwī niijíp yah jī:

—Cheyeh caá. Nin pebhbit tátchi wihcan caá. Pánihna, queétdih yuəpbit jumni tátchina ma wahaá, jeémátdih í jīb chájat pínah niijná, jwī niijíp jī.

16 —**Í bejca bojo naáh. Yeebjéh queét í jeémát pínahdih ñi wáhuá,** Jesús jwiít dih ā niij jəpahap jī.

17 —Obohjeéhtih, biícjīh bóo téihya botoni pan dahna, chéne queejwábitdihjeh jwī bíbohna caá, jwī niijíp jī.

18 —**Caán ñi bíbohndih weemdíh ñi ub jūúwá,** ā niijíp jī.

19 Páant ā niijíchah joinít, ub jūóh nit, caandíh jwī wəhəp jī. Páant jwī wəhat táttimah, yílipboó cáacwádih ā chúudat túutəp jī. Páant í chúudəchah, biícjīh bóo téihya pan dahna chéne queejwádihbut ubnit, chéi ennit, **“Túina caá, Paá,”** Diosdih ā niijíp jī. Páant niij péanit, pan dahna, queejwá biíc di h jwiít dih ā daj wəhəp jī. Páant ā daj wəhəchah, jwiítboó ni hat cáacwádih jwī pāáap jī. 20 Páant jwī pāáachah, ni hat í túi jeémp wud juməp jī. Pánihna, í judh jeémpnidih doce wəhna jwī ub yac yáwanap jī. 21 Caandíh jeémpnit neonádihjeh jwī jenah enechah, cinco mil í juməp jī. Yaádh, í wehbut í jeémép jī.

Jesús ímjih ā yáac chái bejat, Pedrobut ā bejat

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Páant jwī jeémp péanachah, jwiít ā bohénitdih Jesús ā chúuh bej páñat túutəp jī. Pánih chúuh bejat túutnit, cáacwádihbut íh tátchina át jwúub bejat túutəp wut jī. 23 Pánih wah péanit, ā ípdih wəbát túut niijná, jeéboó át páuh laab béjep wut jī. Pánih páuh laab béjnit, tōo ñáh jūúwəchah, biícjeh caánboó át jum jwəhəp tajī. 24 Caánboó Jesús ā jumát pónih, ím tac yoób jwiítboó jwī buəg lájachah, jwī wawápmant johlit, nolihatbut búdí ā jūúwəchah, maatápdih meenná yəhna, jwī jéih bejcap jī. 25 Pánihna, johlit páantjeh búdí ā johochah, baáb aabá bojat pínah jātih, Jesús jwī pebhna ímjih ā yáac chái jūúwəp jī. 26 Jwī pebhna ā jūúwəchah ennit, búdí jwī úuməp jī.

—íCaaquíh dadah caá! jwī niij ñaacáp yah jī.

27 Páant jwī úuməchah ennit, Jesúsboó jwiít dih nin pah ā niijíp jī:

—**íWeemjéh tígaa! íWeemdíh ñi en úumca bojoó!** ā niijíp jī.

28 Páant ā niijíchah joinít, Pedroboó caandíh nin pah ā niijíp jī:

—Maá, yoobópdih meemjéh jumna, ímjih weemdíhbut ma pebhna ma yáac chái bejat túutá, ā niijíp jī.

29 —**Ma jūúwá,** Jesús ā niij jəpahap jī.

Páant ā niijíchah joinít, Pedro jāáj chóodih jumniiji ímjih dei ñəh nit, Jesús pebhna ā yáac chái bejep yah jī. 30 Obohjeéhtih, johlit nolihatbut búdí ā juməchah enna, át úuməp jī. Pánih úumna, daab béjnajeh, Jesús di h nin pah ā niij ejep jī:

—íMaá, weemdíh ma teo wáacá! ā niijíp jī.

31 Páant ā niijíchahjeh, áih téihyadih teonit, Jesús caandíh ā wái ñahanap jī.

—¡Bainíjeh wã wêpatdih ma jeh-
nah joiná caá! ¿Dépanih tiguaá
weemdih ma túi jehah joicán?
Pedrodih ã niijíp jĩ.

³² Páant ã niiját túttimahjeh, jááj
chóona queét ĩ waadáp jĩ. Páant ĩ
waadáchahjeh, johlit ã yayáh bejep
jĩ. ³³ Páant ã yapachah ennit, jwiit ã
bohénit Jesúsdih jwĩ wêi naáwáp jĩ.

—¡Yoobópdih meém Dios wãúh
tigaá ma jamup! jwĩ niijíp jĩ.

*Genesaret baácdih moón
wannitdih Jesús ã booaat
(Mr 6.53-56)*

³⁴ Pánih ímdih cháuh bejnit,
Genesaret wut jamni baácna
jwĩ cháuh juibínap jĩ. ³⁵ Páant
jwĩ juibínachah, caán baácdih
moón Jesúsdih beh ennit, caán
tátchinadih moondíh ã jayát
doonádih ĩt wahap tajĩ. Pánihna,
caán doonádih joinít, dawá ĩ
chéenwã tubúp cháúhnditdih Jesús
pebhna ĩ ub juyáp jĩ. Pánih ub joinít,
nin pah Jesúsdih ĩ niijíp jĩ:

³⁶ —Míih yégueh chóodihjeh nit
wannitdih ma tewat tútutá, ĩ niijíp jĩ.
Pánihna, áih yégueh chóodih teonit
pah moonjéh ĩ boonap jĩ.

15

*Căacwă ded pah ĩ míc yéjeaat
(Mr 7.1-23)*

¹ Túttimah, Jerusalén tátchidih
moón fariseowã, Moisés ã
wutatjidih bohénit biíc dih, Jesús
pebhna joinít, caandíh nin pah ĩ
niij úbh joyóp jĩ:

² —¿Dépanih tiguaá ma bohénitboó
jwĩ nuowã ĩ wutatji pah ĩ chãjcan?
Jwiit jwĩpĩ téih chocat pah, queét
ĩ jeémát pínah jãtih ĩ téih choccan
caá, ĩ niijíp yah jĩ.

³ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús
nin pah queétdih ã niij úbh joi
jwúubanap jĩ:

—¿Yeéboó dépanih tiguaá Dios
ã wutatdih jepahcan, jwĩ nuowã
ĩ wutatboodíhjih ñi jepah?

⁴ Nin pah caá Dios ã wutap:
‘Ñi mánadih túi wéinit, ñi teo
wáacá.* Pánihna, ded ã mánadih
yeejép ã niijíchah, căac dih
mao yohnidih peéh chãjat pah
mántih caandíhbat peéh chãjat
ã jumbipna caá’, Dios át niijíp
tajĩ.* ⁵ Obohjeéhtih, páant ã
niijíchah yuhna, yeéboó ded
ã mánadih teo wáaquíhndih
nin pah caá ñipĩ niij wutap:

‘Ma mánadih teo wáaccanjeh,
caán dinerodih Diosboodíh ma
wúhuú’, ñipĩ niij wutna caá.

⁶ Pánih wutna, ã mánadih ñi
túi chãjat tútcan caá. Pánih
chãjat tútcan, Dios ã wutatdih
jepahat tútcanjeh, jwĩ nuowã
ĩ wutatjiboodih caá ñi jepahat
túttap. ⁷ ‘Jwiit táinit caá’,
niijná yuhna, căacwã ĩ encapboó
yeéb yeejép chãjnit caá. Dios
naáwát dih naóh yapani Isaíasji
ded pah ñi jamatdih yoobópdih
át niij daacáp tajĩ:

⁸ ‘Dios nin pah ã niijná caá: “Nit
weemdíh túi wêi naóhna
yuhna, yoobópdih ĩ jepah-
can caá.

⁹ Pánihna, weemdíh ĩ wêi naáwát
dedé pínah nihcan caá. ĩ
jenah joyátjeh wutnit, ‘Nin
pah caá Dios ã wutat’, ĩ
niij yee naóh bohéna caá”,
Dios ã niijná caá’, Isaías át
niij daacáp tajĩ, (Is 29.13)

Jesús ã niijíp jĩ.
¹⁰ Páant niij péanit, caanjíh
jamnitdih ã pebhna jãúwát túttnit,
queétdih nin pah ã niij bohénap jĩ:
—Nin wã naáwát dih ñi túi
joyoó. ¹¹ Dios ã enechah,
ñi jeémát yeebdíh ã yéjacan
caá. Obohjeéhtih, ded pah ñi
niijátboó yeebdíh ã yéjana caá,
ã niijíp jĩ.

¹² Páant ã niiját túttimah, jwiitboó
caandíh nin pah jwĩ niijíp jĩ:

* 15:4 Ex 20.12; Dt 5.16 * 15:4 Ex 21.17; Lv 20.9

—Páant ma niijíchah joinít, queét fariseowā bádí í íjna beé, jwí niijíp jĩ.

13 —Obohjeéhtih, queét fariseowā wā íp Dios ā momca naáh panihnit í jumuchah, queétdih ā yoh beedábipna caá. 14 Pánihna, queétdih páantjeh ñi enah bojóo. Queét jéih encannit pah Diosdih í jéihcan caá. Pánih jéihcan yahna, bita jéih encannit panihnitdihbut í bohéna yah caá. Pánih jéih encannit míc jumna, ítdih í buug yácat pah, queét nihat iiguípna í bejbipna caá, jwiútdih ā níj jepahap jĩ.*

15 Páant ā niijíchah joinít, Pedroboó nin pah ā niijíp jĩ:

—Jwiútdih ma naáwátjidih ma jéihyanaá, ā niijíp jĩ.

16 —¿Yeebút páantjeh ñi beh joi jwúhcan níit? 17 Dedé ñi jeémátji níih wudah díitboó jumnijidih ñipí jont yohna caá. Caán níih caolihdih, ñi jenah joyátdihbut cháhcan, Dios ā enechah, yeebdíh ā jéih yéejacan caá.

18 Obohjeéhtih, ded pah yeejép ñi jenah joyát pah ñi niijíchah, caán caá Dios ā enechah, yeebdíh ā yéejanap.*

19 Nindih ñi táí náhninaá: Yeejép chājat, mao yohat, ñi áa nihcannitjĩh yeejép chājat, nuumát, yeeat, yeejép míc niiját pínahdihbut ñipí jenah joiná caá.

20 Páant ñi jenah joyátjeh caá, Dios ā enechah, yeebdíh ā yéejanap. Obohjeéhtih, ñi téih chocochah, ñi chocahbut yeebdíh híic yoobó ā enna caá, ā niijíp jĩ.

Judío nihcannih Jesúsdih mi jepahat

(Mr 7.24-30)

21 Páant níj bohé péanit, Jesús Tiro tútchi, Sidón tútchi jumni baácna jwiútdih ā numah bejep jĩ.

22 Caanná jwí jwabínachah, caán

baácdih bóli Jesús pebh joinít, nin pah mi níj ñaacáp jĩ:

—¡David jumna, Dios ā wahni, weemdíh ma jĩgah eneé! ¡wā nuumdíh nemép jumna, caántdih bádí ā moh yéejana caá! mi niijíp jĩ.

23 Páant mi niijíchah joiná yahna, caántdih ā jepah jwahcap jĩ. Páant ā jepahcatdih enna, jwiútdih ā bohénitboó caandíh nin pah jwí niijíp jĩ:

—Páantjeh jwiútdih mi ñaac péenachah, ma jwúab bejat túatú, jwí niijíp jĩ.

24 —Judíowā buudnít ovejawā panihnit í jumuchah ennit, queétdihjeh teo wáacat náahna, Dios weemdíh ā wahap jĩ, Jesús jwiútdih ā niijíp jĩ.

25 Páant ā niijíchah joinít, caánt judío nihcannihboó ā pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah mi niijíp jĩ:

—¡Maá, weemdíh ma teo wáacá! mi niijíp jĩ.

26 —Wébít í jeémát pínahdih abnit, íih mujjiowádih jwí wúhuchah, ā táican caá. Pánihat pah judíowā í jeémát panihnidih híih baácdih moondíh wā wúhuchah, ā táican caá, Jesús caántdih ā niijíp jĩ.

27 —Ma niiját yoobópdih tigaá, Maá. Obohjeéhtih, queét í jeémp jéenanidih mujjiowā ípí jeémpna caá, mi níj jepahap jĩ.

28 —Meémboó weemdíh táí jenah joiníh ma jumuchah, ma niiját pah wā chájna caá, Jesús caántdih ā niijíp jĩ.

Páant ā niijíchahjeh, mi nuúm mit boonap wut jĩ.

Jesús dawá cāacwádih ā booaat

29 Pánihat túttimah, Jesús jwiútdih caanmánt Galilea íim jwéejna ā numah dei bejep jĩ. Caanná dei jwabínit, íim jwéejdih jumni jeená ā numah péuh laab bejep jĩ. Pánih péuh laab jwabínit, bíicdih jwí chúudup jĩ. **30** Páant jwí chúuduchah

* 15:14 Lc 6.39 * 15:18 Mt 12.34

enna, dawá cāacwā Jesús pebhna it jūúwáp tajī. Pánih jūóhna, ī chéénwā wannitdih ī jaí jwejep jī. Queét nihah mácah wunat jumnit ī jumap jī. Jéih bejcanntit, jéih encannit, téihya jítcha wihcannit, jéih wéhecannit, dawá biíh wunat jumnitbut ī jumap jī. Páant ī jumuchah ennit, Jesús queét nihahdih ā boanap jī. ³¹ Páant ā boanachah, jéih wéhecannitji ī wéhenachah joinít, téihya jítcha wihcannitji téihya jítcha ī jumuchah ennit, jéih bejcanntitji ī bejchah ennit, jéih encannitji ī enechah ennit, cāacwāboó bádí ī en wáhi bejep jī. Pánih en wáhi bejnit, “Jwiít judíowā jwīpī wēini Dios bádí ā wēpatjīh jwiítidih ā táí teo wáacna caá”, ī niij wēi naáwáp jī.

Cuatro mil cāacwādh Jesús jeémát ā wāhat

(Mr 8.1-10)

³² Pánih booa péanit, Jesús jwiítidih ā pebh jūúwát túttnit, nin pah ā niijíp jī:

—**Queét jwījeéh biíc peihcanni yeó jáap ī jumuchah, íih jeémát ā beedná nacaá. Pánih jeémát wihcannit ī jumuchah, queétdih bádí wā jīgah enna caá. ‘Queét nuugúp wun buugná’ niijná, queétdih íih muunáboó wā jwáub bejat tútcan níit, ā niijíp jī.**

³³ —¿Obohjeéhtih, ninjīh tútchi wihcapboó jumna, queét dawá ī jumuchah, dedboo tígaá ī jeémát pínahdih jwī jīb chāj bií? Jesús dih jwī niij wábh joyóp jī.

³⁴ —¿Débói pan tígáá ñi bíboh? Jesús ā niijíp jī.

—Siete pan dahna, daocánni queejwābit, páant bóojeh jwī bíbohna caá, caandih jwī niij jepahap jī.

³⁵ Páant jwī niijíchah, Jesús cāacwādh ā chúdat tútup jī. ³⁶ Páant ī chúdat túttimah, Jesús caán siete pan dahna, queejwābit

biícdih ubnit, **“Túina caá, Paá”**, Diosdih niij péa, jwiítidih ā daj wáhp jī, cāacwādh jwī pááat pínah niijná. ³⁷ Páant queétdih jwī pááat túttimah, ī táí jeémp wud jumap jī. Páant ī jeémp péanachah, ī judh jeémpnidih ubnit, siete wáhdih jwī ub yac yáwanap jī. ³⁸ Caandih jeémpnit neonádhjeh jwī jenah enechah, cuatro mil ī jumap jī. Yaádh, ī wehbut ī jumap jī. ³⁹ Páant ī jeémp péanachah, Jesús queétdih íih muunáboó ā jwáub bejat tútup jī. Pánih wah péanit, jááj chóodih waadnit, Mágdala tútchi jumni baácna jwiítidih ā namah chúuh bejep jī.

16

Fariseowā, saduceowābut Dios ā wēpatjīh Jesús dih ī chājat tútat

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Biíh láa fariseowā, saduceowā biícdih Jesús pebhna ī jwibínap jī. Cāacwā ī jéih chājca naáhdih Jesús dih ī chājat tútup yah jī, ā jepahcah, “Dios ā wáhni nihcan caá”, niiját tút niijná.* ² Páant ī wutuchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niijíp jī: “Yeó ā buug yácna, jeá duuni ā jumuchah enna, **‘Cheibit táí jóbóhni yeó jáap ā jumbipna caá’, ñipí niijná caá.**

³ **Baáb jéenna, mah tólihna duuni ā jumuchah enna, ‘Mah yeó jáap ā jumbipna caá’, ñipí niijná caá. Ded pah jeá ā jumadidih táí beh enna yáhna, Dios ā wēpatjīh wā chāj jéutatboodih ñi beh encan caá.** ⁴ **Buu láa moón yeejépwā, Diosdih náahcannit, Dios ā wēpatjīh wā chājatdih ī eníhna yah caá.*** Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapani Jonás ded pah ā yapatjidih ñitát jéihjip taga.* Pánihna, Dios ā wēpatjīh caandih ā chājatji pahjeh muntih ā jwáub chājbipna

* 16:1 Mt 12.38; Lc 11.16 * 16:4 Mt 12.39; Lc 11.29 * 16:4 Jon 1.1–2.10

caá, weém ã wahni wã jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, ã niijíp jĩ.

Páant niij péanit, jwiít dih ã jwúub numah bejep jĩ.

Fariseowã, saduceowã yeejép ĩ bohéat

(Mr 8.14-21)

⁵ Pánih bejnit, íimdih chúuh bejna, jwĩ jeemát pínah pandih ubat jwĩt quíib bũudúp tajĩ. ⁶ Páant jwĩ chúuh bejchah, Jesús jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

—**ĩÑi túi chãja chaáh! Fariseowã, saduceowãbut ĩ bohéat pan paáat panihni caá. Páant ĩ bohéat yeebdih ã tobohna caá, ã niijíp jĩ.***

⁷ Páant ã niijíchah, joí wáhi bejna, jwiítjeh nin pah jwĩ míic niijíp jĩ:

—Pandih jwĩ ub jũóhcah enna, jwiít dih páant ã niijná caá, jwĩ míic niijíp jĩ.

⁸ Páant jwĩ míic niiját dih jéihna, Jesús jwiít dih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—**¿Dépanih tigaá pan ã wihcatdih ñi náhni dahwa? jWã wěpatdih bainíjeh caá ñi jenah joyóp!** ⁹ ¿Páantjeh ñi jéih jwuhcan niit? ¿Cinco mil neoná yaádh biíc dih cinco pandihjeh wã pãáátjidih ñi náhnican niit? ¿Í jadh jeémpni doce wãhna ñi ub yac yáwaatjidihbut ñi náhnican niit? ¹⁰ ¿Bũũ siete pandih dajnit, cuatro mil neoná yaádh biíc dih wã wãhatdihbut ñi náhnican niit? ¿Débói wãhnadih ñi yáwaatdih ñi náhnican niit? ¹¹ Pánihna, ‘pan paáat’, wã niijíchah, ¿dépanih tigaá ñi beh joicán? Páant niijná, pan yoobát dih niijná wã chãjcan caá. Fariseowã, saduceowãbut ĩ bohéat pan paáat panihni ã jumuchah, ñi túi chãja chaáh. ĩ bohéat yeebdih ã tobohna caá, ã niijíp jĩ.

¹² Páant ã niij naáwáchahna, jwiít jwĩ beh joyóp jĩ buca. “Pan paáat”, niijná, pan yoobát dih niijná ã chãjcap jĩ. Páant niijná, “fariseowã, saduceowãbut ĩ bohéat dih ñi joica bojoó”, niijná ã chãjap jĩ.

“Meém Cristo, Dios ã wahni caá”, Pedro ã niiját

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Pánih chúuh juibnít, Cesarea Filipo wãt jumni tãtchina bejni namáboó bejnit, Jesús jwiít ã bohénit dih nin pah ã niij wãbh joyóp jĩ:

—**¿Weém nihat cáacwã úud jeñédih ded pah tigaá bita ĩ niij? ã niijíp jĩ.**

¹⁴ —Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Elías nacaá’, niij, bita ‘Jeremías, Dios naáwát dih biíh naóh yapani nacaá’, ĩpĩ niijná caá, caandih jwĩ niij jepahap jĩ.*

¹⁵ —**Queét páant ĩ niijíchah, ¿yeéboó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? jwiít dih ã niijíp jĩ.**

¹⁶ —Meém Cristo, Dios ã wahni caá. Dios báadhni wũuh yoobát caá, Pedroboó ã niij jepahap jĩ.*

¹⁷ —**Simón, Jonás wũuh, meemdih wã wěina caá. Cáacwã meemdih ĩt naóhcap taga. Dios wã íip, jeáboó jumnijeh át jéihyanap taga.** ¹⁸ Pánihna, meemdih nin pah wã niij naóhna caá: Meém Pedro wãt jumni caá. (Pedro niijná, jee dáh niijná ã chãjap jĩ.) **Nin jeejéh búdí muú wã chãjat panihni dawá wíihwã pínahdih wã chãjbipna caá. Queét dawá ĩ jumuchah, nemépwã queéd dih jéih yap yohcan, queét iiguípna ĩ bejcan niit.** ¹⁹ **Dios ã maáh jumapdih bóo llave panihnidih meemdih wã wãhbiipna caá. Páant wã wãhni panihniijh, cáacwãdih wíih túini doonádih naóhnit, weemdih jepahnit dih Dios ã**

* 16:6 Lc 12.1 * 16:9 Mt 14.17-21 * 16:10 Mt 15.34-38 * 16:14 Mt 14.1-2; Mr 6.14-15; Lc 9.7-8 * 16:16 Jn 6.68-69

maáh jumapna wāt waadáat pah ma chājbipna caá. Obohjeéhtih, weemdih jepahcannitdih nemat pah ma chājbipna caá,* Jesús Pedrodih ā niijíp jī.

²⁰ Páant niij péanit, jwiitboodih nin pah ā niijíp jī: “**Nin Jesús Dios ā wahni Cristo caá’, bitadih űi niij naóh jwahca bojó’**”, ā niijíp jī.

Ā wunat pínahdih Jesús ā naáwát (Mr 8.31–9.1; Lc 9.22–27)

²¹ Páant ā niiját táttimah, Jesús jwiit ā bohénitdih nin pah ā niij naóh bohé jwíhip jī:

—**Buu, Jerusalén tátchiboó weemdih bejat caá náahap. Caanná jwī juibínachah, jwī maáta, sacerdotewā ĩ maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut weemdih yeejép ĩ chājbipna caá. Pánih chājnit, weemdih ĩ mao yohat túutbipna caá. Páant tiguaá weemdih yeejép yapat náahap. Obohjeéhtih, páant ĩ mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap táttimah wā jwáub boo pud jáóhbiipna caá, jwiitdih ā niijíp jī.**

²² Páant ā niijíchah joinít, Pedroboó Jesúsdi h chibít yuúpbít numah bejnit,

—**Maá, ma niiját pah yapcan, meemdih queét ĩ mao yohca bojo naáh! át niijíp wat yuh jī.**

²³ Páant ā niijíchah joinít, Jesús tac púud űuhnit,

—**Pánih naóhna, Satanás ā náahat pah naóhna caá ma chājap. Cáacwā ĩ jenah joyátjeh caá ma jenah joyóp. Dios ā jenah joyát nihcan caá. Pánihna, Dios ā náah yacat pah wā chājat pínahdih ma jáhíhna caá, át niijíp wat jī.**

²⁴ Páant niij péanit, jwiitboodih nin pah ā niij naáwáp jī:

—**Ded wíih jumíhna, ā weñat pínahdih chājcan, wā náahatboodih chājat caá náahap. Wíih ā jumat jíib yeejép yapna yuhna, weemdih páantjeh cádahcat caá náahap.*** ²⁵ **Ded weemdih jepahcanni, ā weñat pínahdihjeh chājni, iiguípna ā bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded weemdih cádahcanniboó bita caandih yeejép ĩ chājachah yuhna, páantjeh wājeéh ā jumbiipna caá.*** ²⁶ **Cáac nin baácboó jum jwahna, dawá bií déedih bíbohna yuhna, Diosdih náahcan, iiguípna bejna, nihāt ā bíbohāt dedé pínah nihcan caá. Iiguípboó jumna, ded pah ā jéih jíib chāj baccan niit.** ²⁷ **Weém nihāt cáacwā úud jeñé wā íp ā yeh iigátjīh áih ángelwā biícidih nin baácboó jwáub dei jáóhnit,* nihāt cáacwā ded pah ĩ chājatji jíib wā jíib wāhbipna caá. Táí chājnitjidih wā táí chājbipna caá. Obohjeéhtih, táí chājcannitjiboodih wā peéh chājbipna caá.*** ²⁸ **Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Biquína ninjīh űuhnit űi wunat pínah játih, weém nihāt cáacwā úud jeñé chah maáh wā jumatdih űi enbipna caá, Jesús ā niijíp jī.**

17

Dios ā yeh iigátjīh Jesús ā űuhāt (Mr 9.2–13; Lc 9.28–36)

¹ Seis yeó jáap táttimah, Pedro, Santiago, ā úud Juan queét biíc peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús ā numah púuh laab béjep jī. ² Caanná ĩ púuh laáb juibíát táttimah, ĩ enechah, ā jíghat át túut numáp wat jī. Áih móot yeó ā yeh iigát pah yeh íg, áih yéguehbut biíc yoobó túí baabní át yeh iiguíp wat jī. ³ Páant ā yeh iiguíchahjeh,

* 16:19 Mt 18.18; Jn 20.23 * 16:24 Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24 * 16:25 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25 * 16:27 Mt 25.31 * 16:27 Sal 62.11–12; Pr 24.12; Jer 17.10; Ez 18.30; 33.20; Ro 2.6

Moisés, Elíasji biíc dih Jesús pebh jígohnit, caandíh ít míc wéhenap wut jī. ⁴ Páant ā yapachah ennit, Pedroboó Jesús dih nin pah át niijíp wut yuh jī:

—¡Maá, ninjīh jwī jumuchah, ā táina caá! Ma náahachah, biíc peihcanni m̄wá dáhna jwī chāj bipna caá. Míih pínah, Moiséh pínah, Elíah pínah dihbut jwī chāj wūh bipna caá, át niijíp wut jī.

⁵ Obohjeéhtih, páant ā niijíchahjeh, túi yeh iigní mah pōh panihni queétdih át dei juyúp wut jī. Páant ā dei juyúchah, caán chawat yoób nin pah Dios át niijíp wut jī: “Nin wā wūáh wā oini caá. Caandíh búdí wā wéina caá. Pánihna, ā naáwáchah, caandíh ñi túi joyoó”, át niijíp wut jī.*

⁶ Páant ā niij wéhenachah joinít, úmna, ā bohénit ít páah yoh ñajap wut jī. ⁷ Páant í páah yoh ñajachah ennit, Jesús í pebhna juí, queétdih teo jāhanit,

—**Ñi ñah ñuhú. Butéh ñi ennidih, ñi joiní dihbut ñi úmca bojoó,** át niijíp wut jī.

⁸ Páant ā niijíchah joinít, ñah ñuhna, Jesús dihjeh ít enep wut jī. Bitá í ennitjiboó ít wihcap wut jī.

⁹ Táltimah, jeemánt dei jūóhna, Jesús queétdih nin pah át niij wutap wut jī:

—**Butéh ñi enatjidih bitadih ñi naóh jwuhca bojoó. Weém, ni hat cáacwá úud jeñé, wunniji wá jwúub boo pud jūúwát táltimah, caandíh bitadih ñi naáwáchah, ā táibipna caá,** át niijíp wut jī.

¹⁰ Páant ā niijíchah joinít, queét biíc peihcannit caandíh nin pah ít niij wúbh joí enep wut jī:

—‘Dios ā wahní, ā jūúwát pínah jātíh, Elíasboó ā jūóh bipna caá’, Moisés ā wutatjidih bohénit ípí niij bohéna caá. ¿Dépah niijíh tiguaá

queét páant í niij? ít niij wúbh joyó wut jī.*

¹¹ —**Yoobópdih tiguaá í niij naáwáp. Elías dih Dios ā jwíih jūúwát táutap jī, ni hatdih ā ámohat pínah niijná.** ¹² Páant niijnít, nin pah yeebdíh niijná caá wá chājap. Elías wáát juí péanap be. Páant ā juyúchah yuhna, yeebdíh bohénit caandíh ít beh encap jī. Pánih beh encan, ded pah í náahat pahjeh caandíh ít chājap taga. Páant í chājat pahjeh mantíh, weemdíhbut í chāj bipna caá. Páant í chājachah, weém ni hat cáacwá úud jeñé, yeejép wá yapbipna caá, Jesús át niijíp wut jī.*

¹³ Páant ā niij naáwáchah joinít, “ ‘Elías’, niijná, Juan Daabánidih naóhna caá ā chājap”, niijnít, queét ít beh joyó wut jī.

Wáa wunat jumnidih Jesús ā booaat
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Pánih míc wéhe dei jūóh nit, jeé ñaj deyepboó Jesús biíc peihcannit ā pej jumnit biíc dih ā jwúub dei juyúp jī. Páant í jwúub dei juyúchah, dawá cáacwá cātíh jūóh nit, biíc newé Jesús pebh jainít, ā bódicha caj yoh ñajap jī. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nin pah Jesús dih ā niij naáwáp jī:

¹⁵ —Maá, wá wūúhdih ma jīgah eneé. Caandíh wáa wunat ā ñahachah, yeejép ápí yapna caá. Dawá láa tuu cúutboó ápí buúg cáona caá. Biíh láa majboó ápí daab yóh bejna caá. ¹⁶ Pánihna, caandíh í booaat pínah niijná, ma bohénit pebh caandíh wá ub juyúp yuh be. Obohjeéhtih, queét caandíh í jéih booaap be, ā niijíp jī.

¹⁷ Páant ā niijíchah joinít, Jesús nin pah ā niijíp jī:

—**Yeéb yeejép wá weemdíh jenah joicánnit ñi jumna**

* 17:5 Gn 22.2; Dt 18.15; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22; 2P 1.17-18 * 17:10

Mal 4.5 * 17:12 Mt 11.14

caá. ¿Débólih maatápdih tigaá weemdíh túi jenah joicán, ñi tac buugábi? Wá pebh caandíh ñi ub jwáwú, ã niijíp jĩ.

18 Páant ã niijíchah joinít, Jesús pebh ã wáúhdih í ub jayáp jĩ. Páant í ub jayéchah, caandíh wunat túutni nemépdih Jesús ã bacat túutup jĩ. Páant ã wutuchahjeh, ã bacachah, wannijiboó ã táí boonap jĩ.

19 Páant ã yapat túttimah, jwiít ã bohénit míicjeh jamna, Jesúsdih nin pah jwí niij úabh joyóp jĩ:

—¿Dépanih tigaá jwiitboó caán nemépdih jwí wutuchah yuhna, át baccan? jwí niijíp jĩ.

20 —**Wá wépatdih yeebdíh wá wáuhchah yuhna, caandíh náhnican, weemdíh ñit túi jenah joicáp taga. Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Mostaza túbih ã jamat pah, yeéb Dios ã wépatdih bainíjeh ñi túi jenah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chájipna caá: Nin jeedíh ‘Conboó ma bejeé’, ñi niijíchah, ã bejbipna caá. Pánih túi jenah joiná, nihatdih ñi jéih chájna caá.*** 21 **Obohjeéhtih, pánihni nemépdih ñi bacaat túat niijná, Diosdih bádí úabát caá náahap. Pánih úabhna, jeémp jwahcan, Dios ã wépatdih chah ñi túi jenah joibípa caá. Pánih chah jenah joinít jamna, pánihnit nemépwáidihbut ñi jéih bacat túutbipna caá, jwiítidih Jesús ã niijíp jĩ.**

Jesús ã wunat pínahdih ã jwáwú naáwát

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Galilea baácboó Jesús biicdih jwí bejchah, caán jwiítidih nin pah ã jwáwú niij naáwáp jĩ:

—**Weém nihát cáacwá úud jeñédih cáacwá teonít, bitadih í wáhbipna caá.** 23 **Páant í wáhat túttimah, queétboó weemdíh í mao yohbipna caá. Páant í maoniji biíc peihcanni yeó jáap**

túttimah, wá jwáwú boo pud jáóhbipna caá, ã niijíp jĩ.

Páant ã niij naáwáchah joiná, bádí jwí jgahap jĩ.

Jesús queejíh jacmant dinerodih ã bidat túutat

24 Capernaum tútchina jwí jaibínachah, Dioíh mædíh í en dawát jíb ubnitboó Pedro pebhna jaibínit, caandíh nin pah ít niij úabh joyóp wut jĩ:

—¿Yeebdíh bohéniboó Dioíh mædíh en dawát jíb pínahdih ã jíb chájcan niit? Ít niijíp wut jĩ.*

25 —**Á jíb chájipna caá, Pedro át niij jepahap wut jĩ.**

Páant ã niiját túttimah, jwí jamni mæná Pedro ã waadáchah, Jesúsboó caandíh nin pah ã niij úabh joyóp jĩ:

—¿Simón, depah tigaá ma niij jenah joí? ¿Nin baácđih moón í maáta detboodíh tigaá í jíb ub, ma jenah joyóchah? ¿Íih baácđih moondíh niit? ¿Bíih baácđih moónboodíh niit í jíb ubup, ma jenah joyóchah? Pedrođih ã niijíp jĩ.

26 —Bíih baácđih moondíh tigaá ípí jíb ubup, Pedro ã niij jepahap jĩ.

—**Pánihna, maáta íih baácđih moónboodíh ípí jíb ubcan caá.**

27 **Páant í jíb ubchah yuhna, queét jíb ubnitdih íjaihcan, jwí jíb chájipna caá. Ímboó queej wáyadih ma bejeé. Caán jeémpni queejdíh ubnit, áih jacna dinero jedudih ma bid jaibípa caá. Caán júdu jwiít chénewáih jíb pínahdih ubnit, jwí jíb buadáatdih jíb chájadih ma bejeé, Jesús Pedrođih ã niijíp jĩ.**

18

“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ã niiját

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

* 17:20 Mt 21.21; Mr 11.23; 1Co 13.2 * 17:24 Ex 30.13; 38.26

1 Caán láa jwiít ã bohénit Jesús pebh jwíbnit, nin pah caandíh jwí níj wábh joyóp jī:

—¿Dios ã maáh jamapboó jwíjeéh jamni déhe tigaá jwí maáh panihni ã jumbi? jwí niijíp jī.*

2 Páant jwí niijíchah joinít, Jesús wébít dih jwíwát túatnit, caandíh jwí cātíh ã ñuhát túatup jī. Páant ã ñuhachah, jwiít dih nin pah ã níj naáwáp jī:

3 —Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Ñi jenah joyát dih túat ñaumnít, wébít oboh jamnit í jenah joyát pah jenah joinít, Dios ã maáh jamapboó ñi jéih waadbípa caá. Obohjeéhtih, caán dée pah ñi jenah joicán, Dios ã maáh jamapboó ñi jéih waadcán niít.* 4 Pánihna, det wébít í jenah joyát pah jenah joinít, Dios ã maáh jamapboó chah watnit í jumbipna caá. 5 Det wíhwã jamna, wã watat pah bita nin wébít panihnidih wēi jwááhnit, weemdíhbut í wēi jwááhna caá, Jesús ã niijíp jī.

*Jwí yéj chājat tútat ã tobohat
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)*

6 “Nin wébít panihni weemdíh táí jenah joinídih ded ã yéj chājat tútatji jíib, Dios caandíh yeejép pohba ã peéh chājbipna caá. Pánihna, caandíh ã yéj chājat tútat pínah jātíh, áih butdih búdí jeé jádújíh chéó búudhnit, búdí majna caandíh í yohochah, áta táí taga. Páant í chājachah, caán wébít panihnidih ã yéjacah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh áta peéh chājcan taga. 7 Ded bitadiah yéj chājat túatnidih Dios búdí ã peéh chājachah, tabit yeejép ã yapbipna caá. Bitadiah yéj chājat túatnit páantjeh í jumbipna caá.

Obohjeéhtih, queétboó yeejép yoobát í yapbipna caá.

8 “Míih téihyajíh, jíthajíh yéj chājna, caandíh ma bóod yohat pah, caán yéj chājatdih ma cádaahá. Caandíh cádahcan, iiguípna ma bejbipna caá. Caanná iigát ã dabcan niít. Caandíh ma yohochah nihna, caan dáhjuh áta buud tagaá. Meéamboó pánihni cólohjuh jamna yahna, táttimah Diosjeéh ma táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh bóod yohcan nihna, chénat pah dahjíh iiguípna ma bejchah, búdí yeejép mata yap tagaá.* 9 Pánihat pah muntíh, míih quíibjíh ennit, yéj chājna, caan dáhdih ma wáat yohat pah, caán yéj chājatdih ma cádaahá. Caandíh cádahcan, iiguípna ma bejbipna caá. Caanná iigát ã dabcan niít. Caan dáhdih ma yohochah nihna, caan dáhjuh áta buud tagaá. Bíicjíh quíib wihcan yahna, táttimah Diosjeéh ma táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, míih quíib chénat pah dahjíh iiguípna ma bejchah, chah yeejép mata yap tagaá. Pánihat, yéj chājatdih cádahat caá náahap”, Jesús ã niijíp jī.*

*Buudní oveja naáwát
(Lc 15.3-7)*

10 “Nin wébít panihnidih ñi en iicá bojó. Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Queét wébít dih ded pah í yapachah Diosdih naáwát túat niijná, queétdih en daonít ángelwã wã íip pebhna ípí bejna caá.* 11 Weém nihát cáacwã úud jeñé, nin baác dih moón yeejép chājnit, iiguípna bejnit déedih táí ubudih wã jwíwáp jī. 12 Queét iiguípna bejnit, buudní ovejawã panihnit í jamna caá. Pánihnit í jamuchah, nin wã naáwát dih ñi táí jenah

* 18:1 Lc 22.24

* 18:3 Mr 10.15; Lc 18.17

* 18:8 Mt 5.30

* 18:9 Mt 5.29

* 18:10 Ez

34.16; Lc 9.10

joyoó: Cien ovejawādhíh bíbohni biíc oveja ā būdúchah ennit, ¿ded pah tigaá ā chājbi, yeéb ñi jenah joyóchah? Bitá noventa y nueve ovejawādhíh ī jeémát yílíp jamuphoó jwejnít, caán būdnídhíh bididíh ā bejbípna caá. ¹³ Yoobópdi h yeebdíh wā naóhna caá. Caán būdnídhíh ā bid juyúchah, ā jwejnít noventa y nueve dih ā weñat chah caán ā bid jainíboodíh ā wēibípna caá. ¹⁴ Pánihat pah wā íp jeáboó jamni nin oboh jamni panihni būdnít ī jumatdih ā náah yaccan caá”, Jesús ā niijíp jī.

Bitá Jesúthwā meemdíh ī yéej chājachah, ded pah chājat

(Lc 17.3)

¹⁵ “**Ded weemdíh jepahni meemdíh ā yéej chājachah, míc ámohat táut niijná, bitá ī joicápboó caandíh míc wéhenadi h ma bejeé. Páant ma niijíchah joinít, ā jepahachah, ñi jwéub míc pej jambípna caá, páant muntih.*** ¹⁶ **Obohjeéhtih, meemdíh ā jepahcah bácah, Dios ā wutat pah, bitá chénewādhíh ma numah bejeé, queét ī joyóchah, caandíh míc wéheat táut niijná.***

¹⁷ **Yeéb biíc peihcannitdih ā jepahcah enna, wíihwā ni hat ñi míc wáacapna caandíh ñi numah bejeé, ā yéej chājatdih ma naáwáchah, queét ni hat ī joyát pínah niijná. Pánihna, míc wáacnitdihbut ā jepahcah enna, Diosdih náahcan, ā yéejatdih cádahícat peéh, caandíh ñi pej jam cádahaá.**

¹⁸ “**Yoobópdi h yeebdíh wā naóhna caá. Ded ā yéej chājatdih cádahcat jíib, ‘Meém yéejatdih yohcanni ma jamna caá’, yeéb wíihwā ñi niijíchah, Diosbut caandíh biíc yoobó ā niijbípna caá. Ded ‘Wā yéej chājatdih**

jīgahnit, wā cádahna caá’, ni-ijnídhíh ‘Meém yéejatdih yohni ma jamna caá’, ñi niijíchah, Diosbut caandíh biíc yoobó ā niijbípna caá.*

¹⁹⁻²⁰ “**Chénewā, biíc peihcannit wíihwā ñi míc wáacachah, ñijeéh wā jamna caá. Pánihna, det chénewā Diosdih ñi uúbát pínahdih biíc yoobó ñi jenah joyóchah, wā íp jeáboó jamni ñi uúbát pah ā chājbípna caá”, Jesús jwiitdih ā niijíp jī.**

²¹ Páant Jesús ā niijíchah joiníji Pedro ā pebh juibínit, nin pah caandíh ā niijíp jī:

—¿Maá, wā dée dawá láa weemdíh ā yéej chājachah, débóí láa tigaá caán ā yéej chājatdih wā íj cádahbi? ¿Siete láa cádahat ā náah níit? ā niij uúbh joyóp jī.

²² —**¡Ma joyoó! Biíh meemdíh dawá láa ā yéej chājachah yuhna, siete láajeh íj cádahat ā náahcan caá. Obohjeéhtih, páant ā yéej chājachah yuhna, meémboó caandíh ma jwéub náhnica bojoó, Pedrodi h Jesús ā níj jepahap jī.***

Teo wāhni biíh ā jíib būdáát dih ā quíib būdcát naáwát

²³ “**Bitá ī yéej chājatdih quíib būdáát dih jenah joinít, nin wā naáwát dih ñi túi jenah joyoó: Dios ā maáh jumat nin pah ā jamna caá. Biíc baácdih moón ī maáh ā pebh moón caandíh ī jíib būdánachah, ī jíib būdáát dih ā jíib chāj beedáát táutup be.** ²⁴ **Í jíib būdáát dih ā jenah enechah, biíc caandíh teo wāhni boó bádí yoobát ā jíib būdánap be. Bédí ā jíib būdáát dih jéihnit, caandíh ā pebh ā bid bojop be.** ²⁵ **Á jéih jíib chājcah enna, ā maáhboó caandíh, yad, ā weh, ni hat áih bií dée biíc dih bitaboodíh ā jíib chājat táutup be, queét ī jíibjīh ā jíib būdáát dih ā jíib**

* 18:15 Lc 17.3 * 18:16 Dt 19.15 * 18:18 Mt 16.19; Jn 20.23 * 18:22 Lc 17.3-4

chājat túat niijná. ²⁶ Páant ā jīb chājat tútuchah joinít, caán búdí jīb buudániboó ā maáh pebh bódicha caj yoh ñajnit, búdí ā úbúp be. ‘Maá, weemdíh jīgah ennit, ma pái jwuhú. Meemdíh wā jīb buudáátdih wā jīb chāj beedábipna caá’, ā niijíp be. ²⁷ Páant ā niij úbúchah joinít, caandíh jīgah ennit, ‘Weemdíh ma jīb buudáát ā jumú naáh’, ā maáh caandíh ā niijíp be.

²⁸ “Páant ā niiját túttimah, búdí jīb buudánijiboó bac bejnit, biih caán biícđih í maáhdih teo wáhnidih ā jwááap be. Pánih jwááhnit, caánboodíh bainí ā jīb buudáátdih íjnit, áih but nahdih jöp teonít, ‘íWeemdíh ma jīb buudáátdih waicanjeh ma jīb chājaá!’ caandíh ā niijíp be. ²⁹ Páant ā niijíchah joinít, caán bainí jīb buudániboó ā pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh búdí ā úbúp yuh be. ‘Weemdíh jīgah ennit, bainí ma pái jwuhú. Meemdíh wā jīb buudáátdih wā jīb chāj beedábipna caá’, ā niijíp yuh be. ³⁰ Obohjeéhtih, páant ā niij úbúchah yuhna, caandíh jīgah encanjeh, caánboó ā jepahcap be. Pánih jepahcan, caán teo wáhnidih nemat muúboó ā nemat tútup be. Á jīb chāj beedánachahna, caandíh áta baca tagaá.

³¹ “Pánihna, búdí jīb buudániji bainí jīb buudánidih páant ā chājachah enna, íjnit, bita teo wáhnitboó í maáhdih naóh yacadih í bejep be. ³² Páant í naóh yacachah joinít, í maáh í naóh yacnidih bid bojnit, nin pah caandíh ā niij jáihñup be: ‘íMeém yeejép pohba caá! Meém weemdíh búdí ma úbúchah, “Búdí ma jīb buudáátdih ā jumú naáh”, wā niijíp yuh be. ³³ Obohjeéhtih, meemdíh páant

wā niijíchah yuhna, bac bejnit, meemdíh bainí jīb buudánidih meémoó mat jīgah encap wat be. Ma jīb buudáátdih wā náhnicat pah muntih, caánboó meemdíh ā jīb buudáátdih ma náhnicah, áta túi tagaá. ¿Dépanih tibeé caandíh jīgah encanjeh, páant ma chāj?” ā maáh caandíh ā niijíp be. ³⁴ Páant niijnít, búdí íjnit, nemat muúboó caandíh ā nemat tútup be. Á jīb chāj beedánachahna, áta baca tagaá.

³⁵ “Caan páh tigaá Dios yeebdíh ā chāj bipna caá. Yeeb nihat ñi déewā yeebdíh yeejép í chājatjidih ñi quíib buudcáh ennit, caánboó yeeb ñi yéej chājatjidihbut biíc yoobó ā quíib buudcán niit”, Jesús jwiútdih ā niijíp jĩ.

19

*Í weha mána yaáhdhíh í yohcat
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)*

¹ Páant niij naóh péanit, caán Galilea baácboó jumniji Judea baácna Jesús jwiútdih ā numah bejep jĩ. Pánih bejnit, caanná juibína, Jordán majdih cháh bejnit, conanaamánt jwí juibínap jĩ. ² Pánih caanná juibínit, jwí jib bejchah, dawá cáacwā jwiútdih í péenap jĩ. Páant í péenachah ennit, íjeéh bejnit wánnitdih Jesús ā boonanap jĩ.

³ Páant jwí bejchah, jwiútdih jwááhnit, biquína fariseowā nin pah Jesúsđih í niij úbúh joyóp jĩ, ded pah ā jepahachah joinít, caandíh naóh yacat tút niijná:

—¿Jwí weha mána yaáhdhíh jwí yohochah, áta túi taniit? ¿Dios ā wutatboó páant niit ā chājat tútup, ma jenah joyóchah? Í niij úbúh joyóp jĩ.

⁴ —¿Moisés nin pah ā niij daacátjidih ñi bohé jwuhcannit jĩ? ‘Dios biíhmah nin baácđih chājni newé yaddihbut át chājap wat jĩ’, át niij daacáp

tajī.* ⁵ Páant niij daácnit, nin pahbat át jwúb niij daacáp tajī: ‘Páant á chājachah, newé á mánadih cádahnit, yadjīh bíicdih á jumbipna caá. Pánih jamna, queét chénewá jamna yuhna, bíic bácah panihnit caá í jamap’, át niij daacáp tajī.* ¿Páant á niij daacátjidih ñi bohé jwahcannit jī? ⁶ Páant á daacátji pah queét chénewá jamnitji bíic bácah pah í jamna caá. Pánihna, í téihya chéwechah, Diosjeh tigaá queétdih bíicdih á jumat táutna caá. Páant bíicdih á chājachah, queétjeh í míc cádahcat caá náahap, Jesús queétdih á niijíp jī.

⁷ Páant á niijíchah joinít, queét fariseowá nin pah í jwúb niij úabh joyóp jī, páant mantih:

—Meém páant ma niijíchah yuhna, Moisésjeh nin pah át niij daacáp tajī: ‘Majeéh bólidih yohíhna, “Meém ma táicat enna, meemdih wá yohna caá”, niij daácnit, caántdih ñi wáhuá. Páant niij daac wáhnit, majeéh bólidih ma yohochah, á táina caá’, Moisés át niij daacáp tajī.* ¿Páant ma niijíchah yuhna, Moisésboó dépanih tigaá páant át niij daacáji? í niijíp yuh jī.

⁸ —Ñi nuowá Diosdih í yap yohochah enna, Moisés nin pah át niij daacáp tajī ‘Í weha mánadih yohna, páant tíí í chāj dáhwa naáh’, át niij daacáp tajī. Páant á niijíchah yuhna, bíihmah pohba páant át nihcap tajī. ⁹ Obohjeéhtih, weémboó yeebdih nin pah wá naóhna caá: Ded ájeéh bólidih yohna, bíihjīh mi yeejép chājcah yuhna, bíih wilidih jwúb áa jamna, caántjīh yeejép chájna caá á chájap. Pánihna, á yohnihjidih áa jamnibat caántjīh yeejép á

chájna caá, Jesús queétdih á niijíp jī.*

¹⁰ Páant á niijíchah joinít, jwiít á bohénit caandih nin pah jwí niijíp jī:

—Páant newé yadjīh í míc yohat á táicah, áa wihcah áta táí tagaá, jwí niijíp jī.

¹¹ —Yeéb ñi niiját pahjeh tigaá á jamap. Dios biquína á ñíonitdihjeh á áa jumat táutcan caá. ¹² Biquína neoná yaáhdhíh náahcannit pínah í cáac jamna caá. Bitadih íih quehli tíibnadih í íib yohochah, yaáhdhíh náahcannit í jamna caá. Bitaboó Diosdih teo wáhnit jumat táut niijná, yaáhdhíh í bidcan caá. Pánihna, ded táí joiní jamna, Diosdih teo wáhat táut niijná, páant tigaá jumat náahap, Jesús jwiítidih á niijíp jī.

*Jesús wébitdih á wúbát
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)*

¹³ Páant jwiítidih á naawát táttimah, Jesús queétdih á teo jáha wúbát pínah niijná, cáacwá í wehdih á pebhna í ub juyáp jī. Páant í ub juyáchah ennít, jwiít á bohénitboó queétdih jwí jípónih jáihñup jī.

¹⁴ Páant jwí jūihñuchah joinít, Jesús jwiítidih nin pah á niijíp jī:

—Wébit wá pebh í júwú naáh. ‘Ñi bejca bojoó’, queétdih ñi ni-ijcá bojoó. ‘Dios wá maáh caá’, niijnít, queét wébit caá táí jenah joinít í jamap. Pánihna, Dios á maáh jamapna waadnítboó nit wébit í jenah joyát pah jenah joinít í jamna caá, á niijíp jī.

¹⁵ Páant niijnít, queét wébitdih á teo jáha wúbup jī. Pánih wúbh péanit, jwiítidih á jwúb namah bejep jī.

*Dawá bíí dée bíbohni Jesúsdi h á wúbh joyát
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

* 19:4 Gn 1.27; 5.2 * 19:5 Gn 2.24 * 19:7 Dt 24.1-4; Mt 5.31 * 19:9 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

16 Páant jwiít dih ã nũmah be-
jehah, bíic newé Jesús pebh jwinít,
nin pah caandíh ã níj wábh joyóp jĩ:

—¿Bohéní, páantjeh Diosjeéh
jumíhna, ded pah tígaa táinidih wá
chãjbi? ã níjíp jĩ.

17 —¿Dépanih tígaa táí chãjat
pínahdih weemdíh ma wábh joi?
**Diosjeh caá túini. Páantjeh Dios-
jeéh jumíhna, ã wutat pah ma
chãjaá,** caandíh Jesús ã níj jepa-
hap jĩ.

18 —¿Ded wutatdih níj tígaa ma
chãj? ã níj jwáub wábh joyóp jĩ.

—**Cãacwãdih ma mao yohca
bojoó. Ma áa nihcannijíh ma
yéej chãjca bojoó. Ma nũmcá
bojoó.* Ma yeeca bojoó.** 19 **Ma
mánadih ma táí chãjaá.* Meemjéh
ma míic oyat pah bitadihbut ma
oyoó.* Nin wutatdih jepahat caá
náahap,** Jesús caandíh ã níj jepa-
hap jĩ.

20 —Caán wutatdih weém wãpĩ
yap yohcan caá. ¿Diosjeéh táí
jumat túut níjina, ded panihat tígaa
weemdíh páantjeh ã jedh? Jesús dih
ã jwáub níj wábh joyóp jĩ.

21 —**Meém yéejat wihcanni
jumíhna, nihat míih bíí déedih jíib
chãj wãhũdih ma bejeé. Pánih
jíib chãjnit, nihat ma jíib teoni-
dih moh yéejnitdih ma jwáub
wãhũ. Páant ma wãhuchah,
nin baácboó ma bíbohãtji chah
táini míih pínah Dios pebhboó
ã jumbipna caá. Pánih queétdih
wãh péanit, wãjeéh ma jũwá,**
Jesús caandíh ã níjíp yuh jĩ.

22 Obohjeéhtih, páant ã níjíchah
joinít, dawá bíí déedih bíbohni
jumna, áih bíí déedih jíib chãj
wãhíhcan, búdí ã jĩgahap jĩ. Pánih
jĩgahnit, jepahcanjeh, ã jwáub
bejep jĩ.

23 Páant ã bejehah ennit, Jesús
jwiít dih nin pah ã níj naáwáp jĩ:

—**Yoobópdih yeebdíh wã
naóhna caá. Ded dawá bíí déedih
bíbohni Dios ã maáh jumapboó
ã bejíchah yuhna, caandíh ã
buona caá.** 24 **Camelloboó awí
ítbitdih ã yabac bejíchah nihna,
ãta buo tagaa. Pánihat pah, dawá
bíí déedih bíbohni Dios ã maáh
jumapboó ã waádíhichah yuhna,
búdí ã buona caá,** ã níjíp jĩ.*

25 Páant ã níjíchah, joi wáhi be-
jnit, nin pah Jesús dih jwĩ níjíp jĩ:

—Páant ma níjíchah bácah, Dios ã
jumapboó ded ã jéih waadcán níit,
jwĩ níjíp jĩ.

26 —**Cãacwã ded pah í jenah
joyátjéh í táí chãjíhna yuhna,
Dios pebhboó í jéih bejcan
níit. Diosjeh caá iiguípna bejnit
déedih ã táí wãp. Caanjéh tígaa
nihatdih chãj beedáni. Dedé
jéihcat pínah caandíh ã wihcan
caá,** jwiít dih ã níjíp jĩ.

27 Páant ã níjíchah joinít, Pe-
droboó caandíh nin pah ã níjíp jĩ:

—Maá, weemdíh ma joi jwáuhũ.
Majeéh péeat túut níjina, jwiítboó
nihatdih jwĩ cádahap jĩ. ¿Páant jwĩ
chãjat jíib, dedédih tígaa jwiít dih ma
wãhbi? ã níjíp jĩ.

28 —**Yoobópdih yeebdíh wã
naóhna caá. Péeni yeó jáap
táttimah, nihat jáap míic ã
túut nũmbípna caá. Caán
láa weém nihat cãacwã úud
jeñé, jeáboó maáh wã jumbipna
caá. Páant maáh wã jumuchah,
yeéb wã bohénitboó judíowã
doce poómpnadih wãjeéh watnit
ñi jumbipna caá.*** 29 **Ded
weemdíh teo wãhat túut níjina,
áih muú, ã mána, ã déewã, ã
weh, áih wápchidih yuh buca
ã cádahachah, Diosboó caandíh
chah ã jwáub wãhbiipna caá.
Pánih cádahnit, weemdíh teo
wãhnitboó Diosjeéh páantjeh í
táí jumbipna caá.** 30 **Obohjeéhtih,**

* 19:18 Ex 20.13-16; Dt 5.17-20 * 19:19 Ex 20.12; Dt 5.16 * 19:19 Lv 19.18 * 19:24 Pr
11.28 * 19:28 Mt 25.31; Lc 22.30

nin baáboó dawá maáta panihnitji Dios pehbóo oboh jumnit í jumbipna caá. Nin baáboó dawá oboh jumnitji jeáboó maáta í jumbipna caá, Jesús jwiít dih ā niijíp jī.*

20

Iguíhadih teonit naáwát

¹ “Dios ā maáh jummat nin pah ā jumna caá: Iguíha mínah cheibitjeh āih iguíhadih teo wāh nit pínahdih bididih ā bejep be. ² Pánih bejnit, jwāáhna, queétdih nin pah ā niijíp be: ‘Wíih iguíhadih ñi teo wāhat jīb jwípí jīb chājat pah yeebdíh wā wāhbipna caá’, ā niijíp be. Páant ā niijíchah joinít, tewedih í bejep be. ³ Las nueve dée, jīb chājat tólihna pehbóo ā bejep be. Pánih bejnit, bita caanjíh ñahnitdih ā enep be. ⁴ Pánih ennit, queétdihbut nin pah ā niijíp be: ‘Yeebbát wíih iguíhaboó tewedih ñi bejeé. Teo cádahat horadih ñi tewat jīb wā wāhbipna caá’, queétdih ā niijíp be. ⁵ Páant ā niijíchah joinít, queétdihbut tewedih í bejep be. Yeó jáap tac yoób bejna, bita ñahnitdih jwāáh nit, biíc yoobó queétdihbut ā niijíp be. Las tres dée bita ñahnitdih jwāáh nit, biíc yoobó queétdihbut ā niijíp be. ⁶ Las cinco dée bita ñahnitdih jwāáh nit, nin pah queétdih ā niijíp be: ‘¿Dépanihna nihat yeó jáap teocan, ñuh tigaá ñi chāj?’ ā niijíp be. ⁷ ‘Jwiít dih tewat watni ā wihcan caá’, í niijíp jepahap be. Páant í niijíchah joinít, iguíha mínah queétdih nin pah ā niijíp be: ‘Wíih iguíhana bejnit, ñi teobi jwuhú’, queétdih ā niijíp be.

⁸ “Cheyeh caán iguíha mínah caandíh teo wāh ni maáhdih nin pah ā niijíp be: ‘Queét teonitdih

jáuwát táutnit, í tewat jīb ma wāhúú.* Pée joinít dih í tewat jīb ma jwíih wāhúú. Páant queétdih ma wāhat túttimah, í jātíh joinít dih ma wāhúú. Pánih queétdih jīb chāj péa, bita í jātíh joinít dih ma wāhúú. Queétdih wāh péa, bita í jātíh joinít dihbut ma wāhúú. Queétdih wāh péa, waóh joinít dih ma jīb wāhúú’, ā niijíp be. Pánihna, ā niiját pah queétdih ā jīb chājap be. ⁹ Las cinco dée tewedih joinít dih nihat yeó jáap í tewat jīb pah bóo ā wāhup be. ¹⁰ Queét nihat teonitdih biíc yoobó ā wāhup be. Queét waóh tewedih joinít boó ‘Jwiít dih chah ā jīb wāhbipna caá’, í niijíp jenah joyóp yah be. Obohjeéhtih, queétdihbut biíc yoobó ā wāhup be. ¹¹ Queétdih biíc yoobó míc ā jīb chājachah enna, caandíh bádí íjnit, nin pah í niijíp jāihñup be: ¹² ‘Jwiít boó nihat yeó jáap, tubit ā chāhachah, bádí jwí tewechah, queét pée joinít boó biíc horabitjeh í tewechah yahna, jwiít nihatdih biíc yoobó ma jīb wāhat, ā táican caá’, caandíh í niijíp be. ¹³ Páant í niijíp jāihñuchah joinít, nin pah biíc íjeéh jumnidih ā niijíp be: ‘Meemdíh wā niiját ji pah tigaá wā jīb chājap. Ñi tewat jīb wāh nit, meemdíh wā yeeacan caá. ¹⁴ Ma tewat jīb ubnit, ma bejeé. Weém wā náahat pahjeh queét bainí teonitdihbut meemdíh wā wāhat biíc yoobó wā jīb wāhup be. ¹⁵ Ded pah wíih dinerojíh chājna, wíih pínahjeh caá. Weém queét moh yéejnitdih jígah ennit, bádí wā jīb wāhuchah enna, ¿yeebboó íj niit, páant ñi niijíp?’ iguíha mínah queétdih ā niijíp be.

¹⁶ “Pánihat pah tigaá det waóh nit ji péenit í jumbipna caá.

* 19:30 Mt 20:16; Lc 13:30 * 20:8 Lv 19:13; Dt 24:15

Péenitjiboó waóhnit í jumbipna caá, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

Jesús ã wunat pínahdih ã jwáub naáwát

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Páant niij péanit, dawá cáacwã jwíjeéh í péenachah, Jerusalén tátchina bejni namádih jwí bejep jĩ. Pánih bejna, chibít yúup jwiít dih numah waóh bejnit, jwiít dih jeh nin pah Jesús ã niij naáwáp jĩ:

¹⁸ —**Jerusalén tátchina bejna caá jwí chãjap. Caanná jwí jwíbiát táttimah, weém nihat cáacwã úud jeñédih enihcanniboó sacerdotewã í maátadih, Moisés ã wutatjidih bohénitdihbut ã duó wáibipna caá. Páant ã duó wáyachah, weemdíh teonit, í mawat táutbipna caá.** ¹⁹ **Pánih mawat táutnit, judíowã nihcannitdih í jwáub wáh yapabipna caá. Queétboó weemdíh deohnit, í puñat táttimah, cruzboó í péoh dodh mao yohbipna yuh caá. Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap táttimah, wã íp weemdíh ã jwáub boobipna caá, ã niijíp jĩ.**

Santiagowã ín Jesús dih mi úubát
(Mr 10.35-45)

²⁰ Pánihat táttimah, Zebedeo ã weh ínboó mi weh biíc dih Jesús pebh jwinít, caandíh úubát túut niijná, mi bódicha caj yoh ñajap jĩ. ²¹ Páant mi bódicha caj yoh ñajachah ennit, Jesús nin pah ã niij úubh joyóp jĩ:

—**¿Ded pah wã chãjatdih tigaa ma náah? ã niijíp jĩ.**

—Maáh waadná, nit chénat pah wã weh meém biíc dih í wutat pínah niijná, biíc ma jéihyepmant bóo buwámant, biíhdih wáyámant bóo buwámant ma chúudat túutá, mi niijíp jĩ.

²² —**Ded pah ñi úubát dih ñi jéihcan caá. Ded wã maáh**

jumapboó jumíhni, weemdíh yeejép ã yapat pínah, biíc yoobó caandíhbut ã yapachah yuhna, weemdíh cádahcat caá náahap. Pánih cádahcan, wã maáh jumapboó wãjeéh ã wutbipna caá. ¿Yeebdíhbut páant yeejép ã yapachah yuhna, ñi cádahbican naniít? mi wehdih Jesús ã niijíp jĩ.

—Jwí cádahcan niít, í niij jepahap jĩ.

²³ —**Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Yeejép wã yapat pah yeebút biíc yoobó ñi yapbipna caá. Obohjeéhtih, wãjeéh watnit pínahdih weémboó wã jéih ñiocan caá. Wã ípboó queétdih átát ñúwip taga, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.**

²⁴ Páant í niij úubúchah joinít, jwiít diezboó queétdih jwí íjip jĩ.

²⁵ Páant jwí íjitatdih ennit, Jesús jwiít nihatdih ã míc wáacat túutap jĩ. Páant jwí míc wáacachah, nin pah jwiít dih ã niij naáwáp jĩ:

—**Judíowã nihcannit í maátaboó íih cáacwádih tubit watnit í jumatdih ñi táí jéihna caá.**

²⁶ **Obohjeéhtih, queét watnit í jumat pah yeéb ñi jumca bojóo. Yeéboó maáta jumíhna, bitadih táí teo wáacnit ñi jumúú.*** ²⁷ **Waóhnit jumíhna, teo wáhnit pah jumat caá náahap.***

²⁸ **Weém nihat cáacwã úud jeñéboó cáacwã weemdíh í teo wáacat pínah niijná, nin baácboó wã júóhcap jĩ. Obohjeéhtih, cáacwádih teo wáacat túut niijná, queét iiguípna í bejat déedih wan wáhudih wã jáúwúp be, Jesús ã niijíp jĩ.***

Jesús chénewã jéih encannitdih ã booaat

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jwiít Jerusalén tátchina bejna, Jericó tátchidih jwí chóop yap bejep jĩ. Páant jwí chóop yap

* 20:16 Mt 19.30; Mr 10.31; Lc 13.30

* 20:26 Lc 22.25-26

* 20:27 Mt 23.11; Mr 9.35; Lc

22.26 * 20:28 Lc 22.27; Jn 13.12-15

bejehah, dawá cáacwābut jwiítidih ì péenap jī. ³⁰ Jericó wáihyat júdu jēcdih bac bejnit, chénewā jēih encannit namá jwējdih ì chāuduchah, jwī enep jī. “Jesús, Nazaret tátchidih bóo caá ā yap bejep”, bita ì niijíchah joinít, nin pah ì niij ñaác ejep jī:

—¡Maá, David juima, Dios ā wahní jwiítidih ma jīgah en teo wáacá! ì niijíp jī.

³¹ Páant ì niij ñaacáchah joinít, cáacwāboó queétdih jūihnit,

—¡Páant bóojeh! Ñi ñaác cádaahá, ì niijíp yuh jī.

Obohjeéhtih, páant ì niij jūihñuchah yuhna, queétdih joicánjeh, chah ì ñaacáp jī:

—¡Maá, David juima, Dios ā wahní, jwiítidih ma jīgah en teo wáacá! ì niijíp jī.

³² Páant ì niij ñaacáchah joinít, Jesús chāo ñéh, ā pebhna júúwát túttnit, queétdih nin pah ā niijíp jī:

—¿Ded pah wā chājatdih tīgáá ñi náah? ā niijíp jī.

³³ —Maá, jēih enatdih caá jwī náahap, ì niijíp jī.

³⁴ Páant ì niijíchah joinít, Jesús queétdih jīgah ennit, fih quiíbdih ā teo jāhanap jī. Páant ā teo jāhanachahjeh, ì yoób enep jī, buca. Pánih ennit, caandíh ì péenap jī.

21

*Jesús wā Jerusalénna ì waadát
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Jerusalén tátchina toáh juibínit, Olivo wāt jumni pácahi jumni jeéboó jwī juibínap jī. Pánih juibí, púuh laab béjna, Betfagé wāt jumni tátchibitdih jwī toáh juibínap jī. Caanná juibínit, Jesús chénewā jwíjeéh jumnitdih caán tátchina ā wahap jī. ² Pánih wahnit, nin pah queétdih ā niij wutup jī:

—**Con tátchina waadnít, burroma mi wūh bícdih ñi enbipna**

caá. Pánih en, queétdih watnit, weemdíh ñi ub júóh wáhuá.

³ Páant ñi ub júúwúchah ennit, cáacwā yeebdih ì wūbh joyóchah, nin pah ñi niij jepahaá: ‘Jwí maáh queétdih ā náah jwuhup be. Péanit, queétdih ā jwúubabipna caá’, ñi niijí, Jesús ā niijíp jī.

⁴ Páant ā yapat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani Zacaríasji nin pah āt niij daacáp tají:

⁵ “Jerusalén tátchidih moondíh nin pah ma niij naáwá: ‘Dios weemdíh nin pah ā niiját tútup be: “Ñi eneé, ñi Maáh ñi pebhna ā júóhna caá. Caán oboh jumni pah burro wūhjih chāudni ā júóhbiipna caá”, Jerusalén tátchidih moondíh ma niijí’, weemdíh ā niijíp be”, Zacarías āt niij daacáp tají. (Zac 9.9)

⁶ Jesús ā wahnitboó bejnit, ā niijátjip pah ìt chājap wat jī. ⁷ Burroma, mi wūh bícdih ì ub juyúchah, jwíh jih bóo yéguehdih too dugnit, burromajih mi wūhjihbut jwí cágap jī. Páant jwí cágat túttimah, Jesús caán burro wūhjih ā púuh laab chāudup jī. ⁸ Pánih chāudnit, Jerusalén tátchina jwiítidih ā numah bejep jī. Páant ā bejehah ennit, dawá cáacwā fih jih bóo yéguehdih too dugnit, Jesús dih wēina, namáboó ì jwej waáwáp jī. Bitaboó ì bóodniji táam núonadíh ubnit, queétdih Jesús dih wēina, namáboó ì jwej waáwáp jī. Páant ì jwejniji chóona, núonajih Jesús ā bejep jī. ⁹ Páant Jesús ā bejehah, ā waáwáp mant moón, ā méimant péenitbut caandíh wēinit, bícdih nin pah ì niij ñaacáp jī:

—¡David juima, Dios ā wahní, jwiítidih ma túi ubuá! ¡Meém jwí maáh pínahdih bádi jwí wēina caá! ì niij wēi ñaacáp jī. *

¹⁰ Pánih bejnit, Jerusalén tátchina jwí waadáchah, caanjíh

jamnitboó en wáhi bejnit, nin pah í níj múc úbh joyóp jĩ:

—¿Nin déhe tigaá? í níjíp jĩ.

¹¹ —Nin Jesús, Galilea baác, Nazaret tútchidih bóo, Dios naawátidih naóh yapani caá, bita queétdih í níj jepahap jĩ.

Jesús Dioíh munná ā waadát

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.12-23)

¹² Jerusalén tútchina waadnit, Dioíh maa jóocmant bóo juhhdih Jesús jwiítdih ā numah waad béjep jĩ. Pánih waad béjnit, caánboó jíib chājnitdih ā ñuun yóh bacanap jĩ. Dinerodih túat nuumnít í cáagat naanádih ub yoh ácanit, jopwádih jíib chājnitíh chúdat naanádihbut ā ub yoh ácanap jĩ. ¹³ Pánih ub yoh ácanit, Jesús nin pah queétdih ā níj jaihñap jĩ:

—**Dios naawátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajĩ:** ‘**Wíih muú cáacwā weemdíh í úbát pínah muú caá**’, **Dios ā níjíp be’**, **ít níj daacáp tajĩ.** * **Obohjeéhtih, cáacwā Diosdih úbádih í juyáchah yuhna, yeéboó queétdih yeenit, munná caá ñi chājap.** Pánih nuumnít, **Dioíh muúdíh yéjanit, nuumnít í jumat pínah muú chājna caá ñi chājap**, ā níjíp jĩ.

¹⁴ Páant Dioíh muúdíh Jesús ā jumat pónih, dawá jéih encannit, wúuat nahjĩh bejnitbut ā pebhna í juyúp jĩ. Páant í juyáchah ennit, queétdih ā boonanap jĩ. ¹⁵ Obohjeéhtih, queétdih ā boonanachah ennit, caanjĩh jamnit sacerdotewā í maáta, Moisés ā watatjidih bohénitbut Jesúsdi h bádí í íjip jĩ. Jwíjeéh péenit wébítboó “íDavid juma, Dios ā wahní, jwiítdih táí ubní pínah, meemdíh bádí jwí wéina caá!” í níj ñaac cádahcah joiná, chah í íjip jĩ. ¹⁶ Pánih íjipnit, Jesúsdi h nin pah í níj jaihñap jĩ:

—Meemdíh páant í níj ñaacáchah, ¿ma joicán níit? Páant í níjca bojo naáh, Jesúsdi h í níjíp jĩ.

—**Wā joiná caá. Obohjeéhtih, Davidji Dios naawátidih naóh yapani nin pah ā níj daacátjidih ¿yeéboó ñi bohécannit jĩ?**

‘Wébítidih, bita í túhñitidihbut meém ma wéi naawát túatna caá’, Diosdih wéinit, David át níj daacáp tajĩ, (Sal 8.2)

Jesús queétdih ā níj jaihñap jĩ.

¹⁷ Páant níj péenit, queétdih cádahnit, caán tútchimant Jesús jwiítdih ā numah bac bejep jĩ. Pánih bac bejna, Betania tútchidih juibnit, caan chéi caanjĩh jwí úwup jĩ.

Higuera nahdih Jesús ā wunat tútat

(Mr 11.12-14,20-26)

¹⁸ Cheibit bóo yeó jáapdi h, Betania tútchiboó ñonitji Jerusalén tútchina jwúub bejna, Jesúsboó át nuugúp wunup tajĩ. ¹⁹ Pánih nuugúp wunna, namá jwéjdi h lajni higuera nahdih ennit, áih quehedih jeémíhna, caan náh pebh enedih á bejep yah jĩ. Obohjeéhtih, caan náhboó quehcan, táini wawájuh pohba ā jamup jĩ. Páant ā quehcatdi h enna,

—**¡Ma jwúub quehcan níit!** caan náhdih ā níjíp jĩ.

Páant ā níjíchahjeh, áih náona ā diib téhah bejep jĩ.

²⁰ Páant ā wunuchah ennit, jwiit ā bohénitboó jwí en wáhi bejep jĩ.

—¿Dépanih tigaá waícanjeh ā wunah bej? Jesúsdi h jwí níj úbh joyóp jĩ.

²¹ —**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Dios ā wépatdi h táí jenah joiná, nin nahdih wā chājat pahjeh muntih yeebbút ñi jéih chājipna caá. Páant wā chājat chahbut ñi jéih chājipna caá. Con jeedíh ‘Conmant**

* 21:13 Is 56.7b; Jer 7.11 * 21:21 Mt 17.20; 1Co 13.2

bejnit, bádí mǝjna ma buág báahá', ñi niijíchah, ñi wutat pah ā yapbipna caá.* ²² **Diosdih táí jenah joinít, ded pah caandíh ñi uúbát pah ā chājbipna caá,** Jesús jwiít dih ā niij jepahap jĩ.

Jesús ā wēpat

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Pánih bejna, Jerusalén tátchina jai bí, Dioih mǝdíh waad béjnit, Jesús cáacwádhíh ā jwúub bohénah jĩ. Páant ā bohéat pónih, sacerdotewā ĩ maáta, jwiít judíowā jwĩ maátabut ā pebh joinít, nin pah caandíh ĩ niij uúbh joyóp jĩ:

—¿Deih wēpatjĩh tibeé jwĩn páant ma chāj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ā wut? ĩ niijíp jĩ.

²⁴ —**Yeebdíh wā jwíh uúbh joibipna caá. Weemdíh ñi táí jepahachah, weembát yeebdíh wā jepahbipna caá.** ²⁵ **Juan Daabánidih ¿déhe tigaá át wutji? ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniit? ¿Cáacwáboó niit caandíh ĩt daabáat tǝtjip? yeéb ñi jenah joyóchah,** Jesús queétdih ā niij uúbh joyóp jĩ.

Páant ā niij uúbh joyóchah joinít, queétjeh nin pah ĩt míc niijíp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá jwĩ niij jepahbi? ‘Dios caá Juandih át wutjip taga’, jwĩ niijíchah, ‘Páant ā jumachah yuhna, ¿dépanih tijĩ caandíh ñi jepahcan?’ jwiít dih ā niij jǝh b ipna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani yoobát ā jumap jĩ’, ĩ niij jenah joiná caá. Páant ĩ niij jenah joyóchah, ‘Cáacwájeh caandíh ĩt daabáat tǝtjip taga’, jwĩ niij jepahachah, jwiít dih bádí ĩ újbipna caá”, ĩt míc niijíp wut jĩ. ²⁷ Pánih míc wéhe péanit, nin pah Jesús dih ĩ niij jepahap jĩ:

—Jwiít jwĩ jéihcan caá, ĩ niijíp jĩ.

—**Caán láa bácah weemdíh wǝtnidih weembát yeebdíh wā**

naóhcan niit, Jesús queétdih ā niijíp jĩ.

Biic newé ā weh ded pah ĩ chājat naáwát

²⁸ Páant niij péanit, jwĩ maátadh Jesús nin pah ā jwúub niij naáwáp jĩ:

—**Nin wā naáwátdih ¿ded pah ñi niij jenah joí? Biic newé chénewā ā weh ĩ jumap be. Pánihna, biic yeó jáap ĩ úpboó weép jeñédih, ‘Wáuhú, buu wíh iguĩhaboó tewedih ma bejeé’, ā niijíp be.** ²⁹ **‘Wā bejcan caá’, ā niij jepahap be. Páant niijná yuhna, jwúub jenah joinít, tewedih ā bejep be.** ³⁰ **Táttimah, ā úddihbut biic yoobó ā niijíp be. ‘Wā bejmi caá’, ā niij jepahap yuh be. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, ā bejcap be.** ³¹ **¿Ded tigaá ā úp dih ā táí jepah? Jesús queétdih ā niijíp jĩ.**

—Weép jeñéboó ā táí jepahap be, queét ĩ niij jepahap jĩ.

—**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Romano maátadh núo uúbh wáhnit, deoh nah jumnit yaádh biicdih yeéb játi h Dios ā maah jumatdih ĩ waadná caá.** ³² **Juan Daabáni cáacwádhíh bohénadh joiná, ded pah ñi táí chājat pínahdih yeebdíh át naáwáp tajĩ. Páant ā naáwáchah yuhna, yeéboó caandíh ñit jepahcap tajĩ. Obohjeéhtih, queét núo uúbh wáhnit, deoh nah jumnit yaádhbut ĩt táí jepahap tajĩ. Páant ĩ jepahachah enna yuhna, yeéboó tǝt wǝmíhcan, ñit jepahcap tajĩ,** Jesús queétdih ā niijíp jĩ.*

Jiwá iguĩhadih yeejép teo wáhnit naáwát

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ **“Nin biih wā naáwát pínahdih ñi táí joyoó. Biic newé jiwá iguĩhdih ā momop be. Pánih mom péa, wáihyat júddih chāj**

* 21:32 Lc 3.12; 7.29-30

péa, iguíhdih í búuh chuñat pínah muudíhbut ã chãjap be. Pánih chãj péa, caán iguíhadih í túi en dawát pínah níijná, jap hóo muudíhbut ã chãjap be. Páant nihatdih chãj péa, bitadih en dawát túutnit, biáboó jib jwuhudih ã bejep be.*

³⁴ Túttimah, iguíh ei láa, áih iguíh jíibdih í uúbát pínah níijná, iguíha mínah caandíh teo wáhnitdih áih iguíhana ã wah bojop yah be. ³⁵ Obohjeéhtih, caandíh teo wáhnit caanná í jaibínachah, bíicdih púi, bíihdih mao yoh, bíihdih jeejĩh í yoh mawap be. ³⁶ Pánihat túttimah, bita caandíh teo wáhnitdih áih iguíhaboó ã jwáub wahap be, páant mantih. Chah dawá ã wahachah yahna, queét en daonít bíic yoobó mantih queétdihbut yeejép í chãjap be.

³⁷ “Túttimah, ‘Wá wúúhdih caá í jepahmi dée caá’, níijnít, caandíh ã wahap be. ³⁸ Páant ã wahachah yahna, caandíh ennit, en daonítboó nin pah í míic níijíp be: ‘Iguíha mínah ã wunat túttimah, nin ã wúúhboó ã túut nuumbípna caá. Pánihna, caandíh jwí mao yohochah, iguíha jwíih ã jumbípna caá’, queéjtjeh í míic níijíp be. ³⁹ Páant níij, ã wúúhdih teonit, iguíhamant ub bac bejnit, í mao yohop be.

⁴⁰ “Páant í chãjat doonádih joinít, iguíha mínahboó áih iguíhana jwáub joinít, ¿queétdih ded pah tigaá ã chãjbi?” Jesús queétdih ã níij uúbh joyóp jí.

⁴¹ Páant Jesús ã níijíchah joinít, queét caandíh nin pah í níij jepahap jí:

—Queét yeejépwádh peéh chãjna, ã mao yohat túutbípna caá. Túttimah, bitaboodíh áih iguíhadih ã en dawát túutbípna caá, áih

iguíhdih caandíh í túi dic wáhat pínah níijná, í níijíp jí.

⁴² Páant í níijíchah joinít, Jesús nin pah ã jwáub níijíp jí:

—Dios naawátdih naóh yapani nin pah ã níij daacátjidih ¿yeéboó níi bohécannit beé?

‘Muú teonit túini jee dáhnadih níionit, í náahcanni dahdih í yohop yah be. Obohjeéhtih, queét í yohni dahdihjeh tigaá Dios ã níiwip. Caandíh níionit, áih muu pánihnidih chãjna, caán muudíh ã túi jenah enat túut níijná, choójboó caan dáhdih ã jwíih jwejep be. Caán jee pánihni Dios ã wahni pínah tigaá. Páant ã chãjachah ennit, jwiítboó caandíh búdí jwí wéina caá’, ãt níij daacáp tají. (Sal 118.22-23)

⁴³ Páant ã nihat pah tigaá yeebdíh yoobópdih wá naóhna caá. Dios áihwá pínah yeebdíh ã jwíih níionitji níi jumachah yahna, weém Dios ã wahnidih níi náahcah, bita weemdíh túi jepahnit pínahboodíh ã níiobípna caá, páantjeh ájeéh í jumat pínah níijná. ⁴⁴ Pánihna, weemdíh jepahcannitboó caán jee dáhdih túoc buugnít panihnit í jumbípna caá. Weemdíh í jepahcatji jíib caán jee dáh ã néehat pah, peéh chãjna, iiguípna Dios queétdih ã wahbípna caá, Jesús ã níijíp jí.

⁴⁵ Páant ã níijíchah joinít, sacerdotewá í maáta, fariseowábut “Jwiútdih níijná caá ã chãjap”, ãt níij jéihyep wat jí. ⁴⁶ Páant níij jéihnit, caandíh ded pah í tewat pínahdih ãt bidip wat yah jí. Obohjeéhtih, cáacwá caandíh “Dios naawátdih naóh yapani caá”, í níij jenah joyóchah jéihnit, queétdih úmna, tewíhna yahna, ãt jéih teo jwuhcap wat jí.

22

Téihya chéona ã numah jeémát pínah naáwát

(Lc 14.15-24)

¹ Páant ã niiját túttimah, Jesús nin ã jenah joini naáwátjih queétdih ã jwáub niij naóh bohénap jĩ:

² “**Dios ã maáh jumat nin pah caá ã jumap: Maáh wááh ã téihya chéwat túut chājachah, ã lip ã numah jeémát pínahdih ã chājap be.** ³ Pánih ámoh péanit, ã numah jeémpnit pínahdih jūáwát túutna, caandih teo wāhndih ã wahap yuh be. **Obohjeéhtih, caandih ã jepahcap be.** ⁴ Túttimah, bita caandih teo wāhndihbut wahnit, ‘Á numah jeémát pínah momo jiwiwā, ã in débehanitdih mao puubnit, nihatdih ámoh péa, yeebdih ã jūáwát túutap be’, wā bidnitdih ñi niij naáwá. ⁵ Páant ã wātuchah joinit, ã bejep yuh be, páant muntih. **Obohjeéhtih, páant ã niijichah yuhna, queébtat ã joyáh bojop be. Joyáh bojnit, biíc áih wápchiboó bej, biih ã tewat muúboó ã bejep be.**

⁶ **Bitaboó queét ã naáwáchah joíhcan, yeejép pánit, queétdih ã mao yohop be.** ⁷ Páant ã chājat doonádh joinit, búdi íjnit, maáhboó áih soldadowādh ã wahap be, queétdih mao yoh beedánit, ãh tátchidihbut ã cáwat pínah niijná. ⁸ Pánihat túttimah, bita caandih teo wāhndih nin pah ã niijíp be: ‘Wā wááh ã téihya chéona numah jeémát pínahdih ámoh péanit, cáacwādh wā bidichah yuhna, queét yeejépwā ã jepahcap taga. ⁹ Pániha, táttchi tac yoób jumni juáhna bejnit, det ñi jwāáhndih ñi numah jūáwá’, queétdih ã niijíp be. ¹⁰ Páant ã niijichah joinit, bejna, biquína túi chājnitdih jwāáh, bita túi chājcannitdihbut jwāáhndih, nihatdih ã numah

jwáub jūáwáp be. Pániha, ã maáh muuná jwáub juibínit, ã numah jeémát tólihdih ã yáwap yuh be.

¹¹ “**Obohjeéhtih, maáhboó queét joinitdih enedih joiná, téihya chéwechah enna ã dúwát chóodih biíc newé ã duocáh, ã enep be.** ¹² Pániha ennit, ‘¿Ílin wááá, dépanih tibeé wā dúwát túutni yégueh duocán yuhna, ma waád jūóh?’ caandih ã niijíp be. Páant ã niijichah joinit, caánboó ã jéih jepahcap be. ¹³ Páant ã jepahcah enna, maáh caandih teo wāhndih nin pah ã niijíp be: ‘Chéonit, caandih ñi ub bac bejeé. Pániha ub bac bejnit, weemdh ã jepahcat jíib, dupánaphoó ñi yohoó, wā pebh ã jumcat pínah niijná. Caánboó jumnit, tabit jgahna, ãh maonádh néeh chāác joinit ã jumbipna caá’, caandih teo wāhndih ã niijíp be.*

¹⁴ “**Buu wā naáwát pah, dawá cáacwā wāh túini doonádh joiná yuhna, duocánnitjeh ã jepahna caá”,** Jesús ã niijíp jĩ.

Romano maáta ã wábat túutni dinero jūáa

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Páant ã niijichah joinit, íjna, Dioih muumánt bac bejnit, fariseowā nin pah ã míc niij wábh joyóp wat jĩ: “¿Ded pah tigaá caandih jwā niij wábh joibí, mácah ã jepahachah, caandih naóh yacat túut niijná?” ã míc niijíp wat jĩ. ¹⁶ Páant niijnit, biquína íjeéh jumnit, Herodes ã juienádh maáh waadáhndihbut Jesús pebhna ã wahap tajĩ, Jesúsdiha ã wábh joyát pínah niijná. Páant ã wahnitboó waád joinit, nin pah Jesúsdiha ã niijíp jĩ:

—Bohéní, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiitdih ã chājat túutatdih yoobópdih ma bohéatdih

* 22:13 Mt 8.12; 25.30; Lc 13.28

jwĩ jéihna caá. Ded pah cāacwā ĩ niijíchah, maáta ĩ jumuchah yuhna, úmcanjeh yoobópdih mapĩ naóhna caá. ¹⁷ Páant yoobópdih naóhni jumna, ded pah ma jenah joyátdih jwiútdih ma naáwá. ¿Roma baácdih moón ĩ maáh César ā úbát túatni náodih caandíh jwĩ wühuchah, ā táí niit? ĩ niij úabh joyóp yah jĩ.

¹⁸ Páant ĩ niij úabh joyóchah, ĩ yeeatdih jéihnit, nin pah queétdih ā niij úabh joí jwúubanap jĩ:

—**Yeéb yeenit, ¿dépanih tigaá weemdíh mácah ñi jepahat túat?** ¹⁹ **Césardih ñi wúhat pínah júdudih weemdíh ñi júutá,** ā niijíp jĩ.

Páant ā niijíchah joinit, biic júdudih caandíh ĩ júutap jĩ.

²⁰ —**¿Caán júdudih deih móot, deih wüt tigaá ā jum?** queétdih ā niij úabh joyóp jĩ.

²¹ —Césarih móot, āih wütbut ā jumna caá, ĩ niij jepahap jĩ.

—**Caán láa bácah caán júdu Césarih pínah caá. Pánihna, āih pínah ā jumuchah, caandíh wúhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioih pínah mácah ā jumuchah, Diosboodíh ñi wúhuá,** queétdih ā niijíp jĩ.

²² Páant ā niij jepahachah, ĩ joí wáhi bejep jĩ. Pánih joí wáhi bejnit, ĩ bac bejep jĩ.

Cāacwā ĩ jwúub boo pud júúwát (Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Páant queét ĩ bac bejat túttimah, biquína saduceowā jwuh, Jesúsdi h úabh joyát túat niijná, caán munná muntih ĩ waád juyáp jĩ. Queét saduceowā “Cāacwā wunnna, ĩ jwúub boo pud júóhcan niit”, niijnit ĩ jumap jĩ. ²⁴ Pánih jenah joinit, nin pah Jesúsdi h ĩ niijíp jĩ:

—Bohéní, nin pah Moisés āt niij bohénap tajĩ: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ā wunuchah, ā úudboó weép jeñé áajidih jwúub áa jumat caá

náahap. Pánihna, ā úudboó áa wih jwuhcanni jumna, éemp wunnihdih ā bíboho naáh, ā úud jeñé báadhda weh pah ĩ weh jumat pínah niijná’, jwiútdih Moisés āt niijíp tajĩ.* ²⁵ Biic weh sietewā ĩ jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ā wunap be. Pánihna, ā úudboó weép jeñé áajidih ā jwúub áa jumap yah be. Páant áa jumat túttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh wihcanjeh caanbát ā wunap be. ²⁶ Páant mícjeh queét ni hat ĩ buúd beedép be. ²⁷ Páant mi weha mána ĩ wan beedát túttimah, ĩ áajibut mi wunap be. ²⁸ Pánihna, queét ni hat ĩ áa jumnihji, ni hat cāacwā ĩ jwúub boo pud júúwáchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? Jesúsdi h ĩ niij úabh joyóp jĩ.

²⁹ Páant ĩ niijíchah joinit, Jesús queétdih nin pah ā niij jepahap jĩ:

—**¿Dios naáwátdih jéihcan, ā wēpatdihbut jéihcan, yeébbóo yoobópdih jenah joicánnit caá!** ³⁰ **Wunnitji ĩ jwúub boo pud júúwát túttimah, jeáboó jumna, ángelwā pah áa wihcannit ĩ jumbipna caá.** ³¹ **Obohjeéhtih, wunnitji ĩ boo pud júúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wā naóhna caá. ¿Moisésdi h Dios nin pah ā niijátjidih ñi encannit jĩ?** ³² **‘Weém Abraham, Isaac, Jacob ĩ Maáh caá’, āt niij naáwáp wat jĩ. Queét ĩ wunat túttimah yuhna, ‘Ī Maáh caá’, Dios āt niijíp wat jĩ. ‘Ī Maáh caá’, ā niijátjidih joinit, báadhnit ĩ jumatdih jwĩ jéihna caá. Dios báadhnitdihjeh maáh ā jumna caá. Pánihna, ‘Wunnitji ĩ jwúub boo pud júóhcan niit’, niij jenah joiná, yoobópdih ñi jenah joicán caá, Jesús ā niijíp jĩ.***

³³ Páant ā niijíchah joinit, ni hat cāacwā ā bohéatdih ĩ joí wáhi bejep jĩ.

* 22:23 Hch 23.8 * 22:24 Dt 25.5 * 22:32 Ex 3.6

Chah jenah joyát wutat

(Mr 12.28-34)

³⁴ Páant Jesús saduceowādih ā tui jepahachah joinit, fariseowāboó ī míc wéhenap jī. ³⁵ Pánih míc wéhe péanit, biíc ĩjeéh jumni, Moisés ā wutatjidih tui jéihniboó caandih nin pah ā niij úabh joyóp yah jī:

³⁶ —¿Bohéní, Dios jwiít dih ā wutat deddih tigaá chah jenah joyát náah? ā niijíp jī.

³⁷ —**Nin wutat caá chah ā jumap. ‘Diosdih chah jenah joí, tui jepahnit, wéinit, caandih bádí ñi oyoó’, Moisés āt niij daacáp tajī.*** ³⁸ **Caán wutatji caá jwíh jumni.** ³⁹ **Caán wutat pahjeh muntih, nin biíh wutatbat biíc yoobó ā jumna caá: ‘Meemjéh ma míc oyat pah muntih, bitadidibut bádí ma oyoó’, āt niij daacáp tajī.*** ⁴⁰ **Pánihna, Diosdih oinit, bitadidibut oinit, Dios ā náahat pah ñi chāj bipna caá. Pánih chājnit, nihat Moisés ā wutatjidih, Dios naáwátdih naóh yapanit ĩ niijátjididibut ñi tui jepahbipna caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.***

¿Ded juima tigaá Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Páant niij péanit, Jesús jwuh caanjih jumnit fariseowādih nin pah ā niij úabh joyóp jī:

⁴² —¿Dios ā wahni Cristodih ded pah tigaá ñi jenah joí? ¿Ded juima tigaá? queétdih ā niijíp jī.

—David juima caá, ĩ niij jepahap jī.

⁴³ —**Páant ā jumachah yahna, ¿Dépanih tigaá Túini Espiritu nin pah caandih ā naáwát túutachah, Davidjiboó caandih ‘Maá’, āt ni-ijí?**

⁴⁴ **‘Wā Maáhdih Dios nin pah ā niijíp be: “Wā jéihyepmant bóo buwámant ma chúudú. Pánih chúudnit, nihatdih**

ma wutachah, meemdih en jáihnitdih wā yap yohat túutbipna caá”, ā niijíp be’, Davidji āt niij daacáp tajī. (Sal 110.1)

⁴⁵ **Páant niij daacnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, āt niijíp wut jī. Páant ā niijíchah yahna, ¿dépanih tigaá Cristo David juima āt jumji?** Jesús queétdih ā niij úabh joyóp jī.

⁴⁶ Páant ā niij naáwáchah joinit, nihat ĩ jwúub úabh joíhna yahna, ĩ úabh joí cádahap jī.

23

Fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbut ĩ táicat

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Páant niij péanit, caanjih jumnitdih, jwiít ā bohénitdibut Jesús nin pah ā niij naáwáp jī:

² **“Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowābut caán ā wutatdih chah tui jéihnit jumna, yeebdih ĩ watna caá.** ³ **Páant yeebdih ĩ wutachah, ĩ niiját pahjeh chājat caá náahap. Obohjeéhtih, páant ĩ niij bohéna yahna, ĩpí chājan caá. Páant ĩ tui chājcatdih yeebboó ñi en yacca bojoó.** ⁴ **Queét yeebdih bádí wái náah jumnidih chājat túutna, bainibitjeh ñi yapachah ennit, yeebdih jġgah encanjeh, ĩpí peéh chājna caá.**

⁵ **Ded pah chājna, cáacwā ĩ wēi enat pínahdihjeh ĩpí bidna caá. Dios naáwátdih ĩ daacni núonabit áih átna yacnit, ĩih móot chah, ĩih muj nahboobát bádí buwá jumni tópjih ĩpí nah chéona caá. Úúbhna dúwát chóona ā yapat waanadih maátni ĩpí chājat túutna caá, queétdih ennit, ‘Diosdih tui jepahnit caá’, niijnit, cáacwā ĩ tui wēi enat pínah niijná.*** ⁶ **Numah jeémépboó bejnit, waáwápna**

* 22:37 Dt 6.5 * 22:39 Lv 19.18 * 22:40 Lc 10.25-28 * 23:5 Nm 15.38; Dt 6.8; Mt 6.1

cháudnit, ípí wěina caá. Jwĩ míic wáacat muúboó bejnit, cáacwã í túi enepboó ípí cháudna caá. ⁷ Tútchi tacboó bíi déedih jíib chãjat jũhna í bejchah, cáacwã queétdih wěinit, muj teonit, ‘Ma jáoh, Bohéní’, í níj wúbúchah joinít, ípí wěina caá.

⁸ “Obohjeéhtih, ‘Bohéní’, yeebboó cáacwãdih ñi níjját táutca bojoó. Weemjéh caá yeebdíh bohéni. Yeéb nihát bíic yoobó jumna, ‘Bohéní’, cáacwãdih ñi níjját táutuchah, ã táican caá. ⁹ Pánihat pah, cáacwã míicjeh ‘Táini Paá’, ñi níjjíchah, ã táican caá. Dios, jeáboó jumnijeh, ñi íp táini yoobát ã jumna caá. ¹⁰ Pánihat pah muntih, yeéb míicjeh ‘Maá’, ñi níjcaá bojoó. Weém, Dios ã wahni Cristojeh, ñi maáh wã jumna caá. Pánihna, cáacwã míicjeh páant ñi níjjíchah, ã táican caá. ¹¹ Ded maáh jumíhna, yeebdíh teo wãhni ã jumna naáh.*

¹² Caanjéh míic maáh waadánidih Dios oboh jumni ã chãjbipna caá. Obohjeéhtih, teo wãhni panihniboodíh Dios maáh ã waadábipna caá”, Jesús ã níjjíp jíi.*

¹³ Páant níj péanit, nin pah fariseowã, Moisés ã watatjidih bohénitdihbut Jesús ã níj jũhñup jíi:

“ÍYeéb Moisés ã watatjidih bohénit, yeéb fariseowãbut bádí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Dios ã watatdih ñi yee bohénachah joinít, Dios ã maáh jumapboó cáacwã í jéih waadcán caá. Pánih bohénit, yeebjéhbut waadcán, queét í waadíhichah yuhna, ñipí jáhna caá.

¹⁴ “ÍYeéb Moisés ã watatjidih bohénit, yeéb fariseowãbut

bádí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Diosdih túi maatápdih wúbhna yuhna, éemp wunnitíh munnádh ñipí dúuc wáina caá. Pánih yeenit ñi jumap jíib bádí peéh chãjat yeebdíh ã jumapna caá.

¹⁵ “ÍYeéb Moisés ã watatjidih bohénit, yeéb fariseowãbut bádí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Ywáp jíib bejnit, dawá cáacwãdih ñipí bohéna caá, ñi jenah joyát pah-jeh í táut nuumát pínah níjñá. Páant í táut nuumúchah, yeejép ñi chãjat chah queétdih ñi chãjat táutna caá.

¹⁶ “ÍYeéb bohénit, bitadidih waóhna, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Yeena, nin pah ñi níj bohéna yuh caá: ‘ “Dioíh muú táini ã jumap pah, wã níjját bíic yoobó wã chãjbipna caá”, ñi níjjíchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Dioíh muudíh jumni oroboó táini ã jumap pah, wã níjját bíic yoobó wã chãjbipna caá”, ñi níjjíchah, ñi níjjátji pahjeh chãjat caá náahap’, ñipí níj bohéna yuh caá. ¹⁷ ÍYeéb jenah joicánnit, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! ¿Ded tigaá chah ã jum? ¿Dioíh muú chah níit? ¿Caán muú díitboó jumni oroboó níit chah ã jumap? Caán muú díitboó oro jumna, Dioíh caá ã jumap. Obohjeéhtih, bíih pehbóo jumna, Dioíh áta nihcan taga. Pánihna, Dios ãh Dioíh muú ã jumna caá. ¹⁸ Yeéb nin pahbut ñipí níj bohéna yuh caá: ‘ “Dioíh muúboó jumni nuñúpdih mao cáo wãhat naá táini ã jumap pah, wã níjját bíic yoobó wã chãjbipna caá”, ñi níjjíchah yuhna, dedé pínah

* 23:11 Mt 20.26-27; Mr 9.35; 10.43-44; Lc 22.26

* 23:12 Pr 29.23; Lc 14.11; 18.14

nihcan caá. Obohjeéhtih, “Í mao cáo wāhniboó túini ā jumat pah, wā niiját biic yoobó wā chājbipna caá”, ñi niijíchah, ñi niijátji pah chājat caá náahap’, ñipí niij bohéna yuh caá. ¹⁹ ¡Yeéb jéih encannit panihnit ñi jumna caá! ¿Ded tigaá chah ā jum? ¿Diosdih cáo wāhni niit chah ā jum? ¿Caán ñi cáagat naá niit chah ā jum? Caán naajih ñi cáagna, Diosdih ñi wāhuchah, āih pínah caá. Biáboó ñi cáagachah nihna, Diosdih ñi wāhni āta nihcan tagaá. Pánihna, caán ñi cáagat naá caá chah ā jumap. ²⁰ Páant ā jumuchah, ‘Jwí cáagat naá túini ā jumat pah, wā niijátji biic yoobó wā chājbipna caá’, niijnít, caán naá caanjih ñi cáagnibut ā táyatdih ñi jenah joiná caá. ²¹ Pánihat pah, Dioih muú ā táyatdih jenah joiná, āih muú diitboó jumni ā táyatdihbut ñi jenah joiná caá. ²² ‘Jeá túini ā jumat pah, wā niijátji biic yoobó wā chājbipna caá’, niijnít, Dios maáh jumna ā chāwadtdihbut jenah joinit, Dios, caanjih chāwdni ā táyatdihbut ñi jenah joiná caá.*

²³ “¡Yeéb Moisés ā watatjidih bohénit, yeéb fariseowābut bádí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yahna, tabit yee naóhnit caá ñi jumap. Dios ā watatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni néonadih bíbohna, biic náodih Diosdih ñipí wāhna yuh caá.* Obohjeéhtih, pánih wāhna yahna, biih ā watatna chah jenah joyát pínah ā jumuchah yahna, caandih ñipí joyáh bojna caá. Cáacwādih túi chājatboodih ñi jenah joicán caá. Queédih ñipí jígah en teo wáaccan caá. Ded pah bitadih ñi niijátji pah ñipí chājcan caá. Pánihna, Dios ā watat pah, chej

jumni néonadih caandih wāhna, ā túina caá. Obohjeéhtih, biih ā watatdihbut jepahat caá náahap. ²⁴ ¡Yeéb bitadih waóhna, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Ñi watatdih, oboh jumni ā jumuchah yahna, ñipí jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, Dios yoobópdih ā watatboodih ñipí jepahcan caá.

²⁵ “¡Yeéb Moisés ā watatjidih bohénit, yeéb fariseowābut bádí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yahna, tabit yee naóhnit caá ñi jumap. Níih pamapnadih, ñíih babhbat dahnadihbut jiumantjeh ñipí chocna caá, ā túi jígohat pínah niijná. Páant ñi chocochah yahna, diitboó bádí queé ā jumna caá. Caan pámap jiumantjeh ñi chocat pah, yeebát biic yoobó ñi jumna caá. Túi jígohna yahna, ñi jenah joyát yeejép ā jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chājnit, tabit en ñinahnitbut ñi jumna caá. ²⁶ ¡Yeéb fariseowā jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Pánih jumna, ñi jenah joyát dih téut nuumnit, túiniboodih ñi chājaá. Pánih chājna, yoobópdih táinit ñi jumbipna caá.

²⁷ “¡Yeéb Moisés ā watatjidih bohénit, yeéb fariseowābut bádí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yahna, tabit yee naóhnit caá ñi jumap. Cáac yohopdih bóo muu dáhnabit táí baabní chítahjīh í ñáini panihnit ñi jumna caá. Cáacwā caán yohopdih í enechah, táí jígohni ā jumna caá. Páant jiumantjeh túini ā jígohochah yahna, í yohni bácahji ā moopát dih queét í jéih encan caá.* ²⁸ Páant ā nihat pahjeh mun tigaá yeebdih cáacwā í enechah, táinit pah ñipí jígohna yuh caá. Obohjeéhtih, ñi jenah

* 23:22 Is 66.1; Mt 5.34

* 23:23 Lv 27.30

* 23:27 Hch 23.3

joyátboó bádí yeeat jum yapna, yeejép ã jumuchah, moópni dée pah caá ñi jumup.

29 “iYeéb Moisés ã wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut bádí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yahna, tabit yee naóhnit caá ñi jumup. Tabit yeenit jumna, Dios naáwátdih naóh yapanitji, táí chājnitjidihbut ñi oyatdih júutat táut niijná, queétdih i yohopjidih ámohnit, táini ñipí chājna yah caá. 30 Pánih chājnit, nin pah ñipí niijná caá: ‘Jon jātih jwī ñowā i chājatji pah jwíftboó jwíta chājcan tagaá. Dios naáwátdih naóh yapanitdih wēinit, queétdih jwíta mao yohcan tagaá’, ñipí niijná yah caá. 31 Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapanitdih mao yohnit i jumena jumna, biíc yoobó tigaá ñi chājap. 32 Pánihnit i jumena jumna, ñi ñowā i yeej chājatji pahjeh mantih ñi chāj péanaá.

33 “iYeéb maiwā pah yeejépwā ñi jumna caá! Pánihna, ñi yeej chājatdih ñi táut ñumcátji jib, Dios yeebdih peéh chājna, iiguípna ã wahachah, ñi jéih jweicán niít.* 34 Páant niijná, nin pah niij naóhna caá wā chājap: Dios naáwátdih naóh yapanitdih, bita áih táini doonádih táí jéihnitdih, bita ã naáwátdih bohénit pínahdihbut yeebdih wā wahbipna caá. Páant wā wahachah yahna, yeebboó biquinadih cruzboó péoh dodhnit ñi mao yohbipna caá. Bitadih ñi míic wáac jayápboó pānit, tutchimant bacanit, queétdih mawat táut niijná, ñi ñuún péebipna caá. 35 Pánih chājna, jon jātih jumnit táí chājnitjidih i mawatji jib yeebboodihbut Dios ã peéh

chājnipna caá. Pánihna, táí chājni Abeljidih Caín ã mawatji jib púúúú Zacariasjidih ñi ñowā i mawatji jib tigaá yeebboodih Dios ã peéh chājnipna caá. Caán Zacarías Berequíasji wūáh át jumup tají. Dioih muú juhboó jumni ñuúpdih mao cao wāhat naa pébh ã jumuchah yahna, caandih ít mawap tají.* 36 Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Queét nihadidih i mawatji jib buu láa moondihbut Dios ã peéh chājnipna caá”, Jesús ã niijp jī.

*Jerusalén tutchidih moondih
Jesús bádí ã oyat
(Lc 13.34-35)*

37 Páant niij péanit, caanjih jumnitdih nin pah ã jwáub niij naáwáp jī:

“iYeéb Jerusalén tutchidih moondih bádí wā jīgahna caá! Dios naáwátdih naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita ã wah bojnitdihbut jeejih yohnit, yeéb ñipí maona caá. Ni ñowābut biíc yoobó ít chājap wat jī. Pánihnit ñi jumuchah yahna, yeebdih bádí wā oina caá. Pánih oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wā pebh yeebdih wā jumat táutna yah caá. Obohjeéhtih, yeebboó weemdih ñi náahcan caá.* 38 Páant ñi náahcat peéh, buu ñiuh tutchidih Dios ã wap cádahbipna caá. 39 Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Ninboó weemdih ñi jwáub encan niít. Túttimah bóo láa nin baácna wā jwáub dei juúwáchahjeh, weemdih ñi jwáub enbipna caá. Pánih ennit, ‘iDios ã wahni, meemdih bádí jwī wēina caá!’ ñi niijbipna caá”, Jesús queétdih ã niijp jī.*

* 23:33 Mt 3.7; 12.34; Lc 3.7 * 23:35 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21 * 23:37 1R 19.10; Jer 2.30 * 23:39 Sal 118.26

24

Dioih m̄ud̄ih bita ī yohat p̄inah
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Páant niij péanit, Dioih m̄um̄ánt Jesús jwiitdih ā numah bac bejep jī. Pánih bac bejnit, Dioih m̄ud̄ih wēi enna, ā tui jigohatdih Jesúsdi jwī naáwáp yah jī. ² Obohjeéhtih, páant jwī naáwáchah joinít, nin pah jwiitdih ā niijíp jī:

—**Caandih ennit, ñi tui jenah joyoó.** Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Yeebdih enihcannitboó nin ñi en wēinidih ī boto mao jeena beedáhipna caá. Biíc jee dáh biih dahjih lajni ā wihcan niit, ā niijíp jī.

Péeni yeó jáap j̄atih ded pah ā yapat p̄inah

(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³ Páant niij míc wēhe bejna, Olivo jeená bejni namáboó bejna jwī chājap jī. Pánih bejna, caán jeená p̄uh laáb juibínit, Jesús ā ch̄ud̄ap jī. Páant ā ch̄ud̄uchah ennit, jwiitboó ā pebh juibínit, nin pah caandih jwī niij w̄ubh joyóp jī:

—Maá, jwiitdih ma naáwá. ¿Débólíh tigaá ma niiját pah ā yapbi? ¿Meém ma jw̄ub dei j̄úwát p̄inah j̄atih, péeni yeó jáap j̄atihbut ded pah ā jwīih yapachah tigaá jwī enbi? jwī niijíp jī.

⁴ —**Yeéb ñi tui chāja chaáh.**

Bitá ī yeeatdih ñi joicá bojoó.

⁵ ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, dawá ī j̄óh̄bipna caá. Páant ī niij yeenachah joinít, Diosdih cádahna, páant niijnitboodih dawá ī péebipna caá. ⁶ Pebhbit j̄umnit ī míc mawat, yuúp j̄umnit ī míc mawat doonádihbut ñi joibípna caá. Pánih joiná yuhna, caandih bádí ñi um̄ jenah joicá bojoó. Páant ā yapbipna caá. Obohjeéhtih, páant ā yapachah yuhna, péeni yeó jáap p̄inah páantjeh ā judh jwuhbipna

caá. ⁷ Caán láa biíc baácdih moón biih baácna bejnit, ī míc maobipna caá. Nihat baácboó bádí míc mawat ā jumbipna caá. Dawá pebhboó nuugúp láa, baác méméatbut ā jumbipna caá.

⁸ Obohjeéhtih, páant ā yapachah yuhna, chah yeejép yapat p̄inah ā judh jwuhbipna caá.

⁹ “Táttimah, bita yeebdih teonit, maátadih ī w̄uhbipna caá, yeejép ī ch̄ajat p̄inah, ī mao yohat p̄inahbut niijná. W̄ihwā ñi jumat j̄ib, nihat baácdih moón yeebdih ī enihbican nacaá.* ¹⁰ Caán láa, w̄ihwā j̄umna yuhna, dawá weemdih ī cádahbipna caá. Pánih cádahnit, bita w̄ihwādih enihcan, maátadih ī naóh yacbipna caá, queétdih ī peéh ch̄ajat p̄inah niijná. ¹¹ ‘Weém Dios naáwátidih naóh yapani wā j̄umna caá’, niij yeenit dawá ī jumbipna caá.

Ded pah ī yee naáwáchah joinít, dawá queétdih ī jepahbipna caá. ¹² Caán láa cáacwā chah yeejép ī ch̄ajbipna caá. Pánih yeejép ch̄ajnit, dawá bitadih ī oi cádahbipna caá. ¹³ Obohjeéhtih, páant yeejép yapna yuhna, ded weemdih cádahcanniboó w̄ajeéh páantjeh jeáboó ā jumbipna caá.* ¹⁴ Pánihna, Dios ā maáh jumat doonádih nihat baácdih moondih naáwát caá náahap. Páant naáwát táttimah, péeni yeó jáap ā j̄óh̄bipna caá.

¹⁵ “Bitá ī p̄apnidih Diosdih weñat m̄ú díitboó jwejnít, cáacwā caánboodih weñat túutna, caán m̄ú ā túyatdih ī yéjanachah, ñi enbipna caá. Dios naáwátidih naóh yapani Danielji páant ā yapat p̄inahdih át daacáp tajī. Caán ā daacátjidih ennit, ñi tui beh joyoó.* ¹⁶ Caanj̄ih yeejép ī p̄apni ā j̄umachah ennit, Judea baácboó j̄umnit jeéboó ī jweí p̄uh laab béje naáh.

* 24:9 Mt 10.22 * 24:13 Mt 10.22 * 24:15 Dn 9.27; 11.31; 12.11

17 Caán láa cǎacwǎ tubit yeejép ĩ yapachah, waicanjeh ĩ jwei ñáo púuh laab béje naáh. Ded muú chahmant hóo coahboó jumni dei bejna, áih bií déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdiĥ ã jwei béje naáh. 18 Wápchiboó jumni áih yéguenadiĥ ubudih ã jwáub bejca bojo naáh.*

19 Caán láa wudu jumnit, weh túuhnitbut ĩ jweyéchah, queét yaádhdiĥ chah ã buobipna caá.

20 Nin pah Diosdih ñi niĳ uúbú: ‘Mah noój láa, jwí chooát yeó jáapdiĥbut páant yeejép ã yapca bojo naáh, caán láa jwí jweyát pínah niĳná’, ñi niĳí. 21 Caán yeó jáapnadiĥ cǎacwǎ tubit yeejép ĩ yapbipna caá. Nin baácdih Dios ã chǎjat túttimah, cǎacwǎ yeejép yapna yuhna, péeni yeó jáapnadiĥ chah yeejép pohba ĩ yapbipna caá.* Páant yeejép yapat túttimah, biic yoobó ã jwáub yeejép yapcan niit.

22 Pánihna, tubit yeejép yapat pínah daocánni yeó jáapna Dios ã chǎjbipna caá, ã ñíonitboó ĩ jéih buujáat pínah niĳná. Páant ã chǎjcah nihna, ded áta buujácan tagáa.

23 “Caán láa det yeebdíĥ ‘Ñi eneé. Ninjĥ caá Cristo ã jumap’, ĩ niĳíchah, bitabut ‘Conjĥ caá Cristo ã jumap’, ĩ niĳíchah, ñi joyáh bojoó. 24 Caán láa dawá yeenit ĩ jumvipna caá. ‘Weém Cristo caá’, niĳ yeenit, ‘Weém Dios naáwátdih naóh yapani caá’, niĳ yeenitbut ĩ jumvipna caá. Queét úum náah jumnidih ĩ chǎj jáutbipna caá, cǎacwǎ ĩ en wéhi bejat pínah niĳná. Páant ĩ chǎjatdih ennit, Dios ã ñíonitboó ĩ yeeatdih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh ĩ péeat pínahdih ĩ náahbipna caá. 25 Páant ã yapat

pínah játiĥ, yeebdíĥ wǎát naóhna caá, caandíĥ ñi túi jéihyat pínah niĳná. Páant wǎ naáwátjidiĥ náhnit, yeebdíĥ yeenitdih ñi joicá bojoó. 26 Pánihna, caán láa ‘Muú wihcapboó Cristo tiguaá ã jumap’, det yeebdíĥ ĩ niĳíchah yuhna, caanná enedih ñi bejca bojoó. ‘Caán muú diitna jumni tólihboó ã jwei ñáhna caá’, ĩ niĳíchah yuhna, ñi joyáh bojoó. 27 Yeó aáb jǎuwápmant ã buug yácapna wedoát ã yeh iigát ã jigohochah, niĥat cǎacwǎ ĩ jéih enat pah, weém, niĥat cǎacwǎ úud jeñé, wǎ jwáub dei jǎuwáchah, niĥat ĩ enbipna caá.* 28 Jóopwǎ wunni bácahjidih ã jumatdih jéihnit, caanjĥ ipí wáac jwiná caá. Pánihah pah wíh wǎ wǎ jwáub dei jǎuwáchah ennit, wǎ pebh ĩ wáac juibipna caá”, Jesús jwíitdih ã niĳip jĥ.*

Nihat cǎacwǎ úud jeñé ã jwáub dei jǎuwát

(Mr 13.24-37; Lc 17.26-30,34-36; 21.25-33)

29 “Caán láa cǎacwǎ yeejép ĩ yapat túttimah, yeó, widhbut ã túi yeh iigcán niit. Páant ã túut nuumáchah, jeá ã méménachah, cúiwǎ ĩ yúug jéen bejbipna caá.*

30 Páant ã yapachah, weém niĥat cǎacwǎ úud jeñé, mah tólihjih wǎ dei jǎóhvipna caá. Búdí wépatjĥ, túi yeh iigni wǎ jwáub dei jǎuwáchah, niĥat baácdih moón weemdíĥ ĩ enbipna caá. Pánih ennit, búdí úumna, ĩ jáibipna caá.* 31 Páant wǎ dei jǎuwát pónih, póojat nah búdí ã yáanachah, wíh ángelwádiĥ niĥat baácboó wǎ wahvipna caá, wǎ ñíonitdih ĩ ub wáacat pínah niĳná.

32 “Higuera nah ded pah ã jumatdih ñi túi náhninaá. Caan náh jáap wawá ã jumachah

* 24:18 Lc 17.31 * 24:21 Dn 12.1; Ap 7.14 *

24:27 Lc 17.23-24 * 24:28 Lc 17.37 * 24:29

ennit, jópchi ã toáh jǔúwátidih ñi jéihna caá. ³³ Páant ã jumat pah, nihat wã niijátji biíc yoobó ã yapachah enna, wã jwáub dei jǔúwát pínah bahni ã jedhdadidih ñi jéihbipna caá. ³⁴ Yoobópdihi yeebdíh wã naóhna caá. Nihat wã niijátji pah ã yapat pínah jǎtíh, caán láa moón ì buudcán niít. ³⁵ Nin baác, jeábut ã buudáchah yahna, wã naáwátboó ã buudcán niít. Nihat wã niijátji pahjeh wã péabipna caá.

³⁶ “Obohjeéhtih, wã jwáub dei jǔóhni pínah yeó jáap, horadihbut nihat ì jéihcan caá. Cáacwã, ángelwã, weem yáh buca nihat jwǐ jéihcan caá. Wã lip Diosjeh caá caandíh ã jéihyep.

³⁷ “Noé jam láa cáacwã ded pah ì jumatji pahjeh mun tígaa wã jwáub dei jǔúwáchah, biíc yoobó ì jumbipna caá.* ³⁸ Pobyit ã jǔúwát pínah jǎtíh cáacwã jeémp babhniit, téihya chéonit, ì wehdih téihya chéwat táutna ìt chájap wat jí. Noéboó jááj chóona ã waadáchah, ìpǐ jumat pah, páantjeh ìt jamup wat jí. ³⁹ Pánih jamna, pobyit ã jǔúwáchah, queét nihat ì wun beedaát pínahdih ìt jéihcap wat jí. Pánihat pah biíc yoobó mantih wã jwáub dei jǔúwáchah, cáacwã ì jumbipna caá.* ⁴⁰ Pánih jamnit, chéne neoná ìh wápchi pínahdih ì tewat pónih, weemdíh jepahnidih ángelwã ì ub bejehchah, biíhboó ã chǎóbipna caá. ⁴¹ Chénewã yaádh biícidih ì tewechah, weemdíh jepahnidih ì ub bejehchah, weemdíh jepahcannihboó mi chǎóbipna caá.

⁴² “Páant ã yapat pínahdih jenah joinít, weém ñi Maáh wã jwáub dei jǔóhni yeó jáap pínahdih jéihcan, yeó jáap jumat

pah táí páinit ñi jamuú. ⁴³ Nin wã naáwátidih ñi táí jenah joyoó: Nuumní dedé hora ã waadát pínahdih jéihna, muú minahboó áta táí en dao tágaá, ã jéih waadcát pínah niijná. ⁴⁴ Pánihat pah weém, nihat cáacwã úud jeñé, ñi jéihcat láa wã jwáub dei jǔúwáchah, yeebbát biíc yoobó táí páinit jumat caá náahap”, Jesús jwiitidih ã niijíp jí.*

Tái teo wǎhni, táí teo wǎhcanni naáwát

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ “Biíc teo wǎhni táí jenah joinít, ã maáhdih táí jepahni ã jamup be. Páant ã jamuchah ennit, ã maáh ã bejat pínah jǎtíh, nihat bita caandíh teo wǎhniit ì maáh pínah caandíh ã waadánap be, queét ì jeémát pínahdih yoobópdihi ã wáhat pínah niijná. Pánih maáh waadá péanit, biíh baácboó ã bej jwahup be. ⁴⁶ Pánih bejniji áih muuná ã jwáub juyúchah, caandíh teo wǎhni ã wutatji pah ã chájachah ennit, caandíh bádí ã wéibipna caá. ⁴⁷ Yoobópdihi yeebdíh wã naóhna caá. Caandíh wéinit, nihat ã bíbohadih en daoni maáh ã waadábipna caá. ⁴⁸ Obohjeéhtih, biíh caandíh teo wǎhni táicanni jamna, nin pah áta niij jenah joi tágaá: ‘Wã maáh maatápdih jíghocan, buutéh ã jwáub jǔóhcan niít’, niij jenah joinít, ⁴⁹ bita teo wǎhniitidih páinit, babh máihniit biícidih áta jeémp babh máih tagaa. ⁵⁰ Pánihna, caán ã náhnicanni yeó jáap, ã páicanni horadih ã maáhboó ã jwáub jaibípa caá. ⁵¹ Pánih jainít, caandíh ã jepahcatji peéh, tabit ã páibipna caá. Pánih pái péanit, táí chájnit pah jíghonit biícidih, iiguípna ã wahbipna caá. Caánboó jamna, tabit jíghahnit, maonádih ì míic néeh chǎác

* 24:37 Gn 6.5-8 * 24:39 Gn 7.6-24 * 24:44 Lc 12.39-40

jáibípnacaá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

25

Chénat pah téihya japata yaádh naáwát

¹ “Péeni yeó jáapdih Dios ã maáh jumat nin pah ã jumbipna caá: Chénat pah téihya japata yaádh biíc chei fih jiiát páhanadih ubnit, téihya chéoni pínahdih enat táut niijná, ã jüóhni pínah horadih jéihcanjeh, caandíh páñadih í bac bejep be.* ² Biícjĩh bóo téihya jenah joicánnit yaádh í jumup be. Bitá biícjĩh bóo téihya táí jenah joinít yaádh í jumup be.

³ Pánihna, jenah joicánnit yaádh fih jiiát páhanadihjeh pohba í ubup yah be. Obohjeéhtih, caán jiiát páhana ã yí beedát pínahdih jenah joicánjeh, í jwúb puhwat pínahboodíh í ub bejcap be. ⁴ Bitá táí jenah joinít yaádhboó fih jiiát páhana ã yí beedéchah, í jwúb puhwat pínah yíidihbut í ubup be. ⁵ Téihya chéoni pínah ã jígohcah enna, quíib chei ã jáúwúchah, queét nihát í úwah bejep be. ⁶ Táttimah, chei tac yoób téihya chéoni pínah ã jáúwúchah, ájeéh jüóhnit í wéi

ejat ã yáanap be: ‘íÑi joyoo, téihya chéoni pínah ã jüóhna caá! íCaandíh wéi jwááadih ñi jáúwú!’ í niij wéi ejep be. ⁷ Páant í niij wéi ezechah joiná, táí jenah joinít yaádh fih jiiát páhanadih í jwúb yí puhwup be, ã táí iigát pínah niijná. ⁸ Obohjeéhtih, jenah joicánnit yaádhboó táí jenah joinít dih nin pah í niij ubúp yah be: ‘Jwíih jiiát páhana dubna caá ã chájap. Pánihna, ñíih yíidih jwiít dihbut ñi wáhuú’, í niijíp yah be. ⁹ ‘Jwíih yí nihatdih ã juibícan níit. Yí bíbohndih yeebjéh jíib chájadih ñi bejeé’,

táí jenah joinít queétdih í niij jepahap be. ¹⁰ Páant í niijchah joinít, yí jíib chájadih í bejep be. Páant í bejat pónih, téihya chéoni pínahboó ã juyúp be. Páant ã juyúchah ennit, fih jiiát páhanadih jiiánit, táí jenah joinít yaádh caandíh jwááadih í bejep be. Caandíh jwááhnit, ã téihya chéona numah jeémátdih jeémát táut niijná, ájeéh í waad bejep be. Nihat í waad beedéchah ennit, teo wáhnitboó jécđih í nemep be. ¹¹ Páant í nemat táttimah, jenah joicánnit yaádhboó jwúb jiiánit, ‘íMaá, jwiít dihbut ma wát jáúwú!’ í niij ejep yah be. ¹² Obohjeéhtih, ‘Yeehdíh wá jéihcan caá’, téihya chéoni queét yaádhđih ã niij jepahap be.*

¹³ “Yeehbát queét táí jenah joinít yaádh panihnit ñi jumú. Wá jwúb dei jüóhni yeó jáapdih, caán horadihbut jéihcan, fih jiiát páhanadih táí ámohndih, yíidihbut táí bíbohndih, í páñat pah, yeehbát táí jenah joinít, táinijeh chájnít, weemdíh ñi páñaá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

*Dinero júduna naáwát
(Lc 19.11-27)*

¹⁴ “Dios ã maáh jumat nin pahbut ã jumbipna caá: Biíc newé biáboó jibidih ã bejat pínah jätih, caandíh teo wáhnitdih ã bid wáacap be. Páant í wáac juyúchah, dinero júdnadih queétdih ã wáhap be, í jíib tewat pínah niijná. ¹⁵ Pánih wáhna, biícđih biícjĩh bóo téihya júdu ã wáhap be. Biíhdih chéne júdu ã wáhap be. Biíhboodíh biíc júdujeh ã wáhap be. Pánih wáhna, chah jéihndih chah ã wáhap be. Pánih queétdih wáh péanit, biíh baácboó jibidih ã bejep be. ¹⁶ Páant ã bejat táttimah, biícjĩh bóo téihya júdu

* 25:1 Lc 12.35 * 25:12 Lc 13.25

bíbohni jíib chājadh ã bejep be. Pánih jíib chājna, bíih bíicjĩh bóo téihya júdu ã jwúb jíib tewep be. ¹⁷ Chéne júdu bíbohni but jíib chājnit, bíih chéne júdu ã jwúb jíib tewep be. ¹⁸ Obohjeéhtih, bíic júdu ã wáhniboó caán júdu dih páantjeh ã baad jwéjep be.

¹⁹ “Í maáh bejniyi maatápdih jígohcan, bíih yeó jáap áih maaná ã jwúb juyáp be. Pánih jwúb junít, ded pah í jíib tewatjidih queédih ã wábh joyóp be. ²⁰ Páant ã wábh joyóchah joinít, bíicjĩh bóo téihya júdu ã wáhniji ã jíib tewatjidih ub wáhnit, nin pah ã maáhdih ã niijíp be: ‘Maá, ma eneé. Weemdih bíicjĩh bóo téihya júdu ma wáhnijĩh jíib chājnit, bíih bíicjĩh bóo téihya júdu wá jwúb jíib tewep be’, ã niijíp be. ²¹ ‘Ma túi teona beé. Wá náhat pah mat chājap taga. Páant bainí meemdih wá wáhuchah yuhna, mat túi jíib tewep taga. Páant ma túi tewat jíib, dawá wíih bíi déedih en daoní maáh pínah wá waadábipna caá, wájeéh ma túi weñat pínah niijná’, ã maáh caandih ã niijíp be. ²² Pánihat táttimah, chéne júdu ã wáhnijiboó ã maáhdih nin pah ã niijíp be: ‘Maá, ma eneé. Weemdih chéne júdu ma wáhnijĩh jíib teonit, bíih chéne júdu wá jwúb jíib tewep be’, ã maáhdih ã niijíp be. ²³ ‘Ma túi teona beé. Wá náhat pah mat chājap taga. Páant bainí meemdih wá wáhuchah yuhna, mat túi jíib tewep taga. Páant ma túi tewat jíib, meemdih dawá wíih bíi déedih en daoní maáh pínah wá waadábipna caá, wájeéh ma túi weñat pínah niijná’, ã maáh caandih but ã niijíp be.

²⁴ Pánihat táttimah, bíic júdu ã

wáhnijiboó ã maáhdih nin pah ã niijíp be: ‘Maá, meém úum náah jamni ma jumatdih wá jéihna caá. Meemjéh teocan, bitadih watnitjeh, í tewat jíib mapí bíbohna caá. ²⁵ Páant ma jumatdih jéihnit, meemdih úumna, ma wáhni júdu dih páantjeh wá baad jwéjep be. Dáa, nin míih pínahdih ma bíbohoó’, ã maáhdih ã niijíp yah be. ²⁶ ‘Meém yeejép tewíhcanni ma jamna caá. Weemjéh teocan, bitadih watnitjeh í tewat jíib wá bíbohathdih ¿ma jéihnit beé? ²⁷ Pánih jéihna, cáacwá íih néo ámohopboó ma jwejechah, áta túi tagaá. Páant ma jwejechah, chah ã jíib aab béjechah, chah wáta bíboh tagaá’, ã maáh caandih ã niijíp be. ²⁸ Páant caandih jũih péanit, bitadih nin pah ã niijíp be: ‘Caán ã bíbohni júdu dih dáuc wáinit, chénat pah téihya júdu bíbohni boodih ñi wáhuú. ²⁹ Ded ã bíbohathjĩh ã túi chājachah ennit, caandih chah í wáhuchah, chah bádi bíbohni ã jambipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí bíbohni “Weém wá bíbohcan caá”, niijníboodih ã bíbohathdih í dáuc wáibipna caá.* ³⁰ Pánih dáuc wái péanit, caán yabh teonidih ub bac bejnit, dupúnapboó ñi yohoó. Caanná jamnit, íih maonádih í míic néeh chāác jũibípna caá’, í maáh ã niijíp be”, Jesús jwíitdih ã niijíp jĩ.*

Peéh chājat pínah

³¹ “Weém nihat cáacwá úud jeñé, túi yeh iigátjĩh nihat ángelwá bíicdih wá jwúb dei jũóhbipna caá. Pánih jũóhni, maáh waadná, túi yeh iiguípboó chúdnit, wá watbipna caá.*

³² Páant wá chúduchah, ángelwá nihat cáacwá dih wá pebhna í ub jũóhbipna caá, ded pah í chājatji

* 25:29 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18 * 25:30 Mt 8.12; 22.13; Lc 13.28 * 25:31 Mt 16.27; 19.28

jīb wā naáwát pínah niijná. Páant í ub juyúchah ennit, chéne poómp queétdih wā ñíobipna caá. Ovejawādh en daoní áih ovejawā cabrawā híicdih í jamuchah ennit, queétdih á ñíwat pahjeh weembát cáacwādh wā ñíobipna caá. ³³ Pánih ñíona, ovejawā panihnit túinitdih wā jéihyepmant bóo bawámant wā ñuhāt tautbipna caá. Cabrawā panihnit yéjnitdih wā wáyámant bóo bawámant wā ñuhāt tautbipna caá. ³⁴ Pánih ñío péanit, weém nihāt cáacwā í maáh wā jéihyepmant bóo bawámant ñuhnitdih nin pah wā niij naóhbipna caá: 'Yeéb wā íp á wēi ennit ñi júúwá. Nin baácdih á chāj lāa ájeéh wutnit ñi jumat pínahdih jenah joinít, buu lāa yeébdíh maáta á waadána caá. ³⁵ Weém wā nuugúp wanuchah, yeéboó weemdíh jeémát ñi wāhup jí. Weemdíh á taca jootóchah, babhbat ñi wāhup jí. Ñi pebh wā jib bejehah, weemdíh jéihcan yahna, ñi táí wēi jwāáap jí. ³⁶ Yégueh wihcanni wā jamuchah enna, weemdíh ñi yégueh yacap jí. Tubáp chūúhni wā jamuchah enna, weemdíh ñi en dawáp jí. Nemat muúboó wā jamuchah, weemdíh enedih ñi jayúp jí', túinitdih wā niijbípna caá.* ³⁷ Páant wā niij naáwáchah joinít, queét weemdíh nin pah í niij úubh joibípna caá: '¿Maá, débólih tijí meém ma nuugúp wanuchah, jeémát jwí wāh? ¿Débólih tijí meemdíh á taca jootóchah, babhbat jwí wāh? ³⁸ ¿Débólih tijí meemdíh beh encan yahna, jwí táí wēi jwāáh? ¿Débólih tijí yégueh ma wihcann enna, jwí yégueh yac? ³⁹ ¿Débólih tijí ma tubáp chūúchah, meemdíh enedih jwí juibí?'

weemdíh í niij úubh joibípna caá. ⁴⁰ Páant í niij úubh joyóchah joinít, weém queétdih nin pah wā niij jepahbipna caá: 'Yooópdih yeébdíh wā naóhna caá. Nin wíih cáacwājeéh jamni, oboh jamni á jamuchah yahna, caandíh yeéb pánih chājna, weemdíh tijí páant ñi chājap', queétdih wā niijbípna caá.*

⁴¹ "Páant túinitdih niij péanit, wā wáyámant bóo bawámant ñuhnithoodíh nin pah wā niijbípna caá: 'Dios á peéh chājnit pínah caá yeéb ñi jamap. Wā pebh chāócánjeh, iiguípna ñi bejeé. Nemépwā í maáh híicdih caán iiguípboó í jumat pínahdih Dios á chājap jí. Pánihna, caandíh jepahnitbut ájeéh í bejbipna caá. Caánboó jamni iigát á noón dabcan níit. ⁴² Weém wā nuugúp wanuchah, yeéboó jeémát ñi wāhcap jí. Weemdíh á taca jootóchah, babhbat ñi wāhcap jí. ⁴³ Weemdíh jéihcanni, wēi jwāáhcan, páantjeh ñi enah bojop jí. Yégueh moh yéejni wā jamuchah enna yahna, weemdíh ñi yégueh yaccap jí. Wā tubáp chūúchah, nemat muúboó wā jamuchah, weemdíh ñi en daocáp jí', yeejépwādh wā niijbípna caá. ⁴⁴ Páant wā niijchah joinít, queét weemdíh nin pah í niij úubh joibípna caá: 'Maá, ma nuugúp wanuchah, meemdíh á taca jootóchah, jwí jéihcanni ma jamuchah, yégueh ma moh yéjechah, ma tubáp chūúchah, nemat muúboó ma jamuchah, ¿débólih tijí jwiitboó meemdíh jwí teo wáaccan?' weemdíh í niij úubh joibípna caá. ⁴⁵ Páant í niij úubh joyóchah joinít, nin pah queétdih wā niij jepahbipna caá: 'Yooópdih yeébdíh wā naóhna caá. Nin wíih cáacwājeéh jamni, oboh jamnidih yeéb

* 25:36 He 13.3 * 25:40 Ez 18.7

ñi teo wáaccan, weemdih tijí páant ñi teo wáaccap jí', queét yeejépwádh wá niijbipna caá.* ⁴⁶ **Queétdih Dios á peéh chájachah, iiguípboó páantjeh í jambipna caá. Queét táinitboó wá íp híicdih á pehbboó páantjeh í jambipna caá**", Jesús jwiít dih á niijíp jí.*

26

Jwiít judíowá jwí maáta Jesús dih í mawíhat

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Páant níj péanit, nin pah Jesús jwiít dih á jwáub níj naáwáp jí:

² —**Oveja wáúhdih jwí jeémát yeó jáap, Pascua í niijni, chéne yeó jáap á judhdatdih ñi jéihna caá. Caán yeó jáapdih weemdih eníhcannitboó teonit, weém nihat cáacwá úud jeñédih bitadh í wáhbipna caá, weemdih cruzboó péoh dodhñit í mao yohat pínah niijná, á niijíp jí.***

³ Táltimah, sacerdotewá í chah maáh, Caifás wát jumni pebhna bita jwí maáta híicdih ít míc wáaccap wát jí. ⁴ Pánih míc wáacnit, ded pah Jesús dih teonit, í mawat táutat pínahdih nin pah ít níj míc wéhenap wát jí:

⁵ —Pascua yeó jáapnadih, dawá cáacwá í jumuchah, Jesús dih jwí tewat táutuchah, nihat tubit íta íj tagaá. Pánih íjnit, jwiít dih íta míc mao tagaá. Pánihna, í encah, jwí tewat táutáp, ít míc niijíp wát jí.

Yad wili miñh chej jumniñh Jesús dih mi puhwat

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Queét Jerusalén tátchiboó í míc wéheat pónih, jwiít Betania tátchiboó jumna, bácah moópniji Simónih munná jeémpna jwí chájap jí. ⁷ Páant jwí jeéméchah, híic yad wili táu chej jumni búdí jíib jumni yíi

quíitdih mi ub waád juyáp jí. Caán quíit alabastro í niijní jeejñh í chájni quíit á jumap jí. Pánihna, Jesús pebh joinit, caán yíjñh áih wao dáhdih mi puhwáp jí.* ⁸ Páant mi puhwachah ennit, jwiít á bohénitboó jwí íjip jí. Pánih íjnit, nin pah jwiítjeh jwí míc niijíp jí:

—¿Dépanih tigaá nint chej jumni yíi búdí jíib jumnidih páant mi puh peét? ⁹ Caandih jíib cháj wáhnit, mi jíib teonidih moh yeejnitdih mi wáhuchah, chah áta táu taga, jwí niijíp jí.

¹⁰ Páant jwí míc niijíchah joinit, Jesús jwiít dih nin pah á níj naáwáp jí:

—¿Dépanih tigaá caántdih páant ñi níj jíih? **Weemdih caántboó mi táu chájna caá.** ¹¹ **Moh yeejnit ñijeéh páantjeh í jambipna caá. Débólih teo wáaquíhna, queétdih ñi jéih teo wáacipna caá. Obhjeéhtih, weémboó ñijeéh nin baácboó bahñibit wá jam jwahbipna caá.*** ¹² **Pánihna, wunniñh bácahjidiñh jwípi puhwat pah, weemdih chej jumni yíjñh puhna, wá wunuchah weemdih í yohat pínahdih mi ámohna caá.** ¹³ **Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Nihat baácboó wíh táini doonádih naóhna, nint buu weemdih mi chájatjidiñhbut í naóhbipna caá. Páant í naáwáchah joinit, caántdih dawá í náhnibipna caá, Jesús á niijíp jí.**

Judas Jesús dih á duó wáyat pínahdih á naáwát

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Páant á niijíchah joinit, jwíjeéh jumni, Judas Iscariote, sacerdotewá í maáta pebhna bejnit, nin pah át niijíp wát jí:

¹⁵ —Jesús pebhna yeebdih wá duó wáyat pínah jíib ¿débóo ñi wáhbí? át niijíp wát jí.

* 25:45 1Co 8.12 * 25:46 Dn 12.2 * 26:2 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8 * 26:7 Lc 7.37-38 * 26:11 Dt 15.11

—Páant jwiít dih ma duó wáyachah, treinta platajih í chājniji júdnadih jwí wāhbi na caá, wēinit, ít niijíp wut jī.*

Páant niijnít, Judas dih ít jíib chājap wut jī. ¹⁶ Páant í jíib wāhndih ubnit, Judasboó débólih queédih á duó wáyat pínahdih át jenah joyóp tajī.

Jesús á bohénit biíc dih á pée jeémát (Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Paacánni pandih jwí jeémát yeó jáapna jwíih waadni yeó jáapdih jwiít Jesús dih nin pah jwí niij úabh joyóp jī:

—¿Ded mūáboo tígaá Pascua jeémát dih jwiít dih ma numah jeémpbi? ¿Dedboo tígaá jeémát jwí chājbi? jwí niijíp jī.

¹⁸ —**Jerusalén tútchina ñi bejeé. Caanná jaiibínit, biíc newédih jwááhnit, caandíh nin pah ñi niijí:** “Wá wunat pínah bahnijeh á judhna caá. Pánihna, míih mūáboó Pascua jeémát dih wá bohénit dih wá numah jeémpbi na caá”, Bohéni á niijná be’, caandíh ñi niijí, Jesús jwiít dih á niij jepahap jī.

¹⁹ Páant á niijíchah joinít, biquína jwíjeéh jumnit í bejep jī. Caanná jaiibínit, í jwááhni newé á waóh bejni mūaná waadnít, jwiít dih Jesús á numah jeémát pínahdih ít chājap tajī.

²⁰ Túttimah, tōo ñáh jūwúchah, Jesús jwiít dih caán mūaná numah waadnít, Pascua jeémát dih biíc dih jwí jeémép jī. ²¹ Páant jwí jeémát pónih, Jesús jwiít dih nin pah á niijíp jī:

—**Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Weemdíh eníhcannit dih duó wáini pínah ñi cáti h á jumna caá,** á niijíp jī.

²² Páant á niijíchah joinít, bádi jenah joiná, jwiít nihat biquínajeh

caandíh nin pah jwí niij úabh joyóp jī:

—¿Weém nihan niít? jwí niijíp jī.

²³ —**Pandih weém biíc dih neéh jeémpni weemdíh eníhcannit dih duó wáini pínah á jumna caá.***

²⁴ **Páant yeejép wá yapat pínahdih jon játi h Dios naawát dih naóh yapani át daacáp tajī. Pánihna, weém nihat cáacwá úud jehé caán á daacát ji pahjeh yeejép wá yapbi na caá. ¡Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannit dih duó wáini ji yeejép pohba á yapbi na caá! Caán á cáac jumcah, chah áta tái tagaá,** jwiít dih á niijíp jī.

²⁵ Páant á niijíchah joinít, Judas, caandíh eníhcannit dih duó wáini pínah, Jesús dih nin pah á niijíp jī:

—¿Maá, weém nihan niít? á niijíp jī.

—**Ma niiját pah meemjéh tígaá,** Jesús caandíh á niij jepahap jī.

²⁶ Páant á niiját túttimah, Jesús pandih ubnit, “**Túina caá, Paá**”, niij, caandíh dajnit, jwiít dih á wáhap jī.

—**Nin pan wíih bácah panihni caá. Caandíh ñi jeémé,** á niijíp jī.

²⁷ Páant niij péanit, jiwá iguúh mac jumni pamapdih ubnit, “**Túina caá, Paá**”, niijnít, caandíh but jwiít dih á wáhap jī.

—**Yeéb nihat nindih ñi babhbaá.** ²⁸ **Nin wíih meép ni panihni caá. Wíih meép jíh í yeejat jíib buudáát dih jíib chājna, dáwá cáacwá dih wá wun wāhbi na caá, Dios biíc dih í tái jumat pínah niijná.*** ²⁹ **Yeebdíh yoobópdih wá naóhna caá. Nin baácboó jum jwuhna, jiwá iguúh macdih wá jwúabh babhcan niít. Túttimah, wá íp biíc dih maáh jumnajeh, yeebdíh wá jwúabh numah wēi babhbi na caá,** jwiít dih á niijíp jī.

* 26:15 Zac 11.12 * 26:23 Sal 41.9 * 26:28 Ex 24.8; Jer 31.31-34; Zac 9.11

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Péant ã niiját túttimah, jeémp péanit, Diosdih jwī wēi eo péanachah, Jesús jwiitdih Jerusalén tútchimant ã numah bac bejep jī. Pánih bac bejnit, Olivo jeéboó bejni namádih ã numah bejep jī. ³¹ Pánih bejna, nin pah jwiitdih ã niij naáwáp jī:

—**Buu cheijeh yeéb nihat úmna, weemdih ñi cádahbipna caá.** Jon játih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī: ‘“Ovejawādih en daonídih wã mawachah, nihat ovejawã ī jweí peét bejbipna caá”, Dios ã niijná caá’, naóh yapani át niij daacáp tajī.* Pánihna, weemdih ñi cádahat pínahdih wã jéihna caá. ³² Obohjeéhtih, weemdih ī mao yohochah yuhna, Dios weemdih ã jwúub booaat túttimah, Galilea baácna yeebdih wã waóh bej páibipna caá, ã niijíp jī.*

³³ —Queét nihat ī cádahachah yuhna, weémboó wã cádahcan niit, Pedro ã niijíp yah jī.

³⁴ —**Yoobópdi meemdih wã naóhna caá. Buu cheijeh mujbai ã ewat pínah játih biíc peihcanni láa ‘Caandih wã jéihcan caá!’ ma niij yeebipna caá,** Jesús caandih ã niijíp jī.

³⁵ —Majeéh weemdihbut ī mawachah nihna, weémboó ma niiját pah wã niijcán niit, Pedro chah ã jwúub niijíp jī.

Jwiit nihatbut biíc yoobó jwī niijíp yah jī.

Getsemaní pácahi jumapboó Jesús ã úbát
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Olivo jeená páuh laab béjnit, Getsemaní ī niijní pácahi jumapna jwī juibínap jī.

—**Conboó Diosdih úbádih wã bej jwuhuchah, ninjñi ñi chéud páñaá,** Jesús jwiitdih ã niijíp jī

³⁷ Péant niij péanit, Pedro, Zebedeo ã weh chénat pahdihbut yuúpbít ã numah bejep jī. Pánih bejnit, ded pah ã yapat pínahdih búdí jenah joinít, át jīgah jwíhip wat jī.

³⁸ —**Tubit jīgahnit, wanni pah caá wã jumap. Pánihna, yeebát úocanjeh, ninjñi ñi úbh páñaá,** queétdih át niijíp wat jī.

³⁹ Péant niij péanit, chibít yuúpbít bej, baácboó páah yoh ñajnit, “**Paá, ma náahna, weemdih ma wunat tútca bojoó. Obohjeéhtih, weém wã wuníhcah yuhna, meémboó péant ma náah yacachah, wã wun wáhbipna caá**”, Jesús Diosdih át niijíp wat jī.

⁴⁰ Péant niij úbh péanit, Jesús queét biíc peihcannit ã bohénit ī páñapboó át jwúub juyáp wat jī. Péant ã jwúub juí enechah, ñona ít chájap wat jī.

—**¿Pedro, biíc horabit úocanjeh, ma noón páicannit beé?** ⁴¹ **Tái jáanit, Diosdih yeebdih úbát caá náahap, yéej chájat jenah joyátidih ñi yap yohat túut niijná. Táí chájihna yuhna, jáacan, úbhcan, péant ñi jéih bujácán niit,** Jesús queétdih át niijíp wat jī.

⁴² Péant niij péanit, jwúub úbádih bejnit, nin pah át niijíp wat jī: “**Paá, cáacwádih wã wun wáhat pínahdih ma náah yacachah, wã yeejép yapíhcah yuhna, ma náahat pah weemdih ã yapa naáh**”, Diosdih át niijíp wat jī.

⁴³ Pánih úbh péanit, biíc peihcannit páinit pehbóó ã jwúub juyáchah, jwúub ñona ít chájap wat jī. Tubit quíib chei jumachah, ít jwúub úwah bejep wat jī. ⁴⁴ Péant ī úwuchah ennit, jwúub úbádih át bejep wat jī. Pánih bejnit, biíc yoobó át úbáp wat jī. ⁴⁵ Pánih úbh

* 26:31 Zac 13.7 * 26:32 Mt 28.16

péanit, ã bohénit pebhna jwúub júnit, nin pah át niijíp wat jĩ:

—¿Yeéb páantjeh ñonit, choó niit ñi chãjap? Páant bóojeh tiguaá. Butéh yeejépwã weemdih tewedih júná caá í chãjap. ⁴⁶ Ñi jáa bojoó. Chóbe, jwí chéenwã í páñapboó jwí bejjĩh. Weemdih enihcannitdih duó wáini ã júná caá, queédih Jesús át niijíp wat jĩ.

Jesúsdi h enihcannit caandih í tewat

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Páant ã niijíchahjeh, ã bohéniji Judas ã juyúp jĩ. Judasjeéh dawá cãacwãbut í juyúp jĩ. Íbat naaná, máa quiñnadibut í bíbohó jĩ. Sacerdotewã í maáta, bita jwí maátabat queédih í wahap tajĩ, Jesúsdi h teonit, í pebhna í ub bejat pínah niijná. ⁴⁸ Jesús pebhna í jéuwát pínah jãtĩh, Judasboó queédih nin pah átát niij jéihya naáwáp wat jĩ: “Páo tíbdih nomnit, wã úbhndih ñi teweép”, át niijíp wat jĩ. ⁴⁹ Pánihna, jwí pebhna júnit, Judasboó Jesús pebh ã juyúp jĩ.

—¿Ma jum, Bohení? niij úbhñit, Jesúsdi h páo tíbdih ã nomop jĩ.

⁵⁰ Páant ã niij úbúchah enna, Jesús caandih nin pah ã niijíp jĩ:

—**Wã chéen, ma jenah joyátji pah ma chãjaá**, ã niijíp jĩ.

Páant Judas ã úbúchah ennit, Jesúsdi h tewedih jéohñit caandih í tewep jĩ. ⁵¹ Páant í tewechah ennit, bíic jwíjeéh jumñiboó íbat naadĩh jwãat wái ubnit, sacerdotewã í maáhdih teo wãhniĩh moli chóodih ã dúuc bóod yohop jĩ. ⁵² Páant ã dúuc bóod yohochah ennit, Jesús caandih nin pah ã niijíp jĩ:

—**Míih íbat naadĩh ma jwúub jwejeé. Nihat íbat naajĩh míic maonitboó íbat naajĩh í wanbipna caá.** ⁵³ ¿Nindih ñi jéihcan niit? **Wã íp ã teo wáacatdih wã úbúchah, cien**

mil ángelwãdih ãta wah taga, weemdih í ub bejat pínah niijná.

⁵⁴ **Obohjeéhtih, páant ã chãjachah, ã naáwãtđih naóh yapanit í niij daacátji pah ãta yapcan tagaá. Pánihna, wã íp weemdih ã náah yacat pah, jon jãtĩh í niij daacátji pahjeh tiguaá weemdih yapat náahap, Jesús ã niijíp jĩ.**

⁵⁵ Páant niij péanit, caandih tewedih júnitboodih nin pah ã niijíp jĩ:

—¿**Nuumñidih tewat pah íbat naaná, máa quiñnadibut ubnit, weemdih tewedih ñi jéohñit beé? Yeó jáap jumat pah Dioĩh muúboó ñijeéh wã jumachah yuhna, weemdih ñi teocap be.***

⁵⁶ **Obohjeéhtih, Dios naáwãtđih naóh yapanit í daacátji pah buu weemdih yapat ã náahna caá, ã niijíp jĩ.**

Páant ã yapachah enna, jwiit ni-hat ã bohénit jwí jweí peét bejep jĩ.

Judíowã í maáta Jesúsdi h úbh joyát

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Jesúsdi h teonitboó sacerdotewã í maáh Caifáih muuná ít ub waad béjep wat jĩ. Jesúsdi h naóh yacat túut niijná, áih muúboó jumni míic wáacat tólihboó sacerdotewã í maáh, caandih nump jumnit maáta, Moisés ã wutatjidi h bohénit, bita jwí maátabat ít míic wáac juibínap wat jĩ. ⁵⁸ Obohjeéhtih, Pedroboó Jesúsdi h yuúpjeh át en péenap wat jĩ. Pánihna, sacerdotewã í maáih muú wáihyat júduboojéh át waad juibínap wat jĩ. Pánih waad juibínit, ded pah Jesúsdi h í chãjachah, jéihyat túut niijná, Pedro tuu cáut jwéejdi h, muúdi h wapnit bíicdi h, át méé chúudup wat jĩ.

⁵⁹ Sacerdotewã í maáta, ni-hat bita maáta bíicdi h Jesúsdi h mao yohat túut niijná, yee naóh yacnit pínahdi h í bidip wat jĩ.

* 26:55 Lc 19.47; 21.37

60 Obohjeéhtih, dawá yee naóhnit ì jumachah yuhna, chénewā biíc yoobó niijnítidih ìt bid juicáp wat jī. 61 Maatápdih ì bidat túttimah, chénewā waád jubínit, nin pah ìt niij yee naóh yacáp wat yah jī:

—Caán nin pah ā niijíchah, jwī joyóp be: ‘Dioíh muudíh wā yoh beedábipna caá. Pánih yohnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah jáap muú wā chāj péabipna caá, páant mantih’, ā niijíp be, ìt niijíp wat yah jī.*

62 Páant ì niijíchah joinít, sacerdotewā ì maáh ñah ñahnit, Jesúsdiht nin pah át niij úubh joyóp wat jī:

—¿Dépanih tigaá queétdih ma jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéej chāj, meemdíh páant ì niij naóh yacachah? át niijíp wat jī.

63 Páant ā niijíchah joiná yuhna, Jesús át jepahcap wat jī. Páant ā jepahcah enna, sacerdotewā ì maáh nin pah caandíh át niij úubh joyóp wat jī:

—Meemdíh wā watna caá. Dios ā enechah, yoobópdih jwiitdih ma naáwá. ¿Meém Dios wáuh, ā wahni Cristo níit ma jumap? át niijíp wat jī.

64 —**Páant ma niiját yoobópdih tigaá. Yeéb nihatdih nin pah wā naóhna caá; Weém nihat cáacwā úd jené Chah Wépni ā jéihyepmant bóo buwámant chúdnit, wā watuchah, mah tólihjih wā jwáub dei júáwúchahbat, ñi enbipna caá,** Jesús queétdih át niijíp wat jī.*

65 Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ì maáh búdí át ìjip wat jī. Á ìjat júutna, áih jih bóo yégueh chóodih át yeo wáyap wat jī. Pánih yeo wáina, ájeéh jumnitdih nin pah át niijíp wat jī:

—Nin newé ‘Weém Dios wáuh caá’, ā niijyeenachah, yeéb nihat ñi joiná beé. Pánihna, bita ì naáwátdih jwī náahcan caá. 66 ¿Yeéboó ded

pah tigaá ñi niijjenah joi? queétdih át niijíp wat jī.

—Caandíh peéh mao yohat caá náahap, ìt niij jepahap wat jī.*

67 Páant niijnít, Jesúsíh móotdih coí jáhanit, téihyajíh ìt póocop wat jī. Bitabat téihyajíh áih móotdih ìt mawap wat jī.* 68 Pánih maonit, nin pah caandíh ìt niij deoh naáwáp wat jī:

—Dios ā wahni Cristo jumna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdíh mao? ìt niijíp wat jī.

Pedro ā yeeat

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

69 Páant ì chājat pónih, wáihyat júdu díitna Pedro ā méé chúudachah, teo wáhnih ā pebh jubínit, nin pah mit niij úubh joyóp wat jī:

—¿Meembút Jesús Galilea baácdih bóojeéh péeni nihcan níit? mit niijíp wat jī.

70 —Ájeéh péeni nihcan caá. ¿Ded pah niij tigaá ma chāj? Pedro caántdih át niij yee jepahap wat jī.

71 Páant niijnítjeh, tau cáut jwéejmant bejnit, jécna át jwei béj ñuhup wat jī. Páant caánboó ā jwei ñuhuchah, biíh wili jwah caandíh mit enep wat jī. Pánih ennit, caanjíh jumnitdih nin pah mit niijíp wat jī:

—Nin Jesús Nazaret tútchidih bóojeéh jumni caá, mit niijíp wat jī.

72 —Dios ā enechah, yoobópdih wā naóhna caá. ¡Ma niijní newédih wā jéihcan caá! Pedro át niijíp wat yah jī.

73 Páant ā niiját túttimah, caanjíh ñahnitboó Pedro pebh bejnit,

—Yoobópdih meém íjeéh péeni mun tigaá. Míih wéheat Galilea baácdih moón ì wéheat pah caá ā jumap. Nihat caandíh pej jum bejnit Galilea baácdih moón ì

* 26:61 Jn 2.19 * 26:64 Dn 7.13 * 26:66 Lv 24.16 * 26:67 Is 50.6

jamuchah, meembát ijeéh jamni man tigaá, ít niijíp wut jĩ.

⁷⁴ —Weém yeeni nihcan caá. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. ¡Ñi niijnídh weém wā jéihcan caá! Páant yoobópdih wā naóhcah, ¡Dios weemdíh ā peéh chāja naáh! át niijíp wut yah jĩ.

Páant ā niijíhahjeh, mujbai át ewep wut jĩ. ⁷⁵ Páant ā ewechah joinít, **“Mujbai ā ewat pínah jǎtih, bíic peihcanni láa ‘Caandíh wā jéihcan caá’, ma niijbípna caá”**, Jesús ā niijátjidih át náhninap wut jĩ. Pánih náhnina, bac bejnit, búdí át juñúp wut jĩ.

27

Maáh Pilato pebhna Jesúsdi h i ub bejat

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Táltimah, baáb jéenechah, sacerdotewā i maáta, jwiít judíowā jwí maáta bíicdih míc wáacnit, Jesúsdi h i mawat tútat pínahdih ít míc wéhenap wut jĩ. ² Pánih míc wéhe péanit, Jesúsdi h chéonit, Maáh Pilato pebhna ít wahap wut jĩ. Pilato Romano maáta i maáh waadáni jamna, jwíih baácdih moondíh wutni ā jamup jĩ.

Judas Iscariote ā wunat

³ Judas, Jesúsdi h eníhcannitdh duó wáinijiboó, caandíh i mao yohat pínahdih jéihnit, búdí át jǐgahap wut jĩ. Pánih jǐgahnit, i jíib wáhniji treinta júdanadi h sacerdotewā i maáta, jwí maátadi hbut át jwúubaihip wut yah jĩ. ⁴ Pánih jwúubai hnit, nin pah queétdih át niijíp wut yah jĩ:

—Weém wā túi chājcap be. Yeebdíh wā duó wáiniboó yoobópdih yéj chājcanni át jamup taga, át niijíp wut jĩ.

—Meemjéh tigaá páant mat náahap taga. Pánihna, jwíih pínah

nihcan, míh pínahjeh caá, ít niij jepahap wut jĩ.

⁵ Páant i niijíhah joinít, Judasboó i wáhní júdanadi h Dioíh muúboó át yoh waadá bojop wut jĩ. Pánih yoh waadá péanit, bíaboó bejnit, át míc jōp wái wunup wut jĩ.

⁶ Páant ā yoh waadá bojniji júdanadi h ubnit, nin pah sacerdotewā i maáta ít míc niijíp wut jĩ:

—Nin júdana, cáacdih mawat náahna, jwí jíib wáhní beé. Páant ā jamuchah, Dioíh muúboó jwí jéih jwejcan caá, ít niijíp wut jĩ.

⁷ Páant niij míc wéhe péa, bac bejnit, wáam dah chājniíh bainí baácdih ít jíib chājap wut jĩ, bíamant moón caán tútchina jib joinít i wunuchah, i yohat pínah niijná.

⁸ Páant i chājachah, caán baácdih “Meép jamni baác”, jwiít jwípĩ niijná caá.* ⁹ Páant ā yapat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapanit Jeremíaswā nin pah ít niij daacáp tají: “Judíowā i maáta caandíh i mawat pínah jíib treinta platajǐh i chājniji júdanajeh ā jamup jĩ. ¹⁰ Pánihna, caán jíibjǐh wáam dah chājniíh baácdih Dios weemdíh ā wutat pah ít jíib chājap tají”, ít niij daacáp tají.*

Maáh Pilato Jesúsdi h ā ubh joyát
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.22-28)

¹¹ Páant ā chājat pónih, sacerdotewā Jesúsdi h i ub jwibínachah ennit, Maáh Pilato caandíh nin pah át niij ubh joyóp wut jĩ:

—¿Meém yoobópdih judíowā i maáh níit? át niijíp wut jĩ.

—**Ma niiját pah tigaá**, Jesús át niij jepahap wut jĩ.

¹² Obohjeéhtih, sacerdotewā i maáta, jwí maáta bíicdih caandíh i jwúub naóh yacachah joiná yuhna, Jesús queétdih át jepahcap wut jĩ.

* 27:8 Hch 1.18-19 * 27:10 Zac 11.12-13

13 Páant ã jepahcah enna, Pilatoboó Jesúsdiñ nin pah át niijíp wut jĩ:

—Páant meemdih ã niij naóh yacachah, joiná yuhna, ¿queétdih ma jéih jepachan niit? át niijíp wut jĩ. 14 Páant ã niijíchah joiná yuhna, dedé ã naóh yacatdih Jesús át jepahcap wut jĩ. Páant ã jepahcah ennit, Maáh Pilato búdí át joí wáhi bejep wut jĩ.

Jesúsdiñ ã mao yohat tútat

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Pascua jumát pah Maáh Pilato biíc cãac nemat muúboó jumni, cãacwã ã bacaat túatnidih ãpĩ bacanap wut jĩ. 16 Caán láa búdí yéej chãjni, चाह wüt yáani, Barrabás wüt jumni, nemat muúboó át jumap wut jĩ. 17 Pánihna, dawá cãacwã ã pebhna ã jaibínachah enna, Pilato queétdih nin pah át niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Deddih tigaá yeebdih wã baca wãh bií? ¿Barrabásdiñ ã náah niit? ¿Jesús, Dios ã wahni Cristo ã niijnidih niit ã náahap? át niijíp wut jĩ. 18 Dawá cãacwã Jesúsdiñ ã weñechah, sacerdotewã ã maátaboó caandih tubit íjna, caandih ít mawat túatup wut jĩ. Pánihatdih jéihnit, Pilato cãacwãdih páant át úubh joyóp wut jĩ.

19 Pilato peéh chãjat pínahdih naóhni chúdatdih ã chúdat pónih, ãjeéh bóli papélah núojñ caandih nin pah mit niij daác wahap wut yuh jĩ: “Buu chei oo jumna, caandih búdí úum náah jumnidih wã oo jumap be. Caánboó yéej chãjcani caá. Pánihna, ma mawat túatca bojó”, mit niijíp wut jĩ.

20 Cãacwã Jesúsdiñ ã náahachah yuhna, sacerdotewã ã maáta Barrabásdiñ bacaat túatnit, Jesúsboodih ã mao yohat tútat pínah niijná, queétdih ít jac wutap wut jĩ. 21 Túttimah, cãacwãdih

Pilato nin pah át jwáub niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Deddih tigaá wã bacaat pínahdih ã náah? át niijíp wut jĩ.

—¿Barrabásdiñ ma bacaat túatú! cãacwã ít niij jepahap wut jĩ.

22 —¿Páant ã niijíchah, Jesús Dios ã wahni Cristo ã niijnidih ded pah tigaá wã chãjbi? át niijíp wut jĩ.

—¿Caandih cruzboó péoh dodhñit, ma mao yohat túatú! nihat ít niij jepahap wut jĩ.

23 —¿Dépanihna? ¿Dedé tibeé ã yéejatji? át niijíp wut jĩ.

—¿Caandih cruzboó péoh dodhñit, ma mao yohat túatú! चाह ít niij ñaacáp wut jĩ.

24 Páant ã niij ñaacáchah joinit, queétdih jéih yap yohcan, चाह ã íjatdihbut enna, mah pamapdih ubnit, nihat ã enechah, át téih chocop wut jĩ. Pánih téih chocnajeh, queétdih nin pah Pilato át niijíp wut jĩ:

—Nin newédih yeebjéh tigaá ã mawat túatup. Páant ã wutat jíb yeebdihjeh peéh chãjat ã jumna náah. Weémboodih peéh chãjat ã wiñcan niit, cãacwãdih át niijíp wut jĩ.*

25 —¿Caandih mawat jíb jwiútdih, jwí jumenádihbut caán peéh chãjat ã jumna náah! nihat cãacwã ít niijíp wut jĩ.

26 Páant ã niiját túttimah, ã wutat pah Barrabásdiñ át bacaat túatup wut jĩ. Obohjeéhtih, Jesúsboodih ãih soldadowãdih át ub bejat túatup wut jĩ, caandih páinit, cruzboó péoh dodhñit, ã mao yohat pínah niijná.

Soldadowã Jesúsdiñ yeejép ã deoh naáwát

27 Pánih ub bejnit, Pilatoih muú diitna Jesúsdiñ ít ub waad béjep wut jĩ. Pánih ub waad béjnit, caanjñ wapnit soldadowã Jesús pebh ít ñuh páuda bojop wut jĩ.

28 Pánih ñuhna, Jesúsih yégueh jih bóo chóodih tóo dugñit, maáh ã dúwát pah jígoñni ñuñi chóodih

* 27:24 Dt 21.6-9

caandih it yacap wat ji. ²⁹ Maah a dawát judu pah chajnit, ot pihdih peeb wao peanit, Jesús wao dáhdih it yacap wat ji. Maah a wépat pah a jéutat pínah máa doóbhdih aih jéihyepmant bóo téihyajih it tewat túutap wat ji. Pánih chaj peanit, maahdih ipi chajat pah a pebh it bódicha caj yoh najap wat ji. Pánih bódicha caj yoh najnit, nin pah caandih it niij dehwep wat ji:

—iMa táí jumá, judíowá i maáh! it niijip wat ji.

³⁰ Páant niij deoh, caandih coi jáhana, a bíbohni máa doóbhdih jwáub abnit, caán doóbhjih aih wao dáhdih dawá láa it puñup wat ji. ³¹ Pánih deoh naóh péa, i yacniji yéguehdih too dugnit, aih yéguehdihjeh it jwáub yacap wat ji, páant muntih. Pánih yac péa, cruzboó péoh dodhnt, mao yohat túut niijná, caandih it ub bac bejep wat ji.

Jesúsdih cruzboó péoh dodhnt, i mawat
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² I mao yohat pínah jeéboó ub bejna, Simón, Cirene baácdih bóodih it jwááap wat ji. Pánih jwááhnt, caandih Jesúsdih cruzdih it bewat túutap wat ji.

³³ Pánih bejnit, Gólgota wát jumapna it juibínap wat ji. “Gólgota”, niijná, “Wao iidíp jeé”, niijná it chajap wat ji. ³⁴ Pánih caanná juibínit, bijnijih widnit, i ub bejni jiwá iguáh macdih Jesúsdih it toíhyop wat yah ji. Obohjeéhtih, baini déeb joinítjeh, át babhcap wat ji.

³⁵ Caandih cruzboó it péoh dodhdop wat ji. Pánih péoh dodh peanit, aih yégueh chóojidih “¿Deih tigaá a jumbi?” míc niijnit, tíhwat júdunabitjih it yoh tíhwip wat ji.*

³⁶ Pánih chaj peanit, pái chúdnit,

caandih it wapap wat ji, bita caandih i ub bejcat pínah niijná. ³⁷ “JESÚS JUDÍOWÁ I MAÁH CAA”, bita i niij daácniji naadh Jesús wao cháh cruzdih soldadowá it nah péoh báudhdop wat ji.

³⁸ Chénewá numnítidibut mao yohat túut niijná, biih cruznadih Jesús pebh it péoh dodhdop wat ji. Biícdih a jéihyepmant bóo buwámant, biíhdih a wáyámant bóo buwámant péoh dodhnt, queét tac yoób Jesúsdih it péoh dodhdop wat ji. ³⁹⁻⁴⁰ Cruz pebh en yap bejnit, Jesúsdih nin pah yeejép it niij deoh naawáp wat ji:

—iEneéh buca! ¿Dioih muidih yohnit, biic peihcanni yeó jáap táttimah, meém caán muidih jwáub chajni pínah niit? Pánihni jumna, Dios wáuh yoobát jumna, wuncat túut niijná, caán i péoh dodhdopmant meemjéh ma dei júúwá, it niijip wat ji.*

⁴¹ Sacerdotewá i maáta, Moisés a watatjidih bohénit, jwí maátabut biic yoobó it deoh naawáp wat ji.

⁴² —Bitadih táí teo wáacni jumna yahna, caanjéh a jéih míc teo wáaccan caá. ‘Judíowá i maáh caá’, niijná, caán mícjeh a dei júúwúchah enna, caandih jwí jepahbipna caá. ⁴³ ‘Weém Dios wáuh caá. Caandih wá táí jenah joiná caá’, a niiját júb, Dios caandih oina, a táí uba naáh, it niijip wat ji.*

⁴⁴ Ájeéh i péoh dodhnt numnítibut biic yoobó caandih it deoh naawáp wat ji.

Jesús a wunat
(Mr 15.33-41; Lc 8.2-3; 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jesús cruzboó i péoh dodhni a ñuhuchah, yeó jáap tac yoób a dupúáh bejep ji. Nihat baác dupúniji, biic peihcanni horas táttimah, a jwáub baáb jwáub bejep ji, páant muntih. ⁴⁶ Páant a jwáub

* 27:35 Sal 22.18 * 27:39-40 Sal 22.7; 109.25; Mt 26.61; Jn 2.19 * 27:43 Sal 22.8

baabát pínah jätihbit, Jesús nin pah át wēp niij ñaacáp wat jī: **“Elí, Elí, ¿lemá sabactani?”** niijná, “¿Wíih Dios, wíih Dios, dépanih tigaá weemdíh ma éemp bej?” Jesús át niij ñaacáp wat jī.*

⁴⁷ Páant ā niijchah joinít, biquína caanjih ñuhnit nin pah ít míc niijíp wat jī:

—Dios naáwátidih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ā chājap, ít niijíp wat jī.

⁴⁸ Biíc íjeéh jamni ñáo ñah bejnit, páab chuí déedih ubnit, bijni jiwá iguúh macdíh báah, máa doóbh yapatdíh chéó búudh, júat ñahanit, Jesúsdi h át wái nomat túutap wat yah jī.* ⁴⁹ Obohjeéhtih, wái nomat túutnidih bita nin pah ít niijíp wat jī:

—¡Á jamu naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ā jūúwáchah, jwí en jwuh jíih, ít niijíp wat jī.

⁵⁰ Páant í niiját túttimah, tubit ñaacnit, Jesús át wanah bejep wat jī. ⁵¹ Páant ā wunachahjeh, Dioih muú díitboó í jäh yaíhni búdí wáupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át chāwáp wat jī. Pánihat pónih, baác búdí méména, jee dáhna át pah bejep wat jī.* ⁵² Pánihichah, cáacwáih bácahjidi h í yohopji jeéboó ā búuh bejehah, Diosdi h jepahnitji jwúub boo pud jūóhni t, dáwá ít bacap wat jī. ⁵³ Pánihna, Jesús ā boo pud jūúwát túttimah, Jerusalén tútchina í jwúub waad béjehah, dáwá queétdih ít enep wat jī.

⁵⁴ Páant baác méméatdi h ni hat biíh ā yapachah enna, Jesúsdi h wapnit soldadowā í maáh, ájeéh jamnitbut búdí úmni t, nin pah ít míc niijíp wat jī:

—¡Yoobópdih nin Dios wúuh tigaá át jamup! ít niijíp wat jī.

⁵⁵ Chibít yuúpbít dáwá yaádhbut ít en ñahup wat jī. Queét yaádh

jwiít biíc di h Galileamant jūóhni t, Jesúsdi h teo wáacnitji ít jamup wat jī. ⁵⁶ Íjeéh jamni t, Mágdala tútchidi h bóli María, biíh wili Maríabut mit jamup wat jī. Caánt José, ā úud Santiago í ín mit jamup wat jī. Biíh wili Zebedeo ā weh ín mit jamup wat jī. Queét biíc peihcanni t yaádh ít jamup wat jī.*

Jesúh bácahjidi h ā yohat

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jesús ā wunat túttimah, caan chéyeh tóo ñáh jūúwát pínah jätih, José, Arimatea tútchidi h bóo, Jesúsdi h jepahni, áih bácahjidi h ub deyanit, yohat túut niijná, cruzboó át juibínap wat jī. ⁵⁸ Caanjih jamni ji Pilatodi h úubúdi h át bejep wat jī. Páant ā úubúchah joinít, Jesúh bácahjidi h Pilato áih soldadowá di h caandí h át wáhat túutap wat jī. ⁵⁹ Páant ā jepahachah joinít, José cruz jamupna jwúub juibínit, Jesúh bácahjidi h ub deya, lino wát jamni quei wíhcanni yégueh chóojí h át pinip wat jī. ⁶⁰ José ā wunachah, caandí h í yohat pínah jeé ítdih átát baadát túutap wat jī. Caán ítdihjeh Jesúh bácahjidi h át yohop wat jī. Páant ā yohat túttimah, caandí h nemat túut niijná, caán ítdih waadá pboó búdí jeé júdúdi h tóo pátú bejni t, caán ítdih át nemep wat jī. Pánih nem péanit, áih muuná át jwúub bejep wat jī. ⁶¹ Páant ā chājachah, Mágdala tútchidi h bóli María, biíh Maríabut caandí h ā yohatji jeé íit pebh ít en chúdup wat jī.

Jesúh bácahjidi h ā yohni ji ítdih soldadowā í wapap

⁶² Á wunni ji yeó jáap, chooát yeó jáap pínah jwí pí ámohni yeó jáap ā jamup jī. Túttimah bóo yeó jáapdi h sacerdotewā í maáta, fariseowābut Maáh Pilato pebhna bejni t, nin pah ít niij úubup wat jī:

* 27:46 Sal 22.1 * 27:48 Sal 69.21 * 27:51 Ex 26.31-32; 2Cr 3.14 * 27:56 Lc 8.2-3

63 —Maá, caán yeeniboó jwíjeéh jam jwuhna, ‘Wanna, biíc peihcanni yeó jáap táttimah wā jwúub boo pud jūóhbiṇa caá’, ā niijátjidih jwī náhnina caá.* 64 Pánihna, caandih ī yohopji jeé ítidih biíc peihcanni yeó jáapna ā nematdih míih soldadowādih ma táí wapat túutá, ā bohénit āih bácahjidih ī nūmcat pínah niijná. Pánih nūmniit, cáacwādih ā boo pud jūúwátidih ita naóh tagaá. Pánih naóhna, Jesús ā jwíh yeeatji chah ī pée yee naáwát āta jam tagaá, Pilatodih it niijíp wut jī.

65 Páant ī niijíchah joinít, Pilato nin pah āt niij jepahap wut jī:

—Biquína soldadowādih nūmah bejnit, yeebjéh ñi jéihyat pah caán ítidih nemnit, queétdih ñi táí wapat túutá, Pilato āt niijíp wut jī. 66 Páant ā niijíchah joinít, soldadowādih nūmah bej, caán ítidih José ā nemniji jeé júdudih buujcán nah chéonit, soldadowādih it wapat túutap wut jī. Pánih chāj péanit, queét maáta it jwúub bejep wut jī.

28

Jesús ā boo pud jūúwát

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Jwiit judiowā jwī chooát yeó jáap túttimah bóo yeó jáap ā baáb jéenechah, Mágdala tátchidih bóli María, biih wili Mariabut Jesúh bácahdih José ā yohopji jeé ítboó enedih it bejep wut jī. 2 Páant caanná ī juibínachah, Dioih ángel jeámant ā dei jūúwáchah, baác bádí āt méménap wut jī. Pánih dei jūóhniit, José ā nemniji jeé júdudih pátá dodhniit, caanjih āt chūudap wut jī. 3 Caán ángel wedoát pah jígozni ā jamuchah, āih yéguehbut táí yeh iigni āt jamap wut jī. 4 Pánihna, caandih enna, caán jeé ítidih wapnit soldadowā bádí

úumna, méméniit, wūnnit pah it buug ñájap wut jī. 5 Caanjih chūudni ángel queét yaáhdih nin pah āt niijíp wut jī:

—¡Ñi úumca bojoó! Cruzboó ī péoh dodh mao yohniji Jesúsdih ñi bidatdih wā jéihna caá. 6 Obohjeéhtih, ninjih ā wihcan caá. Á niijátji pah jáantjeh ā boo pud jūúwáp be. Á lajapjiboó ñi en jūúwá. 7 Caandih en péanit, waicanjeh ā bohénitjidih nin pah ñi niij naóhbi jwuhú: ‘Jesús āt boo pud jūúwáp tabeé. Galilea baácna yeebdih waóh bej páina caá ā chājap. Caanná bejnit, caandih ñi enbiṇa caá’, queétdih ñi niijí. Páant beé yeebdih niij naáwádih wā jūúwáp be, ángel queét yaáhdih āt niijíp wut jī.

8 Páant ā niijíchah joinít, queét yaádh yohopji jeé ítmant it ñáo jwúub bejep wut jī. Pánih ñáo jwúub bejnit, úumna yahna, bádí wéniit, ā bohénitjidih naáwádih it bejep wut jī. 9 Páant ī bejchah, Jesús jwuh queét yaáhdih āt jígohop wut jī.

—¿Ñi jūóhca beé? āt niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, āih jítcha pebh páah yoh ñajnit, āih wúudih pin teonit, caandih it weñep wut jī. 10 Páant ī chājachah enna, queét yaáhdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Ñi úumca bojoó. Wā úudwā panihnitdih nin pah ñi niij naóhbi jwuhú: ‘Waicanjeh nin tátchimant bacnit, Galilea baácna ñi bejeé. Caánboó Jesúsdih ñi jwááhbiṇa caá’, queétdih ñi niijí, Jesús āt niijíp wut jī.

Wapnit soldadowā ded pah ī yapatjidih ī naáwát

11 Queét yaádh tátchina ī jwúub bejat pónih, biquína caán ítidih wapnit soldadowāboó sacerdotewā ī maáta pebhna it bejep wut jī. Í pebhna juibíniit, ded pah ī yapatjidih

* 27:63 Mt 16.21; 17.23; 20.19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

queétdih ït naáwáp wut jĩ. ¹² Páant ï naáwáchah joinít, caán ã yapatjidih míc wéheat túat niijná, jwĩ déewã maátadihbut ït míc wáacat túatup wut jĩ. Pánih míc wéhe péanit, queét soldadowãdih búdí ït jĩib chãjap wut jĩ, ded pah ã yapatjidih yoobópdih ï naóhcat pínah niijná. ¹³ Pánih jĩib chãjnit, nin pah queétdih ït niúj wutup wut jĩ:

—Bitadih nin pah ñi niiji: ‘Chei jwĩ úwat pónih, ã bohénitjiboó jãóhñit, ãih bácahjidih ït nuumúp tabe’, ñi niiji. ¹⁴ Páant ã yapatji doonádih Maáh Pilato ã joyóchah, jwiítboó caandih jwĩ ámoh naóhbipna caá, yeebdíh ã peéh chãjcat pínah niijná, soldadowãdih ït niijíp wut jĩ.

¹⁵ Páant ï niijíchah joinít, ï jĩib chãjatdih ubnit, ï niijátji pah soldadowã ït naóh peetép wut jĩ. Páant ï niúj naáwáchah joinítji, buu láabut páantjeh nihat jwĩ déewã ï yee naáwátjidih ïpĩ jenah joiná yah caá.

Jesús ã bohénitjidih ã péé wutat
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Queét yaádh tátchina juibínit, Jesús ã niiját túatati pah jwiít ã bohénitjidih ï naóh yapanap jĩ. Páant ï naóh yapanachah joinít, jwiít once ã bohénitji Galilea baácna bejnit, Jesús jwiítidih ã bejat túutniiji jeená jwĩ juibínap jĩ.*

¹⁷ Pánih caanná juibínit, Jesúsdih ennit, Dios wáuh ã jumatdih jéihna, caandih jwĩ weñep jĩ. Obohjeéhtih, biquína jwĩjeéh jumnit “¿Yoobópdih Jesússeh niit?” ït niúj jenah joi jwúhup tajĩ. ¹⁸ Jwĩ pebh joinít, Jesús nin pah jwiítidih ã niijíp jĩ:

—Nihat wēpatdih wã íp weemdíh ã wáhup be. Páant ã wēpat wãhni jumna, nihat jeáboó jumnit, nihat nin baácboó jumnitdihbut wutni wã jumna caá. ¹⁹ Pánih wēpni jumna,

nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Wíih táini doonádih nihat baácdih moondíh ñi túi naáwã, jepahnit, weemdíh ï túi péeat pínah niijná. Páant ï jepahachah ennit, wã íp ã wēpatjĩh, wã wēpatjĩh, Táini Espíritu ã wēpatjĩhbut queétdih ñi daabánaá.* ²⁰ Páant ñi daabánitdih ñi túi bohénaá, yeebdíh nihat wã watatjidih queétdih ï jepahat pínah niijná. Páant ñi chãjachah, yeó jáap jumat pah púúú péeni yeó jáapna páantjeh ñijeéh wã jumbipna caá. Páant wã naáwátidih ñi túi náhninaá, Jesús jwiítidih ã niijíp jĩ.

Páant bóojeh tigaá weém Mateo wã daacát.

* 28:16 Mt 26.32; Mr 14.28 * 28:19 Hch 1.8

SAN MARCOS

Juan Daabáni ã bohé jwíhat

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

¹ Weém, Marcos, nin tólihjĩh Dios wáúh Jesucristo, ded pah ã chãjatjidih, ãih túini doonáidibut wã naóh daácna caá. Juan Daabáni ded pah ã chãjat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapani Isaíasji át daacáp tajĩ. Páant ã niij daacátji pahjeh tih Jesúih túini dooná át jwíhip tajĩ.

² Nin pah Malaquíás, Isaíasjĩh ít niij daacáp tajĩ:

“Á wáúhdih Dios nin pah ã niijná caá: ‘Ma jãtĩh meemdĩh naóh waóhni pínahdih wã wahbipna caá.

³ Caán naóh waóhni pínah muú wihcapboó nin pah ã niij ñaác bohébiipna caá: “Jwĩ Maáh ã júúwát pínah jãtĩh ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodĩh túut nuumnít, caandĩh ñi túi páñaá”, ã niijbípna caá, ã wáúhdih Dios ã niijná caá”, ít niij daacáp tajĩ. (Mal 3.1; Is 40.3)

⁴ Juan Daabáni Isaíaswã ã niij daacátji pah muú wihcapboó jumna, nin pah cáacwãdih át niij naóh bohénap wut jĩ: “Ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodĩh ñi túut nuumú. Pánih túut nuumnít, ñi daabáát túutú. Páant ñi chãjachah ennit, Dios ñi yéejatdih ã yohbipna caá”, át niijip wut jĩ. ⁵ Nihat Judea baácđih moón, Jerusalén tátchidih moonbát caandĩh joyát túut niijná, ã pebhna ít juibínap wut jĩ. Pánih joinít, Diosdih ã yéejatdih ã naáwáchah, Juan Jordán mujboó queétdih át daabánap wut jĩ.

⁶ Juaníh yégueh chóo camello wãt jumni nuñup yoócjĩh nóomnit,

ã yacni chóo wut jĩ. Áih juyáát tōp momo jiwi chóo tōp wut jĩ. Wúuc joowãdih jeémpnit, belo maddihbut ãpĩ déebep wut jĩ.* ⁷ Juan cáacwãdih bohéna, nin pah ãpĩ niij naáwáp wut jĩ: “Wã táttimah jũohni wã chah wēpni caá. Páant ã jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wã niij jenah joiná caá. ⁸ Weém yeebdih mahjĩhjah wã daabána caá. Obohjeéhtih, wã daabáát panihni caánboó yeebdih Túini Espiritu ã wēpatdih búdí ã wãhbipna caá”, át niijip wut jĩ.

Juan Jesúsdiñ ã daabáát

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Juan cáacwãdih ã daabánachah, Galilea baác, Nazaret tátchimant Jesús ã pebhna át juibínap wut jĩ. Páant ã juibínachah, Juan caandihbut Jordán mujboó át daabánap wut jĩ.

¹⁰ Pánih daabá péanachah, Jesús mujna ñuhñiji át aab ñúhup wut jĩ. Pánih aab ñúhñitjeh, Jesús ã enechah, jeá át jéweah bejep wut jĩ. Páant ã jéweah bejehchah, jop pah jígoñi Túini Espiritu jeámant dei jũohñit, caandih át juí jaamáp wut jĩ. ¹¹ Páant ã juí jaamáchah, “Meém wã wáúh, wã oini caá. Meemdih búdí wã wēina caá”, Dios jeámant át niijip wut jĩ.*

Nemépwã ã maáh Jesúsdiñ ã yéejalhat

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Juan caandih ã daabáát táttimah, Túini Espiritu Jesúsdiñ muú wihcapboó át numah bejep wut jĩ. ¹³ Páant ã numah bejehchah, caánboó cuarenta yeó jáap Jesús át jumap wut jĩ. Páant ã jumuchah, nemépwã ã maáh, Satanás, Jesúsdiñ átiñ yeejép chãjat túutap wut yah jĩ. Pánihna, Jesús muú wihcapboó nuñupwã biícđih ã jumuchah, ángelwã caandih ít tái en dawáp wut jĩ.

* 1:6 2R 1.8 * 1:11 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 9.7; Lc 3.22

Jesús Galilea baácboó ã bohé jwíhat
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14 Juandih nemat m̄úboó ï nemat túttimah, Jesús Galilea baácna Dios ã maáh jumat túini doonádih naáwádih át bejep wat jĩ: 15 **“Nihat baácđih moondđh Dios ã maáh jumatđih ã jútat pínah bahnijeh ã jedhna caá. Pánihna, túini doonádih joinít, ñi yéej chġatđih cádahnit, túiniboodđh ñi túut nuumá”**, cġacwádih ãpĩ niij naóh bohénap wat jĩ.*

Queéjjút maonitđih ġeéh Jesús ã bejat túutat
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Páant niij bohé bejna, Galilea ímdih dei juibí, púud bejnit, Simón, ã úud Andrésjġh queéj jút maona, ġih ñuodđh ġ yoh báhanachah, Jesús át enep wat jĩ. Pánih ennit, nin pah queéđđih át niijp wat jĩ:

17 —**Weemđih ñi pej jum júúwá. Páant ñi júúwáchah, yeebđih wã bohé bipna caá. Páant wã bohénachah joinít, queejwádih ñi bidat pah, cġacwãboodđh bidnit, wġih doonádih ñi naóhbipna caá, weemđih jepahna, wġihwã ġ jumat pínah niijná**, át niijp wat jĩ.

18 Páant ã niijchah joinítjeh, ġih ñuonádih cádahnit, Jesúsjeéh ġt bejep wat jĩ.

19 Chibít yúep queéđđih namah bejnit, Santiago, ã úud Juandihbut Jesús át enep wat jĩ. Queét ġ íp Zebedeo bíćđih ġih jǎáj chóodih chúđnit, ġih ñuonádih ámhna ġt chġap wat jĩ. 20 Pánih ennit, Jesús queéđđih át bid bojop wat jĩ. Páant ã bid bojochah joiná, bíćmantjeh ġ ípdih, caandđh teo wġhñit bíćđih jǎáj chóomant cádahnit, queéđđih Jesúsjeéh ġt bejep wat jĩ.

Judíowã ġ míc wáacat m̄úboó nemép caolġh jumndih Jesús ã booaat
(Lc 4.31-37)

21 Túttimah, Jesús wã Capernaum tútchina ġt bejep wat jĩ. Caanná juibínit, jwíit judíowã jwĩ chooát yeó jáapđih Dios naáwádđih bohéát túut niijná, jwĩ míc wáacat m̄úboó Jesús wãbut ġt waadáp wat jĩ. Waadnit, caanjġh míc wáacnitđih Jesús át bohénap wat jĩ. 22 Pánih bohéna, Moisés ã wutajđih bohénit chah Jesús át wġp naáwáp wat jĩ. Páant ã wġp naáwáchah joinít, cġacwãboó ġt joi ñúhup wat jĩ.* 23 Cġacwã cáđih nemép caolġh jumribut ñuhñit, nin pah Jesúsđih át niij ñaacáp wat jĩ.

24 —**ġJesús, Nazaret tútchidih bóo, ded pah jwíitđih ma chġjbi? ġMeém jwíitđih bacanadđih ma jǎóhñit beé? ġBacanit, jwíitđih ma mao yohmi niít? Meemđih jwĩ túi jéihna caá. Meém caá Diođh Túini, át niijp wat jĩ.**

25 —**ġÑi laiġca bojóó! ġCaán newémant ñi bac bejeé!** Jesús queét nemépwádđih át niijp wat jĩ.

26 Páant ã niijchah joinítjeh, nemépwã caán newéđih túbit méméanit, ñaacna, ġih bácahmant ġt bac bejep wat jĩ. 27 Páant ã yapachah ennit, cġacwã búdí ġt joi ñúhup wat jĩ.

—**ġDed jáap naáwát tigaá nin? ġMaáh yoobát pah ã wġp naóhna caá! ġÁ wutuchah joinít, nemépwã yah buca jepahnit, ġ bac bejna caá! queéđđih ġt míc niijp wat jĩ.**

28 Páant ã chġatjġ doonádih joinít, waicanjeh Capernaum tútchidđih moón, nihat Galilea baácđih moonbát ġt míc naóh peetép wat jĩ.

Simón chudđđih Jesús ã booaat
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Jwíit judíowã jwĩ míc wáacat m̄umánt Jesús wã bac bejnit,

* 1:15 Mt 3.2 * 1:22 Mt 7.28-29

Simónih muná it juibínap wut jī. Simón, ā úud Andrésjīh muú monó wut jī. Pánihna, iih muná Jesús, Juan, Santiagodihbut, it namah waadáp wut jī.

³⁰ Simón chadh bádí pahat wanna, mi ñajat chóoboó mit ñajap wut jī. Jesúswā ī waadáchah, mi wunatdih caandih it naáwáp wut jī. ³¹ Páant ī naáwáchah joinít, Jesús mi pebh juibínit, caántdih át wái pud cháud jwejep wut jī. Páant ā chājachahjeh, pahat át dáucah bejep wut jī. Páant ā dáucah bejehchah, queétdih jeémát mit wūhap wut jī.

Dawá wannitdih ā booaat
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Tōo ñáh jūáwúchah, dawá Jesús pebh juibínit, wannitdih, nemép caolih jumnitdihbut it ub juibínap wut jī. ³³ Nihat caán táchidih moón caán muú jêc pebh it wáac juibínap wut jī. ³⁴ Dawá wannitdih booanit, dawá nemépwādhbut Jesús át bacat túutap wut jī. Pánih bacat túutna, nemépwā caandih ī jéihyechah, Jesús queétdih át wéheat túutcap wut jī.

Jesús Galilea baácboó ā bohéjibat
(Lc 4.42-44)

³⁵ Chei buugjéh jáanit, chibít dupú jwuhuchah, cáac wihcapboó Jesús Diosdih wúbúdh át bejep wut jī. ³⁶ Túttimah, ā wihcah ennit, Simónwā caandih it bid bejep wut jī. ³⁷ Pánih bidna, caandih jwááhnit, nin pah caandih it niijíp wut jī:

—Nihat cáacwá meemdih bidna beé, ī chájap be, it niijíp wut jī.

³⁸ —**Nihat táchidih moondih táini doonádih naáwádih wā jūáwúp be. Chóbe ninjīhjah bóo táchinadiah jwī bejat dée caá. Caanjīh jumnitdihbut táini doonádih weemdih naáwát caá náahap,** Jesús queétdih át niijíp wut jī.

³⁹ Pánih bej, nihat Galilea baácboó jib, jwiit judíowā jwī

múic wáacat muná jumat pah waadnít, Jesús át bohénap wut jī. Pánih bohéna, nemépwádih ā bacat táutachahjeh, cáacwāih bácahmant it bac bejep wut jī.*

Bácah moópnidih Jesús ā booaat
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Biíc yeó jáap bácah moópní Jesús pebh át juibínap wut jī. Pánih juibína, bódicha caj yoh ñajnit, nin pah caandih át niijíp wut jī:

—Ma booaíhna, weemdih ma jéih booana caá, át niijíp wut jī.

⁴¹ Páant ā niijíchah joinít, caandih bádí jīgah enna, teo jáhanit,

—**Júu! Wēinit, meemdih wā booana caá,** Jesús át niijíp wut jī.

⁴² Páant Jesús ā niijíchahjeh, ā moopát át ñuumáh bejep wut jī. ⁴³ Páant ā ñuumúchah, sacerdotewā ī pebh wahnit, nin pah Jesús caandih át niij wutap wut yah jī:

⁴⁴ —**Meemdih wā booaatjidih bitadiah ma naóhca bojoó. Pánih naóhcan, sacerdotedihjah naáwádih ma bejeé. Caanná juibínit, míh bácah ā ñuumátjidih ma júutá. Moisés ā wutatji pah sacerdotedih ma wāhuú, booni ma jumatdih nihat ī jéihyat pínah niijná,*** át niijíp wut jī.

⁴⁵ Páant ā niijíchah yuhna, nihat ā jwááhnitdih át naáwáp wut jī. Páant ā naáwáchah joinít, chah dawá Jesúsdi enedih ipí juibínap wut jī. Tūbit dawá ī jumuchah, táchina Jesús át jéih waadcáp wut jī. Pánihna, daocánnit ī jumapboojéh āpí jumap wut jī. Obohjeéhtih, caánboó ā jumuchah yuhna, dawá biih táchinadiah moón Jesúsdi enedih ipí juibínap wut jī.

2

Jéih yoocannidih Jesús ā booaat
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

* 1:39 Mt 4.23; 9.35   * 1:44 Lv 14.1-32

¹ Daocánni yeó jáap túttimah, Jesús wā Capernaum tútchiboó ít jwúub juibínap wut jī. Ápī juibíni mæúdíh ā jwúub juibínachah, ā jamat doonádih joinít, cāacwā ít míc naáwáp wut jī. ² Pánih caán doonádih joinít, dawá caán ā jamni mæuná ít juibínap wut jī. Jēc yehmant ít ñuh péenap wut jī. Pánih juibínitdih Jesús Dioíh túini doonádih át naáwáp wut jī.

³ Jesús queétdih ā naáwát pónih, chéneña míc neoná jéih yoocannidih ít beo juibínap wut yuh jī.

⁴ Obohjeéhtih, Jesús ā jamni mæuná juibínit, dawá í jamuchah enna, Jesús pebh ít jéih waád juibícip wut jī. Pánih jéih waadcán, jéih yoocannidih mæú chah bóo coahna beo páuh laab béjnit, ít ít chājap wut jī. Pánih ít chāj péanit, jéih yoocannidih ā ñajni chóojh Jesús pebh ít cádah deya bojop wut jī.

⁵ Í cádah deya bojochah ennit, “Jesús jwí chéendih ā boobipna caá”, í niij jenah joyátdih jéihnit, nin pah jéih yoocannidih Jesús át niijíp wut jī:

—**Ma yéejatdih wā yohna caá**, át niijíp wut jī.

⁶ Páant ā niijíchah joinít, caanjh chéúdnit Moisés ā wutatjídih bohénitboó íh caolihjéh nin pah ít niij jenah joyóp wut yuh jī:

⁷ “Diosjeh yéejatdih ā jéih yohna caá. Nin cāacjeh páant niijná, ‘Dios wā jamna caá’, niij yeena caá ā chājap”, ít niij jenah joyóp wut jī.

⁸ Queét páant í niij jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—**Yeéb páant ñi niij jenah joyát ā túican caá.** ⁹ **‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, wā niijíchah joinít, weemdih jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chāi bejeé’, wā niijíchah,**

caán ā bejehah ennit, wā niiját yoobópdih ā jamatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wépat wā bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. ¹⁰ **Weém nihat cāacwā úud jeñé, nin baácdih moondih jéih boonanit, í yéej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Páant wā jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā chāj jéutbipna caá,** át niijíp wut jī.

Páant niij péanit, jéih yoocanniboodih nin pah át niijíp wut jī:

¹¹ —**Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míh mæúboó ma jwúub bejeé**, át niijíp wut jī.

¹² Jesús páant ā niijíchahjeh, caán newé át ñah ñuhup wut jī, buca. Ñah ñuhnit, ā ñajat chóodih ubnit, át bac bejep wut jī. Páant ā bac bejehah, nihat ít en wáhi bejep wut jī. En wáhi bejnit, Diosdih búdí wéinit, nin pah queétjeh ít míc niijíp wut jī:

—¡En yuh buca! Búdí náhníat pínahdih buu jwí enna caá. Játiñ pánihatdih jwí en jwahcan jí, ít míc niijíp wut jī.

*Jesús Levídh ā jūúwát tútat
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)*

¹³ Túttimah, ím jwéejdih Jesús wā ít jwúub bejep wut jī. Pánih bejnit, dawá caan pébh í míc wáac juyúchah ennit, queétdih Jesús át bohé bejep wut jī. ¹⁴ Pánih bohé bejna, Leví Alfeo wáúhdih ā tewat tólihdih ā chéuduchah, át enep wut jī.

Leví, jwí dée jamna yuhna, Romanowá maáta í úbát túatni dinerodih úbh wáhní át jamup wut jī. Caandih ennit, Jesús nin pah át niijíp wut jī:

—**Wájeéh ma pée jūúwá**, át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinítjeh, ñah ñuh, áih tewatdih cádahnit, Levíbut Jesúsjeéh át bejep wut jī.

¹⁵ Túttimah, Levíboó áih mæuná numah bejnit, Jesús wádhí át numah jeémép wut jī. Páant ā numah jeéméchah, caán ā nihat pah

dawá dinerodih uúbh wáhnit, bita “Yeejépwā caá”, í niijnítbut, Jesúswájeéh bejnit, queét biícđih ít jeémép wat jĩ. ¹⁶ Páant queét biícđih Jesúswā í jeémp cháudachah, Moisés ā watatjidih bohénit fariseowā queéđđih ít enep wat jĩ.

—¿Dépanih tigaá yeejépwā, dinerodih uúbh wáhnit biícđih Jesús ā jeémp? ā bohénitđih ít níj uúbh joyóp wat jĩ.

¹⁷—**Tubáp cháhannit cohnidih ípĩ bidcan caá. Wannitjeh caandih í bidna caá. Pánihat dée ‘Weém yéejat wihcanni caá’, níj jenah joinít, teo wáacni pínahđih ípĩ bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéejatđih cáđahnit, wā táut nuámíhna caá’, níj jenah joinítboó teo wáacni pínahđih í bidna caá. Pánihna, ‘Yeejépwā caá jwiít’, níj jenah joinítđihjeh teo wáacadih wā júúwáp be, í yéej chájatđih cáđahnit, táiniboodih í táut nuumát pínah niijná,** Jesús queéđđih át niijníp wat jĩ.

Jeémp jwuhcatđih Jesúsdih í uúbh joyát

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Caán láa Juan ā bohénit, fariseowābut jwĩ nuowā í watat pah ít jeémp jwuhcap wat jĩ. Obohjeéhtih, queét í jeémp jwuhcah yahna, Jesúswā páantjeh ít jeémép wat jĩ. Páant í jeéméchah ennit, biquína Jesúsdih nin pah ít níj uúbh joyóp wat jĩ:

—Juan ā bohénit, fariseowā í bohénitbut, í jeémp jwuhcan caá, Dios queéđđih ā wēi enat pínah niijná. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh í jeémp? Jesúsdih ít niijníp wat jĩ.

¹⁹—**Nin pah caá ā jumap: Téihya chéoni ā numah jeémpnit biícđih ā jum jwuhchah, jġahcan, ípĩ táu wēi jeémpna caá. Páant tigaá, wájeéh jum jwuhna, wā bohénit í táu wēi jeémpna caá.**

²⁰ **Obohjeéhtih, bita caandih í ub bejat táttimah, ā chéenwā jġahnit, í jeémp jwuhcan níit. Pánihat pah bita weemđih í ub bejat táttimah bácah, wā bohénitjeéh wā wihcah, queéđbut í jeémp jwuhcan níit,** Jesús át níj jepahap wat jĩ.

²¹ Ded pah jwĩ nuowā í watatji áih jáap bohéátjĩh fariseowā í widihichah enna, Jesús queéđđih nin pah át jwáub níj bohénap wat jĩ: “**Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojĩh máa yégueh chóodih nah teo wai búudhdát ā náahcan caá. Páant ñi chájachah nihna, caandih ñi chocat táttimah, jĩnt bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá jwĩ nuowā í naáwátji wĩh jáap bohéátjĩh widcat caá náahap.**

²² **Pánihat dée, pah jwuhcanni iguĩh macđih nuñúp chóojĩh í chájnjiji máa wuh wuúhđih yáacat ā náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguĩh mac pahna, máa wuh wuúh jéih yúhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ā yewechah, chénat pah áta buud tagaá. Pánihna, jáap macđih jáap wuh wuúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguĩh mac, caandih yáacni chóobut ā táu jumbipna caá. Pánihat pah wĩh jáap bohéat jwĩ nuowā í naáwátjijĩh widcat caá náahap”,** Jesús át niijníp wat jĩ.

Chooát yeó jáapđih Jesús ā bohénit trigo quehedih í úuc jeémát

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Biíc chooát yeó jáapđih Jesús ā bohénitđih bohé bejna, trigo wáapđih át numah chóop yap bejep wat jĩ. Pánih bejna, ā bohénit trigodih ít úuc jeémp bejep wat jĩ.* ²⁴ Páant í úucachah enna, íjeéh bejnit fariseowā íjnit, nin pah Jesúsdih ít níj jũhñap wat jĩ:

—Jwiít dih ma joi jwúhuá. ¿Dépanih tigaá jwí chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénitboó í teo? Pánih teona, Moisés á wutatjidih yap yohna caá í chājap, ít niijíp wut jī.

25-26 Páant í niijíchah joinít, “Wá bohénit í yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah át niij bóod chuñup wut jī:

—**Davidji á bohénit biíc dih nuugúp wanna, Dioíh muuná waadnít, sacerdotewá Diosdih í wáhniji pandih át jeémép wut jī. Pánih jeémpna, á pej jamnitdihbat át wúhup wut jī. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewájuh í jeémát pínah át jumup wut jī. Dios wutna, bitadih caán pandih át jeémát túutcap wut jī. Caán láa Abiatar wát jamni sacerdotewá í maáh át jumup wut jī. ¿Davidwá páant í chājatjidih Dios naáwátdih í daácni náodih ñi bohécannit jīi?*** Caán pandih í jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Ñi táí chājcan beé’, át niijcáp tajī. Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wá bohénitbat Diosdih í yap yohcan caá, Jesús át niijíp wut jī.

27 Páant niijnít, nin pah Jesús queétdih át jwúub niijíp wut jī:

—**Dios chooát yeó jáapdih cáacwádh á jwejep jī, teo chuunít, í chooát pínah niijná. Caán yeó jáapdih dawá wutatnadih í jepahat pínahdih jenah joicán, queétdih á teo wáacat pínahdihjuh át jenah joyóp tajī.** 28 Pánihna, weém nihat cáacwá úud jeñé, chooát yeó jáapdih ded pah í chājat pínahdih wá jéih wutna caá, át niijíp wut jī.

3

Téihya ágahnidih Jesús á booaat (Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

* 2:25-26 Lv 24.9; 1S 21.1-6

1 Jwí múic wáacat muuná juibínit, Jesúswá ít waad béjep wut jī. Caán muudíh téihya ágahnibat át jumup wut jī. 2 Caán muudíh jamnitboó Jesúsdih ít en ñuunúp wut jī. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih á boonanachah, eníhna ít chājap wut jī, caandíh naóh yacat túut niijná. 3 Téihya ágahnidih nin pah Jesús át niijíp wut jī:

—**Ñah ñuhnit, wá pebhna ma jááwá,** át niijíp wut jī.

4 Páant niijnít, caán muudíh jamnitboodíh nin pah át niij úabh joyóp wut jī:

—**Ñi jenah joyóchah, ¿jwí chooát yeó jáapdih Dios jwiít dih ded pah tigaá á wut? ¿Tái chājatdih niit á wutap? ¿Yeejép chājatdih niit á wutap? ¿Cáacdih á booaat túut niit? ¿Cáacdih á mao yohat túut niit?** queétdih át niijíp wut jī.

Páant á niijíchah joinít, queét ít jéih jepahcap wut jī. 5 Páant í jepahcah enna, cáacwádh í jġgah encatdih jéihnit, Jesús queétdih át íjip wut jī. Queétdih íjna yuhna, búdí át jġgahap wut jī. Pánih jġgahnit, téihya ágahniboodíh nin pah át niijíp wut jī:

—**Míh téihyadh ma yoo duwúá,** át niijíp wut jī.

Páant á niijíchah joinít, áih téihyadh át yoo duwúp wut jī. Páant á yoo duwúachahjuh, áih téihya át túyah bejep wut jī. 6 Páant Jesús áih téihyadh á boonanachah ennit, fariseowá ít íj bac bejep wut jī. Pánih íj bac bejnit, Herodeíh cáacwá biíc dih múic wáacnit, “¿Ded pah tigaá Jesúsdih jwí jéih mao yohbi?” queétjuh ít múic niijíp wut jī.

Dawá cáacwá ím jwéejdih í jummat

7-8 Jesús á bohénit biíc dih ím jwéejdih ít jwúub bejep wut jī.

Páant ì bejehah enna, Galilea baácdih moón dawá queétdih ìt péé bejep wut jì. Ded pah ã wêp chãjat doonádih joinít, Judea baácdih moón, Jerusalén tátchidih moón, Idumea baácdih moón, Jordán muj conanaamánt moón, Tiro wut jamni tátchidih moón, caan pébh jamni Sidón wut jamni tátchidih moonbat dawá ã pebhna ìt juibínap wut jì. ⁹⁻¹⁰ Dawá jamna, Jesús pebh ìt tái yáo ñuh juibínap wut jì. Dawá wannitdih ã boanachah enna, bita wannitbat Jesúsdi chãúhñit, búdí ìt múic tóonap wut jì. Páant ì múic tóonachah ennit, Jesús ã bohénitdih caanjìh ñajni jááj chóodih ãt too deya pahaat táutap wut jì, caán chóodih waad páhñit, queétdih bohéat táut niijná.*

¹¹ Jesúsdi ennit, nemép caolih jamnitboó ìpí páah yoh ñajap wut jì. Pánih páah yoh ñajnit, nin pah ìt níj ñaacáp wut jì:

—jMeém Dios wúuh caá! ìt niijíp wut jì.

¹² Obohjeéhtih, Jesús queétdih nin pah ãpí níj wutap wut jì:

—**Dios wúuh wã jamatdih bitadih ñi naóhca bojoó**, ãt niijíp wut jì.

Jesús doce ã naáwát táutnit pínahdih ã ñíwat

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jeéboó púuh laab juibínit, ã náahnitdih Jesús ã pebhna ãt bejat táutap wut jì. ã bejat táutachah joinít, ã pebhna ìt juibínap wut jì. ¹⁴ Doce ã naáwát táutnit pínah biíh tátchinaboó wahna, ãih táini doonádih naóh jibnit pínahdih ãt ñíwip wut jì. ¹⁵ Pánih ñíonit, nemépwádh ì bacaat pínah wêpatdihbat queétdih ãt wêhap wut jì. ¹⁶⁻¹⁹ Jesús nit docewádh ãt ñíwip wut jì: Simón, Santiago, ã úd Juan, Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago

Alfeo wúuh, Tadeo, Simón Celote poómpdih bóo, Judas Iscariote ã ñíonit ìt jamap wut jì. Pánihna, Jesús Simóndih Pedro ãt wut báudhdap wut jì. Santiago, ã úd Juanjìh Zebedeo weh ìt jamap wut jì. Queét waícanjeh ìjnit ì jamachah enna, queétdih Boanerges Jesús ãt wut báudhdap wut jì. “Boanerges” niijná, “Énoh panihnit”, niijná ãt chãjap wut jì. Judas Iscariote Jesúsdi eníhcannitdih duó wáini pínah ãt jamap wut jì. Pánih queétdih ñío péanit, Jesús doce ã naáwát táutnit pínahdih ãt numah jwáub dei bejep wut jì.

“Nemép ã wêpatjìh Jesús ã booana caá”, ì niiját

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jwáub dei bejnit, Jesús ã bohénit biíc di munná ìt waad béjep wut jì. Páant ì waadát táttimah, dawá cáacwã múic wáac juibína, caan muúdh ìt yáwap wut jì. Páant ì múic wáac juibínachah ennit, Jesús wã ìt jéih jeémpcap wut jì. ²¹ Pánihna, dawá ì múic wáacat doonádih joinít, caán munná juibínit, Jesús ã déewã caandih wapat táut niijná, ìt ub bejhip wut yuh jì. “Jesús déhena caá ã chãjap”, queét ìt niijíp wut jì.

²² Biquína Moisés ã wutatjidih bohénit Jerusalén tátchimant dei juibínitboó nin pah ìt múic niijíp wut jì: “Nemépwã ì maáh Beelzebú ã wêpatjìhjah caá nemépwádh ã bacat táutap”, ìt niijíp wut jì.*

²³ Páant ì niijíchah joinít, Jesúsboó queétdih nin pah ãt níj naáwap wut jì: “**Nemépwã múicjeh ìpí múic bacacan caá. Nemépwã ì maáh ã wêpatjìh nihcan, Táini Espiritu ã wêpatjìh queétdih wã bacana caá.** ²⁴ **Nin pah ã jamna caá: Det biíc baácdih moonjéh yuhna múic maona, queét nihat ìta wan beedáh bej tagaá.** ²⁵ **Pánihat pah,**

* 3:9-10 Mr 4.1; Lc 5.1-3 * 3:22 Mt 9.34; 10.25

biíc yoobó, biíc m̄udíh moonjéh yuhna, míc maona, ita jwei peét bej tagaá. ²⁶ **Satanás, nemépwā í maáh áihwādh bacana, biíc yoobó muntih páant ā yapachah, ā wēpatbut āta buud tágáá.**

²⁷ **“Nin pahbut ā jumna caá: Wēpép newéih m̄uná ded nuúmihna yuhna, ā jéih waadcán caá. Obohjeéhtih, caandíh chéopéanit, áih bií déedih ā jéih ubna caá.**

²⁸ **“Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Det yéej chājna, Diosdih yeejép wéhena yuhna, í jwúb túut nuumúchah, Dios í yéejatdih ā yohihna caá.** ²⁹ **Páant í yéejatdih ā yohochah yuhna, Túini Espíritubodíh yeejép í wéhénachah, caandíh bácah ā noón quíib buudcán níit. Páant í níijátji jíib, peéh chājat páantjeh ā jumbipna caá”,** Jesús át níijíp wat jí.*

³⁰ Jesús Túini Espiritu ā wēpatjīh nemépwādh ā bacanachah yuhna, “Caán nemépwā í maáh ā wēpatjīh nemépwādh ā bacana caá”, Moisés ā watatjidih bohénit í níijíchah joinít, Túini Espíritudih í yéej wéheatji jíib Jesús queédih páant át níij naáwáp wat jí.

*Jesús ā déewā caandíh í bidat
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)*

³¹ Páant ā naáwát pónih, Jesús ā íin ā údwā biícđih ít juibínap wat jí. Pánih juibínit, jóocmant páinit, Jesúsđih ít bid baca bojat túutap wat jí. ³² Pánihna, ā pebh chúdnitboó caandíh nin pah ít níijíp wat jí:

—Ma íin, ma údwā biícđih jóocmant meemđih bidna wuát ít chājap, ít níijíp wat jí.

³³ —**Ma naáwát túina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tígáá wā íin? ¿Det tígáá wā údwābut, yeéb ní jenah joyóchah?** Jesús queédih át níijíp wat jí.

³⁴ Páant níijnít, ā pebh chúdnitđih jútnit, nin pah át níijíp wat jí:

—**Nit caá wā íin panihnit, wā údwā panihnitbut í jumap.**

³⁵ **Pánihna, ded Diosdih táijepahni wā úud, wā jwan, wā íin panihni ā jumna caá, át níijíp wat jí.**

4

*Waáh momni naáwát
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Pánih bohé péanit, bac bej, íim jwéejđih dei juibí ñuhnit, Jesús cáacwādh át jwúb bohénap wat jí. Pánih bohénit, dawá ā pebh í juibí ñuhuchah, ímđih pahni jááj chóodih Jesús át waad páhap wat jí. Queét íim jwéejđih ít táij yáo ñuhap wat jí.* ² Pánih waad páhnit, dawá ā jenah joiní naáwátñajīh bohéna, Jesús nin pah queédih át níij naóh bohénap wat jí:

³ **“íNin naáwátđih ní táij joyoó! Biíc newé waáh momodíh ā bejep be.** ⁴ **Páant ā waáh bojochah, biquí tíbna namádh ā buug ñájap yah be. Obohjeéhtih, waicanjeh jáóhnit, jwébehwā caán tíbnadh í jeémáh bojop be.** ⁵ **Biíh tíbna jeejīh yewéni baác jumapboó ā buug ñájap be. Pánih buug ñájnit, waicanjeh ā chíih júúwáp yah be.**

⁶ **Pánih chíihna yuhna, yeó tabit ā chāhachah, ñeh bainíjeh jumna, ā diib téhah bejep be.** ⁷ **Biíh tíbna nemép óotna cātíh ā buug ñájap be. Pánih buug ñájnit, ā chíihichah, caán nemép óotnaboó caandíh ā chíih yap bejchah, momniboó mánahna, ā quehcap be.** ⁸ **Obohjeéhtih, biíh tíbna túini baácboó ā buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíhñit, ā táij quehep be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadh treinta tíib, biíh wawánadh sesenta tíib,**

biñh wawánadiah cien tíib ã jumap be", cáacwādhīh āt niijíp wut jī.

⁹ Páant niij péanit, "¡Ded molít jamna, ã túi joyó naáh!" Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Ā bohénit beh joicán, Jesúsdiñh ĩ wābh joyát

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Queét joinítji ĩ jwáub bejat túttimah, Jesús doce ã bohénit, bita daocánnit biicdih caandíh nin pah ĩt niij wābh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá cáacwādhīh bohéna, ma jenah joiní naáwátjñhjah mapí bohé? caandíh ĩt niijíp wut jī.

¹¹ —**Dios jwí Maáh yoobát jumna, nihat cáacwādhīh ã teo wáacat pínah dooná, jwí déewā jon jātih moondíh ã jéihya jwuhca naáh doonádhīh bue yeéb wā bohénitdhīh Dios ã jéihyat táutna caá. Obohjeéhtih, bitadhīh páantjeh ã jéihya jwuhcah, wā jenah joiní naáwátjñhjah queétdih wāpí bohéna caá.** ¹² Pánihna, wā chājatdhīh enna yuhna, ĩ beh encan caá. Wā naáwátdhīh joiná yuhna, ĩ beh joicán caá. Pánih beh encan, beh joicán, ĩ yéejatdhīh cádahcan, wā pebh ĩ tac páud jūóhcah, ĩ yéejatdhīh wā yohcan niit,* Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Waáh momni naáwátdhīh ã beh joyáat

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ "Yeéb butéh wā naóhndih beh joicán, biñh wā naáwát pínahdhībut ñi beh joicán niit", Jesús ã bohénitdhīh āt niijíp wut jī.

Túttimah, ã jenah joiní naáwátdhīh ĩ jéihyat pínah niijná, queétdihjah nin pah āt jwáub niij naóh bohénap wut jī: ¹⁴ "Wñih táini doonádhīh naóhni, waáh momni panihni caá." ¹⁵ Biquína joinít namáboó bueg ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandíh ĩ joyát

túttimahbitjeh, Satanás jūóhnit, jwébehwā caán tíibnadhīh ĩ jeémát pahjeh, queét ĩ joyátjdhīh ã quíib buudána caá. Páant ã quíib buudánachah, ĩ joyátjdhīh náhnican, ĩ jéih jepahcan caá.

¹⁶ **Bitá joinítboó jeejih yewéni baácdih bueg ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandíh joinít, bádí ĩ wēi jwuhna yuh caá.**

¹⁷ **Obohjeéhtih, wēi joiná yuhna, ñeh jáap bejni panihni ĩ jumna caá. Yeejép ã yapachah, wñihwā ĩ jumat jíib bita queétdih ĩ yéej chājachah, waicanjah wñih táini doonádhīh ĩ cádahna caá.** ¹⁸ **Bitá joinítboó nemép ootna cátih bueg ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandíh joinít, ĩ jepahna yuh caá.**

¹⁹ **Obohjeéhtih, nin baácdih bóodih bádí jenah joinít, dinerodih, bií déedihbut bádí ĩ bíbohíhatdhīhjah ĩ jenah joiná caá. Páant ĩ jenah joyóchah, ĩ joiní táini dooná pácahi panihni ĩñh caolihboó ã jéih behcan caá.**

Pánihna, caandíh jenah joicán, táiniboodíh ĩ jéih chājan caá. ²⁰ **Obohjeéhtih, bitaboó wñih táini doonádhīh joinít, táini baácboó bueg ñájni panihni ĩ jumna caá. Caandíh joiná, túi jepahnit, táinidih ĩ jéih chājna caá. Queét treinta tíibna ã quehat pah ĩ jumna caá. Bitá túi jepahnit, bádí túi chājna, sesenta tíibna ã quehat pah ĩ jumna caá. Bitá túi jepahnit, chah bádí túi chājna, cien tíibna ã quehat pah ĩ jumna caá",** Jesús āt niijíp wut jī.

Quehat pah ĩ jumna caá. Bitá túi jepahnit, bádí túi chājna, sesenta tíibna ã quehat pah ĩ jumna caá. Bitá túi jepahnit, chah bádí túi chājna, cien tíibna ã quehat pah ĩ jumna caá", Jesús āt niijíp wut jī.

Jiát dah naáwát

(Lc 8.16-18)

²¹ Páant niij péanit, nin pah queétdih āt jwáub niij naóh bohénap wut jī: "Wā bohéat jiát panihni caá. Jiát dahdih jíi péanit, wáam dahjñh ñipí páah jwejcan caá. Caan dáhdih

* 4:12 Is 6.9-10

chúdat páha nampboobát ñipí jii jwéjcan caá. Obohjeéhtih, á táí yeh iigát pínah niijná, japboó ñipí jii cáagna caá.*²² Jiiát dah á yeh iiguíchah jwí táí enat pah, játih í beh joicátjidih táttimah cáacwá í jéihbipna caá.*²³ ¡Ded molít jumna, á táí joyó naáh!²⁴ Páant ñi táí jepahachah ennit, Dios yeebdíh á táí teo wáacbipna caá, chah ñi beh joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, joiná yuhna, ñi joyáh bojochah enna, yeebdíh á teo wáaccan niít. Páant á teo wáaccan, ñi beh joicán niít.*²⁵ Ded táí jepahni táí beh joini á jumbipna caá. Obohjeéhtih, jepahcanniboó ‘Baini wá beh joiná caá’, niijná yuhna, beh joicáni á jumbipna caá”, át niijíp wat jī.*

Trigodih momat naáwát

²⁶ “Dios á maáh jumat, trigodih momat panihni caá.²⁷ Mom péanit, chei jumat pah ũo, yeó jáap jumat pah ápi jáana caá. Páant á chájat pónih, á jéihcah yuhna, á momni á behna caá.²⁸ Baácboó momnidih Diosjeh á behana caá. Páant á behanachah, caán pínah á jwíih chíihna caá. Caán á behechah, áih wawá pínah ápi yabacna caá. Caán wawá behnit, á búuhachah, áih quehena á jigohna caá.²⁹ Caandíh ũb láa caan quéhena á behechah ennit, cáacwá ipí bóod ũbna caá.* Á momni ded pah á behatdih á beh joicát pah, cáacwá ded pah Diosdih í jepahatdihbat ñi jéih beh joicán caá”, Jesús át niijíp wat jī.

Mostaza tíb naáwát

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ “¿Dios á maáh jumat ded pahna tiguaá, ñi jenah joyóchah?

¿Caandíh ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joini tiguaá caandíh wá naóhbi?³¹ Mostaza tíb ded pah á jumatdih wá naáwáchah, caandíh ñi beh joibipna caá. Caán tíb cáo tíbih pah bóo á jumna caá.³² Pánih baini tíbih jumna yuhna, caandíh í momochah, chíihna, á táí behna caá. Páant á behechah, áih cácanaboó jwébehwá yeó cháhatdih ipí jwei jaamná caá. Pánihat pah tiguaá Dios á maáh jumat. Áihwá daocannit jwíih jannitji, táttimah í dao béjipna caá”, Jesús át niijíp wat jī.

Naáwátñajíhjhéh á bohéat

(Mt 13.34-35)

³³ Caán dée naáwátñajíh cáacwá í jéihyat pah bóo Jesús queétdih ápi bohénap wat jī.³⁴ Naáwátna á wihcah, queétdih ápi bohécap wat jī. Obohjeéhtih, á bohénitdihjhéh á bohéatjidih Jesús ápi jwáub naáwáp wat jī, í táí beh joyát pínah niijná.

Búdí johlit nolihatdihbat Jesús á yayáat

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Pánih cáacwádih bohé péanit, tōo ñáh jáúwáchah,

—Chóbe ímdih jwí chúuh bejjíh, Jesús á bohénitdih át niijíp wat jī.

³⁶ Jesús páantjeh jááj chóodih pahnit, á bohénit bíicdih, caandíh joinitdih ít éemp chúuh bejep wat jī. Bitabat bíih jááj chónajíh íjeéh ít chúuh bejep wat jī.³⁷⁻³⁸ Páant í chúuh bejehchah, Jesús jááj chóo méimant waó cáagatjih cáag lajnit, át ũwup wat jī. Páant á ũwat pónih, búdí johlit nolihatbat át jáúwáp wat jī. Búdí nolihat á jumachah, íih jááj chóo át daábíhip wat jī. Obohjeéhtih, Jesúsboó át jáacap wat jī.

Páant á jáacah ennit, nin pah caandíh ít niij wacup wat jī:

* 4:21 Mt 5.15; Lc 11.33 * 4:22 Mt 10.26; Lc 12.2 * 4:24 Mt 7.2; Lc 6.38 * 4:25 Mt 13.12; 25.29; Lc 19.26 * 4:29 Jl 3.13

—Bohéní, daabná caá jwí chājap. ¿Jwí chīc wunat pínahdih ma úmcan níit? Ít níj ñaacáp wut jī.

³⁹ Páant í níj wucuchah jáanit, Jesús johlit, nolihtatdihbat

—**¡Laihca bojoó! ¡Ma yayaá!** át níj jūihñap wut jī.

Páant ā níjíchahjeh, johlit, nolihtatbut bícmantjeh át yayáh bejep wut jī.

⁴⁰ Páant ā níját túttimah, ā pej jumnitdih nin pah át níjíp wut jī:

—**¿Dépanih tigaá búde ní úm?** **Weemdih táí jenah joiná, ñita úmcan tagaá,** át níjíp wut jī.

⁴¹ Obohjeéhtih, búde úmmit, queétoó nin pah Ít míc níjíp wut jī:

—¿Dedé cāac tigaá nin? Á naáwáchahjeh, johlit, nolihtatbut ā yayáh bejna caá, Ít níjíp wut jī.

5

Gadara baácdih bóo nemépwā jumnidih Jesús ā booaat
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jesús johlitdih yayániji ā bohénit bícdih Gadara baácna Ít chúh juibínap wut jī. ² Pánih chúh juibínit, Jesús wā í aab béjehah, cāac yohopmant nemépwā jumni newé Jesús dih át jwāáh dei bejep wut jī. ³ Caán newé cāac yohopboó jeé íitna āpī jumap wut jī. Cāac wā caandih chéona yuhna, Ít jéih teocap wut jī. ⁴ Dawá láa Ítah tōpjīh āih téihya colóhnadih í chéwechah yuhna, āpī páud wái daj yohop wut jī. Áih jícha colóhnadihbut Ítah tōpjīh í chéwechah yuhna, āpī daj mao yohop wut jī. Pánih wēpni ā jumachah, cāac wā caandih Ít jéih teocap wut jī. ⁵ Cāac yohop jeé íitnaboó chei jumat pah, yeó jáap jumat pahbut caán mícjeh jee dáhjíh āpī míc mao ñaacáp wut jī.

⁶ Pánihna, Jesús yúup ā jūúwáchah ennit, caandih át jwāáh ñáo dei juibínap wut jī. Jesús pebh juibínit,

ā wēpatdih jéihna, át bódicha caj yoh ñajap wut jī.

⁷⁻⁸ Páant ā chājachah enna,

—**¡Nemépwāá, nin newémant ñi bac bejeé!** Jesús át níjíp wut jī.

Páant ā níjíchah joinít, caán newéih jacmant nin pah nemépwā Ít níj ñaacáp wut jī:

—Jesús, Dios chah wēpni wūáh ¿Dépanihat túat tigaá jwiít dih páant ma chāj? Dios ā enechah, meemdih jwí úbhna caá. Jwiít dih ma peéh chājca bojoó, Jesús dih Ít níjíp wut jī.

⁹ —**¿Dedé tigaá ma wut jum?** Jesús át níjíp wut jī.

—Dawá caá jwiít jwí jumap. Pánihna, Legión caá wā wut, Jesús dih át níjíp wut jī. “Legión” níijná, “Dawá” níijná át chājap wut jī.

¹⁰ —Jwiít dih bíh baáboó ma wahca bojoó, nemépwā Ít níjíp wut jī.

¹¹ Queét pebh, jeé ñaj deyepboó, momo mūwā í bid jeéméchah ennit, nin pah nemépwā Jesús dih Ít níjíp wut jī:

¹² —Queét mūwā dih jwiít dih ma waadát túatú, Ít níjíp wut jī.

¹³ —**Ñi waad béjeé bácah,** Jesús át níjíp wut jī. Páant ā níjíchahjeh, caán newéih bácahmant bac bejnit, mūwā dih Ít waadáp wut jī. Páant í waadáchah, ímna ñáo dei bej, buúg báahnit, mūwā Ít chīc wunap wut jī. Dos mil mūwā Ít wunap wut jī.

¹⁴ Páant í buúg báah chīc wunuchah ennit, queédih en daonítji íh tátchiboó Ít jweí jwúub bejep wut jī. Jweí jwúub bejnit, niht í jwāáhnit dih Ít naáwáp wut jī. Queét í jumni tátchidih jwúub juibínit, caánboobút Ít naóh peetép wut jī. Páant í naáwáchah joinít, caán tátchidih moón Jesús ded pah ā chājatjidih enedih Ít bejep wut jī. ¹⁵ Jesús pebh juibínit, nemépwā jumni caánboó táinjeh ā chúuduchah, Ít enep wut jī. Pánih chúudna, yégueh duonít, táí jenah

joiní át jumap wat jī, buca. Obohjeéhtih, queét juibínitboó caandíh enna, bádí ít úumap wat jī. ¹⁶ Jesús ā chājatjidih ennitji jāap jainítboodih Jesús ded pah nemépwādh bahat tútnit, muwādh ā waadát tútatjidihbut ít naáwáp wat jī. ¹⁷ Caán doonádih joinít, Jesúsdh náahcan, caán baácdih moón íih baácmant Jesúswādh ít jwúub bejat tútup wat jī.

¹⁸ Jesús wā jāáj chóodih í waadáchah, nemépwā jumnihi nin pah át niijíp wat yuh jī:

—¿Majeéh weembát wā bej jíih? át niijíp wat jī.

¹⁹ —**Wājeéh ma jūúwáchah, áta táí ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém, ma Maáh, meemdh ígah ennit, ded pah wā teo wáacatjidih ma déewādh naáwát tút niijná, í pebhna ma jwúub bejeé,** Jesús caandíh át níj jepahap wat jī.

²⁰ Páant ā níj jepahachah joinít, jwúub bejna, nemépwā jumnihi ā déewādh át naáwáp wat jī. Chénat Pah Téihya Tútchi wāt jumni baácbó Jesús ded pah ā chājatjidih níhatdh naóh jibidih át bejep wat jī. Páant ā naáwáchah joi níhñit, níhat Diosdh bádí ít wēi naáwáp wat jī.

Áih yégueh chóodih juí, teonih, Jairo nuumdíhbut Jesús ā booaat (Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Túttimah, Gadara baácmant Jesús wā ít jwúub chúuh bejep wat jī. Pánih chúuh bejna, íim jwéejdih í nían juibínachah, dawá Jesúsdh enedih ít juibínap wat jī. Pánih juibínit, Jesúsdh ít wáac níuh páuda bojop wat jī. ²² Páant í níuh páuda bojochah, queét cātíh Jairo Jesús pebh át juibínap wat jī. Jairo jwiít judíowā jwí míic wáacat muudih en daonít maátajeéh jumni wat jī. Jesús ā wēpatdh jéihñit, áih jíitcha pebh páah yoh níajnit, nin pah át niijíp wat jī:

²³ —Wā nuúm mi wunat tút chājachah ennit, ma pebh wā jūúwáp be. Caántdh teo jāha booaat tút niijná, wíih muuná wājeéh ma jūúwá, át niijíp wat jī.

²⁴ Páant ā niijíchah joinít, Jesús Jairojeéh át bejep wat jī. Páant í bejehah, cáacwābut íjeéh ít bejep wat jī. Páant cáacwā cātíh ā bejehah, dawá caandíh túbit ít too péenap wat jī. ²⁵ Cáacwā cātíh bíih wili wunnihbut mit jumap wat jī. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wunnih mit jumap wat jī. ²⁶ Dawá cohnit caántdh ítih cohop wat yuh jī. Obohjeéhtih í cohochah yuhna, chah mit tubanap wat jī. Nihat míih dinero í cohah jib wāhna yuhna, mit boocap wat jī. Chah yeejép wat jī mi wunat. ²⁷⁻²⁸ Pánihna, cáacwā Jesús dh doonádih í míic wéhenachah, mitát joyóp wat jī. Joinít, caántjeh nin pah mit níj jenah joyóp wat jī: “Jesúh yégueh chóodihjeh juibí teona, wā boobipna caá”, mit niijíp wat jī. Páant níj jenah joiná, cáacwā cātíh Jesús táahmant juibínit, áih yégueh chóodih cháhbitjeh mit juibí tewep wat jī. ²⁹ Páant mi tewe chahjeh, mi wunat át yayáh bejep wat jī. Páant ā yayátdih míih bácahíh mit joyóp wat jī. ³⁰ Páant mi juibí tewe chah, ā booaat wēpat caántdh ā cháúátdih Jesúsbut át joyóp wat jī. Pánih joiná, cáacwā cātíh tac páud níhñit, nin pah át niijíp wat jī:

—¿Déhe tiguaá wíih yégueh chóodih ā juí teo? át niijíp wat jī.

³¹ —¿Páant, dawá cáacwā meemdh í too péenachah jéihna yuhna, páant ma níj wábh joi? ā bohénitboó Jesúsdh ít niijíp wat jī.

³² Obohjeéhtih, yégueh chóodih juí, teonidih jéihíhna, Jesús át en bidip wat jī. ³³ Pánihna, mi booadih jéihñit, úumna, caánt Jesús pebh mit páah yoh níajap wat jī. Pánih páah yoh níaj, méménit, Jesúsdh táí yoobópdihjeh mit naáwáp wat jī.

34 Páant mi naáwáchah joinít, nin pah Jesús caántdih át niijíp wut jĩ:

—**Nuumú, wá wēpatdih táí jenah joiná, ma boona be. Wēinit, ma bejeé. Caán wunat meemdih á jwáub júóhcan niít, páant muntih,** át niijíp wut jĩ.

35 Jesús caántdih páant á ni-ijíchahjeh, Jairoih muumánt bejnit, á déewá á pebh ít juibínap wut jĩ.

—Jáantjeh ma nuúm mi wunah bejep be. Bohénidih ma jwáub bejat táutú, Jairoidih ít niijíp wut jĩ.

36 Obohjeéhtih, í niijátidih joyáh bojnit, Jesús nin pah Jairoidih át niijíp wut jĩ:

—**¡Ma úmca bojoó! ¡wá wēpatdih páantjeh ma táí jenah joyoó!** át niijíp wut jĩ.

37 Táltimah, ájeéh péenitdih **“Ninjh ñi páñaá”**, niijnít, Jesús Jairojeéh áih muuná ít béjep wut jĩ. Pánih bejna, Pedro, Santiago, á úud Juan, queét biíc peihcannitdihjeh át numah bejep wut jĩ. 38 Jairoih muuná juibínit, wunnihdih dawá tubit ñaac jáinítidih át enep wut jĩ. 39 Pánih enna, caán muudih waadní, queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**¿Dépanihna tubit ñaac jái tígaa ñi chãj? Nint wébít wunnih nihcan caá. Ñona caá mi chãjap,** át niijíp wut jĩ.

40 Obohjeéhtih, páant á niijíchah joinít, caandih ít dehwep wut jĩ. Páant í dehwechah, queét nihatdih Jesús át bacat táutap wut jĩ. Páant í bac bejehah, Pedro, Santiago, Juan, wunnih mi mánadihbut wébít mi lajni tólihboó át numah waad béjep wut jĩ. 41 Pánih waad juibínit, miíh téihyadih teonit,

—**¡Talita cumi!** Jesús caántdih át niijíp wut jĩ. Páant niijná, **“Bainíhmaá, ma ñah ñuhú”**, niijná át chãjap wut jĩ.

42 Páant á niijíchahjeh, ñah ñuhnit, mit yáac chüi bejep wut jĩ. Caánt

doce jópchi mit bíbohóp wut jĩ. Páant mi booatdih ennit, caán tólihdih á numah waad béjnit búdí ít joi ñáhup wut jĩ. 43 Obohjeéhtih, Jesús queétdih ded pah mi booatdih naáwát táutcan, jeémátidih át wáhat táutap wut jĩ.

6

Nazaret tátchidih moón Jesúsdih í náahcat

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Jairoih muumánt bac bejnit, Jesús á bohénit biícidih á behni Nazaret tátchina át jwáub juibínap wut jĩ. 2 Pánih juibínit, chooát yeó jáapdih jwí miíc wáacat muudih Jesús wá ít waad béjep wut jĩ. Pánih waad béjnit, Jesús caanjih jumnitdih át bohénap wut jĩ. Páant á bohénachah, dawá caandih ít joi wáhi bejep wut jĩ. Pánih joi wáhi bejnit, nin pah ít miíc niij wábh joyóp wut jĩ:

—¿Jesús dedjih tígaa, nin bohéatdih át joijí? ¿Ded pah tígaa á táí jéih beedá? Pánih jéihnit, jwiít cáacwá jwí jéih chãjca naáhdih ápi chãj jáutna caá. 3 Maa teonijeh caá. María wúh á jumachah, Santiago, José, Judas, Simón á úudwá í jumna caá. Á jwanna yaádhbut jwí pebh í jumna caá. Caán jwiít panihni man tígaa á jumap, ít miíc niijíp wut jĩ.

Páant niijnít, ded pah á jumatdih jéihcanjeh, caandih ít náahcap wut jĩ.

4 Páant í náahcah ennit, Jesús nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

—**Dios naáwátidih naóh yapanidih cáacwá ípi wéina caá. Páant í weñechah yuhna, áih tátchidih moón, á déewá, áih muudih jumnitboó, caandih ípi wéican caá. Pánihna, ninjh behni wá jumachah, weemdih ñi náahcan caá,** át niijíp wut jĩ.*

5 Caán tátchidih jumna, Jesús Dios á wēpatjih át jéih chãj jáutcap wut jĩ. Pánih chãjcan yuhna, biquína

wannitdih teo jáhanit át boonanap wut jĩ. ⁶ Caanjĩh moón caandĩh ĩ jepahcah, át en wáhi bejep wut jĩ. Pánihna, caan pébh jumni tátchinadih Jesús wá bohénadih ĩt bejep wut jĩ.

Jesús doce ã bohénitdih ã wahat
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Táltimah, doce ã bohénitdih ã pebh bid bojnit, ã wēpatdih queétdih wáhna, chénewã, chénewã, chénewã míic Jesús át wahap wut jĩ, biih tátchinadih moondĩh teo wáacnit, nemépwãdih ĩ bacat tútat pínah niijná. ⁸ Pánih wahnit, nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

—**Bíi dée, pan, wuh wuáh, dinerodih ubcan, ñi íoh cajat nahdihjeh pohba ñi ub bejeé.**

⁹ Ñi túat nuumát pínah yégueh, zapatosdihbut ñi ub hejca bojóo.

¹⁰ Páant ñi bejehcah, ñi juibíni tátchinadih moón yeebdĩh úwat tólih ĩ wáhuchah, caán muudĩhjuh ñi chãojwúhuá. Caán tatchimant bejnajeh, caán muudĩh ñi cádah bejeé. ¹¹ Ded tatchidih moón yeebdĩh náahcan, ĩ joiíhcah, caán tatchidih yap bejna, ñiuh zapatosdih bóo becchídih ñi péoh mao yoh jéenanaá, queétdih Dios ã yohat pínahdih ĩ jéihyat pínah niijná. Yoobópdih yeebdĩh wá naóhna caá. Sodoma tatchidih moón, Gomorra tatchidih moonbút tabit yeejép chãjnit ĩ jumuchah yuhna, péeni yeó jáap, yeebdĩh náahcannitjiboodih chah peéh chãjat ã jumbipna caá, át niijíp wut jĩ.*

¹² Pánihna, queét doce ã wahnitboó Jesúsĩh túini dooná naawádih ĩt bejep wut jĩ, cáacwã ĩ yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodih ĩ túat nuumát pínah niijná. ¹³ Pánih bejnit, dawá nemépwãdih bacat

túatnit, wannitdihbut yijĩh ñái, wúbhnit, ĩt boonanap wut jĩ.*

Juan Daabánidih ĩ mawat
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Jesús ã bohénit ĩ bohé jibichah, ded pah Jesús ã chãjat doonádih dawá ĩt joyóp wut jĩ. Maáh Herodesbut át joyóp wut jĩ. Pánih joinít, “Juan Daabáni ã wunat táltimah, át jwáub boo pud júoh níit át chãjap? Pánih boo pud júohni jumna, jwiít cáacwã jwĩ jéih chãjca naáhdih ã jéih chãjna caá. Pánihna, caán Jesús Juanjehna tigaá”, át niúj jenah joyóp wut yuh jĩ.

¹⁵ Bitá “Elías caá”, niúj, bitabut “Jon jãtih Dios naawát dih naóh yapani dée ã jumna caá”, ĩt niijíp wut yuh jĩ.*

¹⁶ Páant ĩ niijichah joinít, Herodesboó

—Juanjidih waó wã bóod yohat túatniji át jwáub boo pud júoh tagaá, át niijíp wut jĩ.

¹⁷⁻¹⁸ Juandih ĩ mawat pínah jãtih, Herodes ã úud Felipe áa Herodíasdih át dúuc wái áa jumap wut jĩ. Páant ã dúuc wái áa jumap peéh Juan caandĩh nin pah át niúj jãihñup wut jĩ: “Ma úud áadih dúuc wái áa jumna, Dios ã wúatdih yap yohna caá ma chãjap”, át niijíp wut jĩ. Páant ã niiját peéh yad Herodías Herodesdih nemat muúboó Juandih mit nemat túatup wut jĩ. Páant mi wúatdih jepahnit, Herodes caandih chéwat túatnit, nemat muúboó át nemat túatup wut jĩ.*

¹⁹ Herodías Juandih tabit eníhcan, mit mao yohat túatíhip wut yuh jĩ.

²⁰ Oboghjeéhtih, Herodes “Juan Dios naawát dih naóh yapani ã jumna caá”, niúj jenah joinít, Dios ã peéh chãjatdih úumna, caandih át mao yohat túatcap wut jĩ. Ded pah ã túi chãjat pínahdih Juan caandih ã naawáchah, Herodes búdí át jenah

* 6:11 Lc 10.4-11; Hch 13.51 * 6:13 Stg 5.14 Lc 3.19-20

* 6:15 Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19 * 6:17-18

joyóp wut jĩ. Pániĥ bádí jenah joiná yahna, Herodes caandíĥ ápĩ táí wēi joyóp wut jĩ. ²¹ Páant ā wēi joyóchah yahna, Herodíasboó “Ded pah caandíĥ wā mawat tútbi”, páantjeh mit niíj jenah joyóp wut jĩ. Páant mi niíj jenah joyóchah, ā cāac jumat yeó jáapdiĥ wēina, mi áa Herodes āiĥ cāacwādiĥ míc wáacat tútntit, búdí āt numah jeémép wut jĩ. Caán nump jumnit maáta, āiĥ soldadowā maáta, Galilea baácdiĥ moón maátabut, ā numah jeémátdiĥ enediĥ ít juibínap wut jĩ. ²² Biícdiĥ ĩ jeéméchah, Herodías nuámboó queétdiĥ mit eo júutap wut jĩ. Páant mi eo júutachah ennit, Herodes, ā bid bojnitbut, búdí ít weñep wut jĩ.

—Dedé ma náahatdiĥ weemdíĥ ma úbúchah, meemdíĥ wā wāhbiĥna caá. ²³ Dios ā enechah, yoobópdíĥ meemdíĥ wā naóhna caá. Ma úbát pah bóo tac yoób wā maáh jumatdiĥ meemdíĥ wā wāhbiĥna caá, mi íbi Herodes caántdiĥ āt niíjap wut jĩ.

²⁴ Páant ā niíjíchah joinít, mi ín pebhna bejnit, nin pah caántdiĥ mit niíj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé déediĥ tigaá wā úbhbi? mit niíjap wut jĩ.

—Juan Daabániĥ wao dáhdíĥ dúuc bóodnit, meemdíĥ ĩ wāhu naáh, mi nuámdíĥ mit niíj jac wutap wut jĩ.

²⁵ Páant mi niíj jac wutachah joinít, mi íbi pebhna wēpép bejnit, nin pah caandíĥ mit niíjap wut jĩ:

—Juan Daabániĥ wao dáhdíĥ dúuc bóodnit, caán ā wanatdiĥ wā jéiĥyat pínah niíjná, pamapjih cáagnit, weemdíĥ ĩ wāhu naáh, mit niíjap wut jĩ.

²⁶ Páant mi niíjíchah joiná, maáh Herodesboó búdí āt jígahap wut yah jĩ. Obohjeéhtih, cāacwā ĩ enechah, “Dedé ma náahatdiĥ meemdíĥ wā wāhbiĥna caá”, átát niíjap wut jĩ. Pániĥna, ā niíjátjidiĥ cāacwā ĩ joyóchah, tícna, “Meemdíĥ wā wāhcan niít”, caántdiĥ āt jéiĥ

niíjcap wut jĩ. ²⁷ Biícmantjeh Juaníĥ wao dáhdíĥ dúuc bóodat tútntit, soldadodiĥ āt ub júúwát tútup wut jĩ. ²⁸ Páant ā wutachah joinájeh, bejnit, āiĥ wao dáhdíĥ dúuc bóod, pamapjih cáagnit, āt ub júúwáp wut jĩ. Pániĥ ub júóhnit, Herodías nuámdíĥ āt wāhup wut jĩ. Páant ā wāhuchah, āiĥ wao dáhdíĥ teonit, beh wilidiĥ mit teo yapanap wut jĩ.

²⁹ Pániĥna, caandíĥ ĩ mawatji doonádiĥ joinít, āiĥ bácaĥjidiĥ úbudiĥ juibínit, Juan ā bohénitji cāac yohopboó ít yohop wut jĩ.

Cinco mil cāacwādiĥ Jesús jeémát ā wāhat

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jesús ā wah bojnitji ā pebh jwúub juibínit, ded pah ĩ chājatjidiĥ, táini dooná ĩ naáwátjidiĥbut Jesúsdiĥ ít naáwáp wut jĩ.

³¹ Túttimah, queét ĩ jumapboó dawá cāacwā jwíĥ juibínitji bita ĩ juibínachah, ĩpĩ ñahwat jwúub bejep wut jĩ. Páant dawá ĩ jumachah, Jesús wā ít jéiĥ bid jeémcap wut jĩ. Pániĥna, ā bohénitdiĥ bíáboó āt numah bejep wut jĩ.

—**Chóbe cāac wihcapboó jwí choo jwáhjĥ**, queétdiĥ āt niíjap wut jĩ.

³² Páant ā niíjíchah joinít, queét jááj chóodiĥ waadnit, cāac wihcapboó ít cháuh bejep wut yah jĩ.

³³ Obohjeéhtih, queét ĩ cháuh bejchah, dawá queétdiĥ beh ennit, ím jwéejdiĥ ít ñuún ñáo púud bejep wut jĩ. Ím pebh bóo tútchidiĥ moonbát ít ñuún ñáo púud bejep wut jĩ. Pániĥna, Jesús wā ĩ juibíat pínah játiĥ queétoó ítát juibínap wut jĩ. Jesús wā ĩ cháuh juibínachah, dawá queétdiĥ ít pái ñuhup wut jĩ. ³⁴ Queétdiĥ bohéni ā wihcaĥ, en daoní wihcanni ovejawā panihnit ĩ jumatdiĥ ennit, Jesús queétdiĥ búdí āt jígah enep wut jĩ. Jígah ennit, queétdiĥ āt táí bohénap wut

jī.* ³⁵ Cheyeh ā jumachah, ā bohénit Jesúsdih nin pah ít niijíp wut yuh jī:

—Cheyeh caá. Ninjĩhbitjeh tátchi wihcan caá. ³⁶ Pánihna, nitdih pehbit jumni tátchinadih ma wahaá, ít jeémát jíib chājat pínah niijná, ít niijíp wut jī.

³⁷—**Yeebjéh queétdih jeémát ñi wáhuá**, Jesús queétdih át niij jepahap wut jī.

—Páant, ocho widh tewat jíibjĩh jeémátdih jwĩ jíib chājachah yuhna, queét nihadidh āta juicán tagaá, Jesúsdih ít niijíp wut jī.

³⁸—**¿Débói pan dah tigaá ā jum? Jéihyat táut niijná, ñi bidbi jwáhuá**, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Páant ā bidat táutnitji jwáub jainít,

—Cinco botoni pan dahna, chéne queejwábut ā jumna caá, ít niijíp wut jī.

³⁹—**Cāacwádh can táu jaihi yílipdih ñi chúdat táutú. Biíc poómp ninboó, biíh poómp canboó, biíh poómp conboó, ñi chúdat táutú**, Jesús át niijíp wut jī.

⁴⁰ Páant ā niijíchah joinít, nihadidh ít chúdat táutap wut jī. Biquí poómpna cincuenta, biíh poómpna cien, nihát ít dawát yoobó páant ít chúdat peetép wut jī. ⁴¹ Táltimah, caán biícjĩh bóo téihya pan dahna, chéne queejwádhbut ubnit, Jesús jeáboó át chéi enep wut jī. Chéi ennit, **“Jeémát ma wáhat táina caá, Paá”**, Diosdih át niijíp wut jī. Pánih wábh péanit, pan dahnadidh át dajap wut jī. Dajnit, nihát cāacwádh ā bohénitdih át jwáub daj wáhat táutap wut jī. Táltimah, queejwádhbut ít wáhat pínah niijná, át daj wáhap wut jī. ⁴² Páant ít wáhachah, jeémpnit, nihát ít táu wad jumap wut jī. Nihát ít táu wad jumachah, páantjeh ít judh jeémpni ít bíbohó wut jī. ⁴³ Páant

ít judh jeémpni pan, queéj déepjĩh doce wáhnadidh ā bohénit ít ub yac yáwanap wut jī. ⁴⁴ Queejdih pandihbut jeémpnit neonájuh cinco mil ít jumap wut jī. Yaádh, ít wehjeéh chah ít jumjip tagaá.

Ímjih Jesús ā yáac cháih bejat (Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Páant ít jeémp péanachah, jááj chóona waadát táutnit, Betsaida tátchina ā játiħ Jesús ā bohénitdih át chúh bej páñat táutap wut jī. Páant ít chúh bejchah, caandih joinitjidih jwáub bejat táutnit, ⁴⁶ caanjéh jeéboó Diosdih wábdidh át páuh laab béjep wut jī. ⁴⁷ Táltimah, cheina ā bohénit íim tac yoób ít chúh bejchah, Jesús biícjeh caánboó wábhna, át chāo jwáhap wut jī. ⁴⁸ Pánih wábhna, queétdih át en chúha bojop wut jī. Í wawápmant queétdih johlit búdí ā jūwáchah, ā bohénit ít meenná yuhna, ít wép bejcatdih át enep wut jī. Pánihna, baabát pínah játiħbit, ít pebh bejna, ímjihjeh Jesús át yáac cháih bejep wut jī. Pánih bejna, queétdih átiħ yap bejihjip wut yuh jī. ⁴⁹⁻⁵⁰ Obohjeéhtih, ā yap bejihichah yuhna, caán ímjih ā bejchah enna, “Wánniíh caolíh caá”, niij jenah joí, en wáhi bejnit, queét tubit ít ñaacáp wut jī. Páant ít en wáhi bejchah ennit,

—**¡Weemdíh ñi en áumca bojó!**
¡Weemjéh tigaá! Jesús át niijíp wut jī.

⁵¹ Páant niij péanit, íjeéh jááj chóona át waadáp wut jī. Páant ā waadáchahjeh, johlit át yayáh bejep wut jī. Páant ā yayáh bejchah ennit, queétoó ít joi ñáhap wut jī. ⁵² Jesús nihát ā wép chāj jéutatjidih enna yuhna, ít táu beh joicátji jíib, dawá pandih ā jígoaatjididhbut ít beh joicáp wut jī. Pánih beh joicán, Jesús johlitdih ā yayáátdidhbut beh joicánjeh, ít joi ñáhap wut jī.

* 6:34 Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16; Jer 50.6-7; Ez 34.5; Zac 10.2; Mt 9.36

Genesaret baácđih moón wənnitđih ā booaat
(Mt 14.34-36)

⁵³ Pánih chúuh bej, Genesaret baácna juibínit, jāáj chóodih caán jēlitđih ít chéo pahanap wət jī. ⁵⁴ Pánih chéo pahanit, jāáj chóomant ĩ aab béjehahjeh, cāacwāboó Jesúsđih ít beh enep wət jī. ⁵⁵ Pánih beh ennit, nihat řih řmunnáboó řńáo aab béjnit, wənnit ĩ řajat chóomant teonit, Jesús pebhna ít əb dei bejep wət jī. Jesús ā řamat doonáđih joinít, nihat caanná ít bejep wət jī.

⁵⁶ Ded ĩ juibíni tátchinaboó, dahwani tátchidih moón, botoni tátchinadih moonbát, bií dée ĩ říib chājat řmúú jóocmant bóo yoahđih ĩ chéenwā wənnitđih řpř əb juibí jwejep wət jī. Páant ĩ juibí jwejnitboó Jesúsđih yéueh chóodih tewíhna, caandíh bádí ít wáábəp wət jī. Pánihna, det wənnit caandíh teonitboó ít boonap wət jī.

7

Cāacwā ded pah ĩ řmíc yéjeaat
(Mt 15.1-20)

¹ Jerusalén tátchimant bejnit, Moisés ā wətatjidih bohénit, fariseowābət Jesús pebh ít řmíc wáac juibínap wət jī. ²⁻⁴ Jwř řuowā ĩ wətatji pahjeh, jeémát pínah jāřih fariseowā, nihat bita jwř déewābət jwřpř téih chocop jī. Bií dée říib chājadih bejnitji řmunná jwřəb juibínit, ĩ wətatji pahjeh téih choccan, jwřpř jeéməcap jī. Pamařna, řuəbátřna, jwř lajatjiniadihbət jwřpř chocop jī. “Dios páant caá ā náahap”, nių jenah joinít, jwř řuowā dawá biřh ĩ wətatjidihbət jwřpř chājar jī. ⁵ Jesús pebh řmíc wáacnit, ā bohénit téih choccanjeh ĩ jeéməchah ennit, fariseowā Jesúsđih nin pah ít nių wáəb jyořp wət jī.

—Jwř řuowā ĩ wətatjidih yap yohnit, ma bohénit téih choccanjeh ĩ jeémřna caá. ¿Dépanih tigaá

caandíh ĩ jepahcan? Jesúsđih ít ni-ijřp wət jī.

⁶ Páant ĩ niųřichah joinít, Jesús nin pah queéđih át niųřp wət jī:

—‘Jwřít táinit caá’, niųřná yəhna, cāacwā ĩ encapboó yeeb yeejəp chājnit caá. **Dios naáwátđih naóh yapani Isaiásji ded pah ři řematđih yoojópdih át nių daacáp tajř:**

‘**Dios nin pah ā niųřná caá: “Nit weemđih táí wēi naóhna yəhna, yoojópdih ĩ jepahcan caá.**

⁷ **Weemđih wáəbhna yəhna, ĩ yee wáəbhna caá. ĩ jenah joyátjeh wətnit, ‘Nin pah caá Dios ā wətat’, řpř nių yee naóh bohéna caá”, Dios ā niųřná caá’, Isaias át nių daacáp tajř. (Is 29.13)**

⁸ **Páant ā nių daacátji yoojópdih tigaá. Dios ā wətatđih yap yohnit, ři řuowā ĩ wətatboodíhřeh ři chājřna caá.**

⁹ **Pánih chājnit, Dios ā wətatđih cádahna, ři déewā ĩ wətatboodíh ři jepahna caá.** ¹⁰ **Dios Moisésjidih nin pah át nių naáwát táutřp tajř: ‘Ři mánadih oinit, ři táí chājar. Ded ā mánadih yeejəp naóhniđih peəh mao yohat ā řumbipřna caá’, át niųřp tajř.***

¹¹ **Páant Moisésji ā niųřát pah, ded ā mánadih ā teo wáaquíhichah yəhna, yeebboó ři teo wáacat táutřan caá. Ā mánadih ā wəhat déejidih Diosboodíh ři wəhat táutřna caá.** ¹² **Pánih bohéna, ā mánadih caandíh yeeb ři táí chājat táutřan caá.** ¹³ **Jwř déewā ĩ wətatđih jepahna, Dios ā wətatboodíh yap yohna caá ři chājar. Dawá biřh ři wətat pahjeh chājat táutřna, Dios ā wətatđih řipř yap yohat táutřna caá, Jesús át niųřp wət jī.**

* 7:10 Ex 20.12; 21.17; Lv 20.9; Dt 5.16

14 Páant fariseowādih niij péa, bita ájeéh péenitdih á pebh bid bo-jnit, nin pah át niijíp wut jī:

—**Yeéb nihat wā naáwátđih túi joinít, ñi beh joyoó.** ¹⁵ **Dedé jeémát ñíh jacđih á waadáchah, ñi téih chocochah, ñi téih chocahbut, Dios yeebđih biíc yoobó á enna caá. Obohjeéhtih, ñi yéej wéheatboó ñíh jacmant á bacachah joiná, ‘Caán yeejép cáac caá’, á niij enna caá.** ¹⁶ **¿Ded molít jumna, á túi joyoó naáh!** Jesús át niijíp wut jī.

17 Páant niij péanit, Jesús wā munná ít waad béjep wut jī. Pánih waad jwabínit, á bohénit á naáwátjidih ít wábh joyóp wut jī. Páant í wábh joyóchah joinít, Jesús nin pah queéđdih át niij jepahap wut jī:

18 —**¿Páantjeh yeéb ñi beh joi jwáhcán niít? Ñíh jacđih waadnit, ñíh jeémátboó ñi jenah joyáđdih á jéih yéejacán caá.** ¹⁹ **Dedé ñi jeémátji ñíh wudah diítboó jumnijidih ñipí jont yohna caá. Caán ñíh caolihđih, ñi jenah joyáđdihbut cháúhcán, Dios á enechah, yeebđih á jéih yéejacán caá,** át niijíp wut jī.

Páant niijná, “Nihat jeémát túini caá”, niijná át chájap wut jī.

²⁰ Nin pahbut át jwáub niij naáwáp wut jī:

—**Ñi yéej wéheatboó ñíh jacmant bacna, ded pah yeejép ñi jenah joyát á jummatdih á jéutna caá.** ²¹⁻²² **Pánih yeejép jenah joiná, nin pah ñi jumna caá: Ñi áa nihcannitjīh yeejép chájna, bií déedih nunná, cáac mao yohna, bitáih bií déedih tabit en ñinahna, bitadih yéejáih jenah joiná, yeena, yeejép chájat pínahđih wéhena, biíh cáac á jummat pah en ñinahna, yeejép dooná naóhna, ‘Weém chah jéihni wá jumna caá’, niij jenah joiná, túi jenah joicánnitbut ñi jumna caá. Páant**

yéej chájat ñi jenah joyátmant á jáóhna caá. ²³ **Páant yeejépđih ñi jenah joyóchah ennit, ‘Queéđ túicannit caá’, Diosboó yeebđih á niij enna caá,** Jesús át niijíp wut jī.

Judío nihcannih Jesúsđih mi jepahat

(Mt 15.21-28)

²⁴ Tiro tútchi, Sidón tútchi pebh jwabínit, caanjīh jumni munnáđih Jesús wā ít waadáp wut jī. Caán munnáboó á jummatdih bitadih át naáwát tútcap wut yuh jī. Obohjeéhtih, á naáwát tútcah yuhna, á jummatdih jéihnit, dawá í jwabínachah, queéđdih át jéih jweicáp wut jī.

²⁵ Caán tútchidih biíc yad wili mi nunnábit nemép jumnih mit jumap wut jī. Pánihna, Jesús ded pah á chájat doonáđih jói, caanjīh á jummat doonáđihbut joinít, á pebhna mit jwabínap wut jī. Pánih jwabínit, Jesúsđih wéina, áih jítcha pebh mit bóđicha caj yoh ñajap wut jī.

²⁶ Caánt Siria baác Fenicia wut jumni tútchidih bóli, Griega wili mit jumap wut jī. Pánihna, Jesús pebh bóđicha caj yoh ñajnit, mi nunnáđih jumni nemépđih á bacat tútat pínahđih mit wábh wut jī.

²⁷ Páant mi wábhchah joinít, nin pah Jesús caántdih át niijíp wut jī:

—**Wébit í jeémát pínahđih ubnit, íh mujjiowáđih jwí jwíih wéhuchah, á túican caá. Pánihat pah, judíowá í jeémát panihni biíh baácđih moondíh wá jwíih wéhuchah, á túican caá,** át niijíp wut jī.

²⁸ —Ma niiját yoobópđih tigaá, Maá. Obohjeéhtih, mujjiowá jeémát cáagat naá nump pánit, wébit í jeémp jéenanidih ípí jeémpna caá. Pánihna, biíh baácđih bóli wá jumachah yuhna, weemđihbut ma teo wáacachah, á táina caá, Jesúsđih mit niij jepahap wut jī.

²⁹ —**Páant ma niij jepahachah, ma nunnáđih jumni ni nemép wáát**

bac bejna caá. Enedih ma bejeé, Jesús caántdih át niijíp wat jĩ.

³⁰ Páant ā niijíchah joinít, miih munná jwúub jaibínit, mi nnumdíh nemép wihcannih mi lajachah, mit enep wat jĩ.

Wéhecan, joicánnidih Jesús ā booaat

³¹ Jesús wā Tiro tátchi jumni baácmant bejnit, Sidón tátchidih jaibí yap bej, Galilea íim conanaamánt jwúub dei jaibínit, Chénat Pah Téihya Tútchina wāt jumni pehbhoó ít jaibínap wat jĩ.

³² Páant í jaibínachah, biíc newé wéhecan, joicánnidih Jesús pebh cāacwā ít ub jaibínap wat jĩ, caandíh ā booaat pínah niijná.

³³ Jéih joicánnidih chibít yuúp Jesús át numah bejep wat jĩ. Pánih bejnit, newéih molítidih Jesús āih téih tíbjĩh chibít át taj waadánap wat jĩ. Pánih taj waadá péanit, Jesús āih téih tíbdih cói cáagnit, newéih nuúcdih át teo jáhanap wat jĩ.

³⁴ Pánih teo jáha péanit, jeáboó chéi ennit, caolih juí jéena bojnit, “**¡Efatá!**” át niijíp wat jĩ. “¡Efatá!” niijná, “¡Ma wātaá!” niijná át chājap wat jĩ. ³⁵ Páant ā niijíchahjeh, caán joicánniji jéih joinít, āih nuúcbut ā wilahachah, át túi jéih wéhenap wat jĩ. ³⁶ Páant ā chājatjidih ājeéh péenitdih Jesús át naáwát túutcap wat yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant ā naáwát túutcah yuhna, queétoó chah ít naóh peetép wat jĩ. ³⁷ Páant í naáwáchah joinít, cāacwā ít joí wáhi bejep wat jĩ. “Nihatdih caán ā túi chājna caá. ¡Jéih joicánnidih ā joyána caá! ¡Jéih wéhecannidihbut ā wéheat túutna caá!” ít niijíp wat jĩ.

8

Cuatro mil cāacwādh Jesús jeémát ā wāhat
(Mt 15.32-39)

¹ Biíh yeó jáap dawá cāacwā Jesús pebh ít múic wáac jaibínap wat jĩ, páant muntih. Páant ājeéh jumna,

jeémát beednít í jumachah enna, Jesús ā bohénitdih bid bojnit, nin pah queétdih át niijíp wat jĩ.

² —**Queét jwíjeéh biíc peihcanni yeó jáap í jumachah, íih jeémát ā beedná nacaá. Pánih jeémát wihcannit í jumachah, queétdih búdí wā jĩgah enna caá.**

³ **Bitá íjeéh jumnit yuúp jáóhniitji ‘Queét nuugúp wun buugna’, niijná, íih munnáboó wā jwúub bejat túutcan niít,** át niijíp wat jĩ.

⁴ —Obohjeéhtih, ninjĩh tátchi wihcapboó jumna, queét dawá í jumachah, ¿dedboo tígaá í jeémát pínahdih jwí jíib chājbí? Jesús dih ít niijíp wat jĩ.

⁵ —**¿Déboi pan dah tigaá ñi bíboh?** queétdih át niij úubh joyóp wat jĩ.

—Siete dah caá, ít niij jepahap wat jĩ.

⁶ Cāacwādh baáboó chúdat túutnit, siete pan dahdih ubnit, **“Túina caá, Paá,”** Diosdih Jesús át niijíp wat jĩ. Páant niij péanit, caan dáhnadih dajnit, ā bohénitdih wāhniit, cāacwādh át pāáat túutap wat jĩ. Páant ā wutuchah, ā bohénitboó cāacwādh pandih ít pāáap wat jĩ. ⁷ Biquína queejwādhbut ít bíbohó wat jĩ. Pánihna, **“Túina caá, Paá,”** Diosdih niijnít, queejwādhbut át pāáat túutap wat jĩ. ⁸ Í pāáh péanachah, jeémpna, queét ít túi wud jumap wat jĩ, baca.

Í judh jeémpnidih siete wuhna ít ub yac yáwanap wat jĩ. ⁹ Queét jeémpni neonádhjeh í jenah enechah, cuatro mil ít jumap wat jĩ. ¹⁰ Páant í jeémp péanachah, Jesús cāacwādh át wah jwúubanap wat jĩ. Pánih wah jwúuba péanit, ā bohénit bícdih jááj chóodih át waadáp wat jĩ. Waadnít, Dalmanuta wāt jumni baácna ít chúuh bejep wat jĩ.

Fariseowā Dios ā wēpatjĩh Jesús dih í chāj jéutat túutat
(Mt 6.1-4; Lc 12.54-56)

11 Páant ì chùuh juibínachah, fariseowã Jesúsdi jwááhnit, caanjĩh ìt míc wéhenap wat jĩ. Dios ã wēpatjĩh Jesúsdi ìt chãj jútat tútup wat yah jĩ, ã jepahcah, “Dios ã wahni nihcan caá”, niiját tút niijná.* 12 Páant ì wutuchah joinít, Jesús ìjnit, caolíh jui jéena bojnit, nin pah át niijíp wat jĩ:

—¿Dépanih tigaá yeéb buu láa moón Dios ã wēpatjĩh chãj jútatdih ñi enih? Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Buu jumnitdih Dios ã wēpatjĩh weém wã chãj jútcan niit, át niijíp wat jĩ.*

13 Páant niij péanit, ã bohénitdih jãáj chóna numah jwúub waadnit, bitadih ìt yoh chùuh bejep wat jĩ.

Fariseowã, Herodesbut yeejép ì bohéatdih Jesús ã naáwát (Mt 16.5-12)

14 Pánih jwúub chùuh bejnit, ã bohénit ì jeemát pínah pandih ìt quíib buudúp wat jĩ. Biic pan dahjeh caán jãáj chóoboó át jumap wat jĩ. 15 Ì jeemát pínahdih tabit ì jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wat jĩ:

—¡Ñi túi chãja chaáh! Fariseowã, Herodesbut ì yee bohéat yeebdih ã tobohna caá. Ì yee bohéat pan paáat panihni caá. Caán paáat nihat pan pínahdih ã chùuhna caá. Páant ã chùúat pah, det ì yee bohéatdih joinít ì yéj bejna caá. Pánihna, ì yee bohéatdih ñi túi chãja chaáh, át niijíp wat jĩ.*

16 Páant ã niijíchah joinít, “Pandih jwĩ ub jãóhcah enna, páant niijná caá ã chãjap”, ìt míc niijíp wat yah jĩ.

17 Páant ì míc niijíchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij úubh joyóp wat jĩ:

—¿Dépanih tigaá yeéb pandih tabit ñi jenah joi? Caandih tabit jenah joinít, ded pah wã naáwát ñi beh joi jwáhcan caá. 18 Pánih tabit jenah joiná, quíib ñi bíbohna yuhna, molít jumna yuhna, páantjeh ñi beh joicán caá.* 19 ¿Cinco pan dah-bitjĩh cinco mil neonádih wã wéhatjidih ñi náhnican niit? ¿Ì judh jeémpnidih débó wãh tijjĩ ñi ub yac yáwa? át niijíp wat jĩ.

—Doce wah jĩ, ìt niij jepahap wat jĩ.

20 —Weém siete pan dahdih cuatro mil cãacwãdih wã wéhat túttimah, ¿débó wãh tijjĩ ì judh jeémpnidih ñi ub? Jesús át niijíp wat jĩ.

—Siete wah jĩ, ìt niij jepahap wat jĩ.

21 —¿Pánih enna yuhna, páantjeh wã wēpatdih ñi túi jenah joicán niit? Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

Jéih encannidih Jesús ã booaat

22 Queét Betsaida tútchina ì chùuh juibínachah ennit, cãacwã jéih encannidih Jesús pebh ìt ub juibínap wat jĩ.

—Caandih teo jãhanit, ma booanaá, Jesúsdi tabit ìt niij úubúp wat jĩ.

23 Jéih encannidih ãih mujmant teonit, tútchi jwéjboó caandih Jesús át wái bejep wat jĩ. Caanná numah juibínit, ãih téih tíbnadid coí cáagnit, caán newéih quíibnadid át teo jãhanap wat jĩ.

—¿Ma enechah, jígoh niit? Jesús caandih át niij úubh joyóp wat jĩ.

24 —Cãacwãdih wã enna yah caá. Oboghjeéhtih, wã enechah, queét máa nahna bejni pah caá ì jígohop, át niij jepahap wat jĩ.

25 Páant ã niijíchah joinít, Jesús ãih quíibnadid át jwúub teo jãhanap wat jĩ, páant muntih. Páant ã jwúub teo jãhanachah, nihatdih át túi

* 8:11 Mt 12.38; Lc 11.16 * 8:12 Mt 12.39; Lc 11.29 * 8:15 Lc 12.1 * 8:18 Jer 5.21; Ez 12.2; Mr 4.12

enep wat jī, baca. ²⁶ Pánihna, Jesús caandih áih muna wah bojnit, nin pah át niijíp wat jī:

—**Tátchiboó jwáub bejcanjeh, butéh meemdíh wā chājatjidih bitadih ma naóh peéca bojoó,** át niijíp wat jī.

“*Meém Cristo, Dios á wahni caá*”,
Pedro Jesúsdih á niiját

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jesús á bohénit bícdih Cesarea Filipo wāt jamni tátchi pebh jamni tátchinaboó ít bejep wat jī. Pánih namádih bejnit, Jesús á bohénitdih nin pah át niij wábh joyóp wat jī:

—**¿Weemdíh ded pah tigaá cáacwā í niij?** át niijíp wat jī.

²⁸ —Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Elías nacaá’, niij, bita ‘Dios naawátidih naóh yapanit bícdih bóo nacaá’, í niijná beé, á bohénit caandih ít niij jepahap wat jī.*

²⁹ —**Queét páant í niijíchah, ¿yeébbó ded pah tigaá ní niij jenah joí?** queétdih át niijíp wat jī.

—Meém Cristo, Dios á wahni caá, Pedroboó át niij jepahap wat jī.*

³⁰ —**Weemdíh ‘Caán Cristo caá’, bitadih ní niij naóh peét jwuhca bojoó,** Jesús queétdih át niijíp wat jī.

Á wunat pínahdih Jesús á naawát
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jesús queétdih nin pah át niij naóh bohé jwíhip wat jī: “**Weém, nihat cáacwā úd jeñédih tabit yeejép yapat caá náahap. Weemdíh náahcan, jwí nuowá, sacerdotewá í maáta, Moisés á watatjidih bohénitbut weemdíh í mawat táutbipna yah caá. Obohjeéhtih, páant í mawachah yahna, bíic peihcanni yeó jáap táttimah, wā jwáub boo pud jáóhhipna caá**”, át niijíp wat jī.

³² Páant niij naóhna, í táí beh joyátjeh queétdih á naawáchah, Pedroboó chibít wáupbit caandih namah juibí ñuhnit, páant át niiját táutcap wat jī. ³³ Páant á niiját táutcah joinít, Jesús á bohénitdih tac páud ennit, Pedrodih nin pah át niij jáihñap wat jī:

—**Satanás á náah yacat pah wéhena caá ma chājap. Ma jenah joyát cáacwā í jenah joyátjeh caá. Dios á jenah joyát nihcan caá,** Pedrodih át niijíp wat jī.

³⁴ Páant niij péanit, cáacwādih, á bohénit bícdih á pebhna bid bojnit, nin pah Jesús queétdih át niij naóh bohénap wat jī:

—**Ded wájeéh pééihna, ded pah caanjéh á wēi chājíhatdih cádahnit, weém wā weñat pínahboodih caá chājat náahap.***

³⁵ **Ded á weñat pínahdihjeh chājni, iiguípna á bejbipna caá. Obohjeéhtih, wā weñat pínahboodih chājni, wā bohéatdih táí jenah joinít, yeó jáap jumat pah wájeéh á táí jumbipna caá.***

³⁶ **Nin baácdih jamni dawá bí déedih bíbohna yahna, iiguípna á bejchah, á bíbohatchi caandih dedé pínah nihcan niit.** ³⁷ **Áih caolih iiguípna á bejchah, ded pah tigaá áih caolihjidih áta jwáub jíb chāj baca.** ³⁸ **Buu yeejépwā, Diosdih náahcannit, í weñat pínahdihjeh chājnit í jamna caá. Páant queét yeejépwā í joyóchah, biquína weemdíh, wā bohéatdihbut tíic jenah joinít, ‘Weém caandih wā jéihcan caá’, í niijbipna caá. Pánihna, weém nihat cáacwā úd jeñé, táinit ángelwā bícdih, wā íp á yeh iigátjīh jwáub dei jáóhna, queét weemdíh í tíic jenah joyátjidih náhninit, ‘Queétdih wā jéihcan caá’, weembát wā niijbipna caá,**

* 8:28 Mr 6.14-15; Lc 9.7-8
Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

* 8:29 Jn 6.68-69

* 8:34 Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24

* 8:35

Jesús át niijíp wut jĩ.

9

¹ Páant niij péanit, nin pah Jesús queétdih át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Biquína yeéb ninjĩh jamnit ñi wənat pínah jātih, Dios nihat maáh jamna, ā wēpatdih ā jəutuchah, ñi enbipna caá, át niijíp wut jĩ.**

Dios ā yeh iigátjĩh Jesús ā ñəhat (Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Seis yeó jáap túttimah Pedro, Santiago, Juan, queét biíc peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús át nəmah púuh laab béjep wut jĩ. Caanná ĩ púuh laab jubíat túttimah, ĩ enechah, ā jígohat át túut nəmúp wut jĩ. ³ Āih yégueh chóo táí baáb yeh iigni át jígohop wut jĩ. Nin baácđih moón yégueh chocnit, pánih táí baabní ĩ jéih choccan caá. ⁴ Páant ā yeh iiguúchah, Elías, Moisésji biícđih Jesús pebh jígohnit, caandíh ĩ míc wéhenachah, queét biíc peihcannit ā bohénit ĩt enep wut jĩ. ⁵⁻⁶ Páant ĩ jígohochah ennit, queét tabit ĩt úmup wut jĩ. Pánih úmna, ded pah ā niiját pínahđih jéihcan, nin pah Pedro Jesúsđih át niijíp wut yah jĩ:

—*Maá, jwiít ninjĩh jwĩ jamuchah, ā táina caá! Biíc peihcanni məu dáhna jwĩ chājbična caá. Míih pínah, Moisésíh pínah, Elíahíh pínahđihbut jwĩ chājbična caá, át niijíp wut yah jĩ.*

⁷ Páant ā niijíchahjeh, mah pōh panihni queétdih át dei juyúp wut jĩ. Páant ā dei juyúchah, caanmánt Dios nin pah át niijíp wut jĩ: “Nin wā wūh, wā oini caá. Pánihna, ā naáwáchah, caandíh ñi táí joyóó”, át niijíp wut jĩ.* ⁸ Páant ā niij péanachah, Pedrowā jwúub enna,

Jesúsđihjeh ĩt enep wut jĩ. ĩ ennitji-boó ĩtát jwúub buúđah bejep wut jĩ.

⁹ Pánihna, jeemánt jwúub dei bejnit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jĩ: “**Butéh páant ā yapatdih bitadih ñi naóh jwuhca bojóó. Weém, nihat cáacwā úud jeñé, wanniĵi wā jwúub boopud jūwát túttimah, caandíh bitadih ñi naáwáp buca**”, át niijíp wut jĩ.

¹⁰ Pánihna, ā niijátji pahjeh queét ĩ enatjidih bitadih ĩt naóh jwuhcap wut jĩ. Queétjeh nin pah ĩt míc niij úabh joyóp wut jĩ: “*Wanniĵi wā jwúub boopud jūwát túttimah*’, niijná, ¿Ded pah niij tígáá páant ā niij?’” ĩt míc niijíp wut jĩ. ¹¹ Páant niij míc wéhenit, Jesúsđih nin pah ĩt niij úabh joyóp wut jĩ:

—*‘Cristo, Dios ā wahní, ā jūwát pínah jātih, Elías ā jwíh jəóhbična caá’, Moisés ā wutatjidih bohénit ĩpĩ niijná caá. ¿Ded pah niij tígáá páant ĩ niij? caandíh ĩt niijíp wut jĩ.**

¹²⁻¹³ —**Yoobópdih tígáá. Elías jwíh jəóhni, nihatdih ámohni ā jamna caá. Dios naáwátđih naóh yapanit ĩ naóh daacátji pahjeh, weém, nihat cáacwā úud jeñé, dawá láa yeejép wā yaphična caá. Bita weemdíh náahcan, yeejép ĩ chājbična caá. ¿Páant ĩ niij daacátjidih yeéb ñi beh joicán niit? Pánihna, nindih yeebdíh wā naóhna caá: Elías panihni Juan Daabáni wáát júí péana beé. Páant ā juyúchah, queét ĩ náahatji pahjeh caandíh yeejép ĩt chājap wut jĩ. Páant jĩ caandíhbut ĩt niij daacáp tajĩ,** Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Wáá wənat jamnidih Jesús ā booaat

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Páant ā niiját túttimah, jeejiboó jamnitji jwúub dei bejna, dawá cáacwā ā bohénit pebh ĩ jamuchah,

* 9:7 2P 1.17-18; Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22 *

9:11 Mal 4.5; Mt 11.14

Jesús wā ìt enep wut jì. Moisés ã wutajidih bohénitboó ã bohénit bíicdih míc jãih ñaácna ìt chãjap wut jì. ¹⁵ Pánihna, Jesús wā ì dei jwáibínachah, nihat caandíh wēi ennit, Jesús dih jwāáádih ìt ñáo ñah bejep wut jì. ¹⁶ ã pebh ì jwáibínachah, nin pah queédih Jesús ãt niy úabh joyóp wut jì:

—**¿Dépanih yeéb míc jũih ñaác tibeé ñi chãj?** ãt niijíp wut jì.

¹⁷ Páant ã niy úabh joyóchah joinít, cáacwã cátih ñahni nin pah ãt niy jepahap wut jì:

—Bohéní, wã wūáh nemép jamnidih meemdíh wã ub jūáwúp yuh be. Nemépboó caandíh déheanit, ãpí wéheat túatcan caá. ¹⁸ Wã wūáhdih déheat ã jūáwúchah, baáboó buágnít, maojĩh nah chãácnit, ãpí jwiwáh bejna caá. Pánih bejnit, jacmant moj chej tabit ãpí bacna caá. Páant ã jumachah, ma pej jamnidih nemépdih wã bacaat túatp yuh be. Obohjeéhtih, queét ì jéih bacacap be, Jesús dih ãt niijíp wut jì.

¹⁹ —**Maatápdih yeebdíh wã bohénachah yuhna, páantjeh weemdíh ñi táí jenah joicán caá. ¿Débólíh maatápdih tigaá weemdíh yeéb ñi jepahbi? Caán wébít dih ma ub jūáwú,** Jesús queédih ãt niijíp wut jì.

²⁰ Páant ã niijíchah joinít, nemép jamnidih Jesús pebh ìt ub bejep wut jì. Ì ub jwáibínachah, Jesús dih ennit, nemépboó wébít dih baáboó numah buágúchah, ãt ñaj túpánap wut jì. Páant ã ñaj túpánachah, jacmant moj chej búdí ãt bacap wut jì.

²¹ —**¿Débólíh maatápdih tigaá nin wébít páant ãpí jum?** Jesús behedih ãt niy úabh joyóp wut jì.

—Wébítjeh ã jumachah, ã jwihip be. ²² Nemépboó caandíh tuu cáutboó numah buág cáwíhñit, majboobút numah buág báahñit, dawá láa ã mao yohíhip jì. Ma

jéihna, jwiít dih jĩgah ennit, ma teo wáacá, Jesús dih ãt niijíp wut jì.

²³ —**Weemdíh ma táí jenah joyóchah, Dios nihat táí jéihni meemdíh ã teo wáac bipna caá,** Jesús caandíh ãt niijíp wut jì.

²⁴ —Meemdíh wã táí jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, chah wã táí jenah joyát pínah niijná, weemdíh ma teo wáacá, ãt niijíp wut jì.

²⁵ Dawá queét pebhna ñáo ñah bejnit, ì míc wáac jwáibínachah ennit, Jesús nemépdih nin pah ãt niy jũihñap wut jì:

—**Meém wéheat túatcanni, joyát túatcanni nemép nin wébít dih jumni ma bac bejeé. Pánih bac bejnit, caandíh ma jwáub tac buágáca bojoó,** ãt niijíp wut jì.

²⁶ Páant ã niy jũihñachah joinít, ñaácnit, wébít dih baáboó jwáub numah buágnít, ñaj túpánit, nemép ãt bac bejep wut jì. Páant ã chãjachah, wébítboó wanni pah ãt ñajap wut jì. “Caán ã wunah bejna caá”, dawá ìt niijíp wut yuh jì. ²⁷ Páant ì niijíchah yuhna, Jesúsboó caandíh ãih muj nahdih ãt teo wái ñahanap wut jì. Páant ã teo wái ñahanachah, wébít ãt ñah ñahap wut jì.

²⁸ Túttimah, Jesús wã muáboó ì waád jwáibínachah, bita wihcah, ã bohénitjeh caandíh nin pah ìt niy úabh joyóp wut jì:

—¿Dépanih tigaá jwiítboó caán nemépdih jwí jéih bacacan? ìt niijíp wut jì.

²⁹ —**Pánihni nemépdih yohíhna, jeémp jwuhcanjeh, Dios dih búdí wúbát caá náhap,** Jesús queédih ãt niy jepahap wut jì.

Jesús ã wunat pínahdih ã jwáub naáwát

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Túttimah, ì jamniji tátchimant Galilea baácna Jesús wã ìt bejep wut jì. Capernaum tátchina bejni namádih bejna, Jesús

ã bohénitdih át bohé bejep wat jĩ. Pánih queétdih bohé bejna, ã bohénitdihjeh ã túi bohéát túut niijná, dedboó ĩ bejat pínahdih bita ĩ jéihyatdih át náahcap wat jĩ. Pánih bohé jib bejna, nin pah queétdih át niij naáwáp wat jĩ:

—**Weém nihat cáacwã úud jeñédih teonit, jwĩ déewã bitaboodíh ĩ wãhchah, weemdíh ĩ mao yohbipna yah caá. Oboghjeéhtih, ĩ mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwãub boo pud jáóhhipna caá, páant mantih,** át niijíp wat jĩ.

³² Páant ã niijíchah joiná yuhna, queét ĩt túi beh joicáp wat jĩ. Pánih beh joicán, úumna, ĩt jwãub úubh joicáp wat jĩ.

“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ã niiját

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Galilea baácdih bejna, Jesús wã Capernaum tútchiboó ĩt jaibínáp wat jĩ. Pánih jaibínit, ã chéenwãih mæddíh waadnit, Jesús ã bohénitdih nin pah át niij úubh joyóp wat jĩ:

—**Namáboó jáóhnit, ¿Dedédih míc wéhe tibeé ñi cháj?** át niijíp wat jĩ.

³⁴ Páant ã niijíchah joinít, ĩt jepahcap wat jĩ. Namádih bejna, nin pah queétjeh ĩt niij míc wéhenap wat jĩ: “Chah jéihni jumna, weémboó maáh panihni wã jumna caá”, ĩt míc niijíp wat jĩ. ³⁵ Páant ĩ míc niijátjidih túcna, Jesús dih ĩt jepahcap wat jĩ. Páant ĩ jepahcah ennit, jaibí chéudnit, ã bohénitdih bid bojnit, nin pah queétdihjeh át niij naáwáp wat jĩ:

—**Ded waóhni jumíhna, péeni jumat caá náahap. Ded maáh jumíhna, nihatdih teo wãhni jumat caá náahap,** át niijíp wat jĩ.*

³⁶ Páant niijnít, wébít dih bid bojnit, queét cáti h át ñuhat túutap wat jĩ. Ñuhat túutnit, caandíh pin teonit, Jesús nin pah queétdih át niijíp wat jĩ:

37 —Ded wã náah yacatdih chájat túut niijná, biíc nin panihni wébít dih wéi jwãáhna, weemdíhbut ã wéi jwãáhna caá. Pánih weemdíh wéi jwãáhna, wã íp, weemdíh wahnidihbut ã wéi jwãáhna caá, át niijíp wat jĩ.*

“Ded jwútdih en jáihcanni jwútdih teo wáacni caá”, Jesús ã niiját
(Lc 9.49-50)

³⁸ Túttimah, Juan Jesús dih nin pah át niijíp wat jĩ:

—Bohéní, jwĩ enechah, biíc newé ma wépatjĩh nemépwãdih ã bacat túutap be. Oboghjeéhtih, jwíjééh jumni ã nihcah, caandíh páant jwĩ chájat túutcap be, át niijíp wat jĩ.

³⁹ Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénitdih nin pah át niij jepahap wat jĩ:

—**Páant caandíh ñi niijcá bojóó. Ded wã náah yacatdih chájat túut niijná, wã wépatjĩh cháj júutna, túttimah weemdíh yeejép ã jéih niijcán niit.** ⁴⁰ **Ded jwútdih en jáihcanni jumna, jwíjééh ã jumna caá.***

⁴¹ **Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Wíh wã ñi jumat jíb, ded yeebdíh ã túi teo wáacachah enna, Dios caandíhbut ã túi cháj bipna caá. Ñi babhbat pínah mahbitdihjeh yeebdíh ã wãhchah, páant ã chájat jíb caandíhbut Dios ã túi cháj bipna caá,** Jesús át niijíp wat jĩ.*

Bitadih jwí yéej chájat túutuchah, jwútdih búdí peéh chájat ã jumat
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² **“Nin wébít panihni weemdíh túi jenah joinídih ded yeejép ã**

* 9:34 Lc 22.24 * 9:35 Mt 20.26-27; 23.11; Mr 10.43-44; Lc 22.26 * 9:37 Mt 10.40; Lc 10.16;

Jn 13.20 * 9:40 Mt 12.30; Lc 11.23 * 9:41 Mt 10.42

chãjat tútatji jîib, Dios caandîh yeejép pohba ã peeh chãjbipna caá. Caán ã yéej chãjat tútat pínah jãtih, ãih butdih bádí jeé júdajîh chéó búudhñit, bádí majna caandîh ï yohochah, áta túi tagaá. Páant ï chãjachah, caán wébít panihnidih ã yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandîh áta peeh chãjcan tagaá.

⁴³⁻⁴⁴ Ñîih téihyajîh yeejép chãjna, caán téihyadih bóod yohat pahjeh caán ñi yéej chãjatdih ñi cádahá. Caandîh cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá. Caanná iigát dubcan, coyíwãbut wuncannit ï jumbipna caá. Ñîih téihyadih ñi bóod yohochah nihna, caan dáhjeh áta buud tágaá. Yeéboó pánihni cóloh jumna yuhna, túttimah Diosjeéh ñi túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah téihyajîh iiguípna ñi bejchah, bádí yeejép ñita yap tagaá. Pánihna, ñi yéej chãjatdih cádahat caá náahap.* ⁴⁵⁻⁴⁶ Biíc

yoobó ñîih jítchajîh yeejép chãjadih bejna, caán jítchadihbut bóod yohat pahjeh caán ñi yéej chãjatdih ñi cádahá. Caandîh cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá. Caanná iigát dubcan, coyíwãbut wuncannit ï jumbipna caá. Ñîih jítchadih ñi bóod yohochah nihna, caan dáhjeh áta buud tágaá. Yeéboó pánihni cólohjeh jumna yuhna, túttimah Diosjeéh ñi túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah jítchajîh iiguípna ñi bejchah, bádí yeejép ñita yap tagaá. ⁴⁷⁻⁴⁸ Biíc yoobó ñîih quíibjîh ennit, yeejép chãjna, caan dáhdih ñi wãat yohat pah caán ñi yéej chãjatdih ñi cádahá. Caandîh cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá.* Caanná iigát dubcan, coyíwãbut wuncannit ï

jumbipna caá.* Caán quíibdih ma yohochah nihna, caan dáhjeh áta buud tágaá. Pánihna, biíc buwá quíib wihcanni yuhna, túttimah Diosjeéh ñi túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah quíibjîh iiguípna ñi bejchah, yeejép pohba ñita yap tagaá.

⁴⁹ “Nin baác dih jum jwuhna, ni hat cáacwã yeejép yapat caá náahap, ï yéej chãjatdih cádahnit, táinijeh ï túat nuumát pínah niijná. Jwí jeémátdih nuumni ápí náahna caá, ã túi nuñat pínah niijná. Pánihat pah, cáacwãdihbut yeejép yapat ã náahna caá, túat nuumnit, ï túi chãjat pínah niijná.

⁵⁰ Nuumni buiná, jeémátdih ã túi nuñana caá. Obohjeéhtih, nuumni ã buyát beedéchah, ñi jéih jwúub buyácan caá. Pánihna, ñi jeémátdih nuumnijîh ñi túi buyát pah, yeéb bitajeéh biíc dih ñi túi jumat túat niijná, táinijeh ñi chãjaá”, Jesús queétdih át niijíp wut jî.*

10

Ï weha mánadîh ï yohcat
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Capernaum tútchimant bejnit, Judea baácna juibínit, Jordán muj conanaáboó Jesús wã ï chúuh juibínachah, dawá Jesús pebh ït míc wáac juibínap wut jî, páant muntih. Páant ã pebh ï míc wáac juibínachah ennit, ápí bohéatji pahjeh muntih át jwúub bohénap wut jî. ² Páant ã bohéat pónih, fariseowãbut ït juibínap wut jî. Pánih juibínit, Jesús dih nin pah ït niij wúub joyóp wut jî, ded pah ã jepahatdih joinít, caandîh ï naóh yacat túat niijná:

—¿Jwí weha mána yaádh dih jwí yohochah, ã túimi naniít? ¿Dios ã wutatboó páant niit ã chãjat túatup, ma jenah joyóchah? ït niijíp wut jî.

* 9:43-44 Mt 5.30

* 9:47-48 Mt 5.29

* 9:47-48 Is 66.24

* 9:50 Mt 5.13; Lc 14.34-35

3 —¿Ded pah tigaá Moisés át niij wutji? Jesús queétdih át niij uúbh joi jwáubanap wut jĩ.

4 —‘Majeéh bólidih cádahíhna, “Meém ma túcat enna, meemdih wã yohna caá”, niij daácnit, caántdih ñi wũhúá. Páant niij daác wũhñit, majeéh bólidih ma cádahachah, á táina caá’, Moisés át niij daacáp tajĩ, fariseowã ít niij jepahap wut jĩ.*

5 —Diosdih ñi nuowã í jepahíhcah enna, páant Moisés át niij daacáp tajĩ. 6 Páant á niij daacátji á jumuchah yuhna, jon jãtíh nin baácdih chájnít, newé yad bícdih Dios át chájpap wut jĩ.* 7 Pánih bícdih á chájachah, newé á mánadh cádahñit, yad bícdih ápi jumna caá. 8 Queét chénewã jumna yuhna, bíic bácah panihnit caá í jumap.* 9 Pánihna, Dios queétdih bíic bácah panihñit á chájachah, queétjeh míic cádahcat caá náahap, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

10 Páant á niiját túttimah, muáboó jumna, páant á naawátjidih á bohénit caandíh ít uúbh joyóp wut jĩ. 11 Páant í uúbh joyóchah, nin pah queétdih át niij jepahap wut jĩ:

—Ded ájeéh bólidih yohnit, bíih wilidih jwáub áa jumna, á yohnidih yeejép á chájna caá. 12 Yad wilibat newédih yohnit, bíihdih jwáub áa jumna, mi yohnidih yeejép mi chájna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.*

Jesús wébítidih á uúbát

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Cãacwã í wehdih á teo jáha uúbát pínah niijná, Jesús pebhna í mána ít ub jãbínap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, á bohénitboó queétdih ennit, ít jíponíh jũihñap wut jĩ. 14 Páant í jũihñachah ennit, Jesús

íijnit, á bohénitboodíh nin pah át niij jũihñap wut jĩ:

—Wébít wã pebh í jũúwú naáh. ‘Ñi bejca bojoó’, queétdih ñi niijcá bojoó. ‘Dios wã maáh caá’, niijnít, queét wébít caá túi jengah joinít í jumap. 15 Dios á maáh jumapna waadnitboó nit wébít í jengah joyát pah jengah joinít í jumna caá. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nitbit Diosdih í náahat pah yeéb ñi náahcan, Dios pebhna ñi jéih bejcan niit, át niijíp wut jĩ.*

16 Páant niij péanit, wébítidih ub túuh teo jáhanit, nin pah Diosdih át niij uúbap wut jĩ: “Nitbitdih ma tái teo wáacá, Paá”, át niijíp wut jĩ.

Dawá bíi déedih bíbohni Jesúsdi h á uúbh joyát

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Jesús wã namádih í bejchah, bíic newé ñáo ñah bej, Jesús pebh bódicah caj yoh ñajnit, caandíh wéina, nin pah át niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Tái Bohéní, páantjeh Diosjeéh jumíhna, ded pah tigaá wã chájbi? át niijíp wut jĩ.

18 —¿Dépanih tigaá ‘Táini’, weemdíh ma niij? Diosjeh caá táini. 19 Dios á wutatdih ma jéihna caá. ‘Cãacdíh ma mao yohca bojoó.* Ma áa nihcannihjíh ma yéj chájca bojoó.* Ma nuumcá bojoó.* Ma yeeca bojoó.* Bitadih yee naóhñit, íih bíi déedih ma uhca bojoó. Ma mánadh táinijeh ma chájaáp’, Dios á niijíp jĩ. Caán á wutatdih jepahat caá náahap, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

20 —Bohéní, wébít jumna, wã yap yohcatji pah, buubut bíic yoobó wã yap yohcan caá, Jesúsdi h át niijíp wut jĩ.

* 10:4 Dt 24.1-4; Mt 5.31 * 10:6 Gn 1.27; 5.2

* 10:15 Mt 18.3 * 10:19 Ex 20.13; Dt 5.17 * 10:19 Ex 20.14; Dt 5.18 * 10:19 Ex 20.15; Dt

5.19 * 10:19 Ex 20.16; Dt 5.20 * 10:19 Ex 20.12; Dt 5.16

* 10:8 Gn 2.24 * 10:12 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

²¹ Páant ã niijíchah joí, en jáhanit, Jesús caandíh át oyop wat jĩ.

—**Diosjeéh ma túi jumát pínah, baini caá meemdíh ã judhdap. Nihat míh bíí déedih jíib chãjadih ma bejeé. Pánih jíib chãjnit, caán jíibdih moh yéejnitdih ma wãhuú. Páant ma wãhuchah, nin baácboó ma bíbohahji chah táini míh pínah Dios pehbhoó ã jumbipna caá. Wã niiját pah chãj péa, wãjeéh ma pée júúwá,** Jesús át niijíp wat yah jĩ.

²² Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bíí déedih bíbohni jumna, ãih bíí déedih jíib chãj wãhíhcan, búdí át jĩgahap wat jĩ. Pánih jĩgahnit, jepahcanjeh, át jwáub bejep wat jĩ.

²³ Páant ã jwáub bejehchah, ã bohénitdih tac péud ennit, nin pah Jesús queétdih át niijíp wat jĩ:

—**jDawá bíí dée bíbohnit Dios ã maáh jumapna i waadát ã buona caá!** át niijíp wat jĩ.

²⁴ Páant ã niijíchah joinít, queétdih át joí wáhi bejep wat jĩ. Páant i wáhi bejehchah ennit, queétdih Jesús nin pah át jwáub níj naáwáp wat jĩ:

—**Némewáá, det Diosdih túi jenah joicán, ‘Nihat wíih bíí déejih wã tái yapbipna caá’, níj jenah joinít, Dios ã maáh jumapna i jéih waadcán caá.** ²⁵ **Camelloboó awí íitbitdih ã yabac bejihichah nihna, áta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bíí dée bíbohni Dios ã maáh jumapboó ã waadíhichah yuhna, búdí ã buona caá,** át niijíp wat jĩ.*

²⁶ Páant ã niijíchah joinít, chah wáhi bejna, queétdih nin pah ít míic niijíp wat jĩ:

—Páant ã niijíchah bácah, Dios ã jumapboó ded ã jéih waadcán níit, ít niijíp wat jĩ.

²⁷ —**Cãacwã ded pah i jenah joyátjijeh i tái chãjihna yuhna, Dios pehbhoó i jéih bejcan níit.**

Diosjeh iiguípna bejnit déedih ã táí ubna caá. Caanjéh tigaá nihahdih jéih beedáni. Dedé jéihcat pínah caandíh ã wihcan caá, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

²⁸ —Maá, weemdíh ma joí jwáhuú. Majeéh péeat táut niijná, jwítboó nihahdih jwí cádahap jĩ, Pedroboó át niijíp wat jĩ.

²⁹⁻³⁰ —**Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Det wíih táini doonádih jepahnit, wã weñat pínahdih chãjat táut niijná, nihat íih bíí déedih cádahnit, páant i chãjat jíib búdí táinidih i bíbohhipna caá. Íih muunádih, i úudwãdih, i mánadih, i weha mána yaádhdih, i wehdih, íih wápchidih yuh buca cádahnit jumna, nin baácboó jum jwuhna, chah dawá i bíbohhipna caá. Obohjeéhtih, pánih táini jumna yuhna, yeejébut i yapbipna caá. Táltimah hóo láabut páantjeh Dios bíicdih i jumbipna caá.** ³¹ **Obohjeéhtih, nin baácboó jum jwuhnit, dawá cãacwã búdí bíí dée bíbohnitji, Dios pehbhoó moh yéejnit i jumbipna caá. Pánihna, nin baácboó dawá moh yéejnitji jeáboó maáta i jumbipna caá,** Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.*

Jesús ã wunat pínahdih ã jwáub naáwát

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Táltimah, Jesús Jerusalén tãtchina ã bohénitdih át numah aab bejep wat jĩ. Caán tãtchina ã numah bejehchah ennit, ã bohénitboó ít wáhi bejep wat jĩ. Bitã íjeéh péenitbut búdí ít úumap wat jĩ. Pánihna, Jesús doce ã bohénitdijeh bitadih yuápbit numah bejnit, ded pah cãacwã caandíh i chãjat pínahdih queétdih át jwáub naáwáp wat jĩ: ³³ **“Jerusalén tãtchina aab béjna caá jwí chãjap. Caanná jwí juibíát táltimah, weém, nihat cãacwã úud jeñédih caanjíh**

* 10:25 Pr 11.28 * 10:31 Mt 20.16; Lc 13.30

moón ĩ teobipna caá. Pánih teonit, sacerdotewā ĩ maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit biíc dih ĩ wāh bípna caá. Pánih wāh nit, judíowā nihcannit-boodíh ĩ jwáub wāh yapabípna caá, weemdíh ĩ mao yohat pínah niijná. ³⁴ **Páant ĩ mao yohat tútuchah, queétoó deoh naóh, mao mácjíh coí jáhanit, weemdíh ĩ páhibpna caá. Páant ĩ chājat túttimah, weemdíh ĩ mao yohbípna yah caá. Obohjeéhtih, páant ĩ mao yohochah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwáub boo pud jáóh bípna caá, páant muntih”,** át niijíp wat jī.

Santiago, Juanjīh Jesús dih ĩ wábh joyát

(Mt 20.20-28)

³⁵ Páant Jesús queétdih ā niij naóh péanachah, Zebedeo weh Santiago, Juanjīh Jesús pebhna jwáubít, caandíh nin pah ĩt niijíp wat jī:

—Bohéní, jwī niiját pah jwiít dih ma chāj wāhúá, ĩt niijíp wat jī.

³⁶ —¿Ded pah wā chājat tígáá yeéb ĩ náah? Jesús queétdih át niij wábh joyóp wat jī.

³⁷ —Nihat cáacwā ĩ maáh waadná, meém biíc dih jwiít dih but ma chúdat tútú, majeéh maáta jwī jumat pínah niijná. Weemdíh ma jéihyepmant bóo bawámant chúdat tút, wā úudboodíh wáyámant bóo bawámant ma chúdat tútú, Jesús dih át niijíp wat jī.

³⁸ —**Ded pah yeéb yeejép ĩni yapat pínah dih jéihcan yuhna, páant weemdíh ĩni niij wábhna caá. ¿Buu weém yeejép wā yapat pínah dih biíc yoobó yeehbát yeejép yapnit, ĩni jéih buujámi naniít?** queétdih át niij wábh joyóp wat jī.*

³⁹ —Biíc yoobó yapna yuhna, jwiítboó jwī jéih buujámi nacaá, ĩt niij jepahap wat jī.

—**Weém yeejép wā yapat pah-jeh yeehbát yeejép ĩni yapbípna caá.** ⁴⁰ **Obohjeéhtih, pánih yapnit pínah ĩni jamuchah yuhna, wājeéh chúdnit pínah dih wā jéih níocan caá. Caandíh wā ípboó átát ámoh jwej péa tagaá. Pánihna, caán ā ĩlonitjeh wā jéihyepmant bóo bawámant, wáyámant bóo bawámant but ĩ chúdbípna caá, Jesús queétdih át niijíp wat jī.**

⁴¹ Santiago Juanjīh ĩ wábtjidih joinít, bita ā bohénitboó queétdih ĩt íjip wat jī. ⁴² Páant ĩ íjichah ennit, nihat queétdih bid bojnit, Jesús nin pah át niij naawáp wat jī:

—**Diosdih jéihcannit maátaboó ĩh cáacwá dih watna, nihat jéihnit dée pah queétdih ípí wép watna caá.** ⁴³ **Yeéboó páant ĩni jamca bojoó. Obohjeéhtih, ĩnjeéh jamni ded maáh jamíhna, nihat ájeéh moondíh teo wāhni panihni jumat caá náahap.*** ⁴⁴ **Ded nihatdih watíhna, bitadih teo wāhni ā jamu náah.*** ⁴⁵ **Weembát oboh jamni panihni wā jamna caá. Pánih jamna, weém nihat cáacwā úud jeé jamna yuhna, nin baácboó jáóhna, cáacwā weemdíh ĩ teo wáhatdih wā bidcan caá. Pánih bidcan, queétdih teo wáacadih wā jáuwáp be. Dawá ĩ yéejat jīb iiguípna bejnit déejidih túi ubat tút niijná, queétdih wan wáhadíh wā jáuwáp be, Jesús át niijíp wat jī.***

Jéih encanni Bartimeodih Jesús ā booaat

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Túttimah, Jesús ā bohénit biíc dih Jericó tátchiboó ĩt jwáubínap wat jī. Jwáubínit, ĩ waad yábac bejchah, queétdih dawá ĩt péenap wat jī. Páant ĩ yabac bejchah,

* 10:38 Lc 12.50
22.27; Jn 13.12-15

* 10:43 Lc 22.25-26

* 10:44 Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26

* 10:45 Lc

jéih encanni, Bartimeo wūt jumni, namá jwéejdih dinero wúbh chúudna át chājap wut jī. Caán Timeo ā wúh wut jī.

⁴⁷ Pánih chúudnit, Jesús wā ī yap bejchah joinít, Bartimeo nin pah át niij ej jwíhip wut jī:

—Jesús, David juma, Dios ā wahni, weemdíh ma jīgah en teo wáacá! át niij ejep wut jī.

⁴⁸ Obohjeéhtih, páant ā niij ejchah joinít, cāacwā caandíh ít jáihñap wut jī:

—Pánih ejcan, ma laiha bojoó, ít niijíp wut yah jī.

Obohjeéhtih, páant ī niij jáihñuchah yahna, Bartimeoboó chah wépép át ejep wut jī.

—David juma, Dios ā wahni, weemdíh ma jīgah en teo wáacá! át niijíp wut jī.

⁴⁹ Bartimeo páant ā niij ejchah joinít, bejna yahna, chāonít, nin pah Jesús át niijíp wut jī:

—**Caán ā jéuwá naáh**, át niijíp wut jī.

—Ma weñeé. Ma ñah ñuhú. Meemdíh 'Jéuwá', ā niijná caá, caandíh ít niijíp wut jī.

⁵⁰ Páant ī niijíchah joinít, áih jih bóo yégueh chóodih ub yoh jéena, ñah ñuhnit, Bartimeo Jesús pebhna át bejep wut jī.

⁵¹ Páant ā pebhna juibínachah, Jesús caandíh nin pah át niij wúbh joyóp wut jī:

—**¿Dedé dée tigaá meemdíh wā chājbi?** át niijíp wut jī.

—Bohéní, búdí wā eníhna caá, át niij jepahap wut jī.

⁵² —**Ma bejeé. Weemdíh ma túi jengah joyát júb enni ma jumna caá**, Bartimeodih át niijíp wut jī.

Jesús páant ā niijíchahjeh, Bartimeo át jéih enep wut jī, buca. Pánih ennit, Jesús ā bejchah, Bartimeobat ájeéh át bejep wut jī.

11

Jesús wā Jerusalénna ī waadát (Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jericó tátchimant bejnit, Jesús ā bohénit biíc dih Jerusalén tátchina ít bejep wut jī. Caán tátchidih ī juibíat pínah játih, Betfagé tátchibit, Betania tátchibitbut pehbbit ít juibínap wut jī. Olivo dah jeé pújdih bóo tátchina wut jī. Caánboó juibínit, chénewā ā bohénitdih caán bainí tátchina Jesús át wahap wut jī.

² —**Con pehbbit bóo tátchibitna ñi bejeé. Caanná juibínit, chéoni burro wúhdih ñi enbipna caá. Cáacdih duo jwúhcanni caá. Caandíh ñi wataáp. Watnit, ñi ub jéuwá.** ³ **Bitá ñi watatdih ennit, '¿Dépanih tigaá caandíh ñi wat?' ī niijíchah, 'Jwí Maáh caandíh ā ub jwuhat túutap be. Á náahatdih chāj péa, ā jwúbabipna caá', queétdih ñi niijí,** Jesús át niijíp wut jī.

⁴ Jesús páant ā niijíchah joinít, ít bejep wut jī. Juibínit, jéc pebh chéoni, namáboó ñuhni, burro wúhdih ít enep wut jī. Ennit, caandíh ít watap wut jī. ⁵ Caan pébh en ñuhnit, nin pah ít niijíp wut jī:

—¿Dépanih tigaá caandíh ñi wat? ít niijíp wut jī.

⁶ Páant ī niij wúbh joyóchah joinít, Jesús ā niijátji pah queétdih ít jepahap wut jī.

—Páant ta tigaá. Ñi ub bej jwuhú, ít niijíp wut jī. Páant ī niijíchah joinít, Jesús ā páñapboó ít ub bejep wut jī. ⁷ Pánih ub juibínit, ñih jih bóo yégueh chóodih too dagnit, burrodih ít cáagap wut jī. Cáag péanachah, burrodih púh laabnít, yéguehjeh Jesús át chúudap wut jī. Pánih chúudnit, Jesús wā Jerusalén tátchina ít bejep wut jī.

⁸ Dawá cāacwā ñih jih bóo yégueh chóodih namáboó ít jwej wáwap wut jī. Bitabut tátchi jwéejdih ī bóodnji táam náonadih ub jáóhni,

namáboó it jwej waawáp wat jĩ. Iih yégueh, táam núonadihbut namáboó jwej waóhna, Jesús i maáh pínah ã jumatdih júutna it chãjap wat jĩ. ⁹ Páant Jesús wã i bejehah, ã waawápmant, ã méimant péenitbut nin pah it niij ejep wat jĩ:

—iDiosdih jwĩ wẽi naóh jĩih!
iHosana, nin Dios ã wahni jwiit judiowãdih teo wáacni pínah ã táí jumũ naáh!* ¹⁰ Jwĩ nũo David ã maáh jumatji pah nin jũóhni ã jwúub maáh jumbipna caá. iTúina caá ã maáh jumat pínah! iTúina caá, Paá! iMeém caá mat wahap! niijná it chãjap wat jĩ.

¹¹ Pánih bejna, Jesús wã Jerusalén tãtchina juibínit, Dioih mũuná it waad béjep wat jĩ. Pánih waad béjnit, Jesús nihadidih át táoh en jibip wat jĩ. Táoh en péanit, tũo ñáh jũúwáchah, Betania tãtchina Jesús doce ã bohénit biicdih úwãdih it jwúub bejep wat jĩ.

Jesús higuera nahdih ã wunat tãtat
(Mt 21.18-19)

¹² Tãttimah bóo yeó jáapdih queét Betania tãtchidih ãonitji Jerusalén tãtchina it jwúub bejep wat jĩ. Pánih bejnit, nũugáp wunna, higuera táí wawá jumni nahdih yúup en bojnit, Jesús ãih quehedih bididih át bejep wat jĩ. ¹³ Obohjeéhtih, túini wawá jumna yahna, quehcat láa ã jumũchah, ãih quehe át wihcap wat jĩ. ¹⁴ Pánihna, ã quehcatdih enna, nin pah Jesús caan náhdih át niijíp wat jĩ:

—iMa quehcah, cãacwã míih quehedih i jwúub jeémpcan niit! át niijíp wat jĩ.

Caan náhdih páant ã niijíchah, ã bohénit it joyóp wat jĩ.

Júb chãjnitdih Dioih mũumánt Jesús ã jũih ñũun bácaat
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Páant niij péanit, Jerusalén tãtchina it bejep wat jĩ. Caanná juibínit, Dioih mũú jóocmant bóo jwúhdih it jwúub waad béjep wat jĩ. Pánih waad béjnit, bíí dée júb chãjnitdih Jesús át jũih ñũun bácanap wat jĩ. Dinero tãut nũumnít cãacwãih cáagat naanádih, jopwãdih júb chãjnitih chãudat naanádihbut át ub yoh áacanap wat jĩ. ¹⁶ Pánihna, bíí déedih jíponih ub yabac bejnitdih Jesús át jũih jwúuba bojop wat jĩ.

¹⁷ Pánih jũih baca péanit, caánboó jumnitdih Jesús nin pah át niij bohénap wat jĩ:

—Dios naawátidih naóh yapani jon jãtíh nin pah át niij daacáp tají: “Wíih mũú nihãt baácmanã moón weemdih úubát pínah mũú caá”, Dios ã niijíp be’, át niij daacáp tají.* Obohjeéhtih, cãacwã Diosdih úubádih i juyáchah yahna, yeéboó queétdih yeenit nũumná caá ñi chãjap. Pánih chãjnit, Dioih mũudih yéejana, nũumnít i jumat pínah mũú chãjna caá ñi chãjap,* Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

¹⁸ Páant Jesús ã niij bohéatdih joinít, dawá cãacwã búdí it joí wáhi bejep wat jĩ. I joí wáhi bejatdih jéihnit, sacerdotewã i maáta, Moisés ã watatjidih bohénitbut cãacwãboó queétdih cádahnit, Jesúsboodih i jwúub péeat pínahdih it úumap wat jĩ. Jesús Dioih mũudih páant ã niijíchah joinít, caandih úumna, nin pah it míic niijíp wat jĩ: “¿Ded pah tigaá caandih jwĩ jéih mao yohbi?” it niijíp wat jĩ.

¹⁹ Tũo ñáh jũúwáchah, Jesús wã Jerusalén tãtchimant it jwúub bac bejep wat jĩ, páant mantih.

Higuera nah ã wunat
(Mt 21.20-22)

²⁰ Tãttimah bóo yeó jáap, Jerusalén tãtchina jwúub aab béjna,

* 11:9 Sal 118.25-26 * 11:17 Is 56.7 * 11:17 Jer 7.11

higuera nahjidih it enep wut jī. Caan náh átát wunah bejep wut jī. ²¹ Caan náh ā wunatdih ennit, Jesús ā niijátjidih náhninit, Pedroboó caandih nin pah át niijíp wut jī:

—¡Bohéní, ma eneé! Higuera nah ma wunat túatni jáantjeh át wunah bejep tagaá, át niijíp wut jī.

²²—**Dios ā wēpatdih ñi táí jenah joyoó.** ²³ **Yoobópdihi yeebdíh wā naóhna caá. Diosdih táí jenah joinít, ‘Weém wā uúbát pahjeh ā yapbipna caá’, ñi niij jenah joyóchah, ñi niiját pahjeh ā yapbipna caá. Dios ā wēpatdih táí jenah joiná, nin jeedíh bádí majna ñi bejat túutuchah, ñi niiját pahjeh ā yapbipna caá.***

²⁴ **Nin pah yeebdíh wā jwúb naóhna caá. Diosdih uúbhna, ‘Wā uúbát pahjeh tigaá weemdíh ā wūhup’, niij jenah joinít, ñi uúbátidih ñi bíbohbiipna caá.**

²⁵ **Obohjeéhtih, Diosdih ñi uúbát pínah játih, yeebdíh bita yeejép í chājatjidih ñi íj yayaá. Páant ñi íj yayáchah ennit, yeebboó ñi yéj chājatdih jwí íp jeáboó jamnibut ā íj yaibípnā caá.***

²⁶ **Obohjeéhtih, yeebdíh yeejép chājnitdih ñi íj yaicáh ennit, jwí íp jeáboó jamni bíic yoobó ñi yéj chājatdih ā íj yaicán niit,** Jesús queétdih át niijíp wut jī.

Jesús ā wēpat

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Páant niij béjna, Jerusalénna Jesús wā it juibínāp wut jī. Pánih juibínit, Dioih muá jóocmant bóo juéhdih it táoh enep wut jī, páant mantih. Páant Jesús ā táoh enechah, sacerdotewā í maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, jwiit judíowádih waóhnnit bíicdih ā pebh juibínit, ²⁸ nin pah caandih it niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Deih wēpatjīh tibeé jwíin páant ma chāj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ā wut? It niijíp wut jī.

²⁹ —**Yeebdíh caá wā jwíh uúbh joibíp. Weemdíh ñi táí jepahachah, weembát ñi uúbh joyátidih wā jepahbipna caá.** ³⁰ **¿Juan yeebdíh ā daabánachah, déhe tibeé caandíh át daabáát túutji? yeeb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniit? ¿Cāacwāboó niit caandíh it daabáát túutjip? ñi jenah joyóchah,** Jesús queétdih át niijíp wut jī.

³¹ Páant ā niijíchah joinít, queétjeh nin pah it míc niijíp wut jī: “¿Ded pah tigaá jwí niij jepahbí? ‘Dios Juandih át wutup tají’, jwí niijíchah, ‘Páant ā jamuchah yuhna, ¿dépanih tíjii caandíh ñi jepahcan?’ jwiitdih ā niij jaihbiipna caá. ³² Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwátidih naóh yapani yoobát ā jamup jī’, í niij jenah joiná caá. Páant í niij jenah joyóchah, jwiitboó ‘Cāacwājeh caandíh it daabáát túutjip taga’, jwí niij jepahachah, queét jwiitdih í íjbiipna caá”, it míc niijíp wut jī. Pánihna, sacerdotewā í maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, jwiit judíowádih waóhnnitbut cāacwādih it úmup wut jī. ³³ Pánih úmnnit, Jesús dhih nin pah it niij jepahap wut jī:

—Juandih daabáát túutnidih jwí jéihcan caá, it niijíp wut jī.

—**Caán láa bácah weemdíh wutnidih weembát yeebdíh wā naóhcan niit,** Jesús queétdih át niijíp wut jī.

12

Jiwá iguñhadih yeejép teo wāhnnit naáwát

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Páant niij péanit, Jesús nin ā jenah joiní naáwátjīh cāacwādih át niij bohénāp wut jī: **“Bíic newé**

* 11:23 Mt 17.20; 1Co 13.2 * 11:25 Mt 6.14-15

jíwá iguíhdih ã momop be. Mom péanit, wáihyat júdúdh chãj péa, caán iguíhdih í búuh chuñat pínah muúdhbut ã chãjap be. Pánih chãj péa, jap bóo muúdhbut ã chãjap be, caán iguíh wáapdih í en dawát pínah niijná. Caandih chãj péa, bitadidih en dawát túutnit, caán biih baácboó jib jwuhudih ã bejep be.* ² **Táttimah, iguíh ei láa caandih teo wáhnidih áih iguíh wáapna ã wah bojop yuh be, áih iguíh jíibdih ã wúbát pínah niijná.** ³ **Obohjeéhtih, caanna ã juibínachah, iguíhadidih en daonítboó caandih teonit, í maáhdih jíib wahcanjeh, í púí ñuun yóh jwúuba bojop be.** ⁴ **Táttimah, iguíha mínah biih caandih teo wáhnidih ã jwúub wahap yuh be, páant muntih. Obohjeéhtih, ã juibínachah, caandihbut yeejép niijnít, áih wao dáhdih í dáuc mawap be.** ⁵ **Páant í chãjat táttimah, bíhdih ã wah bojochah, wápchi en daonít caandih í mao yohop be. Dawá bitadidihbut ã wahachah, biquínadidih mao yohnit, bitadidih í yeejép chãjap be.**

⁶ **“Caán iguíha mínahdih ã wúuh, búdí ã oinijeh ã júhdup be. Pánihna, ã wúuh ã oinidih ã wahap be, buca. Pánih wahnit, nin pah ã níj jenah joyóp yuh be: ‘Wá wúuhboodih í táí chãjbipna caá’, ã niijíp be.** ⁷ **Obohjeéhtih, wápchi en daonítboó queétjeh nin pah í míic níj wéhenap be: ‘Nin wápchi mínah wúuh caá. Caandih jwí mao yoh jíih, behe ã wunat táttimah, nin jwíih wáap ã jumát pínah niijná’, queétjeh í míic niijíp yuh be.** ⁸ **Páant niijná, caandih mao yohnit, wápchi jwéejboó áih bácahdidih í yohop be.**

⁹ **“¿Wápchi mínah jwúub juibínit, ded pah tigaá caán**

wápchidih en daonítidih ã chãjbi? Nin pah queétdih ã chãjbipna caá: Queétdih mao yohnit, bitaboodih caán wápchidih ã en dawát túutbipna caá. ¹⁰⁻¹¹ **¿Dios naáwátdih naóh yapani ã daacátjidih yeéb ñi bohécannit jíí? Nin pah át níj daacáp tají:**

‘Muú teonit táini jee dáhnadidih ñíonit, í náahcanni dahdih í yohop yuh be. Obohjeéhtih, caán í yohni dahdihjeh tigaá Dios ã níwip. Caandih ñíonit, áih muu pánihnidih chãjna, choójboó caan dáhdih ã jwíih jwejep be, caán muúdh tái jenah enat túut niijná. Caán jee pánihni Dios ã wahni pínah Cristo tigaá. Páant ã chãjachah ennit, jwiítboó caandih búdí jwí wéina caá’, át níj daacáp tají’. (Sal 118.22-23)

Jesús queétdih át niijíp wat jí.

¹² Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewá í maáta, Moisés ã watatjidih bohénit, jwiít judíowá jwí maáta bíicdih nin pah í níj jenah joyóp wat jí: “Jesús iguíhadidih en daonít naáwátjéh jwiítidih jáihna caá ã chãjap”, í niijíp wat jí. Páant níj jenah joinít, Jesúsdi í tewíhip wat yuh jí. Obohjeéhtih, cáacwádh úumnit, caandih teocanjeh, í bejep wat jí.

Romano maáta í wúbát túutni dinero júdu

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Pánih bejnítji fariseowá í maátaboó biquína íjeéh moondih Herodesjeéh moondihbut, Jesús pebhna wahna, caandih í wúbh joyát túutwat wat jí, Jesús mácah ã jepahachah, caandih naóh yacat túut niijná. ¹⁴ Pánihna, Jesús pebhna juibínit, queét yeenitboó caandih nin pah í níj wúbh joyóp wat yuh jí:

—Bohéní, yecanni jumna, Dios ded pah jwiítidih ã chãjat táutatdih yoobópdih ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwã í niijíchah, maáta í jumuchah yuhna, úumcanjeh yoobópdih mapí naóhna caá. Páant yoobópdih naóhni jumna, nin jwí úubh joyátidih ma jepahaá: ¿Roma baácidih moón í maáh César ã úubát táutni núodih caandih jwí wuhuchah, ã túi niit? Ít niijíp wat jĩ.

¹⁵ Páant í niij úubh joyóchah, í yeeatdih jéihnit, nin pah Jesús queétdih át niij jepahap wat jĩ:

—**Yeéb yeenit, ¿dépanih tigaá weemdih mácah ñi jepahat táut? Ñi bíbohni dinero júdudih weemdih ñi wáhuá, wã en jwuhat pínah niijná,** át niijíp wat jĩ.

¹⁶ Páant ã niijíchah joinít, caandih bíic júdu ít wáhuap wat jĩ. Páant í wuhuchah, caán júdudih ennit,

—**¿Nin júduboo deih móot, deih wát tigaá ã jum?** queétdih át niijíp wat jĩ.

—Césarih móot, ãih wátbut ã jumna caá, ít niij jepahap wat jĩ.

¹⁷ —**Caán láa bácah nin júdu Césarih pínah caá. Pánihna, ãih pínah ã jumuchah, caandih wáhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioih pínah mácah ã jumuchah, Diosboodih ñi wáhuá,** Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

Páant ã niij jepahachah, ít joi wáhi bejep wat jĩ.

Cáacwã í jwúub boo pud júúwát (Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Páant queétdih ã jepahat táttimah, biquína saduceowã jwuh Jesús pebh ít juibínap wat jĩ. Queét saduceowã “Cáacwã wunna, í jwúub boo pud júóhcan niit”, niijnít í jumap jĩ.* ¹⁹ Páant niij jenah joinít, nin pah Jesúsdiht ít niijíp wat jĩ:

—Bohéní, nin pah Moisésji át niij bohénap tajĩ: ‘Weép jeñé

weh wihcanjeh ã wunuchah, ã úudboó weép jeñé áajidih jwúub áa jumat náahap. Pánihna, ã úudboó áa wih jwuhcanni ã jumuchah, éemp wunnihdih ã bíboho naáh, ã úud jeñé báadhda weh pah í weh jumat pínah niijná’, Moisésji át niij daacáp tajĩ.* ²⁰ Bíic weh sietewã í jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wunap be. ²¹ Æ úudboó weép jeñé áajidih ã jwúub áa jumap yuh be. Páant áa jumat táttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh wihcanjeh caanbát ã wunap be. Táttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúub áa jumna yuhna, caanbát weh wihcanjeh ã wunap be. ²² Páant míicjeh queét nihat í buúd beedép be. Páant mi weha mána í wun beedát táttimah, í áajibut mi wunap be. ²³ Pánihna, queét nihat sieté í áaji, nihat í jwúub boo pud júúwácah, ¿ded áa tigaá mi jumbi? Jesúsdiht ít niij úubh joyóp wat jĩ.

²⁴ Páant í niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah át niij jepahap wat jĩ:

—**Dios naáwátidih jéihcan, ã wépatdihbut jéihcan, yeébbóo yoobópdih jenah joicánnit caá.** ²⁵ **Wunnitji í jwúub boo pud júúwát táttimah, jeáboó jumna, ángelwã pah áa wihcannit í jumbipna caá.** ²⁶ **Obohjeéhtih, wunnitji í boo pud júúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wã naóhna caá: Moisésji iigni chálihdih ã enatjidih nin pah át niij daacáp tajĩ: ‘Dios nin pah weemdih ã niijíp jĩ: “Weém Abraham, Isaac, Jacob í Maáh caá”, ã niijíp jĩ’, Moisés át niij daacáp tajĩ.*** ²⁷ **Í wunat táttimah yuhna, ‘Í Maáh caá’, Dios át niijíp wat jĩ. ‘Í Maáh caá’, ã niijátjidih joinít, báadhnit í jumatiht jwí jéihna caá. ¿Dios**

* 12:18 Hch 23.8 * 12:19 Dt 25.5 * 12:26 Ex 3.6

báadhnitdihjeh maáh ã jumna caá! Pánihna, ‘Wannitji í jwáub boo pud jóohcan níit’, níj jengah joiná, yoobópdih ñi jengah joicán caá, át níjíp wut jí.

Chah jengah joyát wutat (Mt 22.34-40)

²⁸ Moisés ã wutatjidih bohénitjeéh jumni Jesús wã pebh jubínit, í míc wéhenachah, át joyóp wut jí. Jesús ã táí jepahachah joinít, nin pah caandíh át níjíp wut jí:

—¿Dios jwiítidih ã wutat deddih tigaá chah jengah joyát náah? át níjíp wut jí.

²⁹ —**Nin wutat caá chah ã jumap: ‘Yeéb judíowã nindih ñi joyoo: Dios ñi Maáh, biícjeh tigaá ã jumap.** ³⁰ Páant ã jumachah, chah jengah jóí, táí jepahnit, wéinit, caandíh bádí ñi oyoó’, Moisés át níj daacáp tají.*

³¹ Caán wutat nump, nin biíh wutat ã jumna caá. ‘Meemjéh ma míc oyat pah muntih, bitadibbut bádí ma oyoó’, át níj daacáp tají.* Caán chéne wutatna nihat biíh wutatnadih chah jengah joyát pínah ã jumna caá, Jesús caandíh át níjíp wut jí.

³² —Páant tigaá Bohéni. Yoobópdih tigaá ma níjíp. Dios biícjeh tigaá báadhni. Biíh wihcan caá.* ³³ Páant ã jumachah, caandíh chah jengah jóí, táí jepahnit, wéinit, oyat caá jwiítidih náahap. Jwí míc oyat pahjeh bitadibbut oyat caá náahap. Nuñúpdih mao cáonit, Diosdih jwí weñechah, ã túina caá. Páant ã túyuchah yuhna, Diosdih, cáacwádihbut jwí oyat caá chah ã náahap. Meém páant ma níjít yoobópdih tigaá, Jesús dih át níjíp wut jí.*

³⁴ —**Dios ma maáh ã jumap pínah bainí caá meemdíh ã judhdap,** Moisés ã wutatjidih bohénidih Jesús át níjíp wut jí.

Páant ã níjíchah jóí úumnit, bita ít úubh joicáp wut jí.*

¿Cristo déhe ã jumna tigaá?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Dioíh muudíh waadnit, Jesús nin pah át níj bohénap wut jí:

—**‘Dios ã wahni pínah Cristo David jumna ã jumbipna caá’, Moisésji ã wutatdih bohénit í níj naóhna caá. ¿Páant níj naóhna, ded pah níj bohé tigaá í chãj?** ³⁶ Davidjijeh Túini Espíritu ã wutuchah, nin pah át níj daacáp tají:

‘Diosboó wã Maáhdih nin pah ã níjíná caá: “Wã jéihyepmant bóo bawámant ma chúudá. Pánih chúudnit, nihatdih ma wutuchah, meemdíh en jáihnitdih wã yap yohat táubtipna caá’, ã níjíná caá’, Davidji át níj daacáp tají. (Sal 110.1)

³⁷ Páant níj daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, át níjíp wut jí. Páant ã níjíchah yuhna, ¿ded pah tigaá Cristo David jumna át jumji? Jesús queétdih át níj úubh joyóp wut jí.

Páant ã níj bohénachah, dawá caandíh ít táí wéi joyóp wut jí.

Moisés ã wutatjidih bohénit í táicat

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Páant níj péanit, Jesús nin pah queétdih át jwáub níj naóh bohénap wut jí: “**Moisés ã wutatjidih bohénit í yéj chãjatdih ñi táí eneé. Páant queét í chãjat pah ñi chãjca bojoó. Queét maátni yégueh túini chóo duonít, cáacwã í enepdih ípí táoh jib bejna caá. Bíí dée jíib chãjapboó bita queétdih táí wéi jwááh úubátdih ípí náahna caá.** ³⁹ Jwiít judíowã jwí bohéat

m̄ud̄ih waáwápoó ĩp̄i cháudna caá, nihat queétdih ĩ táí wēi enat pínah niijná. Numah jeémépboobát bejnit, waáwápoó m̄icjeh cháudna, ĩp̄i wēina caá.
 40 **Obohjeéhtih, queét éemp w̄annit yaádih m̄unádih ĩp̄i dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdih dúuc wáina yuhna, cáacwā ĩ enepdih Diosdih maatápdih ĩp̄i w̄abhna caá, queétdih ĩ wēi enat pínah niijná. Páant ĩ chājat jīb Dios queétdih búdí ā peéh chājibipna caá”,** Jesús át niijíp wut jī.

Éemp w̄annih Diosdih mi wāhat (Lc 21.1-4)

41 Judíowā ĩ wāhni dinero ámohat paih pebh Jesús át cháudup wut jī. Pánih cháudna, cáacwā caan páihdih dinero ĩ yacachah, át enep wut jī. Caán dinero Dioíh m̄ud̄ih ĩ ámohochah, ĩ jīb chājat pínah át jamup wut jī. Dawá bií dée bíbohnt caan páihdih búdí dinero ĩt yacap wut jī. 42 Obohjeéhtih, éemp w̄annih moh yéejnihboó caan páih pebh jaibínit, chéne júduna cobrejīh ĩ chājnijidih mit yacap wut jī. Caán júduna nump bainí jīb jamni át jamup wut jī. 43 Caán júdnadih mi yacachah ennit, ā bohénitdih ā pebhna júuwát tútnit, nin pah Jesús queétdih át niijíp wut jī:

—**Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Nint éemp w̄annih moh yéejnihboó bita nihat ĩ wāhat chah mi wāhup be.** 44 **Bitadawá bií dée bíbohnt, búdí ĩ wāhachah yuhna, queétboó páantjeh búdí ĩ bíbohna caá. Obohjeéhtih, nint moh yéejnihboó nihat mi jeémát pínahdih mi jīb chājat déejibitdih mi wāh beedánap be,** át niijíp wut jī.

13

Dioíh m̄ud̄ih bita ĩ yohat pínah (Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

1 Páant niij péanit, Dioíh m̄umánt ĩ bac bejchah, biíc ā bohéni nin pah át niijíp wut jī:

—Bohéni, ma eneé! Nin m̄uá búdí jee dáhnajīh ĩ chājni z̄táini m̄uá nihcan niít? át niijíp wut jī.

2 —**Táttimah, jwiít judíowādh eníhcannit joinít, nin jwī enni búdí m̄uá, nin jee dáhnadibut, ĩ yoh beedábipna caá. Biíc jee dáh biíh dahjih lajni ā wihcan niít,** Jesús caandih át niijíp wut jī.

Péeni yeó jáap jātih ded pah ā yapat pínah

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

3 Táttimah, Jesús wā Olivo jeená p̄uh laab béjnit, Dioíh m̄uá ā táí jígohopboó ĩt jaibínap wut jī. Caanná jaibínit, Jesús yuápb̄it ā cháuduchah, Pedro, Santiago, Juan, Andrésjīh ā pebh jaibínit, nin pah caandih ĩt niijíp wut jī:

4 —Ma naáwá jwiítidih. ¿Débólih tigaá meém ma niiját pah ā yapbi? ¿Péeni yeó jáap jātih ded pah tigaá ā jwíh yapachah, jwī enbi? ĩt niij w̄abh joyóp wut jī.

5 —**Yeéb ĩi táí chāja chaáh. Bita ĩyeeatdih ĩi joicá bojoó.** 6 **‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, dawá ĩ jáóhbipna caá. Páant ĩ yeenachah joinít, Diosdih cádahna, túut n̄umnít, páant niijnítboodih dawá ĩ péebipna caá.**

7 **“Pebhbit jamnit ĩ m̄ic mawatdih, yuápb̄ jamnit ĩ m̄ic mawat donádihbut ĩi joibípa caá. Pánih joiná yuhna, caandih búdí ĩi jehah joicá bojoó. Páant ā yapbipna caá. Obohjeéhtih, páant ā yapachah yuhna, péeni yeó jáap pínah páantjeh ā judh jwuhbipna caá.** 8 **Caán láa biíc baácđih moón biíh baácđih moonjīh ĩ m̄ic maobipna caá. Nihat baácboó búdí m̄ic mawat ā jumbipna caá. Dawá pehbboó n̄ugúp láa, baác méméatbut ā jumbipna caá. Páant ā yapachah**

yuhna, nin baácdih moón chah yeejép ĩ yapat pínah ã judh jwuhbipna caá.

⁹ “Páant ã yapachah ennit, yeebjéh ñi tái chãja chaáh. Bita yeebdíh teonit, maátadih ĩ wãhuchah, jwiít judíowã jwĩ míic wáacat muúboó ĩ pũibipna caá. Páant ĩ chãjachah, wĩhwã ñi jumat jĩib, tútchidih moón maátadih, queét chah maátadihbut bita yeebdíh ĩ naóh yachipna caá, ĩ peéh chãjat pínah niijná. Páant queét pebh ñuhnit, wĩh túini doonádih queétdih ñi naóhbipna caá. ¹⁰ Péeni yeó jáap játih túini doonádih nihát baácdih moondíh naóh bohéat caá náahap. ¹¹ Yeebdíh peéh chãjat túatni pebhna ĩ ub bejehah, ‘¿Caandíh ded pah wã naóhbi?’ ñi niíj jeh nah joicá bojoó. Caanná ñi jumuchahjeh, ñi naáwát pínahdih Túini Espíritubó yeebdíh ã jéihyabipna caá. Páant ã niijátidih joinít, ñi naóh yapanaá. Pánih naóhna, ñi jehah joyátjĩh jeh ñi niijcán niít.* ¹² Caán láa biíc ã úddih, biíhboó ã úud jeñédih mao yohat túatna, ĩ wũhbipna caá. ĩ íp ã wehdih, ĩ wehboó ĩ mánadihbut mao yohat túatna, ĩ wũhbipna caá. ¹³ Pánihna, wĩhwã ñi jumat jĩib nihát yeebdíh ĩ eníhcan niít. Páant yeejép ñi yapna yuhna, weemdíh ñi cádahcah, péeni yeó jáapdih yeebdíh wã tái ubbipna caá.*

¹⁴ “Bita ĩ pãpnidih Diosdih weñat muú diítboó jwejnit, cáacwã caánboodíh weñaat túatna, caán muú ã táyatdíh ĩ yéjeanachah, ñi enbipna caá. Diosdihjeh cáacwã ĩ úubát muú ã jumuchah, caán pãpnidih caánboó jwejcat caá náahap. Dios naáwátidih naóh yapani

Danielji, caandíh ãt naóh daacáp tají.* Caán ã daacátjidih ennit, ñi tái beh joyoó. Caanjĩh yeejép ĩ pãpni ã jumuchah ennit, Judea baácbóó jumnit, jeéboó ĩ jweí pũuh laab béje naáh. ¹⁵ Caán láa cáacwã tubit yeejép ĩ yapachah, waícanjeh ĩ jweí ñáo pũuh laab béje naáh. Ded muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejnit, áih bií déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdih ã jweí béje naáh. ¹⁶ Wãpchibóó jumni áih yéguehndih ubudih ã jwáub bejca bojo naáh.* ¹⁷ Caán láa wudu jumnit yaádh, ĩ wehdih túuhnitbut ĩ jweyéchah, queét yaáhdih chah ã buobipna caá. ¹⁸ Nin pah Diosdih ñi niíj úubú: ‘Mah noój láa ã jumuchah, páant yeejép ã yapca bojo naáh’, caandíh ñi niijí. ¹⁹ Caán yeó jáapnadih cáacwã tubit yeejép ĩ yapbipna caá. Nin baácdih Dios ã chãjat túttimah, cáacwã yeejép ĩ yapna yuhna, péeni yeó jáapnadih chah yeejép pohba ĩ yapbipna caá. Páant yeejép ĩ yapat túttimah, ĩ jwáub yeejép yapcan niít.* ²⁰ Tubit yeejép yapat pínah daocánni yeó jáapna Dios ã jweí jwuhbipna caá, ã ñíonitboó ĩ jéih buujáát pínah niijná. Páant ã chãjcah nihna, ded áta buujácan tagaá.

²¹ “Caán láa det yeebdíh ‘Ñi eneé. Ninjĩh caá Cristo ã jumap’, ĩ niijíchah, ‘Conjĩh caá Cristo ã jumap’, bitabut ĩ niijíchah, ñi joyáh bojoó. ²² Caán láa dawá yeenit ĩ jumbipna caá. ‘Weém Cristo caá’, niíj yeenit, ‘Weém Dios naáwátidih naóh yapani caá’, niíj yeenitbut ĩ jumbipna caá. Cáacwã ĩ en wúhi bejat pínah niijná, úum náah jumnidih ĩ chãj jáutbipna caá. Páant ĩ

* 13:11 Mt 10.17-20; Lc 12.11-12

* 13:13 Mt 10.22

* 13:14 Dn 9.27; 11.31; 12.11

* 13:16

chãjatdih ennit, Dios ã ñionitboó i yeeatdih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh i péeat pínahdih i náahbipna caá. ²³ **Páant ã yapat pínah jãtjeh, yeebdih wãát naóhna caá, caandih ñi túi jéihyat pínah niijná. Páant wã naáwãtjidih náhninit, yeebdih yeenitdih joicát túut niijná, ñi túi chãja chaáh**, Jesús át niijip wat jĩ.

Nihat cáacwã úud jeñé ã jwúub dei jũúwát pínah

(Mt 24.29-35,42,44; Lc 21.25-33)

²⁴ **“Caán láa cáacwã yeejép i yapat túttimah, yeó, widhbat ã túi yeh iigcán niit.”** ²⁵ **Pánih túut nuumná, jeá ã méménachah, cúiwã i yúug jéen bejbipna caá.** ²⁶ **Páant ã yapachah, weém nihat cáacwã úud jeñé, mah tólihjih wã dei jũóhbipna caá. Búdí wēpatjĩh, túi yeh iigni wã jwúub dei jũúwáchah, nihat cáacwã weemdih i enbipna caá.** ²⁷ **Pánih dei jũóhna, wĩh ángelwãdih nin baácboó wã wahbipna caá, nihat pehbboó wã ñionitdih i ub wáacat pínah niijná.**

²⁸ **“Higuera nah ded pah ã jamatdih ñi jenah joyoó. Caan náh jáap wawá ã jamachah ennit, jópchi ã jũúwãtdih ñi jéihna caá.** ²⁹ **Páant ã jamat pah, nihat wã niijátji ã yapachah enna, wã jwúub dei jũúwát pínah bahni ã jedhdãtdihbat ñi jéihbipna caá.**

³⁰ **Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Caán láa moón i wãnat pínah jãtjeh, wã niijátji pah biic yoobó ã yapbipna caá.** ³¹ **Nin baác, jeábut ã buudúchah yahna, wã naáwãtboó ã buudcán niit. Nihat wã niijátji pahjeh wã péabipna caá.**

³² **“Obohjeéhtih, wã jwúub dei jũóhni pínah yeó jáap, horadihbat nihat i jéihcan caá. Cáacwã,**

ángelwã, weem yáh buca nihat jwĩ jéihcan caá. Wã íp Diosjeh caá caandih ã jéihyep.*

³³ **“Pánihna, yeebbát caán yeó jáapdih jéihcannit jamna, weemdih túi páinit jumat túut niijná, jáanit pah Diosdih ñi túi úúbú.** ³⁴ **Ded pah páinit ñi jumat pínahdih nin naáwãtjĩh wã bohébipna caá: Muú mínah yúup ã jib bej jwuhãt pahjeh tigaá. ã bejat pínah jãtjeh, ã pehb moondih áih muudih ã túi en dawát túutap be. Biquínãdih ã tewãtdih ã jwejep be. Jécdih wapniboodih ã jwúub jũúwát pínahdih ã túi pánat túutap be.*** ³⁵ **Yeebbát ñi túi jenah joí páñaá. Muú mínah ã jwúub jũúwáchah, queét i jéihcat pah, weém ñi Maáh wã jwúub dei jũóhni pínah yeó jáapdih yeebbát ñi jéihcan caá. Cheyeh, chei tac yoób, mujbai eo láa, baabáchah caá wãta dei jayúp tagaá.** ³⁶ **Páant wã jwúub dei jũúwát pínahdih jéihcan, wã wãtatdih páantjeh ñi chãjaá. Pánih chãjnit, báadhãjah wã jwúub dei jayúchah, ñonit pah ñi jamcan niit.** ³⁷ **Pánihna, yeebdih wã niiját pah muntih, nihatdihbat naóhna caá wã chãjap: jãanit pah, túi teo páinit ñi jamuú!”** Jesús queétdih át niijip wat jĩ.

14

Sacerdotewã i maáta, Moisés ã wãtatjidih bohénit búcdih Jesúsãdih i mawĩhat

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ **Oveja wãúhdih jwĩ jeémát yeó jáap, Pascua i niijni,* chéne yeó jáap jãtjeh paacãnni pandih jwĩ jeémát yeó jáapna át jamup wat jĩ. Sacerdotewã i maáta, Moisés**

* 13:24 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12

* 13:25 Is 34.14; Jl 2.10; Ap 6.13

* 13:26

Dn 7.13; Ap 1.7

* 13:32 Mt 24.36

* 13:34 Lc 12.36-38

* 14:1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

ã watatjidih bohénitbut Jesúsdi h mawíhna, caandíh ít tawat tútúthip wat jĩ. Cãacwã í encah, caandíh í tawat pínah niijná, nin pah ít míc niij wéhenap wat jĩ:

² —Pascua yeó jápnadiah, dawá cãacwã í jamuchah, Jesúsdi hwí tawat tútúchah, nihah túbít ítá íj tagaá. Pánih íjnit, jwiítidih ítá míc mao tagaá. Pánihna, cãacwã í encah, hwí tawat tútútup, ít niijíp wat jĩ.

Yad wili chej jamniijh Jesúsdi h mi puhwat

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Queét Jerusalén tátchiboó í míc wéheat pónih, Jesús wã Betania tátchiboó bácah moópni Simónih munná jeémpna ít chãjap wat jĩ. Páant í jeémát pónih, bíic yad wili túi chej jamni quítidih mit ub waád júbínah wat jĩ. Caán alabastro jeejĩh í chãjni quít diítna nardo í niijni chej jamni yí át jamup wat jĩ. Caán yí búdí jíib jamni át jamup wat jĩ. Pánihna, caán quít yapatdih dajnit, Jesús h wao dáhdih mit puhwup wat jĩ.* ⁴ Páant mi puhwachah ennít, biquína caánboó jamnit ít íjip wat jĩ. Pánih íjnit, nin pah ít niijíp wat jĩ:

—¿Dépanih tigaá nint chej jamni yí búdí jíib jamnidih páant mi puoh peét? ⁵ Caandíh mi jíib chãj wãhna, áta túi tagaá. Pánih jíib chãjna, bíic jópchi tawat jíib pah bóo míta jíib tewep tagaá. Caán jíibidih moh yéejnitdih míta jéih wãh tagaá, ít niijíp wat jĩ. Páant niijnít, queét caántdih ít jãihñup wat jĩ.

⁶ Páant í niij jãihñuchah joinít, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wat jĩ:

—**Páant caántdih ñi niijcá bo-joó. Weemdíh caánt mi túi chãjna caá.** ⁷ **Moh yéejnitboó ñijeéh páantjeh í jambipna caá. Débólih ñi teo wáaquíhna, queétdih ñi jéih**

teo wáacna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh nin baácboó bahníbit wã jam jwãhbirna caá.* ⁸ **Nint mi bíbohah pah bóo weemdíh páant mi chãjna caá. Wanníh bácahjidi hwípí puhwat pah, weemdíh chej jamni yíjĩh puohna, í yohah pínahdih mi ámohna caá.** ⁹ **Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Nihah baácboó wíh túini doonádh naóhna, nint buu mi chãjatjidihbut í naóhbirna caá. Páant í naáwáchah joinít, caántdih dawá í náhnibirna caá,** Jesús át niijíp wat jĩ.

Jesúsdi h eníhcannitdih á duó wáyat pínahdih Judas á naáwát

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Caán láa, Judas Iscariote, Jesús doce á bohénitjeéh bóo, Jesúsdi h eníhcannit sacerdotewã í maátadih á duó wáyat pínahdih naáwádh át bejep wat jĩ. ¹¹ Caandíh joinít, maáta ít weñep wat jĩ. Pánih wéinit,

—Meemdíh dinero hwí wãhbirna caá, queét Judasdi h ít niijíp wat jĩ. Pánihna, Jesúsdi h eníhcannitdih duó wáyat túut niijná, Judas át jenah joi bídip wat jĩ.

Jesús á bohénit bíicdih á pée jeémát

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹² Paacánni pandih hwí jeémát yeó jáapna hwíh waadni yeó jáap, oveja wehdih hwí mawat yeó jáap, Jesús á bohénit caandíh nin pah ít niij wãbh joyóp wat jĩ:

—¿Ded munníh tigaá Pascua jeémátidih jwiítidih ma numah jeémpbi? ¿Dedboo tigaá jeémát hwí chãjbi? Jesúsdi h ít niijíp wat jĩ.

¹³ Páant í niijíchah, Jesús chénewã á bohénitdih wahnít, nin pah át niijíp wat jĩ:

—**Jerusalén tátchina ñi be-jeé. Caanná ñi júbínachah, wáam dahjĩh mah beoni yeebdíh á jwãáhbipna caá.**

* 14:3 Lc 7.37-38 * 14:7 Dt 15.11

Caandih péenit, ded maudih ã waadáchah, yeebbát ñi péé waadá. ¹⁴ Waadnit, caán muú minahdih nin pah ñi niij úbh joyó: “¿Dedboo tígaá wã bohénit biíc dih Pascua jeémátdih wã namah jeémát pínah tólih ã jum?” Bohéni ã niijná be’, ñi niijí muú minahdih. ¹⁵ Páant ñi niijíchah joinít, nihat jwí náhat jum beedni búdí chah bóo tólihdih ã jéutbipna caá. Caán tólihboó jwí jeémát pínahdih ñi chãjaá, át niijíp wat jĩ.

¹⁶ Páant ã niijíchah joinít, Jerusalén tútchina ít bejep wat jĩ. Caanná jubínit, nihat Jesús ã niijátji biíc yoobó ít jwááap wat jĩ. Queétdih ã jéutni tólihdih waadnit, Pascua jeémát pínahdih ít chãjap wat jĩ. Nihat chãj péanit, Jesús ã páñapboó ít jwúub bejep wat jĩ. ¹⁷ Tõo ñáh jãwúachah, Jerusalén tútchina bejnit, Jesús doce ã bohénit biíc dih caán chah bóo tólihna waád jubínit, Pascua jeémátdih queétdih át namah jeémép wat jĩ.

¹⁸ Páant í jeémát pónih, Jesús queétdih nin pah át niijíp wat jĩ:

—Yeebdih yoobópdih wã naóhna caá. Weemdih eníhcannitdih duó wáini pínah ñi cãtíh ã jumna caá. Caánboó wãjeéh jeémpni caá, át niijíp wat jĩ.*

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, búdí náhni dahwanit, nihat biquínajeh nin pah Jesús dih ít niij úbh joyó wat jĩ:

—¿Weém nihcan niít? ít niijíp wat jĩ.

²⁰ —Biíc ñijeéh jumni, pandih weém biíc dih neéh jeémpni caá.*

²¹ Páant yeejép wã yapat pínahdih jon jãtíh Dios naáwátdih naóh yapani át daacáp tají. Pánihna, weém, nihat cáacwã úud jeñé,

caán ã daacátji pahjeh yeejép wã yapbipna caá. ¡Obohjeéhtih, weemdih eníhcannitdih duó wáini yeejép pohba ã yapbipna caá! Caán ã cáac jumcah, chah áta túi tagaá, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, Jesús dih eníhcannitdih duó wáini pínah át bac bejep wat jĩ.

²² Æ bac bejat túttimah, queét páantjeh í jeéméchah, Jesús pandih ubnit, “Nin jeémát ma wãhat túina caá, Paá”, Dios dih niij péanit, ã bohénitdih át daj wãhap wat jĩ.

—¡Dáa, ñi jeémé! Nin pan wíih bácah panihni caá, át niijíp wat jĩ.

²³ Túttimah, jiwá iguúh mac jumni babhbat dahdih ubnit, “Nin babhbat ma wãhatbut túina caá, Paá”, niij péanit, queétdih át wãhap wat jĩ. Páant ã wãhuchah, queét nihat ít babhbat wat jĩ. Páant í babhbachah, queétdih nin pah át jwúub niijíp wat jĩ:

²⁴ —Nin babhbat wíih meép panihni caá. Nin babhbatdih yeebdih wã wãhat pah, wíih meépdih yohnit, wã wan wãhbipna caá, dawá cáacwã Dios biíc dih í túi jumat pínah niijná.* ²⁵ Yeebdih yoobópdih wã naóhna caá. Nin baáboó jum jwãhna, jiwá iguúh macdih wã jwúub babhcan niít. Túttimah, Dios maáh ã jumapboó wã jwúub babhbiipna caá, át niijíp wat jĩ.

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Pascua jeémátdih jeémp péanit, Dios dih ít wëi ewep wat jĩ. Pánih eo péa, bac bejnit, Olivo jeená bejni namána ã bohénitdih Jesús át namah bejep wat jĩ.

27 Pániḥ bejna, Jesús queétdih nin pah át niíj naáwáp wut jī:

—**Yeéb niḥat weemdíḥ ñi cádahbipna caá. Jon játiḥ Dios naáwátdih naóḥ yapani nin pah át niíj daacáp tajī:** ‘ “Ovejawādih en daonídih wā maobipna caá. Páant wā mawachah, niḥat ovejawā í jwei peét bejbipna nacaá”, Dios á niijná caá’, naóḥ yapani át niíj daacáp tajī. *Pániḥna, weemdíḥ ñi cádahat pínahdih wā jéihna caá.

28 **Obohjeéhtih, weemdíḥ í mao yohochah yuhna, Dios weemdíḥ á jwáub booaat túttimah, Galilea baácna yeebdíḥ wā waóḥ bej páibipna caá,** át niijíp wut jī. *

29 Páant á niijíchah joinít, Pedro nin pah át niijíp wut yah jī:

—Queét niḥat í cádahachah yuhna, weéamboó wā cádahcan niít, át niijíp wut jī.

30 —**Yoobópdih meemdíḥ wā naóḥna caá. Búu cheijeh mujbai chéne á ewat pínah játiḥ biíc peihcanni láa ‘Caandíḥ wā jéihcan caá!’ ma niíj yeebipna caá,** Jesús Pedrodih át niijíp wut jī.

31 —Majeéh weemdíḥbat í mawachah nihna, weéamboó ma niiját pah wā niijcán niít, Pedro Jesúsdiḥ chah át jwáub niijíp wut yah jī.

Queét niḥatbat biíc yoobó ít niijíp wut jī.

Getsemaní pácahi jumapboó Jesús á uúbat

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Túttimah, Olivo jeená juibínit, Getsemaní í niijni pácahi jumapna Jesús wā ít juibínap wut jī.

—**Diosdiḥ wā uúbat pónih, ninjñḥ ñi cháud páñaá,** Jesús á bohénitdih át niijíp wut jī.

33 Páant niíj péanit, yuúpbit bejnit, Pedro, Santiago, Juandíḥbat Jesús át numah bejep wut jī. Pániḥ bejnit,

cáacwādih á wun wūhat pínahdih búdí jengah joinít, át jīgah jwíhíp wut jī.

34 —**Tubit jīgahnit, wanni pah caá wā jumap. Pániḥna, yeebbát uocanjeh, ninjñḥ ñi uúbh páñaá,** queétdih át niijíp wut jī.

35 Páant niíj péanit, chibít yuúpbit bej, baácboó páah yoh ñajnit,

36 **“Paá, meém niḥatdih jéih beedáni caá. Pániḥ jumna, í Weemdíḥ ma wunat túatca bojoó! Obohjeéhtih, weém wā wuníhcah yuhna, meéamboó páant ma náah yacachah, wā wun wūhbipna caá”,** Jesús Diosdiḥ át niijíp wut jī.

37 Páant niíj uúbh péanit, biíc peihcannit á bohénit í páñapboó Jesús át jwáub bejep wut jī. Páant á jwáub juibí enechah, uona ít chājap wut jī.

—**¿Ma uo niít, Simón? ¿Biíc horabitjeh uocanjeh, ma noón páicannit beé?** 38 **Túi jáanit, yeebdíḥ Diosdiḥ uúbat caá náahap, yéej chājat jengah joyátdih yap yohat túat niijná. Túi chājihna yuhna, jáacan, uúbhcan, páant ñi jéih buujácan niít,** Jesús át niijíp wut jī.

39 Páant queétdih niíj péa, jwáub bejnit, á jwíh uúbatji pahjeh muntih biíc yoobó át jwáub uúbup wut jī. 40 Pániḥ uúbh péa, biíc peihcannit páinit pebhboó á jwáub juibínachah, jwáub uona ít chājap wut jī. Tubit quíib chei jumachah, ít jwáub úwap wut jī. Jesús queétdih á wucachah, tícna, caandíḥ ít jéih jepahcap wut jī. Túttimah, jwáub uúbúdiḥ bejniji, páinit pebhboó Jesús át jwáub juibínap wut jī. 41 Biíc peihcanni láa uúbhnit, páinit pebhboó át jwáub juibínap wut jī.

—**¿Yeéb páantjeh uonit, choó niít ñi chājap? ¿Páant bóojeh tigaá! Butéh yéejnit weemdíḥ tewedih juiná caá í chājap.** 42 **Ñi jáa bojoó. Chóbe. Weemdíḥ**

* 14:27 Zac 13.7 * 14:28 Mt 28.16

enihcannitdih duó wáini ã juná caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Jesúsdih enihcannit caandih i tewat

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Páant Jesús ã niijíchahjeh, ã bohéniji Judas át juibínap wut jĩ. Judasjééh dawá it juibínap wut jĩ. Íibat naaná, máa quiítnadihbat it bíbohóp wut jĩ. Sacerdotewã i maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, jwiít judíowãdih waóhnihtbut queétdih it wahap wut jĩ, Jesúsdih teonit, i pebhna i ub bejat pínah niijná.

⁴⁴ Jesús pebh i bejat pínah jãtíh, Judas ãjééh bejnit pínahdih nin pah átát niij jéihya naáwáp wut jĩ: “Púo tíibdih nomnit, wã úbhndih ñi tewep. Teonit, ñi cátiñ ñi ub bejeé, ã jweicát pínah niijná”, át niijíp wut jĩ.

⁴⁵ Pánihna, Jesúswã pebhna juibínit, Judas Jesús pebh át juibínap wut jĩ.

—¿Ma jum, Bohéni? niij úbhniht, Jesúh púo tíibdih át nomóp wut jĩ.

⁴⁶ Páant Judas ã úbúchah ennit, Jesúsdih tewedih jũóhniht caandih it tewep wut jĩ.

⁴⁷ Obohjeéhtih, pebhbit ñuhni Jesús ã bohéniboó íibat naadíh jwãat wái ubnit, sacerdotewã i maádh teo wãhniñ moli chóodih át dáuc bóod yohóp wut jĩ. ⁴⁸ Caandih tewedih juibínitdih nin pah Jesús át niijíp wut jĩ:

—¿**Nuumnídih tewat pah íibat naaná, máa quiítnadihbat ubnit, weemdih tewedih ñi jũóhniht beé?**

⁴⁹ **Yeó jáap jumát pah Dioih muúboó ñijeéh wã jumuchah yuhna, weemdih ñi teocap be.* Obohjeéhtih, Dios naáwãdih naóh yapani ã daacátji pahjeh buu weemdih ã yapa naáh,** át niijíp wut jĩ.

Pánihna, Jesúsdih teonit, it ub bejep wut jĩ. ⁵⁰ Páant i teo bejchah

enna, niहत ã bohénit caandih it éemp jwei béjep wut jĩ.

⁵¹ Obohjeéhtih, weémboó jáap behni, ãoniji wíih ñajapdih bóo chóojíhjih míc bainit, Jesúswã i bejat túttimah wã ñuún péenap jĩ. Páant wã ñuún péenachah ennit, Jesúsdih teonitboó weemdihbat i tewep yuh jĩ. ⁵² Obohjeéhtih, páant i tewechah yuhna, caán chóodih cádah yoh bojnit, yégueh wihcannijeh wã ñáo jwei béjep jĩ.

Judíowã i maáta Jesúsdih i úbh joyát

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵³ Pánih Jesúsdih ub bejnit, sacerdotewã i maáih muúná it ub waad béjep wut jĩ. Áih muúboó jumni míc wáacat tólihboó caanjéh, bita sacerdotewã i maáta, jwiít judíowãdih waóhniht, Moisés ã wutatjidih bohénitbut juibínit, Jesúsdih naóh yacat túut niijná, queét niहत it míc wáacap wut jĩ.

⁵⁴ Obohjeéhtih, Pedroboó Jesúsdih yuúpjeh át ñuún péenap wut jĩ. Pánih ñuún péenit, sacerdotewã i maáih muú wáihyat júduboojéh át waad juibínap wut jĩ. Pánih waad juibínit, Pedro tuu cúut jwéejdih, muúdh wapnit bícdih, át méé chũdũp wut jĩ.

⁵⁵ Sacerdotewã i maáta, niहत bita maáta bícdih wáac juibínit, “Jesús yeejép chãjna beé”, niijnítidih bidna it chãjap wut jĩ. Jesúsdih peéh mawíhna, chénewã bíic yoobó naóhnihtidih bidna ítih chãjap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, it bid jaicáp wut jĩ. ⁵⁶ Dawá nih yáanit, mácah míc it naáwáp wut jĩ. ⁵⁷ Biquína ñah ñahniht, nin pah it niij yee naáwáp wut jĩ:

⁵⁸ —Nin pah ã niijíchah, jwí joyóp be: ‘Nin Dioih muú cáacwã i chãjnijidih wã yéja beedábipna caá. Bíic peihcanni yeó jáap túttimah jáap muú, cáacwã i chãjca naáh

* 14:49 Lc 19.47; 21.37 * 14:58 Jn 2.19

mædih wã chãjbipna caá', ã niijíp be, ït niijíp wut jĩ.*

⁵⁹ Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, mácah míc ït niijíp wut jĩ.

⁶⁰ Sacerdotewã ï maáh cáacwã cátiñ ñah ñahñit,

—¿Dépanih tigaá queétdih ma jéih jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéej chãj, meemdih páant ï niij naóh yacachah? Jesúsdiñ át niijíp wut jĩ.

⁶¹ Obohjeéhtih, Jesúsboó át jepah jwuhcap wut jĩ. Páant ã jepahcatdih enna, sacerdotewã ï maáh

—¿Meém Dios ã wahni niit? ¿Dios, jwĩ wëini, ã wũh niit? Jesúsdiñ át jwũub niijíp wut jĩ.

⁶² —**Páant ma niiját yoobópdih tigaá. Weém nihat cáacwã úud jeñé Chah Wëpni ã jéihyepmant bóo buwámant chúdnit, wã wutuchah, ñi enbipna caá. Mah tólihñajih wã jwũub dei jãwúchahbut ñi enbipna caá,*** Jesús át niij jepahap wut jĩ.

⁶³ Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ï maáh bádi át ïjip wut jĩ. ã ïjat júutna, ãih jih bóo yégueh chóodih át yeo wáyap wut jĩ. Páñih yeo wáñit,

—¿Dépanih tigaá bita naóhñit pínah jwĩta bid? ⁶⁴ **'Weém caá Dios wũh'**, Jesússeh ã niijíchah, yeéb nihat ñi joiná be. ¿Yeéboó ded pah tigaá caandih ñi niij jenah joí? ãjeéh jumnitdih át niijíp wut jĩ.

—Caandih peéh mao yohat caá náahap, queét nihat ït niijíp wut jĩ.*

⁶⁵ Páant niijnít, biquína Jesúsdiñ ït coí jáha jwĩhip wut jĩ. Coí jáhanit, quíib nem chéo póocnit,

—Dios wũh jumna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdih mao? ït niij deoh naáwáp wut jĩ.

Táttimah, Dioñ mædih wapnit soldadowãdih ï wũhuchah, queébtut Jesúsdiñ ït pũñap wut jĩ.

Pedro ã yeeat

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

⁶⁶ Páant ï chãjat pónih, wáihyat júdu diitna Pedro ã méé chúuduchah, sacerdotewã ï maáhdih teo wũhñih mit juibínap wut jĩ. ⁶⁷ Juibínit, Pedro tũ cáutdih ã méé chúuduchah ennit,

—¿Meembút Jesús Nazaret tátchimant bóojeéh péeni niñcan niit? mit niij wũh joyóp wut jĩ.

⁶⁸ —¿Jeéh péeni niñcan caá. Caán ma niijní Jesúsdiñ wã jéihcan caá. ¿Ded pah niij tigaá ma chãj? Pedro át niij yee jepahap wut jĩ.

Páant niijnítjeh, tũ cáut jwëejdih chúdniji bejnit, jëcna át jwei béj ñuhap wut jĩ. ⁶⁹ Páant caánboó ã ñuhuchah, teo wũhñih Pedrodih mit jwũub enep wut jĩ. Páñih ennit, mi pebh en ñahñitdih nin pah mit jwũub niijíp wut jĩ:

—Nin newé Jesúsjeéh péeni caá, mit niijíp wut jĩ.

⁷⁰ —Niñcan caá. Weém ãjeéh péeni niñcan caá, Pedro át jwũub niij yeenap wut jĩ.

Táttimah, bita caanjih en ñahñit jwuh

—¿Jeéh péeni caá meém. Caandih péenit Galilea baácdih moón mícjeh caá. Meembút Galilea baácdih bóo ma jumna caá. Páñihna, meembút ãjeéh péeni nacaá, Pedrodih ït niijíp wut jĩ.

⁷¹ —Weém yeeni niñcan caá. Túi yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. ¡Ñi niijní newédih wã jéihcan caá! ¡Páant yoobópdih wã naóhcah, Dios weemdih ã peéh chãja naáh! Pedro át jwũub niij yeenap wut jĩ.

⁷² Páant ã niijátjeéhjeh, mujbai át jwũub ewep wut jĩ. Páant ã jwũub ewechah joinít, **"Mujbai chéneji ã ewat pínah jãtiñ 'Caandih wã jéihcan caá', meém hiic peihcanni láa ma niijbípna caá"**, Jesús ã niijátjdih Pedro át náhñinap

* 14:62 Dn 7.13 * 14:64 Lv 24.16

wut jĩ. Pánih náhninit, Pedro búdí át jañúp wut jĩ.

15

*Maáh Pilato Jesúsdiĥ ā wúbh joyát
(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn
18.28-38)*

¹ Baáb jénechah, sacerdotewā ĩ maáta, jwiít judíowā jwĩ maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, bita maátabut ĩt míc wáac juibínap wut jĩ. Pánih míc wáac juibínit, Jesúsdiĥ ded pah ĩ chājat pínahdih ĩt míc wéhenap wut jĩ. Pánih míc wéhe péanit, Jesúsdiĥ ĩt chéwat tútup wut jĩ. ĩ chéu péaat túttimah, maáh Pilato pebhboó ĩt ub bejat tútup wut jĩ. Pilato, Roma baácdih bóo, Judea baácdih moondih wutni át jamup wut jĩ. ² Páant ĩ ub juibínachah ennit, Pilato Jesúsdiĥ nin pah át niúj wúbh joyóp wut jĩ:

—¿Meém yoobópdiĥ judíowā ĩ maáh níít? át niijíp wut jĩ.

—**Ma niiját pah tigaá**, Jesús át niúj jepahap wut jĩ.

³ Pánihna, sacerdotewā ĩ maáta Pilatodih yeenit, Jesúsdiĥ yeejép ĩt naóh yacap wut jĩ.

⁴ Páant ĩ naóh yacachah joinít, nin pah Pilato Jesúsdiĥ át niijíp wut jĩ:

—¿Páant meemdíĥ ĩ naóh yacachah joiná yahna, ma jéih jepahcan níít? át niijíp wut jĩ.

⁵ Obohjeéhtih, Jesús át jwúub jepahcap wut jĩ. Páant ā jepahcatdih ennit, Pilato búdí át wáhi bejep wut jĩ.

*Jesúsdiĥ ĩ mao yohat tútat
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn
18.38-19.16)*

⁶⁻⁷ Caán láa, Romanowā queét judíowādiĥ ĩ maáh jamatdiĥ íjnit, biquína judíowā Romanowādiĥ ĩt míc mawap wut jĩ. Pánih míc maona, cáacwādiĥ ĩt mao yohop wut jĩ. Páant ĩ mawachah, ĩ teonitji nemat muúboó dawá ĩt jamup wut jĩ. Barrabás wüt jamnibat ĩjeéh

nemat muúboó át jamup wut jĩ. Pascua jamat pah Pilato bíic cáac nemat muúboó jamni, cáacwā ĩ bacaat tútnidih āpĩ bacanap wut jĩ. ⁸ Pánihna, cáacwā Pilato pebh juibínit, bíic nemnidih ā bacaat pínahdih ĩt wúbup wut jĩ.

⁹ Páant ĩ wúbuchah joinít, Pilato queétdih nin pah át niúj wúbh joyóp wut jĩ:

—¿Yeéb judíowā ĩni maáhdih wā baca wūh jíih? ¿Caandíĥ níít ĩni náahap? át niijíp wut jĩ.

¹⁰ Dawá cáacwā Jesúsdiĥ ĩ weñechah, sacerdotewā ĩ maátaboó caandíĥ tubit íjina, ĩt mawat tútup wut jĩ. Pánihna, queét Jesúsdiĥ ĩ íjnatdiĥ jéihnit, cáacwā ĩ weñatdiĥbut jéihnit, Pilato queétdih páant át wúbh joyóp wut jĩ. ¹¹ Obohjeéhtih, cáacwā Jesúsdiĥ ĩ náahachah yahna, sacerdotewā ĩ maátaboó queétdih jac wutnit, Barrabásboodíĥ ā bacaat pínahdih ĩt jepahat tútup wut jĩ.

Páant ĩ jac wutachah joinítji,
—¿Barrabásdiĥ caá jwĩ náahap! ¿Caandíĥ jwiútdih ma baca wūhuú! Pilatodih cáacwā ĩt niúj jepahap wut jĩ.

¹² —¿Yeéb judíowā ‘jwĩ maáh’, ĩni niijnidih dedé tigaá wā chājbi? Pilato át niijíp wut jĩ.

¹³ —¿Caandíĥ cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! ĩt niúj ñaacáp wut jĩ.

¹⁴ —¿Dépanihna? ¿Dedé tigaá ā yéejatji, páant ĩni niijíchah? Pilato át niúj wúbh joyóp wut jĩ.

Obohjeéhtih, queét chah ĩt jwúub niúj ñaacáp wut jĩ.

—¿Caandíĥ cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! ĩt niijíp wut jĩ.

¹⁵ Pánihna, cáacwā caandíĥ ĩ íjcat pínah niijná, Pilato Barrabásdiĥ queétdih át baca wūhup wut jĩ. Pánih bacanit, soldadowādiĥ momo jiwí chóo coóh jamni tōpnajĩh Jesúsboodíĥ át puñat tútup wut jĩ. Pánih puñat tútutnit, Pilato

caandih ãt ub bejat tútup wut jĩ, cruzboó péoh dodhnit, ĩ mao yohat pínah niijná.

16 Páant ã ub bejat tútuchah joinít, Pilatoih muú díitna Jesúsdiĥ ĩt ub waad béjep wut jĩ. Pánih ub waad béjnit, caanjĩh wapnit soldadowã ĩt míc wáacap wut jĩ. 17 Pánih míc wáacnit, Jesúih yégueh jih bóo chóodih tóo dugnit, maáh ã dũwát pah jíghni dũni chóodih caandih ĩt yacap wut jĩ. Maáh ã dũwát júdu pah chãjnit, óot pihdih péeb wao péanit, Jesúih wao dáhdih ĩt yacap wut jĩ. 18 Maáhdih ĩpĩ chãjat pah Jesúsdiĥ nin pah ĩt niij deoh naáwáp wut jĩ:

—¡Ma tái jumúú! ¡Meém caá judíowã ĩ maáh! ĩt niij deoh naáwáp wut jĩ. 19 Pánih deoh naóhnit, máa doóbhjĩh ãih wao dáhdih maonit, ĩt coí jãhanap wut jĩ. Pánih mao coí jãhanit, maáhdih weñat pah Jesús pebh ĩt bóodicha caj yoh ñajap wut jĩ. 20 Páant niij deoh naóh péanit, dũni chóodih tóo dugnit, ãih yégueh chóodihjeh ĩt jwáub yacap wut jĩ. Pánih yacnit, ĩt ub bac bejep wut jĩ, cruzboó péoh dodhnit, ĩ mao yohat tút niijná. Pánih ub bejna, ãih cruzdih bewat tútnit, ĩ mao yohat pínah jeéboó caandih ĩt ub bejep wut jĩ.

Jesúsdiĥ cruzboó péoh dodhnit, ĩ mawat

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 ĩ mao yohat pínah jeéboó bejnit, Simón, Cirene baácdih bóodih ĩt jwááap wut jĩ. Simón Jerusalén tútchiboó juibína ãt chãjap wut jĩ. Caán Simón ã wehboó jwĩjeéh jumnit Alejandro, Rufojĩh ĩ jumna caá.* Pánihna, queét ĩ íp Simóndih jwááhnit, soldadowã caandih Jesúih cruzdih ĩt bewat tútup wut jĩ.

22 Pánih bejnit, Gólgota wut jumapna ĩt juibínap wut jĩ. “Gólgota” niijná, “Wao Iidíp jeé”, niijná ĩt chãjap wut jĩ. 23 Pánih caanná juibínit, mirra wut jumni macjĩh widnit, ĩ ub bejni jiwá iguĩh macdih Jesúsdiĥ ĩt tóihyop wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, caan mácdih Jesús ãt babhcap wut jĩ. 24 Túttimah, cruzboó Jesúsdiĥ ĩt péoh dodhdop wut jĩ. Pánih péoh dodh péanit, ãih yégueh chóojidih “¿Deih tiguaá ã jumbi?” míc niijnit, tíhwat júdunabitjĩh soldadowã ĩt yoh tíhwip wut jĩ.*

25 Cheibitjeh nueve yeó ã jumuchah, Jesúsdiĥ cruzboó ĩt péoh dodhdop wut jĩ. 26 ã yéejatdih naóhna, cruzboó ãih wao cháh, nin pah ĩt niij daác búwdhdap wut jĩ. “JUDÍOWã ĩ MAÁH”, caán naadĩh ĩt niij daacáp wut jĩ. 27 Chénewã nũmnítidihbut biĩh cruznadih Jesús pebh ĩt péoh dodhdop wut jĩ. Biícdih ã jéihyepmant bóo búwámant, biíhdih ã wáyámant bóo búwámant péoh dodhnit, queét tac yoób Jesúsdiĥ ĩt péoh dodhdop wut jĩ. 28 Jon jãtĩh Dios naáwátidih naóh yapani ã daacátji biíc yoobó Jesús ãt yapap wut jĩ: “Wutatdih yap yohnitjeéh jumni caá’, cáacwã caandih ĩ niij jenah joibĩpna caá”, ãt niij daacáp tajĩ.*

29 Cruz pebh en yap bejnit Jesúsdiĥ nin pah yeejép ĩt niij deoh naáwáp wut jĩ.*

—¡Eneéh buca! ¿Dioih muúdh yohnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, meém caán muúdh jwáub chãjni pínah niit?*

30 Pánihni jumna, ¡caán ĩ péoh dodhdopmant meemjéh ma dei jũwá! ĩt niijap wut jĩ.

31 Páant ĩ niiját pah sacerdotewã ĩ maáta, Dios ã wutatdih bohénitbut biíc yoobó caandih nin pah ĩt niij deoh naáwáp wut jĩ:

* 15:21 Ro 16.13 * 15:24 Sal 22.18 * 15:28 Is 53.12 * 15:29 Sal 22.7; 109.25 * 15:29 Mr 14.58; Jn 2.19

—Caán bitadih tui teo wáacni jumna yuhna, caanjéh ā jéih míc teo wáaccan caá. ³² ‘Judíowā ī maáh caá’, niijná, cruzmant ā dei jūúwúchah enna, caandíh jwī jepahbipna caá, īt niijíp wut jī.

Ājeéh ī péoh dodhnitbut yeejép īt niijíp wut jī.

Jesús ā wunat

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Jesús cruzboó ī péoh dodhni ā ñuhuchah, yeó jáap tac yoób ā dápúáh bejep jī. Nihat baácboó dápú bejnit, biíc peihcanni horas túttimah, ā jwúub baáb jwúub bejep jī, páant muntih. ³⁴ Páant ā jwúub baabát pínah jātihbit, Jesús nin pah āt niij wēp ñaacáp wut jī: **“Eloi, Eloi, ¿lemá sabactani?”** niijná, “¿wíih Dios, wíih Dios, dépanih tigaá weemdíh ma éemp bej?” Jesús āt niij ñaacáp wut jī.*

³⁵ Páant ā niijíchah joinít, biquína caanjíh ñuhnit,

—Dios naáwát dih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ā chājap, īt míc niijíp wut yuh jī.

³⁶ Biíc ĩjeéh jumniboó ñáo ñah bejnit, páab chuí déedih ubnit, bijni jiwá iguúh macdíh báah, máa doóbh yapatdih chéoh búadh, júut ñahanit, Jesús dih āt wái nomat túutp wut yuh jī.* Pánih wái nomat túutnit, caanjéh nin pah āt míc niijíp wut jī:

—¡Ā jumna naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ā jūúwúchah, jwī en jwuh jíih, āt niijíp wut jī.

³⁷ Páant ā niiját túttimah, tabit ñaacnit, Jesús āt wunah bejep wut jī. ³⁸ Páant ā wunuchahjeh, Dioíh muú díitboó ĩjáh yaíhni búdí wúupni chóo yeo dei bejnit, chéne chóo pah āt chāwáp wut jī.* ³⁹ Caán ā wunuchah ennit, Jesús pebh ñuhni soldadowā ĩ maáh nin pah āt niijíp wut jī:

—Yoobópdih nin Dios wáuh ta tigaá”, āt niijíp wut jī.

⁴⁰ Chibít yuúpbít biquína yaádh Jesús dih ĩ en ñuhap wut jī. Queét yaádhjeéh Mágdala tútchidih bóli María mit jumap wut jī. Biíh wili María but mit jumap wut jī. Caánt José, ā úud Santiago ĩ ĩn mit jumap wut jī. Biíh wili Salomé but mit jumap wut jī. ⁴¹ Jesús Galilea baácboó ā jum jwuhuchah, queét yaádh caandíh teo wáacnit ĩt jumap wut jī. Pánihna, Jerusalén tútchina Jesús ā bejchah, queét yaádh dawá bita yaádhbut ājeéh ĩt péenap wut jī.*

Jesúh bácahjidih ĩyohat

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jwī chooát yeó jáap jātih bóo, jwī chooát pínadh jwī ámohni yeó jáap dih, Jesús āt wunap wut jī. Caan chéyeh tóo ñáh jūúwát pínah jātih, José, Arimatea tútchidih bóo, Jesús íh bácahjidih Pilatodih úbúdih āt bejep wut jī. Caán José jwiít judíowā jwī maátajeéh ā jumuchah, caandíh bita maáta ĩpí tui joyóp wut jī. Dios ā maáh jumat pínadh tui páini āt jumap wut jī. Caán úumcanjeh, Pilatodih Jesús íh bácahjidih úbúdih āt bejep wut jī, jwī chooát yeó jáap ā waadáchah, áih bácahji páantjeh cruzboó ā ñuhcat pínah niijná. ⁴⁴ Jesús jātih ā wunat doonadih joinít, Pilato āt joí wáhi bejep wut jī. Pánih joí wáhi bejnit, soldadowā ĩ maádh āt bid bojop wut jī. Ā pebh ā juibínachah, nin pah caandíh āt niij úbuh joyóp wut jī:

—¿Jesús wáát wunah bejnit beé? āt niijíp wut jī.

—Wáát wunah bejna beé, soldadowā ĩ maáh āt niij jepahap wut jī.

⁴⁵ Páant ā niij jepahachah joinít, Pilato áih soldadowá dih Jesús íh bácahjidih ub deyanit, José dih āt

* 15:34 Sal 22.1 * 15:36 Sal 69.21 * 15:38 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14 * 15:41 Lc 8.2-3

wāhat túatup wat jī. ⁴⁶ Páant ā niiját joinít, túi baabní yégueh chóodih jīb chāj, cruzna jumapboó jwáub bejnit, Josédih Jesúh bācahjidih ī ub deya wāhuchah, āt ubup wat jī. Pānih ubnit, caán yéguehjīh pin péanit, jeedih ī baadnīi íitboó caandih āt yohop wat jī. Yohnit, búdī jeé júduh tóo pátú bejnit, caán íitdih āt nemep wat jī. ⁴⁷ Páant ā yohochah, Mágdala tútchimant bóli María, biíh wili Maríabut īt enep wat jī. Caánt María biíh José ín mit jumap wat jī.

16

Jesús ā boo pud jūúwát

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jwiit judiowā jwī chooát yeó jáap ā yapachah, tóo nāh jūúwuchah, biíc peihcannit yaádh chej jumnidih jīb chājadih īt bejep wat jī, Jesúh bācahjidih ī nāñat pínah niijná. Mágdala tútchimant bóli María, biíh wili María Santiago ín, Saloméjīh, queét biíc peihcannit yaádh jīb chājadih īt bejep wat jī. ² Túttimah bóo yeó jáap baáb jéenechah, chej jumnidih ubnit, queét yaádh Jesúh bācahdih yohopji jeé íitboó īt bejep wat jī.

³ —¿Déhe tīgáa jwiitdih jeé júduh īt pátú yoh wāhbi? queétjeh īt níj míc wéhe bejep wat jī.

⁴ Pānih juibína, José ā nemniji jeé júdu caán íit jwējdih ā nūhuchah īt enep wat jī. Caán búdī júdu ā jumuchah, cáacwā ī tóo pátú dodhdad pah āt lajap wat jī. ⁵ Pānihna, caán íitdih waád juibínit, jáap behni pah jígozni ángeldih īt enep wat jī. Caán ángel túi baabní yégueh chóo duonít, ī jéihyemant bóo buwámant āt chúdup wat jī. Caandih ennit, búdī īt úmup wat jī.

⁶ Páant ī úmuchah ennit, caán ángel queét yaáhdih nin pah āt níijp wat jī:

—Īni úmca bojoó! ¿Yeéb Jesús, Nazaret tútchidih bóo cruzboó nūhnit, wānnijidih bid níit nī chājap? Obohjeéhtih, ninjīh ā wihcan caá. Jáantjeh ā boo pud jūúwáp be. Caandih ī cáagatjidih nī eneé. ⁷ Úmcanjeh, ā bohénitdih naáwádih nī bejeé. Pedrohdihbat nī túi naáwá chaáh. ‘Jáantjeh ā naáwátji biíc yoobó Jesús yeebdih Galilea baácna ā waóh bej pāina caá. Caánboó caandih nī jwāáhbična caá’, ā bohénitdih nī niijí, ángel āt niijp wat jī.*

⁸ Páant ā niijíchah joinít, bac bejnit, yohopji jeé íitmant īt nāo jwáub bejep wat jī. Nāo jwáub bejnit, úmna, méménit, bitadih īt naóhcap wat jī.

Mágdala tútchidih bóli Mariádih Jesús ā jígozat

(Jn 20.11-18)

⁹ Chooát yeó jáap túttimah, Jesús boo pud jūóhni Mágdala tútchidih bóli Mariádih āt jwíh jígozap wat jī. Caánt siete nemépwa jumnihjidih Jesús ā boonih mit jumup wat jī. ¹⁰ Jesús ā bohénitji caandih ī juñuchah, Mariáboó caandih mi enatjidih queédih naáwádih mit juibínap wat jī. ¹¹ “Cristo āt jwáub boo pud jūóh tabeé. Caandih weém wā enna be”, queédih mitih niijp wat yah jī. Obohjeéhtih, páant mi niijíchah yahna, īt joyáh bojop wat jī.

Chénewā Jesúsjeéh péenitdih ā jígozat

(Lc 24.13-35)

¹² Túttimah, chénewā Jesús wājeéh jibnitji máu wihcapboó ī jib bejchah, Jesús queédih āt jígozap wat yah jī. Obohjeéhtih, mácah ā jígohochah, jwíh beh encan yahna, túttimah, caandih īt beh enep wat jī. ¹³ Pānih beh ennitji jwáub bejnit, ī chénewádih Jesúsdih ī enatjidih īt naáwáp wat yah jī.

* 16:7 Mt 26.32; Mr 14.28

Obohjeéhtih, páant ì naáwáchah yuhna, queétdihbut ìt joyáh bojop wut jì.

Àih túini doonádih ã bohénitjidih Jesús ã naáwát túutat

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Túttimah, once ã bohénitji ì jeéméchah, queétdih Jesús ãt jígohop wut jì. Caán ã naáwátjidih túi jenah joicán, jwúub booni bitadidh ã jígohtidih ì naáwáchah yuhna, ì joyáh bojatji jíib queétdih ãt júihñup wut jì. ¹⁵ Pánih júih péanit, queétdih nin pah ãt níijíp wut jì: **“Nihat baácboó wíih túini doonádih nihat cáacwádih naáwádih ñi bejeé.*** ¹⁶ **Weemdíh jepahnit, daabáát túutnit, iiguípna ì bejat déejidih Dios ì yéejatdih ã yoh wáhbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh jepahcannitdih Dios ã peéh chájachah, iiguípna ì bejbipna caá.** ¹⁷ **Det weemdíh jepahnitboó wá wépatjìh nin pah ì chájipna caá: Nemépwá cáacwáih bácahmant jumnitdih ì bacat túutbipna caá. Mácah wéheatjìh ì wéhebipna caá.** ¹⁸ **Maidih ì teweçah, ì chãacáchah yuhna, dedé ebépdih ì babhbachah yuhna, queétdih ã chũhcan níit. Wunnitdih ì teo jáha wúbáchah, ì túi boobipna caá”,** ãt níijíp wut jì.

Jesús jeáboó ã púuh laab béjat

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Páant níij naóh péanit, jwí Maáh Jesús jeáboó ãt púuh laab béjep wut jì. Pánih púuh laáb jubínit, maáh waadná, Dios ã jéihyepmant bóo buwámant ãt chúudup wut jì.* ²⁰ Pánihna, Dios cáacwádih ã túi ubat pínah doonádih Jesús ã bohénitji nihat pebhboó naáwádih ìt bejep wut jì. Pánih naóhnt, jwí Maáh queétdih ã teo wáacachah, ã wépatjìh cáacwã ì jéih chájca

naáhdih ìt cháj júutap wut jì. Páant ì cháj júutachah, ã naáwátidih joinítboó, “Ì naáwát yoobópdiç caá ã jumap”, níijnít, Diosdih ìt túi jepahap wut jì.

Páant bóojeh tigaá weém Marcos wã daacát.

* 16:15 Hch 1.8 * 16:19 Hch 1.9-11

SAN LUCAS

Ā daác jwíhat

¹ Wā dée Teófilo, weém Lucas meemdíh bainí wā naóh daác bípna caá. Jwí cātíh Jesús ā chājatjidih dawá cāacwā ít daác jwíhip tají. ² Jesús ā cāac jumni yeó jáapdih péú ā péani yeó jáapna ājeéh jumnitji, ded pah ā chājatdih ennitji, ā naáwátidihbut joinítji, jwiítidih í bohénap jí. ³ Páant í bohéátidih joiníji weembát buu wā jéihyep buca. Pánih jéihnit, “Nin pah Teófilodih wā daác wūhuchah, ā táibípna caá”, wā niúj jenah joyóp be.* ⁴ Páant niúj jenah joinít, meemdíh wā daác wahna caá, ma joiníji doonádih túi yoobópdih ma jéihyat pínah niújná.

Juan Daabáni ā cāac jumat pínahdih ángel ā naáwát

⁵ Jesucristo ā cāac jumat pínah jātih, Herodes Judea baácdih moón í maáh jum láa, Zacarías wāt jumni sacerdote át jumup wut jí. Caán Abías wāt jumni sacerdotewā poómpdih bóo wut jí. Yad Elisabetbut Aarón juma mit jumup wut jí.* ⁶ Queét chénewā Dios ā enechah, nihat ā wutatjidih túi jepahnit ít jumup wut jí. ⁷ Obohjeéhtih, Elisabet weh wihcannih wut jí. Pánihna, queét chénat pah behnitjeh jumna, weh wihcannitjeh máahna ít chājap wut jí.

⁸ Biíc semana Zacarías jumni sacerdotewā poómp Dioíh muudíh ñahwat en daonít pínah ít táut nuumúp wut jí. ⁹ Biíc yeó jáapdih sacerdotewā ípí chājat pah, Zacaríasdih ít ñíwip wut jí, Dioíh muudíh waadnít, chej jumnidih ā cáwat pínah niújná. ¹⁰ Chej jumnidih í cáwat horadih waad

béjnit, ā cáwachah, tǎahmant bóo tólihdih dawá cāacwā Diosdih uúbh páina ít chājap wut jí. ¹¹ Zacarías chej jumnidih ā cáwachahjeh, Dios ā wahní ángel át jíghop wut jí. Chej jumni cáwat dah jéihyepmant bóo buwámant át ñahap wut jí. ¹² Pánihna, Zacarías caandíh en wáhi bejnit, búdí át úumup wut jí.

¹³ Páant ā úumuchah ennit, ángel caandíh nin pah át niúj naáwáp wut jí:

—Zacarías, ma úumca bojóo. Ma uúbatdih Diosboó át joiná wut be. Yeebdíh ā túi chājachah, majeéh bóli, Elisabet, newé weépdih mi weh jumbípna caá. Caandíh Juan ma wāt búudhdúp. ¹⁴ Ñi wúúh ā cāac jumuchah enna, búdí ñi wēbípna caá. Dawá cāacwābut biíc yoobó í wēbípna caá. ¹⁵ Dios ā enechah, caán oboh jumni nichan niút. Ā ñíoni jumna, jiwá iguúh mac, pooni, pocannidihbut ā babhcan niút. Beh wiliíh wudah diitmah jum jwuhna, Túini Espiritu ā wēpatdih ā bíboh bípna caá.* ¹⁶ Ma wúúh behna, dawá quúib buadnít judíowādih Diosdih ā jwúub jepahat táut bípna caá. ¹⁷ Dios ā wahní ā júúwát pínahdih naóh waóhni pínah ā jumbípna caá. Dios ā wēpat búdí bíbohna, Elíasji ā wēp naáwátji pah muntih ma wúúhbut biíc yoobó wēp naóhni ā jumbípna caá. Páant ā naáwáchah joinít, behnitboó táut nuumnít, í wehdih í tái oibípna caá. Táinidih yap yohnitbut táut nuumnít, tái chājnit í jenah joyát pah muntih í jwúub jenah joibípna caá. Pánihna, Cristo ā júúwát pínah jātih, cāacwā táut nuum páinit í jumbípna caá, caandíh í túi jepahat pínah niújná, ángel Zacaríasdih át ni-ijíp wut jí.*

¹⁸ Páant ā niújíchah joinít, Zacarías ángeldih nin pah át niúj uúbh joyóp wut jí:

* 1:3 Hch 1.1 * 1:5 2Cr 24.10 * 1:15 Nm 6.3 * 1:17 Mal 4.5-6

—¿Ded pah tigaá ma naáwát dih wā jéihbi? Weém behe caá. Wājeéh bólibat beh wili caá, át niijíp wut jī.

19 —Weém Gabriel, Diosdih teo wāhni caá. Weém ájeéh jumnidih ā wahap be, nin táini doonádih meemdíh wā naáwát pínah niijná.*
20 Wā naáwát dih ‘Yoobópdih nihcan caá’, ma niij jenah joyát jíib, meém jéih wéhecanni ma jum jwuhbipna caá. Wā niiját pah ā yapachah-jeh, ma jwúub wéhebi-pna caá, páant mantih, ángel caandíh át niijíp wut jī.

21 Zacarías maatápdih ā jígochah, táahmant bóo tólihdih wúbh páinitboó ít náhni dahwanap wut jī. 22 Pánihna, jwúub bac jāóhni, jéih naóhcanjeh, queédih áih téihyajíh át jenah júut naáwáp wut jī. Á jéih wéhecannit, “Oo júmat déedih át en tagaá”, ít niij jéihyep wut jī.

23 Túttimah, Zacaríaswā í teo péanachah, áih muúboó át jwúub bejep wut jī.

24 Páant ā jwúub bejat túttimah, ájeéh bóli Elisabet mit wudu jumap wut jī. Wudu jumnit, bícjíh bóo téihya widh mit míc júutcap wut jī.

25 Pánih wudu jum wéina, nin pah mit míc niijíp wut jī, “Weém weh wihcannihji tíic náah jumnihdih jígah ennit, Dios weemdíh át teo wáacap taga. Weemdíh newé weép át wuhap taga, cáacwā weemdíh yeejép dooná í jwúub naóhcat pínah niijná”, mit niijíp wut jī.

Dioíh ángel Maríadih ā naáwát

26 Elisabet seis widh mi wudu jumachah, Maríadih naáwát náahna, Dios áih ángel Gabrieldih át jwúub wahap wut jī. Pánihna, Gabriel Galilea baáchoó Nazaret tátchidih juibínit, María pebhna át juibínap wut jī. 27 María neonájeéh jum jwuhcannih José áa pínah wut jī. José Davidji juma wut jī. Caán

David judíowā í chah maáh át jumap wut jī.*

28 Gabriel Maríadih naáwádih juibínit, nin pah caántdih át niijíp wut jī:

—¿Ma jum, Dios chah oiníh? Dios majeéh ā jumna caá, át niijíp wut jī.

29 Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, María búdí mit jói wáhi bejep wut jī. Pánih jói wáhinít, caántjeh nin pah mit míc niij wúbh joyóp wut jī: “¿Ded pah ā nihát pínahdih niij tigaá ā cháj, páant niijná?” mit niijíp wut jī.

30 Páant mi niij jenah joyóchah, ángel caántdih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—¡Ma úumca bojoó, María! Dios meemdíh búdí ā wēi enna caá.

31 Ded pah meemdíh yapat pínahdih naáwádih wā jāóhna caá. Meém wudu pínah caá. Newé weépdih ma weh jumbipna caá. Caán ā cáac jumachah, Jesús ma wut búudhdáp.* 32 ‘Dios chah wēpni wúuh caá’, caandíh í niijbípna caá. David juma jumna, David maáh ā jumati pah Dios caandíh maáh ā waadá-bipna caá. 33 Pánihna, ma wúuh nihát judíowádih maáh ā jumbipna caá. Nihat bitadihbat maáh ā jumachah, jwúub túut nuumní pínah ā wihcan níit, át niijíp wut jī.*

34 Páant ā niijíchah joinít, María ángeldih nin pah mit niij wúbh joyóp wut jī:

—¿Dedé, weém neonájeéh jumcannih, ded pah tigaá wā wudu jumbi? mit niijíp wut jī.

35 —Túini Espíritu meemdíh ā waadáchah, Dios ā wēpatjéh ma wudu jumbipna caá. Pánihna, ma wúuh túini, yeejat wihcanni ā jumbipna caá. ‘Dios wúuh caá’, caandíh í niijbípna caá. 36 Ma dée wili, Elisabetbat beh wili yuhna, wudu caá. Caántbat newé weépdih

* 1:19 Dn 8.16; 9.21 * 1:27 Mt 1.18 * 1:31 Mt 1.21 * 1:33 2S 7.12,13,16; Is 9.7

mi weh jumbipna caá. Buu biíc peihcanni widhjuh jwdhna caá, caánt mi weh jumat pínah. Jáap wili jwmna, weh wihcannihji buu wwdh caá buca. ³⁷ Dios nihat jéihni dedé ã buwacan caá, ángel Maríadih át niijíp wut jī.*

³⁸ Páant ã niijíchah joinít, María caandíh nin pah mit niúj jepahap wut jī:

—Weém Dioih wili caá. Ma ni-ijátji pah weemdíh ã yapa naáh, mit niijíp wut jī.

Páant mi niijíchah joinít, Dios pebhboó ángel át jwúub bejep wut jī.

María Elisabetdih enedih mi be-jat

³⁹ Ángel páant ã niiját túttimah, María waícanjuh mi dée wilidih enedih mit bejep wut jī. Caánt mijeéh bóo Zacaríasjīh Judea baác jeé cātíh bóo tútchidih ít jumap wut jī. ⁴⁰ Pánihna, íih mæná waád jaibínit, Elisabetdih mit wúbúp wut jī. ⁴¹ Caántdih mi wúbúchah joinítjuh, Túini Espiritu mi weépdih ã weñanachah, tubit át wálinap wut jī. Mi weépdih weñanit, beh wilidihbut Túini Espiritu búdí át weñanap wut jī. ⁴² María mi wúuh pínahdih ã jéihyanachah, búdí wéinit, nin pah Elisabet mit niúj wép naáwáp wut jī:

—María, nihat yaáhdih en beedánit, meemdíh wéi ennit, Dios át túi chājap taga. Ma wúúhdihbut ã túi chājbipna caá. ⁴³ Oboh jumnih wā jumachah yuhna, wā Maáh íin pínah weemdíh enedih ma juyúchah, bainí wā wéican caá. ⁴⁴ Ma wíhenachahjuh, wā weép wéina, ái wép wálinap be. ⁴⁵ Pánihna, Dioih ángel ã naáwátji pahjuh ã yapat pínahdih jenah joiná, meemdíh ã túi chājachah, bainí ma wéican níit, mit niijíp wut jī.

⁴⁶ Páant mi niijíchah joinít, Maríabut nin pah mit wéi niúj naáwáp wut jī:

“Jwī Maáh Diosdih búdí wā wéina caá.

⁴⁷ Caán weemdíh túi ubnidih bainí wā wéican caá.*

⁴⁸⁻⁴⁹ Caandíh oboh teo wühnih wā jumachah yuhna, jīgah ennit, weemdíh át teo wáacap taga. Dios wēpni, túini yoobát jumna, weemdíh chah túini át chājap taga. Páant ã chājachah jéihnit, nihat cáacwā, buu jumnit, túttimah jumnitbut ‘Caántboó Dios ã chah túi chājnih wut jī’, weemdíh í niijíbna caá.

⁵⁰ Det caandíh jepahnitdih jīgah ennit, apí teo wáacna caá. Jon játih jumnit, buu jumnitdihbut teo wáacnit, púú túttimah jumnitdihbut ã teo wáacipna caá.

⁵¹ Ded pah náahna, ã wēpatjīh apí chājap wut jī. Pánih chājnit, ‘Weém túi jéihni caá’, niúj jenah joinítdih teo wáaccan, búdí ã wēpatjīh át wah peetép wut jī.

⁵² Yeejépwā í maáh wēpatdih át déuc wáyap wut jī. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, niúj jenah joinítdih teo wáacnit, maáta dée át waadánap wut jī.

⁵³ Moh yéejnitdih túinidih át wühup wut jī. Obohjeéhtih, dawá bíí dée bíbohntiboodíh wühcanjuh, biáboó át wahap wut jī.

⁵⁴ Jwiit caandíh teo wühnit judiowádih jīgah ennit, át teo wáacap wut jī.

⁵⁵ Biíc yoobó mantih jwī nuo Abraham ã juménádih jīgah ennit, át teo wáacap wut jī. Pánih jīgah ennit, ã teo wáacat pínahdih jwī

* 1:37 Gn 18.14; Jer 32.16,27 * 1:47 Is 61.10

ñowājidiĥ āt naáwáp wut jĩ,* María mit niĥj wēi naáwáp wut jĩ.*

56 Pániĥ ĵuĭbiniĥji Elisabetjeéĥ biĭc peiĥcanni wiĥdh mit ĵum ĵwahup wut jĩ. Túttimah, miĭĥ tútchina mit ĵwáub beĵep wut jĩ.

Juan Daabáni ā cāac ĵumat

57 María mi ĵwáub beĵat túttimahbit, Elisabet mit weĥ ĵumap wut jĩ. Newé weépdiĥ mit túuhup wut jĩ. 58 Miĭĥ mūu pébh ĵumnit mi déewābat Dios caántdiĥ ĵġah ennit ā teo wáacat doonádiĥ ĵoinít, miĵeéĥ búdí ĭt weñep wut jĩ. 59 Ocho yeó ĵáap túttimah, sacerdotewādiĥ caandíĥ queĥli nah yapat chóodiĥ ĭt bóodat túutap wut jĩ. Páant ĵudiówā ĭpĩ chāĵap wut jĩ. Caandíĥ beheĭĥ wātĵeh ĭt búudhdíĥip wut yuh jĩ.*

60 Obohjeéĥtiĥ, páant ĭ niĥĵichah ĵoinít, ā ĭnboó nin pah mit niĥĵip wut jĩ:

—Zacarías niĥcan caá. Juan caá ā wūt pínah, mit niĥĵip wut jĩ.

61 —Obohjeéĥtiĥ, ñi déewā poómpdiĥ Juan wūt ĵumni ā wiĥcan caá, cāacwā caántdiĥ ĭt niĥĵip wut jĩ.

62 Páant niĥj péanit, queét Zacaríasdiĥ téihyajĩĥ ĭt ĵúutap wut jĩ, “¿Dedé tigaá wūt ma búudhbi?” niĥĵná. 63 Páant ĭ ĵúutuchah ennit, Zacarías āiĥ téihyajĩĥ daacát naadíĥ ĵúut úubhniĥ, “Juan caá ā wūt”, āt niĥj daacáp wut jĩ. Páant ā daacáchah en wúĥi beĵnit, queét niĥat ĭt joí yai ñúĥ beĵep wut jĩ. 64 Pániĥ daácnajeh, wéhecanniji āt ĵwáub wéhenap wut jĩ, páant muntih. Pániĥ wéhenit, Diosdiĥ búdí āt wēi naáwáp wut jĩ.

65 Pániĥna, niĥat ĭ pebh ĵumnit búdí ĭt wúĥi beĵep wut jĩ. Páant ā yapat doonádiĥ ĵoinít, niĥat cāacwā, Judea baácboó ĵumni jeé cātiĥ ĵumni tútchinadiĥ moón ĭt múic wéhenap wut jĩ. 66 Pániĥ

múic wéhenit, Dios caandíĥ ā túi chāĵachah ĵeĭhniĥ, “¿Caán wébít ded pah chāĵni pínahna tigaá?” búdí ĭt niĥj ĵenah ĵoyóp wut jĩ.

Zacarías Diosdiĥ ā wēi naáwát

67 Túini Espiritu Zacaríasdiĥ ā weñanachah, ā wēpatĩĥ nin pah Diosdiĥ āt niĥj wēi naáwáp wut jĩ:

68 “ĵwiít ĵudiówā ĵwĩpĩ wēini Diosdiĥ búdí wā wēina caá! ĵwiít āiĥ cāacwādiĥ teo wáacadiĥ ĵúóhniĥ, chéonit panihniĥ ĵwĩ ĵumcat pínah niĥĵná, nemépwā ĭ maáh ā wēpatdiĥ ā dúucbipna caá.

69-70 ĵon ĵātiĥ Dios naáwátđiĥ naóĥ yapanitiĥ nin pah ĭt niĥj daacáp tajĩ: ‘Diosdiĥ teo wúĥni David ĵuĭma chah wēpni ĵumna, ĵwiít āiĥwādiĥ teo wáacnit, iġuġpna ĵwĩ beĵat déediĥ túi ubni pínahdiĥ Dios ā wahbipna caá,

71 ĵwiítđiĥ eníĥcannit ĭ wēpatdiĥ ā dúucuchah, ĵwĩ túi ĵumat pínah niĥĵná.

72-73 Pániĥna, ĵwĩ ñowādiĥ ā naáwátĵi pahĵeh muntih, ĵġah ennit, ĵwiítđiĥ ā teo wáacbipna caá. Nin pah ĵwĩ ñeo Abrahamĵidiĥ āt niĥĵip wut jĩ:

74 “Ma ĵuĭmenádiĥ eníĥcannit ĭ wēpatdiĥ wā dúucbipna caá, úumcanĵeh, weemdíĥ ĭ weñat pínah niĥĵná.

75 Pániĥna, nin baácboó ĵum ĵwúĥniĥ, wā enechah, túinitĵeh wĩĥwā ĭ ĵambipna caá”, Abrahamđiĥ āt niĥĵip wut jĩ’, Dios naáwátđiĥ naóĥ yapanit ĭt niĥj daacáp tajĩ”, Zacarías Diosdiĥ āt niĥj wēi naáwáp wut jĩ.

76 Diosdiĥ páant niĥj péanit, ā wúúĥdiĥ ĵwah nin pah āt ĵwáub niĥj naáwáp wut jĩ:

“Wúúĥú, ĵwĩ Maáh ĵwiítđiĥ túi ubni pínah ā ĵúúwátđiĥ naóĥ

* 1:55 Gn 17.7 * 1:55 1S 2.1-10; Sal 113.5-9

* 1:59 Lv 12.3

waóhni ma jum̄bipna caá. 'Dios naáwátidih naóh yapani caá', meemdíh ī niijb̄ipna caá.*

77 Jwiít áihwādih jwī yéejatdih yohnit, iiguípna jwī bejat déedih ā túi ubat pínahdih ma naóh̄bipna caá.

78 Jígh en teo wáacnit, jwiítidih túi ubni pínahdih Dios jeámant ā wah̄bipna caá, baabát panih̄ipboó jwī jum̄at pínah ni-ijná.

79 Wunatdih úmna, dupáat panih̄ipboó jum̄nitdih jiiát déedih ā wūh̄bipna caá, túini namádih ī jii en bejat pínah niijná*, Zacarías át niij wēi naáwáp wut jī.

80 Pánihna, Zacarías wūh̄ át beh̄ep wut jī. Dios ā túi teo wáacachah, caolih̄ júutíhni, caandíh túi jepahni át beh̄ep wut jī. Pánih beh̄nit, judiówādih ā bohéat pínah̄jatih̄ muú wih̄capboó át jum̄ap wut jī.

2

Jesucristo ā cāac jum̄at (Mt 1.18-25)

1-2 María mi weh̄ jum̄at pínah̄ jatih̄, Cirenio Siria baác̄dih moón ī maáh̄ jum̄ láa, César Augusto Roma tátch̄imant jum̄na, nihat baác̄dih moondíh wutni át jum̄ap wut jī. Démoón cāacwā ī jum̄atdih̄ jéihyat túat niijná, nihat cāacwādih̄ íih̄ wāt̄nadih̄ át daacát túut̄ap wut jī. Caandíh̄ náahna, nihat cāacwādih̄ ā daácni nūodih̄ át wah̄ap wut jī. Páant ā ch̄ajat túut̄ni yeó jáap ī jwíih̄ wāt̄ daacát yeó jáap wut jī. ³ Páant ā wut̄chah̄ joinít, nihat cāacwā ī nuowāji ī cāac jum̄ni tátchina yoobó wāt̄ daacádih̄ ít bejep wut jī. ⁴⁻⁵ Josébut yad pínah̄jīh̄ ít bejep wut jī. María wudu jum̄na yuhna, Galilea baác̄ Nazaret tátch̄imant, púú Judea baác̄ Belén tátchina mit bejep wut jī. Belén tátch̄idih̄

Davidji át cāac jum̄ap wut jī. Pánihna, David jum̄ma jum̄na, José yad̄jīh̄ Belén tátchina wāt̄ daacádih̄ ít bejep wut jī.

⁶⁻⁷ Queét chénewā Belén tátch̄iboó jaibínit, dawá cāacwā ī jum̄achah, úwat muúná ā yáwachah, momo jiwíwā úwat tólih̄boó Joséwā ít úw̄ap wut jī. Caánboó jum̄na, María mi jáap bácahdih̄ bóodih̄ mit weh̄ jum̄ap wut jī. Pánih weh̄ jum̄ péanit, mi wūh̄dih̄ yégueh̄jīh̄ túi pin bojnit, momo jiwíwā jeémát yacat paihdih̄ mit cáagap wut jī.

Ovejawādih en daonít Jesús̄dih̄ enedih̄ ī bejat

⁸ Páant mi weh̄ jum̄ni chei, Belén tátch̄i jwēejdih̄ ovejawādih̄ en daonít íih̄ ovejawādih̄ en daoná ít ch̄ajap wut jī. ⁹ Páant ī en dawáchah, Dioíh̄ ángel queétdih̄ át jíghop wut jī. Pánih jíghnit, bádí ā yeh̄ iiguíchah ennit, bádí ít úm̄ap wut jī.

¹⁰ Páant ī úm̄achah ennit, ángel queétdih̄ nin pah̄ át niij naáwáp wut jī: “¡Ñi úm̄ca bojoó! ¡Ñi joyoó! Bádí ñi weñat pínah̄ túini doonádih̄ yeebdíh̄ naáwādih̄ jūóhna caá wā ch̄ajap. Caán doonádih̄ joinít, nihat cāacwābut bádí ī wēibipna caá. ¹¹ Butéh̄ Davíh̄ tátch̄idih̄ cāacwādih̄ túi ubni pínah̄ ā cāac jum̄ap be. Caán Dios ā wah̄ni Cristo, nihat cāacwā ī maáh̄ pínah̄ caá. ¹² Wā niijnídih̄ ñi bid̄ juyúchah, momo jiwíwā jeémát yacat paihdih̄ yégueh̄ ch̄oójīh̄ pin bojni, ā lajbipna caá”, át niijíp wut jī.

¹³ Ángel queétdih̄ páant ā ni-ijíh̄chah̄, dawá ángelwā ájeéh̄ jíghnit, Diosdih̄ nin pah̄ ít niij wēi naáwáp wut jī:

¹⁴ “¡Nihat jeáboó jum̄nit Dios wēpnidih̄ ī weñe naáh̄! ¡Nin baáboó ā oinit ī túi jum̄na naáh̄!” ít niijíp wut jī.

* 1:76 Mal 3.1 * 1:79 Is 9.2

15 Ángelwā queédih páant niij naóh péanit, Dios ā jumapboó it jwáub bejep wut jī. Ī jwáub bejat túttimahbitjeh, ovejawādh en daonit nin pah it míc niijíp wut jī:

—Chóbe, Belén tútchina Dioh ángel jwiútdih ā niiját dih enjīh, it niijíp wut jī.

16 Páant niijnít, Belén tútchina wépép caandih enedih it bejep wut jī. Pánih bej, caanná juibínit, María, José, wébitdihbut it enep wut jī. Wébit momo jiwíwā jeémát yacat paihdih át lajap wut jī. 17-20 Pánih bid juinít, ángel ded pah ā niiját dih Mariawādh it naóh yapanap wut jī. Pánih en péanit, ĩh ovejawá pehbóó it jwáub bejep wut jī. Pánih bejnit, ángel queédih ā niijátj pahjeh ennitj Diosdih búdí it wēi naáwáp wut jī. Nihat ĩ jwááhnitdihbut it naáwáp wut jī. Páant ĩ naáwáchah joinít, cáacwā it joí wáhi bejep wut jī. Obohjeéhtih, beh wiliboó wébitdih páant ĩ niijátj dih caántjeh búdí mipí jenah joyóp wut jī.

Dioh muúboó Jesús dih ĩ ub bejat

21 Jesús ā cáac jumniji ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewādh ĩh quehli nah yapat chóodih it bóodat tútup wut jī. Páant judiówā ĩpī chājap wut jī.* Pánih bóod péanit, ā ĩn wudu jumat pínah játh ángel ā niijátj pahjeh caandih Jesús it wūt búudhdap wut jī.*

22 Biíc widh túttimah, Moisés ā wutatj pah chāj péanit, mi wáúhdih Diosdih wáhat túut niijná, Jerusalénna it ub bejep wut jī. 23 Pánih wāhnt, Dios nin ā wutatjdih it jepahap wut jī: “Jáap bácahdih bóo newé weép ā jumachah, weemdih ĩi wáhuú. Caán wíh, weemdih teo wāhni pínah caá”,* Dios át niij wutap tajī. 24 Pánihna, Jerusalénna Dioh muúdh juibí, jopwādh júb chājnit, sacerdotewādh it wāhap wut jī,

Diosdih ĩ cáo wáhat pínah niijná. Pánih chājnit, Dios nin ā wutatjdih it jepahap wut jī: “Chénewā jopwādh ĩi wáhuú weemdih, jáap bácahdih bóodih túut muúmná”, Dios át niij wutap tajī. Pánih chājna, ĩ weh jumat túttimah, nihat Dios ā wutatjdih it chāj péanap wut jī.*

25 Caán láa Dios naáwátdih túi jepahni, Simeón wūt jumni, Jerusalén tútchidih át jumap wut jī. Caán Diosdih túi wēini jumna, Dios ā wāhni judiówādh túi ubni pínahdh páina át chājap wut jī. Caandih Túini Espiritu ā wēpat búdí át jumap wut jī. 26 Pánih jumna, nin pah caandih átát niij jéihyanap wut jī: “Ma wunat pínah játh Dios ā wāhni Cristo, ĩh cáacwādh túi ubni pínahdh meémboó ma enbipna caá”, át niijíp wut jī.

27 Pánihna, caandih Dioh muúná Túini Espiritu át bejat tútup wut jī. Joséwā Jesús dih ĩ ub waad béjehah, Dios ā wutatj pah chājat túut niijná, Simeón queédih át jwááap wut jī.

28 Pánih jwááhnit, Túini Espiritu caandih ā jéihyanachah, wébitdih át ub túuhap wut jī. Ub túuhnit, nin pah Diosdih át niij wēi naáwáp wut jī:

29-30 “Maá, meém ma niijátj pahjeh míh cáacwādh túi ubni pínahdh ma wāhndih buú wā enna caá. Weém, meemdih teo wāhni, buú wā wunuchah, ā táibipna caá, buca.

31 Nihat cáacwā ĩ enechah, meém nindih mat wahap taga, cáacwā iiguipna ĩ bejat déedih ā túi ubat pínah niijná.

32 Nin tigaá nihat judiówā nihcannitdih ded pah Dios ā jumatdih ā jéihyanachah, judío ā jumachah jéihnit, bitaboó míh judiówādh ĩ túi wēibipna caá”,* Simeón át niijíp wut jī.

* 2:21 Lv 12.3

* 2:21 Lc 1.31

* 2:23 Ex 13.2,12

* 2:24 Lv 12.6-8

* 2:32 Is 42.6; 49.6;

³³ Páant ā niijíchah joinít, Joséwā búdei it wēi jenah joyóp wut jī. ³⁴ Túttimah, Simeón queétdih wēinit, “Dios yeebdíh ā túi chāja naáh”, niijnít, Mariádih jwuh nin pah āt jwúub niij naáwáp wut jī:

—Nin wā naáwátdih ma túi joyoó. Nin wébit Dios ā wahni caá. Dawá judíowā caandíh ī náahcatji peéh ī buudbípna caá. Obohjeéhtih, dawá bita judíowā caandíh náahnit, ī túi jumbípna caá. Caán Dios ā weñat pínahdih jéihyani ā jumuchah yahna, dawá caandíh yap yohnit, yeejép ī naóhbpna caá. ³⁵ Nihat cáacwā ded pah ī jenah joyátdih jéihyani pínah Dios nin wébitdih āt wahap taga. Obohjeéhtih, meémboó búdei ma jgahbípna caá, Simeón caántdih āt niijíp wut jī.

³⁶ Caanjíh beh wili Ana wāt jumnihbat mit jumap wut jī. Caántbat Dios naáwátdih naóh yapanih wut jī. Caánt Fanuelji nuúm, Aserji jumená poómpdih bóli wut jī. Caánt jáap beh toáhnih jumna, mit áa jumap wut jī. Obohjeéhtih, siete jópchijeh caántdih bíbohnit, mijeéh bóo āt éemp wunap wut jī. ³⁷ Pánih éemp wunnih jumna, ochenta y cuatro jópchi bíbohnit, Dioíh muú díitboó mipí jumap wut jī. Yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbat jeémp jwuhcan, Diosdih mipí wēi úubh jáanap wut jī. ³⁸ Caán horadih pohba Joséwā pebhna mit juibínap wut jī. Pánih juibí, Jesúsdih enna, Túini Espiritu ā jéihyanachah, Diosdih mit wēi naáwáp wut jī. Dios ā wahni, queétdih túi ubni pínahdih judíowā ípí páñap wut jī. Pánihna, Jesús ī bidni ā jumatdih nihat queét páinitdih mit naáwáp wut jī.

Nazaret tútchiboó ī jwúub bejat

³⁹ Joséwā nihat Dios ā wutatji pah chāj péa, jwúub bejnit, Belén tútchidih it jum jwuhap wut jī. Túttimah, Galilea baác ī jumniiji Nazaret tútchina it jwúub bejep

wut jī.* ⁴⁰ Ī wúuh túi behnit, caolih jútíhniijeh jumna, Dios ā weñat pínahdih āt túi jéihyep wut jī. Pánihna, Dios caandíh túi wēi ennit, búdei āt teo wáacap wut jī.

Jesús doce jópchi ā bíbohochah, Dioíh muúná caandíh ī numah bejat

⁴¹ Oveja wúuhdih ī mao jeémát yeó jáap, Pascua ī niijní, paacánni pandihbat ī jeémp wēi láa, Dios ā wutatjidih jepahnit, nihat judíowā jópchi jumat pah, Jerusalén tútchidih ípí míic wáac juibínap wut jī. Jesús mánabat jópchi jumat pah Jerusalénna ípí aab béjep wut jī.* ⁴² Jesús doce jópchi bíbohnit, caanbat ā mánajeéh āt bejep wut jī. ⁴³ Pánih juibínit, ī wēi jeémát ā beedéchah, ī chéenwā bíicdih Joséwā Nazaret tútchina it jwúub dei bejep wut jī. Obohjeéhtih, ā mána ī jéihcah yahna, Jesús Jerusalénboojéh āt chāwáp wut jī. ⁴⁴ “Dawá jwí bejehchah, jwí wúuh jwí déewājeéh ā jumna nacaá”, it niij jenah joyóp wut jī. Páant niij jenah joiná, nihat yeó jáap bejnit, cheyeh caandíh itih bidip wut yah jī. Obohjeéhtih, it bid juicáp wut jī. ⁴⁵ Pánih bid juicán, Jerusalén tútchina bididih it jwúub bejep wut jī.

⁴⁶ Jerusalénna jwúub juibínit, caanná ī wúuhdih búdei it bidip wut yah jī. Chéne yeó jáap túi bid, bíih yeó jáapdih it bid juyúp wut jī, buca. Dioíh muú díitna Moisés ā wutatjidih bohénit cātíh cháudnit, queétdih joiná, úubh joí enna āt chājap wut jī. ⁴⁷ Beh joinít, ā túi jepahachah, nihat caandíh joinít búdei it joí wáhi bejep wut jī. ⁴⁸ Pánihna, ā mána Dioíh muúná waád juibínit, caanná behnitjéh ā cháudchah ennit, queétdih búdei it wáhi bejep wut jī. Páant ā chājachah ennit, ā íin nin pah mit niij úubh joyóp wut jī:

* 2:39 Mt 2.23 * 2:41 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

—¿Wūuhá, dépanih tigaá jwiít dih páant ma nih chāj? Ma joyó, ma íbijh meemdih bádí jwí bidip be. Meemdih bid juicán, bádí jwí náhni dahwanap be, mit niijíp wut jī.

⁴⁹ —¿Dépanih tibeé weemdih ñi bid? ¿Wā ípíh muúboó ā náahatdih chājni wā jumatdih ñi jéihcannit beé? Jesús queétdih át niij jepahap wut jī.

⁵⁰ Obohjeéhtih, ded pah ā ni-iját dih ít beh joicáp wut jī.

⁵¹ Caandih bid junít, Nazaret tátchina ít numah jwúub dei bejep wut jī. Caanná jwúub dei juibíniji behna, ā mánadih āpí táí jepahap wut jī. Obohjeéhtih, beh wili níhat páant ā chājatjidih bádí mipí jenah joyóp wut jī. ⁵² Jesús táí jéihnijeh át behep wut jī. Páant ā jumachah, Dios caandih bádí át wēi enep wut jī. Cāacwābut biíc yoobó caandih ít weñep wut jī.*

3

Juan Daabáni muú wihcapboó Dios naáwát dih ā naóh yapaat

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹⁻² Tátimah, Zacarías wūuh Juan behna, muú wihcapboó ā jumachah, Dios caandih át jwíh naáwát túutap wut jī. Caán láa Roma tátchidih moón í maáh Tiberio César quince jópchi maáh át jumap wut jī. Poncio Pilato Judea baácdih moón í maáh át jumap wut jī. Herodes Galilea baácdih moón í maáh át jumap wut jī. Ā úud jeñé Felipe Iturea baácdih moón, Traconite baácdih moón biíc dih í maáh át jumap wut jī. Lisaniás Abilinia baácdih moón í maáh át jumap wut jī. Páant í maáh jumachah, Anás Caifásbut sacerdotewā í maáta ít jumap wut jī. ³ Caán láa, Juan muú wihcapboó ā jumachah, Dios caandih át naáwát túutap wut jī. Pánihna, Dios ā naáwát túutachah

joinít, Juanboó Jordán muj pebh dei juibínit, át táoh naóh jibip wut jī. Nin pah āpí niij naóh bohénap wut jī: “Ñi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih ñi túut numá. Páant ñi túut numúchah, Dios ñi yéejatdih ā yohbipna caá. Páant ñi chājachah, yeebdih wā daabábipna caá, ñi yéejat yohat jútat pínah niijná”, cāacwādh át niijíp wut jī.

⁴ Jon jātih Dios naáwát dih naóh yapani Isaías, nin pah Juan ā chājat pínahdih át niij naóh daacáp wut jī.

“Dios naáwát dih naóh yapani muú wihcapboó jumni nin pah ā niij ñaac bohébiipna caá: ‘Jwí Maáh ā juúwát pínah jātih ñi yéej chājatdih cádah, táiniboodih túut numnít, caandih ñi táí páñaá.

⁵ Det jīgah náah jumnitdih ā teo wáacbiipna caá. Obohjeéhtih, det “Weém níhat jéihni, dedé weemdih judhdát wihcan caá”, niij jenah joinít dih í wēpatdih jwí Maáh ā dúuc wáibipna caá. Det biáboó jenah joinít í jenah joyát dih ā yoobábipna caá.

⁶ Pánihna, níhat cāacwā yoobóp dih í jenah joibípna caá, iiguípna í bejatji déedih Dios ā táí ubatdih í jéihyat pínah ni-ijná’, ā niij naóhbipna caá”, Isaías át niij daacáp wut jī. (Is 40.3-5)

⁷ Dawá cāacwā Juan pebhna ít juibínap wut jī, queétdih Juan ā daabáat pínah niijná. Ā pebhna juibínitdih nin pah āpí niij naáwáp wut jī.* “¡Yeéb yeena caá ñi chājap! ¡Mawā panihnit yeejépwā jumna, peéh chājat pínahdih úum jweíhmitjeh caá! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéej chājatdih ñi cádahihcat júb, Dios yeebdih ā peéh chājachah, ñi jéih jweicán niit. ⁸ Ñi yéejatdih cádahnit, táiniboodih túut numát caá yeebdih náahap.

* 2:52 1S 2.26; Pr 3.4 * 3:7 Mt 12.34; 23.33

‘Abrahamjidih Dios ãt wēi enep wut jī. Pánihna, ã jūimená jwī jumuchah, jwiítidihbut ã táí wēi enna caá’, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Yeejép ñi chājachah ennit, ã wēican caá. Ñi joyoó. Dios náahna, Abrahamji ã jūimená pah nin jee dáhnadih ã jéih túut nūmná caá.*
 9 Wápchi mínah ãih wápchidih en dawát pah, yeebdíhbut Dios ã en daoná caá. Biquí nahna yeejép ã quehechah enna, tib yohnit, ãih náatnadihbut ã pūd yohbipna caá. Pánih péanit, caan náhdih, ãih náatnadihbut ã cáo yohbipna caá. Páant ã chājat pah muntih, yeejép ñi chājachah enna, Dios yeebdíhbut iiguípna ã wahbipna caá”, Juan ãt niijíp wut jī.*

10 Páant ã niijíchah joinít, cāacwā Juandih nin pah ít niij úbh joyóp wut jī:

—¿Ded pah tigaá jwī túut nūmbí? ít niijíp wut jī.

11 —Ded chéne yégueh chóo bíbohni yégueh wihcannidih ã wāhna naáh. Jeémát bíbohni but jeémát wihcannidih ã wāhna naáh, queétdih ãt niij jepahap wut jī.

12 Romanowā maáta í úbát túutni dinerodih úbh wāhni but daabáat túut niijná, Juan pebhna jaibínit, nin pah ít niij úbh joyóp wut jī:

—¿Bohéní, jwiítboó ded pah tigaá jwī túut nūmbí? ít niijíp wut jī.*

13 —Ñi maáta í wutat pah bóojeh ñi úbáp. Chah ñi úbátidih ñi cádaahaá, queétdih ãt niijíp wut jī.

14 Biquína soldadowābut caandih nin pah ít niij úbh joyóp wut jī:

—¿Jwiítbut ded pah tigaá jwī túut nūmbí? ít niijíp wut jī.

—Bíh pah bóonadih en ñinahnit, ñi dúuc wáica bojoó. Dawá láa núo náahna, cāacwādh yee naóh úmanit, nemat mūboó bejíchcan í

jíib chājatdih ñipí wutna caá. Páant ñi chājatdih ñi cádaahaá. Ñi tewat jíibidihjeh wēinit, ñi teweeé, ãt niijíp wut jī.

15 Nihat judiowā Dios ã wahni queétdih táí ubni pínahdih ít bidip wut jī. Pánihna, Juan páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ít niij jenah joyóp wut jī: “¿Nin Dios ã wahni jwī páini naniit?” ít niijíp wut jī. 16 Obohjeéhtih, Juan queétdih nin pah ãt niijíp wut jī: “Weém yeebdíh mahjéhjeh wā daabána caá. Obohjeéhtih, wā túttimah jūóhni, chah wēpni ã jumna caá. Páant ã jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niij jenah joiná caá. Caánboó mahjéh daabáat panihni, yeebdíh Túini Espiritu ã wēpatdih búdí ã wāhbiipna caá. Caán ã wēpat tūu iigát panihniñih ñi yéejatdih cáwat pah ã chājbiipna caá, jwúub yéej chājíhatdih ñi jenah joicát pínah niijná. 17 Trigo teoni panihni caá. ãih chóonadih caóh caj péanit, caán tíbna yoobátdihjeh wāh wūhboó jái yacnit, ãih mūboó ã ámohbiipna caá. Obohjeéhtih, ã caóh cajni chóonaboodih ã cáo yohbipna caá. Páant ã chājat pah, wā túttimah jūóhni caandih jepahnitdih ã táí ubbiipna caá. Obohjeéhtih, caandih jepahcannitboodih iiguípna ã wahbipna caá. Caán iigát dedé ã noón dubcan niit”, ãt niijíp wut jī.

18 Páant niijnit, bíh naawátjéhbut Juan cāacwādh apí bohénap wut jī, túut nūmnit, iiguípna í bejcat pínah niijná. 19 Galilea baácdih moón í maáh Herodes ã úud Felipe áa Herodíasdih ã dúuc wái áa jumatji peéh Juan ãt jūihñap wut jī. Nihat bíh yeejép ã chājatjidihbut ãt jūihñap wut jī. 20 Páant ã niij jūihñatji jíib Herodes Juandih joíhcan, ãt nemat túutap wut jī. Pánih chājna, chah ãt yoób yéej

bejep wut jī.*

*Juan Jesúsdiḥ ã daabáát
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)*

²¹ Nemat muúboó Herodes ã nemat pínah jãtìh, Juan cãacwãdih ã daabánachah, Jesúsbut ã pebhna daabáát túatudih ãt jaibínap wut jī. Páant ã daabáát túttimah, Jesús Diosdiḥ ã wúbúchah, jeá ãt jéweah bejep wut jī. ²² Páant ã jéweah bejehah, jop pah jíghni Túini Espiritu jeámant dei jãóhñit, caandih ãt jui jaamáp wut jī. Páant ã jui jaamáchah, jeámant Dios Jesúsdiḥ nin pah ãt niij naáwáp wut jī:

—Meém wã wũúh, wã oini caá. Meemdih bádi wã wẽina caá, ãt niijp wut jī.*

*Jesús ã nɯowã ã wãt
(Mt 1.1-17)*

²³ Túini Espiritu ã dei jũwát túttimah, Jesús treinta jópchi bíbohñit, cãacwãdih ãt bohé jwíhip wut jī.

Nit wut jī Jesús ã nɯowã: “José ã wũúh caá”, cãacwã ãt niij jenah joyóp wut yah jī.

José Elí ã wũúh

ãt jamup wut jī.

²⁴ Elíboó Matat ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Matatboó Leví ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Levíboó Melqui ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Melquiboó Jana ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Janaboó José ã wũúh
ãt jamup wut jī.

²⁵ Joséboó Matatías ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Matatíasboó Amós ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Amósboó Nahúm ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Nahúmboó Esli ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Esliboó Nagai ã wũúh
ãt jamup wut jī.

²⁶ Nagaiboó Maat ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Maatboó Matatías ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Matatíasboó Semei ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Semeiboó Josec ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Josecboó Judá ã wũúh
ãt jamup wut jī.

²⁷ Judáboó Joanán ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Joanánboó Resa ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Resaboó Zorobabel ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Zorobabelboó Salatiel ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Salatielboó Neri ã wũúh
ãt jamup wut jī.

²⁸ Neriboó Melqui ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Melquiboó Adi ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Adiboó Cosam ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Cosamboó Elmadam ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Elmadamboó Er ã wũúh
ãt jamup wut jī.

²⁹ Erboó Josué ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Josuéboó Eliezer ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Eliezerboó Jorim ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Jorimboó Matat ã wũúh
ãt jamup wut jī.

³⁰ Matatboó Leví ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Levíboó Simeón ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Simeónboó Judá ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Judáboó José ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Joséboó Jonam ã wũúh
ãt jamup wut jī.

Jonamboó Eliaquim ã wũúh
ãt jamup wut jī.

³¹ Eliaquimboó Melea ã wũúh

* 3:22 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; Mr 1.1; Lc 9.35

āt jumap wut jī.
 Meleaboó Mena ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Menaboó Matata ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Matataboó Natán ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 32 Natánboó David ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Davidboó Isai ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Isaiboó Obed ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Obedboó Booz ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Boozboó Sala ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Salaboó Naasón ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 33 Naasónboó Aminadab ā
 wūúh
 āt jumap wut jī.
 Aminadabboó Admin ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Adminboó Arni ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Arniboó Esrom ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Esromboó Fares ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Faresboó Judá ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 34 Judáboó Jacob ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Jacobboó Isaac ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Isaacboó Abraham ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Abrahamboó Taré ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Taréboó Nacor ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 35 Nacorboó Serug ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Serugboó Ragau ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Ragauboó Peleg ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Pelegboó Heber ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Heberboó Sala ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Salaboó Cainán ā wūúh
 āt jumap wut jī.

36 Cainánboó Arfaxad ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Arfaxadboó Sem ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Semboó Noé ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Noéboó Lamec ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 37 Lamecboó Matusalén ā
 wūúh
 āt jumap wut jī.
 Matusalénboó Enoc ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Enocboó Jared ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Jaredboó Mahalaleel ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Mahalaleelboó Cainán ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 38 Cainánboó Enós ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Enósboó Set ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Setboó Adán ā wūúh
 āt jumap wut jī.
 Adánboó Dios wūúh,
 ā jwíih chājniji,
 āt jumap wut jī.

4

Nemépwā ī maáh Jesúsdiḥ ā yéejāḥat

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

1-2 Juan Jesúsdiḥ ā daabánachah,
 Túini Espiritu caandíh ā yáwachah,
 Jesús Jordán mujmant āt jwúub aab
 béjep wut jī. Jwúub aab béjnit, Túini
 Espiritu caandíh muú wihcapboó
 āt numah bejep wut jī. Caánboó
 cuarenta yeó jáap ā jumuchah, Sa-
 tanás, nemépwā ī maáh, caandíh
 ātih yeejép chājat túutap wut yuh jī.
 Páant bóiyéó jáap caánboó jumna,
 Jesús jeémpan, nuugúp wunna āt
 chājap wut jī.

3 Páant ā nuugúp wunuchah
 jéihnit, Satanás caandíh nin pah āt
 niij naáwáp wut yuh jī:

—Meém Dios wūúh jumna, can
 jee dáhdih “Pan dah ma jumú”, ma
 niijí, āt niijíp wut jī.

4 —Páant wã chãjcan niít. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niíj daacáp tají:

‘Jeémátdihjeh pohba í jeéméchah, cáacwáih caolih túi booni panihni á jumcan niít’, át niíj daacáp tají, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdih át niíj jepahap wut jĩ.

⁵ Páant á niíj jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdihi Satanás át numah púuh laab béjep wut jĩ. Caán jeejína púuh laáb juibínit, nihat cáacwá í jummat yoobó Jesúsdihi át júutap wut jĩ. Nihat bíicdih ñaáp jígoh, át buúdáh bejep wut jĩ. ⁶ Pánihi júutnit, nin pah caandíh át niijíp wut yuh jĩ:

—Nihat baácboó jumnit í maáh wēpat weemdíh wāhnihi caá. Ded wā wāhíhndih wā jéih wāhna caá. ⁷ Pánihi, meém bódicha caj yoh ñajnit, ‘Meém nihatdih chah maáh caá’, weemdíh ma niijíchah joinít, nihat í maáh wēpatdih meemdíh wā wāhbipna caá. Nihat míih pínah á jumtipna caá, Satanás Jesúsdihi át niijíp wut jĩ.

8 —Páant wã chãjcan niít. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niíj daacáp tají:

‘Ma Maáh Diosdihjeh wēinit, á wutatdihjeh ma jepahaá’, át niíj daacáp tají, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdih át niijíp wut jĩ.

⁹ Páant á niiját túttimah, Jerusalén tútchina Dioíh muúboó Satanás Jesúsdihi át numah bejep wut jĩ. Dioíh muú jap bóo muu wát jĩ. Caanná numah juibínit, Satanás caán muú chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdihi át ñuhat túutap wut jĩ. Pánihi ñuhat túutnit, nin pah át niíj naáwáp wut yuh jĩ:

—Meém Dios wāúh jumna, meemdíh á wapat pínahdih júutat túut niijná, ninmant ma ñaáp jéen bejeé. ¹⁰ Davidji nin pah á niíj daacátjidih ma túi náhninaá:

‘Dios áih ángelwādih meemdíh á en dawát túutbipna caá.

¹¹ Pánihi, meemdíh í jípónih teo-bipna caá, jee dáhboó míih jíthca á buug lájcat pínah ni-ijná’, át niíj daacáp tají, (Sal 91.11-12)

Satanás caandíh át niijíp wut jĩ.

12 —Páant wã chãjcan niít. Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani át niíj daacáp tají:

‘Ñi Maáh Dios á niijátjidih “¿Yoobópdih niít?” niíj jéihíhna, caandíh ñi chãjat túutca bojó’, át niíj daacáp tají, (Dt 6.16)

Jesús caandíh át niíj jepahap wut jĩ.

¹³ Pánihi yee naóh péanit, Satanás Jesúsdihi cádah jwúub bejnit, á jwúub yéjeaat pínah yeó jáapdih át páñap wut jĩ.

Galilea baácđih moondíh Jesús á bohé jwúhat (Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Páant Satanás á chãjat túttimah, Jesús Galilea baácna jwúub juibínit, Túini Espiritu bádí á wēpatjĩh át táoh bohé jwúhip wut jĩ. Páant á bohéat doonádih cáacwá í naóh peetép wut jĩ. ¹⁵ Pánihi táoh bohénit, judíowā í bohéat muuná waadnít, queétdih ápi bohénap wut jĩ. Páant Dios naáwátdih á bohénachah, nihat caandíh joinít í wēi naáwáp wut jĩ.

Nazaret tútchiboó Jesús á jwúub juibíat

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Pánihi bohé jibnit, Nazaret, á behni tútchina át jwúub juibínap wut jĩ. Pánihi jwúub juibínit, judíowā í chooát yeó jáapdih, ápi chãjat pah caanbút í míic wáacat muúđih át waadáp wut jĩ. Pánihi waád juibí chúudniji ñah ñuh bejnit, Dios naáwátdih en naáwát túut niijná, naóhni í ñuhapna át juibí ñuhap wut jĩ. ¹⁷ Caanjĩh á juibí ñuhachah, Isaías á daácni túlihjidih í wúhup

wut jĩ. Pániha, caán tólihdih pah teonit, ã naáwát pínahdih bid jwinít, nin pah át niij en naáwáp wut jĩ:

18 **“Wã Maáh Dios Túini Espírítu ã wēpatdih weemdíh búdeí ã wáhap be, cáacwádh wá teo wáacat pínah niijná. Pánih wáhnit, jĩgah náah jamnit panihnitdih áih túini doonádih ã naáwát túutap be. Chéonit panihnitdih ã watat pínah doonádihbut ã naáwát túutap be. Jéih encannitdih ã boocat túutap be, í jéih enat pínah niijná. Nihat cáacwã wēcannit, yeejép yapnitdihbut ã teo wáacat túutap be.**

19 Pániha, **‘Buu jwuh caá, Dios jĩgah ennit, cáacwádh búdeí ã teo wáac jwíhbiapna caá’, weemdíh ã niij naáwát túutap be, Isaías át niij daacáp tajĩ”,** (Is 61.1-2a)

Jesús át niijíp wut jĩ.

20 Pánih en naóh péanit, caán tólihdih jwáub nah teo, sacerdotedih jwáubanít, át jwáub cháudap wut jĩ. Páant ã chájachah, nihat caánboó jamnit í en ñuunáp wut jĩ.

21 Pánih cháudnit, Jesús queétdih nin pah át niij bohé jwíhíp wut jĩ:

—**Páant ã niij daacátji buu caá buca ñi cáth ã yapap. Weemdíh caá páant át niij daácip taga, át niijíp wut jĩ.**

22 Páant ã túi naáwáchah joinít, nihat caandíh wēi naóhna yuhna, búdeí í wáhi bejep wut jĩ. Pánih wáhi bejnit, nin pah í míc niij uábh joyóp wut jĩ:

—**¡Joyóo buca! ¿Nin José wáuhjeh nihcan níit? í míc niijíp wut jĩ.**

23 Páant í míc niij uábh joyóchah joinít, nin pah Jesús queétdih át jwáub niij naáwáp wut jĩ:

—**‘Cohniá, ma míc cohoó’, jwí míc niiját pah weemdíh ñi niijmí nacaá. ‘Caper-naum táтчiboó ma wēp chájat pah muntih ninjñh ma behni táтчiboobát biic yoobó ma chájaa, Dios meemdíh ã wahatdih jwí jéihyat pínah niijná’, weemdíh ñi niijná yuh caá.**

24 **Obohjeéhtih, ñi joyoó. Ded Dios naáwátdih naóh yapanidih ã pebh jamnitboó ípĩ joíhcan caá. Pániha, yeéb weemdíhbut biic yoobó ñi joíhcan níit.***

25 **Dios naáwátdih naóh yapani Elíasji jam láa, biic peihcanni jópchi túi beéd, biíh jópchi tacdih mah buugcán, nuugáp láa, Israel baácboó dawá éemp wunnit yaádh ít jamap wut yuh jĩ.***

26 **Obohjeéhtih, ñi nuowã Diosdih í jepahcatdih jéihnit, biíh baácđih bóli éemp wunnihdih teo wáacat túut niijná, Dios Elíasdih át wahap wut jĩ. Pániha, Sidón táтчi pebh Sarepta táтчibitdih bólidihjeh át teo wáacap wut jĩ.***

27 **Dios naáwátdih biíh naóh yapani Eliseo jam láabut Israel baácboó dawá bácah moópni ít jamap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ñi nuowã Diosdih í jepahcatdih jéihnit, queétdih booaat túutcan, Naamán Siria baácđih bóodihjeh Eliseodih át booaat túutap wut jĩ.***

Páant caán láa í jepahcat pah, buu yeebbát weemdíh ñi jepahcan níit, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

28 Páant ã niijíchah joinít, nihat caanjñh cháudnit tubit ít íjip wut jĩ.

29 Pánih íj ñah ñah, Jesúsđih teonit, í míc wáacat muumánt caandíh í wái bac bejep wut jĩ. Nazaret táтчimant wái bac bejnit, táтчi jwéeđdih bóo jeé túlahna ít ub bejep wut jĩ, caandíh tóo yoh yac bojat túut niijná. 30 Obohjeéhtih, Jesúsboó

* 4:24 Jn 4.44 * 4:25 1R 17.1 * 4:26 1R 17.8-16 * 4:27 2R 5.1-14

queét cātih tac páud ñahnit, biáboó
 át bejep wut jī.

*Judiowā ī míc wáacat mūúboó
 nemép jumnidih Jesús ā booaat
 (Mr 1.21-28)*

³¹ Nazaret tátchimant Jesúsdi
 ĩ bacaat túttimah, Capernaum
 tátchina át dei bejep wut jī. Capernaum
 tátchibut Galilea baácdih
 bóo tátchi wut jī. Capernaum
 tátchina dei juibínit, chooát yeó
 jápdih judiowā ĩ míc wáacat mūná
 át juibínap wut jī. Caán mūdíh
 waád juibínit, caanjīh jumnitdih
 Dios naáwátidih át bohénap wut jī.
³² Pánihna, ā wēp bohénachah, búdí
 ĩt joí wáhi bejep wut jī.*

³³ Caanjīh chúdnit biícđih,
 nemép jumnibut át jumap wut jī.
 Pánihna, Jesús ā bohénachah joinít,
 nin pah át niij ñaacáp wut jī:

³⁴—¡Ayó! Jesús, ¡Nazaret tátchidih
 bóo jwiítidih tac buugáca bojoó!
 ¿Jwiítidih dedé tigaá ma chājbi? ¿Yoh
 bacanadih nit beé ma jūúwáp?
 Weém meemdíh wā jéihna caá. Dios
 ā wahni, chah túini caá meém,
 Jesúsdi át niij ñaacáp wut jī.

³⁵—¡Ma laihca bojoó! ¡Caandíh
 cádahnit, ma bac bejeé! Jesús
 nemépdih át niijíp wut jī.

Páant ā niij wutuchah joinít,
 cāacwā cātih nemépboó caandíh
 duó buugnít, át bac bejep wut jī.
 Pánih duó buugna yuhna, caán
 newédih át yéejacap wut jī. ³⁶ Páant
 Jesús ā chājatdih nihát cāacwā búdí
 ĩt en wáhi bejep wut jī.

—¡En yuh buca! ¡Ā naáwát wēpép
 caá! ¡Ā naáwáchahjeh, nemépwā
 yuh buca caandíh ĩ jepahna caá! ĩt
 míc niijíp wut jī.

³⁷ Jesús páant ā chājatdih nihát
 Capernaum tátchi pebh jumnit ĩt
 míc naóh peetép wut jī. Búdí át wāt
 yáanap wut jī.

*Simón Pedro ā chudhdih Jesús ā
 booaat*

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Páant ā chājat túttimah,
 judiowā ĩ míc wáacat mūmánt
 Jesús wā ĩt bac bejep wut jī. Bac
 bejnit, Simóníh mūná ĩt juibínap
 wut jī. Caanná ĩ waád juibínachah,
 mi índih tabit ā pahachah, Simón
 áa Jesúsdi mit naáwáp wut jī. Páant
 tabit ā pahachah, mit lajap wut
 jī. “Caántdih ma booanaá”, caán
 mūdíh jumnit Jesúsdi ĩt niijíp wut
 jī. ³⁹ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús
 mi pebh juibí ñahnit, **“Ma yayaá”**,
 pahatdih át niijíp wut jī. Páant ā
 niijíchahjeh, pahat át dúucup wut
 jī. Páant ā dúucuchah, ñah ñahnit,
 ĩ jeémát pínahdih mit cáagap wut jī.

*Dawá wunnitdih Jesús ā booaat
 (Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)*

⁴⁰ Tōo ñáh jūúwáchah, dawá
 tubáp chūúhndih Jesús pebhna
 ĩt ub juibínap wut jī. Dawá mácah
 wanat queétdih át jumap wut jī.
 Nihat ĩ ub juibínit wunnitdih Jesús
 át teo jáha booanap wut jī. ⁴¹ Dawá
 nemépwáidihbut át bacat túutap wut
 jī. Páant ā bacat túutuchah,

—¡Meém Dios wúh caá! tubit ĩt
 niij ñaacáp wut yuh jī.

Obohjeéhtih, Jesús queétdih
 jūihnit, “Dios ā wahni caá”, át niiját
 túutcap wut jī.

*Jesús Galilea baácboó ā bohé jibat
 (Mr 1.36-39)*

⁴² Daa jūúwáchah, ā ípdih wúbát
 túut niijná, Jesús cáac wihcapboó át
 bejep wut jī. Obohjeéhtih, cāacwā
 caandíh bid bejnit, ĩt jwāáap wut
 jī. Jwāáhnit, caandíh ĩjeéh jumat
 náahna, ĩt chāwát túutap wut yuh jī.

⁴³—**Ñíjeéh wā jéih chāocán caá.**
Biíh tátchinadih moondíhbut
Dios ā maáh jumat doonáđih
weemdíh naáwát caá náahap.
Páant naáwát pínah niijná, Dios
weemdíh ā wahap be, Jesús
 queétdih át niijíp wut jī.

* 4:32 Mt 7.28-29

⁴⁴ Pánihna, nihat Galilea baáčboó jib bejnit, judíowā í míic wáacat maaná waadní, Jesús ápí bohénap wut jī.

5

Queejjút maonitdih ájeéh Jesús ā bejat tútat

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Bíih yeó jáap, Jesús Gene-saret íim jwéejdih ñuhnit, dawá cāacwādih Dios naáwátidih naóhna át chājap wut jī. Caán ā bohéátidih búdí joíhna, Jesúsdiht it too péenap wut jī. ² Páant tubit caandih í tóonachah, Jesús chéne búdí jááj chóonadiht át enep wut jī. Caanjīh queéj jút maonit í aabní chóona át pahap wut jī. Queét íih jááj chóona pebh íih ñuonádih chocna ít chājap wut jī. ³ Pánihna, bíic chóodih Jesús át waadáp wut jī. Caán chóo mínah Simón wut jī ā wūt. Caán chóodih waadní, **“Weemdíh chibít ma too púud baca pahanaá”**, át niijíp wut jī. Páant ā too púud baca pahanachah, Jesús caán chóodih chúdnit, cāacwādih át bohénap wut jī.*

⁴ Pánih bohé péanit, nin pah Jesús Simóndih át niijíp wut jī:

—**Íim tac yoób púud bac bejnit, queejwādih mawat túat niijná, ííih ñuonádih ñi yoh báahanaá**, át niijíp wut jī.

⁵ —Bohéní, nihat chei jwí jút mawachah yuhna, queejwā í wih-can beé. Obohjeéhtih, páant ma ni-ijíchah joinít bácah, jwíih ñuonádih jwí yoh báaha enmi caá, Simón át niijíp wut jī.*

⁶ Páant níj péa, íim tac yoób púud bac bejnit, íih ñuonádih ít yoh báahanap wut jī. Páant í yoh báahanachah, dawá yoobát queejwā waadná, íih ñuonádih boloh wáina ít chājap wut jī.* ⁷ Páant í boloh wáyachah ennit, í pej jumnit queét

pebh pahnitdih Simón át ejep wut jī: “jwiítidih ñi teo wáac júuwá!” át niijíp wut jī.

Pánih teo wáacadiht juibínit, chénat pah chóo queejwādih ít ub yac yáwanap wut jī. Dawá queejwā jumna, íih jááj chóona át daábíhip wut jī.

⁸⁻¹⁰ Páant dawá queejwādih en-nit, Jesús ā wēpatdih jéihna, Simón búdí át úumap wut jī. Pánih úumna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, Jesúsdiht nin pah át niijíp wut jī:

—Maá, meém chah wēpni, táini caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejni caá. Pánihna, meemdíh wā úumachah, bíaboó ma bejeé, át niijíp wut jī.*

—**¡Ma úumca bojoó! Buu meém queejwādih bid jwuhni caá. Obohjeéhtih, meemdíh wā túat nuumáchah, queejwādih ma bidat pah muntih, cāacwāboodih bidnit, wíih doonádih ma naóhbična caá, weemdíh jepahna, wíihwā í jumat pínah niijná**, Jesús caandih át niijíp wut jī.

Simón ā úumat bíic yoobó ā pej jumnitbut ít úumap wut jī. Santiago, Juan wut jī ā pej jumnit. Queét chénewā Zebedeo weh wut jī. ¹¹ Pánihna, jwáub ñaan juibínit, queét nihat íih tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wut jī.

Bácah moópnidih Jesús ā booaat
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jesús bíih tátchiboó ā jumachah, bácah moópní ā pebh át juibínap wut jī. Pánih juibíní Jesúsdiht ennit, ā wēpatdih jéihna, páah yoh ñajnit, nin pah át níj wúbap wut jī:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, át niijíp wut jī.

¹³ Páant ā niijíchah joinít, Jesús caandih teo jáhanit,

—**¡Juu! Wēnit, meemdíh wā booana caá**, át niijíp wut jī.

* 5:3 Mt 13.1-2; Mr 3.9-10; 4.1 * 5:5 Jn 21.3 Is 6.5

* 5:6 Jn 21.6 * 5:8-10 Job 7.19-20; Sal 39.13;

Páant ã niijíchahjeh, moopát nihat át ñuumáh bejep wut jĩ. ¹⁴ Pánihna, Jesús caandíh nin pah át wēp niij naáwáp wut yuh jĩ:

—**Bitadiah naóhcanjeh, sacerdotedih míh bácah ã jwúub ñuumátdih júutudih ma bejeé. Moisés ã wutatji pah sacerdotewã í cáo wáhat pínah niijná, chéne jopwádh ma wúhuú, Dios meemdíh ã booaatjidih í jéihyat pínah niijná,** * át niijíp wut jĩ.

¹⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, bejnit, dawá cáacwádh át naóh peetép wut jĩ. Páant Jesús ã chājat dooná chah át wāt yáanap wut jĩ. Caán doonádh joinít, ã naáwátdih joyát túut niijná, í wunatdihbut ã booaat pínah niijná, dawá ã pebhna ípĩ wáac juibínap wut jĩ. ¹⁶ Obohjeéhtih, Jesús cáac wihcapboó, ã ípdih wúbúdh ãpĩ bejep wut jĩ.

Jéih yoocannidih Jesús ã booaat (Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Biih yeó jáap Jesús cáacwádh ã bohénachah, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut ít joí cháudap wut jĩ. Queét Galilea baácmant, Judea baácmant, Jerusalén tátchimantbut bejnit, ítát juibínap wut jĩ. Jesús ã bohénachah, dawá joiná ít chājap wut jĩ. Dios cáacwádh booaat wēpatbut Jesúsdi búdeí át jumap wut jĩ. ¹⁸ Páant ã bohénachah, biquína neoná jéih yoocannidih ã lajat chóojĩh Jesús pebh ítih beo waad béj jwejíhip wut yuh jĩ. ¹⁹ Obohjeéhtih, dawá muedíh í yáo yapachah ennít, chah bóo coahna caandíh ít beo púuh laab béjep wut jĩ. Pánih púuh laab juibínit, biquína jeé naanádh ub jwej, íit chājnit, jéih yoocannidih ã lajat chóojĩh Jesús pebh ít cádah deyanap wut jĩ. ²⁰ Pánihna, caán ã booaat wēpatdih í jenah joyátdih jéihnit, Jesús caán jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Ma yéejatdih wã yohna caá,** át niijíp wut jĩ.

²¹ Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã wutatjidih bohénit, fariseowábut íjnit, queéteh nin pah ít niij jenah joyóp wut jĩ: “¿Dedé cáac tigaá nin? Diosjeh yéejatdih ã jéih yohna caá. Pánihna, ninboó cáacjeh jumna yuhna, ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, niijná, ‘Dios wã jumna caá’, niij yeena caá ã chājap”, queéteh ít niij jenah joyóp wut yuh jĩ.

²²⁻²⁴ Páant í niij jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—**¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi niij jenah joí? ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, wã niijíchah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhúú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chái bejeé’, wã niijíchah, caán ã bejchah ennít, wã niiját yoobópdi ã jumatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wã bíbohathdihbut ñi jéihbipna caá. Weém nihat cáacwã úud jeñé, Dios ã wahní nin baácdih moondíh jéih boaanít, í yéej chājatdihbut wã jéih yohna caá. Páant wã jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wã chāj júutbipna caá,** Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant niij péanit, jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Ma ñah ñuhúú. Ma ñajat chóodih ubnit, míh muúboó ma jwúub bejeé,** Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

²⁵ Páant ã niijíchahjeh, nihat í enechah, jéih yoocanniji ñah ñuh, ã ñajat chóodih ubnit, áih muúboó át jwúub bac bejep wut jĩ. Pánih bejnit, Diosdih búdeí át wēi naáwáp wut jĩ.

* 5:14 Lv 14.1-32

26 Páant ã bac bejehah, nihat en wáhi bej, búdí jenah joinít, queébtut biíc yoobó Diosdih ít wēi naáwáp wut jī.

—jEn yuh buca! Búdí náhníat pínahdih buu jwī enna caá, ít míic niijíp wut jī.

Jesús Levídh ã jūúwát tútat
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Pánihat túttimah, Jesúsawá caán tútchidih jumnitji bac bejnit, biíh tútchina ít bejep wut jī. Caán í bejni namá jwēejdih Leví wut jumni ã tewat tólihboó át chéudup wut jī. Caán Romanowá maáta í wúbát túatni núodih wúbh wáhní át jumup wut jī. Pánihna, Levídh ennit, nin pah caandíh Jesús át niijíp wut jī:

—**Wájeéh ma péé jūúwá**, át niijíp wut jī.

28 Páant ã niijíchah joinít, ñah ñah, áih tewatdih cáhahnit, Jesúsjeéh át bejep wut jī.

29 Pánihat túttimah, Leví áih maúboó Jesúsawádh át numah jeémép wut jī. Caán ã nihat pah dáwá núodih wúbh wáhnitdih, bita ã chéenwádhíbut át numah jeémép wut jī. 30 Páant Jesúsawá íjeéh í jeéméchah ennit, fariseowá, Moisés ã wutatjidih bohénitbut queédih ít íjip wut jī. Íjnit, Jesús ã bohénitdih nin pah ít niij jáiñup wut jī:

—¿Dépanihna queét dinero numníteéh, yéej chājnitjeéhbut jeémép babh tigaá ñi chāj? ít niijíp wut jī.*

31 Páant queédih í niijíchah joinít, Jesúsboó nin pah át niij jepahap wut jī:

—**Tubáp chéuhcannit cohnidih ípí bidcan caá. Wunnitjeh caá caandíh í bidip.** 32 Pánihat pah ‘**Weém yéejat wihcanni caá**’, niij jenah joinít, teo wáacni pínahdih ípí bidcan caá. **Obohjeéhtih, ‘Wá yéejatdih jīgahnit, wá túat nuúmíhna caá**’, niij jenah joinít caá teo wáacni pínahdih í

bidip. Pánihna, ‘Yeejépwá caá jwiít’, niij jenah joinítjih teo wáacadih wá jūúwáp be, í yéej chājatdih jīgahnit, táiniboodíh í túat nuumát pínah niijná, Jesús át niijíp wut jī.

Jeémép jwuhcatdih Jesúsdh í wúbh joyát

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Páant queédih ã niiját túttimah, queét Jesúsdh nin pah ít jwáub niij wúbh joyóp wut jī:

—Dios ã wutat pah jwī nuowá ípí jeémép jwuhcap jī. Juan ã bohénitbut, fariseowá í bohénitbut páant í chājna caá. ¿Dépanihna ma bohénitboó páantjeh í jeémép? ít niij wúbh joyóp wut jī.

34 —**Nin pah caá ã jumup: Téihya chéoni ã numah jeémnit biícidih ã jum jwuhchah, jīgahcan, ípí táí wēi jeémnpna caá. Páant tigaá, wájeéh jum jwuhna, wá bohénit í táí wēi jeémnpna caá.** 35 **Obohjeéhtih, bita caandíh í ub bejat túttimah, ã chéenwá jīgahnit, í jeémép jwuhcan niít. Pánihat pah bita weemdíh í ub bejat túttimah bácah, wá bohénitjeéh wá wihcah, queébtut í jeémép jwuhcan niít**, Jesús queédih át niij jepahap wut jī.

36 Ded pah jwī jeémép jwuhcatdih jwī nuowá í wutatdih, áih jáap bohéatjīh fariseowá í widíhichah enna, Jesús queédih nin pah át jwáub niij bohénap wut jī:

—**Jáap yéguh chóo chocca naáh chóojīh máa yéguh chóodih nah wai búdhdat ã náahcan caá. Páant ñi chājachah nihna, caandíh ñi chocat túttimah, jūnt bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá, jwī nuowá í naáwátjidih, wíih jáap bohéatjīh wid naóhcat caá náahap.** 37 Pánihat dée, pah jwuhcanni iguúh macdih nuúup chóojīh í chājniji máa

* 5:30 Lc 15.1-2

wuh wuúhdih yáacat ã náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguúh mac pahna, máa wuh wuúh jéih yúhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chénat pah áta buud tágaá.
³⁸ Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wuúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguúh mac, caandíh yáacni chóobut ã túi jumbipna caá. ³⁹ Obohjeéhtih, ded máa iguúh macdih ã babhbat tátimah, pah jwuhcanni macdih babhbíhcan, 'Máa mac chah táini beé', ã niijbípna caá. Pánihat pah cáacwá wá jáap bohéátdih náahcan, 'Jwí nuowá ã bohéátjiboó chah ã túyup be', ã niijbípna caá, Jesús queétdih át niijíp wat jī.

6

Chooát yeó jáapdih ded pah ã chājat pínahdih Jesús ã bohéát
 (Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Biíc chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih át namah chóop yap bejep wat jī. Pánih bejna, ã bohénit trigodih úucni, áih chóodih jéqué yohnit, ít jeémp bejep wat jī.*
² Páant ã chājachah ennit, biqúina ãjééh bejnit fariseowá ãijnit, Jesúsdiñ nin pah ít niij jūihñap wat jī:

—¿Dépanih tigaá jwí chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ã teo? Pánih teona, Dios ã watatdih yap yohna caá ã chājap, ít niijíp wat jī.

³⁻⁴ Páant ã niijíchah joinít, "Wá bohénit ã yap yohcan caá", niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah át niij jepahap wat jī:

—Davidji ã bohénit biíc diñ nuugúp wanna, Dioh muuná waadnít, sacerdotewá Diosdih ã wáhniji pandih át jeémép wat jī. Pánih jeémpna, ã bohénitdihbut át wáhap wat jī. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewájuh ã jeémát

pínah át jumap wat jī. Dios watna, bitadih caán pandih át jeémát túutcap wat jī. ¿Davidwá páant ã chājatjidiñ Dios naáwátdih ã daácní nuódiñ ñi bohécannit jī? Caán pandih ã jeéméchah yuhna, Diosboó 'Ñi túi chājcan beé', át niijcáp tajī.* Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wá bohénitbut Diosdih ã yap yohcan caá.* ⁵ Weém, nihat cáacwá úud jeñé, chooát yeó jáapdih ded pah ã chājat pínahdih wá jéih watna caá, Jesús queétdih át niijíp wat jī.

Téihya ágahnidih Jesús ã booaat
 (Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Biih chooát yeó jáapdih Jesús judíowá ã míc wáacat muuná waadnít, ã bohénachah, caandíh joinít cáacwá cátdih téihya ágahni át jumap wat jī. Áih jéihyepmant bóo muj nah át ágahap wat jī. ⁷ Moisés ã watatjidiñ bohénit, fariseowábut Jesúsdiñ ít en ñuunáp wat jī. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ã booaachah, caandíh naóh yacat túut niijná, eníhna ít chājap wat jī. ⁸ Obohjeéhtih, Jesús páant ã jenah joyátdih jéihnit, téihya ágahnidih nin pah át niijíp wat jī:

—Ñah ñuhnit, nit cátdih ma juí ñuhú, át niijíp wat jī.

Páant ã niijíchah joinít, ñah ñuhnit, queét cátdih át juibí ñuhup wat jī. ⁹ Pánihna, caandíh naóh yaquihnitdih nin pah át niij úabh joyóp wat jī:

—Yeéb ñi jenah joyóchah, jwí chooát yeó jáapdih Dios jwiútdih ded pah tigaá ã wat? ¿Túu chājatdih niit ã watup? ¿Yeejép chājatdih niit ã watup? ¿Wunnidih ã booaat túut niit? ¿Cáacdiñ ã mao yohat túut niit? Jesús queétdih át niijíp wat jī.

¹⁰ Páant niijnít, ã jepahatdih páina, Jesús queét nihatdih át en behap wat jī. ã jepahcah ennit,

téihya ághniboodíh nin pah át niijíp wut jī:

—**Míih téihyadih ma yoo duwúá,** át niijíp wut jī.

Páant ā niijichah joinít, āih téihyadih át yoo duwúp wut jī. Páant ā yoo duwúchahjeh, āih téihya át táyah bejep wut jī.

¹¹ Obohjeéhtih, queét Jesúsdih naóh yaquíhnitboó caandíh ā booaatdih ennit, bádí it íjip wut jī. Pánih íjnit, nin pah it míic níj uúbh joyóp wut jī: “¿Ded pah tigaá caandíh chājat náah?” it míic niijíp wut jī.

Jesús doce ā naáwát túatnit pínahdih ā níwát

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Pánihat túttimah, biíh yeó jáap Jesús jeéboó Diosdih uúbúdíh át bejep wut jī. Nihat chei át uúbh daa júúwúp wut jī. ¹³ Daanachah, ā naáwátidih joí péenitdih bid bojnít, doce ā bohé bejnit pínahdih át níwip wut jī, āih doonádih naóhnit í jumat pínah niijná. ¹⁴ Nit wut jī ā níonit: Simóndih níonit, Pedro ā wát át báudhdap wut jī. Simón úud Andrésdihbut át níwip wut jī. Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomásdihbut át níwip wut jī. Biíh Santiago Alfeo wúúhdih níio, biíh Simón Celote poómpdih bóodih níio, ¹⁶ Judas biíh Santiago wúúhdih níio, Judas Iscariote Jesúsdih eníhcannitdih duó wáini pínahdihbut át níwip wut jī.

Dawá cāacwādih Jesús ā bohéát
(Mt 4.23-25)

¹⁷ Pánih níio péa jwúub dei júóhnit, jeé ñaj yacapboó át chāo níuhup wut jī. Páant ā chāo níuhupboó ā naáwátidih dawá joí péenit jum, dawá bitabat it jumup wut jī. Queét jumnit Judea baácdih moón, Jerusalén tátchidih moón, bádí māj jwéejdih jumni Tiro tátchi, Sidón tátchidih moonbút it juibínap wut

jī, ¹⁸ Jesús ā bohénachah joyát túat niijná, í wānatnadihbut ā booaat pínah niijná. Nemép jumnitbut it juibínap wut jī, nemépwádih ā bacat tútat pínah niijná. ¹⁹ Booaat túat niijná, queét nihat Jesúsdih it juibí tewíhip wut jī. Caandíh í juibí teonitdih ā wēpat ā chūúúchah, nihat it boonap wut jī. Pánihna, wānnitjibut, nemép jumnitjibut it táí jumap wut jī, buca.

Dioíh cāacwā ded pah í jumat pínahdih ā bohéát
(Mt 5.1-12)

²⁰ Jesús ā bohénitdih ennit, nin pah queétdih át níj bohénap wut jī:

“Yeéb moh yéejnit panihnit Dios ā teo wáacatdih bidnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebdíh ā teo wáacbpina caá, Dios ā maáh jumapboó ñi táí jumat pínah niijná.

²¹ **“Yeéb buu nuugúp wānnit panihnitdih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebdíh ā teo wáacbpina caá, wad jumnit pah ñi táí jumat pínah niijná.**

“Buu yeéb júinítidih Dios ā wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ā teo wáacbpina caá, ñi táí weñat pínah niijná.

²² **“Weém nihat cāacwā úud jeñédih ñi jepahat jíib bita yeebdíh eníhcan, yeejép naóhnit, íih poómpmant í bacanachah, Diosboó yeebdíh wēi ennit, ā teo wáacbpina caá.***

²³ Páant ñi yapachah yahna, caandíh ñi cádahcatji jíib Dios pehbóo ñi juibínachah, táinidih ā wáhat pínahdih jenah joinít, ñaáp ñahnit, bádí ñi weñé. Pánih chājnit í nuowábut Dios naáwátidih naóh yapanitjidih bíic yoobó yeejép it chājap wut jī. Páant queétdih ā yapat pahjeh mantih yeebdíhbut yeejép ā yapachah yahna, ñi weñé.*

* 6:22 1P 4.14 * 6:23 2Cr 36.16; Hch 7.52

24 “Obohjeéhtih, yeéb dawá bíi dée bíbohnit, Dios ã teo wáacatdih bidcannit, **buu nin baácboó jumna pohba ñi wēina yah caá.** Tálttimah, Dios ã peéh chājachah, bádí moh yéejnit ñi **jumbipna caá.**

25 “Bita yeebbát **buu dedé ñi náahatdih bíbohnit, wud jumnit panihnit ñi jumna caá.** Obohjeéhtih, tálttimah, Dios ã peéh chājachah, **tub nuugúp wannit panihnit, bádí moh yéejnit ñi jumbipna caá.**

“Bita yeebbát ñi weñat pínahdihjeh chājnit, **buu bádí wēi jwuhnitji, Dios ã peéh chājachah, bádí ñi jāibipna caá.**

26 “Diosdih jepahcannitboó yeebdíh í túi wēi naáwáchah, **ñi túi chāja chaáh!** Pánihat dée pah jon jātih í nuowābut ‘Dios naáwátidih naóh yapanit caá’, **ni-ijná yahna, yee naóhnitboodíh ípí túi wēi naáwáp wut jí.** Pánihna, ñi túut nuumcáh, Dios yeebdíhbut ã peéh chājipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

“Yeebdíh eníhcannitdih ñi túi oyoó”, Jesús ã niij bohéat (Mt 5.38-48; 7.12)

27 “Obohjeéhtih, yeéb weemdíh joinítidih nin pah wā naóhna caá: Yeebdíh eníhcannitdih oinit, ñi túi chājaá. 28 ‘Meemdíh yeejép ã yapa naáh’, yeebdíh niijnítidih, ‘Dios meemdíh ã túi chāja naáh’, ñi niij jwúbanaa. Yeebdíh yeejép chājnitdih, Diosdih ñi uúbú, queétdih ã teo wáacat pínah niijná. 29 Yeebdíh iijnit, biíc buwá púo tíidih maonidih, biíh buwámantbut ñi jútú, mawíhna, ã jwúb mawat pínah niijná. Níih cúbuh jweyát chóodih dúuc wáinidih, ã náahachah, níih japih bóo chóodihbut ñi wáhuá. 30 Ded moh yéejni ã náahatdih ã uúbúchah, ñi wáhuá. Ded

níih bíi déedih dúuc wáinidih, ñi jwúubaat túutca bojóo. 31 Bita yeebdíh í túi chājat pínahdih ñi náahat pah, yeebbát bitadidih ñi túi chājaá. Queét yeebdíh í túi chājchah yahna, yeébbóo queétdih ñi túi chājaá.*

32 “Yeebdíh oinitdihjeh ñi oi jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannitboó queétdih oinitdihjeh ípí oi jwúbana caá. Pánihna, queét í oyat chah yeébbóodíh bitadidih oyat caá náahap. 33 Yeebdíh túi chājnitdihjeh ñi túi chāj jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannit biíc yoobó í chájna caá. 34 ‘Wá wayát pah bóo ã jwúbabipna caá’, niij jenah joinít, náodih ñi wayáchah, dedé pínah nihcan caá. Yeejépwā yahna, bitadidih páant ípí wainá caá. 35 Obohjeéhtih, yeebdíh eníhcannitdih ñi oyoó. Í túi chāj jwúubaat pínahdih bidcanjeh, túinidih ñi chājaá. Núodih náahnit í uúbúchah, í jwúubaat pínahdih bidcanjeh, ñi wayaá. Pánih chájna, Dios weh ñi jumachah, ‘Ma túi chájna beé’, niijnít, caánboó yeebdíh túini ã wáhbipna caá. Caandíh ‘Túina caá’, niijcannitdih, yeejép chājnitdihbut Diosboó ã túi chájna caá. Páant ã chájat pah biíc yoobó ñi chájat pínahdih yeebdíh ã wutna caá. 36 Dios jwí íip yeebdíh jígah ennit, ã teo wáacat pahjeh mantih, yeebbát bitadidih jígah ennit, ñi teo wáacá”, Jesús át niijíp wut jí.

“Yeejépwā caá”, bitadidih niij jāihcat

(Mt 7.1-5)

37 “‘Meém yeejép caá’, bitadidih ñi niijcá bojóo. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ã niijcán niit. Bita í

* 6:31 Mt 7.12

yéej chājachah, ‘Meemdih peéh chājat caá náahap’, ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijichah nihna, Diosbut yeebdih biic yoobó áta niij tágáá. Bitá í yéejatdih ñi náhnica bojoó. Páant ñi náhnicah, Diosbut ñi yéejatdih á náhnican niit. ³⁸ Bitadiah ñi túi wáhuú. Ñi túi wáhuuchah, Diosbut yeebdih á túi wáhbipna caá. Búdí béguepdih becchidih jui cáj waó bíi chājat dée á wáhbipna caá. Ded pah yeéb bitadiah ñi wáhat pah bóojeh mantih, Diosbut yeebdih á wáhbipna caá.

³⁹ “Jéih encanni biih jéih encannidih á duó wáyachah, íit jumapboó bejna, queét chénat pah biicdih í buug yácbipna caá*
⁴⁰ Jáap bohéni caandih bohéni chah á jéihcan caá. Obohjeéhtih, nihat á jéihyat pínahdih á bohé péanit, caandih bohénidih biic yoobó á jéihbipna caá. Pánihna, yeéb bitadiah duó wáíhna, wá naáwátidih jwíih túi bohéat caá náahap, jéih encannit dée ñi jumcat pínah niijná. Pánihna, wá naáwátidih túi jéihnit, wá bohéat pah mantih bitadiahbut ñi túi jéih bohébipna caá.*

⁴¹ “Nin pah yeéb ñipí chājna caá: Ñi déedih bainí quíib becát á jumuchah, caanbítidih ñi túi enna caá. Caán bainí oj á jumuchah yuhna, ñi enat pah, ñi dée á yéejatbitdih ñipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdih búdí quíib becát á jumuchah yuhna, caandih ñi jéih encan caá. Caandih ñi jéih encat pah, búdí yeejép chājna yuhna, ñi míic jéih encan caá. ¿Dépanih tígáá páant ñi chāj? ⁴² Yeebdih búdí quíib becát panihni á jumuchah yuhna, ‘Némé, ma quíib becátidih weémboó meemdih wá póoj yohbipna caá’, ñipí niijná caá.

Pánihat pah, búdí yéej chājnit jumna yuhna, ‘Némé, tabit yeejép chājna caá ma chājap. Caandih ma cádaahá’, ñipí niijná caá. ¿Dépanih tígáá yeéb yeejép chājnit jumna yuhna, búdí ñi yéej chājatdih jenah joicánjeh, bita bainí í yéej chājatdihjeh ñi jenah joí? Yeéb yeejépwáá, ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi túut numát tátimah, ñi dée á yéejatdih ñi jéih cádahat táutbipna caá”, Jesús át niijíp wat jī.

Máa quehe ded pah á jumat
 (Mt 7.17-20; 12.33-36)

⁴³ “Ded túini nah yeejép dahna á quehcah, yeejép nahbut túini dahna ápi quehcan caá
⁴⁴ Pánihna, ded pah máa nahna á jumattidih jéihíhna, áih quehe dahnadiah enat caá náahap. Nemép óot nahdih higo wát jumni dahnadiah ñipí bidcan caá. Ei náhdih iguúh ñipí bidcan caá.*
⁴⁵ Pánihat dée pah túini cáac á túi jenah joyát jíib, túinijeh á naóhbipna caá. Obohjeéhtih, yeejép cáac yeejép á jenah joyát jíib, yeejéppjeh á wéhebipna caá. Pánihna, cáac ded pah á jenah joyát biic yoobó á naóhbipna caá”, Jesús át niijíp wat jī.*

Chéne muú teonit naáwát
 (Mt 7.24-27)

⁴⁶ “¿Dépanihna, ‘Maá’, weemdih niijná yuhna, wá wutatdih ñi jepahcan? ⁴⁷ Ded wá bohéatidih joinít, jepahna, nin pah á jumna caá: ⁴⁸ Muú chāj pooni panihni á jumna caá. Túi jenah joiní jwumáp baácdih namah baád waadánit, áih jagápdih á túi dodhdop be. Pánih chāj péaat tátimah, muj daabáchah yuhna, áih muú túi chājni jumna, á mónócap be. ⁴⁹ Obohjeéhtih,

* 6:39 Mt 15.14

* 6:40 Mt 10.24-25; Jn 13.16; 15.20

* 6:44 Mt 12.33

* 6:45 Mt 12.34

ded wā bohéatdih joiná yuhna, jephacanni táí jengah joicánni mûú chājni panihni caá ā jumap. Caánboó óon jihbitjeh baád waadánit, áih jagápdih ā dodhdop be. Pánihna, caán mûúdíh ā péaat túttimah, muj ā jwíih daabáchah, áih mûú táí chājni nihcah, chéwat boloh bejnit, áac bejna, ā boto peetáh bejep be”, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

7

Soldadowā ī maáhdih teo wāhndih Jesús át booaat (Mt 8.5-13)

¹ Páant cāacwādh bohé péanit, Jesús Capernaum tútchiboó át bejep wut jī. ² Romano cien soldadowā ī maáh Capernaum tútchidih át jumap wut jī. Caandíh teo wāhni ā oini bádí wanna át chājap wut jī. ³ Pánihna, Jesús ā juibíát doonádih joinít, judiówā ī maátadh Jesús pebhna át wahap wut jī, caandíh teo wāhndih boonadh ā bejat pínah niijná. ⁴⁻⁵ Páant ā wahachah, judiówā ī maáta Jesús pebhna juibínit, bádí wáhbna, nin pah ít níj naáwáp wut jī:

—Jwiít dih wahni táini caá. Jwiít judiówādh táí oinit, jwí míic wáacat mûúdíh chājat pínah dinero ā wūhup jī. Páant ā táí chājat jīb, caandíh ma teo wáac jūúwá, ít niijíp wut jī.

⁶⁻⁷ Páant ī niijíchah joinít, Jesús íjeéh át bejep wut jī. Pánih bejnit, cien soldadowā ī maáh pebhna ī toáh juibínachah, caán bita ā chéenwādh wahnit, nin pah át níj naáwát tútup wut jī: “Maá, weem cháh wēpni ma jumachah jéihna, ma pebhna juibícan, ‘Wíih mûúdíh ma waád jūúwá’, niijni dée nihcan caá. Meemdíh wā tac bûugáihcan caá. Pánihna, yúpmahjeh jumna, ma wēpatjīh weemdíh teo wāhndih

ma booanaá. ⁸ Wā chah jumnit bita maáta weemdíh ī wutna caá. Weembút soldadowādh wutni caá. Biíc dih ‘Ma bejeé’, wā niijíchah, ápí bejna caá. Biíhdih ‘Ma jūúwá’, wā niijíchah, ápí jūóhna caá. ‘Nindih ma chājaá’, weemdíh teo wāhndih wā niijíchah, ápí chājna caá. Pánihna, ma wutat wēpatdihbut wā táí jéihna caá. Ma wutachahjeh, weemdíh teo wāhni ā boobipna caá”, cien soldadowā ī maáh ā chéenwā Jesús dih ít níj naóh yapanap wut jī.

⁹ Páant ī niijíchah joinít, caán soldadowā ī maáh “Jesús caandíh ā boobipna caá”, ā níj jengah joyátdih jéihnit, Jesús bádí át weñep wut jī. Pánih wēinit, ájeéh péenitdih tac púud ennit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—**Caán soldadowā ī maáh judío nihcan yuhna, weemdíh ā táí jengah joyát yeéb judiówāboodíh ā yapna caá,** át niijíp wut jī.

¹⁰ Pánihna, soldadowā ī maáh ā wahnitji áih mûúdíh ī jwúub juibínachah, caandíh teo wāhni booni átát jumap wut jī.

Éemp wunnih mi wūúhjidih Jesús ā booaat

¹¹ Túttimah, Naín wūt jumni tútchina Jesús wā ít bejep wut jī. Dawá cāacwābut íjeéh ít péenap wut jī. ¹² Pánih bejnit, Naín tútchi jéc pebh ī toáh juibínachah, caán tútchidih moón wanni bácahjidih yohat túut niijná, caandíh ī ub bac jūúwúchah, Jesús wā queétdih ít jwāáap wut jī. Beh wili éemp wunnih mit jumap wut jī. Mi wūúh biíc jumni át wunup wut jī. Dawá cāacwābut mijeéh ít ñuan bác jūúwúw wut jī. ¹³ Páant ī jūúwúchah ennit, Jesús caántdih jīgah ennit, nin pah át niijíp wut jī:

—**Ma jáicá bojoó,** át niijíp wut jī.

¹⁴ Páant niijnít, wanni áih bácahji lajni naadíh ā tewecehah, caandíh beonit ít chāo ñúhup wut jī. Pánih

teonit, “**¡Némé, ma boo pud jǎáwá!**” wannidih át niijíp wut jǐ.

¹⁵ Páant ā niijíchahjeh, wanniji jwáub boo pud chǎudnit, át wéhenap wut jǐ. Páant ā boonachah, Jesús beh wilidih nin pah át niijíp wut jǐ:

—**Dáa, ma wǎúh ā jwáub boona caá, páant mantih,** át niijíp wut jǐ.

¹⁶ Páant ā boonachah enna, ni-hat cáacwǎ wǎhi bejnit, Diosdih búdí ít weñep wut jǐ.

—Dios naáwǎdih wǐp naóh yapani át jui tágaá. Dios jwiit áih cáacwǎdih teo wáacadih át jui tágaá, ít múic niijíp wut jǐ.

¹⁷ Páant ā chǎjatji doonádih nihat Judea baác, pehbhit jumni baácnadidibut ít naóh peetép wut jǐ.

Juan Daabáni ā wǎbh joyát tútat (Mt 11.2-19)

¹⁸ Jesús páant ā chǎjatji dooná Juan Daabánididibut át juibínap wut jǐ. Caán nemat muúboó ā jumuchah, ā bohénit caandíh ít juibí naáwáp wut jǐ. ¹⁹ Páant í naáwáchah joinít, chénewǎ ā bohénitdih Jesús pebhna át wahap wut jǐ. “¿Meém Dios ā wahní, jwiit judíowǎ jwǐ páini niit? ¿Bííhdih bidat niit náahap?” queétdih át niij wǎbh joyát tútat wut jǐ.

²⁰ Páant ā niijíchah joinít, Jesús pebhna ít bejep wut jǐ. Caanná juibínit, Jesúsdihi nin pah ít niijíp wut jǐ:

—Juan Daabáni jwiitdih wahnit, nin pah ā niij wǎbh joyát tútat be: “¿Meém Dios ā wahní, jwiit judíowǎ jwǐ páini niit? ¿Bííhdih bidat niit náahap?” jwiitdih ā niiját tútat be, Jesúsdihi ít niijíp wut jǐ.

²¹ Í juibínachahjeh, Jesús dawá cáacwǎdih boona át chǎjap wut jǐ. Nemép jumnitdihbut booa, dawá jéih encannitdihbut át boonap wut jǐ. ²² Juan ā wahnit í niijíchah joinít, nin pah Jesús queétdih át niij jepahap wut jǐ:

—**Ded pah ñi enatji, ñi joyátjididibut Juandih naáwǎdih ñi bejeé. Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejcan-nitjididibut ā boona beé. Bácah moópnitji, wanah bejnitjidih yuh buca ā boonap be.*** Moh yéejnitdih ā táí ubat pínah doonádihbut naóhna ā chǎjap be.*

²³ “**¡Ded weemdíh táí jenah joí cádahcanidih Dios ā wǐ enna caá!**” Jesús ā niijíp be’, Juandih niij naáwǎdih ñi bejeé, Jesús queétdih át niijíp wut jǐ.

²⁴ Juan ā wahnitji í jwáub bejat túttimah, Juan ded pah ā jumatdih cáacwǎdih nin pah Jesús át niij naáwáp wut jǐ: “**¿Dedédih enedih bej tigaá ñipí chǎj, muú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp yílip déedih johlit ā joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcán beé. Det biáboó í naáwáchah yuhna, caánboó jweéhcánjeh yoobópdih ápi naáwáp wut jǐ.**

²⁵ **Pánih jumnidih bidcan, ¿táini yégueh duonídih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, táini yégueh duonít, dawá bíi dée bíbohni, maátáih muúboó ípi jumna caá. Juanboó queéht pah nihcan beé.**

²⁶ **Pánih jumnididibut bidcan, ¿Dios naáwǎdih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chǎj? Páant tigaá Juan ā jumap. Bitá naóh yapanit chah ā jumna caá.**

²⁷ **Juan ā jwíih naóh waáwát pínahdih jon játih nin pah ít niij naóh daacáp tajǐ:**

“Á wǎúhdih Dios nin pah ā niijíp be: “Ma játih wǎ naáwǎdih naóh waóhni pínahdih wǎ wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, í jepahat pínah niijná”, Dios ā niijíp be’, át niij daacáp tajǐ. (Mal 3.1)

²⁸ **“Yoobópdih yeebdíh wǎ**

naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni á jumna caá. Obohjeéhtih, buu láa páant á jumuchah yuhna, Dios á maáh jumupna ded oboh jumnijiboó Juan chah á jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wat jī.

²⁹ Juandih ī nemat pínah jātih, á bohéatdih joinít, nihat cáacwā, Romano maáta ī uúbát túutni núodih uúbh wāhnitbut, Juandih itát daabáát túutp wat jī. Páant Diosdih jepahnit ī jumuchah, Jesúsboó á niijíchah joinít, “Dios á watat yoobópdih caá”, it niijíp wat jī. ³⁰ Obohjeéhtih, fariseowā, Moisés á watatjidih bohénitbut, Juandih daabáát túutcan, Dios queétdih á náah yacat pínahdih it náahcap wat jī.*

³¹ Páant ī jumatdih jéihnit, Jesús nin pah át jwúub niij naáwáp wat jī: “**Buu láa moón weemdih jepahcannit, nin pah ni jumna caá:** ³² **Yoahdih tíohnit wébít pah caá ni jumap. Tíoh chúudnit, nin pah ipí míic niij jūihna caá:** ‘Jwī pelat póoj tíhwichah yuhna, yeéboó ni búudíhcan beé. Wunnitdih jwī jāi tíhwichah yuhna, ni jāi wáaquíhcan beé’, ī míic niij jūihna caá. ³³ Páant ī chājat pah, yeebbát biic yoobó nīpí chājna caá. Juan Daabáni cáacwājeéh jeémpcan, poonidihbut āpí babhcap jī. Páant á chājcah enna, ‘Nemép jumni caá’, niij jūihnit, á bohéatdih ni jepahcap jī. ³⁴ Obohjeéhtih, weém, nihat cáacwā úud jehé cáacwājeéh jeémpnit, wāpí bahhna caá. Páant wā chājachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, máihni caá á jumap. Romanowā ī uúbát túutni núodih uúbh wāhnit, yeejép chājnit biicdih āpí pej jumna caá’, niij jūihnit, weemdíhbut ni jepahcan caá. Páant niij jūihna, wébít pah

caá ni jumap. ³⁵ Obohjeéhtih, ded pah Dios á watat pah wā táí chājachah enna, á jenah joyát yoobópdih á jumatdih ni jéihbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wat jī.

Yad wili chej jumnijih Jesúsdih mi puhwat

³⁶ Biih yeó jáap biic fariseo, Simón wat jumni, Jesúsdih át numah jeémép wat jī. Áih munná juibínit, Jesús ájeéh át jeémép wat jī. ³⁷ Simónih munná Jesús á jumat doonádih joinít, queét ī jeéméchah, caán tútchidih bóli, deoh nah jumnih, táí chej jumni yíi quiitdih mit ub waád juibínap wat jī. Caán quiit alabastro ī niijni jeejīh ī chājni quiit át jumap wat jī. ³⁸ Pánih ub waád juibínit, Jesús pebh bódicha caj yoh nājnit, caandih mi oyat júutna, áih jítchanadih míih quiib macjīh jāi chócniit, míih waó yoócjīh mit jōp wiwip wat jī. Pánih chāj péa, áih jítchanadih nomnit, mi ub jūóhni táí chej jumni yíidih puohnit, mit nāñap wat jī.* ³⁹ Páant mi chājachah ennit, Jesúsdih numah jeémpni Simónboó nin pah caanjéh át niij jenah joyóp wat jī: “Nin newé Dios naáwátidih naóh yapani jumna, caandih teonih yeejép mi jumatdih áta jéih tagaá. Jéihnit, caántdih áta tewat túutcan tagaá. Obohjeéhtih, páant á chājcan, naóh yapani yoobát nihcan nacaá”, át niij jenah joyóp wat yah jī. ⁴⁰ Páant á niij jenah joyátidih jéihnit, nin pah Jesús caandih át niijíp wat jī:

—**Simón, meemdih bainí wā naáwát túut caá, ded pah mi chājatdih ma jéihyat pínah niijná,** át niijíp wat jī.

—Ma naáwá, Bohéní, Simón caandih át niijíp wat jī.

⁴¹ —**Biic newédih chéne neoná dinerodih ī wayáp be. Biicboó chéne jópchi á tewat jībdih**

* 7:30 Mt 21.32; Lc 3.12 * 7:38 Mt 26.7; Mr 14.3; Jn 12.3

pohba waí, biíhboó chéne widh ã tewat jíibitdih ã wayáp be.
 42 **Queét chénat pah í wayátjidih í jéih jíib chájcah ennit, queétdih wáhniboó ‘Jumá naáh. Ñi jíib chájcah, ã táina caá’, queét chénat pahdih ã niijíp be. Páant ã chájachah, ¿ded tígaa caandih chah ã oibi?** Jesús Simóndih át niijíp wut jí.

43 —Búdí néo wainíboó caandih chah ã oibipna caá, Simón át niijíp jepahap wut jí.

—**Yoobópdih ma jepahna caá,** Jesús caandih át niijíp wut jí.

44 Páant niijnít, yad wilidih júat jáhanit, Simóndih nin pah át jwúub niijíp naáwáp wut jí:

—**Ma jenah joyoó. Ma chéen yoobát wá jumachah nihna, míih muná wá waád juyáchah, wíih jíitchanadih wá chocat pínah niijná, mah weemdih mata wáh tagaa. Obohjeéhtih, nintboó wíih jíitchanadih miíh quíib macjíl jái chócnit, miíh waó yoócjíl mi jóp wiwip be.**
 45 **Wá juyáchah, meém weemdih páo tíbdih nomcanjeh, ma táí úbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó weemdih mi oyat júatna, wíih jíitchanadih mi nom cádahcan caá.**
 46 **Wá juyáchah, wíih wao dáhdih yíijíl puoh jáha ñáicanjeh, ma táí úbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó wíih jíitchanadih táí chej jumni yíijíl puohnit, mi ñáñap be.**
 47 **Yoobópdih meemdih wá naóhna caá. Búdí mi yéej chájatjidih Dios át yoh wáh tagaa. Páant ã chájatdih jéihnit, weemdih búdí mi oina caá. Obohjeéhtih, ‘Bainíjeh wá yéej chájap jí’, niijíjenah joinít, ã yéejat yohat úbhniiboó bainíjeh Diosdih ã oina caá. Pánihatdih ma táí jenah joyoó,** Jesús Simóndih át niijíp wut jí.

48 Caandih páant niijíp péanit, caántdih jwúub nin pah át jwúub niijíp wut jí:

—**Meém yéejat yohnih caá.**
 49-50 **Weemdih ma táí jenah joyát jíib, ma yéejat peéh iiguípna ma bejatjí déedih, meemdih Dios át táí úb tagaa. Pánihna, táí wéinit, ma bejeé,** át niijíp wut jí.

Páant ã niijíchah joinít, ájeéh jeémprnit nin pah queétyeh ít mic niijíp úbh joyóp wut jí:

—¿Dedé newéna tígaa nin? ¡Yéejat yohat wépatbat ã bíbohna caá! ít mic niijíp wut jí.

8

Jesús wádh biquína yaádh í teo wáacat

¹ Tátimah, Jesús tátchina yoobó cáacwádh át táoh bohé jibip wut jí. Dios ã maáh jumát doonádh át naáwáp wut jí. Doce ã bohénitbut ájeéh ít jib bejep wut jí. ² Biquína yaádhbut íjeéh ít pej jum bejep wut jí. Jesús ã boonanit yaádh, nemép jumnitdih ã boonanitbut ít jumap wut jí. María, Mágdala tátchidih bólidih siete nemépwádh Jesús ã bacat táttnihji jum, ³ Juana, Maáh Herodesdih teo wáhni Chuza áabut jum, Susana wát jumnihbut mit jumap wut jí. Dawá bita yaádhbut íjeéh ít pej jum bejep wut jí. Queét yaádh íih dinerójih Jesús wádh ít teo wáacap wut jí.*

Waáh momni naáwát (Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Biíc yeó jáap dawá cáacwá í jumni tátchinamant bejnit, caandih enat tát niijná, Jesús pebhna ít juibínap wut jí. Dawá páant í wáac juibínachah ennit, ã jenah joinít naáwátjíl queétdih bohéna, Jesús nin pah át niijíp naáwáp wut jí: ⁵ **“Biíc newé waáh momodih ã bejep be. Páant ã waáh bojochah, biquí tíbna namádh ã buug ñájap be.**

* 8:3 Mt 27.55-56; Mr 15.40-41; Lc 23.49

Namádih buug ñájni tíbnadih cáacwá ĩ néeh chuñap be. Biíh tíbnadih jwébehwá júóhmit, ĩ jeémp beedánap be. ⁶ Biíh tíbna, jeejáh yewéni baác jumapboó ã buug ñájap be. Buug ñájnit, chíih júóhna yuhna, mac ã jópah bejehah, ã wunah bejep be. ⁷ Biíh tíbna nemép óot cātíh ã buug ñájap be. Pánih buug ñájni ã chíihchah yuhna, caán nemép óotboó caandíh ã chíih yap bejehah, momniboó mánahnit, ã wunah bejep be. ⁸ Obohjeéhtih, biíh tíbna túini baácboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíihnit, ã táí quehep be. Pánih quehnt, wawána jumat pah cien tíbna ã quehep be”, Jesús queédih át niijíp wat jĩ.

Caán naáwátjĩh bohé péanit, “ĩDed molít jumna, ã táí joyó naáh!” át niij ej ñaacáp wat jĩ.

¿Dépanih tigaá ã jenah joyátjĩh át naóhji?

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Páant naáwátjĩh ã bohénachah joiná yuhna, beh joicán, ã bohénit ã bohéátjidih ĩt uébh joyóp wat jĩ.

—¿Ded pah niij naóh bohé tibeé jwiítidih ma chāj? ĩt niij uébh joyóp wat jĩ.

¹⁰ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah át niij jepahap wat jĩ:

—Ded pah Dios maáh ã jumatdih bitadih naóh jwuhca naáhdih buu yeebdíhjah wã naóhna caá. Obohjeéhtih, bitadih naáwátjĩhjah wãpĩ bohéna caá, weemdíh enna yuhna, ĩ beh encat pínah, wã naáwáchah joiná yuhna, ĩ beh joicát pínah niijná. Weemdíh ĩ jepahícat jíib páant ĩ jumna caá,* queédih Jesús át niijíp wat jĩ.

Waáh momni naáwátidih Jesús ã beh joyáát

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Túttimah, waáh momni naáwátjidih ĩ beh joyát pínah niijná, nin pah Jesús queédih át jwúub niijíp wat jĩ: “Nin pah niij naóhna wã chājap be: Waáh momni tíbna Dios naáwát panihni caá. ¹² Biqúina joinít namáboó buug ñájni panihni caá. Dios naáwátidih ĩ joyóchahjah, nemépwã ĩ maáh ĩ joyátjidih ã jenah joyát túutcan caá, jepahcanjah iiguípna ĩ bejat pínah niijná. ¹³ Bitá joinít jeejáh yewénibit baácboó buug ñájni panihni caá. Dios naáwátidih joiná, ĩ túi wēi jwuhna yah caá. Obohjeéhtih, ĩh caolihboó ñeh jáap choo bejni panihni ã jumuchah, bitaboó queédih deohnit, ĩ yéej chājat túutuchah, Diosdih jepah cádahnit, ĩ jwúub yéej chājna caá. ¹⁴ Bitá joinítboó nemép óotna cātíh buug ñájni panihni ĩ jumna caá. Dios naáwátidih joinít, ĩ jepahna yah caá. Obohjeéhtih, yeó jáap jumat pah ĩ chājat pínahdih queét tabit ĩ náhni dahwana caá. Búdí dinero bíbohahdihjah ĩ wēina caá. ĩ weñat pínah chājatdihjah ĩ jenah joiná caá. Pánih jenah joinít, chéonit panihnit jumna, Dios naáwátidih jenah joicánjah, queédih behat dée wihcan caá. ¹⁵ Obohjeéhtih, bitá joinítboó túini baácđih buug ñájni panihni caá. Dios naáwátidih túi joinít, jwúub náhnina, caandíh ĩ cádahcan caá. Pánih jumna, Dios ã náahat pah ĩpĩ túi chājna caá”, Jesús át niijíp wat jĩ.

Jiíat dah naáwát

(Mr 4.21-25)

¹⁶ “Wã bohéat jiíat panihni caá. Ded áih jiíat dahdih jíi péanit, puabát dahjĩh ápĩ páah

* 8:10 Is 6.9-10

jwejcan caá. Caan dáhdih chéudat páha numpboobút ápi jii jwejcan caá. Obohjeéhtih, japboó ápi jii cáag jwejna caá, á yeh iiguíchah, nihát waadnit í túi enat pínah niijná.* ¹⁷ **Caán á yeh iiguíchah, dedé í bihniji á jígohbipna caá. Dedé í bih chājatjidihbut nihát cáacwā í enbipna caá. Wā naáwát dih í bohénachah, cáacwā ded pah íih caolih á jumátdih á jéihyana caá.***

¹⁸ **“íÑi túi chāja chaáh! Ded pah wā naáwát dih joinít, ñi túi jepahaá. Ded wā naáwát dih túi joiní á jwáub náhninachah, Dios caandíh chah á jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, ded joiná yuhna, á jwáub náhnichah, á jwíih joyátjidih Dios á déuc wáibipna caá”,** Jesús át niijíp wut jī.*

Jesús ín, á úudwābut caandíh í bidat

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Caán láa Jesús ín á úudwābut á pebhna ítih juibínáp wut yuh jī. Obohjeéhtih, dawá cáacwā í jumuchah, Jesús dih ít jéih jwāáhcap wut jī. ²⁰ Pánihna, bita caanjíh jumni Jesús dih nin pah át niijíp wut jī:

—Ma ín ma úudwābut meemdíh bidnit, jóocmant í pái ñuhna caá, át niijíp wut jī.

²¹ —**Ma naáwát túina caá. Obohjeéhtih, nit panihnit wā déewā yoobát í jumna caá. Dios naáwát dih wā bohénachah, joí jepahnit wā ín panihnit, wā úudwā panihnitbut í jumna caá,** Jesús caandíh át níj jepahap wut jī.

Búdí johlit, nolihatdihbut Jesús á yayaát

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Bíih yeó jáap Jesús á bohénitdih jááj chóodih namah waadnit,

—**Chóbe conanaáboó íimdih jwí chéuh bejjíh,** át niijíp wut jī.

Páant niijnít, ít chéuh bejep wut jī. ²³ Páant í chéuh bejehchah, Jesúsboó át úuwap wut jī. Á úwat pónih, búdí johlit át júúwáp wut jī. Pánih búdí nolihat á jumuchah, íih jááj chóo át daábíhip wut jī. ²⁴ Páant á tobohochah, á bohénit Jesús pebh juibí wucnit, caandíh nin pah ít niijíp wut jī:

—íBohéní, Bohéní, daabná caá jwí chājap! jwí buudbíjna caá! caandíh ít niijíp wut jī.

Páant í níj wucuchah, jáanit, Jesús johlitdih, nolihatdihbut **“Ma yayaá”,** át niijíp wut jī.

Páant á niijíchahjeh, johlit, nolihatbut bíicmantjeh át yayáh bejep wut jī.

²⁵ —**¿Dépanih tibeé weemdíh ñi túi jenah joicán?** Jesús á bohénitdih át niijíp wut jī.

Páant á yayánachah en wáhi benit, búdí ít úumap wut jī. Pánih úumna, búdí jenah joinít, queéjtjeh nin pah ít míic níj úúbh joyóp wut jī:

—¿Dedé cáacna tigaá nin? Á naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut á yayáh bejna caá, ít míic niijíp wut jī.

Gadara baác dih bóo nemép jumnidih Jesús á booaat

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Páant á yapat túttimah, Gadara baácboó Jesús wā ít chéuh juibínáp wut jī. ²⁷⁻²⁹ Caanná chéuh juibínit, Jesús wā í aab béjehchah, caán tútchidih bóo nemép jumni Jesús dih át jwāáh dei júúwáp wut jī. Caán maatápdih yéguh deocán, mūdíh jéih jumcanjeh, cáac yohopboó ápi jumap wut jī. Maatápdih nemépwā caandíh ít déheanap wut jī. Páant í déheanachah, cáacwā áih téihya colóhnadidih, áih jíitcha colóhnadidihbut ítah tópjíh ít chéwep wut jī. Pánih

* 8:16 Mt 5.15; Lc 11.33 * 8:17 Mt 10.26; Lc 12.2 * 8:18 Mt 25.29; Lc 19.26

chéonit, nemat muúboó ìtih nemep wut yuh jì. Obohjeéhtih, ì chéwatjidih páud wái daj yohnit, queét nemépwā muú wihcapboó caandíh ìt numah jwei bác bejep wut jì. Pánihna, Jesúswādh jwāáh dei jubínit, nemépwādh Jesús ā bacat túutachah joinít, Jesúsdih nin pah ìt niij ñaacáp wut jì:

—¿Jesús, Dios chah wēpni wūáh, dépanihat túut tigaá weemdíh páant ma chāj? ¿Weemdíh ma peéh chājca bojóo! ãt niij ñaacáp wut jì.

³⁰ Páant ā niij ñaacáchah joinít,

—¿Dedé tigaá ma wūt? Jesús caán nemépdih ãt niijíp wut jì.

Páant ā niijíchah joinít, dawá nemépwā jumna, nin pah ãt niij jepahap wut jì:

—‘Dawá’ caá wā wūt. ³¹ ¡Búdí iigni íitboó jwiítidih ma wahca bojóo! ìt niij wēp uúbúp wut jì. ³² Queét pebh, jeé ñaj yacapboó dawá momo muuwā ì bid jeéméchah ennit, —Jwiítidih queét muuwā díitna ma wahaá, nemépwā Jesúsdih ìt niijíp wut jì. Páant ì niijíchah joinít, Jesús queétdih ãt bejat túutap wut jì. ³³ Páant ā bejat túutachahjeh, nemépwā newéih báhahmant bac bejnit, muuwādh ì waadáchah, ñáo dei bej, buug báhnit, muuwā ìt chíic wan beedáh bejep wut jì.

³⁴ Páant ā yapachah ennit, muuwādh en daonítjiboó ìih tátchina ìt jweí jwúb bejep wut jì. Jweí jwúb bejna, ì jwāáhditdh naóhnt, ìih tátchidih moondíhbut páant ā yapat doonádih ìt naáwáp wut jì. ³⁵ Páant ì naáwáchah joinít, cáacwāboó ìih tátchimant Jesús ā chājatjidih enedih ìt bejep wut jì. Pánih bej, Jesúswā ì jumapna jubínit, nemépwā jumnji yéguéh duó, táinijeh jenah joinít, Jesús pebh ā chúudachah enna, búdí ìt úmup wut jì. ³⁶ Jesús nemépwā jumnidih ā boonanachah ennitjiboó, jáap jaunítidih ded pah ā yapatjidih ìt naáwáp wut jì.

³⁷ Páant ì naáwáchah joinít, nihat Gadara baácđih moón búdí úmnit, ìih baácđant Jesúsdih ìt jwúb bejat túutap wut jì. Páant ì bejat túutachah joinít, Jesúswā ìih jāáj chóona ìt jwúb dei bejep wut jì. ³⁸ Páant ì jwúb dei bejchah, nemépwā jumnijiboó Jesúsdih búdí ãtih pej jumíhip wut yuh jì.

³⁹ —**Wájeéh ma juúwáchah, ãta táí ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém ma Maáh meemdíh jgah ennit, ded pah wā teo wáacatjidih ma déewādh naáwát túut niijná, ì pebhboó ma jwúb bejeé,** Jesús caandíh ãt niijíp wut jì.

Páant ā niijíchah joinít, nemépwā jumnji jwúb bej, nihat ãih tátchidih moondíh caandíh Jesús búdí ā teo wáacatjidih ãt naóh peetép wut jì.

Áih yéguéh chóodih juí teonih, Jairo nuumdíhbut Jesús ā booaat (Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Gadara baácđant Jesúswā ì jwúb chúuh jubínachah, dawá múic wáac páinit cáacwā wēinit, queétdih ìt jwāáap wut jì. ⁴¹ Jairo wūt jumni, judíowā ì múic wáacat muudíh en daonít ì maáh, Jesús pebh ãt jubínap wut jì. Jubínit, bódicha caj yoh ñajnit, Jesús ãih muúboó ā bejat pínahdh búdí ãt uúbúp wut jì. ⁴² Á nuúm biíc wilijeh wut jì. Caánt doce jópchi bíbohni, búdí mi wanuchah, caántdih ā booaat pínah niijná, Jesúsdih ãih muúná ãt bejat túutap wut jì. Páant ā niijíchah joinít, Jesús Jairojeéh ā bejchah, dawá cáacwā caandíh ìt too néeh péenap wut jì.

⁴³ Pánihna, queét cātíh biíh wili mácanihat panihat wannihbut mit jumap wut jì. Doce jópchi caán wanatdih mi bíbohochah, ì cohochah yuhna, ãt yaicáp wut jì. ⁴⁴ Pánih jumna, Jesúh yéguéh chóo yapat waadh táahmant mi jubí tewechahjeh, mi mácanihat panihat wanat ãt yayáh bejep wut

jĩ. ⁴⁵ Páant mi teweçah, Jesús cãacwãdih nin pah át niij úbħ joyóp wat jĩ:

—¿Dêhe tigaá wĩħ yéguehdih jui teoni? át niijíp wat jĩ.

—Weém meemdĩh wã teocan beé, niħat ĩt niijíp wat jĩ.

—Páant Bohení, dawá meemdĩh ĩ too néeh péna caá, Pedroboó át niijíp wat jĩ.

⁴⁶ Páant ã niijíchah joinít, Pedrodih nin pah át jwúb niijíp wat jĩ:

—Obohjeéhtih, wanni weemdĩh jui teweçah, booaat wēpat wĩħ báçahmant ái bejep be, Jesús át niijíp wat jĩ.

⁴⁷ Páant ã niijíchah joinít, caandĩh juibí teonih, jéħ jweicán, úm méménit, Jesús pebh mit bódicha caj yoh ñajap wat jĩ. Pániħ bódicha caj yoh ñajnit, niħat cãacwã ĩ enechah, ded pah mi juibí teonitjeh booaatjidih caandĩh mit naáwáp wat jĩ. ⁴⁸ Páant mi naáwáçah joinít,

—Némá, weemdĩh túi jenah joiná, mat boonap tagaá. Ũmcanjeh, wēnit ma jwúb bejeé, Jesús caántdih át niijíp wat jĩ.

⁴⁹ Páant ã niijíchahjeh, Jairoih mũmánt bej, Jesús wã pebhna juibínit, Jairoboodĩh nin pah át niijíp wat jĩ:

—Jáantjeh ma mũm mi mũujáh bejep be. Páant mi wunçah, bohénidih ma jwúb bejat tútú, Jairodih át niijíp wat yuh jĩ.

⁵⁰ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít,

—Ma úmca bojoó. Wã wēpatdih ma túi jenah joyóçah, ma mũm mi boobipna caá, Jesús Jairodih át niijíp wat jĩ.

⁵¹⁻⁵³ Túttimah, Jairoih mũnã juibínit, ĩ jãtĩh juibínitji wannidih búdí jğahnit, ĩ jũńçah, Jesús át enep wat jĩ.

—Ñi jui cádaħá. Caánt wannih nihcan caá. Ũona caá mi çhãjap, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, mi wunatdih jéħnit, caandĩh ĩt dehwep wat jĩ. Queétdih páant niij naóħ péanit, Jairoih mũudĩh waadnít, ãjeéh bejnitdih jóocmantjeh át çhãwát tútup wat jĩ. Pániħna, Pedro, Santiago, Juan, wannihji mi mánadiħ pohba ãjeéh át waadát tútup wat jĩ.

⁵⁴ Pániħ waadnít, Jesús wannihĩh téihyadiħ teonit,

—¡Bainĩħmaá, ma ñah ñuhú! caántdih át niijíp wat jĩ.

⁵⁵ Páant ã niijíchahjeh, caánt jwúb boonit, mit ñah ñuhup wat jĩ. Mi jwúb boonachah, Jesús mi mánadiħ caántdih jeémát át wãħat tútup wat jĩ. ⁵⁶ Páant ã booaachah, mi mána búdí ĩt en wãħi bejep wat jĩ. Obohjeéhtih, caántdih ã booaatjidih bitadiħ Jesús át naáwát tútup wat jĩ.

9

Jesús doce ã bohénitdih ã wahat (Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Biic yeó jáap doce ã bohénitdih Jesús ã pebhna bid wáacnit, nemépwãdih ĩ bacaat pínah, wannitdihbut ĩ booaat pínah niijná, ã wēpatdih queétdihbut át wãhup wat jĩ. ² Pániħ wãħ péanit, queétdih át wahap wat jĩ, Dios ã maáh jamatdih ĩ naáwáçah, cãacwã ĩ jepahat pínah, cãacwãdihbut ĩ booaat pínah niijná. ³ Pániħ wahnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wat jĩ:

—Bejna, dedé bií déedih ñi ub bejca bojoó. Íoh cajat nah, wãħ wũh, jeémát, dinerodih yuh buca ñi ub bejca bojoó. Ñi dawát çhóodihjeh ñi duo béjeé. ⁴ Caán tútchidih moondĩh bohéna, ded ñi jwũħ waadní mũudĩhjih ñi úwú. Caanjĩh moondĩh bohé péanitjeh caán

muađih ñi cádah bejeé. ⁵ **Det tátchidih moón yeebdih náahcan, ñi naóhni doonádh i joíhcah, bac bejna, i enechah, queétdih Dios á yohat pínahdih i jéihyat pínah niijná, ñiuh zapatosdih tóo dugnit, becchídh ñi péoh mao jéenanaá,** át niijíp wut jī.*

⁶ Páant á niijíchah joinít, nihat tátchibitna yoobó it bejep wut jī. Pánih juibínit, Dioih túini doonádh nihat cáacwádh naóhni, wannitdihbut it boonanap wut jī.

Maáh Herodes tubit á úummat
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Caán láa Maáh Herodes Jesús á bohénitbut ded pah i chájat doonádh jwúb joiná, búdi át úumap wut jī. “Juanji át jwúb boo pud jáoh tagaá”, biquína niij, ⁸ “Elías át jwúb jígoh tagaá”, bita niij, “Dios naawátidih biíh naóh yapaniji át jwúb boo pud jáoh tagaá”, bitabut it niijíp wut yuh jī.*

⁹ Páant i niijíchah joinít, Herodes-boó nin pah át niijíp wut jī: — Weemjéh tijí Juandih wá waó bóod yohat túutap jī. ¿Pánihna, deih doonádh tigaá wá jwúb joí, páant mantih? át niijíp wut jī. Páant niijnit, Herodes Jesúsdihtubit át enihip wut jī.

Cinco mil cáacwádh Jesús jeémát á wáhat
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Túttimah, Jesús á wahnitji á pebhna jwúb juibínit, ded pah i chájatjidih caandih it naawáp wut jī. Páant i naawáchah joinít, á bohénitjihjeh jumáhna, cáacwádh át cádah bejnit, Betsaida tátchina it bejep wut yuh jī. ¹¹ Obohjeéhtih, cáacwáboó i bejatdih jéihnit, queétdih it ñuun béjep wut jī. I ñuun jwááachah, Jesús queétdih wéinit, Dios á maáh jumadit át bohénap

wut jī. Wannitdihbut át boonanap wut jī.

¹² Cheyeh doce á bohénit nin pah Jesúsdiht it niijíp wut yuh jī:

—Nin pehbbit tátchinaboó nitdih ma bejat túutú, i úwat tólih pínah, i jeémát pínahdihbut i bidat pínah niijná. Ninjihbitjeh pohba muuná á wihcan caá, it niijíp wut jī.

¹³ —**Yeebjéh queétdih jeémát ñi wáhuá,** Jesús át niij jepahap wut jī.

—Páant, cinco botoni pan dahna, chéne queejwábitdihjeh jwí bíbohna caá. ¿Queét i jeémát pínahdih jíb chájadih jwí bejmi naniit? á bohénit it niij úbh joyóp wut jī.

¹⁴ (Cinco mil neonákeh it jumap wut jī. Yaádh i weh bícdih चाह it jumap wut jī.)

—**Cáacwá poómp jumat pah cincuenta ñi chúdat túutú,** á bohénitdih Jesús át niijíp wut jī.

¹⁵ Páant á niijíchah joinítjeh, queétdih it chúdat túutap wut jī.

¹⁶ Páant i chúdachah, Jesúsboó cinco pan dahnadit, chéne queejwádhbut abnit, chéi ennit,

—**Nin pandih, queejwádhbut ma wáhat túina caá, Paá,** á ípdih át niijíp wut jī.

Páant niij péanit, pan dahnadit queejwádhbut dajnit, cáacwádh i pááat pínah niijná, á bohénitdih át wáhap wut jī. ¹⁷ Pánihna, nihat it túi jeémp chúúup wut jī. I judh jeémpnidih doce wáhdih it ab yac yáwanap wut jī.

“Meém Cristo, Dios á wahnicaá”, Pedro Jesúsdiht á niiját

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Biíh láa Jesús Diosdih úbh péanit, á bohénitdih nin pah át niij úbh joyóp wut jī:

—**¿Weemdh ded pah tigaá cáacwá i niij?** át niijíp wut jī.

¹⁹ —‘Juan Daabáni nacaá’, biquína niij, ‘Elías nacaá’, bita niij,

* 9:5 Lc 10.4-11; Hch 13.51 * 9:8 Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19

‘Jon jātih Dios naáwát dih naóh yapaniji át jwúb boo pud jāóh tagaá’, bitabat í niijná beé, Jesús dih ít niij jepahap wat jī.*

²⁰ —**Queét páant í niijíchah joiná, ¿yeéboó ded pah tigaá ñi niij jenah joí?** queéd dih át niijíp wat jī.

—Meém Cristo, Dios ā wahni caá, Pedroboó át niij jepahap wat jī.*

Ā wunat pínahdih Jesús ā naáwát (Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Páant Pedro ā niijíchah joinít, Jesús ā bohénit dih nin pah át jwúb niij naáwáp wat jī:

—**Dios ā wahni wā jumat doonádih bitaboodíh ñi naóhca bojoó.** ²² **Weém nihat cáacwā úud jeñédih tabit yeejép yapat caá náahap. Jwī maáta, sacerdotewā í maáta, Moisés ā watatjidih bohénitbut weemdíh náahcan, í mao yohat tút bípna yuh caá. Obohjeéhtih, páant í mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúb boo pud jāóh bípna caá. Páant yeejép yapat caá weemdíh náahap, Dios ā jenah joyátjidih biíc yoobó ā yapat pínah niijná, át niijíp wat jī.**

²³ Túttimah, queét nihat dih nin pah át niij naáwáp wat jī:

—**Ded wíh jumíhna, ā weñat pínahdih jenah joicán, wā weñat pínahboodíh jenah joinít, ā jepaha naáh. Bitá caandíh í wē encah yuhna, caandíh tabit yeejép í chājachah yuhna, í mao yohíhichah yuhna, weemdíh jepah cádahcat caá náahap.***

²⁴ **Ded ā weñat pínahdihjeh jenah joí chājni iiguípna bejni ā jumbípna caá. Obohjeéhtih, ded ā weñat pínahdih joyáh bojni, wā weñat pínahboodíh chājni, ā buudcán niít.*** ²⁵ **Ded ā weñat**

pínahdihjeh chājni, bádí dinero ā bíbohochah yuhna, caandíh dedé pínah nihan caá. Wā weñat pínahdih ā chājcatji jīb, iiguípna ā bejbípna caá. ²⁶ **Pánihna, weém maáh jumna, wā íp ā yeh iigátjīh, áih táinit ángelwā í yeh iigátjīhbut jwúb dei jāóhna, ded weemdíh náahcan, wā naáwát dihbut joíhcanndih wā wēpatjīh wā yohbípna caá.** ²⁷ **Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Biquína ninjīh ñuhnit ñi wunat pínah jātih, Dios ā maáh jumatdih ā júutachah, ñi enbípna caá, Jesús át niijíp wat jī.**

Dios ā yeh iigátjīh Jesús ā ñuhat (Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Biíc semana túttimah, Dios dih wúbát túut niijná, Pedro, Santiago, Juan queét biíc peihcannit dihjeh jap bóo jeená Jesús át numah púuh laab béjep wat jī. ²⁹ Caanná í púuh laab juibínit, Jesús ā wúbúchah, ā jígohat át túut numáp wat jī. Áih móot yeó ā yeh iigát pah yeh iig, áih yéguehbut biíc yoobó táí baabní át yeh iiguíp wat jī. ³⁰ Páant ā yeh iiguíchah, Moisés, Elíasji biíc dih ā pebh ít jígohop wat jī. ³¹ Queétbut Jesús biíc yoobó ít yeh iiguíp wat jī. Pánih jígohnit, Dios ā jenah joyátjidih biíc yoobó ā yapat pínah niijná, Jesús Jerusalén tútchiboó ā wunat pínahdih ít múc wéhenap wat jī. ³² Páant ā yapachah, Pedro ā chéenwā biíc dih channít jumna, queéd dih quíib chei át jumap wat jī. Obohjeéhtih, jwúb jáanit, Jesús bádí ā yeh iiguíchah, ā pebh ñuhnit dihbut ít enep wat jī. ³³ Pánih ñuhnitji í jwúb buúd jáuwúchah, Pedro Jesús dih nin pah át niijíp wat jī:

—¡Bohéní, ninjīh jwī jumachah, ā túina caá! ¿Biíc peihcanni mūu dáhnadih, míh pínah, Moiséh pínah, Elíah pínahdihbut jwī chāj jīh? át

* 9:19 Mt 14.1-2; Mr 16.14-15; Lc 9.7-8 * 9:20 Jn 6.68-69 * 9:23 Mt 10.28; Lc 14.27; Jn 12.24

* 9:24 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

niijíp wut yuh jĩ. Páant niijná, át jenah joicáp wut jĩ.

³⁴ Páant ā niijíchahjeh, mah pōh panihni queétdih át dei juyáp wut jĩ. Páant ā dei juyáchah, búdí ít úmup wut jĩ. ³⁵ Mah pōh cātíh Dios queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Nin wā wááh, wā oini caá.*
 Ā naáwáchah, caandíh ñi táí joyoó, Dios queétdih át niijíp wut jĩ.*

³⁶ Páant ā niiját túttimah, Pedrowā jwáub enna, Jesús biícjeh ā ñuhuchah, ít enep wut jĩ. Páant ĩ enatjidih bitadih ít naóh jwáhcap wut jĩ.

Wáá wunat jumnidih Jesús ā booaat

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Cheibit Jesús wā ĩ jwáub dei jwáibínachah, dawá cāacwā caandíh ít jwáááp wut jĩ. ³⁸ Páant ĩ jwáááchah, queét cātíh biíc newé Jesús dih ejnit, nin pah át niij úbúp wut jĩ:

—Bohéní, meemdíh wā úbhna caá. Wā wááh biíc jumnidih jġgah ennit, ma teo wáacá. ³⁹ Dawá láa nemép caandíh āpġ déheana caá. Pánih déhe buug ñájnit, tabit mémé ñaácnit, chūi bid ñájnit, āpġ jac moj chej bac ñaj bejna caá. Pánih chājna, wā wáúhdih dedé ā noón yaicán caá. Pánihna, áih bācahdih tabit yéejana caá ā chājap. ⁴⁰ Páant ā chājachah, nemépdih ĩ bacaat pínah niijná, ma bohénitdih wā úbúp yuh be. Obohjeéhtih, queétboó caandíh ĩ jéih bacacap be, Jesús dih át niijíp wut jĩ.

⁴¹ Páant ā niijíchah joinít, Jesús queét nihatdih nin pah át niij jáihñup wut jĩ:

—ĭYeéb yeejépwā weemdíh jenah joicánnit ñi jumna caá! ¿Débólíh tigaá weemdíh táí jenah joicán, ñi tac buugábi? át niijíp wut jĩ. Páant niijnit, —**Ma wáúhdih**

* 9:35 Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22

wā pebhna ma ub júúwá, behedih át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant ā niijíchah joinít, ā wáúhdih Jesús pebhna ā ub júúwáchah, nemépboó déhea ub yoh buugánit, tabit caandíh át méméanap wut jĩ. Páant ā chājachah ennit, Jesús nemépdih át jáih bacanap wut jĩ. Pánih baca péanit,

—**Dáa, ma wááh ā táí boona caá buca**, behedih át niijíp wut jĩ.

⁴³ Páant ā bacaatdih ennit, Dios ā wēpatdih nihat cāacwā ít en wáhi bejep wut jĩ.

Jesús ā wunat pínahdih ā jwáub naáwát

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Páant nemépdih ā bacaatjidih cāacwā búdí ĩ jenah joyóchah, Jesúsboó ā bohénitdihjeh nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

⁴⁴ —**Ñi táí joyoó. Weém yeebdíh bainí wā naáwát túut caá. Weém nihat cāacwā úud jeñédih cāacwā teonit, bitadih ĩ wáhbipna caá**, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

⁴⁵ Páant ā niijíchah joiná yuhna, Dios queétdih ā beh joyát túutcah, ít túi beh joicáp wut jĩ. Pánih beh joicán, ĩ jwáub úbh joyátji déeji ít tíiquip wut jĩ.

“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ā niiját

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Páant Jesús ā niiját túttimah, ā bohénitboó nin pah queétjeh ít míic niijíp wut jĩ: “¿Déhe tigaá jwí cātíh jwí maáh panihni?” ít míic niij jáihñup wut jĩ.*

⁴⁷ Páant ĩ míic niij jáihñatdih jéihnit, biíc wébít dih Jesúsboó ā pebh át wái boj dodhdop wut jĩ.

⁴⁸ —**Det wáihwā jumna, nin wébít panihni, oboh jumnidih wéi jwááhnit, weemdíhbut wéi jwááhnit caá. Det weemdíh**

* 9:35 2P 1.17-18 * 9:46 Lc 22.24

wēi jwāáhnit, weemdíh wahnijidihbut wēi jwāáhnit i jamna caá. Pánihna, ded nin wébít dée oboh jamniboó ñi maáh panihni ã jamna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

“Ded jwútdih en jãihcanni jwútdih teo wáacni caá”, Jesús ã niiját (Mr 9.38-40)

⁴⁹ Páant ã niijíchah joinít, Juanboó Jesúsdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Bohéní, jwí enechah, biíc newé ma wēpatjĩh nemépwádh ã bacat táutup be. Obohjeéhtih, jwíjeéh jamni ã nihcah, caandíh páant jwí chájat táutcap be, át niijíp wut jĩ.

⁵⁰ —Páant caandíh ñi niijcá bojoó. Ded yeebdíh en jãihcanni jamna, ñijeéh ã jamna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Samaria baácdih moón Jesúsdih i náahcat

⁵¹ Pánihat táttimah, jeáboó ã púuh laab béjat yeó jáap pínah tóah jüúwáchah, “Weemdíh Jerusalén tátchina bejat caá náahap”, Jesús búdí át niij jenah joyóp wut jĩ.

⁵² Páant niij jenah joinít, biquína ã bohénitdih Samaria baácdih bóo tátchina i úwat pínah pehbóo i ámoh páñat pínah niijná, i jãtih át wah waáwá bojop wut jĩ.

⁵³ Obohjeéhtih, caán tátchiboó i jaibínachah yuhna, Jerusalén tátchina Jesús ã bejat doonádh joinít ijna, caán tátchidih moón caandíh ít náahcap wut jĩ. ⁵⁴ Páant i náahcat doonádh joinít, Jesús ã bohénit Santiago Juanjĩh nin pah Jesúsdih ít niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Maá, meemdíh i náahcatji peéh, queét i iig beedáát pínah niijná, jeámant iigátdih jwí dei jüúwát táut jĩh? ít niijíp wut yuh jĩ.*

⁵⁵ Páant i niijíchah joinít, Jesús tac púud ennit,

—Yeéb ijnit, ñi peéh chãjihichah, ã táican caá. ⁵⁶ Weém, nihat cáacwá úud jeñé cáacwádh yohat táut niijná, nin baácboó wã dei jüóhcap jĩ. Obohjeéhtih i yéejat peéh iiguipna i bejat déejidih queétdih táí abat táut niijná, wã dei jüúwáp jĩ, Jesús queétdih át niij jãihñup wut jĩ.

Páant niijnít, biíh tátchina ít bejep wut jĩ.

Biquína Jesúsdih i péelhat (Mt 8.18-22)

⁵⁷ Páant Jesús wã namáboó i bejehah, biíc ijeéh péeni Jesúsdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—Deyoób ma bejehah, weembát majeéh wã bejmi caá, át niijíp wut jĩ.

⁵⁸ —Jia mujjiowã ñih muú pínah ítnadih i bíbohna caá. Jwébehwábut ñih yécanadih i bíbohna caá. Obohjeéhtih, weém nihat cáacwá úud jeñé wíih muujéh pohba wã bíbohcan caá. Pánihna, wãjeéh ma jüúwáchah, búdí buwat meemdíhbut ã jumbipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

⁵⁹ Páant i bejehah, Jesús biíh ijeéh péeniboodíh

—Wãjeéh ma jüúwá, át niijíp wut jĩ.

—Wã bejmi caá, Maá. Obohjeéhtih, wã bejat pínah jãtih wã íp ã wanachah, ãih bácahdih wã yohat pínah niijná, ‘Ma chão jwáhuú’, weemdíh ma niijí. Á wanachah, yoh péanit, majeéh wã péebipna caá, át niijíp wut jĩ.

⁶⁰ —Weemdíh náahcannit wannit panihnit jamna, queét wannitdih i yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wãjeéh jamni pínah buu ma jüúwá. Wíih tewatbóodíh chah jenah joinít, Dios maáh ã jumat dooná, bitadih naáwádh bejat caá meemdíh

* 9:48 Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20 * 9:54 2R 1.9-16

náahap, Jesús caandih át niijíp wut yuh jĩ.

⁶¹ Páant ĩ bejchah, biih ĩjeéh péenibut nin pah Jesúsdiĥ át niijíp wut yuh jĩ:

—Maá, majeéh wā bejmi caá. Obohjeéhtih, wā bejat pínah jãtĥ wā niĳ babhbat pínah niijná, weemdih ma wahaá. Pánih chãĳ péanit, majeéh wā péebipna caá, át niijíp wut jĩ.*

⁶²—**Ded wā watni tewatdih teo jwíihna yuhna, ā weñat pínahdih jwúb jenah joi chãĳnit, Diosdih teo wãhni pínah ā jéih jumcan caá,** Jesús caandih át niijíp wut jĩ.

10

Jesús setenta y dos ā bohénitdih ā wahat

¹ Tãttimah, Jerusalén tãtchina bejna, Jesús setenta y dos ājeéh péenitdih ñionit, át wahap wut jĩ. Pánih wahna, ā bejat pínah tãtchinadiĥ ā jãtĥ ĩ naóĥ waáwãt pínah niijná, chénewã míic át wahap wut jĩ. ² Queétdih ā wahat pínah jãtĥ, nin pah át niĳ naáwãp wut jĩ: **“Wíih doonãdih jepahnit pínah dawã ĩ jumna yuh caá. Obohjeéhtih, daocãnnit naóhnit ĩ jumuchah, queét jepahíhnit ĩ joi jwúhcan caá. Pánihna, yeéboó Diosdih ñi úbú, chah dawã naóhnit pínahdih ā wahat pínah niijná.*** ³ Pánihna, naáwãdih ñi bejeé. Bejnit, nin pah ñi tãĳ jenah joyoó: **Diosdih jepahcannit, jiwã cãtĥ ovejawãdih wahat pah, yeebdih wã wahna caá.*** ⁴ Pánih bejna, dinerodih ubcan, wah wúhdiĥbut ubcan, biih zapatosdiĥbut ubcanjeh, wépép ñi bejeé. Dawã cãacwãdih tãĳ naáwãt tãut niijná, deddih jwãáh úbhna, chãocãnjeh, bejat caá náahap. ⁵ Ded ñi jwíih

waadni muudih moondih ‘Dios ā táyat ñijeéh ā jumna naáh’, ñi niiji. ⁶ Tãnit jumna, páant ñi niijíchah joinit, ĩ tãĳ jepahbipna caá. **Obohjeéhtih, táicannit jumna, páant ñi niijíchah yuhna, ĩ jepahcan niit.** Páant ĩ jepahcaĥ, caán muudih moondih Dios ā táyat ā wihcan niit. ⁷ Yeebdih jwíih jepahnitjeéh ñi jum jwuhúp. **Queét yeebdih jeémãt, babhbatdiĥbut ĩ wúhuchah, ñi tãĳ jeémp babhbaá. Yeéb queétdih teo wãacnit bohénachah, queétdiĥboó ñi teo wãacat jĳib jeémãt babhbat ĩ wúhuchah, ā tãina caá. Caán tãtchidih moondih ñi bohé jwuhna, ñi jwíih jĳibini muudihjeh ñi jum jwuhúp.*** ⁸ Ded tãtchidih ñi jĳibínachah, yeebdih jepahnit, **dedé jeémãtdih ĩ wúhuchah, ñi tãĳ jeémé.** ⁹ Caán tãtchidih moón wannitdih boonit, queétdih nin pah ñi niiji: **‘Dios yeebdih bádi caá ā bidip, áihwã ñi jumãt pínah niijná. Wannitdih ā booana, Maáh jumna ā wépatdih yeebdih ā jãutna caá. Páant ā wépatdih jéihnit, ñi yéejãtdih cádahna, tãiniboodih tãut nuannit, caandih ñi jepahaá’, queétdih ñi niiji.** ¹⁰ Obohjeéhtih, **ded tãtchidih jĳibí, bohéna, wannitdih ñi boonachah yuhna, ĩ jepahcaĥ, ĩh namãdih bejnit, nin pah queétdih ñi niiji:** ¹¹ **‘Dios maáh jumna, ā wépat yeebdih ā jãutuchah yuhna, yeéboó caandih ñi jepahcap jĩ. Pánihna, ñiĥ tãtchi becchídih jwíih jĳtchãmant jwĩ pit yohna caá. Páant jwĩ chãĳat pah, ñi jepahcatji jĳib Dios yeebdihbut ā yohbipna caá’, ñi niiji.*** ¹² **Yeéboó nin pah wã niijãtdih ñi tãĳ náhninaá: Sodoma tãtchidih moonjĩ tabit yeejép chãĳnit ĩt jumap wut jĩ. Obohjeéhtih,**

* 9:61 1R 19.20 * 10:2 Mt 9.37-38 * 10:3 Mt 10.16 * 10:7 1Co 9.14; 1Ti 5.18 * 10:11 Mt 10.7-14; Mr 6.6-11; Lc 9.3-5; Hch 13.51

queétdih Dios ã peéh chãjat chah, ã peéh chãjat pínah yeó jáapdih ñi bohéatdih jepahcannitboodih ã peéh chãjbipna caá", Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.*

*Biñ tútchidih moón ï jepahcat
(Mt 11.20-24)*

13 "iYeéb Corazín tútchidih moón, Betsaida tútchidih moondíhbat Dios búdí ã peéh chãjbipna caá! Weém ñíih tútchinadih jamna, Dios ã wēpatjĩh búdí wã teo wáacachah yuhna, ñi jepahcap jĩ. Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbat Dios ã wēpatjĩh páant wã teo wáacachah nihna, queétboó jáantjeh ï yéejatdih búdí jáinít, ïta túut nuum tágaá.*
14 Pánihna, Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbat Dios ã peéh chãj láa, Corazín tútchidih moón, Betsaida tútchidih moondíhbat chah ã peéh chãjbipna caá. **15** Yeéb Capernaum tútchidih moondíhbat peéh chãjna, maáta panihnit chãjcanjeh, yeebdíh moh yéejnit Dios ã chãjbipna caá.*

16 "Ded yeebdíh joí jepahni, weemdíhbat jepahni caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh jepahcanni, weemdíhbat jepahcanni caá. Weemdíh jepahcanni, wã íp weemdíh wahnidihbat jepahcanni caá", át niijíp wat jĩ. Páant ã niij pēanachah joinít, ã wahnitboó ït bejep wat jĩ.*

Setenta y dos Jesús ã wahnitji ï jwáub juyát

17 Pánih bejnitji wēnít, queét setenta y dos Jesús ã wahnitji ã pebhna ït jwáub juibínap wat jĩ. Pánih jwáub juibínít, nin pah Jesúsdiñ ït niijíp wat jĩ:

—iMaá, ma wēpatjĩh jwĩ watuchah, nemépwã yah b̄ca

jepahnit, ït bac bej tagaá! ït niijíp wat jĩ.

18 —Japmant wedoát pah ã bejchah, nemépwã ï maáh ã buúg jéen jãwúchah, wã enep jĩ.

19 iÑi joyoó! Wã wēpat yeebdíh wãát wēhup be, maiwádiñ, dúowádiñbat jwãáñnit, ñi jéih chuñat pínah niijná. Nemépwã ï maáh ã wēpatjĩh yeejép ã chãjat déedih jáhat wēpat wã wēhup be. Páant wã wēhuchah, áih nemépwã yeebdíh ï jéih yéejacan niit.* **20** Pánihna, nemépwádiñ yeéb ñi watuchah, ï jepahatdih ennit, búdí ñi wēina yuh caá. Obohjeéhtih, nin caá chah búdí ñi weñat pínah pohba: Yeéb Dioñwã ã pebhboó bejnit pínah ñi jamuchah, áih papélah tólih panihniiboó ñi wãtna daacni ã jamna caá, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

*Jesús ã weñat
(Mt 11.25-27)*

21 Páant niij naóh péanit, Jesús Táini Espiritu ã wēpatjĩh búdí wēnít, Diosdiñ nin pah át niijíp wat jĩ: "Paá, meém niñat baácdih moón ï maáh, niñat jeádiñ moonbát ï maáh ma jamuchah, meemdíh búdí wã wēina caá. 'Jwiit táí jéihnit caá', niijnítidih wã bohéatdih ma beh joyát túutcap be. Obohjeéhtih, jéih jwáhcanitboodíh mapí jéihyanap be. Páant mapí wēi chãjna caá", ã ípdih át niijíp wat jĩ.

22 Páant ã ípdih niij uábh péanit, ã pébh joi ñáñnitdiñ nin pah át jwáub niij naáwáp wat jĩ: "Dios, wã íp niñat ã wēpat biic yoobó weemdíhbat ã wēhup be. Ded pah wã jamatdih wã ípjuh caá ã jéihyep. Biñ páant jéihni ã wihcan caá. Ded pah wã íp ã

* **10:12** Gn 19.24-28; Mt 10.15; 11.24 * **10:13** Is 23.1-18; Ez 26.1-28.26; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4 * **10:15** Is 14.13-15 * **10:16** Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; Jn 13.20 * **10:19** Sal 91.13

jumatdihbut weemjéh caá wã jéihyep. Det wã ñionitdihbut caandíh wãpĩ bohéna caá. Pánihna, jwiítjeh caá caandíh jwĩ jéihyep, át niijíp wut jĩ.*

²³ Páant cáacwádih naóh péanit, ã bohénitdih tac páud ennit, queétdihjeh nin pah át niijíp wut jĩ: **“Yeéb wã wēpatdih ennit, Dios weemdíh ã wahatjidih ñi táí jéihna caá. Pánihna, bitabut páant wã jumatdih jéihnit, queébtut táí wēnít ñi jumna caá.** ²⁴ Ñi jenah joyoó. **Jon jätih Dios naáwátidih dawá naóh yapanitji, dawá maátajibut yeéb ñi ennidih búdí eníhna yahna, ít encap wut jĩ. Ñi joinídihbut búdí joíihna yahna, ít joicáp wut jĩ**”, át niijíp wut jĩ.

Samaria baácdih bóo ã táí chājat naáwát

²⁵ Biíh láa, Moisés ã wutatjidih bohénit poómpdih bóo Jesús pebh át juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, nin pah át niijí wúbh joyóp wut jĩ:

—¿Bohéni, Dios pebhna bejihna, ded pah wã chājbi? át niijíp wut jĩ.

²⁶ —¿Moisés ded pah tigaá át niijji? **Caandíh enna, ¿depah tí mapĩ niij jenah joí?** Jesús át niijíp wut jĩ.

²⁷ —“Diosdih chah jenah joí, táí jepahnit, wēina, caandíh búdí ñi oyoó.* Meemjéh ma míc oyat pah muntih, bitadidibut búdí ma oyoó’,* Moisés át niijí daacáp tají, át niijíp wut jĩ.

²⁸ —**Yoobópdih ma jepahna caá. Pánih chājnit, wanna, Dios pebhna ma bejbipna caá,*** Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.*

²⁹ Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã wutatjidih bohéni ã táí chājatdih jéitat taut niijná, nin pah át jwúb niijí wúbh joyóp wut jĩ:

—¿Obohjeéhtih, Bohéni, deddih tigaá wã oibi? át niijíp wut jĩ.

³⁰ Páant ã niijíchah joinít, nin ã jenah joiní naáwátjéh Jesús át niijí naóh bohénap wut jĩ:

—**Biíc newé Jerusalén tátchimant Jericó tátchina ã dei bejehchah, namá tacdih ñuunnít cáacwã caandíh jwááhnit, nihat áih bií dée, ã ñoní chóodidibut dáuc wáyat taut niijná, ñi wun mao jwejep be. Páant ñi wun mao jwejni namáboó ã ñajap be.** ³¹ Páant ñi chājat táttimah, **biíc sacerdote caán namádih dei bejna, ñi wun mao jwejnijidih ã enep yah be. Obohjeéhtih, enna yahna, chāocánjeh, ã bóod páud yap bejep be.** ³² Táttimah, **Leví ã jaimená poómpdih bóobut ã bejep be. Caán ñajni pebh juibí ennit, chāocánjeh, caanbút ã bóod páud yap bejep be.** ³³ **Obohjeéhtih, páant ñi yap bejat táttimah, ñi eníhcanni Samaria baácdih bóo caán namádihjeh muntih ã dei bejep be. Pánih dei bejna, caán ñajnidih juibí ennit, caandíh ã jígah enep be.** ³⁴ **Pánih jígah ennit, ã pebh juibínit, yí, iguúh mac biícidih áih yahwítnadidih ã cohóp be. Coh péanit, yégueh chóojíh ã chéwep be. Chéo péanit, caandíh ñoníji burrodih ub túuh cáagnit, úwat tólihna jumni munná ã ñamah bejep be. Caanná ub juibínit, nihat chei ã en dao dáa júúwáp be.** ³⁵ **Cheibit, úwat muú mínahdih caandíh ã en dawát pínah niijná, ã jíib chājap be. Pánih jíib chājnit, nin pah caandíh ã niijíp be: ‘Nindih ma táí en dao jwúhuú. Caandíh ma en dawát pínah jíib wã wáhna caá. Pánihna, chah ma jwúb jíib náahachah, jwúb joinít, wã jwúb jíib chāj jáhabipna caá, páant muntih’, Samaria baácdih**

* 10:22 Jn 3.35; 10.15 * 10:27 Dt 6.5 * 10:27 Lv 19.18 * 10:28 Lv 18.5 * 10:28 Mt 22.35-40; Mr 12.28-34

bóo maú mínahdih ã niŷ naawáp be, Jesús át niŷ bohénap wut jĩ.

³⁶ Páant niŷ naóh bohé péanit, Moisés ã wutatjidih bohénidih nin pah át niŷ uúbh joyóp wut jĩ:

—**Queét biíc peihcannit bií déedih chewe maonijidih ennit, ¿déhe tibeé táí oini ã jam?** át niijíp wut jĩ.

³⁷ —Caandih jġgah en teo wáacni ã táí oyop be, át niŷ jepahap wut jĩ.

—**Pánihna, meembút bejna, biíc yoobó meemdih eníhcannitdih oinit, ma táí teo wáacá,** Jesús caandih át niŷ naawáp wut jĩ.

Martawãjeéh Jesús ã jamat

³⁸ Táltimá, Jesús wã Jerusalén tátchina bejnit, bainí tátchidih ít juibínap wut jĩ. Í juibínachah, caán tátchidih bóli, Marta wut jamnih, Jesús wãdih miíh maúboó mit chão jwúhat táutap wut jĩ. ³⁹ Mi jwan, María wut jamnihbut mit jamup wut jĩ. Mariaboó Jesús ã bohénachah, ã pebh mit jói cháudup wut jĩ.* ⁴⁰ Obohjeéhtih, Martaboó yójah jeémát teona, mit íjip wut jĩ. Pánih íjnit, Jesús pebh juibínit, nin pah mit niijíp wut yuh jĩ:

—Maá, wã jwan weemdih mi teo wáaccáh, weém biíc wilidihjeh wái náah jamni tewat ã jamna caá. ¿Páant mi teo wáaccáh, weemdih ma jġgah encan niít? Weemdih ma teo wáacat táutú, Marta mit niijíp wut jĩ.

⁴¹ —**iMarta, Marta, ma joyoó! Dawá tewatnabitdih meém tubit jenah joinít, ma miíc íjana caá.**

⁴² **Obohjeéhtih, wã bohéatdih jenah joyát caá chah náahap. Pánihna, Mariaboó chah túnidih mi níwichah, caántdih ded mi joyátjidih ã jéih déuc wáican niít, Jesús Martadih át niijíp wut jĩ.**

* 10:39 Jn 11.1 * 11:3 Pr 30.8-9

11

Ded pah caá jwĩ uúbat
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Biíh yeó jáap Jesús ã ípidih ã uúbúchah, ã bohénitbut ít jamup wut jĩ. Páant ã uúbh péanachah ennit,

—Maá, Juanji ã bohénitdih Diosdih ded pah í uúbát pínahdih át bohénap wut jĩ. Caán ã bohéat pah muntih jwiítidihbut ma bohénaá, ít niijíp wut jĩ.

² Páant í niijíchah joinít, nin pah queétdih át niŷ jepahap wut jĩ:

—**Yeéb Diosdih uúbhna, nin pah ñi niŷ uúbá:**

‘Paá, meém chah táini ma jamuchah, meemdih jwĩ wéina caá. Ma wut chah yáat caá jwiít jwĩ náahna caá. Meém maáh ma jamatdih jéihnit, nihát cáacwã í jepaha naáh.

³ **Yeó jáap jamat pah jwĩ jeémát pínahdih ma wáhuá.***

⁴ **Bitá jwiítidih í yéej chãjatdih jwĩ yohat pah, meembút jwiít jwĩ yéej chãjatdih ma yohoó. Nemépwã í maáh jwiítidih ã yéejahichah, ma teo wáacá, jwĩ yéej chãjcat pínah niijná’,**

Diosdih ñi niŷ uúbá, ã bohénitdih Jesús át niijíp wut jĩ.

⁵ Páant niijnít, ded pah í uúbát pínahdih nin pahbut át niŷ naóh bohénap wut jĩ:

—**Ded chei tac yoób ã dée pebhna bejnit, ‘Némé, bainí jeémátidih weemdih ma wáhuá.**

⁶ **Wã chéen yuúp jãóhni ã juyúchah, caandih wã wúhat pínah jeémát wã bíbohcan caá’, ã niijíchah, ⁷ ã dée maú dítmant nin pah ã niŷ jepah bacacan niít. ‘Weemdih tac buugáca bojoó. Jáantjeh jęc nem péanit, wã wehdih wáát numah úwup be. Meemdih jeémát wúhat déedih,**

queétdih wã wãquílcan caá', ã dée úúbhndih ã níj jepahcan níit. ⁸ **Yeebdíh wã naóhna caá. Æ dée tíccanjeh ã úúbhchah, jáanit dedé ã náahatdih ã wúhbpna caá.** ⁹ **Pánihna, nindih ñi túi náhninaá: Tíccanjeh ñi úúbhchah, ded pah ñi úúbátidih Dios yeebdíh ã wúhbpna caá. Ded pah ñi náahatdih bidna, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdíh ã wúhbpna caá. Jéc panihndih wúúmp mao cádahcah, Dios ã wátbipna caá.** ¹⁰ **Det Diosdih túi úúbhnt, í úúbátjidih í bíbohbpna caá. Det Diosdih bidnit, caandíh í jwááhbipna caá. Det í wúúmp mawachah joinít, jéc panihndih Dios queétdih ã wátbipna caá.** ¹¹ **¿Ñi wúúh yeebdíh queejdih ã úúbhchah, bucdih ñita wúh taniít? Ñita wúhcan tagaá.** ¹² **¿Mújbai típdih ã úúbhchah, déodih ñita wúh taniít? Ñita wúhcan tagaá.** ¹³ **Yeéb cáacwã yéejnit jumna yahna, ñi wehdih táinidih ñipí wúhna caá. Pánihna, Diosboó túini yoobát jumna, det Túini Espíritu ã waadát pínahdih í úúbhchah, ñi íip jeáboó jumni caandíh ã waadát táutbipna caá, Jesús át níijíp wut jí.***

*“Nemépwã í maáh ã wēpatjīh Jesús ã booana caá”, í níiját
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)*

¹⁴ Bíih yeó jáap bíic newé wéheat táutcani nemép jumni Jesús pebh át jáibínap wut jí. Páant ã jáibínachah, Jesús caán nemépdih áih bácahmant át bacat táutap wut jí. Páant ã bacat táutachah, caán newé át jwúub wéhenap wut jí, páant mantih. Páant ã jwúub wéhenachah joinít, nihat en wáhi bejnit, búdí ít jenah joyóp wut jí. ¹⁵ Obohjeéhtih, bita nin pah ít níj naáwáp wut jí: “Nemépwã í maáh, Beelzebú wát jumni, ã wēpatjīh caá Jesús

nemépwādh āpī bacat táutap”, ít níijíp wut yah jí.*

¹⁶ Bitaboó, “Dios ã wēpatjīhjuh nit ã yoób chājap”, níijná, bíih ã wēp chāj jáutatdih ítih bidip wut yah jí.* ¹⁷ Obohjeéhtih, “Beelzebú ã wēpatjīh nemépwādh ã bacat táutna caá”, í níj jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih át níj naáwáp wut jí:

“Det bíic baácdih moonjéh yahna míic maona, íta wun beedáh bej tagaá. Ded tátdhidih moón bíicwã yahna, míic maona, queétdih íta jweí peét bej tagaá. ¹⁸ **Pánihna, Satanás, nemépwã í maáh áihwādh ã bacanachah, bíic yoobó mantih áta yap tagaá. Weém Satanáih jumna nihna, áihwādh wáta bacacan tagaá. Ñi naóh yacat yoobópdih nihcan caá.** ¹⁹ **Nemépwādh bacanit, í maáh Beelzebú ã wēpatjīh wá watuchah nihna, níjeéh jumnitboó ¿déhe ã wēpatjīh tīgáá ípí baca? Páant í bacat táutachah ennit, í túi chājna caá’, níipí níijná caá. Pánihna, weém páant wá bacanachah ennit, ‘Á túi chājcan caá’, ñi jéih níijcán caá.** ²⁰ **Obohjeéhtih, Dios ã wēpatjīh nemépwādh wá bacanachah, Dios ã maáh wēpat ñi cátih ã jumna caá.**

²¹ **“Wēpép newé nihat áih tua nah déenadih bíbohni áih muudíh ã wapachah, nihat áih bíí dée ã táí jumbipna caá.** ²² **Obohjeéhtih, bíih caán chah wēpniboó juí míic mao yap yohnit, nihat ã wēp űuhat tua nah déenadih dúuc wái, bíí déedihbut dúuc wáimit, ã pej jumnitdih ã pááhbipna caá. Pánihat pah weém chah wēpni jumna, nemépwã í maáhdih wá jéih yap yohna caá. Yap yohnit, áihwādh wá dúuc wáibipna caá, wíhwá í jumát pínah níijná.**

* **11:13** Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15 * **11:15** Mt 9.34; 10.25 * **11:16** Mt 12.38; 16.1; Mr 8.11

23 “Ded wãjeéh teocanni, weemdíh en jũihni, nemépwã ì maáhjeéh ã jamna caá. Pánih jamna, weemdíh jepahíhnitdih ã ñũun yóhna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.*

Bacaniji nemép ded pah ã jwúub waadát

(Mt 12.43-45)

24 “Nemép ì bacaniji mũũ wihcapboó jibna, ã jumat pínah biíh mũũ pánihnidih ã táoh bidna caá. Pánih bidna yuhna, jéih bid juicán, ‘Weemdíh ì bacaniji mũũná wã jwúub bejbipna caá, páant muntih’, ã míic niij jenah joiná caá. 25 Páant niij jenah joinít, ã jwúub juí enechah, ãih mũũjí táí tóodh ámohni panihni ã jamna caá. Obohjeéhtih, caán cãacwã ã túut nuumcáh, ãih jéc páantjeh pãa lajni panihni ã jamna caá. 26 Páant ã jamuchah ennít, nemépboó bita siete ã chéenwã chah yeejép wutnitdih bid wáacnit, queétdih ã numah waadná caá. Páant yeejép ì wutuchah, ì waadní chah yeejép ã jumbipna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Ded panihat tigaá weñat yoobát

27 Jesús páant ã niiját pónih, cãacwã cãtíh jamnih nin pah mit niij ejep wut yah jĩ:

—¡Meemdíh weép jam noma behanih mi wẽina nacaá! mit niij ejep wut jĩ.

28 —Obohjeéhtih, Dios naáwát dih joí jepahnitboó mi weñat chah ì wẽina caá, Jesús caántdih ãt niijíp wut jĩ.

Cãacwã Jesús ã wẽpatdih ì jũutat túutat

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Páant ã bohénachah, chah dawá cãacwã Jesús pebh ì míic wáac juibínachah, nin pah queétdih ãt niij naóh bohénap wut jĩ: “Yeéb

bũũ láa moón tubit yeejép wã ñi jamna caá. Pánihnit jamna, Dios ã wẽpatjĩh ñipí chãj jũutat túutna yah caá. Obohjeéhtih, yeebdíh páant wã chãj jũutcan niit. Jonásjidih Dios ã wẽp chãjat pah-jeh muntih weemdíhbut chãjnit, ã wẽpat yeebdíh ã jũutbipna caá. Páant bóojeh ã wẽpat jũutat ã jumbipna caá.* 30 Jonásjidih búdí queéj ã jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios caandíh jwúub ub bacanit, Nínive tútchidih moondíh ãt wahap wut jĩ.* Pánihna, ded pah caandíh ã yapatjidih ã naáwáchah joinít, Dios caandíh ã wahatjidih queét ìt jéihyep wut jĩ. Páant ã yapatji pah muntih weém nihat cãacwã úud jeñe wannit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã jwúub hoo pud jũúwáchah, Dios weemdíh ã wahatjidih yeebbút ñi jéihbipna caá. 31 Jon játih Salomónji ã táí jéihyat doonádih joinít, Sabá baácdih moón ì maáh wiliji, yuúp miíh baácmant ã naáwát dih joyódih mit juibínap wut jĩ. Obohjeéhtih, ninjĩh weém Salomón chah jéihni wã jamuchah yuhna, yeebboó weemdíh ñi joíhcan caá. Pánihna, Dios nihat cãacwã ì yéejatji peéh chãjat pínah yeó jáapdih Dios pebh caántboó yeéb biíc dih ñũhñit, yeebdíh nin pah mi niij naóh yachipna caá: ‘Wã joiníji Salomóndih chah jéihni Jesús ã jamuchah yuhna, ¿dépanih tibeé yeebboó caandíh ñi jepahcan?’ mi niijbipna caá.* 32 Jonásji Nínive tútchidih moondíh Dios naáwát dih ã naóh yapanachah, queét ì yéejatdih búdí jáinít, ìt túut nuumép wut jĩ. Obohjeéhtih, Jonás chah wẽpni ninjĩh wã jamuchah yuhna, weemdíh joíhcan, yeebboó ñi túut nuumcáp be. Pánihna, ñi túut

* 11:23 Mr 9.40 * 11:29 Mt 16.4; Mr 8.12 * 11:30 Jon 3.4 * 11:31 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12

numcátji jíib, peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh Nínive tátchidih moonji yeéb biícidih ñuhnit, queébtat yeebdíh í naóh yachipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wat jī.*

Jesús jiiát déedih ã bohéat

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ “Ded jiiátdih jiiínit, jáh cáagcan, pamap dahjīhbat ápī páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó ápī jii cáagna caá, nihat caán tólihboó waadnít í tui enat pínah niijná.* ³⁴ Níih quíib dahna níih jiiát dah panihni caá. Á tui jamuchah, ded pah ñi chājatdih ñi tui enna caá. Obohjeéhtih, yeejép jamna, dupúát dée á jamuchah, ded pah ñi chājatdih ñi jéih encan caá. ³⁵⁻³⁶ Pánihna, jiih quíib dah panihni á táyuchah, wá naawátdih tui jenah joinít, táinidihjeh ñi chājbipna caá. Obohjeéhtih, á táicah, wá naawátdih jenah joicán, yeejépboodíh ñi chājbipna caá. Pánihna, jñi tui chāja chaáh! Wá naawátdih tui jenah joinít ñi jepahaá”, át niijíp wat jī.

Fariseowā, Moisés ã wutatjidih bohénitbut í táicat

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús queétdih ã naóh péanachah, biíc fariseo Jesúsdih áih muúboó numah jeémédih át bejep wat jī. Caanná waád juibínit, í jeémát táut niijná, Jesúswá ít juibí chúdup wat jī. ³⁸ Dios queétdih á tui wéi enat pínah niijná, queét judíowá í jeémát pínah jātih í ñowá í wutatji pah ípī téih chocop wat jī. Obohjeéhtih, Jesúsboó waadnít, queét í wutatji pah téih choccanjeh á jeéméchah enna, caandíh numah jeémpni fariseoboó búdi át en wáhi bejep wat jī. ³⁹ Páant á en wáhi

bejchah ennit, Jesús nin pah caandíh át niij naawáp wat jī:

—Yeéb fariseowá níih pamapnadih, níih babhbat dahnadihbat jiiimantjeh ñipí chocna caá, á tui jígohat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, diitboó búdi queí ã jamna caá. Caan pamap jiiimantjeh ñi chocat pah, yeebbát biíc yoobó ñi jamna caá. Níi tui jígohna yuhna, ñi jenah joyát yeejép á jamna caá. Níi weñat pínahdihjeh chājnit, tabit en ñinahnitbut ñi jamna caá. ⁴⁰ jYeéb jenah joicánnit caá! ¿Pamap jiiimant dée, Dios jwíh bácahdih chājni, pamap diitboó dée, jwíh caolihdihbat chājni nichan níit? Pánih chājnit, jwiítdih jéih beedáni caá. ⁴¹ Pánihna, pamap diitboobát chocat pah, níih caolihdih táut numnít, moh yeejnitdih ñi teo wáacá. Pánih chājnit, pamap quei wíhcat pah, Dios á enechah, ñi tui jumbipna caá.

⁴² “jYeéb fariseowá búdi yeejép ñi yapbipna caá! Dios á wutatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jamni núonadih bíbohnit, biíc núodih caandíh ñipí wáhna yah caá. Obohjeéhtih, pánih wáhna yuhna, biíh á wutatnadih ñipí joyáh bojna caá. Cáacwádh tui chājatboodíh ñi jenah joicán caá. Diosdih ñi oyatdihbat ñipí jenah joicán caá. Dios á wutat pah, chej jamni núonadih caandíh ñi wáhuchah, á táina caá. Obohjeéhtih, biíh á wutatdihbat jepahat caá náahap.*

⁴³ “jYeéb fariseowá búdi yeejép ñi yapbipna caá! Jwiít judíowá jwí míic wáacat muúboó waád juibínit, waawápna ñipí chúdna caá, nihat cáacwá yeebdíh í wéi enat pínah niijná. Tútchi tacboó

* 11:32 Jon 3.5 * 11:33 Mt 5.15; Mr 4.21; Lc 8.16 * 11:42 Lv 27.30

bií dée jíib chájat jumhna bejnit, cáacwã yeebdíh í wēi jwãáátdih ñipí náahna caá.

⁴⁴ “**¡Yeeb fariseowã bádí yeejép ñi yapbipna caá! Yeeb cáac tacchiana panihnit ñi jumna caá. Cáacwã baác díitboó jéih en waadácan, caán tacchianajih yáac chūi bejna, í yohniji yagáp ã jumatdih í jéih encan caá. Caan pánihat pah cáacwã ñi bohéátdih joinít, ñíih caolihdih jéihcan, ñi jenah joyát yeejép ã jumatdih í jéihcan caá**”, Jesús queét fariseowãdih át níj jãihñup wat jĩ.

⁴⁵ Páant fariseowãdih Jesús ã níj jãihñuchah joinít, Moisés ã watatjidih táí jéihni jwuh nin pah Jesúsdi h át níjíp wat jĩ:

—**¿Bohéni, queétdih páant níj jãihna, jwiútdihbut jãih níit ma chájap? át níjíp wat jĩ.**

⁴⁶ Páant ã níjíchah joinít, Jesús queét Moisés ã watatjidih bohénitdih jwuh nin pah át jwãub níj jãihñup wat jĩ:

—**¡Yeebbát bádí yeejép ñi yapbipna caá! Yeeb cáacwãdih bádí wái náah jumnidih chájat túatna, bainíbitjeh í yapachah ennit, queétdih jĩgah encanjeh, bádí ñipí peéh chájna caá.**

⁴⁷ “**¡Yeeb Moisés ã watatjidih bohénit bádí yeejép ñi yapbipna caá! Dios naáwãtdih naóh yapanitjidih ñi nuowã ít mao yohop wat jĩ. Pánihna, queétdih ñi weñat júutat túat níjñá, íih tacchianadih ñi túi ámohna caá.**

⁴⁸ **Obohjeéhtih, pánih chájna yuhna, í bohéátdih ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, ñi nuowã í chájatji biíc yoobó ñi chájna caá.**

⁴⁹ **“Dios, nihát jéihni jumna, nin pah át níj naáwáp wat jĩ: ‘Weém wã naáwãtdih naóh yapanit pínahdih, wã naáwãtdih bohénit pínahdihbut cáacwãdih**

wã wahbipna yuh caá. Obohjeéhtih, cáacwãboó biquína queétdih í mao yohbipna caá. Bitadihbut yeejép í chájbipna caá’, Dios át níjíp wat jĩ. ⁵⁰⁻⁵¹ **Nihat Dios naáwãtdih naóh yapanitdih í mao yohatji peéh yeeb buu láa moondíh caán waó jíib ã jumnipna caá. Jwíih mao yohni Abeldih ã mao yohatji jíib, púú sacerdote Zacaríasdih, Dioíh muú coah tac yoób í mao yohatji jíibbut, yeeb buu láa moondíh Dios ã peéh chájbipna caá. Queét í jepahcatji pahjeh, yeeb biíc yoobó weemdíh ñi jepahcatji jíib yeebdíhbut ã peéh chájbipna caá.***

⁵² “**¡Yeeb Moisés ã watatjidih bohénit bádí yeejép ñi yapbipna caá! ‘Jwiit Dios ã watatdih bohénit caá’, níjñá yuhna, ã naáwãtdih cáacwã í jéihyat déedih ñi jãhna caá. Pánih jãhna, Dios pehbhoó ñi wãt waadát déedih bíbohna yuhna, queétdih ñi wãt waadácan caá. Pánih chájna, yeebbút waadcan, queétdihbut ñi waadát túatcan caá**”, Jesús queétdih át níj jãihñup wat jĩ.

⁵³⁻⁵⁴ Queétdih páant níj jãih péanit, Jesús át bac bejep wat jĩ. Páant ã bac bejehchah, fariseowã, Moisés ã watatjidih bohénit biíc dih Jesúsdi h naóh yacat túat níjñá, yeejép ã jepahachah joíhna, túbit caandíh ít wãbh joí ñuún pée bac bejep wat jĩ.

12

“Weém túini caá”, níj yee naóhcat

¹ Páant ã bohéat pónih dawá cáacwã Jesús pebh míic wáac juibínit, í míic too néeh chūi bejehchah, Jesús ã bohénitdih nin pah át níj naóh bohénap wat jĩ: “**¡Yeeb ñi túi joyá chaáh! Fariseowã í jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. ‘Weém túinijeh caá’, í**

* 11:50-51 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21

nijíchah yuhna, íh caolih yeejép ã jumna caá. Páant í jumat pah yeebboó ñi jumca bojoó. Páant níj jenah joyát, pan paáat panihni ã jumna caá. Jwíh jíghocanni ã jumachah yuhna, túttimah ã jumatdih nihat í jéihbipna caá.*
 2 Pánihat pah, ded pah caolih diítboó jumna, jwíh jíghocan yuhna, túttimah ã jíghobipna caá. Ded ñi bih chãjnidihbut túttimah cáacwã í jéihbipna caá.*
 3 Ded pah dapánapboó ñi nijátjidih baabápboó cáacwã í joibipna caá. Ded pah yeéb ñíh tólihboó daocánnitdih ñi jéyé nijátjidih, túttimah dawá í míc wáacapboó í jwáub wěpép naóh yapabipna caá, át nijíp wut jĩ.

*Déhedih tigaá úumat náah
 (Mt 10.26-31)*

4 “Wã chéenwãá, yeebdíh nin wã naawátidih ñi túi náhninaá: Níih bácahdih mao yohnit pínahdih ñi úumca bojoó. Páant í chãjat túttimah, yeebdíh chah yeejép í jéih chãjcan níit.
 5 Obohjeéhtih, ñi úumat pínahdih wã naóhna caá. ¡Diosboodíh búdí úumat caá náahap! Caanjéh ñi wanat túttimah, yeebdíh peéh chãjna, iiguípna ã jéih wahbipna caá. Pánihna, caandíjhéh caá úumat náahap.

6 “Ñi náhni dahwaca bojoó. Dios yeebdíh oinit, ã quíib buudcán níit. Cinco jwébehwãdih chéne júdabit yeéb ñípí jíib teona caá. Botonit í jumachah yuhna, Diosboó bíic jwébehdíjhéh ã quíib buudcán níit.
 7 Obohjeéhtih, jwébehwã chah yeebdíh Dios ã oina caá. Búdí oinit, ñíih waó yoócnafeh débóí ã jumatdih Dios ã túi jéihna caá. Páant ã oyatdih jenah joinít, ñi náhni dahwaca bojoó”, át nijíp wut jĩ.

*“Weém Jesúh caá”, úumcanjeh,
 niját*

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 “Cáacwã í joyóchah, ded ‘Weém Jesúh caá’, ã nijíchah, weembát wã ípíh ángelwã í joyóchah, ‘Caánboó wíh caá’, wã nijbípna caá.
 9 Obohjeéhtih, cáacwã í joyóchah, ded ‘Weém Jesúh nihcan caá’, ã nijíchah, weembát wã ípíh ángelwã í joyóchah, ‘Caánboó wíh nihcan caá’, wã nijbípna caá.
 10 Ded weém nihat cáacwã úud jeñédih yeejép wéhenachah yuhna, ã túut nuumáchah, yeejép ã wéheatdih Dios ã yohbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini Espírituboodíh yeejép wéhenit, ã jéih túut nuumcát jíib, Dios ã yéejatdih ã yohcan níit.*

11 “Wíhwã ñi jumat jíib cáacwã yeebdíh teonit, naóh yacat túut nijná, ñi míc wáacat muúboó, peéh chãjat túutnit pebhboó, bita ñi maáta pebhboobút í ub bejehchah, ‘¿Ded pah wã níj jepahbi?’ ñi níj náhni dahwaca bojoó.
 12 Caanná ñi jaibínachah, Túini Espíritubooó ded pah ñi jepahat pínahdih ã jéihyabipna caá”, Jesús át nijíp wut jĩ.*

Dawá bíi dée bíbohah ã tobohah

13 Páant ã níj naóh péanachah, í cãtíh jumni Jesúsdih nin pah át nijíp wut jĩ:

—Bohéní, jwí íp báadhda áih bíi dée jwiútdih ã wãhachah yuhna, wã úud jeñé nihatdih ubnit, wíh pínahdih ã wãhcap jĩ. Páant ã chãjachah, weemdíh wíh pínahdih caandíh ma wãhat túutá, át nijíp wut yah jĩ.

14 —Weém bíi déedih pãáhni maáh nihcan caá. Pánih chãjat wíh pínah nihcan caá, caandíh Jesús át níj jepahap wut jĩ.

* 12:1 Mt 16.6; Mr 8.15 * 12:2 Mr 4.22; Lc 8.17 * 12:10 Mt 12.32; Mr 3.29 * 12:12 Mt 10.19-20; Mr 13.11; Lc 21.14-15

15 Páant caandíh niijnít, nihat ãjeéh péenitdih nin pah át jwáub niij naáwáp wat jĩ:

—**ĩNi túi chãja chaáh! Dawá bií déedih ñi en ñinahca bojoó. ‘Dawá bií dée bíbohna, wã túi jumbipna caá’, ñi niijná yah caá. Obohjeéhtih, dawá bií dée bíbohat jíb nihcan caá jeáboó ñi bejat pínah, át niijíp wat jĩ.**

16 Páant niij naóhnit, ĩ túi beh joyát pínah niijná, nin ã jenah joiní naáwátjĩh át jwáub bohénap wat jĩ: **“Biíc newé dawá bií dée bíbohni, ãih wápchiboó pácahi ã momochah, dawá ã quehep be.**

17 **Dawá ã quehechah ennit, nin pah ã míic niij jenah joyóp be: ‘¿Ded pah wã chãjbi? Wĩih pácahi wã ámohat pínah muú bainí ã jumachah, ã yáo yapbipna caá.** 18 **Nin pah wã chãjbipna caá: Caandíh ámohat muanádih wai yoh jéna péanit, chah búdí ámohat pínah muanádih wã chãjbipna caá. Pánih chãjnit, nihat wĩih pácahidih, wĩih bií déedihbut wã ámohbipna caá.**

19 **Pánih ámoh péanit, nin pah wã míic niijbípna caá: “Dawá jópchina túi jumat túut niijná, dawá bií déedih buu wã bíbohna caá, buca. Pánih jumnit, choonít, babh jeémpnit, wã wēibipna caá”, wã míic niijbípna caá’, caán newé ã niij jenah joyóp yah be.** 20 **Obohjeéhtih, páant ã niij jenah joyóchah jéihnit, Dios caandíh nin pah ã niijíp be:**

‘Jenah joicánniابه! Buu cheijeh ma wanuchah, míih caolih ã buudbípna caá. ¿Páant ma wanat túttimah, nihat ma ámohniji bií dée deíh pínah tiguaá ã jumbi? Meémboó caandíh ma jéih ub bejcan niít’, Dios caandíh ã niijíp be. 21 **Pánihna, ded ãih pínahjeh dawá bií déedih en ñinah ub jwejnít, Dios ã weñat pínahdih**

bidcanjeh, buudní ã jumbipna caá”, Jesús cáacwádih át niijíp wat jĩ.

Dios ãihwádih ã túi en dawát (Mt 6.25-34)

22 Páant niij péanit, nin pah ã bohénitboodíh át jwáub niij naóh bohénap wat jĩ: **“Ded pah ñi jummatdih ñi náhni dahwaca bojoó. Ñi jeémát pínah, ñi dawát pínah yéguehdihbut, ñi náhni dahwaca bojoó.** 23 **Caandíh bidat chah Diosdih túi bíicdih ñi jumat pínahboodíh ñi bidíi. Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ã wũhbirna caá, ñi túi jumat pínah niijná.**

24 **Jwébehwádih ñi jenah joyoó. Queét ĩih jeémát pínahdih ĩpĩ momcan caá. ĩih jeémátidih ámohat pínah muaná ĩpĩ bíbohcan caá. Pánihnit ĩ jumachah yahna, Dios queétdih ĩ jeémát pínahdih ĩpĩ wũhna caá. Jwébehwádih oina, ã en dawát chah, yeebdíh oinit, Dios ã túi en daoná caá.**

25 **Yeéb búdí náhni dahwana yahna, ñi wanat pínah yeó jáapdih ñi jéih túut nuumcán niít.** 26 **Pánih jéih túut nuumcán, búdí ñi náhni dahwana yahna, bíih pínahdihbut ñi jéih túut nuumcán niít. Pánihna, náhni dahwaat dedé pínah nihcan caá.**

27 **Cháanadidihbut ñi jenah joyoó. Caán cháana behna, ã túi jíghat pínahdih ĩpĩ teocan caá. Pánih teocan yahna, Maáh Salomónji ãih túini yégueh chóo duonít, ã túi jíghatji chah, cháanaboó ã túi jíghona caá.*** 28 **Caán cháanadidih Dios ã túi jíghat túutna caá. Obohjeéhtih, cháana buu déedih jam, cheibit déedih ã diib téh bejna caá. Páant ã diib téhechah, cáacwá ĩpĩ cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ã jumachah yahna, Dios caán cháanadidih túi jíghoni ã**

* 12:27 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

chājna caá. Caán cháanadih táini yéguéh dée pah ā wāhat chah, yeebboodih Dios yéguéhdih ā wāhbipna caá. Pánihna, caandih náhni dahwacanjeh, Diosboodih űi túi jenah joyoó. ²⁹ Ded pah űi jeémát pínah, űi babhbat pínahdihbut tubit náhni dahwa joi bídca bojoó. ³⁰ Nihat Diosdih jéihcannit bií déedih tubit ípī náhni dahwa joi bídna caá. Obohjeéhtih, űi ípboó űi jeémát pínah, űi dawát pínahdihbut ded pah yeebdih jadhdadnih ā jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdih ā teo wáacat pínahdih túi jenah joiná, búdí űi náhni dahwaca bojoó. ³¹ Pánihna, bií déedih űi bidat chah, Dios ā maáh jamatdih bidnit, caandih űi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih táini doonádih bitadihbut űi naáwá, queébtat caandih í jepahat pínah niijná. Páant űi chājachah, Diosboó nihat űi náahatdih ā túi wāhbipna caá”, Jesús át niijíp wat jī.

Jeáboó búdí jīb jamni panihnidih jwī bibohat
(Mt 6.19-21)

³² “Yeéb wīhwā daocánnit jamna yahna, Diosdih túi jenah joinít, űi úumca bojoó. Páant űi túi jenah joyóchah, Dios űi íp yeebdih búdí oinit, wēinit, táinidih ā wāhbipna caá. Pánihna, yeebdih ā pehbboó ā ub bejbipna caá, ájeéh űi túi jamat pínah niijná. ³³ űi bií déedih jīb chāj wāhna, caán jībdih ubnit, tubit moh yéejnitdih wāhat caá náahap. Páant űi chājatjí jīb, Dios ā jamapboó űi jūbínachah, yeebdih táini yoobátidih ā wāhbipna caá. Páant ā wāhni pínah ā buudcán niít. Ded numní caandih ā jéih numcán niít. Pólohwābut í jéih jeémp yéejacan niít. ³⁴ Pánihna,

Dios pehbboó űiéh búdí jīb jamni panihni ā jamuchah, Dios ā weñat pínahdih űi túi jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh űiéh búdí jīb jamnidih bíbohnit, űi weñat pínahdihjeh űi jenah joibípna caá”, Jesús át niijíp wat jī.

Jesúsdih túi jenah joi páñat

³⁵ “Weemdih űi jenah joyátidih űi túi múic ámoh páñaá. Ded pah múic ámoh páñatdih űi beh joyát pínah niijná, nin baini naáwátidih yeebdih wā naóhna caá.* ³⁶ Biíc newé ā chéénih téihya chéwat weñatdih numah jeémédih ā bejep be. Páant ā bejat táttimah, chei ā jwáub juyát pínahdih páina, jēcdih wēpép í jéih wátadih bejat túat niijná, caandih teo wāhnitboó íih yéguéh chóodih wái aabá chéonit, íih jiiát dahnadihbut í jii cáag páina caá. Páant í chājat pah, wā jwáub dei jūáwát pínahdih yeebbát űi jenah joyátidih űi túi múic ámoh páñaá.*

³⁷ Í maáh ā jwáub juyúchah, caandih teo wāhnit túi páinit, búdí í wēibipna caá. Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Páant í túi páñat jīb, í maáhboó teo wāhnit í dawát dée chóodih duó péa, queétdih cháudat táutnit, jeémát ā wāhbipna caá. ³⁸ Chei tac yoób, daa jūáwáchah, caán ā juyúchah yahna, túi páina, queét baini í wēican niít. ³⁹ Nin biíh baini naáwátidihbut yeebdih wā naóhna caá: Nindihbut űi túi jenah joyoó. Débólih numní cáac numédih ā juyát pínahdih muú mínahboó jéihna, numní ā jéih waadcát pínah niijná, túi jáanit, áih muudih áta túi wap tagaá. ⁴⁰ Pánihat pah, weém, nihat cáacwā úud jeñé, űi jéihcat láa wā jwáub dei jūóhbipna caá. Pánih jéihcan, weemdih

* 12:35 Mt 25.1-13

* 12:36 Mr 13.34-36

* 12:40 Mt 24.43-44

túi jwááat túut niijná, ñi jenah joyátdih túi túut nuúm páñat caá náahap", Jesús át niijíp wut jĩ.*

Túi teo wáhni, túi teo wáhcanni naáwát
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó nin pah Jesúsdiñ át niij úubh joyóp wut jĩ:

—Maá, páant niij naóhna, ¿jwíih pínahjeh niit? ¿Nihat cáacwáih pínah niit? át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant ã niijíchah joinít, nin naáwátjĩh queétdih Jesús át jwúub bohénap wut jĩ: **"Biic teo wáhni túi jenah joiní, ã maáhdih túi jepahni ã jumap be. Páant ã jumachah ennit, ã maáh ã bejat pínah jãtĩh, nihat bita caandĩh teo wáhnit ã maáh pínah caandĩh ã waadánap be, queét ã jeémát pínahdih yoobópdih ã wáhat pínah niijná. Páñih waadá péanit, biih baácboó ã bejep be.** ⁴³ Páñih bejniji áih muuná ã jwúub jayáchah, caandĩh teo wáhni ã wutatji pah ã chãjachah ennit, caandĩh búdí ã wëibipna caá. ⁴⁴ Yoobópdih yeebdĩh wã naóhna caá. Caandĩh wëinit, nihat áih bií déedih en daoní maáh ã waadá bipna caá. ⁴⁵ Obohjeéhtih, biih caandĩh teo wáhni túi jepahcan, 'Wã maáh maatápdih jíghcan, buutéh ã jwúub jóhcan niit', niij jenah joinít, bita teo wáhnit neoná yaáhdihbut páñit, ã jeémp babh máihñap be. ⁴⁶ ã náhnicanni yeó jáap, ã páicanni horadiñ ã maáhboó ã jwúub juibipna caá. Páñih jainít, caandĩh ã jepahcatji peéh, tabit ã páibipna caá. Páñih pái péanit, Diosdih jepahcannit biicdih iiguipna ã wahbipna caá. ⁴⁷ Páñihna, ded teo wáhni ã maáh ã weñat pínahdih jéihna yuhna, túi amoh páican, ã maáhdih jepahcah, ã

maáh caandĩh peéh chãjna, búdí ã páibipna caá. ⁴⁸ Obohjeéhtih, ded teo wáhniboó ã maáh ã weñat pínahdih túi jéihcan, yeejép ã chãjachah, ã yéej chãjat jíib búdí áta peéh chãj tagaa. Obohjeéhtih, ã túi jéihcatdih ennit, caandĩh peéh chãjna yuhna, namp ã páibipna caá. Páñihna, deddih túi chãjat pínahdih Dios búdí ã jéihyanachah, túi jepahat caá náahap. Ded maáhdih cáacwã búdí wutat wëpatdih ã wáhuchah, táñijeh wutat caá caandĩh náahap", Jesús át niijíp wut jĩ.

Jesús cáacwãdih chéne poómp ã chãjat

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ "Ñi náahcannidih ñi cáo yohat pah, Dios yéej chãjnitdih peéh chãjna, iiguipna ã yohat pínah niijná, nin baácboó wã dei júúwáp jĩ. ¡Jãtĩh páant ã chãjachah nihna, wãta wëi tagaa!
⁵⁰ Obohjeéhtih, páant ã peéh chãjat pínah jãtĩh, weémboó búdí yeejép wã yapbipna caá. Páñih yeejép wã yapat pínahdih jéihnit, tabit wã jíghahna caá.*
⁵¹ ¿Ded pah weemdih ñi niij jenah joí? 'Áih doonádh joinít, nihat cáacwã túi biicdih ã jumibipna caá', ¿ñi niij jenah joí niit? Obohjeéhtih, páant ã nihcan niit. ⁵² Cáacwã wã naáwátidih ã joyát táttimah, biicwãjeh jumna yuhna, biic peihcannit weemdih jepahnitdih chénewã jepahcannitboó ã míic jãihbipna caá. ⁵³ Behe ã wáúhdih ã jãihñuchah, ã wáúhbut behedih ã jãihbipna caá. Beh wili mi nuumdih mi jãihñuchah, mi nuumbát beh wili lidih mi jãihbipna caá. Beh wili mi wáúh áadiñ mi jãihñuchah, mi wáúh áabut mi chudhdih mi jãihbipna caá. Biquína weemdih ã jepahachah, biquína ã jepahcat

* 12:50 Mr 10.38   * 12:53 Mi 7.6

jíib páant tubit í míic jūihbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

Ded pah ā yapat pínahdih í beh joicát

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Páant ā bohénitdih naóh péanit, nin pah Jesús íjeéh péenitdih jwah át jwáub niij naáwáp wut jī: **“Yeéboó yeó dei bejepmant mah tólihna ā jūúwáchah enna, ‘Mah buugát túut caá’, ñipí niijná caá. Ñi niiját pah āpí buugná caá.** ⁵⁵ **Mah buugcáp bawámant johlit ā jūúwáchah enna, ‘Cháih chāhat túut nihcan caá’, ñipí niijná caá. Ñi niiját pah tubit āpí chāhna caá.** ⁵⁶ **Obohjeéhtih, yeéb yeejépwā, ‘Wā jéih beedána caá’, niij jenah joiná yuhna, jéihcannit caá ñi jumap. Baácdih, jeádihbut ennit, ded pah ā yapat pínahdih ñi jéihna yuh caá. Obohjeéhtih, wā chājatdih ennit, wā naáwátidih joiná yuhna, ded pah túttimah ā yapat pínahdih ñi jéihcan caá**”, Jesús queét cāacwādih át niijíp wut jī.

Yeebdíh eníhcannitjīh míic ámohat
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ **“Ded pah ñi chājat pínahdih yeebjéh jenah joinít, ñi táí chājaá.** ⁵⁸ **Yeebdíh naóh yacni peéh chājat túutni pehbóó ā numah bejehah, ‘¿Majeéh táí jumat túut niijná, ded pah tigaá wā chājbi?’ caandíh ñi niijí, yeebdíh peéh chājat túutni pebhna ā ub bejcat pínah niijná. Páant caanjīh ñi míic ámohcah, peéh chājat túutniboó yeebdíh nemat muúboó ā nemat túutbipna caá.** ⁵⁹ **Páant ā nemechah, nihat ñi jíib buudáátidih ñi jíib chāj péaat pínah jātih, yeéb ñi baccan niit. Pánihat pah, Diosdih ‘¿Majeéh táí jumat túut niijná, ded pah tigaá wā chājbi?’ niijnít, caandíh ñi**

jepahaá, yeebdíh ā peéh chājcat pínah niijná”, Jesús át niijíp wut jī.

13

Yéej chājatdih cádahnit, túut numát

¹ Caán láa biquína Jesúsdi joinít nin pah caandíh ít niij naáwáp wut jī:

—Galilea baácdih moón Jerusalén tútchidih Dioíh muúboó ovejadih cáo wāhnit, Diosdih í wēi úbúchahjeh, Pilatoboó queédih át mawat túutap wut jī. Pánih maonit, oveja meép, cāacwā í maonitji meépjīh ít widip wut jī. ¿Ded panih tigaá páant ít yap? queét Jesúsdi ít niij úbuh joyóp wut jī.

² Páant í niij úbuh joyóchah joinít, nin pah át niij jepahap wut jī:

—¿Ded pah tigaá yeebjéh ñi niij jenah joí? ‘Páant queét tubit yeejép yapna, nihat bita Galilea baácdih moón í yéejat chah niit ít yéej chājap’, ¿yeéb ñi niij jenah joí niit? ³ **Nihcan caá. Dedé yéejatdih bíic yoobó Dios ā peéh chājbipna caá. Yeéboó ñi yéejatdih cádahcan, táiniboodíh ñi túut numcátji jíib ā peéh chājachah, yeebbát iiguipna ñi bejbipna caá.** ⁴ **Nindihbut ñi táí jenah joyó: Siloé wāt jumni jap bóo muú áac jéennit, dieciocho cāacwādih át tājap wut jī. ‘Pánih wunna, bita Jerusalén tútchidih moón í yéejat chah ít yéej chāj tagaá’, ¿ñi niij jenah joí niit? ⁵ **Nihcan caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi yéejatdih cádahcan, táiniboodíh ñi túut numcán, yeebbát wunna, iiguipna ñi bejbipna caá, queédih át niijíp wut jī.****

Quehe wihcanni higuera nah naáwát

⁶ Páant niij péanit, nin naáwátjīh queédih át jwáub bohénap wut jī: **“Bíic newé áih wápchiboó higuera wāt jumni nah ā jumap be. ‘Caan náh ā quehna nacaá’,**

niijnít, diquidih ã bejep yuh be. Obohjeéhtih, caan náh ã quechah, ã bid juicáp be. ⁷ Pánih bid juicán, ãih wápchidih teo wáhnidih nin pah ã niijíp be: ‘Weemdíh ma joyoó. Biíc peihcanni jópchi nin higuera nah quehedih wã bidip yuh caá. Obohjeéhtih, ã quehcan caá. Páant ã quehcat jíib ma tib yohoó. Nin nah wíih wápchidih ã jamuchah, biih nahdih wã jéih momcan caá. ã wihcah, biih nahdih momnit, caan náh quehedih wãta jeémp tagaá’, caandíh teo wáhnidih ã niijíp be. ⁸ Páant ã niijíchah joinít, caandíh teo wáhni nin pah ã niij jepahap be: ‘Maá, nin jópchidih pohba ã jam jwuhu naáh. Nin nah páuj yehmant baád páuda péanit, nuñép jónópdih wã yachipna caá, míh higuera nah ã quehat pínah niijná. ⁹ Páant wã chãjat túttimah, ã quehmi dée caá. ã quehcat ennit bácah, weemdíh ma yoób tib yohat tútú’, ã maáhdih ã niij jepahap be. Pánihat pah, yeéboó ñi túut nuumát pínahdih Dios ã páina caá. Maatápdih ã páina beé. Pánihna, ñi túut nuumcát ennit bácah, yeedíh ã yoób peéh chãjbiipna caá’, Jesús ãt niijíp wat jí.*

Judíowã ï chooát yeó jáapdih wánnihdih Jesús ã booaat

¹⁰ Biíh láa judíowã ï chooát yeó jáapdih ï míc wáacat maúdih Dios naáwátidih Jesús ãt naóh bohénap wat jí. ¹¹ Caanjíh nemép jamniih mit jamup wat jí. Neméboó dieciocho jópchi caántdih ã jamuchah, caántboó choyó bejnihjeh mit jamup wat jí. ¹² Páant mi jamatdih ennit, Jesús caántdih ãt jáúwát túutup wat jí.

—Némá, meemdíh wã booana caá, ãt niijíp wat jí.

¹³ Páant niijnit, caántdih ã teo jáhanachahjeh, yoobópdih mit ñuhup wat jí. Pánih boonit, Diosdih bádí mit wéi naáwáp wat jí.

¹⁴ Obohjeéhtih, Jesús chooát yeó jáapdih caántdih ã booaat peéh, judíowã ï míc wáacat maúdih en daoní maáhboó ãt íjip wat jí. Pánih íjnit, caánboó míc wáacnitdih nin pah ãt niijíp wat jí:

—Biíc semanadih seis yeó jáap jwípí teona caá. Pánihna, yeéb tubúp chũúhñit booaat túutudih jáóhna, caán tewat yeó jáapnadihjeh ñi jáúwá. Jwiít jwí chooát yeó jáapnadih páant ñi chãjca bojoó, ãt niijíp wat jí.*

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, Jesúsboó queétdih nin pah ãt niij jáihñup wat jí:

—Yeéb yeenit caá. Yeebjéhat chooát yeó jáapdih yuhna, ñíih jiwidih, burrodihbat ï jeémát tólihmant watnit, mah ï babhbat pínah niijná, ñipí wái bac bejna caá. Pánih chãjna, teo tigaá ñi chãjap. ¹⁶ ¿Nint Abrahamji ã jamadih nemép dieciocho jópchi pohba chéonih dée ãt bíbohó be. Páant ã chéonihdih chooát yeó jáapdih wã watachah, ã túican niit? ãt niijíp wat jí.

¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, tíicnit, queét ít jepahcap wat jí. Pánihna, nihát cáacwá Jesús ã wép chãjatdih ennit, bádí ít weñep wat jí.

*Mostaza tíib naáwát
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)*

¹⁸ Nin naáwátjéh cáacwádih Jesús ãt jwáub bohénap wat jí: “¿Dios ã maáh jamat ded pahna tigaá, yeéb ñi jenah joyóchah? ¿Caandíh ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá, wã naóhbi? ¹⁹ Mostaza tíib ded pah ã jamatdih jenah joinít, Dios ã

* 13:9 Is 5.1-7; Jer 2.21; 8.13 * 13:14 Ex 20.9-10; Dt 5.13-14

maáh jumatdih ñi beh joibípna caá. Caán tíb cǎo tíbih pah bóo ã jumna caá. Momni áih wáphiboó caán tíbihdih ã momop be. Á momat túttimah, chíhna, búdí nah ã behop be. Páant caan náh ã behechah, áih cǎcanaboó jwébehwǎ í jaamáp be. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jummat. Áihwǎ daocánnit jwíih jumnitji, túttimah í dao béjbipna caá”, Jesús át niijíp wut jǐ.

Pan paáani naáwát
(Mt 13.33)

²⁰ “¿Dios ã maáh jummatdih ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá caandih wǎ naóhbi? ²¹ Pan paáat ded pah ã jummatdih wǎ naáwáchah, caandih ñi beh joibípna caá. Pandih chǎjǐhna, yad wili trigo ojdih pamapdih yacnit, mahjǐh wid, caandih paáani pínahdihbut mipí túi widna caá. Pánihna, nihat mi widniji ã túi paabípna caá. Páant ã jummat pah Dios ã maáh jummat doonádih joinít, cǎacwǎ í túut nuumbípna caá. Pánihna, queét joinítboó bitadih í jwúub naáwáchah, dawá joinít, queétbut í túut nuumbípna caá”, Jesús át niijíp wut jǐ.

Bainí jęc naáwát
(Mt 7.13-14,21-22)

²² Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, dahwani tútchina, botoni tútchinadihbut Jesús Dios naáwát dih naóh bejna át chǎjap wut jǐ. ²³ Páant ã bejehah, biíc newé caandih nin pah át niij úbh joyóp wut jǐ:

—¿Maá, daocánnitjeh niit iiguípna bejnit déejidih Dios ã túi ubnit pínah í jumap? át niijíp wut jǐ.

Páant ã niijíchah joinít, nin naáwátjǐh Jesús át jwúub bohénap wut jǐ:

²⁴ —Yeéb dawá Dios ã jumapboó ñi waádihna yah caá. Obohjeéhtih, búdí ñi yéejatdih cádahíhcan, ñi jéih waadcán caá. Bainí jęc paníhndih waádihna, ñi yéejatdih cádahat caá náahap. Pánihna, yeéb waadát dih bidna, ñi yéejatdih cádahnit, Diosboodih ñi túi jepahaá. ²⁵ Ñi beh joyát pínah niijná, muú mínah ded pah ã jummatdih wǎ naóhbipna caá. Chei caán muú mínah áih jęc dih ã nemna caá. Páant ã nemat túttimah, yeéboó caán jęc dih juibí, wúúmp maonit, nin pah ñi niij ejbipna caá, ‘Maá, jęc dih ma wát júúwǎ’, ñi niijíchah, muú mínahboó diítmant nin pah ã niij bácabipna caá. ‘Dedmant ñi júúwát dih wǎ jéihcan caá. Yeéb wǎ jéihca naáh wádih wǎ wátcan caá’, ã niijbípna caá. ²⁶ Páant ã niijíchah joinít, yeéboó nin pah ñi jwúub niijbípna caá, ‘Majeéh jeémpnit, jwí babhbp jǐ. Jwíih tútchiboó jumna, ma naáwát dih jwiít dih ma bohénap jǐ’, ñi niij ejbipna yah caá. ²⁷ Yeéb páant ñi niijíchah yahna, caánboó nin pah ã jwúub niij jepahbipna caá, ‘Obohjeéhtih, yeébdih yoobóp dih wǎ jéihcan caá. Pánihna, nihat yéejnit jumna, wǎ pebh jáóhcanjeh, biáboó ñi bejeé’, muú mínah ã niijbípna caá. Páant ã niiját pah Dios yeébdih ã niijbípna caá.* ²⁸ Pánihna, Abraham, Isaac, Jacob, nihat Dios naáwát dih naóh yapanitjibut, Dios pebhboó í jumuchah ennit, yeéboó jéih waadcán, tubit jǐgahna, ñih maodih ñi néeh cháác jáibípna caá. Pánih jǐgahna, jóocmantjeh ñi chǎobípna caá.* ²⁹ Caán láa nihat baác dih moón Dioíhwǎ ã pebhboó í juibínachah, caánboó queédih ã numah jeémpbipna

* 13:27 Sal 6.8 * 13:28 Mt 22.13; 25.30 * 13:29 Mt 8.11-12

caá.* ³⁰ Nin baáčboó oboh jamnitji Dios á jamupboó maáta í jambipna caá. Ninboó maáta jamnitji Dios pehbboó moh yéejnit í jambipna caá, Jesús át niijíp wut jī.*

Jerusalén tatchidih moondih Jesús bádí á oyat
(Mt 23.37-39)

³¹ Páant á niij péanachahjeh, biguína fariseowá Jesús pebhna jaibínit, nin pah ít niijíp wut jī:

—Herodes meemdih á mawih páina caá. Pánihna, biáboó ma jwei béjeé, caandih ít niijíp wut jī.

³² Páant í niijíchah joinít, nin pah queédih át niij jepahap wut jī:

—**Nin pah caán yeejépebeh dih niij naáwádih ní bejeé: ‘Jesús nemépwádih baca, wannitdihbut booana caá á chājap. Baa yeó jáap, cheibitbut páant á chājbipna caá. Pánihna, cheibit daani á teo péabipna caá’, Herodesdih ní niijí.** ³³ Baa bej, cheibit bej, daanibut bejnit, Jerusalén tatchina wá jaibíipna caá. Dios naáwátdih naóh yapanitjidih caán tatchidih mícjeh ípí mao yohop wut jī. Pánihna, caán tatchina wá jaibínachah, weemdihbut í mao yohbipna caá.

³⁴ “Yeéb Jerusalén tatchidih moondih bádí wá jīgahna caá. Dios naáwátdih naóh yapanitdih maonit, ní pebhna bita á wah bojnitdihbut jeejīh yohnit, yeéb nípi maona caá. Ní nūowābut biíc yoobó ít chājap wut jī. Pánihnit ní jamachah yuhna, yeebdih bádí wá oina caá. Pánih oinit, majbaima mi wehdih mi páamat pah, wá pebh yeebdih wá jumat táutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeéboó weemdih ní náahcan caá.

³⁵ Páant ní náahcat peéh, baa níih tatchidih Dios á wap cádahbipna

caá. Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Ninboó weemdih ní jwúb encan niit. Táltimah bóo láa nin baácna wá jwúb dei jūwáchahjeh, weemdih ní jwúb enbipna caá. Pánih ennit, ‘Dios á wahni, meemdih bádí jwí wéina caá’, weemdih ní niijbipna caá”,* Jesús át niijíp wut jī.

14

Bácah chalanidih Jesús á booaat

¹ Biih chooát yeó jáapdih fariseowá í maáh áih mūaná Jesús dih numah jeémédih át bejep wut jī. “¿Ded pah caá á chājbi?” niijná, caán mūdih moón caandihjeh ít táu en nūunup wut jī. ² Caán mūdih, bácah chalaní át jamup wut jī. ³ Caandih ennit, Moisés á watatjidih bohénitdih, fariseowádihbut nin pah Jesús át niij uábh joyóp wut jī:

—**¿‘Chooát yeó jáapdih tabup chūhndih ní booanaá’, Moisés át niijnít jī?** át niijíp wut jī.

⁴ Páant á niijíchah yuhna, queét ít jepahcap wut jī. Í jepahcat ennit, Jesús wannidih teo jáha boonit, át jwúb bejat táutap wut jī. ⁵ Pánih booa péanit, queét fariseowádih át jwúb uábh joi jāihñup wut jī.

—**Jwí chooát yeó jáapdih ní wáuh, níih momo jiwibut íitna á buug yác bejehchah, yeéb níta ub púh laabácan taniít. ¿Páant ní chājat, tewat nihcan niit?** át niijíp wut jī.*

⁶ Páant á niijíchah, ded pah ít jepahcap wut jī.

Téihya chéwat numah jeémát naáwát

⁷ Jesús fariseoíh mūaná waadnit, bita á numah jeémpnit pínahboó waád jaibínit, waáwápna í chūdat pínahdih í níwichah, Jesús át enep wut jī. Páant í níwichah ennit, queét

* 13:30 Mt 19.30; 20.16; Mr 10.31 * 13:35 Sal 118.26 * 14:5 Mt 12.11

nihatdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

⁸ —Téihya chéwat numah jeémát yeó jáapdih yeebdíh á bid bojochah, caanná juibínit, waáwápna ñi chúudca bojoó. Páant ñi chúudchah nihna, ñi chah maáh á jayúchah, ⁹ ‘Ma chúudni páhadih nindih ma chúudat táutú’, yeebdíh á ni-ijbípna caá. Páant á niijíchah joinít, jwéejboó juibí chúudna, ñita tíic tagaá. ¹⁰ Obohjeéhtih, muú mínah yeebdíh á bid bojochah, jwéejdih bóo páhadih ñi juibí chúudáp. Yeéb páant ñi chúudchah ennit, ‘Waáwápboó ñi chúud júuwá’, muú mínah yeebdíh á niijbípna caá. Pánihna, yeéb waáwápboó ñi bejchah, bita á bid bojnít yeebdíh í táu wéi enbipna caá.* ¹¹ Ded caán míicjeh ‘Weemdíh dedé judhdát wihcan caá’, niijnídih Dios moh yéejni á chājbipna caá. Obohjeéhtih, ded laihcanniboodíh Dios maáh á waadábipna caá. Pánihna, yeebjéh míic maáta ñi waadáca bojoó. Diosjeh maáta pínahdih á jéih waadána caá, queét jeémédih juibínitdih Jesús át niijíp wut jĩ.*

¹² Páant niij péanit, Jesús muú mínahbóodíh nin pah át jwáub niij naáwáp wut jĩ:

—Ma numah jeémíhna, ma pebh jumnitdih, bádí dinero bíbohnitdih, ma déewádih, ma pej jumnitdihbut ma bidca bojoó. Meém queétdih ma bidichah, ma táu chājat jíib, queétdih meemdíh bíic yoobó í numah jeémpbipna caá. ¹³ Obohjeéhtih, bitadíh ma numah jeémíhna, moh yéejnit, jéih bejcanit, wio wihcannit, jéih encannitdihbut ma bidiíp.

¹⁴ Queétdih meemdíh bíic yoobó í jéih numah jeémpcan níit. Páant

ma táu chājatjí jíib, táunit í boopud jóohni yeó jáapdih Diosboó meemdíh á táu chājbipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Bádí numah jeémát naáwát (Mt 22.1-10)

¹⁵ Páant á niijíchah joinít, bíic íjeéh chúudni Jesúsdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Dios pebhboó ded á numah jeémpni bádí á wēibipna caá, át niijíp wut jĩ.

¹⁶ —Bádí numah jeémát chājni dawá cáacwádih á bidip be. Páant á bidichah joinít, queét nihat í táu wéi jepah jwahap be.

¹⁷ Caán á yoób numah jeémát yeó jáapdih queétdih naáwát náahna, caandíh teo wāhndih wahnit, ‘Nihat jwí jeémát pínahdih á moh péanit, yeebdíh á bidip be, buca’, á niij naáwát táutap be.

¹⁸ Caandíh teo wāhni páant á niij naáwáchah joinít, queét í jumát yoobó nin pah í niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh jáap wáapdih jíib chāj péanit, caandíh enedih bejat táut caá wā chājap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh á páicat pínah niijná’, á jwíh bidni á niijíp be. ¹⁹ Bíihbut nin pah á niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh bíicjĩh bóo téihya máha jiwíwádih wā jíib chājap be. Pánih jíib chājniji queétdih enedih bejat táut caá wā chājap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh á páicat pínah niijná’, caanbút á niijíp be. ²⁰ Bíihbut nin pah á niijíp be: ‘Weém butéh wā téihya chéwep be. Pánihna, numah jeémátboó wā jéih bejcan caá’, á niijíp be. ²¹ Páant í niijíchah joinít, caandíh teo wāhni á maáh pebhna jwáub joinít, queét í niijátjidih á jwáub naóh yapanap

* 14:10 Pr 25.6-7 * 14:11 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 18.14

be. Páant ã naáwáchah joinít, ã maáhboó tubít újnit, nin pah ã niijíp be: ‘Tátchi tac yoób bádi namánadih, bainí namánadihbut bejnit, moh yéejnit, jéih bejcan-nit, jéih encannit, wio wihcan-nitdihbut jwááhnit, waícanjeh ma ub júúwáp’, ã niijíp be. ²² Pánih naáwádih bejniji jwúb joinít, ‘Maá, ma niijátji pah wá chájap be. Páant wá chájachah yuhna, páantjeh cháúdat ã judhna caá’, ã niijíp be. ²³ Páant ã niijíchah joinít, ã maáh caandíh ã jwúb wutap be. ‘Tátchi jwéejboó bádi namánaboó bejnitdih, bainí namánaboó bejnitdihbut ma júúwát túutú, cháúdatnadih í táí yáwat pínah niijná. ²⁴ Meemdíh yoobópdih wá naóhna caá. Queét wá jwíih bidnitboó wá numah jeémátidih í jeémpan níit’, ã niijíp be. Pánihat pah, Dios áihwá pínahdih ã bidichah yuhna, det í weñat pínahdihjeh chah jenah joiná, caandíh jepahcannit, ájeéh í jumcan níit. Oboghjeéhtih, caandíh jepahnitjeh ã pehbboó ájeéh í jambipna caá, Jesús át niijíp wut jí.

Jesúsjeéh jwí jumíhichah, ã bwat (Mt 10.37-38)

²⁵ Bíih láa dawá cáacwá Jesúsjeéh íit bejep wut jí. Pánihna, Jesús queétdih tac páud ennit, nin pah át níij naáwáp wut jí: ²⁶ “Ded wá bohéni jumíhna, bita chah weémboodíh oyat caá náahap. Á ípidih, ã índih, ã áadih, ã wehdih, ã déewádih, ã déewá yaáhdihbut ã oyat chah weémboodíh oyat caá náahap.* ²⁷ Ded wájeéh péé bohéni jumíhna, ded pah ã weñat pínahdih jenah joicát caá náahap. Pánih chájna, wíih ã jumát jíib yeejép yapna yuhna, weemdíh cádahcat caá náahap.*

²⁸ Nindihbut ñi jenah joyoó:

Maá teoni jap bóo muudíh ã chájat pínah játih, ã jíib juyátdih jéihyat táut niijná, caán muú jíib pínahdih ã jwíih jenah enna caá. ²⁹ Á jíib pínahdih ã jwíih jenah encan, áih muudíh ã jéih péacah enna, bitaboó caandíh í deohbipna caá. ³⁰ ‘Nin pohba áih muudíh teona, át péa tagaá’, í níij deohbipna caá. ³¹ Nindihbut ñi jenah joyoó: Maáh bíih maáhjíh í míic mawat pínah játih, nin pah ã níij jenah joiná caá: ‘¿Weém diez mil soldadowá bíbohnit, caánboó veinte mil soldadowá ã bíbohochah, jwí míic maona, wáta jéih buujá taniit?’ ã níij jenah joiná caá. ³² Páant níij jenah joinít, ã buujácat pínahdih jéihna, bíih maáh áih soldadowájih míic mawadih júóhnit, yúpjeh í jum jwahuchah, ‘Jwí míic maoca boj jíih’, niiját túutnit, caandíh teo wáhnidih ã wah boj bipna caá. ³³ Pánihna, wíihwá jumíhna, weemdíh ñi jepahat pínah játih, ‘Nihat wá yéej chájatdih wá cádahbipna caá. Wíih bíí déedih jenah joicán, Jesúsboodíh jenah joiná, caandíhjih wá jepahat bipna caá. Páant wá jepahat jíib, yeejép yapna yuhna, caandíh wá cádahcan níit’, níij jenah joyát caá náahap. Páant níij jenah joinít jumna, wíihwá ñi jéih jambipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Buicánni núumni naáwát (Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Páant níij naóhnit, nin bíih naáwátjih Jesús queétdih át jwúb bohénap wut jí, ã jwíih naáwátidih í beh joyát pínah niijná: “Núumni buiná, jeémátidih ã táí nuñana caá. Oboghjeéhtih, núumni ã buyát beedéchah, ñi jéih jwúb buyácan caá. ³⁵ Pánih buicánni dedé pínah nihcah, caandíh yohatjeh caá

* 14:26 Mt 10.37 * 14:27 Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24

náahap. Caán ã nihat pah yeéb ñi jumca bojoó. Dios naáwátdih táí joinít, caandíh ñi cádahca bojoó. ¡Ded molít jumna, ã táí joyó naáh!” Jesús át niijíp wut jĩ.

15

Buudní oveja naáwát
(Mt 18.12-14)

¹ Biíh yeó jáapdih dawá cáacwã, Romanowã í maáta í wábat túatnit dinerodih wábh wáhnit, bita Moisés ã wutatjidih jephacannit “Yeejépwã”, niijnítbut Jesúsdi joyódih ít jaiínáp wut jĩ. ² Páant í jaiínachah ennit, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut íjnit, queétjeh nin pah ít míc niijíp wut jĩ:

—Nin newé yeejépwádh táí wěi jwááhnit, íjeéh ápí jeempna caá, ít niijíp wut jĩ.*

³ Páant í niijíchah jéihnit, Jesús nin naáwátjĩh queétdih át bohénáp wut jĩ: ⁴ “Cien ovejawádh bíbohni, biíc oveja caandíh ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá ã chãjbi? yeéb ñi jenah joyóchah. Bitá noventa y nueve ovejawádh í jeémát yílip jumapóo jwejnít, caán buudnídih bididih ã bejbipna caá. Pánihna, caandíh bid joinítna, ã cádahbipna caá. ⁵ Caandíh bid jai wěina, áih daadjih mao cáagnit, áih muaná ã ab jwáub bejbipna caá.* ⁶ Pánih ab jwáub jaiínít, ‘Wíih oveja buudnídih wã bid juyáp be. Pánihna, wãjeéh ñi wěi wáac júúwá’, niijnít, ã pebh jumntdih, ã déewádhbut ã bid wáacipna caá. ⁷ Páant ã weñat pah, ded biíc cáac ã yéejatdih cádahnit, ã túat nuumúchah, Dios pebhboó jumntit búdí í wěibipna caá. Obohjeéhtih, noventa y nueve panihnit ‘Weemdíh yéejat wihcan caá. ¿Dépanih tigaá wãta túat nuumú?’ niij jenah joinít dih

Dios pebhboó jumntit í wěican niit”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Buudní dinero júdu naáwát

⁸ “Diez dinero júdu bíbohni biíc júdu caántdih ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá mi chãjbi? Jiát dahjĩh jiínít, muudíh mi táí tóodh bid beedábipna caá. Caán júdu dih bid joinítna, mi cádahbipna caá. ⁹ Caán júdu dih bid joinít, ‘Weemdíh buudní dinero júdu dih wã bid joiná beé. Pánihna, wãjeéh ñi wěi wáac júúwá’, niijnít, mi pebh jumntdih, mi déewádhbut mi bid wáacipna caá. ¹⁰ Yoobópdi yeebdíh wã naóhna caá. Páant mi weñat pah, biíc yéejni ã yéejatdih cádahnit, táiniboodíh ã túat nuumúchah, Dioíh ángelwábut búdí í wěibipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Buudní ã wáúh naáwát

¹¹ “Biíc newé chénewã ã weh jumap be. ¹² Udyiboó ã ípdih nin pah ã niijíp be: ‘Wunna, meemdíh wã wáhbipna caá’, ma niijnídh buu ma wáhuá, Paá’, ã niijíp be. Páant ã niijíchah joinít, ã íp áih bií déedih ã wehdih ã pááap be. ¹³ Daocánni yeó jáap túttimah, údyiboó nihát áih bií déedih abnit, yuáp biíh baácboó jibidih ã bejep be. Caán baácboó jumna, cheha náahdih jíb chãj, yaádh metat jíb wáh, numah jeémát jíb wáh, búdí ã jíb chãjap be. Pánih jíb chãjna, áih dinerodih ã yoh beedánáp be. ¹⁴ Páant ã yoh beedáat túttimah, caán baácboó jeémát wihcah, nuugúp láa ã jumap be. Caanbút nuugúpjĩh diib wánna ã chãjap be. ¹⁵ Páant jeémát ã wihcah, tewat bididih ã bejep be. Páant ã bid bejehcah, biíc newé caandíh íí náah jumni tewat wáhnit, áih momo muuwã jumni wáihyat

* 15:2 Lc 5.29-30 * 15:5 Is 40.11; Ez 34.11-12; Jn 10.1-16; He 13.20

jáduboó caandíh ã wahap be, queétdih jeémát ã wáhat pínah niijná. ¹⁶ Pánih queétdih inna, queét muuwádhíh wáhni jeémátdíh búdí ã jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, ã maáh caandíh ã jeémát túutcah, bitabat caandíh dedé jeémát í wáhcaph be. ¹⁷ Páant ã yapat túttimah, ã jwáub náhninap be, ‘Nihat wã ípdih teo wáhnit jeémát bíboh, í judh jeémpni jeémátbut ápí jumna beé. Obohjeéhtih, nin baácboó jumna, weemdíh jeémát wihcah, wanna caá wã chãjap. ¹⁸ Pánihna, wã íp pebhna wã jwáub bejbipna caá. Caaná jwáub juibínit, wã ípdih nin pah wã niijbípna caá: “Diosdih búdí wã yéej chãjna beé, Paá. Meemdíhbut wã yéej chãjna beé. ¹⁹ Pánihna, í ‘Wáuhú’, buu weemdíh ma niijcá bojoó! Meemdíh teo wáhnijeh wã jumbipna caá”, wã ípdih wã niijbípna caá’, caán miicjeh ã niij, jenah joyóp be. ²⁰ Páant niij jenah joinít, ã íp pebhna ã jwáub bejep be.

“Pánih jwáub bejna, ã ípíh muudíh ã toáh bejehcah, ã ípboó caandíh yuúpmah ã jwááh enep be. Pánih jwááh enna, áih caolihjíh búdí jígahnit, ã wáúhdih jwááádih ã ñáo ñah bejep be. Jwááahnit, caandíh búdí wéina, ã pin tewep be. ²¹ Páant ã pin teweçah, ã ípdih nin pah ã niij naáwáp be: ‘Diosdih búdí wã yéej chãjap be, Paá. Meemdíhbut wã yéej chãjap be. Pánihna, “Wáuhú”, weemdíh ma niijcá bojoó’, ã niijíp be. ²² Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yuhna, ã ípboó caandíh teo wáhnitdih nin pah ã niij watup be: ‘Waicanjeh túini yéguh chóodih ub jáóhnit, wã wáúhdih ñi yacaá. Túini téihya yacat júdadíh áih téih tíbdihbut ñi yacaá. Áih jítheadihbut túini zapatos ñi yacaá. ²³ Jwí túi in

débehani momo jiwí wáúhdih ub jáóhnit, ñi mawaáp. Mao péa, quibh péanit, ñi puubá. ²⁴ “Wá wáúh ã wanah bejna nacaá”, wã niij jenah joyóp yuh be. Buudní déeji buu ã túi jwáub juiná caá, buca. Búdí wéinit, chóbe jeémpjíh’, caandíh teo wáhnitdih ã niijíp be. Pánihna, queét nihat búdí wéinit, í jeémép be.

²⁵ “Obohjeéhtih, údyi ã jwáub jayáçah, weép jeñéboó momo jiwíwá jumni wáihyat júduboó ã jumap be. Pánihna, ã ípíh muudíh toáh bejna, í wéi eweçah, ã joyóp be. ²⁶ Pánih joinít, teo wáhnidih nin pah ã niij úbñ joyóp be: ‘¿Dépanih eo tigaá queét í chãj?’ ã niijíp be. ²⁷ Páant ã niij úbñ joyóçah joinít, teo wáhni caandíh nin pah ã niij jepahap be: ‘Ma úud ã jwáub juiná beé. Á túi jayáçah, ma íp jwí in débehani momo jiwí wáúhdih ã mawat túutap be. Pánih maonijidih jwí puub péanachah, numah jeémp wéi eona caá í chãjap’, caandíh ã niijíp be. ²⁸ Páant teo wáhni ã niij naáwáçah joinít, weép jeñé ã ípdih tabit ã íjip be. Íjnit, ã waádíhcap be. Páant ã waádíhcah enna, ã ípboó bac bejnit, ‘Wáuhú’, ma waád júúwú’, caandíh ã niijíp yuh be. ²⁹ Obohjeéhtih, ã ípdih nin pah ã niij jepahap be: ‘Maatápdih meemdíh búdí teo wáhnit, ma naáwáçah wã yap yohcah yuhna, wã pej jumnitdih wã numah jeémát déedih cabra wáúhbitdih weemdíh mapí wáhcaph beé. ³⁰ Obohjeéhtih, buu yeejép ma wáúh ã jwáub jayáçah, yaádh metat jíib míh dinero yoh beedánidih búdí wéinit, meém ma numah jeémpna caá. Jwí in débehani momo jiwí wáúhdih maonit, caandíh ma numah jeémpna caá’, ã ípdih ã

nij jãihñap be.

³¹ “Páant ã nij jãihñachah joinít, ã íp caandih nin pah ã nij jepahap be: ‘Wãuhá, meém wãjéh mapí jumna caá. Nihat wíh bíí déedih míh mun caá. ³² Obohjeéhtih, ma úud wunni déeji buu ã túi jwáub juyáp be. Pánihna, wēinit, jwí numah jeémp ewechah, ã táina caá’, ã íp weép jeñédih ã niijíp be”, Jesús queédih át niijíp wat jĩ.

16

Dinero en daoní ded pah ã chãjat naáwát

¹ Bíih láa Jesús nin naáwátjĩh ã bohénitdih át jwáub bohénap wat jĩ: “Bíic newé bádi dinerodih bíbohni, ãih dinerodih en daoníboó ã túi en daocát ennit, bíih teo wãhniboó í maáhdih ã naóh yacap be. ² Páant ã naóh yacachah, í maáhboó ãih dinerodih en daoníidih ã bid bojop be. Páant ã bid bojni ã juyúchah, nin pah caandih ã niijíp be: ‘Wíih dinerodih ma túi en daocát doonádih wã joyóp be. Pánihna, wíh dinerodih túi en daocát jíib weemdih ma jwáub teo wãhcan niit. Ded pah wíh dinerodih ma chãjatjidih weemdih ma naóh daác beedánaá’, ã maáh caandih ã niijíp be. ³ Páant ã niijíchah joinít, en daoníjiboó caanjéh nin pah ã nij jengah joyóp be: ‘Wã maáh weemdih yohat táut caá páant ã niijíp. Weém wēpcanni jumna, baác baadát tewatnadih wã buujácan niit. Weém bitadih dinero wã úubhna, tíic náah jumni wãta úubh tac buugá tagaá. Pánihna, ¿ded pah tigaá weemdih chãjat náah? ⁴ Buu, wã chãjat pínahdih wã jéihna caá, buca. Nin pah wã chãjachah, wã teo cádahat túttimah, wã maáhdih jíib buudánit weemdih í oibipna nacaá. Pánih oinit, jĩgah ennit,

weemdih í teo wáacipna caá’, caanjéh ã nij jengah joyóp be. ⁵ Páant nij jengah joinít, nihat ã maáhdih jíib buudánit yooó ã bid bojop be. Páant ã jwíh bid bojni ã juyúchah, nin pah caandih ã nij úubh joyóp be: ‘¿Wã maáhdih débóo tigaá meém ma jíib buudá?’ ã nij úubh joyóp be. ⁶ ‘Jeémát chãjat yí cien dahwani quiítnadid caandih wã jíib buudána caá’, ã nij jepahap be. ‘Ninboó ma jíib buudáátidih daácní núo ã jumna caá. Waícanjeh juí cháudnit, ma jíib buudáátidih jwáub deyanit, tac yoojbéh ma daacá’, teo wãhni ã niijíp be. ⁷ Páant nij péanit, bíih jíib buudánidih bid bojnit, nin pah caandihbut ã nij úubh joyóp be: ‘¿Débóo tigaá wã maáhdih ma jíib buudá?’ ã niijíp be. ‘Cien trigo wuh wuúhnadid wã jíib buudána caá’, ã niijíp be. ‘Ninboó ma jíib buudáátidih daácní núo ã jumna caá. Ochentajeh ma daacá’, ã niijíp be. ⁸ Páant ã chãjatdih jéihnit, ã maáhboó ãih dinerodih en daoníjidih nin pah ã niijíp be: ‘Meém yeeni yuhna, ded pah túttimah ma túi jumát pínahdih mat jengah joyóp taga’, ã niijíp be. Páant ã chãjat pah, Diosdih jéihcannit, túttimah túi jumát táut niijná, bíí déenadid í túi jéih ubna caá. Ded pah í bíbohat pínahdih Dioíhwãboodih chah í túi jéihna caá.

⁹ “Yeébboodih nin pah wã naóhna caá: Moh yéejnitdih jĩgah ennit, níih bíí déejĩh queédih ñi túi teo wáacá. Páant ñi teo wáacachah, queébut Diosdih jepahnit, ã pebhboó ñi juibínachah, yeebdih í wēi jwááhbiipna caá.

¹⁰ “Ded bainíbit bíbohna yuhna, caanjĩh bitadid túi teo wáacni jumna, túttimah bádi bíbohna,

caanjihbut ã túi teo wáacbična caá. Obohjeéhtih, ded bainí ã bíbohathjĩh túi chãjcan, táttimah bádí ã bíbohñabat, biíc yoo bó ã túi chãjcan niít.* ¹¹ Nĩih bií déejĩh ñi túi chãjcat enna, Diosboó ã wẽpatjĩh yeebdĩh ã teo wáaccan niít. ¹² Pánihna, nin baácboó jam jwahna, Dios yeebdĩh ã wãhni bií déejĩh ñi túi chãjcat enna, jeáboó ñi juibínachah, túini yoo bátdih ã wãhcan niít. ¹³ Ded Diosdih túi jenah joini jamna, ãih bií dée pínahdih tabit ã jenah joicán niít. Obohjeéhtih, bií déedih tabit bidni jamna, Diosboodih ã jéih jenah joicán niít. Pánihna, Diosdih bií déedihbut chénat pah biícđih ñi jéih jenah joicán niít. Diosdihjeh bidat caá náahap”, Jesús át niijíp wat jĩ.*

¹⁴ Páant ã niijíchah joinit, fariseowã dawá bií déedih bidnit jamna, caandih ít dehwep wat jĩ. ¹⁵ Páant ít dehwechah ennit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wat jĩ: “Cãacwã ã enechah pohba, yeéb túinit pah tigaá ñi jígo hop, ‘Nit túi chãjnit caá’, yeebdih ã niij jenah joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, dawá bií déedih ñi bid jenah joyátdih Dios ã jéihna caá. ‘Nit túinit caá’, cãacwã ã niij ennitdih Diosboó ‘Yeejépwã caá’, ã niij enna caá”, Jesús át niijíp wat jĩ.

Moisés ã watatjidih, Dios ã maáh jumatdihbut Jesús ã bohéat

¹⁶ “Juan Daabáni ã jumat pínah jãtih, Diosjeéh túi jumat táut niijná, Moisés ã watatjidih, Dios naáwãtdih naóh yapanit ã daacátjidihbut cãacwãdih jepahat caá ãtih náahap. Obohjeéhtih, Juanboó Dios ã maáh jumat túini doonãdih cãacwãdih ã jwĩih naáwãp jĩ. Buu weem jwũh caán túini doonãdih yeebdih wã

naóhna caá. Pánihna, yéejatdih cádahnit, Diosdih jepahat ã buwachah, det jepahihnitboó Diosdih bádí bidat caá náahap.* ¹⁷ Jeá, nin baácbut ã buudúchah yuhna, Moisés ã watatjiboó ã buudcán niít”, Jesús át niijíp wat jĩ.*

Yad wilidih yohcat

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ “Ded ãjeéh bólidih yohnit, biih wilidih jwáub áa jamna, yeejép ã chãjna caá. Ded biih áajidih jwáub táut nuám áa jamna, caántjĩh ã yéej chãjna caá”, Jesús át niijíp wat jĩ.*

Moh yéjini Lázaro, dawá bií déedih bíbohni naáwãt

¹⁹ “Dawá bií déedih bíbohni, dinerobat bádí bíbohni newé ã jamup be. Bádí jíib jamni túini chíhah jamni yégueh chóodih ãpĩ dawáp be. Yeó jáap jumat pah túini jeémãtdih múic ãpĩ jeémép be. ²⁰ ãih muá jęc pebh moh yéjini, Lázaro wãt jamni, ãpĩ ñajap be. Nihat ãih bácah áoh peétni ã jamup be. ²¹ Páant ã ñajachah, mujjiowã ãih áhwatnadih déebedih ãpĩ juibínap be. Dawá bií déedih bíbohni boó ã jeém p jéenanidih Lázaro ã jeémihip yah be. Obohjeéhtih, caandih ãpĩ wãhat táutcap be. ²² Biíc yeó jáap, Lázaro ã wunup be. Abraham ã juma yoo bát ã jamuchah, Dioh ángelwã Abraham pebhna ãih caolihdih ã ub bej wahap be. Cubucach, dawá bií dée bíbohñibut ã wunup be. Obohjeéhtih, ã wunat táttimah, cãacwã ãih bácahjidih ã yohochah, ãih caolih iiguipna ã bejep be. ²³ Caánboó jamna, tabit ã tubanap be. Pánih tuba chéi enna, Abrahamdih, Lázaro ã pebh ã ñuhachah, ã enep be.

* 16:10 Mt 25.21; Lc 19.17 * 16:13 Mt 6.24 * 16:16 Mt 11.12-13 * 16:17 Mt 5.18 * 16:18 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

24 **Pánih ennit, Abrahamdih nin pah ã niij ejep be:** ‘Nuwá, weém nin iiguipboó wã jumuchah, weemdíh tubit ã tubna caá. Páant ã tubuchah, weemdíh jġgah ennit, ma teo wáacá. Lázarodih ãih téih tġbġh mahdih taj daabánit, wġih nuúcdih ã cámahat pġnah niijná, ma chíiaat tútú’, Abrahamdih ã niij ejep yuh be. ²⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijichah yuhna, Abraham caandġh nin pah ã niij jepahap be: ‘Jumá, meém baácboó jum jwuhna, nihat ma náahatdih ma bíboh beedánap ġġ. Obohjeéhtih, Lázaroboó ã moh yéjep ġġ. Bue Lázaro ninġh ã táí jumuchah, meemdíh caá tubit an tubap. ²⁶ Jwġ cġtġh jéih bejcat dée ã jumuchah, ded ninmant conná ã jéih dei bejcan caá. Ded conmant ninnabut ã jéih aáb jġohcan caá’, Abraham caandġh ã niij jepahap be.

²⁷⁻²⁸ “Páant ã niijichah joinít, dawá bí déedih bíbohni nin pah ã jwúb niijíp be: ‘Nuwah Abraham, wã ġip pehbboó bícjġh bóo téihya wã úudwã páantjeh ġ jumap be. Pánihna, wã úudwãdih naáwát náahna, Lázarodih ma wahaá, queétbody nin iiguipna ġ jġohcat pġnah niijná’, Abrahamdih ã niijíp yuh be. ²⁹ Obohjeéhtih, Abraham caandġh nin pah ã niij jepahap be: ‘Dios naáwátđih Moisésġi, bita ã naáwátđih naóh yapanitġi ġ daácnġ nuónadġhbut ma úudwã ġ bíbohna caá. Caán naáwátđih ma úudwãdih jepahat caá náahap’, Abraham ã niijíp be. ³⁰ Páant ã niijichah joinít, iiguipboó jumni nin pah ã jwúb niijíp be: ‘Yoobópdġh tigaá ma niijíp, Nuwah Abraham. Obohjeéhtih, bíc wannġi ġ pebhna ã jwúb bejchah, queétbody caandġh joinít, ġta tút nuum tágaá’,

Abrahamdih ã niijíp yuh be. ³¹ ‘Queétbody Moisés ã daacátđidġh táí joicán, bita naóh yapanit ġ daacátđidġhbut táí joicán, wannġi ã hoo pud jġuwúchah yuhna, queétbody caandġhbut ġ joibícan nacaá’, Abraham caandġh ã niijíp be”, Jesús át niijíp wut ġġ.

17

Jwġyéej chġjat tútat ã tobohát
(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)

¹ Bíh láa, Jesús nin pah ã bohénitdġh át niij naáwáp wut ġġ: “Dawá yeebdġh yéej chġjat tútntġi ġ jambipna caá. Obohjeéhtih, ġ yéej chġjat tútatġi jġib, Dios queétbody búdí ã peéh chġjbipna caá. ² Nin wébġt panġhni weemdíh jáap jepahnitdġh ded ã yéej chġjat tútatġi jġib Dios caandġh yeejép pohba ã peéh chġjbipna caá. Pánihna, caán ã yéej chġjat tútat pġnah jġtġh, ãih butđih búdí jee jġdġjġh chéó búudhnit, búdí mujna caandġh ġ yohochah, ġta táí taga. Páant ġ chġjachah, caán wébġt panġhnidġh ã yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandġh ġta peéh chġjcan taga. ³ Ded pah ġġi chġjat pġnahdġh ġġi táí jenah joyoó. ġġi dée yeebdġh ã yéej chġjachah, ‘Páant ma chġjatđih ma cádaahaá’, caandġh ġġi niijí. Páant ġġi niijichah joinít, táinidġh ã tút nuumúchah, yeebboó ã yéej chġjatđidġh ġġi jwúb náhnica bojoó.* ⁴ Pánihna, ġġi déeboó bíc yeó jáapđġhġh sġete láa yeebdġh yéej chġjnit, ‘Páant wã chġjatđidġh wã jġgahna caá. Chéneġi wã jwúb chġjcan níit’, ã niijichah, páant bóo láa ã yéej chġjatđidġh ma jwúb náhnica bojoó”, Jesús át niijíp wut ġġ.

Ded pah caá Diosđih táí jenah joyát

* 17:3 Mt 18.15

⁵ Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénit caandíh nin pah ít niijíp wat jĩ:

—Meemdíh chah jwĩ jenah joyát pínah niijná, jwiítidih ma teo wáacá, ít niijíp wat jĩ.

⁶ —**Mostaza bainí tíbih jumna yuhna, chíihna, búdí nah ã behna caá. Pánihat pah, Dios ã wépatdih bainíjeh jenah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chájbipna caá: Can búdí máa nahdih ‘Máa nahaá, meemjéh dug ñah bejnit, búdí majna ma jaibí ñuhúú’, ñi ni-iját pahjeh ã bejbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.**

Teo wáhni ã tewat naáwát

⁷ “¿Yeebdíh teo wáhni wápchidih teo, ovejawádh en daoníji ã jwáub jayáchah, ded pah tigaá caandíh ñita niij? ‘Ma jeémp júúwá. Ma jeémát pínahdih ninjĩh wá puúb páñap be’, ¿ñita niijtá niit? ⁸ Páant ñita niijcán tagaá. Nin pahjeh caá caandíh ñita niijíp: ‘Wá jeémát pínahdih ma puúb jwuhúú. Wá jeémp babhbachah, weemdíh ma pái jwuhúú. Wá jeémp péaat títimah, meem jwáh jeémpnit ma babhbaá’, yeebdíh teo wáhndih ñita niij tagaá. ⁹ Yeebdíh teo wáhni ñi watatdih ã chájachah, caandíh ‘Táina caá’, ñita niijcán tagaá. Páant ñi niijátidih bidcan, ã tewatdihjeh caá ápí chájap. ¹⁰ Pánihna, teo wáhnit í jumat pah mun tigaá yeebút ñi jumap. Dios ã watatdih jepahnit, ‘Táina caá’, ã niiját pínahdih bidcanjeh, nin pah yeebdíh niij jenah joyát caá náahap: ‘Meemdíh teo wáhni-ijeh mun tigaá wá jumap. Ma watatdihjeh tigaá wápi tewep’, ñi niij jenah joyóó”, Jesús át niijíp wat jĩ.

Diez bácah moópnitdih Jesús ã booaat

¹¹ Biíh yeó jáapdih Jesús wá Jerusalén tútchina bejna, Samaria baác, Galilea baác cātíh ít bejep wat jĩ. ¹² Bainí tútchidih í waadáchahjeh, diez bácah moópnitboó yúúp caandíh ít en ñahap wat jĩ. ¹³ Pánih ennit, nin pah ít niij ejep wat jĩ:

—Maá Jesús, jwiítidih ma jĩgah eneeé, ít niijíp wat jĩ.

¹⁴ Páant í niij ejechah, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wat jĩ:

—**Moisés ã watatji pahjeh sacerdotewádh ñíih bácahdih jáutudih ñi bejeé, caán moopát ã ñuumátdih í jéihyat pínah niijná,*** át niijíp wat jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, í bejchahjeh, íih bácah moopát át ñuumáh bejep wat jĩ. ¹⁵ Biíc íjeéh jumni áih bácah ã ñuumúchah ennit, Jesús pebhna át jwáub bejep wat jĩ. Pánih jwáub bejnit, Diosdih búdí át wéi ejep wat jĩ. ¹⁶ Pánih wéinit, Jesús íjtcha pebh bódicha caj yoh ñajnit, “Táina caá, Maá”, át niijíp wat jĩ. Caán bácah moópniji Samaria baácidih bóo judío nihcan wat jĩ.

¹⁷ —¿Yeéb boonit diez nihcan-nit beé? ¿Bita nueve dépanih tigaá weñedih í jwáub júóhcan? ¹⁸ Nin biícjeh, judío nihcan yuhna, Diosdih ‘Táina caá’, niijídh ã jwáub júúwáp be. ¿Dépanih tibeé bita í júóhcan? Jesús át niijíp wat jĩ.

¹⁹ Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnidih

—**Ñah ñuhnit, ma jwáub bejeé. Wá wépatdih ma túi jenah joyát jíb ma boonap be,** át niijíp wat jĩ.

Ded pah caá Dios ã maáh jumat (Mt 24.23-28,36-41)

²⁰ Biíh yeó jáapdih fariseowá Jesúsdh nin pah ít niij úbh joyóp wat jĩ:

* 17:14 Lv 14.1-32

—¿Débólih tigaá nin baácboó Dios ã maáh jam jwíhbi? Ít niijíp wut jĩ.

—Dios ã maáh jamatdih yeéb cáacwã ñi jéih encan caá. ²¹ ‘Jáaj, ninjĩh caá ã jamap’, ‘Jáaj, cõj caá ã jamap’, ñi jéih niijcán caá. Obohjeéhtih, weém Dios ã wēpatjĩh yeebdíh wã teo wáacachah, Dios ã maáh jamat ñi cãtĩh ã jamna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

²² Páant niij péanit, Jesús ã bohénitdih jwuh nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

—Táttimah, búdí yeejép yap láa ã jamuchah, nin baácboó wã jwúub dei júúwát pínahdih búdí ñi bidbipna yuh caá. Obohjeéhtih, wã jígoh jwuhcan niit. ²³ ‘Candih eneé. Can Dios ã wahni Cristo caá’, niij, ‘Nin Cristodih eneé’, bita yeebdíh ã niijbípna yuh caá. Páant ã niijíchah yuhna, yeebboó queétdih ñi joyáh bojó. ²⁴ Wedónachah, nihat yuúp jamna yuhna, ã enat pah, weém nihat cáacwã úud jeñé, wã jwúub dei júúwáchah, nihat ã enbipna caá. ²⁵ Obohjeéhtih, páant wã jwúub dei júúwát pínah jãtĩh, buu láa moón weemdíh náahcan, tabit yeejép ã chãjbipna caá. ²⁶ Weém, nihat cáacwã úud jeñé wã jwúub dei júúwáchah, Noéwã jam láa ã jamatji pahjeh cáacwã ã jwúub jumbipna caá.* ²⁷ Caán láa moón nihat jeémp babhñit, téihya chéona ãt chãjap wut jĩ. Pánih chãjna, Diosdih ãt jenah joicáp wut jĩ. Páant ã jamuchah, Noéwãji búdí jáaj chóoboó ã waadát táttimah, Dios pobyit wahnit, caandíh náahcannitdih ãt mao beedánap wut jĩ. Páant ã jamatji pahjeh man tigaá wã jwúub dei júúwát pínah jãtĩh cáacwã ã jumbipna caá.*

²⁸ Lot jam láa ã jamatji pahjeh,

wã jwúub dei júúwát pínah jãtĩh, cáacwã ã jumbipna caá. Caán láa moón jeémp, babh, júb chãj, wápchidih taj, muú ãt chãjap wut jĩ. ²⁹ Páant ã chãjat pónih, Sodoma tátchimant Lotwãji ã jwei béjehahjeh, tuu iigát panihni iigni jee dáhna jeámant ãt buúg jéenep wut jĩ. Nihat caán tátchidih moondíh yohna, Dios caán iigãtdih ãt wahap wut jĩ.* ³⁰ Páant ã jamatji pahjeh man tigaá weém nihat cáacwã úud jeñé, wã jwúub dei júúwáchah, cáacwã ã jumbipna caá.

³¹ “Caán yeó jáapdih ded ãih muú chahmant hóo coahboó jamni dei bejna, ãih bií déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdih ã jwei béje naáh. Wápchiboó jamnibat ãih yéguehnadih ubudih ã jwúub bejca bojo naáh.* ³² Lot áaji ded pah mi yapatdih ñi náhninaá. Dios ã watatjidih jepahcan, miíh bií déedih oinit, tac páud enna, núumni nah mit wééep wut jĩ.* ³³ Pánihna, ded ã weñat pínahdihjeh jenah jói chãjni, iiguípna bejni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojni, wã weñat pínahboodíh chãjni, ã buudcán niit.*

³⁴ “Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Wã jwúub dei júúhni yeó jáapdih chénewã ãih muú díitna bíicdih ã úwuchah, weemdíh jepahnidihjeh wã ubbipna caá. Weemdíh jepahcanniboó ã chãóbipna caá. ³⁵ Chénewã yaádh bíicdih ã tewechah, weemdíh jepahnidihjeh wã ub bejehah, bíih wili chãóbipna caá. ³⁶ Wápchiboó chénewã teonit ã jamuchah, weemdíh jepahnidihjeh wã ubbipna caá. Biíh ã chãóbipna

* 17:26 Gn 6.5-8 * 17:27 Gn 7.6-24 * 17:29 Gn 18.20-19.25 * 17:31 Mt 24.17-18; Mr 13.15-16 * 17:32 Gn 19.26 * 17:33 Mt 10.39; 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; Jn 12.25

caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

³⁷ Páant ã niijíchah joinít, ã bohénit caandih nin pah ít úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedboo tígáá páant ã yapbi? ít niijíp wut jĩ.

—**Jóopwã ã jii júuduchah ennit, nuñúp ã moopópboó jéihna, biáboó ñi bidcan niít. Páant ñi jéihyat pah, dedjih wã jwúb dei júúwúchah jéihna, biáboó bidcat caá náahap, Jesús queédih át niijíp wut jĩ.**

18

Éemp wunnih mi úbh tac buugáát naáwát

¹ Táltimah, Diosdih ã úbh cádahcat pínahdih bohéna, nin pah Jesús ã bohénitdih át niij naáwáp wut jĩ: ² **“Biíc tútchidih yéejat peéh chãjat túttni ã jumap be. Caán Diosdih úmcan, cáacwãdihbut ãpĩ tái chãjcap be. ³ Caán tútchidih éemp wunnihbut mi jumap be. Pánihna, peéh chãjat túttni pebhna juibínit, ‘Weemdih enihcan, yeejép chãjnidihi ma peéh chãjat tútú’, mi niijíp be. ⁴ Páant mi niijíchah yuhna, dawá láa caánboó ‘Wã peéh chãjcan niít’, caántdih ã niijíp be. Páant ã niijíchah yuhna, caántboó caandih chah mi úbh tac buugánap be. Páant mi úbh tac buugánachah yap joiná, caanjéh nin pah ã niij jengah joyóp be: ‘Weém Diosdih, cáacwãdihbut wã úmcan caá. ⁵ Páant wã jumuchah yuhna, nintboó mi úbh tac buugána, weemdih mi chuúábipna caá. Pánihna, caántdih yeejép chãjnidihi wã peéh chãjat tútubipna caá’, ã niijíp be”**, Jesús át niijíp wut jĩ.

⁶ Páant niijnít, Jesús queédih nin pah át niij jéihyanap wut jĩ: **“Caán yéejat peéh chãjat túttni ded pah ã chãjatdih ñi tái jengah joyóo.**

⁷ **Caán táicanni yuhna, caandih**

úbh tac buugánihdih ã teo wáacap be. Diosboó táini jumna, ã ñionit ã teo wáacat pínahdih búdí í bidichah, queédih maatápdih ã pánat tútcan niít. ⁸ Pánih táí teo wáacnit, queédih yeejép chãjnitdih waicanjeh ã peéh chãjbipna caá. Pánih táí jephahni ã jumuchah yuhna, weém nin baácboó jwúb dei júóhna, daocánnit Diosdih táí jengah joinítdih wã bid jumí dée caá. Pánihna, yeéboó caandih ñi táí jengah joí cádahca bojóo”, át niijíp wut jĩ.

Chénewã Diosdih úbhniit naáwát

⁹ Páant niij péanit, “Jwiítboó táinit caá. Bitaboó yeejépwã caá”, niij jengah joinítdih Jesús nin pah át niij naáwáp wut jĩ: ¹⁰ **“Chénewã Diosdih úbhna ã chãjap be. Biíc fariseo ã jumap be. Biíh Romanowã ã maáh ã watni dinerodih úbhni ã jumap be. ¹¹ Pánihna, fariseo ñuhnit, nin pah Diosdih ã niij úábap be: ‘Weém bií déedih nuumni, yaáhdih yéej chãjni nihcan caá. Nin Romanowã ã maáh ã watni dinerodih úbhni ã yéej chãjat pahbut wã chãjcan caá. Bitá ã yéej chãjat pah wãpĩ chãjcan caá. Pánih táí jumna, “Túina caá”, meemdih wã niijná caá. ¹² Weém semana jumap pah chéne yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, wãpĩ úbhna caá. Ded cien dinero júdudih wã jíib ubna, diez júdudih meemdih wãpĩ wãhna caá. Ma watat pahjeh wãpĩ táí chãjna caá’, fariseo ã niij úábap be. ¹³ Obohjeéhtih, dinerodih úbhniiboó ã yéej chãjatdih jígahna, yuúpbít yaíh duo ñuhnit, japboó en ñahacanjeh, Diosdih nin pah ã niij úábap be: ‘Dios, weém yéejni caá. Weemdih jígah ennit, ma teo wáacá’, ã niijíp be. ¹⁴ Yoobópdihi yeebdih wã naóhna caá. Caán**

dinerodih **uúbhni áih muuná** á jwúub bejechah, ‘Caán túini caá’, Dios caandíh á niij enep be. Obohjeéhtih, fariseoboodíh ‘Caán túini caá’, Dios á niij encap be. ‘Weém túini, dedé yéejat wihcanni caá’, niijnídih ‘Meém táicanni caá’, Dios á niij enna caá. Obohjeéhtih, ‘Meemjéh caá túini. Weém yéejni wá jamuchah, weemdíh ma jígah en teo wáacá’, niijníboodíh **Dios á wéi enna caá**”, Jesús át niijíp wat jī.*

Jesús wébítidih á uúbát

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Biíh láa, cáacwá í túuhnítidih á teo jáha uúbát pínah niijná, Jesús pebhna ít ub juibínap wat yuh jī. Obohjeéhtih á bohénitboó queédih ennit, ít jípónih jáihñup wat jī. ¹⁶ Páant í jáihñuchah ennit, Jesús wébítidih júúwát túttnit, á bohénitboodíh nin pah át niijíp wat jī:

—Queét wébít wá pebhna í júúwá naáh. Í júúwát déedih ñi jáhca bojoó. Queét panihnit Diosdih chah í túi jenah joiná caá. Páant moonájeh Dioíhwá í jéih jamna caá. ¹⁷ Yoobópdihi yeebdíh wá naóhna caá. Nit Diosdih í túi jenah joyát pahjeh yeébbóó ñi jenah joicáh, Dios ñi maáh á nihcan niít, át niijíp wat jī.

Dawá bií déedih bíbohni Jesúsdihi á uúbh joyát

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Páant niijníji Jesús á bohénit biícidih á bejechah, judíowá í maátajeéh jamni caandíh uúbh joyódih át juibínap wat jī.

—¿Túí Bohení, páantjeh Diosjeéh túi jamíhna, ded pah tigaá wá chájibi? át niijíp wat jī.

¹⁹ —¿Dépanih tigaá ‘Túini’, weemdíh ma niij? Diosjeh caá túini. ²⁰ Dios á watatnadih ma

jéihna caá. ‘Ma áa nihcannihjīh ma yéej chájca bojoó.* Cáacdihi ma mao yohca bojoó.* Ma nuumcá bojoó.* Ma yeeca bojoó.* Ma mánadihi túinijeh ma chájáp’,* Dios á niijíp jī. Caán á watatnadih jepahat caá náahap, Jesús át niijíp wat jī.

²¹ —Wébít jamna, wá yap yohcatji pah, buubut biíc yoobó wá yap yohcan caá, Jesúsdihi át niijíp wat jī.

²² —Diosjeéh ma túi jamat pínah, bainí meemdíh á jedhna caá. Nihat míh bií déedih jíib chájadihi ma bejeé. Pánihi jíib chájnit, caán jíibdihi moh yéejnitdihi ma wáhuú. Páant ma wáhuuchah, nin baácboó ma bíbohátji chah túini míh pínah Dios pebhboó á jambipna caá. Wá niiját pah cháj péa, wájeéh ma pée júúwá, Jesús caandíh át niijíp wat yuh jī.

²³ Obohjeéhtih, páant á niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bií déedih bíbohni jamna, áih bií déedih jíib cháj wáhuican, búdí át jígahap wat jī.

²⁴ Páant á jepahcatdihi ennit, Jesús nin pah át niijíp wat jī:

—Ded dawá bií déedih bíbohni Diosdih á jepahíhichah yuhna, caandíh á buona caá.

²⁵ Camelloboó awí íitbitdihi á waad yábac bejíchah nihna, áta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bií déedih bíbohni Dios á maáh jamupboó á waadíhichah, búdí á buona caá, át niijíp wat jī.*

²⁶ Páant á niijíchah joinít, bita caandíh nin pah ít niijíp wat jī:

—Páant ma niijíchah bácah, Dioíh pínah ded á jéih jamcan niít, ít niijíp wat jī.

²⁷ —Cáacwá ded pah í jenah joyátjīhjih í túi chájíhna yuhna,

* 18:14 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 14.11 * 18:20 Ex 20.14; Dt 5.18 * 18:20 Ex 20.13; Dt 5.17

* 18:20 Ex 20.15; Dt 5.19 * 18:20 Ex 20.16; Dt 5.20 * 18:20 Ex 20.12; Dt 5.16 * 18:25 Pr 11.28

Dios pehbóo í jéih bejcan níit. Diosjeh caá iiguípna bejnit déedih á túi ubup. Caanjéh tigaá nihatdih cháj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandíh á wihcan caá, Jesús át níj jepahap wut jī.

²⁸ Páant á níjíchah joinít, Pedroboó caandíh nin pah át níjíp wut jī:

—Weemdíh ma joi jwúhuú. Ma-jeéh péeat túut níjíná, jwiitboó nihatdih jwí cádahap jī, át níjíp wut jī.

²⁹⁻³⁰ —**Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Diosdih jepahni áih muudíh, á mánadih, á déewádh, yaddih, á wehdih cádah bejnit, nin baácboó á jum jwuhachah, Dios chah dawá caandíh á wáhbipna caá. Pánihna, á wunat túttimahbat, Diosjeéh páantjeh á jumbipna caá,** Jesús queétdih át níjíp wut jī.

Jesús á wunat pínahdih á jwúub naáwát

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Páant níj péanit, Jesús doce á bohénitdih chibít yúup buég át namah bejep wut jī. Pánih bejnit, nin pah queétdih át níj naáwáp wut jī: **“Bainí yeebdíh wá naáwíhna caá. Buu Jerusalén tútchina bejna caá jwí chájap. Caanná jwí juibínachah, Dios naáwátdih naóh yapanit jon játih í daacátji biíc yoobó weém nihát cáacwá úud jeñé wá yapbipna caá.** ³² **Weemdíh teonit, judíowá nihcannitdih í jwúub wáh yapabipna caá. Páant í wáh yapanachah, queétdboó weemdíh deoh naóhnt, mao mác coí jáha, yeejép wéhe, páinit, í mao yohbipna yah caá.**

³³ **Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wá jwúub boopud jáóhbipna caá”,** queétdih át níjíp wut jī.

³⁴ Páant á níjíchah joiná yahna, á bohénit ded pah á naáwátdih í beh joicáp wut jī.

Jéih encannidih Jesús á booaat

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jesús wá Jerusalén tútchina bejna, Jericó tútchina ít tóah juibínap wut jī. Caanjíh jéih encanniboó namá jwéejdih chúudnit, dinero úúbhna át chájap wut jī. ³⁶ Pánih chúudnit, dawá á pebh í yap bejchah joinít, queétdih nin pah át níj úúbh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá dawá cáacwá í yap bej? át níjíp wut jī.

³⁷ —Jesús, Nazaret tútchidih bóo á yap bejna caá, caandíh ít níj jepahap wut jī.

³⁸ Páant í níjíchah joinít, caán át ej jwíhip wut jī.

—Jesús, David juima, Dios á wahni, weemdíh ma jígah enee! át níj ñaac ejep wut jī.

³⁹ Páant á níj ñaac ejechah joinít, Jesús dih waóhntboó, nin pah ít níjíp wut jī:

—¡Ma laihca bojoó! caandíh ít níj jíponih juíhñap wut jī.

Páant í níj juíhñachah yahna, caánboó chah át wép ejep wut jī.

—¡David juima, Dios á wahni, weemdíh ma jígah enee! át jwúub níj ñaac ejep wut jī.

⁴⁰ Páant á níj ñaac ejechah joinít, Jesúsboó cháó núhnt, caandíh á pebhna át ub bejat tútup wut jī. Páant á bejat tútuchah joinít, jéih encannidih Jesús pebhna ít ub bejep wut jī.

Á pebhna í ub juibínachah, nin pah caandíh át níj úúbh joyóp wut jī:

⁴¹ —¿Ded pah wá chájat tigaá ma náah? át níjíp wut jī.

—Maá, jéih enatdih caá wá náahap, át níj jepahap wut jī.

⁴² —¡Ma enee! **Weemdíh tájjenah joiná, ma boona caá,** Jesús caandíh át níjíp wut jī.

⁴³ Páant á níjíchahjeh, jéih encanniji át yoób enep wut jī, buca. Pánih ennit, Jesúsjeéh bejna, Diosdih bádí át wéi naáwáp wut jī. Pánihna, bita

caán jéih encanniji á enechah ennit, queébtut Diosdih búdí ít wēi naáwáp wut jī.

19

Zaqueo Jesúsdih á jwááát

¹ Jesús wā Jericó tátchina juibínit, bac bejat túut ít chājap wut jī.

² Caán tátchidih Zaqueo wāt jumni át jumap wut jī. Caán Romanowā í maáta dinerodih wábat túutnit í maáh jumna, búdí dinero át bíbohó wut jī. ³ “Caán dedna tigaá”, niijnit, Jesúsdih át eníhip wut yah jī. Obohjeéhtih, á eníhichah yuhna, japcanni dahbit á jumachah, dawá cáacwā caandíh ít jāhap wut jī. ⁴ Pánihna, Jesús á yap bejehah, túi enat túut niijná, cáacwádhíh ñáo yap bejnit, sicómore wāt jumni nahdih aab béjnit, caanjíh Jesúsdih át pái lajap wut jī. ⁵ Caanjíh á pái lajachah, caan náh páujdih Jesús juibí ñuhnit, Zaqueodih chéi ennit,

—**iZaqueo, waicanjeh ma dei jáúwá! Bua míih muáboó wá chāo jwáhibipna caá,** Jesús caandíh át niijíp wut jī.

⁶ Páant á niijíchah joinít, Zaqueooboó wēpép dei jóoh, búdí wēinit, áih muaná Jesúsdih át ñamah bejep wut jī. ⁷ Jesús caandíh á pej jum bejehah ennit, nihat cáacwā íjnit, queéjtjeh nin pah ít míic niijíp wut jī:

—Jesús tabit yéejniíh muaná á bejna caá, ít niijíp wut jī.

⁸ Áih muaná ñamah juibínit, queétdih át ñamah jeémép wut jī. Pánih jeémp chúdniji Zaqueooboó ñah ñuhnit, Jesúsdih nin pah át niijíp wut jī:

—Maá, meemdíh bainí wá naáwát túut caá. Wá yéejatdih cádah, táiniboodíh túut ñummnít, moh yéejnitdih nihat wíih bíi déedih tac yoób wá wáhibipna caá. Ded dinero wá yee wábhndih cuatro láa wá jwábabipna caá, át niijíp wut jī.

⁹ Páant á niijíchah joinít, nin pah caandíh Jesús át niijíp wut jī:

—**Abrahamji Diosdih á jepahat jíib, Dios caandíh át túi ubap wut jī. Bua meembát Diosdih ma jepahat jíib, Abrahamji á juma yoobát ma jumna caá. Páant ma jumachah, meém, majeéh jumnitbut iiguipna bejnit déejidih Dios á túi ubna caá.** ¹⁰ **Weém nihat cáacwá úud jeñé, buadnít panihnitdih bidnit, túi ubat túut niijná, wá júúwáp be,** Jesús át niijíp wut jī.*

Dinero júduna naáwát (Mt 25.14-30)

¹¹ Páant á niijíchah joinítboó Jerusalén tátchi pebhjeh jumna, caanná juibínit, “Maáh á waadbípna nacaá”, í níj jenah joyátdih jéihnit, nin pah queétdih át níj bohénap wut jī: ¹² **“Áih baácdih moondíh wutat túut niijná, í maáh wáuh bíih baáboó maáh waad jwáhdih á bejep be.** ¹³ **Á bejat pínah játih, chénat pah téihya caandíh teo wáhnitdih á bid wáacap be. Í wáac juyáchah, queét nihatdih bíic yoobó búdí jíib jumni míic dinero júdnadidih á wáhap be. Wáhnit, ‘Wá jwáub júúwát pínah játih, nin dinerojíh ñi jíib chāj teo páñaá’, í maáh pínah queétdih á niijíp yah be.** ¹⁴ **Obohjeéhtih, áih cáacwá caandíh eníhcan, á maáh jumatdih náahcan, biquínadidih chah maáhdih naáwádhíh í bejat túutap be. ‘Jwíitboó caán á maáh jumatdih jwí náahcan caá’, í níj naáwát túutap yah be.**

¹⁵ **“Obohjeéhtih, caánboó maáh waadnít, á jwáub juyáp be. Jwáub joinít, í tewatdih jéihyat túut niijná, caandíh teo wáhnitdih á jwáub bid wáacap be.** ¹⁶ **Jwíih waóh joiní nin pah á niijíp be, ‘Maá, ma wáhni**

jádujĩh jĩib chãj teonit, diez júduđĩh wã jwáub jĩib ubup be', ã maáhdĩh ã niijíp be. ¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, 'Ma táı chãjat be. Weemdĩh táı teo wãhni ma jamna caá. Bainibitjĩhjah ma táı chãjat jĩib, diez tútchinadih moondĩh ĩ maáh meemdĩh wã waadána caá', ã maáh caandĩh ã niijíp be. ¹⁸ Caán túttimah juniboó 'Maá, ma wãhni júdujĩh jĩib chãj teonit, cinco júduđĩh wã jwáub jĩib ubup be', ã maáhdĩh ã niijíp be. ¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, 'Meém ma táı chãjat jĩib, cinco tútchinadih moondĩh ĩ maáh meemdĩh wã waadána caá', ã niijíp be.

²⁰ "Obohjeéhtih, túttimah juniboó 'Maá, ma enee. Weemdĩh ma wãhni júduđĩh yégueh chóojĩh wã táı tai jwej ámohop be. ²¹ Meém tabit úum náah jamni caá. Bitadih momat túut, dicat túutnit, meemjéh caán jĩibdi h mapĩ ubna caá. Páant ma chãjatdi h jéihnit, meemdĩh wã úumup be', ã maáhdĩh ã niijíp be. ²² Páant ã niijíchah joinít, 'Meém weemdĩh ma táı teo wãhcap be. Ma ni-ijátjĩhjah meemdĩh wã jwáub naóh yacipna caá. ¿Weém úum náah jamni niit? ¿Bitadih momat túutni, dicat túutni niit? ²³ Páant wã jamuchah nihna, wĩih dinerodi h dineru jwejat muaná ma ámohochah, áta táı tagaá. Páant ma chãjachah, caán muedĩh teonit weemdĩh chah ĩta wãh tagaá', ã niijíp be. ²⁴ Páant niij péanit, pehbbit ñahnitdi h nin pah ã niijíp be: 'Caandĩh wã wãhni júduđĩh dúuc wáinit, chénat pah téihya júdujĩh táı teoniboodĩh ñi wãhúú', queétdih ã niijíp be. ²⁵ Páant ã niijíchah joinít, 'Obohjeéhtih, Maá, caánboó chénat pah téihya júdujáantjeh ã bíbohna caá!' caandĩh

ĩ niijíp be. ²⁶ Páant ĩ niijíchah joinít, 'Ded ã bíbohni jĩh táı teonidih chah wã wãhbi pna caá. Obohjeéhtih, ded ã bíbohna yahna, ã táı teocat jĩib, ã bíbohni di h wã dúuc wáibi pna caá.* ²⁷ Weemdĩh eníhcannit, ĩ maáh wã jamatdi h náahcannitdi h, ninna ub jéóhni t, wã enepdi h ñi mao yohoó', ĩ maáh ã niijíp be", Jesús át niijíp wat jĩ.

Jesús wã Jerusalénna ĩ waadát

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Páant niij péa, cáacwádi h chibít yuúpbít waóh bejni t, Jerusalén tútchina Jesús wã ĩt toáh púuh laab béjep wat jĩ. ²⁹ Páni h toáh púuh laab béjni t, Betfagé wát jamni, Betania wát jamni tútchina pebh, Olivo Jeé púujdi h ĩt juibínap wat jĩ. Páni h juibínit, Jesús chénewá ã bohénitdi h wahni t, nin pah queétdih át niijíp wat jĩ:

³⁰ —Con jíghni tútchibitdi h ñi bejeé. Waád juibínitjeh, burro wáuh cáacwádi h duo jwáhcannitdi h ñi jwááhbi pna caá. Caandĩh ĩ chéwat tópdih watni t, ñi ub jwáub júwú. ³¹ Yeebdi h enni '¿Dépani h caandĩh watni t, ub bej tigaá ñi chãj?' ã niij úubh joyóchah joinít, 'Jwĩ Maáh ã náah jwuhna caá', ñi niij jepahaá, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

³² Páant ã niijíchah joinít, ĩt bejep wat jĩ. Caanná juibínit, Jesús ã niijátji pahjeh ĩt jwááap wat jĩ. ³³ Páni hna, burro wáuhdi h ĩ wat-achah enni t,

—¿Dépani h caandĩh wat ub bej tigaá ñi chãj? ã monó ĩt niij úubh joyóp wat jĩ.

³⁴ —Nindi h jwĩ Maáh ã náah jwuhna caá, ĩt niij jepahap wat jĩ.

³⁵ —Páant ta tigaá. Ñi ub bej jwuhúú, ĩ niij jepahachah joinít, Jesús ã páñapboó ĩt ub jwáub bejep wat jĩ. Páni h ub juibínit, Jesús

* 19:26 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18

ã cháudat pínah niijná, ñih jih bóo yégueh chóonadih too dugnit, burro wáúhdih ñt cáagap wut jĩ. ³⁶ Pánih páuh laáb cháudnit, ã bejehah-jeh, ã játih waóhñit, caán ñ maáh pínahdih ñ weñat jáutna, ñih jih bóo yégueh chóonadih too dugnit, namádih ñt jwej waáwáp wut jĩ. ³⁷ Pánih bejnit, Jerusalén tútchina tóah jaibí, Olivo Jeé páujdih dei jaibínit, Jesús ã wêp chājatjinadih náhnit, Diosdih búdí wēina, nin pah ñt niij ejep wut jĩ:

³⁸ —¡Túina caá, Dios! ¡Meém caá nin jwĩ Maáh pínahdih mat wahap taga! ¡Nin ma wahnidih ma túi teo wáacá! Páant jwĩ maáh ã jumuchah, majeéh jwĩ túi jumbipna caá. ¡Nin baácđih jumnit jeáboó jumnitbut meém chah wêpni Maáhdih ñ wēi naáwá naáh! ñt niij wēi ejep wut jĩ.*

³⁹ Páant ñ niij wēi ejechah joinít, ¡jeéh péenit fariseowā nin pah Jesúsđih ñt niij jēihñap wut jĩ:

—¡Bohéní, páant bóojeh! Ma bohénitdih ma ej cádahat túutú, ñt niijíp wut yah jĩ.

⁴⁰ Obohjeéhtih, Jesús queéđdih nin pah ñt niij jepahap wut jĩ:

—**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Queét ñ yayáchah, nin ñajni jee dáhnaboó áta wēi ej tagaá,** ñt niijíp wut jĩ.

⁴¹ Pánihna, Jerusalén tútchina tóah jaibínit, caandíh enna, caán tútchidih moondíh jġahna, ñt jēñup wut jĩ. ⁴² Pánih jāinít, nin pah ñt niijíp wut jĩ: **“Yeéb Jerusalén tútchidih moón buu yeó jáapna ded pah ñi túi jumat pínahdih jéihna nihna, áta túi tagaá. Obohjeéhtih, weemdíh jepahcan, ñi túi jumat pínahdih ñi beh joicán caá.** ⁴³ **Maátcanjeh yeebdíh eníhcannit ññih tútchidih ñ túi bóod chūi ñuh páud bejbipna caá, yeéb tútchi diitboó jumnit ñi jéih jwei báccat pínah**

niijná. ⁴⁴ **Pánih chājna, ññih tútchidih ñ túi boto mao jéena beedábipna caá. Nihat yeéb diitboó jumnitdih, ñi wehdihbut ñ mao yoh beedábipna caá. Dios yeebdíh teo wáacni pínah weemdíh ñ wahachah yahna, ñi jepahcatji jīb páant yeejép ñ yapbipna caá”,** Jesús ñt niijíp wut jĩ.

Jīb chājnitdih Dioíh munnámant Jesús ñ ñunn báccat

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jerusalén tútchidih waád jaibínit, Dioíh muú jóocmant bóo jēúhdih Jesús wā ñt waad béjep wut jĩ. Pánih waad béjnit, Diosdih ñ wūhat pínah nuñupwāđih jīb chājnitdih Jesús ñt ñunn bácanap wut jĩ. Pánih ñunn bácanit, queéđdih nin pah ñt niij jāihñap wut jĩ:

⁴⁶ —**Dios naáwáđdih naóh yapani nin pah ñt niij naóh daacáp tajj: ‘Wíh muú weemdíh uúbát muú pínah caá’, Dios ñ niijná caá,* ñt niij daacáp tajj. Obohjeéhtih, yeébboó Diosdih uúbúđih jūóhñitdih yeenit, chah ñi jīb waadá uúbhna, nuammít ñ wáac juyát muú pínah ñit chājap taga,*** ñt niijíp wut jĩ. Queéđdih jāih péanit, ñt bac bejep wut jĩ.

⁴⁷ Yeó jáap jumat pah Jesús Dioíh munná bohénadih āpĩ bejep wut jĩ. Páant ñ bohénachah ennit, sacerdotewā ñ maáta, Moisés ñ wutatjidiđ bohénit, bita maátabut caandíh ñt mao yohíhip wut yah jĩ.*

⁴⁸ Obohjeéhtih, ñ bohénachah joinít, nihat cáacwāboó búdí ñt weñep wut jĩ. Páant ñ weñechah jéihñit, ñ mao yohat túut niijná yahna, ñt jéih teo jwahcap wut jĩ.

20

Jesús ñ wēpat

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Biñ yeó jáap Jesús Dioih maú jóocman bóo juúhboó cáacwādhíh át bohénap wat jī. Páant ā bohénachah, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā watatjidih bohénit, bita maátabat caandíh nin pah ít níj uúbh joyóp wat jī:

² —Jwiít dih ma naáwá. ¿Deih wēpatjīh tibeé jwín páant ma chāj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ā wat? ít níjíp wat jī.

³ Páant ī níjíchah joinít, Jesúsbat nin pah át níj uúbh jói jwáubanap wat jī:

—**Weembát yeebdíh wā uúbh joibípa caá.** ⁴ ¿Juan Daabánidih déhe tigaá át daabáat táutji? yeeb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át watjican taniít? ¿Cáacwājeh níit ít daabáat táutjip? Jesús queétdih át níjíp wat jī.

⁵ Páant ā níjíchah joinít, queétjeh nin pah ít míc níjíp wat jī: “¿Ded pah tigaá jwī níj jepah bí? ‘Dios caandíh át watup taga’, jwī níj jepahachah, caánboó ‘Páant ā jamuchah yuhna, ¿dépanih tí caandíh ñi jepahcan?’ jwiít dih ā níj jāihbipna caá. ⁶ Obohjeéhtih, ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani yoobát ā jamup jī’, nihát cáacwā ī níj jenah joiná caá. Páant ī níj jenah joyóchah, jwiítboó ‘Cáacwājeh caandíh ít daabáat táutjip taga’, jwī níj jepahachah, queét jee dáhnajīh yohnit, jwiít dih ī maobipna caá”, ít níjíp wat jī.

⁷ Pánih míc wéhe péanit,

—Jwī jéihcan caá, ít níjíp wat jī.

⁸ —**Caán láa bácah weemdíh watnidih weembát yeebdíh wā naóhcan níit,** Jesús queétdih át níjíp wat jī.

Jiwá iguíhadih yeejép teo wāhñit naáwát

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Páant níj péanit, nin naáwátjīh cáacwādhíh át bohénap wat jī: “**Biíc newé jiwá iguíhdih ā momop**

be. Mom péanit, bitadhíh āih iguíhadih en dawá táutnit, biih baácboó jib jwahadhíh ā bejep be. Pánih bejniji maátápdih ā jígochap be.* ¹⁰ **Táttimah, iguíh ei láa, āih iguíh jībdi h náahna, caandíh teo wāhñidih āih iguíhana ā wah bojop yuh be. Obohjeéhtih, caanná ā juibínachah, iguíhadih en daonítboó caandíh teonit, ī maáih pínahdih wāhcanjeh, ī pūi ñuun yóh jwáuba bojop be.**

¹¹ **Táttimah, iguíha mínah biih caandíh teo wāhñidih ā jwáub wahap yuh be. Obohjeéhtih, ā juibínachah enna, caandíhbut biíc yoobó yeejép níijnít, jīb wāhcanjeh, ī mao ñuun yóh jwáuba bojop be.** ¹² **Páant ī chājat táttimah, biíhdih jwuh ā jwáub wahap yuh be, páant muntih. Obohjeéhtih, caandíhbut biíc yoobó ī mao ñuun yóh jwáuba bojop be.**

¹³ “**Páant ī chājatjidih ennit, iguíha mínah nin pah caanjéh ā níj jenah joyóp be, ‘Buu biíc peihcanni láa wā wahñitjidih ít yeejép chājap tagaá. ¿Buu ded pah tigaá wā chājbi? Wā wáuh wā oinidih wā wahachah, caánboodih yeejép chājat úmñit, ī jepahmi nacaá’, ā níj jenah joyóp yuh be.** ¹⁴ **Obohjeéhtih, iguíhadih teonitboó ī maáh wáuh ā juyáchah ennit, nin pah ī míc níjíp be: ‘Jwī maáh ā wanachah, ninboó iguíha mínah ā jumbipna caá. Pánihna, nin iguíhadih jwiítjeh bíbohat táut níjíná, ¿caandíh jwī mao yoh jíih?’ ī míc níjíp be.** ¹⁵ **Páant níjínít, ī maáh wáuhdih teonit, iguíhamant ub bac bejnit, ī mao yohop be.**

“Pánih mao yohat doonádih joinít, ī maáhboó ¿ded pah tigaá queétdih ā chājbi? ¹⁶ **Áih iguíhana**

jwúb juibínit, ã wũúhdih ï mawatji peéh queét teonitdih ã mao yohbipna caá. Queétdih mao yoh péanit, ãih iguúhadih bitaboodíh ã wũhbirna caá”, Jesús cãacwãdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít,

—iMa niiját pah ã yapca bojo naáh! cãacwã ït niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant ï niijíchah joinít, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Obohjeéhtih, caan páh tigaá ã jumbipna caá. Caandíhjuh mantih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij naóh daacáp tajĩ:**

‘Muu teonit táini jee dáhnadidh ñionit, ï náahcanni dahdih ï yohop yah be. Obohjeéhtih, queét ï yohni dahdihjuh tigaá Dios ã ñiwip. Caandíh ñionit, ãih muu pánihnidih chãjna, caán muudíh táí jenah enat túut niijná, choójboó caan dáhdih ã jwíih jwejep be. Caán jee pánihni Dios ã wahni pínah tigaá’, át niij daacáp tajĩ. (Sal 118.22)

¹⁸ Pánihna, ded jéih encanni dée pah caan dáhdih tóoc buagni ãih bácah dajni ã jumbipna caá. **Obohjeéhtih, deddih caan dáh ã buág jéen néehnit, ã boto yoh bojipna caá. Páant ã yapat dée, ded weém Dios ã wahnidih jepahcan, buadni ã jumbipna caá”,** Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

¹⁹ Jesús caán naáwátjĩh ã bohénachah joinít, “Jwiútdih niijná caá ã chãjap”, Moisés ã wutatjidih bohénit, sacerdotewã ï maátatabut ït niij jéihyep wut jĩ. Pánih jéihnit, Jesús ã naóh péanachahjuh, ïtih tewíhip wut yah jĩ. Obohjeéhtih, cãacwãbóodíh úmna, Jesúsdiñ ït jéih teo jwahcap wut jĩ.

Romano maáta ï úbát túutni dinero júdu

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰ Pánih jéih teo jwahcan, débólih teonit, ï maátadidh wúhat túut niijná, caandíh encanni pahjuh, ït en ñuún péenap wut jĩ. Pánihna, bita túinit pah jigohnitdihbut Jesús pebh ït wahap wut jĩ, mácah ã jepahachah, ï naóh yacat túut niijná. ²¹ Queét yeenitboó Jesúsdiñ nin pah ït niij úbh joyóp wut yah jĩ:

—Bohéní, yecanni jumna, Dios ded pah jwiútdih ã chãjat túutatdih yoobópdih ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cãacwã jwí niijíchah, maáta ï jumachah yahna, úmcanjuh yoobópdih mapí naóhna caá. Páant yoobópdih naóhni jumna, nin jwí úbh joyátdih ma jepahaá: ²² ¿Roma baácđidh moón ï maáh César ã úbát túutni dinero júduđidh caandíh jwí wũhachah, ã táí níit? ït niijíp wut jĩ.

²³ Páant ï niijíchah, ï yeeatdih jéihnit, nin pah queétdih Jesús át niij úbh jói jwúubanap wut jĩ:

²⁴ —**Dinero júduđidh weemdíh ñi júutú. ¿Caán júduđidh deíh móot, deíh wút tigaá ã jum? át niijíp wut jĩ.**

—Cesaríh móot, ãih wútbu ã jumna caá, ït niij jepahap wut jĩ.

²⁵ —**Caán láa bácah caán júdu Césaríh pínah caá. Pánihna, ãih pínah ã jumachah, caandíh wúhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ã jumachah, Diosbóodíh ñi wũhuú,** Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

²⁶ Páant ã niij jepahachah joinít, queét caandíh mácah jepahat túutíhnitboó jói yai ñúh bejnit, ït jéih jwúb yee úbh joicáp wut jĩ.

Cãacwã ï jwúb boo pud jũúwát pínah

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Páant queétdih ã jepahat táttimah, biquína saduceowã jwah Jesús pebh ït juibínap wut jĩ. Queét

saduceowã “Cãacwã w̃nna, ï jwúb boo p̃d jãóhcan niít”, niijnít ït jum̃p wat jĩ.* 28 Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdih ït niijíp wat jĩ:

—Bohéní, nin pah Moisés át niij daacáp tajĩ: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã w̃nuchah, ã úudboó weép jeñé áajidih jwúb áa jum̃t caá náahap. Pánihna, ã úudboó áa wih jwuhcanni jum̃na, éemp w̃nnihdih ã bíboho naáh, ã úud jeñé báadhda weh pah ï weh jum̃t pínah niijná’, jwiítidih Moisés át niij daacáp tajĩ.* 29 Biíc weh si-etewã ï jum̃p be. Weép jeñéboó áa jum̃, weh wihcanjeh ã w̃nup be. 30 ã úudboó weép jeñé áajidih ã jwúb áa jum̃p yuh be. Páant áa jum̃t táttimah, weép jeñé pahjeh m̃ntih, weh wihcanjeh caanbút ã w̃nup be. 31 Táttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúb áa jum̃na yuhna, caanbút weh wihcanjeh ã w̃nup be. Páant mícjeh queét nihát ï buúd beedép be. 32 Páant mi weha mána ï w̃n beedát táttimah, ï áajibut mi w̃nup be. 33 Pánihna, queét nihát ï áa jum̃nihji, nihát cãacwã ï jwúb boo p̃d jãúwáchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jum̃bi? saduceowã Jesúsdih ït niij úabh joyóp wat yuh jĩ.

34 Páant ï niijíchah joinít, Jesús nin pah át niij jepahap wat jĩ:

—Nin baácboó jum̃na, yad pínahdih ïpí ubna caá. ï weh yatádihbut ïpí w̃hna caá. 35-36 Obohjeéhtih, w̃nntiji ï jwúb boo p̃d jãúwát táttimah, Dios weh jum̃na, jeáboó jum̃nit, ángelwã pah ï jwúb w̃ncan niít. Pánih jwúb w̃ncan, ï jwúb áa jum̃can niít. 37 Obohjeéhtih, w̃nntiji ï boo p̃d jãúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wã niij naóhna caá: Moisésji iigní chálidih ã enatjidih nin pah át niij daacáp

tajĩ: ‘Dios nin pah weemdih ã niijíp jĩ: “Weém Abraham, Isaac, Jacob ï Maáh caá”, ã niijíp jĩ’, Moisés át niij daacáp tajĩ.* 38 ï w̃nat táttimah yuhna, ‘ï Maáh caá’, Dios át niijíp wat jĩ. ‘ï Maáh caá’, ã niijátjidih jéihnit, báadhnit ï jum̃atdih jwí jéihna caá. ¿Dios báadhnitdihjeh Maáh ã jum̃na caá! Pánihna, cãacwãih báach ã w̃nuchah yuhna, fih caolih páantjeh ã báadhna caá, Jesús át niijíp wat jĩ.

39 Páant ã niijíchah joinít, bita Moisés ã watatjidih bohénitboó,

—Ma túi jepahap be, Bohéní, ït niijíp wat jĩ.

40 Páant ã jepahachah joinít, úumna, bitabat caandih ït jwúb úabh joicáp wat jĩ.

*¿Cristo déhe ã jum̃a tigaá?
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

41 Jesús queétdih nin pah át jwúb niij úabh joyóp wat jĩ:

—‘Dios ã w̃hni pínah Cristo David jum̃a ã jum̃bipna caá’, ï niij naóhna caá. ¿Páant niij naóhna, ded pah niij bohé tigaá ï chãj? 42 Davidjijeh Salmos ï niijni tólih dih nin pah át niij daacáp tajĩ:

‘Wã Maáhdih Dios nin pah ã niijná caá: “Wã jéihyepmant bóo buwámant ma chéudú.

43 Pánih chéudnit, nihatdih ma wutuchah, meemdih en jéihnitdih wã yap yohat túutbipna caá”, ã niijná caá’, Davidji át niij daacáp tajĩ. (Sal 110.1)

44 Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, át niijíp wat jĩ. Páant ã niijíchah yuhna, ¿ded pah Cristo David jum̃a át jum̃ji? Jesús át niijíp wat jĩ.

* 20:27 Hch 23.8 * 20:28 Dt 25.5 * 20:37 Ex 3.6

Moisés ã wutajidih bohénit ï táicat

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Páant niij péanit, nihat ájeéh péenit ï joyóchah, nin pah ã bohénitboodih Jesús át niij naáwáp wut jï: ⁴⁶ “**¡Moisés ã wutajidih bohénitdih ñi túi chãja chaáh! Queét maátni yégueh túini chóo duonít, cáacwã ï enepdih ïpí táoh jib bejna caá. Bii dée jib chãjapboó bita queétdih túi wëi jwááh uúbátdih ïpí náahna caá. Jwiít judíowã jwí bohéat mūdih waáwápboó ïpí cháudna caá, nihat cáacwã queétdih ï túi wëi enat pínah niijná. Numah jeémépboobát bejnit, waáwápboó miicjeh cháudna, ïpí wëina caá.**

⁴⁷ **Obohjeéhtih, queét éemp wānnit yaádih mūnādih ïpí dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdhah ï dúuc wáina yuhna, cáacwã ï enepdih Diosdih maatápdih ïpí uúbhna caá, queétdih ï wëi enat pínah niijná. Páant ï chãjat jïib Dios queétdih búdí ã peéh chãjbipna caá**, Jesús át niijíp wut jï.

21

Éemp wānnih Diosdih mi wāhat
(Mr 12.41-44)

¹ Jesús ã enechah, Dioíh mūdih jamni dinero júdna ámohat paihdih búdí dinero bíbohnitboó Diosdih ï wāhni júdnadiah ït yacap wut jï. ² Páant ï yacachah, éemp wānnihbut chéne júdubitdih mi yacachah, át enep wut jï. ³ Páant ï yacachah ennit, nin pah ã bohénitdih át niij naáwáp wut jï:

—Nint éemp wānnihboó moh yéejnih yuhna, queét chah mi wāhap be. ⁴ Queét búdí dinero bíbohnit, ï náahcanni júdnadiah Diosdih ï wāhap be. **Obohjeéhtih, caántboó bainíbit bíbohnih nihat biíh pah bóonadih**

mi jïib chãjat déedih Diosdih mi wāh beedánap be, át niijíp wut jï.

Dioíh mūdih bita ï yohat pínah
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Biquína ã bohénit Dioíh mūdih wëi ennit, nin pah ït niij miic wéhenap wut jï:

—Nin muú túini caá. Túini jee dáhnajih ït chãjjip taga. Nin diítboó cáacwã Diosdih ï wāhniat túini caá, ït niijíp wut jï.

⁶ Páant ï niijíchah joinít, nin pah queétdih Jesús át niijíp wut jï:

—Maátcanjeh, **nihat buu ñi wëi ennidih yeebdih eníhcannitboó ï boto mao jéena beedábipna caá. Biic jee dáh biíh dahjih lajni ã wihcan niít**, át niijíp wut jï.

Péeni yeó jáap jätih ded pah ã yapat pínah

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Páant ã niijíchah joinít, queétdih nin pah ït niij uúbh joí enep wut jï:

—Bohéni, páant ma niiját ¿débólih tigaá ã yapbi? ¿Ded pah tigaá jwiít jwí jéihbi? ït niijíp wut jï.

⁸ Páant ï niijíchah joinít, nin pah át niij jepahap wut jï: “**¡Yeeb ñi túi chãja chaáh! Bitá ï yeeatdih ñi joicá bojoó. ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, dawá ï jūóhbiipna caá. ‘Yeejépwã ñi maáta ï wēpat dúuc wáinit, yeebdih túi ubni pínah ã jamna caá’, ï niijíchah yuhna, yeebboó ñi joyáh bojoó. ⁹ Dawá baácdih moón ï miic mawat doonádih joinít, biíh baácdih moón ï maatápdih yohíhna, ï miic mawat doonádhbat joiná, ñi umca bojoó. Péeni yeó jáap jätih páant ã yapbipna caá. Obohjeéhtih, caán péeni yeó jáap caán láajeh ã nihcan niít.**

¹⁰ “Caán láa biic baácdih moón biíh baácna bejnit, ï miic maobipna caá. Pánihna, nihat baácboó búdí miic mawat ã jumbipna caá. ¹¹ Dawá pehbhoó búdí baác méméat, nuugúp láa, wépép wānat ã jamuchah, dawá ï

wunbipna caá. Nin baácboó tabit yeejép ã yapachah, jeámantbut úum náah jamni ã jigohbipna caá. ¹² Obohjeéhtih, páant ã yapat pínah jãtìh, yeebdìh enìhcannitboó teonit, yeejép ã chãjìpna caá. Pánìh chãjìt, ñi míc wáacat muúdh moón maátadih naóh yacnit, nemat muúboó ã nemat túutbipna caá. Wíihwã ñi jumat jìib dawá baácdih moón ã maátadihbut yeebdìh ã naóh yachìpna caá. ¹³ Yeebdìh páant yeejép ã chãjìchah, wíih doonãdih queétdih ñi naóhbipna caá. ¹⁴ Páant ã yapat pínahdìh jéihnit, ã naóh yacachah, ded pah ñi jepahat pínahdìh jãtìh ñi jenah joicá bojó. ¹⁵ Weéumboó ded pah ñi naáwát pínahdìh wã jéihyabipna caá. Páant ñi naáwáchah joinít, yeebdìh naóh yacnit ã jéih niij jwúubacan niít.* ¹⁶ Ñi mána, ñi úudwã, ñi déewã, ñi pej jamnitbut yeebdìh naóh yacnit, ñi maátadih ã tewat túutbipna caá, nemat muúboó ã nemat pínah niijná. Biquínadih nemat muúboó nem, bitadih ã mao yohbipna caá. ¹⁷ Pánìhna, wíihwã ñi jumat jìib, nihat yeebdìh ã en jãihbipna caá. ¹⁸ Páant ã chãjìchah yuhna, Dios yeebdìh ã túi wapbipna caá, ñi buúdcát pínah niijná. ¹⁹ Páant yeebdìh yeejép ã chãjìchah yuhna, Diosdìh cádahcan, wunna yuhna, Diosjeéh páantjeh ñi túi jumbipna caá.

²⁰ “Bíih baácdih moón soldad-owã Jerusalén tãtchidih ã ñuh púuda bojìpna caá, díitboó jamnit ã jéih jwei báccat pínah niijná. Páant ã ñuh púuda bojìchah ennit, ‘Nin tãtchi buúdná caá ã chãjìp’, ñi niij jéihbipna caá. ²¹ Pánìh jéihnit, Judea baácdih jamnit jeená

ã jwei béje naáh. Jerusalén tãtchi díitna jamnitboó ã jwei báccat beje naáh. Wápchìboó jamnit jweiná, tãtchina ã jwúub waad béjca bojo naáh. ²² Páant ñi jweicáh, caán láa Diosdìh jepahcannit judíowãdìh ã yap yohatji jìib ã peéh chãjìchah, yeebdìhbut ã chãjìbipna caá. Páant ã yeejat peéh ã chãjìchah, jon jãtìh Dios naáwãdìh naóh yapanit ã daacãtjidih bíic yoobó ã jumbipna caá.* ²³ Dedh wudu jamnidìh, weh túuhnìhdìhbut jweyát chah ã buobipna caá. Caán láa Dios judíowã ã yeejatdìh búdí ãjìt, queétdih búdí ã peéh chãjìbipna caá. Páant ã chãjìchah, nin baácdih moón tabit ã jigahbipna caá. ²⁴ Biquínadih ã mao yohbipna caá. Bitaboodìh teonit, ñih baácna jumat yoobó ã ab bejbipna caá. Jerusalén tãtchidih moondìh beedãnit, queét judíowã nihcannit caán tãtchidih waadnit, maáta ã jumbipna caá. Túttimah, Dios ã jenah joyãtji pah, maáta ã jamatdìh ã jwúub dáuc wáibipna caá”, Jesús ãt niijìp wat jì.

Nihat cáacwã úud jeñé ã jwúub dei jwúuwát pínah

(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ “Caán péeni yeó jáap tóah jwúuwáchah, yeó, widh, cúiwãbut mácah ã jigohbipna caá, Dios ded pah ã chãjìt pínahdìh cáacwã ã jéihyat pínah niijná. Búdí maj ã nolihat yáaat pah ã yáabipna caá. Pánìhna, jeáboó jamni mácah jigohatdìh ennit, búdí yáaatdìhbut joiná, nihat baácdih moón tabit úumnit, búdí ã náhni dahwabipna caá.*

²⁶ Pánìh úumnit, nin baác ded pah ã yapat pínahdìh búdí jenah joinít, jeámant jamni ã túut nuumáchah enna, náhni

* 21:15 Lc 12.11-12 * 21:22 Os 9.7 * 21:25 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.31; Ap 6.12-13

joicánnit pah í jumbipna caá.
 27 Páant ã yapachah, weém
 nihat cáacwã úud jeñé, maáh
 waadniji, mah tólihjĩh, búdí
 yeh iigátjĩhbut wã jwúub dei
 jãóhbirna caá. Páant wã jwúub
 dei júúwáchah, nihat cáacwã
 í enbirna caá.* 28 Pánihna, wã
 jwúub dei júúwát pínahdih ded
 pah ã júut waáwátdih ennit,
 úumcan, ñi náhni dahwaca bo-
 joó. Yeebdíh táí ubni waicanjeh
 wã jãóhbirna caá.

29 “Higuera nah, biih nahbut
 ded pah ã jumátdih ñi náhninaá.

30 Caan náh jáap wawá ã
 jumuchah ennit, jópchi ã
 tóah júúwátdih ñipí jéihna caá.

31 Pánihat pah wã niijátji biic
 yoobó ã yapachah ennit, ‘Jesús
 nin baácboó maáh jumúdhíh ã
 jwúub dei júúwát pínah bahnijeh
 ã judhna caá’, ñi niij jéihbirna
 caá.

32 “Yoobópdih yeebdíh wã
 naóhna caá. Wã niijátji biic
 yoobó ã yapat pínah jãtíh, nihat
 caán júut waáwátdih ennitboó
 í wancan niit. 33 Nihat nin
 baác jeábut ã buudbirna caá.
 Obohjeéhtih, wã naáwátboó
 buudcánjeh, nihat biic yoobó ã
 yapbirna caá.

34 “Yeéb ñi táí jenah joyó
 chaáh! Búdí numah jeémátdih
 chãj, babh máihnit, dawá bií
 déedih bíbohátjijeh jenah joiná,
 wã jwúub dei júúwát pínahdih ñi
 jenah joicán niit. Pánih jenah
 joicán, ñi jéihcat láa yeebdíh ñi
 yéejat peéh chãjadih wã jãóhbirna
 caá. 35 Nihat baácđih moonbát
 í jenah joicát láa wã jwúub dei
 jãóhbirna caá. 36 Pánihna, yeó jáap
 jumátdih pah táí jenah joinít, Dios
 ã teo wáacátđih ñi úúbú, yeejép
 ã yapachah yahna, weemđih ñi
 cádahcat túut niijná. Pánih yap
 yohnit, weemđih cádahcan, weém

nihat cáacwã úud jeñé pebh
 tíccanjeh ñi ñuhbirna caá”, Jesús
 át niijíp wut jĩ.

37 Yeó jáap jumátdih pah Dioíh
 muúboó bohénit, cheyeh jumátdih
 pah tátdhimant jwúub bac bejnit,
 Olivo Jeéboó Jesús wã ípí jumátdih
 wut jĩ.* 38 Pánihna, cáacwãboó Jesús ã
 naáwáchah búdí joíhñit, cheibitjeh
 jáanit, Dioíh muúboó ípí juibí páñap
 wut jĩ.

22

Judas maátajĩh ã múic wéheat

(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-
 11; Jn 11.45-53)

1 Paacánni pandih jeémát yeó
 jáap, Pascua í niijní, bahñibit át
 judhdup wut jĩ. Caán yeó jáapndih
 dawá cáacwã Jerusalén tátdhina
 ípí múic wáacap wut jĩ.* 2 Caán
 láa sacerdotewã í maáta, Moisés ã
 wutátjidih bohénit biicđih, Jesúsđih
 í tewat pínahdih ít múic wéhenap wut
 jĩ. Obohjeéhtih, í tewechah, nihat
 cáacwã iijnit, queétdih í múic mawat
 pínahdih ít úumup wut jĩ. Pánih
 úumna, cáacwã í encah, ded pah
 Jesúsđih teonit, í mawat pínahdih ít
 bidip wut jĩ.

3 Páant í bidat pónih, nemépwã í
 maáh, Judas, Iscariote í niijníđih át
 waadáp wut jĩ. Caán Judas, Jesús
 ã bohéni ã jumuchah yahna, áih
 jenah joyátđih át túut nuumup wut
 jĩ. 4 Pánih jenah joyát túut nuumñí
 Jesús pebh queétdih duó wáyat
 túut niijná, sacerdotewã í maáta,
 Dioíh muúđih wapnit í maátadihbut
 naáwáđih át bejep wut jĩ.

5 Páant ã naáwáchah wéi joinít,
 —Cáacwã í encah, ded pah
 soldadowã Jesúsđih í tewat pínah
 niijná, ma duó wáyat pínah jíib,
 meemđih jwí jíib chãjbirna caá,
 Judasđih ít niijíp wut jĩ.

6 Páant í niijíchah joinít, jepahna,
 cáacwã í encah, Jesús pebhna ã duó

* 21:27 Dn 7.13; Ap 1.7

* 21:37 Lc 19.47

* 22:1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

wáyat pínahdih Judas át jenah joi bídip wat jī.

Jesús ā bohénit biícđih ā pée jeémát (Mt 26.27-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Paacánni pandih jeémát yeó jáap, oveja wáúhdih ípī maoni yeó jáap, Pascua ī niijní yeó jáapdih, ⁸ Pedro, Juandihbut ā namah jeémát pínah muúđih bidat táttna, Jesús át wahap wat jī. Pánih wahnit, nin pah queéđdih át niijíp wat jī:

—**Pascua yeó jáapdih biícđih jwī jeémát pínahdih, ñi ámhohi jwuhúá,** át niijíp wat jī.

⁹ Páant ā niijíchah joinít,

—¿Dedjīh tigaá ámhohodih jwī bejbi? Ít niij úabh joyóp wat jī.

¹⁰ —**Jerusalén tátchidih ñi waadáchah, wáam dahjīh mah beoni yeebdíh ā jwááhbipna caá. Ájeéh bejnit, ā waadni muúđih yeebút ñi pée waadá.** ¹¹ **Waadní, caán muú mínahdih nin pah ñi niij úabh joyoó:** ‘**“¿Deyoob tigaá Pascua jeémátđih wā bohénitđih wā namah jeémát tólih pínah ā jam?” Bohéni ā niijná beé’, caandíh ñi niijí.** ¹² **Páant ñi niijíchah joinít, búdí chah bóo tólih, nihat jwī náahat jam beední tólihđih ā jáutbipna caá. Caán tólihboó Pascua jwī jeémát pínahdih ñi chājaá,** queét chénewáđih át niijíp wat jī.

¹³ Páant ā niijíchah joinít, Jerusalén tátchina ít bejep wat jī. Caanná jaibínit, nihat Jesús ā niijátji pah ít jwááap wat jī. Pánihna, queéđdih jáutni tólihđih waadní, Pascua ī jeémát pínahdih ít chājap wat jī.

¹⁴ Í jeémát hora ā juyúchah, í ámhohi tólihna jaibínit, Jesús ā bohénitđih át namah jeémép wat jī. ¹⁵ Páant í jeéméchahjeh, nin pah queéđdih át niijíp wat jī:

—**íWā wunat pínah jātih, nin Pascua jeémátđih yeebdíh búdí wā namah jeémíhip be!** ¹⁶ **Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Dios pehbhoó jwī jumat pínah jātih, chéneji nindih wā jwúub jeémp jwahcan niít. Dios ā jenah joyátji pah ā maáh jamuphoó biícđih jwī jwúub jeémpbipna caá,** queéđdih át niijíp wat jī.

¹⁷ Páant niij péanit, jiwá iguúh mac jamni pamapđih ubnit, “**Táina caá, Paá**”, Diosdih niij péanit, ā bohénitđih át wáhap wat jī.

—**Dáa, yeebjéh ñi babhbaá.** ¹⁸ **Weém páant bóojeh wā babh péa jwahna caá. Dios ā maáh jamuphoó biícđih jwī jwúub babhbipna caá,** Jesús át niijíp wat jī. Páant ā niijíchah joinít, ít babhbat wat jī.

¹⁹ Páant í babhbat táttimah, pandih ubnit, “**Táina caá, Paá**”, Diosdih niij péanit, ā bohénitđih át daj wáhap wat jī.

—**Nin pan wíih bácah panihni caá. Nindih wā dajat pah, weemdíh í maobipna caá, yeebdíh wā táí ubat pínah niijná. Pánihna, yeebdíh wā wun wáhatđih náhninit, nindih ñi jeémé,** queéđdih át niijíp wat jī.

²⁰ Pascua jeémátđih jeémp péanit, Jesús bíh pamapđih jwúub ubnit, nin pah queéđdih át niijíp wat jī:

—**Nin iguúh mac wíih meép panihni caá. Wíih meépjīh ñi yéejat jíib buúdáátđih jíib chājna, Dios biícđih ñi táí jumat pínah niijná, yeebdíh wā wun wáhbipna caá.*** ²¹ **Obohjeéhtih, ñi joyoó. Weemdíh eníhcannitđih duó wáini pínah wā pebh ā chúudna caá.***

²² **Wā íp jon jātih weemdíh ā watatji biíc yoobó wā wanbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitđih duó wáiniboodíh**

* 22:20 Jer 31.31-34 * 22:21 Sal 41.9

Dios bádí ã peéh chãjbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

²³ Páant ã niijíchah joinít, “¿Déhe tiguaá ã ðuó wáibi?” queétdih it míc niij úabh joyóp wat jĩ.

“¿Déhe tiguaá maáh panihni ã jumbi?” it míc niiját

²⁴ Pániñ jeémpnajeñ, ã bohénitboó nin pah it míc niij úabh joyóp wat jĩ: “¿Jwíjeéh jamni déhe tiguaá maáh panihni ã jumbi?” it niijíp wat jĩ.*

²⁵ Páant it míc niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át niij naáwáp wat jĩ: “**Judiówã nihcannit it maáta ñih cáacwãdih tubit watnit caá. Pániñ chãjna, ‘Yeebdíh wã táu teo wáacna caá’, queétdih ipĩ niijná yuh caá.**

²⁶ **Obohjeéhtih, queét it chãjat pah, yeéb ñi chãjca bojoó. Ded chah jamíhna, údyi pah ã jamu naáh. Maáh jamíhna, teo wãhni pah ã jamu naáh.*** ²⁷ **Jeémp chãudnitdíh teo wãhnitboó jeémátdih ipĩ cáagna caá. Pániñna, jeémpnitboó maáta panihnit it jamna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñi Maáh jamna yuhna, teo wãhni pah wã jamna caá.***

²⁸ “Yeéb wãjeéh pée cádahcan, yeejép ã yapachah yuhna, ñi jweicáp be. ²⁹ Páant ñi jamuchah, wã ip weemdíh maáh ã waadaát pah mantih, yeebdíhbut maáta wã waadábipna caá, ³⁰ doce judiówã poómp it maáta ñi jumat pínah niijná. Páant bólihna yeebdíh wã jwúub namah jeémp babhhipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.*

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát

(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Jn 13.36-38)

³¹ Páant queétdih niij naóh péanit, Pedroboodíh nin pah át jwúub niij naáwáp wat jĩ:

—**Simón, Simón, meemdíh bainí wã naáwíhna caá. Yeéb niñat weemdíh ñi cádahat pínah niijná, Satanás Diosdih át úabáp wat yuh be.** ³² **Obohjeéhtih, ma cádahcat pínah niijná, weémboó meemdíh bádí wã úabáp be. Pániñna, jwúub táu jenah joinít, bita wíhwãdih ma teo wáacá, queétdih biíc yoobó it jwúub táu jenah joyát pínah niijná,** Pedrodih át niijíp wat jĩ.

³³ —Maá, majeéh weemdíhbut nemat muúboó it nemechah, it mawachah yuhna, weémboó meemdíh wã cádahcan niit, Pedro át niijíp wat yuh jĩ.

³⁴ —**Pedro, meemdíh yoobópdih wã naóhna caá. Buujeh mujbai ã ewat pínah jãtíh, biíc peihcanni láa ‘Caandíh wã jéihcan caá’, ma niij yeebipna caá,** Jesús caandíh át niijíp wat jĩ.

Caandíh it tewat pínahdih Jesús ã naáwát

³⁵ Pedrodih páant niij péanit, niñat ã bohénitdih nin pah Jesús át jwúub niij úabh joyóp wat jĩ:

—**Wíih doonádh naáwát táutna, yeebdíh wã wahachah, dinerodih ubcan, bií déedih yacat pínah wuh wuúhdih ubcan, zapatosdihbut ubcah yuhna, ¿náahat yeebdíh ã jamnit jĩ? át niijíp wat jĩ.***

—Jwiitdih náahat ã wihcan jĩ, it niij jepahap wat jĩ.

³⁶ —**Obohjeéhtih, buu láa ded dinero bíbohni, bií dée yacat pínah wuh wuúhdih bíbohni but ã ub beje naáh. Íbat naadíh bíbohcani áih jih bóo yéguéh chóodih jíb chãj wãhniñ, caán jíbjiñ íbat naadíh ã jíb chãja naáh. Tubit tobohat láa júóhna caá ã chãjap.** ³⁷ **Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah weemdíh it niij daacáp tají. ‘ ‘Yeejép**

* 22:24 Mt 18.1; Mr 9.34; Lc 9.46 * 22:26 Mt 20.25-27; 23.11; Mr 9.35; 10.42-44 * 22:27 Mt 20.28; Mr 10.45; Jn 13.12-15 * 22:30 Mt 19.28 * 22:35 Mt 10.9-10; Mr 6.8-9; Lc 9.3; 10.4

chãjni caá”, niijnít, caandih í peeh chãjbipna caá’, ít niij daacáp taji.* Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Páant í niij daacátji biic yoobó weemdih enihcannit í chãjbipna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.

³⁸ —¡Maá, ma eneeé! Ninjĩh chéne íbat naá ã jumna caá, queét ít niijíp wut jĩ.

—**¡Páant bóojeh! Caandih ñi jeh nah jói cádaahaá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.**

Getsemaní pácahi jumapboó Jesús á uúbát

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Páant niij péa, bac bejnit, cheyeh jumap pah ãpĩ bejepboó Olivo Jeehá át jwúub bejep wut jĩ. ã bohénitbat ájeéh ít bejep wut jĩ.

⁴⁰ Caanná juibínit, Jesús nin pah queétdih át jwúub niijíp wut jĩ:

—**Yeebdih Satanás á yéjeaat táutachah, caandih jepahcat táut niijná, Diosdih uúbát caá náahap, át niijíp wut jĩ.**

⁴¹ Páant niij péa, chibít yuúpbít bej, bódicha caj yoh ñajnit, ⁴² **“Paá, ma náahna, weemdih ma wunat táutca bojó. Obohjeéhtih, weém wã wuníhcah yahna, meémboó páant ma náah yacachah, wã wun wãhbiipna caá”,** át niijíp wut jĩ.

⁴³ Páant á niij uúbáchahjeh, Dios á wahni ángel caandih jíghnit, át teo wáacap wut jĩ. ⁴⁴ Tubit jíghnit, Jesús á ípdih búdí át uúbáp wut jĩ. Pánih uúbhnit, búdí tãp bejna, meépjh widni át chínap wut jĩ.

⁴⁵ Pánih uúbh péa, jwúub ñah ñuhnit, á bohénit pebh át jwúub juibínap wut jĩ. Páant á jwúub juibínachah, búdí jíghnit, tubit chuuná, ítát úwah bejep wut jĩ.

⁴⁶ Páant í úwachah ennit, Jesús queétdih nin pah át niij wúcap wut jĩ:

—**Ñi jáa bojó. ¿Dépanih úo tiguaá ñi chãj? Yéejatdih táí yap**

yohat táut niijná, Diosdih uúbát caá náahap, át niijíp wut jĩ.

Jesúsdi enihcannit caandih í tewat

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús páant á niijíchahjeh, dawá cáacwã ít juibínap wut jĩ. Judas, Jesús á bohéniji, queétdih át duó wái juibínap wut jĩ. Pánih duó wái juibínit, Jesúsíh páo tíbdih nomnit, caandih át uúbáp wut jĩ. ⁴⁸ Páant á uúbáchah, Jesús caandih nin pah át niij uúbh joyóp wut jĩ:

—**¿Judas, weém nihát cáacwã úud jeñédih páo tíb nomnit uúbhna, weemdih enihcannitdih júut níit ma chãjap? át niijíp wut jĩ.**

⁴⁹ Páant á niijíchah, Jesús á bohénit ded pah á yapat pínahdih jéíhnit, nin pah caandih ít niijíp wut jĩ:

—¿Maá, nin jwĩ bíbohni íbat naajĩh queétdih jwĩ mao jíh? ít niijíp wut jĩ.

⁵⁰ Páant í niijíchahjeh, biic Jesús á bohéniboó sacerdotewá í maáhdih teo wáhníh jéihyepmant bóo moli chóodih át dúuc bóod yohop wut jĩ.

⁵¹ Páant á dúuc bóod yohochah ennit,

—**Páant ñi chãjca bojó, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.**

Páant niijnít, áih moli chóo jumapjiboó teo jáhanit, boanachah, jáap chóo át jíghop wut jĩ. ⁵² Pánih boonanit, sacerdotewá í maáta, Dioh muúdhíh wapnit soldadowá í maáta, bita maáta bícdih caandih tewedih juibínitdih nin pah át niij uúbh joyóp wut jĩ:

—**¿Dépanihna nuumnídhíh tewat pah íbat naaná, máa quiítnadihbat ubnit, weemdih tewedih ñi jóóh? ⁵³ Yeó jáap jumap pah Dioh muúboó ñijeéh wã jumachah yahna, weemdih ñi teocap be. Obohjeéhtih, buu nemépwa í maáhdih jepahnit,**

ded pah ñi weñat pínahdih Dios ã chãjat túatna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.*

Pedro ã yeeat

(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Pánih Jesúsdiht teonit, sacerdotewã ã maáih munná ãt ub bejep wut jĩ. Páant ã ub bejehah, Pedroboó yuúpjeh ãt en péenap wut jĩ. ⁵⁵ Maáih munná waád juibínit, Jesúsdiht teonitji soldadowã wáihyat júdu díitboó tã ãt cáo jwejep wut jĩ. Pánih cáonit, ãt méé chãud púda bojop wut jĩ. Pedrobát ã cátiht ãt méé chãudap wut jĩ. ⁵⁶ Páant ã chãudachah ennit, biíc teo wãhniht queétdih nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Ninbat Jesúsjeéh jumni beé, mit niijíp wut jĩ.

⁵⁷ Obohjeéhtih, Pedro nin pah ãt niij yeenap wut jĩ:

—Caandíh wã jéihcan caá, ãt niijíp wut jĩ.

⁵⁸ Túttimah, biíh jwuh Pedrodih ennit,

—Meembát ãjeéh jumni caá, ãt niijíp wut jĩ.

—Nihcan caá, Pedro ãt jwáub niij yeenap wut jĩ.

⁵⁹ Biíc hora túttimah, biíh jwuh bitadih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Yoobópdih tigaá ninbat Jesúsjeéh jumni caá. Caandíh péenit Galilea baácdih moón múicjeh caá. Ninbat Galilea baácdih bóo jumna, ãjeéh péeni mun tigaá, ãt niijíp wut jĩ.

⁶⁰ —Ma niijnídih wã jéihcan caá! Pedro ãt jwáub niij yeenap wut jĩ.

Páant ã niijichahjeh, mujbai ãt ewep wut jĩ. ⁶¹ Páant ã ewechahjeh, Jesús Pedrodih ãt tac púud enep wut jĩ. **“Buu chei mujbai ã ewat pínah játiht, ‘Weém nin newédih wã jéihcan caá’, biíc peihcanni láa ma niij yeebipna caá”**, Jesús ã niijátjidih Pedro ãt náhninap wut

jĩ. ⁶² Pánih náhninit, bac bej, búdí ãt juñúp wut jĩ.

Jesúsdiht deohnit, ã puñat

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesúsdiht wapnit soldadowã caandíh yeejép deohnit, ãt puñap wut jĩ. ⁶⁴ Pánih púinit, ãih quíbdih nem chéonit, nin pah ãt niij wábh joí dehwep wut jĩ:

—¿Déhe tibeé meemdíh pái? ãt niijíp wut jĩ. ⁶⁵ Pánih chãjnit, Jesúsdiht yeejép ãt niij jãihñap wut jĩ.

Maáta Jesúsdiht ã naóh yacat

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Baáb jéenechah, judiówã ã maáta, sacerdotewã ã maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbat ãt múic wáacac wut jĩ. Páant ã múic wáacachah, soldadowã Jesúsdiht ãt ub waad béjep wut jĩ. ⁶⁷ Caanná ã ub waad juibínachah, queét múic wáacacnitboó nin pah Jesúsdiht ãt niij wábh joyóp wut jĩ:

—Jwiútdih yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios ã wahni Cristo níit? ãt niijíp wut jĩ.

—**Yeebdíh wã naáwáchah yuhna, ‘Yoobópdih nihcan caá’, ñi niijbípna caá.** ⁶⁸ **Yeebdíhbat wã wábh joyóchah, ñi jepahcan níit.** ⁶⁹ **Obohjeéhtih, Dios chah wépní ã jéihyepmant bóo buwámant weém nihát cáacwã úud jeñé chãudnit, nihátidih wã wutbipna caá**, Jesús queétdih ãt niij jepahap wut jĩ.

⁷⁰ —Páant niijná, ¿Meém Dios wáuh níit? ãt niij wábh joyóp wut jĩ.

—**Caan tigaá weém**, Jesús ãt niij jepahap wut jĩ.

⁷¹ Páant ã niij jepahachah joinít, queétjeh nin pah ãt múic niij wéhenap wut jĩ:

—Nin Diosdiht búdí ã yéj naáwáchah, jwí joiná caá. Pánihna, biíh naóh yacni pínahdih bidat náahcan caá, ãt niijíp wut jĩ.

* 22:53 Lc 19.47; 21.37

23

Maáh Pilato pebhna Jesúsdiĥ ĩ ub bejat

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Queét maátajeh múic wéhe péanit, Jesúsdiĥ Pilato pebhna ĩ ub bejep wat ĩ. ² Ā pebhna ub ĵuibínit, Jesúsdiĥ nin pah ĩt niĳ naóĥ yacap wat ĩ:

—Nin newé jwĩ déewādiĥ ā yee naáwáchah, jwĩt jwĩ joyóp be. Jwĩ maáh Césardiĥ dinero ā wāhat tútcap be. ‘Weém Dios ā wahni Cristo ñi maáh caá’, āpĩ niĳíp be, Pilatodiĥ ĩt niĳíp wat ĩ.

³ Páant ĩ niĳíĥah joinít, Pilato Jesúsdiĥ nin pah āt niĳ úubĥ joyóp wat ĩ:

—¿Meém judíowā ĩ maáh níit? āt niĳíp wat ĩ.

—**Ma niĳát pahjeh tigaá**, Jesús āt niĳ jepahap wat ĩ.

⁴ Páant ā niĳíĥah joinít, Pilato sacerdotewā ĩ maátadiĥ, bita en ñuhnitdiĥbut nin pah āt niĳíp wat ĩ:

—Nindiĥ dedé peéĥ mawat wiĥcan caá, āt niĳíp wat ĩ.

⁵ Obohjeéhtih, páant ā niĳíĥah joinít, queét chah ĩt naóĥ yacap wat ĩ.

—Caán niĥat ā bohénitdiĥ yeejép ā chājat túttna caá. Galilea baácdih moondih jwíĥ bohénit, Judea baácdih moondih, nin tútchidiĥ moondihbut yeejép āpĩ bohéna caá, ĩt niĳíp wat ĩ.

Herodes Jesúsdiĥ ā úubĥ joyát

⁶ Páant ĩ niĳíĥah joinít, Pilatoboó queétdih nin pah āt niĳ úubĥ joyóp wat ĩ:

—Galilea baácdih moondih jwíĥ bohéna, ¿nin Galilea baácdih bóo níit? āt niĳíp wat ĩ.

⁷ —Caán baácdih bóo tigaá, ĩt niĳ jepahap wat ĩ.

Páant ĩ niĳ jepahachah joinít, Galilea baácdih moondih Herodes maáh ā ĵumuchah, Pilato Herodes

pebhna Jesúsdiĥ āt wahap wat ĩ. Pascua yeó jáapnadiĥ Herodes Jerusalén tútchiboó ĵuibíni āt ĵam jwuhap wat ĩ. ⁸ Páant ā wahni Herodes pebhna ā ĵuibínachah, Herodesboó caandih ennit, búdí āt weñep wat ĩ. Jesús ded pah ā chājat doonádiĥ joiníĵi maátápdih Jesús ā wēp chājatdiĥ búdí āt eníĥip wat ĩ. ⁹ Pániĥna, Jesús Herodes pebhna ā ĵuibínachah, Herodes maátápdih ātiĥ úubĥ joí ñuunáp wat yah ĩ. Obohjeéhtih, caandih Jesús āt jepahcap wat ĩ. ¹⁰ Sacerdotewā ĩ maáta, Moisés ā wutatjidiĥ bohénitbut, Herodes pebhna ĵuibí ñuhnit, Jesúsdiĥ chah yeejép ĩt naóĥ yacap wat ĩ. ¹¹ Túttimah, Herodes āiĥ soldadowā bíicdiĥ yeejép niĳínit, Jesúsdiĥ ĩt dehwep wat ĩ. Pániĥ deohnit, túini yégueĥ chóo, maáh ā dawat dée chóodiĥ yacnit, Pilato pebhna ĩt wah jwúuba bojop wat ĩ. ¹² Pániĥna, caán yeó jáapjeh Jesúsdiĥ ĩ múic wah jwúuba boj ñuhna, Herodes Pilatojĥ ĩt múic wēi jwíĥip wat ĩ. Páant ĩ chājat pínah jātiĥ ĩt múic eníĥcap wat ĩ.

Jesúsdiĥ ĩ mao yohat tútat

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.38–19.16)

¹³ Jesúsdiĥ Pilato pebhna ĩ jwúub ub ĵuibínachah, Pilatoboó sacerdotewā ĩ maátadiĥ, judíowā ĩ maátadiĥ, cáacwādiĥbut āt múic wáacat tútup wat ĩ. ¹⁴ Páant ĩ múic wáacat túttimah, nin pah queétdih āt niĳ naáwáp wat ĩ:

—Nindiĥ weemdiĥ ub jāóhniĥ, ‘Cáacwādiĥ yeejép chājat túttni caá’, ñi niĳ naóĥ yacap be. Páant ñi niĳ naóĥ yacachah joinít, yeéb ñi enechah, caandih wā úubĥ joí beedánap be. Obohjeéhtih, dedé peéĥ mawat caandih ā wiĥcan caá. ¹⁵ Herodesbut caandih úubĥ joí ennit, dedé ā yeejatjidiĥ bid ĵuicánjeh, jwĩ pebhna āt jwúuba bojop taga. ¹⁶ Pániĥna, caandih puñat túttnitjeh, wā bacabipna

caá, Pilato queédih átih niijíp wut yuh jĩ.

17 Pascua jumat pah nemat muúboó jamni ĩ náahnidih Pilato āpĩ bacanap wut jĩ. 18 Pánihna, “Jesúsdih wā bacami caá”, ā niijichah joinít, nihát cāacwā nin pah ĩt niij ĩaacáp wut jĩ:

—¡Caán newédih bacacanjeh, ma mao yohat tútú! ¡Barrabásboodih jwiítidih ma baca wāhuú! ĩt niijíp wut jĩ.

19 Jerusalén tátchiboó jamnit Romano maátadih ā yohíhatji jíb, bitadih ā mao yohatji jíibbut, Barrabás nemat muúboó át jamup wut jĩ. 20 Pánihna, Pilato Jesúsboodih bacáihnit, cāacwādh ĩt jwáub wábh joyóp wut jĩ, páant muntih. 21 Obohjeéhtih, páant ā bacáihchah joinít,

—¡Cruzboó péoh dodhnit, caandih ma mao yohat tútú! ĩt niij ĩaacáp wut jĩ.

22 Páant ĩ niij ĩaacáchah joinít,

—Yeéb páant ñi niij ĩaacáchah, ¿dedé tigaá caán ā yéej chājatji jam? Obohjeéhtih, dedé ā yéejat peéh mawat ā wihcah, caandih wā mao yohat tútucan niít. Pánihna, puñat tútutnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queédih át niij jepahap wut jĩ.

23 Obohjeéhtih, páant ā niijichah joinít, chah ĩt yoób ĩaacáp wut jĩ, buca.

—Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! ĩt niijíp wut jĩ.

Páant tabit ĩ niij ĩaacáchah joiná, Pilato ā jenah joyát tút nuumnít, 24 ĩ niiját pah át chājat tútup wut jĩ. 25 Pánih jepahnit, cāacwādh mao yohni, nemat muúboó jamni, cāacwā ĩuúbhni Barrabásboodih Pilato át bacanap wut jĩ. Jesúsdih cruzboó át yoób mao yohat tútup wut jĩ, buca.

Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ĩ mawat

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Jesúsdih soldadowā cruzdih bewanit, caandih mao yohat tút niijná, ĩt ub bejep wut jĩ. Pánih ub bejnit, Simón wut jamni, Cirene tátchidih bóodih ĩt jwāáap wut jĩ. Jerusalén tátchidih ā waád juibínachah, caandih Jesúh cruzdih ĩt bewat tútup wut jĩ. Pánih bewat tútutnit, Jesús táttimah caandih ĩt péeat tútup wut jĩ.

27 Jesúsdih ĩ ub bejchah, dawá cāacwā caandih ĩt en péenap wut jĩ. Yaádhbut caandih búdí ĩt ĩaac júí péenap wut jĩ. 28 Páant ĩ ĩaac júí péenachah, tac páud ennit, Jesús queét yaádhidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Yeéb Jerusalén tátchidih moón yaadá, weemdih ñi jáicá bojó. Yeéb mícjeh, ñi wehdihbut juñat caá náahap.** 29 **Biéh yeó jáap yeebdih yeejép ā yapachah, ‘Weh wihcannit yaádh chah wēnit ĩ jamna caá’, ñi niijbípna caá.** 30 **Pánihna, úum jweíhna, ‘¡Jeená jwiítidih ma jāh júúwú!’ ñi niijbípna caá.***

31 **Ñi jenah joyó. Weém táini wā jamuchah yuhna, weemdih yeejép chājnit, yeéb yéejnitboodih bácah, chah yeejép ĩ chājbipna caá,** át niijíp wut jĩ.

32 Jesúsdih, chénewā yéej chājnitdihbut ájeéh mao yohat tút niijná, Waó lidíp Dah wut jamni jeéboó soldadowā ĩt ub bejep wut jĩ. 33 Caán jeená juibínit, Jesúsdih cruzboó péohnit, ĩt pud dodhdop wut jĩ. Yéejnitdihbut biéh cruznadih péohnit, ĩt pud dodhdop wut jĩ. Biíc yéejnidih Jesús ā jéihyepmant bóo buwámant, biíhdih ā wáyámant bóo buwámant, Jesúsdih tac yoób ĩt dodhdop wut jĩ. 34 Páant ĩ péoh dodhdat táttimah, cruzboó ñuhnit,

* 23:30 Os 10.8; Ap 6.16

Jesús ã lípdih nin pah át niij wúbup wut jĩ: **“Weemdíh mao yohnit ĩ yéejatdih ma yohoó, Paá. Ded pah ĩ chãjatdih ĩ beh joicán caá”,** * át niijíp wut jĩ.

Cruzboó ñuhnitdih wapnit soldadowã Jesúh yégueh chóojidih “¿Deh tiguaá ã jumbi?” míc niijnít, tíhwat júdnabitjĩh ĩt yoh tíhwip wut jĩ.

³⁵ Dawá cáacwã pehbbit ĩt en ñuhup wut jĩ. Judíowã ĩ maátabut en ñuhnit, Jesúsdih nin pah ĩt niij deoh naáwáp wut jĩ:

—Cáacwãdih túi teo wáacni jamna, Dios ã wahni Cristo nihna, caanjébut ã míc teo wáaca naáh, ĩt niijíp wut jĩ.

³⁶ Soldadowãbut caandíh deoh naóhñit, ã pebh juibnít, bijni iguíh macdih Jesúsdih babhbat túutna, ĩtih toonap wut yah jĩ. ³⁷ Pánih toonit, queébut nin pah ĩt niij deoh naáwáp wut jĩ:

—¡Meém judíowã ĩ maáh jamna nihna, ma wēpatjĩhjah ma míc túi teo wáacá! ĩt niijíp wut jĩ.

³⁸ “NIN JUDÍOWã ĩ MAÁH CAÁ”, ĩ niij daácní náodih Jesúh wao cháh cruzboó ĩt nah péoh búadhdup wut jĩ.

³⁹ Biíc péoh dodhni Jesúsdih nin pah át niij jãihñup wut jĩ:

—¡Meém Dios ã wahni Cristo jamna nihna, ma wēpatjĩh ma míc teo wáacá! ¡Jwiítidihbut ma teo wáacá! át niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Obohjeéhtih, páant niij jãihnidih biíh yéejniboó nin pah át niij jãih jwúbubanap wut jĩ:

—¡Caandíh páant ma niijcá bojoó! ¿Páant niijná, Diosdih ma úmcan niít? Meemdíh peéh mawat biíc yoobó caandíh ã jamna caá. ⁴¹ Jwiít yéej chãjnitdih ĩ peéh mawachah, yoobópdih caá. Obohjeéhtih, nin ã yéej chãjcah yahna, caandíh ĩ peéh maona caá, át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant niij péanit, Jesúsdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Jesús, meém maáh waadná, weemdíh ma túi náhninaá, át niijíp wut jĩ.

⁴³ —**Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Buu yeó jáapjah Táini Pebhboó wãjeéh ma jumbipna caá,** Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Jesús ã wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Páant ĩ péoh dodhdát túttimah, yeó jáap tac yoob át dupúáh bejep wut jĩ. Pánihna, nihat baác dupúniji biíc peihcanni horas túttimah át jwúb baabáh bejep wut jĩ, páant mantih. ⁴⁵⁻⁴⁶ Páant ã jwúb baabáh bejat pínah jãtih, Jesús nin pah át niij ñaacáp wut jĩ:

—**Wĩih caolihdih ma ubuú, Paá,** át niijíp wut jĩ.*

Páant niij péanit, át wunah bejep wut jĩ. Páant ã wunachahjah, Dioíh muú díitboó ĩjãh yaíhni búdí wáupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át chãwáp wut jĩ.*

⁴⁷ Páant niijnít, Jesús ã wunachah ennit, pebh ñuhni soldadowã ĩ maáhboó Diosdih wēnit,

—Nin yéejniji át niican tagaá, át niijíp wut jĩ.

⁴⁸ Pánihna, nihat enedih wáac juibnítiji Jesús ã wunachah ennit, búdí jĩgahnit, ĩih munáboó ĩt jwúb bejep wut jĩ. ⁴⁹ Obohjeéhtih, nihat Jesúsdih jéihnit, Galilea baácmant ájeéh júóhñit yaáhdubut Jesúsdih ywúpbít ĩt en ñuhup wut jĩ.*

Jesúh bácahjidi ĩ yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Caán láa José wát jamni, Judea baácdih bóo, Arimatea tútchimant Jerusalén tútchina juibniji át jamup wut jĩ. Yoobópdih chãjni, Dios ã maáh jamatdih

* 23:34 Sal 22.18 * 23:45-46 Sal 31.5; Hch 7.59

* 23:45-46 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14 * 23:49

páini wut jĩ. Judíowā ĩ maátajeéh jamna yuhna, Jesúsdih ĩ mao yohat táutatdih át náahcap wut yuh jĩ. ⁵² Pánihna, José Pilato yebhna Jesúh báhahjidih úbúdih át bejep wut jĩ. ⁵³ Pánih úbh péanit, Jesúh báhahjidih úb deya, táini yégueh chóojĩh tainit, wánnitdih ĩ yoh jwuhca naáh jeé íitboó át yohop wut jĩ. ⁵⁴ Jesús ā wánni yeó jáap judíowā ĩ chooát pínahdih ĩ ámohat yeó jáap wut jĩ. Pánihna, ĩ chooát pínah hora jātihbitjeh ā jumachah, Jesúh báhahjidih túi ámohcanjeh át yohop wut jĩ. Chooát yeó jáap táttimah át tái ámoh péaihip wut yuh jĩ.

⁵⁵ Galilea baácmant Jesúsjeh jáóhnit yaádh, ā yohat pínah íitboó Jesúh báhahjidih ā úb bejehchah, Joséjeéh ĩt en péenap wut jĩ. Pánihna, caán jeé íitna juibínit, áih báhahjidih ā yohochah, ĩt enep wut jĩ. ⁵⁶ Pánih en péa, íih muuná jwúub bejnit, Jesúh báhahjidih ĩ nááñat pínah chej jamni náona, chej jamni macdihbat ĩt ámohop wut jĩ. Pánihna, chooát hora ā juyáchah, Moisés ā wutatji pahjeh ĩt choonáp wut jĩ.*

24

Jesús ā boo pud jūúwát

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Domingo yeó jáap baáb jeenechah, queét yaádh ĩ ámohni chej jamnidih úbnit, Jesúh báhahdih ĩ yohopjiboó caandih nááñadih ĩt bejep wut yuh jĩ. ² Caandih ĩ yohopji íitna juibínit, caán íitdih nematji jeé jedudih bita ĩ pátú dodhdijatji pah ā jumachah, ĩt enep wut jĩ. ³ Pánih ennit, caán íitdih waad béjnit, ĩ Maáh Jesúh báhahjidih ĩt bid juicáp wut jĩ. ⁴ Pánih bid juicán, “¿Ded pah tigaá át bej?” ĩt niij jenah joyóp wut jĩ. Páant ĩ niij jenah joi nááhachah, chéne neoná yeh iigni

yégueh chóo dñonít, queét yaádh pebh ĩt jígoh ñuhap wut jĩ. ⁵ Páant ĩ jígoh ñuhachah ennit, búdí úumna, queét yaádh ĩt páah yoh ñajap wut jĩ. Páant ĩ páah yoh ñajachah ennit, ángelwā queétdih nin pah ĩt niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá wánnitdih ĩ yohopboó Jesúsdih ñi bid? ⁶ Caán ninboó ā wihcan caá. Jáantjeh ā boo pud jūúwáp be. ¿Galileaboó ñijeéh jam jwuhna, yeebdih ā niijátjidih ñi náhnican niit? ⁷ **‘Weém nihát cáacwá úud jeñédih yeejépwádh ĩ wáhachah, cruzboó péoh dodhñit, ĩ mao yohbipna caá. Páant ĩ mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap táttimah, wá jwúub boo pud jáóhhipna caá’,** yeebdih ā niij naáwátjidih ¿ñi náhnican niit? ĩt niijp wut jĩ.*

⁸ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús ā niijátjidih ĩt náhninap wut jĩ. ⁹ Pánih náhninit, Jesús once ā bohénitji, bita bíicdih ĩ jumapna ĩ enatjidih naáwádh ĩt jwúub bejep wut jĩ. ¹⁰ Queét yaádh María Mágdala tátchidih bóli, Juana, bíih wili María Santiago íin, bita yaádhbat íjeéh bejnit Jesús ā bohénitjidih ĩt naáwáp wut jĩ. ¹¹ Obohjeéhtih, ĩ naáwáchah joiná yuhna, “Nih yána caá. Déhenit yaadábeh caá”, niij jenah joinít, queét yaádhdih ĩt joyáh bojop wut jĩ.

¹² Obohjeéhtih, Pedroboó ĩ naáwáchah joinít, Jesúh báhahjidih ĩ yohopjina át náao ñah bejep wut jĩ. Caanná juibínit, jeé íit díitna péeb jéen ennit, Jesúh báhahjidih ĩ pinni chóojijeh ā ñajachah, át enep wut jĩ. Pánih en, búdí jenah joinít, áih muúboó át jwúub bejep wut jĩ.

Emaús tátchina bejnitdih Jesús ā jígohat

(Mr 16.12-13)

¹³ Caán yeó jáapjeh chénewá Jesúsjeh péenitji Emaús tátchina ĩt

* **23:56** Ex 20.10; Dt 5.14 * **24:7** Mt 16.21; 17.22-23; 20.18-19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

bejep wut jī. Jerusalén tútchimant Emaús tútchina once kilómetros wut jī. ¹⁴ Pánih bejna, nihat Jesús ded pah ā yapatjidih queétjeh míc wéhe bejna ít chājap wut jī. Jesús cruzboó ñuhnit, ā wunatjidih, ā jwáub boo pud jūwátji doonádihbat míc wéhe bejna ít chājap wut jī. ¹⁵ Páant ī míc wéhe bejehchah, queétdih ñuán jwááh juibínit, ñjeéh Jesússeh át bejep wut yuh jī. ¹⁶ Obohjeéhtih, caandíh ít beh encap wut jī.

¹⁷ Pánih ñuán jwááh juibínit, Jesús queétdih nin pah át niij wábh joyóp wut jī:

—¿Dépanihatdih míc wéhe bej tígaa ñi chāj? át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah, chāonít, wēicanjeh, caandíh ít en ñuhup wut jī. ¹⁸ Pánih en ñuhnit, Cleofas caandíh nin pah át niij jepahap wut jī:

—¿Meém Jerusalén tútchidih nih jibni níit? ¿Buu yeó jáapna caán tútchiboó ded pah ā yapatjidih ma jéihcan níit? át niijíp wut jī.

¹⁹ —¿Dedé ā yapatjidih niij tígaa ñi chāj? Jesús át niij wábh joyóp wut jī.

—Jesús, Nazaret tútchidih bóodih ā yapat. Caán Dios naáwát dih naóh yapani jumna, ā naáwát wēpni, ā chājatbat wēpni beé. Páant ā jumatdih Dios ā enechah, nihat cáacwábat ī enep be. ²⁰ Túttimah, Dioíh muúdh en daonít maáta, bita jwí maátabat caandíh peéh mawat pínah niijná, Romanowádih ī wáhuachah, queét cruzboó péoh dodhnit, ī mao yohop be.

²¹ ‘Romanowā ī wutatdih Jesús jwiit judíowádih ā túi wábh bipna caá’, niij jenah joinít, bádí wēina jwí chājap yuh be. Obohjeéhtih, ā wunup be. Búu ā wunat túttimah biíc peihcanni yeó jáapjeh ā yapna caá. ²² Biquína jwiit biúcdih Jesús báadhajeéh péenit yaádh jwiitdih ī naáwáchah, jwí joí wáhi bejep be.

Buu cheibitjeh Jesús dih ī yohopji jeé íitna juibínit, ²³ áih bácahjidih ít bid jaicáp wut be. Bid jaicánjeh, jwí pebhboó jwáub joinít, ángelwádih ī enatjidih jwiitdih ī naáwáp be. ‘Jesús ā boo pud jūwáp be’, ángelwá queétdih ī niij naáwátjidih jwiitdih ī jwáub naóh yapanap be. ²⁴ Bita jwíjeéh jumnitbat Jesús dih yohopji jeé íitna ít bejep wut be. Caanná juibínit, queét yaádh ī naáwátji pah ít enep wut be. Obohjeéhtih, Jesús dih ít encap wut be, Emaús tútchina bejnit Jesús dih ít niij naáwáp wut jī.

²⁵ Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī:

—Yeéb túi jenah joicánnit jumna, Dios naáwát dih naóh yapanit nihat ī daacátjidih páantjeh ñi joyáh bojna caá. Páant ñi joyáh bojat jíib, ñi beh joicán caá. Túi joinít, ñi beh joyóchah, áta túi tagaa. Nin pah Dios naáwát dih naóh yapanit ít niij daacáp tají. ²⁶ ‘Dios ā wahni pínahdih cáacwá bádí yeejép chājnit, ī mao yohbipna caá. Páant ī mawat túttimah, Dios caandíh boonit, ā pebhboó maáh ā waadábipna caá’, naóh yapanit ít niij daacáp tají, Jesús át niijíp wut jī.

²⁷ Túttimah, Dios ā wahni Cristodih ded pah ā yapat pínahdih nihat Dios naáwát dih naóh yapanit ī daacátjidih Jesús queétdih át beh joyánap wut jī. Moisés ā daacátjidih jwíih bohé, túttimah nihat bita naóh yapanit ī daacátjidihbat át bohénap wut jī.

²⁸ Páant ī míc wéhe bejna, ī juibíat pínah tútchidih ī toáh bejehchah, Jesús caán tútchidih yap bejni pah át nihip wut jī. ²⁹ Páant ā yap bejíhichah ennit, “Jwíjeéh ma chāo jwáhuú. Tōo ñáh jūóhna caá ā chājap”, Jesús dih ít niijíp wut jī.

Páant ī niijíchah joinít, ñjeéh át chāo jwáhuup wut jī.

30 Pánihna, í jeéméchah, Jesús pan dahdih úbnit, Diosdih nin pah át niij úábup wut jî: “**Jeémát ma wúhat túina caá, Paá**”, niij péanit, queétdih át daj wáhpup wut jî. 31 Páant niij úábhnt, á daj wáhpuchahjeh, caandih ít yoób beh enep wut jî, buca. Í beh enechahjeh, Jesús át buudáh bejep wut jî.

32 Á buudáh bejehah ennit, nin pah ít míic niijíp wut jî:

—Namáboó jwiútdih jwááhnit, Dios naáwátidih á bohé júúwáchah, jwíih caolih bainí á wéican beé, ít míic niijíp wut jî.

33 Pánihna, jeémp péanitjeh, Jerusalén tútchina waícanjeh ít jwáúb bejep wut jî. Caanná jwáúbinit, Jesús once á bohénitji bita í chéenwábut í míic wáacapoó ít jwáúbinit wut jî. 34 Játih jwíih míic wáacapoó queét chénewá jáap jwáúbinitdih nin pah ít jípónih jwááh naáwáp wut jî:

—jwí Maáh át boo pud júoh tagaá! Pedrodih át jígohop wut be, buca, ít niijíp wut jî.

35 Páant í niijíchah joinít, queét jáap jwáúbinitbut namádih í bejehah, queétdih ded pah á yapatjidih ít naáwáp wut jî. Jesús pan dahdih úábhnt, á dajachah, caandih í beh enatjidihbut ít naáwáp wut jî.

Jesús á bohénitjidih á jígohat

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Páant í naáwát tacjeh, í cátih Jesús át jígoh nūhup wut jî.

—¿Ni jum caá? Dios á túyat níjeéh á jum naáh, queétdih át niijíp wut jî.

37 Páant á niijíchah joinít, “Áih dadahjidih enna caá jwí chājap”, niij jenah joinít, tubit ít úumap wut jî. 38 Páant í úumachah, queétdih nin pah át jwáúb niijíp wut jî:

—¿Dépanih tigaá ñi úum? ¿Dépanihna ‘Nin Jesús nihcan caá’, ñi niij jenah joi? 39 Wíih téihyanadih, wíih jíchanadihbut í péhwatji ítnadih ñi eneé. **Weemdih ñi teo joyoó. Pánih teo joinít, ñi jéihbipna caá. Dadahjeh wá jumachah nihna, ñita jéih teo joicán tagaá. ¡Weemjéh tigaá!** Jesús queétdih át niijíp wut jî.

40 Páant niijnít, áih téihyana, jíchanadihbut, queétdih át júutap wut jî. 41 Obohjeéhtih, páant á júutachah yuhna, búdí wéina, en wáhi bejnit, páantjeh ít túi jenah joi jwáhcup wut jî. Páant í túi jenah joicátdih ennit,

—**Jeémát ñi bíbohcan niit?** Jesús át niijíp wut jî.

42 Páant á niij úábúchah joinít, diibáni queejdih caandih ít wáhpup wut jî. 43 Páant í wáhpuchah úbnit, queét nihat í enechah, át jeémép wut jî. 44 Pánih jeémp péanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jî:

—**Ñijeéh jum jwáhna, ded pah wá yapat pínahdih yeebdih wá naáwáp jî. Moisés á daacátji, Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátji, David Salmos í niijní á daacátjidihbut híic yoobó weemdih yapat á náahap be,** át niijíp wut jî.

45 Páant niijnít, Dios naáwátidih jwáúb bohénit, nin pah át niij beh joyánap wut jî:

46 —**Dios naáwátidih daácnit nin pah ít niij naóh daacáp tají. ‘Dios á wahni pínah Cristo yeejép yapnit, híic peihcanni yeó jáap túttimah, á jwáúb boo pud júóhbipna caá.’** 47 Páant, á boo pud júúwát túttimah, cáacwá í yéejatdih cádahnit, táiniboodih í túut nuumát pínah niijná, nihat baácdih moondih áih túini doonádih í naóh peét bejbipna caá. Páant í túut nuumáchah, Diosboó í yéejatdih

ã yoh wãhþipna caá. Jerusalén tãtchidih moondih ã jwãih naóhþipna caá. Tãttimah, nihat baácðih moondihbut ã naóh peét bejþipna caá', ãt niij daacáp tajã. ⁴⁸ Pãnihna, yeéboó ded pah weemdih ã yapatdih ennitji, bitadih túi naáwát caá náahap. ⁴⁹ Dios ã niijníji yeebdih teo wáacni pínah Túini Espíritudih weémboó yeebdih wã wahþipna caá. Pãnihna, wã wahni pínahdih nin tãtchidih ñi pãi jwãhuá, Jesús ã bohénitdih ãt niijíp wat jã.*

*Jesús jeáboó ã pãuh laab béjat
(Mr 16.19-20)*

⁵⁰ Pãant niij péanit, Jesús Jerusalén tãtchimant Betania tãtchi pebh queédih ãt namah bejep wat jã. Caanná jãibínit, ãih téihyajãh jãut ñahanit, **“Dios yeebdih ã túi teo wáaca naáh”**, queédih ãt niijíp wat jã. ⁵¹ Pãant niij péanitjeh, jeáboó ãt pãuh laab béjep wat jã.* ⁵² Pãant ã pãuh laab béjechah ennit, caandih ãt wëi naáwáp wat jã. Tãttimah, búdí wëinit, Jerusalén tãtchiboó ãt jwãub bejep wat jã. ⁵³ Pãnihna, caanjãh jumna, yeó jáap jumat pah Dioih muuná bejnit, Diosdih ãpã wëi naáwáp wat jã.

Pãant bóojeh tigaá weém Lucas wã daacát.

* 24:49 Hch 1.4 * 24:51 Hch 1.9-11

SAN JUAN

Dios biícđih jumni nin baácboó ã cãac jummat

¹ Biíhmahjeh ded pah Dios ã jummatdih naóhni pínah, Cristo, Diosjeéh átát jummap wut jĩ. Caán Cristo Dios yoobát át jummap wut jĩ.

² Nin baácđih Dios ã chãjat pínah jãtih, Cristo Diosjeéh átát jummap wut jĩ. ³ Caan wát jĩ nin baácđih jumni pínahdih át chãjap wut jĩ. Nin baácđih, jeádih, nihatdih Dios caandih át chãjat túutap wut jĩ. Pánih chãjat túutnit, cãacwãdihbut caandih át chãjat túutap wut jĩ. Páant ã wutuchah, Cristo nihatdih át chãj beedánap wut jĩ. Bua jwĩ ennidih, jwĩ enca naáhdihbut ã chãjcah, nihát ãta wihcan tagaá.*

⁴ Cristo tigaá nihatdih báadhđani. Jiátjĩh jwĩ jí enat pah, jwĩ íp ded pah ã jummatdih caán jwiít cãacwãdih ã túi jéihyana caá. ⁵ Chei jwĩ jéih encat pah, yéj chãjna, jéih encannit panihnit jwĩ jumna caá. Obohjeéhtih, Cristoboó jiát panihni jumna, jwiítđih túi ennit panihnit ã chãjna caá. Pánihna, dupúátboó jiátđih ded pah ã jéih dabacat pah, dedé yéjcatbut Cristobodih ded pah ã jéih yap yohcan caá.

⁶⁻⁷ Cãacwãdih daabáni Juan wát jumnidih Diosboó ã wahni Cristoih doonádih át naóh waáwát túutap wut jĩ, cãacwã caandih joinít, Cristodih í túi jepahat pínah niijná.*

⁸ Caán Juan Cristo át nihcap wut jĩ. Obohjeéhtih, Cristo baabát panihni ã jummatdih naóhni Juan át jummap wut jĩ. ⁹ Caán Cristo baabát panihni, nihát cãacwã Diosdih í jéihyat pínah niijná, nin baácboó át jũúwáp wut jĩ.

¹⁰ Dios nin baácđih chãjna, caán Cristo biícđih í chãjap wut jĩ. Pánih chãjni Cristo ã jumuchah yuhna, nin baácđih moónboó caandih í jéihcap jĩ. ¹¹ Nin ã chãjni baácđihjeh át cãac jummap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant ã cãac jumuchah yuhna, ã chãjni baácđih jumnitboó caandih í náahcap jĩ.

¹² Páant í náahcah yuhna, biquína caandih jepahnitdih Dios ã weh pah át chãjap wut jĩ. Caandih jepahnitboó bácah, yoobópdih ã weh yoobát tigaá í jummap. ¹³ Páant níj naóhna, jwiít jwĩ weh jumihat dée panihcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó Cristodih jepahnitdih biíc weh pah ã chãjna caá.

¹⁴ Pánihna, Cristo ã cãac jummat túttimah, jwĩjeéh ã jummap jĩ. Páant ã jumuchah ennitji, cãacwãdih oinit, yoobópdih naóhni ã jummatdih jwĩ jéihna caá. Caán Dios wũúh biícjeh jumna, Dios ã wêpat ã túyatbut caandih ã jummap jĩ. Pánihni ã jumuchah, jwĩ túi jéihna caá.*

¹⁵ Juan Daabániboó cãacwãdih daabána, Cristo ã jũúwúchah ennit, nin pah ã níj naáwáp jĩ: “Con caá yeebdih wãpi naóhni. Obohjeéhtih, weém wã cãac jummat pínah jãtih, caán átát jummap wut jĩ. Nin baác ã jummat pínah jãtihbut átát jummap wut jĩ. Pánihna, caán weem cháh ã jumna caá”, Juan cãacwãdih ã niijíp jĩ.

¹⁶ Caán Cristo wêpni jumna, jwiítđih búdí oinit, dawá láa ã túi teo wáacap jĩ. ¹⁷ Dios ã wutatdih Moisésbodih áih cãacwãdih át naóh yapaat túutap wut jĩ.

Obohjeéhtih, Jesucristoboó Dios cãacwãdih búdí ã oyatđih, ã naáwát túi yoobópdih ã jummatdihbut naóh yapanadih át jũúwáp tajĩ. ¹⁸ Obohjeéhtih, Diosdih jwiít cãacwã jwĩ jéih encan caá. Pánihna, Dios wũúh biícjeh ájeéh

* 1:3 Gn 1.1-3; Sal 33.6; Pr 8.22-31; Col 1.15-17; He 1.2; 1 Jn 1.1; Ap 19.13 * 1:6-7 Mt 3.1; Mr 1.4; Lc 3.1-2 * 1:14 1Jn 1.2 * 1:18 Mt 11.27; Lc 10.22

jumniiji nin baácboó cāac jumnit, ded pah ā ĩp ā jumatdih jwiít dih ā jéihyanap jĩ.*

Juan Daabánidih bita ĩ wábh joyát (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jerusalén tátchidih moón jwĩ maátaboó sacerdotewādh, Dioĩh mawáboó teonitdihbut Juan Daabáni pebhna “¿Déhe tigaá meém?” niij wábh joyát túutna, ĩt wah bojop tajĩ. ²⁰ Páant ĩ niij wábh joyóchah joinít, Juanboó nin pah ā niij jepahap jĩ:

—Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Weém, Dios ā wahni Cristo nihcan caá, ā niij jepahap jĩ.

²¹ —¿Caán láa bácah déhe tigaá? ¿Meém Cristo nihcan, Elíasji niit?* ĩ niij wábh joyóp jĩ.

—Nihcan caá, queétdih ā niij jepahap jĩ.

—¿‘Dios naáwátdih naóh yapani ā jwóhbična caá’, jwĩ nuowā ĩ niijní niit?* ĩ niij wábh joyóp jĩ.

—Obohjeéhtih, weém caán nihcan caá, ā niij jepahap jĩ.

²² —¿Caán láa bácah déhe tigaá meém? Jwiít dih bíicmantjeh ma naáwá, jwiít dih wábh joyát túutnit dih jwĩ túi naáwát pínah niijná. ¿Ded pohba tigaá ma yoób jum? ĩ niij wábh joyóp jĩ.

²³ Páant ĩ niij wábh joyóchah joinít, nin pah queétdih ā niij jepahap jĩ:

—Weemdíh jenah joiná, Isaíasji nin pah āt niij daacáp tajĩ: ‘Bíic cāac mawá wihcapboó nin pah ā niij wēp naóhbična caá: ‘Jwĩ Maáh ā jwúwát pínah jātih ĩi yéj chājatdih cádahnit, túiniboodih túut nuumnit, caandih ĩi túi páñaá’, ā niijbípna caá’, āt niij daacáp tajĩ.* Páant ā niij daácniji caá weém, ā niijíp jĩ.

²⁴⁻²⁵ Páant ā niijchah joinít, biqúina fariseowā wábh joyát túutnit ĩ wahnitboó nin pah ĩ jwáub niij wábh joyóp jĩ:

—Meém Cristo nihcan, Elíasjibut nihcan, Dios naáwátdih naóh yapani pínah nihcan, ¿Caán láa bácah dépanih tigaá meém cāacwādh ma daabá? ĩ niijíp jĩ.

²⁶ Páant ĩ niijchah joinít, Juanboó queétdih nin pah ā niij jepahap jĩ:

—Weém cāacwādh mahjĩhjah wā daabána caá. Obohjeéhtih, biih ĩi beh enca naáh ĩi cātih ā jumna caá.

²⁷ Caán wā túttimah jwóhni chah wēpni caá. Pánihna, caandih jenah joiná, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niij jenah joiná caá, ā niijíp jĩ.

²⁸ Betania tútchi Jordán māj conanaamánt Juan cāacwādh ā daabánapdih queét páant ĩ niij míic wéhenap jĩ.

“Oveja wáwh panihni Jesús ā jumna caá”, Juan Daabáni ā niiját

²⁹ Daanimant bóo yeó jáapdih Jesús ĩ niijní ā pebhna ā dei juyúchah ennit, jwiít caandih joinít dih Juan Daabáni nin pah ā niij naáwáp jĩ: “Ñi eneé. Con jwóhni Dios ā wahni oveja wáwh panihni caá. Jwiít judíowā jwĩ yéejat yohat túut niijná, oveja wáwhdih sacerdotewādh jwĩ mawat túutna caá. Páant ĩ chājat dée panihni, con Dios ā wahnidihbut cāacwā ĩ mao yohbična caá. Pánih wannit, nihah baácđih moón jwĩ yéejatdih ā yoh wáwhbična caá. ³⁰ Con caá yeebdih wāpĩ naóhni. ‘Wā túttimah jwóhni wā cāac jumat pínah jātih jumniiji weem cháh ā jumbična caá’, yeebdih wáát niijíp jĩ. ³¹ Caán láa, weembát Dios wáwh ā jumatdih wā jéih jwahcap jĩ. Obohjeéhtih, panih jéihcan yuhna, yeéb wā déewā caandih ĩi túi jéihyat pínah niijná, yeebdih mahjĩh wā daabánap be”, ā niijíp jĩ. ³²⁻³³ Páant niij péanit, Juan jwiít dih nin pah ā jwáub niij naáwáp jĩ: “Wā daabáát pínah jātih weembát caandih wā jéih jwahcah, weemdíh daabáát túutni nin pah

* 1:21 Mal 4.5 * 1:21 Dt 18.15,18 * 1:23 Is 40.3

ã niij naawáp jĩ: ‘Jop pah jíghni Túini Espíritu jeámant dei jüóhni, bíc newédih á jaamáchah enna, “Caán Dios á wahni caá”, ma niij jéihbipna caá. Caánboó mahjĩh daabáat panihni Túini Espíritu á wēpatdih bádí á wāhbiipna caá’, weemdíh á niijíp jĩ. ³⁴Pánihna, Túini Espíritu, jop pah jíghni, dei jüóhni, caandíh á jaamáchah, wā enep be. Pánih ennit, con Dios á wahni á jummatdih jéihna, ‘Yoobópdi Dios wááh caá’, yeebdíh wā niij naóhna caá’, jwiítidih Juan á niijíp jĩ.

Jesús á jwíh bohénit pínahdih á níwat

³⁵⁻³⁶ Daanimant bóo yeó jáapdih, jwiít chénewā Juan Daabáni á bohénit, caán bícdih jwí ñuhachah, Jesús á yap bejehach ennit, nin pah jwiítidih á niij naawáp jĩ:

—Condih ñi eneé. Con tigaá Dios á wahni oveja wááh panihni, á niijíp jĩ.

³⁷ Páant á niijíchah joinít, jwiít Jesúsdi jwí ñuún pée bejep jĩ. ³⁸ Páant jwí ñuún pée bejehach, tac páud ennit, jwiítidih nin pah á niij wááh joyóp jĩ:

—**¿Júáh, dedédih tigaá ñi bid?** á niijíp jĩ.

—¿Bohéní, deh tigaá meém ma jum? caandíh jwí niijíp jĩ.

³⁹ —**Wájeéh ñi júúwá,** jwiítidih Jesús á niij jepahap jĩ.

Páant á niijíchah joinít, á jummatdih jéihyat túut niijná, ájeéh jwí bejep jĩ. Cheyeh jwááhniitji caandíh jwí pej jam túwup jĩ.

⁴⁰ Jwiít chénewā Juan Daabáni á niijíchah joinítji Jesúsjeéh bejni, weém Andrésjĩh jwí jumup jĩ. Andrésboó Simón Pedro á úud jĩ. ⁴¹ Waícanjeh Andrés weép jeñédih bididih á bejep jĩ.

—Mesías jwí niijní, Dios á wahnidih jwí jwááap be, át niijíp wut jĩ. Griegowáboó Dios á wahni niijná, ‘Cristo’ ípĩ niijná caá.

⁴² Páant niijnít, Andrés Simóndih jwí pebhna át ñumah júúwup tajĩ. Páant á ñumah jumááhah, Jesús Simóndih nin pah á niijíp jĩ:

—**Meém Simón, Juan á wááh caá. Obohjeéhtih, meém Cefas wát búudhni ma jumbipna caá,** á niijíp jĩ. Jwiít judíowā “Cefas” jwí niijnídih griegowáboó “Pedro”, ípĩ niijná caá. Páant niijnídih “Jee dáh panihni”, niijná caá jwí chājap.

Jesús Felipedih Natanaeldihbut “Wájeéh ñi júúwá”, á niiját

⁴³ Daanimant bóo yeó jáapdih Jesús Galilea baácna jwiítidih ñumah bejna, Felipedih jwááhniit:

—**Wájeéh ma júúwá,** caandíhbut á niijíp jĩ.

⁴⁴ Felipeboó Betsaida wát jumni tátchidih bóo á jumup jĩ. Andrés Pedrojĩh caán tátchidih moon mántih í jumup jĩ. ⁴⁵ Páant Jesús caandíh á niijíchah joinít, Felipeboó Natanaeldih jwíh bididih á bejep jĩ. Caandíh jwááhniit,

—Moisés á naóh daácniji, bita Dios naawátidih naóh yapanitbut í daácnijidih jwí jwááhna beé. Jesús Nazaret tátchidih bóo José wááh caá, Felipe caandíh át niijíp wut jĩ.

⁴⁶ Obohjeéhtih, páant á niijíchah joiná yuhna, Natanaelboó nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Páant, Nazaret tátchi oboh jumni tátchi á jumuchah, ded caán tátchidih bóo cáacwāidih teo wáacni pínah á wihcan níit, át niijíp wut jĩ.

—Caán láa bácah, meemjéh tih enedih ma júúwup, Felipe át niij jepahap wut jĩ.

⁴⁷ Páant niijnít, Jesús bícdih jwí jumupna át ñumah júúwup tajĩ. Páant, í júúwáchah ennit, Jesús nin pah á niijíp jĩ:

—**Con júóhni, yoobópdi túini judío cáac caá. Caandíh dedé yeeat á wihcan caá,** Natanaeldih enna, jwiítidih á niijíp jĩ.

48 Páant ã niijíchah joinít, Natanaelboó caandíh nin pah ã niij úúbh joyóp jĩ:

—¿Ded pah tigaá weemdíh ma túi jéih? ã niijíp jĩ.

—**Meemdíh Felipe ã naáwát pínah játih, higuera nah páujdih ma chúudachah, wáát enep be,** Jesús caandíh ã niij jepahap jĩ.

49 —Bohéní, meém Dios wáúh caá. Jwiít judíowá jwí Maáh pínah caá, Jesúsdi h ã niijíp jĩ.*

50 —**Higuera nah namp ma chúudachah, wá enep be', wá niijíchah joinít, 'Dios wáúh caá meém', ¿ma niij jenah joí níit? Páant meemdíh wá enatji chah wá chájachah, ma enbipna caá,** Natanaeldih Jesús ã niijíp jĩ.

51 Páant niijnít, nin pah jwiít ni-hatdih ã jwúub niijíp jĩ:

—**Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Jeáboó wátni pah ã jumuchah, weém nihat cáacwá úud jeñé namá panihni wá chájnidih Dioíh ángelwá aab béjnit, ã jwúub dei júúwáchah, ñi enbipna caá,*** Jesús ã niijíp jĩ.

2

Caná tútchidih moón ã téihya chéwat

1-2 Chéne yeó jáap túttimah, Galilea baác Caná tútchidih, téihya chéwat ã jumap jĩ. Pánihna, Jesúsdi h ã bidichah, jwiítbat ájeéh jwí bejep jĩ. Jesús ín jwí játih caán múná mitát jubínap tajĩ. 3 Ì túi wéi babhbachah, ñih jiwá iguúh mac át beedáh bejep wat jĩ. Páant ã beedéchah, Jesús ín caandíh nin pah mi niijíp jĩ:

—Wáúhú, jáantjeh ñih jiwá iguúh mac ã beedáh bejep be, mi niijíp jĩ.

4 —**Naá, ¿dépanih tigaá weemdíh páant ma niij? Wá tewat pínah ã jubí jwuhna caá,** Jesús ã niij jepahap jĩ.

5 Páant ã niij jepahachah joiná yuhna, ã ínboó queét teo wáhnitdih nin pah mit niij watji taga:

—Wá wáúh ded pah yeebdíh ã watat pah ñi chájap, mit niijí taga.

6 Caanjíh seis dahwani wáam dahna ã jumap jĩ. Biíc wáam búdí jáaj cómoh pah bóo ã jumap jĩ. Jwiít judíowá Dios ã watatji pah jwí téih chocat túut niijná, páant bóo dahdih mah yáac yáawat pínahdih jwípĩ bíbohópdih jĩ. Pánihna, caán múudíh moonbút caan dáhnadih ã bíbohópdih jĩ.

7 Pánihna, queét teo wáhnitdih nin pah Jesús ã niij watap jĩ:

—**Mahdih ub júóhnit, caán wáam dahnadih ñi yáac yáwanaá,** ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, teo wáhnit caán wáam dahnadih mah ã túi yáac yáwanap jĩ. 8 Páant ã yáac yáawat túttimah, Jesús queétdih nin pah ã jwúub niij watap jĩ:

—**Buu caandíh tóih ubnit, yeebdíh watnidih ñi jubí wáhuá,** ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, caandíh tóih ubnit, ã maáhdih ã jubí wáhuap jĩ.

9 Obohjeéhtih, queét mahdihjeh ã yáacnijidih Jesús ã túut nuumúchah, jiwá iguúh mac yoobát át bejep tajĩ. Pánihna, queétdih watniboó caan mácdih ã jwíh babh joyóchah, dedmant ã ubatjidih át jéihcap wat jĩ. Obohjeéhtih, caandíh teo wáhnitboó mahjeh ã yáacatjidih ã jéihyep jĩ. Pánihna, queétdih watni babh joinít, téihya chéonidih ã júúwát túutap jĩ. 10 Caán ã juyáchah, teo wáhnit ã maáh nin pah ã niijíp jĩ:

—Jwí bidnitdih caán yoobát macdih jwípĩ jwíh wáhna caá. Pánihat túttimah, ã babh yáwachah ennit, juu macdih jwípĩ ñuán tóihna caá. Obohjeéhtih meémboó

* 1:49 Mt 16.15 * 1:51 Gn 28.12

páant mat chājat tútcan tagaá. Caán yoobát macdih tóihcanjeh, jum macboodih mat jwíih tóihyat tútup taga. Pánihat túttimah, buu caán yoobát macboodih mat wáhat tútup taga, teo wáhnit i maáhboó téihya chéonidih ā niijíp jī.

¹¹ Pánih chājna, Galilea baác Caná tútchidih ā jwíih wēp chāj júutup jī, “Dios wáuh caá”, cáacwā i niiját pínah niijná. Pánihna, “Caán Dios ā wahni yoobát caá”, jwiít ā bohénit caandih jwí niij jenah joí jwíhip jī.

¹² Túttimah, Capernaum tútchina Jesús jwiít dih ā numah bejep jī. Páant ā numah bejehchah, ā ín, ā údwábut jwíjeéh biíc dih i bejep jī. Caanná juibínit, daocánni yeó jáap jwí jum jwuhap jī.*

Jíb chājnit dih Dioih muumánt Jesús ā ñuun bácaat

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua yeó jáapna ā tóah júúwáchah jéihnit, dawá jwí déewá Jerusalén tútchina i bejep jī.* Jesúsbut jwiít dih caanná ā numah bejep jī. Caanná juibínit, Dioih muuná enedih jwí bejep jī.

¹⁴ Caán muudih jiwíwá, owejawá, jopwádhbut jíb chājnit dih Jesús ā enep jī. Bitabut dinero júdudih tút numnít i chéuduchah, ā enep jī. Queét tút numnítboó cáacwá dih bádí muuná it chājap tajī.

¹⁵ Pánihna, caanjíh jumni tópnad ih ubnit, caánboó jumnit cáacwá dih íih nuñáp wá dhbut ā pūi ñuun bácanap jī. Dinero tút numnít i chéudat páhana, íih cáagat naanádihbut ā tóo yoh áacanachah, íih dinero júduna ā puo yóh ñajap jī.

¹⁶ Pánihna, jopwá dih jíb chājnit dih nin pah ā niij júihñap jī:

—**Ñíh jopwá dih ñi ub bac bejee. Nin wá íp dih úbát muudih jíb chājat muu ñi chājca bojoó, Jesús ā niijíp jī.**

* 2:12 Mt 4.13 * 2:13 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8 14.58; 15.29

¹⁷ Jesús páant ā niijíchah joinít, Dios naáwát dih naóh yapani ā daacátjidi h jwí náhninap jī. “Dios wá Maáh, míh muudih bádí wá oina caá. Pánih oina, caandih yeejép i chājachah ennit, bádí wá íjna caá”, āt niij daacáp tajī.*

¹⁸ Jesús páant ā chājachah ennit, jwí maáta caandih nin pah i niij júihñap jī:

—¿Dépanihna queétdih páant ma ñuun yóh baca? Meemdih Dios páant ā chājat tútuchah, cáacwā i chājca naáhdih ma chāj júutú, jwí jéihyat pínah niijná, Jesús dih i niijíp jī.

¹⁹ Páant i niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij jepahap jī:

—**Nin muudih ñi yohochah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, yeéb ñi yohni muují dih wá jwúub ámohbipna caá, ā niijíp jī.***

²⁰ Páant ā niijíchah joinít, queét maáta caandih nin pah i niij úbh joyóp jī:

—Cuarenta seis jópchi nin muudih teona, it péanap tajī. Obohjeéhtih, ¿meéamboó biíc peihcanni yeó jáapbitjeh teona, ma ámoh péami naniit? i niijíp jī.

²¹ Obohjeéhtih, caán muudihjeh niijcán, áih báchadh niijná āt chājap tajī. Páant ā naáwáchah yuhna, maáta i jéihcah, jwiítbut jwí jéih jwuhcap jī. ²² Pánihna, wunniji Jesús ā boo pud júúwát túttimah, jwiít ā bohénitboó páant ā niijátjidi h náhninit, jwí beh joyóp jī, baca. Dios naáwát dih i daácniji núodih, Jesús ā niijátjidi hbut “Caán yoobópdih tigaá”, jwí niij jéihyep jī.

Cáacwā i jenah joyátdih Jesús ā jéih beedáat

²³ Pascua yeó jáapdih Jesús Jerusalén tútchiboó ā jumap jī. Pánih jumnit, jwiít cáacwā jwí jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjíh Jesús

* 2:17 Sal 69.9 * 2:19 Mt 26.61; 27.40; Mr

ã chãjachah ennit, “Caánboó Dios ã wahni Cristo caá”, dawá ĩ niĳ jengah joyóp yah jĳ. ²⁴ Obohjeéhtih, ded pah ĩ jengah joyátdih jéihnit, “Weemdíh yoobópdih ĩ jepahcan caá”, Jesús át niĳ jéihyep tajĳ. ²⁵ Pánihna, caanjéh cãacwã ĩ jengah joyátdih túi jéih beedáni jumna, bita ded pah ĩ jengah joyátdih caandíh uúbh joyát ã wihcap jĳ.

3

Nicodemo

¹ Nicodemo, fariseo, jwiít judíowã jwĳ maáta poómpdih bóo wut jĳ. ² Jesucristo Jerusalén tátchiboó jum láa, chei tac yoób dée, Nicodemo Jesúsdi enedih át jaibínap wut jĳ. Pánih jaibínit, nin pah át niĳjip wut jĳ:

—Bohéni, Dios jwiítidih ma bohéat pínah niĳná, meemdíh ã wahatdih jwĳ jéihna caá. Pánih wahnit, majeéh ã jummatdihbut jwĳ jéihna caá. Majeéh ã wihcah, jwiít cãacwã jwĳ jéih chãjca naáhdih mata jéih chãjcan tagaá, át niĳjip wut jĳ.

³ Páant ã niĳjíchah joinít, Jesús caandíh nin pah át niĳ jepahap wut jĳ:

—Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Ded jáap cãac jumni panihni jwúub jumcan, ded pah Dios ã maáh jummatdih ã jéihcan níit, át niĳjip wut jĳ.

⁴—Páant cãac behe ¿ded pah jáap cãac jumni panihni ã jéih jwúub jumbi? ¿Ded pah ã íiníh wudahboó ã jéih jwúub waadbí? ¿Caandíh mí jwúub jéih weh jumca níit? Nicodemo át niĳjip wut jĳ.

⁵⁻⁶—Cãacwãjeh ĩ weh jumachah, cãacjeh caá. Obohjeéhtih, Túini Espírituboó cãacwãih caolih wanni panihnidih ã booanachah, jwúub jáap cãac jumni panihnit ĩ jumna caá. Jáap caolih jumni panihnitjeh Dios weh ĩ jumna caá. Yoobópdih

meemdíh wã naóhna caá. Ded mahjĳh daabácani, Túini Espiritu wihcanni, jáap panihni jumcan, Dios ã maáh jumapboó ã jéih waadcán níit. ⁷ Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá: Meemdíhbut jáap cãac jummat panihni caá náahap. Caandíh páant wã niĳ naáwáchah, ‘¿Ded pah caán ã yapbi?’ ma niĳ uúbh joicá bojóo.* ⁸ Johlit johat panihni caá. Johlit ã jãúwúpmant ma jéihcan caá. ã bejep pínahboobút ma jéihcan caá. ã joh buug láajatdihjeh ma jéih enna caá. Pánihat pah, caolih wanni panihnidih Túini Espiritu ã booanachah, ded pah ã booaatdih jéih encan yahna, cãac ã táut nuumátdih ma túi jéih enna caá,* Jesús át niĳjip wut jĳ.

⁹ Páant ã niĳjíchah joinít, Nicodemo Jesúsdi nin pah át jwúub niĳjip wut jĳ:

—¿Ded pah niĳ naóh tigaá ma chãj? Ma naáwátdih wã beh joicán caá, át niĳjip wut jĳ.

¹⁰—¿Páant, meém judíowãdih bohéni yahna, ded pah wã naáwátdih ma beh joicán?

¹¹ Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Jwĳ jéihyatdih, jwĳ enatdihbut yebdíh jwĳ naóhna yah caá. Obohjeéhtih, jwiítidih ñi joíhcan caá. ¹² Nin baáboó ded pah ã jummatdih wã naáwáchah, ‘Yoobópdih ã naóhcan caá’, niĳná, Dios pehbhoó ded pah ã jummatdihbut wã naáwáchah, bíic yoobó ñi niĳ jengah joibípna caá.

¹³ “Ded Dios ã jumapboó enedih aab béjniji jwúub dei jãóhni ã wihcan caá. Obohjeéhtih, weémboó, nihat cãacwã úud jeñé, caánboó wãpĳ jumap jĳ. Pánihna, caanmánt dei jãóhni weemjéh ded pah ã jummatdih yoobópdih wã jéih naóhna caá.

* 3:7 1P 1.3,23 * 3:8 Ec 11.5

14-15 **Jon jātih, Moisésji jum láa, Dioih cáacwā tútchi wih-capboó jum jwuhna, caandih í jšihñuchah, dawá maiwādh wahnit, queétjīh cáacwādh át peéh chājap wut jī. Mai pah jīgohndih itahjīh Dios Moisésdih át chājat tútup wut jī. Caán mai pah jīgohndih chāj péanit, máa nahdih búdhnit, át baad dóhdhop wut jī. Pánihna, det Diosdih túi jenah joinít, caán ā baad dódhni mai pah jīgohndih ennit, ít boonap wut jī.* Caán ā baad dóhdhat pah, cruzboó péohnit, pud dodhnit, cáacwā weemdīh í maobipna caá.* Pánihna, weém caán cruzboó wā wunuchah, det weemdīh túi jenah joinít, iiguípna bejnit déeji Diosjeéh páantjeh í túi jumbipna caá”, Jesús Nicodemodih át niijíp wut jī.**

Dios nihat cáacwādh búdí ā oyat

¹⁶ **“Dios nihat cáacwādh búdí ā oina caá. Pánih búdí oina, queétdih ā peéh chājat déedih túi ubat tút niijná, weém ā wūuh biíc jumndih ā wah deyanap jī. Páant ā wahachah, det weemdīh jepahnit iiguípna bejnit déeji Diosjeéh páantjeh í túi jumbipna caá. ¹⁷ Dios cáacwādh yéejat peéh chājat tútuna, weém ā wūúhdih nin baácboó ā wah deyacap jī. Obohjeéhtih, iiguípna í bejat déedih queétdih wā túi ubat pínah niijná, ā wah deyanap jī.**

¹⁸ **“Weém ā wūúhdih det jepahnitdih Dios í yéejat jīb ā peéh chājcan níit. Obohjeéhtih, det weemdīh í jepahcah, queétbodhíh í yéejat jīb ā peéh chājbipna caá. ¹⁹ Weém Dios wūúh baabát panihni nin baácboó jūóhna, ded pah cáacwā Diosjeéh í túi jumat pínahdih wā jéihyahna caá. Obohjeéhtih,**

weém caán baabát panihndih cáacwā í náahcap be. Í chājat yeejép ā jumuchah, dupéat panihndihjeh í náahap be. Pánihna, baabát panihndih náahcan, yeejép chājnit í jumuchah, Dios queétdih ā peéh chājbipna caá. ²⁰ Nihat yéej chājnit í yéej chājatdih cádahíhcan, páant í chājatdih bita í encat pínah niijná, baabát panhipboó í jūúwíhcan caá.* ²¹ Obohjeéhtih, det Diosdih jepahnit baabápboó í jūúwíhna caá, Dios ā wēpatjīh í túi chājatdih bita í enat pínah niijná”, Nicodemodih Jesús át niijíp wut jī.

Jesús ded pah ā jumatdih Juan Daabáni ā naáwát

²² Túttimah, jwiit ā bohénitdih Judea baácna Jesús ā numah jib bejep jī. Caanná jib bejnit, caanjīh moón Diosdih í jepahachah, queétdih ā daabánap jī. ²³ Enón wut jumni pebh Salim wut jumapdih caan muj numahni ā jumuchah, Juanbut cáacwādh daabána át chājap wut jī. Queétdih ā daabáat pínah niijná, dawá ā pebhna ít juibínap wut jī. ²⁴ Caán láa Juan Daabánidih jwí maáta í teo jwuhcap jī.*

²⁵ Biquína Juan Daabáni ā bohénit biíc jwí déejīh ded pah jwiit judiowā jwípi daabáatdih míic wéhena ít chājap wut jī. ²⁶ Pánih míic wéhe péanit, Juan pebhna juibínit, ā bohénit caandih nin pah ít niij wúbh joyóp wut jī:

—Bohéní, Jordán muj conanaajīh majeéh jumni ‘Caán caá weemdīh chah jumni’, ma niijníjiboó buu cáacwādh daabána caá ā chājap. Páant ā daabánachah, nihat caan pébhna míicjeh bejna caá í chājap, Juandih ít niijíp wut jī.

* 3:14-15 Nm 21.9 * 3:14-15 Is 52.13; Jn 8.28; 12.32-34; 18.32 * 3:20 Job 24.13-17 * 3:24 Mt 14.3; Mr 6.17; Lc 3.19-20

27 Páant í niijíchah joinít, Juan nin pah át niij jepahap wut jī:

—Diosboó weemdíh ā jwíih daabáát túutap jī. Pánihna, bwa caandíh jwuh daabáát túutnit, ā pebhna cāacwādhíh ā bejat túutna caá. 28 ‘Weém Cristo nihcan caá’, wā niijíchah, yeéb ñi joiná beé. Obohjeéhtih, Cristo jātih weemdíh Dios ā wahap jī.* 29 Pánihna, ājeéh cāacwā í bejehah enna, búdí wā wēina caá. Nin panihat dée caá: Téihya chéonih pínahboó mi áajeéh mi bejehah ennit, ā pej jumniboó búdí ā wēina caá. Páant ā pej jumni ā weñat pah mun tígaa, weembút Jesúsdi h í táí péenachah ennit, búdí wā wēina caá. 30 Pánihna, cāacwā weemdíh péé cádahnit, Cristoboodíh jwúub táí péeat caá náahap, Juan queétdih át niij jepahap wut jī.

Dios wūúh japmant jūóhni ā jumat

31 Páant niij naóh péanit, nin pah Juan ā bohénitdih át jwúub niij naawáp wut jī: “Jeámant jumniiji nin baácboó dei jūóhni nihatdih ā táí jéih beedána caá. Obohjeéhtih, jwiit cāacwā nin baácboó jumnit, nin baácdi h jeh ded pah ā jumatdih jéihnit, jwí naóhna caá. Caán Dios ā wahniboó jwiit cāacwā chah jéihni ā jumna caá. 32 Ded pah ā enatji, ā joyátjidihbut jwiitdih ā naóhna caá. Páant ā naawáchah yuhna, cāacwāboó ā naawátidih í joíhcan caá. 33 Pánihna, jeámant jūóhni ā naawáchah, ded táí joiní ‘Dios yoobópdih naóhni caá’, ā niij jéihna caá. 34 Dios ā wahní Cristodih áih Túini Espíritudih búdí yoobát ā wūhup be. Pánihna, Cristo Dios naawátidih yoobópdih āpí naóhna caá. 35 Dios ā wūúhdih búdí oinit, caandíh nihát í maáh ā jumat túutna caá.* 36 Dios wūúhdih ded jepahni Diosjeéh páantjeh ā

jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ā wūúhdih yap yohniboodíh íjnit, Dios búdí ā peéh chājachah, ājeéh ā wihcan nit”, Juan át niijip wut jī.

4

Jesús Samaria baácdi h bólijih ā mūic wéheat

1 Juan chah dawá cāacwā Jesúsdi h péenitdih ā daabáát doonádhíh fariseowā í joyóp wut jī. 2 Obohjeéhtih, Jesús pohba ā daabácan jī. Jwiit ā bohénitboó jī cāacwādhíh jwí daabánap jī. 3 Fariseowā í jéihyat doonádhíh joinít, Jesúsboó Judea baácdi h jumniiji Galilea baácna jwiitdih ā numah bejep jī.

4 Caanná bejna, Samaria baácdi h yap bejat túut jwí chājap jī. 5 Pánih yap bejna, Samaria baácdi h bóo Sicar tútchina jwí juibínap jī. Caan pébh jwí nuo Jacob ā wūúh Josédi h ā wūhniiji baácbit át jumap wut jī.* 6 Caanjíh Jacobwāji í mah tóihyat íit ā jumap jī. Pánihna, Jesúsboó yuúp jūóhniiji chunná, yeó jáap tac yoób caán íit pebh ā choó chúudap jī. 7-8 Páant ā choó chúudat pónih, jwiit ā bohénitboó tútchina jeémát júb chājadi h jwí aab béjep jī. Caanjíh Jesús ā chúudachah, Samaria baácdi h bóli mah tóhyodih mit dei juibínap wut jī. Páant mi mah tóhyochah, Jesús nin pah caántdih át niijip wut jī:

—**Weemdíh mah ma wūhú,** át niijip wut jī.

9 —Meém judío cāac caá. Weémboó Samaria baácdi h bóli caá. ¿Dépanih tígaa weemdíh mah ma wūbh? Jesúsdi h mit niij jepahap wut jī. (Jwiit judiowā Samaria baácdi h moondíh jwípí eníhcap jī. Pánihna, páant mit niijip wut jī.)*

10 Páant mi niijíchah joinít, Jesús caántdih nin pah át niij naawáp wut jī:

* 3:28 Jn 1.20 * 3:35 Mt 11.27; Lc 10.22 * 4:5 Gn 33.19; Jos 24.32 * 4:9 Esd 4.1-5; Neh 4.1-2

—**Dios meemdíh ã teo wáacat déedih jéihcan, meemdíh mahdih úúbhnidihbut ma jéihcan caá. Pánih jéihna nihna, ‘Mah ma wáhuú’, weémboodíh mata níj úúbh tagaá. Caán wã wáihni mah panihnidih ma babhbachah, míih caolih áta táí boo tagaá, át níijíp wut jĩ.**

11 —¿Dépah níj tígaa páant ma níj? Nin mah tóhyat íit numah bóo caá. Mah tóhyat pínah wáam dah bíbohcan, ¿deh tígaa caolihdih booot tátuini mah ma úbbi? 12 Jwĩ nno Jacobji, á wehbut, íih nnañápwa bíicdih nin íitdih mah úbni, íit babhbat wut jĩ. Áihjidih jwiít ã jaimenáidih át wéhup wut jĩ. ¿Pánihna, jwĩ nno Jacobji chah wépní níit ma jumap, páant ma níijná? mit níijíp wut jĩ.

13 —**Ded nin íitdih bóo mahdih babhni ã jwúub taca joótbiapna caá, páant muntih.**

14 **Obohjeéhtih, weém wã wáhni mah panihnihoodíh babhna, chéneji á taca joótcan níit. Ded wã wáhni mah panihnidih babhna, Diosjeéh páantjeh á táí jumbipna caá. Meo waó cáahdih mah nooj bácní ã jöpcat pah wã wáhni mah panihni ã beedcán níit, Jesús caántdih át níijíp wut jĩ.***

15 —Caán láa bácah, caán ma níijní mahdih weemdíh ma wáhuú, jwúub taca joótcah, ninboó yeó jáap jumap pah mah tóhyodih wã jüóhcat pínah níijná, mit níijíp wut jĩ.

16 —**Majeéh bóodih ma bidbi jwuhúú, Jesús át níijíp wut jĩ.**

17-18 —Obohjeéhtih, weém áa wihcannih caá, mit níj jepahap wut jĩ.

—**Yoobópdih tígaa ma níijíp. Obohjeéhtih, cinco neoná caá ma weha mánaji. Búu majeéh jamni ma áa yoobát nihcan caá. Pánihna, ‘Weém áa wihcannih caá’, ma níiját yoobópdih tígaa, Jesús caántdih át níijíp wut jĩ.**

19 —Meémboó Dios naawátidih naóh yapáni nacaá. 20 Pánihna, yoobópdih wã jéihyat pínah níijná, weemdíh ma naáwá: Con jeená jwĩ nno wáji Diosdih ípí úúbup wut jĩ. Obohjeéhtih, ‘Jerusalén tútchiboó Diosdih úúbúidih bejat caá náahap’, yeéb judíowá ñipí níijná caá, mit níijíp wut jĩ.

21 —**Yad wilí, weemdíh ma joi jwáhuú. Nin wã naawát yoobópdih caá. Túttimah bóo láa, con jeéboó, Jerusalén tútchiboobút jwĩ íipdih ñi úúbhcan níit. 22 Yeéb Samaria baácidih moón ñi úúbhnidih ñi jéihcan caá. Obohjeéhtih, jwiít judíowáboó caandíh jwĩ jéihna caá. Dios á wáhni, nihát cáacwáidih táí úbni, judíojuh tígaa á jumap. Pánihna, jwĩ wéini Diosdih jwiít judíowáboó jwĩ jéihna caá. 23 Búu láa, túttimahbut Túini Espíritu á teo wáacachah, táí yoobópdih jenah joinít, cáacwã Diosdih í táí wéibipna caá. Páant caandíh táí wéinitboodíh caá Dios á bidip. 24 Dios jígohcanni á jumuchah, cáacwã caandíh í jéih encan caá. Pánihna, dedboó jumna, caandíh jwĩ wéi úúbúchah, bíic yoobó á túina caá. Caandíh wéina, Túini Espíritu á teo wáacatjĩh, táí yoobópdih jenah joinít, weñat caá náahap, Jesús caántdih át níijíp wut jĩ.**

25 —Mesías, ‘Cristo’, í níijní, á jüúwát pínahdih weém wã jéihna caá. Caán jüóhna, jwiítidih nihát á jéihya beedábipna caá, mit níijíp wut jĩ.

26 —**Weém ma níijní Cristo tígaa, Jesús caántdih át níijíp wut jĩ.**

27 Páant caántdih á míic wéhenachah, jwiít á bohénitboó jeémát jíib chäjadidih bejnitji jwĩ jwúub juibínap jĩ. Pánih jwúub juibínit, Jesús yad wilijĩh á míic

* 4:14 Is 44.3; Jer 2.13; 17.13; Jn 7.37-39

wéhenachah ennit, jwĩ en wáhi bejep jĩ. Pánih en wáhi bejna yuhna, “¿Dépanih tibeé caántdih ma míc wéhe?” niij wábh joinit déeji jwĩ niijcáp jĩ. ²⁸ Pánihna, caántboó miíh mah tóhyat wáam dahdih cáag jwejnít, tátchina mi jwáub aab béj jwuhup jĩ. Pánih bejnít, miíh tátchidih moondíh nin pah mit niij naáwáp wat jĩ:

²⁹ —Ded pah wá chājatjidih weemdíh naóh beedánidih ñi en jūúwá. Caán yoobópdih Cristo dée caá, mit niijp wat jĩ.

³⁰ Páant mi niijíchah joinít, caán tátchidih moondíh Jesúsdi h mi jwááapjina mit ñumah jwáub jūúwáp tajĩ.

³¹ Pánihna, i juyát pínah játi h, jwiít Jesús á bohénitboó jwĩ jíb chājni jeémát dih caandí h jwĩ ñumah jeémáhip jĩ.

—Bohéní, ma jeémp jūúwá, jwĩ niijp yah jĩ.

³² —**Obohjeéhtih, ñi jéihca naáh jeémát weemdí h á jumna caá,** Jesús jwiít dih á niij jepahap jĩ.

³³ —¿Bita caandí h jeémát itát wá h taniít? jwiítjeh jwĩ míc niijp jĩ.

³⁴ Páant jwĩ míc niijíchah joinít, Jesús jwiít dih nin pah á jwáub niijp jĩ:

—**Cāacwā jeémát i bidat pah, weemdí h wahni ded pah á watatdih chāj péaatdih bádi wá bidna caá. Pánihna, butéh caandí h jepahnit, caántjĩ h míc wéhena, wíh jeémát panihni á jumna caá.** ³⁵ ‘Chénena míc widh á judhna caá jwĩ momni á quehechah, jwĩ dicat pínah’, wápchi minah á niiját pah, yeéboó ñi niij jenah joicá bojoó. ‘Dios naáwát dih jwĩ naáwát pínah á judh jwahna caá’, ñi niij jenah joicá bojoó. Yoobópdih yeebdí h wá naóhna caá. Jáantjeh quehat láa panihni á jumna caá. Bua láa bácah cáacwā jwĩ pebhna i jayáchah, ñi túi eneé. Queé tboó

pácahi á quehat pah i jumna caá. Pánihna, buu cáacwā dih wá bohénachah, i joyát láa á jumna caá. ³⁶ **Cāacwā dih wíh túini dooná dih jepahat túatni dicni panihni á jumna caá. Queét jepahnit, caán á dicni panihnit, Diosjeéh páantjeh i túi jumbipna caá. Pánihna, cáacwā i túi jepahachah enna, dicni panihni, momni panihni bíic dih bádi i wéibipna caá. Páant i weñat i tewatji jíb panihni á jumna caá.** ³⁷ **Cāacwā nin pah i niijná caá: ‘Bíic á jwí h momop be. Bíihboó á momni á quehechah á diquip be’, íp niijná caá. Momni panihni wíh túini dooná dih naóh jwí hni caá. Bita caandí h dicnit panihnit wíh túini dooná dih jepahat túatni caá.** ³⁸ **Páant á jumat pah, bitaboó cáacwā dih itát jwí h bohénap tajĩ. Queé dih jwí h bohénit ñi jumcah yuhna, buu yeebdí h jwah wá wahna caá, wíh túini dooná dih jwáub joinít i túi jepahat pínah niijná,** Jesús jwiít dih á niijp jĩ.

³⁹ Páant Jesús jwiít dih á míc wéheat pónih, caánt Samaria baác dih bóli “Ded pah wá chājatjidih jéih beedánidih mah tóhyop ítidih wá jwááap be”, mi niijíchah joinít, dawá Samaria baác dih moón Jesúsdi h i jepahat pínahdih it jenah joyóp tajĩ. ⁴⁰ Pánihna, queét jwĩ pebh joinít, “jwí jeéh ma chāo jwáuhú”, Jesúsdi h i niijp jĩ. Páant i niijíchah joinít, chéne yeó jáap íjeéh jwĩ jum jwuhup jĩ. ⁴¹ Jesúsjeh queé dih á naáwáchah joinít, dawá caandí h i jepahap jĩ. ⁴² I dée wilidih nin pah i niijp jĩ:

—Ma jwí h naáwáchah joiná jeh, jwiítbut Jesúsdi h jepahihat jwĩ jenah joyóp be. Bua caanjéh á naáwáchah joiná, jwĩ túi jepahna caá. ‘Nihat nin baác dih moón iiguipna bejnít déejidih yoobópdih

tái ubni caá', jwí niij jéihna caá, i niijíp jĩ.

Maáh wáúhdih Jesús á booaat

⁴³ Chéne yeó jáap Sicar tátchidih numah chāo jwáuhni, Jesús Galilea baáboó jwiítidih á numah bejep jĩ. ⁴⁴ “Ded Dios naáwátidih naóh yapanidih áih baácdih moón ípĩ wéican caá. Pánihna, Galilea baácdih wá behechah ennitji, weemdih í tái jengah joibícan nacaá. Obohjeéhtih, páant í jamuchah yuhna, caanná jwí jwáub bejna caá”, á niijíp jĩ.* ⁴⁵ Jerusalén tátchiboó Pascua yeó jáapnadih jwí jam láa, Jesús á chājatjidih ennitji biquína Galilea baácdih moón ít jamup tajĩ. Pánihna, íih baácna jwí juibínachah, queétboó á wēp chājatjidih jwáub eníhna, caandih í tái wēi jwááap jĩ.*

⁴⁶ Mahdihjeh jiwá iguáh mac Jesús á túat numniji Caná tátchidih jwí jwáub juibínap jĩ. Capernaum tátchiboó maáh Herodes namp jamni maáh wáúh wanna át chājap tajĩ.* ⁴⁷ Pánihna, Jesús Judea baáboó jamniji Galilea baácna á jwáub juyát doonádih joinít, jwí pebhna át aab jūúwup tajĩ: Pánih aab joinít, nin pah Jesúsdihi á niijíp jĩ:

—Wá wáúh muujná beé á chājap be. Pánihna, caandih booaat túat niijná, wájeéh waícanjeh ma dei jūúwá, á wēp niij wáúbup yah jĩ.

⁴⁸ Páant á niijíchah joiná yuhna, Jesús caandih nin pah á niij jepahap jĩ:

—**Dios á wēpatjĩh wá chāj jautuchah encan, ‘Caán Dios á wahni Cristo caá’, weemdih ñi niij jengah joibícan nacaá,** Jesús á niijíp jĩ.

⁴⁹ —Obohjeéhtih, Maá, wá wáúh á wunat pínah jãtjih, waícanjeh ma booa wáh jūúwá, Jesúsdihi á niijíp yah jĩ.

⁵⁰ Páant á niijíchah yuhna,

—**Míih maaná ma jwáub bejeé. Ma wáúh á boona caá,** Jesús caandih á niijíp jĩ.

Páant á niijíchah joinít, “Á niiját pah tih wá wáúh á boona nacaá”, niij jengah joinít, áih muúboó á jwáub bejep jĩ. ⁵¹ Páant á jwáub juibínachah, á pebh moón caandih ít jwááh naáwáp wut jĩ:

—Ma wáúh jáantjeh á jwáub boona beé, caandih ít niijíp wut jĩ.

⁵² —¿Deyoób yeó lajachah tibeé caán á boo? queétdih át niij wábh joyóp wut jĩ.

—Jwín yeó jáap tac yoób táttimahbit caandih pahat á dáucup be, ít niij jepahap wut jĩ.

⁵³ Páant í niijíchah joinít, “Jesús weemdih **‘Ma wáúh á boona caá’**, á niijíchahjeh, wá wáúh át boonap taga”, maáhboó át niij jengah joyóp wut jĩ. “Jesús weemdih yoobópdihi tigaá át niijíp”, niijná, á déewá bícdih Jesúsdihi “Caán Dios á wahni Cristo yoobát caá”, ít niij jengah joyóp wut jĩ.

⁵⁴ Jesús Judea baácdih jamniji Galilea baácna jwáub juibínit, maáh wáúhdih booana, chéne láa jwiít cāacwá jwí jéih chājca naáhdih Dios á wēpatjĩh á chāj jautup jĩ.

5

Jéih bejcanidih Jesús á booaat

¹ Táttimah, jwiít judíowá Diosdihi jwí wēi láa Jesús Jerusalén tátchina jwiítidih á numah juibínap jĩ, páant mantih. ² Caanjĩh Ovejawá Bejni Jēc wut jamni pebh jéehat júá á jamup jĩ. Jwiít judíowá jwíih wéheatjĩh niijná, caán júádih Betzata jwí niijná caá. Caán Betzata júá jwéjdihi cinco nemat wihcanni jęcna á jam páud bejep jĩ. ³ Caán júádih muú wáap lap namp dawá tubúp chāúhniit ípĩ ñaj páud bejep tajĩ. Jéih encannit,

* 4:44 Mt 13.57; Mr 6.4; Lc 4.24 * 4:45 Jn 2.23 * 4:46 Jn 2.1-11

jéih jibcannit, jéih yoocannitbut caán júá pebh ít ñajap tajī. Caanjīh ñajnit, mah chibít ā dácóhatdih pái ñajna ít chājap tajī. ⁴ “Dioih ángel dei joinít, caán jéehat júádih ā dácóhanachah ennit, ded jātih jwíih buúg báahniboó dedé wanat jumni āpī boonap wut jī”, ít níj jenah joyóp tajī. ⁵ Pánihna, caanjīh jumni bíic jéih bejcanni, treinta ocho jópchi tubúp chūúhni ā ñajap jī. ⁶ Caandih ennit, maatápdih ā tubúp chūúátidih jéihna, Jesús caandih nin pah ā níj úubh joyóp jī:

—¿**Meém ma booih níit?** ā níjíp jī.

⁷ —Wā booihna yah caá. Obohjeéhtih, can júána weemdih ded ub báahni pínah ā wihcan caá. Pánihna, dawá láa ā dácóhochah, wā buúg báah bejihichah yahna, bita wā jātih ípī juibí buúg báahna caá, Jesúsdi h ā níjíp jī.

⁸ Páant ā níjíchah joinít,

—**Ma ñah ñuhúú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chāi bejeé,** Jesús caandih ā níjíp jī.

⁹ Páant ā níjíchahjeh, caán jéih bejcanniji ñah ñuhnit, ā ñajatjidih ubnit, ā yáac chāi bejep jī, buca.

¹⁰ Páant ā boonachah enna, jwí chooát yeó jáap ā jumachah, jwí maáta caandih nin pah ít níj jūihñup wut jī:

—¿Dépanihna, ma ñajatjidih beo bej tigaá ma chāj? Buu jwí chooát yeó jáap ā jumachah, ma ñajatjidih ma beo bejchah, ā túican caá, ít níjíp wut jī.*

¹¹ —Obohjeéhtih, **‘Ma ñajatjidih ubnit, ma yáac chāi bejeé’**, weemdih booani ā níjíp be. Páant ā níjíchah joinít, nin wā ñajatjidih ub bejna caá wā chājap, át níj jepahap wut jī.

¹² —¿Déhe tibeé meemdih páant níj, booani? queét ít níj úubh joyóp wut jī.

¹³ Obohjeéhtih, Jesús dawá cāacwā cātih ā bejchah, caandih booanidih át beh encap wut jī. Pánihna, ā wátdih jéihcan, át jéih jepahcap wut jī. ¹⁴ Táltimah, Dioih maúboó Jesús caandih jwāáhnit, nin pah ā níjíp jī:

—**Weemdih ma joi jwáhuú. Buu ma tái jumna caá. Pánihna, ma jwáub yéej chājca bojóo, páant mantih. Jwáub yéej chājna, chah yeejép wanat meemdih ā jūóhbpna caá,** Jesús ā níjíp jī.

¹⁵ Caandih páant ā níjíchah joinít, Jesúsdi h át beh enep wut jī, buca. Pánih beh enniji jwí maatadi h naawádih át bejep jī.

—Jesús wut jumni beé weemdih át boonap tabe, queétdih át níjíp wut jī.

¹⁶ Páant ā níjíchah joinít, Jesús chooát yeó jáapdi h ā booaatjidih jéihnit, jwí maátaboó caandih yeejép í chāj jwíhip jī.

¹⁷ Páant caandih í mawíhatdih jéihna, Jesús queétdih nin pah ā níjíp jī:

—**Wā íp páantjeh teona caá ā chājap. Pánihna, weembát wā teo jwuhna caá,** ā níjíp jī.

¹⁸ Jesús páant ā níjíchah joinít, jwí maátaboó chah í íjip jī. Jwí chooát yeó jáapdi h caán tubúp chūúhndih ā boonachah enna, queét í íj jwíhip jī. Pánih íjna, **“Wā íp”**, Diosdi h ā níjíchah joiná, chah í yoób íjip jī. **“‘Wā íp’, níjíná, ‘Diosdi h bíic yoobó wā jumna caá’, Jesús caán míicjeh ā níj jenah joiná caá”**, jwí maáta ít níj jenah joyóp tajī. Páant níj jenah joinít, chah íjna, Jesúsdi h í yoób mao yohíhip yah jī.*

Jesús ā íp ā wutuchahjeh, jepahni ā jumat

¹⁹ Páant í níj jenah joyátdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ā jwáub níj naawáp jī: **“Yoobópdih**

* 5:10 Neh 13.19; Jer 17.21 * 5:18 Jn 10.30-38

yeebdíh wã naóhna caá. Weém, Dios wúúh, wã jenah joyátjeh wã chãjcan caá. Wã íp weemdíh ded pah á wutuchah, caandíhjedh wã jepahna caá. Wã íp ded pah á chãjachah ennit, weém á wúúhbut biíc yoobó wãpí chãjna caá. ²⁰ Wã íp weém á wúúhdih oina, ded pah á chãjatdih weemdíh ápí jéihyana caá. Búú wã chãjatji chah, biíh wã chãjat pínahdih weemdíh á jéihyabipna caá. Páant weemdíh á wutatdih joinít, á wēpatjīh yeebdíh wã chãj jéutuchah, ñi en wáhi bejbipna caá. ²¹ Wã íp ded pah wanah bejnitdih á booaat pah, weembút á booaat túutnitdih biíc yoobó wã booana caá. ²²⁻²³ Wã íp cáacwã í yéej chãjatdih peéh chãjni nihcan caá. Obohjeéhtih, í yéejat jíib wã peéh chãjat pínah niijná, weémboodíh á wutap be, nihat cáacwã caandíh í weñat pah, weemdíhbut biíc yoobó í weñat pínah niijná. Wã íp caá weemdíh wahni. Pánihna, ded weém á wúúhdih wēicanni, wã ípdihbut á wēican caá.

²⁴ “Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Det wã naawátidih joinít, weemdíh wahnidih jepahna, páantjeh ájeéh í túi jumbipna caá. Páant ájeéh í jumuchah, queédih wã peéh chãjcan níit. Queét iiguípna bejnit déejidih túi ubnit í jumbipna caá. ²⁵ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Iiguípna bejnit déeji weém Dios wúúhdih búú jepah jwíihna caá í chãjap. Wã naawátidih joí jepahnitboó Dios biícidih páantjeh í túi jumbipna caá. ²⁶ Wã íp Dios páantjeh janniboó cáacwáidih páantjeh á jumat túutna caá. Pánihna, weém á wúúhdihbut páantjeh jumat túutni pínah á chãjap jí. ²⁷ Weém nihat cáacwã úud jeñé wã

jumuchah, cáacwáidih wã peéh chãjat pínah niijná weémboodíh á wutap jí. ²⁸ Páant wã naawáchah joiná, ñi joí wáhi bejca bojoó. Cúbucah nihat wunnit íih bácah í yohopjiboó jumna yuhna, wã ezechah, í joibípna caá. ²⁹ Pánih joiná, nihat túi chãjnitji boo pad jéóhnit Dios pehbhoó í páuh laab héjbipna caá. Obohjeéhtih, yeejép chãjnitjiboó, í yéej chãjatji jíib iiguípna í bejbipna caá.*

³⁰ “Weém wíih jenah joyátjeh, wã weñat pínahdih wã chãjcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahni á wutatdihjedh wã chãjna caá. Á niiját pahjedh cáacwáidih wã peéh chãjbipna caá. Páant wã peéh chãjachah, yoobópdih á jumbipna caá. ³¹ ‘Weém Dios wúúh, á wahni caá’, weemjéh wã niijíchah, ‘Ma nih yána caá’, weemdíh ñita niij tágaá. ³² Obohjeéhtih, biíh caá weemdíh naóhni pohba. Caán naóhni Juan Daabáni caá. Pánihna, ‘Á niijátji yoobópdih á jumna caá’, wã niij jéihna caá. ³³ Yeéb weemdíh jéihíhna, bitaboodíh Juan pebhna í wúúh joyát pínah niijná, ñit wahap tabe. Caán yoobópdih yeebdíh át naawáp jí.* ³⁴ ‘Nin Dios wúúh caá’, weemdíh niijnítidih wã bidcan caá. Pánih bidcan yuhna, ‘Dios wúúh caá’, Juanboó weemdíh á niiját yoobópdih caá. Pánihna, weemdíh jepahnit, iiguípna ñi bejcat pínah niijná, Juan á niijátjidih yeebdíh wã náhniana caá. ³⁵ Túi enat túut niijná, jíiát dahdih jwí jí cáagat pah, Juan ded pah wã jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, yeebdíh át naawáp tají. Páant á naawáchah joiná, daocanni yeó jáap ñi túi wēi joí jwáhup jí. ³⁶ Obohjeéhtih, wã íp weemdíh á wutuchah,

* 5:29 Dn 12.2 * 5:33 Jn 1.19-27; 3.27-30

ã wēpatjĩh wã chãjachah ennit, yooópdih Dios ã wahni wã jumati dih ñita túi jéih tagaá.³⁷ Juan weemdíh ã daabánachah, wã ípjuhbut weemdíh wahni ‘Caán wã wúuh caá’, ã niijíp jĩ. Páant ã niijíchah yuhna, yeéboó caandíh encan, joicánnitbut ñi jumna caá.*³⁸ Weém Dios ã wahnidih jepahcan, wã íp ã naáwátidihbut ñi náahcan caá.³⁹ ‘Dios naáwát tólihdih bohéna, yeó jáap jumati pah Diosjeéh jwĩ túi jumbipna caá’, ñi niij jenah joiná caá.* Obohjeéhtih, caán tólihdih tigaá weém ded pah wã jumati dih ã naáwáp.⁴⁰ Caán tólihdih weemdíh ã naáwáchah yuhna, yeéboó weemdíh ñi náahcan caá. Yeó jáap jumati pah Diosjeéh jumíhna yuhna, weemdíh páant ñi uúbhcan caá.

⁴¹ “Weemdíh wēi naóhntidih wã hidcan caá.⁴² Obohjeéhtih, yeéboó mácah ñi jenah joyátidih wã túi jéihna caá. Páni h jenah joinít, Diosdíh ñi oicatidihbut wã jéihna caá.⁴³ Wã íp weemdíh ã watat pah wã chãjachah yuhna, weemdíh ñi náahcan caá. Obohjeéhtih, ã wahcanniboó ã weñat pínahdihjeh ã chãj jéutuchah ennit, caánboodíh ñi náahbipna caá.⁴⁴ Bitá yeebdíh í wēi naáwátidihjeh bidna yuhna, Diosboó yeebdíh ã wēi naáwátidih ñi náahcan caá. Páni h náahcan, ‘Caán Dios ã wahni Cristo nihcan caá’, niij jenah joiná, weemdíhbut ñi joíhcan caá.⁴⁵ Páant weemdíh ñi joíhcatji jíb ‘Jwĩ ípidih Jesús jwiítidih ã naóh yacbi pna caá’, ñi niij jenah joicá bojó. ‘Moisés ã watatjidih jwĩ jepahna, Dios pebhboó jwĩ bejbipna caá’, ñi niij jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, ded pah Moisés weemdíh ã naáwátjidih ñi joyáh bojat jíb,

Dios yeebdíh ã peéh chãjbi pna caá.⁴⁶ Moisés weemdíh jeh át naóh daacáp tajĩ. Páni hna, caán ã daacátjidih ‘Yoobópdi h tigaá’, niijná, wã naáwátidihbut ‘Yoobópdi h tigaá’, ñita niij jenah joi tágá.⁴⁷ Obohjeéhtih, Moisés ã daacátjidih ‘Yoobópdi h tigaá’, niijcán, wã naáwátidihbut ‘Yoobópdi h tigaá’, ñi niijcán niit”, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

6

Cinco mil cãacwãdih Jesús jeémát ã wãhat

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Túttimah, Galilea ímdih conanaáboó Jesús jwiítidih ã namah chúuh bejep jĩ. Caán ím jeh mantih Tiberias ím ã wãt jumap jĩ. ² Jesús ã booanachah ennitji dawá cãacwã ít ñuún péenap tajĩ. ³ Páni h chúuh juibínitji, aab béjnit, jeená púuh laab juibínit, jwiít ã bohénitdih ã namah chúudap jĩ. ⁴ Caán láa Pascua yeó jáapna pínah bahni jeh ã judhdap jĩ. ⁵ Caáná juibí chúudna, Jesús dawá cãacwã jwĩ pebhna í júuwúchah, ã enep jĩ. Páni h ennit, Felipedih nin pah ã niij uúbh joyóp jĩ:

—Dawá cãacwã jwĩ pebhna í jáóh jíghna caá. ¿Deh tigaá í jeémát pínahdih jwĩ jíb chãjbi? ã niijíp jĩ.

⁶ “Ded pah caá Felipe ã niij jepahbi”, niijná, Jesús caanjéh ã chãjat pínahdih jéihna yuhna, Felipedih páant ã niij uúbh joyóp jĩ.

⁷ Páant ã niij uúbh joyóchah joinít, Felipeboó nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Ocho widh tewat jíbji h jeémátidih jwĩ jíb chãjachah yuhna, queétdih áta juibícan tagaá, ã niijíp jĩ.

* 5:37 Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22 * 5:39 Dt 4.1; 8.1; 30.15-20

⁸ Jwiít biíc dih jumni Simón Pedro úudboó, Andrés wút jumni, Jesús dih nin pah á niijíp jĩ:

⁹ —Cinco pan dah, chéne quee-jwá dih nin wébít á bíbohna caá. Obohjeéhtih, páant bóobitjeh á jumachah, queét páant moón dawá cáacwá dih á juibícan niít, Andrés á niijíp jĩ.

¹⁰ —**Queédih ñi chúdat tútú,** Jesús jwiít dih á niijíp jĩ.

Caanjĩh túini yílip á jumap jĩ. Pánihna, jwí chúdat tútuchah, yílip jumap dih cáacwá í túi chúud beedép jĩ. Cinco mil neonájuh í jumap jĩ. Yaádh, í weh biíc dih chah í jumap jĩ. ¹¹ Páant í chúud beedéchah ennit, Jesús pan dahnadilh ubnit, **“Túina caá, Paá”**, Dios dih á niijíp jĩ. Páant niij péanit, jwiít á bohénit dih queét chúudnit dih pan, queejdíhbut á pááat tútup jĩ. ¹² Páant jwí páááchah, jeémpnit, cáacwáboó í túi wud jumap jĩ. Páant í wud jumachah ennit, Jesús jwiít dih nin pah á niij wutap jĩ:

—**Í judh jeémpnidih ñi táí ubuá, í yoh peécat pínah niijná,** á niijíp jĩ.

¹³ Páant á niijíchah joinít, cinco pan dahnaji, chéne quee-jwá jidihbut í judh jeémpnidih jwí ub yacachah, doce wuhna pohba á yáwap jĩ. ¹⁴ Pánihna, jwiít cáacwá jwí jéih chájca naáhdilh Jesús á chájachah enna, cáacwá nin pah í míc niijíp jĩ:

—Yoobópdih tigaá. Nin Dios naáwát dih naóh yapani, nin baácboó júóhni pínahdilh jwípĩ páini caá, queét í míc niijíp jĩ.

¹⁵ Páant míc niijnít, queét Jesús dih maáh pínah í waadálhip yuh jĩ. Obohjeéhtih, queét páant í niij jenah joyá dih jéihnit, biícjeh jeená púuh laab béjnit, Jesús á bejah bojop jĩ.

*Jesús ímjih á yáac chái bejat
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)*

¹⁶ Páant á púuh laab béjat túttimah, tóo ñáh júúwúchah ennit, jwiít á bohénit ímboó jwí dei bejep jĩ. ¹⁷ Caanná juibí, jááj chóodih waadnit, Capernaum tútchina chúuh bejat tút jwí chájap jĩ. Obohjeéhtih, Jesúsboó jwí pebhna á juicáp jĩ. Páant á jíghocah, caandih pái chúnit, jwí chúuh bejep jĩ. Páant jwí chúuh bejehah, á tub tóoáh bejep jĩ. ¹⁸ Páant á tóoáh bejat túttimah, johlit bádí á júúwúchah, bádí nolihatbut á ñahap jĩ. ¹⁹ Pánihna, caán ím tac yoób jwí bejehah pohba, Jesús ímjih jwí pebhna á yáac chái júúwúchah, jwí enep jĩ. Páant á júúwúchah ennit, bádí jwí úmup jĩ. ²⁰ Páant jwí úmúchah ennit, caán jwiít dih nin pah á niijíp jĩ:

—**Ñi en úmca bojó!**
¡Weemjéh tigaá! á niijíp jĩ.

²¹ Páant á niijíchah joinít, bádí wéinit, caandih jááj chóona jwí waadát tútup jĩ. Páant á waadát túttimah, waícanjeh jwí jenah joi béjepna jwí chúuh juibínap jĩ.

Cáacwá Jesús dih í bidat

²²⁻²³ Cheibit bóo yeó jáap dih Jesús Dios dih **“Túina caá, Paá”**, niijnít, queédih jeémát á wúhupjiboó dawá cáacwá páina ítih chájap wut yuh jĩ. Jwí jwáub chúuh júúwúchah, Jesús jwíjéeh á waadát dihbut í enep jĩ. Caandih páantjeh pái jwuhna ít chájap wut yuh jĩ. Tiberias ítchiboó jumni jĩ jááj chóona í jumapboó át juibínap wut jĩ. ²⁴ Pánihna, Jesús á wihcat dih ennit, queét caandih bidna, caán jááj chóonadilh waadnit, Capernaum tútchina chúuh jéóhnit, jwiít dih í ñún juyép jĩ.

Jesús pan panihni á jumadilh á naáwát

²⁵ Pánih ñún chúuh joinítjĩ, Jesús dih jwááhnit, caandih nin pah í niij wábh joyóp jĩ:

—¿Bohéní, débólih tibeé ninboó ma jáóh? ĩ niijíp jĩ.

²⁶ Páant ĩ niij wábh joyóchah joinít, queétdih Jesús nin pah ā niij jepahap jĩ:

—**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Dios bádí ā wēpatjĩh yeebdíh wā teo wáacachah yuhna, ‘Caán Dios ā wahní Cristo caá’, weemdíh ñi niij jenah joicán beé. Páant niij jenah joicán yuhna, jwáub jeémp, wud jamatdihjeh ñit bid jáóh tagaá, páant muntih.** ²⁷ **Obohjeéhtih, yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nin baácdih bóo jeémát moopáh bejniyeh caá. Pánihna, caán déenadih jíib chājihcan, teocat caá náahap. Obohjeéhtih, Diosjeéh táí jumat táutni jeémát panihniboodíh bidat caá náahap. Weém nihat cáacwā úud jeñé caán jeémát panihnidih wā wáhna caá. Wā íp weemdíh páant ā wáhat táutap be. Páant wā jumatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, Dios ā wēpatjĩh weemdíh ā chāj jáutat táutachah, yeéb ñi enep be,** Jesús queétdih ā niijíp jĩ.

²⁸ Páant ā niijíchah joiná yuhna, queét caandíh nin pah ĩ jwáub niij wábh joyóp jĩ:

—¿Ded pah tigaá jwí chājbi, Dios ā náahatdih chājat táut niijná? ĩ niijíp jĩ.

²⁹ —**Nindih Dios yeebdíh ā chājat táutna caá: ‘Wā wahnidih táí jenah joinít, ñi jepahaá’, yeebdíh ā niij watap be,** Jesús queétdih ā niijíp jĩ.

³⁰ —**Meém Dios ā wahní yoobát jumna, ā wēpatjĩh ma chāj jáut en tigaá bácah, meemdíh jwí jepahat pínah niijná.** ³¹ **Jwí nɔowáji jon játih tátchi wihcapboó maná ĩ niijníjidih ĩt jeémép wat jĩ.*** Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ: ‘Jeámant queétdih jeémátdih át wáhpup wat jĩ, ĩ táí

jeémát pínah niijná’, át niij daacáp tajĩ.* ¿Páant ā chājatji chah meémboó mata jéih chāj taniít? caandíh ĩ niijíp jĩ.

³² —**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Moisésjeh po-hba queétdih japmant jáóhni jeémátdih ā wáhcáp jĩ. Wā íp jeémát yoobát panihnidih jeámant cáacwátdih ápi wáhna caá.** ³³ **Pánihna, Dios ā wáhni jeémát panihni japmant dei jáóhni, nihat baácdih moondíh ā báadhdát táutna caá,** Jesús queétdih ā niijíp jĩ.

³⁴ —**Maá, yeó jáap jumat pah ma niijni jeémátdih jwítdih ma wáhuá, queét ĩ niijíp jĩ.**

³⁵ —**Weém tigaá báadhdát táutni jeémát panihni caá. Det weemdíh táí péenitbóodíh jwáub nuugúp wanat panihat ā wihcan niít. Det weemdíh náhninit, wéi jenah joinítbóodíh taca jootát panihatbat ā wihcan niít.**

³⁶ **Obohjeéhtih, yeebdíh játih naóhna, yoobópdih naóhna beé wā chājap be. Yeébboó weemdíh enna yuhna, ‘Caán Dios ā wahní Cristo caá’, ñi niij jenah joicán caá.** ³⁷ **Nihat wā íp ā jepahat táutnitjeh weemdíh ĩ péebipna caá. Weemdíh pánih péenitdih wā yohcan niít.** ³⁸ **Japmant jáóhna, wā náahatdihjeh chājcan, weemdíh wahní ded pah ā weñat pínahbóodíh chājadih wā jáúwáp be.** ³⁹ **Nin caá weemdíh wahní ā weñat pínah yoobát: Nihat weemdíh ā jepahat táutnitdih buudácan, weemdíh caán péeni yeó jáapdih queétdih wā jwáub booaat pínahdih ā náah yacna caá.** ⁴⁰ **Nihat weém ā wáúhdih jepahnit, páantjeh ájeéh ĩ jumat pínahdih wā íp, weemdíh wahní, ā náah yacna caá. Pánihna, péeni yeó jáapdih queétdih wā jwáub boobipna caá,** Jesús ā niijíp jĩ.

* 6:31 Ex 16.4,15   * 6:31 Sal 78.24-25

41 **“Weém japmant jǎóhni jeémát panihni tiguaá wǎ jumap”**, Jesús á niijíchah joinít, jwí maátaboó caandih íjnit, tabít í míc niijíp jǎ.

42 —¿Nin Jesús José wǎúh nihcan niít? Á íp, á lindahbut jwiít jwí jéihna caá. Pánihna, jwiít panihnijeh man tiguaá. Pánihni jumna yahna, ¿dépanihna **“Japmant jǎóhni wǎ jumna caá”**, á niíf? í míc niijíp jǎ.

43 Queét páant í míc niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah í jwǎúb niij jepahap jǎ:

—**Weemdih yeejép ñi niijcá bojoó.** 44 **Det í jenah joyátjǎhjih weemdih í jéih jepahcan niít. Obohjeéhtih, wǎ íp, weemdih wahniboó, ‘Caán Dios á wahní Cristo yoobát caá’, queétdih á niij jenah joyát túttna caá, wǎjeéh í péeat pínah niijná. Páant á chǎjcah, det wǎihwǎ pínah íta jéih jumcan tagaá. Pánihna, péeni yeó jáapdih weemdih jepahnitjidih wǎ jwǎúb boobipna caá.** 45 **Dios naáwátdih naóh yapanitboó nin pah ít niij daacáp tajǎ. ‘Dios queét nihatdih á bohébiipna caá’, ít niij daacáp tajǎ.*** Pánihna, nihát wǎ íp á bohéátdih joinít, weemdihbut í jepahbipna caá. Pánih jepahnit wǎihwǎ í jumbipna caá.

46 **“Wǎ ípdih ded á encan caá. Weém á wahnijeh caandih wǎ enep jǎ.** 47 **Yoobópdih yeebdih wǎ naóhna caá. Det weemdih jepahnit páantjeh wǎ ípjeéh í túi jumbipna caá.** 48 **Weém báadhdani jeémát panihni wǎ jumna caá.** 49 **Ñi nǎowǎji tátchi wihcapboó manádih jeémpna yahna, ít wanup wat jǎ.** 50 **Obohjeéhtih, japmant jǎóhni wǎ niijni jeémát panihnidih ded jeémpna, iiguípna á bejcan niít.** 51 **Weém japmant jǎóhni báadhdani jeémát panihni wǎ**

jumna caá. Caán jeémát panihnidih jeémpnitjeh wǎ ípjeéh páantjeh í jumbipna caá. Caán báadhdani jeémát panihni wǎih bácah á jumna caá. Pánihna, wǎih bácahdih wǎ wǎhbipna caá, nihát baácdih moón wǎ ípjeéh í túi jumát pínah niijná. Pánih wǎhna, nihát cáacwǎdih wǎ wan wǎhbipna caá”, Jesús á niijíp jǎ.

52 Páant á niijíchah joinít, jwí maátaboó, queétdjeh nin pah í niij míc wéhenap jǎ:

—¿Nin dépanih tiguaá áih bácahdih jeémát pínah panihni á wǎhbi? í míc niijíp jǎ.

53 Páant í niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih á niijíp jǎ:

—**Yoobópdih yeebdih wǎ naóhna caá. Weém nihát cáacwǎ úud jeé wǎ jumachah, ded wǎih bácah panihnidih jeémpcanni, wǎih meép panihnidih babhcanni wǎ íp pehbboó á bejcan niít.** 54 **Ded wǎih bácah panihnidih jeémpni, wǎih meép panihnidih babhndih péeni yeó jáapdih wǎ jwǎúb boobipna caá. Caánboó wǎ ípjeéh páantjeh á jumbipna caá.** 55 **Wǎih bácah ñi jeémát yoobát panihni, wǎih meépbat ñi babhbat yoobát panihni á jumna caá.** 56 **Det wǎih bácah panihnidih jeémpnit, wǎih meép panihnidihbut babhnit, weém híicdih í túi jumbipna caá. Weembát queét híicdih wǎ jumbipna caá.** 57 **Wǎ íp páantjeh jumni weemdih wahná, weemdihbut páantjeh jumni á jumát túttna caá. Páant á chǎjat dée, jeémátdih ñi bidat pah, ded weém páantjeh jumnidih bádí bidna, caandih wǎ ípjeéh páantjeh jumni wǎ jumát túttipna caá.** 58 **Butéh yeebdih wǎ naóhni jeémát panihni Dios pebmant dei jǎóhni caá. Caán jeémát panihni jwí**

* 6:45 Is 54.13

nuowãji ï jeémpni maná panihni nihcan caá. Queétoó caán jeémátdih jeémpnitji ït wunup wat jï. Obohjeéhtih, butéh wã naóhni jeémát panihniboodíh ded jeémpni wã ípjeéh páantjeh ã jumbipna caá, Jesús ã niijíp jï.

⁵⁹ Capernaum tútchidih moón ï míc wáacat muúboó Jesús queétdih páant ã niij naóh bohénap jï.

Jesúsdih jepahna, páantjeh ájeéh jwí tãí jumat

⁶⁰ Dawá jwíjeéh péenit Jesús ã bohéátdih joinít, nin pah ï niij wéhenap jï:

—Jesús nin ã bohéat bhoni yoobát ã jamuchah, caandíh jwí joíhcan caá, queétjeh ït míc niijíp tajï.

⁶¹ Páant ï míc wéheatdih jéihnit, Jesúsboó queétdih nin pah ã niij úúbh joyóp jï:

—¿Nin wã bohéátdih joiná, ñi íij níit? ⁶² Weém, nihát cáacwã úud jeñé, játih wã jamupjiboó wã jwúub púuh laab béjehchah enna, ¿ded pah ñita niij jenah joi? ¿Caandíhbut ñita íij taniít?

⁶³ Dios ã wahni Túini Espiritu cáacwáih caolihdíh ã booana caá. Cáacwáneh íih caolihdíh ï jéih boocan caá. Pánihna, wã naáwátdih ñi tãí jenah joyóchah, Túini Espirituboó íiuh caolihdíh ã boobipna caá. ⁶⁴ Obohjeéhtih, páant ã jamuchah yahna, ‘Caán Dios ã wahni Cristo nihcan caá’, biguina ñi niij jenah joiná caá, Jesús ã niijíp jï.

Jesús páant niij jenah joinít dih játih átát jéihyep tajï. Pánihna, caandíh eníhcanitdih duó wáini pínahdihbut átát jéihyep tajï.

⁶⁵ Páant niij naóh péenit, nin pah ã jwúub niij naáwáp jï:

—Nin pah yeebdíh wã niij naáwáp yah be: ‘Wã ípboó cáacwádh weemdíh ã jepahat túutcah, det wíh wã pínah íta jéih

jamcan tagaá’, wã niijíp be, Jesús queétdih ã niijíp jï.

⁶⁶ Páant ã niijíchah joiná, dawá jwíjeéh péenitji Jesúsdih wéican, ï cádahap jï. ⁶⁷ Páant ï cádahachah ennit, Jesús jwiít docewã ã bohénitboodíh nin pah ã niij úúbh joyóp jï:

—¿Yeebbát weemdíh ñi cádahmi naniít? ã niijíp jï.

⁶⁸ Páant ã niij úúbh joyóchah joinít, Simón Pedro nin pah ã niij jepahap jï:

—Obohjeéhtih, Maá, jwiútdih biuh bohéni ã wihcan caá. Diosjeéh páantjeh jwí jumat pínah niijná, ma naáwátjeh jwiútdih ã tãí jéihyana caá. ⁶⁹ Pánihna, jwiútoó meemdíh jepahnit, ‘Meém túini, Dios wáúh, ã wahni caá’, jwí niij jéihna caá. Pánih jéihnit, meemdíh jwí cádahcan níit, ã niijíp jï.*

⁷⁰ Páant ã niijíchah joinít, Jesús jwiútdih nin pah ã niijíp jï:

—Weém yeéb docewádh wã níwip yah jï. Obohjeéhtih, bíic ñijeéh jamni neméplh pínah ã jamna caá, ã niijíp jï.

⁷¹ Páant niijná, Judas, Simón Iscariote wáúhdih niijná át chãjap tajï. Judas jwiít Jesús ã bohénitjeéh jamna yahna, Jesúsdih eníhcanitdih duó wáini pínah ã jamup jï.

7

Jesús úudwã caandíh ï jepahcat

¹ Túttimah, Jesús Galilea baácboó jwiútdih namah jibidih ã bejep jï. Judea baácdh moón jwí maáta caandíh ï mao yohíhadíh jéihna, Judea baácboó ã bejíh jwuhcap jï.

² Jwiít judíowã wãpchi dahna jwí chãjatjidih náhnat yeó jáapna, bahni ã jwdhdap jï.* ³ Pánihna, Jesúsdih ã úudwã nin pah ï niijíp yah jï:

—Ninjíh chãocánjeh, Judea baácna bejnit, meemdíh pééhnitdih

* 6:69 Mt 16.16; Mr 8.29; Lc 9.20 * 7:2 Lv 23.34; Dt 16.13

ma wēpatjīh ma chāj jútú. ⁴ Ded ã wēpatdih jútúhna, bih jútcat caá náahap. Pánihna, yoobópdih wēpni jumna, jwí míc wáac jaibíni tátchiboó ma wēpatdih jwíjeéh ma jút júúwá, Jeñé, ĩ niijíp jī. ⁵ Queét ã úudwājeh yuhna, ‘Caán Dios wúuh caá’, Jesúsdiĥ ĩ niij jenah joicáp jī. Páant niij jenah joicán, caandíh páant ĩ niijíp jī.

⁶ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niij naáwáp jī:

—**Wã wēpatdih cãacwãdih jútat pínah ã judh jwuhuchah, wã bejcan caá. Yeéboó fiestadiĥ eníhna, caán tátchina ñi enbi jwuhúú.** ⁷ Cãacwã yeebdíh ĩ íjcan caá. Obohjeéhtih, ĩ yéej chãjatdih wã naáwáchah joinít, weémboodíh ĩ íjna caá. ⁸ Pánihna, caán fiesta yeó jáapna ã jumachah, yeebjéh ñi enbi jwuhúú. Weém caanná wã bejat pínah ã judh jwuhna caá, ã niijíp jī. ⁹ Páant niijnít, Galilea baácboó jwiítidih ã numah chãwáp jī.

Jesús fiestadiĥ enedih ã bejat

¹⁰ Obohjeéhtih, ã úudwã ĩ bejat táttimah, Jesúsbat Jerusalén tátchina jwiítidih ã numah bejep jī. Pánih bejna, cãacwã ĩ encapmantbit jwí bejep jī. ¹¹ Fiesta yeó jáapdiĥ míc wáac jaibíni, jwí maáta Jesúsdiĥ búdí ĩt bidip wat yuh jī.

—¿Dee tigaá ã jum? ĩt niij úubh joyóp wat jī.

¹² Pánihna, cãacwãbut caandíh búdí jenah joinít, ĩt míc wéhenap wat jī. “Caán táini caá”, biquína niij, “Caán yeejép caá. Cãacwãdih yee naóhni caá”, bitaboó ĩt niijíp wat jī.

¹³ Páant niijná yuhna, jwí maátadiĥ úumna, Jesús ded pah ã jummatdih queétjeh ĩt míc wéhenap wat jī.

¹⁴ ĩ weñat yeó jáapna tac yoób Jesús Dioih munná waád jaibíni, cãacwãdih ã bohénap jī. ¹⁵ Páant ã bohénachah, jwí maáta joí wáhi

bejnít, nin pah queétjeh ĩ míc niijíp jī:

—¿Nin bohécanni yuhna, dépanih tigaá bohéatdih ã táí jéih? ĩ míc niijíp jī.

¹⁶ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niij naáwáp jī:

—**Wã bohéat weemjéh wã naáwát nihcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh wáhi ã naáwát táutat caá.** ¹⁷ **Ded Dios ã weñat pínahdiĥ chãjīhni ‘Páant ã bohénachah, ã jéihyatjeh nihcan caá. Yoobópdih Dios naáwát caá’, ã niij jéihbipna caá.** ¹⁸ **Ded ã jenah joyátjeh naóhna, cãacwã caandíh ĩ weñat pínahdiĥ bidna caá ã chãjap. Obohjeéhtih, weemdíh wáhi-boó weemdíh ã naóh yapaat táutna caá. Pánih naóh yapana, caandíhjen ñi weñat pínahdiĥ yeebdíh wã náah yacna caá. Páant wã naóh yapanachah joiná, ‘Yeecanjeh, yoobópdih ã naóhna caá’, ñi niij jéihbipna caá.**

¹⁹ “Moisésji ded pah Dios yeebdíh ã watatdih át jwúub naóh yapanap wat jī. Obohjeéhtih, biíc ñijeéh jumni caán ã watatjidih jepahni wihcan caá. Pánihna, ¿dedé wã chãjatji jīb tigaá weemdíh ñi mao yohíh?” jwí maátadiĥ ã niij úubh joyóp jī.

²⁰ —Meemdíh nemép ã jumna caá. ¿Déhe tigaá meemdíh mao yohíhni ĩ jum, páant ma niijíchah? queét dawá caandíh ĩ niij úubh joyóp jī.

²¹ —**Biíc láa jwí chooát yeó jáapdiĥ yeéb cãacwã ñi jéih chãjca naáhdih weémboó yeebdíh wã chãj jútup be. Páant wã chãj jútuchah ennít, búdí ñi en wáhi bejep be.** ²² **Jon jãtíh Moisésji nihát neoná weépdih quehli nah yapat chóodih át bóodat táutup wat jī. Pánihna, nihát neoná weép ñi weh jumna, ocho yeó jáap táttimah chooát yeó**

jáapdih yuhna, ã wutatji pahjeh ñipĩ bóodna caá.* Obohjeéhtih, Moisés ã wutatji pohba át nihcap wat jĩ. Jwĩ ñuo Abrahamjidih Dios páant bóodat pínahdih át jwíih wutap wat jĩ.* Pánihna, caán táttimah, jwĩ ñuowã páant ipĩ chãjap wat jĩ. ²³ Chooát yeó jáapdih yuhna, Moisés ã wutatjidih yap yohihcan, yeebbát ñi wehdih ñipĩ bóodat túutna caá. Páant ñi chãjna yuhna, ¿dépanihna, chooát yeó jáapdih weemboó wannidih wã boanachah enna, ñipĩ íj? ²⁴ Ded pah wã chãjatdih táí jéihcan, ‘Caán yeejép ã chãjna caá’, ñi niijcá bojóó. Obohjeéhtih, ded pah wã chãjatdih jéihna, weemdíh yoobópdiñ ñi jenah joyoó, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

Jesús jeámant ã jũúwátjidih ã naáwát

²⁵ Páant ã niijíchah joinít, biquína Jerusalén tátchidih moón nin pah í míc niij úabh joyóp jĩ:

—¿Nin jwĩ maáta í mao yohíhni nihcanna niít? ²⁶ Wáát en tih. Páantjeh jwĩ cãtíh bohéna caá ã chãjap. Páant ã bohénachah yuhna, jwĩ maáta ded pah í niijcán caá. ‘Cristo, Dios ã wahni caá’, queét í niijjéhna caá. ²⁷ Obohjeéhtih, Dios ã wahni Cristo dedmant ã jũúwátjidih ded ã jéihcan niít. Nin Jesús ã jamni tátchidih jwiít jwĩ jéihna caá. Pánihna, Dios ã wahni Cristo nihcanna caá, queét í míc niijíp jĩ.

²⁸ Jesús Dioih muú diitboó queétdih bohénajeh, páant í míc niijíchah jéihnit, nin pah ã jwúub niij ñaacáp jĩ:

—**Yeebjéh pohba ‘Caandíh jéihna, ã jamni tátchidihbat jwĩ táí jéihna caá’, ñi niij jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, wã jenah joyátjñhjah ninboó**

jãohna wã chãjcan jĩ. Wã íp jĩ weemdíh ã wahap jĩ. Pánih wahni yeecanni, yoobópdiñ chãjni caá ã jamup. Caandíh ñi jéihcan caá. ²⁹ Obohjeéhtih, weemboó ã pebhmant jãohniñi caandíh wã táí jéihna caá, ã niijíp jĩ.

³⁰ Páant ã niijíchah joinít, jwĩ maáta caandíh í tewíhip yah jĩ. Obohjeéhtih, caandíh í mao yohat pínahdih Dios ã jenah joyát ã jadh jwuhuchah, caandíh í jéih teo jwuhcap jĩ. ³¹ Pánihna, dawá Jesúsdiñ táí jenah joiná, nin pah í míc niijíp jĩ:

—Nin Jesús jwiít cãacwã jwĩ jéih chãjca naáhdih dawá láa ã chãj jéutap be. Dios ã wahni pínah Cristoboó ¿caan cháh áta chãj taniít? ¿Páant tih jũáh? ¿Pánih chãjna, caanjéh Dios ã wahni Cristo nihcan niít? í niijíp jĩ.

Jesúsdiñ fariseowã í tewat túutíhat

³² Páant í niij wéhenachah joinít, fariseowã, sacerdotewã í maáta bíicdiñ Dioih muúdiñ wapnit soldadowãdih Jesúsdiñ í tewat pínah niijná, ít wahap wat yah jĩ.

³³ Jesús queét cãacwãdih nin pah ã jwúub niijíp jĩ:

—**Daocánni yeó jáap ñijeéh wã jam jwuhbipna caá. Weemdíh wahni pebhboó wã jwúub bejat pínah bahniñeh ã jadhna caá. ³⁴ Wã jumat pínah pebhboó yeéb ñi jéih bejcan niít. Weemdíh bídna yuhna, ñi jéih bíd juibican nacaá, ã niijíp jĩ.**

³⁵ Páant ã niijíchah joinít, queétdih nin pah í míc niij úabh joyóp jĩ:

—Nin páant niijná, ¿dedboó bejat túut tigaá ã chãj? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Jwĩ déewã í bej peétni baácnaboó bejnit, jwĩ déewã nihcannitdih ã bohémi naniít? ³⁶ **Yeéb weemdíh bídna yuhna, ñi jéih**

jwááhcan niít', niijná, **'Wá be-jat pínah pehbóo ñi jéih bej-can niít'**, niijná, ¿ded pah niij tígaa páant ã niij? Í míc niijíp jī.

Báadhdani mah panihnidih Jesús ã naáwát

³⁷ Fiesta péeni yeó jáap, chah jwī weñat yeó jáap yoobát ã jumuchah,* Jesús caanjīh ñuhnit, tubit ã ñaac niij naáwáp jī:

—**Ded taca joótni wá pebh ã jūáwá naáh. ã juyáchah, túi báadhdani mahdih caandih wá wáhbipna caá. Wá wáhni pínah mah panihnidih bahna, Diosjeéh ã túi jumbipna caá.*** ³⁸ **Ded weemdih jepahni pínahdih Dios naáwát dih naóh yapanit nin pah ít niij daacáp tajī: 'Ded weemdih jepahna, áih caolihmant maj nooj bácat panihni ã jumuchah, wéinit wíh túini doonádih bitadih ã wép naóhbipna caá', ít niij daacáp tajī,*** ã niijíp jī.

³⁹ Páant niijná, Jesús dih jepah-nitdih Túini Espiritu jumna, ded pah ã teo wáacat pínahdih naóhna ã chájap jī. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó ã jwáub aab béj jwuhcah, Túini Espiritu ã dei jūóh jwuhcap jī.

Jesús dih judíowá biíc yoobó í jeh-nah joicát

⁴⁰ Páant Jesús ã niijíchah joinít, dawá cáacwá nin pah ít míc niij wéhenap wut jī:

—Nin yoobópdih Dios naáwát dih naóh yapani jwípī páini caá, ít niijíp wut jī.

⁴¹ —Nin Cristo jwiít dih túi ubni nacaá, bita ít niijíp wut jī.

Obohjeéhtih, bitaboó nin pah ít míc niijíp wut jī:

—Cristo jūóhna, Galilea baáchoó áta jumcan tagaa. Nin Jesús caanjīh bóo tígaa. ⁴² Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp

tajī. 'Cristo David juma yoobát ã jumbipna caá.*' Pánihna, David ã cáac jumni Belén tútchiboó ã cáac jumbipna caá', át niij daacáp tajī.* Pánihna, Jesús Belén tútchidih bóo nihcan, Dios ã wahni yoobát nihcan caá, queéjtjeh ít míc niijíp wut yah jī.

⁴³ Pánihna, queét Jesús dih biíc yoobó ít jenah joicáp wut jī. ⁴⁴ Biquína Jesús dih ít teo nemíhip wut yah jī. Obohjeéhtih, í jéih teocap jī.

Jesús dih jwī maáta í jepahcat

⁴⁵ Sacerdotewá í maáta, fariseowá biíc dih Jesús dih í tewat túttnit soldadowá Jesús pebh junítjī, queédih wahnit pehbóo ít jwáub bejep wut jī. Í pebhna í jwáub juibínachah, soldadowá dih queét nin pah ít niijíp wut jī:

—¿Dépanih tibeé Jesús dih ñi teo-can? ít niijíp wut jī.

⁴⁶ —Caán yoobópdih naóhni beé. Biíh caan pánih wép naóhni ã wihcan caá, queét soldadowá ít niij jepahap wut jī.

⁴⁷ Páant í niij jepahachah joinít, fariseowáboó nin pah ít niijíp wut jī:

—¿Yeebdih caán ã yeenachah, 'Yoobópdih tígaa', ñi niijnít beé?

⁴⁸ Det jwī maáta Jesús dih jepahcan, caandih í náahcan caá. Pánihna, jwiítbut caandih jwī náahcan caá.

⁴⁹ Obohjeéhtih, queét caandih jepahnitboó Moisés ã wutatjidih í jéihcan caá. Caandih í jéihcat jíib jwī íp queédih peéh chájna, iiguípna ã yohbipna caá, fariseowá ít niijíp wut jī.

⁵⁰ Obohjeéhtih, biíc fariseo, Nicodemo wut jumni, chei Jesús dih wéhenadih juibíniji,* páant í niijíchah joiná, bita caanjīh jumnitdih nin pah át niijíp wut jī:

* 7:37 Lv 23.36; Nm 29.35

* 7:37 Jn 4.10-14

Sal 89.3-4; 132.11-12

* 7:42 Mi 5.2

* 7:50 Jn 3.1-2

* 7:38 Ez 47.1; Zac 14.8

* 7:42 2S 7.12-13;

⁵¹ —Jesús yeejép ã chãjachah, jwĩ jéihcan caá. Pánih jéihcannit jamna, ded pah ã chãjatdih caanjéh ã naóhcah, jwĩ jéih peéh chãjcan caá. Pánih jéihcan yuhna, caandíh jwĩ peéh chãjachah, jwĩ wutatdihjeh jwĩta yap yoh tagaá, ãt niijíp wut jĩ.

⁵² Páant ã niijíchah joinít, queét nin pah caandíh ãt niij jãihñup wut jĩ:

—¿Meembát Galilea baácdih bóo niít, jwiít dih páant ma niij naóhna? Dios naáwát dih meemdíh túi bohéat caá náahap. Pánih bohéna, ‘Galilea baácmant ded Dios naáwát dih naóh yapani ãtát wihcap tajĩ’, ma niij jéihbipna caá, Nicodemodih ãt niijíp wut jĩ.

⁵³ Páant niij péanit, ãh muanáboó ãt jwúub bejep wut jĩ.

8

Deoh nah jamnih mi yéejatdih Jesús ãyohat

¹ Dioih muáboó jamnitdih naóh péanit, Olivo Jeéboó Jesús jwiít dih ã namah páuh laab béjep jĩ.

² Cheibitjeh, jwúub dei jũhñit, Dioih meemdíhjih mantih jwiít dih ã jwúub namah waadáp jĩ. ã jwúub juyúchah ennit, nihát cáacwã ã pebhna ã míc wáac juyúp jĩ. ã míc wáac juyúchah ennit, caanjĩh juibí chúudnit, Jesús queétdih ã bohénap jĩ, páant mantih.

³ ã bohéat tac jamuchah, Moisés ã wutatjidih bohénit, fariseowã biícdih deoh nah jamnihdih ãt ub jũwúp jĩ. Pánih ub jũhñit, Jesús pebh cáacwã cátih caántdih ã ub juí ñuhap jĩ. ⁴ Pánih ub juí ñuhñit, Jesús dih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—Nint mi áa nihcannijĩh yeejép mi chãjachah, jwĩ enep be. ⁵ Dios ã wutatdih Moisésji nin pah ãt niij daacáp tajĩ. ‘Det ã áa nihcannitjĩh yeejép ã chãjachah ennit, jee dáhnajĩh ñi yoh mawaá’, ãt niij daacáp tajĩ.* Pánihna, meémboó

¿ded pah tigaá ma niij naóhbi? ã niijíp jĩ.

⁶ Páant niijnít, caandíh naóh yacat túut yuh jĩ. Obohjeéhtih, Jesús páant ã niijíchah joinít, páah jéennit, ãh téih tiibjĩh baáboó ã daacáp jĩ. ⁷ Páant ã daác jwuhuchah, queétdih caandíh úubh joí yójahna ã chãjap jĩ. Páant ã úubh joí yójahachah, Jesús ñah ñuhñit, queétdih nin pah ã niij jepahap jĩ:

—**Ded ñijeéh jamni yéejat wihcanniboó caántdih jee dáhjih ã jwíh yoh waáwá naáh**, ã niijíp jĩ.

⁸ Páant niij péanit, jwúub páah jéennit, ã jwúub daacáp jĩ, páant mantih. ⁹ Páant ã niijíchah joinít, caántdih naóh yacnitboó ã yéej chãjatjidih náhnit, chah behñit biquína ã jwúub beedáh bejep jĩ. Páant ã bejat túttimah, deoh nah jamnih Jesús pebh ñuhñit, caandíh joinít cátih queét chénewãjeh ã jamup jĩ. ¹⁰ Pánihna, caántdih ub jũhñitji ã wihcah enna, jwúub ñah ñuhñit, Jesús caántdih nin pah ã niij úubh joyóp jĩ:

—¿Deyoob tigaá queét ã bej? ¿Meemdíh peéh chãjat túutnit ã wihcan caá? ã niijíp jĩ.

¹¹—Wihcan caá, Maá, mi niijíp jĩ.

—**Weembát meemdíh wã peéh chãjat túutcan niít. Ma jwúub bejee. Ma jwúub yéej chãjca bojoó, páant mantih**, Jesús caántdih ã niijíp jĩ.

Jesús baabát panihni ã jamatdih ã naáwát

¹² Caántdih naóh péanit, Jesús caanjĩh jamnitdih nin pah ã jwúub niij naáwáp jĩ, páant mantih:

—**Weemjéh tigaá baabát panihni nin baácdih moondih wã íp Dios ded pah ã jamatdih wã jéihyana caá. Det weemdíh péanit, dupáat panhipboó bejcan, wã ípdih ã jéihbipna caá. Pánihna, weemdíh ã jepahachah**,

* 8:5 Lv 20.10; Dt 22.22-24

páantjeh Diosjeéh wã táí jumat táutbipna caá, ã niijíp jĩ.*

¹³ Páant ã niijíchah joinít, farise-owãboó nin pah caandíh ì niijíp jĩ:

—Meém ma táí jumatdih meemjéh naóhna, oboh nih yána caá ma chãjap. Páant ma niijíchah, ma naáwát dedé pínah nihcan caá, ì niijíp jĩ.*

¹⁴ —**Weemjéh dedmant wã jãúwátjidih wã jéihna caá. Wã bejat pínahdihbut wã jéihna caá. Obohjeéhtih, yeéboó caandíh ñi jéihcan caá. Páant weemdíh ‘nih yáni caá’, ñi niijíchah yuhna, ded pah wã jumatdih yoobópdih yeedíh wã naóhna caá.** ¹⁵ **Yeéboó ded pah ñi enatdihjeh jenah joinít, cáac ded pah ã jenah joyátidih yoobópdih ñi jéihcan caá. Pánih jéihcan yuhna, ‘Caánboó táican caá’, weemdíh ñipí niijná caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi jenah joyát pah jenah joicán, ded pah cáacwã ì jumatdih weémboó wãpí naóhcan caá.**

¹⁶ **Weém biícjeh pohba nihcan caá cáacdih páant niij naóhni. Wã íp weemdíh wahní biícidih, páant jwí niij naóhna caá. ‘Nin táini caá. Nin táicanni caá’, niij naóhna, yoobópdih wã naóhna caá.** ¹⁷ **Moisés yeedíh watna, nin pah át niij daacáp tají: ‘Chénewã biíc yoobó ì naáwáchah, ì niiját yoobópdih caá’, át niij daacáp tají.** ¹⁸ **Weémboó ded pah wã jumatdih naóhna, weemdíh wahní, wã ípbut biíc yoobó ã naóhna caá. Pánihna, ded pah wã jumatdih chénewã naóhni jwí jumuchah, jwí naáwát yoobópdih caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.**

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, farise-owã nin pah ì niij wábh joyóp jĩ:

—¿Ma íp dedboó tígaá ã jum? ì niijíp jĩ.

—**Weemdíh jéihcan, wã ípdihbut ñi jéihcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh jéihna nihna, wã ípdihbut ñita jéih taga, Jesús queétdih ã niij jepahap jĩ.**

²⁰ Páant niij bohéna, Dioíh meéboó cáacwã ì wáhni dinerodih ì jwejat pahna pebh ã jumap jĩ. Obohjeéhtih, caandíh ì mao yohat pínahdih Dios ã jenah joyát ã judh jwahuchah, caandíh tewíhni pínahbut caanjíh jumna yuhna, caandíh ì jéih teo jwahcap jĩ.

“*Wã bejep pínahna ñi jéih bejcan níit*”, Jesús ã niiját

²¹ Pánih bohénajeh, Jesús nin pah ã jwáub niij naáwáp jĩ:

—**Wã jãúwápjiiboó wã jwáub bejbipna caá. Páant wã bejat táttimah, weemdíh ñi bidbipna caá. Obohjeéhtih, ñi yéej chãjatdih ñi cádahcatji jíib, wanna, ñíih caolih iiguipna bejna, wã bejep pínahboó ñi jéih bejcan níit, ã niijíp jĩ.**

²² Páant ã niijíchah joinít, jwí déewã queétdih nin pah ì míic niij wábh joyóp jĩ:

—**‘Wã bejep pínahboó yeéb ñi jéih bejcan níit’, niijná, ¿caanjéh míic mao wánat táut níit ã chãjap? ì niijíp jĩ.**

²³ Páant ì míic niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã jwáub niij naáwáp jĩ:

—**Yeéb nin baácdih moón jumna, Dioíhwã nihcannit ì jenah joyát biíc yoobó ñi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, weémboó japmant jãóhni jumna, wã íp Dios ã jenah joyát biíc yoobó wã jenah joiná caá.** ²⁴ **Wã íp ã wahní wã jumatdih yeedíh wã naáwáchah yuhna, ‘Á naáwát yoobópdih nihcan caá’, ñi niijátji jíib ñi yéejatdih cádahcan, iiguipna ñi bejbipna caá. Pánihna, ñi yéejatdih cádahcat peéh, wã**

* 8:12 Mt 5.14; Jn 9.5 * 8:13 Jn 5.31

niijátji biíc yoobó yeebdíh ã yapbipna caá, ã niijíp jĩ.

²⁵ —¿Déhe pohba tigaá, meém? ï niijíp jĩ.

—**Ded pah wã jwíh naáwátji pahjeh wã jamna caá.** ²⁶ **Yeéb ñi téi chãjcatji jiib Dios ã peéh chãjat pínahdih yeebdíh wã naáwát pínah búdí ã judhna caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahní ã naáwát túatnidihjeh yeebdíh wã naóh yapana caá. Caán ã naáwát túatat yoobópdih caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.**

²⁷ **Obohjeéhtih, “Wã íp caá weemdíh wahní”,** ã niijíchah joinít, queét it beh joicáp wat jĩ. ²⁸ **Páant ï beh joicátdih jéihna, Jesús queétdih nin pah ã jwúub níj naáwáp jĩ:**

—**Weém nihat cáacwã úud jeñédih cruzboó péohnit, ï pud dodhbipna caá. Páant ï chãjachah, ‘Caán Dios ã wahní caá’, ñi níj jéihbipna caá. Pánih jéihnit, wã jenah joyátjeh wã chãjcatjidihbut ñi jéihbipna caá. Wã íp ded pah weemdíh ã bohéátjidihjeh yeebdíh wã naáwátjidihbut ñi jéihbipna caá.** ²⁹ **Weemdíh wahníboó wãjeéh ã jamna caá. Pánih wahní jamna, ã weñat pínahdihjeh yeó jáap jamat pah wãpĩ chãjna caá. Páant wã chãjachah, weemdíh ã cádahcan caá, Jesús ã niijíp jĩ.**

³⁰ **Páant ã niijíchah joiná, “Caán Dios ã wahní Cristo yoobát ã jamna caá”, dawá ï níj jenah joyóp jĩ.**

Dios ã wehdih, yéj chãjnitdihbut Jesús ã naáwát

³¹ **Biquína jwí déewã “Caán Dios ã wahní Cristo caá”, níj jenah joinít dih Jesús nin pah ã niijíp jĩ:**

—**Wã naáwát dih cádahcannit, wã bohénit yoobát ñi jamna caá.** ³² **Pánih jamna, yoobópdih ñi jéihbipna caá. Yoobópdih**

jéihnit jamna, watnit panihnit ñi jumbipna caá. Pánih jamna, ded yéj chãjat jenah joyát ã jwúwúchah yahna, caandíh ñi jéih yap yohbipna caá. Yeebdíh watni panihni ã jwúub wihcan níit, queétdih ã niijíp jĩ.

³³ **Páant ã niijíchah joinít, queétboó nin pah ï níj jepahap jĩ:**

—**Jwiitboó Abrahamji ã jaimená jwí jamna caá. Páant jwí jamúchah, ded jwiitboodíh watni ã wihcan caá. Páant wihcah yahna, ¿ded pah níj tigaá ‘yeebdíh watni ã jwúub wihcan níit’, ma níj naóh? ï niijíp jĩ.***

³⁴ —**Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Cáacwãjeh ï yéj chãjatdih ï jéih cádahcan caá. Pánihna, queétdih yéj chãjat túatni ï maáh panihni caá. Pánih yéj chãjnit jamna, caandíh teo wahnit panihnit ï jamna caá.** ³⁵ **Ded teo wahní ã maáh wúuh pah nihcan caá. Bita caandíh ï ubuchah, queétboodíh teo wahní ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ã maáh wúuhboó páantjeh ã wúuh ã jumbipna caá.** ³⁶ **Pánihna, weém Dios wúuh jamna, deddih wã watachah, caanbát wã íp wúuh ã jumbipna caá. Páant wã watachah, yéj chãjatdih teo wahní panihni ã jwúub jamcan níit.*** ³⁷ **Yeéb Abrahamji ã jaimená ñi jamatdih wã jéihna caá. Obohjeéhtih, ã jaimená jamna yahna, wã naáwáchah joíhcan, weemdíh ñi mao yohíhna caá.** ³⁸ **Wã ípjeéh jamna, wã enatjidih yeebdíh wãpĩ naóhna caá. Obohjeéhtih, ñi íp, nemépwã ï maáh, yeebdíh ã wutuchah joinít, yeéboó ñipĩ jepahna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.**

³⁹ —**Jwí íp yoobát Abraham caá, queét ï niijíp jĩ.**

* 8:33 Mt 3.9; Lc 3.8 * 8:36 Gá 5.1,13

—Abrahamji ã weh yoobát jumna, ded pah ã chãjatji biíc yoobó ñita chãj tagaá. ⁴⁰ Obohjeéhtih, yeebdíh wã íp ã naáwát dih yoobópdih wã naóh yapanachah yuhna, yeéboó weemdíh ñi mao yohíhna caá. Abrahamjiboó páant äta chãjcan tagaá. ⁴¹ Pánihna, ñi íp paníhni ã chãjíhat biíc yoobó mun tigaá yeebbút ñi jenah joyóp, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

—Jwiít íp wihcannit pohba jwí nihcan caá. Dios biícjeh caá jwí íp, queét ã niijíp jĩ.

⁴²—Weém Diosjeéh jumniiji nin baácna wã júúwáp jĩ. Pánihna, Dios ñi íp ã jumachah nihna, yeéb weemdíh ‘jwí úud jeñé’, ñita níj oi tagaá. Wã jenah joyátjeh nin baácboó wã dei júóhcan jĩ. Wã íp Dios ninboó weemdíh ã wahachah, wã júúwáp jĩ. ⁴³ ¿Dépanih tigaá wã naáwát dih ñi beh joicán? Ñi joíhcat jíib caandíh ñi beh joicán caá. ⁴⁴ Ñi ípboó yeejép chãjat túttnit ã maáh caá. Pánihna, caán ã weñat pínahboodíh ñipí chãjna caá. Nin baác ã jwíh jumachah, buubut páantjeh cáacwádih mao yohat túttni caá. Caán biíc mant yeenijeh jumna, yoobópdih ã jéih naóhcan caá. Pánih yeat buúhna, nih yáaadihjeh ãpí naóhna caá. ⁴⁵ Páant yeebdíh yeeni ã naáwáchah joinítji weémboó yeebdíh yoobópdih wã naáwáchah yuhna, ñi joíhcan caá. ⁴⁶ Páant wã naáwáchah, ‘Meém yeejép chãjni caá’, weemdíh ñi jéih niijcán caá. Yoobópdih wã naáwáchah yuhna, ¿dépanih tigaá ñi joíhcan? ⁴⁷ Det Dios wehboó ã naáwát dih ã túi joiná caá. Obohjeéhtih yeéb ã weh nihcannit, ã naáwát dih wã naóh yapanachah yuhna, ñi joíhcan caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

Abrahamji jum láa Cristo ã jumat

⁴⁸ Páant ã niijíchah joinít, queét nin pah Jesús dih ã niijíp jĩ:

—‘Meém Samaria baác dih bóo jumna, Dios dih jéihcanni, nemép caolih jumni caá’, jwí niiját yoobópdih caá, ã niijíp jĩ.

⁴⁹—Weemdíh nemép wihcan caá. Obohjeéhtih, wã íp ã wēpatjĩh yeebdíh wãpí chãj jéutna caá, caandíh ñi wēi naáwát pínah niijná. Páant wã chãjachah yuhna, yeéboó weemdíh wēi naóhcanjeh, yeejép ñipí wéhena caá. ⁵⁰ Weemdíh ñi wēi naáwát dih wã bidcan caá. Obohjeéhtih, cáacwã weemdíh ã túi weñat pínah dih wã ípboó ã náah yacna caá. Pánihna, weemdíh ã náahcatji jíib queétdih ã peéh chãjbipna caá. ⁵¹ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Det wã naáwát dih jepahnit, ã wancan niit, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

⁵²—Buu b́acah chah jenah joicánni abeh meém ma jumat dih jwí jéihna caá. Abrahamji, ni hat Dios naáwát dih naóh yapanitji pah mantih ít wanap wat jĩ. ‘Wã naáwát dih jepahni ã wancan niit’, niijná ¿dépanih tigaá meém páant ma níj? ⁵³ Jwí nuo Abrahamji, Dios naáwát dih naóh yapanitjibut chah wēpni niit ma jumap? ¿Ded pohba tigaá meém? páant níj naóhni, queét ã niijíp jĩ.

⁵⁴—‘Chah wēpni caá’, weemjéh wã jéih niijcán caá. Wã íp jeh ‘Caán chah wēpni caá’, weemdíh ã niijná caá. Yeéb ‘Diosjeh caá jwí íp’, ñi niijníjeh wã íp ã jumna caá. ⁵⁵ Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, caandíh yoobópdih ñi jéihcan caá. Weém caá caandíh wã jéihyep. ‘Caandíh wã jéihcan caá’, niijná, yeéb ñi ni hat pah yeeni wáta jum tagaá. Obohjeéhtih, caandíh yoobópdih wã jéihna caá. Pánih jéihna, ded

pah ã naawáchah, wãpĩ chãjna caá. ⁵⁶ **Jwĩ nũo Abrahamji nin baácboó wã dei jũwát pínahdih jéihnit, ã weñep jĩ.** Pánihna, wã dei jũwáchah ennit, búdí ã yoób weñep jĩ, Jesús ã niijíp jĩ.

⁵⁷ —Páant, meém cincuenta jópchi ma juibí jwuhcan caá. Páant niijná, ¿jon jãtĩh bóo Abrahamjidih meém ma ennit jĩ? Jesúsdi h i niijíp jĩ.

⁵⁸ —**Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Abrahamji jum láa, weém wãát jumap jĩ,** Jesús queétdih ã niij jepahap jĩ.*

⁵⁹ Páant ã niij jepahachah joinít, queétdi boó jee dáhnadi h ubnit, Jesúsdi h i yohíhip yah jĩ. Obohjeéhtih, páant i yohíhichah, i encat pónih, Jesúsboó Dioih mũmãmánt ã bac bejep jĩ.

9

Jesús jéih encannidih ã booaat

¹ Tãttimah, jwiútdih Jesús namáboó mũmah bejna, jéih encannidih jwĩ jwãáap jĩ. ² Caandíh enna, Jesúsdi h nin pah jwĩ niij mũbh joyóp jĩ:

—¿Bohéní, dépanih tigaá nin jáap cãac jumnajeh jéih encanni átát jumji? ¿Caanjéh yeejép át chãjji taniít? ¿Ã mánaboó it yéej chãjji taniít? jwĩ niijíp jĩ.

³ —**Nin ã yéej chãjatji júb nihcan caá. ã mánabut i yéej chãjatji júb nihcan caá. Obohjeéhtih, pánihni ã jumachah, wã íp ã wěpatjĩh caandíh wã teo wáacipna caá. Páant wã boanachah ennit, wã íp ã wěpatdih cãacwã i túi jéihbipna caá.** ⁴ **Yeó jáap cãacwã íih tewatdih i jéih teona caá. Obohjeéhtih, chei i jéih teocan caá. Pánihna, mũ caá ã baab jwéhat panihichah, weemdih wahni ã wutadidih jwiútdih chãjat ã náahna**

caá. Tãttimah, chei jwĩ teocan pah, caandíh jwĩ jéih chãjcan niit. ⁵ **Pánihna, nin baácboó wã jum jwuhchah, baabát panihni cãacwãdih ded pah Dios ã jumadidih wã jéihyabipna caá,** Jesús jwiútdih ã niijíp jĩ.*

⁶ Páant niij péanajeh, baácboó mao mác ã cói jéenanap jĩ. Pánih cói jéenanit, baácdi h wid teo, jéih encanni h quíibnadi h ã ñãñap jĩ. ⁷ Pánih ñái péa, Jesús caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—**Siloé wãt jumni jéehat júána quíib táñadi h ma bejeé,** ã niijíp jĩ. Siloé niijná, jwĩh wéheatjĩh “Wahni”, niijná ã chãjap jĩ.

Jesús páant ã niijíchah joinít, jéih encanni quíib táñadi h ã bejep jĩ. Pánih quíib táiniji ennit, ãih mũnã át jwũub bejjip taga. ⁸ Páant ã jwũub juibínachah, ã chéenwã, caán dinero mũbhni h i ã jumadidih jéihnitbut, enni-jeh ãih mũnã ã jwũub juibínachah it enep wut jĩ. Pánih ennit, queétdjeh nin pah it múic niij mũbh joyóp wut jĩ:

—¿Nin dinero ãpĩ mũbhni h i nihcan niit? it niijíp wut jĩ.

⁹ —Caanjéh tigaá, biquína it niijíp wut jĩ.

—Obohjeéhtih, caán yoobát pohba nihcan caá. Caan páh jíghna caá ã chãjap, bitaboó it niijíp wut jĩ.

—Caanjéh tigaá, weém, encanni h i át niijíp wut jĩ.

¹⁰ —Jéih encanni h i jumna yahna, ¿ded pah tibeé ma nih? mũ ma jéih enat pínahdih, it niij mũbh joyóp wut jĩ.

¹¹ —Jesús wãt jumni ãih mao mácjĩh baácdi h wid teonit, wĩh quíibnadi h ãi ñãñap be. Weemdih ñái péanit, ‘**Siloé wãt jumni jéehat júána quíib táñadi h ma bejeé,**’ ã niijíchah joinít, caannã wã bejep be. Pánih quíib táinajeh, wã jéih

* 8:58 Ex 3.14; Jn 8.24; 10.30-33; 13.19 * 9:5 Mt 5.14; Jn 8.12

enep be b̄uca, queédih át niijíp wut j̄i.

¹² —¿Meemdíh pánih chājni dey-oob tīgáa an jum? Ít niijíp wut j̄i.

—Jaóh jāh. Deh caá an jum̄pna caá, queédih át niij jepahap wut j̄i.

Jéih encannijidih fariseowā ī w̄úbh joyát

¹³ Páant niij w̄úbh joí péanit, jéih encannijidih fariseowā maáta pebhboó Ít ub bejep wut j̄i. ¹⁴ Jwiít judíowā jwī chooát yeó jáapdih caán encannijidih Jesús ā booanap j̄i. ¹⁵ Páant chooát yeó jáapdih ā booanachah jéihnit, caán newédih fariseowā jwuh Ít jw̄úub w̄úbh joyóp wut j̄i:

—¿Ded pah tibeé meém ma nih en? Ít niijíp wut j̄i.

—Mao mácj̄ih baácdih wid teonit, w̄ih quíibnadih ái n̄āñap be. Pánih n̄ái péanit, ā quíib táñat túatuchah joinít, wā bejep be. Pánih quíib táinajeh, wā yoób enep be, queédih át niijíp wut j̄i.

¹⁶ Páant ā niijíchah joinít, biquína queét fariseowā nin pah Ít niijíp wut j̄i:

—Caán jwī chooát yeó jáapdih át tewep taga. Páant chooát túatdih yap yohna, Dioih yoobát nihcan caá, Ít niijíp wut yuh j̄i.

Obohjeéhtih, bitaboó

—Yeejép chājni nihna, páant āta jéih booacan tagaá. Pánihna, caán táini nacaá, Ít niijíp wut j̄i. Páant niijná, queét chénat pah poómp biíc yoobó Ít jenah joicáp wut j̄i. ¹⁷ Caán encannijidih queét nin pah Ít jw̄úub niij w̄úbh joyóp wut j̄i, páant m̄antih:

—Meemdíh míh quíibdih booani Jesúsdih meémboó ¿ded pah ma niij jenah joí? Ít niijíp wut j̄i.

—Caán yoobópdih Dios naáwátdih naóh yapani nacaá an jum̄p, queédih át niij jepahap wut j̄i.

¹⁸ Pánihna, jwī maáta nin pah Ít niij jenah joyóp wut yuh j̄i: “Nin jéih encanni át nihjican tagaá”, Ít niijíp

wut j̄i. Páant niij jenah joinít, jéih encanniji mánadih Ít bid bojop wut j̄i. ¹⁹ Pánih bid bojnít, ā mánadih jwuh nin pah Ít niij w̄úbh joyóp wut j̄i:

—¿Nin yoobópdih ñi w̄úh niít ā jum̄p? ¿Biícmantjeh caán jw̄ih c̄aac jum̄na, jéih encanni nitj̄i w̄áat jum̄p? Ít niijíp wut j̄i.

²⁰ —Nin jwī w̄úh tīgáa. Biícmant jéih encannijeh ā c̄aac jum̄p j̄i. ²¹ Caandíh jéihna yuhna, ded pah b̄uu ā enatdih, caandíh booanidihbut jwī jéihcan caá. Jwī w̄úh wébít nihcan caá. Caandíhñi ñi w̄úbh joyoó. Caanjéh ā jéih naóhna caá, ā mána Ít niij jepahap wut j̄i.

²² Ded “Jesús Dios ā wahní Cristo caá”, niijnídh jwī maátaboó jwī míc wáacat m̄udíh Íta waadát túatcan tagaá. Páant Í chājat pínahdih jéihna, encanniji mána jwī maátadih Ít úm̄ji tagaá. ²³ Pánih úm̄na, “Caán wébít nihcan caá. Caandíhñi ñi w̄úbh joyoó”, Ít niij jepahap wut j̄i.

²⁴ Páant Í niij jepahachah joinít, jwī maáta jéih encannijidih Ít jw̄úub niijíp wut j̄i:

—Jesús yéejni ā jumatdih jwiítboó jwī jéihna caá. Pánihna, Diosdih w̄éinit, jwiítidih yoobópdih ma naáwá, caandíh Ít niijíp wut j̄i.

²⁵ —Jesús yéej chājni ā jumatdih wā jéihcan caá. Nindíhñi wā jéihna caá. Jéih encanni wā jum̄p j̄i. Obohjeéhtih, b̄uu wā enna caá, queédih át niij jepahap wut j̄i.

²⁶ —¿Ded pah tíi meém ma enat pínahdih caán ái chāj? Ít jw̄úub niij w̄úbh joyóp wut j̄i.

²⁷ —Caandíhñi tibeé yeebdíh w̄áat naáwáp be. Páant wā naáwáchah yuhna, weemdíh ñi joíhcan beé. ¿Dedé chājat túat tīgáa wā jw̄úub naáwáchah, ñi joíh, páant m̄antih? ¿Yeebbát áihwā ñi jum̄h niít? queédih át niijíp wut j̄i.

²⁸ —Meém Jesús ā bohéni caá. Obohjeéhtih, jwiítboó Moisésji ā

bohénit caá. ²⁹ Dios Moisésdih ã naáwátjidih jwí jéihna caá. Obohjeéhtih, caán Jesúsboó dedmant ã jüúwátjidih jwí jéihcan caá, queét caandíh ít niíj jähñup wat jĩ.

³⁰ —¡Páant! Dedmant ã jüúwátjidih ñi jéihcah yuhna, ¿caán weemdíh enani Dios ã wahni áta nihcan taniít? ³¹ Yéejnit í uúbúchah, Dios ã joicán caá. Caandíh bácah jwiít nihát jwí jéihna caá. Obohjeéhtih, Diosdih wēini, ã watatdih jepahniboó ã uúbúchah, Dios ã joiná caá.* ³² Jon jätih nin baác ã jwíih jumuchah, jwíih cáac jumناه, jéih encannidih ded ã enaat doonádih jwí joicán jĩ. ³³ Pánihna, Jesús Dios ã wahni nihcan, weemdíh áta jéih enacan tagaá, queétdih át niijíp wat jĩ.

³⁴ —Biícmantjeh yéejni mat jumup wat jĩ. ¿Pánih yéejni jumna yuhna, jwiít dih meém ma bohéih níít? jwí maáta caandíh ít niíj jähñup wat jĩ. Páant niíj péanitjeh, Dioíh mummánt caandíh ít bacanap wat jĩ.

Jéih encannit panihnit ded pah í jummat

³⁵ Jéih encannijidih í bacaat doonádih Jesús ã joyóp jĩ. Pánih joinít, jéih encannijidih jwááhniit, caandíh nin pah ã niíj uúbh joyóp jĩ:

—¿Meém nihát cáacwá úud jéñédih jepahni níít? ã niijíp jĩ.

³⁶ —¿Maá, déhena tigaá caán? Caandíh jéihna, wá jepahbipna caá, Jesús d ih ã niíj jepahap jĩ.

³⁷ —Caandíh ma enna caá. Weém meemdíh wéheni caanjéh tigaá, Jesús ã niijíp jĩ.

³⁸ —Maá, meemdíh wá jepahna caá, ã niíj jepahap jĩ. Páant ni-ijnájeh, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh ã weñep jĩ.

³⁹ Páant ã weñechah ennit, Jesús cáacwáboodíh nin pah ã niijíp jĩ:

—Ded pah túi chājat, ded pah túi chājcatdihbut cáacwá í jéihyat pínah niijná, nin baácboó wá

jüúwáp jĩ. Wá íp ded pah ã watatdih jéihcan, jéih encannit panihnit í jumna caá. Det páant í jummatdih jéihnitdih wá íp ded pah ã jummatdih wá bohé b ipna caá, jéih ennit panihnit í jummat pínah niijná. Obohjeéhtih, bita jéih encannit panihnit jumna yuhna, ‘Jwiít túi jéihnit caá’, niíj jenah joinít dih wá bohécan níít, páantjeh jéih encannit panihnit í jummat pínah niijná, Jesús ã niijíp jĩ.

⁴⁰ Páant ã niijíchah joinít, biquína caan pébh jumnit fariseowá caandíh nin pah í jwúub niíj uúbh joyóp jĩ:

—‘Jéih encannit panihnit’, ni-ijná, ¿jwiít dih niíj níít ma chājap? Jesús d ih í niijíp jĩ.

⁴¹ —Jéih encannit panihnit ñi jummatdih ñi jéihyechah, yeebdíh peéh chājat áta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, jéih encannit panihnit jumna yuhna, ‘Diosdih jwí túi jéihna caá’, ñi niíj jenah joyát jíib, yeebdíh peéh chājat ã jumbipna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

10

Ovejawādih en daonít

¹ Túttimah, biíh naáwátjĩh, bohéat túut niijná, nin pah Jesús cáacwādih ã niíj naáwáp jĩ: “Yoobóp dih yeebdíh wá naóhna caá. Ded ovejawādih wáihyat júdu jēcdih waadcánjeh, jēc wihcapmant aáb púud deini, numní tigaá ã jumup. ² Obohjeéhtih, wáihyat júdu jēcdihjeh waadníboó áih ovejawādih en daoní yoobát ã jumna caá. ³ Ovejawá mínah wáihyat júddih ã juyáchah, caán jēcdih wapni caandíh ã wāt wáh b ipna caá. Páant ã wātachah, queétdih en daoníboó íih wát na yoobó ã ejechah, áih wéheatdih áih ojevawá ípí beh

joiná caá. Pánih beh joinít, queét ãjeéh ípí pée bac bejna caá. ⁴ Nihat áihwã í bac beedéchah ennit, queétdih ã waóh bejna caá. Pánihna, ã wéheatdih táí beh joiná, caandíjhéh í táí pée bejna caá. ⁵ Obohjeéhtih, biíh í jéihca naáhdih ípí pée bejcan caá. Bitá í wéheatdih joiná, úumnit, ípí jwei béjna caá”, Jesús ã níijp jí.

⁶ Jesús páant ã níijíchah yuhna, queét ít beh joicáp jí.

Ovejawãdih en daonít naáwãtdih Jesús ã beh joyáát

⁷ Páant í beh joicãtdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ã jwáub níj naáwáp jí: “Yoobópdih yeedíh wã naóhna caá. Ovejawãdih wáihyat júdu jêc panihni tigaá weém wã jamup. ⁸ Nihat wã játih jãóhnit, nuumnit panihnit, cáacwãdih ít yee bohénap jí. Queét í wéhenachah yuhna, cáacwã, ojevawã panihnit, queétdih ít joyáh bojop jí. ⁹ Weémboó wáihyat júdu jêc panihni caá. Weemdíh jepahnit jêcdih waadnít panihnit í jamna caá. Pánihna, queét iiguípna bejnit déejidih wã táí ubna caá. Ojevawã úumcanjeh, íih wáihyat júdumant jamnitji wáica naáhwã jeémédih bac bejnit, jwáub waadnít, ípí táí jamna caá. Pánihat pah, wíih cáacwãboó wãjeéh jamna, ípí úumcanjeh, wáica naáhwã panihnit, ded pah í náahatdih í bíbohna caá.

¹⁰ “Queét nuumnitboó ojevawã panihnit Dioíh cáacwãdih mao yohodih í jãóhna caá. Obohjeéhtih, bádí wéinit, yeó jáap jamat pah wãjeéh í táí jamat pínah níijná, weémboó queét ojevawã panihnitdih bididih wã jãúwáp jí. ¹¹ Weémboó ojevawã panihnitdih táí en daoní wã jamna caá. Ded ojevawãdih

táí en daoní caandíh í mao yohat dée tobohat ã jamuchah yuhna, áih ojevawãdih ápí en daó cáadahcan caá. Pánihat dée pah queét iiguípna bejnit déejidih wã táí ubat táut níijná, weémboó cáacwãdih wã wun wãhbipna caá. ¹² Obohjeéhtih, ã maáíh ojevawãdih en daoníboó yoobópdih ã táí en daocán caá. Áihwã nihcah, jíó ojevawãdih jeémédih ã jãúwáchah enna, teo wãhniboó ã en daonít ojevawãdih ã yoh jwei béjna caá. ã yoh jwei béjat táttimah, jíó ojevawãdih ã tewechah enna, queét í jwei peét bejna caá. ¹³ Caán teo wãhniboó ã jíib chájatdihjeh ã bidna caá. ã maáíh ojevawãdih oican, queétdih ã táí en daocán caá.

¹⁴⁻¹⁵ “Weém ojevawãdih táí en daoní panihni tigaá wã jamup. Wã íip weemdíh ã táí jéihna caá. Weembát caandíh wã táí jéihna caá. Páant wã ípdih wã táí jéihyat pah, wíih ojevawã panihnit weemdíhbut í táí jéihna caá. Wã íip weemdíh ã jéihyat pah, weembát queétdih wã táí jéihna caá. Pánih jéihna, wã ípjeéh í táí jamat pínah níijná, queétdih wã wun wãhbipna caá.* ¹⁶ Biíh wáihyat júdu díitboó jamnit ojevawã panihnitbut wíihwã í jambipna caá. Pánih jamnit, wã naáwáchah, queétdih í joi póobipna caá. Pánih joinít, wíihwã bíicdih queétdih í jambipna caá.* Pánihna, weemjéh nihat wíihwãdih wã táí en daobípna caá.*

¹⁷ “Wíihwã Diosjeéh í jamat pínah níijná, queétdih páant wã wun wáhat pínah, wã jwáub boo pud jãúwát pínahdihbut jéihnit, wã íip weemdíh ã oina caá. ¹⁸ Ded ã náahat pah weemdíh

* 10:14-15 Mt 11:27; Lc 10:22 * 10:16 Ef 2:11-22 * 10:16 Is 40:11; Ez 34; Lc 15:4-5; He 13:20

mao yohni pínah ã wihcan caá. Wã náahat pahjeh weemdih ã mao yohbipna caá. Pánihna, wã náahat pahbut wã jwáub boo pud jãóhbipna caá. Páant wã íp weemdih ã chãjat táutap jĩ, Jesús ã niijíp jĩ.

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, queét jwĩ déewã bíic yoobó ãt jenah joicáp jĩ.

²⁰ —Caán nemép jamni caá. Pánih jamna, ã táí jenah joicán caá. ¿Dépanih tigaá caandih jwĩ jwáub joíh, páant muntih? dawá ã míic niijíp jĩ.

²¹ Obohjeéhtih, bitaboó

—Nemép jamni nihna, páant áta niij naóhcan tagaá. Ded nemép jamni jéih encannijidihbut áta jéih enacan tagaá. Pánih chãjna, nemép jamni nihcan caá, ã míic niijíp jĩ.

Judíowã ã maáta Jesúsdih ã náahcat

²²⁻²³ Táltimah, mah noój láa, jwiít judíowã Jerusalén táтчidih bíih fiesta jwĩ jwáub chãjap jĩ. Jon jãtih Dioih mædíh chãj péanit, Diosdih ã wëi wãhatjidih jwĩ náhnat yeó jáapna ã jamap jĩ. Caán yeó jáapnadih Dioih mædíh wãáp lap numpboó Salomón ã chãjat táutni coahjidih Jesús ã en jibip jĩ. ²⁴ Caan cóahboó Jesús ã jamachah enna, jwĩ maáta caandih ñah páuda bojnit, nin pah ã niij wãbh joyóp jĩ:

—Maatápdih jwiít dih ma táí naóhcan caá. Pánihna, bæ jwiít dih yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios ã wãhni Cristo yoobát niit ma jamap? Jesúsdih ã niijíp jĩ.

²⁵ —**Yeébdih jãtih wãát naáwáp jĩ. Páant wã naáwáchah yuhna, weemdih ñi joíhcan jĩ. Wã íp ded pah weemdih ã wutuchah joinít, ã wëpatjĩh wãpí chãjna caá. Pánih chãjna, weém Cristo yoobát wã jamatdih jéut tigaá wã chãjap.** ²⁶ Páant wã jéutuchah yuhna, bitaíh owejawã panihnit

jamna, weémboodih ñi joíhcan caá. ²⁷ Owejawã queétdih en daonidih ã táí joyát pahjeh tih, wíhwã weemdih ã táí joiná caá. Queétdih wã jéihyechah, weemdih ã táí péena caá. ²⁸ Páantjeh Diosjeéh queétdih wã táí jamat táutuchah, iiguípna ã bejcan niit. Pánihna, queétdih wã táí en dawáchah, bitaboó weemdih ã jéih dáuc wáican niit. ²⁹ Wã íp, wíh cáacwãdih weemdih wãhni, nihatdih chah wëpni caá ã jamap. Pánih jamna, wíhwãdih ã wapachah, bitaboó caandihbut ã jéih dáuc wáican niit. ³⁰ Weém wã ípíh bíic pahjeh jwĩ jamna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

³¹ Páant ã niijíchah joinít, jwĩ maátaboó caandih yohat táut ni-ijná, jee dáhnadih ã ubap jĩ. ³² Páant ã chãjachah ennit, Jesús queétdih nin pah ã niij wãbh joyóp jĩ:

—**Wã íp ã wëpatjĩh dawá láa yeébdih wã chãj jéutap yah jĩ. ¿Dedé wã chãjatji jíb tigaá weemdih jee dáhnajĩh ñi yohih?** ã niijíp jĩ.

³³ —Dios ã wëpatjĩh ma chãj jéutajti jíb nihcan caá. Obohjeéhtih, meém cáacjeh jamna yuhna, ‘**Diosjeh tigaá weém**’, ma niij yee naáwát jíb, meemdih jee dáhnajĩh jwĩ yoh mawíhna caá, queét ã niij jepahap jĩ.*

³⁴ —**Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: ‘Yeéb wã naáwát táutnitdih “weém panihnit ñi jamna caá”, wã niijíp be’, Dios át niij daacát táutap tají.** ³⁵ Páant ã niij daacátji yoobópdih ã jamatdih jwiít nihát jwĩ jéihna caá. ‘Yeeni caá’, caán tólihdih jwĩ jéih niijcán caá. Dios naáwátdih jéihnitdih ‘**Dios panihnit ñi jamna caá**’, ã niij naáwáchah, yoobópdih caá. ³⁶ Dios ã náahat pah

* 10:33 Lv 24.16 * 10:34 Sal 82.6

wemdíh nin baácboó ã wahap jĩ. Pánihna, ‘**Weém Dios wúh caá’, wã niijíchah joinít, ¿dépanih tiguaá weemdíh ‘Jesús Diosdih yéj naóhna caá ã chãjap’, ñipĩ niij?** ³⁷ **Wã íp ã náahat pah wã chãjcah bácah, wã bohéatdih ‘Yoobópdi h tiguaá’, niijcát caá náahap.** ³⁸ **Obohjeéhtih, wã íp ã wēpatjĩh wã chãj jútuchah yuhna, ‘Caán Dios ã wahni Cristo caá’, ñi niij jenah joicán caá. Páant niij jenah joicán yuhna, wã chãj jútatdih ‘Yoobópdi h Dios ã wēpatjĩh chãjni caá’, niij jenah joyát caá náahap. Páant niij jenah joiná, weém wã íp biícdi h wã jumatdih ñi táí jéihbipna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.**

³⁹ Páant ã niijíchah joí íjnit, queét chéneji í tewíhip yah jĩ. Obohjeéhtih, í tewíhichah jéihnit, Jesús queétdih ã jwei bác bejep jĩ.

⁴⁰ Pánih bac bejniji Juan cãacwãdih ã daabánapij, Jordán maj conanaáboó jwiítidih ã ñumah cháuh bejep jĩ, páant muntih. Caanná juibínit, jwiítidih ã ñumah jumap jĩ.* ⁴¹ Dawá cãacwã caanná caandíh enedih ípĩ juibínap jĩ. Nin pah queét mícjeh í niijíp jĩ:

—Juan Dios ã wēpatjĩh chãj jútcan yuhna, ded pah Jesús ã jumát pínahdih ã naáwáchah, yoobópdi h tajíí, í míc niijíp jĩ.

⁴² Páant niij jenah jointiji dawá Jesúsdi h í jepahap jĩ.

11

Lázaro

¹⁻² Lázaro, María, Marta queét biíc peihcannit, Betania tútchidih moon tájĩ. Queét yaádh í úad Lázaro biícdi h ípĩ jumap jĩ.* Caánt María, Jesúsíh jítchanadi h táí chej jumni macjĩh puohnit, míh waó yoócjĩh jöp wionih pínah mit jumap tají.* Biíc yeó jáap Lázaro búdí át wunap

wut jĩ. ³ **Á wunuchah, yad jeñéna yaádh Jesúsdi h dooná ít wahap tají.**

—Ma oini búdí wunna beé ã chãjap be, Maá, ít niij naáwát tútup tají.

⁴ Pánihna, Lázaro ã wunat doonádi h joinít, Jesús jwiít ã bohénitdih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—**Lázaro wunna yuhna, ã boobipna caá. Wunna, Dios ã wēpat jútat pínahjeh caá. Páant ã wēpatdih jútutnit, ã wúh wã jumatdih, wēpni wã jumatdihbut cáacwãdih ã jútbi pna caá, ã niijíp jĩ.**

⁵ Lázarodih, yad jeñéna yaádhdi hbut Jesús búdí ã oyop jĩ. ⁶ Pánihna, Lázaro ã wunat doonádi h joiná yuhna, caán yuúpbít bóo tútchidih Jesús chéne yeó jáap jwiítidih ã ñumah jum jwuhap jĩ. ⁷ Túttimah, Jesús jwiítidih nin pah ã niijíp jĩ:

—**Chóbe Judea baácboó, Lázarowã í jumni tútchina, jwí jwáub bejjĩh, ã niijíp jĩ.**

⁸—Bohéní, jwínah bóonajeh tibeé, jwí maáta meemdíh jee dáhnajĩh í yoh mawíhip be. ¿Dépanihna buu ma jwáub bejíh, páant muntih? jwí niijíp jĩ.

⁹ Páant jwí niijíchah joinít, caandíh í mao jwuhcat pínahdih naóhna, biíh naáwátjĩh jwiítidih nin pah ã niij jéihya naáwáp jĩ:

—**Búdí ñi jenah joicá bojoó. Biíc yeó jáapdi h doce horajeh caá ã baabáp. Páant ã baabáchah, jwí táí enna caá. Pánihna, yeó jáap jibna, jwí buugcán caá. ¹⁰ Chei jibna, baabcáh, jwípĩ buugná caá, Jesús ã niijíp jĩ.**

Páant niijná, nin pah niijná át chãjap jĩ: “**Buu wã íp ded pah ã chãjat tútatdih wã chãj beedá jwuhcan caá. Páant weemdíh ã chãjat tútat judh jwuhuchah, weemdíh í jéih mao jwuhcan caá**”, niijná át chãjap jĩ.

* 10:40 Jn 1.28 * 11:1-2 Lc 10.38-39 * 11:1-2 Jn 12.3

11 Páant niij péanit, jwiít dih nin pah ā jwúub niijíp jī, páant muntih:

—**Jwī chéen Lázaro, ũona caá an chājapna caá. Páant ā ũwuchah, weém caandíh wucudih wā juibí bipna caá, jwiít dih ā niijíp jī.**

12 —Caán láa bácah, Maá, ũona, ā táí boobipna caá, jwī niijíp jī.

13 Páant jwī niij jenah joyóchah yuhna, Jesús **“Ūona caá an chājapna caá”**, niijná **“Muujáh bejna beé”**, niijná át chājap jī.

14 Páant jwī niij jenah joyátdih jéihnit, Jesús jwiít dih nin pah yoobóp dih ā niijíp jī:

—**Lázaro jáantjeh ā wunap be.**

15 **Wā wihcah, caán ā wunuchah, wā wéina caá. Buu bejnit, ded pah wā chājat pínahdih enna, weemdíh chah űi táí jenah joibípna caá. Pánihna, chóbe tí bácah, caandíh ī yohopjina enedih jwī bejjíh, ā niijíp jī.**

16 Páant ā niijíchah joinít, Tomás, waláhni jwī niijní, nin pah jwiít dih ā niijíp jī:

—Chóbe jwiít but ájeéh jwī en péejíh. Caandíh maona, jwiít dih but ī mawa naáh, ā niijíp jī. Páant ā niijíchah joinít, biíc dih jwī bejep jī.

Jesús cāacwā dih jwúub booani ā jumat

17 Jwiít Jesúsjeéh Betania tátchina jwī juibíát pínah jātíh, Lázaroíh bácahjidih jeé íitboó ítát yohop tají. Biícjíh bóo téihya yeó jáap jātíh átát wunap tají. 18 Betania tátchi Jerusalén tátchi pebhjeh, biíc hora tacdih bejat ā jumap jī. 19 Páant pebhjeh ā jumuchah, dawá jwī déewā María, Marta ī úuddih ī jígahat yayáát téut niijná, ī pebhna ít juibínap tají. 20 Jwī juibíát doonádih joinít, munnánt bac jūóhniit, Marta Jesús dih jwááádih mi juyúp jī. Obohjeéhtih, yad jupa muú díitboó mit jum jwuhap tají.

21 Pánihna, Jesús dih jwááhniit, Marta nin pah caandíh mi niijíp jī:

—Maá, ninboó meém ma jumuchah, wā úud áta wuncan tagaá. 22 Obohjeéhtih, ded pah ma wúbuchah, Dios ā jepahat pínahdih weém wā jéihna caá, mi niijíp jī.

23 —**Ma úud ā boo pud jūóh bipna caá, Jesús ā niijíp jī.**

24 —Páant tih, Maá, caán péeni yeó jáap, nihat cāacwā ī boo pud jūóhni yeó jáap dih,* wā úud but ā jwúub boo pud jūúwát pínahdih wā jéihna caá, mi niijíp jī.

25 —**Weemjéh wunnidih wā jéih jwúub booana caá. Ded weemdíh jepahni wunna yuhna, ā jwúub boo pud jūóh bipna caá.** 26 **Ded báadhniút weemdíh jepahni, iiguípna ā bejcan niít. ¿Caandíh ma jenah joí niít? Martadih Jesús ā niijíp jī.***

27 —Maá, meém Cristo Dios wúuh ma jumatdih wā táí jéihna caá. Nin baácboó meemdíh ā wahatjidih but wā jéihna caá, Marta mi niij jepahap jī.

Jesús ā juúát

28 Páant Marta caandíh niij péanit, Maríadih naáwádih mi jwúub bejep jī. Pánih jwúub bejnit, mi jwandih mit juibí jéyé naáwáp wut jī.

—Bohéni át jui tábeé. **‘Mi jūúwú naáh’**, meemdíh ā niijná beé, mit niijíp wut jī.

29 Páant mi niijíchah joinít, María waícanjeh Jesús dih jwááádih mit bac jūúwáp tají. 30 Marta mi jwúub bejat táttimah, tátchiboó waadcán, caanjíh jeh jwī páñap jī. 31 Jwī déewā, Maríajeéh jumnit, wépép mi bac bejatdih ennit, “Mi úuddih yohopjiboó juúúdh bejna caá mi chājap”, ít niij jenah joyóp tají. Páant niij jenah joinít, caántdih ít péé jūúwáp tají.

32 Jwī pebhna joinít, Jesús dih enna, ā pebh María baácboó mi

* 11:24 Dn 12.2 * 11:26 Ro 6.4-5; Col 2.12; 3.1

páah yoh ñajap jĩ. Pánih páah yoh ñajnit, caandih nin pah mi niijíp jĩ:

—Maá, ninboó meém ma jumuchah, wã úd áta wuncan tagaá, mi niij jái naáwáp jĩ.

³³ Páant mi jái naáwáchah ennit, mijeéh péenit jwĩ déewã ï juñátdihbut ennit, Jesús búde ã jĩgahap jĩ. ³⁴ Pánih jĩgahnit, Jesús queétdih nin pah ã niij wábh joyóp jĩ:

—¿Dee tíbeé caandih ñi yoh? ã niijíp jĩ.

—Maá, caandih jwĩ yohopjiboó ma en juúwá, ï niij jepahap jĩ.

³⁵ Pánih jĩgahnit, Jesúsbut ã juñáp jĩ. ³⁶ Páant Jesús ã juñúchah ennit, mijeéh péenit jwĩ déewã nin pah queétdih ï míc niijíp jĩ:

—Jesús Lázarodih búde át oi tagaá, ï míc niijíp jĩ.

³⁷ Obohjeéhtih, bita caanjih jumnit nin pah queétdih ï míc niijíp jĩ:

—¿Dépanih tigaá jéih encannidih ã jéih booana yahna, Lázaroji ã wunat pínah jãtih, caandih át jéih booaji caá? ï niijíp jĩ.

Lázaro ï yohnijidih Jesús ã booaat

³⁸ Páant ï niij míc wéheat pónih, Jesús búde ã jwáwb jĩgahachah, Lázarodih ï yohopjiboó jwiútdih ï numah juibínap jĩ. Caán lítdih búde jee dáhjih ït nemep tajĩ. ³⁹ Páant ï nematjidih ennit, Jesús queétdih nin pah ã niijíp jĩ:

—**Can jeé júdadih ñi pütá dodhdoó**, ã niijíp jĩ.

—Maá, biícjih bóo téihya yeó jáap jãtih ã wunuchah, jwĩ yohop be. Pánihna, buu áih bácah an wũjna nacaá buca, Marta mi niijíp jĩ.

⁴⁰ —**Wã naáwátjidih ma túi náhniná. Dios ã wépatdih ma enat pínahdih meemdh wáat naóhna beé**, caántdih ã niijíp jĩ.

⁴¹ Páant caántdih ã niij péanachah, queétdih jeé júdadih ï pütá dodhdop jĩ. ï pütá dodh péanachah, Jesús jeáboó

chéi ennit, Diosdih nin pah ã niij wáwb jĩ:

—**Weemdh ma joyátji túina caá, Paá.** ⁴² **Wã wábat pah ma joyátdih wã jéihna caá. Pánihna, weemdh ma wahatjidih nit jumnit ï jéihyat pínah niijná, buu meemdh páant wã niij wábhna caá**, Jesús ã niijíp jĩ.

⁴³ Páant niij wábh péenit, Jesús nin pah ã niij wép ejep jĩ:

—**¡Lázaro, ma bac juúwá!** ã niijíp jĩ.

⁴⁴ Jesús páant ã niij ejechahjeh, Lázaro ï yohniji yahna, jeé ítmant ã bac juúwáp jĩ. Pánih bac juóhna, áih bácah, áih wao dáhdihbut yégueh chóo tópjih ï pinatji pahjeh ã duo bác juúwáp jĩ.

Páant ã bac juúwáchah, Jesús queétdih nin pah ã niijíp jĩ:

—**Caandih ñi pinatji yégueh chóo tópnadih ñi wataá**, ã niijíp jĩ. Páant ã niijíchah joinít, ï pinatji tópnadih Lázarodih ï watap jĩ.

Jesúsdi ï tewat pínahdih ï míc wéheat

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Páant Lázarodih ã booanachah ennit, María pebh juinítji dawá jwĩ déewã, Jesúsdi ï jepahap jĩ.

⁴⁶ Obohjeéhtih, biquína jepahcannitboó fariseowã pebhna juibínit, ded pah Jesús ã chãjatjidih ït naáwáp wut jĩ. ⁴⁷⁻⁴⁸ Pánihna, sacerdotewã ï maáta, fariseowã, bita jwĩ maáta biícjih míc wáacnit, queétdih nin pah ït niij míc wéhenap wut jĩ:

—Jesús dawá láa Dios ã wépatjih ã chãj júutna caá. Pánihna, ‘Páant ma chãjca bojó’, jwĩ niijcáh, nihat cáacwã ájeéh ï bejbipna caá. Páant dawá biícjih ï jumuchah ennit, Jesúsdi maáh ï waadaát pínahdih jenah joinít, Romadih moón ï maáta ‘Jwiútdih yohna caá ï chãjap’, niijnít, jwiútdih judiowãboodih ï peéh chãjbipna caá. Pánih pééh chãjnit, Dioih meemdh ï yohat pínah niijná,

ĩih soldadowãdih ĩ wahbipna caá. Jwĩih baácdihbũt ĩ dúuc wáibipna caá. Pánihna, ¿wũ ded pah tigaá jwĩ chãjbi? ĩt mĩc niijĩp wũt jĩ.

⁴⁹ Páant ĩ niijĩchah yuhna, biic ĩjeéh jumni, caán jópchidih sacerdotewã ĩ maáh yoobát Caifás wũt jumni, queétdih nin pah át niij naáwáp wũt jĩ:

—Wã déewãá, weemdĩh ñi joi jwúhũ. Páant niij mĩc wéhena, yeéb ñi tái jéihcan caá. ⁵⁰ Nihat jwiit judiowã jwĩ tái jummat pínahdih biic cãac ã wũn wũhuchah, ã táibipna caá. ã wũn wũhchah, jwiit nihatdih Romadih moón ĩ maáta ĩ yoh beedábipna caá. Caandih yeéb ñi tái beh joi jwáhcan caá, Caifás át niijĩp wũt jĩ.

⁵¹ Páant niij naóhna, ã jenah joyátjeh niijná át chãjcap wũt jĩ. Sacerdotewã ĩ maáh yoobát ã jumuchah, jwĩ déewã ĩ tái jummat pínah niijná, Jesús ã wũn wũhat pínahdih Diosboó Caifásdih át naáwát túutũp wũt jĩ. ⁵² Oboheéhtih, pánih wanna, jwiit judiowãdihjeh pohba át wũn wũhcap tajĩ. Nihat baácdih moón Dios ã weh pínah biic weh pah jwĩ jummat pínah niijná, jwĩ yéejat jĩb Jesús át wũn wũhũp tajĩ. ⁵³ Páant Caifás ã niijĩchah joinit, caán yeó jáapjeh “¿Jesúsdihi ded pah tigaá jwĩ mao yohbi?” queét ĩt niij mĩc wéhe jwĩhip tajĩ.

⁵⁴ Pánihna, caandih ĩ mao yohihatdih jéihnit, Jesús dahwani tútchinadih jibidih ã bejihcap jĩ. Tútchi wihcapboó bejnit, caán pehbhit Efraín wũt jumni baini tútchibitna jwiitdih ã namah juibínap jĩ. Pánih juibínit, caanjĩh jwĩ jum jwũhũp jĩ.

⁵⁵ Caán láa jwiit judiowã jwĩpĩ wéini Pascua yeó jáapna pínah bahnijeh ã judhũp jĩ. Moisés ã naóh yapaatji pah, Diosdih jwĩ weñat pínah jãtĩh tái mĩc ámohat

ãpĩ náahap jĩ, Dios ã enechah, yéejat wihcannit jwĩ jummat pínah niijná. Pánihna, caandih chãjat túut niijná, dawá jwĩ déewã nihat tútchinadih moón Jerusalén tútchina ĩt aab béjep tajĩ. ⁵⁶ Caán tútchina juibínit, queét Jesúsdihi bidna ĩtih chãjap ta yah jĩ. Pánih bidna, Dioih mũadĩh jumnit, queétjeh nin pah ĩt niij mĩc wéhenap wũt jĩ:

—¿Pascua yeó jáapnadih Jesús enedih ã jãóhca naniit? ñi jenah joyóchah, ĩt niijĩp wũt jĩ.

⁵⁷ Sacerdotewã ĩ maáta, fariseowãbũt jãtĩh nin pah cãacwãdih ĩtát niij wũtũp wũt jĩ: “Jesús dedboó ã jummat doonãdih joinit, jwiitdih ñi naáwá”, ĩtát niijĩp wũt jĩ. Caandih tewat túut niijná, páant ĩt niijĩp wũt jĩ.

12

Jesúh jítchanadih María miĩh chej jumnijĩh mi puhwat

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Pascua yeó jáapna pínah seis yeó jáap ã judhdũchah, Efraín tútchimant Betania tútchina Jesús jwiitdih ã namah jwũub juibínap jĩ. Caanná juibínit, Lázaro wũnnijĩ, Jesús ã boonih mũuná jwĩ juibínap jĩ. ² Páant jwĩ juibínachah, jwĩ jeémát pínahdih ĩ chãj wũhũp jĩ. Pánihna, Lázaro, Jesús, jwiit biicdih jeémát cáagat naadĩh jwĩ laj pũuda bojop jĩ. Páant jwĩ laj pũuda bojochah, Marta jwiitdih jeémát mi cáagap jĩ. ³ Mariaboó nardo wũt jumni chej jumni quiitdih, biic kilo tac yoób ub jãóhnit, Jesúh jítchanadih mi puhwũp jĩ. Pũohnit, miĩh waó yoócĩh mi jõp wiwip jĩ.* Páant mi puhwat túttimah, caán nihat mũú ã tái chej jum chéyah bejep jĩ. ⁴ Páant mi chãjachah ennit, jwiit biicdih jumni Judas Iscariote wũt jumniiboó, Jesúsdihi enihcannitdih dúo wáini pínah, nin pah ã niijĩp jĩ:

* 12:3 Lc 7.37-38

⁵ —¿Dépanih tigaá nint caan mácdih mi bíbohna yuhna, mit jíib chāj wūhcan? Caandih jíib chājna nihna, biíc jópchi tewat pah bóo mita jíib teo tagaá. Pánihna, caán dinerojīh moh yéejnitdih jwīta jéih teo wáac tagaá, ā niijíp jī.

⁶ Obohjeéhtih, Judasboó moh yéejnitdih teo wáaquihcan, caanjéh dinerodih náahna, nih yáana, páant āt niijíp jī. Caán jwīh dinerodih en daoní jumna yuhna, biquí láana āpī nuumáp tajī.

⁷ Páant ā niijíchah joinít, Jesús nin pah ā niijíp jī:

—**Caántdih páant ma niijcá bojó. Mí ámohniji chej jumnijīh wīh bácahdih ī yohat pínah jātīh nāñat dée pah weemdíh páant mi puohna caá.** ⁸ **Moh yéejnitboó páantjeh nījeéh ī jumbipna caá. Páant ī jumuchah, débólih wāhíhna, queétdih nī jéih wūhna caá.*** Obohjeéhtih, weémboó nījeéh maatápdi h wā jumcan niit, ā niijíp jī.

Sacerdotewā ī maáta Lázarodihbut ī mao yohíhat

⁹ Jesús biicdih Betania tútchiboó jwī jumuchah, dawá jwī déewā caandih enedih īt jūúwáp tajī. Obohjeéhtih, caandíhjuh pohba nihcan, ā booaniji Lázarodihbut enedih jūóhna īt chājap tajī. ¹⁰ Páant enedih ī juibínachah jéihnit, sacerdotewā ī maáta Lázarodihbut īt mao yohíhip jī. ¹¹ Lázaro wunnijidih ā booaat doonádih joinít, dawá jwī déewā Jesúsdi h īt jepahap tajī. Pánih jepahnit, sacerdotewā ī bohéatboodih īt cádahap tajī. Páant ī cádahachah ennit, sacerdotewā ī maátaboó ij yapnit, Lázarodihbut ītih mao yohíhip ta yuh jī.

Jesús wā Jerusalénna ī waadát
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.26-40)

¹² Jwī juibíni daanimant bóo yeó jáapdi h dawá cāacwā Jerusalén

tútchina juibínitji jwī juibíat pínah doonádih ītát joyóp tajī. ¹³ Pánih joinítji táam núonadi h bóodnit, Jesúsdi h ī ub jwāáh dei jūúwáp jī. Pánih jwāáh dei jūóhnit, nin pah ī niij wēi nāacáp jī:

—¡Diosdi h jwī wēi naóh jīh! ¡Hosana, nin Dios ā wahní jwiit judíowādi h teo wáacni pínah ā tui jumna naáh! ¡Nin jwī Maáh yoobát tigaá! queét ī niij wēi nāacáp jī.*

¹⁴ Burrodih bid joinít, Jesús caanjīh ā chúudup jī. Pánih chúudna, Dios naáwátdih naóh yapaniji ā daacátji pahjuh ā yapap jī.

¹⁵ “Jerusalén tútchidih moón, nī úumca bojó. Eneé, nī Maáh burro wūhjih chúudnit, ā jūóhna caá”, āt niij daacáp tajī. (Zac 9.9)

¹⁶ Obohjeéhtih, ‘Caán ā daacátji Jesúsdi h niijná caá āt chājap’, jwiit ā bohénit jwī niij jéih jwuhcap jī. Pánih jéihcan yuhna, jeáboó Jesús ā púuh laab béjat túttimah, ā daacátjidih náhnit, jwī beh joyóp jī. Pánih beh joinít, “Dios naáwátdih ā daacátji biíc yoobó Jesúsdi h ā yapap jī”, niij jenah joinít, jwī yoób jéihyep jī.

¹⁷ Jesús ā ezechah, Lázaroíh bácahdih ī yohatji ítmant báadnih ā bac jūúwáchah ennitjiboó bitadi h īt naáwáp tajī. ¹⁸ Caán doonádih joinítji dawá cāacwā Jesúsdi h ī jwāáh jūúwáp jī. ¹⁹ Páant dawá ī bejehchah ennit, fariseowā queétdjeh nin pah īt míc niijíp wut jī:

—¡Eneé buca! Nihat Jesúíhwā mícjeh buu jumna caá ī chājap. Queétdih jwī naáwáchah yuhna, ī joicán caá. Pánihna, ded pah queétdih jwī jéih chāwácan caá, īt míc niijíp wut jī.

Biquína griegowā Jesúsdi h ī bidat

²⁰ Fiesta yeó jáapnadi h Diosdi h weñedih jūóhnitjeéh, biquína

* 12:8 Dt 15.11 * 12:13 Sal 118.25-26

griegowābut it juyáp tajī. ²¹ Pánih joinít, jwījeéh jamni Felipe pebhna queét it juyáp tajī. Felipeboó Galilea baácdih jamni Betsaida wāt jamni tátchidih bóo ā jumap jī. Caan pébh joinít, nin pah caandíh it niijíp wat jī:

—Jwiít Jesúsdi jwī eníhna caá, it niijíp wat jī.

²² Páant ī niijíchah joinít, Felipe Andrésdi naawádih át bejep wat jī. Queét chénat pah Jesúsdi naawádih ī juyáp jī. ²³ Páant ī naawáchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij naawáp jī:

—**Weém nihat cáacwā úd jeñé wā wunat pínah, wā boo pud jūúwát pínah, jeáboó wā jwúub bejat pínahbut bahni-jeh ā judhna caá.** ²⁴ **Nin naawátjīh yeebdíh wā bohébi-pna caá. Pácahi tíbdih jwī momat táttimah, áih japih bóo chóo ā moopáh bejna caá. Páant ā moopóchah, áih diítmant bóo tíb ápi chíih jūóhna caá. Pánih chíih, behna, dawá ā quehna caá. Obohjeéhtih, caán tíb moópcan, áta chíihcan tagaá. Chíihcan, caanjéh áta jam tagaá. Pánihat pah, weémboó wanna, wā boo pud jūúwát táttimah, dawá cáacwádih Diosjeéh wā túi jumat táutbipna caá. Obohjeéhtih, wancan, weemjéh wata jam tagaá.*** ²⁵ **Det ī weñat pínahdihjeh jenah joiná, Dios ā weñat pínahboodíh chājíhcan, iiguípna ī bejbipna caá. Obohjeéhtih, det ī weñat pínahdih joyáh bojnit, Diosdih túi jepahna, páantjeh ájeéh ī túi jumbipna caá.*** ²⁶ **Det weemdíh teo wāhñit jamíhna, wā naawátdih túi joyát caá náahap. Pánih chājna, queétbody wájeéh ī jumbipna caá. Pánihna, queét weemdíh teo wāhñitdih bádí**

oina, wā ípbat ájeéh ā túi jumat táutbipna caá, Jesús ā niijíp jī.

Jesús ā wunat pínahdih ā naawát

²⁷ **“Buu bádí wā jígahna caá. ¿Wā ípdih ded pah tígaa wā niijbí? ‘Paá, weemdíh yeejép ā yapca bojo naáh’, ¿wata niij tániít? Caandíh páant wā niij wúhcan caá. Yeejép yapnit, wunat táut niijná, nin baácbóo wā jūúwáp jī. Pánihna, buu weemdíh chah yeejép buwat ā jumbipna caá.** ²⁸ **Paá, buu ded pah wēpni ma jumatdih cáacwádih ma jéihyanaá”,** Diosdih ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, jeámant Dios nin pah áí niijíp jī:

—Wā wēpatdih queétdih wáat jautap be. Pánihna, wā jwúub jautbipna caá, páant mantih, ā niijíp jī.

²⁹ Páant ā niijíchah joiná, dawá caanjíh joi náhñit, ī joi wáhi bejep jī. Pánih joi wáhi bejnit, nin pah ī niijíp jī:

—Énoh niít páant yáani, biquína ī niijíp jī.

—Ángel Jesúsdi naóhna caá ā chājap, bita ī niijíp jī.

³⁰ Queét páant ī niijíchah joinít, Jesúsboó nin pah ā niijíp jī:

—**Jeámant wéheni wíih pínah nihcan, weém Dios ā wahni wā jumatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, páant áí niijíp be.** ³¹ **Buu nin baácdih moón yeejépwā ī yéj chájat jíib wā íp queétdih ā peéh chájipna caá. Queétdih watni nemépwā ī maáhdihbut ā yohbipna caá.** ³² **Weemdíh cruzboó péoh dodhñit ī mawachah, dawá cáacwā wíihwā pínah wā chájipna caá,** Jesús ā niijíp jī.

³³ Páant niijná, ded pah ā wunat pínahdih Jesús cáacwádih naóhna át chājap tajī. ³⁴ Páant ā niijíchah joinít,

* 12:24 Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23

* 12:25 Mt 10.39; 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; 17.33

cāacwāboó caandíh nin pah ĩ niúj
wábh joyóp jĩ:

—Dios naáwátdih daácnitji nin
pah ĩt niúj daacáp tajĩ: ‘Dios ā wahni
Cristo páantjeh ā jumbipna caá’,
ĩt niúj daacáp tajĩ.* ¿Páant ĩ niúj
daacáchah, meém nihát cāacwā úud
jeñé, Dios ā wahnidih dépanihna
pohba cruzboó ĩ péoh dodh mao
yohcan niút? ¿Meém Dios ā wahni
nihcan niút? ĩ niújip jĩ.

³⁵ Páant ĩ niújichah joinít, Jesús
queétdih nin pah ā niúj jepahap jĩ:

—**Weémboó baabát panihni
ded pah wā íp ā jumatdih
yeebdíh wā jéihyana caá. Obo-
hjeéhtih, maátcanbitjeh ñijeéh
wā jumbipna caá. Pánihna, táí
jumat túut niijná, yeebdíh wā bo-
héátjidih ñi quíib buudcá bojoó.
Ded dupúnaphoó jib bejni ded-
boó ā bejat pínahdih ā en juicán
caá.** ³⁶ Pánihna, weém baabát
panihni wā jumachah, buu
wā bejat pínah játih weemdíh
ñi jepahaá. Pánih jepahna,
baabátboó jumnit panihnit
wíhwhā ñi jumbipna caá, ā niújip
jĩ.

Páant niúj naóh péanit, jwiútdih ā
numah bac bejep jĩ. Pánih bac be-
jnit, queétdih ā jwei béjep jĩ.

Judíowā Jesúsdiĥ ĩ náahcat

³⁷ Dawá láa Dios ā wēpatjĩh Jesús
queétdih ā chāj júutuchah yuhna,
dawá jwĩ déewā caandíh ĩ joíhcap
jĩ. ³⁸ Dios naáwátdih naóh yapani
Isaías ā naáwátji pahjeh queét ĩ
chājap jĩ. Nin pah āt niúj daacáp tajĩ:
“Maá, ma naáwátdih wā bohénachah
yuhna, cāacwā ĩ joíhcan caá.
Ma wēpatjĩh queétdih wā
chāj júutuchah yuhna, ‘Caán
naáwát yoobópdih nihcan
caá’, ĩ niúj jenah joiná caá”,
Isaías āt niúj daacáp tajĩ. (*Is*
53.1)

³⁹ Páant ĩ joíhcat ennit, Dios
queétdih ā jéihyat túutcan caá.
Caandíhbut Isaías nin pah āt niúj
daacáp tajĩ:

⁴⁰ “Jéih encannit panihnit Dios
queétdih āt chājap wut jĩ.
Pánih chājnit, ā naáwátdih
queétdih āt jéihyat túutcap
wut jĩ. Pánihna, ā wēp chāj
júutatdih enna yuhna, ĩ beh
encan caá. Ā bohéátdih joiná
yuhna, ĩ beh joicán caá. Ā
bohéátdih jéihna nihna, ĩ yéej
chājatdih ĩta cádahji tagaá.
Páant ĩ cádahachah, queétdih
Dios āta táí ubji tagaá”, Isaías
āt niúj daacáp tajĩ. (*Is* 6.10)

⁴¹ Páant niúj daácna, Isaías Cristo ā
wēpat, búdí ā yeh iigátdihbut en-
niji jumna, ded pah Cristo ā yapat
pínahdih naóh daácna āt chājap wut
jĩ.

⁴² Obohjeéhtih, dawá cāacwā,
biquína jwĩ maátabut “Caán Dios
ā wahni Cristo yoobát caá”,
Jesúsdiĥ ĩt niúj jenah joyóp tajĩ.
Páant niúj jenah joiná yuhna,
queét fariseowādiĥ úumna, bita
“Jesúsjeéh wā waadáp be”, ĩt niúj
naáwíhcap wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah
nihna, jwĩ míic wáacat munná
fariseowāboó queétdih ĩta waadát
túutjican tagaá. ⁴³ Queétdih Dios
ā wēi naáwátdih náahna yuhna,
cāacwāboó ĩ weñatdih chah ĩt bidip
wut jĩ. Pánihna, queét “Weém Jesúsdiĥ
caá”, bitadiĥ ĩt niúj naáwíhcap wut
jĩ.

*Jesús ā naáwátdih ĩ joíhcat júb
peéh chājat ā jumat*

⁴⁴ Túttimah, Jesús cāacwādiĥ
nin pah tabit ā niúj ñaac naáwáp
jĩ: “**Ded weemdíh jepahni
weemdíhjih pohba jepahna ā
chājcan caá. Weemdíh wahnidihbut ā jepahna caá.** ⁴⁵ **Ded
weemdíh enni weemdíh wahnidihbut ā enna caá.** ⁴⁶ **Ded
dupúnaphoó jumniji, weemdíh**

* 12:34 Sal 110.4; Is 9.7; Ez 37.25; Dn 7.14

jepahna, baabát panhipboó ã jwúb jumat pínah niijná, weém baabát panihni nin baácboó wã jãwúp jĩ. ⁴⁷ **Obohjeéhtih, ded wã naáwát dih joiná yuhna, ã jepahcah, weémboó wã peéh chãjcan niít. Nin baác dih moón weemdíh jepahcannit dih peéh chãjadih jãóhna wã chãjcan jĩ. Obohjeéhtih, iiguipna bejnit déedih túi ubat túut niijná, wã jãwúp jĩ.** ⁴⁸ **Ded weemdíh náahcanni, wã naáwát dihbut joíhncannidih peéh chãjat ã jumbipna caá. Wã naáwát dih i joíhncatji jíib péeni yeó jáap dih wã ípboó queétdih ã peéh chãjbipna caá.** ⁴⁹ **Weém wã jenah joyátjeh yeebdíh naóhna wã chãjcan caá. Wã íp weemdíh wahniboó ded pah wã naáwát pínahdih ã naáwát túutna caá. Pánihna, wã naáwátboó ã naáwátjeh tiggá.** ⁵⁰ **Ded ã naáwát dih joí waadána, wã ípjeéh páantjeh ã túi jumbipna caá. Pánihna, wã íp ã naáwát túutatdihjeh tiggá, yeebdíh wã naáwáp”, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.**

13

Jesús ã bohénitih jítchanadih ã chocat

¹ Pascua yeó jáapna pínah jãtíhbit, Jesús nin baác dih cádahnit, ã íp pebhboó ã bejat pínah bahni ã jũdhdadit ãtát jéihyep tajĩ. Áihwã nin baác dih moondíh búdí oina, queétdih ã oi cádahcap jĩ. Pánihna, ã oyatdih júutna, áihwãdih ã wun wãhup jĩ.

² Caan chéi Jesús jwiít dih ã numah jeéméchah, Jesús dih eníhcannit dih ã naáwát pínah niijná, Judas, Simón Iscariote wãũhdih nemépboó ãt waad dée tajĩ. ³ Dios pebhmant ã jãwátjidih, ã jwúb púh laab béjat pínahdihbut Jesús ãtát jéihyep tajĩ. ã íp caandíh chah maáh ã waadáat pínahdihbut ãtát

jéihyep tajĩ. ⁴ Pánih jéihna, jwíjeéh jeémp lajniji ñah ñũhnit, áih yégueh jih bóo chóodih tóo dũgnit, jõp wiwat pínah yégueh chóojíh chũhlit yoób ã chéwep jĩ. ⁵ Chéo péanit, pamapdih mah pũoh yacnit, jwíih jítchanadih ã choc jwíhip jĩ. Pánih chocnit, ã chéo búũdhni chóojíh jwíih jítchanadih ã jõp wiwip jĩ.

⁶ Pánihna, biquínadih choc péa bejnit, Simón Pedro pebhna ã jaibínap jĩ. Áih jítchanadih chocat túut ã chãjachahjeh, Pedroboó caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—¿Maá, wíih jítchanadih chocodih jãóh niít ma chãjap? ã niijíp jĩ.

⁷ —**Weém butéh yeebdíh ded pah wã chocatdih ma jéih jwuhcan yuhna, táttimah ma jéihbipna caá,** Jesús caandíh ã niijíp jĩ.

⁸ —Obohjeéhtih, wíih jítchanadih meemdíh wã chocat túutcan caá, Pedro ã niijíp jĩ.

—**Meemdíh wã choccah, wíih ma nihcan niít,** Jesús caandíh ã niijíp jĩ.

⁹ —Pánihna, Maá, wíih jítchanadihjih nihcan, wíih téihyanadih, wíih wao dáhdihbut ma chocoó bácah, Pedro ã niijíp jĩ.

¹⁰ —**Ded jéehna, nihát áih bácahdih ã túi chocna caá. Caandíh chéne jwúb chocat ã náahcan caá. Áih jítchanadihjih chocat caá náahap. Pánihna, yeéboó jéehnit panihnit ñi jumuchah yuhna, bíc ñijeéh jumni jéehcanni panihni ã yéejatdih cádahcanni ã jumna caá,** Jesús Pedrodih ã niijíp jĩ.

¹¹ Páant niijná, Jesús caandíh eníhcannitdih dúo wáini pínahdih jéihnit, jwiít dih páant ãt niijíp tajĩ.

¹² Jwíih jítchanadih choc péanit, áih yégueh chóodih jwúb duonít, ã lajapjina ã jwúb jaí lajap jĩ, páant mantíh. Pánih jwúb jaí lajnit, nin pah jwiít dih ã niij naáwáp jĩ:

—¿**Butéh yeebdíh wā chocatjidih caá**”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

ñi jéih níit? ¹³ Yeéb weemdíh ‘Bohéni’, niijná, ‘Maá’, niijná, yoobópdih niij tígaa ñi chājap. Weém yeebdíh bohéni, ñi Maáh yoobát tígaa. ¹⁴ Páant yeebdíh bohéni, ñi Maáh jumna yuhna, teo wāhñit ípĩ chājat pah ñiñ jítchanadih wā chocna beé. Páant wā chājachah ennitji jumna, yeebbút ñiñ jítchanadih míic chocat caá náahap. ¹⁵ Ded pah ñijeéh jumnitdih ñi teo wáacat pínahdih butéh wā jéutap be. Pánihna, yeebdíh ded pah wā chājatji pah yeebbút biíc yoobó ñi chājaá.* ¹⁶ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ded teo wāhñiboó ã maáh chah nihcan caá. Ded ã wahniboó caandíh wahní chah nihcan caá.* Obohjeéhtih, yeéb chah jumna yuhna, yeebdíh teo wāhni pah ñiñ jítchanadih yeebdíh wā choc wāhap be. Pánihna, wā chājatjidih ennitji biíc yoobó ñi chājaá. ¹⁷ Páant wā watatdih jéihñit, chājna, búdí ñi wēibipna caá.

¹⁸ “Obohjeéhtih, yeéb nihadidih páant wā niijcán caá. Det wā ñionitdih wā túi jéihna caá. Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátji biíc yoobó ã yapbipna caá. ‘Wājeéh jeémpnijeh tígaa weemdíh yeejép ã chājbipna caá’, ít niij daacáp tajĩ.* ¹⁹ Páant ã chājat pínah jātih yeebdíh naóhna caá wā chājap, páant ã yapat túttimah, ‘Caán Jesús, Dios ã wahní Cristo ta tígaa’, ñi niij jéihyat pínah niijná. ²⁰ Nindihbat yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Wā wahnidih ded túi wēi jwāáhni, weemdíhbat ã túi wēi jwāáhna caá. Pánih weemdíh wēi jwāáhni, weemdíh wahnijidihbat ã wēi jwāáhna

Judas ã duó wáyat pínahdih Jesús ã naáwát

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Páant niij péanit, Jesús búdí ã jīgahap jĩ. Pánih jīgahnit, jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

—**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Biíc ñi cātíh jumni weemdíh eníhcannitdih ã duó wáibipna caá, ã niijíp jĩ.**

²² Páant ã niijíchah joinit, caandíh jéutni pínahdih jéihcan, jwiítjeh jwí míic en jāhanap jĩ. ²³ Weém, Jesús búdí ã oiniboó caandíh wā dodh jāah lajap jĩ. ²⁴ Pánihna, Simón Pedro weemdíh ãih téihyājih jenah jéutnit, nin pah ã niijíp jĩ:

—Caandíh ma wābh joí enee dedna tígaa caandíh duó wáini pínah, weemdíh ã niijíp jĩ.

²⁵ Páant ã niijíchah joinit, weémboó Jesús dih jwáub dodh jāah lajnit, caandíh nin pah wā niij wābh joyóp jĩ:

—¿Maá, deddih niij tígaa ma chāj? wā niijíp jĩ.

²⁶ —**Nin pandih dajnit wā neéh wāhni pínah weemdíh eníhcannitdih ã duó wáibipna caá, weemdíh Jesús ã niij jepahap jĩ.**

Páant niij péanitjeh, pan dahdih daj wāb neéhñit, Judas, Simón Iscariote wāwāhdih ã wāhap jĩ. ²⁷ Páant Jesús ã daj neéh wāhni pandih Judas ã jeéméchah, nemépboó caandíh yeejép át chājat túutap tajĩ. Pánih jéihna, Jesús caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—**Ded pah ma chājat pínahdih waícanjeh chājadih ma bejeé, Judas dih ã niijíp jĩ.**

²⁸ Páant Judas dih ã niijíchah joiná yuhna, jwiít nihat jwí jéihcap jĩ. ²⁹ Pánih jéihcan, “Judas jwíh dinerodih en daoní ã jumachah, jwí jeémát pínahdih jíib chājat

* 13:15 Mt 20.28; Mr 10.45; Lc 22.27 * 13:16 Mt 10.24; Lc 6.40; Jn 15.20 * 13:18 Sal 41.9

* 13:20 Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16

táutna, Jesús páant ã niij wahna caá”, biquína it niij jenah joyóp ta yuh jĩ. Bitaboó “Moh yéjnitdih dinero wáhat táutna caá át chājap”, it niij jenah joyóp tajĩ. ³⁰ Pánihna, Jesús ã neéh wáhni pandih jeémp péanit, Judas ã bac bejep jĩ. Páant ã bac bejehah, chei wáat jumap jĩ.

Jesús jáap wutadnih ã naáwát

³¹ Páant Judas ã bac bejat táttimah, Jesús jwiítidih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—**Buu láa bácah weém nihah cáacwá úd jeñé wá íp ã wahni wá jumadnih, wá wēpatdihbut cáacwādih ã jéihyabipna caá. Caán ã wēpatdih weembát queétdih wá jéihyabipna caá.** ³² Páant wá íp ã wēpatdih wá jéihyanachah, caán wá wēpatdihbut waícanjeh ã jéihyabipna caá. ³³ Yeéb wá weh panihnit, nindihbut wá naáwáchah ñi táí joyóó. Daocánni yeó jáapbitjeh ñijeéh wá jum jawhhipna caá. Wá bejat táttimah, weemdih búdí ñi bidbipna caá. Jwĩ déewādih wá niijátji pah yeebdihbut biíc yooó niijnit, ‘Wá bejep pínahna yeéboó ñi jéih bejcan caá’, wá niijná caá.* ³⁴ Pánihna, jáap wutadnih yeebdih wá naóhna caá. Yeebjéh ñi múic oyoó. Yeebdih wá oyatji pah, yeebjéhbut ñi múic oyoó.* ³⁵ Páant ñi múic oyochah ennit, wíihwá ñi jumadnih bita í jéihbipna caá, Jesús jwiítidih ã niijíp jĩ.

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát

(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Páant ã niijíchah joinit, Simón Pedro Jesúsdih nin pah ã niij úubh joyóp jĩ:

—¿Maá, dedboo tígaá ma bejbi, páant ma niijná? ã niijíp jĩ.

—**Wá bejat pínahna wájeéh ma jéih bej jawhcan caá. Obohjeéhtih, buu jéih bejcan yuhna, táttimah wá pebhna ma jawibíipna caá,** Pedrodih Jesús ã niijíp jĩ.

³⁷ —¿Maá, dépanih tigaá buu ma-jeéh wá jéih bejcan? Weemdih í mawachah yuhna, meemdih wá cádahcan niit, Pedro ã niijíp jĩ.

³⁸ —**Páant niijná, ¿weemdih wapna, ma wan wáhmi naniit? Obohjeéhtih, yooópdih meemdih wá naóhna caá. Mujbai ã ewat pínah játi, ‘Caandih wá jéihcan caá’, biíc peihcanni láa pohba bitadih ma niij yeebipna caá,** Jesús Pedrodih ã niijíp jĩ.

14

Jesús Dios pebhna bejni namá panihni ã jumap

¹ Táttimah, Jesús jwiítidih nin pah ã niijíp jĩ: “**Butéh wá ni-ijátidih náhninit, ñi jígahca bo-joó. Wá ípdih túí jenah joinit, weemdihbut biíc yooó ñi táí jenah joyóó.** ² Wá íp ã jumapboó dawá jumap pínah mæná ã jumna caá. Pánihna, caanná jawibínit, ñi jumap pínahdih ámohodih wá bejbipna caá. Wá naáwát pah biíc yooó ã wihcah, páant yeebdih wáta niij naóhcan tagaá. ³ Yeéb ñi jumap pínahdih túí ámoh péanit, yeebdih wábdih wá jawáub dei jáóhhipna caá, wájeéh ñi jumap pínah niijná. ⁴ Wá bejat pínah namá panihnidih ñi jéihna caá”, ã niijíp jĩ.

⁵ —Maá, deh ma bejat pínahboó jwiit jwĩ jéihcan caá. ¿Ded pah tigaá caán namá panihnidih jwĩ jéihbi? Tomás Jesúsdih ã niij úubh joyóp jĩ.

⁶ —**Weemjéh tigaá namá panihni wá jumap, wá íp pebhboó ñi jawibíat pínah niijná. Weemjéh**

* 13:33 Jn 7.34 * 13:34 Jn 15.12,17; 1Jn 3.23; 2Jn 5

man tīgaā yoobópdih naóhni. Jeáboó̄ jaibínit pínahdih weemjéh man tīgaā caolih booani wã jamna caá. Caolih wã booanit míicjeh wã íp pebhboó páantjeh í jumbipna caá.* 7 Weemdíh táí jéihna nihna, wã ípdihbut ñita jéih tagaā. Pánihna, buu caandíh ennit panihnit jamna, caandíh ñi táí jéihna caá buca, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

8 Páant ã niijíchah joinít, Felipe jwah nin pah ã niijíp jĩ:

—Maá, jwí ípdih jwiít dih ma júutá. Páant bóojeh tīgaā jwí eníhip, ã niijíp jĩ.

9 —¿Felipe, maatápdih wãjeéh jamna yuhna, weemdíh ma táí jéih jwahcan niít? Weemdíh enna, wã ípdihbut maat enep be. ‘Jwí ípdih ma júutá’, niijná, ¿dépanih tīgaā weemdíh páant ma niij? 10 Weém wã ípíjh chénewã jamna yuhna, bíicjeh caá. ¿‘Páant caán yoobópdih nihcan caá’, ma niij jenah joicáh? Yeebdíh naóhna, wã jenah joyátjĩh wãpĩ naóhcan caá.

Wã íp ã naáwát táutuchahjeh, wã naóhna caá. Pánihna, caán bíicdih jamna, ã wépatjĩh wãpĩ chãj júutna caá. 11 Weém wã ípíjh chénewã jamna yuhna, bíicjeh caá. Caán ‘Yoobópdih tīgaā’, niij jenah joicán, wã íp ã wépatjĩh wã chãj júutatjidih náhninit, bíicjeh jwí jamatdih ñi jéihbipna caá. 12 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Det weemdíh táí jenah joinít wã chãjat pah bíic yoobó í chãjbipna caá. Buu wã íp pebhboó jwáub bejna, wã chãjat chah pohba wã íp ã wépatjĩh í chãjbipna caá. 13 Weemdíh táí jenah joinít í uúbát pah wã chãjbipna caá, wã íp ã wépatdih cáacwã í jéihyat pínah niijná.

14 Pánihna, weemdíh jepahnit

ñi jamuchah, dedé ñi uúbát bíic yoobó wã chãjbipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.*

Túini Espíritu ã wahat pínahdih Jesús ã naáwát

15 “Yeéb weemdíh oina, wã wutatdih ñi jepahbipna caá.*

16 Yeebdíh Túini Espíritu ã wahat pínah niijná, wã ípdih wã uúhbipna caá, wã wihcah, ñijeéh ã jumat pínah niijná. Caán Túini Espíritu yeebdíh teo wáacniboó yoobópdih naóhni jamna, yeó jáap jumat pah ñijeéh ã jumbipna caá. 17 Nin baác dih moón wã ípdih jéihcannit, caán Túini Espíritudihbut í jéihcan caá. Pánih jéihcan, caandíh í táí jenah joicán caá. Obohjeéhtih, caán ñijeéh jamni pínahdih yeébbóó ñi táí jéihbipna caá.

18 “Yeebdíh wã éemp bejcan niít. Pánih éemp bejcan, caán Túini Espíritu yeebdíh ã juyáchah, weém wã jumat pah-jeh muntih ñijeéh ã jumbipna caá. 19 Wã bejat pínah bahnijeh ã jedhna caá. Páant wã bejat táttimah, nin baác dih moón weemdíh jepahcannit, weemdíh í jwáub encan niít. Obohjeéhtih, yeébbóó weemdíh ñi enbipna caá.

Weém jwáub boo pud júóhni wã jumat pah muntih, yeebút jwáub boonit Diosjeéh páantjeh ñi jumbipna caá. 20 Jwí wahni Túini Espíritu yeebdíh joinít, wã íp bíicdih wã jamatdih yeebdíh ã táí jéihyabipna caá. Pánihna, wã íp bíicdih wã jumat pah muntih, yeéb bíicdih wã jamatdihbut ã jéihyabipna caá. 21 Ded wã wutatdih joí waadáni weemdíh oini caá.* Weemdíh oinidih wã ípbut ã oibipna caá. Weembút caandíh bíic yoobó wã oibipna caá. Páant weemdíh oinidih

* 14:6 Mt 11.27; Jn 1.18; 6.46; Hch 4.12 * 14:14 Mt 7.7-11; Lc 11.9-13; Jn 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15 * 14:15 Dt 6.4-9; 11.1 * 14:21 Dt 6.4-9; 11.1

ded pah wã jumatdih wã túi jéihyabipna caá", Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

²² Jwĩjeéh jumni biíh Judas, Iscariote nihcanni, Jesús dih nin pah ã niij úábh joyóp jĩ:

—¿Maá, dépanihna jwiít dih jeh páant ma jéihyana yahna, bita meemdíh jepahcannitboodíh ma jéihyabican? ã niijíp jĩ.

²³ —**Ded weemdíh oini wã naáwát dih ã túi joí waadábipna caá.** Páant ã túi joí waadánachah, wã íp caandíh ã oibipna caá. Pánih oina, wã íp biíc dih áih caolihdih waadnít, ájeéh jwĩ jambipna caá. ²⁴ **Obohjeéhtih, weemdíh oicanniboó wã wátat dih ã jepahcan caá.** Páant ã jepahcah, ájeéh jwĩ wihcan níit. **Butéh ñi joiní weemjéh wã naáwát pohba nihcan caá. Obohjeéhtih, wã íp weemdíh wahnijeh páant ã naáwát táutup be.**

²⁵ **“Ñijeéh jum jwuhna, páant yeebdíh wáát niij naáwáp be.**

²⁶ **Obohjeéhtih, táttimah wã ípdih wã úábhachah, Túini Espíritudih yeebdíh ã wahbipna caá.** Pánihna, caán Túini Espiritu yeebdíh teo wáacni jumna, ã túi bohé bípna caá. Pánih bohénit, nihát yeebdíh wã naáwátjidih ã náhniabipna caá.

²⁷ **“Yeebdíh wã túi jumat táutna caá.** Weém wã túi jumat pah mántih yeebbút ñi túi jambipna caá. Wã wáhni túi jumat pah nin baác dih moón í jéih wáhcana caá. Pánihna, búdí náhni dahwanit, ñi úamca bojoó. ²⁸ **‘Weém wã bej jwáhbipna caá. Obohjeéhtih, ñijeéh jumat táut niijná, wã jwáub dei júóhbipna caá, páant mántih’, yeebdíh páant wã niij naáwáchah, ñiát joiná jĩ.** Páant wã niijíchah joinít, weemdíh yoobópdih ñi oina nihna, ñita

wéi tagaá. **Wã ípboó weém chah wépi ã jumachah, ájeéh jumnit, chah yeebdíh wã jéih teo wáac bípna caá.** Páant wã chájat pínahdih jéihna, yeebdíh weñat caá náahap. ²⁹ **Weemdíh ded pah ã yapat pínahdih yeebdíh wáát naóhna jĩ, wã niijátji biíc yoobó ã yapachah, weemdíh túi jenah joinít ñi jumat pínah niijná.**

³⁰ **“Yeebdíh wã míc wéhe jwuhat pínah bahnitjeh ã judhna caá.** Waícanjeh, nin baác dih moón í maáh, weemdíh yeejép chájadih ã júóhbipna yah caá. Nemépwã í maáh wépi jumna yahna, weemdíh ã jéih yap yohcana níit. ³¹ **Obohjeéhtih, weemdíh wã íp ã wátat pahjeh wã cháj bípna caá, nihát cáacwã caandíh wã oyatdih í jéihyat pínah niijná. Ñi ñah ñuháá. Chóbe bejjíh”,** Jesús jwiít dih ã niijíp yah jĩ.

15

Jesús jiwá iguúh páw j panihni ã jumát

¹ Páant niijná yahna, nin pah jwiít dih ã jwáub niij bohénap jĩ, páant mántih: **“Weém jiwá iguúh páw panihni, wã ípboó iguúhadih en daoní panihni, wíh cáacwã iguúh pihna panihnit í jumna caá.*** ² **Quehcanni pihdih iguúhadih en daoní ã bóod yohbipna caá.** Páant ã bóod yohat pah, det weemdíh túi jenah joicánnitdih wã íp ã yohbipna caá. **Ded túi quehni pihboodíh ã bóod ámohna caá, dawá ã quehat pínah niijná.** Páant ã chájat pah det wíh wã í náahatdihjeh í chájachah enna, wã íp queéd dih ã cádahat táutbipna caá, ded pah wã náah yacatboodíh í chájat pínah niijná. ³ **Yeé bboó wã naáwát dih joí jepahnit, bóod ámohni panihnit**

* 15:1 Is 5.1-7

ñi jumna caá. ⁴ Túi biíc dih wājeéh ñi jumá. Páant wājeéh ñi jumachah, weembát yeéb biíc dih wā jumbipna caá. Ded iguñ pih áih páuj dih túi duuj lájcan, á jéih quehcan caá. Pánihat pah, yeebbát weemdíh túi joicán, wā wēpat á wihcah, wā weñat pínahdih ñi jéih chājcan niít.

⁵ “Weém jiwá iguñ páuj panihni, yeéboó áih pihna panihnit caá ñi jumap. Ded weemdíh túi joiní wājeéh túi biíc dih á jumachah, weembát ájeéh túi biíc dih wā jumbipna caá. Pánih jumna, túi quehni pih panihni wā weñat pínahdih á túi chājbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh joicánnitboó, wā weñat pínahdih í jéih chājcan niít. ⁶ Ded wan jáohni pihdih á yohat pah, weemdíh cádahni, wājeéh túi jumcannidih wā íp á yohbipna caá. Pánihna, caán yohni iguñ pihna á diib téhechah, iguñhadih en daoníboó caán tehni pihnadih wao wáacnit, á cáo yohbipna caá. Páant á chājat pah, weemdíh cádahnidih Dios peéh chājna, iiguñna á yohbipna caá.

⁷ “Yeéb weemdíh cádahcan, wā naáwát dih túi joiná, ded ñi náahat dih ñi wúbúchah, biíc yoobó wā chāj bipna caá. ⁸ Wā weñat pínahdih ñi chāj achah ennit, ‘Queét Jesúhwā caá’, bita í niij jéih bipna caá. Páant niij jéihnit, wā íp dihubat í wéibipna caá. ⁹ Wā íp weemdíh ded pah á oyat pah muntih weembát yeebdíh biíc yoobó wā oina caá. Páant yeebdíh wā oyat dih ñi túi náhninaá. ¹⁰ Wā íp weemdíh ded pah á watuchah, caandíh jepahna, á oyatjñh ájeéh wā túi jumna caá. Páant wā chājat pah, weem jwáh yeebdíh ded pah wā watat dih jepahna, wā oyatjñh wājeéh ñi túi jumbipna caá.

¹¹ “Páant yeebdíh wā naóhna caá, wājeéh túi jumnit, bádí ñi weñat pínah niijná. Bainí ñi wéican niít. ¹² Nin pah yeebdíh wā niij watna caá: Yeebdíh wā oyat pahjeh muntih, yeebjéhubat ñi miíc oyoó.* ¹³ Ded á chéendih bádí oina, caanjéh á wanat pínah tobohochah yuhna, caandíh á túi teo wáac bipna caá. ¹⁴ Ded pah wā watat dih jepahna, yeéboó wā chéenwā ñi jumna caá. ¹⁵ Wā chéenwā yoobát ñi jumachah, ‘queét wā pebh moonjéh caá’, yeebdíh wā niijcán caá. Í maáh ded pah á chājat dih á pebh moón í jéihcan caá. Obohjeéhtih, wā chéenwā ñi jumachah, ded pah wā íp á naáwát dih yeéboodíh wáat naóh yapanap jí. ¹⁶ Yeéb weemdíh ñi níocan beé. Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh wā níwip jí, wā ípíhwā jumna, á watat dih jepahnit, ñi túi chāj cádahcat dih ennit, bitabut Diosdih í jepahat pínah niijná. Pánih túi chāj cádahcannit, wíihwā jumna, ded pah wā íp dih ñi wúbúchah, yeebdíh á wáh bipna caá. ¹⁷ Pánihna, nin pah yeebdíh wā jwáub watna caá: Yeebjéh ñi miíc oyoó”, Jesús jwiít dih á niijíp jí.

Jesúsdih, áihwādihbut nin baácdih moón í iiat

¹⁸ “Nin baácdih moón yeebdíh í iináchah, weemdíhbut í iiatj dih ñi túi náhninaá. ¹⁹ Diosdih jepahcannit ñi jumachah nihna, queétjeh í miíc oyat pahjeh, yeebdíhbut íta oi tagaá. Obohjeéhtih, yeéb wā níonit jumna, ded pah queét í chājat pah biíc yoobó ñi chājcat dih ennit, yeebdíh í eníhcan caá.*

²⁰ ‘Wíihwā jumna, weem cháh ñi jumcan caá’, yeebdíh wā niijátj dih ñi túi náhninaá. Pánih weém nump jumna,

* 15:12 Jn 13.34; 15.17; 1Jn 3.23; 2Jn 5   * 15:19 Jn 17.14-18

weemdih yeejép ĩ chājat pahjeh yeebdihbut biic yoobó ĩ chājbipna caá. Bitaboó wā bohéatdih jepahnit, yeebút queétdih ñi bohénachah, ĩ jepahbipna caá.*
 21 Pánihna, nin baácdih moón weemdih wahnidih ĩ jéihcat jíib, yeéb wíihwā ñi jamachah ennit, yeebdihbut yeejép ĩ chājbipna caá.

22 “Queétdih bohénadih wā jūóhcah, weemdih ĩ náahcatji jíib queétdih peéh chājat āta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, b̄ue queétdih wā bohéat túttimah, ‘Yéejat jíib weemdih ā wihcan caá’, queét ĩ jéih niijcán caá. 23 Ded weemdih eníhcanni wā ípdihbut eníhcanni caá. 24 Wā íp ā wēpatjīh cāacwā ĩ jéih chājca naáhdih wā chāj júutap be. Páant wā chāj júutcah, queétdih yéejat jíib āta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, wā chāj júutatdih enna yahna, weemdih, wā ípdihbut ĩ eníhcan caá. Páant ĩ eníhcat jíib, Dios queétdih ā peéh chājbipna caá. 25 Pánih eníhcan, Dios naáwát dih naóh yapanit ĩ daacátji biic yoobó chājna caá ĩ chājap. ‘Queétdih yeejép wā chājca yahna, weemdih ĩ eníhcan caá’, ĩt niij daacáp taji.*

26 “Túttimah, wā ípjeéh jamni Túini Espíritudih wā wahbipna caá, yeebdih ā teo wáacat pínah niijná. Yeebdih yoobópdih naóhni pínah jamna, yeebdih ded pah wā jamatdih ā táí jéihyabipna caá. 27 Cāacwādh wā bohé jwíihichah, yeéb wājeéh ñiát jamap jí. Pánih wājeéh jamnit, ded pah wā chājatdih ennitji yeeb jwáh bitadih naáwát caá náahap.

16

1 “Butéh yeebdih ded pah ā yapat pínahdih wā naáwáp be, caandih táí náhninit, biic

yoobó yeebdih ā yapachah, weemdih ñi cádahcat pínah niijná. 2 Túttimah, wíihwā ñi jamat jíib, ñi maáta jwí míc wáacat m̄uná ĩ waadát tútcan niit. Biih láa ded yeebdih mao yohna, ‘Dios ā náahat pah chājna caá wā chājap’, ā niij jenah joibipna yah caá. 3 Wā ípdih, weemdihbut ĩ jéihcat jíib páant ĩ chājbipna caá. 4 Pánihna, yeebdih yeejép ā yapachah enna, ‘Páant ā yapat pínahdih Jesús jwiitdih ā naáwáp jí’, ñi niij náhnibipna caá. Caandih ñi náhnat pínah niijná, b̄ue yeebdih wā naóhna caá”, Jesús jwiitdih ā niijíp jí.

Túini Espiritu ded pah ā teo wáacat pínah

“Weemdih ñi jwíih pej jam láa weémboó ñijeéh jamna, butéh wā bohéatdih yeebdih wā naóh jwahcap jí. 5 Obohjeéhtih, b̄ue weemdih wah deyani pehbboó wā jwáub béjat pínah bahnijeh ā judhduchah, yeebdih páant wā naóhna caá. Obohjeéhtih, ‘¿Dee tígaá ma bejbi?’ weemdih ñi niij úubh joicán caá. 6 Wā púuh laab béjat pínahdih yeebdih wā naáwáchah, búdí ñi jígahna caá. 7 Obohjeéhtih, tabit ñi jígahcat pínah niijná, yeebdih yoobópdih wā naóhna caá. Wā púuh laab béjat túttimah, yeebdih teo wáacni pínah, Túini Espíritudih wā wahachah, chah ñi táí jambipna caá. Wā púuh laab béjcah, yeebdih teo wáacni pínahboó āta jūóhcan tagaá. 8 Wā wahachah, caán dei jiná, nin baácdih moón ĩ yéejatdih queétdih ā jéihyabipna caá. Ded pah táí chājat pínahdihbut ā jéihyabipna caá. Yéej chājnitdih ĩ yéejat jíib Dios ā peéh chājat pínahdihbut caán ā jéihyabipna caá. 9 Caán Túini Espiritu cāacwādh nin

* 15:20 Mt 10.24; Lc 6.40; Jn 13.16 * 15:25 Sal 35.19; 69.4

pah ã niij jéihyabipna caá: ‘Jesu-
cristodih ma jepahcat caá ma
yéejat’, ã niijbipna caá. ¹⁰ Wã
íp pehbóo wã jwúb bejat
táttimah, cáacwã weemdih ï
jwúb encah, Teo Wáacni jwuh
queétdih ã bohébiipna caá, ded
pah ï táí jumat pínahdih ï jéihyat
pínah niijná. ¹¹ Nin baácdih moón
ï maáh nemépdih Dios ã peéh
chájat pínahdih Túini Espiritu ã
jéihyabipna caá.

¹² “Búdí caá yeebdih wã naáwát
pínah ã judhdup. Oboghjeéhtih,
buu caandih wã naáwáchah, ñita
beh joicán tagaá. ¹³ Páant wã
naóhcach yuhna, Túini Espirituboó
yeebdih ã jéihyabipna caá. Caán
ã jenah joyátjeh ã naóhcach niit.
Oboghjeéhtih, wã íp caandih
ã naáwát táutuchah, yeebdih
yoobópdih ã naóh beedábipna
caá. Táttimah ded pah ã yapat
pínahdihbat ã bohébiipna caá.
¹⁴ Pánihna, ded pah wã jumatdih
ã naáwáchah joinít, yeéboó
weemdih búdí ñi wéibipna caá.
¹⁵ Wã íp ã jéihyat pah, weebát
wã jéihna caá. Páant tigaá ‘Túini
Espiritu ded pah wã jumatdih ã
jéihyabipna caá’, yeebdih wã niij
naáwáp be.

¹⁶ “Bahnitjeh weemdih ñi
en jwuhbipna caá. Oboghjeéhtih,
maátcanjeh encannitji, weemdih
ñi jwúb enbipna caá, páant
mantih”, Jesús jwiitdih ã niijíp jï.

*Buu jïgahnit, táttimah wéinit jwí
jumat pínah*

¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, jwiit
biquína nin pah jwí míc niij úbh
joyóp jï:

—‘Bahnitjeh weemdih ñi en
jwuhbipna caá. Oboghjeéhtih,
maátcanjeh encannitji, weemdih
ñi jwúb enbipna caá, páant
mantih’, niijná, ¿ded pah niij tígaá
páant ã niij? ‘Wã íp pehbóo wã
jwúb púuh laab béjbipna caá’,
niijná, ¿ded pah ã chájat pínahdih

niij naóh tigaá jwiitdih páant ã niij?
¹⁸ ‘Bahnitjeh’, ‘maátcanjeh’,
niijná, ¿ded pah niij tígaá ã cháj?
Oboghjeéhtih, jwí beh joicán caá, jwí
míc niijíp jï.

¹⁹ Páant niijnít, caandih jwí úbh
joíhatdih jéihna, Jesús nin pah
jwiitdih ã niij naáwáp jï:

—‘Bahnitjeh weemdih ñi en
jwuhbipna caá. Oboghjeéhtih,
maátcanjeh encannitji, weemdih
ñi jwúb enbipna caá páant
mantih’, ¿wã niijátdih beh
joicán, úbh joíh niit ñi chájap?
²⁰ Yoobópdih yeebdih wã naóhna
caá. Wã wunat pínah bahnit-
jeh ã judhna caá. Pánihna,
wã wunuchah enna, búdí ñi
júbipna caá. Oboghjeéhtih,
weemdih eníhcannitboó búdí ï
wéibipna caá. Yeéboó búdí
jïgahnitji, táttimahbitjeh ñi
jwúb wéibipna caá. ²¹ Nin pah
ã jumna caá: Yad wili mi weép
jáana, yeejép mi yapat pínah
ã jumuchah, búdí mi jïgahna
caá. Pánih jïgahna yuhna, mi
weép jumat táttimah, caántdih
ã tubatjidih náhnican, wébít ã
cáac jumuchah ennit, búdí mi
wéina caá. ²² Páant mi jumat
pah tigaá buu yeéb ñi jïgahbipna
caá. Táttimah, yeebdih wã
jwúb enechah, yeebbát búdí
ñi jwúb wéibipna caá. Páant
ñi weñechah, det yeebdih ï jéih
jwúb jïgahacan niit.

²³ “Weemdih ñi jwúb enni
yeó jáapdih túi beh joinít jumna,
weemdih ñi úbh joicán niit.
Yoobópdih yeebdih wã naóhna
caá. Wíihwã jumna, wã wépatjïh
ñi úbhúchah, wã íp yeebdih ã
jepahbipna caá. ²⁴ Játih wã
ípdih páant ñi úbh jwuhcap
jï. Oboghjeéhtih, yeebdih wã
wun wúhat táttimah, wíihwã
jumna, páant caandih ñi úbh.
Páant ñi úbhúchah, ñi úbátidih

ã wãhbipna caá, bádí ñi weñat pínah niijná.*

Jesús yéejatdih yap yohni ã jumat
 25 “**Játih wã jenah joini naáwátjìhjih yeebdíh wã bohénachah, ñi túi beh joicán beé. Obohjeéhtih, wã boo pud júúwát túttimah, ded pah jwí íp ã jumatdih túi buocannijeh wã naóhbipna caá.** 26 **Caán láa wíihwã jamna, wã wēpatjìh yeebjéh wã ípdih ñi úúhbipna caá. Weémboó ñíih pínahdih wã jwúub úúbh wáchan niít.** 27 **Pánihna, wã íp pebhmant júóhni wã jamuchah ‘Yoobópdih tígaa’, níj jenah joinít, weemdíh ñi oyochah ennit, wã ípboó yeebdíhbut ã oibipna caá. Páant ã oyatdih jéihnit, yeebjéh caandíh ñi úúhbipna caá.** 28 **Weém wã íp bíicdih jumniñi nin baácboó wã júúwáp jì. Pánihna, buu nin baácboó jam jwuhni wã íp pehbhoó wã jwúub púuh laab béjbipna caá”,** Jesús jwiítidih ã niijíp jì.

29 Páant ã niijíchah joinít, jwiít caandíh nin pah jwí niijíp jì:

—Buu bácah ma jenah joini naáwátjìhjih bohécan, buocannijeh jwiítidih ma naóhna caá. 30 Pánihna, meém jéih beedáni ma jumatdih buu jwuhna jwí jéihna caá. Ded meemdíh bohéni pínah ã wihcan caá. Páant tígaa Dios pebhmant júóhni ma jumatdih jwí túi jéihna caá, jwí niijíp jì.

31—Buu ‘Yoobópdih Dios pebhmant júóhni tígaa át jamap’, ¿ñi níj niít buca? 32 Páant niijnítji yuhna, buu cheijeh niat yeéb ñíih muunáboó ñi jweí jwúub bejehchah, weém bíicjeh wã chãóbipna caá. Obohjeéhtih, bíicjeh pohba wã nihcan niít. Weemdíh ñi yoh bejehchah yuhna, wã ípboó wájeéh ã

jumbipna caá. 33 Páant wã yapat pínah játih yeebdíh naóhna caá wã chãjap, jìgahcanjeh ñi túi jumat pínah niijná. Nin baácboó ñi jam jwuhuchah, Diosdih náahcannit yeebdíh yeejép ã chãjbipna caá. Obohjeéhtih, nin baácđih moón ã yéej chãjatdih yap yohni wã jumatdih jéihnit, bádí ñi weñeé, jwiítidih ã niijíp jì.*

17

Jesús áih pínahdih Diosdih ã úúbat

1 Páant níj péanit, Jesús jeáboó chéi ennit, Diosdih nin pah ã níj úúbáp jì: “**Paá, buu ma niijátji pah tih weemdíh ã mawat pínah ã joiná caá. Pánihna, weém ma wáuh wã jumatdih cáacwáđih ma jéihyanaá, weemdíh ã weñat pínah niijná. Páant ma chãjachah, weém jwuh meemdíhbut queéđih wã weñat túutbipna caá.** 2 **Nihat cáacwã ã maáh weemdíh ma waadánap be. Pánih maáh jamna, det weemdíh ma wáhnitdih majeéh wã jumat túutbipna caá.** 3 **Det meém Dios bíicjeh jumnidih jéihna, weém ma wahnidihbut jéihna, japboó jwíjeéh bíicdih páantjeh ã túi jumbipna caá.**

4 “**Nin baácboó jam jwuhna, ma chãjat túutatjídih wã chãj péanap be. Pánih chãjna, ded pah ma jumatdih cáacwáđih wã túi jéihyanap be, meemdíh ã weñat pínah niijná.** 5 **Pánihna, nin baácđih jwí chãjat pínah játih, majeéh bíicdih jam jwuhna, bíic yoobó jwíjip watat pah mantih, weemdíh ma jwúub maáh waadánaá.**

Jesús ã bohénitih pínahdih jwuh Diosdih ã úúbat

6 “**Paá, nit wíihwáđih jwuh wã úúbhna caá. Nit weemdíh ma wáhnit nin baácboó yeejépwã**

* 16:24 Mt 7.7-11; Stg 1.5-6 * 16:33 Ro 8.37; 2Co 2.14; Ap 3.21; 5.5

cātíh ĩ jamuchah yuhna, queétdih ded pah ma jumatdih wā jéihyanap be. Queét míhwādih weemdih ma wāhachah, queét ma wutat pah ĩ chājna beé.
 7-8 Weemdih ma naáwátjidih queétdih wā bohénachah, ĩ túi wēi joyóp be. Pánih wēi joinít, ma pebmant júóhni wā jumatdih, ma wahni wā jumatdihbut ĩ táí jéihna caá. Pánih jéihnít, ‘Nihat jwiít dih ā bohéátjidih, nihat ā chā júatátjidihbut Dios át wutap taga’, ĩ niíj jéihna caá.

9 “Paá, nit wā bohénítih pínahdihjeh uúbhna caá wā chājap. Bitáih pínahdih uúbhna wā chāj jwahcan caá. Nit weemdih ma wāhni míhwā caá ĩ jumap. ĩh pínahdih meemdih uúbhna caá wā chājap. 10 Nit wíhwā nihat míhwā man tigaá. Pánihna, míhwāboó wíhwā man tigaá. Weemdih jepahna, ĩ túut nuumúchah ennit, bitabut weemdih ĩ wēina caá.

11 “Buu nin baácboó wā chāocán niít. Ma pebhna jwáub bejat túut caá wā chājap. Páant ma pebhna wā jwáub bejchah yuhna, nit weemdih ma wāhni nin baácboó ĩ chāóbipna caá. Paá, meém túini jumna, nit weemdih ma wāhniitdih ma wēpatjīh, weemdih ma wāhni wēpat biíc dih, ma túi en dawaá. Páant ma túi en dawáchah, jwiít táí biíc dih jwí jumat pah mantih nitbut túi biíc dih ĩ jumbipna caá.

12 ĩjeéh jam jwahna, ma wēpatjīh nitdih wā túi en dawáp be, biícboó ā buúdcát pínah niijná. Obohjeéhtih, ma naáwát dih ĩ daacátji pahjeh tih, biíc bácah iiguípna ā bejbipna caá.*

13 “Buu ma pebhboó bejat túut caá wā chājap. Nin baácboó jam wāhna, ĩh pínahdih páant wā niíj uúbáp be, caandih

joinít, weém biíc dih bádí ĩ weñat pínah niijná. 14 Ded pah ma jumatdih nitdih wáat naáwap be. Weém yeejép wā chājcat pah nit wíhwāboó yeejép chājnitji ĩ túut nuumáp be. Páant ĩ túut nuumúchah ennit, bita túut nuumcánnitboó queétdih ĩ iiná caá. 15 ‘Nin baác dih jumnit wíhwā dih ma ub bejeé’, wā niíj uúbhcan caá. Obohjeéhtih, ‘nin baác dih ĩ jam jwahuchah, ma túi en dawaá, Nemép queétdih ā yeejcat pínah niijná’, wā niíj uúbhna caá. 16 Weém nin baác dih moón yeejép ĩ jenah joyát pah wā jenah joicán caá. Pánihna, weemdih jepahnit jumna, nin baác dih moón ĩ jenah joyát pah queétdih ĩ jenah joicán caá. 17 Ma naáwát yoobóp dih ā jamuchah, caandih nit wíhwā dih ma túi bohénaá, meemdih chah ĩ jepahat pínah niijná. 18 Nin baácboó weemdih ma wahat pahjeh mantih, weembát nit wíhwā dihbut wā wahna caá, ded pah jwí jumadit queét jwah bitadit ĩ bohéat pínah niijná. 19 Cáacwā dih wā wan wāhbiipna caá, míhwā jumna, ma weñat pínahdihjeh ĩ chājat pínah niijná.

Jesús nihat áihwā pínahdihbut ā uúbát

20-21 “ ‘Nit wíhwā dihjeh ma teo wáacá’, wā niíj uúbhcan caá. Buu queétdih bitadit wíh doonádih ĩ bohénachah joinít, weemdih jepahnitdihbut ma teo wáacat pínahdih wā uúbhna caá, nihat wíhwā biíc dih ĩ jumat pínah niijná. Weém majeéh jwiít chénewā jumna yuhna, biícjeh caá. Pánihna, jwiít biícjeh jwí jumat pah queétdih jwíjeéh túi biíc dih ĩ jumna náh, ma wahni wā jumadit nihat cáacwā ‘Yoobóp dih tigaá’, ĩ niíj jéihyat pínah niijná. 22 Weemdih ma

* 17:12 Sal 41.9; Jn 13.18

wāhni wēpatdih wīhwādhbut wāat wūhup be, biícđih jwiit jwī jumat pah, queébtat táí biícđih í jumat pínah niijná. ²³ Weém queét biícđih wā jumachah, meembát weém biícđih ma jumna caá. Páant biícđih jwī jumachah, wīhwā yoobópdih biícwā pahjeh í jumbipna caá. Páant biícwā pah í jumachah enna, ma wahni wā jumatdih cáacwā í jéihbipna caá. Pánihna, weemdih ma oyat pah muntih, queétdihbut biíc yoobó ma oyatdih í táí jéihbipna caá.

²⁴ “Paá, nin baácđih jwī chājat pínah jātih weemdih búdí oina, ma wēpat weemdih wāhñit, biíc yoobó maáta jwī jumap jī. Pánihna, wīhwā jwī pebhboó wājeéh í jumat pínahdih queétdih wā náah yacna caá, weemdih maáh ma jwúub waadaátđih í enat pínah niijná. ²⁵ Paá, meém túini yoobát chājni, nin baácđih moón yeejépwā meemdih í jéihcah yuhna, weémboó meemdih wā táí jéihna caá. Ma wahni wā jumatdih nit wīhwā í táí jéihna caá. ²⁶ Ded pah meém ma jumatdih queétdih wā jéihyanap be. Túttimahbut, páantjeh wā jéihyabipna caá, weemdih ma oyat pahjeh muntih queétdihbut ma oyatdih í jéihyat pínah niijná. Pánih jéihñit, queétjehbut í míic oyochah, íjeéh biícđih wā jumbipna caá”, Diosdih á niijíp jī.

18

Jesúsđih eníhcannit caandih í tewat
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Páant niij úabh péanit, Jesús jwiit á bohénitdih numah bac bejñit, Cedrón wūt jumni mujdih chúuh bej, Olivo pácahi jumni jeená jwī jubínap jī. ² Dawá láa caán pácahi jumapna Jesúsđih jwīpí míic

wáacap jī. Pánihna, Judas Jesúsđih eníhcannitdih duó wáini pínah caanná jwī bejat pínahdih át jéihyep tajī. ³ Pánih jéihna, Jesúsđih jumatat tútt niijná, Romano soldadowādh, Dioih muúdh wapnitdihbut át duó wái jūúwup tajī. Queétdih sacerdotewā maáta, fariseowā maátabut ít wahap tajī. Pánih jūóhna, íih jiiát yuyú déejih jiiñit, ítah tóopna, íbat naaná, máa quiñtajih man jumñit, í jumap jī. ⁴ Pánihna, jwī jumapdih í tóah jūúwúchah enñit, yeejép á yapat pínahdih jéihna, Jesúsboó queétdih jwāáh bejñit, nin pah á niij úabh joyóp jī:

—¿Déhedih bid jūóh tigaá ñi chāj? á niijíp jī.

⁵ —Jesús Nazaret tútchidih bóodih bid jūóhna caá jwī chājap, queét í niij jepahap jī.

—Caan tigaá weém, Jesús á niijíp jī.

Queétdih duó wáini, Judas, queét cátna á jumap jī. ⁶ “Caan tigaá weém”, Jesús á niij jepahachah joinit, caandih tewedih jūóhñitji tāahjīh í chéi jwúub bej buugúp jī. ⁷ Páant í buugúchah enñit, queétdih Jesús nin pah á jwúub niij úabh joyóp jī:

—¿Déhedih bid tigaá ñi chāj? á niijíp jī.

—Jesús Nazaret tútchidih bóodih bidna caá jwī chājap, queét í jwúub niij jepahap jī.

⁸ —“Caan tigaá weém”, yeebdih wāat niij jepahap be. Pánihna, weemdih teona, nit wājeéh jumñitdih ñi teoca bojóó, Jesús queétdih á niijíp jī.

⁹ “Míhwā weemdih ma wāhñitdih biíc cáacđih wā buudát tútcap be”, Diosdih á niij úabátji pah biíc yoobó á yapat pínah niijná, “Nitdih ñi teoca bojóó”, á niijíp jī. ¹⁰ Simón Pedro áih íbat naadh jwāat wáinit, sacerdotewā í maáhdih teo wāhni Malco wūt jumñih jéihyepmant bóo moli chóodih á bóod yohop jī.

11 Páant ã bóod yohochah ennit, Jesús Pedrodih nin pah ã niijíp jĩ:

—**Míih íbat naadíh ma jwúub yacaá. Wã íp ded pah weemdíh ã náah yacat pah bíic yoobó yeejép wã yapbipna caá, ã niijíp jĩ.***

Sacerdotewã ã maáh pebhna Jesúsdihi ã ub bejat

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12 Páant ã níj péanachah, soldad-owã, ã maáhjih, jwiít judíowã jwí maátabut Jesúsdihi teonit, caandíh ã chéwep jĩ. 13 Chéo péanit, Anás pebhna ã ub bejep jĩ. Anás Caifás jóon wut jĩ. Caifásboó caán jópchidih sacerdotewã ã maáh ã jumap jĩ. 14 “Nihat jwiít judíowã jwí túi jumap pínahdih bíic cáac ã wun wáhuchah ã túibipna caá”, níj naóhniji Caifás ã jumap jĩ.*

Pedro ã yeeat

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Weém, Simón Pedrojih Jesúsdihi yuúpbít jwí en péenachah, Anáih muuná Jesúsdihi ã ub juibínap jĩ. Pánihna, weémboó sacerdotewã ã maáh ã jéihni jumna, Jesús táttimah maáih muú wáihyat júduna weembút wã waad béjep jĩ. 16 Obohjeéhtih, weém wã waadáchah, Pedroboó wáihyat júdu waadápmaheh ã chāwáp jĩ. Pánihna, jwúub bac júóhmit, waadátboó warnihdih Pedrodih wã waadát túutap jĩ. Páant mi waadát túutuchah joinít, weém Pedrodih wã numah waad béjep jĩ. 17 Páant wã numah waad béjehah ennit, caánt warnihboó Pedrodih nin pah mi níj uúbh joyóp jĩ:

—¿Meembút Jesús ã pej jumni nihcan níit? mi niijíp jĩ.

—Nihcan caá weém, Pedro ã níj jepahap yah jĩ.

18 Caan chéi tubit pohba ã cúbahuchah, caanjih moón teo

wáhnit tau cáonit, ã méé chúudap jĩ. Pánihna, jwiítbut Pedrojih tjeéh jwí méé chúudap jĩ.

Sacerdotewã ã maáh Jesúsdihi ã uúbh joyát

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Páant jwí méé chúudat pónih, sacerdotewã ã maáh ã jóon Anásboó Jesúsdihi át uúbh joyóp wut jĩ. Jwiít ã bohénitdih, ded pah ã bohéatjidihbut át uúbh joyóp wut jĩ. 20 Páant ã uúbh joyóchah, Jesús caandíh nin pah át níj jepahap wut jĩ:

—**Weém nihat ã joyóchah, jweéhcaneh wápí bohénap jĩ. Jwiít judíowã jwí míic wáacat muudíh, Dioíh muudíhbut wápí bohénap jĩ. 21 Páant wã bohénachah yahna, ¿dépanihna weemdíh páant ma níj uúbh joí? Ma jéihíhna, weemdíh joinítjidih ma uúbh joyoó. Queéboó meemdíh yoobópdihi ã naóhhipna caá, át niijíp wut jĩ.**

22 —Sacerdotewã ã maáhdih páant ma níjca bojoó, níjnít, caan pébh ñuhni soldado téihyajih Jesúsíh páo tíbdih át mawap wut jĩ.

23 —**Ded pah yeejép wã nijátjidih weemdíh ñi naáwá. ¿Yoobópdihi yeebdíh wã naáwáchah yahna, dépanih tigaá weemdíh ma mao?** Jesús soldadodih át niijíp wut jĩ.

24 Pánih uúbh joí péanit, Anásboó Jesúsdihi páantjeh ã chéonijidih ã jí Caifás, sacerdotewã ã maáh yoobát pebhna át wahap wut jĩ.

Pedro ã jwúub yeeat

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Jesúsdihi páant ã uúbh joyát pónih, jwiít Simón Pedrojih páantjeh tau cúut pebh jwí méé chúudap jĩ. Páant jwí méé chúuduchah ennit, caanjih moon

* 18:11 Mt 26.39; Mr 14.36; Lc 22.42 * 18:14 Jn 11.49-50

jwáh Pedrodih nin pah í niij úabh joyóp jĩ:

—¿Meembát Jesús á pej jamni nihcan niit? í niijíp jĩ.

—Nihcan caá weém, Pedro á jwáub niij jepahap yah jĩ.

²⁶ Páant á niiját túttimah, sacerdotewá í maáhdih teo wáhni, Pedro moli chóodih á bóod yohniji á dée jwáh Pedrodih nin pah á niij úabh joyóp jĩ:

—¿Pácahi jamupdih meemdih nihcannit beé Jesús bícdih wá enep? á niijíp jĩ.

²⁷ —Weém ájeéh wihcan beé, Pedro á niij jepahap yah jĩ. Páant á niijíchahjeh, mujbai áí ewep jĩ.

Pilato jwáh Jesúsdi í úabh joyát
(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-50)

²⁸ Baáb jéenechah, Caifáih mummánt Jesúsdi úb bac bejnit, caán tútchidih moón í maáh Pilato wát jamniíh munná caandih í úb bejep jĩ. Pánih úb bejna yuhna, queétjeh áih munná waadcán, soldadowádh Jesúsdi í úb waad béjat tútup jĩ. Pilato judío nihcah, áih munná waadnít, jwí wutatdih yap yohna, Pascua jeémátdih íta jéih jeempcan tagaá. ²⁹ Páant í waadcáh ennit, Pilato jēcdih bac jui ñahnit, queétdih nin pah á niij úabh joyóp jĩ:

—¿Dedé jíib tigaá nindih ñi naóh yac? á niijíp jĩ.

³⁰ —Caán yeejép nihcah, meemdih jwíta úb jéohcan tagaá, í niij jepahap jĩ.

³¹ —Caandih úb bejnit, ñi wutat pah yeebjéh ñi peéh chájaá, Pilato queétdih á niij jepahap jĩ.

—Obhjeéhtih, yeéb Romano maátaboó jwiit judíowádh cáacwádh ñi mao yohat tútcap jĩ, í niijíp jĩ. Páant niijná, Jesúsdi í mawat tútatdih niijná í chájap jĩ.

³² Páant í mawat tútuchah, Jesús cruzóo á wnat pinahdh, játi í á

naáwátji bíic yoobó í chájat tútup jĩ.* ³³ Páant í niiját túttimah, Pilatoboó jwáub waad béjnit, Jesúsdi á bid bojop wát jĩ. Pánih bid bojnit, caandih nin pah á niij úabh joyóp wát jĩ:

—¿Meém judíowá í maáh niit? á niijíp wát jĩ.

³⁴ —¿Meemjéh úabh joí en niit ma chájap? ¿Bita í naáwáchah joiníi niit, páant ma niij úabh joyóp? Pilatodih Jesús á niijíp wát jĩ.

³⁵ —Páant, weém judío nihcan caá. Ma déewá, ñih sacerdotewá maátabut meemdih í wahap be. ¿Dedédh tibeé yeejép ma cháj, páant í peéh chájhichah? Jesúsdi á niij úabh joyóp wát jĩ.

³⁶ —**Weém nin baácdih moón í maáh nihcan caá. Páant wá jamuchah nihna, wá bohénit weemdih íta teo wáac tagaá, jwí déewá í teocat pinah niijná. Obhjeéhtih, wá maáh jamat nin baácbóo nihcan caá,** Jesús Pilatodih á niij jepahap wát jĩ.

³⁷ —Pánihna, ¿meém maáh niit? páant niijná, Pilato á niijíp wát jĩ.

—**Ma niiját pah maáh tigaá wá jamup. Cáacwá í maáh jamat túut, queétdih yoobópdih naáwát túut niijná, nin baácbóo wá júúwáp jĩ. Pánihna, ded yoobópdih chájhni, weemdih á táí jepahna caá,** Jesús á niijíp wát jĩ.

³⁸ —¿Dedé tigaá yoobópdih jamat? Pilato á niijíp wát jĩ.

Judíowá Jesúsdi í mao yohat tútat

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Páant niij péa, Pilato jwáub bac jéohnit, queét pái ñahnit judíowádh nin pah á niij naáwáp jĩ:

—Ñi mawat túatni Jesúsdi dedé peéh mawat wihcan caá. ³⁹ Jópchi jamat pah, Pascua yeó jápdih bíic

* 18:32 Jn 3.14; 12.32

nemat maáboó jumnidih wāpī baca wūhna caá. Pánihna, ¿ñi maáh ñi niijnidih yeebdíh wā baca wāh jīh? Pilato jwī maátadih ā niij maábh joyóp jī.

⁴⁰ —Nihcan caá. Caandíh ma bacaca bojóo. Barrabásboodíh jwiítidih ma baca wūhna, Pilatodih jwī déewā ī niij ñaac jepahap jī. Barrabásboó Romano maátadih yohíhnitjeéh ā jumap jī.

19

¹ Páant ī niij ñaac jepahachah joinít, Pilato Jesúsdi h soldadowādi h át puñat tútup wut jī. ² Páant ī puñat túttimah, queét óot tōpdih péeb waoni júdu chājnit, Jesúsdi h wao dáhdih ít yacap tajī. Pánih yac péanit, maátaih yégueh pah jígohni caandíh yacnit, nin pah ít niij deoh naáwáp wut jī:

³ —Ma túi jumá, judíowā ī maáh, niij deoh naóhnit, Jesúsdi h dawát yoobó pūina ít chājap wut jī.

⁴ Páant ī puñat túttimah, Pilato jwáub bac jūóhnit, caanjīh pāi ñahnit jwī déewādi h nin pah ā jwáub niij naáwáp jī:

—Ñi joyoó. Nindih dedé peéh mawat wihcan caá. Páant ā wihcatdih ñi jéihyat pínah niijná, wā jwáub ab bac jūóhna caá, ā niijíp jī.

⁵ Páant ā niij péanachahjeh, Jesús óot júdu duoní, maátaih yégueh pah jígohni ī yacniji maá diítmant ā bac jūúwáp jī. Páant ā bac jūúwúchah, Pilato queétdih nin pah ā niijíp jī:

—Ñi eneé. Nin caá, ā niijíp jī.

⁶ Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáta, Dioíh maádi h wapnitbut Jesúsdi h ennit, bádí ī jūih ñaacáp jī.

—¡Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! ¡Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! ī niijíp jī.

Páant ī niij ñaacáchah joinít, Pilato nin pah queétdih ā jwáub niijíp jī:

—Caandíh peéh mawat wihcan yuhna, ñi mawíhna, yeebjéh ab benit péoh dodhnit, ñi mawaá, ā niijíp jī.

⁷ Páant ā niijíchah joinít, jwī maáta nin pah ī jwáub niijíp jī:

—**‘Weém Dios wáuh caá wā jumap’**, caanjéh ā niijíp be. Páant ā niijátji jīb jwī nuowā ī wutatji pah caandíh mao yohat caá náahap, queét Pilatodih ī niijíp jī.

⁸ Páant ī niijíchah joinít, Pilatoboó chah ā joí wáhi bejep jī. ⁹ Pánih joí wáhi bejna, Jesúsdi h jwáub numah waad béjnit, caandíh nin pah át jwáub niij maábh joyóp wut jī:

—¿Dedjīh bóo tigaá meém? át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah yuhna, Jesús caandíh át jepahcap wut jī.

¹⁰ Páant ā jepahcah, Pilato nin pah át jwáub niij maábh joyóp wut jī, páant mantih:

—¿Weemdíh ma jepahíhcan niít? Weémboó meemdíh wā jéih bacana caá. Cruzboobút wā jéih péoh dodh mawat tútna caá. ¿Caandíh ma jéihcan niít? Jesúsdi h át niijíp wut jī.

¹¹ —**Dios meemdíh pánih wēpatdih ā wáhcah, weemdíh ded pah mata jéih chājat tútcan tagaá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáiniboó meém chah yéejni ā jumna caá,** Jesús Pilatodih át niijíp wut jī.

¹² Páant ā niijíchah joinít, Pilato caandíh áti h bacaíhip wut yah jī. Pánih bacaíhna, jwáub bac jūóhnit, queét jwī maátadih ā bacaíhat déejidih ā wēp naáwáp yah jī. Obohjeéhtih, páant ā naáwáchah, jwī déewáboó chah ijnit, bádí ī jwáub niij jūih ñaacáp jī.

—**‘Weém maáh caá’**, niijná, Jesús jwī maáh Césardi h eníhcanni caá. Pánihna, caandíh bacana, meembát Césardi h yap yohni mata jum tagaá, Pilatodih ī niijíp jī.

¹³ Páant ī niijíchah joinít, Jesúsdi h jwáub bac jūúwát tútntni, caandíh ded pah ā chājat pínahdi h naáwát

táut niijná, peéh chājat pínahdih naóhnit ípí chūudupboó Pilato ā yoób juí chūudup jī. Pilato ā chūudupboó jee dáhna í jwejni coah ā jumup jī. Caan cóah jwiít judíowā jwīih wéheatjīh Gabatá ā wūt jumup jī. ¹⁴ Caán yeó jáapdih Pascua jeémát yeó jáap jātih jwī míc ámohat yeó jáap, yeó téih pūah laáb juini ā jumup jī.

Pánih juí chūudnit,

—Nin caá ñi maáh, Pilato caanjīh pánit jwī déewādhí ā niijp jī.

¹⁵ —¡Á wun dáhwa naáh! ¡Á wun dáhwa naáh! ¡ǔb bejnit, cruzboó péoh dodhnit, caandíh ñi mao yohoó! í niij ñaacáp jī.

—¿Ñi maáh ā jumuchah yahna, caandíh cruzboó péoh dodhnit, mao yohat táut niit ñi chājap? Pilato queédih ā niij jepahap jī.

—Roma tātchidih bóo César jwī maáh yoobát caá. Bíh maáh jwiítidih ā wihcan caá, sacerdotewā í maáta í niij jepahap jī.

¹⁶ Páant í niiját tāttimeh, queét í weñat pínah niijná, Jesúsdi h cruzboó mao yohat táutna, Pilato áih soldadowādhí ā ub bejat táutup jī. Pánihna, queét soldadowā Pilatoih mummánt Jesúsdi h í ub bac jūwáp jī.

Jesúsdi h cruzboó péoh dodhnit, í mawat

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Pánih ub bac jūóhnit, Jesúsdi h áih cruzdih ā bewechah, Waó lidíp wūt jumni jeejína caandíh í ub bejep jī. Jwīih wéheatjīh caán jeé Gólgota ā wūt jumup jī. ¹⁸ Pánihna, bita chénewādhíbut caán bícdih í mao yohat táut niijná, ájeéh í ub bejep jī. Pánih ub bejna, caanná juibínit, queét bíc peihcannit í beoniji cruznadi h soldadowā í nah péoh jwejep jī. Bícdih Jesús ā jéihyemant bóo buwámant péoh jwej, bíhdih ā wáyámant bóo buwámant í péoh jwejep jī. Pánihna,

í tac yoób Jesúsdi h í péoh jwejep jī. ¹⁹ Pánih péoh jwej péanit, Pilato ā daacát táutni naadhí Jesúsdi h waó chahmant í nah péoh búudhdup jī. Nin pah át niij daacát táutup tajī: “NIN JESÚS NAZARET TÚTCHIDIH BÓO JUDÍOWÁ Í MAÁH CAÁ”, át niij daacát táutup tajī. ²⁰ Caán naadhí páant ā niij daacát táutna, jwīih wéheatjīh, Roma tātchidih moónih wéheatjīh, Grecia baácdih moónih wéheatjīhbut páant át niij daacát táutup tajī. Pánih nah péoh péanit, queét bíc peihcannitdih í yoób pud dodhdop jī, buca. Queédih cruzboó í péoh dodh mawapboó tātchi jwéjdih ā jumup jī. Dawá jwī déewā queédih í mawachah enat táut niijná, jwíjeéh í péo bejep jī. Pánihna, caanná juibínit, Pilato ā daacát táutatjidih dawá jwī enep jī. ²¹ Páant ā niij daacát táutatjidih dawá jwī enechah íjnit, Pilato pebhboó jwúub bejnit, sacerdotewā í maáta nin pah caandíh ít niij wutup wut yeh jī:

—‘Nin judíowā í maáh caá’, ma niij daacát táutca bojoó. Caánboó jwī maáh nihcan caá. Obohjeéhtih, nin pah ma jwúub niij daacát táutú: **“Judíowā í maáh caá weém”**, ā niijp be’, ma niij daacát táutú, ít niijp wut yeh jī.

²² —Wā jwíih daacát táutat pah-jeh ā jumú naáh, Pilato queédih át niij jepahap wut jī.

²³ Jesúsdi h í péoh dodhdad tāttimeh, chéneha míc soldadowā Jesúsdi h yéguenajidih í jumát yoobó í ubup jī. Áih jih bóo chóo, waica naáh chóo ā jumup jī. ²⁴ Caán chóo, pánihni ā jumuchah, nin pah queét mícjeh í niijp jī:

—Nin yéguh chóodih jwī yeo wáica boj jíih. Ded nin chóodih ubni pínahdih jéihyat táut niijná, jwī yoh tíoh jwúh jíih, í míc niijp jī. Páant niijnit, íh tíhwat naajīh í yoh tíhwp jī.

Pánih tíohna, Dios naáwátidih naóh yapani á daacátji pahjeh á yapat pínah niijná, queét páant í chājap jī. “Wíih yégueh chóodih queét í jumat yoobó í ubbipna caá. Pánihna, wíih yéguehdih ubni pínahdih jéihíhna, tíhwat naajīh í yoh tíohbipna caá”, át níj daacáp tajī.*

²⁵ Páant í chājachah, Jesúh cruz pehbhit chéneha míic yaádh bíicdih weém wā en ñuhup jī. Jesús ín, á cheh, bíih wili María Cleofas áa, bíih wili María Mágdala tútchidih bóli jwī en ñuhup jī. ²⁶ Pánihna, á ín bíicdih weém bédí á oinibut á pebh wā en ñuhuchah ennit, á índih Jesús nin pah á níjíp jī:

—**Naá, can wā bohénijiboó meemdíh ma wūh pah á jumbipna caá**, á níjíp jī.

²⁷ Páant níj péanit, weemdíh jwuh nin pah á níjíp jī:

—**Buu cant ma ín pah mi jumbipna caá**, á níjíp jī.

Páant á níjíchah joinít, caán yeó jáapjeh caántdih jwíih muúboó wā ub waadánap jī.

Jesús á wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Páant á níj péaat túttimah, “**Nihat Dios weemdíh á wutnidíh wā chāj péanap be**”, níj jéihna, Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátji pahjeh á yapat pínah niijná, Jesús nin pah á níjíp jī:

—**Weemdíh taca joótina caá**, á níjíp jī.*

²⁹ Caanjīh bijni jiwá iguúh mac jumni wáam dahdih í bíbohup jī. Pánihna, bíic soldado hisopo wūt jumni máa doóbhdih ubnit, páab cháí déedih chéó búudhñit, bijni macdih á taj báahanap jī. Taj báaha péanit, Jesúh jacna á nah tewep jī, á wái nomat pínah niijná. ³⁰ Páant á chājachah, Jesús caandíh wái nom péanit,

—**Páant bóojeh tigaá**, níj, waó yaih ðeonít, á wunah bejep jī.

Soldado Jesúh páwádih á jwāagat

³¹ Caán á wunni yeó jáapdih, Pascua yeó jáapna jwī chooát yeó jáap pínahdih jwī ámohat á jumup jī. Jwiít judíowā caán chooát yeó jáapdih cruzboó páantjeh í ñuhatdih jwī náahcap jī. Pánihna, íih wúu nahnadih daj mawachah, waícanjeh í wunat pínah niijná, jwī maátaboó Pilatodih í daj mawat tútup wut jī. Páant í daj mawat túttimah, íih bácahjidih waícanjeh ub deyaat tút ít chājap tajī. ³² Páant í wutuchah joinít, Pilato cruzboó ñuhñitdih íih wúu nahnadih soldadowádih át daj mawat tútup wut jī. ³³ Obohjeéhtih, caan pébh ñuhñitdih daj mao péa, yap jūóhñit, Jesús játih á wunatjidih enna, áih wúu nahnaboodíh í daj maocap jī.

³⁴ Pánih daj maocan yuhna, bíic soldado áih ítah tóopjīh Jesúh páwá píjmant á jwāag aabánap jī. Páant á jwāagachah, bíicmantjeh meép mahjīh wid jumni á chíi jūúwáp jī.

³⁵ Páant á chíi jūúwúchah, weemjéh wā enep jī. “Weém nin tólihdih páant wā níj daácna, yoobópdih naóhna caá wā chājap”, wā níj jéihna caá. Pánihna, yeebdíhbut wā naóh yapana caá, yeebút Jesúsdih ñi túi jenah joyát pínah niijná. ³⁶ Dios naáwátidih naóh yapanit í naóh daacátji pahjeh tibeé páant á yapap jī. “Áih bácahdih ded iidípdih í daj maocan níit”, í níj daacátji pahjeh, Jesúh wúu nahnadih í daj maocap jī.* ³⁷ Dios naáwátidih bíih tólihdih nin pahbut ít níj daacáp tajī: “Queét í jwāagnijidih í enbipna caá”, ít níj daacáp tajī.*

Jesúh bácahjidih í yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

* 19:24 Sal 22.18 * 19:28 Sal 69.21 * 19:36 Ex 12.46; Nm 9.12; Sal 34.20; 1Co 5.7 * 19:37 Zac 12.10; Ap 1.7

38 Jesús ã wunat túttimah, José Arimatea tútchidih bóo, áih báhahjidih ub deyaat túut niijná, Pilatodih úúbúdidh át bejep wut jĩ. Páant ã úúbúchah joinít, ã yohat pínah niijná, Pilato caandíh át ub deyaat túutap wut jĩ. Páant ã ub deyaat túutachah joinít, José cruzboó ñuhnít pebhna joinít, Jesúih báhahjidih ã ub deyanap jĩ. José jwĩ déewã maátadih úumna, Jesúsdi h ã jepahatjidih át naáwíhcap tajĩ. 39 Nicodemo, Jesúsdi h chei jui wéhenijibut,* ájeéh jüóhñit, mirra wát jamni chej jamni ah, áloe wát jamni chípéh déejíh widnidih ã ub juyúp jĩ, Jesúih báhahjidih í yohat pínah jätih ñáñat túut niijná. Caán ã ub jüóhni treinta kilos át chodop jĩ. 40 Pánihna, queét chénewã Jesúih báhahjidih ub deyanít, jwiít judiówã wánnitdih jwĩpĩ yohat pah, áih báhahjidih chej jamniíh ñáinít, yéguehnajíh í pinip jĩ. 41 Cruzboó Jesúsdi h í mawap pebh pácahi ã jamup jĩ. Caán pácahi tac yoób cáac í yohat pínah í jáap baadni jeé íit át jamup jĩ. Caán í baadni íitdih cáac yoh jwáhca naáh át jamup jĩ. 42 Pánihna, jwĩ chooát hora toáh jüúwúchah, áih báhahjidih ub bejnit, chooát yeó jáap túttimah caandíh túi ámoh péaat túut niijná, caán pebhbit jamni jeé íitdih yójanitjeh í yohop jĩ.

20

Jesús ã boo pud jüúwát

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

1 Domingo yeó jáapdih baab bójat pínah jätih, María Mágdala tútchidih bóli, Jesúsdi h í yohopjiboó mit bej jáanap wut jĩ. Caanná jüibínit, caán íitdih í nemniji jeé júdudih bita í pütú dodhdatjí pah ã jamuchah, mit enep wut jĩ. 2 Pánih ennihji weém, Jesús bádi ã oini, Simón Pedrojíh jwĩ jamupna mi ñáo juyúp jĩ. Pánih

ñáo joinít, jwiít dih nin pah mi niij naáwáp jĩ:

—Jwĩ Maáih báhahjidih jáantjeh ít ubup tabe. Pánih ub bejnitjí ded í jwúub jwejepjiboó wã jéihcan caá, mi niijíp jĩ.

3 Páant mi niijíchah joinít, jwiítbut Jesúsdi h í yohopjiboó enedih jwĩ ñáo ñah bejep jĩ. 4 Pánih ñáo ñah bejna, weém Pedrodi h ñáo yapnit, ã jätih caán yohopjí jeé íitna wã waóh jüibínap jĩ. 5 Pánih jätih jüibína yuhna, caán íitdih waadcánjeh, péeb jéen enna, Jesúsdi h í pinni chóonajijeh ã lajachah, wã enep jĩ. 6 Páant wã péeb jéen enechahjeh, Simón Pedro pée joinít, cháoh ñúhcanjeh, caán íitna ã waad béjep jĩ. Pánih waad béjnit, Jesúih báhahjidih í pinni chóonajijeh ã lajachah, caanbút ã enep jĩ. 7 Jesúih wao dáhdih í pinni chóo chíbit yúup ã lajachah, caandíhbut ã enep jĩ. Í pinni chóona áih báhahdi h áih wao dáhdihbut í pinatjí pahjeh ã lajap jĩ. 8 Pánihna, waad béjnit, ã en ñúhachah ennit, weembút wã ñúun waad béjep jĩ. Pánih ñúun waadni, Jesúih báhah ã wíhcah ennit, “Yoobópdih Jesús át jwúub boo pud jüóh tagaá”, weém wã niij jéihyep jĩ. 9 Caán íitboó jwĩ bejat pínah jätih, Dios naáwát dih naóh yapanit Cristo ã wunat pínahdi h, ã jwúub boo pud jüúwát pínahdi hbut í daacátjidih jwĩ túi beh joi jwáhcap jĩ. 10 Pánih en péanit, jwíih muuná jwĩ jwúub bejep jĩ.

María Mágdala tútchidih bólidih Jesús ã jígohat

(Mr 16.9-11)

11 Jwiít dih mi naáwát túttimah, María Mágdala tútchidih bóli jwĩ túttimah pée bejnit, Jesúih báhahdi h í yohopjí jeé íit jéc jíponih ñuhnít, mit jüi ñúhup wut jĩ. Pánih jüi ñúhnajeh, péeb jéennit, caán íitna mit en waadá bojop wut jĩ. 12 Pánih en waadána, Dios ã wahnít ángelwã

* 19:39 Jn 3.1-2

chénewádhíh mit enep wut jī. Tái baabní yéguéhna duonít, Jesúsíh bácah ā lajapjidiíh ít cháudap wut jī. Biíc áih waó jumapjímant, biíh áih jíthca jumapjímant ít cháudap wut jī. ¹³ Páant queétdih mi péeb jéen enechah, queétoó caántdih nin pah ít níj uábh joyóp wut jī:

—¿Yad wilí, dépanih tigaá ma jái? ít níjíp wut jī.

—Wā maáih bácahjidiíh ub bejnit, ded í jwáub jwejepjiboó wā jéihcan caá, mit níj jepahap wut jī.

¹⁴ Queétdih páant níjnít, tac púud enna, Jesús caanjíh ā ñuhachah, mit enep wut yuh jī. Oboghjeéhtih, pánih enna yuhna, mit beh encap wut jī.

¹⁵ Páant mi beh encap, Jesús caántdih nin pah át níj uábh joyóp wut jī:

—¿Yad wilí, dépanih tigaá ma jái? ¿Déhedih tigaá ma bid? át níjíp wut jī.

Páant caandíh beh encanjeh, “Nin pácahidih en daoní nacaá”, mit níj jenah joyóp wut yuh jī. Páant níj jenah joiná,

—¿Meemníh beé jwí maáih bácahjidiíh ma ub bejep? Ub bejna, ded ma jwáub jwejepjiboó weemdíh ma naáwá, caandíh jwáub ubádhíh wá bejat pínah níjná, caandíh mit níjíp wut jī.

¹⁶ —**María**, át níjíp wut jī.

Páant ā níjíchah joí, tac púud ñuhnit, Hebreo wéheatjíh nin pah mit níjíp wut jī.

—Raboní, níjnít, Jesúsíh mit pin tewep wut jī. “Raboní”, níjná, “Bohéni”, níjná mit chájap wut jī.

¹⁷ Páant mi pin tewechah, Jesús caántdih nin pah át níjíp wut jī:

—**Weemdíh ma pin teoca bo-joó. Wā íp pehbóó wā púuh laab béj jwahcan caá. Pin teo-canjeh, wā úudwá panihnitdih nin pah níj naáwádhíh ma be-jeé: ‘Jesús nin pah yeebdíh ā níj**

naáwát túutap be: “Wā íp ñi íp man tigaá. Caanjéh wíih Dios níih Dios man tigaá. Pánihna, ā pehbóó wā púuh laab béjbipna caá”, ā níj naáwát túutap be’, queétdih ma níjíp, Mariádhíh Jesús át níjíp wut jī.

¹⁸ Páant ā níjíchah joiníh jwí pebhna joinít, nin pah mi níjíp jī: “Jwí Maáhdíh wā enep be”, níjnít, Jesús caántdih ā naáwát túutatjidiíh jwiítidih mi naóh yapanap jī.

Jesús ā bohénitjidiíh ā jíghat

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Caán domingo yeó jáap cheyeh túo yap aabát túttimah, jwiít Jesús ā bohénitji, jwí maátadiíh úmna, jécdih tái nem beedá bojnít, muú dítna biícidih jwí cháudap jī. Páant tái nem beedáni ā jumachah yuhna, Jesús jwí cātíh ā jíghop jī. Pánih jíghonit, nin pah ā níjíp jī:

—¿**Ñi jum caá? Dios ā túyat ñijeéh ā jum naáh**, ā níjíp jī.

²⁰ Páant níj péanit, áih téihyanadiíh, áih jíthcanadiíhbut jwiítidih ā júutap jī. Páant ā júutachah enna, jwí Maáh ā jumadidih jéihnit, búdí jwí weñep jī.

²¹ Páant jwí weñechah, Jesús nin pah jwiítidih ā jwáub níjíp jī:

—**Umcanjeh, ñi tái jumú. Wā íp weemdíh ā wahat pah mantíh, wíih táini doonádhíh ñi naáwát pínah níjná, yeebdíhbut wā wahna caá**, ā níjíp jī.

²² Páant níj péanit, jwiítidih ā póoj jáhanap jī.

—**Buu Táini Espíritudíh ñi ubuá, níih caolíh díitboó ā jumat pínah níjná.** ²³ Páant ñijeéh jumna, ā wépatjíh det í yéj chájatdih ñi yohochah, yohní ā jumbipna caá. Oboghjeéhtih, det í yéj chájatdih ñi yohcah, yohca naáh ā jumbipna caá, Jesús jwiítidih ā níjíp jī.*

* 20:23 Mt 16.19; 18.18

Jesús ã jwúub jígohochah, Tomás ã enat

²⁴ Jesús jwī cātíh ã jwíih jígohni chei, Tomás pohba jwījeéh ã wihcap jī. Tomás Jesúsdih jwījeéh bohéni “Waláhnī”, ĩpī niīj wāt ejni ã jumup jī.

²⁵ Tálttimah, ã jwúub juyúchah, caandíh nin pah jwī niijíp jī:

—Jwiít jwī maáh Jesúsdih jwī enna beé, jwī niijíp jī.

Páant jwī niijichah joiná yahna, Tomásboó nin pah ã jípónih niīj jepahjehep jī:

—Weémboó ãih téihyadih ĩ péhwatji íitnadih wíih téih tíibjīh teo encan, ãih páwádih ĩ jwáagatji íitdihbut teo encan, ‘Á boo pud júúwát dooná yoobópdih caá’, wã niīj jenah joicán niút, jwiítidih ã jãh niijjéhep jī.

²⁶ Tálttimah bóo domingo yeó jáap caán muudíhjih jwī jwúub míic wáac juyúchah, Tomásbut jwījeéh ã jumup jī. Pánih míic wáac junít, nihat jécnadih jwī jwúub túi nemechah yahna, Jesús jwī cātíh ã jwúub jígohop jī. Pánih jígohnit, nin pah jwiítidih ã niijíp jī:

—¿Ni jam caá? **Dios ã táyat niijeéh ã jumú naáh**, ã niijíp jī.

²⁷ Páant niijnít, Tomásboodíh nin pah ã niijíp jī:

—**Tomás, wíih téihyadih ĩ péhwatji íitnadih meemjéh ma teo eneé. Wíih páwádih ĩ jwáagatji íitdihbut ma teo eneé. Teo ennit, ‘Yoobópdih tigaá át boo pud júúwúp taga’, ma niīj jéihyeé**, caandíh ã niijíp jī.

²⁸ —Meémboó wã Maáh, wíih Diosbut caá, Tomás caandíh ã niijíp jī.

²⁹ —**Weemdíh ennitjeh, ‘Yoobópdih tigaá át boo pud júúwúp. Pánih boo pud júóhna, Dios ã wahnī Cristo yoobát caá’**,

meém ma niīj jéihna caá. Obohjeéhtih, bitaboó weemdíh encan yahna, páant niīj jéihnit, búdí ĩ wéibipna caá, Jesús Tomásdih ã niijíp jī.

Jesúsdih cãacwã ĩ jéihyat pínah ni-ijná, Juan nin tólihdih ã daacát

³⁰ Jwījeéh jum jwáhna, dawá láa jwiít cãacwã jwī jéih chãjca naáhdih Dios ã wépatjīh Jesús ã chãj jéutap jī. Páant ã chãjatjīdih nin tólihdih wã jéih daác beedácan caá. ³¹ Pánih daác beedácan yahna, nin tólihdihjih wã daacáp be, “Yoobópdih Dios ã wahnī Jesússeh tigaá. Caanjéh tigaá Dios wúúh”, ñi niīj jéihyat pínah niijná. Páant niīj jéihna, caandíh jepahnit, yeéb Diosjeéh páantjeh ñi jumipna caá.

21

Jesús Tiberias íim jwéejdih siete ã bohénitjidih ã jwúub jígohat

¹ Tálttimah, jwiít siete ã bohénitjidih Tiberias íim jwéejdih Jesús ã jwúub jígohop jī. Nin pah ã jumup jī: ² Jwiít bíicdih jumnit, Simón Pedro, Tomás “Waláhnī”, jwī niīj ejni, Natanael Galilea baác Caná tútchidih bóo, jwiít chénewã Zebedeo weh, bita chénewã Jesús ã bohénitji, páant moón jwī jumup jī. ³ Páant moón jwī jumuchah, Simón Pedro jwiítidih nin pah ã niijíp jī:

—Weém queéj jáut mawadih bejna caá wã chãjap, ã niijíp jī.

—Jwiítbut majeéh jwī bejmi caá, jwī niijíp jī.

Páant niīj, dei jaibí, jááj chóodih waadnít, íimdih jwī púud bac bejep jī. Pánih púud bac bejnit, nihat chei jwī jáut mawachah yahna, queejwã ĩ chãúhcap jī.* ⁴ Baáb báahachah, Jesús íim jwéejdih ã ñuhuchah, jwī enep yah jī. Obohjeéhtih, caandíh jwī beh encap jī.

⁵ Pánih ñuhna, jwiítidih nin pah ã niīj ej úabh joyóp jī:

—**¿Wã déewáá, queejwãdih ñi bid juicá?** ã niijíp jĩ.

—Wihcan caá, jwĩ niij jepahap jĩ.

⁶ Páant jwĩ niij jepahachah joinít, nin pah Jesús ã jwááb niij ejep jĩ:

—**Jéihyepmant bóo bawáboó ñíih ñuodíh ñi yoh báaha en tigaá,** ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, caán ñuodíh yoh báahana, dawá queejwã ï chãúúchah joinít, jwíih ñuodíh jwĩ wái ñaha bojop yah jĩ. Obohjeéhtih, tub dawá ï jumachah, jááj chóoboó jwĩ jéih ub yaccap jĩ.* ⁷ Páant dawá ï jumachah, Jesúsdih jwĩ jwíih jwááh láa biíc yoobó ã yapatjidih náhninit, weémboó, Jesús búdí ã oini,

—Jwĩ Maáh caá, Pedrodih wã niijíp jĩ.

Páant wã niijíchah joinítjeh, ã tóo dug jwejni yégueh chóodih jwááb duó amoh chéonit, ñaáp báah bejnit, Jesús pebhna ã yaáh ñáan bejep jĩ.

⁸ Páant ã yaáh ñáan bejehchah, caán ñuodíh teonit, jwiítboó jááj chóojih jwĩ wái ñáan juibínahap jĩ. Íim tac yoob póhba ã nihcan jíí, táí jwéej buugdíhjih jwĩ jumap jĩ. ⁹ Pánih wái ñáan juibínit, Jesús ã chãjni táí iigní tuu táohjih queejwã pan biícđih ã lajachah, jwĩ enep jĩ. ¹⁰ Páant jwĩ ñáan juibínachah, Jesús nin pah jwiítđih ã niijíp jĩ:

—**Butéh ñi jáut maonitdih daocánnit ñi ub jáúwá,** ã niijíp jĩ.

¹¹ Páant ã niijíchah joinít, Simón Pedro jááj chóodih waadnít, ñuodíh watnit, óon coahboó ã wái ñáan jáúwáp jĩ. Dahwanit múicjeh ciento cincuenta y tres queejwã ï jumap jĩ. Páant moón dawá ï jumna yahna, caán ñuodíh ï boloh wáicap jĩ. ¹² Pánihna, Jesús jwiítđih nin pah ã jwááb niijíp jĩ:

—**Ñi jeémp jáa jáúwá,** ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ã pebh juibínit, caandíh en poonit jumna, “Jwĩ Maáh caá”, niijná, jwiít jwĩ úúbh joí encap jĩ. ¹³ Páant ã pebh

jwĩ juibínachah, Jesús queéj pan biícđih nah teonit, jwiítđih ã wáuhap jĩ.

¹⁴ Caán yeó jáapđih ã boo pud jáúwát túttimah, jwiítđih biíc peihcanni láa múic jáutna ã chãjap jĩ.

Jesús Simón Pedrodih ã múic wéheat

¹⁵ Páant jwĩ jeémp péaat túttimah, Jesús Simón Pedrodih yuúppbit namah bejnit, nin pah ã niij úúbh joyóp jĩ:

—**Simón, Jonás wúúh, ¿queét ï oyat chah weemdíh ma oi niít?** ã niijíp jĩ.

—Wã oina caá, Maá. Wã oyatđih ma jéihna caá, ã niij jepahap jĩ.

—**Pánih oina, wíih oveja weh panihnitdih ma táí inií,** Jesús caandíh ã niijíp jĩ.

¹⁶ Páant niijnít, nin pah ã jwááb niij úúbh joyóp jĩ, páant mantih:

—**Simón, Jonás wúúh, ¿yoobópdih weemdíh ma oi niít?** ã niijíp jĩ.

—Maá, meemdíh wã oina caá. Wã oyatđih ma jéihna caá, ã niij jepahap jĩ.

—**Pánih oina, wíih ovejawã panihnitdih ma táí en dawaá,** Jesús ã niijíp jĩ.

¹⁷ Páant niijnít, nin pah ã jwááb niij úúbh joyóp jĩ:

—**Simón, Jonás wúúh, ¿weemdíh oyat yoobát niít ma oyop?** ã niijíp jĩ.

Biíc peihcanni láa “¿Weemdíh ma oi niít?” ã niij úúbh joyóchah joinít, Pedro búdí jgahnit, nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Maá, nihatđih jéihni jumna, meemdíh wã oyatđih ma jéihna caá, ã niij jepahap jĩ.

—**Pánih oina, wíih ovejawã panihnit ï jeémát pínahdih ma táí wáhuú.** ¹⁸ Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Jáap jum jawhna, meemjéh yégueh waadnít, ded ma bejhipboó mapí bejep jĩ. Obohjeéhtih,

behe ma jumachah, míh maj nahdih ma júut ñahanachah, meemdih yégueh yacnit, ded ma bejhcaboó bita í ub bejbipna caá, Pedro dih Jesús ã niijíp jĩ.

¹⁹ Páant niijná, Jesús dih jepahni ã jumat jíib, ded pah Pedro dih bita ã mawat pínah dih jéihya naóhna ã chãjap jĩ. Páant niij péanit,

—**Weém ded pah wã chãjatjidih enni ji jumna, biíc yoobó ma chãjaá,** Jesús caandih ã niijíp jĩ.

Jesús ã bohéni búdí ã oini nin tólih dih ã daacát

²⁰ Páant ã niij naáwáchahjeh, Pedroboó tac páud ennit, weém Juan, Jesús búdí ã oini, queét dih wã ñuún péenachah, ã enep jĩ. Biíc dih jwĩ péé jeémp láa, weémboó Jesús ã pebh dodh jáah lajni “¿Maá, meemdih eníhcannit dih júutni pínah ded tigaá ã jum?” Jesús dih niij wábh joiní wã jumap jĩ.* ²¹ Pánihna, weemdih ennit, Pedro Jesús dih nin pah ã niij wábh joyóp jĩ:

—¿Maá, canboodih ded pah tigaá ã yapbi? ã niijíp jĩ.

²² —**Nin baácboó wã jwúub dei júúwúchah, candih páantjeh wã jumat túutachah, míh pínah nihcan caá. Pánihna, candih ded pah ã yapat pínah dih meemdih wã naóhcan caá. Obohjeéhtih, ded pah wã chãjatjidih enni ji jumna, meémboó biíc yoobó ma chãjaá,** Jesús Pedro dih ã niijíp jĩ.

²³ Páant Pedro dih ã naáwátjidih jéihnít, nihat Jesús íhwã queétjeh chah búdí ãt míc wéhenap jĩ. “Juan, Jesús búdí ã oini, ã wuncan niit”, weemdih queétjeh ãt niij míc wéhenap yah jĩ. Obohjeéhtih, “Caán ã wuncan niit”, Jesús niijná ã chãjcan jĩ. **“Nin baácboó wã jwúub dei júúwúchah, candih páantjeh wã jumat túutachah, míh pínah nihcan caá. Pánihna, ded pah candih ã yapat pínah dih meemdih wã naóhcan caá”,**

Pedro dih Jesús niij naóhna ã chãjap jĩ.

²⁴ Pánihna, weemdih jĩ, Jesús páant ã niij naáwáp jĩ. Caán ded pah yoobópdih ã yapatjidih jéihnít, nin tólih dih wã daácna caá. Pánihna, nin wã naáwát yoobópdih ã jumat dih jwĩ táí jéihna caá. ²⁵ Dawá biíhdihbut Jesús ã chãjap yah jĩ. Obohjeéhtih, “nihat ã chãjatjidih wã daác beedánachah, dawá tólihna ã jumachah, ãta en bujácán tagaá”, wã niij jenah joiná caá.

Pánihna, páant bóojeh weém Juan wã daác péana caá.

* 21:20 Jn 13.25

LOS HECHOS

Túini Espíritu ã jũáwát pínah yeó jáapdih Jesús ã jéihya naáwát

¹⁻² Teófilo, weém, Lucas, meemdih wã jwáub daác wahna caá, páant mantih. Wã jwíh daácsi núodih Jesús ded pah ã chãjatdih, ded pah ã bohéatdih, jeáboó ã púuh laab béjatjidihbut wã naóh péanap be.* Nin baácboó jum jwuhna, Jesús ã bohénitdih ñionit, cáacwãdih ãih doonádih átát naáwát tútup wut jĩ. Pánihna, ã púuh laab béjat pínah játih, ã naáwát tútutnit ded pah ã chãjat pínahdih Túini Espíritu ã wēpatjĩh queétdih át wutup wut jĩ. ³ Jesús cruzboó ã wanat túttimah, ã jwáub booatjidih ã jéihyat pínah niijná, cuarenta yeó jáap pohba, dawá láa ã bohénitdih át jwáub jígohop wut jĩ. Pánih jígohnit, “Dios nihát cáacwã ã maáh ã jumachah, caandih ded pah caá cáacwãdih jepahat náahap”, queétdih ãpĩ níj naáwáp wut jĩ.

⁴ Biíc láa Jesús ã bohénit biíc dih jeémpna, queétdih nin pah át níj naáwáp wut jĩ:

—**‘Túini Espíritudih yeebdih wã wahbipna caá’, wã íp ã ni-ijnídih Jerusalén tátchidih ñi pã jwuhúú. Caán ã niijnídih yeebdih wãát naáwáp be.*** ⁵ **Juan yeebdih mahjĩh ã daabánap jĩ. Obo-hjeéhtih, wã íp yeebdih Túini Espíritudih wahna, caán daabáát panihni ã wēpat yeebdih bádi ã wãh b ipna caá, át níj íp wut jĩ.***

Jesús jeáboó át púuh laab béjat

⁶ Biíc yeó jáap Olivo jee jina Jesús ã bohénit biíc dih ã jumachah, caandih nin pah ã níj wábh joyóp wut jĩ:

—¿Maá, Romano maátadih yohnit, buu jwiit judiowã jwí maáh ma waadmí níit? Ít níj íp wut jĩ.

⁷ Páant ã níj íchah joinit, Jesús nin pah át níj jepahap wut jĩ:

—**Jwí íp ã ñioni yeó jáapdih jeh weemdih maáh ã waadábipna caá. Caán yeó jáapdih yeéboó jéihnit pínah nihcan caá.** ⁸ **Obohjeéhtih, Túini Espíritu yeebdih ã waadáchah, Dios ã wēpatdih ã wãh b ipna caá. Caán wēpatjĩh Jerusalén tátchidih moón, nihát Judea baác dih moón, Samaria baác dih moón, yuú pboó baác nadih moondih yah buca wíih túini doonádih ñi wēp naóh b ipna caá, át níj íp wut jĩ.***

⁹ Páant níj péanit, jeáboó Jesús át púuh laab béjep wut jĩ. Caandih ã chéi en ñuun ñúhachah, mah tólihdih yap púuh laab béjna, át buudáh bejep wut jĩ.* ¹⁰ Páant Jesús ã púuh laab béjehchah, ã chéi en ñuun ñúhachah, chéne ángelwã baabní yégueh duonít Jesús ã bohénitji cátih ãt jígoh ñuhup wut jĩ.

¹¹ Pánih jígoh ñuhnit, queétdih nin pah ãt níj wábh joyóp wut jĩ:

—¿Yeéb Galilea baác dih moón, dépanihna jeáboó chéi en ñuh tiguaá ñi chãj? Caán Jesús, jeáboó púuh laab béjni, ã púuh laab béjatji pah-jeh tih ã jwáub dei jũoh b ipna caá, ãt níj íp wut jĩ.

Judasjidih jwáub túut nuumní pínahdih ã ñíwát

¹² Jesús ã naáwát tútutnit Olivo jee jímant jwáub dei bejnit, Jerusalén tátchina ãt jwáub juibínap wut jĩ. Caán jeé Jerusalén pehbhitjeh át jumap wut jĩ. ¹³ Jwáub juibínit, queét chahboó ã jumni tólihdih ãt púuh laab béjep wut jĩ. Nin caá queét ã wãtna: Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, biíh Santiago

* 1:1-2 Lc 1.1-4 * 1:4 Lc 24.49 * 1:5 Mt 3.11; Mr 1.8; Lc 3.16; Jn 1.33 * 1:8 Mt 28.19; Mr 16.15; Lc 24.47-48 * 1:9 Mr 16.19; Lc 24.50-51 * 1:13 Mt 10.2-4; Mr 3.16-19; Lc 6.14-16

Alfeo wááh, Simón Celote wát jamni, Judas bih Santiago wááh it jamup wat jī. * 14 Queét oncewājeéh, biquína yaádh, María Jesús ín, mi weh biíc dih, míc wáacnit, it jamup wat jī. Nihat biíc yoobó jenah joinít, Diosdih búdí ipí wáábup wat jī.

15 Biíc yeó jáap Jesúh wā caán tólihdih míc wáacnit, ciento y veinte it jamup wat jī. Páant í jamuchah, Pedroboó queét cātih ñuhnit, nin pah át niij naáwáp wat jī: 16 “Wā déewāá, Dios jon jātih ā niijátji pah buu ā yapna caá. Túini Espiritu Davidjidih ded pah Judasji ā yapat pínahdih át naóh daacát túutap tajī. Judasji beé Jesús dih teonít pínahdih ā waáwáp jī. 17 Pānih chājni pínah jwījeéh Jesús ā tewatdih chājni ā jamup yah be”, át niijáp wat jī.

18 Judasjiboó Jesús dih í tewat pínah naáwát jíib dih ā jwáubaihichah yahna, queét sacerdotewāboó it teocap wat jī. Pānihna, caán jíibjīh bainí baácdih it jíib chājap wat jī. Caán baácdih Judasboó míc jōp wái wānniji wálahnit, dúuc jéen bejna, át páah yoh ñajap wat jī. Pānih páah yoh ñajna, áih wudah át búuh yoh bejep wat jī. Áih jónóp tōpna nihat át bac peét bejep wat jī. 19 Judas ā yéejatji jíib dih níhat Jerusalén tátchídih moón it jéih beedép wat jī. Pānihna, caán í jíib chājni baácdih Acéldama wát it búudhdap wat jī. “Acéldama”, niijná, “Meép jamni baác”, niijná it chājap wat jī.*

20 Túttimah, nin pah queétdih Pedro át jwáub niij naáwáp wat jī: “Jon jātih í daacátji pahjeh tibee Judasji ā yapap be. Davidji ā daácni Salmos í niijní tólihdih nin pah át niij daacáp tajī:

‘Ā tewatji yohni ā jamu naáh, niij daácnit, (Sal 69.25)

Biíh ā tewatjidih jwáub túut nuumnít, ā tewe naáh’, át niij daacáp tajī. (Sal 109.8)

21-22 “Páant ā niij daacátjidih jéihnit, Judasjidih jwáub túut nuumní pínahdih jwiít dih bidat caá náahap. Juan Daabánijeéh jamnit biquína Jesús jeéh í bejep jī. Íjeéh jamni biíc dih ñíwat caá náahap, jwījeéh ā jumat pínah niijná.* Jesús jeéh jwī jamuchah, jwījeéh páant péeni, Jesús ā páuh laab béjatjidih jwījeéh ennidihbat ñíwat caá náahap.* Páant jwī ñíwichah, Jesús ā jwáub bootjidih jwījeéh naóhni ā jumbipna caá”, Pedro queét Jesúh wādh it át niijáp wat jī.

23 Páant ā niijichah joinít, chénewādh it ñíwip wat jī. Biíc José Barsabás wát jamnidih it ñíwip wat jī. Caán Justo í niij wát ejni wat jī. Biíh Matías wát jamnidihbat it ñíwip wat jī. 24-25 Queétdih ñíonit, Diosdih nin pah it niij wáábup wat jī: “Maá, nihat cāacwā í jenah joyát dih ma túi jéihna caá. Judasjidih túut nuumní pínah, nit chénewā jwī ñíonit dih, ded meém ma náahnidih jwiít dih ma júutú. Jesús dih cádahni Judasji iigúipna át bejep taga. Caandih túut nuumní, jwiít Jesús ā naáwát túutnit biíc dih jamni pínahdih ma júutú”, Diosdih it niijáp wat jī.

26 Páant niijná jeh, bidat túut niijná, í ñíwat naanádih it páudanap wat jī. Matíah naá ā jwíih buúg jéenechah, caánboó Jesús ā naáwát túutnit oncewājeéh át waadáp wat jī.

2

Túini Espiritu ā wēpat queétdih ā wāhat

1 Pentecostés wát jamni yeó jáap dih* nihat Jesúh wā biíc muúdh it jwáub míc wáac juyáp wat jī. 2 Neohjeh búdí johlit yáaat panihni

* 1:19 Mt 27.3-8 * 1:21-22 Mt 3.16; Mr 1.9; Lc 3.21 * 1:21-22 Mr 16.19; Lc 24.51 * 2:1 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11

jeámant jüóhñit, ì jumni mæúdíh át yeéj yáanap wut jĩ. ³ Nihat ìih wao cháh tæú ðopát tōpna panihni át jígohop wut jĩ. ⁴ Pánihna, Túini Espiritu queétdih ã waadáchah, ã wēpatjĩh bitaiħ wéheatna ì beh jóica naáhhjĩh ìt wéhe jwĩhip wut jĩ.

⁵ Caán láa, nihat baácna bej peétnitji judíowã Dios ã wutatdih jepahñit, Jerusalén tútchina ìtát wáac juyáp wut jĩ. ⁶ Pánihna, japboó yáanachah joinít, Jesúihwã ì jumni mæuná dawá ìt míc wáac juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, cãacwã yoobó ì wéheatnajĩh Jesúihwã ì wéhenachah, beh joiná, jói wáhi bejñit, nin pah ìt míc niúj wéhenap wut jĩ:

⁷⁻⁸ —¿Dépanih tigaá nit Galilea baác dih moon yáhna, jwĩih wéheatnajĩh ì táí wéhenachah, jwĩ beh jói? ⁹ Nihat jwĩih wéheatnajĩh bæú wéhena caá ì chãjap: Partia baác, Media baác, Elam baác, Mesopotamia baác, Judea baác, Capadocia baác, Ponto baác, Asia baác, ¹⁰ Frigia baác, Panfilia baác, Egipto baác, África baác, Cirene tútchi, Roma tútchidih moonbút jwĩit jwĩ jumap. ¹¹ Biquína judíowã jwĩ jumna caá. Bitá judíowã nihcannit yuhna, Dios naáwátdih bohénitbut jwĩjeéh ì jumna caá. Bitá Creta quewadih moón, Arabia baác dih moonbút jwĩjeéh ì jumna caá. Pánihna, nitboó ì wéhenachah, jwĩit nihat jwĩ beh joiná caá. Queét jwĩih wéheatnajĩh Dios ã wēp chãjatdih naóhna caá ì chãjap, ìt míc niijjap wut jĩ.

¹² Páant niúj jói wáhi bejna, ì ennidih ì joinídiħbut ded pah ã yapatdih ìt jéħcap wut jĩ.

—¿Nit dépanih tigaá bitaiħ wéheatnajĩh Dios ã wēp chãjatdih ì táí wéhe? yeéb ñi jenah joyóchah, queétjeh ìt míc niijjap wut jĩ.

¹³ Obohjeéhtih, bitá ìjeéh jumñit nin pah ìt niijjap wut jĩ:

—¿Dépah nit cheha náahdih babh máihñit, wéhena caá ì chãjap! ìt niúj deoh naáwáp wut jĩ.

Pedro cãacwãdih ã naáwát

¹⁴ Pánihna, Pedro once Jesús ã naáwát tútnit biíc dih ñuhñit, cãacwãdih nin pah át niúj naáwáp wut jĩ: “Wã déewáá, biih baác mant jüóhñit, Jerusalén tútchiboó jumñitbut, bæú ã yapatdih jéħiyat tút niijná, nin wã naáwát pínahdih ñi táí joyoó. ¹⁵ ‘Queét máihñit caá’, ñi niúj jenah joyát yoobóp dih nihcan caá. Jwĩit judíowã cheibitjeh jwĩpĩ máihcan caá. Bæú cheibitjeh las nuevejeh caá. Pánihna, jwĩ máihcan caá. ¹⁶ Dios jon jãtĩh ã niijátji pahjeh bæú ã yapna caá. Dios naáwátdih naóh yapani Joel nin pah át niúj daacáp tajĩ:

¹⁷ ‘Péeni yeó jáap tóah jüúwúchah, nin pah ã yapbipna caá: Wĩih Túini Espiritu ã wēpatdih nihat cãacwãdih búdí wã wãħbipna caá, bæca. Pánihna, ñi weh, ñi weh yatábut wã naáwátdih ì naóh yapabipna caá. Jáap beh tóahñit oo júmat jígohat panihnidih ì enbipna caá. Behñit ì oo júmúchah, queétdih wã naóħbipna caá.

¹⁸ Weemdíh teo wãhñit neoná, yaáhdihbut wĩih Túini Espiritu ã wēpatdih búdí wã wãħbipna caá. Queétdih wã naáwátdih ì naóh yapabipna caá.

¹⁹ Wã wēpatjĩh úum náah jumñidih jeáboó baácboobút wã wahachah, ñi enbipna caá. Baácboó meép panihni, ìgát panihni, tæú jei pánihni ã jumñipna caá.

²⁰ Jeáboó yeó dupúátdih ã túnt næumbípna caá. Chei bóo widħbut meép panih dæuni ã túnt næumbípna caá. Páant ã yapbipna caá, ñi Máah Cristo ã jwáub dei jüóhni

yeó jáap pínah jätih. Caán yeó jáapdih nihát cáacwā ī en wāhi bejbipna caá. Pánihna, oboh jumni yeó jáap ā nihcan niít buca. Yéejnitdih úum náah jumni yeó jáap jumna yuhna, yéejat yohnitboodih caán yeó jáap táini yeó jáap ā jumbipna caá.

21 Ded jwī Maáhdih ā yéejat yohat túutni, caán iiguipna ā bejat déeji ā túi yapbipna caá', át niij daacáp tajī. (Jl 2.28-32)

22 "Yeéb wā déewāá, nindih wā naáwáchah, ñi túi joyoó. Jesús Nazaret tútchidih bóo Dios ā wēpatjīh ā chāj júutup jī, caandih Dios ā wahatjidih cáacwā ī jéihyat pínah niijná. Yeéb caandih ennitji ñi jéihna caá. 23 Jesúsdi h mawat náahna, ñi maátadi h ñi wūhup jī. Pánih wūhni t, yeejépwādi h cruzboó ñi mawat túutup jī.* Dios jon jätih caandih ā niijátji biíc yoobó ā yapap be.* 24 Obohjeéhtih, Jesús ñi maonijidih Diosboó át jwúub boonanap tabe. Túttimah, ā jwúub wūncan niít buca. Chah wēpni jumna, wūnnidih yuhna, át jwúub boonanap tabe, páant mantih. Pánihna, buu páantjeh báadhni caá.*

25 Davidjiboó jon jätih nin pah Jesucristo ā jwúub boo pud jūúwát pínahdih át niij daacáp tajī:

“Wā Maáh wājeéh āpī jumna caá. Yeó jáap jumat pah Dios wā Maáh wā pebh ā jumuchah, enna, wā úumcan niít.

26-27 Dios, weemdih oina, wūnnit ī jumupboó wīih caolihdih ma yohcan niít. Wīih bácahdihbut ma moopát túutcan niít. Páant ma chājat pínahdih jéihna, wā túi wēi naóhna caá. Mīih jumna, úumcanjeh, wā túi jumbipna caá.

28 Pánihna, weemdih jwúub boonanit, wājeéh ma jumuchah, wā túi wēina caá', át niij daacáp tajī. (Sal 16.8-11)

29 “Wā déewāá, jwī nwo Davidji ded pah ā jumatdih yoobópdih wā naóhna caá. Caán ā wūnuchah, it yohop wut jī. Caandih ī yohni itji páantjeh ā jumna caá. Pánihna, “Wīih bácahdih ma moopát túutcan niít', niij daácna, caanjéh āih pínahjeh át nihjican tagaá.

30-31 Davidji Dios naáwátidih naóh yapani ā jumuchah, Dios caandih nin pah át niijíp wut jī: ‘Yoobópdih meemdih wā naóhna caá. Ma jumima jwúub boonit, meém maáh ma jumatji dée pah, nihát nin baácdi h moondih maáh ā jumbipna caá', át niijíp wut jī.* Cristodih Dios maáh ā waadáat pínah, ā boo pud jūúwát pínahdihbut nin pah át niij daacáp wut jī: ‘Caán wūnnit ī jumupboó páantjeh ā jumcan niít. Āih bácahbut ā moópcan niít', David át niij daacáp tajī.* 32 Caán Jesúsdi h beé Dios át boonanap be. Ā jwúub boonidih jwiit nihát jwī enep be. 33 Caán Dios ā jéihyepmant bóo buwámant jumni maáh caá. Pánihna, ‘Túini Espiritudih noónboó ma wahaá', ā ip Dios caandih ā niijíchah, nin Túini Espiritudih át wahap taga.

Buu jwuh Túini Espiritu ā chājatdih ennit, joiná caá ñi chājap. 34 Davidji Dios pebhboó át púuh laab béjcap wut jī. Pánihna, āih pínah nihjican tagaá. Nin pah ā niij daácni Jesúsih pínahji tagaá:

“Wā Maáhdih Dios nin pah ā niij naáwáp be: “Wā jéihyepmant bóo buwámant chūudnit, maáh ma jumúú.

35 Páant maáh ma jumuchah, meemdih enihcannitdih wā yohbipna caá. Meém queédih chah wēpni ma

* 2:23 Mt 27.35; Mr 15.24; Lc 23.33; Jn 19.18 * 2:23 Lc 24.26 * 2:24 Mt 28.5-6; Mr 16.6; Lc

24.5 * 2:30-31 Sal 132.11; 2S 7.12-13 * 2:30-31 Sal 16.10

jumbipna caá”, ã niijíp be’, Davidji át niij daacáp tají.
(Sal 110.1)

³⁶ “Páניה, wā déewāá, nindih ñi táí jéihyee: Caán Jesús yeéb cruzboó ñi mao yohat tútnijidih Diosboó maáh ã waadánap be. Caán Jesússeh jwípí páini Dios ã wahní Cristo beé”, Pedro cáacwádih át niijíp wut jí.

³⁷ Páant ã niijíchah joinít, búdí jīgah úmnit, Pedrowádih nin pah ít niij úbh joyóp wut jí:

—Jwí déewāá, ded pah tigaá jwí chājbi? ít niijíp wut jí.

³⁸ —Yeéb ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodih ñi jwúb tút nuumú. Páant ñi tút nuumúchah, Dios ñi yéejatdih ã yohbipna caá. Pánih tút nuumnít ñi jumachah, Jesús ã wēpatjīh ñi daabáát tútú. Páant ñi chājachah, Dios yeebdíh Túini Espiritudih ã wāhbipna caá. ³⁹ Jon jātíhjah Dios yeéb pínahdih, ñi weh pínahdih, ñi juiená pínahdihbut, nihat caán ã ñionit pínahdih nin pah át niij naáwáp wut jí: ‘Nihat weemdíh jepahnitdih Túini Espiritudih wā wāhbipna caá’, Dios át niijíp tají,* Pedro queédih át niijíp wut jí.

⁴⁰ Páant niij péanit, queédih nin pah át jwúb niij wēp naáwáp wut jí, páant muntih:

—Nin baácđih moón yeejép í chājatji jīb Dios búdí ã peéh chājbiipna caá. Páניה, queét pah ñi jumca bojoó. Ñi yéej chājatdih cádahnit, ñi tút nuumú. Páant ñi chājachah, yeebdíh ã peéh chājcan níít, át niijíp wut jí.

⁴¹ Páant ã niijíchah joinít, dawá jepahnit, ít daabáát tútup wut jí. Páניה, Jesúhwājeéh caán yeó jáapjah tres mil cáacwā chah dawá ít jumap wut jí. ⁴² Yeó jáap jumap pah queét jáap jepahnit Jesús ã naáwát tútnit í bohénachah, ít táí joyóp wut jí. Íih jeémáđđih míc pááh

wāhñit, Diosdih úbhñit, bícđđih ípí táí jumap wut jí.

Jesúhwā ded pah í jumap

⁴³ Jesús ã naáwát tútnitboó Dios ã wēpatjīh wānnitdih ípí booa júutup wut jí, Dios ã wēpatdih cáacwā í jéihyat pínah niijná. Páant í chājachah ennit, nihat ít en wáhi bejep wut jí. ⁴⁴ Jesúhwā íih bíí déedih míc pááh wāhñit, bícđđih táinijeh ípí jumap wut jí.* ⁴⁵ Íih bíí déedih jīb chāj wāhñit, nihat bíh pah bóo wihcannitdih queét í jumap yoobó ípí wāh wáacap wut jí. ⁴⁶⁻⁴⁷ Pánih chājna, yeó jáap jumap pah Dioíh munná míc wáacnit, “Dios táini caá”, ípí niij wēi naáwáp wut jí. Íih munnáboobát míc wáacnit, bícđđih ípí táí numah wēi jeémép wut jí. Páant í chājachah ennit, “Queét táinit caá”, nihat cáacwā ípí míc niijíp wut jí. Páניה, yeó jáap jumap pah bita jáap jepahnitdih táí ubnit, jwíh jepahnitjéeh Dios át waadánap wut jí. Jáap jepahnitbut íjeéh ít míc wáacap wut jí.

3

Jéih bejcannidih Pedro Juanjīh í booaat

¹ Bíc yeó jáap, cheyeh, las tres jumachah, judíowā Diosdih ípí úbát horadih Pedro, Juanjīh Dioíh munná ít bejep wut jí. ² Yeó jáap jumap pah Túini Jēc wāt jumapđđih ã chéenwā jéih bejcannidih ípí ub juibí chūud jwejep wut jí. Jáap cáac jumnijeh caán jéih jibcanni átát jumap wut jí. Caan jécđđih chūudnit, caanjīh waadnitdih dinero ápí úbáp wut jí. ³ Páניה, Pedro, Juanjīh caán munná í waadát tút chājachah ennit, queédih jéih jibcanni dinerodih át úbáp wut jí. ⁴ Pedroboó caandih ennit,

—Jwiítđđih ma táí eneeé, át niijíp wut jí.

⁵ Páant ã niijíchah joinít, queédih en behñit, “Queét bainí dinero

* 2:39 Is 57.19 * 2:44 Hch 4.32-35

weemdíh ī wāhbiḡna caá”, caanjéh āt niḡ jengah joyóp wut yuh jī.
 6 Obohjeéhtih, páant ā niḡ jengah joyóchah yuhna, Pedro caandíh nin pah āt niḡ naáwáp wut jī:

—Weém dinerodih wā bíbohcan caá. Obohjeéhtih, caandíh wāhcan yuhna, chah táinidih meemdíh wā chājbipna caá. Jesucristo Nazaret tátchidih bóo ā wēpatjīh meemdíh wā booana caá. Ma űah űuhú. űah űuhnit, ma yáac chāi bejeé, āt niḡjíp wut jī.

7 Páant niḡjnit, āih jéihyepmant bóo téihyadih teonit, caandíh āt wái űahanap wut jī. Páant ā wái űahanachajeh, caán jéih jibcanniji āih wio wēpép naahna āt jumap wut jī. 8 Pánihna, caán űah űuhnit, āt yáac chāi bej jwíhip wut jī. Pánih yáac chāi bejnit, űaáp táamp chūinit, “Dios táini caá. Wā táí jéih bejna caá”, niḡ wēinit, Dioih mūdíh āt waad béjep wut jī. 9 Pánih yáac chāi bejnit, “Dios táini caá”, ā niḡjchah, nihat cāacwā īt enep wut jī. 10 Caandíh ennit, “Caán Dioih mū Túini Jēcdih chādni dinero uábhniḡ caá”, īt niḡ jéihyep wut jī. Páant ā jibichah ennit, caandíh ded pah ā yapatdih īt en wáhi bejep wut jī.

Dioih mūná Pedro cāacwādh ā bohéat

11 Jéih bejcanniji Pedrowādh ā teo űuún péenachah, nihat cāacwā en wáhi bejnit, Dioih mū Salomón ā chājat túatni coahjina űáo űah bejnit, Pedrowā pebhna īt mūc wáacap wut jī. 12 Páant ī mūc wáacachah ennit, Pedro nin pah queétdih āt niḡ naáwáp wut jī. “¿Wā déewāá, dépanihna nindih űi en wáhi bej? ¿Dépanihna jwiítdih űi en űuún? ‘Queétoó Diosdh táí joinít jumna, űih wēpatjīhjuh nindih ī jéih yáac chāi bejat túatna caá’, űi niḡ jengah joiná yuh caá.

Obohjeéhtih, páant űi niḡ jengah joyát yoobópdih nihcan caá. Jesús ā wēpatjīh beé caandíh jwī booanap be. 13 Abraham, Isaac, Jacob jon jātih moón jwī űuowā Diosdh īt táí weűep wut jī.* Caán Diosjuh beé, caandíh teo wāhni Jesús ā wāt chah yáaat pínah niḡná, nindih ā jibanap be.* Yeéboó Jesúsdh en jāihnitdh wāhnit, Pilato caandíh nemat mūmánt ā bacaíhichah yuhna, yeé ā bacaat déedih űi jepahcap be. 14 Pilato caandíh ā bacaíhichah yuhna, Jesús táini, táí chājni ā jumachah yuhna, yeéboó caandíh űi náahcap be. Pánih náahcan, cāac maonidih űi bacaat túatup be.* 15 Jwiítdih táí ubni Jesúsboodih yeé űi mawat túatup be. Obohjeéhtih, wānnidih ī yohochah yuhna, Dios caandíh ā jwáub boonidih jwiít jwī enep be. 16 Pánihna, caandíh táí jengah joinít, nin űi jéihni, űi ennidih Jesús ā wēpatjīh jwī booanap be.

17 “Wā déewāá, yeé jwī maátajīh Jesús Dios ā wāhni ā jumatdh jéihcan, caandíh űi mawat túatup be. Páant űi chājatjidih weém wā jéihna caá. 18 Obohjeéhtih, jon jātih Dios naáwátdih naóh yapanit, űi chājat pínadh nin pah īt niḡ daacáp tajī: ‘Cristo yeejép ā yapbipna caá’, ī niḡjati pahjuh tibeé ā yapap be.* 19 Bū jwuh yeé yeejép űi chājatjidih búdí jīgahnit, táiniboodih jwáub túat űuūmnit, Jesucristodih űi jepahaá. Páant űi túat űuūmáchah, yeejép űi chājatjidih Dios yeebdih ā yoh wāhbiḡna caá. 20 Páant űi chājachah, Dios ā wāhniḡi Cristodih jwiítdih ā jwáub wah deyabipna caá, jwiítdih ā teo wáacachah, jwī táí weűat pínah niḡná. 21 Obohjeéhtih, bū Dios pebhboó caá ā jum jwuhap. Dios nihatdh ā ámohat pínadh jon jātih ā naáwátdih naóh yapanitdh āt naóh daacát túatup

* 3:13 Ex 3.15 * 3:13 Is 52.13–53.12; Fil 2.7–9

* 3:14 Mt 27.15–23; Mr 15.6–14; Lc 23.13–23;

Jn 19.12–15 * 3:18 Is 52.13–53.12

wut jī. Pánihna, nihat ā naáwátjidih chāj péanit, Jesucristodih ā jwúub wah deyabipna caá. ²² Moisés nin pah āt niij naáwáp tajī: ‘Jwī dée Dios naáwátidih naóh yapani pínahdih jwī Maáh Dios yeebdíh ā wahbipna caá. Weemdíh ā jwíh naáwát túutajti pahjeh tigaá caandíhbut ā jwúub naáwát túutbipna caá.* Pánihna, ded pah ā niij naáwát pínahdih ñi táí joyoó.* ²³ Det caandíh joicán, ā wutuchah jepahcannitdih Dios ā yohbipna caá. Dioíhwájeéh queét ī jéih jamcan níit’, Moisés āt niij daacáp tajī.*

²⁴ “Nihat Dios naáwátidih naóh yapanitji Samuel, ā buudát túttimah moonbút nin yeó jáapnadih yapat pínahdih naóhna, Jesucristodih niijná it chājap tajī. ²⁵ Jon jātih moón jwī nuowājidih Dios āt naáwáp wut jī. Pánih naóhna, Abrahamdih ā naáwátji pahjeh tih jwiítidihbut biíc yoobó naóhna āt chājap wut jī. Nin pah āt niij naáwáp wut jī: ‘Ma jaimadih wā táí chājachah, caánboobút nihat baácidih moondíhbut ā jwúub táí chājbipna caá’, āt niijíp wut jī.* ²⁶ Pánihna, jwiítboodíh Moisés ā naóhnihi Dios wáúhdih jwiít judíowādihih āt jwíh wahap tajī, jwiítidih ā táí chājachah, yeejép chājnit jwī túut nuumát pínah niijná”, Pedro cāacwādihih āt niijíp wut jī.

4

Pedrowādihih judíowā ī maáta ī jāihñat

¹⁻³ Páant cāacwādihih Pedro Juanjīh ī naáwáchah, sacerdotewā, Dioíh mūdíh wapnit soldadowā ī maáh, saduceowābut Pedrowā pebhna juibínit, it joyóp wut jī. Páant ī joyóchah, Pedrowā nin pah cāacwādihih it niij naáwáp wut jī: “Jesús ā wunat túttimah, āt jwúub boo pud jūúwúp be. Ā boo pud

jūúwátidih jéihna, āihwā jamna, jwiítbut jwī boo pud jūúwát pínahdih jwī jéihna caá”, it niijíp wut jī. Páant ī niijíchah joí ijnit, maátaboó cāacwādihih too pāa bejnit, Dioíh mūdíh wapnit soldadowādihih Pedrowādihih it juibí tewat túutap wut jī. Cheyeh jamuchah, túttimah bóo yeó jáapdihih queétdih úbh joíhna, nemat mūdúboó it nemat túutap wut jī. ⁴ Judíowā ī maáta Jesúsdihih ī náahcah yuhna, āih doonádihih joinít, “Yoobópdih tigaá”, dawá it niij jenah joyóp wut jī. Pánihna, Jesúsíhwā chah dawá jamna, cinco mil neoná it jamup wut jī. Yaádhjeéh ī wehjeéhbut chah it jamup wut jī.

⁵ Túttimah bóo yeó jáapdihih sacerdotewā ī maáta, bita judíowādihih waóhnihih, Moisés ā wutatjidihih bohénit biícidihih it míc wáacap wut jī. ⁶ Sacerdotewā ī maáh, Anás wūt jamni, ā déewābut Caifás, Juan, Alejandro, bita biícidihih it míc wáacap wut jī. ⁷ Pánihna, queét Pedrowādihih ī bid bojochah, soldadowā queétdih it ub juibínap wut jī. Páant ī ub juibínachah, maáta nin pah it niij úbh joyóp wut jī:

—¿Deíh wēpatjīh tibeé yeéb caandíh ñi booa? ¿Déhe tibeé yeebdíh páant chājat túutni? it niijíp wut jī.

⁸ Páant ī niijíchah joinít, Túini Espíritu ā wēpatjīh Pedro nin pah āt niij jepahap wut jī:

—¿Yeéb maáta, yeéb waóhnihih, ⁹ jéih jibcannijidihih jwī táí chājatdihih úbh joí en níit ñi chājap? ¹⁰ Yeebdíh, nihat judíowādihihbut nindih jéihyat caá náahap: Jesucristo ā wēpat beé nindih ā boonanap be. Jesús Nazaret tútchidihih bóo, yeéb cruzboó ñi mawat túutni, Dios ā booani, caán ā wēpatjīh nindih jwī boonanap be. Pánihna, buu nin ā jibichah, ñi enna caá. ¹¹ Dios naáwátidih naóh

* 3:22 Dt 34.10 * 3:22 Dt 18.15-16 * 3:23 Dt 18.19 * 3:25 Gn 12.3; 22.18

yapanit jon jätih Jesucristodih naóhna, ‘Căacwă ĩ náahcannidih Dios ā ñíobipna caá’, ĩt níj daacáp tajĭ.* Pánihna, Jesucristodih yeeb ñi náahcah yuhna, Diosboó caandih jwĭ maáh pínah át waadánap wat be. ¹² Caán Cristojeh tiguaá căacwă iiguípna bejnit déjidih táí ũbni. Nin baácboó biih táí ũbni pínah wihcan caá. Caanjéh caá yéejat yohni ā jumup, Pedro át níjíp wat jĭ.*

¹³ Páant níj naóhna, Pedrowă bohécannit yuhna, ũmcanjeh, ĩ wêp bohénachah ennit, ĩt joi wáhi bejep wat jĭ. Jesús ā bohéat pah ĩ wêp bohénachah enna, “Pedro, Juanjĭh yoobópdih Jesúsjeéh jumnit tiguaá”, ĩt níj jéihyep wat jĭ. ¹⁴ Jéih jibcanniji boonit, Pedrowăjeéh ā jumachah, queét maáta Pedrowădih “Yeejép ĩ chăjna caá”, ĩt jéih níj naóh yaccap wat jĭ. ¹⁵ Pánih jéih naóh yaccan, maáta ĩ míc wáacat tólihmant Pedrowădih ĩt bac bej jwuhat tútup wat jĭ. ¹⁶ Páant ĩ bac bejat táttimah, queétjeh nin pah ĩt níj míc wéhenap wat jĭ:

—¿Queétdih ded pah tiguaá jwĭ chăjbi? Dios ā wêpatjĭh jéih jibcannijidih ĩt boonanap taga. Nihat Jerusalén tútchidih moón páant ĩ chăjatjidih ĩ jéihna caá. Pánihna, jwiitboó ‘Páant ĩ chăjcan beé’, jwĭ jéih níjcan caá. ¹⁷ Pánihna, Jesúh doonádih bitadih jwĭ bohéat tútca boj jĭh, queét maátajeh ĩt míc níjíp wat jĭ.

¹⁸ Páant níj péanit, Pedrowădih jwúub bid bojnít,

—Jesúh doonádih bitadih ñi jwúub naóhca bojoó, ĩt níjíp wat yah jĭ.

¹⁹ Páant ĩ níjíchah joinít, Pedro Juanjĭh nin pah ĩt níj jepahap wat jĭ:

—Páant ñi wutuchah, jepahna nihna, Diosboodíh yap yohna caá

jwĭta chăjap. ¿Pánihna, dedboodíh tiguaá jwĭ jepahbi, Dios ā weñat pínah níjcan? ²⁰ Obohjeéhtih, jwiitboó jwĭ ennidih, jwĭ joinídihbut jwĭ jéih jweéhcan caá, ĩt níjíp wat jĭ.

²¹ Páant ĩ níjíchah joinít, maátaboó nin pah Pedrowădih ĩt jwúub níjíp wat yah jĭ:

—Jesúh doonádih ñi jwúub bohénachah, yeebdíh yeejép jwĭ peéh chăjbipna caá, ĩt níjíp wat jĭ.

Pánihna, căacwăboó jéih bejcan-niji ā táí bejatdih ennit, “Dios wêpni yoobát ā jumna caá”, ĩ níjíchah joinít, maátaboó Pedrowădih jéih peéh chăjcanjeh, queétdih ĩt bacanap wat jĭ. ²² Jéih jibcanniji cuarenta jópchi bíbohni wat jĭ.

Jesúhwa ĩ ũmcat pínahdih ĩ ũbát

²³ Pedro Juanjĭh bac bejnit, ĩ chéenwă pebhna jwúub jaibínit, judíowă ĩ maáta ded pah ĩ níjátjidih queétdih ĩt naáwáp wat jĭ. ²⁴ Páant ĩ níjíchah joinít, queét nihat bícdih Diosdih nin pah ĩt níj ũbáp wat jĭ: “Maá, meém jeádih chăjni, nin baácđihbut chăjni, búdí mujđihbut chăjni, nihat báadñitđihbut chăjni caá.* ²⁵ Túini Espírítu ā wêpatjĭh jwĭ nwo Davidji, meemdíh teo wáhni, nin pah át níj daacáp tajĭ:

‘Judíowă nihcannitboó jenah joicánjeh, Diosdih íjnit, ĩ jéihna yah caá. Cristo ā chăjat pínahdih ĩ jăhĭhmina yah caá.

²⁶ Dawă nin baácđih moón maáta míc wáacnit, jwĭ Maáh Diosdih, ā wahní Cristodihbut en jăhna, Dios ā jenah joyátjidih ĩ yéejajhmi na yah caá’, át níj daacáp tajĭ. (*Sal 2.1-2*)

²⁷ “Páant tiguaá nin tútchiboó Herodes, Poncio Pilato, judíowă nihcannit, judíowă bícdih ma wahní Jesúsdih mawat túttna, ĩ míc wáacap be.* Caán Jesús

* 4:11 Sal 118.22 * 4:12 Jn 14.16 * 4:24 Ex 20.11; Neh 9.6; Sal 146.6 * 4:27 Lc 23.7-11; Mt 27.1-2; Mr 15.1; Lc 23.1; Jn 18.28-29

tái yoobópdih jumni, meemdíh tái jepahni ā jumuchah yuhna, caandíh ī mawíh jenah joyóp be.*
 28 ‘Páant caá ā nihbip’, ma niijátji pah queét ī chājap be. Meém ma jéihyatíh páant mat niij naáwáp tajī. 29 Pánihna, Maá, queét jwiítidih ‘Yeéb ři jwúub bohéat peéh yeejép jwī chājbipna caá’, ī niijátjidih joinít, jwiítidih ma teo wáacá, jwiít meemdíh teo wūhñit úumcanjeh, míih táini doonádih jwī wēp naáwát pínah niijná. 30 Jwiítidih ma teo wáacá, tabúp chūúhñitidih jwī boonachah, cāacwā ī jéih chājca naáhdih Jesús ā wēpatíh jwī chājat pínah niijná”, it niij wúbap wat jī.

31 Páant ī niij wúbuchahjeh, ī míic wáacni muú búdei át méménap wat jī. Páant ā méménachah, Túini Espiritu ā wēpat queétdih búdi ā wūhuchah, úumcanjeh Dios naáwátdih it jwúub naáwáp wat jī.

Jesúhwā ī míic pāáat

32-33 Dios ā wēpatíh queét Jesús ā naáwát táutnit nin pah cāacwādh ih ípī niij naáwáp wat jī: “Jesús ā boo pud júúwát táttimah caandíh jwī enep jī”, it niijíp wat jī. Queét nihatdih Dios búdi ā teo wáacachah, chah dawá Jesúsdih it jepahap wat jī. Bíic yoobó jenah joinít, íih bíi déedih “Wíih míicjeh caá”, it niijcáp wat jī. Queét nihat ī bíbohat yoobó míic pāáhñit, íjeéh jumnitdih ípī tái teo wáacap wat jī.* 34 Pánihna, ded moh yéejnit íjeéh it wihcap wat jī. Det wápchi pínah baácdih bíbohñit, muúdíhbut bíbohñit, íihdih ípī jíb chāj wūhup wat jī. Caán jíbdi h ub bejnit, 35 Jesús ā naáwát táutnitdih ípī juibí wūhup wat jī. Páant ī ub juibí wūhuchah, teonit, queétoó íjeéh jumnit moh yéejnitdih ípī jwúub pāáap wat jī. 36 Bíic íjeéh José wāt jumni át jumap wat jī. Jesús ā naáwát táutnit Josédh Bernabé wāt it búhdhap wat jī.

Ā wāt Bernabé “Cāacwādh tái weña teo wáacni”, Griego wéheatíh niijná it chājap wat jī. Caán Leví juma, Chipre quewadih bóo wat jī. 37 Pánihna, caanbút áih wápchidih át jíb chājap wūhup wat jī. Pánih jíb chāj wūhñit, caán jíbdi h Jesús ā naáwát táutnitdih wūhñit, bitadih át pāáat táutap wat jī.

5

Ananías ájeéh bóli Safirajih íyeeat

1 Bitabut Bernabé ā chājat pah ítih chājíhip wat yuh jī. Newé Ananías wāt jumni, yad Safira wāt jumni h wat jī. Queétoó íih wápchidih jíb chāj wūhñit, caán jíbdi h Jesús ā naáwát táutnitdih Ananías át wūhup wat yuh jī. 2 Obohjeéhtih, ā jíb chājna yuhna, bainíjeh ā wūhat pínahdih ubnit, nihat bíhdih caanjéh át ámohop wat jī. Páant ā chājachah ennit, yadbut mit jéihyep wat jī. Pánihna, bainíjeh ub bejnit, Ananías Jesús ā naáwát táutnitdih át juibí wūhup wat jī.

3 Páant ā yeeatdih Túini Espiritu ā jéihyanachah, Pedro Ananíasdih nin pah át niij júihñup wat jī:

—Ananías, nemépwā ī maáh Túini Espiritudih meemdíh át yeeat táutap wat. Pánihna, míih baácdih ma jíb chāj wūhna, caán jíbdi h meemjéh mat ámohop wat. 4 Ma jíb chāj wūhat pínah játi h, míih wápchijeh tigaá áti h jumap ta yuh caá. Pánihna, míih jíb tigaá áti h jumap. Páant, míih ā jumuchah yuhna, ¿dépanihna oboh ma yee? Jwiítidihjeh ma yeecan caá. Diosdih caá ma yeenap, át niijíp wat jī.

5 Páant ā niijíchahjeh, Ananíasboó át wun buugáp wat jī. Páant ā yapat doonádih joinít, nihat búdi it úumap wat jī. 6 Ā wunuchah ennit, japata áih bácahjidih yéguehíh pin, cāacdh ih yohopboó ub bejnit, caandíh it baad yóhop wat jī.

* 4:27 Is 52.13; Fil 2.7 * 4:32-33 Hch 2.44-45

7 Tres horas túttimah, Ananías áaji ā wānatjidih jéihcan, Pedro pebhna caántbut mit waád juibínap wut jī. 8 Páant mi waád juibínachah, Pedroboó nin pah caántdih āt niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Ñíih wápchidih ñi jīb chāj wāhuchah, bóo nit beé yeebdíh ī jīb chājap? āt niijp wut jī.

—Páant bóojeh tibeé jwiútdih ī jīb chājap be, mit niij jepahap wut yah jī.

9 —¿Dépanihna yeéb chénat pah Túini Espiritudih biíc yoobó ñi yee? Ma joyoó. Majeéh bóojidih baad yóh péanit, jwúub jūóhna, meemdíhbut míh bácahdih ī ub bejbipna caá, Pedro caántdih āt niijp wut jī.

10 Páant ā niijíhahjeh, caántbut mit wun buugúp wut jī. Pánihna, baad yóhñit japata caán mūudíh jwúub waád juibínit, míh bácahjidih enna, caántjidihbut ub bac bejnit, newéih bácahji pebhna ub juibínit, it baad yóhop wut jī. 11 Pánihna, Jesúihwā, nihat bitabut caán doonádih joinít, búdí it úmup wut jī.

Jesús ā naáwát tútnit wunnitdih ī booaat

12 Jesús ā naáwát tútnit Dios ā wēpatjīh dawá cāacwādih it booa júutup wut jī, “Dios wēpni ā jumna caá”, ī niiját pínah niijná. Queét Jesúihwā Dioíh muú Salomón ā chājat tútni coahjidih ipī míc wáacap wut jī. 13 Bitā ī yéejat peéh chājatdih úmna, queét pebhna bejcan yahna, “Queét túnit caá”, cāacwā ipī niijp wut jī. 14 Neoná, yaádhbut, chah dawá Jesúsdi h it jepahap wut jī. 15 Pánihna, tubúp chūáhnitdih Pedro ā teo jáha booaat pínah niijná, ī chéenwā queétdih ī lajatjīh namá jwéejdih ipī ub juibí jwejep wut jī. Bitā ā maj juibícannitboó boóhna, Pedroíh dadahjeh buug lájat it náahap wut jī. 16 Jerusalén tútchi pehbhit

jumni tútchinadi h moón tubúp chūáhnitdih, nemép jumnitdihbut it ub juibínap wut jī. Pánihna, queét nihatdih it táí booa beedánap wut jī.

Jesús ā naáwát tútnitdih bita yeejép ī chājat

17 Pedrowādih dawá cāacwā ī péenachah enna, sacerdotewā ī maáh, ájeéh jumnit saduceowābut Pedrowādih búdí it íjip wut jī. 18 Pánih íjñit, Jesús ā naáwát tútnitdih teonit, nemat mūúboó it nemep wut jī. 19 Chei Dioíh ángelboó ī nemnitjidih āt wāt bacanap wut jī. 20 “Dioíh mūuná ñi bejeé. Caán mūuná juibínit, ded pah Diosjeéh ī táí jumat pínahdih cāacwādih ñi táí bohénaá”, ángel queétdih āt niijp wut jī.*

21 Páant ā niijíhah joinít, baabáchah, Dioíh mūuná waad béjñit, ángel ā niijátji pah cāacwādih it jwúub bohénap wut jī.

Caán yeó jáapjeh judíowā ī maáta míc wáacñit, Jesús ā naáwát tútnit nemat mūúboó jumnitjidih soldadowā ī maátadi h itih ub júúwát tútup wut yah jī. 22 Obohjeéhtih, nemat mūuná juibínit, queétdih it bid juicáp wut jī. Pánih bid juicánjeh, maáta pebhna jwúub bejñit, nin pah queétdih it niij naáwáp wut jī:

23 —Nemat muú jéc buujcánni yah beé. Caán nemni jécdi h wapnit ī pái ñuhna yah beé. Páant ī pái ñuhuchah yahna, caán jécdi h wátnit, jwí enechah, jwí nemnitji ī wihcap be, it niijp wut jī.

24 Páant ī niijíhah joinít, Dioíh mūudíh wapnit soldadowā ī maáh, sacerdotewā ī maátabut it joí wáhi bejep wut jī. “¿Dépah caá ī toáhi queét pánihna?” queétjeh it míc niijp wut jī. 25 Páant ī míc niijíhahjeh, biíh ī pebhna juibínit, queétdih nin pah āt niij naáwáp wut jī:

—Yeéb ñi nemnitji Dioíh mūuná cāacwādih jwúub bohéna beé ī

* 5:20 Jn 11.25; 14.6; Ro 6.4

chājap be. Ñi enbi jwuhúú oboh, át niijíp wut jī.

²⁶ Páant ā niijíchah joinít, soldadowā ī maáh, áih soldadowājīh bejnit, Jesús ā naáwát tútntidih ít jwúub tewep wut jī. Obohjeéhtih, cāacwādhíh úumna, maonít déeji maocanjeh, queétdih ít teo bejep wut jī. “Nítidih jwī puñuchah, cāacwāboó jwiítidih jeejīh ī yohbipna nacaá”, queét soldadowā ít niij jenah joyóp wut jī. ²⁷ Queétdih ub bejnit, Jesús ā naáwát tútntidih maáta pebhna ít ub juibínap wut jī. Pánih ub juibínachah, sacerdotewā ī maáh queétdih nin pah át niij jaiñhup wut jī:

²⁸ —Yeébdíh tūbit wutnit, ‘Jesús ded pah ā chājatjidih ñi bohéca bojoó’, jwī niijíp yah be. Obohjeéhtih, páant jwī niijíchah yahna, yeéboó nihat Jerusalén tútchidih moondíh ñi bohéna caá. Jesúsdi h jwī mawatji waó jīb jwiítidih peéh chājat náahna, pánih naóhna caá ñi chājap, át niijíp wut jī.*

²⁹ Páant ā niijíchah joinít, Pedroboó bita Jesús ā naáwát tútntit biícidih nin pah ít niij jepahap wut jī:

—Diosboó jwiítidih ā naáwát tútup be. Pánihna, caandíh jepahnit jumna, ñi naáwát tútcatdih jwī jepahcan niít. ³⁰ Jwī nuowā ipī wéini Dios Jesúsdi h át boonanap tajī. Caandíhjuh tibeé yeéb cruzboó péoh dodhnit, ñi mawat tútup jī. ³¹ Jesúsdi h ‘Caán táini caá’, niijnít, Dios caandíh maáh át waadánap wut jī. Pánih maáh waadánit, ā jéihyepmant bóo buwámant át chūdat tútup wut jī. Jwiít cāacwā jwī yéejat peéh chājat déejidih táí ubni pínah Jesúsdi h át jummat tútup wut jī. Jwiít judíowā jwī yéejatdih cádahnit, jwī túut nuumáchah, jwī yéejatdih ā yohat pínah niijná, páant át chājap wut jī. ³² Pánihna, jwiítboó Jesús páant ā jummatdih ennitji,

Táini Espíritu ā wēpatjīh caandíh jwīpī naóhna caá. Det ā wutatdih jepahnitdih Dios Táini Espíritudih biíc yoobó ā wāhna caá, queétdih Pedro át niijíp wut jī.

³³ Páant ā niijíchah joinít, chah íjnit, queét Jesús ā naáwát tútntidih maáta ítih mao yohíhip wut yah jī. ³⁴ Obohjeéhtih, Gamaliel, fariseowā poómpdih bóo, queétdih át mao yohat tútcap wut jī. Caán Moisés ā wutatjidih bohéni ā jumachah, cāacwā caandíh “Caán táí chājni caá”, ipī niijíp wut jī. Pánihna, caán Jesús ā naáwát tútntidih soldadowādhíh át ub bac bej jwahat tútup wut jī. ³⁵ Páant ī ub bac bej jwahat túttimah, maátadi h Gamaliel nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Yeéb wā déewāá, ñi maona chaáh buca. Ñi táí jenah joi jwáhuú. ³⁶ Teudajidih ñi náhninaá. ‘Weém cāacwādhíh táí waóhni caá wā jumap’, caanjéh cāacwādhíh át niijíp wut yah jī. Pánihna, dawá, cuatrocientos ájeéh ī péenap yah be. Obohjeéhtih, bitaboó caandíh ī mao yohochah, ájeéh péenitji ī bej peét bejep be. Buu queéti jī wihcan caá. ³⁷ Túttimah, cāacwādhíh ī jenah enat láa Galilea baácdih bóo Judas wut jumniiji Romano cāacwā ī maátadi h yohíhna, ájeéhbut dawá ī péenap yah be. Obohjeéhtih, bita caandíh ī mao yohochah, nihat áihwābut ī bej peét bejep be. ³⁸ Páant niijná, yeébdíh nindih naóhna caá wā chājap. Nit Jesúsdi h doonádhíh bohénitdih páantjeh ñi enah bojoó. Í bohéat Dioíh nihcan, Teudaji ā bohéat buúdat pah ā buú bėjmina caá. ³⁹ Obohjeéhtih, nin Dios ā bohéat yoobát ā jumachah, queétdih ñi jéih cádahat tútcan niít. Páant ñi cádahat túttna, yeéb Diosjīh múc maona caá ñita chājap taga, Gamaliel át niijíp wut jī.

⁴⁰ Páant ā niijíchah joinít,

“Yoobópdihi tiguaá”, maáta ït niij jenah joyóp wut jï. Pánih jenah joinít, Jesús ã naawát túatnitdih ït jwúb bid bojop wut jï. Páant ï jwúb waád jubínachah, queétdih ït puñat túutap wut jï. Páant ï pui péanachah, “Jesúih doonádih yeéb ñi jwúb bohéca bojoó”, niij jaih péanit, queétdih ït bejat túutap wut jï.

41 Páant ï bejat túutachah joinít, ït jwúb bac bejep wut jï. Jesúihwã ï jumát júb, yeejép yapna, búdi ït weñep wut jï. 42 Pánihna, yeó jáap jumát pah Dioih muúboó, ïih muunáboobát “Jesús Dios ã wahni Cristo ã jumna caá”, ïpi niij naóh bohénap wut jï.

6

Siete teo wáacnit pínahdih Jesúihwã ï ñíwat

1 Caán láa Jesúih doonádih bohénit ït dao béjep wut jï. Pánih dao béjna, Jesúihwã mícjeh jumna yahna, ït míc jaihñup wut jï. Biquína judíowã jumna yahna, Griego wéheatdih wéhenit ït jumap wut jï. Queétoó ïjeéh éemp wunnit yaáhdih yeó jáap jumát pah ïih jeémátdih ï túi biic yoobó wéh jeémpcah enna, Hebreo wéheatdih wéhenitdih ït jaihñup wut jï. 2 Páant ï míc jaihñachah jéihnit, Jesús doce ã naawát túatnitboó bita áihwádih bid bojnit, nin pah ït niij naawáp wut jï:

—Dios naawátdih bohéat jwíih tewat ã jumachah, jeémátdih jwí jéih páahcan caá. 3 Pánihna, jwí déewáá, siete neonádih ñi ñíwí, jeémátdih páahnit ï jumát pínah ni-ijná. Bitá queétdih ‘Táinit caá’, ï niijnít, Túini Espiritu ã wépat búdi jumnit, túi jenah joinít dih ñi bidíi. 4 Obohjeéhtih, jwiitboó yeó jáap jumát pah Diosdih uábhnit, ã naawátdih jwí bohébi-pna caá, ït ni-ijp wut jï.

5 Páant ï niijchah joinít, “Jáa. Páant tíi jwí chájap”, nihát Jesúihwã ït niij jepahap wut jï. Pánihna, Esteban, Jesúsdihi tái jenah joinít, Túini Espiritu ã wépat búdi jumnidih ït ñíwip wut jï. Bitadihbut ït ñíwip wut jï. Nin caá ï wátna: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas, Nicolás. Caán Nicolásboó Antioquía tútchidih bóo judío nihcan yahna, judíowã ï bohéatdih joiná, ïjeéh waadni át jumap wut jï. 6 Páant ï ñionitdih Jesús ã naawát túatnit pebhna ït ub jubínap wut jï. Queét ï ub jubínachah ennit, ï ñionitdih teo jáhanit, ït uábap wut jï, Dios queétdih ã tái teo wáacat pínah ni-ijná.

7 Pánihna, caán baácdih moón Dios naawátdih chah dawá jéihnit ï jumachah, Jerusalén tútchiboó jumnit Jesúihwã ït dao béjep wut jï. Sacerdotewábut dawá túat nuumnít, Jesúihwájeéh ït waadáp wut jï.

Bitá Estebandih ï tewat

8 Esteban, caandih Dios búdi ã teo wáacachah, ã wépatjéh dawá láa jwiit cáacwã jwí jéih chájca naáhdih át cháj júutap wut jï. Páant ã cháj júutachah ennit, cáacwã Jesúih doonádih chah ït joíhip wut jï. 9 Obohjeéhtih, biquína judíowã ï míc wáacat muúdh moón caandih ït jaihñup wut jï. Queét Teo Wáhnitji wát jumni poómp ït jumap wut jï. Cirene tútchidih moón, Alejandría tútchidih moón, Cilicia baácdih moón, Asia baácdih moón ït jumap wut jï. Queét wut jï Estebandih jéihnit ït jumap wut jï. 10 Pánihna, Esteban Túini Espiritu ã wépat búdi jumnit, tái jéihni jumna, ã wéhenachah joinít, queétoó caandih biic yoobó ït nihcap wut jï. 11 Biic yoobó nihcan, íjna, bitá ï yee naawát pínah niijná, ït júb wáhpap wut jï. Páant ï yeeat túutachah joinít, nin pah ït niij naóh yacap wut jï: “Esteban Moisés

ã watatjidih Diosdihbut yeejép ã wéhenachah, jwī joyóp be”, ït niij yeenap wat jī. ¹² Páant ï niijchah joinít, cáacwā, Moisés ã watatjidih bohénit, bita waóhntibut Estebandih ït ïjip wat jī. Pánih ïjnit, caandíh teonit, ï maáta pebhna ït ub bejep wat jī. ¹³⁻¹⁴ Queét ï yeeat túutnitjī nin pah ï maátadih ït niij yeenap wat jī:

—Nin yeó jáap jumat pah Dioih mūdih, Moisés ã watatjidihbut yeejép ãpī wéhenap be. Nin pah ã niijchah, jwiit jwī joyóp be: ‘Jesús Nazaret tátchidih bóo Dioih mūdih ã yohbipna caá. Moisés ã watatjidihbut ã jwáub túut nūambípna caá’, Esteban ã niijíp be, ït niijíp wat jī.

¹⁵ Nihat caanjíh chúdnit Estebandih ï enechah, ãih móot ángelíh móot panih yeh iigni át jíghop wat jī.

7

Esteban ã míc jãh niiját

¹ Sacerdotewã ï maáh nin pah Estebandih át niij wábh joyóp wat jī: “¿Nit ï niiját yoobópdihi niit?” át niijíp wat jī.

² Páant ã niijchah joinít, Estebanboó nin pah caandíh át niij jepahap wat jī: “Wã déewáá, behnitbut ñi joyoó. Weemdíh ï naóh yacat yoobópdihi nihcan caá. Ded pah Moisés ã chãjatjidih yeéb ñi jenah joyát pah weembút biic yoobó wã jenah joiná caá. Ded pah jwī nuowã ï chãjatjidihbut biic yoobó wã jenah joiná caá. Jwī nuo Abrahamji Mesopotamia baácdih ã jumuchah, Harán baácboó ã bejat pínah jãtih, Dios nihat jéihni jumna, caandíh át jíghop wat jī. ³ ‘Meém míih baácdih ma déewádhbut ma cádah bejeé. Páant ma bejchah, wã ñioni baácna meemdíh wã waóhbiipna caá’, Abrahamjidih Dios

át niijíp wat jī.* ⁴ Páant ã niijchah joinít, Abrahamji Caldea baácmant át numah júúwáp wat yah jī. Pánih yúup júóhntit, Harán baácna joinít, ït chão jwáuhap wat jī. Behe ã wunat túttimah, nin jwī jumni baácdih Dios Abrahamwãjidih át júúwát túutap wat jī.* ⁵ Obohjeéhtih,

Abrahamji Dios ã naóhni baácdih ã juyúchah yuhna, ãih baác pínahdih caandíh át wãh jwuhcap wat jī. Jibnitjeh ït jumap wat jī. Abrahamji ã weh wíh jwuhcah, Dios caandíh nin pah át niij naáwáp wat jī: ‘Meemdíh, ma jumenádhbut nin baácdih wã wãhbiipna caá’, át niijíp wat jī.* ⁶ Túttimah,

ma jumená bíih baácna bejnit, caán baácdih moónjeéh jumna, queétdih teo wãhntit ï jambipna caá. Pánihna, cuatrocientos jópchi ma jumenádh yeejép ï chãjbiipna caá. ⁷ Obohjeéhtih, páant ï chãjat jíb, weém caán baácdih moondíh wã peéh chãjbiipna caá. Páant wã

peéh chãjat túttimah, ma jumená nin baácna ï jwáub juibipna caá, páant muntih. Pánih jwáub joinít, weemdíh jepahnit, ï wéi wábhbiipna caá’, Abrahamdih Dios át niijíp wat jī.* ⁸ Páant niijnít, Dios nin pah caandíh át jwáub niij naáwáp wat jī: ‘Weém wã niijátjidih wã náhnat pínah, yeebbát ñi náhnat pínah niijná, nin pah ñi chãjaá: Quehli nah yapat chóodih ñi bóod yohoó. Meém mícjeh, ma jumenábut biic yoobó bóodnit ñi jumúé’, át niijíp wat jī. Pánihna, Abraham áa Isaacdih mi weép jumuchah, ocho yeó jáap túttimah, ãih quehli nah yapat chóodih Abraham át bóod yohop wat jī. Túttimah, Isaac Jacob pínahdih át weh jumap wat jī. Pánihna, Jacobboó docewã át weh jumap wat jī. Queét doceboó jwī

nuowã pínah ït jumap wat jī.*

* 7:3 Gn 12.1 * 7:4 Gn 11.31; 12.4 * 7:5 Gn 12.7; 13.15; 15.18; 17.8 * 7:7 Gn 15.13-14;

Ex 3.12 * 7:8 Gn 17.10-14; 21.2-4; 25.26; 29.31-35.18

9 “Queét jwī n̄owā ĩ úud Josédih ijnit, caandih yohna, Egipto baácna bejnitdih ĩt jīb chāj wāhup wat jī. Páant ĩ jīb chāj wāhniĳi ā moh yéjechah enna, Dios Josédih āt táı teo wáacap wat jī.* 10 Páant ā teo wáacachah, José táı jenah joini ā jumuchah, Faraón Egipto baácđih moón ĩ maáhboó Josédih āt wēi enep wat jī. Diosboó caandih páant āt wēi enat túatup wat jī. Pánih wēi ennit, Faraón Josédih ni-hat Egipto baácđih moondih tewat watni maáh pínah āt waadánap wat jī. Ā pebh moondihbut maáh āt waadánap wat jī.*

11 “Caán láa Egipto baácboó Canaán baácboóbút mah ā b̄ugcáh, caán baácndih moón t̄ubit ĩt moh yéjeĳ wat jī. Pánihna, jwī n̄owābut jeémát ĩt jéih bid juicáp wat jī.* 12 Egipto baácboó jeémát jumat doonádih joinit, Jacob ā wehdih neoh āt jwíih wah bojop wat jī. 13 Túttimah ā jwúb wahachah, Egipto baácboó ĩ juibínachah, ‘Weém ñi úud tigaá’, José ā úud jeñénadih āt niĳíp wat jī. Pánihna, Joséboó ā déewādih ā maáh Faraóndih āt júatup wat jī.* 14 Túttimah, José ā ĩp Jacobdih ā déewādihbut āt bidip wat jī. Ā déewā setenta y cinco cāacwāĳeh ĩt jum jwuhup wat jī.* 15 Ā wāúh ā bid bojochah joinit, Jacobwā ā wāúh pebhna Egipto baácboó ĩt beĳep wat jī. Caanná juibínitĳi ĩt b̄udúp wat jī.* 16 Jacob ā n̄o Abraham Hamor báadhda wehdih Siquem wūt jumni baácboó ĩ wanuchah ĩ yohat pínahdih ātát jīb chāĳap wat jī. Pánihna, Abraham ā jīb chāĳniĳi baácboó Jacobih b́acahjidih ub bejnit, ā wehboó ĩt yohop wat jī.*

17 “Túttimah, ‘Nin baácđih yeebđih wā wāhĳipna caá’, Dios

Abrahamdih ā niĳátĳi pah tóah júuwáchah, Egipto baácboó jwī déewā ĩt cāac poonap wat jī. 18 Egipto baácđih ĩ jumuchah, biih maáh Faraón ĩ niĳni, āt túat n̄umúp wat jī. Caán Faraónboó ded pah José ā chāĳatjidih āt jéihcap wat jī.* 19 Pánih jéihcan, jwī n̄owādih yeeĳep chāĳna, ĩ weh jáap túhñitdih āt mao yohat túatup wat jī.* 20 Páant ā yapat cātíh, Moisés pínah ā cāac jumuchah, Dios caandih āt táı wēi enep wat jī. Pánihna, ā mána tres widh caanbítđih júatcanĳeh, ĩih muúboó ĩt táı bih bíbohōp wat jī.* 21 Pánihat túttimah, Moisésdih muúboó jéih bíbohcan, ā mána caandih muĳboó ĩt pahanap wat jī. Páant ĩ pahanidih Faraón n̄um bid juí, ub aab béjnit, mi wāúh pah mit behanap wat jī.* 22 Egipto baácđih moón táı jéihñitíhđih Moisésdih ĩt bohénap wat jī. Pánihna, caán maáh wāúh pah āt jumap wat jī.

23 “Túttimah, caán cuarenta jópchi bíbohñit, ā déewā judíowādih enedih āt beĳep wat jī. 24 Pánih enedih juibina, Egipto baácđih bóo judíodih yeeĳep ā chāĳachah, Moisés āt enep wat jī. Páant ā chāĳachah ennit, ā déedih teo wáacadih beĳna, Egipto baácđih bóodih āt mao yohop wat jī. 25 Pánih chāĳna, ‘Wā déewā ĩ déedih wā teo wáacachah enna, “Dios jwíútdih táı ubni pínah āt wahap taga”, ĩ niĳ jenah joibípna caá’, Moisés āt niĳ jenah joyóp wat yuh jī. Obohĳeéhtih, queétoó páant ĩt niĳ jenah joicáp wat jī. 26 Biih yeó jáapđih chénewā ā déewā ĩ míc mawachah, Moisés āt enep wat jī. Pánih enna, ‘¿Yeéb bícwāĳeh dépanih míc mao tigaá ñi chāĳ?’ queétdih āt niĳíp wat yuh jī. 27 Obohĳeéhtih, páant ā niĳíchah joinit, ā déedih yeeĳep chāĳniboó

* 7:9 Gn 37.11,28; 39.2,21 * 7:10 Gn 41.39-41 * 7:11 Gn 42.1-2 * 7:13 Gn 45.1,16 * 7:14 Gn 45.9-10,17-18; 46.27 * 7:15 Gn 46.1-7; 49.33 * 7:16 Gn 23.3-16; 33.19; 50.7-13; Jos 24.32 * 7:18 Ex 1.7-8 * 7:19 Ex 1.10-11,22 * 7:20 Ex 2.2 * 7:21 Ex 2.3-10

Moisésdih át ub too yoh bojop wut jī. ‘Meém jwī maáh nihcan, jwiít dih watni nihcan caá. ²⁸ ¿Jwīin Egipto baác dih bóodi h ma mao yohatji pah weemdíhbut mao yohíh níit ma chājap?’ át níj jūihñap wut jī. ²⁹ Páant ā niijíchah joí wáhi bejnit, Moisés Madián baácboó át jweí béjep wut jī. Caanná jweí juibíniji áa jumnit, chénewā át weh jamup wut jī.*

³⁰ “Madián baácboó Moisés cuarenta jópchi jumna, muú wihcapboó Sinai jee pébh jumnit, máa chálíh iigni panihnidih át enep wut jī. Caán iigát panihat cātíh ángelboó caandíh át jígo hop wut jī. ³¹ Páant ā jígo hochah, Moisés át en wáhi bejep wut jī. Páni h en wáhi bejna, caán máa chálíh iigni panihni pehbhit enedih ā bejchah, Dios caandíh nin pah át níj naáwáp wut jī: ³² ‘Weém Dios caá. Weemdíh jeh caá ma nuowā, Abraham, Isaac, Jacob í túi wēi úbáp’, át niijíp wut jī. Páant ā niijíchah joinít, Moisésboó méménit, úmna, át en ñahacap wut jī. ³³ Páni hna, Dios nin pah caandíh át jwúub níj naáwáp wut jī: ‘Buu wā pebh ñahna, míh zapatosdih waícanjeh ma too dugú. ³⁴ Wíih cāacwā Egiptoboó jumnit, yeejé yapna, tubit moh yéejnit í juñá chah, wā joiná caá. Páant í juñátdih joinít, queétdih teo wáacat náahna, Egipto baácboó meemdíh wahat túut niijná, ma pebh wā dei jūúwáp be. Páni hna, buu conboó ma jwúub bejeé’, Dios Moisésdih át niijíp wut jī.*

³⁵ “Í náahcannijidih yuhna, í maáh pínah, queétdih túi ubni pínahdih Diosboó át wah jwúuba bojop wut jī. ‘Meém jwī maáh nihcan, jwiít dih watni nihcan caá’, í jāh niijéhnijidih Dios Egipto baácboó át wah bojop wut jī,

queétdih ā numah bac jūúwát pínah niijná. Páni h wahna, Moisésdih teo wáacni pínah máa chálíh iigni panihni cātíh jumni ángeldihbut Dios át wahap wut jī. ³⁶ Páni hna, Egipto baácboó jumnitji judíowādih Moisés át numah jūúwáp wut jī. Egipto baácboó caán Moisés Dios ā wēpatdih át jwíih júut waáwáp wut jī. Túttimah, Muj Mac Duani wút jumni boó át jwúub júutap wut jī. Túttimah, muú wihcapboobút cuarenta jópchi í jamuchah, Dios ā wēpatdih páant āpí júutap wut jī.* ³⁷ Caán Moisésboó judíowādih nin pah át níj naáwáp wut jī: ‘Weém wā nihah pah maníh Dios naáwátdih naóh yapani pínahdih yeebdíh ā wahbipna caá. Caán ñijeéh ā jumbipna caá’, Moisés queétdih át niijíp wut jī.* ³⁸ Moisés muú wihcapboó jwí nuowā bíicdih át jamup wut jī. Sinai wút jumni jeená caandíh naóhniji ángeljeé hbut át jamup wut jī. Íjeéh jumnit, Dios ā watatdih Moisésboó át naóh yapanap wut jī, caandíh jepahnit, Diosjeéh í túi jumat pínah niijná. Jwiítbut jwí joyát pínahdih át naáwáp wut jī.*

³⁹ “Páni h jūóhnitji muú wihcapboó jumna, Egipto baácboó jwúub bejínna, Moisésdih náahcan, jwí nuowā ā watatdih ít yap yohop wut jī. ⁴⁰ Páni h yap yohna, Moisés úud jeñé Aaróndih nin pah ít niijíp wut jī: ‘Jwiít dih waóh nit pínah Dios panihnitdih ma pāp wáhuú. ¿Egipto baácboó jwí jamuchah, jwiít dih numah jūóhni Moisés ded pah tigaá át bej?’ ít niijíp wut jī.* ⁴¹ Páant niijnít, queét momo jwi wúuh pah jígo hndih orojíh ít pāpap wut jī. Páni h pāp péanit, queét nuñápdih mao ub jūóh nit, í pāpnidih cáo wá hna, búdí ít weñep wut jī.* ⁴² Páant í pāpnijidih í weñechah

* 7:29 Ex 2.11-15; 18.3-4 * 7:34 Ex 3.1-10
8.15,18 * 7:38 Ex 19.1-20.17; Dt 5.1-33

* 7:36 Ex 7.3; 14.21; Nm 14.33 * 7:37 Dt
7:40 Ex 32.1 * 7:41 Ex 32.2-6

ennit, ‘Weemdih yohnit, cáiwādh, widhdih, yeodihbut ī wēi dāhwa naáh’, niijnít, Dios queédih ātih yohop wut yuh jī. Páant ī chājatjidih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

‘ “Yeéb weemdih yeejép ñi chājav be. Múú wihcapboó cuarenta jópchi jumna, yeéb judíowā nuñúpwādh mao cáonit, weemdih wāhna, ñita tái chāj tagaá. Obohjeéhtih, weémboodih ñi náhnicap be.

43 Pánih náhnican, Móloc wūt jumnidih wēinit, āih muudih ñi bíbohóp jī. Bíih cái Refán wūt jumni, caan páh jíghni yeéb ñi pāpni dahdihbut ñi weñep be. Pánihna, yeebdih peéh chājna, yuúp Babilonia baácboó wā wahbipna caá”, Dios ā niijná caá’, āt niij daacáp tajī. (Am 5.25-27)

44 “Jon jātih moón jwī nuowā muú wihcapboó jumna, Dios íjeéh ā jumát pínah niijná, nuñúpwādh í chājni muudih ít bíbohóp wut jī. Caán muudih Dios ā niijátji pah bíic yoobó Moisés āt chājav wut jī. Caán muú díitboó Dios ā wutat daacni jeé naaná āt jumap wut jī.* 45 Pánihna, queédih Dios ā naóhniini nin baácđih jaíná, Josué jwī nuowā bíicđih caán muudih ít ub juyúpw wut jī. Páant í ub juyúchah, Dios queédih teo wáacna, caanjih jumnitjidih āt yohop wut jī. David ā jum láabut caán muudih ít bíboh jwuhap wut jī.* 46 Pánihna, caandih Dios ā tái weñechah jéihnit, caán íjeéh ā jumát pínah muudih chājihna, David Diosđih ātih wúbúpw wut yuh jī.* 47 Obohjeéhtih, páant ā wúbúchah yuhna, ā wunat táttimah, ā wūáh Salomónboó Diođih muudih āt chājav wut jī.* 48 Pánih chājna yuhna, Diosboodih cáacwā í chājni muudih í jéih nemcan caá. Páant

niijnít, Dios naáwátdih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

49 ‘ “Japboó wā chúdat panihni caá. Caánboó chúdna, nihatđih wā wutna caá. Pánihna, noónboó wíh jícha wā chāi chúdat panihni caá. Pánih chāi chúdna, chah wēpni wā jumna caá. Weém Dios caá. Páant wā jumachah, wíh muú pínahđih ñi jéih teo wāhcan caá. Wā chooát pínah muudih wā náahcan caá.

50 Weemjéh nin baácboó nihatđih wā chājav jī”, Dios ā niijná caá’, āt niij daacáp tajī. (Is 66.1-2)

51 “Jwī nuowāji í yap yohat pah mantih yeebbát Diosđih ñi yap yohna caá. Dios naáwátdih joiná yuhna, yeéb yehna joyáh bojnit Túini Espíritudihbut yehna ñi niijná caá.* 52 Jwī nuowāji Dios naáwátdih nihát naóh yapanitđih yeejép ít chājav wut jī. ‘Táttimah túini yoobát ā jéohbipna caá’, queét í niij naáwáchah, jwī nuowā ít joijí ta yuh caá. Obohjeéhtih, páant niij naóhnitjidih ípí mao yohop wut jī. Pánihna, ‘Túini yoobát ā jéohbipna caá’, í niijnáji Jesúsđih yeebbát ñi mawap be. 53 Dios ā wutatđih ángelwā Moisésđih ít naóh yapanap wut yuh jī, jwí joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, í wutatjidih jwí bíbohna yuhna, yeebboó caandih ñi yap yohna caá”, Esteban āt niijíp wut jī.

Estebandih jee dáhnajih í yoh mawat

54 Páant ā niijichah joinít, queétoó tubit ít íjip wut jī. Pánih íjna, um náah jumnit ít jíghop wut jī. 55 Páant í íjichah yuhna, Túini Espiritu caandih búdí ā teo wáacachah, japboó chéi en ñahanit, Dios ā yeh iigátdih, Jesús Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā

* 7:44 Ex 25.9,40 * 7:45 Jos 3.14-17 * 7:46 2S 7.1-16; 1Cr 17.1-14 * 7:47 1R 6.1-38; 2Cr 3.1-17 * 7:51 Is 63.10

ñuhachahbut Esteban át enep wut jĩ.

56 —Ñi enee! Jeáboó jéweat panihni ã jumachah, Jesús nihát cáacwã úud jeñé, Dios ã jéihyemant bóo buwámant ã ñuhachah, wã enna caá, át niijíp wut jĩ.

57 Páant ã niijíchah joinít, queét tubit íj yapna, ñáacnit, íih molítidih nem teo, ñáo ñah bejnit, caandíh ít tewep wut jĩ. 58 Pánih teonit, caán tútchimant wái bac bejnit, jee dáhnajíh ít yoh mawap wut jĩ. Páant í yohat pínah jãtíh, jíh í duoní yégueh chóonadih tóo dug jwejnít, jáap beh tóahni Saulo wãt jumnidih ít wapat túutap wut jĩ.

59 Estebandih jeejíh í yohochah-jeh, “Maá Jesús, wíih caolihdih ma ubuú”, át niijíp wut jĩ.* 60 Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnit, “Maá, weemdih yeejép í chãjachah yuhna, queétdih ma peéh chãjca bojóó”, niijnít, át wunah bejep wut jĩ.*

8

Saulo Jesúhwãdih yeejép ã chãjat

1-2 Bitã Jesúhwã Estebanjidih baad yóhna, búdí ít juñúp wut jĩ. Obohjeéhtih, Sauloboó Estebandih í mawachah enna, “Táina caá”, át níj jenah joyóp wut jĩ. Caán yeo jáapjeh Jerusalén tútchidih jumnit Jesúhwãdih eníhcan, yeejép ít chãj jwíhip wut jĩ. Páant í mao jwíhichah, Jesúhwã Jerusalén tútchimant Judea baác, Samaria baácnaabut yuúp ít jweí peét bejep wut jĩ. Jesús ã naáwát túutnit pohba ít bejcap wut jĩ. 3 Pánihna, Sauloboó Jesúhwãdih eníhcan, queétdih yeejép chãjna, íih munádhíh waadnít, neonádhíh, yaádhíhbut teo wái bacnit, nemat muáboó ãpí nemat túutap wut jĩ.*

Felipe Samaria baácboó Jesúh doonádhíh ã bohéat

4 Pánih jweí peétnitji í juibíni tútchinadih moondíh Jesúh táini doonádhíh ípí naáwáp wut jĩ.

5 Samaria baácboó jumni chah búdí tútchina juibínit, Felipebut caán tútchidih moondíh Jesúh táini doonádhíh át naáwáp wut jĩ.

6 Páant ã naáwáchah joinít, Dios ã wēpatjíh jwiít cáacwã jwí jéih chãjca naáhdíh ã chãjachah ennit, caanjíh moón dawá ít táí joyóp wut jĩ. 7 Dawá nemép jumnit ã pebh í juibínachah, nemépwãboodíh ãpí bac bejat túutap wut jĩ. Páant ã bac bejat túutachah joinít, nemépwã ñáacnit, ípí bac bejep wut jĩ. Dawá jéih wálicannitdih, jéih bejcannitdihbut ãpí boonanap wut jĩ. 8 Páant ã chãjachah enna, caán tútchidih moón búdí ít weñep wut jĩ.

9 Caán tútchidih bóo Simón wãt jumni, jíohni át jumap wut jĩ. Pánihna, caán tútchidih moondíh jíohnit ded pah í chãjatdih ãpí chãj júutap wut jĩ. Páant ã chãjachah enna, caanjíh moón en wáhi bejnit, Simóndih ít úumap wut jĩ. Nin pah ãpí niijíp wut yah jí: “Weem pah jéihni bitã wihcan caá. Dedé weemdíh judhcan caá”, át niijíp wut jĩ.

10 Páant ã chãjachah enna, “Nin Dios pah muntíh wēpat bíbohni caá”, cáacwã í maáta bícdíh ít niijíp wut yah jí. Queét nihát caandíh ít táí joi jwáhup wut jĩ.

11 Páant ã chãjatjíh queétdih maatápdih át júutap wut jĩ. Páant ã chãj júutachah enna, queétoó wáhi bejnit, caandíh ít táí joyóp wut jĩ. 12 Obohjeéhtih, caandíh í joyóchah yuhna, Felipeboó Dios maáh ã jumatdih, Jesucristoíh táini doonádhíhbut ã naáwáchah joinít, Simóndih cádahnit, Felipeboodíh ít joyóp wut jĩ. Pánih táí joinít, í jepahachah enna, Felipe neonádhíh, yaádhíhbut át daabánap wut jĩ.

13 Simónbut Felipe ã naáwáchah

* 7:59 Sal 31.5; Lc 23.46 * 7:60 Lc 23.34 *

8:3 Hch 22.4-5; 26.9-11

joinít, Jesúsdiñ ã jepahachah, caandíhbut át daabánap wat yuh jĩ. Páant ã daabáát túttimah, Felipejeéh caanbút át péenap wat jĩ. Felipe Dios ã wépatjĩh chãj júttnit, tubúp chãúhñitdih ã túi boonanachah enna, Simón át en wáhi bejep wat jĩ.

14 Samaria baácdih moón Dios naáwát dih ĩ túi jepahat dooná Jerusalén tútchina Jesús ã naáwát túttnitdih át juibínap wat jĩ. Páant ĩ jepahat doonádih joinít, Pedro, Juan bíicdih, Samaria baácna ĩt wahap wat jĩ. 15 Pánih caanná juibínit, Pedrowã Jesúsdiñ jáap jéihñitdih Diosdih ĩt wúbúp wat jĩ, Túini Espíritu ã wépat queétdih ã jumat pínah niijná. 16 Queét Samaria baácdih moón Jesúíhwã ĩ jumat jútatat pínah niijná, queétdih Felipe átát daabánap wat jĩ. Jesúsdiñjeh ĩt jéih jwuhup wat jĩ. Obohjeéhtih, caán láa, Túini Espíritu ã wépat queétdih át wih jwuhcap wat jĩ. 17 Pánihna, Pedro Juanjĩh Samaria baácdih moondih ĩ teo jáha wúbúchah, Túini Espíritu ã wépat queétdih át jum jwíhip wat jĩ.

18 Pedrowã ĩ teo jáha wúbúchah, Túini Espíritu ã wépatjĩh mácah wéheatjĩh ĩ wéhenachah, Simón át enep wat jĩ. Pánih ennit, Pedrowã ĩ wépat déedih náahna, dinerojĩh átih jíb chãjĩhip wat yuh jĩ.

19 —Weembút cáacwádih wã teo jáha wúbúchah, Túini Espíritu ã wépat queétdihbut ã jumat pínah niijná, weemdiñbut ñi wépat déedih ñi wáhuá, át niijíp wat yuh jĩ.

20 —Míih dinerojĩh Dios ã wépatdih ma jíb chãjĩhat yeejép caá. Pánihna, caandíh ma jíb chãjĩhat peéh míih dinero bíicdih iiguípna ma bejeé. 21 Dios ã enechah, ma jenah joyát yeejép ã jumna caá. Nindih jwiít jwĩ chãjat pah meém chãjni pínah niican caá. 22-23 Wépatdih tabit en ñinahñit, tabit ĩj yaicánniabeñ caá. Pánih

jumna, yeejépdih ma jéih cádahcan caá. Yeejép ma jenah joyátdih Dios ã yohat pínah niijná, caandíh ma wúbú. Páant ma chãjachah enna, caán ma yéjatdih áta yoh tagaá, Pedro jióhni Simóndih át niij jáiñhup wat jĩ.

24 —Weemdiñ yeéb Diosdih ñi wúbú, ma niijípboó wã bejcat pínah niijná. Caán waó jíb iiguípna wã bejihcan caá, Simón át niijíp wat jĩ.

25 Túttimah, Pedro Juanjĩh Dios naáwát dih bíih tútchinadiñ moondih naáwádih ĩt bejep wat jĩ. “Jesús ã boo pud jáúwát túttimah, caandíh jwiít jwĩ enep jĩ”, Samaria baácdih moondih ĩt niij naóh peetéñ wat jĩ. Pánihna, caanjĩh moondih bohé péanit, Jerusalén tútchina ĩt jwúub bejep wat jĩ.

Felipe Etiopía baácdih bóodih ã bohéat

26 Felipe Samaria baácboó ã jumuchah, Dioíh ángel caandíh nin pah át niij naáwáp wat jĩ: “Múú wihcapboó Jerusalén tútchimant Gaza baácboó bejni namána chíop yapapboó ma bejeé”, át niijíp wat jĩ. 27 Páant ã niijíchah joinít, caanná át bejep wat jĩ. Caán namádih Etiopía baácdih bóo jwúub bejna át chãjap wat jĩ. Caán Etiopía baácdih moón ĩ maáh wili Candace wüt jumnihiñ dinerodih en daoní wat jĩ. Jerusalén tútchiboó Diosdih weñedih juibíniji jwúub bejna át chãjap wat jĩ. 28 Áih tútchina pátániñjĩh jwúub bejna, Dios naáwát dih naóh yapani Isaías ã daáñi náojidih enna át chãjap wat jĩ. 29 Pánihna, Túini Espíritu Felipedih nin pah át niijíp wat jĩ: “Con bejni pátáni pebhna ma bejeé”, át niijíp wat jĩ.

30 Páant ã niijíchah joinít, Felipeboó pátáni pebhna juibínit, caán náodih Etiopiadih bóo ã mic en naáwáchah, át joyóp wat jĩ.

—¿Ma ennidih ma beh joí niít? Felipe caandíh át niij úubh joyóp wut jĩ.

31 —Weemdíh bohéni ā wihcāh, wā tái beh joicán caá. Wā pebh juí chāudnit, weemdíh ma bohénaá, Felipedih át niijíp wut jĩ.

—Júu, niijnít, ā pebh át juibí chāudup wut jĩ.

32 Dios naáwát dih naóh yapani Isaías nin pah ā niij daacátjidih Etiopía baácdih bóo múic en naóhna át chājap wut jĩ:

“Ovejadih mawat túut, ī teo wáyachah, ā űaáccat pah muntih caanbút caandíh ī tewechah, laihcanni ā jumbipna caá. Oveja yoócdih ī bóodochah, ā űaáccat pah muntih caanbút laihcanni ā jumbipna caá.

33 Caandíh ī deoh naóhbipna caá. Caán yeejép ā chājcah yuhna, queétboó caandíh yeejép ī chājbipna caá. Pánihna, caandíh ī mao yohochah, weh wihcanjeh nin baácboó ā buudbípna caá”, Isaías át niij daacáp tajĩ. (Is 53.7-8)

34 Caán náodih en naóhnit, Etiopía baácdih bóo Felipedih nin pah át niij úubh joyóp wut jĩ:

—Ma naáwá weemdíh. ¿Nin Isaías ā niijátji dedna tiguaá? ¿Caanjéh naóh niít át chājjip? ¿Biíhdih naóh niít át chājjip, páant ā niijná? át niijíp wut jĩ.

35 Páant ā niij úubh joyóchah joinít, Felipeboó caán náodih ennít, Etiopíadih bóodih Jesúh táini dooná dih át naáwáp wut jĩ. 36 Páant niij béjna, ímdih ít enep wut jĩ.

—¡Enejáh! Conboó íim caá. ¿Weemdíh ma daabáihcan niít? Felipedih át niijíp wut jĩ.

37 —Jesúsdih ma tái jepahachah, meemdíh wā daabábipna caá, Felipe caandíh át niijíp wut jĩ.

—Dios wūáh Jesúsdih weém wā tái jenah joiná caá. Caán Jesús Dios

ā wahní Cristo ā jamatdih wā tái jéihna caá, át niij jepahap wut jĩ.

38 Páant niijnít, pátuni íoh teonidih át chāwáát túutup wut jĩ. Caán ā chāwáchah, dei űuhnit, ímna ít dei juibínap wut jĩ. Pánih dei juibínit, ímdih póbó páud bac bej juibí űuhnit, Felipeboó caandíh át daabánap wut jĩ. 39 Daabá péanit, ī aab űáhuchah, Táini Espiritu Felipedih át ubah bejep wut jĩ. Á buudáh bejchah, Etiopíadih bóo caandíh át jwúub encap wut jĩ. Pánihna, Jesúsdih jepahna, tái wēinit, áih baácna át jwúub bejep wut jĩ. 40 Táini Espiritu Felipedih ā ub bejchah, Azoto tátchina át juibínap wut jĩ. Pánihna, níhat tátchinadih moondíh Jesúh táini dooná dih naóh jibna, Cesarea tátchiboó át juibínap wut jĩ.

9

Saulo ā túut nūmát (Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Páant Felipe ā chājat pónih, Sauloboó Jesúh wádhíh en jāihna, “Queétdih maomi caá”, niijnít, sacerdotewā ī maáh pebhna át bejep wut jĩ. 2 Caanná juibínit, mawat pínah papélahdih caandíh át úubáp wut jĩ. “Damasco tátchiboó judíowā ī múic wáacat mūnádih moón ī maátadih űi daacá. Weém Jesúh wádhíh bíd juinít, queétdih chéonit, nin Jerusalén tátchiboó wā jwúub ub jūóhmi caá. Pánihna, wā tewat pínah papélahdih weemdíh űi wūhúú”, Saulo át niijíp wut jĩ.

3 Páant ā niijíchah joinít, caán náodih ī wāhuchah, Damasco tátchina ít bejep wut jĩ. Damasco tátchina ī tóah juibínachah, japmant íig jéenaat caandíh át jíghop wut jĩ.

4 Páant ā íig jéenanachah, Sauloboó át buug űájap wut jĩ. Pánih buug űájnit, Jesús ā wéhenachah, át joyóp wut jĩ. “¿Saulo, dépanihna meém weemdíh yeejép ma chāj?” át niijíp wut jĩ.

⁵ “¿Maá, meém déhe tigaá?” Saulo át niijíp wut jī. **“Weém Jesús, yeejép ma chājni caá. Weemdih ijnit jepahcan, meemjéh tigaá ma míc yéjeana caá.** ⁶ **Ma ñah ñuhú. Tútchidih waad béjnit, ma jumú. Ma chājat pínahdih meemdih naóhni pínah á juibí bipna caá”,** Jesús Saulodih át niijíp wut jī.

⁷ Páant á wéheatdih joiná yahna, Saulo á pej jumnitboó cáacdih encan, ít joí wáhi bejep wut jī. ⁸ Saulo ñah ñuhnit, á jéih encan, á pej jumnit áih maj nahmant teonit, Damasco tútchina caandih ít wái waad béjep wut jī. ⁹ Pánihna, Saulo biíc peihcanni yeó jáap jéih encan, jeémpcan, babhcan, Diosdih búdí uúbhna át chājap wut jī.

¹⁰ Damasco tútchidih bóo Jesúsdi h jéihni Ananías wut jumni oo júmat dée pah Jesúsdi h át enep wut jī. Páant á enechah, Jesús caandih át ejep wut jī: **“¡Ananías!”** át niijíp wut jī. **“Jáú, wá jumna caá”,** át niijép jepahap wut jī.

¹¹ **“Yoobópdih wut jumni namádih, Judáih munná bejnit, Tarsodih bóo Saulo wut jumnidih ma bidí. Caán Diosdih uúbhna caá á chājap.** ¹² **Caanbát oo júmat dée jíghatdih enna caá á chājap. Á jwúub enat pínah niijná, meém juibínit, caandih teo jáhanit, uúbat panihatdih á enep be”,** Jesús Ananíasdi h át niijíp wut jī.

¹³ “Maá, caán míhwá túinit, Jerusalén tútchidih moondih yeejép át chājap wut be. Dawá cáacwá weemdih páant í niij naáwáp be. ¹⁴ Nin Damasco tútchiboó caán ni hat míhwádi h teo nemat túut niijná, sacerdotewá í maátadi h papélahdi h daacát túutnit, caán núo á wēpatjī h át jūúwáp wut be”, Jesúsdi h Ananías át niij jepahap wut jī.

¹⁵ **“Caán Sauloboó wá ñioni jumna, judíowá nihcannitdih,**

í maátadi h, judíowádi hbut wá naáwátdih á naóhbipna caá. Pánihna, á pebhna úmcanjeh ma bejeé. ¹⁶ **Túttimah, wíh á jumát jīb, dawá láa yeejép á yapat pínahdi h caandih wá jéihyabipna caá”,** Jesús Ananíasdi h át niijíp wut jī.

¹⁷ Páant á niijíchah joinít, Ananías Saulo pebhna juibí, caandih teo jáha uúbhnit,

—Wá dée Saulo, jwí Maáh Jesús namáboó meemdih jíghoni weemdih á wahap be, ma jwúub enat pínah, Túini Espíritu á wēpat meemdih á jumát pínahbut niijná, át niijíp wut jī.

¹⁸ Páant á niijíchahjeh, áih quíib dahdi h queéj cháa pah jíghoni á buúg jéenechah, Saulo át jwúub enep wut jī, páant mantih. Pánihna, ñah ñuh bac bejnit, át daabáát túutap wut jī. ¹⁹ Páant caandih í daabáát túttimah, jwúub bid jeémpna, á nuugúp wanatji át boonap wut jī. Pánihna, Saulo Damasco tútchidih Jesúsíhwájeéh maátcanjeh át jumap wut jī.

Saulo Damasco tútchiboó á naáwát

²⁰ Saulo á túut nuumát túttimahbitjeh, judíowá í míc wáacat munnáboó Jesúsíh túini doonádih át naáwáp wut jī.

—Caán Jesús Dios wúuh caá, Saulo ápi niijíp wut jī.

²¹ Páant á niij naáwáchah joinít, ni hat ít joí wáhi bejep wut jī.

—¿Nin Jesúsíhwádi h ñun yóhni ni hcan niít? ¿Ninjīhbut jūóhni t, queétdih teonit, sacerdotewá í maátadi h wúhíhni ni hcan niít? ít míc niijíp wut jī.

²² Obohjeétdih, Saulo úmcanjeh, chah át bohénap wut jī. Páni h bohénit, **“Yoobópdih tigaá Jesús Dios á wahni Cristo caá”,** á niijíchah joinít, bita Damasco tútchidih moón judíowáboó ít beh joicáp wut jī.

Saulo judíowãdih ã jweyát

²³ Maátcanjeh ã jumat túttimah, judíowã caandíh mawíhna, queétjeh ít míc wéhenap wut jĩ. ²⁴ Pánih míc wéhenit, caán tátchidih bóo jěcnadih yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut ít páñap wut yah jĩ. Obohjeéhtih, Sauloboó í mawíhat doonádih át joyóp wut jĩ. ²⁵ Caán doonádih joinít, Saulo ã chéenwã caandíh búdí wuhdih yacnit, chei caán tútchi wáihyat júdu tãahmant ít cádah deya bojop wut jĩ. Páant í chãjat túttimah, Jerusalén tátchiboó át bejep wut jĩ.*

Saulo Jerusalén tátchiboó ã jumat

²⁶ Jerusalén tátchidih jaibínit, Jesúhwã bíicdih Saulo átih jamíhip wut yah jĩ. Obohjeéhtih, “Jesúsdih jepahni nihcan caá”, níj jenah joinít, caandíh ít úmup wut jĩ. ²⁷ Páant í úmuchaah yahna, Bernabéboó Jesús ã naáwát tútnit pebhna caandíh át numah bejep wut jĩ. Pánihna, Saulo ded pah ã yapatjidih Bernabé queétdih át naáwáp wut jĩ: “Nin Saulo Damasco tátchiboó bejnit, Jesúsdih át enep wut jĩ. ã enechah, Jesúsboó caandíh át wéhenap wut jĩ. Túttimah, Damasco tátchidih moondíh úmcanjeh, Jesúh doonádih át naáwáp wut jĩ”, Bernabé át níjíp wut jĩ. ²⁸ Páant ã níjít túttimah, Saulo íjeéh waadnít, Jerusalén tátchidih moondíh úmcanjeh, Jesúh doonádih át wěp naáwáp wut jĩ. ²⁹ Pánih naóhnit, biquína Grecia baácmant jüóhnit judíowãjeéh míc wéhenit, queétdih yehna át naáwáp wut jĩ. Páant Saulo chah ã wěp naáwát peéh caandíh ít mawíhip wut yah jĩ. ³⁰ Páant í mawíhat doonádih joinít, Saulojeéh jumnit Jesúhwãboó caandíh Cesarea tátchina ít ub jwei déi bejep wut jĩ. Caanjíh numah jam jawáhnit, Tarso

tátchina caandíh ít wah bojop wut jĩ.

³¹ Caán láa nihat Judea baác, Galilea baác, Samaria baáboó Jesúhwã ít túi jumup wut jĩ. Dedé tac buugáát wihcah, ít túi míc bohénap wut jĩ. Queét Diosdih úmmit, í yéejatdih cádahachah, Túini Espíritu queétdih búdí át teo wáacap wut jĩ. Pánihna, Jesúsdih jepahnit chah ít dao béjep wut jĩ.

Pedro Eneasdih ã booaat

³² Saulodih í wahat túttimah, Pedro nihat tátchinaboó Jesúhwãdih táoh en jib bejna, Lida tátchidih át jaibínap wut jĩ. ³³ Caanná jaibínit, Eneas wut jumnidih át enep wut jĩ. Ocho jópchi játih Eneas tabúp chãúhni át jéih wálicap wut jĩ.

³⁴—Eneas, Jesucristo meemdíh ã booana caá. Ma ñah ñuhúú. Ma lajatdih ma ub ámohoó, Pedro át níjíp wut jĩ.

Páant ã níjíchahjeh, Eneas át ñah ñuhap wut jĩ. ³⁵ Pánihna, nihat Lida tátchidih moón, Sarón tátchidih moonbát caán doonádih joinít, í yéej chãjatdih cádahnit, Jesúsdih ít jepahap wut jĩ.

Tabita mi boo pud jüúwát

³⁶ Jope wut jumni tátchidih Tabita wut jumnih Jesúsdih túi jéihnih mit jumup wut jĩ. Mi wut Tabita griego wéheatjĩh Dorcas ít níjíp wut jĩ. Caánt túi chãjnih, moh yéejnitdih mipí túi teo wáacap wut jĩ. ³⁷ Pánihna, caán láa wunat ñah jüúwúchah, mit wanah bejep wut jĩ. Páant mi wunat túttimah, queét miíh bácahjidih túi choc péanit, chah bóo tólihoó ít jwejep wut jĩ. ³⁸ Lida tátchi Jope tátchi túi pebh buugjéh át jumup wut jĩ. Pánihna, Jope tátchidih moón Jesúhwã, Pedro Lida tátchiboó ã jumat doonádih játih ítát joyóp wut jĩ. Pánih joinítji chénewãdih Pedro pebhna ít wah bojop wut jĩ. ã pebhna jaibínit, “Tabita mi wanah

bejep be. Waícanjeh jwĩ jamupboó jwĩjeéh ma jüúwú”, Pedro dih ít niijíp wut jĩ.

³⁹ Páant ĩ niijíchah joinít, Pedro ĩjeéh át bejep wut jĩ. Caánboó ĩ juibínachah, caán muedíh jamnitboó Pedro dih chah bóo tólihna ít numah páuh laab béjep wut jĩ. Tabita ĩjeéh jam jwahna, moh yéejnit dih wūhat túut niijná, dawá yéguehdih mit chājap wut jĩ. Pánihna, éemp wunnit yaádh Pedro dih ñah páuda bojnít, mi chājniji yéguehnadih ít júut juñúp wut jĩ. ⁴⁰ Obohjeéhtih, Pedro caán tólihboó jamnit dih át bac bejat túutap wut jĩ. ĩ bac beedáat táttimah, bó dīcha caj yoh ñajnit, Dios dih át uúbúp wut jĩ. Pánih uúbh péanit, miíh bácahjidi h tac páud ennit,

—Tabita, ma ñah ñuuhú, át niijíp wut jĩ.

Páant ā niijíchahjeh, caántboó Pedro dih wāt ennit, mit pud chūudap wut jĩ. ⁴¹ Páant mi pud chūudachah, Pedro miíh téihyadi h teonit, caántdih át wái ñahanap wut jĩ. Pánihna, caanjñh moón Jesúh wādh, éemp wunnit yaádh dih but bid bojnít, “Eneé mi jwúub boonap be”, queétdih át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant mi booa t doonádh ni h Jope tātchidih moón ít joyóp wut jĩ. Pánih joinít, dawá Jesúsdih ít jepahap wut jĩ. ⁴³ Pánihna, nuñúpwā chóo teoni, Simón wūt jamni jeéh Jope tātchiboó maatápdih Pedro át jamup wut jĩ.

10

Pedro Cornelio wādh Jesúh doonádh naáwādh ā bejat

¹ Caán láa Cesarea tātchiboó cien soldadowā ĩ maáh Cornelio wūt jamni át jamup wut jĩ. Queét soldadowā Italiano wūt jamni poómp wut jĩ. ² Cornelio āih muedíh moón biícdih Dios dih táu jenah

joí wēinit, caandíh úumna, yéejat cádahnit, ít táu chājap wut jĩ. Jígh náah jamnit judíowādh bádi át teo wáacap wut jĩ. Jesucristodih jéih jwahcan yuhna, yeó jáap jamat pah Dios dih át uúbúp wut jĩ. ³ Biíc yeó jáap cheyeh las tres jamachah, Cornelio ā uúbúchah, oo jamat pah, Dioíh ángel ā pebhna ā waád juibínachah, át enep wut jĩ. Páant ā enechah, “Cornelio”, át niijíp wut jĩ. ⁴ Cornelio caandíh en behnit, úumna, “¿Maá, dedédh caá ma náah?” át niijíp wut jĩ. Páant ā niijíchah joinít, ángel nin pah caandíh át niij jepahap wut jĩ: “Dios dih ma uúbúchah, át joyóp wut be. Jígh náah jamnit dih ma wūhuchahbut, át enep wut be. Pánihna, buu ma uúbátdih ā jepahbipna caá. ⁵ Jope tātchiboó Simón Pedro wūt jamnidih ub juúwát náahna, miíh cāacwādh ma wah bojoó. Caán túini doonádh yeebdíh ā naóhbipna caá. ⁶ Biíh Simón nuñúpwā chóo teonijeéh bádi muj jwēejdih jamni muedíh ā jamna caá”, ángel Corneliodih át niijíp wut jĩ.

⁷ Páant niij péanit, át bac bejep wut jĩ. ĩ bac bejat táttimah, Cornelio chénewā caandíh teo wūhntidih, biíc ājeéh jamni soldadodihbut át bid bojop wut jĩ. Caán soldadoboó Dios dih táu wēini jamna, yeó jáap jamat pah Corneliodih wapni wut jĩ. ⁸ Pánihna, Cornelio ángel ā niijátjidi h queétdih naóh beedánit, Jope tātchiboó át wah bojop wut jĩ.

⁹ Biíh yeó jáapdih Jope tātchiboó ĩ toáh juibínachah pohba, yeó jáap tac yoób Pedro ā jamni muú chahmant bóo coahna Dios dih uúbúdh át páuh laab béjep wut jĩ. ¹⁰ Páant ā uúbúchah, caandíh nuugáp tubuchah, át jeémíhip wut jĩ. Obohjeéhtih, ĩ jeémát chājat pónih, oo jamat jíghat déedíh át enep wut jĩ. ¹¹ Jeáboó ā jéweah bejehah, chénaboó bóod chéoni chóo, bádi

chóo át dei jüúwáp wut jĩ. ¹² Caán chóo díitna dawá nuñúpwā judíowā ĩ jeémpana naáhwā míic ĩt jumap wut jĩ. Maiwābut jam, jwébehwābut ĩt jumap wut jĩ. ¹³ Caandíh ā enechah, Dios nin pah át niijíp wut jĩ: “Pedro, ñah ñuhnit, nitdih ma mao jeémé”, át niijíp wut jĩ.

¹⁴ Páant ā niijíchah joinít, “Nihcan caá, Maá. Weém wā jeémpanan níit. Jwĩ nuowādih ma jeémát túutca naáh yeejépwādih wāpĩ jeémpanan beé”, Pedro át niij jehapah wut jĩ. ¹⁵ “‘Buu túinit caá’, wā niijnítidih ‘Yeejépwā caá’, ma niijcá bojoó”, Dios Pedrodih át niijíp wut jĩ.

¹⁶ Páant biíc peihcanni láa ā yapachah, caán chóo át púuh laab béjep wut jĩ, bāca. ¹⁷ Pánihna, Pedro tūbit náhni dahwanit, “¿Dépanihatdih niijíh tigaá pánih jíghnidih ā júut?” caanjéh át niij jenah joyóp wut jĩ. Páant ā niij jenah joyóchah, Cornelio ā wah bojnitoó, Pedro ā jumni muuná ĩt juibínap wut jĩ: “¿Simón nuñúpwā chóo teoníh muú dedboo tigaá ā jam?” cāacwādih ĩt niij uúbh joyóp wut jĩ. Caán muudíh ĩ jéihya naáwáchah, ā jumni muuná ĩt juibínap wut jĩ. ¹⁸ Pánih juibínit, nin pah ĩt niij ej uúbh joyóp wut jĩ: “¿Simón Pedro wāt jumni nin muudíh níit ā jumap?” ĩt niijíp wut jĩ.

¹⁹ Páant ĩ ezechahjeh, Pedro caandíh jíghnijidih ā jenah joyóchah, Túini Espíritu caandíh nin pah át niijíp wut jĩ: “Pedro, jécboó biíc peihcannit meemdíh bidna caá ĩ chājar. ²⁰ Ñah ñuh, dei bejnit, ĩjeéh ma bejeé. Biíh pah bóodih náhni dahwacanjeh ma tái bejeé. Weémboó queétdih wā júúwát túutap be”, át niijíp wut jĩ.

²¹ Páant ā niijíchah joinít, Pedro ĩ pebhna át dei bejep wut jĩ. Dei juibínit, queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Ninjĩh tigaá wā jumap, ñi bid júóhni. ¿Dépanihna weemdíh ñi bid júóh? át niijíp wut jĩ.

²² Páant ā niijíchah joinít, queétdih nin pah ĩt niij jehapah wut jĩ:

—Cornelio cien soldadowādih wutni jwiítidih ā wahap be. Caán tái chājni, Diosdih úmmnit yéej chājcanni, nihat judíowā caandíh ‘Túini’, ĩ niijní caá. Meemdíh Dioíh ángel caandíh át bidat túutap wut be, túini doonādih jwiítidih ma naáwát pínah niijná, Pedrodih ĩt niijíp wut jĩ.

²³ Páant ĩ niijíchah joinít, Pedro queétdih waadát túut, jeémát wāhnit, ā jumni muúboó át ũo jwahat túutap wut jĩ. Cheibit Pedro ĩjeéh át bejep wut jĩ. Páant ā bejchah, bita Jope tútchidih moón Jesúihwābut caandíh ĩt pej jam bejep wut jĩ.

²⁴ ĩ bejni daanimant bóo yeo jáapdih queét Cesarea tútchina ĩt juibínap wut jĩ. Cornelioboó ā déewādih, ā chéenwādihbut bid wāacnit, Pedrowādih át pañap wut jĩ. ²⁵ Pánihna, Pedro Cornelioíh muudíh ā téih waadáchah, Cornelioboó jwāáh bac júóhnit, áih jícha pebh bódicta át caj yoh ñajap wut jĩ.

²⁶ Obohjeéhtih, Pedro caandíh wái ñahanit,

—Ma ñah ñuhú. Weembút meem pánih cāacjeh man tigaá. Weém maáh nihcan caá, caandíh át niijíp wut jĩ.

²⁷ Páant ā niijíchah joinít, ñah ñuhnit, míic wéhenit, Cornelio caandíh át numah waad béjep wut jĩ. Caanná waad juibínit, dawá míic wāac pāinitdih Pedro át enep wut jĩ.

²⁸ Pánih ennit, Pedro queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Jon jātih Dios jwĩ nuowādih nin pah át niij wutap wut jĩ: ‘Judíowā nihcannit bíicdih ñi jamca bojoó’, át niijíp wut jĩ. Pánihna, caán wutatjidih ñijeéh jumnit, wā

yap yohatdih ñi túi jéihna caá. Obohjeéhtih, judíowā nihcannitdih ‘Yeejépwā caá’, Dios weemdih ā niiját tútcan beé. ²⁹ Páant ā niijíchah joiná, yeéb weemdih ñi bidichah, ‘Wā bejcan níit’, niijcánjeh, ñi pebhna wā jūúwáp be. ¿Dépanihat túut tibeé ninjñh weemdih ñi jūúwát túut? āt niijíp wat jñ.

³⁰ Páant ā niijíchah joinít, Cornelio nin pah āt niij jepahap wat jñ:

—Jwínah bóodih, yeó tres jumuchah, nin horadih pohba, Diosdih wā uúbúchah, áih ángel túi baabní yeh iigni yégueh duoní, wā pebh ā jígohop be. ³¹ Pánih jígohnit, ‘Cornelio, meém Diosdih ma uúbúchah, meemdih āt joyóp wat be. Jígah náah jumnitdih ma teo wáacachahbut enna, Dios meemdih jwuh ā jwúub teo wáacipna caá. ³² Pánihna, Jope tátchiboó míih cāacwādih ma wah bojóó, Simón Pedro wāt jumnidih ninna queét ī ub jūúwát pínah niijná. Caán biñh Simón, nuñúpwā chóo teoni pebh, búdi maj jwéejdih jumni maudih ā jamna caá’, caán ángel weemdih ā niijíp be. ³³ Páant ā niijíchah joinít, meemdih ī ub jūúwát pínah niijná, wñh cāacwādih wā wah bojop be. Meém túi chājñi jwñ pebhna mat jūúwáp tagaá. Pánihna, jwiít nihat ninjñh Diosjeéh jamna, ded pah jwiítidih ā naáwát túutatdih joíhna, jwñ páina caá, Cornelio Pedrodih āt niijíp wat jñ.

Pedro Corneliowādih Jesúih doonádih ā naáwát

³⁴ Páant ā niijíchah joinít, Pedro nin pah queétdih āt niij naáwáp wat jñ:

—Вун jwuh yoobópdih wā jéihna caá. Nihat cāacwādih Dios biíc yoobó áihwā pínah ā náahna caá. ³⁵ Nihat baácdih moón Diosdih úumnit, yéejatdih cádahna, ī túi

chājachah, Dios queétdih ā wéina caá. ³⁶ Cāacwā Diosjeéh ī túi jamat pínahdih Jesucristodih āt wah deyanap wat jñ. Caán túini doonádih jwiít judíowādihjeh āt jwñh jéihyanap wat jñ. Páant ā wahni caá nihat cāacwā ī maáh. ³⁷ Jesús ded pah ā chājatji doonádih ñitát joi tágaá. ‘Ñi yéejatdih ñi cádahaá. Pánih cádahnit, ñi daabáát tútú’, Juan Daabáni cāacwādih āpñi niij naóh bohénap jñ. Páant ā bohéat túttimah, Jesúsboó Galilea baácdih, nihat Judea baácdihbut ded pah ā chājatji doonádihbut ñit joi tágaá. ³⁸ Caán Jesús Nazaret tátchidih bóodih Túini Espiritu ā wēpatdih Dios búdi āt wūhap tajñ. Pánihna, jib bejnit, caán Túini Espiritu ā wēpatjñh Jesús cāacwādih ā túi teo wáacap jñ. Pánih teo wáacna, nemép caolih jumnitdih ā túi booanap jñ. Dios ájeéh ā jumuchah, páant ā chājap jñ. ³⁹ Jwñh baácbóó Jerusalén tátchiboobút nihat ā chājatjidih jwiít jwñ enep jñ. Túttimah, jwñ maáta judíowā caandih cruzboó ī péoh dodh mao yohat túutap jñ. ⁴⁰ Obohjeéhtih biíc peihcanni yeó jáap túttimah, caandih booanit, Jesúsdiñ Dios āt jígohat túutap tajñ. ⁴¹ Páant ā jígohochah yuhna, nihat cāacwā caandih ī encap jñ. Jwiít Dios ā ñíonitdihjeh ā jígohop jñ. Jesús ā boo pud jūúwát túttimah, ájeéh jeémpnit, jwñ babhbp jñ. ⁴² Pánih jwñjeéh jamna, jwiítidih nin pah ā niij wutap jñ: ‘Nihat cāacwādih nin pah ñi niij naáwá: “Jesúsdiñ jepahcannit báadhnit, wunnitdihbut ī yéejat peéh chājat túutni maáh Dios caandih āt waadánap wat jñ”, ñi niijí’, ā niijíp jñ. ⁴³ Pánihna, nihat Jesúsdiñ ī jepahachah, Dios ī yéejatdih ā yohbipna caá. Nihat Dios naáwátdih jon jātih naóh yapanit caán Jesúsdiñ niij naóhna it chājap wat jñ, Pedro Corneliowādih āt niijíp wat jñ.

Judíowā nihcannitdih Túini Espíritu ā jwíh jumat

⁴⁴ Pedro páant ā niij naáwáchahjeh, nihat caandíh joinítidih Túini Espíritu át waadáp wut jī. ⁴⁵⁻⁴⁶ Corneliowā judíowā nihcannit yuhna, máchah wéheatjīh Diosdih ít wēi naáwáp wut jī. Páant ī wēi naáwáchah, Pedrodih pej jum bejnit judíowā ít joyóp wut jī. Túini Espíritu judíowā nihcannitdih ā waadáchah enna, queét judíowāboó ít en wáhi bejep wut jī. Pánihna, Pedro caandíh pej jum bejnitdih nin pah át niijíp wut jī:

⁴⁷ —Jwiítidih waadát pah mun tigaá nitdihbut Túini Espíritu ā waadáp. ¿Páant ā chājachah, queétdih jwī daabánachah, ā túimi naniít? át niijíp wut jī.

⁴⁸ Páant niij péanit, Jesús ā wutachah joiníji ā wēpatjīh queét judíowā nihcannitdih Pedro át daabáát túutap wut jī. Páant ī daabáát túttimah, “Jwíjeéh ma chāo jwáhuá”, Pedrodih ít niijíp wut jī. Páant ī niijíchah joinít, ĩjeéh át chāo jwáuhap wut jī.

11

Pedro ā chājat doonádih Jerusalén tátchidih moón Jesúhwā ĩjoyát

¹ Judíowā nihcannitbut Jesúsdi h ĩ jepahat dooná át bej peét bejep wut jī. Jesús ā naáwát túutnitboó, bita Jesúhwābut Judea baácboó jumnit, caán doonádih ít joyóp wut jī. ² Pánihna, Pedro Jerusalén tátchina ā jwáuh juibínachah, biquína Jesúsdi h jepahnit judíowā, caandíh nin pah ít niij jūihñap wut yuh jī:

³ —¿Dépanihna, meém judíowā nihcannit pehbóo ma bej? Queét yeejépwājeéh jeémpnit, Dios jwī nuowādih ā wutatjidih mat yap yohop taga, ít niijíp wut jī.

⁴ Páant, ĩ niijíchah joinít, Pedro nihat ā yapatjidih nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī:

⁵ —Weém Jope tátchiboó jumnit, uúbhna, oo jumat jígo hat déedih wā enep jī. Páant wā enechah, chénaboó bóod chéoni búdí chóo jeámant wā pebh ā dei juyáp jī.

⁶ Páant ā dei juyáchah, túi ennit, caán chóo diitna maiwā, jwébehwā nihat nuñúpwābut ĩ ñuhuchah, wā enep jī. ⁷ Caandíh wā enechah, wéheatbut yáanit, nin pah ái niijíp jī: ‘Pedro, ñah ñuhnit, nitdih ma mao jeémé’, weemdíh ā niijíp jī.

⁸ ‘Nihcan caá, Maá. Wā jeémpcan níit. Yeejépwā, meém jwī nuowādih ma jeémát tútcannitdih wāpī jeémpcan bee’, wā niij jepahap jī. ⁹ Obohjeéhtih, páant wā niij jepahachah, ‘Buu “Túinit caá”, wā niijnítidih “Yeejépwā caá”, meém ma niijcá bojóo’, weemdíh ā niijíp jī.

¹⁰ Biíc peihcanni láa páant ā yapachah, caán chóo ā jwáuh páuh laab béjep jī. ¹¹ Páant ā páuh laab béjehahjeh, biíc peihcannit neoná jwī jumni muudíh ít juyáp tajī.

Cesarea tátchidih bóo weemdíh ubat túutna, queétdih át wahap tajī. ¹² Pánihna, Túini Espíritu weemdíh nin pah ā niijíp jī: ‘Ījeéh ma bejeé.

Ñi nuowādih wā wutatjidih náhni dahwacanjeh ma túi bejeé’, ā niijíp jī. Páant ā niijíchah joinít, úumcanjeh wā bejep jī. Nit seis Jope tátchidih moón Jesúhwābut weemdíh ĩ pej jum bejep jī. Caanná juibínit, Cesarea tátchidih bóoíh muudíh jwī waad béjep jī. ¹³ Páant jwī waad juibínachah, ded pah caandíh ā yapatjidih nin pah jwiítidih ā niij naáwáp jī: ‘Dioíh ángel nin muúboó weemdíh jígo hnit, weemdíh nin pah ā niijíp jī: “Jope tátchidih míh cāacwādih wahnit, Simón Pedrodih ma ub jūúwát túutú. ¹⁴ Caán junít, yeebdíh túini doonádih ā naóhbi pna caá. Caán doonádih ñi jepahachah, meém

ma pebh moón biíc dih ñi yéejat peéh chājat déedih Jesús ā tái ubbipna caá”, ā niijíp jī, Cornelio jwiít dih ā niijíp be. ¹⁵ Pánihna, Jesúh tái dooná dih wā queétdih wā jáap naóh jwíhichahjeh, jwiít dih ā waadátji pah muntih, Túini Espírítu queétdihbut ā waadáp jī. ¹⁶ Caandíh ennit, Jesús jwiít dih ā niijátjidih wā náhninap jī: **‘Juan mahjīhjah ā daabánap be. Obohjeéhtih, Túini Espírítu yeebdíh ā waadáchah, yeebdíh ā wēpat búdí ā wāhbiipna caá’,** ā niijíp jī.* ¹⁷ Páant ā niijátjidih náhninit, Dios queétdih Túini Espírítu ā wāhatdih ennit, ‘Weém Diosdih wā yap yohcan niít’, niijnít, queétdih wā daabáat táiup jī, Pedro Jesúsdih jepahnit judíowádih át niijíp wat jī.

¹⁸ Páant Pedro ā niijíchah joinít, jwúub jūihcanjah, Diosdih wēinit, nin pah ít míc niijíp wat jī.

—¡Joi yáh buca! Judíowā nihcannit yahna, yéejat peéh iiguípna ī bejat déejidih Dios át tái ubap taga. Pánihna, ī yéejatdih cádahnit, ī tái nūmáchah, queétdihbut áihwā át chājap taga, ájeéh páantjah ī jumat pínah niijná, ít míc niijíp wat jī.

Antioquía tátchidih moon jwáh Jesúh doonádih ī jepahat

¹⁹ Estebandih ī mao láa, bita Jesúsdih jéihnitdihbut judíowā ít mao ñūnáp wat jī. Pánihna, queét ī mawatdih jweinít, yúup ít bej peét bejep wat jī. Biquína Fenicia baácboó bej, bitabut Antioquía tátchiboó ít bejep wat jī. Pánih bejnit, Jesúh tái doonádih ít naóh peét bejep wat jī. Pánih naóh bejna yahna, judíowádihjah ít naáwáp wat jī. Judíowā nihcannitboodíh ít naóh jwuhcap wat jī.* ²⁰ Obohjeéhtih, biquína Jesúhwā Chipre quewadíh moon, Cirene tátchidih moonbát, Antioquía tátchina

juibínit, judíowā nihcannitdihbut jwí Maáh Jesúh doonádih ít naáwáp wat jī. ²¹ Pánihna, Dios búdí ā teo wáacachah, dawá queétdih joinít, tái nūmá, Jesúsdih ít jepahap wat jī.

²² Antioquía tátchidih moon ī jepahat dooná ā bej peét bejchah, Jerusalén tátchidih jumnit Jesúhwā caán doonádih ít joyóp wat jī. Pánih joinít, queétdih ā bohé teo wáacat pínah niijná, Bernabédih Antioquía tátchina ít wah bojop wat jī. ²³ Caanná juibínit, queétdih Dios ā tái teo wáacatdih ennit, Bernabé búdí át weñep wat jī. Pánih wēinit, queétdih bohénit, nin pah ápi níj naáwáp wat jī: “Jesúsdih ñi tái péenaá. Ded pah ā yapachah yuhna, caandíh ñi tái jenah joí cádahca bojóó”, queét Jesúsdih jáap jepahnitdih át niijíp wat jī. ²⁴ Bernabé tái chājni, Túini Espírítu ā wēpat búdí jumni, Jesúsdih tái jenah joinít át jumap wat jī. Pánihni jumna, queét judíowā nihcannitdih yuhna, búdí ā teo wáacachah, Jesúsdih jepahnit chah ít dao béjep wat jī.

²⁵ Túttimah, Bernabé Saulodih ā pej pínah Tarso tátchina bididih át bejep wat jī. ²⁶ Caandíh jwááhnit, Antioquía tátchina át namah jwúub bejep wat jī. Pánihna, caánboó jwúub juibínit, Jesúsdih jáap jepahnitdih biíc dih ít bohénap wat jī. Jesúhwājeéh jumnit, biíc jópchi ít tái bohénap wat jī. Caán Antioquía tátchidih wat jī Jesúhwádih “Cristodih péenit”, niijná, “Cristianos”, ít jwíh níj wāt búudhdap wat jī.

²⁷ Caán láa biquína Dios naáwát dih naóh yapanit Jerusalén tátchimant Antioquía tátchina ít dei juibínap wat jī. ²⁸ Biíc newé íjeéh jáöhni, Agabo wāt jumni, queét Jesúhwā biíc dih ī míc wáacachah, caánboó ñah ñuhnit, Túini Espírítu

* 11:16 Hch 1.5 * 11:19 Hch 8.1-4

ã niijátidih át jwúb naóh yapanap wut jī. “Maátcanjeh, jeémát wihcat láa nihat baácboó ã jumbipna caá”, át niijíp wut jī. Túttimah, Claudio Romano cáacwā ī maáh ã jamuchah, Agabo ã niijátji pahjeh jeémát wihcat láa át jamup wut jī.* 29 Pánihna, Agabo ã niijíchah joinít, “¿Jwī déewā Judea baácđih moón Jesúhwāđih jwī teo wáac jīh?” ít míc niijíp wut jī. Pánih teo wáacnit, det dinero búdí bíbohñit búdí ít wūhup wut jī. Buáh buagní bíbohñit buáh buagní ít wūhup wut jī. Bainí bíbohñit bainíjeh ít wūhup wut jī. Bitá bíbohñit ít wūhup wut jī. 30 Í wūh wáacni dinerodih Bernabéwāđih wūhñit, Jerusalén tátchidih moón ī déewā Jesúhwā maátadih ít wahap wut jī, bitadih ī pāáat pínah niijná. Pánihna, Bernabé Saulojīh ī wūhñi dinerodih Jerusalén tátchina ít ub bejep wut jī.

12

Herodes Santiagodih mawat tútñit, Pedrodihbat ã nemat tútat

1 Caán láa Maáh Herodes Jesúhwāđih yeejép chājna, biqúina queéđih nemat muúboó át nemat tútup wut jī. 2 Juan weép jeñé Santiagodih* waó át bóod yohat tútup wut jī. 3 Páant ã chājachah ennit, judiówā ī maáta búdí ít weñep wut jī. Í weñatđih ennit, Pedrodihbat át tewat tútup wut jī. Á tewat tútuchah, paacánni pandih jeémát, Pascua ī niijní, láa wut jī. 4 Pánihna, caandih tewat tútñit, át nemat tútup wut jī. Chénena míc soldadowā jwíh wapnit pínah ít jamup wut jī. Túttimah, jwúb tút nuumnít pínahbat páant moon mántih ít jamup wut jī. Bitabat páant moon mántih ít jamup wut jī. Bitabat páant moon mántih ít jamup wut jī. Pánihna, Pedro ã jweicát pínah niijná, dieciseis

soldadowā caandih wapnit pínah ít jamup wut jī. “Pascua túttimah, ub bac jáoñnit, cáacwā ī enepđih caandihbat wā mawat tútúbpna caá”, Herodes caanjéh át niij jenah joyóp wut yah jī.* 5 Páant niij jenah joinít, soldadowā Pedrodih nemat muúboó át túi wapat tútup wut yah jī. Páant caandih ī nemechah, Jesúhwā Pedrodih búdí wūbhna ít chājap wut jī.

Dioíh ángel nemat muumánt Pedrodih ã ub bacaat

6 Herodes ã jenahni yeó jáap cheijeh Pedroboó túi ãona át chājap wut jī. Chéne soldadowā chénaboó ítah tōp ã teo lajachah, Pedro bícđih ãona ít chājap wut jī. Í jamni tólih jéc pehbhat bita chéne soldadowā ít wap ñuhup wut jī. 7 Dioíh ángel queéđ pehb ã jígohochah, ã yeh iigát ī jamni tólihđih át túi yeh iiguíp wut jī. Pánih jígohñit, Pedroíh páwáđih át wuúmp mao wucup wut jī. “¡Waícanjeh jáanit, ma ñah ñuhú!” ángel Pedrodih át niijíp wut jī. Páant ã niij wucuchah jáanit, Pedro át ñah ñuhup wut jī. Páant ã ñah ñuhuchahjeh, áih téihya colóhñadih ī chéoni tōpna át waát jéenep wut jī. 8 “Míih yéguehđih míih zapatosđihbat ma dūwú”, ángel át niijíp wut jī. Páant ã niiját joinít, át dūwúp wut jī. Pánih duó péanachah, “Míih cúbuh jweyát chóodih pinnit, wājeéh ma péé juúwú”, ángel caandih át niijíp wut jī.

9 Páant ã niijíchah joinít, caán chóodih pinnit, ángeljeéh át péé bac bejep wut jī. “Oboh oo jámatjeh caá. Yapat yoobát pohba nihcan caá”, Pedro át niij jenah joijéhep wut yah jī. 10 Nemat tólih jéc pehb wapnitđih yap bej, bih jéc pehb wapnitđihbat yap bejñit, tátchina bac bejat ítah jécđih ít juibínap wut jī. Caán ítah jécđih ī juibínachah, caanjéh át pāa bejep wut jī. Páant

* 11:28 Hch 21.10 * 12:2 Mt 4.21 * 12:4 Ex 12.1-27

ã pãa bejehah ennit, ït bac bejep wut jï. Namádih bejnit, biih namána ángel Pedrodih át ñamah jaibínap wut jï. Pánihna, caán namádih jaibínit, ángel át buudáh bejep wut jï. ¹¹ Ángel ã buudáh bejehah, Pedroboó jáani pah, ã yapatdih yoobópdiñ át jenah joyóp wut jï. “Dios áih ángeldih wahnit, Herodes ã mawat déedih, judíowã ï maáta ï náahat pah ï chājat déedihbut weemdih nemat muumánt át túi ub bacanap taga. Bua jwuhna wã jéihna caá”, Pedro át míc niijíp wut jï.

¹² Caán ã yapatdih túi jéihnit, Juan Marcos ín Maríah muuná át bejep wut jï. Caán muudih dawá Jesúihwã míc wáacnit, búdí uúbhna ït chājar wut jï. ¹³ Pánihna, caán muuná jaibínit, muú wáihyat júdu jēcdih waádihna, át wuúmp mawap wut jï. Páant ã wuúmp mawachah joinít, teo wühnih Rode wāt jumnih mit jaibí uúbh joyóp wut jï. ¹⁴ Pánihna, Pedro ã wéheatdih beh joinít, búdí wēina, wātcanjeh, naáwádih mit jwúub waad béjep wut jï.

—Pedro beé áí jayáp be. Jēc pebh áí ñuhup be, mit niijíp wut jï.

¹⁵ Obohjeéhtih páant mi niijíchah joinít,

—Yeena caá ma chājar, ït niijíp wut jï.

Obohjeéhtih, caántboó biic yoobó chah mit wēp naáwáp wut jï.

Queétboó caántdih joyáh bojnit,

—Oboh áih dadah nacaá, ït niijíp wut jï.

¹⁶ Pánihna, Pedroboó páantjeh át wuúmp mao behjehep wut jï. Páant ã wuúmp mao behjehechah joinít, jēcdih ït wātap wut jï, buca. Wātnit, Pedrodih ennit, ït en wáhi bejep wut jï. ¹⁷ Obohjeéhtih, Pedro queédih tóo mao jwúubanit, át wéheat túatcap wut jï. Queédih ï wéheat yayánit, ded pah Dios

caandih nemat muumánt ã ub ba-caatdih át naáwáp wut jï.

—Wã naáwátidih Jesús úud Santi-agodih, bita Jesúihwādihbut ñi naóh yapanaá, át niijíp wut jï.

Páant niij naóh péanit, biáboó át bejep wut jï.

¹⁸ Túttimah, baáb jéenechah, soldadowã Pedro ã wihcatdih ennit, búdí ït wáhi bejep wut jï. “¿Ded pah tigaá Pedro át bej?” ït míc niijíp wut jï. ¹⁹ Pánihna, Herodesboó caandih bid bojat túutuchah, áih soldadowã ït bid juicáp wut jï. Pánih bid juicán, caandih wapnitji soldadowádih tubit át uúbh joí ñuunúp wut jï. Pánih uúbh joí péanit, Pedrodih ï túi wapcatji peéh, queédih át mao yohat túatup wut jï. Pánihat túttimah, Herodes Judea baácmant Cesarea tútchina jumat túut niijná, át dei bejep wut jï.

Herodes ã wunat

²⁰ Herodes Cesarea tútchidih ã jumuchah, Tiro tútchidih moondih, Sidón tútchidih moondihbut búdí át íjip wut jï. Caán tútchinadih moón Herodeih baácdih moondih jeémátidih ípi jaibí jib chājar wut jï. Pánihna, jwúub jib chājat túut niijná, Herodes ã íjat yayát náahnit, Cesarea tútchina caandih enedih ït jaibínap wut jï. Pánih jaibínit, Herodes ã pebh bóo Blasto wāt jumnidih jwááhnit, queédih ã teo wáacat pínah niijná, ït jib chājar wut jï. Herodesdih ï míc wéheat pínah yeó jáapdih Blastodih ït uúbat túatup wut jï. ²¹ Pánihna, queédih ã míc wéheat pínah yeó jáapdih, maáh jumna ã duwát chóodih duonít, ã chúudatdih jaibí chúudnit, caandih enedih míc wáacnitdih búdí át naáwáp wut jï. ²² Páant ã naáwáchah joinít, nihat míc wáacnitboó “Cãaquih naáwát panihcan, Dios naáwát panihni caá”, ït niij wēi ejep wut yah jï. ²³ Páant ï niij ejechahjeh, cãacwã ï weñatdih náahnit, Diosboodih ã jwúub wēi naóhcatji jib, Dioih

ángel Herodesdih wunat át wūhup wut jī. Pánihna, coyíwā caandih ī jeéméchah, át wunah bejep wut jī.

²⁴ Pedrodih Dios ā ub bacaat túttimah, Jesúhwā jib bejnit, āih táini doonádih ít naóh peetép wut jī. Caán doonádih jepahnit ít dao béjep wut jī.

²⁵ Bernabé Saulojīh Judea baácdih moon dih wáac wūhni di dinerodih wah péanit, Jerusalén tútchimant Antioquía tútchina ít jwáub bejep wut jī. Jwáub bejnit, Juan Marcosdihbut íjeéh ít ub bejep wut jī.

13

Bernabé Saulojīh Táini Espírítu ā wahat

¹ Antioquía tútchidih moón Jesúhwājeéh jumnit, biquína Dios naáwát dih naóh yapanit jum, biquína Jesúh doonádih bohénitbut ít jumup wut jī. Nin caá ī wātna: Bernabé, Simón Eini ī niijní, Lucio Cirene tútchidih bóo, Manaén Herodes Antipasjīh biíc di behni, Saulo yuh buca. ² Pánihna, biíc yeó jáap jeémp jwahcanjeh, Diosdih wēina, ī uúbúchah, Táini Espírítu queétdih nin pah át niijíp wut jī: “Bernabédih, Saulodihbut jātih wáát níwip jī, Jesúh táini doonádih ī naóh jibat pínah niijná. Páant wā níonit ī jumuchah, yeéboó queétdih ní wahaá”, át niijíp wut jī.

³ Pánihna, páantjeh jeémp jwahcanjeh, teo jáha uúbhnit, Bernabéwā dih ít wahap wut jī.

Bernabéwā Chipre quewana ī bejat

⁴ Táini Espírítu queétdih ā wahachah, Seleucia tútchina dei bej, johlitjīh bejni búdí jááj chóodih waadní, Chipre quewaboó ít chúuh bejep wut jī. ⁵ Chipre quewaboó Salamina tútchidih juibí, judíowā ī míc wáacat muúná waadní, caanjīh moon dih Dios naáwát dih ít bohénap wut jī. Juan

Marcosbut queétdih teo wáacat túut niijná, íjeéh át bejep wut jī.

⁶ Pánihna, Chipre quewaboó jumnitdih bohé púud dei bejna, Pafos wut jumni tútchina ít juibínap wut jī. Caán tútchidih biíc judío Barjesús wut jumni, “Weém Dios naáwát dih naóh yapani caá”, niijná yuhna, jíohni át jumup wut jī. ⁷ Caán jíohni Romano maáh Sergio Paulo wut jumni jeéh át jumup wut jī. Sergio Paulo, táini jenah joiní jumna, Dios naáwát dih joyát túut niijná, Bernabéwā dih át bid bojop wut jī. ⁸ Obohjeéhtih, caán jíohni, griego wéheatjīh Elimas ī niijní, Sergio Paulo ā túut nuumcát pínah niijná, Bernabéwā dih átih naáwát túutcap wut yuh jī. ⁹ Pánihna, Sauloboó, Pablo biíh ā wut jumni, Táini Espírítu ā wēpatjīh Elimasdih en behnit, nin pah át níj jūihñup wut jī:

¹⁰ —Meém, nemépdih jepahni, nihat táiniboodih yap yohni, tabit yeeni caá. ¿Diosdih táini péélnitdih ma jáh cádahcan níit? ¹¹ Bua meemdih Dios ā peéh chājachah, jéih encanni ma jum jwahbipna caá. Pánihna, yeó ā chāhatdih ma jéih en jwahcan níit, Pablo át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchahjeh, Elimas át jéih encap wut jī. Pánih jéih encan, caandih teo wáini pínahdih át bid bejep wut jī. ¹² Páant ā yapachah ennit, ī naóhni doonádih joinít, Sergio Pauloboó joí wáhi bejna, Jesúsdih át jepahap wut jī.

Pablo Bernabéjīh Pisidia baác Antioquía tútchina ī bejat

¹³ Pafos jēlitdih Pablowā johlitjīh bejni jááj chóodih jwáub waadní, Panfilia baácdih bóo Perge tútchina ít chúuh juibínap wut jī. Caanná juibínit, Juan Marcos queétdih cádahnit, Jerusalén tútchina át éemp jwáub bejep wut jī. ¹⁴ Obohjeéhtih, Pablowāboó jwáub bejcanjeh, Pisidia baácdih bóo Antioquía

tátchina ìt aab béjep wut jì. Caanná aáb jubínit, judíowā ì chooát yeó jáapdih, ì míc wáacat muúboó ìt waád jubí chéudup wut jì. ¹⁵ Páant ì waád jubí chéuduchah, caán muúdíh wáac jubínit maáta Moisés ā wutatjidih, Dios naáwát naóh yapanit ì daacátjidihbut queét míc wáacnitdih ìt en naáwáp wut jì. Caandíh en naóh péanit, queét maáta Pablowādih nin pah ìt niijíp wut jì:

—Jwī déewāá, nit jamnitdih teo wáacat pínah doonádih ub jéohna, buu ñi naáwá, ìt niijíp wut jì.

¹⁶ Páant ì niijíchah joinít, Pablobó ñah ñuhnit, ì míc wéhenachah yayánit, nin pah āt niij bohénap wut jì:

—Yeéb wā déewāá, judíowā nihcannit yuhna Diosdih wéinitbut, wā naáwáchah, ñi túi joyoó.

¹⁷ Dios jwī nuowādih āt ñiwip wut jì. Túttimah, Egipto baácboó ì jamuchah, ā teo wáacatjìh ìt cāac poonap wut jì. Pánihna, dawá ì cāac pooat túttimah, ā wēpatjìh caán baácmant āt ub bac jéuwáp wut jì.* ¹⁸ Túttimah, cuarenta jópchi pohba muú wihcapboó jamnit, dawá láa Diosdih ì yap yohochah yuhna, queétdih āt cádahcap wut jì.*

¹⁹ Canaán baácboó jamnitji siete poómpdih yoh péanit, jwī nuowā ì jumat pínah niijná, Dios caán baácdih āt wuhap wut jì.* ²⁰ Abrahamdih ā naáwát túttimah, cuatrocientos cincuenta jópchi yapat túttimah, jwī nuowājidih caán baácdih āt wuhap wut jì. Pánihna, caánboó ì jam láa, caán baácdih jamnitdih ì yoh beedáat túut niijná, teo wáac waóhnt pínah maátadih Dios queétdih āt ñío wuhap wut jì.

“Queét dée péeni maáh Samuel wut jamni, Dios naáwátidih jwíh

naóh yapani āt jamap wut jì.*

²¹ Pánihna, Samuel jam láa, jwī nuowāboó queétdih watni pínah maáhdih Diosdih ìt yójah uúbáp wut jì. Páant ì uúbátdih joinít, queétdih ì jwíh maáh pínah Cis wáuh Saúljidih Dios āt ñío wuhap wut jì. Saúl Benjamín jaimená poómpdih bóo āt jamap wut jì. Pánihna, caán Saúl cuarenta jópchi maáh āt jam jwuhap wut jì.* ²² Caán ā maáh jamatdih dúuc wáinit, Davidboodih Dios āt jwáub túut nuúm maáh waadánap wut jì. “Isaí wáuh Daviddih bid jubínit, wā wéina caá. Caánboó wā weñat pínahdihjeh chájna, weemdíh ā yap yohcan niit”, Dios āt míc niijíp wut jì.*

²³ Caán David juma Jesús caá. Pánihna, judíowādih ì yéejat peéh chájat déedih yohni pínah caán Jesúsdi Dios āt ñíoqip taga. ²⁴ Jesús ā bohéat pínah játi, Juanboó nihat judíowādih nin pah āt niij naóh bohénap wut jì: ‘Ñi yéej chájatdih cádahnit, túut nuumát júutna, ñi daabáat túutú’, apí niijíp wut jì.*

²⁵ Juan bohé péa jéohna, nin pah cáacwādih āt niij naáwáp wut jì: ‘¿Yeéb weemdíh ded pah ñi niij jenah joí? ¿“Caán Dios ā wahni Cristo caá”, ñi niij jenah joí niit? Caán ā wahni nihcan caá. Weém oboh jamni caá. Obohjeéhtih, wā túttimah jéohni chah wēpni ā jumbipna caá’, Juan āt niijíp wut jì.*

²⁶ “Wā déewā Abraham jaimená, yeéb judíowā nihcannit yuhna Diosdih wéinitbut, jwiit nihatdih yéejat peéh chájat déedih yohni pínah doonádih jwī joyóp be. Caán doonádih yeebdíh naáwát túut caá wā chájap. ²⁷ Jerusalén tútchidih moón, ì maáta biícdih, chooát yeó jáap jumat pah,

* **13:17** Ex 1.7; 12.51 * **13:18** Nm 14.34; Dt 1.31 * **13:19** Dt 7.1; Jos 14.1 * **13:20** Jue 2.16;

1S 3.20 * **13:21** 1S 8.5; 10.21 * **13:22** 1S 13.14; 16.12; Sal 89.20 * **13:24** Mr 1.4; Lc 3.3

* **13:25** Jn 1.20; Mt 3.11; Mr 1.7; Lc 3.16; Jn 1.27

Dios naáwátdih naóh yapanit í daacátjidih í en naáwáchah joiná yuhna, queét í beh joicáp jĩ. Pánih beh joicán, Jesucristo Dios á wahni á jumatdihbut í jéihcap jĩ. Pánih jéihcan, Jesucristodih mawat túttnit, Dios naáwátdih naóh yapanit í daacátji biíc yoobó í chājap jĩ. ²⁸ Jesús á yéej chājcah yuhna, Pilatodih í mao yohat tútutap jĩ.* ²⁹ Jon jātih í daacátji biíc yoobó í chāj péanachah, cruzboó í péoh dodhnijidih ub deyanit, jeé litboó áih bácahjidih bita ít yohop wut yuh jĩ.* ³⁰ Obohjeéhtih, Dios caandih át jwúub boonanap wut jĩ. ³¹ Páant á booaat túttimah, áihwā Galileamant Jerusalén tútchina ájeéh péenitjidih dawá yeó jáapna át jíghop wut jĩ. Pánihna, caandih ennitji jamna, ded pah Jesús á chājatjidih buu bita jwĩ déewādih naóhna caá í chājap.*

³²⁻³³ “Pánihna, caán túini doonádih jwiítbut yeebdih naáwádih jwĩ jūúwáp be. Jesucristodih boonanit, Dios jwĩ nuowādih á naáwátji jwiít í jaimenádih biíc yoobó buu á yapap be. Páant tigaá Davidji á jwíih daacátji numpboó Salmo nin pah át niúj daacáp tajĩ: ‘Meém wā wūúh caá. Buu nihát cāacwā í enechah, meemdih maáh wā waadána caá”, Dios á niijná caá’, David át niúj daacáp tajĩ.* ³⁴ Caán á wunuchah yuhna, áih bácah á moópcat pínah niijná, Dios caandih át boonanap tajĩ. Á naáwátdih naóh yapani Isaías nin pah át niúj daacáp tajĩ: ‘Daviddih wā niijátji pah meemdih biíc yoobó wā túi chājbipna caá”, Cristodih Dios á niijná beé’, át niúj daacáp tajĩ.* ³⁵ Biíh Salmoboó Davidji nin pah át jwúub niúj daacáp tajĩ: ‘Wíih túini, wā oiniúh bácahdih wā moopát tútcan

niít”, Cristodih Dios á niijná beé’, át niúj daacáp tajĩ.* ³⁶ Pánihna, nindih ñi náhninaá: Davidjiboó Dios á wutatdih túi jepahnit, áih cāacwādih á túi chājat túttimah, át wunup wut jĩ. Á wunuchah, á nuowādih í yohopjiboó caandihbut ít yohop wut jĩ. Páant í yohat túttimah, áih bácah át moóppip taga. ³⁷ Obohjeéhtih, Dios á boonaniboó áih bácah át moópcap tajĩ. ³⁸ Páant á moópcatdih jéihnit, nindih ñi túi jéihyeé: Caán Dios á boonani Jesús á wun wūhatjĩhneh ñi yéejatdih Dios á yohna caá. ³⁹ Yeéb Moisés á wutatjidih jepahíhnit, ñi yéejat yohatdih ñipĩ bidna yuh caá. Obohjeéhtih, Jesucristodihneh jepahnit, ñi yéejat yohatdih ñi jéih bid juibína caá. ⁴⁰ Pánihna, Dios naáwátdih naóh yapanit nin í niijátji pah yapcat tút niijná, ñi túi chāja chaáh.

⁴¹ ‘ “Eneé, wā wēpatdih wā júutuchah, yeéb deoh naóhnitboó ñi en wáhi bejbipna caá. Wā wēp chājat pínahdih í naáwáchah yuhna, túi jenah joicánnit, ñi wunbipna caá”, Dios á niijná caá’, ít niúj daacáp tajĩ”, (*Hab 1.5*)

Pablo cāacwādih át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant niúj naóh péanit, Pablowā ít bac bejep wut jĩ. Í bac bejehah, cāacwā queétdih nin pah ít niijíp wut jĩ: “Túttimah bóo chooát yeó jáapdih jwiítidih ma jwúub bohénaá”, ít niijíp wut jĩ. ⁴³ Túttimah, maátaboó wāac junítdih í bacanachah, dawá judíowā, dawá judíowā nihcannit yuhna Diosdih wēinitbut Pablowādih ít ñuun bāc bejep wut jĩ. Pánih ñuun bāc bejnitdih Pablowā nin pah ít niijíp wut jĩ: “Dios yeebdih túi oinit, Jesucristodih á wahatji doonádih

* **13:28** Mt 27.22-23; Mr 15.13-14; Lc 23.21-23; Jn 19.15 * **13:29** Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42 * **13:31** Hch 1.3 * **13:32-33** Sal 2.7 * **13:34** Is 55.3 * **13:35** Sal 16.10

buu túi jepahnit, caandih ñi cádahca bojóo”, it niijíp wat jĩ.

⁴⁴ Túttimah bóo chooát yeó jáapdih caán tátchidih moón nihat beéd jáóhñit pah Dios naáwátdih joíhna, it míc wáac jaibínap wat jĩ. ⁴⁵ Obohjeéhtih, judíowā ĩ maáta dawá wáac jaibínitdih ennit, búdí it íjijp wat jĩ. Páñihna, Pablo ā bohénachah, queétoó caandih jaíhna, yehna it niijíp wat jĩ. ⁴⁶ Obohjeéhtih, Pablo Bernabéjĩh úmcanjeh, nin pah it niij wēp naáwáp wat jĩ:

—Jwiít judíowādhijeh Dios naáwátdih ā jwíih naáwát túutap be. Obohjeéhtih, caandih náahcan, Diosjeéh páantjeh ñi jamíhcat jíib, jwiítboó judíowā nihcannitdih naáwádh jwĩ bejbipna caá. ⁴⁷ Dios naáwátdih naóh yapani Isaías ā daacátji pah jwiítidihbut páant niij watna āt chājjip taga:

“Judíowā nihcannitdih wā túi ubat pínahdih ĩ beh joyát pínah ni-ijná, meemdih ĩ pebhna wā wahbipna caá. Páñihna, nihat baácdih moondih ĩ yéejat peéh chājat déedih wā yohat pínahdih ñi naáwá”, Dios ā niijná caá’, āt niij daacáp tajĩ, (Is 42.6; 49.6)

Pablowā it niij naáwáp wat jĩ.

⁴⁸ Páant ĩ niijíchah joinít, judíowā nihcannit búdí it weñep wat jĩ. “Dios naáwát túina caá”, it niijíp wat jĩ. Páñihna, nihat Diosjeéh páantjeh jamnit pínah, Jesucristodih it jepahap wat jĩ. ⁴⁹ Dios naáwátdih jáap jepahnitbut caán baáboó it naóh peét bejep wat jĩ. ⁵⁰ Obohjeéhtih, judíowā ĩ maáta bitadih Pablowādhij it íjanap wat jĩ. Páant ĩ íjanachah, Diosdih jepahñitji maáta yaádh, neoná biícdih íjñit, Pablowāboodih yeejép chājñit, íh baácmant it ññun yóh bacanap wat jĩ. ⁵¹ Páñihna, caán tátchidih moondih Dios ā yohat

pínahdih júutna, Pablowāboó íih zapatos becchídh it péoh mao yoh jéenanap wat jĩ. Péoh mao yoh jéena péanit, Antioquia tátchimant Iconio tátchina it bejep wat jĩ.* ⁵² Páñihna, Antioquia tátchidih moón Jesúsdiñ jáap jéihnitdih Túini Espíritu ā túi teo wáacachah, búdí it weñep wat jĩ.

14

Iconio tátchidih moondih Pablo Bernabéjĩh ĩ bohéat

¹ Pablowāboó Iconio tátchina jaibínit, chooát yeó jáapdih judíowā ĩ míc wáacat munná caanjĩh moónjeéh it waad béjep wat jĩ. Antioquia tátchidih moondih ĩ bohéatji pahjeh muntih túini doonádh caánboobút it túi naáwáp wat jĩ. Páant ĩ naáwáchah, dawá judíowā, judíowā nihcannitbut túi joinít, Jesucristodih it jepahap wat jĩ. ² Obohjeéhtih, joíhcannit judíowā Pablowādhij yee naóhñit, judíowā nihcannitdih it joyát túutcap wat jĩ. ³ Páant ĩ chājachah yahna, maatápdih Pablowā caánboó jamnit, úmcanjeh Jesúsdiñ túini doonádh it wēp naáwáp wat jĩ. Páñihna, “Ī naáwát yoobópdih caá”, cāacwā ĩ niij jéihyat pínah niijná, jwiít cāacwā jwĩ jéih chājca naáhdih ĩ chāj júutat pínah wēpatdihbut Dios Pablowādhij āt wāhup wat jĩ. ⁴ Obohjeéhtih, biquína caán tátchidih moón joíhcannit judíowājeéh ĩ péenachah, bitaboó Pablowājeéh it péenap wat jĩ. ⁵ Páñihna, judíowā nihcannit, judíowā, ĩ maáta biícdih, “Pablowādhij jee dáhnajĩh yohñit, jwĩ mao yoh jĩh”, it niij jenah joyóp wat jĩ. ⁶⁻⁷ Obohjeéhtih, páant ĩ niij jenah joyát doonádh joinít, Pablowā Iconio tátchimant it jwei bác bejep wat jĩ. Páñih jwei béjna, Licaonia baácdih Lистра tátchi, Derbe tátchi, caán tátchina pebh jamnitdihbut it naóh jibip wat jĩ.

* 13:51 Mt 10.14; Mr 6.11; Lc 9.5; 10.11

Listra tətchidih moón Pablodih jee dahnajih i yohat

⁸ Listra tətchina juibinit, Jesúih táini doonádih it bohénap wut jī. Caanjih jéih yáac chái bejcani Pablowádih át joí chúudap wut jī. Caán jwíih cáac jumnajeh, áih jítchana yéejni át jumap wut jī. ⁹ Pánihna, ā táí joyóchah jéihnit, “Caán ā booat pínahdih ā táí jenah joiná caá”, Pablo át niúj jéihyep wut jī. ¹⁰ Pánih jéihnit, caandih ennit, nin pah át wēp niijip wut jī:

—Yoobópdih ma ñah ñuhúú, át niijip wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, ñaáp ñah ñuhnit, át yáac chái bej jwíhip wut jī. ¹¹ Caandih ā booanachah ennit, cáacwā búdí it en wáhi bejep wut jī. En wáhi bejnit, íih wéheatjih nin pah it niúj wēi ñaacáp wut jī:

—Jwiit jwípí uúbh wēinit dioswā cáac wéehnit, it dei júuwúp taga, it niijip wut jī. Páant i niúj wēi ñaacáchah yuhna, Pablowā it beh joicáp wut jī.

¹² Páant niúj jenah joinít, Bernabédih íih dios Zeuúh wut it búudhdap wut jī. Pablobodíh íih bíih dios Hermeíh wut it búudhdap wut jī. Zeusboó Griego cáacwáih dioswā i maáh, Hermesboó íih dioswáih naóh yapani wut jī. Pánihna, Pablobó naóhni ā jumachah, naóh yapani Hermeíh wut it búudhdap wut jī. ¹³ Zeusdih uúbhnit, i wēi wúhat muú tətchi jwéejdih át jumap wut jī. Pánihna, caán muudíh en daoní Bernabédih “Zeus caá”, niúj jenah joinít, Pablowádih jwááat túut niijná, momo jiwíwádih cháajih i búudhni júdunadihbut tətchi jēcna át ub júuwúp wut jī. Caánboó cáacwā bíicdih wēinit, momo jiwíwádih Pablowádih átih mao wúhíhip wut yuh jī. ¹⁴ Obohjeéhtih, Pablowā i chājatdih en wáhinít, cáacwā poómp cātíh ñáo waadnit, nin pah it wēp niúj ñaacáp wut jī:

¹⁵—Páant ñi chājatdih ñi cádahaá. Jwiitbut yeeb pánihnit cáacwájeh mun tigaa. Jwiitdih wēinit, ñi mao wáhca bojó. Jwiit yeebdíh Jesúih táini doonádih naawádih jwí júuwúp be. Dios yoobát báadhni, wēpni caá. Yeeb ñipí wēini panihni nihcan caá. Pánihna, nin wēpcanni, báadhcanidih ñi wēi cádahaá. Túut nuumnit, báadhni Dios yoobátidih ñi jepahaá. Caán jeádih chā, baacdihbut chā, mujnadihbut chā, nihatdih át chājap wut jī. ¹⁶ Jon játih Dios nihat cáacwáidih dedé i náahat pahjeh i chājachah, át enah boj jwuhap wut jī. ¹⁷ Pánih enah bojna yuhna, ded pah ā jumadidih át táí júutap taga. Yeebdíhbut ā oyatdih júutna, mahdih buugát túut, jeémát pínahdihbut apí quehat túutna caá. Jeémátidih wúhna, yeebdíh apí weñat túutna caá, Pablo queédidih át niijip wut jī.

¹⁸ Páant ā niijíchah, momo jiwíwádih cáacwā wēi mao wúhíhnit, it tahca bejep wut jī.

¹⁹ Cáacwā páantjeh i weñechah, Antioquía tətchidih moón, Iconio tətchidih moón judíowā bíicdih juibinit, Pablowádih ñuún yee naóh péenit, “Jwiitboodíhjih ñi joyoo”, cáacwáidih it niijip wut jī. Páant i niijíchah joinít, caán tətchidih moón Pablodih mawat túut niijná, jee dahnajih it yohop wut jī. “Jáantjeh ā wunah bejep be”, niúj jenah joinít, tətchi jwéejboó caandih it wái bac bejep wut jī.* ²⁰ Páant i ub bac bej yohochah ennit, Jesúíhwā Pablo pebh it múic wáac juibí ñuhap wut jī. Páant i múic wáac juibí ñuhachah, Pablo boonit, jwúub ñah ñuhnit, tətchiboó át jwúub waad béjep wut jī. Pánihna, cheibit Pablo Bernabéjih Listra tətchimant bac bejnit, Derbe tətchina it bejep wut jī.

Pablowā i jwíh bohéniji tətchinadih moondih i jwúub bohéat

* 14:19 2Co 11.24-25; 12.2-5; 2Ti 3.11

21-22 Derbe tútchina juibínit, caán tátchidih moondíhbat Jesúih túini doonádih Pablowã ãt naáwáp wut jĩ. Páant ã naáwáchah, dawá caandih joinít, túat nuumnít, Jesucristodih ãt túi jepahap wut jĩ. Pánihna, Derbe tátchidih moondíh bohé péanit, Lистра tútchina jwúub joinít, Jesúsdi h jáap jepahnitdih jwúub bohéna, queédih ãt weñanap wut jĩ. Túttimah, Iconio tátchidihbat, Antioquia tátchidihbat jwúub joinít, Jesúsdi h jáap jepahnitdih biíc yoobó ãt teo wáacap wut jĩ. Caán tútchinadi h jumnit, Jesúsdi h jáap jepahnitdih bohéna, nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: “Yeéb yeejép yapna yuhna, Jesúsdi h ñi cádahca bojoó. Nin baácboó jwĩ jum jwuhuchah, jwiít nihatdih yeejép yapat páantjeh ã jumvipna caá. Páant jwiít dih ã yapachah yuhna, Jesúsdi h cádahcan, Dios ã jumupboó jwĩ jéih waadbípa caá”, ãt niijíp wut jĩ. ²³ Caán tútchina jummat pah Jesúsdi h jáap jéihnitdih ennit, queédih waóhni t pínahdih Pablowã ãt ñío jwejep wut jĩ. Pánih ñíonit, jeémp jwuhcanjeh úbhna, “Nit meemdíh jepahnitdih waóhni t pínahdih ma túi teo wáacá”, Diosdi h ãt niij úbhép wut jĩ.

Pablowã Siria baác di h bóo Antioquia tútchina ã jwúub juyát

²⁴ Pisidia baác di h bóo Antioquia tátchidih moondíh bohé péanit, caán baácmant jüóhni t, Panfilia baácna ãt jwúub dei jüúwáp wut jĩ. Pánih jwúub dei jüóhna, jwíh bejna, bohécanjeh ã yapniji Perge tátchidih cháonít, caanjíh moondíh Jesúih túini doonádih ãt bohénap wut jĩ. ²⁵ Pánih bohé péanit, Atalia wát jumni jélitdih ãt dei juyáp wut jĩ. ²⁶ Pánih dei joinít, johlitjeh bejni jááj chóodih waadní t, Siria baác di h bóo Antioquia tútchina ã jwúub cháuh jüúwáp wut jĩ. Dios ã jwíh naáwát túatna, queédih teo jáha úbhni t

ã wahní t tútchinajeh muntih, Dios ã wutatjidih chá j péanit, ãt jwúub juyáp wut jĩ. ²⁷ Pánih jwúub joinít, Jesúihwá di h míc wáacat túatni t, ded pah ã yapatjidih ãt naáwáp wut jĩ: “Dios jwiít dih búdí ã teo wáacap be. Páant ã teo wáacachah, ã wépatjeh cáacwá di h boonanit, áih túini doonádihbat jwĩ naáwáchah, dawá joinít, ã jepahap be. Pánihna, judíowã nihcannitbat joinít, dawá ã túi túat nuumáp be”, Pablowã queédih wahnitdih ãt niijíp wut jĩ. ²⁸ Pánihna, caánboó Jesúihwã biíc di h maatáp di h ãt jumup wut jĩ.

15

Jerusalén tátchidih Jesúihwã ã maáta ã míc wáacat

¹ Biquína judíowã Judea baácmant bejni t, Antioquia tútchina ãt juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, judíowã nihcannit Jesúihwá di h nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: “Moisés jwĩ nuowá di h íih quehli nah yapat chóodih ã bóodat pínahdih á t wutup wut jĩ. Páant ñi bóodcah, Diosboó yeebdí h ã túi úbcan ní t”, ãt niijíp wut jĩ.* ² Páant niijnít, queét Judea baác di h moón Pablowá di h ãt míc jüihñup wut jĩ. Páant ã míc jüihñuchah, Jesúihwáboó Pablo, Bernabé, biquína caanjíh moón biíc di h Jerusalén tútchina ãt wah bojop wut jĩ. Jesús ã naáwát túatni t, Jesúihwá di h waóhni t di hbat Judea baácmant juibínit ã naáwát di h ãt úbh joyát pínah niijná, queédih ãt wahap wut jĩ.

³ Páant ã wahnitji Fenicia baácna jui, yap jüóh, Samaria baácna ãt juyáp wut jĩ. Pánihna, caán baácnadi h moón Jesúihwájíh míc wáacni t, judíowã nihcannit Jesúsdi h ã jepahatjidih ãt naáwáp wut jĩ. Páant ã naáwáchah joinít, queét búdí ãt weñep wut jĩ.

⁴ Queét Jerusalén tútchina ã juyáchah, caanjíh moón Jesúihwã,

* 15:1 Lv 12.3

queétdih waóhñit, Jesús ã naáwát tútñit bíicdih, queétdih ít túi wēi jwááap wut jī. Páñihna, Pablowā Dios ã wēpatjīh ded pah ī chājatjidih queétdih ít naáwáp wut jī. Judíowā nihcannitbut Jesúsdi h ī jepahatjidih ít naáwáp wut jī. ⁵ Obohjeéhtih, páant ī niijíchah joinít, biquína Jesúsdi h jepahñit fariseowā ñah ñuhñit, nin pah ít niijíp wut jī:

—Queét judíowā nihcannitdih ñih quehli nah yapat chóodih bóodat caá náahap. ‘Moisés ã wutatji pah ñi chājaá’, queétdih ñi niij wutuú, ít niijíp wut jī.

⁶ Páant ī niijátdih míc wéheat tút niijná, áih doonádih Jesús ã naáwát tútñit, Jesúh wádh dih waóhñit bíicdih ít míc wáacáp wut jī. ⁷ Páant maatápdih ī míc wéhenachah, joinít, Pedroboó ñah ñuhñit, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī:

—Wā déewāá, jon ñijeéh wā jumachah, judíowā nihcannitdih Jesúh túini doonádih wā naáwáchah joinít, ī jepahat pínah niijná, weemdíh ñíonit, Dios ã wahap jī.* ⁸ Cāacwā ded pah ī jenah joyátdih jéihni jumna, queét judíowā nihcannit jwī naóhni doonádih ī jepahatdih át jéihji tagaá. Páñih jéihna, áihwā ã chājatjidih jwiít dih júutna, Túini Espiritudih jwiít dih ã wēhatji pahjeh muntih, queétdihbut ã wēhup jī.* ⁹ Páñih wēhna, jwiít dih queétdihbut bíic yoobó ã chājap jī. Queétbut caandíh ī jepahachah, ī yéejatdih át yohji taga. ¹⁰ Jwiít judíowā Moisés ã wutatjidih bíic yoobó jwī túi jepahcan caá. Jwī ñowájibut bíic yoobó ít jepahcap wut jī. Páant jwī túi jepahcah yuhna, ¿dépanihna queét judíowā nihcannit Jesúsdi h jepahñitdih yeéb bíic yoobó ñi wutíh? Páñih wutñit, Dios queétdih ã chājatjidih ‘Yoobópdih nihcan caá’, niijná caá

ñi chājap. ¹¹ Obohjeéhtih, jwiít nin pah jwī niij jenah joiná caá: ‘Jwiít dih jīgah en oinit, Dios jwī yéejat jīb ã peéh chājat déeji jwī Maáh Jesús ã túi ubat pah muntih, buu jwuh judíowā nihcannitdihbut bíic yoobó ã túi ubna caá’, jwī niij jenah joiná caá, Pedro át niijíp wut jī.

¹² Páant ã niijíchah joinít, Pablowā jwuh judíowā nihcannitjeéh jumna, Dios ã wēpatjīh ded pah ī chājatjidih ī naáwáchah, ni hat lai hcanjeh ít joí yai ñéh bejep wut jī. ¹³ Páant ī naóh péanachah, Santiago jwuh nin pah át niijíp wut jī:

—Wā déewāá, weemdíh ñi joi jwáhuú. Yeebdíh bainí wā naáwíhna caá. ¹⁴ Dios judíowā nihcannitdih túi wēi ennit, áihwā pínahdih ã ñíwatjidih Simón Pedroboó jwiít dih ã naóh péanap be. ¹⁵ Dios naáwát dih naóh yapani, ã daacátji pahjeh tih judíowā nihcannitdih páant át yapap taga. Nin pah át niij daacáp tají:

¹⁶ ‘“Davidji maáh jum láa, ni hat áihwábut ī wun beedép jī. Páñih beední ī jumachah yuhna, túttimah bóo láa, jwáub dei júóhñit, áihwā panihñitdih wā jwáub chāj bipna caá.

¹⁷ Páant wā chājachah, ni hat cāacwā bita judíowā nihcannitbut weém ī Maáhdih ī náahbipna caá. ‘Wíihwā ñi jumúú’, wā niij bidnit weemdíh ī jepahbipna caá”,

¹⁸ jwī Maáh ã niijná caá’, át niij daacáp tají. (Am 9.11-12)

¹⁹ “Páant ã niij daacátjidih náhninit, weém, Santiago nin pah wā niij jenah joiná caá: Judíowā nihcannit, Dios naáwát dih jáap jepahñitdih wái náah jumni jwī chājat tútca boj jíih. ²⁰ Obohjeéhtih, queétdih nin pahjeh jwī niij daacá

* 15:7 Hch 10.1-43 * 15:8 Hch 2.4; 10.44

wah jīh: “Í pāpnidih wēi wāhniiji jeémátdih ñi jeém̄pca bojoó. Ñi áa nihcannitjīh ñi yéej chājca bojoó. Jōp teo maonitji nuñápwādidih ñi jeém̄pca bojoó. Meépdih ñi babhca bojoó’, jwī niij daác wah jīh.”* 21 Jon jātih, buubut jwiit judiowā jwī míc wáacat muuná, jwī chooát yeó jáap jamat pah, Moisés ā wutatjidih ĩpī bohéna caá. Nihat tátchidih moón caandih jwī jéihna caá. Pánihna, weém wā niiját pahjeh tih Jesúsdi h jéihnit judiowā nihcannitdih, niij daác wahat dée caá, bita jwī déewā jwiitdih ĩ ĩjcat pínah niijná”, Santiago āt niijp wut jī.

Judiowā nihcannitdih ĩ daác wahat

22 Páant ā niijichah joinít, Jesús ā naáwát túatnit, Jesúhwādidih waóhnit, nihat Jesúhwā biícidih, Antioquía tátchidih moondih ĩ daácni núodih Pablowājeéh ub bejnit pínah, Judas, Silasdi hbut ĩt ñiwip wut jī. Judas āih biíh wut Barsabás wut jī. Queét Jesúsdi h tái jepahnit ĩ jamuchah, bita Jesúhwā queétdih ĩt tái wēi enep wut jī. 23 Pánih queétdih ñío péanit, nin pah ĩt niij daacáp wut jī:

“Yeéb nihat judiowā nihcannit Jesúhwā Antioquía tátchidih moón, Siria baácidih moón, Cilicia baácidih moondihbut jwiit Jesús ā naáwát túatnit, āihwādidih waóhnit, nihat āihwābut, yeebdih jwī táyat túatna caá. 24 Biquína jwījeéh jamnit yeeb pébhna juibínit, yeebdih dawá wutatdih ĩt jepahat túatup wut jī. Pánih wutnit, yeebdih ĩt tac buugánap wut jī. Obohjeéhtih, jwiitboó queétdih jwī wahcah yahna, queétyeh bejnit, yeebdih páant ĩt wutup taga. 25 Pánihna, jwiit nihat biíc yoobó ñi pebhna wahni pínahdih jwī ñiwip be. Páant jwī ñionitdih jwī oini

Pablo Bernabéjeéh jwī wahbipna caá. 26 Pablowā jwī Maáh Jesucristoi h tání doonádidih umcanjeh ĩ bohénachah, dawá láa bita queétdih ĩt puñup wut jī. “Í mao yohíhichah yahna, Jesúh tání doonádidih jwī naóh cádahcan niit’, ĩpī niijná caá. 27 Pánihna, jwī daácni núodih yeebdih ĩ naáwát pínah niijná, Judas, Silasjīh Pablowājeéh ñi pebhna jwī wahna caá. 28 Tání Espírítu jwiitdih ā teo wáacachah, ā jéihyatjīh nin pah jwī jenah joiná caá: Wái náah jamni wutatdih wutcan, nin pahjeh jwī niij wutbipna caá: 29 ‘Nin jwiit dios caá’, niij jenah joi pāpnidih wēinit, ĩ cádah cáagniji jeémátdih ñi jeém̄pca bojoó. Meépdih ñi babhca bojoó. Jōp teo maoni nuñápwādidihbut ñi jeém̄pca bojoó. Ñi áa nihcannitjīh ñi yéej chājca bojoó. Nin jwī wutatdih jepahna, ñi tui jambipna caá. Páant bóojeh tigaá yeebdih jwī wutup”, ĩt niij daacáp wut jī.

30 Caán núodih daác péanit, Antioquía tátchina bejnitdih ĩ wāhat túttimah, queétoó bejna, Antioquía tátchina ĩt juibínap wut jī. Caanná juibínit, Jesúhwādidih míc wáacat túatnit, Jerusaléndih moón ĩ daác wahni núodih ĩt wāhup wut jī. 31 Páant ĩ wāhni núodih míc en naóhna, táníjeh ĩ wutachah joinít, búdí ĩt weñep wut jī. 32 Judas Silasjīh Dios naáwátdih naóh yapanit jamna, Jesúhwādidih Dios naáwátdih ĩt tái bohénap wut jī. Páant ĩ bohénachah joinít, Jesúhwāboó búdí wēinit, Jesúsdi h chah ĩt tui jenah joyóp wut jī. 33 Judas Silasjīh caanná maatápdih jamnitji caanjīh moondih ĩ cádah jwáub jūwáchah, “Ñi tái bejeé”, Antioquía tátchidih moón queétdih ĩt niijp wut jī. Páant niijnít, Judaswādidih wahnitji Jerusalén

* 15:20 Gn 9.4; Ex 34.15-17; Lv 17.10-16; 18.6-23

tátchidih moondíh ìt túyat túutap wut jì. Páant ì niiját túttimah, Judasjeh át jwáub júúwáp wut jì. ³⁴ Obohjeéhtih, Silasboó bíih jwáub jenah joinít, Antioquía tátchidih át chāwáp wut jì. ³⁵ Pablo Bernabébut caán tátchidih ìt chāwáp wut jì. Pánihna, queét, dawá bita bíicdih Jesúh túini doonádih ìt bohénap wut jì.

Chéneji Pablo túini doonádih naóh jibidih ā bejat

³⁶ Túttimah, Antioquía tátchidih maatápdih jumniji Pablo Bernabédih nin pah át niijíp wut jì:

—Chóbe, nihát tátchinadih moón jwí jwíih naóhntijidih jwí táoh en jibjìh, páant mantih, át niijíp wut jì.

³⁷ Páant ā niijíchah joinít, Bernabéboó Juan Marcosdih ìjeéh átih ub bejhip wut yah jì. ³⁸ Caánboó ì jwíih jibichah, ìjeéh Panfilia baácna juibíniji yahna, bíic yoobó nihcan, át jwáubah júúwáp wut jì. Caán bíic yoobó ā nihcatdih enniiji, Pablo caandíh chéneji át ub bejìhcap wut jì.* ³⁹ Páant ā ub bejìhcah enna, Bernabé Pabljìh queétjeh tabit míic niijnít, ìt míic cádahap wut jì. Pánihna, Bernabéboó Chipre wut jumni quewana Juan Marcosdih át numah chúuh bejep wut jì. ⁴⁰ Pabloboó Silasdih ā chéen pínadh ñíonit, át numah bejep wut jì. Pánihna, ì bohénadh bejat pínah jãtìh, “Paá, queétdih en daonit, ma túi teo wáacá”, Jesúhwā ìt niij wáubap wut jì. Páant ì wáubát túttimah, Pablo Silasjìh ìt bejep wut jì. ⁴¹ Pánih bejnit, Siria baácna Cilicia baácna but juibínit, caanjìh moón Jesúhwādih jwáub bohéna, queétdih ìt túi teo wáacap wut jì.

16

Timoteo Pablowājeéh ā bejat

¹ Cilicia baácman Derbe tátchina juibí, yap bej, Listra tátchina Pablowā ìt juibínap wut jì. Caanná

juibínit, Timoteo wut jumnidih ìt jwāáap wut jì. Ā ìn judío wili, ā ìp Griego cáac wut jì. Timoteo, ā ìn bíicdih Jesúsdih jepahnit wut jì. ² Listra tátchidih moón, Iconio tátchidih moonbát Jesúhwā “Timoteo túi chājni caá”, ìpì niijíp wut jì. ³ Páant ì niijíchah joinít, Pablo Timoteodih át numah bejìhip wut jì. Obohjeéhtih, caán baácndih moón judiowāboó “Timoteo ìp Griego cáac caá”, ì niijíchah joinít, judiowā ì ìjcat pínah niijná, Pablo Timoteodih quehli nah yapat chóodih át bóodat túutap wut jì. ⁴ Pánihna, Pablo Silasjìh Timoteodih numah jibna, ded ì juibíni tátchidih moondíh Jerusalén tátchidih moón Jesús ā naáwát túutnit, Jesúhwādih waóhntibut ì daác wahní náojidih ìt en naáwáp wut jì, caandíh ì jepahat pínah niijná. ⁵ Páant ì naáwáchah, Jesúhwā caandíh chah ìt túi jenah joyóp wut jì. Pánihna, queét yeó jáap jumát pah chah ìt dao béjep wut jì.

Pablo Macedonia baácndih bóodih ā oo júmat

⁶ Túini Espíritu Asia baácboó queétdih Dios naáwátdih bohénadh át bejat túutcap wut jì. Páant ā wahcah, queét Frigia baácndih, Galacia baácndih moondíh ìt bohé jibip wut jì. ⁷ Pánih jib bejna, Misia baácna juibínit, Bitinia baácna ìt bejìhip wut yah jì. Obohjeéhtih, Túini Espíritu queétdih caánboó át bejat túutcap wut jì. ⁸ Páant caanná ā wahcah, Misia baácndih yap bej, Troas jélitna ìt dei juibínap wut jì. ⁹ Caanná dei juibínit, ũona, Pablo nin pah át oo júmap wut jì: Macedonia baácndih bóo ā pebh ñahachah, át enep wut jì. “Jwiít Macedonia baácndih moondíh ma teo wáac júúwú”, Pablodih át niij bidip wut jì. ¹⁰ Pánih oo júmniji jáanit, jwíih bíi déedih ámoh péa, Macedonia baácna jwí bejep

* 15:38 Hch 13.13

jĩ. “Dios caán baácna áih túini doonádih jwiít dih naáwát túatna caá ā chājap”, jwĩ niij jéihyep jĩ. Weém Lucasbut ijeéh wā bejep jĩ.

Pablowā Silas biíc dih Filipos tútchiboó i jumat

11 Troas tútchimant Macedonia baácna bejat túat niijná, jélitna dei juibínit, johlitjĩh bejni búdí jāj chóodih waadnit, Samotracia wāt jumni quewadih jwĩ chúh juibínap jĩ. Biĩh yeó jáap Neápolis tútchina jwĩ chúh juibínap jĩ. 12 Pánih juibí, caán tútchidih yap bejnit, Filipos tútchina jwĩ juibínap jĩ. Caán tútchi Roma tútchidih moón i jui jumni tútchi, Macedonia baácboó jwĩh jumni tútchi tajĩ. Oboh jumni tútchi át nihcap tajĩ. Caanná maatápdih jwĩ jumap jĩ. 13 Judíowáih chooát yeó jáapdih caán tútchimant bac bejnit, muj jwéejna jwĩ juibínap jĩ. Caanjĩh Diosdih úbát túat niijná, judíowā ipĩ míic wáacap tajĩ. Caanjĩh juibí chúadnit, wáac juint yaáhdih Jesúih túini doonádih jwĩ naáwáp jĩ. 14 Biíc wili jwiít dih joinih, Tiatira tútchidih bóli Lidia wāt jumnih mi jumap jĩ. Caánt búdí juib jumni yéguehdih juib chājnih, judío wili nihcan yuhna, Diosdih túi wéinih mi jumap yuh jĩ. Obohjeéhtih Jesúih doonádih mit joi jwáhcap tajĩ. Pánihna, Pablo Jesúih doonádih ā naáwáchah, túi jepahíhatdih Dios caántdih át wáhap tajĩ. 15 Páant mi jepahachah, caántdih miĩh muúdíh moón biíc dih Pablowā i daabánap jĩ. Daabá péanachah, nin pah jwiít dih mi niijp jĩ:

—“Caántboó Jesús dih túi jepahnih caá’, niij jenah joiná, wājeéh jūóhni, wíih muúboó ñi chāo jwáhuhú, jwiít dih mi niijp jĩ.

Páant mi niijchah joinit, miĩh muuná jwĩ chāwáp jĩ.

Pablowā dih nemat muúboó i nemat

16 Biĩh yeó jáapdih Diosdih úbát pebhboojéh muntih jwĩ jwúub bejchah, nemép jumnih jwiít dih mi jwāáap jĩ. Caánt teo wáhnih jumna, “Meemdih nin pah ā yapbipna caá”, cāacwādih niij naóhna, mi maátadih búdí mit juib teo wáhup tajĩ. 17 Pánihna, jwiít Pablo biíc dih jwĩ bejchah, nin pah mi niij ñaac ñuún péenap jĩ:

—Nit Dios chah wēpnidih teo wáhnit caá. Jwiít iiguipna jwĩ bejat déedih ded pah Dios jwiít dih ā túi ubat pínahdih i naóhna caá, mi niij ñaac péenap jĩ.

18 Maatápdih caandih páant mi niij tac buugá péena, Pablodih ā túi naáwát dée mi bojcap jĩ. Páant mi niij ñaacáchah joi chūunít, Pablo tac púud ennit, nemépdih nin pah ā niij jaihñap jĩ:

—Jesucristo ā wēpatjĩh meemdih wā wutna caá. Caántdih cádahnit, ma bac bejeé, ā niijp jĩ.

Páant ā niijchahjeh, nemép át bac bejep tajĩ.

19 Páant ā bacat túttimah, caánt mi juib teo wáhat ā buúduchah ennit, mi maátaboó búdí íjnít, Pablo, Silas dihbut i tewep jĩ. Teonit, caán tútchi tac yoóbó juáhna i ub bejep jĩ. 20 Pánih ub juibínit, peéh chājat túatnit pebna jwejnít, nin pah i niij naóh yacap jĩ:

—Nit judíowā jwĩh tútchidih moondih tac buugánadih it jūéwáp taga. 21 Queét jwĩ nuowā i wúatdih cádahat túatnit, biĩh wúatdih naóhna caá i chājap. Jwiít Roma tútchidih moón maáhdih jepahnit jumna, nit i naáwátboodih jwĩ jéih jepahcan caá, i niijp jĩ.

22 Páant i niijchah joinit, dawá Pablowā dih i íjip jĩ. Pánihna, peéh chājat túatnitboó Pablowā ih yégueh chóodih yeo wáyat túatnit, máa nah-najih queétdih i puñat túatp jĩ. 23 Páant queétdih i pui péanachah, nemat muúboó i nemat túatp jĩ. I nemat túttimah, nemat muúboó en

daonídiĥ ĩ túi en dawát tútutap ĵĩ.
 24 Páant ĩ wutuchah, caán muúdiĥ
 en daoníboó péeni tólihna queétdih
 át nemep wut ĵĩ. Pániĥ nemnit,
 máa naanáĵih ĩih wáunadiĥ át nah
 chéwep wut ĵĩ.

25 Chei tac yoób Pablo Silasĵih
 Diosdiĥ úbhnit, ĩt wēi ewep wut
 ĵĩ. Páant ĩ wēi ewechah, bita nemat
 muúboó jamnitbat ĩt joyóp wut
 ĵĩ. 26 Páant ĩ wēi ewechahjeh,
 caán muú tubit méménachah, niĥat
 jēcna át waát beed béjep wut ĵĩ.
 Nemat muúboó jamnitdiĥ ĩ chéwatji
 tōpnabat át jwāat beed béjep wut
 ĵĩ. 27 Páant ā yapachah ennit,
 queétdih wapniboó “Nin nemat
 muúboó jamnit inát jweiná caá.
 ĩ jweyéchah, wā maáta weemdiĥ
 ĩ peéh maobipna caá”, át niĵ
 jenah joyóp wut ĵĩ. Páant niĵ
 jenah joinít, áih íibat naadiĥ jwāat
 wáinit, át míc jwāaguíhip wut
 yah ĵĩ. 28 Obohjeéhtih, ā míc
 jwāaguíhichah ennit, Pabloboó
 caandih nin pah át niĵ űaác ejep
 wut ĵĩ:

—Meemjéh ma míc jwāagca bo-
 joó. Jwiít niĥat jwī jamna caá, át
 niĵíp wut ĵĩ.

29 Páant ā niĵíchah joinít,
 queétdih wapniboó “Jíi jūúwá, jíi
 jūúwá”, át niĵ ejep wut ĵĩ. Queét
 pebhna űáo űah bej, méménit,
 Pablo Silas ĩih jícha pebh át páah
 yoh űajap wut ĵĩ. 30 Pániĥna,
 queétdih úb bac bejnit, nin pah át
 niĵ úbh joyóp wut ĵĩ:

—¿Jesúh jamíhna, ded pah tigaá
 wā chāĵbi? queétdih át niĵíp wut ĵĩ.

31 —Jwī Maáh Jesúsdih túi jenah
 joinít, ma jepahaá. Ma déewābat
 caandih ĩ jepaha naáh. Páant űi
 jepahachah, yeéb iiguípna bejnit
 déejidiĥ Diosboó ā túi úbbipna caá,
 Pablowā caandih ĩt niĵíp wut ĵĩ.

32-33 Chei tac yoobjéh Pablowā
 Jesúh túini doonádiĥ ĩ naóh
 péanachah, queétdih wapni áih
 muúná át numah bejep wut ĵĩ.

Caanná numah juibínit, ĩ puñatji
 yahwítnadiĥ át chocop wut ĵĩ. Ā
 choc péaat túttimah, Jesúsdih caán
 ā déewā biúcdih ĩ jepahachah,
 queétdih Pablowā ĩt daabánap wut
 ĵĩ. 34 ĩ daabáat túttimah, queétdih
 wapniji Pablowādiĥ jeémát át
 wūhup wut ĵĩ. Pániĥna, caán ā déewā
 biúcdih Jesúsdih jepahnit, búdí ĩt
 weñep wut ĵĩ.

35 Baabáchah, tútchidiĥ moón
 maátaboó Pablowādiĥ ĩ watat
 pinah niĵná, soldadowādiĥ nemat
 muúná ĩt wahap wut ĵĩ. 36 Páant ĩ
 bacaat tútatdiĥ joinít, Pablowādiĥ
 wapniji queétdih nin pah át niĵíp
 wut ĵĩ:

—Maáta yebdiĥ ĩt bacaat tútutap
 wut be. Pániĥna, úmcanjeh, űi bac
 bejeé, át niĵíp wut ĵĩ.

37 Páant ā bacaíhatdiĥ joinít,
 Pabloboó soldadowādiĥ nin pah át
 niĵ naáwáp wut ĵĩ:

—Jwiít jwī yéej chāĵcan be.
 Jwiít diĥ naóh yacnit ĩ niĵát pah
 biíh niĵ naóhni ā wihcah yahna, űi
 peéh chāĵachah, yoobópdih niĥcan
 be. Obohjeéhtih, jwiít Roma
 baácdih moón jwī jamuchah yahna,
 jwiít diĥ queét maátaboó cáacwā
 ĩ enepdiĥ ĩ puñat tútutap be. Pāi
 péanit, nemat muúboó ĩ nemep be.
 Pániĥna, jwiít diĥ ĩ yéej chāĵatjidiĥ
 tícnit, ¿buú cáacwā ĩ encaĥ níit,
 ĩ bacaíhip? Queét maátajeh tih
 jwiít diĥ bacanadiĥ ĩ jūúwá naáh, át
 niĵíp wut ĵĩ.

38 Páant ā niĵíchah joinít, soldad-
 owāboó maátadiĥ naáwádiĥ ĩt bejep
 wut ĵĩ. Pablo Silasĵih Roma baácdih
 moón ĩ jamatdiĥ jéihna, maátaboó
 queétdih ĩ puñatji peéh chāĵat
 pínahdiĥ ĩt úmup wut ĵĩ. 39 Pániĥna,
 queét Pablowā pebh juibínit, nin
 pah ĩt niĵíp wut ĵĩ: “Yebdiĥ jwī yéej
 chāĵap be. Chéneji páant jwī jwúub
 chāĵcan níit”, ĩt niĵíp wut ĵĩ. Páant
 niĵ péa, queétdih numah bac bejnit,
 maáta ĩih tútchimant ĩt bejat tútutap
 wut ĵĩ. 40 Páant ĩ niĵíchah joinít,

Pablo Silasjñh nemat m̄umánt bac bejnit, Lidiañh m̄uná ãt bejep tajñ. Caanná juibñit, Jesúhwã biíc dih ã míc wáacap jñ. Páñih míc wáacnit, “Jesúsdih péena, ñi cádahca bojóó”, queétdih ã niúj wẽp naáwáp jñ. Páant niúj péanit, Pablo Silasjñh Filipos tátchimant ã bejep jñ.

17

Tesalónica tátchidih moón Jesúhwãdih ã ãjat

¹ Páñih Filipos tátchimant bejnit, Anfípolis tátchidih yap bej, Apolonia tátchidihbut yap bej, Tesalónica tátchina queét ãt juibínap wut jñ. Caanjñh judíowã ã míc wáacat m̄uú ãt jumap wut jñ. ² Páñihna, judíowãñh chooát yeó jáap jumap pah ãpñ bejat dée pah Pablowã judíowã ã míc wáacat m̄uná ãt bejep wut jñ. Caanná juibñit, tres semanas chooát yeó jáap jumap pah Dios naáwát dih caanjñh moondih Pablo ãt bohénap wut jñ. ³ Páñih bohéna, nin pah ãpñ niúj naáwáp wut jñ:

—Jwiít judíowã, jwñ páini, Dios ã wahni Cristo yeejép ã yapat pínah, ã wunat pínah, ã jwúub boó pud júúwát pínahdihbut jon jãtñh moón Dios naáwát dih naóh yapanit ãt daacáp tajñ. Wã naóhni Jesúsboó Dios ã wahni Cristo ã jumna caá. Caán caá jwñ páini, ãt niújip wut jñ.

⁴ Páant ã niújichah joinít, biquína caanjñh moón judíowã, dawá Griegowã Diosdihjeh wẽinit, caán tátchidih moón maáta yaádhbut caandih joinít, “Yoobóp dih tigaá”, ãt niújip wut jñ. Páant niújnit, Pablowãdih ãt péenap wut jñ. ⁵ Obohjeéhtih, judíowã maátaboó ãjeéh péenachah ennít, búdí ãt ãjip wut jñ. Páñih ãjna, dawá yeejép wãdih bid bojnit, nin pah ãt niújãt túutap wut jñ: “ ‘Nít yeejép chãjna caá ã chãjap’, ñi niúj ñaacá”, queétdih ãt niúj jac wutap wut jñ. Páant ã niúj ñaacáchah joinít, caán tátchidih moonbát Pablowãdih ãt

ãjip wut jñ. Páñihna, judíowã ã maáta Jasón wut jumniñh m̄uná juibñit, cáacwãdih wãñihna, Pablowãdih ãt bidip wut jñ. ⁶ Obohjeéhtih, queétdih bid jucán, Jasónboodih, bita Jesúhwãdihbut ãt teo wái bac bejep wut jñ. Páñih teo wái bac bejnit, tátchidih moón maáta pebhna ãb juibñit, nin pah ãt niúj naóh yacap wut jñ:

—Pablowã nihãt baácdih moondih ãt tac buugánap wut be. Páñihna, buu jwññh tátchidihbut tac buugánadih ã jainá caá. ⁷ Nin Jasón queétdih ãñh m̄uná ãt waadát túutap wut jñ. Queét Roma tátchidih bóo jwñ maáh César ã wutãtdih yap yohnit, ‘Biñh maáh, Jesús caá ã wut’, niújnit, jwñ maáh ã wutãtdih jwiít dihbut ã yap yohãt túutna caá, ãt niúj naóh yacap wut jñ.

⁸ Páant ã niúj naóh yacachah joinít, nihãt cáacwã ã maáta biíc dih tãbit ãt ãjip wut jñ. ⁹ Obohjeéhtih, queétdih ã nemcat pínah niújñá, Jasón, ãjeéh jumnitbut caán tátchidih moón maátãdih dinero ãt wãhap wut jñ.

Pablo Silasjñh Berea tátchina ã juibíãt

¹⁰ Caan chéjeh waícanjeh Berea tátchina Jesúhwã Pablowãdih ãt wahap wut jñ. Caanná juibñitji judíowã ã míc wáacat m̄uná ãt waadáp wut jñ. ¹¹ Tesalónica tátchidih moón ã jenah joyátjidiã Berea tátchidih moónboó Jesúñh doonãdih chah túi joinít ãt jumap wut jñ. Páñihna, Jesúñh táini doonãdih ã joyát túttimah, “¿Yoobóp dih niít?” niúj jéñihna, yeó jáap jumap pah jon jãtñh moón Dios naáwát dih ã daacátjidiã ennít, ãt míc bohénap wut jñ. ¹² Páñih bohéna, judíowã, Griegowã neoná, maáta yaádh biíc dih, dawá Jesúsdih ãt jepahap wut jñ. ¹³ Obohjeéhtih, Pablo Berea tátchidih moondihbut Dios naáwát dih ã bohéãt doonãdih joinít, Tesalónica tátchidih moón judíowã ã maáta caanná ãt ñun

béjep wut jĩ. Caanná ñuún jaibínit, Berea tútchidih moondíh tac buugána, í yee naawáchah joinít, Pablowádh it íijip wut jĩ. ¹⁴ Páant í íijichah ennit, Pablodih bádí muj jélitna waicanjeh Jesúhwa it numah dei bejep wut jĩ. Oboheéhtih Silas Timoteojih Berea tútchidih it chāwáp wut jĩ. ¹⁵ Pánihna, caán jélitmant Pablodih Atenas tútchina bádí jāj chóojih it numah chúuh bejep wut jĩ. Pánih chúuh jaibínitji, Berea tútchiboó it jwúb aab béjep wut jĩ, páant mantih. “Waicanjeh bejnit, Pablodih ñi pej jum bí”, Silas Timoteodihbut it niijíp wut jĩ. Páant Pablo queédih át niiját túutap wut jĩ.

Pablo Atenas tútchidih ā jumat

¹⁶ Pablo Atenas tútchina jaibínit, Silas Timoteodihbut át páñap wut jĩ. Pánih páina, caán tútchidih át táoh jib bejep wut jĩ. Pánih táoh jib bejna, caán tútchidih moón í pāp cáagnitdih “Jwíh dios caá”, í niijichah jéhnit, dawá ā jumatdih enna, Pablo tabit át jīgahap wut jĩ. ¹⁷ Pánih jīgahnit, judíowā í míc wáacat muuná waadnít, judíowā, judíowā nihcannit yahna, Diosdih wēinitjihbut át míc wéhenap wut jĩ. Yeó jáap jumat pah Pablo caán tútchi tac yoóbó juúhna en jibnitjihbut át míc wéhenap wut jĩ. ¹⁸ Biquína Epicureowā í jenah joyátdih bohénit, bita Estoicowā í jenah joyátdih bohénitbut Pabljih it míc wéhenap wut jĩ.

—¿Nin wéheat beedcánni ded pah tiguaá ā niij wéhe? queét it míc niijíp wut jĩ.

Pánihna, Pablo ded pah Jesús ā jumatjidih, ā boo pud jūwátjidihbut ā naawáchah joinít,

—Caánboó biíh Diosnadh naóhna caá ā chājap, it niijíp wut jĩ.

¹⁹ Túttimah, queét ípí míc wáac jaibí wéhenapboó, Areópago wūt

jumapna Pablodih it numah bejep wut jĩ.

—Ma jáap bohéatdih jwí jéihíhna caá. ²⁰ Jwí joica naáh doonádh ma naawáchah, jwí joíhna caá, queét Pablodih it niijíp wut jĩ. ²¹ Nihat Atenas tútchidih moón, biíh baácmant jūóhnit caán tútchidih jumnitbut, yeó jáap jumat pah jáap bohéatdih ípí míc wéhehip wut jĩ. Pánih jéihíhnit jumna, Pablo ā naawátidihbut it joíhip wut jĩ.

²² Pánihna, Pablo Areópago wūt jumapboó ñah ñuhnit, caánboó wáac jaibínitdih nin pah át niij naawáp wut jĩ:

“Atenas tútchidih moón, dawá pāpnitdih yeéb bádí wēinit, ñi wúbátidih wā jéihna caá. ²³ Nin ñíh tútchidih dawá ñi pāp cáag wēinitdih wā táoh enep be. Pánih en jibna, yeéb ñi wēinit cātíh, bícdih nin pah ñi niij daacátjidihbut wā enep be. “WŪT JWĪ JÉIHCA NAÁH DIOS CAÁ”, ñit niij daacáp tabe. Yeéb caandíh jéihcan yuhna, caandíh ñi wēina caá. Pánihna, caán ñi jéihca naáhdih yeebdíh naawát túut caá wā chājap.

²⁴ “Caán Dios nihat baácdih chāj, nihat baácbóo jumnidihbut át chājap tají. Pánihna, nihat jeáboó jumnit, baácbóo jumnitbut í maáh caá. Cáacwā í chājni muudíh jumni nihcan caá. ²⁵ Caán jwiítidih báadhdát túutni, caolih wáyat túutni, nihat biíh pah bóo chāj wūhni jumna, jwiít jwí teo wáacatdih ā náahcan caá. Caán moh yéejni nihcan caá.*

²⁶ “Newé pínahdih caán Dios át jwíh chājap wut jĩ. Caanjih nihat baácdih moondíhbut át chājap wut jĩ. Pánihna, nihat baácbóo jwiítidih át jwejep wut jĩ. ‘Nin pah bólih maatápdih ā báadh jwūhbiipna caá’, jwiítidih Dios át niij jenah joyóp wut jĩ. ²⁷ ‘Queét weemdíh bidnit, í jwāáhbiipna caá’, Dios át niij

* 17:25 1R 8.27; Is 42.5; Hch 8.47

jenah joyóp wut jī. Obohjeéhtih, Dios wúup ā jumcan caá. Jwījeéh tigaá ā jumap. ²⁸ Nin pah biih át niij daacáp tajī: ‘Caandih míc wéhenit pínah jwiítidih át chājap wut jī. Pánihna, jwījeéh āpī jumna caá’, ít niij daacáp tajī. Jon jātih moón ñi déewābut ‘Jwiít Dios weh caá’, ít niij daacáp tajī. ²⁹ Pánihna, ‘Jwiít Dios weh caá’, niij náhnina, oro, plata, jeejīh yeéb ñi jenah joyátjeh ñi chājnidihi ‘Jwīih dios caá’, niij jenah joyátdih ñi cádaahaá. ³⁰ Jon jātih moón Diosdih jéihcannit jam jwuhna, ī yéej chājachah yuhna, Dios át péeh chāj jwuhcap wut jī. Obohjeéhtih, buu láa nihat baácdih moón ī yéej chājatdih át cádahat táutap wut jī. ³¹ Tálttimah, Dios ā jenahni yeó jáapdih nihat baácdih moón táinitdih, yeejépwādihibut ded pah ī chājatji jīb ā jīb chājbipna caá. Pánih chājni pínahdih Jesúsdihi Dios nin baácboó át wahap wut jī. Jesús wunnidihi yuhna, át jwáub boonanap tajī. Pánih booana, ‘Ded pah cáacwā ī chājatji jīb nin wā booni ā táj jīb chājbipna caá’, Dios cáacwādihi át niij jéihyanap wut jī”, Pablo Atenas tátchidihi moondihi át niijp wut jī.*

³² Páant cáacwā ī boo pud jūwátjidih ā wéhenachah joinít, biquína Pablodih ít deoh naáwáp wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó nin pah ít niijp wut jī:

—Chéneji caandih ma naáwáchah, jwī jwáub joíhna caá, ít niijp wut jī.

³³ Páant ī niiját tálttimah, ī míc wáacapmant Pablo át bejah bojop wut jī. ³⁴ Daocánnit Jesúsdihi jáap jepahnit, caán biúcdih ít péenap wut jī. Bíc newé, Dionisio wut jumni, Areópagodih maátajeéh jumni, Jesúsdihi át jepahap wut jī. Bíc wili Dámaris wut jumnih, bitabut Jesúsdihi ít jepahap wut jī.

18

Pablo Corinto tátchiboó ā jumat

¹ Tálttimah, Pablo Atenas tátchiboó jumnihi Corinto wut jumni tátchina át bejep wut jī. ² Caanná juibínit, judío cáac Aquila wut jumnihi át jwááap wut jī. Roma tátchidihi moón ī maáh Claudio Roma tátchiboó jumnit judiowādihi ā bejat táutuchah, Aquilaboó yad Priscilajīh bejnit, Corinto tátchina jātih ítát juibínap wut jī. Aquila Ponto wut jumni baácdih bóo wut jī. Pánihna, queét Corinto tátchidihi ī jumuchah, Pablo queét pebhna enedihi juibínit, íjeéh át chāwáp wut jī. ³ Aquilawā nuñupwā chóojīh muúdihi teo jīb chāj wāhniit ít jumap wut jī. Pablobut caán déedih teoni jumna, íjeéh át tewep wut jī. ⁴ Pablo chooát yeó jáap jumt pah, judiowā ī míc wáacat muuná juibínit, queét Jesúsdihi ī jepahat pínah niijná, judiowā, judiowā nihcannitdihibut Dios naáwátdih át naáwáp wut jī.

⁵ Silas Timoteojīh Macedonia baácmant Corinto tátchina ī juibínachah, Pablo yeó jáap jumt pah judiowādihi Dios naáwátdih át naáwáp wut jī. “Jesús caá jwiít judiowā jwī páini, Dios ā wahni”, āpī niijp wut jī. ⁶ Páant ā niij bohénachah, judiowā caandih ít joíhcap wut jī. Pánih joíhcan yap yohniit, caandih ít jaihnup wut jī. Páant ī joíhcatdih enna, queétdih ā cádahatdih jútina, Pablo áih jih bóo yégueh chóodih too dagnit, át ñéenc mao jéenanap wut jī. Pánih chājnit, queétdih nin pah át niij jaihnup wut jī:

—Yeéb ñi yap yohatji jīb iiguipna ñi bejbipna caá. Pánihna, buu judiowā nihcannitdih Jesúsdihi doonádihi naáwádihi wā bejbipna caá, át niijp wut jī.

⁷ Páant niij péanit, judiowā ī míc wáacat muumánt bac bejnit, Tito Justo wut jumnihi muuná át waád

* 17:31 Sal 9.8

juibínap wut jĩ. Caán judío nihcan yahna, Dios yoobátdih wēini wut jĩ. Āih m̄uú judíowā ī míc wáacat m̄uú pébh át jum̄ap wut jĩ. ⁸ Crispo w̄t jum̄ni, judíowā ī míc wáacat m̄uúdíh bóo maáhji, ājeéh bóli, ā wehbat, Jesúsdi h̄t jepahap wut jĩ. Pánihna, dawá Corinto tútchidih moón Pablo ā naáwátdih joinít, Jesúsdi h̄t jepahachah, ĩp̄i daabánap wut jĩ. ⁹⁻¹⁰ Biíc chei ũocanjeh, Pablo oo jumat déedih ā enechah, Jesús caandíh jígohnit, nin pah át niij naáwáp wut jĩ. **“Majeéh wā jumna caá. Nin tútchidih moón dawá wíhwā ī jumna caá. Pánihna, bita meemdíh yeejép ī chājhichah yahna, ũumcanjeh, wā naáwátdih ma naóh cádahca bojoó. Páantjeh ma jumah bojca bojoó”,** át niijíp wut jĩ. ¹¹ Páant ā niijchah joinít, biíc jópchi táí beéd, biíh jópchi tac yoób caanjíh moondíh Dios naáwátdih Pablo át naóh jum̄ap wut jĩ.

¹² Caán tútchidih Pablo ĩjeéh ā jum̄ jwuhachah, Galión w̄t jum̄ni, Acaya baácdih moón maáh át jum̄ap wut jĩ. Pánihna, caán láa judíowā ī maáta nihát biíc yoobó jenah joinít, Pablodih naóh yacat tút ni-ijná, Galión pebhna caandíh ĩt ũb juibínap wut jĩ. ¹³ Pánih ũb juibínit, Galióndih nin pah ĩt niij yee naóh yacap wut jĩ:

—Ninboó cáacwā ded pah Diosdih ĩ weñat pínahdih bohéna, Moisés ā wutatjiboodíh ā jepahat tútcan caá, ĩt niijíp wut jĩ.

¹⁴ Páant ĩ niij yee naáwáchah joinít, Pablo ā naáwíhichahjeh, Galiónboó judíowādh̄i nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Nin jwít Roma baácdih moón jwí maáta ĩ wutatdih yap yohni ā jum̄achah nihna, yeebdíh wāta jepah tagaá. ¹⁵ Obohjeéhtih, yeéb judíowā ñi wutatboodíh caán yap yohni ā jum̄achah, ñíh pínahjeh

caá. Caandíh wā jéihcan caá, át niijíp wut jĩ.

¹⁶ Páant niijnít, queét naóh yacanitdih āih tólihmant át bacanap wut jĩ. ¹⁷ Páant ā bacanachah, Sóstenes, judíowā ī míc wáacat m̄uúdíh bóo maáhdih teonit, Galión ā enepdih caandíh ĩt puñap wut jĩ. Páant ĩ puñachah enna yahna, Galión át enah bojop wut jĩ.

Pablo Antioquia tútchina ā jwúub bejat

¹⁸ Páant ĩ niij naóh yacat túttimah, Pablo Corinto tútchiboó maatápdih jum̄niji “Wā bejna caá”, niijnít, Jesúsíhwādh̄i át cádah bejep wut jĩ. Páant niij péa bejna, Aquila Priscilajíh Siria baácna chúuh bejat tút niijná, Cencrea w̄t jum̄ni jĕlitdih ĩt páud dei bejep wut jĩ. Pánihna, jāáj chóodih ĩ waadát pínah jātih, judíowā ĩp̄i chājat pah, Pablo Diosdih ā naáwátjdih péanit, át jwúub waó bojat tútup wut jĩ.* ¹⁹ Pánih boja péanit, queét Éfeso tútchina ĩt chúuh bejep wut jĩ. Caanná chúuh juibínit, Aquila Prisciladihbat Pablo át cádahap wut jĩ. Pánih cádahnit, judíowā ĩ míc wáacat m̄uúná át bejep wut jĩ. Caanná juibínit, míc wáacnit judíowādh̄i ded pah Jesús ā jumatdih át míc wéhenap wut jĩ. ²⁰ Páant ĩ míc wéheat túttimah, caandíh ĩjeéh ĩt chāwát tútup wut yah jĩ. Obohjeéhtih, “Ñijeéh wā jéih chācán caá. ²¹ Dios ā náahachah, wā jwúub jĕóhbična caá”, queétdih Pablo át niijíp wut jĩ.

Páant niij péanit, Éfeso tútchimant át chúuh bejep wut jĩ. ²² Pánihna, Cesarea tútchina chúuh juibí, aab béj, Jerusalén tútchina át aab juibínap wut jĩ. Caanná aab juibínit, caanjíh moón Jesúsíhwā míc wáacnitdih ded pah ā chājatjdih naóhñitjeh, Antioquia tútchina át yap bejep wut jĩ.

* 18:18 Nm 6:18

23 Pánihna, maatápdih caanjih jumniji Galacia baácdih, Frigia baácdih át jwáub jib bejep wut jī, páant muntih. Caán baácnadih moón Jesúíhwādhī ā jwáub bohénachah, chah Jesúsdi hīt tái jenah joyóp wut jī.

Apolos Éfeso tátchidih moondih Dios naáwátdih ā bohéat

24 Pablo Galacia baácdih, Frigia baácdihbut ā bohé jibichah, Apolos wūt jumniboó, judío cāac Alejandría tátchidih bóo, Éfeso tátchina át juibínap wut jī. Caán Apolos tái naóhni jurna, Dios naáwátdih jon jātih moón ī daacátjidi hīt tái jéihni but át jurnap wut jī. 25 Biíh caandih Jesúíh táníni doonádhbut át bohénap wut jī. Pánihna, búdí weñatjīh caán doonádh át tái bohénap wut yuh jī. Obohjeéhtih, Juanji ā daabáátdihjeh át jéihyep wut jī. 26 Judíowā ī míc wáacat munná Apolos úmcanjeh, queétdih át bohé jwíhip wut yuh jī. Obohjeéhtih, ā tái jéih beedácah enna, caandih bohéat túut niijná, Priscila, Aquilajīh Apolosdih īih munná īt numah bejep wut jī. 27 Páant ī tái bohéat táttimah, “Acaya baácna bejat túut”, Apolos ā niijíchah joinít, Jesúíhwā caandih “Ma tái bejeé”, niijnít, ī daácní nuódhbut īt wuhup wut jī, Acaya baácdih moón Jesúíhwā caandih ī tái wēi jwááat pínah niijná. Pánihna, Apolos caanná juibínit, caán baácdih moón Dios ā oyatjīh Jesúsdi hī jepahnitjidi hīt bohé teo wáacap wut jī. 28 Caán tátchidih moón judíowādhī nin pah āpī niij naáwáp wut jī: “Jesús tīgáá Dios ā wahní, jwíit jwīpī pāini”, cāacwā ī enepdih át niijíp wut jī. Pánihna, Dios naáwátdih jon jātih ī daacátjidi hīt ā tái naáwáchah joinít, “Yoobópdih nihcan caá”, īt jéih niijcáp wut jī. Pánih naóhna, Jesúíhwādhī Apolos chah át jwáub teo wáacap wut jī.

19

Pablo Éfeso tátchina ā bejat

1 Corinto tátchidih Apolos ā jurnachah, Pabloboó Frigia baácdih jumniji jeé yoób páud dei bej, Éfeso tátchina át juibínap wut jī. Caanná juibínit, biquína ā jéih jwahcannit Jesúíhwādhī át jwááap wut jī. 2 Queétdih jwááhnit, nin pah át niij úbh joyóp wut jī:

—¿Jesúsdi hī jāap jepahachah, Túini Espírítu yeebdih ā waadnít jī? át niijíp wut jī.

—Túini Espírítu ā jurnatdih jwíitdih ī naóhcan jī, īt niij jepahap wut jī.

3 —¿Túini doonádh yeéb hī jepahachah, ded pah tíi yeebdih ī nih chāj daabá? Pablo queétdih át niij úbh joyóp wut jī.

—Juan Daabáni ā naáwátdih ī jepahachah, ā daabáatjī pah jwíitdih ī daabánap jī, īt niij jepahap wut jī.

4 —Cāacwā ī yéejatdih ī yohochah ennit, queétdih Juan át daabánap wut jī. Pánih daabána, ī yéejat yohat jáutna ī chājap wut jī. Obohjeéhtih, Juan cāacwādhī nin pah āpī niij naáwáp wut jī. ‘Wā táttimah jéóhndih hī tái jepahaá’, át niijíp wut jī. Páant niijná, Jesúsdi hī niijná át chājap wut jī, Pablo át niij naáwáp wut jī.*

5 Páant ā niijíchah joinít, Jesús ā wēpatjīh queétdih īt daabáat túutap wut jī. 6 Pánih daabánitdih Pablo ā teo jāha wábhachah, Túini Espírítu queétdih át waadáp wut jī. Páant ā waadácah, mácah wéheatjīh Diosdi hī wēi naóhni, ā naáwátdihbut īt naóh yapanap wut jī. 7 Queétdih doce neónā īt jurnap wut jī.

8 Queétdih naáwát táttimah, Pablo judíowā ī míc wáacat munná waadnít, át bohénap wut jī. Biíc peihcanni widh pohba Éfeso tátchiboó chooát yeó jāap jurnat

* 19:4 Mt 3.11; Mr 1.4,7-8; Lc 3.4,16; Jn 1.26-27

pah úmcanjeh, Dios maáh ã jamatdih naóhna át chãjap wut jĩ. Páant ã naáwáchah joinít, “Á naáwát yoobópdih caá”, ít míc niijíp wut jĩ. ⁹ Obohjeéhtih, bitaboó joíhcan, cáacwã í enechah, Jesúih doonádih ít yéej naáwáp wut jĩ. Páant í yéej naáwáchah joinít, judíowã í míc wáacat muumánt Pabloboó Jesúihwãdih namah bac bejnit, Tirano wut jumniih muaná ít bejap wut jĩ. Pánihna, caán muudih yeó jáap jumat pah Jesúih doonádih apĩ bohénap wut jĩ. ¹⁰ Chéne jópchi caanjĩh át bohénap wut jĩ. Páant ã bohénachah, nihát Asia baácđih moón judíowã, judíowã nihcannitbut jwĩ Maáh Jesúih túini doonádih ít joyóp wut jĩ. ¹¹ Dios ã wēpatjĩh jwiit cáacwã jwĩ jéih chãjca naáhdih chãjnit, Pablo dawá láa wunnitdih át booa júutap wut jĩ. ¹² Dios ã wēpat caandih búdí ã jumachah, áih bácahdih cáacwã í chũúáni chóonadih ub bejnit, wunnitdih í cáagachah, ipĩ boonap wut jĩ. Ded nemép jumnidih caán chóojĩh í cáagachah, nemépwãboó ipĩ bac bejap wut jĩ.

¹³ Obohjeéhtih, bita judíowã jióhnitboó jibnit, nemépwãdih ipĩ bacanap wut jĩ. Pánihna, Pablo ded pah ã chãjatdih ennitji nemépwãdih bacáihna, nin pah ítih niij wutap wut yuh jĩ: “Pablo ã bohéni Jesús ã wēpatjĩh yeebdih jwĩ wutna caá. Nĩ bac bejeé nin newémant”, ipĩ niijíp wut jĩ.

¹⁴ Esceva wut jumni, siete ã wehboó páant ít chãjap wut jĩ. Í lip judíowã sacerdotewã í maátajeéh jumni át jumap wut jĩ. ¹⁵ Pánihna, ã weh nemépdih í bacaat déedih, nemépboó nin pah queédih át niijíp wut jĩ: “Jesúsdih wã jéihna caá. Pablodihbut wã jéihna caá. Obohjeéhtih, yeébbodih wã jéihcan caá”, át niijíp wut jĩ.

¹⁶ Páant niijnítjeh, nemép jumniiboó ñáap júóhnit, queédih

át teo puñup wut jĩ. Páant ã puñuchah, yégueh wihcannit, yahwítna jumnit, caán muumánt queét ít ñáo bac peét bejap wut jĩ. ¹⁷ Páant í yapachah, nihát Éfeso tátchidih moón, judíowã, judíowã nihcannitbut caán doonádih joinít, búdí ít úmup wut jĩ. “Jesús ã wēpat búdí caá”, nihát cáacwã ít míc niijíp wut jĩ.

¹⁸ Dawá Jesúsdih jepahnitji, nihát cáacwã í enechah, í yéej chãjatjidih Diosdih ít naáwáp wut jĩ. ¹⁹ Queét cátił dawá jióhnit ít jumap wut jĩ. Pánihna, jióhna í enat papélah quiitnajidih caanná ub júóhnit, cáacwã í enechah, ít cáo yohop wut jĩ. Caán quiitnaji ã júib jumadidih í jenah enechah, cincuenta mil yeó jáapna tewat júib pah bóo át júib jumap wut jĩ. ²⁰ Páant í chãjat doonádih joinít, chah dawá Jesúih doonádih jepahnit, ít túi túut numúp wut jĩ.

²¹ Túttimah, Pablo nin pah át niij jenah joyóp wut yuh jĩ: “Macedonia baácna júibi yap bej, Acaya baácna júibnit, Jerusalén tátchina wã jwáub bejbipna caá. Caanná júibíniji Roma tátchina enedih wã bejbipna caá”, át niij jenah joyóp wut jĩ. ²² Pánihna, Timoteo, Erasto wut jumnijĩh caandih teo wáacnitdih Macedonia baácna átát wah waáwã bojop wut jĩ. Pánih wah boj péanit, Pablo maátcanjeh Asia baácboó, Éfeso tátchidih bícjeh át chão jwáhup wut jĩ.

Éfeso tátchidih moón í júih ñaacát

²³ Pablo Éfeso tátchidih ã jumachah, caán tátchidih moón Jesúih doonádih náahcan, Pablodih ít júihñup wut jĩ. ²⁴ Demetrio wut jumni, íih dios wili Artemisa wut jumnihih botoni muu dáhnadih platajĩh apĩ chãjap wut jĩ. Bitabut bíc yoobó teonit, í júib chãj wáhna, búdí ipĩ júib tewep wut jĩ. ²⁵ Demetrio queédih bid

wáacnit, nin pah queédih át niijíp wut jī: “Ñi joyoó. Nin tewatjīh bádí jwī jīb tewatdih ñi jéihna caá.”²⁶ Obohjeéhtih, nin Pablo ā bohénachah, jwiít dih ā tobohna caá. ‘Dioswā déedih cāacwā ī pāpnidih báadhni nihcan caá’, āpī niij bohéna caá. Páant ā niijíchah joinít, dawá Éfeso tátchidih moón, nihat Asia baácdih moonbút ā bohéatdih ‘Yoobópdih tigaá’, ī niijná caá.²⁷ Páant niijná, jwī tewatdih cāacwā yeejép ī wéhebpina caá. Jwīh dios wili Artemisaīh muúdhbut ī yohbpina caá. Pánihna, nihat Asia baácdih moón, nihat baácnadih moonbút caántdih wēi úbhnitji ī cádahbpina caá”, Demetrio queédih át niijíp wut jī.

²⁸ Páant ā niijíchah joinít, queébtut íjnit, ít jūih ñaac ñuhap wut jī: “Artemisa, jwiít Éfeso tátchidih moónih dios wili wépép wili mi jumna caá”, ít niij jūih ñaacáp wut jī.

²⁹ Pánihna, nihat Éfeso tátchidih moonbút íjna, biíc yoobó ít niij ñaacáp wut jī. Pánih íjnit, Gayodih, Aristarco wut jumnidihbut teonit, cāacwā ī míc wáacáp júduna queédih ít wái bejep wut jī. Gayo, Aristarcojīh Macedonia baácdih moón Pablo ā pej jum jibnit ít jumap wut jī.³⁰ Pablo queét cāacwā dih wéhenadih ā bejíchah yuhna, Jesúíhwáboó caandih ít wahcap wut jī.³¹ Bitá caán baácdih moón ī maáta Pablo ā chéenwābut ā bejcat pínah niijná dooná ít wahap wut jī. “Cāacwā ī míc wáacápboó ā bejca bojo naáh”, Pablodih ít niij naáwát tútup wut jī.³² Dawá caanjīh míc wáacap joinít biícdih “¿Dépanih tigaá jwiít míc mawat tút jwī chāj?” ít niij jenah joicáp wut jī. Queét tubit ñaacnit, ít jūih yapanap wut jī. Biquína mácah ít jūih ñaacáp wut jī. Bitabut mácah ít jūih ñaacáp wut jī.³³ Biquína

judiówā Alejandro wut jumnidih cāacwā dih ít naáwát tútup wut jī. Pánihna, Pablowā ded pah ī chājatdih ā yoob naáwát tút niijná, Alejandro “Laihca bojoó”, niijná, āih téihyājīh júatnit, át yayát tútup wut yuh jī.³⁴ Obohjeéhtih, caán judío ā jumachah ennit, nihat cāacwā chah íjnit, biíc yoobó chéne horas pohba ít ñaac jūih ñuhap wut jī: “Artemisa, jwiít Éfeso tátchidih moónih dios wili wépép wili mi jumna caá”, ít niij ñaacáp wut jī.

³⁵ Páant ī niij ñaac jūihñuchah ennit, Éfeso tátchidih moón maátadih teo wáacniboó, “Laihca bojoó” niijnít, nin pah át niij naáwáp wut jī: “Wā déewāá, yeéb Éfeso tátchidih moón, ñi joyoó. Jwīh chah wépép dios wili Artemisaīh muúdh wapnit jwiít jwī jumatdih nihat baácdih moón ī jéihna caá. Jeámant caánt pah jíghni buúg jéen júóhniidih en daonít jwī jumachahbut ī jéihna caá.³⁶ Bitá ‘Nin yoobópdih nihcan caá’, ī jéih niijcán caá. Pánihna, ñi míc jūih cádaahaá. Táinijeh ñi joyoó.³⁷ Nit yeéb teo júóhniit jwīh dios wilidih yeejép niij wéhecan, miíh muúdh waad béjnit, ī numcáp be. Pánihna, ñi táí chājaá.³⁸ Demetrio, platajīh teonit biícdih naóh yaquíhna, peéh chājat tútutnitboodih naóh yacadih ī beje naáh.³⁹ Jwúub míc wáacna, táinijeh ñi míc wáacáp, buca. Yeéb buu ñi chājatji pah ñi jwúub chājca bojoó.⁴⁰ Buu yeéb ñi míc jūih ñaacát dih jwī maáta joinít, ‘Jwiít dih ī yohbpina caá’, ī niij jenah joiná nacaá. Pánihna, yeéb ñi niij ñaac jūih ñuhatjidih queédih táinijeh jwī jéih naóhcan níit”, maátadih teo wáacniboó queédih át niijíp wut jī.⁴¹ Páant niij naóh péanit, “Páant bóojeh tigaá. Ñi bejeé”, át niijíp wut jī.

20

Macedonia baác, Grecia

baácnabut Pablo á juibíat

¹ Páant í jüih ñaác yayát túttimah, Pabloboó Jesúhwādhid bid wáacnit, át jwúub bohénap wut jī, Jesúsdih í cádahcat pínah niijná. Pánih bohé péanit, “Wā bejna caá”, niijnít, Macedonia baácna bejna, queétdih át cádah bejep wut jī. ² Caanná juibínit, Dios naáwátdih táoh naóh bohénit, caanjīh moón Jesúhwādhid át weñanap wut jī. Queétdih Dios naáwátdih táoh naóh bejna, Grecia baácna át juibínap wut jī. ³ Pánih juibínit, caán baácdih bíic peihcanni widh át chāo jwúhup wut jī. Caanjīh jumna, Siria baácna át jwúub chúuh jüúwīhip wut jī. Obohjeéhtih, judíowā caandíh tewíhat doonádih át joyóp wut jī. Caán doonádih joinít, Pablowā Macedonia baácboó bejni namádih jwúub aáb bejnit, Filipos tútchina ít páud dei juyáp wut jī. ⁴ Páant á jüúwáchah, Berea tútchidih bóo, Sópater wāt jumni Pablodih át pej jum jüúwáp wut jī. Sópater Pirro wūúh át jumup wut jī. Tesalónica tútchidih moón Aristarco, Segundobut, Asia baácdih moón Tíquico, Trófimobut, Derbe tútchidih moón Gayo, Timoteobut caandíh ít pej jum jüúwáp wut jī. Filipos tútchina í jwúub juyáchah, weém Lucasbut Pablowādhid wā jwúub pej jumup jī. ⁵ Pánihna, caandíh pej jum juinítji, Troas wāt jumni tútchina í waóh bej páñap jī. ⁶ Páant í bej páñachah, paacánni pandih jwī jeémát túttimah, jwiitboó Pabljīh Filipos tútchidih jumnitji, johlitjīh bejni jááj chóodih waadnít, Troas tútchina jwī chúuh bejep jī. Pánih chúuh bejnit, cinco yeó jáap túttimah, caán tútchina chúuh juibínit, queét waóh bej páñitjidih jwī jwāáap jī. Pánih chúuh juibí jwāáhnit, siete yeó jáap caanná jwī jum jwuhup jī.

Troas tútchidih moondíh Pablo á naáwát

⁷ Troas tútchidih jumna, domingo yeó jáapdhid Jesúh cáacwā míic wáac juinít, Jesús á wanatjidih jwī náhni jeémátdih jwī jeémát pínah jātih, Pablo queétdih Dios naáwátdih á bohénap jī. Pánihna, Pablo á pée naáwát chei, maatápdih á naáwáp jī, páú chei tac yoob póhba. ⁸ Dawá jiiátna jumni chah bóo tólihboó jwī míic wáacap jī. ⁹ Pablo á naáwáchah joinít, jáap behni, Eutico wāt jumni, enat jēcdih bóo naadíh á páuh laáb chúudap jī. Pablo jwiitdhid maatápdih Dios naáwátdih á bohénachah, Euticodih quíib chei át jáóhjp taga. Pánihna, bíic peihcanni tólih chah caán ūo chúudni át pud jéen bejep jī. Á pud jéen bejchah ennit, jātih dei bejnitboó wunnidih í wái ñahanap jī. ¹⁰ Pablo í túttimah pée dei bejnit, caandíh á juibí ub túuhup jī. Pánih ub túuhnit, nin pah queétdih á niijp jī:

—Ñi jīgahca bojoó. Á báadhna caá, á niijp jī.

¹¹⁻¹² Páant á niijchahjeh, wunniji á jwúub boonap jī. Á jwúub boonachah ennit, queétboó búdí í weñep jī. Pánih wēnit, chah bóo tólihna jwúub páuh laab béjnit, Jesús á wanatjidih jwī náhni jeémátdih jwī jeémép jī, buca. Páant jwī jeémp péanachah, maatápdih Pablo queétdih jwúub bohénajeh, á daa peetép jī. Páant á bohé péaat túttimah, jwiit jwī bejep jī.

Pablo Troas tútchidih jumni bejnit, Mileto tútchina á juibíat

¹³ Troas tútchidih jumnit, Pablo jātih jwiitdhid Aso tútchina johlitjīh bejni jááj chóojīh á chúuh bej páñat túutap jī. Pabloboó namámant á bejīhip jī. Pánihna, Pablo á niijátji pahjeh Aso tútchina caandíh jwī jwāáap jī. ¹⁴ Caandíh jwī jwāáachah, jwī bejni jááj chóodih jwījeéh á waadáp jī. Pánihna, caán chóojīh chúuh bejnit, Mítilene

tátchina jwī cháuh jaibínap jī. ¹⁵ Caán tátchidih jaibí yap bej, biih yeó jáapdih Quío quewadih jwī yap bejap jī. Pánih yap bejnit, táttimah bóo yeó jáapdih Samos quewadih páantjeh jwī en yap bejap jī. Pánih yap bejnit, Trogilio wāt jumni tátchidih ūonitji biih yeó jáap Mileto tátchina jwī cháuh jaibínap jī. ¹⁶ Pablo Pentecostés yeó jáapnadih Jerusalén tátchina jaibíhna, Asia baácdih maatápdih ā jumíhcap jī. Pánihna, Éfeso tátchidih yoobópdih yap bejnit, Mileto tátchina jwī jaibínap jī.

Pablo Éfeso tátchidih moón Jesúhwā maátadih ā naáwát

¹⁷ Mileto tátchina jwī jaibínachah, Pablo Éfeso tátchidih moón Jesúhwā maátadih ā bid bojop jī. ¹⁸ Páant ā bid bojniti jwī pebhna ī jayúchah, Pablo queétdih nin pah ā niij naáwáp jī: “Asia baácdih jumna, ded pah wā chājatjidih yeebjéh ñi jéihna caá. ¹⁹ Ñijeéh jumna, dedé biih pah bóo niiját wihcan, jwī Maáh Jesúh túini doonádih wā naáwáp jī. Yeéb Jesúsdih chah ñi jéihyat pínah niijná, wā jaí naáwáp jī. ‘Yeéb chah wā jéihna caá’, wā niijáp jī. Wā déewā weemdíh ī yéej chājachah yuhna, Dios ā wēpatjīh wāpī naóh bohénap jī. ²⁰ Yeéb Jesúsdih chah ñi túi péeat pínah niijná, yeebdíh Dios naáwátdih wā naóh beedánap jī. Cāacwā ī enechah, ñiuh munáboobút yeebdíh wā bohénap jī. ²¹ Judíowādih, judíowā nihcannitdihbut biíc yoobó Dios naáwátdih wā wēp bohénap jī. ‘Ñi yéej chājatdih cádahnit, jwī Maáh Jesúsdih ñi túi jenah joyoó’, wāpī niij naáwáp jī. ²² Pánihna, buu Túini Espiritu ā watat pahjeh tih Jerusalén tátchina bejna caá wā chājap. Caanná jaibínit, ded pah wā yapat pínahdih wā jéihcan caá.

²³ Obohjeéhtih, tátchi jumat pah Túini Espiritu weemdíh nin pah ā niij jéihyanap be: ‘Jerusalén tátchiboó jumnit, meém yeejéj ma yapbipna caá. Meemdíh nemat muúboó ī nembipna caá’, ā niijáp be. ²⁴ Obohjeéhtih, túini dooná, Dios ā oyat doonádih jwī Maáh Jesús weemdíh ā naáwát túatup jī. Páant ā watatjidih wā teo péa jwuhbipna caá. Caandíh wā teo péa beedánit, wā wunat pínahdih wā ūumcan caá.*

²⁵ “Pánihna, ñijeéh jumna, Jesús maáh ā jumatdih wāpī naáwáp jī. Obohjeéhtih, chéneji jwī jwúub miíc encat pínahdih wā jéihna caá. ²⁶⁻²⁷ Pánih jéihna, buu nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Nihat Dios naáwátdih yeebdíh wā túi naóh beedánap jī. Pánihna, ñijeéh moón Dios naáwátdih náahcannit ī jumuchah, weémboodíh peéh chājat ā wihcan niit. ²⁸ Yeebjéh ñi túi jenah joyoó. Jesúhwā Túini Espiritu yeebdíh ā en daawát túatnitdih ñi túi en dawaá. Ovejawádih en daonit ī en dawát pah Jesúhwādihbut yeéb ñi túi en dawaá. Dios wáuh wunna, áih meépjīh queétdih áihwā pínah át jīb chājjip taga. ²⁹ Weém ninjīh wā bejat táttimah, jiwā ovejawádih ī mawat pah, bita yeejépwáboó Jesúhwādih yéejanadih ī jaóhbipna caá. Pánihna, queét Jesúhwādih ñi túi en dawaá. ³⁰ Táttimah, bita ñijeéh jumnitboó ‘Jesúhwā jwī jumna caá’, niijná yuhna, queétbodydih ī péeat pínah niijná, bita Jesúhwādih yeenit, biih naáwátdih ī joyát túutbipna caá. ³¹ Pánihna, jñi túi chāja chaáh! Yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut jaínit, biíc peihcanni jópchi pohba, Dios naáwátdih yeéb nihatdih, wā wēp bohénap jī. Caandíh ñi túi náhninaá.

³² “Buu jwuh bejna, ‘Paá, queétdih ma túi en dawaá’, Diosdih wā niij

* 20:24 2Ti 4.7

uúbhna caá. Á oyatdih jenah joinít, ñi tái jumbipna caá. Dios naawát wēpép caá. Páñihna, caandih yeó jáap jumat pah ñi jepahachah, yeebdíh ã teo wáacacipna caá. Páñih jepahnit, Dios pebhboó nihat ã ñíonit bíicdih ájeéh ñi jumbipna caá. ³³ Ñijeéh jumna, ñíih dinerodih, ñíih yéguehdihbut wíih pínah wāpí uúbhcap jī. ³⁴ Obohjeéhtih, weemjéh teonit, wíih pínahdih wā jíib chājap jī. Páñihna, wā náahatdih, wājeéh jumnit ī náahatdihbut wā tewat jíibjīh wāpí jíib chājap jī. Páant wā chājatjidih ñi jéihna caá. ³⁵ Maatápdih ñijeéh jumna, bádí wā tewechah, ñi enep jī. Páñih ennitji moh yéejnitdih teo wáacat túut niijná, yeebbút bíic yoobó ñi chājaá. Jwī Maáh Jesús nin pah ã niijátjidih ñi tái náhninaá: **‘Ded bíihdih teo wáacna, chah bádí ã wēibipna caá. Obohjeéhtih, áihdihjeh ubna, namp ã wēibipna caá’**, át niijíp wat jī”, Pablo Éfeso tátchidih moón Jesúhwā ī maatadih ã niijíp jī.

³⁶ Páant niij péanit, Pablo queét bíicdih bódicha caj yoh ñajnit, Diosdih ī uúbhup jī. ³⁷ Páant ī uúbh péanachah, queét nihat Pablodih oina, pin teonit, jāinít, áih púo tíibdih ī nomop jī. ³⁸ “Yeebdíh chéneji wā encan niit”, ã niijíchah joinít, queét bádí ī jīgahap jī. Páñihna, caán jélitna jwī dei bejehchah, jwíjeéh queét nihat ī pée dei bejep jī.

21

Pablo Jerusalén tátchina ã jwáub bejat

¹ Mileto tátchimant bejna, Jesúhwā maáta Éfeso tátchimant jūinítjidih “Jwī bejna caá”, niijnít, johlitjīh bejni jāáj chóodih waadnít, Cos wāt jumni quewaboó jwī chúuh juibínap jī. Páñih juibínitji daanimant bóo yeó jáapdih Rodas wāt jumni quewadih chúuh juibí,

yap bejnit, Pátara wāt jumni tátchidih jwī juibínap jī. ² Pátara tátchidih juibínitji Fenicia baácboó bejni pínah jāáj chóodih jwī bid juyáp jī. Páñihna, caán chóodih waadnít, caanná jwī bejep jī. ³ Páñih bejna, Chipre wāt jumni quewa wáyámant bóo buwámant ã jígohochah, en yap bejnit, Siria baácđih Tiro wāt jumni tátchina jwī chúuh juibínap jī. Páñih chúuh juibínit, bíi déedih ī ub aabánachah, caanjīh jwī chāo jwáuhup jī. ⁴ Páant ī aabáat pónih, jwiitboó tátchi tacna bejnit, Jesúhwādih jwī jwāáap jī. Páñih jwāáhnit, bíic semana íjeéh jwī chāo jwáuhup jī. Pablo ded pah Jerusalén tátchiboó ã yapat pínahdih Táini Espíritu queéđdih át jéihyanap tajī. Páñihna, “Jerusalénna ma bejca bojóo”, caandih ī niijíp yah jī. ⁵ Obohjeéhtih, queéđdih jepahcan, jwī bejat pínah yeó jáapdih tátchimant jwī jwáub dei bejep jī, páant mantih. Nihat Jesúhwā, ī weha mána yaádhjīh, ī wehjīhbut jwiitdih bádí muj jwéejdih bóo jélit óon coahna ī pej jam dei bejep jī. Páñihna, nihat óon jumapboó dei juibínit, bódicha caj yoh ñajnit, Diosdih bíicdih jwī uúbhup jī. ⁶ Páñih uúbh péanit, “Jwī bejna caá”, niijnít, queéđdih pin teo péanit, jwī jūóhniiji jāáj chóodihjeh mantih jwī jwáub waadáp jī. Jwī jwáub waadáchah en péanit, Jesúhwā íih maaná ī jwáub aab béjep jī.

⁷ Páñihna, Tiro tátchimant bej, Tolemaida wāt jumni tátchina jwī chúuh juibínap jī. Caanná chúuh juibínit, Jesúhwādih jwāáhnit, muj teo, bíic yeó jáap íjeéh jwī chāo jwáuhup jī. ⁸ Cheibit caán tátchimant bej, Cesarea tátchina aab juibínit, Felipe pebhboó jwī juibínap jī. Caán Felipe Jesúh táini doonádih wēp naóhni ã jumap jī. Jerusalén tátchiboó Jesús ã naawát táutnitdih teo wáacnit pínah siete

neonádih ì ñío láa, Felipedihbut ìt ñíwip wut jì.*⁹ Ì weh yatá chéneña míc yaádh, áa wihcannit, Dios naáwátidih naóh yapanit ìt jumup jì.¹⁰ Ìjeéh daocánni yeó jáap jwí jum jwuhachah, Agaboboó Judea baácmant jéóhni á dei juyáp jì.*¹¹ Páñihna, jwí pebhna joinít, Pabloh juyáát tópdih ubnit, caan tópjih áih téihya áih jítchadihbut á míc chéwep jì.

—Nin pah Túini Espíritu á ñi-ijná caá: ‘Jerusalén tátchidih moón judiówá nin juyáát tóp mínahdih ì chéobipna caá. Páñih chéonit, judío nihcannitdih caandih ì wáhbipna caá’, á niijná caá, Agabo á niijíp jì.

¹² Páant á niijíchah joinít, “Jerusalén tátchina ma bejca bojó”, jwiít nihat Pablodih jwí wép niijíp yah jì.¹³ Obohjeéhtih, Pablobó jwiítidih nin pah á niijíp jì:

—¿Dépanih tigaá ñi jái? Weemdih ñi jígahaca bojó. Jesúsuh túini doonádih wá naáwát jíib nemat maúboó ì nemíhna, ì neme naáh. Weemdih ì mawíh nabut, ì mawa naáh. Weémboó wá úmcan caá, á niijíp jì.

¹⁴ Páant jwí naáwáchah yahna, Pablo á jepahcah ennit, jwí cádahap jì.

—Dios á náahatdihjeh á chája naáh, jwí niijíp jì.

¹⁵ Túttimah, jwíh bíí déedih jwúub ámoh péanit, Jerusalén tátchina jwí aab béjep jì.¹⁶ Bitá Cesarea tátchidih moón Jesúsuhwábut jwiítidih pej jum bejnit, Mnasón wut jumni pebhna jwiítidih ì numah jaibínahap jì. Mnasón Chipre quewadih bóo jonjeh Jesúsuh jepahni átt jumup wut jì. Páñihna, á pebh jwí jumup jì.

Pablo Santiagodih enedih á bejat

¹⁷ Jerusalén tátchina jwí jaibínachah, Jesúsuhwá wéinit,

jwiítidih ì jwááh muj tewep jì.¹⁸ Bíih yeó jáap Santiago pebhna Pablohñ enedih jwí bejep jì. Nihat Jesúsuhwádh waóhñit á pebh jaibínit, ìt páñap tají.¹⁹ Páñihna, Pablodih ì muj teo péanachah, judiówá nihcannitjeéh jum láa, Dios caandih ded pah á chájat tútatjidih Pablo queétdih á naóh beedánahap jì.²⁰ Páant á naáwáchah joinít, nihat bíicdih Diosdih búdí ì weñep jì. Túttimah, Pablodih nin pah ì níj naáwáp jì:

—Jwí dée Pablo, ma joyoó. Dawá judiówáboó Jesúsuhwá túi jepahnit, Moisés á wútatjidih páantjeh nihat ì jepahna caá.²¹ Páñihna, bita nih yáanit, nin pah queétdih ìt níj naáwáp wut be. ‘Pablo judiówádh bohéna, Moisés á wútatjidih átt jepahat tútcah wut be. Judiówádh ì wehdih quehli nah yapat chóodih átt bóodat tútcah wut be. Jwí nuowáji ded pah ì chájatjidih átt chájat tútcah wut be’, ìt niijíp wut be.²² Queét judiówá Jesúsuhwá jepahnit ninjñ ma juyát doonádih ì joimí nacaá. ¿Páñihna, queét ì líjcat pínah niijná, ded pah tigaá jwí chájbi?

²³ Nin pah ma chájaa: Jwíjeéh moón chéneña míc Jesúsuhwá ‘Nin pah wá chájbiipna caá’, Diosdih ìt niijíp wut jì. Obohjeéhtih, páant niijnítji ì péa jwuhcan caá.²⁴ Páñihna, queétdih numah bejnit, Moisés á wútatji pah ma chájaa, ‘Queét túinit caá buca’, Dios á niiját pínah niijná. Moisés á wútatji pah, ì niiját péaat jútat pínah niijná, ì waó bojat pínah jíib meémboó ma jíib chájaa. Meém páant ma chájachah ennit, ‘Jwí joimí dooná yoobópdih átt nihcan tagaa’, jwí déewá ì níj jéihbipna caá. Páant niijnít, Moisés á wútatjidih ma túi jepahatdih queétjeh ì jéihbipna caá.*²⁵ Obohjeéhtih, judiówá nihcannit Jesúsuhwáboodih ì jéihyat pínah niijná, jwiítjeh jwí jenah

* 21:8 Hch 6.5; 8.5

* 21:10 Hch 11.28

* 21:24 Nm 6.2-21

joyátdih jáantjeh nin pah queétdih jwí niij daác wahap jī: ‘Pāpnidih wāhniji jeémátdih ñi jeémPCA bojoó. Meépdihbut ñi babhca bojoó. Nuñúpwādh jōp teonit maonidih ñi jeémPCA bojoó. Ñi áa nihcannitjīh ñi yéej chājca bojoó’, queétdih jwí niijíp jī, Pablodih Jesúihwā maáta ī niijíp jī.*

Dioih muú díitna Pablodih ī tewat
 26 Páant ī niijíchah joinít, Pablo cheibit queét chéneña míc neonádh ñumah bejnit, “Queét táinit caá”, Dios ā niiját pínah niijná, Moisés ā wutatjidih ī chājap jī. Pánihna, Dioih muú ná waadnít, ī péaat pínah yeó jáapdh, Diosdih ī wāhat pínah yeó jáapdhbut sacerdotewādh īt naáwáp wut jī.

27 Moisés ā wutatji pah siete yeó jáap ī chājat pínahdih ī péa júúwáchah, biquína judíowā Asia baácmant caandíh ñuún júóhnt, Dioih muú díitna Pablodih īt enep wut jī. Pánih ennit, Pablodih ī íjat pínah niijná, dawá cāacwādh īt yee naáwáp wut jī. Páant ī yee naáwáchah, Pablodih íjnit, īt tewep wut jī. 28 “Yeéb jwí déewáá, jwiítdih ñi teo wáac júúwá. Nin nihat baácboó jib bohéna, jwiít judíowādh, Moisés ā wutatjidih, nin Dioih muú dhbut nihat cāacwādh yeejép āpī bohéna caá. Judíowā nihcannitdh buu Dioih muú dh ñumah waadnít, nindih ā yéejana caá”, ī niij ñaacáp jī.

29 Jātih Pablo judío nihcanni Trófimo wāt jumni, Éfeso tátchidih bóodih Jerusalén tátchidih ā ñumah jibichah, īt enep wut jī. Páant ā ñumah jibichah ennitji “Pablo judío nihcannidih Dioih muú díitna āt ñumah waadáp tagaá”, īt niij jenah joijí tagaá. Obohjeéhtih, páant ī niij jenah joyát yoobópdih nihcap jī.*

30 Páant ī niij ñaacáchah joinít, nihat caán tátchidih moón íjnit, ñáo waad béj, Pablodih teonit, Dioih muú díitmant īt wái bac bejep wut jī. Páant ī wái bac bejchahjeh, jēcdih īt ñuún nemep wut jī. 31 Pánih wái bac bejnit, caandíh mao yohíhna, tubit ī ñaacát dooná Romano soldadowā ī maáhdih āt jubínap wut jī. “¡Nihat Jerusalén tátchidih moón ñaac peét bejna caá ī chājap!” īt niijíp wut jī. 32 Caán doonádh joinítjeh, Pablodih pāinit pebhna áih soldadowādh ā ñumah ñáo júyáp jī. Pánihna, queét ī júyáchah ennit, Pablodih ī pūi cádahap jī. 33 Queét pebhna joinít, soldadowā ī maáh Pablodih nemat muúboó nemat táut niijná, chéne ítah tōpnajīh caandíh ā chéwat táutap jī. Pánih chéonit, caandíh pāinitdh nin pah ā niij wābh joyóp jī: “¿Déhe tigua nin? ¿Dedé tibeé ā chāj?” ā niijíp jī. 34 Biquína wáac joinít mácah júih ñaac, bita mácah ī júih ñaacáp jī. Páant ī ñaacáchah, soldadowā ī maáh ded pah ī niijátdih āt beh joicáp wut jī. Pánihna, yoobópdih jéihíhna, Pablodih íh muú díitna soldadowādh ā ub waad béjat táutap jī. 35 Íih muú ná ī ub pūuh laab béjchah ennit, íjna, cāacwā caandíh ī teo bid ñuún péenap jī. Pánihna, cāacwā ī jwúub dáuc wáicat pínah niijná, páantjeh ī beo pūuh laab béjep jī. 36 Páant ī bejchah, dawá queétdih ñuún péenit, “¡Caandíh ñi mao yohoó! ¡Caandíh ñi mao yohoó!” ī niij ñaacáp jī.

“Yeejép wā chājcap be”, Pablo ā niiját

37 Pánihna, Pablodih íh muú ná ī ub waad béjchahjeh, Pablo soldadowā ī maáhdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Weém meemdíh bainí wā naáwíhna caá, Griego wéheatjīh āt niijíp wut jī.

—¿Dépah meém Griego wéheatdh jéihni níit? 38 ¿Meém Egipto

* 21:25 Hch 15.29 * 21:29 Hch 20.4

baácdih bóo jwĩ maátadih yohíhna, cāacwādh maonitdih mūú wihcap-boó cuatro milwā duó wáini nihcan niit? soldadowā ī maáh Pablodih āt niij uúbh joyóp wut jĩ.

³⁹ —Caán nihcan caá. Weembát judío mun tigaá. Cilicia baácdih Tarso tútchidih bóo caá. Caán tútchi oboh jumni tútchi nihcan caá. Pánihna, queét cāacwādh weemdih ma naáwát tútú, Pablo āt niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Páant ā niijíchah joinít, Pablodih āt naáwáp tútup wut jĩ. Pánihna, Pablo púuh laab béjat cáyahdih ñuhnit, ī yayát pínah niijná, āih téihyajĩh ā júutap jĩ. Páant ā júutuchah, ī ñaác yayáchah ennit, Pablo queétdih ñih wéheatjĩh ā naáwáp jĩ.

22

¹ “Yeéb wā déewāá, yeéb behnitbut ñi joyoó. Ded pah wā chājatji yeebdih wā naáwát tút caá”, Pablo ā niijíp jĩ.

² Pablo ñih wéheatjĩh ā naáwáchah joinít, laihsankeh ī joi ñuhap jĩ. Pánihna, Pablo nin pah queétdih ā niij naóh yoobánap jĩ:

³ “Weembát judío mun tigaá. Tarso tútchidih wāt cāac jumap jĩ. Obohjeéhtih, Cilicia baácdih bóo yuhna, nin Jerusalén tútchidih wā behep jĩ. Nihat Dios naáwátdih, Moisés ā wutatjidih, jwĩ nuowā ī naáwátjidihbut Gamaliel weemdih ā bohénap jĩ. Nihat Dios ā wutat pah, yeéb ñi chājat pahjeh mantih, weembát wāpĩ chājap jĩ.* ⁴ Pánihna, Jesúsdi h jepahnitdih enihcan, queétdih mao ñuún péena, queétdih búdí pohba wā moh yéjeanap jĩ. Queétdih ñuún teo chéonit, neoná, yaádhidibut nemat muúboó wāpĩ nemat tútup jĩ. Bitadihbut wāpĩ mao yohat tútup jĩ. ⁵ Pánihna, jwĩih sacerdotewā ī maáh, nihat bita jwĩ maátabut páant wā naáwát pah mantih queétdibut biíc yoobó ī

naóhbi pna caá. Queét jĩ Damasco tútchidih jumnit judíowā ī maátadih wā júutat pínah papélah núodih weemdih ī daác wūhup jĩ. Pánihna, caán núodih ubnit, caánboó jumnit Jesúh wādh chéonit, wā ub jwúub júúwáchah, queétdih ī peéh chājat pínah niijná, Damasco tútchina jwĩ bejep jĩ.*

Pablo ded pah ā tút nuumátjidih ā naáwát (Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶ “Damasco tútchina tóah juibínachah, yeó jáap tac yoób, báadhajeh wēpép yeh iigát weemdih ā yeh iig jáhanap jĩ.

⁷ Caandih en wáhi bejnit, baáboó wā buugúp jĩ. Pánih buugnít, wéheatdih wā joyóchah, weemdih nin pah āi niijíp jĩ: ‘¡Saulo, Saulo! ¿Dépanih tigaá weemdih ma mawíh ñuún péé?’ ā niijíp jĩ.

⁸ Páant ā niijíchah joinít, nin pah wā niij jepahap jĩ: ‘¿Maá, meém déhe tigaá?’ wā niijíp jĩ. **‘Weém Jesús Nazaret tútchidih bóo ma mawíh ñuún péeni caá’,**

weemdih ā niij jepahap jĩ. ⁹ Wā pej jumnit caán yeh iigátdihjeh it enep wut jĩ. Obohjeéhtih, weemdih ā wéheatboodih it joicáp wut jĩ.

¹⁰ Pánihna, nin pah wā jwúub niij uúbh joyóp jĩ: ‘¿Maá, ded pah wā chājatdih tigaá ma náah?’ Jesúsdi h wā niijíp jĩ. **‘Ma ñah ñuhúú. Damasco tútchiboó ma waad béjeé. Caanjĩh ma jumuchah, ded pah ma chājat pínahdih meemdih naóhni ma pebhna ā juibíbipna caá’,**

Jesús weemdih ā niijíp jĩ. ¹¹ Pánihna, caán wēpép yeh iigátdih enni ji wā jéih encah, wā pej jumnit weemdih téihyamant wáinit, Damasco tútchina ī ub bejep jĩ.

¹² “Caanjĩh biíc newé Ananías wāt jumni āt jumap tajĩ. Caán Diosdi h túi wēi uúbhni, nihat Moisés ā wutatjidih túi chājni, caanjĩh moón judíowā caandih ī

* 22:3 Hch 5.34-39 * 22:5 Hch 8.3; 26.9-11

tái wēi enni tajī. ¹³ Pánihna, wā pebhna juí ñahnit, caán Ananías nin pah weemdih ái niijíp jī. ‘Wā dée Saulo, bue ma jwúb enbipna caá, páant mantih’, á niijíp jī. Páant á niijíchajeh, jwúb ennit, caandih wā enep jī. ¹⁴ Nin pah Ananías weemdih á jwúb niijíp jī: ‘Jwí ñowá í wēini Dios ded pah meemdih á náah yacat pínahdih ma jéihyat pínah, Jesús táini yoobátdih ma enat pínah, caandih ma joyát pínahdihbut, meemdih át ñiwip taga. ¹⁵ Meémboó áih doonádih nihat cáacwádih bohéna, ma enatjidih ma joyátjidihbut ma naóhbipta caá. ¹⁶ Pánihna, ¿dedédih pái jwuh tiguaá ma chāj? ¡Ma ñah ñuhú! Ma yéejatdih cádahnit, Jesúsdi h jephni jumna, ma daabáat tútú’, Ananías weemdih á niijíp jī.

Pablo judíowā nihcannitdih á bohéatjidih á naáwát

¹⁷ “Túttimah, nin Jerusalén tútchina jwúb joinít, Dioíh muuná wúbúdi h wā bejep jī. Páant wā wúbát pónih, jáana yuhna, oo júmat pah Jesúsdi h wā enep jī. ¹⁸ Páant wā enechah, nin pah weemdih á niijíp jī: **‘Nin Jerusalén tútchidih moón wíh doonádih ma naáwáchah, í joíhcan níit. Páant í joíhcah, nin tútchimant waícanjeh ma bac bejeé’**, Jesús á niijíp jī. ¹⁹ Páant á niijíchah joiná yuhna, nin pah wā jwúb niij jephah jī: ‘Maá, játih weém wā déewá í míc wáacat muunádih waadní, míhwádih nemat muúboó nemíhna, wā mawíh ñuún péeatdih nihat queétjeh í jéihna caá. ²⁰ Bita Estebandih í mawachah, wēi ennit, maonitih jih í dawat chóonadi h wā páñap jī. Páant wā chājatjidih jéihnit, weemdih yeejép í chājcan níit’, Jesúsdi h wā niijíp jī.* ²¹ **‘Weemjéh tiguaá meemdih wā wahap, yuúp bóo baácnadi h moón judíowā nihcannitdih wíh táini doonádih**

ma naáwát pínah niijná. Pánihna, bue weemdih jephahnit, ma bejeé’, Jesús weemdih á niijíp jī”, Pablo queét íjnitdih á niijíp jī.

Pablo soldadowā í maáhjīh á míc wéheat

²² Páant á niijíchah joinít, judíowā nihcannitdih á naáwátjī peéh joíhcan, nin pah í niij ñaacáp jī: “¡Caandih ñi mao yohoó! ¡Caandih ñi mao yohoó! ¡Nin baácboó á jumachah, á táican caá! ¡Caandih mao yohatjeh caá náahap!” Í niij ñaacáp jī. ²³ Nihat cáacwá búdí í ñaacáp jī. Pánih ñaacnit, tábít í íjatdih júatna, biquína jih í dawát chóodih í too dug yohochah, bitaboó baácdih júinit, í waáh yoh ñahanap jī. ²⁴ Páant í chājachah ennit, soldadowā í maáh íh muú díitboó Pablodih á wá waad béjat tútup jī. Caanná waád jwabínit, Pablo yoobópdih á naáwát pínah niijná, nuñup chóo tópnajīh caandih át puñat tútup wut jī. Judío wéheatdih beh joicán, “¿Dedé peéh tiguaá cáacwá caandih í jáih?” át niij jéihíhip wut jī. ²⁵ Í maáh páant á niijíchah joinít, í puñat pínah játih soldadowā Pablodih ít chéo dodhdop wut jī. Obohjeéhtih, Pablo á pebh ñahni ñamp jumni soldado maáhdih nin pah át niijíp wut jī:

—Weém Roma baácdih bóo wā jumachah, ded pah wā yéej chājatdih jéihcan yuhna, ¿weemdih ma puñat tútmi níit? át niijíp wut jī.

²⁶ Páant á niijíchah joinít, caán ñamp jumni maáh á maáh pebhna jwabínit, nin pah caandih át niij naáwáp wut jī:

—¡Maá, ma tái chājaá! Nin newé ‘Weém Roma baácdih bóo caá’, weemdih á niijíp be, át niijíp wut jī.

²⁷ Páant á niijíchah joinít, á maáhboó Pablo pebhna jwabínit,

* 22:20 Hch 7.58

—Weemdih ma naáwá. ¿Meém yoobópdih Roma baácdih bóo níit? át niijíp wut jī.

—Jújuh, caanjīh bóo tigaá weém, Pablo át niij jepahap wut jī.

²⁸ —Weémboó Roma baácdih bóo jumihna, queét maátadih búdí dinero wá wáhpup jī, soldado maáh Pablodih át niijíp wut jī.

—Obohjeéhtih, weémboó jwíih cāac jumna, páant wāát jumup jī, Pablo át niijíp wut jī.

²⁹ Páant ā niijíchah joinítjeh, ī maáh, caandih pūihnit soldad-owābut īt doo jwáub űuhup wut jī. Pablo Roma baácdih bóo ā jumuchah yuhna, ā chéwat tútatjī peéh búdí át űumup wut jī.

Pablo judiowā ī maátadih ā wéheat

³⁰ Ded pah Pablodih judiowā tabit ī jāihñatdih soldadowā ī maáh yoobát páantjeh át jéihíhip wut jī. Pánihna, cheibit nihat sacerdotewā ī maátadih, judiowā ī maátadih yuh buca át míc wáacat tútup wut jī. Pablodih ub júuwát tútnit, nihat wáac joinít pebhna át ub waad béjat tútup wut jī.

23

¹ Pablo queétdih jwāáh en űuhnit, míc wáac joinítndih nin pah át niijíp wut jī:

—Wā déewāá, Dios ā enechah, weém wāpī táí chājap be, át niijíp wut jī.

² Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáh, Ananías wut jumni, páant ā niiját peéh, Pablo pebh űuhnitdih āih jacdih át nem mawat tútup wut jī. ³ Páant ā chājachah, Pablo caandih nin pah át niij jāihñup wut jī:

—Meém ma laiha bojóo. Dios meemdih ā peéh chājbipna caá. Ninjīh chúdnit, ‘Meém Dios ā wutatdih yap yohni caá’, weemdih niijná yuhna, weemdih páant mawat tútna, meémboó bácah ā

wutatdih chah yap yohni caá, át niijíp wut jī.*

⁴ Páant ā niijíchah, bita ā pebh űuhnit Pablodih nin pah īt niijíp wut jī:

—¿Sacerdotewā ī maáh Dios ā űíonidih meém yeejép niij júih níit ma chājap? īt niijíp wut jī.

⁵ —Wā déewāá, caán sacerdotewā ī maáh Dios ā űíoni ā jumatdih wá jéihcan beé. Jéihna, páant wāta niijcán tagaá. Dios naáwátndih naóh japanit nin pah īt niij daacáp tajī: ‘űi maáhdih yeejép niij wéheca bojóo’, ī niij daacátjndih weembát jepahni caá, Pablo át niijíp wut jī.*

⁶ Queét míc wáac chúdnit biquína saduceowā, bita fariseowā ī jumatdih jéihnit, Pablo nin pah át niij űaacáp wut jī:

—Wā déewāá, weém fariseo wáuh jumna, weembát fariseojeh man tigaá. Nihat wānnitjī ī jwáub boo pud júuwát pínahdih wāpī páina caá. Caandih wá bohéat júib weemdih nemat maúboó nemihna, ī tewep be, át niijíp wut jī.*

⁷ Páant ā niijíchah joinít, queétjeh īt míc jāih jwíhip wut jī. Saduceowā fariseowājīh bíic yoobó īt jenah joicáp wut jī. ⁸ Saduceowā nin pah īpī niijná caá: “Wānnitjī ī jwáub boo pud júohcan níit. Ángelwā, wānnitīh caolihnabut ī wihcan caá”, īpī niijná caá. Obohjeéhtih, fariseowāboó mácah jenah joinít, “Wānnit ī jwáub boo pud júohbipna caá. Ángelwā, wānnitīh caolihnabut ī jumna caá”, īpī niijná caá.* ⁹ Pánihna, queét míc wáacnit tabit jāihna, chah pohba īt míc jāih űaacáp wut jī. Biquína Moisés ā wutatjndih bohénit fariseowā űah űuhnit, nin pah wēpép īt niij űaacáp wut jī:

—‘Nin newé yeejép chājni niican caá’, jwiit jwī niij jenah joiná

* 23:3 Mt 23.27 * 23:5 Ex 22.28 * 23:6 Hch 26.5; Fil 3.5 * 23:8 Mt 22.23; Mr 12.18; Lc 20.27

caá. Biíc wanniíh caolih, biíc ángel caandih á naóh dée caá. Páant á naáwáchah, jwiít nindih peéh chājnit, Diosdih jwīta yap yoh tagaá. Pánihna, jwī peéh chājca boj jīh buca, ít niijíp wut jī.

¹⁰ Chah yeejép pohba ít míc jaihñup wut jī. Páant í míc jaihñuchah ennit, soldadowā í maáh úmna, nin pah át niij jenah joyóp wut jī: “Pablodih yeejép í chājmi dée caá”, niij jenah joinít, í míc wáac juyápmant Pablodih íih muná soldadowādih át ub waadaát túutap wut jī.

¹¹ Caan chéjeh Jesús Pablo pebh jígohnit, caandih nin pah át niijíp wut jī: **“Ma úmca bojó. Wīh táini dooná Jerusalén tátchidih moondih ma naáwát pahjeh mantih Roma tátchidih moondihbut ma naáwáp”**, át niijíp wut jī.

Pablodih judíowā í mao yohíhat

¹² Cheibitjeh, biquína judíowā míc bih wáac joinít, nin pah ít niij míc wéhenap wut jī: “Jwiít Pablodih jwī maocah, jwiít dih Dios á mawa naáh. Pablodih jwī mawat pínah jātih, jeémpcan, jwī babhca boj jīh”, ít míc niijíp wut jī. ¹³ Cuarenta judíowā chah pohba Pablodih mawíh nit páant niijnít wut jī. ¹⁴ Páant niijnít, sacerdotewā í maáta, bita í maáta pebhna juibínit, queétdih nin pah ít niij naáwáp wut jī:

—Nin pah jwī niij míc wéhenap be: ‘Jwiít Pablodih jwī maocah, Dios jwiít dih á mawa naáh. Pablodih jwī mawat pínah jātih, jeémpcan, jwī babhca boj jīh’, jwī míc niijíp be. ¹⁵ Pánihna, jwiít judíowā nihat jwī maáta ñi míc wáacapoó Pablo á jwúb júuwát pínah niijná, yeebjéh soldadowā í maáhdih dooná ñi wahaá. Nin pah caandih ñi niijí. ‘Pablodih jwī jwúb úbh joíhna caá, páant mantih’, ñi niijí. Pánihna, jwiítboó

míc bih páinit, ñi pebhna á juyát pínah jātih, caandih jwī maobipna caá, í maátadih ít niijíp wut jī.

¹⁶ Obohjeéhtih, Pablo jwan wúuh ded pah í chājat pínah doonádih át joyóp wut jī. Pánih joinít, soldadowáih muná waád juibínit, á joyátjidih Pablodih át naáwáp wut jī. ¹⁷ Pánihna, Pablo biíc nump jumni maáhdih bid bojnít, nin pah caandih át niijíp wut jī:

—Nin jáap behnidih ma maáh pebhna ma ub bejeé, ded pah á joyátjidih caandih á naáwát pínah niijná, át niijíp wut jī.

¹⁸ Pánihna, caán soldado á maáh pebhna caandih át numah bejep wut jī. Numah juibínit, nin pah á maáhdih át niijíp wut jī:

—Pablo nemat muéboó jumni nin jáap behnidih ma pebhna weemdih á numah júuwát túutap be, ded pah á joyátjidih meemdih á naáwát pínah niijná, át niijíp wut jī.

¹⁹ Pánihna, á maáh bita wihcapboó caán joiníjdih téhiyamant teo wái bejnit, nin pah át niij úbh joyóp wut jī:

—¿Dedédih tigaá weemdih ma naáwih? át niijíp wut jī.

²⁰ —Judíowā í maáta cheibit meemdih Pablodih í pebhna í wah bojat túutbipna caá, caandih jwúb úbh joí enat túut niijná.

²¹ Obohjeéhtih, bita caandih mawíhna, í míc bih páibipna caá. ‘Pablodih jwī mawat pínah jātih, jeémpcan, jwī babhca boj jīh’, ít míc niijíp wut be. Páant niijnítji ma jepahat pínahdih bu páina caá í chājar. Pánihna, í úbát dih ma jepahca bojó, Pablo jwan wúuh soldadowā í maáhdih át niijíp wut jī.

²² —Weemdih ma naáwátjidih bitadih ma naóhca bojó, soldadowā í maáh át niijíp wut jī. Páant niij péanit, caán jáap behnidih át jwúb bejat túutap wut jī.

Maáh Félix pebhna Pablodih i wahat

²³⁻²⁴ Pablo jwan wāúh ã jwáub bejat túttimah, soldadowã i maáh chénewã ã nump jumnit maátadih ã pebhna át bid bojop wut jī. Páant ã bid bojnit i juibínachah, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī: “Doscientos soldadowã yáac cháil bejnit pínahdih míc wáacnit, ñi ámohat tútú. Bitá setenta soldadowã caballowãjih bejnit pínah, bita doscientos soldadowã ítah tóopdih ubnit pínahdihbut míc wáacnit, ñi ámohat tútú. Pabloih caballowã pínahdihbut ñi ámoh wūhú. Míc ámoh péanit, buu chei las nueve, páú Cesarea tútchi, Maáh Félix pebhna Pablodih ñi túi ub bejeé”, át niijíp wut jī.

²⁵ Pániha, caán maáh nin pah Maáh Félixdih át niij daacáp wut jī:

²⁶ “Weém, Claudio Lisias meém wã maáh Félixdih wã daác wahna caá. ¿Ma túi jum niit? ²⁷ Nin tútchidih moón judiowã nin newé Pablo wut jumnidih ijnit, caandih maona i chājap be. Páant caandih i mao yohat déedih, i pebhna wīih soldadowãjih enedih wã bejep be. Caánboó Roma baácdih bóo ã jumachah jéihnit, caandih i maocat pínah niijná, jwī dúuc wáyap be. ²⁸ Páant i mawihichah ennit, ded pah i jāih ñaacátdih jéihhna, i maáta i míc wáacapboó caandih wã numah bejep be. ²⁹ Caánboó jwī jumachah, queét judiowã i wutatdihjeh i jāihñup be. Obohjeéhtih, dedé ã yéej chājatji jīb wunat pínah, nemat muúboó nemat pínahbut caandih ã wihcan beé. ³⁰ Bitá míc bih páinit mawihat doonádh joinit, waícanjeh ma pebhna caandih wã wahap be. Pániha, caandih naóh yacnitdih ma pebhna wã bejat tútubipna caá, meémboodih i naóh yacat pínah niijná”, soldadowã i maáh Maáh Félixdih át niij daacáp wut jī.

³¹ Queét soldadowã i maáh ã wutatdih joinit, chei Pablodih numah bejna, páú Antípatris tútchina ít juibínap wut jī. ³² Cheibit queét jítchajih bejnit soldadowã Jerusalén tútchina ít jwáub bejep wut jī. Obohjeéhtih, bita caballowãjih bejnitboó Pablodih ít numah bejep wut jī. ³³ Pánih bejna, Cesarea tútchina juibí, Maáh Félix pebhna waád juibínit, i maáh ã daácniji papélah náodih wūhñit, Pablodihbut caandih ít wūhup wut jī. ³⁴ Pániha, caán náodih en péanit, Félix Pablo ded baácdih bóo ã jumatdih át wūbh joyóp wut jī. Cilicia baácdih bóo ã jumatdih jéihna, nin pah Pablodih át niijíp wut jī:

³⁵ —Meemdh naóh yacnit i juyúchah, queétdih wã joibírna caá, át niijíp wut jī. Páant niijnit, caandih i wapat pínah niijná, Maáh Herodesjiuh muuná Félix soldadowãdih át ub bejat tútup wut jī.

24

Pablo Maáh Félixdih “Wã yéej chājcan beé”, ã niiját

¹ Biícjīh bóo téihya yeó jáap túttimah, sacerdotewã i maáh Ananías, bita judiowã maáta biícđih Cesarea tútchina ít ñuun déi juibínap wut jī. Roma baácdih moón i maáta i wutatdih jéihni Tértulo wut jumnibut ijeéh át juibínap wut jī. Tértulo judiowã i naóh yacatdih naóh yapani pínah wut jī. Pániha, Pablodih i peéh chājat pínah niijná, Maáh Félix pebhna ít waad juibínap wut jī. ² Páant i waád juibíát túttimah, soldadowã Pablodih caanná i ub waád juibínachah, Tértuloboó judiowã i naóh yacatdih nin pah át niij naóh yapanap wut jī:

—Meém táini maáh caá. Jwī maáh ma jumachah, dedé tac buugát wihcan, jwī túi jumna caá. Túi jéihni jumna, nihat jwīih

baácdih moondih ma túi teo wáacna caá. ³ Pánihna, nihát jwíih tátchidih moón meemdih búdí jwí wēina caá. ⁴ Meém jġgah enni ma jumátdih jéihna, meemdih maatápdih tac buugáát túut páant jwí niijcán caá. Ma jéihyat pínah niijná, bainjeh meemdih jwí wéheihna caá. ⁵ Nin cáacwádih tubit á tac buugána caá. Nihat baácboó ded pah bohénit, judíowádih í míic eníhcat chájna caá á chájap. Jesús Nazaret tátchidih bóodih péenitdih waóhni caá. ⁶ Dioih munná judíowá nihcannitdih numah waadnit, caán munníh á yéjanap be. Páant á chájachah ennit, caandih teona, jwí nuowá í wutatdih á yap yohatji jíb jwí peéh chájíhip yah be. ⁷ Obohjeéhtih, maáh Lisias áih soldadowádih numah jáóhnit, caandih jwiútdih í dúuc wáyap be. ⁸ Pánih dúuc wáiniji ma pebhna jwiútdih á naóh yacat túutap be. Pablodih úubh joí enna, nihát jwí naóh yacat yoobópdih á jumátdih meém ma jéihbipna caá, Tértulo Félixdi h átt niijjap wut yah jí.

⁹ Ájeéh juibínit judíowábut Pablodih bíic yoobó Félixdi h ít yee naóh yacap wut jí. ¹⁰ Páant í naóh yacat túttimah, Félixboó Pablo á naáwát pínah niijná, caandih átt jéut jáhanap wut jí. Páant á jéut jáhanachah ennit, Pablo nin pah átt niij naáwáp wut jí:

—Dawá jópchina jwíih baácdih moón jwí naóh yacatdih mapí túi joiná caá. Páant ma jumátdih jéihna, ma túi jéihyat pínah niijná, wéinit, meemdih yoobópdih wá naóh bipna caá. ¹¹ Doce yeó jáap játihjeh Jerusalén tátchina Diosdih weñedih wá juibínap be. Bitadih úubh joiná, ma jéihbipna caá. ¹² Bíihdih wápí juihcap be. Dioih munníh míic wáacnitdih wá míic jáihñat túutcap be. Judíowá í míic wáacat muú díitna, tátchiboobát wá míic jáihñat túutcap be. ¹³ Páant í naóh yacachah yahna, bitadih

úubh joí enna, í yee naóh yacatdih meém ma jéihbipna caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, buu meemdih yoobópdih wá naóhna caá. Dios jwí nuowáji í wéinidih weembát wápí wéina caá. Pánihna, Jesúsdi h jepahna, weém Diosdih wá weñechah, ‘Mácah á bohéna caá’, queét ípí niijná caá. Obohjeéhtih, wá bohéat mácah nihcan caá. Nihat Moisés á wutatjidih jepahnit, nihát Dios naáwát dih naóh yapanit í daacátjidihbut wápí jepahna caá. ¹⁵ Dios nihát wunnitdih á jwúub booaat pínah yeó jáapdih wápí páina caá. Túinitdih, yeejépwádihbut bíic yoobó á jwúub boobipna caá. Páant á booaat pínahdih nihát judíowábut bíic yoobó ípí páina caá. ¹⁶ Pánih páina, téinijeh wápí chájna caá, ‘Caán túini caá’, Dios weemdih á niiját pínah, cáacwábut bíic yoobó í niiját pínah niijná.

¹⁷ “Dawá jópchina bíih baáca jibniji wá déewá jġgah náah jumnitdih dinerodih wáhat túut niijná, Diosdihbut wéi wáhat túut niijná, Jerusalén tátchina wá jwúub juibínap be, páant muntih. ¹⁸ Pánihna, Diosdih wá wáhat pínah játih, ‘Caán túini caá’, Dios á niij enat pínah niijná, ded pah Moisés á wutatjidih wá chájap be. Páant wá chájat túttimah, Dioih muú díitna jumna, caandih wá wáhuachah, bita judíowá Asia baácdih moón weemdih ít enep tabe. Páant í enechah, wájeéh míic wáacnit wihcan, míic jáihñatbut á wihcap be. ¹⁹ Pánihna, weém yeejéw wá chájatdih enna nihna, queét Asia baácdih moónboó ma pebhna naóh yacadih í júúwú naáh.* ²⁰ Jwí maáta wáac jwinít, weemdih í úubh joí enechah, ded pah wá yéj chájatjidih enna nihna, queétjeh naáwádih í júúwú naáh. ²¹ Nin pahjeh í niijmí nacaá: ‘Pablo jwí

* 24:19 Hch 21.17-28

míc wáacapboó jumnit, nin pah ã niij ñaacáp jĩ: “Wannitjidih Diosboó ã jwúub booaatdih jwĩpĩ páñatdih wã bohéatji jĩib nemat muúboó weemdih ĩ nemat túutap jĩ”, ã niij ñaacáp jĩ, queét ĩ niijmí nacaá”, Pablo Félix dih át niijíp wat jĩ.*

²² Páant ã niijíchah joinít, Félix, Jesúh doonádih jéihnit, ĩ naáwátdih át cádahat túutap wat jĩ. Pánih cádahat túutnit, Pabloodih nin pah át niijíp wat jĩ:

—Maáh Lisias ã jayáchah, dedé peéh chājat pínah ã jumachah, meemdih wã naóhbična caá, át niijíp wat jĩ.

²³ Páant niij péanit, Pablodih ub jūóhni soldadowã ĩ maáhdih nin pah át niijíp wat jĩ: “Maátaħ mūnã jwúub ub bejna, mĩh soldadowã caandih ĩ túi wapa naáh. Obohjeéhtih, ã náahat pah ã chāja naáh. Det ã chéenwābut caandih teo wáacadih ĩ jayú naáh”, át niijíp wat jĩ.

²⁴ Daocánni yeó jáap túttimah, Félix ájeéh bóli Drusilajĩ ĩ míc wáacat tólihna át juibinap wat jĩ. Drusila judío wili wat jĩ. Pánih juibínit, Jesúh doonádih joíhna, Pablodih át bid bojop wat jĩ. ²⁵ Páant ã bid bojochah, Pablo queétdih nin pah át niij naóh bohénap wat jĩ: “Bitadih túi chājat caá náahap. Yéej chājat jenah joyátdih yap yohat caá náahap. Cāacwã yeejép ĩ chājatjidih Dios búdí ã peéh chājbipna caá”, queétdih át niijíp wat jĩ.

Páant ã niij naáwáchah, joí wáhi bejnit,

—Páant bóojeh tigaá. Ma bejeé. Biħ yeó jáap meemdih wã jwúub bidbipna caá, páant muntih, Félix caandih át niijíp wat jĩ.

²⁶ Pablo ã míc jĩib chāj bacat pínah dinerodihbut Félix át bidip wat jĩ. Pánih bidnit, dawá láa Pablodih míc wéheat túut niijná,

Félix ã pebhna át jáúwát túutap wat jĩ. ²⁷ Obohjeéhtih, chéne jópchi túttimah, Félix maáh jumni át bacap wat jĩ. Pánihna, judíowādh weñáihna, Félix Pablodih nemat muúboojéh át cádahap wat jĩ. Porcio Festo wāt jumni át jwúub túut nuám maáh waadáp wat jĩ.

25

Pablo Maáh Festodih ã naáwát

¹ Caán baácna Maáh Festo juibíniji biic peihcanni yeó jáap túttimah, Cesarea tútchimant Jerusalén tútchina át aab béjep wat jĩ.

² Caanná ã aáb juibínachah, queét sacerdotewã ĩ maáta, bita judíowã ĩ maáta biícđih ã pebhna bejnit, Pablodih yeejép ĩt jwúub naóh yacap wat jĩ. ³ Caan pébhna ĩ bejat pínah jātih queétdih nin pah ĩt míc niijíp wat jĩ: “¿Pablodih mawat pínah niijná, cāacwādh míc biħ pánit, mawat túut jĩħ?” ĩt míc niijíp wat jĩ. Páant niij jenah joinít, nin pah Maáh Festodih ĩt niijíp wat yah jĩ:

—Nin Jerusalén tútchiboó Pablodih ma wah aabá bojoó, ĩt niijíp wat jĩ.

⁴ Obohjeéhtih, Festo nin pah queétdih át niij jepahap wat jĩ:

—Pablo páantjeh Cesarea tútchidih nemat muúboó ã jumna caá. Būtéħ caánboó wã jwúub dei bejbipna caá, páant muntih. ⁵ Pánihna, Cesarea tútchina ĩi maáta weemdih ĩ pej jum dei bej jwuh naáh, Pablo ã yéej chājachah nihna, caandih ĩ naóh yacat túut niijná, át niijíp wat jĩ.

⁶ Ocho yeó jáap túttimah, Maáh Festo Cesarea tútchina át jwúub dei bejep wat jĩ. Ā jwúub dei juibíni daanimant, ĩ naóh yacachah joyát túut niijná, peéh chājnit ĩ naáwápboó át waád juibí chūudap wat jĩ. Caánboó chūudnit, Pablodih át bid bojop wat jĩ. ⁷ Pablo ã pebhna ã juibínachah, Festojeéh

* 24:21 Hch 23.6

Jerusalén tátchimant dei juibínit judíowā caán t̄ahmant ìt ñuh p̄uda bojop wut jī. Pánih ñuhnit, dawá yeejép dooná ìt naáwáp wut jī. Obohjeéhtih, páant ì naáwáchah yuhna, ì yee naáwádih Festo át jéihcap wut jī. ⁸ Páant ì naáwáchah joinít, Pablo nin pah át niij naóh yoobánap wut jī:

—Jwiít judíowā jwī wutatdih, Dioih m̄udih, Roma t̄atchildih moón ì maáhdihbut yeejép wā chājcap be, át niijíp wut jī.

⁹ Obohjeéhtih, Festo judíowādih weñáihna, nin pah Pablodih átih niijíp wut yah jī:

—¿Jerusalén t̄atchina ma jwúub aab béjihcan niít? Caanná juibínit, míih doonádih jéihíhna, weemjéh tigaá wā jwúub joibíp. Yeejép ma chājachah nihna, ma yeejat peéh wā naóhbična caá, át niijíp wut jī.

¹⁰ Obohjeéhtih, páant ì niijíchah joinít, Pablo nin pah át niij jepahap wut jī:

—Maáh César ā wēpat ninjñh meém ma bíbohna caá. Pánih bíbohna, ninboó wā jumuchah, dedé wā chājatji peéh, ma jéih naóhna caá. Judíowādih dedé wā yéej chājatdih ma túi jéihna caá. ¹¹ Pánihna, yéej chājna nihna, wā yéej chājat jīb weemdih ì mao yohatdih wā úumcan caá. Obohjeéhtih, ì naóh yacat yoobópdiñh nihcah, weemdih queétdih páantjeh ma wāhuchah, ā táican niít. Pánihna, Roma t̄atchi jwī chah maáh César pebhna weemdih ma wahaá, Pablo Festodih át niijíp wut jī.

¹² Páant ā niijíchah joinít, Festo caandih teo wáacnitdih míic wéhe péanit,

—Caán láa bácah, César pebhna meemdih wā wahbična caá, át niijíp wut jī.

Pablo ā chājatjidih Festoboó Maáh Agripadiñh ā naáwát

¹³ Daocánni yeó jáap túttimah, maáh Agripa ā jwan Berenicejih Festo jáap maáh ā waadáchah, Cesarea t̄atchina caandih muj tewedih ìt dei juibínap wut jī. ¹⁴ Pánih dei juibínitji maatápdih ìt jum jwuhap wut jī. Biíc yeó jáap Pabloih doonádih Agripadiñh Festo nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Félix nemat m̄úboó ā cádahniñi, Pablo w̄at jumni, ā jumna caá. ¹⁵ Jerusalén t̄atchiboó wā juibínachah, sacerdotewā ì maáta, bita judíowā ì maátabut caandih wā peéh chājatdih náahna, wā pebhna yeejép dooná naáwádih ì juyáp jī. ¹⁶ Obohjeéhtih weém nin pah queétdih wā niijíp jī: ‘Jwiít Roma baácdih moón ì maáta nin pah jwīpī chājna caá: Det naóh yacnitdih jwīpī jwīh naáwát t̄atna caá. Páant ì naóh yacatdih joinít, ì naóh yacniiboódiñh jwuh jwī jwúub naáwát t̄atna caá. Jwiít Romanowā páant jwī chājcah, caandih naóh yacnitdih jwīpī wāhcan caá’, queétdih wā niijíp jī. ¹⁷ Pánihna, nin Cesarea t̄atchina wājeéh ì juyát túttimah daanimant bóo yeó jáapjeh peéh chājat naáwát m̄úboó ch̄udnit, ì naóh yacnidih wā bid bojop jī. ¹⁸ ‘Queét judíowā bádí ā yéej chājatjidih ì naóh yacmi dée caá’, wā niij jenah joyóp yah jī. Obohjeéhtih queét naóh yaquíhniñti buca dedé ā yéej chājatjidih ì jéih naóhcap jī. ¹⁹ ‘Jwīh Dios ā wutatjidih bíaboó caá ā bohénap’, niijnít, ì íjip jī. Biíc newé, Jesús w̄at jumni, w̄anniji yuhna, ā jwúub boo pud j̄úwátjidih Pablo ā bohéátjidihbut ì íjip jī. ²⁰ Weémboó nihat ì naáwátjidih wā beh joicáp jī. Pánih beh joicán, ‘¿Jerusalén t̄atchiboó ma aab béjihcan niít? Míih doonádih caanná wā joíhna caá, páant m̄antih’, Pablodih wā niijíp jī. ²¹ Obohjeéhtih, ‘Maáh César pebhna weemdih ma wahaá, w̄ih doonádih caánboó ā joyát pínah

niijná', weemdih ã niijíp jĩ. Páant ã niijíchah joinít, jwĩ maáh pebhna wahat túut niijná, caandih nemat muúboó soldadowādih wā páñat túutup jĩ, Festo Agripadih át niijíp wut jĩ.

²² Páant ã niijíchah joinít, Agripa Festodih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Ñ naáwátdih weembát wā joihna caá, át niijíp wut jĩ.

—Cheibit caandih ma joibípna caá, Festo Agripadih át niijíp wut jĩ.

²³ Pánihna, cheibit Agripa Berenicejĩh búdí míic wáacat tólihna juibínit, ít waad béjep wut jĩ. Páant í waad béjehchah, nihát cāacwā queétdih ennit, búdí ít weñep wut jĩ. Nihat soldadowā í maáta, nihát caán tútchidih moón maátabat caán muúna Íjeéh ít waad béjep wut jĩ. Túttimah, Festo Pablodih át ub juúwát túutup wut jĩ. ²⁴ Pánihna, Pablo ã waád juibíát túttimah, Festo queét míic wáacnitdih nin pah át niijíp naáwáp wut jĩ:

—Maá Agripa, nihát yeéb jwĩjeéh jumnitbut nin newédih ñi enna caá. Jerusalénboó wā jumachah, ninboó wā jumachahbut, nihát judíowā weemdih nindih búdí í naóh yacap jĩ. Túbit ñaácnit, 'Caandih ma mao yohoó', chah pohba í niijíp jĩ. ²⁵ Obohjeéhtih, weemboó ded pah ã yéej chájatjidih wā jéihcap jĩ. Ñ yéej chájatji jíb mao yohat ã wihcap jĩ. Pánihna, caanjéh tibeé jwĩ maáh Césardih naáwát túut niijná, ã pebhboó ã bejat pínahdih ã uúbáp jĩ. ²⁶ Obohjeéhtih, jwĩ maáh Césardih ded pah wā naóh daacát déedih wā jéihcan caá. Pánih jéihcan, yeéb nihát, Agripa biicdih ñi pebhna caandih wā juúwát túutup be. Pánihna, caandih joinítji jwĩ míic wéheat túttimah, ded pah caandih wā naóh daacát pínahdih wā jéihbipna caá. ²⁷ Ded pah ã yéej chájatjidih naóhchah, nemat muúboó jumnidih César pebhna wā jéih

wahcan caá, Festo queétdih át niijíp wut jĩ.

26

Ded pah ã chájatjidih Pablo Maáh Agripadih ã naáwát

¹ Túttimah, Maáh Agripa Pablodih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Buu míih doonádih jwiitdih ma naáwá, át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, Pablo maátadih uúbhna, ãih téihyajĩh át júut ñahanap wut jĩ. Pánih júut ñahanit, ãih doonádih át naóh jwíhip wut jĩ. ² "Maá Agripa, wā déewā í maáta yeejép weemdih í naóh yacatjidih wā naóh yoobáát pínahdih buu meém ma joyát pínahdih wā wéina caá. ³ Nihat jwiit judíowā ded pah jwĩ chájatdih, ded pah jwĩ bohéatdihbut meemjéh ma túi jéihna caá. Pánihna, nihát wā naáwát pínahdih ma túi joyoó", Pablo át niijíp wut jĩ.

Pablo Jesúsdi h ã jepahat pínah jãtĩh ded pah ã jum jwuhãtjidih ã naáwát

⁴ "Nihat judíowā wíih baácboó í cãtĩh wébít jum jwuhna, ded pah wā jumãtjidih í jéihna caá. Túttimah, Jerusalénboó ded pah wā jumãtjidihbut í túi jéihna caá.

⁵ Maatãpdih fariseowãjeéh wā jumup jĩ. Jwiit fariseowã Moisés ã wutãtjidih chah jepahnit jwĩ jumna caá. Pánihna, queét judíowā naáwíhna, 'Yoobópdih caá ã niiját', ñta jéih niij tãgã.*

⁶ Dios jwĩ nuowãdih 'Nihat cãacwã í boo pud juóhbipna caá', ã niijãtjidih wā páñat júb, buu í naóh yacni ninboó wā ñuhna caá. ⁷ Nihat jwiit doce judíowā poómpbut ã naáwãtdih joinítji jwĩ pãina caá. Yeó jáap, cheibut Diosdih jwĩpĩ túi wéi wuhna caá. Pánihna, Maá Agripa, jwĩ maátãboó caandih wā páñat júb weemdih í naóh yacap jĩ.

⁸ ¿Dépanihna 'Dios wannitdih ã jéih

* 26:5 Hch 23:6; Fil 3:5

jwáub boocan niít', ñi niij jengah joí?

⁹ “Jon jätih Jesús Nazaret tátchidih bóodih jepahnitdih weemdih cádahat tútat caá náahap', wá niij jengah joyóp jĩ. ¹⁰ Páant niij jengah joinít, Jerusalén tátchidih moón dawá Jesúsdi h jepahnitdih teonit, sacerdotewá ĩ maáta ĩ watatdih joinít, nemat muúboó wá nemat tútup jĩ. Pánihna, queétdih ĩ mao yohíhichah, weembát biíc yoobó wá mao yohat tútup jĩ. ¹¹ Maatápdih jwiít judíowá jwĩ miíc wáacacah, waadnít, queétdih wá jġah náah chājap jĩ. Jesúsdi h ĩ jepahatdih wá cádah tútup yah jĩ. Pánihna, búdí ĩjna, biih baácna jweí peétnit Jesúhwādi h ñuunnít, wá moh yéejanap jĩ”, Pablo át niijíp wat jĩ.*

Jesús caandih ded pah ā niijátjidih Pablo ā naáwát
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Pánih Jesúhwādi h ñuunná, sacerdotewá ĩ maáta ĩ wēpatjġh ĩ watatji pah chājat tút niijná, biíc yeó jáap Damasco tátchina wá bejep jĩ. ¹³ Yeó jáap tac yoób namáboó jwĩ bejchah, yeó ā yeh iigát chah jeámant yeh iig jéenanachah, jwĩ enep jĩ. Weemdih, wājeéh bejnitdihbut ā túi yeh iig yóh jwejep jĩ. ¹⁴ Páant ā yeh iiguíchah, en wáhi bejnit, jwiít ni hat baácboó jwĩ buug ñájap jĩ. Pánih buug ñájnit, wéheatdih wá joyóp jĩ. Jwiih wéheatjġh nin pah weemdih āi niijíp jĩ: **‘Saulo, Saulo, ¿Dépanihna ĩjnit, wíhwādi h mawíh ñuún pée tiguaá ma chāj? Wíhwādi h pánih chājna, weemdih caá páant ma chājap. Pánih chājna, meemjéh miíc yéejana caá ma chājap. Nuñúpdih ñi chéwechah, ĩjnit, miíc túpána, ā miíc yéejaat dée pah meembát ma miíc yéejana caá’**, ā niijíp jĩ. ¹⁵ ‘¿Maá,

meém déhe tiguaá?’ wá niijíp jĩ. **‘Weém Jesúsje h tiguaá, ma ñuún mawíh péeni.** ¹⁶ **Buu ma ñah ñuhuú. Weemdi h teo wáhi ma jumat pínah niijná, meemdi h wá jġohna caá. Ma enatjidih bitadi h ma naáwát pínah niijná, meemdi h wá ñiona caá. Ded pah wá jumatdi h meemdi h wá jwáub jéihyaat pínahdi hbut ma naóhbipna caá.** ¹⁷ **Buu meemdi h jġohnit, judíowādi h, judíowā nihcannitdihbut wíh doonádi h ma naáwát pínah niijná, meemdi h wá wahna caá. Pánih wahnit, ĩ jéih yéej chājcat pínah niijná, meemdi h wá túi wapbipna caá.** ¹⁸ **Judíowā nihcannitdi h ma naáwáchah, queét dupúát panihipboó jumnitji ĩ yéej chājatdi h cádahnit tút nuunná, baabát panihipboó ĩ bejbipna caá. Pánihna, Satanás ā maáh jumupmant queétdih ub bacanit, Dios ā maáh jumupboó wá waadábipna caá. Pánih chājnit, weemdi h jepahnitdi h ĩ yéejatdi h wá yohochah, queét Dios ā ñionitjeéh ĩ jumbipna caá’**, Jesús weemdih ā niijíp jĩ”, Pablo át niij naáwáp wat jĩ.

Pablo Jesúsdi h ā jepahatjidih ā naáwát

¹⁹ “Páant Jesús ā naáwáchah joinít, caandih wá yap yohcan jĩ. ²⁰ Pánihna, Damasco tátchidih moondih wá jwíh naáwáp jĩ. Táttimah, Jerusalén tátchidih moondih, Judea baácdi h moondih, judíowā nihcannitdihbut naóhnit, ‘Ñi yéejatdi h cádahnit, Diosdi h bidnit, ā náahat pahjeh ñi chājaá. Pánih chājnit, “Yoobópdih Diosdi h jepah tiguaá ĩ chājap”, bita ĩ niijbipna caá’, wāpĩ niijíp jĩ.* ²¹ Páant wá niij bohéatji peéh nit judíowā Dioíh muú díftna weemdih teonit, ĩ mao yohíhip yah jĩ. ²² Obohjeéhtih, jon, buubut Dios weemdih ā teo wáacap

* 26:11 Hch 8.3; 22.4-5 * 26:20 Hch 9.20,28-29

be. Páant ã teo wáacachah, weém ninjĩh ñahnit, nihát maátadih, oboh jumnitdihbut yoobópdi h wã naóhna caá. Moisés ã wutatjidi h, Dios naáwát di h naóh yapanit ï daacátjidi hbut wãpĩ bohéna caá. ²³ Nin pah ït ni j daacáp taji: ‘Cristo Dios ã wahni pínah yeejép yapnit, ã wunbipna caá. Páni h wanni ji, ã waóh boo pud jüóhbi pna caá. Páni h jwúb boo pud jüóhni t, yeh iigní pani hni nihát judíowã, judíowã nihcannitbut ï yéejat peéh iiguípna ï bejat déedih túi ubni pínah ã jumbipna caá’, ït ni j daacáp taji.* Páant ï ni j daacátji pah weembút biic yoobó wãpĩ bohénap jĩ”, Pablo ãt ni jip wut jĩ.

Pablo Agripadi h Diosdi h ã jepahat tútat

²⁴ Páant Pablo ã naáwáchahjeh, Festo nin pah ãt ni j ñaacáp wut jĩ:

—jPablo, meém náhni joyát buud béjni caá! Maatápdih ma bohéatji jib, náhni joicánni caá buca, ãt ni j ñaacáp wut jĩ.

²⁵ —Nihcan caá, Maá Festo. Náhni joicánni nihcan caá weém. Yee wéheni nihcan caá. Yoobópdi h tigaá wã naáwáp. ²⁶ Nin Maáh Agripa nihát wã naáwát di h ã beh joiná caá. Páni hna, umcanjeh caandih wã naóhna caá. Nihat wã chãjat bi h naáwát nihcan beé. Nihat ded pah wã chãjatji dooná di h Agripaboó ãtát joi j tagaá, ãt ni jip wut jĩ.

²⁷ Páant ni j péanit, Agripadi h jwuh nin pah ãt jwúb ni jip wut jĩ:

—Maá Agripa, meémboó Dios naáwát di h naóh yapanit jon jãti h ï daacátjidi h ‘Yoobópdi h tigaá’, ¿ma ni j jenah joí ni it? Páant ma jenah joyát di h wã jéihna caá, ãt ni jip wut jĩ.

²⁸ —¿Ma naáwátjĩ h waicanjeh weemdi h Jesúsdi h ma jepahat tútiti h ni it? Agripa Pablodi h ãt ni j jepahap wut jĩ.

²⁹ —Waicanjeh ma jepahachah, túttimah ma jepahat dooná di hbut joiná, wã wëibi pna caá. Meém Jesúsdi h ma jepahat pínah, yeéb nihát buu weemdi h joinitbut caandih ñi jepahat pínahdi h wã náah yacna caá. Páni h náah yacna, Diosdi h yeebdi h wãpĩ úbhna caá. Weém wã jumat pah yeéb nihátbut ñi jumat pínahdi h wã náah yacna caá. Nin ïtah tópdih wã dawát pah ni jná wã chãjcan caá, ãt ni jip wut jĩ.

³⁰ Páant ã naáwáchah joí péanit, Maáh Agripa, Berenice, Maáh Festo, caánboó chãudnitbut ñah ñahnit, biicdi h ït bac bejep wut jĩ.

³¹ Páni h bac bejnitji nin pah ït ni j miic wéhenap wut jĩ:

—Nin newé ã chãjatji jib, mawat, nemat muúboó waadáatbut caandih ã wihcan caá, queétjeh ït miic ni jip wut jĩ.

³² Maáh Agripa Maáh Festodi h nin pah ãt ni j naáwáp wut jĩ:

—Maáh César pebhna Pablo ã wahat tútatca h nihna, jwíta jéih baca tagaá. Obohjeéhtih, caanná ma wahat pínahdi h ã úbát túttimah, caandih jwí jéih bacacan caá, Festodi h ãt ni jip wut jĩ.

27

Pablodi h Roma tútchina ï wahat

¹ Roma tútchidi h moón ï Maáh César Italia baác di h ãt jumap wut jĩ. Pablodi h, bita nemat muúboó jumnitdihbut Festo soldadowã ï maáh Julio wut jumni di h ãt wapat tútatap wut jĩ. Páni hna, johlitjĩ h bejni jãáj chóojĩ h queétdih Italia baácna Julio ã namah bejep jĩ. Caán Julio cien soldadowã ï maáh ã jumachah, ãih soldadowã César Augustoíhwã wut jumnitbut ï bejep jĩ. ² Páni hna, weém Lucasbut Pablojeéh wã bejep jĩ. Aristarco, Macedonia baác Tesalónica tútchidi h bóobut jwiútdih ã pej jum bejep jĩ. Páni hna, Adramitio wut jumni tútchimant jüóhni jãáj chóodi h jwí waadáap

* 26:23 Is 42.6; 49.6; 1Co 15.20

jĩ. Caán chóo Asia baácdih bóo jélitna yoobó aab béjni chóo pínah tajĩ. ³ Pánih bejnit, cheibit Sidón wāt jumni jélitna jwĩ juibínap jĩ. Julioboó Pablodih en daoná, ā tái chājap jĩ. Pánih tái chājnit, caanjĩh moón ā chéenwā dedé ā náahatdih ī wūhat pínah niijná, ī pebhboó Pablodih ā aabát tūtup jĩ. ⁴ Caanjĩh aabnĩtji jwūub dei jwinít, caán chóodihjeh muntih jwūub waadnít, jwĩ bejep jĩ, páant muntih. Jwĩ bejat déemant johlit ā jwāāh johochah, Chĩpre wāt jumni quewa ā tái jāhat pínah niijná, caan quéwadih wáyámant bóo bawámant jwĩ en yap bejep jĩ. ⁵ Caan quéwadih yap bej, chúuh bejnit, Cilicia baác ñaj deyatdih yap bej, Panfilia baác ñaj deyatdihbut yap bej, Licia baácdih jumni Mira tátchina jwĩ juibínap jĩ.

⁶ Jwĩ bejni chóo caán tátchidih ā chāwát pínahdih jéihnit, Julio biĩh jāáj chóo, Italia baácboó bejni pínah chóodih āt bid juyúp tajĩ. Caán ā bid jwiní chóo Alejandria wāt jumni tátchimant jāóhni chóo tajĩ. Pánih bid jwinít, caán chóoboó jwiítidih ā namah waadáp jĩ. ⁷ Johlit ā jwāāh joh bugg lājachah, páant muntih, wépép jéih bejcan, chahjeh jwĩ bejep jĩ. Pánih bejnit, Gnido wāt jumni tátchidih jwĩ toah juibínachah, johlitboó jwiítidih tacboó ā ub joh páud baca bojop jĩ. Pánihna, yoobópdih bejcanjeh, Salmón wāt jumni pióh ñajatdih yap bejnit, Creta wāt jumni quewadih jéihyepmant bóo bawámant jwĩ en yap bejep jĩ. ⁸ Pánihna, johlit páantjeh yeejép ā johochah, caan quéwa bawádih chahjeh bejnit, Túini Jélitna páud bacapdih jwĩ chāo páh jwahup jĩ. Caán jélit Lasea wāt jumni tátchi pehbbit ā jumup jĩ.

⁹ Pánih chahjeh jwĩ bejchah, mah noój láa, jāáj chóojĩh bejat tobohat láa ā toah jūúwúp jĩ. Pánihna, jwiítidih numah bejnitdih Pablo nin pah ā niúj naawáp yah jĩ:

¹⁰ —jWeemdih ñi joyoó! Bua jwĩ bejchah, ā túican niít. Mah noój láa ā jumachah, nin jāáj chóo ā buudbĩpna caá. Pánihna, nihat ñi ub bejnibat, jwiítbut jwĩ daáb buudbĩpna caá, ā niijp jĩ.

¹¹ Obohjeéhtih, caán chóo mínah, caán chóodih íoh teonibat Pablodih ī jepahcap jĩ. Juliobut Pablodih joyáh bojnit, queétbodydih ā jepahap jĩ. ¹² Caán ī chāoní jélitboó mah noój láa jāáj chóo ā chāwáchah, āpĩ táicap wāt jĩ. Pánihna, nihat caán chóodih bejnit caan quéwadihjih tih biĩh tátchi, Fenice wāt jumni tátchi jélitna ī bejihip yah jĩ, mah noój ā yapatdih juibí pái jwahat tūt niijná. Fenice jélitdih yeó dei bejepmant jāáj chóo waadát āt jumup wāt jĩ. Pánihna, “Caánboó juibínit, mah noój láa jwĩ tái pái jwahbĩpna caá”, it niúj jenah joyóp wāt yah jĩ.

Búdĩ mājdih nolihat ā jūúwát

¹³ Chóop yapapmant johlit ā tái jūúwáchah, caán chóodih teonit ī tái bejat pínah niijná, ī yoh báahani chodóp dahdih ī jwūub ub yacap jĩ, páant muntih. “Jwĩ tái jéih jāáj juibíbĩpna caá”, niúj jenah joinít, jwiítidih ī numah bejep yah jĩ. Pánih bejna, Creta quewa pebhjeh jwĩ jāáj béjep jĩ. ¹⁴ Obohjeéhtih, túttimahbitjeh caan quéwa chúuhup yoób yeó aab jūúwáp mant johlit búdí ā joh jūúwáp jĩ. ¹⁵ Caán johlit jwĩh jāáj chóo bawámant tabit ā joh jāhanachah, jwĩ bejatji dée yoób jwĩ jéih bejcap jĩ. Pánih johna, caán chóodih ā páah joh páud baca bojop jĩ. ¹⁶ Pánihna, Cauda wāt jumni quewadih jéihyepmant bóo bawámant jwĩ yapap jĩ. Caan quéwa jwiítidih chibít johlitdih ā jāhap jĩ. Páant ā jāhachah, jwĩ wáini bainí jāáj chóodih, búdí chóo díitna ī ub yacap jĩ. Johlit nolihatjĩh páantjeh búdí ā tobohochah yahna, ī jéih ub yacap jĩ. ¹⁷ Caán chóodih ámhac yac péanit, búdí chóo ā búuh bejcat pínah

niijná, queét jááj chóodih teonit buujcánni tōpnajīh caán chóodih ī nah chéwep jī. Pánih nah chéw péanit, “Libia baácboó jwī juibími dée caá. Caanjīh óon yehbenibit Sirte wāt jumapboó buug lájat jwiít dih tabit tobohna caá”, niij jenah joinít, jááj chóo wēpép ā bejcat pínah niijná, johlit dih teoni búdí yégueh chóodih ī ub deyanap jī. Páant ī ub deyat túttimah, jááj chóodihjeh johlit ā ub joh bojop jī. ¹⁸ Caán johlit dedé ā yaicáp jī. Pánih joh yaicán, chah pohba ā yoób johop jī. Páant ā johochah, nolihat búdí jūóhñit, jááj chóodih tabit ā buug lájap jī. Pánihna, jih buugjéh ā pahat pínah niijná, túttimah bóo yeó jáap dih ī ub bejniji bií déedih ī yoh báaha jwíhip jī. ¹⁹ Túttimah bóo yeó jáap dih johlit teoni yégueh chóona, chéwat tōpna, máa nahnadibut ī yoh báhanap jī. ²⁰ Maatápdih yeodih cáiwādihbut jwī encap jī. Johlit nolihatbut dedé noón yaicáp jī. Yeó jáap jumat pah chah pohba ā tobohóh jī. Páant ā tobohóhchah, “¿Nin búdí mujboó jwiít jwī buudmí naniít?” jwiítjeh jwī niij jenah joyóp jī.

²¹ Pánihna, búdí teona, maatápdih ī jéih bid jeémpcar jī. Páant ī bid jeémpcat dih enna, Pablo ī cātīh juí ñuhñit, queédih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Wā naáwáchah, yeéb ñi joicán beé. ‘Cretamant jáaj béjcat caá náahap’, wā niijp yah be. Jwī jūóhcah, nin pah āta yapcan tagaá. Jwī jūúwátji júbjeh nin pah ā yapna caá. ²² Obohjeéhtih, buu yeedíh wā jwúub naóhna caá, páant muntih. Ñi úumca bojóo. Jwiít jwī buudcán niít. Obohjeéhtih, nin jááj chóo pohba ā búuh peét bejbipna caá. ²³ Dios wā maáh wā wēini weemdíh ā jéihyaat pínah niijná, áih ángeldih át wahap tabe. Caán ángel weemdíh buu chei jígohñit, jwī buudcát pínadhīh ā naáwáp be. ²⁴ Wā pebh jwinít, nin

pah ā niijp be: ‘Pablo, ma úumca bojóo. Meém Romanowā ī maáh César pebhna juibínit, ded pah ma chájatjidih ma naóhbiipna caá. Dios táini jumna, ma bejni jááj chóodih moondihbut biíc yoobó ā wapbipna caá’, weemdíh ángel ā niijp be. ²⁵ Pánihna, ñi úumca bojóo. Diosdih táini jenah joinít, ‘Ángel ā niiját biíc yoobó ā yapbipna caá’, wā niij jéihna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, jwíh jááj chóodih johlit biíh quewáboó ā ub joh dodhbiipna caá, queédih Pablo ā niijp jī.

²⁷ Pánih johna, chéne semana wēpép ā johat túttimah, chei, Adriático wāt jumni búdí mujdih jwī jwaoh cháuh bejep jī. Pánih bejna, chei tac yoob póhba caán chóodih teonit “¿Yehbenapboó jwī juibími naniít?” queétjeh ít niij jenah joyóp tajī. ²⁸ Pánihna, “Débóo cah ninjīh ā numah”, niijná, ī jenah enep jī. Páant ī jenah enechah, treinta y seis metros pohba caanjīh át numahap wut jī. Maátcanbitjeh ī jwúub jenah enechah, veintisiete metros caanjīh át numahap wut jī. ²⁹ Páant ā yehbe bejchah ennit, búdí ít úumap wut jī. “¿Quewa púud bacap dih bóo jeenádh jwī buug lájmi naniít?” ít niij jenah joyóp tajī. Pánihna, caán chóo ā bejcat pínah niijná, chéne míc chodóp dahna méimant ī yoh daabánap jī. Pánih yoh daabánit, “Waícanjeh ā baabá naáh”, queét ī niijjéhep jī. ³⁰ Biquína caán chóodih teonit, jweíhna, caán bainí chóodih chéwat tōpdih watnit, ī wat deya pahanap jī. Pánih cháñnit, nin pah ī yee niijp jī: “Caán bainí chóodih waadnít, biíh chodóp dahnadih wawápmant jwī yoh daabábipna caá”, ī niijp jī. ³¹ Obohjeéhtih, soldadowā ī maáhdih, soldadowādihbut Pablo nin pah ā niijp jī:

—Nit nin chóodih teonit ī bejchah, yeebbát ñi daab wánbipna caá, ā niijp jī.

³² Páant ã niijchah joinít, teonit ï jweicát pínah niijná, soldadowã baini chóodih chéwat tōpnadih ï dúuc bóodop jī. Páant ï dúuc bóodochah, caán chóo ã daabáh bejep jī.

³³ Baabát pínah jātih, Pablo queétdih nin pah ã niij naáwáp jī:

—Yeéb náhni dahwanit ñi jeémpcah, chéne semana ã yapna caá. ³⁴ Pánihna, buu yeebdíh bádí wã jeémát túutna caá, ñi táí wēp yaáat pínah niijná. Ñi náhninaá, biíc jwī buúdcán níit, ã niijíp jī.

³⁵ Páant niijnít, Pablo pandih ubnit, “Paá, jwiít dih nin jeémátdih ma táí wãhna caá”, Diosdih niijnít, jwiít nihat jwī enechah, pandih ã jeémép jī. ³⁶ Páant ã jeéméchah ennit, jwiítbut wēnít jwī jeémép jī. ³⁷ Jwiít caán chóodih jumnit doscientos setenta y seis cáacwã jwī jumap jī. ³⁸ Pánih jeémp péanit, nihat jwī wud jumat táttimah, caán chóo ã chodcat pínah niijná, páantjeh jumni trigo wuh wuhndih bádí mujboó ï yoh báaha beedánap jī.

Pablowã ï jumni jááj chóo ã daabát

³⁹ Táttimah, baáb jénechah, pehbbit jumni baácdih beh encan yuhna, táí óon ñaj dei púud bac júúwát, jee dáhna wihcapdih ï wēi enep jī. Pánih ennit, “¿Con óonna jwī buug ñáj juibí jīh?” ï niijíp jī. ⁴⁰ Pánihna, jááj chóo ã táí bejat pínah niijná, chodát dahnadih chéwat tōpnadih ï dúuc bóod yohop jī. Páant ï dúuc bóod yohat pónih, íoh tewat túut niijná, bitaboó íoh tewat pínah meenát naanádih chéwat tōpnadih ï wat deyanap jī. Caán táttimah, waáwápmant bóo johlit teoni bainí yégueh chóodih ï wái aabánap jī. Pánih bejna, caán óon coahna ï juibíhip yuh jī. ⁴¹ Obohjeéhtih, jwī bejep yoób yehbenibit biih óon poómp át jumap tajī. Pánihna, jwíih jááj chóo waáwápmant bóo caán óondih ã báagh yoh bejep jī.

Páant ã báagh yoh bejehah, bádí nolihat ã buug lájachah, jwíih jááj chóo méimant ã búuhah bejep jī.

⁴² Páant ã búuhachah ennit, queét soldadowã nemat muúdíh moonjí ï yaáh jweicát pínah niijná, queétdih ï mao yohíhip yuh jī. ⁴³ Obohjeéhtih, soldadowã ï maáh Pablodih táí chājíhna, soldadowádih queét nemat muúdíh moonjídih ã mawat túutcap jī. Pánihna, jwēejna ï yaáh ñáan bejat pínah niijná, jéih yaáhnitdih ã jwíih ñáap báahaat túutap jī. ⁴⁴ Jéih yaáhcanitdih jááj chóodih bóo máa naanádih teonit, ã yaáh ñáan bejat túutap jī. Pánih bejnit, nihat jwī táí yaáh ñáan juibínap jī.

28

Pablo Malta wūt jumni quewaboó ã jummat

¹ Páant jwī ñáan juibínachah, caan quéwadih moón jwiít dih jwááh muj teo péanit, “Nin Malta wūt jumni quewa caá”, jwiít dih ï niij naáwáp jī. ² Caan quéwadih moón jwiít dih táí teo wáacnit, páantjeh mah ã buugúchah, jwī cúbuhachah ennit, ï tuu cáo wáhap jī. ³ Queét ï tuu wawachah ennit, Pablobut tuu wawadih bejnit, ã juí cáwap jī. Páant ã cáwachah, tuu chãha bac júóhni mai Pabloíh téihyadih ã chãacáp jī. ⁴ Páant ã chãac ñuhachah ennit, caan quéwadih moón nin pah ï múic niijíp jī: “¿Nin newé cáacwãdih mao jweiní naniit? Pánih tigaá bádí nolihatdih ã jweí júúwáchah yuhna, ã mao jweyátji juib caandih peéh chájna caá ã chájap. Pánihna, buu ã wunbipna caá”, ï múic niijíp jī. ⁵ Obohjeéhtih, Pablobóo caán maidih tuu cúutna ã wimp yoh cáwap jī. Pánihniji ã tubacap jī.

⁶ Páant ã chájachah ennit, caanjíh moón nin pah ï múic niijíp yuh jī: “Caandíh ã chalanachah, ã wun buugbípna caá”, ï niijíp

jĩ. Obohjeéhtih, maatápdih ĩ en ñuhuchah yuhna, dedé ã tubacap jĩ. Páant ã tubacat enna, ĩ jenah joyátdih jwáub táut ñumñit, nin pah queétdih ĩ míc niijíp jĩ: “¿Caán jwĩpĩ pãp úbhni poómpdih bóona niit?” ĩ niijíp jĩ.

⁷ Publio wãt jumni, áih jumat jwĩ aabápmant bahñibitjeh át jumap jĩ. Publio caanjĩh moón ĩ maáh tajĩ. Pánihna, caán jwiútdih dooná ã wahachah, áih munná jwĩ aab béjep jĩ. Caanná jwĩ juibínachah, jwiútdih ã táu wēi jwááap jĩ. Pánih wēi jwááhnit, biíc peihcanni yeó jáap ájeéh jwĩ jumuchah, jwiútdih ã táu chãjap jĩ. ⁸ Publio íp pahat yoyóp wunna, ã lajachah, Pablo caandíh enedih ã bejep jĩ. ã pebh juibínit, teo jáha úbhñit, caandíh ã booanap jĩ. ⁹ Páant ã booaat doonádih joinít, bita caanjĩh moón wunnit, ã booaat pínah niijná, Pablo pebhna ĩ juyép jĩ. Pánih jainítidihbut teo jáha úbhñit, ã booanap jĩ. ¹⁰ Pánihna, búdí wēinit, jwiútdih ĩ táu teo wáacap jĩ. Túttimah, caan quéwamant jwĩ bejat táut chãjachah, jwĩ bejni pínah jááj chódih dedé jwĩ náahatdih wãhna, ĩ táu yac beedánap jĩ.

Pablo Roma tãtchina ã juibíat

¹¹ Biéh búdí jááj chóo Alejandría tãtchimant jũóhñiji caan quéwadih mah noój láa át chão jwáuhap tajĩ. “Nin jááj chódih teonitdih wapnit pínah”, niij jenah joinít, caán chóo wuúcdih chéne ĩ pãpniji Cástor, Pólux wãt jumnidih ĩ búdhñit ĩ ñuhap jĩ. Pánihna, caan quéwadih jwiit biíc peihcanni widh jumnitji, bejna, caán chódih waadnit, jwĩ cháuh bejep jĩ. ¹² Pánih cháuh bejnit, Siracusa wãt jumni tãtchidih juibínit, biíc peihcanni yeó jáap jwĩ chão jwáuhap jĩ. ¹³ Caán chódih jwáub waadnit, púú Regio wãt jumni tãtchina yoobópdihjeh jwĩ cháuh juibínap jĩ. Cheibit chóop yapapmant joh jũóhni johlit

jwiútdih ã táu ub bejep jĩ. Chéne yeó jáap túttimah, Puteoli wãt jumni tãtchina cháuh juibínit, jwĩ aab béjep jĩ. ¹⁴ Caanjĩh moón Jesúh wã jwiútdih wēi jwááhnit, ájeéh jwiútdih biíc semana ĩ chão jwáhat táutap jĩ. Biíc semana túttimah queétdih cádahnit, Roma tãtchina jwĩ yoób aab béjep jĩ. ¹⁵ Roma tãtchidih jwĩ toáh bejehchah, Roma tãtchidih moón Jesúh wã jwĩ bejat doonádih joinít, biíc poómp Foro de Apio wãt jumni júb chãjatboó jwiútdih jwááat táut niijná, ĩt juí páñap tajĩ. Túttimah, biéh poómp Romadih moonbát Tres Tabernas wãt jumni áwat pebhboó ĩt juí páñap tajĩ. Pánih queétdih jwááhnit, búdí wēina, “Paá, weemdíh ma táu chãjna caá”, Pablo Diosdih ã niijíp jĩ. ¹⁶ Roma tãtchidih juibínit, Julio ã maáhdih Pablodih ã wãhap jĩ. Caánboó Pablodih nemat muúboó nemcanjeh, biéh muúboó ã jumat táutap jĩ. Obohjeéhtih, ã jweicát pínah niijná, biíc soldadodih ã wapat táutap jĩ.

Pablo Roma tãtchidih moondih Jesúh doonádih ã naáwãt

¹⁷ Biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Pablo caanjĩh moón judíowã ĩ maátadih ã pebhna át bid bojop wãt jĩ. Páant ĩ míc wáac juyúchah, Pablo queétdih nin pah át niij naáwãp wãt jĩ:

—Wã déewãá, weémboó jwĩ déewãdih wã yéej chãjcap jĩ. Jwĩ nuowã ĩ wutatjidihtut yeejép wã niijcáp jĩ. Obohjeéhtih, Jerusalén tãtchiboó wã jumuchah, biquína jwĩ déewã weemdíh teonit, Romanowã ĩ maátadih nemat muúboó ĩ nemat táutap jĩ. ¹⁸ Pánihna, weemdíh úbh joinít, queét Romanowã ĩ maáta weemdíh ĩ bacaihip jĩ. “Nin newé ã yéej chãjatji peéh mao yohat ã wihcan caá”, ĩ niijíp jĩ. ¹⁹ Obohjeéhtih, jwĩ déewã ĩ maáta weemdíh bacaat táutcan, íjnit, Romanowã ĩ maátadih ĩ jepahcap jĩ. Páant ĩ jepahcah ennit,

nin pah Romanowā ī maátadih wā niijíp jī: “Maáh César pebhboó weemdíh ñi wahaá”, wā niijíp jī. Obohjeéhtih, weémboó wā déewādih wā naóh yaccan niit.*
 20 Pánihna, yeebdih enihnit, ñijeéh míc wéhefhna, wā bid bojop be. Jwiít judíowā jwīpī pāini Cristo ã boo pud jūúwátidih wā naáwát peéh nin chéoni ítah tōpdih wā dmoná caá, át niijíp wat jī.

21 Páant ã niijíchah joinít, queét caandíh nin pah ít niij jepahap wat jī:

—Conmant moón jwī déewā míh doonádih jwiítidih daác wahcan, dedé yeejép doonádhbat ī naóhcan be. 22 Obohjeéhtih, nihat tátchinadih moón Jesúsdi h jepahnitdih ī ij enatdih jwiítboó jwī jéihna caá. Áih jáap bohéatdihbat yeejép ipī naóhna caá. Pánihna, dedé ma naáwát pínahdih jwī joíihna caá, Pablodih ít niijíp wat jī.

23 Biíh ī jenahni yeó jáapdih dawá Roma tátchidih moón judíowā Pablo ã jumni munná ít juibínap wat jī. Páant ī juibínachah, túi cheibitjeh jwíih naóh jwíihniiji púú cheyehna Pablo queétdih át naóh cádahap wat jī. Moisés ã watatjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátjidihbat át naáwáp wat jī. Pánih caandíh naóhna, Dios ã wahni, judíowā ī pāini Jesús ã jumatdih jéihna, caandíh ī jepahat pínahdih queétdih át náah yacap wat jī. 24 Biquína ã naáwátidih ít jepahap wat jī. Obohjeéhtih, bitaboó ít jepahcap wat jī. 25 Pánihna, ī bacat pínah játih, queétjeh ī míc íjanachah ennit, Pablo nin pah queétdih át niij naáwáp wat jī:

—Jon játih jwī nuowā ī jepahcatji biíc yoobó yeebbát ñi jepahcan caá. Dios naáwátidih naóh yapani Isaiási, Túini Espiritu ã

jéihyanachah, nin pah jwī nuowādih át niij naóh daacáp tajī:

26 ‘Nít pebhna bejnit, queétdih ma naáwá: “Maatápdih joiná yuhna, ñi beh joicán niit. Maatápdih enna yuhna, ñi beh encan niit”, ma niijí.

27 “Maatápdih wā naáwáchah yuhna, joíihcan, yoobópdih ī beh joicán caá. Queétdih wā boanachah, enna yuhna, ī beh encan caá. Jéihíhna nihna, yoobópdih ítā beh en tagaá. Pánih beh enna nihna, ī jenah joyátidih ítā túut nuumúchah nihna, queétdih ī yéejatdih wāta yoh tagaá”, Dios ã niijná caá’, Isaiás át niij daacáp tajī. (Is 6.9-10)

Yeebbát biíc yoobó jepahcannit ñi jumna caá. 28 Pánihna, yeéb wā déewāá, nindih ñi jéihyeé. Buu Dios cáacwā ī yéejat yohat pínah doonádih judíowā nihcannitdih ã wahna caá. Pánihna, queétoó caandíh joinít, ī jepahbipna caá, queétdih át niijíp wat jī. 29 Páant ã niijíchah joinít, íjna, míc wéhenit, queét judíowā ít bac bejep wat jī.

30 Páant ã yapat túttimah, chéne jópchi caanjih Pablo ã jumap jī. Dedé ã náahatnadih caanjéh ã júb cháj beedánap jī. Pánihna, nihat caandíh enedih juibínitdih wéinit, 31 Dios maáh ã jumat doonádih, Jesucristoíh doonádhbat úumcanjeh, ãpī naáwáp jī. Ded caandíh naáwát túutcanni ã wihcap jī.

Páant bóojeh tígáá wā naáwát.
 Lucas

* 28:19 Hch 25.11

ROMANOS

Queédih ā táyat tútat

¹ Weém, Pablo bíhdih daacát tútnit, yeéb Roma tútchidih moón Jesúíhwādh wā wahna caá. Jesucristo weemdih ñionit, āih túini doonādih nihat baácdih moondih ā naáwát tútup jī.

² Caán túini dooná pínadhij jon jātih Dios naáwátdih naóh yapanitdh “Cāacwādh wā túi chājipna caá”, āt niij daacát tútup wut jī. ³ Caán dooná ā wūúh ded pah ā jumāt naáwát caá. Pánihna, caán cāac jumna, David jūimená ī jūima āt jumup wut jī. ⁴ Pánih cāac jumna yuhna, jwī Maáh Jesucristo Dios wūúh jumna, dedé yéejat wihcanni āt jumup wut jī. Pánih jumna, ā wunat túttimah, Dios caandih ā wēpatjīh āt jwūub booanap wut jī. Pánih booana, Jesucristo yoobópdih ā wūúh ā jumatdh cāacwādh āt jútup wut jī.*

⁵ Caán Jesús tigaá weemdih oinit, ā wēpatjīh āih túini doonādih nihat cāacwādh ā naáwát tútup jī, caandih túi jenah joinít, ī jepahat pínah niijná. ⁶ Yeebdihbut āihwā pínah ā ñíwíhah, ñit jepahap taga. ⁷ Yeéb Roma tútchidih moón Dioíhwā, búdí ā oinitdh nin náodih wā wahna caá. Dios jwī íp, jwī Maáh Jesucristojīh, yeebdih oinit, ī túi teo wáaca naáh, ñi túi jumāt pínah niijná.

Pablo Roma tútchina enedih ā bejīhat

⁸ Nindih yeebdih wā jwíih naóhbiipna caá: Jesucristodih yeéb ñi túi jenah joyát doonādih nihat baácdih moón ī joiná caá. Queét ī naáwáchah, weembát joinít, búdí wā wēina caá. Pánih wēinit, Jesucristo ā wēpatjīh, jwī íp Diosdh nin pah wāpī niij úbhna caá: “Paá,

meemdih ī túi péeat táina caá”, wāpī niijná caá. ⁹ Dios weemdih ā wutachah wēi jepahnit, ā wūúh túini doonādih wā túi bohéna caá. Dios ā enechah, yeebdih ā teo wáacat pínah niijná, yeó jáap jumāt pah caandih wāpī úbhna caá. ¹⁰ Pánih úbhna, nin pahbut wāpī niij úbhna caá: “Paá, ¿bua jwuhna ī pebhna enat tútina, weemdih ma wahmi niít?” wā niijná caá. ¹¹ Túini Espíritu weemdih ā teo wáacat pah muntih, yeebdihbut ā teo wáacat pínadhij wā náah yacna caá, yeéb Jesúsdih chah ñi túi péeat pínah niijná. Ā wēpatdh ñi bíbohat pínadhij teo jāha úbhna, yeebdih búdí wā eníhna caá. ¹² Jesúíhwā míc jumna, ā naáwátdih bícdih míc wéhenit, míc teo wáacna, chah jwī túi wēbiipna caá.

¹³ Weém dawá tútchinaboó bohé jibichah, caán tútchinadhij moón judíowā nihcannit túini doonādih joinít, dawá Jesúsdih ī jepahap jī. Pánihna, maatápdih ñi pebhboó wā bejīhip yuh caá, dawá ñíih tútchidih moondihbut Jesúh doonādih wā naáwáchah joinít, ī jepahat pínah, yeebbát Jesúsdih chah ñi jenah joyát pínah niijná. Wā údwā panihnit, caandih ñi jéihyatdh wā náah yacna caá.* ¹⁴ Nihat cāacwādh túini doonādih naáwát caá weemdih náahap. Dahwani tútchinadhij moondih, tútchi wihcapboó jumntidihbut, bohénitdh, bohécannitdhbut naáwát caá náahap. ¹⁵ Pánihni jumna, nihat yeéb Roma tútchidih moondihbut túini doonādih búdí wā bohéihna caá.

Jesúh túini dooná ded pah ā jumāt

¹⁶ Caán túini doonādih joinít, det Jesúsdih túi jepahnitdh Dios ā wēpatjīh ā túi úbna caá. Caán doonādih jwíih joinít, jwíit judíowā jwī jepahap jī. Jwī jepahat

* 1:4 Mt 1.1; 12.23   * 1:13 Hch 19.21

táttimah, judíowā nihcannitbut joinít, ít jepahap jĩ. Pánih joinít, jwĩ jepahachah, jwiít nihatdih biíc yoobó ā wēpatjĩh ā túi ubna caá. Páant ā wēpatdih jéihnit, “Caán túini doonádih ĩ jepahachah, Dios queétdih ā túi ubbipna caá”, niij jenah joinít, caán doonádih bohéna, wāpĩ tíiccan caá.* ¹⁷ Pánih bohéna, nin pah wāpĩ niij naóhna caá: “Ded Jesúsdi h túi jenah joinídi hjuh ‘Nin túini caá’, Dios ā niij enna caá. Páant ā niij enat pah, jon jātih nin pah ít niij daacáp tajĩ: ‘Caandih túi jenah joinít di h “Queét túini caá”, Dios ā niij enna caá. Pánih túi jenah joinítjeh páantjeh Diosjeéh ĩ túi jumbipna caá’, ít niij daacáp tajĩ”, wāpĩ niijná caá.*

Cāacwā ĩ yéej chājat

¹⁸ Dios jeámant jumni yeejép chājnitdih ā en íjna caá. Pánih yéej chājna, ded pah Dios ā jumatdih bita ĩ jéihyat déedih ĩ jáhna caá. Páant ĩ chājachah en íjnit, Dios búdí ā peéh chājipna caá. Páant ā peéh chājat pínahdih ni hat cāacwādi h ā jéihyana caá. ¹⁹ Diosdi h jwiít cāacwā jwĩ jéih beedácah yuhna, ded pah ā jumatdih caanjéh jwiít di h át jéihyanap taga. Páant ā jéihyanachah, caandih jwĩ jéihyat pínah dedé bwat wi hcan caá. ²⁰ Diosdi h jéih encan yuhna, ni hat ā chājatjiboodih jwĩ jéih enna caá. Pánih ennit, “Caán nihatdih Dios búdí ā wēpatjĩh ā chājni caá. Pánih chājni jumna, ni hat ĩ maáh páantjeh ā jumbipna caá”, jwĩ niij jéihna caá.* Caandih jéihna yuhna, det joyáh bojnít di h Dios ā peéh chājipna caá. Páant ā peéh chājachah, “Obohjeéhtih, ded pah ma jumatdih jéihcan, meemdi h wā jenah joicáp jĩ”, det Diosdi h ĩ jéih niijcán niít. ²¹ Dios ded pah ā jumatdih jéihna yuhna, “Meém

ni hat ma chājni di h enna, meemdi h búdí wā wéina caá”, dawá caandih ít niij naóhcap jĩ. Queétdih ā túi chājachah yuhna, queétoó caandih “Weemdi h ma túi chājat túina caá”, ít niijcáp jĩ. Páant caandih ĩ joyáh bojatjĩ jīb ĩ jenah joyát át buo peét bejep jĩ.* ²² “Weém túi jenah joiní caá”, ĩ míic yee niijátjĩ jīb, jenah joicánnit yoobát ít jumap jĩ. ²³ Pánih jenah joicánnit jumna, Dios ni hat jéihni, páantjeh jumni di h ít wéicap jĩ. Pánih caandih wéican, “Meémboó ni hat jéihni jumna, weemdi h ma jéih teo wáacna caá”, ĩ pāpniboodih ít niij weñep jĩ. Jwiít cāacwā wunnit pínah míic jwĩ jumna yuhna, cāac pah jíghni di h pāpnit, caandih ít weñep jĩ. Pánih chājnit, jijní, nuñáp, mai panih jíghni di hbut pāpnit, “Meémboó chah wēpni caá”, caandih ít niij wéi naáwáp jĩ.*

²⁴⁻²⁵ Dios ni hat chājni ā jumachah yuhna, caandihjeh ĩ wéi naáwát déeji, “Nít caá chah wēpni t”, niij yee jenah joinít, ā chājnitboodih ít wéi naáwáp jĩ. Páant queétdih ĩ wéi naáwáchah ennit, “ĩ náahatdi hjuh ĩ chāja naáh”, niijnít, Dios queétdih át cádahap wut jĩ. Páant ā cádahat táttimah, queétjeh chah yeejép ĩ chājat pínahdi hjuh jenah joinít, tíic náah jumni di h ít chājap jĩ. Pánih yeejép chājna, ĩh bácahdi hbut ít míic yéejanap jĩ.

²⁶ Páant ĩ yee jenah joyócah enna, “Yeejép ĩ náahatdi hjuh ĩ bid dáhwa naáh”, niijnít, Dios queétdih át cádahap wut jĩ. Páant íi náah chājat di h jenah joinít, yaádhboó neoná di h náahcanjeh, yaádh míicjeh ít yéej chājap jĩ. ²⁷ Páant ĩ chājat pah muntih, neonábut yaádh di h ĩ en ĩinahat pah neoná míicjeh ít en ĩinahap jĩ. Pánih en ĩinahnit, queét neoná míicjeh ít yéej chājap jĩ. Pánih yéej chājnit, ĩ yéej chājatjĩ jīb ĩh bácah, ĩh jenah joyátbut páantjeh

* 1:16 Mr 8.38; 1Co 1.18 * 1:17 Hab 2.4 * 1:20 Hch 17.24-27 * 1:21 Ef 4.17-18 * 1:23 Dt 4.16-18; Sal 106.20; Jer 2.11

ãt yéej bejep jĩ.

²⁸ Diosdih ĩ jwĩih jéihna yuhna, “Caandih jéihyat weemdih dedé pínah nihcan caá”, ĩ niúj jenah joyóchah ennit, Dios queédih ãt cádahap wut jĩ, ĩ jenah joyát déheni pah ā jumat pínah niujná. Páant ā cádahat túttimah, chah yeejép yoobát ĩt yoób jenah joyóp jĩ. Pánih chah yeejép jenah joinít jumna, jwĩ chājca naáh déedih ĩt chājap jĩ. ²⁹ Pánih yeejép chājna, buubut nin pah ĩ jumna caá: Dedé ĩ en ñinahatdihjeh ĩ yéej chājna caá. Ded pah bitadih chah yeejép ĩ chājat pínahdih búdí jenah joinít jumna, cāacwādih mao yohnit jumna, chah dawá bií déedih búdí en ñinahnit jumna, tub yeenit jumna, yeejép dooná naóhnitbat ĩ jumna caá. ³⁰ Bitadih yee naóh peétnit jumna, Diosdih eníhcannit jumna, bitadih jġgah encan, “Weém maáh panihni jumna, dedé wā náahatdih wā chāj bipna caá”, ĩ niúj jenah joiná caá. “Weémboó chah jéihni caá”, niúj jenah joinít jumna, bitadihbat páant niúj naóhnit ĩ jumna caá. Chah yeejép ĩ chājat pínahdihjeh jenah joinít ĩ jumna caá. ĩ mánadih jepahcannit jumna, ³¹ jenah joicánnit jumna, ĩ niuját pah chāj cannit jumna, ĩ déewādih oicannit jumna, bitadih jġgah encan, ĩ teo wáaccan caá. ³² Páant yeejép ĩ chājatdih ĩ cádahcatji peéh Dios iiguípna queédih ā yohbipna caá. Páant ā peéh chājat pínahdih jéihna yuhna, ĩ yéej chājatdih ĩ cádahcan caá. Pánihna, bita ĩ yéej chājachah ennit, “Páant ñi chājachah, ā táina caá”, queédih ĩ niúj wēi naóhna caá.

2

Dios ā peéh chājat pínah yoobópdiġh ā jumna

¹ Yeéb cāacwā mícjeh jumna yuhna, ġDépanih tigaá “Yeejép wā yoobát ĩ jumachah, ĩ yéej chājat jġib, queédih peéh chājat caá náahap”, ñi niúj jenah joí? Yeebbát queét ĩ chājat pahjeh mun tigaá biíc yoobó ñi chājap. “Jwiít yéej chājchah, jwiít dġih dedé yéejat peéh wihcan caá”, ñi jéih niujcán caá. Pánihnit jumna, bitadih naóh yacnit, yeebjéh peéh chājatdih míc wutna caá ñi chājap.* ² Nihat yéej chājnitdih Dios ā peéh chāj bipna caá. Yoobópdiġh chājni ā jumachah, ā peéh chājatbat yoobópdiġh ā jumatdih jwĩ jéihna caá. ³ Cāacwā mícjeh jumna yuhna, “Peéh chājat caá náahap”, niúj naóh yacnit ñi jumachah, yeebbát biíc yoobó ñi chājat jġib, yeebdíġhbat peéh chājat ā jum bipna caá. “Jwĩ yéej chājachah yuhna, āpĩ peéh chājcan beé. Pánihna, buu pohba, ā peéh chājcan niít”, ñipĩ niúj jenah joiná yuh caá. ġDépanih tigaá páant ñi niúj jenah joí? Yeebdíġhbat Dios ā peéh chāj bipna caá. ⁴ Obohjeéhtih, ñi yéej chājachah yuhna, Dios yeebdíġh jġgah ennit, ā peéh chāj jwuhcan caá. Páant ā peéh chājcatdih enna, “Dios wā yéejatdih ā ġjcan caá”, ñi niúj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíġh ā táui chājatdih ennit, caandih ñi jepahat pínahdih páina caá ā chājap. ⁵ Obohjeéhtih, yeebdíġh ā jġgah enechah yuhna, yeebboó caandih ñi jepahíhcan caá. Ñi yéej chājatdih cádahíhcaġh, yeebdíġh ā peéh chāj bipna caá. Ā peéh chājat pínah yeó jáap jātih, chah ñi yéej chājachah ennit, caán yeó jáapdiġh yeebdíġh chah ā peéh chāj bipna caá. Yeecanjeh, ā niujátji biíc yoobó ā peéh chājatdih nihat cāacwā ĩ jéih bipna caá. ⁶ Cāacwā yoobó ded pah ĩ chājatji jġib Dios queédih ā jġib chāj bipna caá.* ⁷ Det bitadih

* 2:1 Mt 7.1; Lc 6.37 * 2:6 Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer 17.10; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27

táinijeh chājnít, Dios queétdih ā wēi naáwát pínahdih bidnít, yeó jáap jumát pah ā pehbhoó jumíhnit, queétdih bácah páantjeh Dios ájeéh ā jumát túutbipna caá. ⁸ Obohjeéhtih, det ī náahatdihjeh chājnít, bitadih túi chājcannít, queétboodíh Dios búdí íjnít, ā peéh chājbipna caá. ⁹ Páant ā peéh chājachah, nihát yéejnít yoobó tubít yeejép ī yapbipna caá. Judíowā nihcannít dih ā peéh chājbipna caá. Obohjeéhtih, judíowā Moisés ā wutatjidih bíbohna yuhna, ī túi jepahcatji jíib queétboodíh chah ā peéh chājbipna caá. ¹⁰ Det túi chājnitdih, “Ñi túi chājna beé”, ā níijbipna caá. Páant ā níijnít dihjeh Dios ā túi jumát túutbipna caá. Judíowādih, judíowā nihcannít dihbut bíic yoobó ā túi chājbipna caá.

¹¹ Dios nihát cáacwā ded pah jwī chājatdih enna, yeejépwādih, túinít dihbut yoobópdi h ā chājbipna caá. Páni h chājna, judíowādih, judíowā nihcannít dihbut bíic yoobó ā chājbipna caá.* ¹² Páant bíic yoobó chājni ā jumachah, nin pah ā jumna caá: Moisés ā wutatjidih jéihcannítboó ī yéej chājachah, ī yéejat jíib íguípna ī bejbipna caá. Páni hna, bíic yoobó caán wutatjidih jéihnítbut ī yéej chājachah enna, “Queétdih peéh chājat náahna caá, caán wutatjidih ī yap yohat jíib”, Dios queétdihbut ā níij enna caá. ¹³ Caán ā wutatjidih ī en naáwáchah, páantjeh joi jéhnít dih “Nít túinít caá”, Dios ā níij encan níit. Obohjeéhtih, ā wutatjidih túi jepahnítboodíh “Nít túinít caá”, ā níij enbipna caá. ¹⁴ Judíowā nihcannít ī jéihyatjéhjeh túi chājna, Moisés ā wutatjidih jéihcan yuhna, caandíh ī jepahna caá. ¹⁵ Páni h jepahna, caán ā wutatjidih jéihcan yuhna, queét ī jenah joyátmant caán wutat paníhni ā jumna caá. Páant ā jumachah, yéej chājat

jenah joyát ā júúwáchah, “Páant wā chājachah, ā túican níit”, ī níij jéihna caá. Ded túi chājatdih, yéej chājatdihbut ī jéihna caá. ¹⁶ Páni hna, péeni yeó jáapdi h Dios Jesucristodih cáacwā ded pah ī yéej chājatdih ī jweéátji jíib ā peéh chājat túutbipna caá. Páant tigaá áih túini doonádih wāpī naóh bohéna caá.

Moisés ā wutatjidih judíowā ī jepahcat

¹⁷ Túini doonádih judíowādih bohéna, nin pah queétdih wāpī níij naóhna caá: Yeeb judíowā, Moisés ā wutatjidih jéihnít jumna, “Jwiít judíowā chah túinít jwī jumna caá. Jwiítjeh caá Dioíh wā”, ñi níij jenah joiná caá. ¹⁸ Caán wutatjidih jéihnít jumna, ded pah Dios ā náahatdihbut ñipī jéihna caá. Páni h jéihnít jumna, “Jwī túi chājat pínahdih jéih ñíonít jwī jumna caá”, ñipī níij jenah joiná caá. ¹⁹ “Túí jéihnít jumna, jéih encannít paníhnitdih jwī jéih teo wáacna caá. Jíiát paníhnit jumna, dapánapboó jumnit paníhnitdih jwī jéih bohéna caá, ded pah túi chājatdih ī jéihyat pínah níijná”, ñipī níij jenah joiná caá. ²⁰ “Jwiít judíowā caán wutatjidih jéihna, túi yoobópdi h jéihnít jwī jumna caá. Páni h jumna, det jenah joicánnít dih, wébít paníhnitdihbut jwī jéih bohéna caá”, ñipī níij jenah joiná yuh caá.

²¹ Obohjeéhtih, páant níij jenah joiná yuhna, ¿dépanih tigaá queétdih ñi bohéihatdih yeebjéh ñi jwíih míic bohécan? Bitadih nuumát túutcan yuhna, ¿dépanih tigaá yeebjéhbut ñi nuum? ²² Bitá ī áa nihcannítjéh yéej chājat túutcan yuhna, ¿dépanih tigaá yeebjéhbut bíic yoobó ñi áa nihcannítjéh ñi yéej chāj? Judíowā nihcannít ī pāpnidih tubít íiná yuhna, ¿dépanih tigaá ī pāpni ā ñuhát muunádih waadnít, orodih platadihbut ñi nuum? ²³ “Jwiít judíowā Moisés ā

* 2:11 Dt 10.17

wutatjidih jéihnit jwĩ jumna caá”, wēi niijná yuhna, caán wutatjidih yeebjéh ñi yap yohna caá. Pánih yap yohna, ñi tái chājatdih ennit, “Dios páant wutni ā jumachah, caandih jwĩ náahcan caá”, bita ī niij jenah joimí nacaá. ²⁴ Páant ñi chājatdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī: “Yeeb judíowā wūt jumnit, ‘Diosdih wēnit poómp’, ī niijnit yuhna, Dios ā wutatdih ñi yap yohochah enna, judíowā nihcannitboó Diosdih yeejép ī naóh peétna caá”, āt niij daacáp tajī.*

²⁵ Jwiit judíowādihjeh quehli nah yapat chóodih Dios āt bóod yohat túutap wut jī, āihwā jwĩ jummatdih júutat túut niijná. Pánih bóodna, “Míihwā jumnit, Moisés ā wutatjidih jwĩ jepahbipna caá”, Diosdih jwĩ niij júutna caá. Obohjeéhtih, “Jwiit bóodnit jwĩ jumna caá”, niijná yuhna, Moisés ā wutatjidih jepahcan, ñi bóodatji yeebdih dedé pínah nihcan caá. ²⁶ Det judíowā nihcannitboó bóodcannit jumna yuhna, caán wutatjidih ī jepahachah enna, “Nit wíihwā caá”, Dios queédih ā niij enbipna caá. Jwiit bóodnitdih ā niij enat pah muntih, queédihbut biíc yoobó ā niij enna caá. ²⁷ Dawá judíowā Moisés ā wutatjidih jéihna yuhna, caandih ī jepahcan caá. Obohjeéhtih, queét judíowā nihcannitboó bóodcannit jumna yuhna, ā wutatjidih ī tái jepahna caá. Páant ī jepahachah ennit, Dios jwiit judíowādih nin pah ā niijbípna caá: “Queét bóodcannit, Moisés ā wutatjidih jéihcan yuhna, caandih ī jepahap be. ¿Dépanih tigaá yeeb bóodnitboó caán wutatjidih jéihna yuhna, caandih ñi jepahcan? Yeebboodih chah yeejép peéh chājat caá náahap”, ā niijbípna caá. ²⁸⁻²⁹ Judío yoobát ded pah

ā jummatdih buu wā naóhbipna caá. Bóodni jumna yuhna, Diosdih jepahcanni judío yoobát nihcan caá. Á wutatjidih jéihna yuhna, jepahcan, judío yoobát nihcan caá. Obohjeéhtih, ded Diosdih wēi jepahni judío yoobát ā jumna caá. Pánihna, āih quehli nah yapat chóodih ā bóod yohat túutat pah ā yéej chājatdih cádahna, ā jenah joyátidih ā túut nuumná caá. Pánihnidih “Nin táini caá”, Dios ā niij enna caá. Cáacwā caandih ī wēi naóhcah yuhna, Diosjeh caandih ā wēi naóhna caá.*

3

¹ Weém páant niij naóhna, “Jwiit judíowā jwĩ jumachah, Dios jwiitdih ā wutatji pah bóodnit jwĩ jumachahbut, dedé pínah nihcan caá”, wā niijcán caá. ² Judíowā jwĩ jummat jīb, jwiitdih búdí túyat ā jumna caá. Dios naáwátidih jwiitdih āt jwíih wāhap tajī, bitadih jwĩ naóh yapaat pínah niijná.* ³ Obohjeéhtih, biquína jwĩ déewā caán naáwátidih jepahcan, “Ma wutatdih jwĩ tái jepahbipna caá”, ī niijátji pah īt chājcap jī. “Páant queét ī niijátji pah ī chājcah, Diosbut biíc yoobó ā niijátji pah ā chājbican nacaá”, ¿ñi niij jenah joí niit? ⁴ ¡Nihcan caá! Nihat cáacwā yoobó yeenit ī jumachah yuhna, Diosboó ā niijátji pahjeh ā chājbipna caá. Páant yeecanni ā jumachah jéihna, jon jātih David, Dios naáwátidih naóh yapani, ā yéej chājatdih naóhna, nin pah āt niij daacáp tajī: “Wā yéej chājachah ennit, ‘Peéh chājat caá náahap meemdih’, ma niijíchah, yoobópdih naóhni ma jummatdih nihat ī jéihna caá. Pánih jéihnit, ded meemdih ā jéih yap yohcan niit”, āt niij daacáp tajī. (*Sal 51.4*)

* **2:24** Is 52.5 * **2:28-29** Dt 10.16; 30.6; Jer 4.4 * **3:2** Sal 147.19-20

⁵ Biquína ì jengah joyátjìhjuh nin pah ìta niúj jengah joi tá yuh caá: “Jwiít jwí yéej chājachah, Dios yoobópdiñ ã jumatdiñ cāacwā chah ìta jéih taga. Pánihna, jwí yéej chājachah, ã túina caá. Páant túini ã jumuchah, jwí yéejat peéh chājna, Dios yoobópdiñ ãta chājcan taga”, ìta niúj jengah joi tá yuh caá.

⁶ Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Jwí yéej chājatdiñ peéh chājcan, yoobópdiñ chājni ãta nihcan tagaá. Pánih jumna, nihat ì yéej chājat jíib ãta jéih peéh chājcan tagaá.

⁷ Bitaboó nin pah ìta niúj jengah joi tá yuh caá: “Jwiít cāacwā yeenit jumna, jwí niijátji pah jwípí chājcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó yecanni caá. Pánihna, ded pah yeenit jwí jumatdiñ jengah joinít, Dios ded pah yeeat wihcanni ã jumuchah, chah jwíta túi jéih taga. Páant ã jumuchah, jwí yeeatji jíib peéh chājat ãta wihcan taga. ⁸ Páant niúj jengah joiná, “Yeejép chājna, Dios túini ã jumatdiñ júutna caá jwí chājap. Pánihna, ¿jwí yéej chāj jíih?” ìta niúj jengah joi tá yuh caá. “Pánihatdiñ Pablowā ì bohéna caá”, biquína jwiítdiñ ì niúj yee naóhna caá. Páant ì niúj yee naáwáchah joinít, “queétdih peéh chājat caá náahap”, Dios ã niiját yoobópdiñ caá.

Jwiít nihat cāacwā ã peéh chājnit pínah jwí jummat

⁹ ¿Ded pah tigaá yeeb ñi niúj jengah joi? ¿Jwiít judíowā bita chah túinit niít jwí jummap? Nihcan caá, wā déewā. Nin pah yeebdíh wā jwúub naóhna caá: Jwiít judíowā, judíowā nihcannitbut nihat biíc yoobó Dios ã peéh chājnit pínah míic jwí jumna caá. ¹⁰ Jon jãtíh Dios naáwátdiñ naóh yapanít ì daacátji pahjeh tigaá ã jummap:

“Ded yoobópdiñ chājni wihcan caá. ¹¹ Nihat ded pah Dios ã jumatdiñ ì túi jengah joicán caá. Nihat

cāacwā yoobó caandíh joíhcan, bidcannit míicjeh tigaá.

¹² Nihat Diosdiñ náahcan, tac páud bejat pah ìt chājap taga. Ded túi chājni ã wihcan caá. (*Sal 14.1-3; 53.1-3; Ec 7.20*)

¹³ Ìih jacnaboó cāac ì yohni jaáh jéwe lajna ã wíij bacaat pah caá ã jummap. Wéhena, yeeat míicjeh ì naóhna caá. Mai ã chāacáchah, ãih man cāacdiñ ã yéejat pah, queét yeenit bitadiñ ìpí yéejana caá. (*Sal 5.9; 140.3*)

¹⁴ Pánih yeenit, bitadiñ jíó waadáat pah chājnit, tabit jãihnitbut ì jumna caá. (*Sal 10.7*)

¹⁵ Pánihnit jumna, cāacwādiñ mao yohíhnitjeh caá ì jummap.

¹⁶ Ded ì bejepboó jumnitdiñ yeejép chājna, ìpí moh yéejana caá.

¹⁷ Bitadiñ túi chājcan, ìjeéh ì túi jumcan caá. (*Is 59.7-8*)

¹⁸ Diosdiñ jengah joicánjeh, ì jepahcan caá”, ìt niúj daacáp tají. (*Sal 36.1*)

¹⁹⁻²⁰ Páant ì niúj daacátjidiñ náhninit, jwiít judíowā nin pah jwí niúj jéihna caá: “Nihat Dios naáwátji jwíih pínah caá. Páant ã jumuchah, jwiítdiñ caá caandíh jepahat náahap”, jwí niúj jéihna caá. ã wutatdiñ jéihna yuhna, caandíh jepahcan, “Jwiítdiñ yéejat peéh wihcan caá”, jwí jéih niijcán caá. Jwiít judíowā Dios ã peéh chājnit pínah jwí jummat pah muntíh, nihat baácdih moón judíowā nihcannitdiñbut biíc yoobó ã peéh chājbiñna caá. ã wutatdiñ nihat cāacwā jwí túi jepahcan caá. Páant jwí jepahcah, Moisés ã wutatjidiñ joinít, Diosdiñ jwí yap yohatdiñ jwí jéihna caá. Pánih jéihnit, Diosdiñ nin pah jwí jéih niijcán caá: “Ma wutatdiñ wā túi jepahachah, ‘Túini ma jumna caá’, weemdíh ma niúj enmi nacaá”, jwí jéih niijcán caá.*

* 3:19-20 Sal 143.2; Gá 2.16

Diosdih jepahna, áihwā jwī jumat

21-22 Páant niij péanit, jwiit cāacwā ded pah Diosjeéh jwī tái jumat pínah ā jenah joyátjidih bũ yeebdíh wā naóhbična caá. Moisés ā wutatjidih jepah beedácan, jwiit nihat Dios biícđih jwīta jéih jumcan tagaá. Caandíh jéihna, caán wutatjidih ded pah jwī jepahatdih jenah joicánjeh, det Jesucristo- boodíh jepahnitdih, “Queét táinit caá”, ā niij enna caá. Jon játił Moisés, Dios naáwátdih bita naóh yapanitbut caán ā jenah joyátjidih ít daacáp tají. Pánihna, bũ ded pah Dios jwiitdih “Nit táinit caá”, ā niiját pínahđih jwiit nihat cāacwāđih át jéihyanap taga. Jwiit judíowāđih, judíowā nihcannitdihbut Dios biíc yoobó ā tái chājna caá.* 23 Yéejnit míc jumna, jwiit nihat jwī yéej chājna caá. Jwī tái chājat pínahđih Dios ā jwíih jenah joyátji pah biíc yoobó jwī chājcan caá. Dios ā túyatđih wuap jwī jumna caá. 24 Páant jwī tái chājcał yuhna, Dios jwiitdih búdí ā oyochah, Jesucristoboó jwī yéejat jíib bũdáát panihnidih jíib chājna, jwiitdih át wun wuhup wut jí. Páant jwī jíib bũdáátđih ā jíib chājachah, “Nit táinit caá”, jwiit Jesúsđih jepahnitdih Dios ā niij enna caá. Jwiitdih jíib náahcanjeh, jwī tái chājcatđih át yohop taga. 25 Jon játił moón í yéej chājatđih íj enna yuhna, Dios queétdih át peéh chājcap wut jí. Pánih peéh chājcan yuhna, yoobópđih chājni júutat túut niijná, caanjéh Jesucristodih át wah deya bojjił taga, jwī yéejat jíib wun wāhñit, áih meépdih ā yoh wāhat pínah niijná. Pánih wun wāhna, áih meépdih yoh wāhatđih jwī tái jenah joyóchah ennit, Diosboó jwī yéej chājatđih ā íj cáđahna caá. Pánih chājnit, jon játił moondíł í yéejat jíib peéh chājcanjeh, Jesús

nihat cāacwāboodíł jwī yéejat jíib bũdáátđih át jíib chājap wut jí. Páant ā chājachah, Dios ded pah ā niijátji pahjeh yoobópđih chājni ā jumatđih jwiitdih át jéihyanap wut jí. 26 Pánih jéihyanit, Jesúsđih jepahnitdih “Nit táinit caá”, ā niij enatdihbut ā jéihyana caá. Páant ā jéihyanachah, “Dios yoobópđih chājni caá”, jwī niij jéihna caá.

27-28 Páant ā chājachah jéihñit, nin pahbut jwī niij jéihna caá: “Moisés ā wutatjidih jwī jepahachah ennit, ‘Nit wā peéh chājnit pínah ni- hcan caá’, Dios jwiitdih ā niijcán caá. Obohjeéhtih, Jesúsboodíł jwī jepahachah enna, ‘Nit táinit caá’, ā niij enna caá”, jwī niij jéihna caá. Páant niij jéihñit, “Weemjéh wā tái chājat jíib Dios weemđih ā wēi enna caá”, jwī niij jenah joicán caá. “Dios ā wutatđih tái jepahat jíib, ‘Nit táinit caá’, Dios ā niijbípna caá”, ¿jwīta niij jenah joi tániit? ¡Nihcan caá, wā déewā! Obohjeéhtih, Jesús jwiitdih ā wun wāhatjidih tái jenah joinít, caánboodíł jwī jepahachah, “Nit táinit caá”, Dios ā niij enbipna caá.

29-30 Dawá jwī déewā nin pah íłi niij jenah joiná caá: “Jwiit judíowāđihjeh Dios jwī maáh ā jumna caá. Queét judíowā nihcannitdih í maáh nihcan caá”, íłi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Dios biícjeh jumna, nihat cāacwāđih í maáh ā jumna caá. Pánih jumna, Dios jwiit judíowāđih, judíowā nihcannitdihbut jwiit nihatđih biíc yoobó jwī maáh ā jumna caá. Jwiit judíowā Jesús ā wun wāhatjidih tái jenah joinít, jwī jepahachah, jwiitdih “Nit táinit caá”, ā niij enna caá. Judíowā nihcannitbut biíc yoobó Jesúsđih í jepahachah, queétdihbut “Nit táinit caá”, Dios ā niij enna caá.* 31 Pánihna, Jesús ā wun wāhatjidih jenah joinít, ¿“Moisés

* 3:21-22 Gá 2.16 * 3:29-30 Dt 6.4; Gá 3.20

ã wutatjidih jwī cádahachah, ã túimi nacaá”, jwīta niij tániit? ¡Nihcan caá, wã déewã! Obohjeéhtih, Jesúsdi h jepahna, Moisés ã wutatjidihbut jwī jepahna caá.

4

Abraham Diosdih ã túi jenah joyátji

¹ B^u, jwī n^uo Abrahamdih ded pah Dios ã chājatjidih yeebdíh wã jwúub náhniabipna caá. ² Abraham ded pah ã túi chājatji jīb “Nin túini caá”, Dios ã niij enechah, “Weém bācāh túini caá wã jumap”, āta jéih niij tágaá. Obohjeéhtih, Diosboodíh páant niijní pínah ã wihcan caá. ³ Páant ã jumachah, Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī: “Abraham ded pah Dios ã niiját dih joinít, caandíh āt túi jenah joyóp wut jī. Páant ã túi jenah joyóchah ennit, ‘Caán yoobóp dih tigaá’, Dios caandíh āt niij enep wut jī”, āt niij daacáp tajī.*

⁴ Ded maátadi h ã teo wāhachah, caandíh ipī jīb chājna caá. Oboh ipī jīb wāhcan caá. Ā tewat jīb jeh ipī wāhna caá. ⁵ Obohjeéhtih, ded teo wāhcan, Diosdih ã túi jenah joyóchah ennit, “Nin túini caá”, caandíh ã niij enna caá. Páant ã niij enechah, dedé ã túi chājat jīb pohba nihcan caá. ⁶ Pánihna, ded Diosdih ã túi jenah joyóchah ennit, ded pah ã chājatjidih jenah joicánjeh, “Nin túini caá”, Dios caandíh ã niij enna caá. Páant ã niij ennidi h Dios ã túi chājat dih Davidji nin pah āt niij daacáp tajī:

⁷ “Ded ã jepahcatdih Dios ã yohochah, wēinit, ã túi jumna caá. “Ā túi chājatdih wã jwúub encan niit”, caandíh Dios ã niijíchah, wēinit, ã túi jumna caá. ⁸ “Nin túini caá. Caandíh dedé yéejat peéh chājat wihcan caá”, Dios ã niij enni wēinit, ã

túi jumna caá”, David āt niij daacáp tajī. (*Sal 32.1-2*)

⁹ ¿Judíowā jeh bóodnit ī jumachah, Dios ī yéej chājatdih āt yohji taniit? Nihcan caá, wã déewã. Judíowā nihcannit, bóodcannitdihbut ī yéej chājatdih ã yohna caá. Pánih jumnit, queét ni hat biíc yoobó wēinit, ī túi jumna caá. Ded pah Dios Abrahamdih ã chājatjidih jwúub náhniat caá náahap. Caán Diosdih ã túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios āt niij enep wut jī. ¹⁰ Nindihbut náhniat caá náahap: ¿Débólihji ta tigaá Abrahamdih páant āt niij enji? ¿Bóodni ã jumat túttimahji taniit? Nihcan wut jī. Bóodni ã jumat pínah jātih “Nin túini caá”, Dios caandíh ātāt niij enep wut jī.

¹¹ Ā bóodat pínah jātih Abraham Diosdih āt túi jenah joyóp wut jī. Páant ã túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios caandíh āt niij enep wut jī. Páant ã jumati h jútāt túat niijná, Dios caandíh āt bóodat túatup wut jī. Pánihna, caán ã bóodat pínah jātih, ã túi jenah joyát pahjeh, Diosdih túi jenah joinít judíowā nihcannit, bóodcannitdih “Nit túinit caá”, Dios āt niij enep wut jī. Páant biíc yoobó ã niij ennit ī jumachah, Abrahamji jwī n^uo ã jumat pah queétdihbut ī n^uo m^un tigaá ã jumap.* ¹² Pánihna, det bóodnit judíowābut Diosdih ī túi jenah joyóchah, Abraham ī n^uoji yoobát ã jumna caá. Caán ã bóodat pínah jātih Diosdih ātāt túi jenah joyóp wut jī. Pánihna, caán Diosdih ã túi jenah joyát pahjeh m^untih, judíowā ī túi jenah joyóchah, Abraham ī n^uoji ã jumna caá. Obohjeéhtih, bóodnit jumna, “Abraham jwī n^uoji caá”, niij jenah joiná yahna, Diosdih ī túi jenah joicáh, Abraham ī n^uoji yoobát ã nihcan caá.

Dios caandíh ã naáwátjidih

* 4:3 Gn 15.6; Gá 3.6 * 4:11 Gn 17.10

“Yoobópdih tigaá”, Abraham ã niiját

13 Jon jãtih Dios nin pah Abrahamdih át niij naáwáp wut jĩ: “Meém, ma jũimená pínah biícđih, nihát baácđih moón ĩ nuowã pínah ñi jumna caá”, át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah, Moisés ã wutatđih Abraham ã jepahatji jĩb át nihcap wut jĩ. Obohjeéhtih, Abraham Diosdih ã táu jenah joyóchah, “Nin táini caá”, caandih niij ennit, páant át niij naáwáp wut jĩ.* 14 “Moisés ã wutatđidih jepahnit, jwiítjeh tigaá nihát baácđih moón ĩ nuowã jwĩ jumap”, jwĩ déewã ĩpĩ niij jenah joiná yuh caá. Páant ĩ niij jenah joyát yoobópdih jumna nihna, Diosdih jwĩ táu jenah joyát dedé pínah nihcah, ã niijátjibut dedé pínah ãta nihcan tagaá.* 15 Dedé wutat wihcah, caandih yap yohatbut ãta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, Moisés ã wutatji ã jumachah, cáacwã caandih ĩ yap yohochah ennit, Dios queétdih búdí ã ĩjna caá. Pánih ĩjnit, ĩ yap yohatji jĩb, queétdih ã peéh chãjbipna caá.

16 Obohjeéhtih, Moisés ã jumat pínah jãtih, Abraham Diosdih át táu jenah joyóp wut jĩ. Caán Diosdih ã táu jenah joyát pah, det caandih jepahnit Abraham ã jũimená panihnit ĩ jumna caá. Moisés ã wutatđidih jéihnit, jéihcannitbut Diosdih ĩ táu jenah joyóchah, biíc yoobó ã naáwátji pah Abraham ã jũimená ĩ jumna caá. Pánihna, ded pah jwĩ chãjat jĩb ã jũimená jwĩ jumcan niit. Obohjeéhtih, Diosdih jwĩ táu jenah joyát jĩbjuh caá, páant jwĩ jumap.* 17 Dios Abrahamdih ã niijátji pahjeh nin pah ĩt niij daacáp tajĩ: “Dawá baácnadih moón ĩ nuo pínah meém ma jumna caá”, Dios Abrahamdih át niij naáwáp wut jĩ”, ĩt niij daacáp tajĩ. Dios wunnitdih booani, dedé

wih jwũhcannidih jumat táutnidih Abraham át táu jenah joyóp wut jĩ. Pánihna, Abraham Diosdih ã táu jenah joyát pah, jwiítbut táu jenah joinit jwĩ jumachah, “Nit Abraham ã jũimená mun tigaá”, Dios jwiítđih ã niij enna caá.*

18 Abraham weh wihcanni behe yoobát ã jumachah, Dios caandih nin pah át niij naáwáp wut jĩ: “Cáiwã dawá ĩ jumat pah, óonna pahbut ma jũimená ĩ jumbipna caá. Pánih jumnit, dawá baácđih moón ĩ nuo panihni ma jumbipna caá”, Dios caandih át niijíp wut jĩ. Pánih weh wihcan yuhna, “Ã niiját yoobópdih tigaá”, át niij jenah joyóp wut jĩ. Páant caandih ã táu jenah joyóchah, Dios ã niijátji pah át táu chãjap wut jĩ.* 19 Obohjeéhtih, caán cien jópchi bíbohna, yad Saradih át jéih weh chãjcap wut jĩ. Caántbut beh wili yoobát jumna, mit jéih wudũ jumcap wut jĩ. Páant wannit dée ĩ jumachah yuhna, “Jwiít jwĩ weh wihcan niit”, Abraham át niij jenah joicáp wut jĩ. Páant niij jenah joicán, Diosdih át táu jenah joí cádahcap wut jĩ.* 20 “Ã niijátji pah ã jéih chãjcan niit”, át niij jenah joicáp wut jĩ. “Dios wẽpni, ã niijátji pah táu chãjni caá”, niij wẽi naóhnit, caandih át táu jenah joí cádahcap wut jĩ. 21 “Dios ded pah weemdih ã niijátji pah biíc yoobó ã jéih chãjna caá”, Abraham át niij jéihyep wut jĩ. 22 “Páant ã niij jéihyechah, ‘Abraham táini caá’, Dios caandih át niij enep wut jĩ”, Dios naáwátđih naóh yapani át niij naóh daacáp tajĩ.*

23 Páant niij daácna, Abrahamdih-jeh pohba niij daácna át chãjcap wut jĩ. 24-25 Obohjeéhtih, jwiítbut jwĩ jéihyat pínah niijná, át niij daacáp wut jĩ. “Diosdih jwĩ yap yohatji jĩb, jwĩ Maáh Jesúsđih át wan wũhat táutap wut jĩ. Pánih wunnitdih át

* 4:13 Gn 17.4-6; 22.17-18; Gá 3.29 * 4:14 Gá 3.18 * 4:16 Gá 3.7 * 4:17 Gn 17.5 * 4:18

Gn 15.5 * 4:19 Gn 17.17 * 4:22 Gn 15.6 * 4:24-25 Is 53.4-5

Ƶwáab boonanap wut Ƶĩ”, Ƶwĩ niƵ Ƶe-
nah Ƶoyóchah, Diosboó “Nit túinit
caá”, Ƶwiít dihbut á niƵ enna caá.*

5

“Nit túinit caá”, Dios á niƵ ennit
ded pah Ƶwĩ Ƶumat

¹ Jesucristodih Ƶwĩ túi Ƶenah
Ƶoyóchah, “Nit túinit caá”, Dios
Ƶwiít dih á niƵ enna caá. Páant á
niƵ enechah, Ƶwĩ Maáh Jesucristo
Ƶwiít dih DiosƵeéh á túi Ƶumat túatna
caá. ² Caandih túi Ƶenah Ƶoinít, á
oinít Ƶwĩ Ƶumuchah, “ƴumcanjeh
weemdih Ƶáóh nit, ñi wáábú”, Dios
Ƶwiít dih á niƵná caá. Áihwá
Ƶumna, táttimah bóo láa á pebhna
bejnit, caán túini yoobát á Ƶumat
pahjeh Ƶwiítbut biíc yoobó Ƶwĩ
Ƶumat pínahdih Ƶenah Ƶoinít, búdí
Ƶwĩ wéina caá. ³ Dawá láa Ƶwiít dih
yeejép á yapachah yuhna, biíc
yoobó Ƶwĩ wéina caá. Páant yeejép
á yapachah, Diosdih chah Ƶwĩ túi
Ƶenah Ƶoyát dih Ƶwĩ Ƶéihna caá. Pánih
Ƶéihnit, yeejép á yapachah yuhna,
búdí Ƶwĩ wéina caá. ⁴ Páant yeejép
á yapachah yuhna, wéinit, caandih
Ƶwĩ túi Ƶenah Ƶoi cádahcan caá. Pánih
cádashcannit Ƶumna, chah túinit Ƶwĩ
Ƶum bejna caá. Pánih chah túinit
Ƶum bejna, Dios ded pah Ƶwiít dih
á túi chājat pínahdih Ƶenah Ƶoinít,
Ƶwĩ wéi páina caá. ⁵ Pánihna, Ƶwiít
wéi páinit dih Dios Túini Espiritudih
átát wuhup taga, Ƶwĩ Ƶeéh á Ƶumat
pínah niƵná. Túini Espiritu Ƶwĩ Ƶeéh
Ƶumna, Dios Ƶwiít dih ded pah búdí
á oyat dih á Ƶéihyana caá. Páant
á Ƶéihyanachah, nindihbut Ƶwĩ niƵ
Ƶéihna caá: “Ƶwiít dih Túini Espiritu
á teo wáacpina caá, Dios pebhna
Ƶuibínit, caan páh Ƶwĩ túi Ƶumat pínah
niƵná”, Ƶwĩ niƵ Ƶéihna caá.

⁶ Nin wá naawát dih Ƶenah Ƶoinít,
Dios Ƶwiít dih á túi chājat pínahdih
chah ñi Ƶéihbipna caá: Ƶwiít Ƶwĩ
yeej chājat dih Ƶéih cádashcan, á Ƶiib
búadát dih Ƶwĩ Ƶéih Ƶiib chājchah,
Dios á Ƶenahat láa, Jesucristoboó

Ƶwĩ yeejat Ƶiib át wun wuhup wut
Ƶĩ. ⁷ Ded túi chājnidih biihboó áta
wun wuhcan taga. Biih túi chājni
yoobát dih búdí oinit, umcanjeh
wun wuhni pínah á Ƶum dée caá.
⁸ Obohjeéhtih, Ƶwiít yeejép wá
yoobát Ƶwĩ Ƶum Ƶwuhuchah, Ƶwĩ
yeejat Ƶiib Cristoboó át wun wuhup
wut Ƶĩ. Páant á wun wuhuchah, Dios
Ƶwiít dih ded pah búdí á oyat dih á
Ƶéihyana caá. ⁹ Pánih Ƶwiít dih wun
wuhnit, áih meép á yohochah,
“Nit túinit caá”, Dios Ƶwiít dih á niƵ
enna caá. Páant niƵ enna, Ƶwiít dih
iiguipna bejnit déejidih át túi wuhup
wut Ƶĩ. Pánihna, yeejép wá Ƶwĩ Ƶum
Ƶwuhuchah, á wun wuhat Ƶih “Nit
túinit caá”, Ƶwiít dih á niƵ enat dih
Ƶwĩ Ƶéihna caá. Pánih Ƶéihnit, “Buu nit
túinit dih en iƵcan, wá peéh chājcan
niit”, Ƶwiít dih á niƵ Ƶat dih chah Ƶwĩ
Ƶéihna caá. ¹⁰ Diosdih eníhcannit Ƶwĩ
Ƶum Ƶwuhuchah, á wuh á wunat Ƶih
Ƶwĩ yeejat dih yohnit, chéna boó Ƶwĩ
múic eníchat dih Dios át á mohop
wut Ƶĩ. Pánih á mohnit, Ƶwiít dih
áihwá át chājap wut Ƶĩ. Páant
áihwá Ƶwĩ Ƶumuchah, nindih chah
Ƶwĩ túi Ƶéihna caá: “Buu Dioh wá
Ƶumuchah, weemdih peéh chājat
wihchah, Jesús boo pad Ƶáóh nit, páuh
laab béjni Ƶumna, weemdihbut á
pebhna á túi Ƶuibíat túatbipna caá”,
Ƶwĩ niƵ Ƶéihna caá. ¹¹ Páant Ƶwĩ túi
Ƶuibíat pínahdih wéinit, nindihbut
chah Ƶwĩ wéina caá: Buu nin
baácboó Ƶwĩ Ƶum Ƶwuhuchah, Ƶwĩ
Maáh Jesucristo á wunat Ƶih Dios
Ƶwiít dih áihwá át Ƶumat túatwup wut
Ƶĩ. Páant á Ƶumat túatdih Ƶéihnit,
caandih búdí Ƶwĩ wéi naóhna caá.

*Adán, Cristo ded pah mácah i
chājatji*

¹² Ƶwíh Ƶumni Adán wut Ƶumni, á
yeej chājachahjeh, nin baác dih yeejat
át Ƶwíh waadáp wut Ƶĩ. Páant á
yeej chājat Ƶiib, wunatbut át waadáp
wut Ƶĩ. Adán á yeej chāj waawáchah,
nihat Ƶwiítbut yeej chājnit Ƶwĩ Ƶum
Ƶwíhip wut Ƶĩ. Pánih yeej chājnit

jamna, jwiít nihat wánnit pínah míc jwít jamup wat jí.* ¹³ Dios Moisésdih á wutat tútat pínah játih, nin baácđih moón jwít yéej chájap wat jí. Obohjeéhtih, páant jwí yéej chájachah yuhna, á wutat wih jwuhcah, caandíh yap yohatbut át wih jwuhcap wat jí. Páant wihcah, caandíh yap yohat peéh chájatbut át wih jwuhcap wat jí. ¹⁴ Páant yap yohat peéh chájat á wih jwuhcah yuhna, Adán túttimah jamnit nihat ít wunup wat jí. Moisés á jumat pínah játih, caán wutat á wih jwuhcah yuhna, caán láa jamnit ít wunup wat jí. Adán Dios á wutatjidih á yap yohatji pahjeh queétjeh chájcan yuhna, queét nihatbut bíic yoobó ít wunup wat jí. Páant wánnit í jamuchah jéihnit, “Adán á yap yohochahjeh, nihat jwiítbut bíic yoobó yap yohnit panihnit jwít jamup wat jí”, jwí níj jéihna caá. Pánihna, Adán yéej cháj waóhni á jumatji pahjeh, túttimah nin baácna júóhni Jesucristoboó táí cháj waóhni át jamup wat jí.*

¹⁵ Obohjeéhtih, Dios cáacwáđih oinit, á teo wáacatboó Adán á yap yohatji pah át nihcap wat jí. Adán bíicjeh jamna yuhna, á jwíih yéej chájatji jíib dawá jwít buúđap wat jí. Obohjeéhtih, Dios jwiítđih búdí oinit, teo wáacna, Jesucristodih nin baácboó wahna, túini yoobát át cháj wáhap wat jí. Jesucristo bíicjeh jamna yuhna, dawá iiguípna bejnit déejidih át táí abup wat jí, jeáboó jwí táí juibiát pínah níjina. ¹⁶ Dios cáacwáđih oinit, á teo wáacat Adán á yap yohatji pah át nihcap wat jí. Adán bíicjeh jamna yuhna, á yéej chájatji jíib, nihat cáacwá Dios á peéh chájnit pínah jwít jamup wat jí. Pánih peéh chájnit pínah jamna, dawá jwí yéej chájachah yuhna, jwiítđih búdí oina, teo wáacnit, Dios jwí yéejatđih á yohna caá. Pánih yohna, “Nit túinit, wá peéh

chájnit pínah nihcan caá”, jwiítđih á níj enna caá. ¹⁷ Adán bíicjeh jamna yuhna, á jwíih yéej chájachah, nihat cáacwáđih á chúúúchah, jwí wánna caá. Caán yoobóđih tigaá. Páant á jamuchah yuhna, ninboodíh jwiít jwí wéibipna caá: Búú jwuh Dios jwiít cáacwáđih oinit, teo wáacna, Jesucristo bíicjeh á wunatjih jwí yéejatđih yohna, “Nit túinit caá”, jwiítđih á níj enna caá. Páant jwiítđih á níj enechah, ájeéh páantjeh jwí táí jumbipna caá. ¹⁸ Pánihna, Dios á wutatjidihjih bíic á yap yohatji jíib, jwiít nihatbut yap yohnit jwí jamna caá. Pánih jamna, jwiít nihat Dios á peéh chájnit pínahbut jwí jamna caá. Pánihat pah muntih, bíic newé Jesucristo á táí chájatji jíib, jwiít nihat yéejat yohnit jwí jéih jamna caá. Pánih yéejat yohnit jwí jamuchah, “Nit túinit caá”, Dios jwiítđih á níj enna caá. Pánihna, jwiít nihat caandíh jepahnit ájeéh páantjeh jwí táí jumbipna caá. ¹⁹ Bíic newé Adán Dios á wutatđih á yap yohatji jíib, “Nit yéejnit caá”, dawáđih Dios át níj enep wat jí. Pánihna, bih newé Jesucristo Diosdih á táí jepahat jíib, “Nit túinit caá”, dawáđih Dios á níj enna caá.

²⁰ Obohjeéhtih, Adán jam láa dawá jópchi túttimah, Jesucristo nin baácboó á júúwát pínah játih, Dios á wutatđih cáacwáđih Moisés át naóh yapanap wat jí, yéejnit jamna, chah yap yohnit jwí jumatđih jwí jéihyat pínah níjina. Pánih yap yohnit yoobát jwí jamuchah yuhna, jwiítđih búdí oinit, jwí yap yohat chah Diosboó jwiítđih búdí át teo wáacap wat jí. ²¹ Jwí yéej chájat jíib, jwiít nihat wánnit pínah míicjeh jamna, Dios bíicđih jwíta jéih jamcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosboó, jwiít cáacwáđih búdí oinit, jwí Maáh Jesucristodih át wah deyanap wat

* 5:12 Gn 3.6-19 * 5:14 Gn 2.16-17; 3.11-12

jī, jwiít dih ā teo wáacat pínah niijná. Pánih teo wáacnit, “Nít túinit caá”, jwiít dih Dios ā niij enechah, caán biíc dih páantjeh jwī túi jumbipna caá.

6

Jesúsjeéh ded pah jwī jumat

¹ Wā déewā biquína nin pah ñita niij jenah joi tágaá: “Páant ma bohénachah, chah yéej chājat caá náahap, Dios jwiít dih oinit, chah ā túi teo wáacat pínah niijná”, ñita niij jenah joi tágaá. ² ¡Páant nihcan caá, wā déewā! ¡Jwī yéej chājca boj jīh! Jwī yéejat dih yohna, Cristo jwiít dih ā wun wāhuchah, jwiít but ājeéh wunnit panihnit jwī jumna caá. Páant jwī jumuchah, yéej chājat jenah joyát jwiít dih ā jūúwúchah yuhna, jwī jéih yap yohna caá. Wunníh bácahjidih bita ī yéej chājat túutuchah, ā jepahcat pahjeh mantih caandíh jwī jepahcan níit. ³ Nindihbut ñi túi náhninaá: jwiít dih ī daabánachah, Jesúh wā jumna, ājeéh wunnit panihnit jwī jumat dih bitadih jéutna jwī chājap be. ⁴ Pánih daabánit jumna, Cristoíh bácahdih ī yohochah, jwiít but ājeéh yohnit panihnit jwī jumna caá. Pánih yohnit panihnit jumna, jwī íp nihát jéihni, túi chājni, ā wēpatjīh Cristodih ā boonachah, jwiít but ā boonit panihnit jwī jumna caá. Pánih boonit panihnit jumna, ā wēpatjīh túut nūmnit, jáap cáac jumnit panihnit jwī jumna caá. Jáap cáac jumnit panihnit jumna, ā wēpatjīh yéej chājat jenah joyát dih jwī jéih yap yohna caá.*

⁵ Cristoíh wā ājeéh jwiít but wunnit panihnit jumna, wunnit ī yéej chāj cádahat pah, jwiít dih but yéej chāj cádahat caá náahap. Ájeéh jwiít but boo pud jūóhnit panihnit jumna, Dios ā weñat pínahoodíh jeh chājat caá náahap. ⁶⁻⁷ Det wunnitjidih yéej chājat jenah joyát ā wihcan caá.

Páant ā wihcat dih jéihnit, nindihbut jwī túi jéihna caá: Cristodih jwiíh jepahna, ājeéh wunnit panihnit jumna, yéej chājat jenah joyát jwiít dih ā jwúub jūúwúchah yuhna, jwī jéih yap yohna caá.* ⁸ Pánihna, Cristojeéh wunnit panihnit jumna, túi chājat túut niijná, ājeéh jwúub boo pud jūóhnit panihnit but jwī jumna caá. Pánih boo pud jūóhnit panihnit jumna, ā wēpatjīh ājeéh páantjeh jwī jumbipna caá. ⁹ Caandíh jéihnit, nindihbut jwī jéihna caá: Cristo ā jwúub boo pud jūúwát túttimah, chéneji ā jwúub wuncan níit, páant mantih. Pánih boo pud jūóhnit, wunat dih át yap yohop wat jī. ¹⁰ Jwiít cáacwā jwī yéej chājat jīb, Cristo biíc láajeh wunna, ā jwúub boo pud jūúwát túttimah, ded pah chājna, Dios ā wēpatjīh āpī chājna caá, cáacwā caandíh búdí ī weñat pínah niijná. ¹¹ Pánihna, ājeéh wunnit panihnit jwī jumat dih jenah joinít, “Buu yéej chājat jenah joyát wā maáh panihni nihcah, Jesúh jumna, caánboó wā maáh ā jumna caá. Páant ā jumuchah, weembát ājeéh jumnit, Dios ā wēpatjīh yéej chājat jenah joyát dih wā jéih yap yohna caá”, ñi niij jenah joyóo.

¹² Páant yéej chājat jenah joyát ā jūúwúchah, caandíh ñi jepahca bojoó. Pánih jepahcan, yéej chājat dih ñinahcanjeh, caandíh ñi yap yohbipna caá. ¹³⁻¹⁴ Moisés ā wutajidih jwī jepahat jīb nihcan, Dios biíc dih jwī túi jumna caá. Obohjeéhtih, túi oinit, jwiít dih teo wáacna, Dios ājeéh át jumat túutap wat jī. Pánih ājeéh jumna, ā teo wáacatjīh dedé yéej chājat jenah joyát dih jwī jéih yap yohna caá. Pánihna, yeejép chājna, Dios ā náahat dih yap yohnit ñi jumca bojoó. Obohjeéhtih, Cristojeéh wunnit, jwúub boo pud jūóhnit panihnit jumna, Dios

* 6:4 Col 2.12 * 6:6-7 Gá 2.20

ã náahatboodíhjuh ã wēpatjīh túi chājnit ñi jumúú.

Jwī yéej chājat jwī maáh panihni ã jumat

¹⁵ ¿Páant wã naáwáchah, ded pah tigaá yeéb ñita niij jenah joi? Dios ded pah jwī chājatdih jenah joicánjuh oinit, jwiit caandíh túi jenah joinítidih át túi wuh taga. Pánih túi wbnit, Moisés ã wutatjidih jepahat jīb át nihcan taga. Pánih túi wbnit jumna, ¿chah jwíta yéej chāj taniit? ¿Nihcan caá, wã déewã! ¹⁶ ¿Nindih ñi jéihcan niit? Deddih jepahna, caán jwī maáh ã jumuchah, caandíh teo wāhñit jwī jumna caá. Pánihat pah, yéej chājnit jwī jumuchah, caán yéej chājat jenah joyát jwī maáh panihni ã jumna caá. Pánihna, yéej chājat jenah joyátidih jepahna, iiguipna bejnit pínah jwī jumna caá. Obohjeéhtih, Diosboodíh jepahna bácah, caandíh teo wāhñit jumna, túi chājnit jwī jumna caá. ¿Caandíh ñi jéihcan niit? ¹⁷ Jātih yéej chājnit ñi jumuchah, caán yéej chājat jenah joyát ñi maáh panihni át jum jwuhup taga. Obohjeéhtih, buu jwuh táini doonádih túi jenah joinít, caánboodíh ñi túi wēi jepahna caá. Pánihna, ñi táut nuumátdih “Búdi táina caá”, Diosdih jwī niijná caá. ¹⁸ Pánih túi wēi jepahnit jumna, buu yéej chājat jenah joyát ã jūwúchah yuhna, caandíh ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, táiniboodíh jepahna, caandíh teo wāhñit panihnit ñi jumna caá. ¹⁹ Ded pah maáta í jumatdih ñi túi jéihna caá. Pánihna, ñi jéihyatjīh yeebdíh wã naóhna caá, wã bohéátdih ñi túi beh joyát pínah niijná. Jātih yéej chājnit jum jwuhna, yéej chājat jenah joyát ñi maáh panihnidih ñit jepahup taga. Pánih jepahnit jumna, chah yeejép ñit chāj bejep taga. Páant yéej chājat jenah joyátidih ñi jepahat pah

māntih, buu jwúub táut nuumnit, táiniboodíh caá jepahat náahap, Dios ã náahat pahjuh chājnit ñi jumat pínah niijná.

²⁰ Jātih yéej chājat jenah joyátidih jepahna, táiniboodíh ñit jéih jepahcap jī. ²¹ Caán láa yéej chājna, dedé túi jumatdih ñit bid juicáp jī. Páant ñi yéej chājatjī jīb iiguipna ñita bej tagaá. Pánihna, buu ñi yéej chājatjidih náhninit, tícnit, búdi ñi jīgahna caá. ²² Buu jwuh yéej chājat jenah joyátidih jepah cádahnit, Dioihwã jumna, caánboodíh jepahnit ñi jumna caá. Dioihwājuh jumna, ã náahat pahjuh chājnit, ájeéh páantjeh ñi jumbipna caá.* ²³ Nindih jwiitdih túi náhñiat caá náahap: Jwī yéej chājat jīb, iiguipna bejnit pínah jwíta jum tagaá. Obohjeéhtih, jwī Maáh Jesucristo jwiitdih ã wun wāhatjidih túi jenah joinít, caandíh jwī jepahachah, jwiitdih ájeéh páantjeh Dios ã jumat tútbipna caá. Pánih túi chājna, jwiitdih ã jīb náahcan niit.

7

Ded pah Moisés ã wutatjī

¹ Wã déewãá, cáacwã í wutat ded pah ã jumatdih ñi túi jéihna caá. Cáac á báadh jwuhna, caán wutatdih jepahat caá náahap. Obohjeéhtih, ã wunat túttimah bácah, caán wutatdih jepahat ã wihcan caá. ² Páant ã jumuchah, Moisés ã wutatjibut nin pah ã niijná caá: “Yad wili mijeéh bóojīhjuh mi jumú naáh”, ã niijná caá. Páant ã wutuchah yuhna, mijeéh bóo ã wunat túttimah, caánt biíhdih mi jéih áa jumna caá. ³ Mijeéh bóo páantjeh ã jumuchah yuhna, caánt biíhjeéh jumnit, yeejép chājnih caá mi jumup. Obohjeéhtih mijeéh bóo ã wunat túttimah, caán wutat miíh pínah nihcah, biíhdih jwúub áa jumna, mi yéej chājcan caá.

4 Páant ã nihat pah muntih, yeebbát wã déewáá, Jesúihwã jumna, ájeéh wannit panihnit ñi jumachah, Moisés ã wutatji ñih pínah nihcan caá. Pánihna, buu Cristodih jwáub áa jumnit panihnit jumna, caán jwáub boo pud jáóhniíh ñi jumna caá, Diosdih túi chãj wáhat táut niijná. ⁵ Jãtíh yéej chãjat jenah joyátdih jepahna, jwí ñinahatdihjeh chãjnit, Moisés ã wutatjdih jwí joyóchah, caandíh chah yap yohíhat ãpí jíghop jĩ. Páant jwí yap yohatji jíb, iiguípna bejni déeji jwí jumap jĩ. ⁶ Caán láa Moisés ã wutatji jwiítdih chéoni pah át jumap jĩ. Obohjeéhtih, buu Cristoihwã ájeéh wannit panihnit jumna, jwáub watnit panihnit jwí jumna caá. Pánih watnit panihnit jumna, Túini Espíritu ã teo wáacatjĩh táiniboodíh jwí jéih chãjna caá. Páant ã jumachah, Moisés ã wutatji buu jwuh jwíh pínah nihcan caá.

Ded pah jwí yéej chãjat

⁷ Páant niijná, ¿Moisés ã wutatjdih ded pah tigaá jwíta niij? ¿Caán wutat yeejép niit ã jumap, ñi jenah joyóchah? ¿Nihcan caá, wã déewá! Obohjeéhtih, caán wutat wihcah, ded pah yéej chãjat ã jumatdih wãta jéihcan tagaá. Caán wutat nin pah caá ã jumap: “Bitáih bíí déedih ñi en ñinahca bojó”, át niij wutap jĩ. Páant ã niij wutcah, en ñinahat yéejat ã jumatdih wãta jéihcan tagaá.* ⁸ Caán wutatdih wã jéihyat túttimah, caandíh yap yohíhna, bitáih bíí déedih wãpí búdí en ñinahna caá. Caán wutatdih jéih jwuhcan, caandíh yap yohíhat wihcah, bitáih bíí déedih wãta en ñinahcan tagaá. ⁹ Pánihna, dedé wutatdih wã jéihyat pínah jãtíh, ded pah yéejatdih, ded pah yéejat jíb ã peéh chãjatdihbat wã jéihcap jĩ. Obohjeéhtih, “Páant ñi chãca bojó”, ã niij wutatdih wã jéihyat túttimah, yap yohíhna, caandíh

búdí wãpí chãjhip jĩ. Páant wã yap yohatji jíb, iiguípna bejni pínah wãt jumap jĩ. ¹⁰ Pánihna, yéejni nihcan, Dios ã wutatdih yap yohcan, Diosjeéh wãta túi jum tagaá. Obohjeéhtih, yéejni jumna, caán wutatdih yap yohnit, wã yéejat jíb iiguípna bejni pínah wãt jumap jĩ. Caán wutatboó túi chãjat táutni ã jumachah, caandíh wã yap yohatji jíb iiguípna bejni déeji wãt jumap jĩ. ¹¹ Pánih yéej chãjni jumna, caán wutatdih yap yohna yuhna, “Nin pah chãjnit, wã túi yapbipna caá”, wã niij jenah joyóp yah jĩ. Yéej chãjatboó “túinidih” niijní pah át jumap jĩ. Pánihna, ã wutatdih jéihna yuhna, wã yap yohat jíb iiguípna bejni déeji wãt jumap jĩ.*

¹² Páant niijná, nin pah niij naóhna caá wã chãjap: Moisés ã wutatji táini ã jumna caá. Caán yoobópdih watnit, túinidihjeh ã chãjat táutna caá. ¹³ Pánih táini wutat jumna yuhna, ¿weemdíh iiguípna ã bejat táut niit? ¿Nihcan caá, wã déewá! Caan póhba ã bejat táutcan caá. Wã yéej chãjat caá weemdíh iiguípna ã bejat táutap. Æ wutatdih wã jéihyat túttimah, caán wutatdih yap yohna, wã yéej chãjatdih wã jéihna caá. Caán wutatdih jéihna yuhna, wã yap yohochah ennit, “Wã yéejat yeejép yoobát ã jumna caá”, wã niij jéihna caá. Pánihna, tabit yéej chãjni wã jumatdih jéihnit, iiguípna bejni pínah wã jumatdihbat wã jéihna caá.

¹⁴ Dios wut jĩ Moisésdih páant át wutat táutap wut jĩ. Pánihna, caán wutat Dioíh ã jumachah, táini ã jumatdih jwí jéihna caá. Obohjeéhtih, weemboó yéejnijeh wã jumna caá. Pánih jumna, yéej chãjat jenah joyátdihjeh jepahni wã jumna caá. ¹⁵ Ded pah túinidih chãjhipna yuhna, wã chãjcan caá. Obohjeéhtih, “Caán weemdíh

* 7:7 Ex 20.17; Dt 5.21 * 7:11 Gn 3.13

chājcat caá náahap”, niijjenah joiná yuhna, caandíhjuh wāpī chājna caá. Ded pah wā chājatdih wā jéihcan caá.*¹⁶ Yéej chājihcan yuhna, caandíhjuh wāpī chājna caá. Páant wā chājihcatdih chājna, “Dios ā wutat túini caá”, niijná caá wā chājap.¹⁷ Weemjéh pohba wā yéej chājcan caá. Obohjeéhtih, yéejni wā jumat jíib, yéej chājat jenah joyátboó wā maáh panihni jumna, weemdih ā yéej chājat túatna caá.¹⁸ Wā jenah joyát yeejép míc ā jumatdih wā túi jéihna caá. Dedé túini jenah joyát pohba weemdih ā wiħcan caá. Pánih yéejni jumna, túini wā chājat déedih, weemjéh wā jéih chājcan caá.¹⁹ Túiniboodih wā chājat déedih wā chājcan caá. Obohjeéhtih, náahcan yuhna, yeejépdih wāpī chājna caá.²⁰ Pánihna, wā chājihcatdih chājna, weemjéh pohba caandih wā chājcan caá. Obohjeéhtih, caán yéej chājat jenah joyátboó weemdih ā wātna caá.

²¹ Nin pah weemdih ā jumna caá: Túiniboodih chājihna yuhna, yéej chājihatbat āpī jéohna caá.²²⁻²³ Dios ā wutatdih búdí wěina yuhna, caolih diitboó míc mawat panihni āpī jumna caá. Pánih jumna, túinidih búdí wā chājihna yuhna, yéej chājihatboodih chah jenah joinit, wāpī chājna caá. Pánihna, weemjéh yéejatdih wā jéih cádahcan caá.

²⁴ Páant yéej chājatdih jéih cádahcan, iiguipna bejni pínah jumna, búdí moh yéejni wā jumna caá. Pánih jéih cádahcanni wā jumachah, ¿déhe tigaá weemdih túi ubni āta jum? ²⁵ Jwī Maáh Jesucristo caá weemdih túi ubni pínah ā jumap. Caandih wā túi jepahachah, wā yéejatdih yohnit, weemdih ā túi ubnipna caá. Páant ā teo wáacatdih jéihnit, “Jesúsdiħ wah deyanit, ma teo wáacat túatdih túina caá, Paá”, Diosdih wāpī

niijná caá. Pánihna, nindih wā túi jéihna caá: wā jenah joyátjih Dios ā wutatdih wāpī jepahihna yuh caá. Obohjeéhtih, Diosdih jepahihni jumna yuhna, páantjeh yéejni jumna, yéej chājat jenah joyát ā jéuwúchah, caánboodih wāpī jepahna caá.

8

Túini Espiritu ded pah jwiitdih ā teo wáacat

¹⁻² Pánihna, iiguipna jwī bejat déejidih Jesucristo ā túi ubachah, áihwā jumna, Túini Espiritu ā teo wáacatjih jwī yéej chājat jenah joyátjih jwī jéih yap yohna caá. Pánih yap yohnit, Túini Espirituboodih jwī jepahachah, Dios biicdih jwiitdih ā túi jumat túatna caá. Páant biicdih jwī jumachah, jwiit Jesucristoíhwādiħ buu dedé peéh chājat pínah wiħcan caá.³ Moisés ā wutatjidih jéih jepah beedacannit jumna, jwiit mícjeh caandih yap yohnit jwī jumna caá. Páant ā wutatdih yap yohnit jwī jumat jíib, Dios biicdih jwī túi jumcap jí. Caán wutat jwiitdih ā jéih teo wáacah yuhna, Diosboó jwiitdih ā túi teo wáacap jí. Caán ā wáuhdih nin baácboó āt cáac jumat túatup wut jí, jwī yéejat jíib ā wun wúhat pínah niijná. Pánih wun wúhna, Jesús jwī yéejat jíib buudáat panihnidih āt jíib chājap wut jí.⁴ Páant ā jíib chājachah, jwiitboó Túini Espiritu ā wēpatjih Dios yoobópdih jumnbloodih jwī jéih jepahna caá. Pánihna, jwiitjeh ā wutatdih jéih buujácan yuhna, Túini Espiritu ā teo wáacatjih jwī jéih buujána caá.

⁵ Det ĩ nínahatdihjeh chājihnit, ded pah ĩ náahatdih ĩpī jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Túini Espiritu ā náahatdih jenah joinitboó ā wutat pahjeh ĩpī chājna caá.⁶⁻⁸ “Ded pah wā náahatdih wā chājachah,

* 7:15 Gá 5.17

ã túina caá”, ded niij jenah joini Diosdih enihcanni jumna, Dios ã wutatboodih ã jepahihcan caá. Páant ã jepahihcat jlib, caandih jéih jepahcan, iiguipna bejni pínah ã jumna caá. Det pánihnitboó Diosdih í jéih weñacan caá. Obohjeéhtih, “Túini Espíritu ã teo wáacatjih ã náahat pahjeh wã chãjbipna caá”, det niij jenah joinitboó Diosjeéh páantjeh í jumbipna caá.

⁹ “Wã náahatdihjeh wã chãjbipna caá”, niij jenah joí cádahnit, Túini Espíritu ñijeéh ã jumachah, yeéb ã náahatboodih ñi chãjna caá. Det Túini Espíritu wihcan-nitboó Cristoíhwã nihcan caá.¹⁰ Obohjeéhtih, yeéboó ãihwã ñi jumachah, Túini Espíritu ñijeéh ã jumna caá. Pánihna, yéejat jlib ñíih bácah ã wunachah yuhna, caán ñijeéh ã jumachah, ñíih caolih túi booni ã jumna caá. Pánihnit ñi jumachah, Dios yeebdih “Nit táinit caá”, ã niijichah, páantjeh ájeéh ñi jumbipna caá.¹¹ Dios jwiitdih wahni Túini Espíritu jwijeéh jumna, Jesúsdi ã booaatji pahjeh mantih jwiitdihbut ã boobipna caá. Pánih boonanit, jáap bácah jwiitdih ã chãj wãhbipna caá.*

¹² Wã déewáá, jwiit jwí náahatdihjeh chãj cádahnit, caandih jwúb chãjcat caá náahap.¹³ Jwí weñat pínahdihjeh chãjnit jumna, iiguipna bejnit pínah tigaá jwí jumap. Obohjeéhtih, Túini Espíritu ã teo wáacatjih yéej chãjatdih cádahna, páantjeh Diosjeéh jwí jumbipna caá.

¹⁴ Det Túini Espíritudih péenit jumna, Dios weh caá.¹⁵ Caán Túini Espíritu jwijeéh ã jumat pínah jãtih, Dios ã peéh chãjatdih jwí úum jwahap jli. Obohjeéhtih, buu Dios weh jumna, Túini Espíritu ã teo wáacatjih “Oini Paá”, úumcanjeh caandih jwí jéih niijná caá.*

¹⁶ Túini Espíritu jwiitdih nin pah ã niij jéihyana caá: “Yeéb yoobópdih Dios weh ñi jumna caá”, ã niijná caá.¹⁷ Á weh jwí jumachah, “Wã wehdih táinidih wã chãj wãhbipna caá”, Dios ã niijátji pah, jwiitdih, Jesucristo biíc dih, ã túi chãjbipna caá. Pánihna, Cristoíhwã jwí jumat jlib yeejép yapnit jumna, táttimah jeáboó túi wëinit, ájeéh maáta jwí jumbipna caá.*

Dios ded pah jwiitdih ã túi chãjat pínah

¹⁸ Buu nin baácboó jum jwuhna, yeejép jwí yapna caá. Obohjeéhtih, táttimah Diosjeéh maáta waadnit, chah táinit jwí jumat pínahdih jenah joinit, nin baácboó jwí yeejép yapatdih “Oboh jumni ã jumna caá”, wã niij jenah joiná caá.¹⁹ Dios weh jeáboó ájeéh jumnit, jwiit maáta jwí jumat pínahdih bádi enihna, nihat Dios ã chãjnitjibut í páina caá.²⁰ Caán ã chãjnitji í jwíih túi jumachah yuhna, cáacboó ã jwíih yéej chãjatji jlib, queébtut biíc yoobó wunnit pínah ít jum jwíhip wat jli. Caanjéh pohba páant át bejcap wat jli. Diosboó ã chãjnitjidih wunnit pínah át jum jwuhat táutap wat jli.*²¹ Dios ã chãjnitji wun beednit déejidih táinit ã jwúb chãjbipna caá, páant mantih. Dios wehdih ã túi táut nuúm beedáat pahjeh mantih, biíc yoobó ã chãjnitjidihbut ã túi táut nuumbipna caá.²² Obohjeéhtih, buu nihat ã chãjnitji wunnit pínah míic í jum jwuhna caá. Pánihna, yad wili mi weh jumna, mi tuba ñaacát pah Dios ã chãjnitjibut yeó jáap jumat pah bádi tuba ñaacni panihnit í jum jwuhna caá. Páant í jumatdih jwiit jwí jéihna caá.²³ Jwiitdih Túini Espíritu ã jumachah yuhna, biíc yoobó tuba ñaacnit panihnit jwí jum jwuhna caá. Nin baácboó jwí jum jwuhachah, caán jwijeéh

* 8:11 1Co 3.16

* 8:15 Mr 14.36; Gá 4.6

* 8:17 Gá 4.5-7 * 8:20 Gn 3.17-19

jamnit, jwiít dih túini ã chãj wãhna caá. Æ pebhna jwí jwabínachah, chah búdí jwiít dih ã túi chãj wãh bipna caá. Pánihna, jwiít Dios ã wehdih yoobópdih ã túut nuúm beedáát pínah, ãjeéh jwí túi jumat pínah, jáap bácah jwiít dih ã wëhat pínah dihbut búdí jwí wëi páina caá.* ²⁴ “Páant ã chãj bipna caá”, níj wëi jenah joinít, iiguípna bejnit déejidih ã túi ubnit jamna yuhna, páantjeh ã túi túut nuúm beedáanit jwí jam jwuhcan caá. Æ túut nuúm beednít jamna, páant ã chãjat pínah dih jwíta páican tagaá. ²⁵ Oboheéhtih, ã chãjat pínah dih encan yuhna, Dios jwiít dih ã túi túut nuúm beedáát pínah dih jéihnit, jwí wëi páina caá.

Túini Espiritu jwí wúbátdih ã teo wáacat

²⁶ Buh túi jéihcannit jwí jamuchah enna, Túini Espirituboó jwiít dih ã teo wáacna caá. Diosdih ded pah wúbát pínah dih jwí jéihcah, caán Túini Espiritu jwiít dih búdí ã teo wáacna caá, yoobópdih jwí wúbát pínah níj ná. Jwiítboó búdí wúbíhna yuhna, jwí wéheatjñh jwí jéih buájach, jwí ípdih yoobópdih naóhni jwiít dih ã wúbh wáacna caá. ²⁷ Dios ded pah jwí jenah joyátdih túi jéih beedána, ded pah Túini Espiritu jwiít dih ã wúbh wëhat dihbut ã túi jéihna caá. Pánihna, ded pah áihwádh Dios ã náah yacat pah, jwiít dih Túini Espiritu ãpí wúbhna caá.

Cristo ã wëpatjñh yéejat dih túi yap yohnit jwí jumat

²⁸ Jwiít nihat Diosdih oinit, ã náahat dih chãjnit pínah ã ñionit jwí jamuchah, Dios jwiít dih ãpí túi en daoná caá. Ded pah jwí yapachah, jwiít dih ã teo wáacna caá, caandih chah jwí túi jenah joyát pínah níj ná. Páant ã chãjat dih jwí túi jéihna caá. ²⁹ Jwiít áihwã jwí jumat pínah dih Dios bíh mah átát jéihyep

wat jñ. Pánih jéihnit, ã wúbh Jesu-cristo ã jumat bíic yoobó jwiít dih át jumat táutap wat jñ, dawá ã úudwã jwí jumat pínah níj ná. Páant jwí jamuchah, caánboó jwí úud jehé caá ã jamup.* ³⁰ Bíh mah áihwã jumat táutnit dih át ñíwip wat jñ, “Nít táinit caá”, jwiít dih ã níj enat túut níj ná. Páant níj ennit, ã pebhboó ãjeéh maáta pínah jwiít dih át waadánap wat jñ.

³¹ Caandih jéihnit, nin pahbut jwí jéihna caá: Dios ã oinit jwí jamuchah, det jwiít dih í en jáih buájacan níit. ³² Dios ã wúbhdih át wahap wat jñ, jwí yéejat peéh ã wan wëhat pínah níj ná. “Wã wúbhdih tabit oina, caandih wã wanat táutcan níit”, át níj cáp wat jñ. Pánih wahnit, ded pah jwí náahat dihbut ã túi wëi teo wáac bipna caá. ³³ Dios jwiít dih ñiona, “Nít táinit caá”, ã níj ennit jwí jamuchah, “Queét yeejépwã caá”, det jwiít dih í jéih níj naóh yaccan caá. ³⁴ Cristo jwí yéejat jñib wan wãhna, jwúb boo pad jóh nit, Dios ã jéihyep mant bóo buwámant chúudnit, caán bíic dih nihat dih watni ã jamna caá. Pánih jamna, jwíh pínah dih ãpí wúbh wãhna caá, det jwiít dih peéh chãjat táutna, í jéih naóh yacat pínah níj ná. ³⁵ Cristo jwiít dih búdí ã oyochah, “Queét dih ma oi cáda haá”, bita í níj íchah yuhna, ã jepachan níit. Jwiít dih yeejé ã yapachah, bita jwiít dih yeejé í chãjachah, jwí nuugáp wanuchah, yéguéh wihcannit jwí jamuchah, jwiít dih tobohat ã jamuchah, jwiít dih í mao yohochah yuhna, Cristo jwiít dih ã oi cádahcan níit. ³⁶ Dios naáwátdih naóh yapani páant jwí yapat pínah dih nin pah át níj daacáp tají: “Yeó jáap jumat pah míhwã jwí jumat jñib jwiít dih íjnit, í mao yohíhna caá. Í mao jeémát pínah ovejawã pah jwiítbut jwí jamna caá”, át

* 8:23 2Co 5.2-4 * 8:29 2Co 3.18; Gá 4.19; Fil 3.10

nij daacáp tajī. (Sal 44.22)

³⁷ Páant yeejép jwī yapachah yuhna, Cristo jwiít dih oina, búdí ā teo wáacatjīh wēinit, jwī túi yap yohna caá. ³⁸⁻³⁹ Jesucristoíhwā jwī jumuchah ennit, Diosboó jwiít dih bainí ā oican caá. Pánih oinit, jwiít dih ā oi cádahcan niít. Jwī wunuchah, jwī báadhdachah, buubut, túttimahbut, ded pah jwiít dih ā yapachah yuhna, ā oi cádahcan niít. Ángelwā, nemépwā, nin baácdih moón ī maáta, japmant moón, namp bóo tólihmant moón, “Queét míhwā dih ma oi cádahaá”, Diosdih ī nijíchah yuhna, ā jepahcan niít. Pánihna, nihát Dios ā chājnitboó caandíh ī jéih oi cádahat túutcan niít. Pánih búdí oina, jwiít jwī Maáh Jesucristoíhwā dih Dios ā oi cádahcan niít.

9

Judiowā Dios ā ñitonit

¹⁻² Weém Cristoíh jumna, “Wā déewā, judiowā caandíh ī náahcatdih búdí wā jīgahna caá’, nijjná, yoobópdih nijjná caá ma chājap”, Túini Espíritu weemdíh ā nij jéihyana caá. ³ Wíih baácdih moón, wā déewā, Israel ā jūimená, Cristodih ī náahcat jíib iiguípna ī bejbipna caá. Pánihna, “Wā déewā dih búdí oinit, iiguípna ī bejcat pínah nijjná, túut nūmnít, weémboó iiguípna wāta bej tagaá, queét ī túi yapat pínah nijjná”, wāpī nij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, páant nij jenah joiná yuhna, wā jéih chājcan caá. ⁴ Queét wā déewā Israel jūimená jumna, Dios ā weh pínah queétdih át ñíwip wut jī. Ded pah áihwā ī jumát pínahdih queétdih át naáwáp wut jī. Moisés jum láa áih yeh iigátjīh queétdih át waáwáp wut jī. Á watatdih Moisésjidih queétdih át jwíih naáwát túutap wut jī. Diosdih ī weñat pínah mūdih queétdih át chājat túutap wut jī. Á

túí chājat pínahdih queétdih wut jī Dios át naáwáp wut jī.* ⁵ Jwī nuowā Abraham, Isaac, Jacob queét biíc peihcannit, jwiít judiowā dih cáac waowā ī jumuchah, jwiít ī jūimená caá. Jesucristobut, ī jūima yoobát át jumap wut jī. Caán Jesucristo Diosjeh muntih jumna, nihát chah maáh ā jumna caá. Yeó jáap jumát pah caandíh jwī túi wēi naóh jīih. Páant tíí ā jumna naáh.

⁶ Páant wā naáwáchah, nin pah ñita nij jenah joi tágaá: “Dios ā naáwátji pah biíc yoobó jwiít Israel ā jūimená dih áihwā pínah át chājcap taga”, ñita nij jenah joi tágaá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Biquína Israel ā jūimená jumna yuhna, Dioíhwā yoobát nihcan caá. ⁷ Nin pah caá: Biquína Israel jūimená Abraham jūimená ī jumuchah yuhna, “Abraham jūimená yoobát nihcan caá”, queétdih Dios ā nij enna caá. Nin pah Dios át nijjíp wut jī: “Obohjeéhtih, ma wūuh Isaac jūimená bácah ma jūimená yoobát ī jumbipna caá”, Dios Abrahamdih át nijjíp wut jī.* ⁸ Páant ā nij naáwáchah joinít, nindih jwī jéihna caá: Abraham jūimená cáac jumna yuhna, Diosdih túi jenah joicán, ā weh nihcan caá. Dios ā nijjítjidih túi jenah joinítjeh tigaá Abraham ā jūimená pohba. ⁹ Nin pah Dios Abrahamdih át nij naáwáp wut jī: “Túttimah bóo jópchi nin dée widhdih muntih wā jwūuh jūuwáchah, majeéh bóli Sara ma wūuhdih mi túuhbipna caá”, át nijjíp wut jī.*

¹⁰ Túttimah, Isaac áa Rebeca waláhnit mit weh jumap wut jī. Queét chénat pah ī íp Isaac jwī nuó át jumap wut jī. ¹¹⁻¹² Í cáac jumát pínah jātih, túini, táicatdih ī chāj jwuhcah, ded pah ī chājatdih jenah joicánjeh, caandíh náahna, údyiboodíh Dios át ñíwip wut jī.

* 9:4 Ex 4.22 * 9:7 Gn 21.12 * 9:9 Gn 18.10

Pánih ñíonit, Rebecadih nin pah át niijíp wut jī: “Weép jeñé ā úuddih ā teo wāhbiḡna caá”, caántdih át niijíp wut jī.* ¹³ Páant ā ñíwatjidih jenah joinít, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī: “ ‘Jacobdih caá wā oyop. Obohjeéhtih, Esaúboodih wā iiná caá’, Dios ā niijná caá”, át niij daacáp tajī.*

¹⁴ Caandih jenah joinít ¿ded pah tigaá jwīta niij? “Ded pah ī chājatdih jenah joicánjeh, ā náahnidihjeh pánih ñíona, Dios yoobópdih ā chājcan caá”, ¿jwīta niij tániit? ¡Pánihcan caá! ¹⁵ Dios Moisésdih nin pah ā niijátjidih jwiítidih náhnat caá náahap: “Det wā náahnitdihjeh wā jīgah en teo wáacbiḡna caá”, Dios ā niijná caá, át niij daacáp tajī.* Ded pah cāac ā chājatdih jenah joicánjeh caandih ñíonit, yoobópdih ā chājna caá. ¹⁶ Jwiít cāacwā jwī náahat pah nihcan, ded pah jwī chājat jībbut nihcan, det ā náahnitdihjeh Dios ā jīgah en teo wáacna caá. ¹⁷ Faraón Egipto baácđih moón ī maáhdih ded pah Dios ā niijátjidih náhnit, “Dios ā chājat yoobópdih ā jumna caá”, jwī niij jéihna caá. Nin pah Faraóndih át niijíp wut jī: “Egipto baácđih moón ī maáh pínahdih meemdih maáh wā waadánap jī, nihatdih wā wēpatdih wā júutat túut niijná. Pánihna, ded pah meemdih wā chājachah ennít, nihát baácđih moón ‘Caánboó chah wēpni caá’, ī niij naóhbiḡna caá”, Dios caandih ā niijíp be, Moisés át niij daacáp tajī.* ¹⁸ Dios det ā náahnitdihjeh ā jīgah enna caá. Obohjeéhtih, det bitadih caanjéh ā jepahat túutcan caá. Pánihna, Dios ded pah ā náahatdihjeh ā jéih chājna caá.

¹⁹ Pánih chājni ā jumuchah ennít, weemdih nin pah ñita niij tágáa: “Dios ā náahnitdihjeh ā jīgah

enechah, jwiítboó caandih yap yohna, jwī bujácán niit. Pánih yap yohna, jwī jéih buujácáh, ¿dépanih tigaá caán jwiítidih ā peéh chājihna?” niij íjnit, weemdih ñita wābh joi tágáa. ²⁰ Nin pah yeebdih wāta niij jepah taga: ¿Yeéb cāacwā oboh jumnit jumna yuhna, Diosdih ñita jūih niit? Ded wáam dahđih ā nawachah, ā naoni dahboó caandih nin pah ā jéih niij jāihcan caá: “¿Dépanih tibeé weemdih nin pah jígohni dah ma nao?” ā jéih niijcán caá. Pánihna, yeéb Diosdih jāihna, caán wáam dah ā jūihñat pah niijná caá ñi chājap.* ²¹ Wáam dah naoni ā náahat pah caán wáam déepjīhjih mñtih dawā mčah jígohni dahnadih ā jéih naona caá. Biquína túini wáam dahnadih naona, biíh oboh jumnidihbut ā jéih naona caá. Pánihna, caán ā nawat dée, Diosbut ā náahat pahjeh jwiítidih ā jéih chājna caá.*

²² Iguípna bejnít pínah ī yéej chājatdih báđi ā íjatdih júutat túut niijná, Dios queéđdih ā peéh chājbiḡna caá. Obohjeéhtih, ā wēpatboodih júutat túut niijná, queéđdih ā peéh chājat pínahdih jenah joiná yuhna, maatápdih ī yéej chājatdih át enah boj jwuhup wut jī. ²³⁻²⁴ Ded pah ā túi jumat, ā wēpatdihbut ā jīgah ennítidih át jéihyanap wut jī. Jwiítidih jātih átát ñíojip taga, caán biícđih jumnit, ā wēpat, ā túyatdihbut jwī bíbohat pínah niijná. Pánihna, jwiít ā ñíonitboó biquína judíowā, bita judíowā nihcannitbut jwī jumna caá. ²⁵ Páant ā yapat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani Oseas nin pah át niij daacáp tajī:

“ Jātih wūhwā nihcannitjidih “Yeéb wūhwā caá”, wā niijbípna caá. Jātih wā oicannitjidihbut “Yeéb wā oinit caá”,* wā niijbípna caá’,

* 9:11-12 Gn 25.12 * 9:13 Mal 1.2-3 * 9:15 Ex 33.19 * 9:17 Ex 9.16 * 9:20 Is 29.16;

45.9 * 9:21 Jer 18.4-6 * 9:25 1P 2.10

Dios ā niijná caá. (Os 2.23)

²⁶ Wīihwā yeéb nihcan caá', ā ni-
ijnítjiboó Dios báadhni weh ī
jumbipna caá", āt niij daacáp
tajī. (Os 1.10)

²⁷⁻²⁸ Jon jātih Isaiásbut Israel ā
juimenádih nin pah āt niij daacáp
tajī:

"Dios cāacwā ī yéej chājatdih búdí
íjnit, waícanjeh queétdih ā
peéh chājbipna caá. Pánihna,
óondih jenah enna jwī
būujácat pah, Israel ā
juimená dawá ī jumuchah
yuhna, det caandih jepah-
nitdihjeh Dios ā táí ubbipna
caá", āt niij daacáp tajī. (Is
10.22-23)

²⁹ Isaiás nin pahbut āt niij daacáp
tajī:

"Jwī Maáh Chah Wēpni, biquína
jwī déewādih ā táí ubcah,
jwiit judíowā jwīta būúd beed
tágaá. Pánihna, Sodoma,
Gomorra tātchidih moondih
peéh chājna, ā yoh beedáat
pahjeh muntih jwiitdihbut
āta yoh beedá tagaá", āt niij
daacáp tajī. (Is 1.9)

Judíowā táini doonádih ī náahcat

³⁰ Nindih táí náhniat caá náahap:
judíowā nihcannit Jesucristodih táí
jenah joinít, ī jepahachah ennit,
"Nit táinit caá", queétdih Dios āt
niij enep taga. Dios biícđih ī táí
jumat pínahdih ī bidcah yuhna,
Dios queétdih āt táí ubup taga.
³¹ Obohjeéhtih, Israel ā juimená
judíowāboó "Jwiit Dios ā wutatdih
jwī chājachah, caán biícđih jwī
táí jumbipna caá", niij jenah joí
bidna yuhna, Moisés ā wutatjidih
jepahíhna yuhna, it jéih būujácap
taga. Pánihna, táinit ī jumíhna
yuhna, ā wutatdih ī jepahcatdih
ennit, "Nit táinit caá", Dios āt
niij encap taga. ³² ¿Dépanih tigaá
táinit jumíhna yuhna, ī būujácan?
"Dioíhwā jumíhna, jwī jenah
joyátjīhjah Moisés ā wutatjidih

jwī jéih jepahna caá", niij jenah
joinít, Diosdih táí jenah joicánjeh,
it jéih būujácap taga. Jesúh táini
doonádih naóhna, nin pah jwīpī
niijná caá: "Jwī tóocni jee dáh
panihni Cristo ā jumna caá", jwīpī
niij naóh bohéna caá. Det jee dáhdih
būug lájnitboó ī tóocni dahdih ipī
íjna caá. Pánihat pah, Cristoíh
doonádih joinít, tóocni jee dáhdih
ī íijat pah caandihbut íjnit, Dios
biícđih ī jéih jumcan niit. ³³ Páant
Dios naáwátđih naóh yapani nin
pah āt niij daacáp tajī:

"Dios nin pah ā niijná caá:
Jerusalén tātchiboó ī tóocat
pínah jee dáh panihnidih
wā jwejna caá. Caandih
tóoc būugnít, ī būug lájni
dahdih cāacwā búdí ī íjbipna
caá. Caandih ī íijat pah caán
tātchidih moón caán jee
dáh panihnidih ī náahcatji
jīb, wā pebhna ī juibícan
niit. Obohjeéhtih, caán jee
dáh panihnidih táí jenah
joinítboó wājeéh jumna, ī táí
wēibipna caá', Dios ā niijná
caá", āt niij daacáp tajī. (Is
28.16)

10

¹ Israel ā juimená wā déewā
iiguipna bejnit pínah ī jumuchah,
búdí wā jīgahna caá. Pánih jīgahnit,
Dios queétdih ā táí ubat pínahdih
náah yacna, búdí wā ubbhna caá.
² Yeebdíh yoobópdih wā naóhna
caá. Queét Dios ā náahat pah búdí
ī chājíhna yuh caá. Obohjeéhtih,
pánih chājíhna yuhna, Dios ded
pah ā chājat tūtatdih yoobópdih
ipī jéihcan caá. ³ Í jenah joyátjīhjah
táini ī chājíhna yuhna, Dios ā náah
yacatdih ī jéih būujácan caá. Pánih
būujácan yuhna, Dios ā teo wáacat
pínahdih ī jenah joicáh, queétdih
"Nit táinit caá", ā niij encan caá.
⁴ Obohjeéhtih, Cristodih táí jenah
joinítboodíh "Nit táinit caá", Dios

ã niij enna caá. Pánihna, Moisés ã wɔtatjidih jwĩ jepahat jĩb túi ɔbnit jwĩ jéih jumcan caá. Obohjeéhtih, Cristoboodih túi jenah joí jepahnit-dihjeh ã túi ɔbna caá.

⁵ Moisésjeh jon jãtĩh nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “Det Dios ã wɔtatdih túi jepahnitdihjeh ã túi ɔbbipna caá”, ãt niijíp tajĩ.*
⁶⁻⁷ Páant ã niij daacáchah yuhna, buu jwáh det Cristodih túi jenah joinitdihjeh “Nit táinit caá”, Dios ã niij enna caá. Cristoĩh doonádih bohéna, nin pah jwĩpĩ niij naóhna caá: Dios ã wahni Cristojeh nin baácboó átát dei juyúp tajĩ. Pánih dei jwinjĩ ã jumachah, nin pah ñi niij jenah joicá bojoó: “Jeáboó púuh laab béjnit, Cristodih ɔb dei jüóhni pínahdih jwĩ náahna caá. Wunnitjĩ caolih pebhboó dei bejnit, Cristodih boat táutnit, caandih jwáub ɔb púuh laáb jüóhni pínahdih jwĩ náahna caá, jwiútdih ã túi ɔbat pínah niijná”, ñi niij jenah joicá bojoó. ⁸ Dios naáwát dih naóh yapaniji nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “¿Dépanih tigaá Dios naáwát dih ñi bid? Caandih jéihnit, ñitát bohé tagaá”, ãt niij daacáp tajĩ.* Pánihna, caán jwĩ bohéni naáwát Cristodih ã túi jenah joyát táutna caá. ⁹ Pánih bohéna, nin pah jwĩpĩ niij naóhna caá: Det Dios biicdih túi jumihna, “Jesús wã maáh caá”, niij naóhnit, “Dios caán wannijidih ãt jwáub boonanap jĩ”, ã niij jenah joyóchah, Dios queét iiguipna bejnit déejidih ã túi ɔbbipna caá. ¹⁰ Jesús dih jwĩ túi jenah joí jepahachah, Dios jwiútdih “Nit táinit caá”, ã niij enna caá. Pánihna, “Jesús wanniji jwáub boo pud jüóhni jumna, nihat cáacwã ã maáh ã jumna caá”, bitadih jwĩ niij naáwáchah, ã túi ɔbnit jwĩ jumna caá.

¹¹ Dios naáwát dih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “Det

Diosdih túi jenah joinit, ‘Páant ã niiját pah biic yoobó ã yapbipna caá’, niij jenah joinit, tíccanjeh ã túi wëibipna caá”, ãt niij daacáp tajĩ.*

¹² Dios nihat cáacwã yoobó ã maáh jumna, det caandih ɔbbhntidih táini ã chãjipna caá. Judíowãdih, judíowã nihcannitdihbɔt biic yoobó ã túi teo wáacipna caá.

¹³ Dios naáwát dih biih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “ ‘Wã yéejatdih yohnit, weemdih ma túi ɔbuú’, det jwĩ maáhdih niij ɔbbhntidih ã túi ɔbbipna caá”, ãt niij daacáp tajĩ.* ¹⁴ Obohjeéhtih, det Cristoĩh doonádih joicánnitboó caandih ã jéih ɔbbhcan caá. Pánihna, ã naáwát dih naóhnit wihcah, caán doonádih joicánnit, caandih ãta jéih jepahcan tagaá. ¹⁵ ã naáwát dih naóhnit pínahdih Dios ã wahcah, det ãih táini doonádih naóhnit ãta wihcan tagaá. Dios naáwát dih biih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “Táini doonádih naóhnit ã jüúwáchah, jwĩ túi wëina caá”, ãt niij daacáp tajĩ.*

¹⁶ Páant ã daacátji ã jumachah yuhna, Israel jumená dawá caán táini doonádih ãt joíhcap jĩ. Páant ã joíhcat pah Isaías Diosdih ɔbbhna, nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “Maá, ma naáwát dih queétdih jwĩ naóh yapanachah yuhna, dawá ã joíhcap be”, ãt niij daacáp tajĩ.* ¹⁷ Cristoĩh táini doonádih joyát caá náahap, caandih túi jenah joinit, cáacwã ã jepahat pínah niijná. ¹⁸ Nin pah yeebdih wã niij ɔbbh joiná caá: “¿Israel jumená caán doonádih ãt joijican taniit?” ñi jenah joyóchah. Caandih yoobópdih ãt joijĩ ta yuh caá. Páant ã joyátjidih tigaá Dios naáwát dih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

“Dioĩh doonádih nihat pebhboó ãt naóh peetép wɔt jĩ. Pánihna, nihat baác dih moón caandih

* 10:5 Lv 18.5 * 10:8 Dt 30.12-14 * 10:11 Is 28.16 * 10:13 Jl 2.32 * 10:15 Is 52.7

* 10:16 Is 53.1

It joyóp wut jĩ”, át niij daacáp tajĩ. (Sal 19.4)

¹⁹ Pániñ jéihnit, nin pah wā jwúb niij úbh joiná caá páant muntih: ¿Caán doonádih Israel jaimená joiná, it táí beh joiijcan ta níit? ñi jenah joyóchah. It táí beh joiij ta yuh caá. Nin pah Moisés ā niij daacátjidih yeebdíh wā jwíih náhniabipna caá:

“Nin pah Dios Israel jaimenádh ā niij naóhna caá: ‘Jenah joicánnit, yeejépwā caá’, ñi niij ennitdih wíihwā pínah wā chājipna caá. Páant wā chājachah, yeebboó jepchá tabnit, queétdih búdí ñi ijbipna caá’, ā niijná caá”, Moisés át niij daacáp tajĩ. (Dt 32.21)

²⁰ Isaíasbut úumcanjeh, nin pah át niij daacáp tajĩ:

“Nin pah Dios ā niijná caá: ‘Weemdíh bidcannitboó ĩ jwááap be. Weemdíh úbhcanitdih ded pah wā jumátdih wā jéihyanap be’, Israel jaimená nihcannitdih Dios ā niijná caá”, Isaías át niij daacáp tajĩ. (Is 65.1)

²¹ Israel jaimenáboodíh, nin pah Isaías át jwúb niij daacáp tajĩ:

“Nin pah Dios ā niijná caá: ‘Queét weemdíh náahcan, yap yohnit ĩ jumna caá. Obohjeéhtih, ĩ túut nuumát pínahdih náah yacnit, maatápdih “Wíihwā ñi jumúú”, queétdih wā niijíp yuh be’, Dios ā niijná caá”, Isaías át niij daacáp tajĩ. (Is 65.2)

11

Israel ā jaimená daocánnitdih Dios ā táí ubat

¹ ¿Israel ā jaimená Dios ā ñíonitjidih bũú láa āta yoh taniit? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Nihcan caá!

Queétdih ā yohcan beé. Weembát Israel ā jaima, Abraham jaimená ĩ jaima náahji mun tigaá. Benjamín ā jaimená jumni poómpdih bóo caá.*

² Bííhmah Israel ā jaimenádh Dios ā ñíonitji ĩ jumachah, queétdih át yohcap jĩ. Dios naáwátdih naóh yapani Elíasji Israel ā jaimená ĩ yéej chājatjidih Diosdih át naóh yacap jĩ. ¿Caán ā naóh yac daacátjidih yeebboó ñi jéihcan níit? Nin pah át niij daacáp tajĩ: ³ “Maá, ma naáwátdih naóh yapanitdih dawá it mao yohop be. Meemdíh wēina, nuñúpdih jwĩ mao cáo wúhat jeé poómpnadihbut it boto mao yoh beedánap wut be. Ma naáwátdih naóh yapanit bíicdih jumni weemjéh caá wā judhdup. Páant wā jumátdih doonádih joiná, weemdíhbut ĩ mawíhna caá”, át niij daacáp tajĩ.* ⁴ Páant ā niijíchah joinit, Diosboó Elíasdih nin pah át niij jepahap wut jĩ: “Meém bíicjeh pohba nihcan caá. Páantjeh wíih cáacwā siete mil pohba ĩ jumna caá. Queétdih weémboó wā táí wapap be. Páant wā wapachah, bita ĩ pāpni Baal wūt jumnidih queét ĩ wēi úbhcan caá. Páant dawá ĩ jumátdih jéihnit, ma úumca bojóó”, Dios Elíasdih át niijíp wut jĩ.* ⁵ Elías jum láa, daocánnit Diosdih táí wēinit ĩ jumátdih pah muntih, bũubut daocánnit Israel ā jaimenádh Dios búdí oina, jĩgah ennit, áihwā pínah át níwip taga. ⁶ Pániñ ñíonit, “Ñi táí chājat jíb yeebdíh wā ñíona caá”, át niijcáp jĩ. ĩ táí chājat jíb ā teo wáacna, oinit, jĩgah enat yoobát āta nihcan tagaá.

⁷ Páant niijnít, ¿ded pah tigaá ā jum? Nin pah caá: “Nit wíihwā caá”, Dios queétdih ā niiját pínahdih Israel ā jaimená búdí ĩ náahachah yuhna, páant át niijcáp wut jĩ. Obohjeéhtih, áihwā ĩ jumátdih pínah niijná, daocánnitdihjeh Dios át níwip wut

* 11:1 Fil 3.5 * 11:3 1R 19.10,14 * 11:4 1R 19.18

jĩ. Bitá ã ñiocannitboó caandih chah yap yohnit it jumap wat jĩ. ⁸ Páant ã yapatdih Dios naáwátdih naóh yapanin nin pah it niij daacáp tajĩ:

“Caandih náahcannitdih Dios ãonit panihnit át chãjap be. Páant ã chãjachah, ded pah ã wẽpatdih ã jútuchah yuhna, ĩpĩ beh encan caá. ã naáwátdih joiná yuhna, ĩpĩ beh joicán caá. Páantjeh tigaá buubut queét ĩ jumap”, it niij daacáp tajĩ. (*Dt 29.4; Is 29.10*)

⁹ Maáh David nin pah caandihjeh mantih át niij daacáp tajĩ:

“Queét Israel ã jumená búdí jeémátdih, dawá bií déedihbut bíbohnit, wẽina, ‘Jwiútdih Dios ã túi wẽi enna caá’, niij jenah joinit, ded pah yéej chãjnit ĩ jumatdih ĩ jéihcan caá. Páant ĩ jumachah ennit, queétdih ma peéh chãjaá.

¹⁰ Pánih peéh chãjna, queétdih jéih encannit panihnit ma chãjaá. Ma peéh chãjnit pínahjeh jumna, búdí jĩgah naáh jumnit ĩ jumna naáh”, át niij daacáp tajĩ. (*Sal 69.22-23*)

Judíowã nihcannitdih Dios ã túi ubat

¹¹ Páant niijnit, nin pah wã jwúub úbh joiná caá: Israel ã jumená, Cristodih ĩ náahcah ennit, ¿Dios queétdih yohat yoobát taniit? ñi jenah joyóchah. Queétdih páant bóo pohba ã chãjcan niit. Páant ã yohcan yuhna, queét Cristodih ĩ náahcah, buu judíowã nihcannitboodih Dios ã túi ubbipna caá. Judíowãboó ĩ jepchá tubat pínah niijná, judíowã nihcannitdih Dios áihwã pínah ã chãjna caá.

¹² Judíowã Cristodih náahcan, ĩ yap yohat jíb, buu láa nihat baácdih moondih dawá túi ubnit, Dios queétdih ã túi chãj wãhna caá.

Pánihna, judíowã yap yohnit ĩ jumachah, bitadih Dios túi chãjna, queét judíowã Cristodih ĩ jepahachah bácah, bitadih chah túini pohba ã chãj wãhbipna caá.

¹³ Páant niijná, yeéb judíowã nihcannitdih wã naóhna caá. Yeebdih caá Cristo weemdih ã bohéat túutap. Pánih yeebdih bohéna, oboh nih bohéna wã chãjcan caá. ¹⁴ Páant wã déewádh wãpĩ niij naóhna caá, Dios ã túi ubnit ñi jumatdih ĩ jéihyat pínah niijná. Pánih jéihnit, ĩjna, túut nuumnit, queétdih Cristodih ĩ náahachah ennit, Dios queétdihbut ã túi ubbipna caá. ¹⁵ Judíowãdih Dios ã cádah jwuhachah, nihat baácdih moón judíowã nihcannitboó túini doonádh joinit, Cristodih ĩ jepahna caá. Páant ĩ jepahachah ennit, queétdih ãjééh ã túi jumat túutna caá. Queét judíowãboodih áihwã pínah ã chãjachah bácah, nihat baácdih moondih túini yoobát ã jumat túutbipna caá. Áihwã ĩ jumachah, chah dawá Cristodih jepahnit iiguipna bejnit déejdih Dios ã túi ubbipna caá. ¹⁶ Nin pah caá ã jumap: Cáacwã ĩ jwíh chãjni pan dahdih Diosdih ĩ wuhachah, “Nin túini caá”, ã niij enbipna caá. Pánih caanbitdih ennit, nihat jedhndihbut biíc yoobó “Nin túini caá” ã niij enbipna caá. Pánihat pah mantih, máa náat túini ã jumachah, áih cácanabut túini ã jumna caá. Páant niijná, nin pah wã niij naóhna caá: Jwí nuo Abrahamji Diosdih ã túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios caandih ã niij enat pahjeh, ã jumenábut caandih ĩ túi jenah joyóchah, “Nit túinit caá”, queétdihbut ã niij enbipna caá.

¹⁷ Biquína judíowã olivo nah Dios ã bóod yohni cácana panihnit ĩ jumachah, yeéb judíowã nihcannitboodih ã bóod yohopjidih ã jwúub duujnit panihnit ñi jumna caá. Yeéb jiadh bóo olivo cácana panihnit ñi jumachah yuhna, momni olivo nah panihnidih át jwúub duujúp

wut jī. Páant niijná, nin pah wā niij naóhna caá: Judíowā ī jumupjidih yeéb judíowā nihcannitdih Dios át jwúub túut nuúm jwejep wut jī. Pánih duujnit panihnit űi jumuchah, judíowādih Dios ā túi teo wáacat pah, buu yeebdíhbut ā túi teo wáacna caá. ¹⁸ Páant yeebdíh ā űiwichah jéihnit, “Jwiitboó judíowādih chah táinit caá”, űi niij jenah joicá bojoó. Nindih űi túi náhninaá: Ded máa cācana āih náatdih āpi teo wáacan caá. Obohjeéhtih, āih náat caá caán cācanadih ā túi teo wáacap. Páant ā nihát pah, jwiit judíowādihjeh Dios jwíh űíona, máa náat panihnit jwí jumna caá. Pánih űíona, jwí dée pínah Cristodih át űiwip wut jī, yeebdíhbut ā túi ubat pínah niijná. Pánihna, “Jwiitboó judíowādih chah táinit caá”, űi niij jenah joicá bojoó.

¹⁹ Yeéb judíowā nihcannit nin pah űita niij tágaá: “Biquína máa cācanadih ī bóod yohat pahjeh Dios biquína judíowādih át yohop wut jī, jwiitboó āihwā jwí jumat pínah niijná”, űita niij tágaá. ²⁰ Páant űi niiját yoobópdihi tigaá. Obohjeéhtih, queét Cristodih ī túi jenah joicátji jíb Dios queédih át cádah jwahup taga. Cristodih űi túi jenah joyát jibjeh āihwā pínah yeebdíh át űiwip taga. “Jwiit judíowādih chah táinit caá”, űi niij jenah joyóchah, ā táican caá. Yeebbút űi túi chāja chaáh, queét judíowā ī cádahat pah “caandíh űi cádahná” niijná.

²¹ Jwíh jumni cācana panihnit judíowā Cristodih ī jepahcat jíb, Dios yohna, yeéb ā jwúub túut nuumni cācana panihnit, caandíh űi cádahachah ennit, yeebdíhbut biic yoobó ā yohbipna caá. ²² Dios yeebdíh ded pah ā túi chājatdih űi túi náhninaá. űum náah jumni caandíh jepahcannitdih ā peéh chājat pínahdihbut búdí jenah joyát caá náahap. Yeébbó caandíh űi túi jenah joí cádahachah, yeebdíh ā

túi chājbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh űi cádahachah, yeebdíhbut Dios ā yohbipna caá. ²³ Queét jepahcannit judíowā túut nuumnit, caandíh ī jepahachah, caán ā bóod yohni cācana panihni ī jumuchah yuhna, queédih ā jwúub duujbípna caá, ā űíonit biicdih ī jwúub jumat pínah niijná. Diosdih dedé buwat wihchah, ā yohnijidih ā jéih jwúub duujná caá. ²⁴ Pánihna, yeéb judíowā nihcannit jiadih bóo olivo cācana panihnit űi jumuchah yuhna, momni olivo nahdih duuját pah, Dios yeebdíh āihwā pínah át chājap wut jī. Yeebdíh pánih chājni jumna, judíowāboó ā jwíh űíonit ī jumuchah, momni olivo nah yoobát panihnidih queét ā yohnitjiboodíh ā jwúub duuját pínahdih Dios ā buwacan caá.

Dios judíowādih ā túi ubat

²⁵ Yeéb wā déewā panihnit, “Dios jwiit judíowā nihcannitdih chah ā wēi enna caá”, űi niij jenah joicát pínah niijná, buu yeebdíh cāacwā ī jéihca naáhdih wā naóhbipna caá. Nin pah ā jumna caá: Buu jwah dawá judíowā Diosdih ī jepah jwahcan caá. Dios ā űíonit judíowā nihcannitdih āihwā ā chājat túttimah, judíowā jwah jwúub túut nuumnit, caandíh ī jepahbipna caá, buca. ²⁶ Páant ī jepahachah, queét nihát iiguipna bejnit déejidih Dios ā túi ubbipna caá. Páant ā yapat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah it niij daacáp tajī:

“Jerusalén tútchimant jūóhni judíowādih ā túi ubbipna caá. Pánih jūóhniiboó queét Jacob ā jūimená Diosdih ī náahcatjidih ā túut nuumbípna caá. (Is 59.20)

²⁷ Páant ā túut nuumúchah, ‘ī yéejatdih wā yohbipna caá. Pánih yohnit, wā niijátji pahjeh queédih wíhwā wā chājbipna caá’, Dios ā niijná

caá”, ìt niíj daacáp tajī. (*Jer 31.33-34*)

²⁸ Judíowā ī ñowādhī ā ñionitji ī jumuchah, Dios queétdih bádí ā oyatji pahjeh mantih, bũ jumnitdihbut biíc yoobó ā oina caá. Obohjeéhtih, páant ā oinit ī jumuchah yuhna, Cristoíh doonádih joíhcan, Diosdih eníhcannit ī jumna caá. Páant ī eníhcat jīb, bũ jwuh yeéb judíowā nihcannitboó Cristoíh doonádih joinít, ñi jepahna caá. Obohjeéhtih, judíowā Diosdih ī eníhcah yuhna, Dios páantjeh queétdih ā oina caá. ²⁹ Pánih oina, ī ñowādhī Dios ā niijátji pah ī juménádihbut ñionit, ā oi cádahcan niít. ³⁰ Yeebboó jātih Diosdih yap yohnit ñi jumuchah yuhna, judíowā ī yap yohochah ennit, bũ jwuh yeebdíh jīgah ennit, Dios āt túi ubup taga. ³¹ Yeebdíh ā jīgah en teo wáacatdih enna yuhna, queétdih páantjeh yap yohnit ī jumna caá. Pánih yap yohnit ī jumuchah, Dios yeebdíh ā jīgah enat pahjeh queétdihbut biíc yoobó ā teo wáacipna caá. ³² Nin pah caá: “Nihat cáacwā tubit yap yohnit ī jumuchah, queét nihatdih jīgah ennit wā teo wáacipna caá”, Dios ā niijná caá.

³³ ¡Choo! ¡Dios wēpni niít! Nihat túi jéih beedáni yoobát caá ā yoób jumup. Páant ā jumuchah, ā jenah joyátdih, ā chājatdihbut jwiít cáacwāboó jwī túi jéih beedácan caá.* ³⁴ Nin pah Dios naáwátdih naóh yapanit ìt niíj daacáp tajī: “Dios jwī maáh ā jenah joyátdih det ī jéihcan caá. Pánih jéihcannit jumna, det caandíh ‘Nin pah ma chājaá’, ī jéih niijcán caá.* ³⁵ Det Diosdih biíh pah bóodih ī wūhat túttimah, ‘Caán weemdíh ā jīb bũdána caá’, ī jéih niijcán caá”, ìt niíj daacáp tajī.* ³⁶ Dios nihatdih chājni ā jumna caá. Pánih jumna, nihat ā chājni āih míic

ā jumuchah, nihatdih ā wēpatjīh páantjeh ā jumat túutna caá. Páant ā jumuchah, yeó jáap jumat pah caandíh jwī wēi naóh jīh. Páant tíi ā jumna nah.*

12

Dioíhwādhī túini chājat caá náahap

¹ Dios jwiútdih bádí ā oyatdih náhninit, ded pah ā chājatdihbut jenah joiná, nin pah ñi chājat pínahdih yeebdíh bádí wā náah yacna caá: Túini oveja wūúhdih ī mao cáo wūhat pah, yeebjéh Diosdih ñi míic wūhúú, ā náahatdihjeh ñi chājat túut niijná. Páant tigaá náahap jwiútdih, Diosdih jwī túi weñaat túut niijná. ² Pánih chājnit, Diosdih jéihcannit ī jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. Yeejép ī chājat pah biíc yoobó ñi chājca bojoó. Ñi jenah joyátdih túut ñum béjna, táinidih chājnit ñi jumipna caá. Pánih túut ñumná, Dios yeebdíh ded pah ā náah yacatdih ñi jéihbipna caá. Á náah yacat túini jumna, yoobópdihbut ā jumna caá. Caán ā náah yacat pah chājna, Diosdih ñi túi weñabipna caá.

³ Bádí oinit, Dios weemdíh ā ñiwp jī, cáacwādhī wā bohéat pínah niijná. Pánih bohéni jumna, nihat yeebdíh nindih wā naóhna caá: “Weém túi jéihni yoobát caá”, ñi niíj jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Jesúsdihtíi jenah joinít jumna, “Dios weemdíh ā teo wáacat pah bóojeh tigaá wā jéih chājap”, niíj jenah joyát caá náahap. ⁴⁻⁵ Jwiít nihat Cristoíhwā míic jumna, āih bácah panihni jwī jumna caá. Pánih jumna, mácah tewatna Dios jwiútdih āt wūhap taga. Nin pah ā jumna caá: Jwīh bácahdih téihyana, jítchana, quíibna, dawá ā jumna caá. Pánihna, biíc bácahjeh jumna yuhna, mácah tewatna ā jumna

* **11:33** Is 55.8-9 * **11:34** Job 15.8; Is 40.13; Jer 23.18; 1Co 2.16 * **11:35** Job 41.11 * **11:36** 1Co 8.6; Ef 4.6; Col 1.16

caá. Páant jwíih bácah ā jumat pah, jwiit Cristoíh bácah panihni jwí jumachah, mácah tawatna jwiitdih ā wāhna caá, jwí túi múic teo wáacat pínah niijná.*

⁶ Dios jwiit nihatdih ā teo wáacachah, mácah tawatnadih āt wūhup taga, ā wēpatjīh jwí chājat pínah niijná. Biquína jwiitdih Dios naáwátidih naóh yapanit pínahdih āt níwip taga. Páant ā ñionit jumna, Cristodih ī túi jenah joyát pah bóo bitadilhbut ī túi naóh yapana naáh. ⁷ Biíhboodih cáacwāidih teo wáacni pínahdih Dios āt níwip taga. Páant ā ñioni jumna, Dios ā wēpatjīh bitadilh ā túi teo wáaca naáh. Bitadilh Dios naáwátidih bohēni pínah jumna, caandih ā túi bohēna naáh. ⁸ Biíhboó bitadilh weñani pínah jumna, queétdih ā túi weñana naáh. Biíhboó, moh yéejnitdih bií déedih túi wāhni pínah jumna, táini caolih jumnit, ā wēi wāhna naáh. Bitaboó maáta pínah jumna, túi jenah joinitjeh ī watu naáh. Biíhboó jīgah en teo wáacni pínah jumna, ā túi wēi teo wáaca naáh. Pánihna, mácah jéihnit ñi jumat yoobó yeéb Cristoíhwā túi múic teo wáacat caá náahap.*

Cristoíhwāidih ded pah chājat caá náahap

⁹ Nin pah caá yeéb Cristoíhwāidih jumat náahap: Bitadilh túi oyat caá náahap. Yeejépdih en iinít, táiniboodih chājat pínahdih búdí ñi bidíi. ¹⁰ Ñi úudwā yoobátidih ñi oyat pah Cristoíhwā ñijeéh jumnitdih biíc yoobó ñi oyoó. Ñijeéh jumnitdih ñi túi múic wáyaá.

¹¹ Dios ā watat pah chājna, yabhcanjeh, ñi túi wēi jepahaá.

¹² Dios yeebdih ā pebhna ā ub bejat pínahdih jéihna, túi wēi páñat caá náahap. Yeejép yapna yuhna, biíc yoobó Cristodih cádahcat caá

náahap. Diosdih ñi túi wūbh cádahca bojoó.

¹³ Jesúíhwā moh yéejnitdih ñi túi teo wáaca. Bitá ñi pebh ī juibínachah, queétdih ñi wēi jwāáá.*

¹⁴ Det yeebdih yeejép ī chājachah, “Yeejép ī yap dáhwa naáh”, ñi-ijcánjeh, “Í túi yapa naáh”, ñi niiji.*

¹⁵ Det wēinitjééh jumna, yeebbát ñi weñeé. Jīgahnit ī jumachah, ijeéh ñi jīgah wáaca.

¹⁶ Biícdih ñi túi jumúú. “Weém chah táini caá”, niij jenah joicánjeh, oboh jumnit biícdih ñi túi jumúú. “Weémboó túi jéih beedáni caá”, ñi niij jenah joicá bojoó.*

¹⁷ Bitá yeebdih yeejép ī chājachah yuhna, queétdih yeejép chāj jwáubaca bojoó. Táinijeh ñi chājaá, “Nin ā túi chājna caá”, nihat ī niij jéihyat pínah niijná. ¹⁸ Yeéb ñi déewāidih túi chājat pínahdih búdí ñi bidíi, biícdih túi jumat táut niijná. ¹⁹ Yeéb, wā oinitá, bitá yeebdih yeejép ī chājatji jīb, ñi jwáub peéh chājca bojoó. Í yéej chājatji jīb, Diosboó iijnit, queétdih ā peéh chājbiipna caá. Páant ā chājat pínahdih jenah joinit, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī: “Weémboó cáacwā ī yéej chājat jīb yoobópdih wā peéh chājbiipna caá”, jwí Maáh ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī.*

²⁰ Páant ā jumachah, yeébbóó nin pah ñi chājaá: Yeebdih en jūihni ā nuugúp wunuchah ennit, ā jeémát pínahdih ñi wāhúú. Á taca jootóchah ennit, ā babhbat pínahdihbut ñi wāhúú. Páant caandih ñi túi chājachah enna, búdí ā tíicbiipna caá.* ²¹ Bitá yeebdih yeejép ī chājachah, queétdih biíc yoobó yéej chāj jwáubacan, táinijeh ñi chājaá.

13

Ñi maátadilh jepahat caá náahap

* 12:4-5 1Co 12.12 * 12:8 1Co 12.4-11 * 12:13 He 13.2; 1P 4.9 * 12:14 Mt 5.44; Lc 6.28
* 12:16 Pr 3.7 * 12:19 Dt 32.35 * 12:20 Pr 25.21-22

¹ Nihat maátadih Diosjeh tigaá ï maáh jumat pínahdih át ñíwip taga. Páant ã maáh waadánit ï jumuchah, queét yeebdíh ï wutuchah, ñi túi jepahaá. ² Det jwí maátadih jepahcannit, Dios ã ñíonitdih yap yohna caá ï chãjap. Páant ï yap yohatji jíib queétdih peéh chãjat ã jumbipna caá. ³ Det túi chãjnit ï maátadih ïpí úumcan caá. Obohjeéhtih, yeejép chãjnitboó ï maáta ï peéh chãjat pínahdih ïpí úumna caá. Ñi maátadih úumcat túut niijná, táinidihjeh ñi chãjaá. Páant ñi túi chãjachah ennit, “Ma túi chãjna beé”, maátaboó yeebdíh ï niijbipna caá. ⁴ Dios yeebdíh teo wáacat túut niijná, ñi maátadih ã wutna caá, ñi túi jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, ñi túi chãjcah, yeebdíh ï peéh chãjat pínah niijná, Dios queétdih át ñíwip taga. Páant yeejép chãjnit jumna, queétdih úumat caá náahap. ⁵ Peéh chãjat náahcan, ñi maátadih túi jepahat caá náahap. “Páant wã chãjachah, ã túibipna caá”, niij jenah joiná, túi jepahnit, táinijeh chãjat caá náahap. ⁶ Ñi maátadih caán tewatdih Dios át wãhup taga. Páant ï túi tewechah ennit, yeebboó ï tewat jíib ñipí jíib chãjna caá.

⁷ Ded pah yeebdíh ï jíib chãjat túutuchah, túi jepahnit, ñi jíib chãjaá. Maáta ï tewat jíibbut, túi jíib chãjnit, queétdih túi wëi naáwát caá náahap.*

Míc oyat caá náahap

⁸ Bitadih ñi jíib buudáátdih waicanjeh ñi jíib chãj beedánaá. Obohjeéhtih, ñi túi míc oi cádahca bojoó. Det bitadih oina, Dios ã wutatdih ã túi jepahna caá. ⁹ ã wutat nin pah caá ã niijíp: “Bíih áajíh ñi yéej chãjca bojoó. Cãacwãdih ñi mao yohca bojoó. Ñi nuumcá bojoó. Bitaih bíi déedih ñi en ñinahca bojoó”, ã niij wutna caá.

“Meemjéh ma míc oyat pahjeh mântih, bitadihbut ma oyoó”, ã niij wutatdih jepahna, Dios nihat bíih ã wutatdihbut jwí túi jepah beedána caá.* ¹⁰ Bitadih oina, queétdih jwí yéej chãjcan níit. Pánihna, queétdih oina, Dios ã wutatdih túi jepah beedána caá jwí chãjap.

¹¹ Ëonit panihnit ñi jumca bojoó. Nin baáboó ded pah ã yapatdih túi jenah joinit ñi jumúú. Jesús ã jwúub dei júúwát pínahdih náhninit, ñi túi páñaá. Caandíh jwíh jepahna, “Jwiítdih ubudih ã jwúub dei júúhbirna caá”, jwí niij jenah joyóp jí. Obohjeéhtih, buú ã jwúub dei júúwát pínah bahnijeh caá ã judhdup. Páant bahnijeh ã judhduchah, jwiítdih túi jenah joyát caá náahap. ¹² Jesús ã jwúub dei júúwáchah, chei panhipboó yeejép ï chãjat waicanjeh ã buudbipna caá. Jesús ã jwúub dei júúwát pínah bahnijeh ã judhdaditdh jéihnit, yeejép chãjatdih cádahnit, Jesús ã yeh iiguíp panhipboó jumna, táinijeh chãjat caá náahap. ¹³ Jwiít mícjeh túi chãjat caá náahap. Wëi babh máihñat, íi náah chãjatdihbut jwí bidcat dée caá. Míc jühnit, míc jepchá tabnitbut jwí jumca boj jíih. ¹⁴ Pánihna, yeejép ñi ñinahatdih cádahnit, jwí Maáh Jesucristo ã teo wáacatjíh táinidihjeh ñi chãjaá.*

14

Bitadih yeejép jenah joicát

¹ Jesúsdih jáap jepahnit pah, ã naáwátdih túi jéih jwuhcannitdih ñi túi míc pej jumúú. Ì túi jéih jwuhcah ennit, “Meém jéihcanniabeh caá”, ñi míc niij íjaca bojoó. ² “Weém nihat nuúpwãdih wã jeéméchah ã táina caá”, biquína ï niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, bitaboó, Jesúsíh doonádh túi jéih jwuhcannit, nuúpwãdih jeémpanjeh, pácahinadihjeh ï

* **13:7** Mt 22:21; Mr 12:17; Lc 20:25

* **13:9** Ex 20.13-15,17; Dt 5.17-19,21; Lv 19.18

* **13:14**

jeémpna caá. ³ Det nihatih jeémpnit, pácahinadihjih jeémpnitboodih “Meém oboh jumni caá”, í níj jenah joicá bojo naáh. Pácahinadihjih jeémpnitbut nihatih jeémpnitboodih “Yeejép chājna caá ma chājap”, í níj jenah joicá bojo naáh. Det Jesúsdih jepahnit nihatih jeémpnit í jumuchah yuhna, “Nit wíhwā caá”, Dios queétdih ā níj ná caá. Āihwā í jumuchah ennit, ññáp wā dih jeémpcannitboó queétdih yeejép í níj jenah joicá bojo naáh. ⁴ Ded Jesúsdih jepahni Diosdih teo wāhni panihni caá ā jumap. Páant āih ā jumuchah, yeéboó caandih ñi jéih naóh yaccan caá. Ded pah caán ā chājatdih ennit, ā maáhjih “Ma túi chājna beé. Ma túi chājcan beé”, ā jéih níj ná caá. Pánihna, Jesúh ā jumuchah, āihdih túi teo wáacna, “Meém yeejép chājni caá”, caandih Jesús ā níj naóh yaccan níit.

⁵ “Diosdih jwí weñat pínah nin yeó jáapjeh caá. Bíih yeó jáap jwí tewat pínah ā jumna caá”, biquína í níj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, bitaboó yeó jáap jummat pah biíc yoobó Diosdih í wēina caá. Queét biíc yoobó chājcannit jumna yuhna, nihah nin pah í níj jenah joyó naáh: “Jesús ā náah yacat pahjih wā chājna caá”, í níj jenah joyó naáh. ⁶ Det “Nin yeó jáapdih Diosdih jwípí wēina caá”, níj jenah joinít, jwí maáhdih jepahna caá í chājap. Bitá “Yeó jáap jummat pah Diosdih jwípí wēina caá”, níj jenah joinít, queétdih jwí maáhdih jepahna caá í chājap. Det déepdih jeémpnit, Diosdih “Túina caá, Paá”, níj jeémpna, Diosdih í wēina caá. Bitaboó Diosdih weñat túut níj ná, déepdih jeémpcannit, Diosdih “Túina caá, Paá”, biíc yoobó í níj wēi naóhna caá.*

⁷⁻⁸ Jwiít nihah Cristoíhwā jumna, jwí náahatihjih jwí jéih chājcan

caá. Báadh jwuhna, jwí maáhdih jwí jepahna caá. Wunnabut jwí maáíhwā jwí jumna caá. Nin baácboó jum jwuhna, caandih weñaat caá náahap. Jwí wunat pínah jātihbit, āihwā jumna, caandih páantjeh biíc yoobó weñaat caá náahap. Pánihna, jwí báahdachah, jwí wunuchahbut, páantjeh Cristoíhwā jwí jumna caá. ⁹ Báadhndih, wunnitjidihbut, jwí Maáh jummat túut níj ná, Cristo wunniji át jwáub boo pud jūwáp wut jī.

¹⁰ Nihat āihwā jumna yuhna, ¿Dépanih tigaá ñi déewā panihnit Jesúsdih jáap jepahnit í jumuchah, “Dios meemdih ā peéh chāja naáh”, ñi níj naóh? ¿Dépanih tigaá ñi déedih oboh jumni pah ñi en? Diosboó ded pah jwí chājatdih jéih beedáni ā jummatdih túi náhnat caá náahap. Ā jumapboó jwí juibí ñuhuchah, biquína jummat pah ded pah jwí chājatjidih ā uúbh joyóchah, jwiít nihatih jepahat ā náahbipna caá. Páant ā uúbh joyát pínahdih náhnit, ñi dée panihndih “Yeejép caá”, ñi níj cá bojó.* ¹¹ Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajī:

“Nin pah jwí Maáh ā níj ná caá: ‘Weém báadhni wā jumuchah, yoobópdih wā níj át biíc yoobó ā yapbipna caá: Nihat wā pebh bódicha caj yoh ñajnit, ‘Meém téini, wēpni caá’, weemdih í níj, wēi naóhbipna caá’, ā níj ná caá’, át níj daacáp tajī. (Is 45.23)

¹² Pánihna, Dios pehbboó jwí juibí ñuhuchah, nihah jwí chājatjidih “¿Dépanih tigaá páant ma chāj?” jwiít dīh ā níj uúbh joyóchah, jepahat ā náahbipna caá.

Ñi déedih buugát dée pah chājcat

13 Jwī dée panihnidih “Yeejép caá”, niij naóhcanjeh, nin pahbut niij jengah joyát caá náahap: “Jwiít Jesúihwā jwī tóoc buugát panihat pah, numah yéej chāj waóhca boj jíih”, niij jengah joyát caá náahap. 14 Weém jwī Maáh Jesúih jumna, nin wā naáwát pínahdih wā túi jéihna caá: Weémboó nihat jeémátdih wā jeéméchah, ā túina caá. Pánihna, dedé wā jeémát jíib, weemdih peéh chājat ā wihcan caá. Obohjeéhtih, biihboó “Nin jeémátdih jeémpna, yeejép wā chājna caá”, niij jengah joi jeémpnidih peéh chājat ā jumbipna caá. 15 Yeéb ñi jeéméchah ennít, ñi déebut en yac jeémpna, “Weém Jesúsdi h wā yap yohna beé”, niij jengah joinít, búdí āta jengah joi tágaá. Pánih chāj jútna, caandih ma túi oican caá. Ñi déedihbut Cristo ā wan wáhatdih jéihnit, caán jeémátdih jeémp jútcat caá náahap, “Cristodih ā cádahná”, niijná. 16 “Nin pah wā chājachah, ā túina caá”, yeéb ñi niij jengah joyóchah yuhna, “Páant ā chājachah, ā túican caá”, bita yeebdih íta niij tágaá. Páant í niiját pínahdih náahcan, “Páant wā chājat ā túyuchah yuhna, wā chājcan niít, Jesúihwādi h yeejép dooná ā wihcat pínah niijná”, ñi niij jengah joyoó. 17 Pánih jengah joinít, nindihbut túi jengah joyát caá náahap: Diosboó jwī maáh ā jumuchah, jwī jeémát, jwī babhbatbut oboh jumni caá. Pánihna, áihwā jumna, Dios ā náahat pah chājnit, bitajeéh túi jumnit, Túini Espiritu ā teo wáacatjih weñat caá náahap. 18 Páant jwī jumuchah ennít, Diosboó “Meém ma túi chājna beé”, jwiít dih ā niijbípna caá. Páant ā niiját pahjeh muntih cáacwābut biíc yoobó í niijbípna caá.

19 Ded pah biíc dih jwī túi jumát pínah, ded pah jwī túi múic teo wáacat pínahdihbut bidat caá

náahap. Pánih chājna, Jesúsdi h chah jwī túi jengah joi bípna caá. 20 Dios ā jeémát táutcanjidih ñi jeéméchah ennít, biih Jesúihboó ā en wéican, Jesúsdi h āta cádah tagaá. Pánihna, buugní pah ā jumcat pínah niijná, caandih ñi jeémpca bojoó. Yoobópdih tígaa nihat jeémát túini múic caá. Páant ā jumuchah yuhna, biih pah bóo jwī jeéméchah, “Nin yeejép jeémát caá”, biihboó niijná yuhna, en yacnit, āta jeémp tagaá. Pánihna, Dios ā wutatdih jengah joi cánjeh jeémpna, ā yéej chājna caá. Páant jwiít dih en yacnit ā jeéméchah, ā yéej chājat jwíih jíib caá. 21 Nuñúp déepdih yeéb ñi jeéméchah enna, poonidihbut ñi babhbachah enna, biih Jesúihboó “Caandih jeémp, babhna, yeejép wāta chāj tagaá”, niij jengah joiná yuhna, caanbát en yacnit, biíc yoobó āta chāj tagaá. Páant niij jengah joiní báhah, jeémp babhna, yeejép āta chāj tagaá. Pánihna, caán yeejép ā chājcat pínah, Jesúsdi h ā túi jengah joi cádahcat pínahbut niijná, nuñúp déepdih, poonidihbut ñi cádahachah, ā túina caá. 22 “Nihatdih wā jeéméchah ā túina caá”, ñi niij jengah joyátdih Diosdihjeh ñi naáwá. Páant niij jengah joiná, yeejépdih chājcani, “Weemdih peéh chājat ā wihcan niít”, niij jengah joiní ā wéina caá. 23 Obohjeéhtih, “Nin jeémátdih jeémpna, yeejép wāta chāj tagaá”, biihboó niij jengah joiná yuhna, caán jeémátdih ā jeémát jíib, caandih peéh chājat ā jumbipna caá. Pánihna, ded pah chājna, “Nin pah chājna, wā túi chājna caá”, niij jengah joi cátd jíib, jwiít dih peéh chājat ā jumbipna caá.

15

Jwíjeéh jumnitdih túi teo wáacat

1 Jwiít Jesúsdi h túi jengah joinít, behnit panihnit jumna, wébit panihnitdih íjcanjeh, túi teo wáacat caá

náahap. Pánih teo wáacna, jwí weñat pínahdihjeh chājcat caá náahap.
² Jwíjeéh jumnit Jesúihwāboodíh jenah joinit, Jesúsdi h chah í tái jenah joyát pínah niijná, queétdih teo wáacat ā náahna caá.
³ Cristoboó ā weñat pínahdihjeh chājcan, bita caandih yeejép í wéhenachah yuhna, ā íp ā wutatdihjeh āpí chājap wut jī. Páant ā chājat pínahdih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt níj daacáp tajī: “Meemdih yeejép í naáwát pah muntih, ma wutatdih wā jepahat jīb, weemdi hbut yeejép í wéhena beé”, āt níj daacáp tajī.*
⁴ Jon jātih Dios naáwát dih naóh yapanit daácna, jwiitbut Diosdih jwí tái jéihyat pínah niijná, it daacáp wut jī. Í daacátjidi h bohéna, ded pah Dios jwiitdih ā náah yacatdih jwí tái jéihbipna caá. Pánih bohéna, yeejép yapna yuhna, Diosdih tái jenah joí cádahcan, ā pehbhoó jwiitdih ā ub bejat pínahdih náhninit, jwí tái wēi jumbipna caá.
⁵ Yeebdih wábhna, nin pah wāpí niijná caá: “Paá, queét Jesúsdi h péenitdih búdí ma teo wáacá, tái wēinit, meemdih cádahcanjeh, tái bícdih í jumat pínah niijná.
⁶ Páant queétdih ma tái teo wáacachah, queét nihāt bíc yoobó jenah joinit, ‘Dios, jwí Maáh Jesucristo ā íp, táníni, chah wēpni caá’, í níj wēi naóhbipna caá”, wāpí níj wábhna caá.

Judiowā nihcannitdihbut táníni dooná ā jwíbiát

⁷ Cristo yeebdih ā wēi enat pah-jeh muntih, yeebbát bíc yoobó bita Jesúihwādi h ní tái wēi eneé. Páant ní tái wēi enechah ennit, bitabut Diosdih í wēi naóhbipna caá.
⁸ Nindih yeebdih wā naóhna caá: Cristo teo wāhni panihni ā jūwáchah, jwiit judiowāih pínahjeh pohba nihcan, yeéb judiowā nihcannitíh pínahbut páant āt jūwáwup tajī. “Yeebdih wā tái chājbipna caá”, jwí nuowādi h ā niijátji pah chājni

ā jumatdih jwiit judiowā jwí jéihyat pínah niijná, Dios Cristodih āt wāhap tajī.
⁹ Pánih wahnit, yeéb judiowā nihcannitdihbut ā jīgah en teo wáacachah ennit, yeebbát caandih ní wēi naáwát pínah niijná, Cristodih āt wah deyanap wut jī. Ded pah yeebdih ā teo wáacat pínahdih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt níj daacáp tajī:

“Cristo nin pah Diosdih ā niijíp be: **Judiowā nihcannit pehbhoó bejnit, meemdih numah wēi naóhni t, queét cātih wā numah wēi eo-bipna caá**’, Diosdih ā niijíp be”, āt níj daacáp tajī. (2S 22.50; Sal 18.49)

¹⁰ Páant ā níj daacátji pah muntih, nin pah bíh naóh yapanibut āt níj daacáp tajī:

“Yeéb Judiowā nihcannit Dios ā níonit judiowā bícdih ní tái weñeé”, āt níj daacáp tajī. (Dt 32.43)

¹¹ Páant ā níj daacátji pah muntih, nin pah bíhbut āt níj daacáp tajī:

“Nihat yeéb judiowā nihcannit Diosdih ní weñeé. Nihat baácdih moón caandih ní wēi eweé”, āt níj daacáp tajī. (Sal 117.1)

¹² Isaíasjibut bíc yoobó muntih nin pah āt níj daacáp tajī:

“Isaí juma nihāt cáacwādi h í maáh ā jumbipna caá. Pánihna, judiowā nihcannitdihbut í maáh jumna, queét iiguípna bejnit déejidi h ā tái ubat pínahdih í jéihbipna caá”, āt níj daacáp tajī. (Is 11.10)

¹³ Yeéb judiowā nihcannitdihbut ā tái teo wáacatdih ní jéihyechah, Dios yeebdih tái jumat tūtnit, búdí ā weñana naáh. Pánihna, Jesúsdi h tái jenah joinit, ā pehbhoó yeebdihbut ā ub bejat pínahdih Táníni Espiritu ā teo wáacátjīh náhninit, ní tái wēi páñaá.

14 Wā déewā panihnitá, yeebdíh wā bohécah yahna, yeebjéh Dios ded pah ā jumat túatdih táí jéihnit, ñijeéh jummitdih jéih bohénit, táí chājnit yoobát ñi jumat doonádih wā joiná beé. Pánih joinít, “Caán dooná yoobópdih tigaá”, wā niij jenah joiná caá. 15 Páant ñi jumuchah yahna, weemdíh oina, nihát judíowā nihcannitdih Dios ā bohéat túatni jumna, umcanejeh yeebdíh bainí wā naóhna caá, ñi táí náhnat pínah niijná. 16 Páant weemdíh ā bohéat túatuchah, caandíh teo wáhni jumna, Jesucristoíh táini doonádih judíowā nihcannitdih wāpí bohéna caá. Páant wā bohénachah, Jesúsdi h í táí jepahachah ennit, Táini Espírituboó queétdih Dioíhwā ā chājachah, “Nít táinit caá”, Dios ā niij enna caá.

17 Jesucristoíh jumna, ded pah Diosdi h wā teo wáhatdih cáacwádh búdei wāpí wēi naóhna caá. 18-19 Pánihna, Cristo ā teo wáacatjéh wā bohénachah joiná, ā wēpatjéh wā chājachah enna, dawá judíowā nihcannit Diosdi h í jepahap be. Caandíh bácah yoobópdi h wā wēi naáwíhna caá. Bitá í chājatboodíh wāpí naóhcan caá. Jerusalén tátchidih moondíh wā bohé jwíhip jí. Túttimah, nihát tútchina jumat yoobó jib bejnit, púú Iliria baácdi h juibínit, caanjéh moondíhbut Cristoíh táini doonádih wā táí bohénap jí. 20 Bitá í bohénitjidi h wā jwúub bohéíhcan, Cristoíh táini doonádih joi jwúhcannitdihjeh búdei wāpí bohéíhna caá. 21 Páant wā bohéíhat pínahdi h Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

“Á naáwátidih joi jwúhcannitji caandíh í joi bípna caá. Queét áih táini doonádih joinít, í táí beh joi bípna caá”, át niij daacáp tají. (Is 52.15)

Pablo Roma tátchina ā bejihat

22 Nihat tútchinadi h moondíh caán doonádih bohé jibni jumna, maatápdih ñi pebhboobút yeebdíh enedih wā bejhip yah be. Obohjeéhtih, pánih bejéhna yahna, búdei tewat ā jumuchah, wā jéih bejcap be.* 23 Nin baácdi h moondíh naóh péana, dawá jópchi yeebdíh enedih bejéhni h jwúub yahna ñi pebhna wā bejbipna caá. 24 España baácdi h moondíh bohénadi h bejna, yeebdíh wā en yap bejbipna caá. Pánihna, ñijeéh jumna, biícdi h búdei jwí wēibipna caá. Bahni jeh jumnit, ñi teo wáacatjéh España baácna wā bejbipna caá. 25 Obohjeéhtih, butéhjeh Jerusalén tátchidih moón Jesúsíhwádh dinerodih wahat táut niijná, caanná bej jwúuhat táut caá wā chājap. 26 Macedonia baácdi h moón, Acaya baácdi h moonbút Jerusalén tátchidih moón Jesúsíhwá moh yéejnitdih teo wáacat táut niijná, táí wēinit, dinerodih í wáhap be. Páant í wáhni dinerodih queétdih wahadi h wā bejna caá.* 27 Caán dinerodih wáhna, queétjeh táí wēi jenah joinít, í wáhap be. “Páant judíowádh í teo wáacat ā táina caá”, wā niij jenah joiná caá. Jwiít judíowádhjeh Dios Cristoíh doonádih át jwíh jéihyanap wut jí. Páant ā jéihyanachah, jwiít judíowá queét judíowá nihcannitdih teo wáacnit, áih táini doonádih jwí bohénap jí. Páant jwí teo wáacachah, queét Macedonia baácdi h moón Acaya baácdi h moonbút Jerusalén tátchidih moón judíowádh í teo wáac jwúubaat ā táina caá.*

28 Queét í wahni dinerodih Jerusalén tátchidih moondíh wáh péanit, España baácna wā bejbipna caá. Pánih caanná bejna, yeebdíh wā en yap bejbipna caá. 29 Ñi pebhna juibínit, Cristo ded pah búdei ā teo wáacatdih jwí míc

* 15:22 Ro 1.13 * 15:26 1Co 16.1-4 * 15:27 1Co 9.11

wéhenachah, jwiít biícđih ã túi weñabipna caá.

³⁰ Wã déewã panihnitá, jwĩ Maáh Jesucristodih túi jenah joinít jumna, Túini Espíritu jwiítđih ã míc oyat tútuchah, weemđih búdí ñi uúbú, wã tewat buoni ã jumachah yuhna, wã túi buujáát pínah niijná. ³¹ Judea baácđih moón Jesúhwã nihcannit weemđih yeejép ĩ chãjíchah yuhna, Dios weemđih ã wapat pínahđihbut ñi uúbú. Jerusalén tútchidih moondih dinerodih wã wuhachah, caandih ĩ wēi ubat pínahđihbut ñi uúbú. ³² Páant ñi uúbúchah, Dios ã náahachah, ñi pehbóó wã túi juibíipna caá. Pánih caanná juibínit, ñijeéh jumna, weemđih ñi weñanachah, ñi pebh wã túi choo jwúhbiipna caá. Pánih chooníji España baácna wã bejbipna caá. ³³ Dios jwiítđih túi jummat túttni ñijeéh ã jumna naáh. Páant tíi ã jumna nah.

16

Pablo ã péé túyat tútat

¹⁻² Jwĩ dée wili panihnih Febe wūt jumnih ñi pehbóó mi bejna caá. Caánt Cencrea wūt jumni tútchidih moón Jesúhwāđih túi teo wáacnih caá. Dawá cáacwāđih teo wáacnit, weemđihbut mi túi teo wáacap jĩ. Jwĩ Maáh Jesúh wili mi jumachah, caántđih ñi wēi jwāáá. Caántđih biih pah bóo ã wihcah enna, ñi wuhú. Páant tigaá jwiít Jesúhwāđih míc teo wáacat náahap.

³ Aquila, yad Priscilabut ĩ túyu naáh. Jesucristoih doonáđih wã bohénachah, queét wājeéh ĩ tewep jĩ.* ⁴ Bitá weemđih ĩ mao yohíhichah, weemđih ĩ teo wáacat jīb queéđihbut bainíbit mawat dée ã judhdap jĩ. Pánihna, queéđih búdí wã weñechah, nihát judíowā nihcannit Jesúhwābut queéđih ĩ wēina caá. ⁵ Aquilawāih mūđih

míc wáac junít Jesúhwābut ĩ túyu naáh. Wã oini Epenetobut ã túyu naáh. Caán Asia baácđih moondih Cristodih jwĩh jepah waóhni ã jumap jĩ. ⁶ María wūt jumnihbut mi túyu naáh. Caánt yeebđih búdí mi teo wáacap jĩ. ⁷ Andrónico, Juniasjĩh ĩ túyu naáh. Queébut judíowā jumnit, weem páh mantih Jesúhwā ĩ jummat jīb, nemat muúboó wājeéh ĩ jumap jĩ. Cristodih wã jepahat pínah jātih queét itát jepahap tajĩ. Jwiít Jesúhwā jwĩ maátajeéh ĩ jumachah, “Yoobópdih chājnit, ĩpĩ túi waóhna caá”, nihát queéđih ĩ níj wēi naóhna caá.

⁸ Jesús ã oyatjĩh wã oini Ampliatobut ã túyu naáh. ⁹ Urbanobut ã túyu naáh. Caanbút Cristoih doonáđih bohé wáacni caá. Wã oini Estaquisbut ã túyu naáh. ¹⁰ Apelesbut ã túyu naáh. Caán yeejép yapna yuhna, Jesúsđih ã cádahcatđih ennit, nihát Jesúhwā caandih ĩt túi wēi enep wut be. Aristóbuloih mūđih moón nihát ĩ túyu naáh. ¹¹ Wã dée Herodióbut ã túyu naáh. Narcisoih mūđih moón Jesúhwābut nihát ĩ túyu naáh. ¹² Trifena, Trifosajĩh ĩ túyu naáh. Queét yaáđh jwĩ Maáh Jesúsđih teo wāhna, áihwāđih búdí ĩt teo wáacap wut be. Jwĩ oinih Pérsidabut mi túyu naáh. Caántbut jwĩ maáđih túi teo wāhnih mit jumap wut be. ¹³ Rufobut nihát Jesúhwā ĩ wēi naóhni ã túyu naáh. Ā ĩnbut mi túyu naáh. Caánt wã ĩn panihnih caá.* ¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, bita ĩjeéh jumnit Jesúhwābut ĩ túyu naáh. ¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, ã jwan Olimpás, bita ĩjeéh jumnit Jesúhwābut ĩ túyu naáh.

¹⁶ Dios ã oyatjĩh yeéb Jesúhwā ñi túi míc uúbú. Nihát Jesúhwābut yeebđih ĩ túyat túttna caá.

Pablo ã péé wutat

* 16:3 Hch 18.2 * 16:13 Mr 15.21

17 Wā déewā panihnitá, ñijeéh jamnit biquína yeebdíh míc en jáihñat tútñit, biícđih ñi túi jamatđih ít yééjanap wat be. Páant í chājachah, yeebboó Jesúh naáwátđih ñi jepahatđidih ñi cádah bejna caá. Páant í cádahachah enna, ñi túi chāja chaáh! Queéđđih ñi pej jamca bojoó, yeebdíh chah í yééjacat pínah niijná. 18 Pánih cádahnit jwí Maáh Jesucristodih teo wāhñit nihcan caá. Yeejép í en ñinahatđihjeh chājñit í jamna caá. Queét túini jacjeh í bohéna yuhna, í yee naóh bohénachah, túi jéihcannitboó queéđđih í túi joiná caá. Pánihna, queét yee naóhñitđih ñi pej jamca bojoó. 19 Obohjeéhtih, yeebboó Jesúsđih túi jepahñit caá ñi jamup. Pánih túi jepahñit ñi jamat doonáđih nihat ít joyóp wat be. Weembút caán doonáđih joinit, búđi wā wēina caá. Pánih wēina yuhna, yeebdíh bainí wā um yacna caá, “queét yee naóhñitboodíh ñi jepahná”, niijná. Ded pah túi chājatđih ñi jéihyat pínahđih yeebdíh búđi wā náah yacna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājat pínahboodíh ñi jéihyatđih wā náah yaccan caá. 20 Pánih jéihñit ñi jamuchah, Dios, jwiítđih túi jamat tútñi, yeebdíh ā teo wáacbična caá, nemépwā í maáh Satanásđih ñi yap yohat pínah niijná. Jwí Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, ā túi teo wáaca naáh.

Pablojeéh jamnit í túyat tútat

21 Timoteo, wā pej jamni, yeebdíh ā túyat tútña caá. Wā déewā Lucio, Jasón, Sosípater yuh buca yeebdíh í túyat tútña caá.*

22 Weém, Tercio, Pablo ā daacát tútuchah, daác wāhni wā jamna caá. Weembút Jesúh jamna, yeebdíh wā túyat tútña caá.

23 Weém Pablo, Gayoíh muudíh wā jamna caá. Nin muudíh

Jesúh wā ípí míc wáacna caá. Pánihna, caanbút yeebdíh ā túyat tútña caá. Erasto, nin tātchidih moón í maátah dinerodih en daonibut yeebdíh ā túyat tútña caá. Jwí dée panihni Cuartobat yeebdíh ā túyat tútña caá.*

24 Jwí Maáh Jesucristo yeéb ni-hatđih oinit, ā teo wáaca naáh. Páant tíí ā jamu nah.

Diosđih ā wēi naóh péaat

25-26 ¡Dios, chah wēpnidih jwí wēi jíh! Caán nihat jéihni jamna, yeebdíh ā jéih teo wáacna caá, wā naóhñiji Jesúh túini doonáđih túi jenah joinit, caandíh ñi cádahcat pínah niijná. Caán doonáđih jon jātih moón ít jéih jwuhcap wat jí. Obohjeéhtih, ā naáwátđih naóh yapanitđih jéihyanit, Diosjeh āt daacát tútup wat jí. Buu í daacátđidih jwí enechah, jwiítđihbut ā jéihyana caá. Pánih jéihyanit, judíowā, judíowā nihcannitđihbut túi ubni pínah Jesús ā jamatđih weemđih ā bohéat tútup jí, nihat baácđih moón caandíh í jepahat pínah niijná. 27 Pánihna, ¡Jesucristo ā teo wáacatjéh, Dios biícđeh nihat jéih beedánidih yeó jáap jamat pah jwí wēi naóh jíh! Páant tíí ā jamu nah.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Pablo

* 16:21 Hch 16.1 * 16:23 Hch 19.29; 1Co 1.14; 2Ti 4.20

1 CORINTIOS

Pablo queédih ã táyat tútat

1-2 Weém, Pablo, biíhdih daacát túatnit, yeéb Corinto tútchidih moón Jesúhwādh wā wahna caá. Dios weemdih ñionit, Jesucristoíh táini doonádih ã naáwát túatni wā jamna caá. Pánihi jamna, yeebdih búdí wā táyat túatna caá. Wā úd panihni Sóstenesbut yeebdih jenah joinít, búdí ã táyat túatna caá. Yeéb jwí Maáh Jesucristodih jepahnit, Dioíhwā ñi jamna caá. Nihat baácdih moonbát biíc yoobó jwí maáhdih úbhñit, biícdih jamnit pah Dioíhwā jwí jamna caá. Jwiít nihatdih Jesús jwí Maáh ã jamna caá.*

3 Dios jwí íip, jwí Maáh Jesucristobut yeebdih búdí oinit, í teo wáaca naáh, biícdih ñi túi jumat pínah niijná.

Dios ded pah queédih ã túi teo wáacat

4 Diosdih úbhñna, “Paá, queét Jesúhwādh búdí oinit, ma túi teo wáacatdih táina caá”, wāpí niijná caá. 5 Pánih teo wáacna, ã jéihyanachah, ñi túi jéih naóh yapana caá. 6 Páant ã túi teo wáacachah, wā naóhñiji Jesúh doonádih ñi túi joyóp jī. 7 Búdí ã teo wáacachah, yeebdih dedé jéihcat pínah ã wihcan caá. Pánihna, Jesús ã jwúb dei jūwát pínahdih wēi páinit, ã wēpatjīh ñi míc túi teo wáacna caá. 8 Yeebdih páantjeh ã túi teo wáacbiyna caá, caandih ñi cádahcat pínah niijná. Páant ñi cádahcah, Jesucristo ã jwúb dei jūwáchah, yeebdih yéejat peéh chájat ã wihcan niít. 9 Dios jwiítidih ã ñiwip jī, jwí Maáh Jesucristodih jwí túi pej jumat pínah niijná. Páant ã niijátji biíc yoobó ã chájbiyna caá.

Í míc jūihñatdih ã cádahat tútat

10-11 Dios páant yeebdih ã teo wáacachah yuhna, Cloéwā wā pebhna joinít, ñi míc jūihñat doonádih weemdih í naáwáp jī. Páant ñi chájachah, wā údwā panihñitá, jwí Maáh Jesucristo ã wēpatjīh nin pah yeebdih wā wātna caá: ¡Ñi míc jūihñatdih caanjīhkeh ñi cádahaá! ¡Páant bóojeh! Yeebdih táí biícdih jumat caá náahap. Jesús ded pah ã jumatdih, ded pah ã bohéatdihbut biícdih ñi túi jenah joyoó. 12 Páant niijnít, nin pah wā naóhna caá. Yeéb biícdih ñi túi jamcan caá. Biquína, “Jwiít Pabloíhwā caá. Caán chah táí bohéni caá”, ñi niijná caá. Bitá, “Jwiít Apoloíhwā jwí jamna caá. Caánboó chah túi naóhni caá”, ñi niijná caá. Bitá, “Jwiít Pedroíhwā caá. Caánboó chah túi jéihni caá”, ñi niijná caá. Bitá “Jwiítjeh Cristo ã bohéatdih yoobópdi h jéihnit caá. Pánih jamna, jwiítjeh áihwā caá”, ñi niijná yah caá.* 13 Obohjeéhtih, Jesucristo páant ñi jumat pínahdih át bohécap jī. Weém, Pablo, yeebdih wun wāhni nihcan caá. Wā wēpatjīh nihcan jīi yeebdih í daabánap jī. Jesús ã wēpatjīh í daabánap jī, áihwā ñi jumat jútat pínah niijná. 14-15 Crispo wāt jamni,* Gayo wāt jamni,* queét chénewādhjeh wā daabánap jī. Bitadih wā daabácap jī. Yeebdih wā daabánachah nihna, “Pabloboó ã wēpatjīh weemdih ã daabánap jī”, ñita niij tágáa. Pánihna, “Queédih wā daabátjidih táina caá”, Diosdih wā niijná caá. 16 ¡Cáaj! Estéfanawādh wā quíib buudúp be. Queédihbut wā daabánap jī. Obohjeéhtih, “Bitadih wā daabácap jī”, wā niij jenah joiná caá.* 17 Cáacwādh daabáni pínah Jesús weemdih wahcan, áih táini doonádih naáwát túatna, ã wahap jī. Jwiít cáacwā jwí

* 1:1-2 Hch 18.1 * 1:12 Hch 18.24 * 1:14-15 Hch 18.8 * 1:14-15 Hch 19.29; Ro 16.23

* 1:16 1Co 16.15

jenah joyátjìhjuh ã naáwát túatcap jì. Páant wã naáwáchah nihna, joinítboó “Caán túi naóhni caá”, niijnít, weemdíhjuh ìta wēi jenah joi tága. Jesúsdih ìta jenah joicán taga. Obohjeéhtih, Dios ã wēpatjìh yoobópdi ãh doonádih weemdíh ã naáwát túatup jì, Jesús cruzboó ã wun wāhatjidih ì túi jenah joyát pínah niijná.

Cristo Dios ã jéihyat, ã wēpatdih jéutni caá

¹⁸ Jwiít Jesús cruzboó ã wun wāhatji doonádih joinít, caandíh jwí jepahachah, Dios ã wēpatjìh jwiít dih ã túi ubna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdih jepahcannit iiguípna bejnit pínah, cruzboó Jesús ã wun wāhatji doonádih joinít, nin pah ì niij jenah joiná yuh caá: “Dedé pínah nihcan jì. Páantjuh át wunjehep wat jì”, ì niij jenah joiná caá.* ¹⁹ Páant ì niiját biíc yoobó Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajì:

“Dios nin pah ã niijná caá: ‘Cãacwã ì bohéátdihjuh túi jéihna yuhna, weemdíh ì jenah joicát jìb ì buudbìpna caá’, ã niijná caá”, át niij daacáp tajì. (Is 29.14)

²⁰ Diosdih jéihcannit ì jenah joyátjìhjuh búdí ì jéihyechah yuhna, Dios ì jéihyatdih “Dedé pínah nihcan caá”, ã niij jenah joiná caá. Pánihna, jwiít cãacwã jwí jenah joyátdihjuh bohénit, ì túi jéihna yuhna, jeáboó ì bejcan niít. Moisés ã wutatjidih bohénit, túi naóh nitbut jéihna yuhna, Dios pebhna ì bejcan niít.* ²¹ Dios nihatdih jéihni jumna, nin pah át niij jenah joyóp wat jì: “Cãacwã ì jenah joyátdihjuh jéihnitdih wã túi ubcan niít. Obohjeéhtih, wã wāuh ã wun wāhatdih jenah joinít dihjuh wã túi ubbipna caá”, át niijp wat jì. Jesúh doonádih jwí bohénachah,

jepahcannitboó “Oboh ì naáwátjuh caá”, niij jenah joinít, buudnít ì jumbipna caá.

²² Jwiít judíowã nin pah jwípì niij jenah joiná yuh caá: “Dios ã wēpatdih ã jéutcah, caandíh jwí jepahcan niít”, jwí niijná caá. Yeéb judíowã nihcannit nin pah ñipì niij jenah joiná yuh caá: “Dios ded pah ã jumatdih jwí jenah joyátjìhjuh beh joicán, caandíh jwí jepahcan niít”, ñi niijná caá. ²³ Obohjeéhtih, jwiítboó nin pah jwípì niij naóh bohéna caá: “Jesucristo cruzboó jwiít dih át wun wāhap tajì”, jwí niijná caá. Páant jwí niij bohéátdih joinít, jepahcannit judíowã nin pah ì niij jenah joiná yuh caá: “Obohjeéhtih, Dios ã wāhni jwiít dih túi ubni pínah wuncanjeh, jwí maáh ã jumbipna caá. Pánihna, Jesús wunah bejna, caánboó jwí páini nihcan caá”, ì niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinít, Jesúh doonádih ì yap yohna caá. Judíowã nihcannitboó nin pah ì niij jenah joiná yuh caá: “Ì yee naáwátjuh caá”, niij jenah joinít, queébtut Jesúh doonádih ì yap yohna caá. ²⁴ Obohjeéhtih, biquína jwiít judíowãdih, yeéb judíowã nihcannitdihbut Dios ã ñíwichah, Jesúh doonádih túi joi jepahnit, nin pah jwí niij jéihna caá: “Dios chah wēpni, nihát jéihni jumna, cãacwãdih túi ubat túut niijná, Jesúsdih át wun wāhat túatup tajì”, jwí niijná caá. ²⁵ Páant ã ñíwichah, áihwã jumna, nin pah jwí niij jéihna caá: “Jwiít cãacwã jwí jenah joyát chah Dios át jenah joi tága. Jwiít cãacwã jwí wēpat chah Dios ã wēpna caá”, jwí niijná caá.

²⁶ Páant wã naáwátdih jenah joinít, Dios yeébdih ã ñíwichah, ded pah ñi jumatdihbut ñi túi jenah joyoó. Wã úudwã panihnitá, bita yeébdih ennit, “Queét bohécannit, dinero wihcannit jumna, oboh

* 1:18 Ro 1.16 * 1:20 Job 12.17; Is 19.12; 33.18; 44.25

jamnit caá”, it niij jenah joyóp tajj. ²⁷ Obohjeéhtih, “Jéihcannitjeh caá”, cāacwā ī niijnitdih Dios āt nūwip taga. Pānih nūona, jéihnitboodih “Búdí bohéna yuhna, wā jéihyat dedé pínah nihcan caá”, Dios queétdih āt niij jéihyanap taga. Oboh jamnitdihbut ā nūwichah ennit, “Wā wēpat dedé pínah nihcan caá”, maátadih āt niij jéihyanap taga. ²⁸ Oboh jamnit, bita ī deohnit, bita ī enah bojniti-dihbut Dios āt nūwip taga. Pānih nūonit, “Jwiit cāacwā jwī jéihyat weemdih ā jamuchah yuhna, dedé pínah nihcan caá”, jwiitdih āt niij jéihyanap taga. ²⁹ Pānihna, Dios pebhboó juibinit, “Wā jéihyatjijeh wā jūúwup be”, jwī niij jéihcan niit. ³⁰ Obohjeéhtih, Dios caá jwiitdih āt teo wāacap taga, Jesucristodih jepahnit, āihwā jwī jumat pínah niijná. Pānih āihwā jamna, Jesús ā jenah joyát pahjeh mantih Dios jwiitdihbut ā jenah joyát tautna caá. Ā wan wāhatdih jwī táí jenah joyóchah, jwiit āihwādih “Caánboó táini caá. Wā peéh chājcan niit”, Dios ā niij enna caá. ³¹ Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani āt niij daacáp tajj: “Weemdih dedé jūdhdāt whican caá”, niijnit ī jumca bojo naáh. Obohjeéhtih ‘Jwī Maáh Dios nihat jéihni, weemdih ā táí teo wāacap be’, niijnit ī jumca naáh”, āt niij daacáp tajj. *

2

Cristo ā wan wāhatji

¹⁻² Wā údwā panihnitá, nū pebhna jwīh juibina, ded pah wā jumatjidih nū táí náhninaá. Nū pebhboó wā bejat pínah jātih nin pah wā niij jenah joyóp jī: “Jesucristo ded pah ā jumatjidih bohéna, jwiitdih ā wan wāhatjidih queétdih wā jéihyabipna caá”, wā niij jenah joyóp jī. Páant niij jenah

joinit, Dios weemdih ā jéihyani doonádih táinijeh yeebdih wā naóh bohénap jī, “Pablo nihat jéihni caá”, nū niij jenah joicát pínah niijná. ³ Nijeéh jamna, nin pah wā niij jenah joyóp jī: “¿Yoobópdih niit wā bohénap? ¿Jesúsdihi táí jepahmi naniit? ¿Jepahcan, iijnit, weemdih ī yoh bacami naniit?” niij jenah joinit, bádí wā úumup jī.* ⁴ Jwiit cāacwā jwī jenah joyátjijeh wā naóh bohécap jī. Obohjeéhtih, Táini Espiritu ā wēpatjijeh yeebdih táinijeh wā bohénachah joinit, Dios ded pah ā wēpatdih ā jautachah ennit, Jesúsdihi nū jepahap jī. ⁵ Pānihna, “Pablo ā táí jéihyatjijeh jwiitdih ā jepahat tautcap jī. Obohjeéhtih, Dios ā wēpatjijeh ā chāj jautachah ennit, Jesúsdihi jwī táí jenah joyóp jī”, nū niiját pínah niijná, páant wā bohénap jī.

Táini Espiritu ded pah Dios ā jumatdih ā jéihyaat

⁶⁻⁷ Diosdih jéihcannit ī jenah joyát dedé pínah nihcah, Diosboodih táí jenah joyát caá náahap. Diosdih táí jenah joinitdih nin pah wāpī niij naóh bohéna caá: “Dios nihat jéihni jamna, jwiitdih táí ubat taut niijná, Jesúsdihi ā wahjip taga. Pānih chājna, jeáboó jwī juibinachah, chah táinidihbut jwiitdih ā chājbipna caá”, wāpī niij naóh bohéna caá. Nin baácdih moón maáta ī jenah joyát chah Dios ā jenah joyát caá. Queétoó ī wanuchah, ī jenah joyátjidih bita ī náhnican niit. Obohjeéhtih, Diosboó nin baácdih ā chājat pínah jātih, Jesúsdihi ā wah deyaat pínahdih ātát jenah joiijp taga. Jon jātih páant niij jenah joiná yuhna, jwiit cāacwādih āt jéihya jwahcap taga. ⁸ Páant ā jenah joyátjidih nin baácdih moón ī maátaboó it beh joicáp jī. Ī beh joiná nihna, nihat jéihni, chah wēpni, jwī Maáh Jesucristodih ita mao

* 1:31 Jer 9.23-24 * 2:3 Hch 18.9

yohcan taga. ⁹ Dios páant ã niij jenah joyátjidih cãacwã ï beh joicáh yuhna, ã naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajï:

“Caandíh oinitdih ded pah Dios túini ã chãjat pínahdih jwiít cãacwãboó encan, joicán, jwï jenah joi jwáhcan caá. Ded pah jwï jenah joyát chah ã túi jumbipna caá”, át niij daacáp tajï. (Is 64.4)

¹⁰ Páant ã jéihya jwuhcah yuhna, ã jenah joyátjidih bũ jwuhna Túini Espírituboó jwiítidih ã jéihyana caá. Caán Túini Espiritu nihat jéihni, Dios ã jenah joyátdih ã túi jéih beedána caá.

¹¹ Jwiít cãacwã biíh ã jenah joyátdih jwï jéihcan caá. Caanjéh caá ã jéihyep. Pánihat pah, jwiít cãacwã Dios ã jenah joyátdih jwï jéihcan caá. Æih Túini Espiritujeh caá caandíh ã jéihyep. ¹² Diosdih jéihcannit ï jenah joyát pah jenah joiná, Dios ã jenah joyátdih jwï beh joicán caá. Páant jwï beh joicáh, æih Túini Espiritudih jwiítidih Dios ã wãhup jï, ded pah oinit, ã túi chãjatjidih jwï jéihyat pínah niijná. ¹³ Páant ã jéihyanachah, ã wëpatjïh jwiítbut yeebdíh jwï jwãub bohéna caá. Diosdih jéihcannit ï jenah joyát pah jenah joinit, jwï bohécan caá. Obohjeéhtih, Túini Espiritu ã jéihyanachah, bitadih jwïpï bohéna caá.

¹⁴ Jesúsdih jepahcannit, Túini Espiritu wihcannit, caán ã bohéátdih náahcan, “Dedé pínah nihcan caá”, ï niij jenah joiná yuh caá. Pánihna, Túini Espiritu ã teo wáaccáh, ã bohéátdih queét ï jéih beh joicán caá. ¹⁵ Túini Espiritu ã teo wáaccáh, Dios ded pah ã bohéátdih jwiít Jesúhwã jwï jéih beh joiná caá. Pánih beh joiná, ã weñat pínahdih jwï jéih chãjna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdih jéihcannitboó páant jwï chãjachah

ennit, Dios ã weñat pínahdih beh joicán, “¿Dépanih tigaá queétboó páant ï chãj?” ï niijná caá. ¹⁶ Páant ã jumat pah jon jãtíh Dios naáwátdih naóh yapani Isaías nin pah át niij daacáp tajï:

“Dios nihat jéihni ã jumæchah, jwiít cãacwãboó ded pah ã jenah joyátdih jwï jéih beedácan caá. Pánih jéihcannit jumna, caánboodíh jwï jéih bohécan caá”, át niij daacáp tajï.*

Obohjeéhtih Túini Espiritu ã teo wáaccáh, jwiítboó Jesucristo ded pah ã jenah joyátdih jéihna, ã weñat pínahdih jwï jéih chãjna caá.

3

Pablo, Apolosjïh Diosdih oboh teo wãhnitjeh ï jumat

¹ Yeéb wã úudwã panihnitá, Jesucristodih jepahna yuhna, páantjeh jáap jéihnit pah ñi jumna caá. ² Yeebdíh maatápdih wã bohénachah yuhna, wébit páantjeh nom jwãhnit dée pah ñi jumna caá. Páant ñi jumæchah, ñi túi beh joyát pínah niijná, bũocannidihjeh yeebdíh wã naóhna caá. Pánihna, nom jwãhnitdih jeémátdih jwï wãhcat pah, bũoni bohéátdih yeebdíh wã jéih naóh jwuhcan caá. ¿Dépanihna, páant ñi jum?*

³ ¿Dépanihna Túini Espiritu wihcannit pah Dios ã weñat pínahdih ñi chãjcan? Túini Espiritu wihcannit pah jumna, tabit míic jãihnit, míic íjanitbut ñi jumna caá. Jesucristodih jepahcannit biic yooó ñi chãjna caá. ⁴ Yeéb biquína “Weém Pabloíh caá”, niijnít, bita “Weém Apoloíh caá”, niijnít, tabit ñi míic íjana caá. Pánih míic íjana, Diosdih jéihcannit dée pah ñi jumna caá.*

⁵ Biquína “Pablo caá chah jéihni”, niij jenah joi, bitabut “Apolos caá chah jéihni”, ñi niij jenah joiná caá. Páant ñi niij jenah joicá

* 2:16 Is 40.13; Ro 11.34

* 3:2 He 5.12-13

* 3:4 1Co 1.12

bojoó. Jwiít bohénit nihát biíc yoobó Diosdih teo wūhnitjeh jwī jumna caá. Ded pah ā wutachah, caandih jepahnitjeh, yeebdih jwī bohénap jī. Páant ā wutachah, jwī bohénachah joinít, Jesucristodihjeh yeeb ñi jepahap jī. ⁶ Nin pah ā jumna caá: Pácahidih momni dée, weém jīi yeebdih Jesúih doonádih wā jwīih naáwáp jī.* Páant ā momat táttimah, pácahi en daoní dée, Apolos yeebdih ā jwáub bohénap be, chah ñi jéihyat pínah niijná.* Obohjeéhtih, momnidih Diosjeh chíhanit, ā behana caá. Pánihat pah Diosjeh túut nūmát túutnit, yeebdih ā jéihyana caá. ⁷ Momni, en daoníbut oboh jumnitjeh caá. Diosjeh ā chíhana caá. Pánihna, weém wā túi naáwáchah yuhna, Apolosbut ā túi bohénachah yuhna, Dios yeebdih ā jéihyacah, ñita beh joicán tagaá. Páant ñi beh joicán, caandih ñita jepahcan tagaá. ⁸ Pácahidih momni, en daoníbut, Dios ā enechah, biíc yoobó i jumna caá. Dios ā wēpatjīh biíc ā túi bohéatdih ennit, ā pebhboó ā jwībínachah, Dios chah ā jīb chājipna caá. Obohjeéhtih biíhboó ā túi bohéatdih ennit, nūmp ā jīb chājipna caá. ⁹ Jwiít nihát Dios ā watatdih jepahnit, yeebdih jwī bohéna caá. Yeéboó Dioih pácahi dée, áih mūú dée ñi jumna caá. ¹⁰ Dios weemdih ā túi teo wáacachah, weémboó yeebdih wā jwīih bohénap jī. Mūú chājna, túini jīhlo jwio náhdih ñionit, i dodhdat dée, weémboó yeebdih wā jwīih túi bohénap jī. Táttimah, mūú chājnit dée bita yeebdih it jwáub bohénap taga. Túini mūú chājnit dée, jwiít bohénitboodih Dios ā wēpatjīh jeh túi bohéat caá náahap. ¹¹ Túini jagáp nahdih i dodhdat dée, Jesucristo ā wun wāhatjidih wā jwīih bohénachah, ñi jepahap jī.

¹² Maatápdih jumni pínah mūúdh chājīhna, túini máa nahnadih ñionit, túi chājat caá náahap. Pánihat pah, yeeb Dioih mūú dée ñi jumuchah, ñi jepah cádahcat pínah niijná, wā táttimah jāóhndih Túini Espiritu ā wēpatjīh yoobópdih bohéat caá náahap. ¹³⁻¹⁴ Pánih chājna, Jesús jwáub dei jāóhna, mūúdh i túi chājat dée, i túi bohéatjī jīb, Dios ā túi chājipna caá. ¹⁵ Obohjeéhtih, mūúdh i túi chājcat dée, i túi bohéatjī jīb, ā túi chājcan niit. Queét túi bohécannitboó Dios pebhna i jwībínachah yuhna, Túini Espiritu ā teo wáacatjīh i bohéah, Dios queétdih ā túi chājcan niit. ¹⁶ Pánihna, “Jwiít biíc dīh Dioih mūú dée jwī jumuchah, Túini Espiritu jwījeéh ā jumna caá”, ñi niij túi jenah joyoó.* ¹⁷ Pánih jumna, áihwājeh jwī jumuchah, ded yeeb biíc dīh ñi jumatdih ā yéejanachah, Dios caandih búdí ā peéh chājipna caá.

¹⁸ Biquína nin pah ñi niij jenah joiná caá: “Weém túi jéih beedáni caá. Dedé weemdih jadhcan caá”, ñi niij jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, páant niij jenah joinít, yeebjéh ñi míc yeena caá. Páant ñi niij jenah joyátdih yeebdih cádahat caá náahap. Pánih cádahnit, túut nūmná, nin pah ñi jwáub niij jenah joyoó: “Weém bainí jéihnijeh jumna, yoobópdih jéihyat túut niijná, Dios ā teo wáacatdih búdí wā náahna caá”, ñi niij jenah joyoó. ¹⁹ Diosboó caandih jepahcannit ded pah i jenah joyátdih ennit, “Dedé pínah nihcan caá”, ā niijná caá. Páant niijná, nin pah jon jātīh át niij daacát túutap tajī: “ ‘Jwiít chah jéihnit caá’, niij jenah joinít dīh wā yohbipna caá”, át niij daacát túutap tajī.* ²⁰ Davidjiboodih biíc yoobó nin pah át niij daacát túutap tajī: “Weemdih jéihcannit i

* 3:6 Hch 18.4-11

* 3:6 Hch 18.24-28

* 3:16 1Co 6.19; 2Co 6.16

* 3:19 Job 5.13

jenah joyátdih ennit, ‘Dedé pínah nihcan caá’, át niij daacát túutup tajī.* 21-22 Biquína yeéb nin pah ñi niij jenah joiná yah caá: “Pablo chah jéihni ā jumachah, weém āih jumna, weembát chah jéihni wā jumna caá”, ñi niij jenah joiná caá. Bitabut Apolosdih, Pedrodihbut biíc yoobó ñi niij jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, páant ñi niij jenah joyát yoobópdih nihcah, túut nuumát caá náahap. Yeéb jwíhwā nihcah, jwiit yeebdíh bohénitboó ñíhwā jwí jumna caá. Dios jwiitdih yeéb nihatdih át wāhap taga. Páant yeebdíh ā wāhachah, jwiit nihat yeebdíh teo wáacnit jwí jumna caá. Yeebdíh teo wáacnitdih wāhntih, nin baácboó ñi jum jwāhachah, páantjeh ā túi chājbipna caá. Wūnnit, ā pehbboó ñi jwibínachah, chah túini ā wāhbipna caá. Būū láa Dios yeebdíh túi teo wáacna, túttimah bóo láabut, chah ā teo wáacbipna caá. Pánihna, nihat túini ā wāhni ñíh ā jumna caá. 23 Yeéb Cristoíhwā jumna, caánboó Dioíh ā jumachah, yeebbát Dioíhwā ñi jumna caá.

4

Cristo ā naáwát túutnit ded pah ī jumat

1 Jwiit yeebdíh bohénitdih “Queét Jesucristodih teo wāhntijeh caá. Dios cāacwādh ā jéihya jwāhca naáhdih Pablowādh át bohé jibat túutup taga”, niij jenah joyát caá náahap. 2 Det teo wāhntidih ī maátadijeh túi jepahat caá náahap. Pánihat pah, jwiit Jesúsdi h teo wāhntih jumna, jwí Maáh ded pah ā bohéat túutuchah, jwiitdih yoobópdih bohéat caá náahap. 3 “Caán Pablo túi yoobópdih ā bohécan caá”, yeéb ñi niijíchah yahna, weémboó wā jīgahcan caá. Bitabut biíc yoobó ī niijíchah yahna, biíc yoobó wā jīgahcan

niit. Weemjéhbut “Dios ā bohéat túutatjidih wā túi bohécan beé”, wā niij jenah joicán caá. 4 “Diosdih jepahntih, yoobópdih wā bohécan caá”, niij jenah joicán yahna, “Weém túi yoobópdijeh bohéni caá. Dedé yéejat jīb weemdíh ā wihcan caá”, wā jéih niijcán caá. Jwí Maáh Jesucristojeh weemdíh ennit, “Meém ma túi bohénap be”, niijni pínah caá.* 5 Jwí Maáh Jesús ā jwáub dei jūwát pínah jātih, yeéboó ded pah jwí bohéat, bita ī chājatdihbut ennit, “Caánboó jwí Maáh ā wúatdih ā túi chājcan caá”, niijcát caá náahap. Obohjeéhtih, jwáub dei jūóhntih, Jesúsboó ded pah jwí bohéatjidih jwiitdih ā naóhbipna caá. Jwiit cāacwāboó ded pah biih ā chājatdih, ā jenah joyátdihbut jwí jéihcan caá. Jwiitjehbut jwí jenah joyátdih jwí jéih beedácan caá. Diosjeh caá ā jéihyep. Pánihna, Jesús jwáub jūóhntih, nihat jwí chājatjidih, nihat jwí jenah joyátdihbut ā naóhbipna caá. Caán láajeh caá “Meém ma túi chājap jī”, jwiitdih ā niij naóhbipna caá.

6 Wā úudwā panihnitá, pánih naóhna, ñi túi beh joyát pínah niijná, ded pah jwiit Apolosjīh jwí jumatdijeh wā naáwáp be. Ded pah jwí jumatdih ennit, biíc yoobó yeebbát ñi jéih jumbipna caá. Dios ā daacát túutatdih jepahna, “Yeebdíh bohéni ā jéihyat chah jwiitdih bohéni ā jéihna caá. Pánihna, meém ma jéihyat chah caá wā jéihyep”, ñi miíc niijcá bojoó 7 “Caán bohéniboó chah jéihni ā jumachah, caandíh caá jwí náahap”, ñi niijcá bojoó. Nihat ñi bíbohathdih Dios yeebdíh wāhniijeh caá. Jwí bohéatdih ñi joyóchah, Dios caá yeebdíh át beh joyánap taga. Ñi jenah joyátdijeh ñi beh joicáp be. Pánihna, ī jéihyatjīhbeh beh jointit dée, yeebdíh nin pah niijcát caá náahap: “Weemdíh bohéni túi jéihni

* 3:20 Sal 94.11 * 4:4 1Jn 3.19-21

ã jumachah, weembút túi jéihni jumna, Jesúih doonádih weemjéh wã túi beh joyóp be”, niijcát caá náahap.

⁸ Yeéb nin pah ñi niij jenah joiná caá. “Jwiítboó Dioíh doonádih túi jéih beedánit caá. Jwiít dih dedé jadhdat wihcan caá. Túini Espíritu nihát ã wũhni wēpat jwiít dih ã jumna caá. Pablowã ñi wihcah yuhna, jwiítjeh maáta jwĩ jumna caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, jwĩ Maáh Jesús ã jwáub dei jüwúchah, caán biíc dih maáta yoo bó pdih ñi jumachah, áta túi taga. Pánih jumna nihna, jwiítbut ñijeéh maáta jwĩta jum taga. Nihat yeejép yapat áta péa taga. Obohjeéhtih, páant ã yap jwahcan caá. ⁹ Weémboó nin pah wã niij jenah joiná caá: “Jwiít Dios ã naáwát túatnit dih oboh jumnit, peéh mawat pínah dih páinit pah bitaboó ñi enna caá. Nihat cáacwã, nihat Dioíh ángelwábut ded pah jwiít dih ã yapat pínah dih jéihyat túat niijná, jwiít dih enna caá ñi chãjap”, wã niij jenah joiná caá. ¹⁰ Pánih ennit, “Jesucristoíh doonádih naóhna, queét dedé pínah nihcan caá”, jwiít dih ñi niij enna caá. Obohjeéhtih, “Queét Jesúihwã jumna, dedé jéihcat pínah wihcan caá”, yeébbodíh ñi niij enna caá. “Queét wēp naóh nit nihcah, queétdih jwĩ jepahcan niít”, jwiít dih ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, “Queét ñi túi wēp naáwá chah joinít, nihat cáacwã ñi túat nuumbípna caá”, yeébbodíh ñi niij jenah joiná caá. Pánihna, dawá yeébdíh wēi naóh nit, jwiítboodíh ñi iiná caá. ¹¹ Jwiít jwĩ bohé jibichah, nuugúp tubna, ápi taca joót na caá. Jwiít dih túini yégueh wihcan, nuubát wihcan caá. Jwĩ naáwá chah joinít, újna, jwiít dih dawá láa bita ñi mawap be. Jwĩ jib bohé jwiíhipmant, nuubát biíc

yoo bó ã yapna caá. ¹² Jwĩ náahat dih jib chãjat túat niijná, búdi teonit, jwĩpi chuaná caá.* Cáacwã jwiít dih yeejép ñi naáwá chah joinít, yeejép naóh jwáubacan jeh, Dios queétdih ã teo wáacat pínah dih jwĩpi úbhna caá. Yeejép ñi chãjachah yuhna, jwĩpi enah bojna caá. ¹³ Yeejép dooná ñi naáwá chah joinít, “¿Biíc dih jwĩ jéih jumcan niít?” jwĩpi niij jwáubana caá. Nihat cáacwã ñi yohni pah jwiít dih ipi enna caá. Jwĩ bohé jwiíhipmant nuubát biíc yoo bó jwiít dih ñi jenah joiná caá.

¹⁴ Caandíh daácna, ñi túicat pínah nihcan, yeéb wã weh panihnit dih oina, ñi túat nuumát pínah dih náah yacnit, páant wã niij daacáp be. ¹⁵ Nin wã naáwát pínah dih ñi jenah joyoó: Weém ñi íp panihni caá. Yeébdíh wã bohéat túttimah, dawá Jesúih doonádih bohé nit ñi jumachah yuhna, weemjéh beé yeébdíh jwiíh naóhni. Páant wã jwiíh naáwá chah joinít, Jesucristodih ñi jepahap jĩ. ¹⁶ Ñi íp panihnijeh yeébdíh oinit, páant wã niij naáwáp be. Ñi mána ded pah ñi jumat dih ennit, wébitbut biíc yoo bó ipi chãjna caá. Pánihna, ñi íp panihni ded pah wã jumat dih ennit, yeébbát biíc yoo bó ñi chãjaá.*

¹⁷ Páant ñi chãjat pínah dih náah yacnit, Timoteodih ñi pebhna wã wahna caá. Jesúih doonádih wã naáwá chah joinít, caanbát ã jepahachah, wã wúh pah wã oini ã jumna caá. Nihat tútchinadih moón Jesúihwá dih ded pah bohéna, biíc yoo bó wápi chãjna caá. Ded pah wã chãjachah enni ji yeébdíhbut ã jwáub náhniabipna caá. ¹⁸ Obohjeéhtih, biquína yeéb nin pah ñi niij jenah joiná caá: “Jwiít chah jéihnit caá. Dedé pínah Pablo jwiít dih ã jéih bohécan niít. Jwiít dih úmmit, ã jüóhbian nacaá”, ñi niij jenah joiná yuh

* 4:12 Hch 18.3 * 4:16 1Co 11.1; Fil 3.17

caá. ¹⁹ Obohjeéhtih, jwĩ Maáh ã wahachah, waicanjeh ñi pebhna wã jubíbipna caá. Jubínit, páant niij naóhntabeh ded pah í chãjatdih wã enbipna caá. Jesúh doonádih í naáwáchah, ¿Bita í túut nuúm niit? ¿Oboh í niijátjeh caá? ²⁰ Queét Dios ã wēpatjĩh yoobópdih í naáwáchah, queétdih joinítboó jepahnit, í túut nuumbipna caá. Obohjeéhtih, páantjeh í naáwáchah, cáacwã í jepahcatdih wã jéihbipna caá. Jesúhwã jumna, ded pah naóhna, Dios ã wēpatjĩh í chãjbipna caá. Oboh naóhna, í chãjcan niit. ²¹ Pánihna, ñi pebhna jubínit, wã jãihñatdih náachan, ñi túut nuúm páñaá. Páant ñi túut nuumúchah, ñi lip pah yeebdíh oinit, chãhjah wã naóhbipna caá.

5

Yeejép yoobát pohba chãjnidih í yohat pínah

¹ Bũ yeebdíh bainí wã jwúb naáwát túut caá. Ñi pebh chah yeejép chãjat doonádih wã joyóp be. Ñi cãtĩh tabit yéej chãjni ã lip áadijhjah át bíbohóp wut be. Jesúsdih jéihcannit páant yeejép ípĩ chãjcan caá. Obohjeéhtih, yeéboó Jesúsdih jéihnit jumna yuhna, páant ã chãjatdih ñi enah bojna caá.* ² “Jwĩ Maáhdih túi jepahnit, jwiít dih dedé yéejat wihcan caá”, niij jenah joiná yuhna, tiican, jlgahcan, caán yeejép chãjnidih ñi túut nuumát túutcap be. Páant ñi túut nuumát túutcan, bũ páantjeh ã yéej chãjat jib, yeéb ñi míc wáac junít, caandíh ñi jwúb waadát túutca bojóo. ³ Weémboó ñijeéh wihcan yuhna, caán doonádih joinít, búdi úbhna wã chãjap be. Pánihna, ñijeéh wã jumat pahjah, ded pah caandíh ã yéejat peéh chãjat pínahdih Jesús weemdíh ã jéihyanap be. ⁴⁻⁵ Páant ã jéihyanachah, nin

pah yeebdíh wã niij naóhna caá: Caandíh ã yéejat peéh naáwát túut niijná, yeéb ñi míc wáacá. Pánih míc wáacna, ñijeéh wã jumat pah, Jesús ã wēpatjĩh nin pah caandíh ñi niiji: “Jwĩ jwúb míc wáacachah, ma waadcá bojóo. Nemépwã í maáh ded pah meemdíh yeejép ã chãjĩhna, ã chãja naáh, ma jwúb túut nuumát pínah niijná. Pánih túut nuumnít, Jesús ã jwúb dei júwáchah, ãjééh ma bejat pínahdih meemdíh jwĩ náah yacna caá”, caandíh ñi niiji.

⁶ Pánih yéej chãjni ñijeéh ã míc wáacachah, yeéboó “Jwiít Jesúhwã jwĩ túi jumna caá”, ñi niij jenah joyóchah yuhna, ã túican caá. Nin pah jwĩpĩ niij naáwát dih ñi túi jéihna caá: “Búdi pan pínahdih ã paát pínah bainítjeh jwĩ widichah yuhna, nihat ãpĩ paa béjna caá”, jwĩ niijná caá. Pánihat pah, bícjeh ã yéejatdih cádahihcan, nihat Dióihwã bícdih míc wáacna, queétdihbut ã yéejabipna caá.* ⁷ Jwiít judíowã Pascuadih jeémát pínah chãjnit, nihat paát pínahdih jwĩh nuumánt yohnit, paacánni pandihjah jwĩpĩ chãjna caá. Diosdih jwĩpĩ mao wãhni oveja wúh pah, Dios ã enechah, yéejat wihcannit jwĩ jumat pínah niijná, Jesucristo jwiít dih át wun wũhup tajĩ. Pánihna, paát pínahdih jwĩ yohat pah yeebdíhbut nihat ñi yéejatdih, ñi cãtĩh jumni yéejat cádahihcannidihbut yohat caá náahap. Pánih yohna, paacánni pan dée, Dios ã enechah, yéejat wihcannit ñi jumbipna caá.* ⁸ Pánihna, túi wēinit, bícdih jumat túut niijná, nihat yeejép chãjatdih, yeejép jenah joyát dihbut cádahnit, yoobópdih jenah joinít, jwiít dih túi chãjat caá náahap.*

⁹ Wã jwĩh daác wãhni núodih wã niijátji pah mantih, bũ wã jwúb

* 5:1 Dt 22.30 * 5:6 Gá 5.9 * 5:7 Ex 12.5

* 5:8 Ex 13.7; Dt 16.3

niij daácna caá, ñi táí beh joyát pínah niijná. “Í áa nihcannitjñh yeejép chäjnit biícđih ñi jamca bojoó”, wá niij daacáp jĩ. ¹⁰ Páant niij daácna, “Jesúsđih jéihcannit yeejép chäjnit”, niijná wá chäjcan be. “Jesúsđih jéihcannit bií déedih en ñinahnitđih, ñuamnitđih, pāpnidih uúbhñitđihbut”, niijná wá chäjcan be. Páñih chäjnit niñat pebhboó í jamna caá. Íjeéh jamíhcan, dedboó ñi jweyát pínah áta wihcan taga. ¹¹ Obohjeéhtih, nin pah niijná wá chäjap be: “Weém Jesúsđih caá”, niijná yuhna, nin pah chäjnit biícđih ñi jamca bojoó: í áa nihcannitjñh yeejép chäjnit, en ñinahnit, pāpnidih uúbhñit, bitadih yee naóh yacnit, máihñit, ñuamnit í jamuchah, queét biícđih ñi jamca bojoó”, niijná wá chäjap be. Páñih chäjnitđih ñumah jeémpcat caá yeebdíh náahap. Queétbut yeebdíh í ñumah jeémíhichah, ñi jepahca bojoó. ¹²⁻¹³ Weém Jesúsđih jéihcannitđih í yeejat peéh wá chäjcan niit. Diosboó queétđih á peéh chājbična caá. Obohjeéhtih jwíjeéh wáac jwinít Jesúsđih wá í yeej chājachah, jwítboó queétđih peéh chājat caá náahap, í táí táut ñuamát pínah niijná. Páñihna, ñijeéh jamni tabit yeejép chājñidih ñi yohoó. Caandíh ñijeéh biícđih ñi jamat táutca bojoó.*

6

Jesúhwājeh míc ámohat

¹ Bñu biíh yeejép yapat doonáđih joinít, bainí wá naóhbična caá. Yeéb Jesúsđih jéihñit jamna yuhna, chénewā míc jūihñit, ¿Dépanihna, á yoobáat pínah niijná, Jesúsđih jéihcanni maáh pebhboó ñi bej? Jesúsđih jéihni pebhna ñi bejchah, yeebdíh á táí yoobáat pínah niijná, Dios caánboodíh áta teo wáac taga. ²⁻³ Nindih ñi táí náhninaá: Jwí Maáh Jesús á jwúub dei jūúwúchah, yeejnitđih caán biícđih

jwít áihwāboó jwí wutbična caá. Ángelwāđihbut jwí wutbična caá. Nin baácboó jwí jam jwahuchah, ¿Dépanihna, bainí míc jūihñat á jamuchah yuhna, yeéb Jesúsđihwājeh ñi jéih yoobácan? ⁴ Queét maátadih wēi encan yuhna, ¿Dépanihna, niñat yeéb Jesúsđihwā míc jūihñit, í yoobáat pínah niijná, queétđihjeh naawáđih ñipí bej? ⁵ Ñi tíicat pínah niijná, nindih wá naóhna caá: “Jwít táí jéihñit caá”, niij jenah joiná yuhna, míc jūihñitđih naóh yoobáni pínah ñijeéh á wihcat pah ñi jamna caá. ⁶ Jesúsđihwā mícjeh míc jūihñit, Jesúsđih jéihcannit maáta pebhna naawáđih bejna, Jesúsđih jepahcannitbut í joyóchah, ñipí naóh yacna caá. ¿Páñih chājna, ñi tíiccan niit?

⁷ Yeéb Jesúsđihwā mícjeh míc jūihñit, yeebdíh yoobáni pínah maátadih ñi bid bejchah, á táican caá. Caanná bejcanjeh, yeebjéh ñi yoobánachah, áta táí tagaá. Obohjeéhtih, jéih míc ámohcan, “Á jamu naáh”, ñi niijchah, chah áta táí tagaá. Bitá í jéih chāj ñuamúchah, yeebjéh ñi jéih yoobácah, “Á jamu naáh”, yeebdíh niiját caá náahap. ⁸ Obohjeéhtih, páant niijcánjeh, yeébboó chah yeejép ñipí chājna caá. Bitá í yeejép chājatđih, í jéih chāj ñuamátđih, biic yoobó yeéb ñipí chājna caá. Yeéb Jesúsđihwā míc jamna yuhna, páant ñipí chājna caá.

⁹⁻¹⁰ Nindih ñi táí náhninaá: Det yeejép chäjnit Dios pebhboó í bejcan niit. Yeebjéh míc yeecanjeh, yoobópđih ñi jenah joyoó. Nin pah chäjnit, Dios pebhboó í bejcan niit: íí náah chājñit, pāpnidih uúbhñit, í áa nihcannitjñh yeej chājñit, neoná mícjeh chājñit, yaáđh mícjeh chājñit, ñuamnit, bií déedih en ñinahnit, máihñit, bitadih yeejép doonáđih táoh naóhñit, jéih chāj ñuamnitbut Dios pebhboó í bejcan niit. ¹¹ Páant í chājat pah biquína

* 5:12-13 Dt 13.5; 17.7

yeébbóo ñi jamup jĩ. Obohjeéhtih, Jesucristodih ñi jepahachah, ã wun wáhnit, ñi yéejatdih át yohop taga. Pánihna, Bũũ, Túini Espiritu à teo wáacachah, Dioíhwã ñi jamuchah, yeebdíh yéejat jíib ã wihcan caá.

Jwíih bácahíh yéej chājat caá náahap

¹² Bũũ biíh yeejép yapatdih baini wã naóhbipna caá. Biquína yeéb “Jesucristodih jepahni jamna, ‘Ma chājca bojó’, niiját weemdíh ã wihcan caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, jwí yéej chājachah, ã táican caá. Biíh jwí chājachah, túini jamna yuhna, jwíih bácahdih, jwí jenah joyátdih yéejana, jwiítdih ã teo wáaccan caá. Biquí láana, páant chājatdih cádahíhna yuhna, jwí jéih cádahcan caá. Páant chājat caá jwiítdih náahap.*

¹³ “Jwíih wudah jeemp yacat pínah caá”, niijnít, nuugúp tubuchah, jwípí jeempna caá. Páant jwí chājachah, ã túina caá. Nin baáboó jam jwahna, bid jeempna, jwí táí jamna caá. Obohjeéhtih, Dios pehbóo jwí jamuchah, bid jeémát ã wihcan niít. Biquína “Jwíih bácah yaáhdih metat pínah caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Dios jwíih bácahdih chājna, caandíh jwí teo wáhat pínah niijná, át chājap tají. Caanjéh caá jwí Maáh. ¹⁴ Dios Jesucristodih boo pud júúwát táutnit, jwiítdihbut biíc yoobó ã wépatjĩh ã boo pud júúwát táutbipna caá.

¹⁵⁻¹⁶ Nindihbut ñi túi náhninaá: Jwiít Jesúíhwã jamna, caán biícđih biíc bácah dée jwí jamna caá. Génesisboó Dios nin pah át niij daacát táutup tají: “Newé yadjĩh biíc bácah dée í jambipna caá”, át niij daacát táutup tají.* Caandíh jéihnit, nin pahbut yeebdíh táí náhniat caá náahap: Ded newé yadjééh ã jamuchah, queét biíc bácah

dée í jamna caá. Pánihna, deoh nah jamnih wilijeéh ñi jamuchah, mijeéh biíc bácah dée ñi jamna caá. Mí jenah joyát pahjeh, yeebbát ñi jenah joibípna caá. ¿Dépanihna yeéb Jesúíhwã, ájeéh biíc bácah dée jamna yuhna, yeejép wilijeéh biíc bácah dée ñi jamíh? Páant chājat yeejép caá. ¹⁷ Obohjeéhtih yeébbóo Jesúíhwã jamnit, ájeéh biíc bácah dée jamna, Túini Espiritu ñíih caolihboó ã jamuchah, caán ã jenah joyát pahjeh yeebbát ñi jenah joiná caá.

¹⁸ Yeebdíh ñi áa nihcannitjĩh yeejép chājat caá náahap. Pánih yéej chājnit nihna, chah jwíih bácahdih, jwí jenah joyátdihbut jwí yéejana caá. Páant jwí chājat táttimah, jwiítdih túut nuumát chah ã buona caá. Dedé biíh jwí yéej chājachah yuhna, túut nuumát nump ã buona caá. ¹⁹⁻²⁰ Nindih ñi túi náhninaá: Jwíih caolihboó ã jamat pínah niijná, Dios jwiítdih Túini Espiritudih át wahap jĩ. Páant ã wahachah, jwiítboó áih muu pánihni caá jwí jamup.* Dios Jesucristodih wah deyanit, jwiítdih ã wun wáhat pínah niijná, jwiítdih ã jíib chājap jĩ, áihwã jwí jamat pínah niijná. Pánih áihwã jamna, caán jwí maáh ã jamuchah, jwí weñat pínahdih jenah joicánjeh, ã weñat pínahdihjeh chājat caá náahap.

7

Téihya chéwat

¹ Bũũ weemdíh ñi uúbh joí daacátjđih wã jepahbipna caá. Nin pah ñit niij uúbh joyóp tají: “Jwiít Jesúsđih jéihnit jwí áa jamuchah, ã túimi niít?” ñit niij daacáp tají. Páant ñi niij daacátjđih ennit, nin pah wã jepahna caá: Yeéb áa wihcannit ñi jamuchah, ã túina caá.

² Obohjeéhtih, páant ñi jamuchah, íí náah chājat ã tobohna caá. Pánihna,

* 6:12 1Co 10.23 * 6:15-16 Gn 2.24 * 6:19-20 1Co 3.16; 2Co 6.16

yeebdíh áa jummat caá náahap. 3-4 Páant ñi áa jumachah, yaadíh bácah miíh pínahjeh nihcan caá. Míjeéh bóóh pínah caá. Pánihna, mi áa míjeéh ã jumíhichah, caántdih jepahat caá náahap. Biíc yoobó newéih bácah áih pínahjeh nihcan caá. Ájeéh bóliíh pínah caá. Pánihna, yad ájeéh mi jumíhichah, caandíhbut jepahat caá náahap. Pánih chájna, bitadih ñi bidcan niít. 5 “Diosdih táí úbát túut niijná, biíc dih jwí jum jwahca boj jíh”, ñi míic niijíchah, ã táina caá. Obohjeéhtih, úbh péanit, táí biíc dih ñi jwúb jumú. Tabit maatápdih cádahna, Satanásboó bitadih ã yéj chájat túutachah, jéih yap yohcanjeh, ñi yéj cháj bipna caá.

6 Obohjeéhtih, “Ñi téihya chéweé”, niijnít, wá wutcan caá. Áa jumna, áa wihcatbut, biíc yoobó ã táina caá. Ñi í náah chájcat pínah niijná, páant wá níj naóhna caá. 7 Obohjeéhtih, “Weem páh queét nihat áa wihcannit í jumachah, áta táí tagaá”, wá níj jenah joiná caá. Biquína dih áa jummat wépatdih Dios ã wáhna caá. Obohjeéhtih, bitadih áa wihcan yuhna, táí jummat wépatdihbut ã wáhna caá.

8 Buh, áa wihcannitdih, éemp wannitdihbut bainí wá naóh bipna caá. Yeéboó áa wihcannit ñi jumachah, ã tú bipna caá. 9 Obohjeéhtih, yaddih, newédih búdí bidnit, í náah chájcat túut niijná, ñi áa pínahdih ñi ubú.

10-11 Buh, yeéb Jesúsíhwá áa jumnitboodíh bainí wá naóh bipna caá. Nin wá jenah joyátjeh nihcan caá. Dios ã wutat caá. Yaádh í áadih í cádahca bojo naáh. Neonábut í weha mána yaádh dih í yohca bojo naáh. Obohjeéhtih, míic cádahnitji, biíhdih í áa jumca bojo naáh. Pánih míic cádahnitji queét chénat pahjeh jwúb míic ámohna, biíc dih jwúb jumnit, chah ã tú bipna caá.*

12 Buh, yeéb bitadih jwuh bainí wá naóh bipna caá. Biquína yeéb neoná Jesúsíh ñi jepahachah yuhna, ñi weha mána yaádhboó í jepahcap jí. Yeéb Jesúsíhwá ñi jumachah yuhna, ñijeéh í jumíhichah, ñi yohca bojoó. 13 Biquína yeéb yaádhbut Jesúsíh ñi jepahachah yuhna, ñi weha mánaboó í jepahcap jí. Páant ñi jumachah yuhna, ñijeéh í jumíhichah, ñi cádahca bojoó. 14 Yeéb biíc bácah dée ñi jumachah, biíc Jesúsíh jumna, biíh Jesúsíh nihcah yuhna, Dios yeebdíh ennit, “Queét wíhwá caá”, ã niijná caá. Pánihna, Jesúsíh jepahcannit neoná í weha mána yaádh Jesúsíh í jepahachah, queét neonádihbut Dios ã táí cháj bipna caá. Biíc yoobó Jesúsíh jepahcannit yaádh í weha mána Jesúsíh í jepahachah, Dios queét yaádh dihbut ã táí cháj bipna caá. Páant ñi jumachah, ñi wehdih ennit, “Queébut wíhwá caá”, Dios ã niijná caá. 15 Obohjeéhtih biquína Jesúsíh jepahcannitboó í weha mána yaádh dih, í weha mánadhbut ípí cádahíhna caá. Pánih cádahíhna, míic maocat túut niijná, í beje naáh. 16 Obohjeéhtih, táí biíc dih ñi jumachah, chah ã táina caá. Yeéb Jesúsíh jéihnitboó ñi weha mána Jesúsíh í jepahat pínah, Dios queéd dih ã táí ubat pínah niijná, ñi jéih teo wáacmi nacaá. “Í jepah bipna caá. Í jepahcan niít”, jwí níj jéihcan caá.

17 Nin pah nihat Jesúsíhwá dih wápí naóhna caá: Jesucristodih jepahnit, ded pah ñi jumattjidih biíc yoobó ñi jumú. Páant ñi jummat pínahdih jwí Maáh jéihnit, yeebdíh át jwejep taga. 18 Det Jesúsíh jepahnit bóodnitji jumna, í náhni dahwaca bojo naáh. Obohjeéhtih, bóodcannit jumna, í bóodat túutca bojo naáh. 19 Bóodnitdih, bóodcannitdihbut Dios biíc yoobó

* 7:10-11 Mt 5.32; 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18

ã enna caá. Æ wutatdih jwiít dih jepahat caá náahap. Pánih jepah-nitdihjeh ã wēi enna caá. ²⁰ Dios yeebdíh ãih pínahdih ã ñío láa ded pah ñi jumatji pah ñi túut nuumcá bojoó. ²¹ Teo wāhñit ñi jumuchah, ã túina caá. Páant ñi jumatdih ñi náhni dahwaca bojoó. Obohjeéhtih, ñi maáta yeebdíh watíhna, í wata naáh. Æ túimi nacaá. ²² Dios ã túi ubuchah, bitadih teo wāhñitboó jwí maáih jumna, watnit dée pah í jumna caá. Bitadih teo wāhcannitboó Jesucristodih teo wāhñit caá. ²³ Jesúhwā ñi jumat pínah niijná, yeéb ñi yéejat jíib át wun wāhup tají. Pánih ãihwā jumna, ã weñat pínahdihjeh yeebdíh chājat caá náahap. Yeebdíh bita Jesús dih í cádahat túutuchah, queétdih ñi joyáh bojoó. ²⁴ Pánihna, wā úudwā panihnitá, Jesús dih jwíih jepahnit, yeéb nihat ded pah ñi jumatji biíc yoobó ñi jumúú. Páant ñi jumuchah, Dios yeebdíh wēi ennit, ã teo wāacbi na caá.

²⁵ Buu, áa wihcannitdih ñi úubh joyát dih wā jepahbi na caá. Ded pah queét í chājat pínahdih Dios ã wutcan caá. Obohjeéhtih, weém wā jenah joyát dihjeh wā naóhbi na caá. Dios weemdíh ã jīgah en teo wāacachah, wā jenah joyát dih ñi túi joyóchah, ã túimi nacaá. ²⁶ Nin pah wā jenah joiná caá: Buu yeó jáapna Jesúhwā tubit yeejép í yapna caá. Ñi áa jumuchah, chah ã buobipna caá. Pánihna, áa wihcannit jumna, áa wihcanjeh jumat caá náahap. ²⁷ Obohjeéhtih, áa jumnitboó ñi áadih yohcat caá náahap. Áa wihcannitboó ñi áa pínahdih bidcat caá náahap. ²⁸ Páant wā niijichah yuhna, ñi áa pínahdih bid joinít, téihya chéonit, ã túina caá. Obohjeéhtih, nin yeó jáapnadih áa jumnitboodíh chah ã buobipna caá. Ñi áa wihcah, nump yeebdíh ã buobipna caá.

²⁹ Páant niijnít, wā úudwā panih-

nitá, nin pah wā naóhna caá: Jesús ã jwúub dei jūúwát pínah bahni jeh ã judhna caá. Pánihna, ded pah ã weñat pínahdih búdí jenah joyát caá náahap. Ñi weha mána yaádh í weñat pínahdih ñi jenah joyát chah, Jesús ã weñat pínahdih jenah joyát caá náahap. ³⁰ Jwí jīgahat, jwí weñat, dedé pínah ni hcan caá. Bií déedih jíib chājna yuhna, bíbohcan nit pah ñi jumúú. ³¹ Pánihna, Jesús ã wutadih túi chājat túut niijná, nin baácboó jumnidih búdí wēi jenah joicát caá náahap. Ded pah Jesús ã wutatboodíh jwiít dih túi jenah joyát caá náahap.

³² Bií déedih jenah joicánjeh, Dios ã weñat pínahdih ñi túi jenah joyát dih yeebdíh búdí wā náah yacna caá. Áa wihcannitboó jwí Maáh ã weñat pínahdihjeh ded pah ã chājat pínahdih ã túi jenah joiná caá. ³³ Obohjeéhtih, áa jumnitboó ãjeéb bóli mi túi weñat pínah niijná, bií déedihjeh ãpí jenah joiná caá. ³⁴ Pánihna, Dioíh pínahdih ã jenah joicán caá. Yaádh dihbut biíc yoobó ã jumna caá. Caánt mi áa wihcan, jwí Maáh ã weñat pínahdihjeh ded pah mi chājat pínahdih mi túi jenah joiná caá. Dioíh wili mi jumna caá. Obohjeéhtih, áa jumna, newé ã weñat pínahdihjeh mi jenah joiná caá.

³⁵ Pánih naóhna, túi wēinit ñi jumat pínahdih yeebdíh wā náah yacna caá. Dios dihjeh túi oinit, ã weñat pínahdih jenah joinít, bií déedih jenah joicánjeh, ñi túi jumat pínahdih caá wā náah yacap.

³⁶ Buu, biíh naáwát yeéb jap-atadih jwuh wā naóhbi na caá. Ñi náahnit yaádh í behechah enna, “Caánt dih ubnit, jwiít ché nat pah jwí túi jumbi na caá”, niúj jenah joinít, ñi ubúú. Páant ñi ubuchah, yéejat ni hcan niút. ³⁷ Obohjeéhtih, biíhboó “Áa wihcannit wā jumuchah, chah ã túibipna caá”, ã niúj jenah joí dée

caá. Páant caanjéh niij jengah joiná, bita caandíh ī wutcah, ā jengah joyát pah chājna, caanbút ā túi chājna caá. ³⁸ Pānihna, ded ā āa pínahdih ũbnit, ā túi chājna caá. Obohjeéhtih, ded caántdih ũbcan, chah ā túi chājna caá.

³⁹ Dedh āa jumnih, mi āa ā wuncah, caandíh cádahcat caá náahap. Obohjeéhtih, miijeéh bóo ā wunuchah, chéwat déedih ā watachah, ded biíh āa wihcannidih náahna, mi jwúub āa jumuchah, ā táina caá. Obohjeéhtih, Jesúhdihjeh mi níwi naáh. ⁴⁰ Weémboó nin pah wā niij jengah joiná caá: “Mi jwúub āa jumcan, chah mi wēibipna caá. Túini Espíritu caá weemdíh páant ā niij jengah joyát túutap be”, wā niij jengah joiná caá.

8

Pāpnidih ī wāhni déep

¹ Būu, biíh ũi ũbh joi daacátjidih wā jepahbipna caá. Nin pah ũit niij ũbh joyóp tajī: “¿Pāpnidih ī wāhni déepdih jwiít Jesúhwā jwī jeéméchah, ā táimi níit? Í pāpni cāacwā ī chājnijeh caá. Dedé wēpat wihcan caá’, jwī niij jéihna caá”, ũit niij daacáp tajī. Páant niijnít, “Jwiít chah jéihnit caá”, niij jengah joinít pah ũit daacáp tajī. Páant ũi niij jengah joyát bitadih teo wáacat pínah nihcan caá. Bitadih oinit, queédih túinijeh naáwát caá náahap. ² Ded “Weémboó nihatdih túi jéih beedáni caá”, niij jengah joiná yuhna, yoobópdih ā jéihcan caá. ³ Obohjeéhtih, ded Diosboodíh jéihni, caandíh oina, bitadih ā teo wáacipna caá. Páant ā oyochah, Dios caandíhbut jéihnit, “Caán wíih caá. Wā oini caá”, ā niijná caá.

⁴ “¿Pāpnidih ī wāhni déepdih jwī jeéméchah, ā táimi níit?” ũi niij daacátjidih būu jwuh wā jepahbipna caá. “Pāpni báadhni nihcan caá. Dios biícjeh caá báadhni”, jwī

niij jéihna caá. ⁵ Bitaboó dawádih “Nin wēpni, jwiítidih teo wáacni caá”, ī niij jengah joiná caá. Biquína widhdih, cúiwādih, yeodíhbut páant ipī niij jengah joiná caá. Bita jeé doóbhnadih, máa nahnadih, nuñápwādihbut páant ipī niij jengah joiná caá. “Nin jwiítidih wēp teo wáacni caá”, ī niijní, dawá ā jumna yuh caá. ⁶ Obohjeéhtih, jwiítboó nin pah jwī niij jéihna caá: “Dios biícjeh, caánboó jwī íp caá”, jwī niij jéihna caá. Caán nihatdih āt chājap tajī. Jwiít cāacwādihbut āt chājap tajī, āihwā jumna, caandíh jwī weñat pínah niijná. Jwī Maáh Jesucristo biícjeh caá. Caandíh Dios nihatdih chājat túutnit, jwiítidihbut āt jumat túutap tajī, Diosdih jwī weñat pínah niijná.*

⁷ Obohjeéhtih, “Pāpni báadhcan caá”, jwī niij jéihyechah yuhna, bitaboó, Jesúhwā jumna yuhna, páant ī niij jéih jwuhcan caá. Jesúsdi h ī jepahat pínah jātih, pāpnidih “Jwiítidih wēp teo wáacni caá”, niij jengah joinít, caandíh wēina, ī wāhni déepdih ipī jeémép tajī. Pānihna, būubut Jesúhwā jumna yuhna, pāpnidih wāhni déepdih jeémpnit, pāpnidih ī jengah joiná caá. Obohjeéhtih, yoobópdih ī túi beh joi jwáhcan caá. Páant niij jengah joinít, “Páant wā jeéméchah, yéejat jíib weemdíh ā jumbipna caá”, ī niij jengah joiná yuh caá. ⁸ Obohjeéhtih dedédih jwī jeéméchah, jwī jeémpchabut, Diosboó biíc yoobó jwiítidih ā enna caá. ⁹ Caán déepdih jwī jeéméchah, ā túyuchah yuhna, bita Jesúsdi h jáap jéihnitdih jwíta yéjea tagaá. ¹⁰ Pāpnidih ī weñat pebhna waadnit, caandíh ī wāhni déepdih bitajeéh jwī jeéméchah ennit, “Caánboó Jesúsdi h túi jéihni páant ā jeéméchah, weemdíhbut ā táina nacaá”, ā niij jengah joibípna caá. Obohjeéhtih, “Pāpni ā wēpna

* 8:6 Mal 2.10; Jn 1.3; Ro 11.36; Ef 4.6; Col 1.15-17

caá”, páantjeh niij jenah joinít, jwúub jeémpna, ã túi chājcan caá. ¹¹ “Weém túi jéihni caá”, niij jenah joinít, jwí jeéméchah, ã túina yuh caá. Obohjeéhtih, túi jéihnit jwí jummatdih jwí júutat jíb, bita Jesúhwā jwí úudwā panihnit, jáap jéihnitdih jwí yéejabipna caá. Jesús queétdih ã wan wāhachah yuhna, buudnít ã jumbipna caá. ¹² Jwí úudwā panihnitdih páant yéejanit, Jesucristodih caá jwí yéejanap.* ¹³ Pánihna, weémbóó wā úudwā panihnitdih oinit, queétdih yéejacat túut niijná, pāpnidih wēinit ã wāhni déepdih wā jeémpcan niít.

9

Jesús ã naáwát túutnit ded pah ã jummat

¹ Jesús ã bohénitji biíc yoobó weembút Jesúsdiwā wā enep jī. Páant caandih wā enechah, weemdíhbut ã naáwát túutp jī. Pánihna, ded pah wā chājíchah, Jesúsboó ã wutuchah, ã túina caá. Weém caandih teo wāhni yeebdih ãih doonádih wā naáwáchah joinít, ñi jepahap jī.* ² Æih doonádih jepahnit jumna, bitaboó “Pablo Jesús ã naáwát túutni nihcan caá”, ã niij jenah joyóchah yuhna, yeéboó weemdih ã wahatjidih ñi jéihna caá. Wā bohénachah joinít, jepahna, “Jesús ã wēpatjīh jwiútdih ã bohénap jī”, ñi niij jéihna caá.

³ Bitaboó nin pah ípi niijná caá: “Caánboó Jesús ã naáwát túutni nihcan caá”, ã niijíchah yuhna, queétdih bohéna, ñi túut numátjidih wāpī naóhna caá. ⁴ Cáacwādih jwí bohénachah, jeémátdih babhbatdihbut queétdih jwiútdih wāhat caá náahap. ⁵ Jesús úudwā, Pedrobut, nihhat bita Jesús ã naáwát túutnitbut ã weha mána yaádh biícidih ã bohé jibichah, ded pah ã náahatdih ípi wāhna caá. Jwiútdihbut áa jumna

nihna, queét yaádhidibut jwí numah jibichah, jwí náahatdih yeebdih wāhat áa náahcan tagaá. ⁶ Nihat bohé jibnitdih ã bohénitboó dedé ã náahatdih ípi wāhna caá. Pánihna, weém Bernabéjīh jwí bohénachah, biíh tewatdih jwí teocat pínah niijná, jwiútdih chénat pahdih jwí náahatdih yeebdih wāhat caá náahap. ⁷ Soldadowā queétdih ã náahatdih ípi jíb chājcan caá. Æ maátaboó queétdih ípi wāhna caá. Iguíh momnitboó ãih iguíh quehechah, ípi jeémpna caá. Nihat ovejawādih en daonitboó ãih ovejawādih ípi mao jeémpna caá. ⁸⁻⁹ Páant wā niiját jwiútdih cáacwā jwí jenah joyátjeh nihcan caá. Moisésji nin pah ãt niij daacáp tajī: “Momo jiwí trigo tíbnadih ã caóh chuñuchah, ãih jacdih ñi chéoca bojóó, tíbnadih jeémíhna, ã jeémát pínah niijná”, ãt niij daacáp tajī.* ¿Páant ã niij daacát túutna, momo jiwidihjeh niít Dios ãt jenah joiijp?*. ¹⁰ Nihcan caá. Jwiútdih bohé jibnitboodih ãt jenah joyóp tajī, cáacwādih jwí bohénachah, jwiútdih ãt en dawát pínah niijná. Wápchidih teonit, jeémátdih ípi bidna caá. ¹¹ Jwiútdihbut momnit dée, yeebdih Jesúh doonádih jwí túi bohénap jī. Páant jwí chājachah, jwí náahatdih yeebdih wāhat ãt náahap ta yuh jī.* ¹² Pánihna, bita bohénitdih ípi wāhat pah, jwiútdihbut wāhat caá náahap.

Obohjeéhtih, páant wāhat yeebdih ã náahachah yuhna, ñi wāhcah ennit, jwiútdihbut jwí úubh tac buugácap jī. Pánih úubhcanjeh, búdí jwípi tewep jī. Jwí úubáchah, nin pah ñita niij jenah joi tágaá: “Pablowā bií déedih náahnitjeh, ã bohéna caá”, niij jenah joinít, jwí bohénachah, ñita joiíhcan tagaá. Pánihna, yeebdih bohéna, ded pah jwí náahatdih jwípi úubhcap

* 8:12 Mt 25.45

* 9:1 Hch 9.3-6; 1Co 15.8; Gá 1.11-16

* 9:8-9 Dt 25.4

* 9:8-9 1Ti 5.18

* 9:11 Ro 15.27

jī. ¹³ Obohjeéhtih, nindih ñi túi náhninaá: Dioíh mæuná jaibínit, jwiít judiowá sacerdotewādih nuñúpwādih jwĩpĩ wáhna caá, Diosdih ĩ cáo wúhat pínah niijná. Dios queét sacerdotewādih, bita caánboó teonitdihbut ĩ cáo judhni déepdih át jeémát túutap tajĩ.* ¹⁴ Pánihna, biíc yoobó jwĩ Maáh Jesucristo jwiít áih doonádih naóhnitdih jwĩ bohénitdih át en dawát túutap tajĩ.* ¹⁵ Páant ā wutachah yuhna, weémboó yeebdih wāpĩ úbhcap jĩ. Bæubut páant niij daácna yuhna, “Weemdih ñi teo wáacá”, niijná wā chājcan caá. Weém nuugúp wunna yuhna, wāta úbhcan tagaá. Wā úbhchah joinit, ñi wūhachah, “Weém jíib wihcanni Jesúhĩ táini doonádih wāpĩ bohéna caá”, wāta jéih niijcán tagaá.

¹⁶ “Jesúhĩ táini doonádih wā bohéat jíib, Dios ā enechah, weém chah táini caá”, wāpĩ niij jenah joicán caá. Obohjeéhtih, Dios weemdih ā bohéat túutatdih chājcan, tubit wāta jġgah tagaá.* ¹⁷ Wā náahat pahjeh áih doonádih wā bohéna, wā bohénitboó weemdih ĩ jíib chājat pínahdih wāta bid tagaá. Obohjeéhtih, wā bohéhichah, wā bohéhchah yuhna, biíc yoobó áih doonádih weemdih bohéat caá náahap. Á wutachah joinit, áih táini doonádih wāpĩ bohéna caá. Pánih jepahnit, weemdih ā wāhni tewatjeh ā jumachah, wā bohéat jíib wāpĩ bidcan caá. ¹⁸ Pánihna, jíib bidcanjeh bohéna, búdí wā wēina caá. Yeebdih bohénitdih en dawát ā náahachah yuhna, weémboó wāpĩ úbhcan caá.

¹⁹ Páant wā bohénachah, cāacwā jíib wāhcan, weemdih ĩ jéih wutcan caá. Bitā ĩ weñat pínahdih chājcan, Dios ded pah ā bohéat túutat pahjeh wāpĩ bohéna caá. Obo-

hjeéhtih, pánih chājna yuhna, bita ded pah ĩ jumatdih ennit, biíc yoobó wāpĩ jumna caá, weemdih wēi ennit, táini doonádih wā naáwáchah joinit, ĩ jepahat pínah niijná. ²⁰ Pánih chājna, wā údwā panihnitá, bita judiowādih Jesúhĩ doonádih bohénit, ded pah ĩ chājat biíc yoobó weembút wāpĩ chājna caá, wā naáwáchah wēi joinit, Jesúsdiġ ĩ jepahat pínah niijná. “Nihat jwiít judiowā jwĩ nuowā ĩ wutatdih wā jepahcah yuhna, Dios weemdih ā túi enna caá”, wā niij jéihna yuhna, queétdih bohénit, jwĩ nuowā ĩ wutatdih wāpĩ jepahna caá. ²¹ Bitā judiowā nihcannit Moisés ā wutatjidih jéihcannitdih bohéna, ded pah ĩ jumat pah biíc yoobó wāpĩ jumna caá, wā bohénachah wēi joinit, ĩ jepahat pínah niijná. Pánih jumna yuhna, Dios ā wutatdih wāpĩ yap yohcan caá. Ded pah Jesucristo weemdih ā wutachah, caandihbut wāpĩ jepahna caá. ²² Jáap jéihnitboodih bohéna, “Weém Jesúsdih chah jéihni caá”, wāpĩ niijcán caá. Queétoó tái beh joi jwáhcan, “Nin pah chājnit, wāta yéej chāj tagaá”, niij jenah joinit, ĩ chājcatdih weembút wāpĩ chājcan caá, queétdih teo wáacat túut niijná. Pánihna, nihat ĩ jumat biíc yoobó wāpĩ jumna caá, wā bohéatdih ĩ túi jepahachah, Dios queétdih ā túi ubat pínah niijná. ²³ Jesúhĩ táini doonádih nihat cāacwā ĩ joyát pínah niijná, páant wāpĩ chājna caá. Pánih chājna, queét ĩ jepahachah, Dios pebhboó jumna, jwiít biícđih jwĩ tái wēibipna caá.

²⁴ Dios pebhboó jaibínit, chah táini ā wāhat pínahdih bidnit, nin baácboó jum jwuhna, ded pah ā wutatdih ñi túi jepahaá. Nin pah ā jumna caá: Cāacwā ñáonit, nihat ĩ ñáwachah yuhna, chah wēpép ñáonidihjeh wēinit, táinidih

* 9:13 Dt 18.1 * 9:14 Mt 10.10; Lc 10.7 * 9:16 Jer 20.9; Am 3.8

ĩpĩ wãhna caá. Pánihna, chah wēpép ñáoni dée jwiítbut Dios ã watatdih túi chãjnit, ã pebhboó jwĩ jũibínachah, jwiítidih wēinit, táinidih ã wãhbiþna caá. Pánih wēpép ñáoni dée, Dios ã weñat pínahdih túi chãjat caá náahap. ²⁵ Nin pahbut ã jumna caá: Ñáonitboó ñih bácahdih ĩpĩ wēpana caá. Pánih wēpana, ñih bácahdih yéjeaat pínahdih ĩpĩ chãjcan caá. Cãacwã queétdih wēinit, núojĩh péeb waoni júdũdih ĩ wãhatdih ĩpĩ bidna caá. Obohjeéhtih, pánih wãhni júdu waicanjeh ãpĩ wanah bejna caá. Pánihat dée jwiítboó jwĩih caolihdih yéjeañcan, Diosdih uúbhñit, ã naawátidihbut jwĩpĩ jenah joiná caá. Pánih chãjnit, ã pebhboó jwĩ jũibínachah, táinidih jwiítidih ã wãhbiþna caá. Caán ã wãhni pínahboó ã bæudcán niít. ²⁶ Weémboó yoobópdiþhjih ñáoni dée, Dios ã weñat pínahdihjih chãjat túut niijná, caandih wãpĩ túi jenah joiná caá. Míic mao tíohnit yoobópdiþ ĩ mao chãúát pah, weembát Jesús ã watatdih túi chãjat túut niijná, Diosdih wã túi jenah joiná caá. ²⁷ Ñáonit, míic mao tíohnit ñih bácahdih yéjeaat túut niijná, ĩ náahatdihjih ĩpĩ chãjcan caá. Páant ĩ chãjat pah, weembát wĩih caolihdih yéjeaat túut niijná, wã náahatdih chãjcan, Dios ã weñat pínahdihjih wãpĩ chãjna caá. Pánih chãjnit, Dios pebhboó wã jũibínachah, “Bitadih ma bohénachah yuhna, dedé júb wãhat pínah meemdih ã wihcan caá”, weemdih ã niijcán niít.

10

Egipto baácmant jũóhñit ded pah ĩ yapatji

¹⁻² Dios pebhboó jũibínit, jwiítidih wēinit, táinidih ã wãhat pínahdih jwiít nihat jwĩ bidna caá. Pánih bidnit, jwiít judíowã jwĩ nuowã

Egipto baácmant jũóhna, ded pah ĩ yapatjidih jwiítidih túi náhñiat caá náahap. Queét nihat Moisésjeéh ĩ bejehchah, Diosboó queétdih wapna, mah põh panihñijh át waawáp wut jĩ.* ¹ Mũj Mac Dũñidih jõpanit, queét nihat Moisésjeéh Dios át cháuh bejat túut wut jĩ.* Pánih jumna, Moisésdih ĩt túi péenap wut jĩ. ³ Tútchi wihcapboó jumñit, Dios ã wãhni jeémátidih nihat ĩpĩ jeémép wut jĩ.* ⁴ Mũj wihcah, mah ã bac jũúwát pínah niijná, Dios Moisésdih búdí jee dáhdih át mawat túut wut jĩ. Páant ã chãjachah, ã wãhni mahdih queét nihat ĩt babhþap wut jĩ. Jee dáhmant ĩ babhni mah ã bac jũúwát dée, Jesucristobut Túini Espíritudih át wãhþ wut jĩ. ĩ jéih encah yuhna, Jesús ĩjeéh ã jib bejehchah, ã wãhni Túini Espiritu queétdih át teo wáacap wut jĩ.* ⁵ Obohjeéhtih, queétdih Dios búdí ã teo wáacachah yuhna, biquínajeh caandih ĩt jepahap wut jĩ. Bita dawã caandih jepahcannitdih wēi encan, Dios queétdih át peéh chãjap wut jĩ. Pánihna, nihat Egipto baácmant jũóhñit, tútchi wihcapboó jib bejna, páantjeh ĩt wan beedép wut jĩ.*

⁶ Páant queét nihat ĩ yapatdih náhnina, biíc yoobó yeejép ĩ chãjat pah jwĩ chãjca boj jĩh.* ⁷ Dios ã daacát túutni túlih, Éxodo ĩ niijnídih, nin pah át niij daacát túut þajĩ: “Queét cãacwã ĩ þapnidih wēinit, biícidih wēi jeém þabh máihna ĩt chãjap wut jĩ”, át niij þajĩ.* Páant ĩ yéj chãjat pah, jwiítidih chãjcat caá náahap. ⁸ Biĩh láa biquína yaadh metnit, íi náah ĩt chãjap wut jĩ. Páant ĩ íi náah chãjat peéh biíc yeó jáapdiþhjih veintitrés mil queétdih Dios át mawap wut jĩ.* Páant ĩ chãjat pah, jwiítidih chãjcat caá

* 10:1-2 Ex 13.21-22 * 10:1-2 Ex 14.22-29

* 10:3 Ex 16.35 * 10:4 Ex 17.6; Nm 20.11

* 10:5 Nm 14.29-30 * 10:6 Nm 11.4 * 10:7 Ex 32.6 * 10:8 Nm 25.1-18

náahap. ⁹ Biíh láa, biquína nin pah Moisésdih ít niíj jūihñup wut jī: “¿Dépanih tibeé jwiítidih Egipto baácman ma ub jūóh? Nin tútchi wihcapboó jwī yabh jibna caá. Dios jwiítidih ā túi en daocán caá”, ít niijíp wut jī. Páant niijnít, Diosdih tac buugána, caandih ít ijanap wut jī. Páant í yéejat peéh, Dios maiwādih át wahap wut jī, queétdih í chāác mawat pínah niijná.* Páant í yapatdih jenah joinít, í chājat pah jwiítidih chājcat caá náahap. ¹⁰ Biíh láa, biquína nin pah ít míc niijíp wut jī: “¿Dépanih tigaá Dios Moiséswādihjeh jwī maáta át chāj? Jwiít nihát biíc yoobó túinit jwī jumna caá”, míc niijnít, Diosdih ít jūihñup wut jī. Páant í jūihñat peéh mawat pínah niijná, Dios āih ángeldih át wahap wut jī.* Páant í chājat pah, jwiítidih chājcat caá náahap.

¹¹ Páant queét í yapatji jwiít péeni yeó jáapna jumnitdih ā jéihyana caá. Í yapatjidih Moisés ā daacátjidih ennit, túi jenah joinít, biíc yoobó jwiítidih chājcat caá náahap. ¹² “Weémboó Jesúsdi h wā chah túi jenah joiná caá. Dedé yéej chājat jenah joyát weemdih ā jūúwúchah yuhna, wā túi jéih yap yohna caá”, niíj jenah joiná, ñi túi chāja chaáh. Páant niíj jenah joiná yuhna, jon jātih moón í chājat pah, ñi jwáub yéej chājmi nacaá. ¹³ Jwiít nihát biquí láana yeejép chājat jwī jenah joiná caá. Páant jwī yéej chājíhichah yuhna, jwī yéej chājcat pínah niijná, Dios jwiítidih āpī teo wáacna caá. Pánih teo wáacna, namá déedih jwiítidih āpī jútna caá, jwī yap yohat pínah niijná. Pánihna, ded pah jwī buájatdih jéihnit, chah yeejépdih jāhnit, jwiítidih āpī teo wáacna caá.

Pāpnidih wēicat

* **10:9** Nm 21.5-6

* **10:10** Nm 16.41-49

* **10:18** Lv 7.6

* **10:20** Dt 32.17

¹⁴ Wā chéenwā, nindih ñi túi joyoó: Bitá “Jwīih dios, jwiítidih teo wáacni caá”, í niíj pāpnidih í weñepboó bejcanjeh, queét í chājat biíc yoobó yeebbút ñi chājca bojoó. ¹⁵ Yeéb túi jéihnit jumna, ded pah ñi chājat pínahdih jéihyat túut niijná, nin wā naáwátidih yeebjéh ñi túi jenah joyoó: ¹⁶ Míic wáac jūinít, Jesúsdi h meép panihni iguúh macdih babhnit, āih bācāh panihni pandihbút biíc di h jwī jeémátidih bainí yeebdih wā naóhbi pna caá. Pánih babh, jeémpna, ā wan wāhatdih jenah joinít, “Túina caá”, jwīpī niijná caá. “Jwiítidih wan wāhna, jwiít ājeéh túi biíc di h jwī jumchah, ā wēpat jwiítidihbút ā wāhna caá”, jwī niíj jéihna caá.* ¹⁷ “Jwī jeémpni pan biíc dahjeh ā jumat pah, jwiít nihát biíc di h biíc bācāh dée jwī jumna caá”, niíj jéihnit, caán pan dahdih biíc di h jwīpī jeémpna caá.

¹⁸ Jwiít judiowā ded pah jwī chājatdih ñi jenah joyoó: Dioih mūuná bejnit, nañápdih mao cáo wāhnit, Diosdih jwīpī wēina caá. Caandih jwī wāhat túttimah, caán déepdih jeémpna, Diosjīh biícwā jwī jumna caá. Bitabút pāpnidih í wāhni jidih jeémpna, queébtút caanjīh biícwā í jumna caá.* ¹⁹ Páant niijnít, “Jwīih dios caá”, niíj pāpni, caandih í wāhni bút “Dedé wēpat ā jumna caá”, wā niijcán caá. ²⁰ Obohjeéhtih, dedé wēpat ā wihcāh yuhna, bita caandih jeémátidih wāhna, Diosdih jenah joicānjeh, nemépwāboodíh jeh jenah joinít, í wāhna caá. Pánih wāh péanit, jwáub jeémpna, nemépwā biíc di h í jumna caá. Yeébboodih nemépwā biíc di h ñi jumatdih wā náah yaccan caá.* ²¹ Nemépwā biíc di h jumna, Dios biíc di h ñi jéih jumcan caá. Dios biíc di h túi jumat túut niijná, nemépwā biíc di h jumcat

* **10:16** Mt 26.26-28; Mr 14.22-24; Lc 22.19-20

caá náahap. Pánihna, nemépwādhī ī wāhni jeémātdih ſī jeém̄pca bojoó. Caandīh wāhni babhbatdihbut ſī babhca bojoó. Jesucristo ā wān wāhatdih jenah joinīt, caán biícđih jumat tūt niijná, āih meép panihni iguīh macđih babhna, āih bācāh panihni pan dahđih jeémāt caá náahap.* 22 Pāpnidih wāhni jeémātdih, Jesús ā wānatdih jenah joinīt jeémātdihbut jeém̄pna, jwī Maáhdih ſī ijana caá. ¿Yeéboó Diosdih chah wēpnit niūt ſī jumap? ¿ſī yéejat ā peéh chājatdih ſī jéih jweimī naniūt? Nihcan caá. Pánihna, ā ijatdih úm̄nit, nemépwādhī ī wāhniđidih ſī jeém̄p, babhca bojoó.*

Bitadih oinit, teo wáacat

23 Biquína yeéb nin pah ſī niīj jenah joiná caá: “Jesucristodih jepahni jumna, ‘Ma chājca bojoó’, niiját weemđih ā wihcan caá. Weemđih yéej chājatjeh ā náahcan caá”, ſī niīj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, biūh jwī chājachah, túni jumna yahna, jwiútdihjeh, bitadihbut ā teo wáaccan caá.* 24 Pánihna, jwī weñat pínahđihjeh chājcan, bitadih jwī teo wáacat pínahđih chājat caá náahap.

25 Déepđih jíib chājatboó jíib chājadih bejna, “¿Pāpnidih ī wāhni niūt? ¿Wā jeéméchah, ā túimi niūt?” niīj wābh joicánjeh, jíib chājnit, ſī jeémé. 26 Jwī íp Dios nihātđih ā chājni, nihāt āih caá. Dedé jwī jeémāt pínahđihbut chājnit, jwiútdih ā wāhna caá. Pánihna, ā wāhniđidih jwī jeéméchah, ā túina caá.*

27 Jesúsđih jéihcanni yeebđih ā numah jeéméchah, bejnit, dedé ā wāhachah, “¿Nin pāpnidih ī wāhni niūt?” niīj wābh joicánjeh, ſī jeémé. 28 Obohjeéhtih, Jesúsđih jáap jéihniabut jumna, “Nin déep pāpnidih ī wāhni caá”, yeebđih ā niijíchah

joinīt, caandīh ſī jeém̄pca bojoó. 29 “Wā jeéméchah, ā túina caá”, niīj jéihna yahna, jeém̄pnit, jwī Maáhdih jáap jéihniwoodih yeéb ſīta yéejat tagaá. Obohjeéhtih, “ſī jeém̄pca bojoó”, wā niijíchah joinīt, nin pah weemđih ſīta niīj wābh joi tagaá. “Caandīh wā jeéméchah ā túyatdih jéihna yahna, ¿Dépanihna jáap jéihni ā jenah joyát pah weemđih chājat náah?*” 30 Dedéđih jeém̄pnit, ‘Ma wāhat túina caá, Paá’, wāpī niijná caá. Páant wā niijíchah yahna, ¿Dépanihna, ‘Caandīh jeém̄pnit, ma yéej chājna caá’, weemđih ma niīj?” ſīta niij tagaá. 31 Páant niīj naóhna, nin pah niijná caá wā chājap: Jwiút Jesúhwādhī túi chājat caá náahap, bita jwiútdih ennit, queébt Diosdih ī weñat pínah niijná. Pánihna, jeém̄p, babh, dedéđih chājna, bita Diosdih ī wēi naawát pínah niijná, túi chājat caá náahap. 32 Judíowā, judíowā nihcannit, Jesúhwādhībut yeéjép ſī chāj jútca bojoó. 33 Weém̄boó dedé wā chājihna, nihāt cācwā ī túi jumātđih jenah joinīt, wāpī chājna caá. Pánihna, Jesúsđih ī jepahachah, Dios queétdih ā túi ubat pínahđih búdí náah yacna, wā túi jumat pínahđih jenah joicánjeh, bita ī túi jumat pínahđih wāpī jenah joiná caá.

11

1 Weém Jesucristo ded pah ā chājatjidih jenah joinīt, biíc̄ yoobó wāpī chājna caá. Páant wā chājat pah, yeebbút ded pah wā chājatdih ennit, biíc̄ yoobó ſī chājaá.*

Míc̄ wáacnit, ded pah ī chājat pínah

2 Ded pah wā chājatjidih náhnit, yeéb biíc̄ yoobó ſī túi chājna caá. Jesúh doonáđih jwī bohénachah joinīt, páantjeh ſī túi jepahna

* 10:21 2Co 6.15-16 * 10:22 Ex 20.5; Dt 32.21 * 10:23 1Co 6.12 * 10:26 Sal 24.1; 50.12; 89.11 * 10:29 1Co 8.7-12 * 11:1 1Co 4.16; Fil 3.17 * 11:2 2Ts 2.15

caá. Páant ñi chājachah, yeebdih wā wēina caá.* ³ Buu biíhdih wā naóhbična caá, yeeb Jesúihwā míc wáacnit, ded pah ñi chājatdih ñi túi jéihyat pínah niijná. Nindih ñi náhninaá: Jwī íp Dios Jesucristo ã maáh caá. Jesús neoná í maáh caá. Neoná í weha mána yaádh í maáh caá. ⁴ Ñíih baácndih moón biíhdih jepahat júutna, ñíih waojéh yégueh chóojéh ñipí cáagna caá. Pánihna, Jesúih neonáboó úbhñit, Dios naáwátndih naóh yapanitbut jih cáagna, “Bíih caá wā maáh. Jesús nihcan caá”, niiját júutat dée chājnít, jwī Maáh Jesucristodih yeejép í chājna caá. ⁵ Yaádhboó úbhñna, Dios naáwátndih naóh yapanit, jih cáagcan, “Wājeéh bóodih wā jepahcan niít”, niiját júutat dée chājnít, í weha mánadnih yeejép í chājna caá. Mí áa nihcannijeéh yeejép chājnih wili, nihat miíh waó yoóc boj yohnih dée mi jumna caá. ⁶ Yaádhboó íih waojéh yégueh chóojéh cáaguíhcan, waó yoóc boj beedáníh í jumna náah. Obohjeéhtih, boj beedaátndih tícnit, í jih cáaga náah. ⁷ Diosdih úbhñna, neonáboó Dios ã nihat panihni jumna, íih wao dájhjih cáagcat caá náahap. Páant í cáagcan, “Diosjeh caá wā maáh. Caánboó chah túini caá”, í niiját júutna caá. Yaádhboó cáagnit, “Wājeéh bóo túini caá. Caandih wā wēi jepahna caá”, í niiját júutna caá.* ⁸ Dios cáacwāndih jwíih chājna, newédih át jwíih chājap wut jī. Túttimah áih páwájéh yaddih át chājap wut jī. ⁹ Newédih chājnít, yaddih teo wáacni pínah nihcan wut jī. Obohjeéhtih, yadboodih newédih teo wáacnih pínah át chājap wut jī. Páant tigaá neoná maáh panihñit í jumna caá.* ¹⁰ Yaádhndih wao dáh jih cáagat caá náahap, í weha mánadnih í jepahat júutat túut niijná, Dioíh ángelwā í wēi enat pínah but niijná. ¹¹ Obohjeéhtih, neoná í weha

mána yaádh í maáh í jumuchah yahna, Jesúihwā jumna, Dios queét chénat pahdih bíic yoobó ã enna caá. Pánihna, queétdih míc teo wáacat caá náahap. ¹² Dios newédih jwíih chājna, áih páwájéh yaddih át chājap wut jī. Buu yaádh caá neoná pínadnih í weh jumna caá. Obohjeéhtih, Dios caá nihadnih ã chājap.

¹³ Míic wáacnit, ded pah ñi jumnat pínadnih túi jéihyat túut niijná, yeebjéh ñi jenah joyoó. Ñíih tútchinadnih moón bitadnih í jepahat júutíhna, íih waojéh yégueh chóojéh ípí cáagna caá. Pánihna, yaádhboó Diosdih úbhñit, í weha mánadnih í jepahat júutna, queétdih waojéh cáagat caá náahap. ¹⁴ Ñi cáatíh newé waó yoóc maátni ã dawúchah ennit, “¿Caánboó yad wili pah waó yoóc dñoná, ã tíiccan niít?” ñipí niij jenah joiná caá. ¹⁵ Obohjeéhtih, yadboó waó yoóc maátni mí dawúchah ennit, “Míih waó yoóc maátni dñoná, mí túi jíghna caá”, ñipí niij jenah joiná caá. Pánihna, miíh waó yoóc maátni dñonít, mijeeh bóodih jepahat júutna caá mí chājap. ¹⁶ Páant wā naáwátndih ded biíhboó mách ã naáwíhichah, nin pahjeh wā jepahna caá: Nihat jwíit yeebdih bohénit wā naáwátndih bíic yoobó jwíipí bohéna caá. Nihat nin baácndih moón Dioíhwābut Diosdih wēinit, bíic yoobó ípí chājna caá.

Jesús ã wutni jeémátndih í túi chājcat

¹⁷ Jesús ã wutni jeémátndih buu bainí wā naóhbična caá. Míic wáacnit, Jesús ã wutni jeémátndih ded pah ñi jeémát doonádih joinít, yeebdih wā wēican caá. Jesús ã naáwátndih bíic yoobó chājcan, caandih ñi chah jenah joyát pínadnih míc teo wáaccanjeh, ñi míc yéejana caá. ¹⁸ Pánih míc wáacnit, Jesús ã wunatndih náhninit,

* 11:7 Gn 1.26-27 * 11:9 Gn 2.18-23

biícdih jeémát túat niijná yahna, ¿Dépanihna, biícdih ñi jeémpcan? Biquína dawá bií dée bíbohnit moh yéejnit biícdih ì jeémíhcan caá. Bitaboó ì chéenwā biíc yoobó jenah joinítjeh biícdih ì jeémpna caá. Obohjeéhtih, biquína bitajeéh ìpí túi jeémpna caá. Pánih nihát biícdih jeémpcan, ded pah Jesús ā bohéatdih ñi chājcan caá.¹⁹ Obohjeéhtih, pánih jumna, det Jesúsdihtái jepahnitdih, det Jesúsdihtái jepahcannitdihbut ñi jéihna caá. Páant ñi chājcan, ñita jéihcan tagaá.²⁰⁻²¹ Ñi jeéméchah, bitadih páicanjeh, ñi ub jūóhni jeémátidih ñipí jeémpna caá. Páant ñi jeéméchah, biquína moh yéejnitboó bainí jeémátidihjeh bíbohnit, túi jeémp chūúhcan, nuugúp ì wunna caá. Bitaboó búdí iguúh macdih ub jūóhni, bitadih wūhcanjeh, ì babh máihna caá. Pánih chājna, “Jesús ā watni jeémátidih jeémpna caá jwī chājap”, niijná yahna, yoobópdih ñi niijcán caá. Ā watni jeémát ā jumuchah, nihát ñi ub jūóhni jeémátidih pāáhnit, biícdih ñita wēi jeémp tagaá. Pánih jeémpna, túi biícdih āih bácah pah ñita jum taga.²² ¿Ñi jenah joyoó buca! ¿Dépanihna tubit nuugúp tubuchah yahna, ñiuh muúboojéh jum jwuhna, ñi jeémpcan? ¿Dépanihna bita Jesúsíhwā páant yeejép ñi chāj? ¿Dépanihna Jesúsíhwā moh yéejnitdih jīgah encanjeh ñi túica? ¿Ded pah wā niijbí? ¿Páant ñi chājachah, yeebdíh wā wēimi naniít? Nihcan caá. Wā wēican níit.

Jesús ā watni jeémát ded pah ā jumát

²³ Jesucristojeh nin pah weemdíh ā jéihyanap jī, ā wun wāhatdih náhnit, ded pah pandih jeémp, iguúh macdih babhni, jwī túi jeémát pínah niijná: Caandíh eníhcannit ì teoni pínah chei Jesús ā bohénitdih āt numah jeémép wat

jī. Pánih jeémpnit, jwī Maáh Jesús pan júdúdiht ubnit,²⁴ **“Nindih ma wāhat túina caá, Paá”**, niij péanit, ā bohénitdih āt ōi wūhup wat jī. Pánih ōi wūhni, nin pah āt niijíp wat jī: **“Nin pan wíih bácah panihni caá. Yeéb ñi yéejat jīb wā wun wūhbipna caá. Pánihna, nindih jeémpnit, wā wun wāhatdih ñi náhninaá”**, āt niijíp wat jī.²⁵ Pánih jeémp péanit, Jesús pamapdihbut ub, ubbhni, nin pah queétdih āt niijíp wat jī: **“Nin iguúh mac wíih meép panihni caá. Wun wūhni, jáap namá dée wā chājipna caá, Diosjeéh ñi túi jumát pínah niijná. Wā wun wāhatdih ñi túi jenah joyóchah, Dios ñi yéejatdih ā yohbipna caá, iguúhna bejnit déedih ā pehbhoó ñi bejat pínah niijná. Pánihna, iguúh macdih babhni, weemdíh ñi náhninaá”**, Jesús ā bohénitdih āt niijíp wat jī.*²⁶ Pánih pandih jeémp, iguúh macdih babhbat jumát pah “Jesús weemdíh ā wun wāhatdih wā túi jenah joiná caá”, niiját júatna caá jwī chājap. Pánihna, Jesús ā jwúb dei jūúwát pínah jātih páantjeh jwiít áihwādiht pandih jeémpnit, iguúh macdih babhbat caá náahap.

Jesús ā watni jeémátidih ded pah ì jeémát pínah

²⁷ Jesucristo ā wun wāhatdih túi jenah joinít, bita Jesúsíhwādiht oinit, pandih jeémp, iguúh macdih babhbat caá náahap. Ded jenah joicánjeh jeémpnit, babhna, Jesúsíh bácahdih áih meépdihbut “Dedé pínah nihcan caá”, niijnít, caandíh búdí ā yéej chājna caá.²⁸ Ded ā jeémát pínah jātih, ā yéej chājatdih jenah joyát caá náahap. Pánih jenah joinít, ā yéejatdih Diosdih naóh péanit, ā jeémé naáh.²⁹ Jeémpnit, nin pah jenah joyát caá náahap: “Nin pan Jesúsíh bácah panihni, nin

* 11:25 Ex 24.6-8; Jer 31.31-34; Mt 26.27-28

iguíh mac áih meép panihnidih enna, wā yéejat jīb weemdih ā wun wūhatdih wā náhnina caá”, niij jengah joí, jeémpnit, ā babhba naáh. Páant niij jengah joicán, dedé yéejatdih naóhcan, ā jeéméchah, Diosboó caandih ā peéh chājbiḡna caá. ³⁰ Jesús ā wutni jeémátidih táí jengah joicánjeh ŋi jeémát jīb, dawá tubúp chūhñit, bitabút ít wunah bejep wat jī. ³¹ Obohjeéhtih, yeebjéh ded pah ŋi yéejatdih jengah joinít naáwáchah, Diosboó yeebdih āta peéh chājcan tagaá. ³² Pánihna, Dios buu yeebdih peéh chājnit, bohéna caá ā chājap, túttimah iiguíḡna ŋi bejcat pínah niijná.*

³³ Wā úudwā panihnitá, Jesús ā wutni jeémátidih jeémát túut niijná, míc wáacnit, nihatdih páinit, bíicdih ŋi túí jeémé. ³⁴ Nuugúp tabanitboó iih muúboó jum jwahna, í jeémp wud jum naáh. Pánihna, túinijeh ŋi jeémé, Dios yeebdih ā peéh chājcat pínah niijná.

Ŋi pebhna juibínit, bíih ŋi úubh joí daacátjidih wā jepahbiḡna caá.

12

Túini Espiritu ā jéihyaat

¹ Buu Túini Espiritu ā jéihyaatnadih ŋi úubh joyátidih wā jepahbiḡna caá, ŋi túí jéihyat pínah niijná. ² Nindih ŋi náhninaá: Yeéb Jesucristodih ŋi jepahat pínah jātih, nemépwā í maáh ŋi nuowādih yeenit, ā jéih jepahcah yuhna, yeéb Corinto tútchidih moondih pápnitdih át úubát túutap tajī. ³ Ded Túini Espiritu ā wēpatjīh naóhni, ded nemépwā í wēpatjīh naóhniḡidihbut ŋi jéihyat pínah niijná, nin pah wā niij daácna caá: “Túini Espiritu ā wēpatjīh naóhñit, ‘Jesucristo yeejép caá’, í niijcán niít. Obohjeéhtih, nemépwāboó í wēpatjīh naóhñit, ‘Jesucristo Dios

wūh, jwī Maáh caá’, í jéih niijcán niít”, wā niijná caá.

⁴ Túini Espirituboó jwiít Jesúhwādih teo wáacna, mácah jéihyatnadih āḡi wūhna caá. Obohjeéhtih, jéihyatna mácah ā jumachah yuhna, caán Túini Espiritujeh páant āḡi teo wáacna caá. ⁵ Ded pah bitadih jwī teo wáaquhichah, mácah ā jumachah yuhna, jwī Maáh Jesússeh jwiít nihatdih ā teo wáacat túutna caá. ⁶ Bitadih mácah jwī teo wáacachah yuhna, Dios ā wēpatjīh jwiít nihat jwī jéih teo wáacna caá. ⁷ Jwiít nihat Jesúhwādih Túini Espiritu ā wēpatjīh āḡi teo wáacna caá, jwiítbut bita áihwādih jwī teo wáacat pínah niijná. ⁸ Biquína ā wēpatjīh, “Nin pah meemdih chājat caá náahap”, í niij jéih naóh yapana caá. Bita ā wēpatjīh ded pah yapatdih, ded pah yapat pínahidihbut í táí jéih naóh yapana caá. ⁹ Bita ā wēpatjīh, Diosdih chah jengah joinít, bíihdih í jéih teo wáacna caá. Bitabút wannitdih teo jāhanit, í jéih booana caá. ¹⁰ Bitabút cáacwā í jéih chājca naáhdih í chājna caá. Bita Dios ā naáwáchah, í jéih naóh yapana caá. Bita ded Túini Espiritu jumnidih, ded neméḡ jumnidihbut í beh enna caá. Bitabút ā wēpatjīh mácah wéheatjīh í jéih naóhna caá. Bita mácah wéheatjīh í naáwáchah joinít, í jéih naóh yapana caá. ¹¹ Pánihna, nihat mácah ā jumachah yuhna, Túini Espiritujeh ā weñat pínahdih chājnit, queét nihatdih āḡi teo wáacna caá.*

Jesúhwā bíic bácah pah jwī jumat

¹² Jwīh bácah bíicjeh ā jumachah yuhna, téihyana jum, quíib dahna jum, jítchana jum, molí chóonabút ā jumna caá. Obohjeéhtih, dawá ā jumachah yuhna, nihat jwīh bácahdih jumnijeh caá. Pánihat pah, jwiít Jesúhwā dawá jumna

* 11:32 Dt 8.5; He 12.5-11

* 12:11 Ro 12.6-8

* 12:12 Ro 12.4-5; Ef 4.14-16

yuhna, jwiit nihat biicdih aih b́acah d́ee jwí jumna caá.*¹³ Biquína judiowá, bita judiowá nihcannitbut jum, biquína teo wáhnit, bita teo wáhcannitbut jwí jumna caá. Obohjeéhtih, jwiit nihat mácah jwí jumachah yuhna, jwiitdih teo wáacni Túini Espiritu biícjeh jumna, jwiitdih waadnit, jwiit nihatdih biíc b́acah pah át ch́ajap taga.

¹⁴ Jwíih b́acahdih jumni biícjeh nihcan, dawá ã jumna caá. ¹⁵ Jwíih jítcha wéheni nihna, “Caán téihya chah túini caá. Weémboó téihya nihcan, nin b́acahdih jumni pínah nihcan caá”, ã niijichah yuhna, b́acahdih jumni páantjeh áta jum tagaá. ¹⁶ Jwíih molítboó “Weém quíib dah nihcan, nin b́acahdih jumni pínah nihcan caá”, ã niijichah yuhna, b́acahdih jumni páantjeh áta jum tagaá. ¹⁷ Obohjeéhtih, jwíih b́acahdih quíib dahjeh jumna, molít wihcah, ¿ded pah tigaá jwíta jéih jói? Molítjeh jumna, wuúc lít wihcah, ¿ded pah tigaá jwíta jéih jói? ¹⁸ Pánihna, nihat b́acah jumnidih jwí náahna caá. Diosboó túi jéihni jwiitdih ch́ajni ded pah ã náahatdih nihat jwíih b́acahdih jumni pínahdih át ch́ajjip taga, jwí túi jumat pínah niijná. ¹⁹ Jwíih b́acahdih quíib dahjeh, jítchajeh, téihyajeh ã jumachah, jwíta jéih jumcan tagaá. ²⁰ Pánihna, dawá b́acahdih jumni ã jumachah yuhna, biíc b́acahjeh ã jumna caá.

²¹ Jwíih quíib dahboó “Weém nihat jéihni caá. Dedé weemdih judhcan caá. Pánih jumna, caán téihya ã teo wáacat pínahdih wá náahcan caá”, ã niijichah yuhna, ã teo wáacat ã náahna caá. Jwíih wao dáhboó “Dedé weemdih judhcan caá. Pánih jumna, caán jítchadih wá náahcan caá”, ã niijichah yuhna, caandih ã náahna caá. ²² “Wíih b́acahdih jumni túi wépcanni caá”, jwí niij jengah joiniboó chah ã

náahna caá. ²³ “Túi jígohcanni caá”, jwí niij jengah joiná, túini yéguéhdi h jwíipí duoná caá, túi jígohat túut niijná. Tíicnit, jwíipí jáhna caá, bita í encat pínah niijná. ²⁴ “Bita í enechah, dedé pínah nihcan caá”, jwí niij jengah joiníidih jwíipí jáhcan caá. “Wépcanni caá. Túi jígohcanni caá. Tíic náah jumni caá”, jwí niij jengah joiníidih chah jwíipí túi en daoná caá. Páant tigaá Dios át ch́ajap taga, ²⁵ míic júlñhat d́ee wihcanjeh, nihat ã túi míic teo wáacat pínah niijná. ²⁶ Pánihna, jwíih quíib dah tubna, nihat b́acah ã tubana caá. Quíib tubat ã yayáchah, nihat jwíih b́acah ã táina caá.

²⁷ Yeéb nihat Corinto tútchidih moón Jesúihwá aih b́acah d́ee ñi jumna caá. Pánihna, jwíih b́acahdih jumni nihat ã ch́ajat pínah mácah ã jumat pah, yeebbát Jesúih b́acahdih jumnit d́ee, ñi ch́ajat pínahbut mácah ã jumna caá. ²⁸ Nihat Jesúihwá biícdi h jumnit, Túini Espiritu ã wépatjíl mácah jéihyatnadi h Dios át wáhpup taga. Dios ã jwíih ñionitboó Jesús ã naáwát túutnit í jumna caá. Túttimah, Dios naáwátidih naóh yapanit í jumna caá. Túttimah, ã naáwátidih bohénit í jumna caá. Túini Espiritu ã wépatjíl ćaacwá í jéih ch́ajca naáhdih biquína í ch́ajna caá. Biquínaboó wánnitdih teo jáha uúbhni t, ã wépatjíl í jéih booana caá. Bitaboó, bitadi h jígh ennit, ípí teo wáacna caá. Bitaboó, ćaacwáidih túi waóhni t pínah í jumna caá. Bitaboó, ã wépatjíl, mácah wéheatjíl í naóhna caá.* ²⁹ Yeéb nihat Jesús ã naáwát túutnit nihcan caá. Nihat Dios naáwátidih naóh yapanit pínah, nihat ã naáwátidih bohénit pínah, nihat wép ch́ajnit pínahbut nihcan caá. ³⁰ Nihat boonit pínah, nihat mácah wéheatdih naóhni t pínah, nihat mácah wéheatdih jwúub túut nuúm naóh yapanit pínahbut nih-

* 12:28 Ef 4.11

can caá. ³¹ Jwiít biquínadiah nihat jéihyatna ã wihcan caá. Diosjeh caá ãih cáacwádhí ã jéihyana caá. Chah táini jéihyat pínahdih bidna, jwiít nihatdih caandih búdí wábat caá náahap. Obohjeéhtih, bitadiah jwí oyat pínah caá chah náahap. Pánih oina, Táini Espírítu ã wēpatjīh bitadiah jwí túi teo wáacbiḡna caá. Jwí oican, Táini Espírítu jwiítidih ã teo wáacachah yuhna, bitadiah jwí túi teo wáaccan niít.

13

Oyat

¹ Táini Espírítu ã wēpatjīh mácah wēheatjīh wéhenit, bita í wéheat, ángelwã í wéheatjīh wéhena yuhna, bitadiah jwí oicah, dedé pínah niḡcan caá. Yéej yáaatjeh caá. ² Táini Espírítu ã wēpatjīh Dios ã naáwáchah, jwí jéih naóh yapana yuhna, bitadiah jwí oicah, dedé pínah niḡcan caá. Ded pah Dios ã jumadiah, ã chājat pínahdihbut túi jéihna yuhna, bitadiah jwí oicah, dedé pínah niḡcan caá. Jwiít cáacwã jwí jéih chājca naáhdih Dios ã wēpatjīh jwí jéih chājat pínahdih túi jenah joiná yuhna, bitadiah jwí oicah, Dios ã enechah, dedé pínah niḡcan caá.* ³ Nihat jwí bíbohathdih moh yéejnitdih jwí wēhuchah yuhna, Jesúih doonádh jwí naáwát peéh bita jwiítidih í cáwachah yuhna, bitadiah jwí oicah, Dios jwiítidih wēi encan, táinidih ã wēhcan niít.

⁴ Bitadiah oina, ded pah jwiítidih í yéej chājachah yuhna, yéej chāj jwáubacan, táinijeh jwí jumbipna caá. Bitadiah oina, jīgah ennit, jwí teo wáacbiḡna caá. Queétdih oina, íih bíí déedih en íinahcan, ded pah í túi yapachah, jwí íjcan niít. Pánih oina, queét jwiítidih í wēi enat pínah niijná, ded pah jwí túi jummat, jwí túi yapat, jwí túi chājatdihbut jwí naóhcan niít.

“Weém nihat jéihni caá. Dedé judhdath weemdīh wihcan caá”, niijní pah jwí jumcan niít. ⁵ Bitadiah oina, queétdih jwí tíccan niít. Pánih oina, chah táinidih jwiítjeh bíbohath túit niijná, jwí bidcan niít. Pánih oina, ded pah jwiítidih bainí yeejép í chājachah yuhna, waícanjeh jwí íjcan niít. Jwiítidih í yéej chājatjidih jwí quíib buudbípna caá. ⁶ Bitadiah oina, yeejép í yapachah, yeejép í chājachahbut, jwí wēican niít. Obohjeéhtih, táini í yapachah, yoobópdiḡ í chājachahbut, jwí wēibipna caá. ⁷ Bitadiah oina, í yéej chājat doonádh bitadiah naóhcan, í túi chājihatdih jenah joinít, Dios queétdih ã túit nuumát pínahdih jwí túi jenah jói cádahcan niít. Pánihna, ded pah jwí yapachah yuhna, jwí oi cádahcan niít.

⁸ “Ñi múic oyoó”, niij wātḡnit, Dios “Páant bóojeh tīgáá. Yeebdīh buu oyat náahcan caá”, ã niijcán niít. Obohjeéhtih túttimah, Táini Espírítu ã wēpatjīh Dios naáwátdih naóh yapaat, mácah wéheatjīh naáwátbut, ded pah yapatdih, ded pah yapat pínahdih jéihyatbut dedé náahath ã wihcan niít. ⁹ Nin baácboó jum jwahna, Táini Espírítu ã teo wáacachah yuhna, nihatdih túi jéih beedácan, nihat Dios naáwátdihbut túi yoobópdiḡ jwí jéih naóh yapacan caá. ¹⁰ Obohjeéhtih, Jesucristo, táini yoobát jumni, ã jwáub dei jwáuwáchah, nihatdih jwí jéih beedábipna caá.

¹¹ Nin pah jwí jumna caá: Weém wébít jumna, wébít í jenah joyát, í wéheat pahbut, weembút jenah joinít, wã wéhenap jī. Obohjeéhtih, buu behe jumna, wébít í chājat pah wã chājcan caá. ¹² Nin pahbut ã jumna caá: Maa quenalih naajīh jwí túi múic encan caá. Pánihat dée Diosdih buu jwí jéih encan caá. Túttimah, jwiít chénaoó caandih jwí múic jwááh enbipna caá. Nin

* 13:2 Mt 17:20; 21:21; Mr 11:23

baácboó jum jawahna, Diosdih jwí jéih beedácan caá. Obohjeéhtih, á pebhboó jwabína, jwiít dih buu á jéih beedaát pah, jwiítbut caandíh jwí jéih beedábipna caá.*

13 Nin baácboó jum jawahna, jwiít dih nin pah chājat caá náahap: Diosdih túi jenah jói cádahcan, jwiít dih á túi chājat pínahdih páantjeh náhnina, caandíh, bitadihbut oi cádahcat caá náahap. Obohjeéhtih, oyat caá jwiít dih chah náahap.

14

Mácah wéheat, Dios naáwát dih naóhyapaat

1 Míc oyat jwiít dih chah á náahachah yuhna, Túini Espíritu á jéihyaatnadihbut jwiít dih bidat caá náahap. Dios naáwát dih naóh yapaat wēpat dih chah bidat caá náahap, míc wáac junít, ñi jéih míc teo wáacat túut niijná. 2 Mácah wéheatjīh naóhñitboó cáacwādih wéhécan, Diosdihjeh í wéhena caá. Túini Espíritu á wēpatjīh, Dios á jéihyaatdih í naáwáchah yuhna, nihat cáacwā ípī beh joicán caá. 3 Obohjeéhtih, Túini Espíritu á wēpatjīh Dios naáwát dih naóh yapanitboó cáacwāboodih í wéhena caá. Diosdih chah í túi jenah joyát pínah niijná; ded pah queédih á chājat tútatdih chah túi beh joinít, í jepahat pínah niijná; í jīgahatdih, í úmatdihbut á yayát pínah niijná; páant í niij naóh yapana caá. 4 Mácah wéhéni áih caolihdihjeh Túini Espíritu á teo wáacna caá. Obohjeéhtih, Dios naáwát dih naóh yapaniboó Dioíhwā wáac junít dih á teo wáacna caá.

5 Yeéb nihat mácah wéheatjīh ñi wéheatdih náah yacna yuhna, Dios naáwát dih naóh yapaatdih chah wā náah yacna caá. Naóh yapaniboó Dioíhwādih chah á teo wáacna caá. Obohjeéhtih, mácah

wéheatjīh naóhni, caandíh jwúub túut nuumníjīh bíicdih naóhñit, Dios naáwát dih naóh yapani bíic yoobó áihwādih í teo wáacna caá. 6 Wā údwā panihnitá, weém ñi pebhboó jwabínit, mácah wéheatjīh jeh wā naáwáchah, yebdih áta teo wáaccan tagaá. Obohjeéhtih, ded pah Dios á jéihyaatdih naóh yapanit, ded pah jwí chājat pínahdih naóh bohénit, yebdih wā túi teo wáacap jī.

7 Nin pah á jumna caá: Pelatdih, chíó nahdih yoobópdih jwí póojcah, joinítboó jwí póojatdih í beh joicán niít. Bíitatdihbut yoobópdih jwí bíitcah, bitaboó jwíjééh í jéih eocan niít. 8 Póojat nahdih yoobópdih jwí póojcah, joinítboó beh joicán, míc mawatdih teo wáacadih í bejcan niít. 9 Pánihat dée, joinítíh wéheatjīh yoobópdih ñi naóhcah, í beh joicán niít. Ñi naáwáchah yuhna, queédih dedé pínah nihcan niít. 10 Nin pahbut á jumna caá: Nin baácboó dawá wéheatna á jumna caá. Cáacwā íih wéheatjīh jeh wéhena, í míc beh joiná caá. 11 Obohjeéhtih, weemdih naóhñiíh wéheatdih beh joicán, jwí jéih míc wéhécan caá. 12 Pánihat pah, joinítíh wéheatjīh naóhcan, í beh joicáh, yebbút queédih ñi jéih teo wáaccan caá. Pánihna, Dioíhwādih teo wáacat pínah niijná, Túini Espíritu á wáhni jéihyaatnadih búdi ñi bidii.

13 Dioíhwādih teo wáacat túut niijná, mácah wéheatjīh naóhñiboodih jwúub túut nuumát pínahdihbut úbát caá náahap. 14 Beh joicán yuhna, wíih caolihboó mácah wéheatjīh wā túi úbhna caá. Páant wā úbúchah, wíih caolihdih á teo wáacna caá. Wíih wéheatjīh wā úbúchah, wíih jenah joyátboodih á teo wáacna caá. 15 Pánihna, mácah wéheatjīh úbhñit, wíih wéheatjīhbut wā úbhñipna caá. Mácah wéheatjīh eonit, wíih wéheatjīhbut wā eobipna caá. 16 Míc wáac junít,

* 13:12 1Jn 3.2

mácah wéheatjĩhjah Diosdih ñi weñechah, jéih jwuhcanni ñi cātih jumna, ñi naáwátdih beh joicán, “Páant tigaá”, ã jéih niijcán niit. 17 “Túina caá, Maá”, yoobópdih ñi niijíchah yuhna, ñi niiját caán jáap juniboodih ã teo wáaccan niit. 18 Mácah wéheatjĩh yeéb ñi wúbát chah weémboó pánih wúbhna, wēinit, “Túina caá, Paá”, Diosdih wāpĩ niijná caá. 19 Obohjeéhtih, pánih wúbhna yuhna, Jesúihwā jwĩ míic wáac junít, yeebdih ã teo wáacat pínah niijná, daocanni jacnabitjeh ñiuh wéheatjĩh naóhna, chah wāta wēi tagaá. Diez mil jacnadih mácah wéheatjĩh wā naáwáchah yuhna, yeebdih ã teo wáaccan, wāta wēican taga.

20 Wā údwā panihnitá, wébít ĩ jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, yéej chājatdih jenah joicánnit ĩ jumat pah yeebbút biic yoobó ñi jumúú. Behnit ĩ jenah joyát pah mácah wéheatna ded pah ã jumat pínahdih túi jenah joinít yeebdih jumat caá náahap. 21 Yeéboó nin pah ñipĩ niij jenah joiná caá: “Dios weemdih túi wēinit, mácah wéheatdih át jéihyanap be”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, Dios ã wēi enat júutat pínah nihcan caá. Dios naáwátdih naóh yapani Isaiás nin pah ã niij daacátjidih ñi túi jenah joyoó: “Dios nin pah ã niijná caá: ‘Wĩih judíowādih peéh chājat túut niijná, ĩ pebhna biih baácdih moondih wā wahbipna caá. Jātih wā naáwátdih naóh yapanit judíowā ĩih wéheatjĩhjah ĩ naáwáchah yuhna, ĩ jepahcap jĩ. Bū peéh chājat túutna, judíowā ĩ wéheatdih wéhecannit ĩ naáwáchah, páantjeh weemdih ĩ jepahcan niit’, jwĩ Maáh ã niijná caá”, Isaiás át niij daacáp tajĩ.* 22 Pánihna, mácah wéheatna Dios āihwādih ã wēi enat júutat pínah nihcan caá. Ñi míic wáac

juyúchah, caandih jepahcannitboó mácah wéheatnadih joinít, Isaiás ã daacátjidih náhninit, Diosdih ĩ jepahcatjijúb ã peéh chājat pínahdih ĩ jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, yeéb Jesúihwāboó Dios naáwátdih ñi naóh yapanachah joinít, yeebdih teo wáacnit, jepahcannitboodih ã teo wáaccan niit. 23 Míic wáac junít, yeéb dawá mácah wéheatjĩh ñi naáwáchah, bita jéihcannit, Jesúsdih jepahcannitboó waád junít, “Queét mácah wéheatjĩh naóhnit jenah joicánnitjeh caá”, ĩ niij jenah joibípna caá. 24-25 Obohjeéhtih, yeéb Dios naáwátdih ñi naóh yapanachah joinít, Jesúsdih jepah jwuhcanni nin pah ã niij jenah joibípna caá: “Weém yéejni caá. Dios ninboó jumnit, wā jenah joyátdih jéih beedáni jumna, nitdihbut át jéihyanap taga”, ã niij jenah joibípna caá. Páant niij jenah joinít, bódicha caj yoh ñajnit, “Dios, meém nihat jéihni, túini caá”, niijnít, Jesúsdih ã jepahbipna caá.

Wáac junít, túinijeh jumat

26 Diosdih weñat túut niijná, míic wáac junít, túinijeh chājat caá náahap. Yeéb nihat ñi naáwáchah, ã túina caá. Obohjeéhtih, nihat biicdih ñi niijcá bojoó. Túini Espíritu biquínadih ewat ã wühuchah, Diosdih wēi ewat caá náahap. Biíhdih bohéátdih ã wühuchah, naáwát caá náahap. Biíhdih Túini Espíritu ã jéihyanachah, caandihbut naáwát caá náahap. Biíhdih Túini Espíritu ã wēpatjĩh mácah wéheatjĩh ã naáwáchah, jwúb túut nūm naáwát caá náahap. Pánihna, Túini Espíritu ded pah ã teo wáacachah, Jesúsdih chah túi jenah joyát túut niijná, yeebdih naáwát caá náahap. 27 Mácah wéheatjĩh naáwíhna, chénewā, biic peihcannitjeh biquínajeh ĩ naáwá naáh. ĩ naáwátdih jwúb túut nūmníbut ã naáwá naáh, yeéb

* 14:21 Is 28.11-12

nihat ñi beh joyát pínah niijná. 28 Obohjeéhtih, mácah wéheatdih jwúub túut nuumní pínah wihcah, wáac jwinítdih á naóhca bojo naáh. Caanjéh caolih diítboó Diosdih á wúbú naáh.

29 Túini Espíritu á teo wáacachah, Dios naáwátdih biquína í naóh yapana naáh. Queét í naóh yapanachah, joinítboodíh túi jenah joyát caá náahap, “¿Túini Espíritu á naáwát túatni niit?” niij jéihyat túut niijná. 30 Páant á naáwáchahjeh, biíhdih Túini Espíritu á naáwát túutuchah, jwíih naóhniבודíh yayát caá náahap, biíh jwah á naáwát pínah niijná. 31 Nihat biícđih naóh yapacan, biquínajeh nihat naóh yapaat caá náahap, nihat múic wáac jwinítboó í bohéat pínah, í weñat pínah, chah í túi jumat pínah niijná. 32 Túini Espírituboo á naáwát túutuchah joiná, naóhni pínahboo “¿Débólih caá wá naóhbi, queétdih wá túi teo wáacat túut niijná?” niij jenah joyát caá náahap. 33 Páant niij jenah joiná, Dios á náah yacat pah táinijeh ñi naóh yapabipna caá.

Diosboó nihat Jesúhwá múic wáacnitdih táinijeh á chájat túutat pah, yeebdíhbut biíc yooó á náah yacna caá. 34 Pánihna, múic wáacna, Dios á wutatji pah í weha mánadih jepahna, ñi weha mána yaádh laihsanjeh í joí cháudu naáh. 35 Húbh joíhna, íih muuná jwúub jwibínitjeh, í weha mánadih í wúbh joyó naáh. Yaádhboó pánih wéhena, bita wáac jwinít í túi joí ñuunátdih í yéjanachah, á túican caá. 36 Yeéb múic wáacnit, ded pah ñi túi jumat pínahdih páant wá naáwátdih joíhcan, nindih ñi túi jenah joyó: Jesúh túini doonáđih yeébbó naóh waóhñit nihcan caá. Yeebjéh caandíh jepahnit nihcan caá. Pánih waóhñit nihcan, nihat biíh táchinadih moón Jesúhwá

yeebdíh í waáwáchah, ded pah ípí chájatdih náhninit, yeebbút biíc yooó ñi chájaa.

37 Ded “Weém Túini Espíritu á wēpatjīh Dios naáwátdih naóh yapani caá. Á wēpatjīh weemdíh ápí jéihyana caá”, niij jenah joiníboó “Dios á wutatdih ded pah jwí múic wáacatdih Pablo yooópdih á naóh yapanap be”, á niijí naáh. 38 Obohjeéhtih, wá naáwátdih á joyáh bojochah, bita caandíhbut í joyáh bojo naáh.

39 Pánihna, wá úudwá panihnitá, Dios naáwátdih naóh yapaat túut niijná, Túini Espíritu á teo wáacat pínahdih búdí ñi wúbú. “Mácah wéheatjīh ñi naóhca bojó”, niijcát caá náahap. 40 Ñi jenah joyát pahjeh chájcan, Dios á wutat pah táinijeh chájat caá náahap.

15

Jesús á boo pud júuwát

1 Búu wá úudwá panihnitá, Jesúh dooná yeebdíh ded pah wá naáwátjidih wá jwúub náhniabipna caá. Caán doonáđih jwíih jepahnit, búubut jenah joinít ñi jumna caá. 2 Caán doonáđih ñi jepahachah, yeéb iiguipna bejnit déejidih Dios át túi wup taga. Caán naáwátdih joí cádahcan, ájeéh jumat túut niijná, Dios pehbóo ñi bejbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh cádahna, ñi jwíih jepahatji dedé pínah nihcan niit.

3 Weemdíh jéihyani doonáđih yeebdíh wá jwúub naáwáp jī. Oboh jumni naáwátjeh nihcan caá. Dios á niijátji pah biíc yooó Jesucristo jwí yéjeat jīb át wun wáhp wut jī.* 4 Páant á wunat túttimah, áih bácađih í yohochah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios á niijátji pah, át jwúub boo pud júuwúp wut jī.* 5 Pánih boo pud jáóhñiji, Pedrodih át jígohop wut

* 15:3 Is 53.5-12 * 15:4 Sal 16.8-10; Mt 12.40; Hch 2.24-32 * 15:5 Lc 24.34 * 15:5 Mt 28.16-17; Mr 16.14; Lc 24.36; Jn 20.19

jī.* Tálttimah, ã bohénitjidihbut ãt jíghop wut jī.* ⁶ Tálttimah, ãihwã quinientos chah ĩ míc wáac jwýúchah, queétdihbut ãt jwúub jíghop wut jī. Biquína queét en-nitjiboó ĩ wunuchah yuhna, nihat bitaboó páantjeh ĩ báadh jwuhna caá. ⁷ Tálttimah, ã úud Santiagodih ãt jíghop wut jī. Pánih jíghonit, nihat ã naáwát túatnitdihbut ãt jíghop wut jī.

⁸ Pánih jíghoniji jeáboó ã púuh laab béjat tálttimah, yeejép wã chãj jwuhuchah, wã jepahat pínah jãtih, weemdíhbut ã jíghop jī. Páant ã jíghochahjeh, ã boo pud júúwãtdih táí jenah joinít, caandíh wã jepahap jī.* ⁹ Jesúhwãdih tubit yeejép wã chãjachah yuhna, Jesús weemdíh jíghonit, ãih doonádih ã naóh jibat túatup jī.* ¹⁰ Páant wã jumuchah yuhna, Dios weemdíh oinit, ãt jíghah enep taga. Pánih jíghah en túat nuumnít, Jesúh túini doonádih ã bohé jibat túatup jī. Pánihna, weemdíh ã teo wáacatjidih búdí wëinit, bita ã naáwát túatnit chah wã teona caá. Obohjeéhtih, wã wëpatjìhjah nihsan, Túini Espíritu ã teo wáacachah, Diosdih wã táí teo wãhna caá. ¹¹ Weém, queét bita ã naáwát túatnitbut, jwiít nihat páant Jesúh doonádih jwí bohénachah, yeébbóo ñi jepahap jī.

Wannit ĩ jwúub boo pud júúwát

¹² Jesúh doonádih bohéna, ã jwúub boo pud júúwãtdihbut jwípí bohéna caá. Obohjeéhtih, páant jwí bohénachah joinít, nihat yeéb Jesúsdih jepahat yuhna, ¿Dépanihna “Jwí boo pud júúhcan níit”, biquína ñi níj jenah jói? ¹³ Obohjeéhtih, boo pud júúwát ã wihchah nihna, Jesúsboó ãta boo pud júúhcan tagaá. ¹⁴ Jesús ã boo pud júúhchah nihna, ãih doonádih jwí bohéat, caandíh ñi jepahatbut dedé pínah ãta nihsan tagaá. ¹⁵ Páant

ã boo pud júúhchah nihna, Dioíh doonádih yee naóhnitjeh jwíta jum taga. “Dios Jesucristodih ãt boanap taga”, jwípí níj bohéna caá. Obohjeéhtih, boo pud júúwát ã wihchah nihna, Jesúsdihs Dios ãta booacan tagaá. Caandíh ã booacah nihna, yee naóhnit jwíta jum tagaá. ¹⁶ Boo pud júúwát ã wihchah nihna, Jesús ãta boo pud júúhcan tagaá. ¹⁷ Æ boo pud júúhchah nihna, caandíh ñi jepahachah yuhna, dedé pínah ãta nihsan tagaá. Yéejat jíib páantjeh yeebdíh ãta jum tagaá. ¹⁸ Páant ã boo pud júúhchah nihna, Jesúhwã wunnit, iiguípna mícjeh ĩta bej tagaá. ¹⁹ Pánihna, nin baácboó jum jwuhnit, Jesúsdih jwí jepahachah, ã teo wáacachah yuhna, jwí wunat tálttimah páantjeh buadná, jwiítboó chah moh yéejnit jwíta jum taga.

²⁰ Obohjeéhtih, Jesucristo yoobópdih ãt boo pud júúwáp tají. Caán caá jwíih boo pud júúhni. Caán boo pud júúh waóhni ã jumuchah, jwiít ãihwãbut jwí boo pud júúhbihsna caá. ²¹ Adán yéej chãj waóhna, ãt wun waáwáp tají. Obohjeéhtih, Jesucristoboó yéej chãjcanni jumna, wanniji ãt boo pud júúh waáwáp tají. ²² Adán yéej chãj waóhni, ã wunuchah, jwiít nihatbut yéej chãjnit, jwípí wanna caá. Obohjeéhtih, Jesúsboó ã boo pud júúh waáwãchah, jwiít ãihwãbut jwí boo pud júúhbihsna caá.* ²³ Nin pah ã jumna caá: Jesucristo ãt jwíih boo pud júúwáp tají. Tálttimah, caán ã jwúub dei júúwãchah, jwiít ãihwãbut jwí boo pud júúhbihsna caá. ²⁴ Tálttimah, nihat baácdihs moón maáta ĩ wëpatdih, nihat nemépwa ĩ wëpatdihbut yap yoh beedánit, nin pah Jesús Diosdih ã níj naóhbihsna caá: “Dáa buca, Paá, weemdíh ma chãjat túatdih buu wã péana caá. Buu meemjéh caá wutni”, ã nihsbihsna caá. ²⁵ Páant

* 15:8 Hch 9.3-6 * 15:9 Hch 8.3 * 15:22 Ro 5.12-18

ã niiját pínah jãtih, Jesús páantjeh maáh ã jum jwuhah caá náahap, nihat Diosdih en jãihnitdih ã míc mao yap yohat pínah niijná.*

²⁶ Páant ã yap yohochah, jwí jwúub wũncan niit. ²⁷ Dios naáwãtdih naóh yapani David nin pah át niij daacáp tajĩ: “Dios nin pah ã niijná caá: ‘Wã wũúh Jesucristo nihatdih yap yohnit, maáh ã jumuchah, nihat caandih ã jepahbipna caá. Obohjeéhtih, weémboó chah maáh jumna, wã wũúhdih wã jepahcan niit’, Dios ã niijná caá”, David át niij daacáp tajĩ.*

²⁸ Jesucristo nihatdih yap yoh péanit, ã ípdih “Dáa, bũũ nihat meemdih ã jepahna caá. Weembát meemdih jepahni caá”, Diosdih ã niijbípna caá. Pánihna, Dios chah maáh ã jumbipna caá.

²⁹ Biquína yeéb Jesúsdi h jepah jwuhcan, ñi oinit Jesúhwa ã jumat peéh, ã mawachah ennit, nin pah ñi niij jenah joyóp be: “Jesúhwa jumna, boo pud jũóhnt, Dios pehbóo ã bejbípna caá”, niij jenah joinít, queétdih jwúub enihna, túut nuumnít, ñit daabáát túutap wut be. Obohjeéhtih, boo pud jũúwát ã wihcah, páant ñita chãjcan tagaá.

³⁰ Jesúh doonãdih jwí naáwát peéh, jwiitdihbut ã mawat dée tobohna caá. Pánihna, “Wã boo pud jũóhcan niit”, niij jenah joiná nihna, wãta naóh cádah tagaá. ³¹ Wã jéihna caá, yeó jáap jumat pah weemdih ã mao yohat dée tobohna caá. Obohjeéhtih, wã naáwáchah joinít, yeéb ñi túut nuumãtdih ennit, búdí wã wëina caá. Pánih wëinit, ã tobohochah yahna, wã naóh cádahcan niit. ³² Nin Éfeso tútchidih dawá jiwá pah íjnit, Jesúh doonãdih wã naáwát jib, weemdih ã mawíhip yah jĩ. Pánihna, boo pud jũúwát ã wihcah, dedé pínah ãta nihcan tagaá. Jwí boo pud jũóhcan, “Waícanjeh jwí wãnat pínah jãtih, jwiitdih wëi babh

jeémãtjeh caá náahap”,* ãpĩ niiját pah yoobópdih ãta jum taga. Obohjeéhtih jwí boo pud jũóhbi pna caá.

³³ Yee naóhntdih ñi joyáh bojóo. “Yeejépwãdih pej jumnit, biíc yoobó yeejép ñi jumbipna caá”, bita ã niijãtdih ñi túi náhninaá. ³⁴ Yeebdih jwúub túi jenah joinít, yéej chãj cádahat caá náahap. Biquína ñijeéh jumnit Diosdih túi jéihcan, jwiitdih ã boo pud jũúwát túutat pínahdihbut jenah joicán, ã yéej chãjna caá. Páant ã chãjatdih yeebdih túicat caá náahap.

Ded pah túttimah jwíh bácah ã jumat

³⁵ Biquína yeéb “Jwí jwúub boo pud jũóhbi pna caá”, jwí niijãtdih páantjeh beh joicán, nin pah ñi niij úubh joimí nacaá. ¿Ded pah wãnnit ã jwúub boo pud jũóhbi? ¿Ded pah ñih bácah ã jumbi? ñi niij úubh joimí nacaá. ³⁶ Pánih úubh joiná, ñi túi jenah joicán caá. Momnidih ñi jenah joyóo. Jwí momochah, ãh jih bóo chóo ã wũnuchahjeh, dítmant bóo ãpĩ chíih jũóhna caá. ã wũncan, ãta chíih jũóhcan taga. ³⁷ Chíih jũóhni boó jwí momnidih biíc yoobó nihcan caá. Pánihat dée jwí jwúub boo pud jũúwáchah, jwíh bácahbut mácah ã jumbipna caá. ³⁸ Nihat jwí momni chíih jũóhnt ded pah ã jumat pínahdih Diosboó át chãjap taga. Biíhñajh jwí wid momochah, biíc pah jígoñni míc ã chíih jũóhcan niit.

³⁹ Páant ã jumat dée nihat bácahbut biíc yoobó nihcan caá. Cáacwã, nuñúpwã, jwébehwã, queejwã nihat ñih bácah mácah ã jumna caá. ⁴⁰ Nihat jeáboó jumni, baácboó jumnibut biíc yoobó nihcan caá. Jeáboó jumni ã týat mácah, baácboó jumni ã týatbut mácah ã jumna caá. ⁴¹ Nihat jeáboó jumnibut biíc yoobó ã yeh iigcán caá. Yeóboó mácah, widhboó mácah, cáiwãbut mácah ã yeh iigná

* 15:25 Sal 110.1 * 15:27 Sal 8.6 * 15:32 Is 22.13

caá. Cáuwā mícjehbut mácah ā yeh iigná caá.

⁴² Pánihna, momni mácah ā chíih jūúwát pah, jwī wunuchah, ī yohni bácah jwúub boo pud jūóhna, mácah ā jumbipna caá. Jwī wunuchah, jwīih bácah ā moópbipna caá. Obohjeéhtih, jwī boo pud jūúwát túttimah, jwīih jáap bácah ā jwúub moópcan niít.

⁴³ Jwī wunuchah, jwīih bácah ā táí jígohcan caá. Obohjeéhtih, jwī boo pud jūúwáchah, túini ā jumbipna caá. Jwī wunuchah, jwīih bácah wēpcanni caá. Obohjeéhtih, jwī boo pud jūúwáchah, túi wēpni ā jumbipna caá. ⁴⁴ Nin baácboó jwī jum jwuhni bácah ā wunbipna caá. Obohjeéhtih, Dios pebhboó jumni pínah bácah ā jwúub boo pud jūóhbipna caá. Nin baácboó jwī jumat pínah bácahdih Dios āt wūhup wut jī. Pánih wāhna, bíih bácah ājeéh jumat pínahdihbut ā wūhbipna caá.

⁴⁵ Dios naáwát dih daácni nin pah āt niij daacáp tajī: “Ā jwīih chājni newédih Dios āih bácahdih caolih jéyanachah, āt caolih wáyap wut jī. Caán newé Adán āt wūt jumup wut jī”, āt niij daacáp tajī.* Obohjeéhtih Jesucristo, Péeni Adán wūt jumnidih boonanit, āih bácahdih Dios mácah āt chājap wut jī. Pánih caandih boonanit, jwiítidihbut ā boobipna caá, ā pebhboó ājeéh jwī jumat pínah niijná. ⁴⁶ Nin baácboó jwī jumat pínah bácahdih Dios āt jwīih chājap tajī. Túttimah, jeáboó ājeéh jwī jumat pínah jáap bácahdihbut ā chāj wūhbipna caá.

⁴⁷ Dios Adándih baácjīh āt chājap wut jī. Obohjeéhtih, Jesucristo-bodih jeámant āt wah deyanap wut jī. ⁴⁸ Jwiít nihat Adán jumená jumna, āih bácah déedih jwī bíbohna caá. Jesucristoíhwā jumna, āih jáap bácah déedih jwiítbut jwī bíbohbiipna caá. ⁴⁹ Būh nin baácboó jum

jwuhna, baácjīh chājni Adán pah jígohnit jwī jumna caá. Túttimah, jeáboó jumna, Jesús pah jígohnit jwī jumbipna caá. ⁵⁰ Wā úudwā panihnitá, páant wā naáwát dih jenah joinít, nindih ŋi táí náhninaá: Nin baácboó jwī jum jwuhni bácah, yéejni jumna, Dios pebhboó yéejat wihcapna ā jéih jumcan niít. Moópni pínah jumna, Dios pebhboó moopát wihcapnabut ā jéih jumcan niít.

⁵¹ Jātih Dios ā jéihya jwuhca naáhdih bū yeebdih wā naóhna caá. Nin wā naáwát dih ŋi táí jenah joyóo: Jesucristo ā jwúub dei jūúwát pínah jātih, nihat jwiít āihwā jwī wuncan niít. Obohjeéhtih, jwī wunat túttimah, jwī wun jwuhcah, bíic yoobó jwiít nihatdih ā túut nuumbipna caá. ⁵² Bíic láa quíib pínah bojat pah jwī túut nuumát ā jumbipna caá. Péeni póojat nah ā yáanachah, jwiít nihat āihwādih Dios ā túut nuumbipna caá. Ā yáanachahjeh, nihat āihwā wunnitji jáap bácah jumnit ī jwúub boo pud jūóhbipna caá. Āihwā báadhnitdihbut ā túut nuumbipna caá.* ⁵³ Būh jumni bácah wunna, ā moópbipna caá. Obohjeéhtih, jwiítidih ā túut nuumát túttimah, jwīih jáap bácah jwúub wuncan, ā moópcan niít. ⁵⁴ Páant ā yapachah, Dios naáwát dih naóh yapani Isaías nin pah ā niij daacátji bíic yoobó ā yapbipna caá: “Dios nihatdih āt yap yohop tagaá. Páant ā yap yohochah, āihwā ī jwúub wuncan niít”, āt niij daacáp tajī.* ⁵⁵ Dios naáwát dih naóh yapani Oseas nin pah ā niij daacátjidihbut bíic yoobó ā yapbipna caá: “jwunat ā jwúub wihcan niít! Pánihna, bū jwī yéejat peéh wunatdih jwī úumcan caá”,* ā niij daacátji pah jwiít āihwā wēinit, jwī niijbipna caá. ⁵⁶ Moisésji ā watatdih jéihna yuhna,

* 15:45 Gn 2.7 * 15:52 1Ts 4.15-17 * 15:54 Is 25.8 * 15:55 Os 13.14

jwiít nihat jwĩpĩ túi jepahcan caá. Pánih jepahcan, “Weém yéjni caá”, jwĩ niij jéihna caá. Páant jwĩ jumatdih jéihnit, jwĩ wunat túttimah, dedé yéjeat peéh chãjatdih úumna, wunatdihbut jwĩpĩ úumna caá. ⁵⁷ Obohjeéhtih, Jesucristo wun wãhñit, ã jwãub boo pud jũúwãchah, jwiít ãihwã iiguĩpna bejnit déjei jwãub boo pud jãóhñit, Diosjeéh jummat túut niijná, ã pebhboó jwĩ bejbipna caá. Páant jwĩ jummat pínahdih jéihna, Diosdih búdí wëinit, “Túina caá”, jwĩpĩ niijná caá.

⁵⁸ Wã úudwã panihnitá, yeebdíh búdí oinit, nin pah wã naóhna caá: Jesúsdiñ ñi jepah cádahca bojoó. Bitaboó yeebdíh yeenit, mácah ñi bohénachah yuhna, joyáh bojnit, yoobópdih Jesúh doonádih ñi túi jenah joyoó. Pánih jenah joinít, “Diosdih jwĩ teo wãhat buudní pínah nihcan caá”, niij jéihnit, ded pah ã chãjat tútatdih túi wëinit, ñi chãjaá.

16

Ded pah dinerodih wãhat

¹ BHH biíh naáwátidih yeebdíh wã naóhbipna caá. Jerusalén tútchidih moón Jesúhwãdih teo wáacat pínah dinerodih ded pah ñi chãjat pínahdih wã naóhbipna caá. Galacia baácdih moón Jesúhwã míc wáacnitdih nin pah wã chãjat tútat pah biíc yoobó ñi chãjaá.* ² Chooát yeó jáap jummat pah débóo dineró ñi wãhat pínahdih yeéb nihat ñi jwejepboó ñi ámohoó. Det ñi tewat júb búdí bíbohñit, búdí ñi ámoho naáh. Det bainí bíbohñit, bainí ñi ámoho naáh. Pánih ámohna, ñi pebhna wã juibínachah, queét moh yéjnitdih ñi wahni pínah dinerodih ñi bíbohñit caá. ³ Wã juibíát pínah jãtih, dinerodih ub bejnit pínah neonádihbut ñi ñiwií. Páant

ñi ñiwichah, juibínit, Jerusaléndih moón Jesúhwã queétdih ñi túi jéihyat pínah niijná, wã daac wãhbipna caá. ⁴ Weemdihbut Dios ã wahachah, queét biícidih wã bejbipna caá. Obohjeéhtih, wã jéih jwãhcan caá.

Pablo ã jib bejat pínah

⁵ Nin pah wã jib bejat pínahdih wã niij jenah joiná caá: “Ninmatt bejnit, Macedonia baácdih jumni tútchinadih jib bej péanit, Corinto tútchidih moón Jesúhwã pebhna wã juibíbipna caá”, wã niij jenah joiná caá.* ⁶ “Maatápdih ñjeéh chão jwãhñit, mah noój ã yapat túttimah, biíh tútchina wã bejbipna caá. Pánih chãoníji wã yap bejat túut chãjachah, weemdih ñi jéih teo wáacipna caá”, wã niij jenah joiná caá. ⁷ Pániha, ñjeéh maatápdih jumíhna, Macedonia baácdih wã jib bejat túttimah ñi pebhboó wã juibíbipna caá. Butéh bejna, maatcanjeh wãta jéih jum tagaá. Dios ã náahachah, túi maatápdih ñijeéh wã chão jwãhbipna caá. ⁸ Obohjeéhtih, butéh nin Éfeso tútchiboó Pentecostés yeó jáapnadih páantjeh wã jum jwãhbipna caá.* ⁹ Ninboó dawá wã bohéatdih íjnit, ñi bohéat túutcah yuhna, Dios ã teo wáacatjñ búdí wã bohénachah, dawá joiná caá ñi chãjap. Pániha, weemdih ñjeéh jummat caá náahap. Pánih jumniiji Pentecostés túttimah, ñi pebhna wã bejbipna caá.*

¹⁰ Timoteo ñi pebhna ã juibínachah, ã náhni dahwacat pínah niijná, ñi túi teo wáacá. Jwĩ Maáhdih teo wãhni wã jummat pah, caandít Jesúsdiñ teo wãhni caá. Páant ã jumachah, caandíh ñi túi en dawá.* ¹¹ Caandíh yap yohcanjeh, yeéb nihatdih túi joyát caá náahap. Caandíh túi wëinit, wã jumapna ã jwãub jũúwát pínah niijná, ñi túi teo

* 16:1 Ro 15.25-26; 2Co 8-9 * 16:5 Hch 19.21

* 16:8 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11 * 16:9 Hch

wáacá. Caán, biíh Jesúhwā biíc dih ī jwáub juyát pínahdih wā bidna caá.

¹² Apolosdih “Bita Jesúhwā biíc dih Corinto tútchidih moón Jesúhwādih meembát enedih ma bejeé”, wā wēp niijp yuh be. Obohjeéhtih, buu ā jéih bej jwuhcan caá. Túttimah, débólih ā bejihna, ā bejmi dée caá.

Pablo ā pée túyat tútat

¹³ Bitā ī yéjaat déedih yap yohat túat niijná, túi jenah joinít jumat caá náahap. Nemépwābut ī yéjaat déedih umcanjeh, yap yohat túat niijná, Jesús dih ñi túi jenah joí cádahca bojoó. ¹⁴ Pánihna, oinit, bitadih túi chājat caá náahap.

¹⁵ Wā údwā panihnitá, nihat Acaya baác dih moón Jesús dih ī jepahat pínah jātih, Estéfanaswā ī jepahatjidih ñi jéihna caá. Queét Jesúhwādih búdí ipī teo wáacna caá.* ¹⁶ Pánih teo wáacnit jumna, ī naáwáchah, ñi túi jepahaá. Bitā queét panihnit maáta, bita Jesús dih teo wāhnitdihbut túi jepahat caá náahap.

¹⁷ Yeéb Corintodih moondih búdí bidna wā chājap be. Pánihna, ñi wahnit Estéfanas, Fortunato, Acaicojih ninna ī jayáchah, búdí wā weñep be. ¹⁸ Yeéb biíc dih jumna, yeebdih it weñanap tagaá. Biíc yoobó ninna joinít, weemdihbut ī weñanap be. Pánih teo wáacnitdih “Ñi túi chājap be”, yeebdih niiját caá náahap.

¹⁹ Asia baác dih moón Jesúhwā míc wáacnit yeebdih ī túyat túatna caá. Aquila, Priscilajih ñih muúboó míc wáacnit Jesúhwābut búdí ī túyat túatna caá. “Jwī Maáh Jesús jeéh ī túi jumna naáh”, niijnít, ī túyat túatna caá.* ²⁰ Nihat nin Éfeso tútchidih moón Jesúhwābut yeebdih ī túyat túatna caá. Yeebát Jesús ā oyatjih ñi túi míc uúbú.

²¹ Buu nin péenibitdih weemjéh wā daácna caá. Weembát yeebdih búdí wā túyat túatna caá.

²² Ded jwī Maáhdih túi oicannidih Dios ā peéh chāja naáh. Jwī Maáh Jesús waícanjeh ā jwáub dei jūúwá naáh.

²³ Jwī Maáh Jesús yeebdih búdí oinit, ā teo wáaca naáh. ²⁴ Jesucristo ā oyatjih biíc dih moon páh yeéb nihatdih búdí wā oina caá.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Pablo

* 16:15 1Co 1.16 * 16:19 Hch 18.2

2 CORINTIOS

Pablo queédih ã túyat tútat

¹ Weém, Pablo, biúhdih daacát tútutnit, yeéb Corinto tútchidih moón Jesúíhwādh wā wahna caá.* Dios ã náahat pah, Jesucristoíh doonádih ã naáwát tútutni wā jumna caá. Nin náodih wahna, jwí úd panihni Timoteojíh yeebdíh búdí jwí túyat tútatna caá. Bitá Acaya baácđih moón Jesúíhwābut nin wā daác wahnidih í joyó naáh. ² Jwí íp, jwí Maáh Jesucristobut yeebdíh búdí oinit, í teo wáaca naáh, bícdih ñi táí jumat pínah niijná.

Ded pah yeejép yapat

³ Jwiútdih en jígahnit, Dios ãpí teo wáacna caá. Páant ã teo wáacachah, caán, jwí Maáh Jesucristo ã ípdih búdí wēinit, “Jwiútdih búdí oinit, ma teo wáacat túina caá, Paá”, niiját caá jwiútdih náahap. ⁴ Yeejép jwí yapachah, jwiútdih caanjéh ãpí táí teo wáacna caá, bita yeejép í yapachah, queédihbut jwí teo wáacat pínah niijná. ⁵ Nin baácboó Jesucristo jum láa, tubit yeejép át yapap wat jī. Áih táini doonádih bohéna, caán Jesús ã yapatji pah muntih jwiútdih dáwá láa tubit yeejép jwí yapna caá. Jesucristoíh jumna, páant yeejép jwí yapachah, Dios jwiútdih búdí ãpí teo wáacna caá. ⁶ Pánih yeejép yapna, yeebdíh jwí jéih teo wáacna caá, Diosdih chah ñi táí jenah joyát pínah niijná. Yeejép yapna, Dios jwiútdih ã teo wáacachah, jwiútdih yeebdíh jwí jéih teo wáacna caá, ñi jígahat ã yayát pínah niijná. Jwí yeejép yapat pahjeh muntih, yeebbát yeejép ñi yapachah, “Dios ã táí teo wáacipna caá”, niij jenah joinit, caandíh ñi cádahcan niít. ⁷ Pánihna, “Weém yeejép wā yapat pahjeh muntih, queétdihbut yeejép í yapna caá. Dios weemdíh búdí ã

teo wáacat pah, queétdihbut búdí ã teo wáacachah, caandíh í táí jenah joini cádahcan niít”, wā niij jéihna caá.

⁸ Bwú wā údwā panihnitá, nindih ñi táí náhninaá: Weém Asia baácboó jum láa, tubit yeejép wā yapap jī. “Wā jéih bwújácán niít. Wā wānbipna caá.*” ⁹ Weemdíh í mao yohbipna caá”, wā niij jenah joyóp yuh jī. Obohjeéhtih, Diosboó páant át yapat tútutp tají, “Weemjéh wā jenah joyátjīh wā jéih chājna caá”, wā niij jenah joicát pínah niijná. Caán, chah wēpni jumna, wānah bejnidih jwáub booani jumna, weemdíh ã teo wáacat pínahboodíh bidat caá náahap. ¹⁰ “Wā jibipboó búdí tobohāt ã jumachah yuhna, Dios ã teo wáacachah, wā táí yapap jī. Túttimahbut, bíc yoobó muntih ã táí teo wáacatjīh wā táí yapbipna caá”, wā niij jéih caá. ¹¹ Yeéb ñi wáubchah, jwiútdih oinit, Diosboó ã táí teo wáacipna caá. Páant ã teo wáacat doonádih joinit, dáwá wáubhniit, “Táina caá, Paá. Pablowádh mat táí teo wáacap wat be”, wēinit, í niijbipna caá.

Pablo Corinto tútchiboó ã jwáub bejihat

¹² Biquína ñijeéh jumnit weemdíh yeena caá ít chājap. Obohjeéhtih, túccanjeh, wēinit, “Dios ã teo wáacatjīh ã náahat pahjeh queétdih, bitadihbut táinijeh wā pej jum bohénap jī”, wā niij jéihna caá. Weém yeecanjeh, yeebdíh yoobópdih wā naáwáp jī. Wā jenah joyátjīh nihcan, Dios weemdíh oinit, ã teo wáacatjīh, ñijeéh wā táí jumap jī.

¹³⁻¹⁴ Yeebdíh naóh daácna, bwocannijeh wāpí daácna caá, ded pah wā bohéatdih ñi táí jéihyat pínah niijná. Obohjeéhtih, bwú wā naáwátđih ñi táí beh joini jwáuhcan yuhna, túttimah, ñi táí beh joyát pínahdih yeebdíh búdí wā náah yacna caá. Pánih beh joiná, jwí

* 1:1 Hch 18.1 * 1:8 1Co 15.32

Maáh Jesús ã jwúub dei jüúwáchah, “Pablo jwiít dih ã túi bohénap jĩ”, weemdíh wēinit, caandíh ñi niijbipna caá. Biíc yoobó yeebdíh wēinit, “Wã naóhniji táini doonádih queét ĩ túi jepahap jĩ”, weembút Jesúsdih wã niijbipna caá.

¹⁵⁻¹⁶ Páant ñi weñat pínahdih jéihnit, Éfeso tátchiboó jum jwuhna, “Queét Corinto tátchidih moón Jesúhwádih juibi bohénit, Macedonia baácna bohénadih wã bejbipna caá. Macedonia baácboó jumniiji Judea baácna jwúub bejat túut, queét Corintodih moondíh chéneji teo wáacat túut niijná, queétdih wã en yap bejbipna caá. ĩ pebh jumni Judea baácboó wã jwúub bejat pínahdih jéihnit, queétdih wã ĩ túi teo wáacipna caá”, wã niij jenah joyóp yah jĩ. Obohjeéhtih, pánih jenah joiná yahna, wã jéih bejcap jĩ.* ¹⁷ Ñi pebhna wã bejat pínah doonádih joinít, wã juibícah enna, “Pablo nih yáaniabeh tagaá”, ¿ñi niij jenah joí niit? ¹⁸ Páant ñi niij jenah joicá bojoó. Dios ã niijátji pahjeh biíc yoobó ã chājat pah, weembút yeeni nihcan caá.

¹⁹⁻²⁰ Weém, Silas, Timoteojihbut Dios wúuh Jesucristo ded pah ã chājatjidih yeebdíh jwĩ bohénap jĩ.* Jesucristo nin baácboó ã cáac jummat pínah jātih, Diosboó ã wúuh ded pah ã chājat pínahdih át naáwáp wut jĩ. Pánihna, Jesucristo ã ĩp ã naáwátji biíc yoobó át chājap wut jĩ. “Jájuh Paá, ma chājat túatdih wã chājbipna caá”, át niij jepahap wut jĩ. “Páant wã chājcan niit”, át niijcáp wut jĩ. Pánihna, “Jesucristo chah Maáh caá”, jwĩ niij jéihna caá. Pánih caandíh túi jenah joinít, ã naáwát dih jepahna, Diosdih wēinit, “Yoobóp dih tigaá ã niiját”, jwĩpĩ niijná caá. ²¹⁻²² Jesucristodih jwĩ túi jenah joí cádahcat pínah niijná, Dios jwiít dih, yeebdíhbut ã túi teo wáacna

caá. Áihwã jwĩ jummat pínah niijná, jwiít dih át ĩwip wut jĩ. Pánih ĩlonit, jwiít dih bádí teo wáacat náahna, áih Táini Espíritudih át wahap tajĩ, jwĩh caolihboó ã jummat pínah niijná. “Dios pebhboó ñi jumachah, yeebdíh chah bádí ã túi chājbipna caá”, Táini Espiritu jwiít dih ã niijíchah, jwĩ túi jéihna caá.*

²³ Bua jwuhna, wã jenah joyátjidih wã jwúub túut ñuamát dih yeebdíh yoobóp dih wã naóh b ipna caá. Wã yeenachah, Dios wíh jenah joyát dih jéih beedáni, ã peéh chājbipna caá. Yeebdíh enedih bádí wã bejihna yahna, “Weemdíh ennit, queét ĩ tícbipna caá”, niij jenah joinít, ñi pebhboó bejcanjeh, nin Macedonia baácna wã jwíh juyáp jĩ. ²⁴ Diosdih jepahnit ñi jumachah, yeebdíh tabit wutni dée ñijeéh wã jumíhcan caá. Obohjeéhtih, ñijeéh táinijeh jumna, yeebdíh bádí wã teo wáaquíhna caá, Diosdih túi jenah joí cádahcanjeh, chah ñi weñat pínah niijná.

2

¹ Con láa yeebdíh enedih bejna nihna, ñi yéej chājat peéh jāihna, yeebdíh bádí wãta jīgaha tagaá. Pánihna, Éfeso tátchiboó jumna, jib bejatdih jenah joinít, “Queétdih jwúub jīgahaíhcan, ĩ pebhna wã bej jwuhcan niit”, wã niij jenah joyóp jĩ. ² Yeéb ñi jīgahachah ennit, weembút bádí wãta jīgah tagaá. Pánih míc jīgahanit, jwíta míc jéih jwúub weñacan tagaá. ³⁻⁴ Pánihna, ñi pebhna bej jwuhcanjeh, ñi yéej chājatdih ñi cádahat pínah niijná, wã daác wahap jĩ. Ñi míc ámohat pínah jātih bejna nihna, bádí wãta jīgahap taga. Pánih bádí jīgahna, jāinít, yeebdíh tícaíhcan, yeebdíh bádí wã oyatdih ñi jéihyat pínah niijná, páant wã daác wahap jĩ. Jwĩ jwúub míc enna, túut ñuamnit, táinijeh ñi jumachah enna, wã

* 1:15-16 Hch 19.21

* 1:19-20 Hch 18.5

* 1:21-22 Ef 1.14

tái wēibipna caá. Yeebbát ñi tái wēibipna caá. “Queétboó tái jepahnit, táinijeh í jumbipna caá”, wā niúj jenah joiná caá.

Yéej chājnjidih í jwúub waadát tútut

⁵ Ñijeéh jumni tabit yéej chājni weemdih ā jġahanap jġ. Yeebdih bācach chah āt jġahanap taga. ⁶ Jáantjeh yeéb míic wáacnit, ā yéej chājat peéh, caandih bacanit, ñit jwúub waadát tútutcap wut jġ. Páant ñi peéh chājatdih náhninit, ā yéejatdih jġahna, āt tútut nuumúp wut jġ. ⁷ Buu, ā yéejatdih quíib buudnít, caandih ñi míic wáacapboó ñi jwúub waadát tútutú. Ā jġahat yayáchah, jwġ Maáhdih ā cádahcat pínah niijná, caandih ñi tái teo wáacá. ⁸ Caandih táinijeh ñi jwúub pej jumúú, “Weemdih í tái oina caá”, wēinit, ā niúj jenah joyát pínah niijná. ⁹ Jātih yeebdih daác wahna, “¿Wā wutuchah, í tái jepahmi niit?” niúj jéihíhnit, wā daác wahap jġ. Buu ñi jepahatdih jéihna, wā wēina caá. ¹⁰ Buu caán ā yéej chājatjidih ñit jenah joí cádahap wut be. Weembát wā jenah joí cádahna caá. Caán weemdih ā yéej chājcah yuhna, yeebdih teo wáacat tútut niijná, Cristo ā enechah, ā yéejatjidih wā jwúub jenah joicán niit. Páant wā jenah joicátidih ennit, yeebbát ñi jenah joí cádahbipna caá. ¹¹ Páant caán ā yéejatjidih jwiitdih jwúub jenah joicát caá náahap, ā tícat yayáchah, nemépwā í maáh, Satanás, ā náahat pah ā chājat pínah niijná. Ā yéejatjidih páantjeh jenah joiná, Satanásdih jwġta jepah tagaá. Satanás ded pah jwiit niihatdih ā yéej chājihatdih jéihcannit jwġ nihcana caá.

Titodih jwāáhcan, Pablo ā náhni dahwaat

¹² Éfeso tútchimant bejni Troas tútchina jwabínit, Cristoíh táini

doonádih wā naáwáchah, dawá í tái joyóp jġ. “Dios ā teo wáacachah, caandih jepahnit dawá í jumna caá”, wā niúj wēi jenah joyóp jġ. ¹³ Páant wā jenah joiná yuhna, wā úud panihni Tito, ñi pebhna wā wahnidih jwāáhcan, weémboó búdí wā náhni dahwanap jġ. Pánih náhni dahwanit, caanjġh moondih “Wā bejna caá”, niijnít, nin Macedonia baácboó caandih bididih wā jéúwúp be.*

Cristo jwiitdih eníhcannidih ā yap yohat

¹⁴ Páant wā náhni dahwana yuhna, Cristoíhwā jwġ jumatdih jenah joinít, Diosdih búdí wā wēina caá. Cristo Satanásdih yap yohni ā jumuchah, Satanás jwiitdih ā yéej chājat tútutuchah yuhna, Cristoíhwā jumna, jwiitbut caandih yap yohnit jwġ jumna caá. Dios nihatdih Cristoíh doonádih jwiitdih ā naáwát tútutap be, Satanásdih Cristo ā yap yohatjidih í jéihyat pínah niijná. Pánihna, Cristodih jéihnit, búdí wēinit, nihat caandih í tái jenah joiná caá. ¹⁵ Cristoíh doonádih jwġ naóh peét bejchah enna, Dios búdí wēinit, “Wā wáúh Cristo panihnit í jumna caá”, ā niúj jenah joiná nacaá. Biquína jwġ naóhni táini doonádih joinít, tái jepahnit jumna, iiguípna bejat déejjidih Dios ā tái ubnit í jumna caá. Obohjeéhtih, bitaboó, joiná yuhna, í jepahcat peéh iiguípna bejni pínah í jumna caá. ¹⁶ Nin pah jwġpġ niúj naóh bohéna caá: “Cristodih ñi jepahcatji peéh iiguípna bejni, tabit yeejép ñi tubaat ā yaicán niit. Obohjeéhtih, Cristodih tái jepahnit, Dioíh táini pebhboó ñi bejchah, búdí ñi weñat ā yaicán niit”, jwġpġ niúj naóh bohéna caá. Páant, jwġ niúj naáwáchah joinít, íjnit, biquína í joíihcah yuhna, bitaboó í tái wēi joiná caá. Obohjeéhtih, jwġ Maáh Cristo jwiitdih

* 2:13 Hch 20.1

ã teo wáacah, ãih túini doonádih yoobópdih jwĩ naóhcah, beh joicán, nihat ita wēi joicán taga. ¹⁷ Dios naáwát dih bita bohé jibnitboó, jíb náahna, yoobópdih ĩ bohécan caá. Obohjeéhtih, páant ĩ bohéat pah jwiitboó jwĩ yee bohécan caá. Dios ã naáwát túutnit jumna, caán ã enechah jéihnit, yoobópdih jwĩpĩ bohéna caá.

3

Pablowã Jesúh wãdih teo wãhnit ĩ jummat

¹ Bitã ĩ niiját pah, “Dedé jéihcat pínah weemdih wihcan caá”, weémboó wã niijcán caá. Yeeb weemdih túi jéihna, “Pablowã yoobópdih ĩpĩ bohéna caá”, niij jenah joinít, páant bitã ĩ niij daác wahatdih ñi náahcan caá. Yeebbút bitadih páant ñi niij daác wahatdih wã náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadih jéihcan, páant daác wahatdih ñita náah taga. ² Yeebdih jwĩ bohéniji túini doonádih joinít, ñi túut nuumúchah ennit, “Dios ã teo wáacatjĩh Pablowã queétdih ĩ naáwáchah joinít, ĩ jenah joyátdih ĩt túi túut nuumúp taga”, bitã ĩ niij jéihna caá. Páant niij jéihnit, Dios ã bohéat túutnit jwĩ jummatdihbút ĩ jéihna caá. ³ Pánihna, jwĩ túi bohénachah, ñi túut nuumátji doonádih joinít, Cristo jwiitdih ã bohéat túutatjidih nihat ĩ jéihna caá. Dios báadhni ãih Túini Espiritu ã teo wáacatjĩh, yeebdih jwĩ naáwáchah, ñi túi jepahap jĩ. Cristoĩh doonádih jwĩ bohénachah joinít, ñi jwĩih túut nuumátji doonádih bitã ĩ joyóchah, yeebboó queétdih jwĩ daác wahat panihnit ñi jumna caá.* ⁴ “Cristo jwiitdih ã wan wãhatjĩh Dios ã túi teo wáacna caá”, ñi niij jenah joyóchah jéihna, jwiitboó “Túini Espiritu búdí ã teo wáacatjĩh Dios naáwát dih queétdih jwĩ túi bohénap jĩ”, jwĩ niij wēi

jenah joiná caá. ⁵ Pánih wēinit, “Weém wã jenah joyátjĩh nindih wã jéih chãjna caá”, niijcán, “Dios ã teo wáacatjĩh wã buujána caá”, wã niij jéihna caá. ⁶ Páant ã teo wáacatjĩh ãih jáap naáwát, túini doonádih wã túi naóhna caá. Jon jãtĩh Dios jeé naanádih ã daacátjidih jwĩ nuowádih át jepahat túutup wut jĩ. Obohjeéhtih, caán máa wutatdih ĩ túi jepahat pínah wēpat queétbodydih át wihcap wut jĩ. Nin jáap naáwáttbodydih jwĩ jepahat pínah niijná, Túini Espiritu jwiitdih ã teo wáacna caá, Diosjeéh jwĩ túi jummat pínah niijná.*

⁷⁻⁹ Dios ã wutatdih jeé naanádih daácnit, Moisésdih ã wãhuchah, Dios ã wēpatjĩh Moiséih móot búdí át yeh iiguíp wut jĩ. Moisés jeemánt ã jwúb dei júúwúchah, ãih móot yeh iigát ã baáj jwúb bejchah yuhna, quíib ihana, queét Israel juimenáji caandih ĩt jéih encap wut jĩ.* Jon jãtĩh Dios ã daácnit wutatdih ã wãhuchah, ãjeéh ĩ túi jummat pínah niijná, caandih túi jepahat át náahap wut jĩ. Obohjeéhtih, ĩ túi jepahcatji peéh iiguípna ĩt bejep wut jĩ. Páant ĩ jepahcah yuhna, Moisés ã naóhni wutat túini ã jummatdih júutna, Dios búdí ã yeh iigát át jíghop wut jĩ. Buu láa jáap naáwát, túini doonádih Dios ã naáwát túutuchah, Túini Espiritu jwĩ jepahat pínahdih ã teo wáacachah, chah túini jumna, chah yeh iigát panihni ã jumna caá. Caán jeé naanádih ã daácnit wutatdih jwĩ túi jepahcatji peéh iiguípna jwĩta bej taga. Caán wutatdih jepahcan, ãjeéh jwĩ jéih jumcah yuhna, caán wutatdih ã wãhuchah, Dios ã túi yeh iigát át jíghop wut jĩ. Obohjeéhtih, buu láa Jesucristoĩh túini doonádih jwĩ jepahachah, iiguípna jwĩ bejat déejidih, Túini Espiritu ã teo wáacatjĩh Diosjeéh jwĩ

* 3:3 Ex 24.12; Jer 31.33; Ez 11.19; 36.26

* 3:6 Jer 31.31

* 3:7-9 Ex 34.29

tái jumna caá. Pánihna, jáap dooná chah táini caá ã jumnap. ¹⁰ Bũ láa Jesucristoih dooná jwiítidih búdí yeh iigni dée ã jumna caá. Obohjeéhtih, Moisésdih Dios ã daác wāhni watat jwiítidih yeh iigcāni dée ã jumna caá. ¹¹ Caán watatdih ã wāhuchah, búdí yeh iigát maátcanjeh át jum jwuhup wat jī. Pánihat pah, caán watat táini jumna yuhna, bũdní pínah át jumnap tajī. Obohjeéhtih, Jesucristoih táini doonáboó ã bũdcān niit. Búdí yeh iigát ã jumuchah yuhna, máa watatji bũdní pínah át jumnap tajī. Pánihna, bũdcāni pínah jáap doonádih ã wāhuchah, chah búdí yeh iigát dée ã jumna caá.

¹²⁻¹³ Moisés āih móot yeh iigát ã baáj jwáub bejehchah, yégueh chóojīh át jāhap wat jī, queét Israel jaimená ĩ encat pínah niijná. Obohjeéhtih, jwiítboó nin bũdcāni dooná chah iigni dée ã jumuchah jéihna, tíccanjeh, yoobópdihi jwī naóhna caá.* ¹⁴ Queét Diosdih joíhcan, ĩih jenah joyátidih jāhat dée ã jumuchah, Moisés ã daacátjidih ĩt beh joicáp wat jī. Bũ páantjeh caán daacátjidih ĩ en naawáchah joiná yuhna, biíc yoobó ĩ jéih beh joicán caá. Cristodih jwī jepahachahjeh, caán jāhat déedih ã yohna caá. ¹⁵ Yeebdih wā jwáub naóhna caá. Bũbut queét Israel jaimená jwī Maáh Cristodih jepahcan, Moisés ã daacátjidih páantjeh ĩ beh joicán caá. ¹⁶ Obohjeéhtih, det jwī Maáhdih jepahnitdih caán daacátjidih Jesúsboó ã táih beh joyána caá. ¹⁷ Jwī Maáhdih jepahnitdih Túini Espiritu ã jumna caá. Pánihna, jwiít Túini Espiritu jamnitdih Diosboó wēi ennit, “Queét yéjat peéh chājat wihcannit caá”, ã niijíchah joinít, “Moisés ã watatjidih jwī táih jepahcatji peéh jwiítidih ã wihcan niit”, jwī niij jéihna caá. Pánih

jumna, jāhat dée wihchah, Diosdih táih jéihnit, jwī úum wúhcan caá. ¹⁸ Jwiít Cristoihwā móot jāhat dée wihcan, “Caánboó chah táini caá”, jwīpī niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinít, ã weñat pínahdihjeh chājna, caán ã jumap pahjeh jumap táut niijná, yeó jáap jumap pah táih táut nũmna caá jwī chājap. Jwiítidih Túini Espiritu ã teo wáacachah, jwī táih táut nũmna caá. Pánih táinidih jwī táut nũmúchah ennit, “Queét chah táih jenah joiná caá ĩ chājap”, bitaboó jwiítidih ĩ niij jenah joibipna caá.*

4

Jesúh doonádih naóhnit ded pah ĩ jumap

¹ Táini Espiritu teo wáacni jumna, Dios weemdih oinit, āih jáap táini doonádih ã bohé jibat táutap jī. Pánih bohéna, bita weemdih yeejép ĩ chājachah, jīgahna yuhna, wā bohé cádahcan caá. ² Ded pah wā bohéatdih niihat ĩ jéihyat pínah niijná, wāpī bih bohécan caá. Niihat joinít ĩ táih beh joyát pínah niijná, yeecanjeh, āih táini doonádih yoobópdihi wāpī bohéna caá. Dios weemdih wēi ennit, “Pablo ã táih bohéna caá”, ã niijná caá. Bitabat wā bohénachah joinít, biíc yoobó ĩpī niijná caá. ³ Obohjeéhtih, bita iigúipna bejniit pínah jumna, jāhat dée ã jumuchah, wā bohéatdih ĩ beh joicán caá. ⁴ “Cristo chah táini Maáh ã jumna caá”, jwī niij bohénachah, Diosdih jéihcannit ĩ maáh, Satanás queétdih ã beh joyát táutcan caá. Āih yeh iigátidih jāhat dée pah caá queétdih ã chājap. Dios ded pah ã jumapdih Cristojeh cáacwādihi ã táih beh joyána caá. Caán Cristo Dios yoobát caá. ⁵ Pánih bohéna, “Weemdih ĩi weñeé”, niijcānjeh, “Jwī Maáh Jesucristo-boodih ĩi weñeé”, wāpī niij naóh bohéna caá. Jwiít Jesúsdihi oina,

* 3:12-13 Ex 34.33 * 3:18 Ro 8.29; Gá 4.19; Fil 3.10

ñi maáh dée nihcan, yeebdíh teo wáacnitjeh caá jwĩ jumap. ⁶ Jon játih Dios nihatdih chãjna, “Dupúnapboó yeh iigát ã jumã naáh”, ãt niijíp wat jĩ. Caanjéh jwĩh caolidih yeh iigát dée ã jumat túttna caá. Pánihna, Cristo, chah túini ã jumatdih jéihna, Dios bíic yoobó túini ã jumatdihbut jwĩ jéihna caá.*

Jesúhwã ãih wēpatjĩh ded pah ĩ chãjat

⁷ Weemboó wēpcanni, oboh jumni wáam dah dée wã jumachah yuhna, Jesucristoíh túini doonádih wã bohé jibat pínah niijná, Dios weemdih ã ñiwip jĩ. Oboh jumni wáam dah díitboó chah túinidih jwĩpĩ yac ámohat dée wã bíbohna caá. Caán túini doonádih wã naáwáchah joinít, cãacwãboó ĩ túut ñuumná caá. “Oboh jumni, wēpcanni wã jumachah yuhna, Diosboó chah wēpni jumna, búdí ã teo wáacachah, ĩ túi túut ñuumúp be”, wã niij jéihna caá. Bitabut, wēpcanni wã jumatdih jéihna, “Dios ã wēpatjĩh ĩ túut ñuumáp be”, bíic yoobó ĩ niij jéihna caá.

⁸ Biquí láana weemdih túbit ĩ jáihñuchah yuhna, Jesúh túini doonádih wã naóh cádahcan caá. Bíih láa ded pah Dios ã weñat pínahdih jéihcanjeh, “¿ded pah wã chãjbi?” niijnít, búdí wã jenah joiná caá. Pánih búdí jenah joiná yuhna, weemdih ã teo wáacachah, caandih wã túi jenah joí cádahcan caá. ⁹ Bíih láa bita weemdih eníhcan, Jesúh túini doonádih wã naáwát peéh, yeejép ĩ chãjna caá. Páant yeejép ĩ chãjachah yuhna, weemdih cádahcanjeh, Dios ãpĩ teo wáacna caá. Bíih láa ĩ wan mao jwejni yuhna, ã teo wáacachah, booni páantjeh wã jumna caá. ¹⁰⁻¹¹ Nin baácboó Jesús ã jum jwuhachah, cãacwã caandih ĩ mao yohop wat jĩ. Pánihna, weembút nin baácboó jum jwuhna, Jesúsdih ĩ mao yohatji

pahjeh, ãih túini doonádih wã naóh jibat peéh, weemdihbut ĩ mao yohíhna caá. Obohjeéhtih, Jesucristo weemdih ã túi wapachah, wã báadh jwuhna caá. Páant weemdih ã teo wáacachah enna, “Jesúsboó báadhni, chah wēpni ã jumna caá. Caanjéh tígáá Pablodih wapni”, nihát cãacwã ĩ niij jéihna caá.

¹² Weemdih ĩ mawíhichah yuhna, yeéboó wã naóhni doonádih joinít, Jesucristodih jepahna, Diosjeéh páantjeh ñi túi jumbipna caá.

¹³ Túbit yeejép yapna yuhna, Jesucristodih wã túi jenah joí cádahcan niít. Jon játih Davidbut yeejép ã yapachah, nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “Diosdih túi jenah joinít, ded pah ã naáwátidih wã naóh yapanap be”, ãt niij daacáp tajĩ.* ã túi jenah joyát pah mantih weembút jwĩ Maáhdih túi jenah joinít, ãih túini doonádih wãpĩ naóh yapana caá.

¹⁴ Pánihna, Jesúh túini doonádih wã naáwát peéh bita weemdih ĩ mao yohochah yuhna, caandih wã túi jenah joí cádahcan niít. “Jesucristoíh jumna, caandih jwúub boonaniboó weemdihbut ã jwúub boobipna caá. Pánih boonanit, weemdih ñijeéh ã jumapboó ã waadát túutbipna caá”, wã niij jéihna caá. ¹⁵ Páant ã chãjat pínahdih jéihnit, yeebdíh teo wáacat túut niijná, yeejép yapna yuhna, wãpĩ bohéna caá. Wã bohéátidih dawá ñi joyóchah, yeebdih oinít, Dios dawá iiguipna bejnit déejidih ã túi ubna caá. Pánihna, dawá caandih “Túina caá, Paá”, ĩ niij wēi naóhbipna caá.

¹⁶ Páant jwiitdih ã chãjat pínahdih náhninit, búdí wēina, Jesúh túini doonádih wã yabh naóhcan caá. Yeó jáap jumat pah wíih bácah ã wēpca júwúwachah yuhna, caandih chah túi jenah joiná caá wã chãjap. ¹⁷ Nin baácboó jwĩ jum jwuhachah, yeejép jwĩ yapatidih búdí wã jenah joicán caá. Obohjeéhtih, Dios peb-

* 4:6 Gn 1.3 * 4:13 Sal 116.10

hboó jwī juibínachah, yeejép yapat wihcah, chah túi wēinit jwī jumat pínahdih wā túi jenah joiná caá. ¹⁸ Nin baácbóó jum jwuhna, dedé jwī enni buudní pínahjeh caá. Obohjeéhtih, Dios pebhboó jumnidih buu jwī jéih encah yuhna, ā buudcán niít. Pánihna, nin baácbóó jwī ennidih búdí jenah joicánjeh, Dios pebhboó ded pah jwī jumat pínahdih wā túi wēi jenah joiná caá.

5

¹ Nihat nin baácbóó jumni buudní pínah ā jumatdih jéihna, “Jwīih bácahbut buudní pínah ā jumna caá”, jwī niij jéihna caá. Jwī wunuchah, jwīih bácah ā moópbipna caá. Obohjeéhtih, jwī wunat túttimah, Dios jáap bácah jwiútdih ā jwúub wūhbiipna caá. Caán bácahjīh jwī jwúub wunčan niít. “Pánih jumna, jáap bácahjīh Dios pebhboó jwī jumbiipna caá”, jwī niij wēi jenah joiná caá. ² Nin baácbóó jum jwuhna, tabit yeejép yapna, biquí láana Dios pebhboó búdí wā jumíhna caá. ³ Yégueh chóodih jwī dawíhat pahjeh ā wūhni pínah jáap bácahboodíh búdí wā páina caá. ⁴ Buu nin bácahdih yohíhcan yuhna, jáap bácahboodíh wā páina caá. Nin baácbóó jum jwuhna, wīih bácah ā moopát pínahdih jéihna, Diosjeéh páantjeh jumat túut niijná, jáap bácah pínahdih búdí wā bidna caá. ⁵ Dios jwiútdih jáap bácah ā wūhat pínahdih jātih āt jenah joijíp taga. Pánihna, āih Túini Espíritudih jwiútdih ā wūhuchah, caánboó “Yoobópdih jáap bácahdih meemdíh ā wūhbiipna caá”, jwiútdih ā niij jenah joyát túutna caá.

⁶ Páant ā chājat pínahdih jéihnit, úumčan, wā jīgahcan caá. Buu nin bácahjīh jum jwuhna, Dios pebhboó wā bej jwuhcan caá. ⁷ Pánih jumna, ded pah jwī yapat pínahdih jéih encah yuhna, Jesucristodih túi

jenah joinít, “Ā niijátjī pahjeh wā túi yapbipna caá”, wā niij jéihna caá. ⁸ Nin baácbóó jum jwuhna, wā wunat pínahdih úumčanjeh, wēi jenah joinít, jáap bácahjīh jwī Maáh Jesucristojeéh búdí wā jumíhna caá. ⁹ Pánihna, Dios pebhboó bejna, wā bej jwuhcanbut, biíc yoobó jwī Maáh ā weñat pínahdihjeh wā chājíhna caá. ¹⁰ Japboó juibínit, jwiúit nihat jwī Maáh Jesucristo pebhna jwī juibí űuhbiipna caá. Páant jwī juibí űuhuchah, nin baácbóó jumna, ded pah jwī chājatjīdih enniiji jwī maáh ā űiobipna caá. Páant ā űiwichah, jwī jéih jweicán niít. Pánihna, biíc jwī Maáh ā weñat pínahdih ā túi chājatjī jīb, ā túi wēi naóhbiipna caá. Obohjeéhtih, biíhboó ā túi chājatjī jīb, caandíh ā wēican niít. Páant jwī yapat pínahdih jéihna, jwiútdih túi chājat caá náahap.*

Dios jwiútdih ā wēi enat

¹¹ Dios ninboó ded pah jwī chājatdih enna, caán ā weñat pínahdih jwī chājatjī jīb ā peéh chājbipna caá. Páant ā peéh chājat pínahdih úum yacna, búdí teo wáaquíhna, cāacwādih wā wēp bohéna caá. Pánih bohéna, búdí oinit, wā teo wáaquíhatdih Dios ā túi jéihna caá. Pánihna, biíc yoobó űi jéihyat pínahdih yeebdíhbut wā náah yacna caá. ¹² Páant niijnít, “Dedé jéihcat pínah weemdíh wihcan caá”, wā niijcán caá. Obohjeéhtih, bitaboó ĩ yee naáwáchah joinít, “Nihcan caá. Pablo túi oinit, yoobópdih jwiútdih ā bohéna caá”, űi niiját pínah niijná, páant wā niij naáwáp be. Queét ĩ túi jíghatdihjeh wēi jenah joinít ĩ jumna caá. “Nihat jwiúit judíowā ded pah jwī chājatdih Pablobóó joyáh bojna, ā bohéat táican caá”, ĩ niij naóhna yuh caá. Páant niijnít, bita queétdih ĩ wēi enat pínahdihjeh ĩ jenah joyát ā táican caá. Obohjeéhtih, ded pah

* 5:10 Ro 14.10

ñih caolih ã jumatdih caá jenah joyát náahap. ¹³ Biquína weemdih jáihnitboó “Pablo tubit yójah bohé jibna, jenah joicáni caá”, ï niij jáihna caá. Obohjeéhtih, Diosdih búdí weñaihna, páant wã bohé jibna caá. Bitaboó weemdih enihcannit, “Pablo ã jenah joyátjñhjah ã yee bohé jibna caá”, ï niijná yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdih teo wáacat túut niijná, túi jenah joinít, yoobópdih wã bohéna caá. ¹⁴ Cristo jwiít dih búdí ã oyochah jenah joinít, caandih jepahna, wã túi bohéna caá. Pánih oina, caán Cristo biícjeh jwí yéejat jíib buudáát dih ã jíib chãj beedá wãhat túut niijná, jwiít dih át wun wãhup wut jñ. Caandih jenah joiná, “Wñih pínah caá át wun wãhjip taga”, niij jenah joinít, jwiít niihat jwí yéejat jíib ájeéh wunnit panihnit caá jwí jumap. Jwí yéejat jíib buudáát dih jíib chãj péanit panihnit jwí jumna caá. ¹⁵ Pánihna, Cristo nihat cáacwã jwí yéejat jíib át wun wãhup wut jñ, caandih jepahnit, jwí náahat pah chãjnitji túut nuumnít, ã weñat pínahboodih jwí chãjat pínah niijná. Caán ã wunuchah yuhna, Dios át jwãub boonanap tajñ.

¹⁶ Jwí Maáhdih jwí jepahachah, ded pah jwí jenah joyátdih ã túut nuumúp be. Jãtñh nin baác dih bóodih jenah joinít, ded pah cáacwã ï jñgohatdihjeh ennit, “Túinít caá. Yeejépwã caá”, jwí niij en jwãhup be. Obohjeéhtih, buu páant jwí niij jenah joicán caá, buca. Jãtñh Cristodihbut pánih jenah joinít, “Caánboó cáacjeh caá”, wã niij jenah joyóp yuh jñ. Buu caandihbut páant wã niij jenah joyátjidih wã túut nuumúp be. ¹⁷ Ded Jesucristodih jepahni, áih jumna, jenah joyát túut nuumní ã jumna caá. Ded pah ã jenah joyát túut nuumná, ded pah ã chãjatbut túut nuumní ã jumna caá.

Jãtñh ã weñat pínahdihjeh chãjni ã jumap be. Buu, túut nuumná, Túini Espiritu ã teo wáacachah, Dios ded pah ã weñat pínahboodih chãjni ã jumna caá, buca.* ¹⁸ Jwiítjeh páant jwí jéih chãjchah, Dios jwiít dih át túut nuumúp taga. Jãtñh, Diosdih enihcannit jum jwãhna, ájeéh jwí túi jum jwãhcap jñ. Cristo ã wun wãhatjñh jwí enihcatdih Dios át cádahat túutup taga, ájeéh jwí túi jumat pínah niijná. Pánih chãjnit, jwiít dih bitadih át naáwát túutup be, queébtut caandih ï enihcatdih cádahnit, ájeéh ï túi jumat pínah niijná. ¹⁹ Nin pah caá ã niij naáwát túutup: “Niihat yéejnit jumna, Diosdih enihcannit jwí jumna caá. Jwiít dih búdí bidnit, Jesucristo jwí yéejat jíib ã wun wãhatdih jwí túi jenah joyóchah, áihwã chãjnit, jwiít dih ã túi pej jumna caá”, ã niij naáwát túutup jñ. ²⁰ Pánihna, Jesúih jumna, cáacwãdih nin pah wãpñ niij naóh yapana caá: “Yeebbát Jesucristodih jepahna, túut nuumnít, Diosjeéh ñi túi jumáú”, wã niijná caá. ²¹ Jwí Maáh Cristoboó biícjeh yéejat wihcanni át jumap wut jñ. Obohjeéhtih, ã yéej chãjchah yuhna, Diosboó caandih jwí yéejat jíib át wun wãhat túutup wut jñ. Jwí yéejat jíib buudáát dih Cristoboó át jíib chãj beedá wãhup wut jñ. Páant ã jíib chãj beedá wãhatdih enna, Diosboó jwiít Cristoíhwãdih ennit, “Queétdih dedé yéejat peéh ã wihcan caá. Wã wãúhdih wëi enat pahjeh muntñh, queétdihbut wã wëi enna caá, buca”, ã niijná caá. Pánihna, Cristoíhwã jwí jumachah, Dios túini ã jumat pahjeh muntñh jwiít dihbut ã túi jumat túutna caá.

6

¹ Dios yeebdih búdí oinit, teo wáacna, ñi yéejat peéh át yoh wãhup taga. Jwiít, yeebbát Diosdih teo wãhñit jumna, nindih yeebdih wã

* 5:17 Jn 3.3-7; Gá 6.15

naóhna caá: Áihwā jumna, yeebdih wā bohéatjidih ñi túi jepahaá. “Wā jepahna caá”, niijná yuhna, ā náahat pah chājcan, dedé pínah āta nihcan tagaá. Dios ā oyatdih yap yohnitjeh ñita jum tagaá. ²Jon jātih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

“ Wā náahni yeó jáap yeebdih búdi oina, ñi úbátidih jepahnit, wā teo wáacáp jī. Pánih teo wáacnit, yeebdih wā túi ubup jī’, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. (Is 49.8)

Buu caá ā náahni yeó jáap ā jumap. Buu yeebdih ā túi ubat pínah niijná, caandih jepahat caá náahap.

Ded pah Pablo ā jumat

³ “Bitá wā bohéatidih ī jepahcan niit”, niijná, dedé yeejép chājcan, yeejép wāpī wéhecan caá. ⁴Táinijeh wāpī jumna caá, “Pablo Dios ā weñat pínahdijeh chājna, caandih túi teo wāhni ā jumna caá”, cāacwā weemdih ī niiját pínah niijná. Dawá láa bita weemdih yeejép ī chājachah yuhna, weémboó ijcanjeh wā jumna caá. Dawá láa moh yéejna yuhna, wā bohé cádahcan caá. ⁵Nin pah caá yeejép wā yapap: Cāacwā weemdih ī mawachah; nemat muúboó ī nemechah; dawá ijnit, mic wáac junit, ī mao yohat tútuchah, yeejép wā yapap jī. Weém búdi teona; quíib chei tubuchah yuhna, ũoca daa jéohna; nuugúp wunna, yeejép wā yapap jī.* ⁶ Íí náah chājatdih jenah joicán, wā túi jumna caá. Yeebdih teo wáaquihna, jwī maáih túini doonádih túi jenah joinit, ijcanjeh, wā túi bohénap jī, ñi túi beh joyát pínah niijná. Yeebdih túi oinit, wā bohénachah, Túini Espíritu yeebdih ā teo wáacatjīh ñi túi jepahap jī. ⁷ Áih túini doonádih naóhna, yeecanjeh, Dios ā wēpatjīh wā bohénachah enna, caandih teo wāhni wā jumatdih ñi túi jéihna caá.

Yoobópdih Dios ā weñat pínahdih chājna, “Pablo yeejép chājni caá”, cāacwā weemdih ī jéih niijcán caá. “Dios ā náahat pah, táinijeh ñi jumúú”, bitadih wā niijíchah, wā túi jumatdih enna, “Pablo yee bohéna caá ā chājap”, ī jéih niijcán caá. ⁸ Biquína weemdih ī túi wēi enechah, bita ī wēi enach yuhna, biquína ī wēi naáwáchah, bita yeejép ī naáwáchah yuhna, wā joyáh bojna caá. Yoobópdih wā bohénachah yuhna, biquína “Pablo yee bohéni caá”, ī niij naóh yacna caá. ⁹ Nihat cāacwā ī enepboó wā bohénachah, weemdih jéihna yuhna, biquína weemdih enah bojnit, “Oboh jumnijeh caá”, ī niijná caá. Bitá weemdih ī mawachah yuhna, wā báadh jwuhna caá. Í mao yohat tútuchah yuhna, páantjeh wā jum jwuhna caá. ¹⁰ Biquí láana jgahna yuhna, Cristoih jumna, páantjeh wā wēina caá. Moh yéejni jumna yuhna, bitadih táini doonádih bohéna, queétdih búdi jīb jumni wāhat dée pah caá wā bohénap. Bíih pah bóonadih bíbohcan yuhna, Cristoih jumna, búdi bíbohni dée pah wā wēina caá.

¹¹ Yeéb Corinto tútchidih moon dih búdi oina, ũumcan, tíccanjeh, ded pah yeebdih búdi wā náah yacatdih wā túi naóh daác beedánap be. ¹²⁻¹³ Yeéb wā weh panihnit ñi jumachah, oinit, yeebdih wā naóhna caá. Yeebdih wā oi cádahcan caá. Obohjeéhtih, yeéboó weemdih ñi oi cádahap jī. Pánihna, yeebdih búdi wā oyat bíic yoobó weemdihbut ñi jwúub oyoó.

Jesucristoih nihcannitdih ā pej jumat tútcat

¹⁴ Yeéb Jesucristoihwā áihwā nihcannitboodih ñi pej jumca bojoó. Túi pej jumnit pínah nihcan caá. Nindih ñi túi jenah joyoó: Ded Jesúsdi h jepahni, táinidih

* 6:5 Hch 16.23

āpī chājīhna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdih jepahcanniboó, yeejépdih āpī chājna caá. Pánih jumna, bíicdih í jéih jumcan caá. Yeejép chājni túi chājīhniiboodíh ā yéejabipna caá. Túi chājīhni yeejépdih ā jéih yap yohcan níit. Ded Jesúh jumna, ā naáwátidih āpī túi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Jesúh nihcanniboó nemépwā í maáh ā naáwáchah joinít, ded pah Dios ā jumatdih ā jéihcan caá. Queét chénat pah í jenah joyát mácah ā jumna caá. Pánih jumna, í jéih míc pej jumcan caá. ¹⁵ Jesucristo Satanásjīh mácah míc í jenah joyát ā jumachah, í jéih míc pej jumcan caá. Bíic yoobó Jesúhwā Satanáihwājīhbut mácah míc í jenah joyát ā jumachah, bíicdih í jéih jumcan caá. ¹⁶ Dios páantjeh jumni caá. Jwiít áihwā jumna, caandíjhew wēinit, jwí jepahna caá. Bíihdih wēinit, jepahna, āta táican tagaá. Jwiít Jesúhwā áihwā nihcannitdih pej jumna, í wēi jepahnidih jwiítbut jwí wēi jepahat dée ā tobohna caá. Pánih jumna, yeé Jesúhwā, Jesúhwā nihcannitdih níi pej jumca bojóo. Dios báadhni jumna, jwiít Jesúhwā bíicdih, áih mū pánihnit jwí jumna caá.* Jon jātih ā naáwátidih naóh yapanit nin pah ít níj daacáp tajī:

“Weéamboó queétdih túi pej jumna, í maáh wā jumbipna caá. Queétoó wíhwā jumna, weemdíjhew í wēibipna caá’, Dios ā níijná caá”, ít níj daacáp tajī. (Lv 26.12; Jer 32.38; Ez 37.27)

¹⁷ Bitá naóh yapanitbut nin pah ít jwáub níj daacáp tajī:

“Wíhwā nihcannitdih níi cádaahaá. Queétdih níi pej jumca bojóo. Í náah í chājat déedih yeéboó níi chājca bojóo. Páant níi cádahachah,

weéamboó yeebdíh wā wēi enbipna caá. (Is 52.11)

¹⁸ Pánih wēi ennit, níi íp wā jumbipna caá. Yeéboó wā weh níi jumbipna caá’, Chah Wēpni Maáh ā níijná caá”, ít níj daacáp tajī. (2S 7.14; 1Cr 17.13; Is 43.6; Jer 31.9)

7

¹ Pánihna, wā oinitá, nindih níi túi jenah joyoó: “Níi yéej chājatdih níi cádahachah, yeebdíh wēi ennit, wā túi pej jumbipna caá”, Dios ā ní-ijíchah joinít, nihát jwí yéejatdih jwí cádah jīh. Dios ā jīgahat pínahdih chājīhcan, yeejép jwí jenah joyátidih cádahat caá náahap. Pánih túut nūmúnít, túi jenah joiná, ā weñat pínahboodíh jwí chāj jīh.

Corinto tátdhidih moón í túut nūmát

² Weemdíh níi jwáub oi jenah joyoó, páant muntih. Níjeéh jumna, deddih wā yéej chājcap jī. Bohéna, yeebdíh wā yéej chājat túutcan, yeebdíh wā yee dáuc wáicap jī. ³ Páant níijnít, “Pablodih jwí túi oicatji jīb jwiítidih peéh chājat ā jumna caá”, yeebdíh níj jenah joyát túutcan, “Pablo túi chājni jī”, wā níj jenah joyát túutna caá. Wā jwíh níjájti pahjeh muntih, wā jwáub níijná caá: Yeebdíh búdí wā oina caá. Pánihna, ded pah yapna, wunna yuhna, bíic yoobó yeebdíh jenah joinít, wā oi cádahcan níit. ⁴ “Queét Corintodih moón túi chājnit jumna, wā naáwátidih í túi jepahbipna caá”, níj jenah joinít, búdí wā wēina caá. Pánihna, yeejép yapna yuhna, yeebdíh páantjeh wā wēi jenah joiná caá.

⁵ Nin Macedonia baáboó wā juyúchah, weemdíh chooát ā wíhcap be. Páantjeh yeejép wā yapap be. Dawá jūhñitboó “Ma túi chājcan caá”, weemdíh í níj jūhñap be. “¿Queét Corintodih

* 6:16 1Co 3.16; 6.19

moón wā oinitboó ĩ túi jam niít?” niij jenah joinít, páantjeh yeebdíh búdei wā náhni dahwanap be.* ⁶ Obohjeéhtih, Dios jĭgahat yayániboó weemdíh teo wáacnit, Tito wā pebh ā jayáchah, weemdíh búdei ā weñanap be. ⁷ “Queét ĩ jwúub túi jumatdih enna, búdei wā weñep be”, weemdíh Tito ā niij naáwáp be. Páant ā niij naáwáchah joiná, weembút búdei wā weñep be. “Queét Corintodih moón Jesúihwā meemdíh búdei ĩ bidna beé. ‘Yéej chājnít, Pablodih búdei jwīt jĭgahanap taga’, niij jenah joinít, queébtut búdei ĩt jĭgahap wat be. Pánih jĭgahnit, ma daác wahnidih ennit, ĩt túi jepahap tabe”, Tito weemdíh ā niij naáwáchah joinít, chah búdei wā weñep be.

⁸ Wā jwíh daácnijidih wah péanit, “Nin wā wēp naóh daacátjidih ennit, búdei ĩ jĭgahbipna caá. Páant wā wēp naóh daáccan, āta túi taga”, niij jenah joinít, búdei wā jĭgah jwuhup jĭ. Obohjeéhtih, buu ñi jĭgahat yayát doonádih joinít, weembút wā jĭgahcan caá. ⁹ Buu búdei wā wēina caá. Ñi jĭgahat doonádih joinít, wēina wā chājcan caá. Obohjeéhtih, jĭgahnit, táiniboodíh ñi túut nuumát doonádih joinít, búdei wā wēina caá. Dios caá yeebdíh āt jĭgahat túutup taga, ñi jenah joyátdih ñi túut nuumát pínah niijná. Pánihna, wā daác wahniboó yéejacan, yeebdíh āt túi teo wáacap taga. ¹⁰ Dios ā náah yacat pahjeh jwī yéejatdih jĭgahna, yéej chājatdih jwī cádahbipna caá. Pánih jĭgahna, jwī jenah joyátdih túut nuumnít, táiniboodíh jwī chājbipna caá. Páant jwī túut nuumáchah enna, iiguípna jwī bejat déejidih Diosboó ā túi abbipna caá. Maátcanjeh jwī jĭgahna yahna, túi túut nuumnít, búdei jwī wēibipna caá, buca. Obohjeéhtih, bitaboó ĩ yéej chājat jĭb queétdih Dios ā peéh chājat pínahdih jĭgahna

yahna, túut nuumíhcan, iiguípna ĩ bejbipna caá. ¹¹ Yeeb Dios ā náah yacat pahjeh jĭgahnit, ñit túi túut nuumáp taga. ¡Ñi jenah joyoó! Nin pah caá ñi túut nuumát: Buu jwahna, ded yéej chājni ā yéejatdih enah bojcanjeh, yoobópdih ñi túut nuumát túutna caá. Ñi yeejép jenah joyátjidih cádahnit, túut nuumnít, buu ñi túi jenah joyátdih wā jéihyat pínahdih weemdíh ñi náah yacna caá. Pánihna, weemdíh ñi wēi jenah joi jwáhcatjidih búdei ñit jĭgahap wat be. Ñi yéejat jĭb Dios ā peéh chājat pínahdih búdei úmna, túi túut nuumnít, weemdíh jwúub eníhna, búdei ñit bidip wat be. Dios ā weñat pínahdihjeh ñit chājap wat be. Det yéej chājnitdih ñit peéh chājap wat be. “Buu, queét yoobópdih chājnit caá. Dedé yéej chājat peéh queétdih ā wihcan caá, buca”, wā niij jenah joiná caá. ¹² Yeebdíh daác wahna, yéej chājnidih ñi peéh chājat pínahdih, ā yéej chājatjidihbut jenah joicánjeh wā daác wahap jĭ. Obohjeéhtih, Dios yeebdíh enna, “Queét Pablodih yoobópdih oinit caá”, ā niij jenah joyátdih ñi túi jéihyat pínah niijná, wā daác wahap jĭ. ¹³ Páant ñi túut nuumátidih jéihnit, búdei wā wēina caá.

Tito ninboó jwúub jwinít, weemdíh nin pah ā niij wēi naáwáp be: “Queét Corintodih moón ĩ túi túut nuumátidih ennit, wā jĭgahatji ā yayáh bejep jĭ. Pánihna, búdei wā wēina caá”, ā niijíp be. Páant ā niijátidih joinít, weembút chah yeebdíh wā wēina caá. ¹⁴ Tito ñi pebhboó ā bejat túut chājachah, nin pah caandíh wā niijíp jĭ: “Queét Corintodih moón Jesúihwā nin wā daác wahnidih ennit, ĩ túi jepahbipna caá”, wā niijíp jĭ. Pánihna, ñi túi jepahatjidih jéihnit, Titodih jwúub ennit, wā tíccap be. Titodih wā niijátji bíc yoobó āt yapap wat be. ¹⁵ Tito ñi

* 7:5 2Co 2.13

pebhna ã jaibínachah, caandíh táí wēi jwāāhñit, wā daác wahatdih ñi táí jepahatdih náhninit, yeebdíh chah ã oi jenah joiná caá. ¹⁶ Bũũ táí jepahñit, Dios ã weñat pínahdihjeh ñi táí chājatdih jéihna, túttimah biíc yoobó ñi jepahat pínahdihbut wā táí jéihna caá. Páñih jéihñit, búdí wā wēina caá.

8

Jesúhwā dinero wahnit, moh yéejñitdih i teo wáacat

¹ Bũũ wā úudwā panihñitá, biih naáwát ã jumna caá. Nin Macedonia baácđih jumni tútchinadih moón Jesúhwā míic wáacñit ded pah i táí chājatjidih yeebdíh wā naóhbična caá. Dios queéđdih oinit, búdí át teo wáacap taga. ² Queét tabit yeejép yapna yahna, jwí Maáhdih táí jenah joí cádahcan, búdí i wēina caá. Páñih táí jenah joiná, tabit moh yéejñit jumna yahna, iih dinerodih oicanjeh, bita chah moh yéejñitdih búdí i wāh wáacap jī. ³ Weém ennijijeh tiguaá yeebdíh wā naáwáp. Queét moh yéejñit yahna, i bíbohat pah bóo i wāhup jī. Nihcan caá. Búdí pohba i wāhup jī. I náahatdih jīb chājat pínahdihbut i wāhup jī. Weémboó páant wā wāhat tútcah yahna, queéťjeh jenah joinít, páant bóo búdí weemdíh i wāhup jī. ⁴ “Judea baácđih moón Jesúhwā moh yéejñitdih búdí teo wáaquíhna, nin pah bóo meemdíh jwí wāhñidih queéđdih ma wāhúú”, weemdíh i niijíp be.*

⁵ Páñih wāhna, wā jenah joyát chah i wāhup be. Iih dinerodih i wāhat pínah jātih, “Paá, ded pah ma weñat pínahdihjeh yoobópdih meemdíh wā chāj wāhbična caá”, Diosdih it niijíp wat be. Páant i niiját túttimah, “Dios ã wutuchah joinít, yeéb Jesúh doonáđih bohé jibñitboodíh ded pah ñi náahatdih jwí táí teo wáacbična caá. Ded

pah ñi wutuchah, jwí jepahbična caá”, jwiítđih i niijíp be. ⁶ Nit Macedonia baácđih moón iih dinerodih i wāhatdih jenah joinít, yeéb Corintodih moondihbut wā jenah joyóp be. “Ninjíh moón búdí i wāhat pah queéťbut i wāhat pínahdih i ámoh páña naáh”, wā niij jenah joyóp be. Páant niij jenah joinít, Titodih nin pah wā niijíp be: “Meém iih dinerodih queéđdih mat wāh wáac jwíhat tútup wat jī. Páñih jwíhñit, nihat i wāh wáacni dinerodih ma jwáub ámohat tútat tút niijná, i pebhna ma jwáub bej páñaá”, Titodih wā niijíp be. ⁷ Yeéb táí chājñit jumna, jwí Maáh Cristodih ñi táí jenah joiná caá. Ā naáwátđih táí jéihñit, ñi táí naóh yapana caá. Caán ã weñat pínahdihjeh búdí chājíhna, yeebdíh jwí bohéat pah táí oinit, bitadih ñi teo wáacna caá. Páñih táí chājñit jumna, ñíih dinerodih oicanjeh, moh yéejñit Jesúhwáđih teo wáaquíhna, biíc yoobó yeebdíh táí wāhat caá náahap.

⁸ Páant niijná, yeebdíh wutna wā chājcan caá. Obohjeéhtih, nit Macedonia baácđih moón ded pah jīgah ennit, moh yéejñitdih búdí i teo wáacatdih yeebdíh wā naáwáp be, “Jwiítbut búdí jīgah ennit, queéđdih chah jwí wahbična caá”, ñi niij jenah joyát pínah niijná. Páant ñi wāhuchah enna, “Queét Corintodih moón bitadih táí jīgah en teo wáacñit i jumna caá”, wā jéih ni-ijbípna caá.

⁹ Jwí Maáh Jesucristo jwiítđih búdí oina, ã teo wáacatdih jwiítđih táí jenah joyát caá náahap. Nin baácboó ã dei jūúwát pínah jātih, Diosjeéh jumna, nihat maáh ã jumuchah, caandíh dedé jūdhdāt át wihjican tagaá. Obohjeéhtih, nin baácboó dei jūóhñit, ã maáh wēpatdih cádahna, jwiítđih teo wáacat tút niijná, moh yéejni át

* 8:4 Ro 15.26

jamup wat jī. Pánih teo wáacna, jwiítboó moh yéejnit jamna yahna, ájeéh jwī jamuchah, jwiítidihbat dedé jūdhdát á wihcan niít. Pánih jīgah ennít, á teo wáacatdih jenah joinít, jwiítidihbat biíc yoobó bitadilh jīgah ennít, teo wáacat caá náahap.

¹⁰ Nin pah wā niīj jenah joiná caá: Nī jwīh jenah joyátji buu biíc jópchi á yapna caá. Con jópchi, nin Macedonia baácdih moón í jenah joyát pínah jātih, yeéb Judea baácdih moón Jesúhwā moh yéejnitdih jwīh teo wáaquíh jenah joinít nít jamup wat jī. Pánih teo wáaquíh jenah joinít, con jópchidih nī wāhat pínah dinerodih nít ámoh jwīhip wat yah jī. ¹¹ Pánihna, jātih táí wēinit nī teo wáac jwīhat pah, buubut biíc yoobó wēinit, nī wāhat pínahdih wūh péaat caá náahap. Ded búdí dinerodih bíbohni chah á wāhu naáh. Obohjeéhtih, ded nump bíbohni bainí á wāhu naáh. ¹² Táí biíc yoobó wēinit, níh dinerodih oicanjeh, wāhat caá náahap. Pánih wēi wāhndih Dios biíc yoobó á wēi enbipna caá. Obohjeéhtih, bíí dée wihcanniboodíh “Dinerodih ma wāhuú”, Dios á niijcán caá.

¹³ Judea baácdih moón Jesúhwādh yeebdíh wāhat táutna, “Queét Corintodih moón moh yéejnit í jamu naáh”, wā niīj jenah joicán caá. Obohjeéhtih, yeéb, queébtat biíc yoobó nī táí jumat pínah niijná, páant wā wāhat táutna caá. ¹⁴ Buu yeéb búdí bíbohniit jamna, queét bíbohcanitboodíh nī jéih teo wáacna caá. Biíh láa, yeéb moh yéejnit nī jamuchah, queétoó búdí bíbohniit, yeebdíhbat í jéih teo wáacbipna caá. Pánih miíc teo wáacnit, nihát Jesúhwā táí biíc yoobó jwī táí jambipna caá. ¹⁵ Jon jātih Moisés nin pah á niīj daacáp tají: “Chah búdí jeémát ojdhí jái yacniboó á ubni yeó jáap á jeémát pínahdihjeh á bíbohóp be. Bainíjeh ubnibat

caán yeó jáap á jeémát pínahdihjeh á bíbohóp be”, á niīj daacáp tají.*

Titowā Corintona í bejat

¹⁶ Yeebdíh wā oi teo wáaquíhat pah muntih, Dios Titodihbat biíc yoobó oi teo wáaquíhat á wūhup taga. Páant á táí oi teo wáaquíhatdih ennít, “Táina caá, Paá”, wā niijná caá. ¹⁷ “Corinto tútchidih moondíh jwūub enedih ma bejeé”, wā ni-ijíchah joinít, “Jáu, wā bejmi caá”, á niīj wēi jepahap be. Caandíh wā naawát pínah jātih, yeebdíh búdí teo wáaquíhna, caanjéh nī pebhna tab bejíhni á jamup be.

¹⁸ Caandíh pej jamni pínah biíh Jesúsdi h jéihndihbat nī pebhna wā bejat táutna caá. Á pej jamni pínahdih nihát nin Macedonia baácdih jamni tútchinadilh moón Jesúhwā búdí í wēi naóhna caá. “Caánboó Jesúh doonádih táí bohéni caá”, í niīj wēi naóhna caá. ¹⁹ Pánih wēi naóhniit, Judea baácboó wā bejehchah, weemdíh pej jam bejni pínahdihbat caandíh í níwip be. Nihat yeéb Jesúhwā nī wāh wáacni dinerodih jwī jai bí wāhuchah enna, “Queét biíh baácdih moón Jesúhwā jwiítidih oinit, dinerodih í wahachah, búdí ma teo wáacna caá, Paá”, Diosdih í niīj wēi naóhbipna caá. ²⁰ Nī wāhni dinerodih jwī táí en daobipna caá. “Pablowā jwīh dinerodih yee dúuc wáina caá í chājap taga”, nī niīj jenah joicát pínah niijná, caán nihát táí wēi ennidih Titojeéh wā wahna caá. ²¹ Pánihna, jwī Maáh á enechah, bitabat í enechah, yoobópdih táí chājíhna, biíhdihbat Titojeéh wā wahna caá.*

²² Titowā nī pebhna í bejehchah, biíhdihbat íjeéh wā wahna caá. Caanbát jwī Maáhdih jepahni, táí teo wāhni caá. Dawá láa bitadilh táí oinit, á teo wáacachah, wā enep be. Yeebdíh táí jenah joinít, “Queét Corintodih moón Jesúhwā

* 8:15 Ex 16.18 * 8:21 Pr 3.4

ñih dinerodih ì túi wāh wáacbiḡna caá”, wā niḡ wēi naáwáchah joinít, caanbút yeebdíh teo wáacadih búdí ā bejihna caá. ²³ Nit caá ñi pebhna wā wahnit: Titodih ñi túi jéihna caá. Caán wā chéen caá. Jesúíhwādh wā teo wáacachah, caán wājeéh teoni caá. Bitā chénewāboó ñi pebhna ājeéh bejnitdih ñi túi jéih jwuhcan caá. Queét chénat pah jwí Maáhdih túi teo wāhna, caandih túi weñanit caá. Páant ì jumuchah enna, Jesúíhwā queétdih ì ñio wahap be. ²⁴ Pánihna, ñi pebhna ì juibínachah, queétdih ñi túi oi pej jumá. Páant ñi oi pej jumuchah enna, ñi oyatdih wā naáwátji biíc yoobó ā jumatdih bita Jesúíhwā ì jéihbiḡna caá.

9

¹ Judea baácdih moón Jesúíhwā moh yéejnitdih teo wáacat túut niijná, dinerodih wahat pínahdih yeéb jātih ñitát jéih tagaá. Pánih jéihnít ñi jumuchah, bainíjuh wā jwáub naóh daác wahna caá. ² Yeéb bitadih búdí ñi teo wáaquíhatdih jéihnít, nihat Macedonia baácdih moón Jesúíhwādh búdí niḡ wēi naóhna beé wā chājap be. “Queét Acaya baácdih Corinto tútchidih moón Jesúíhwāboó con jópchi Judea baácdih moondih búdí teo wáaquíhat ì jenah joí jwíhip jī”, wā niijp be. Páant wā wēi naáwáchah joinít, queébtut Jesúíhwā moh yéejnitdih búdí teo wáaquíhat ì jenah joiná caá. ³ Dinerodih ñi ámohochah, ì teo wáacat pínah niijná, nit biíc peihcannit jwí áudwā panihnitdih bññ ñi pebhna wā wahna caá. Páant ì teo wáacachah, weémoó ñi pebhna wā juibínachah, ñi wāh wáac páini dinerodih ennit, yeebdíh wā naáwátji biíc yoobó ā jumatdih nihat ì jéihbiḡna caá. ⁴ Biquína nin Macedonia baácdih moón wājeéh ñi pebhna ì juibínachah, ñi wāhat pínah dinerodih ñi bíboh

páicah, wā naáwátji biíc yoobó ñi chājcatdih enna, búdí wāta tíc tagaá. Yeebbút búdí ñita tíc tagaá. ⁵ Yeebdíh ì teo wáacat pínah niijná, Titowādh ñi pebhna wā bej páñat túutna caá. “Moh yéejnitdih jwí teo wáacat túut niijná, nin pah bóo jwí wāh wáacbiḡna caá”, ñi niijníji dinerodih ñi túi bíboh páñat pínah niijná, ì jéih teo wáacbiḡna caá. Páant ñi wāh wáac páñachah, ñi pebhna wā juibínachah, yeebdíh jwáub wāhat túutat ā wihcan niit. Pánihna, ñi wēi wāhat pínahdih ñi túi bíboh páñaá.

Búdí wāhat caá náahap

⁶ Nindih ñi túi náhninaá: Ded daocánnibitjeh ā momochah, daocánnijeh ā ubbiḡna caá. Obohjeéhtih, dawá momniḡboó dawá ā ubbiḡna caá. Páant ā chājat dée pah, moh yéejnitdih teo wáacna, jwíh dinerodih oinit, bainíjuh jwí wāhuchah, Diosboó jwítdih bainíjuh ā wāhbiḡna caá. Obohjeéhtih, túi wēinit, búdí jwí wāhuchah, Dios jwítdihbut chah búdí ā wāhbiḡna caá. ⁷ Yeéb ñíh dinerodih ñi wāh wáacachah, túi jenah joí, “Nin pah bóo caá weemdíh jwí Maáh ā wāhat túutap”, niḡ jenah joinít, ñíh dinerodih oicanjeh, wēi wāhat caá náahap. “Bitā weemdíh ì wāhat túutuchah, páant bóojeh caá wā wāhup”, niijcánjeh wāhat caá náahap. Bitā ì niiját pínahdih jenah joicánjeh wāhat caá náahap. Páant, ñi túi wēi wāhuchah, Diosboó yeebdíh ā wēi enbiḡna caá.* ⁸ Ñi náahat chah Dios yeebdíh ā wāhbiḡna caá, ñi bíbohātjñ bitadih ñi túi teo wáacat pínah niijná. Páant ā wāhuchah, chah dawádh ñi jéih teo wáacbiḡna caá. ⁹ Jon jātih David nin pah āt niḡ daacáp tajī:

“Ded táiniboó moh yéejnitdih ā túi wēi wāhna caá. Páant ā wāhuchah, Dios caandíh

ã jwáub wãhbpna caá,
páantjeh bitadih ã jwáub táí
teo wáacat pínah niijná”, át
niij daacáp tají. (Sal 112.9)

10

*Pablo Jesús ã naáwát tútni ã
jumat*

10-11 Dios jwí momat pínah, jwí
jeémát pínahdihbat wãhni,* bitadih
ñi wãhat pínahdihbat yeebdíh
búdí ã wãhbpna caá. Páant ã
wãhuchah, bitadih chah ñi jéih teo
wáacbpna caá. Dios yeebdíh chah
ã wãhuchah, yeéboó táí wëinit,
queét Judea baácdih moón moh
yéejnitdih ñi wãhndih jwiít dih ñi
wãh yapaat tútna caá. Páant ñi
wëi wãhuchah enna, queét nihat
Diosdih wëinit, “Queét jwiít dih
í teo wáacat túna caá, Paá”, í
niij wëi naóhbpna caá. ¹² Táí
wëi wãhnt, Jesúíhwãdih búdí ñi
teo wáacna caá. Páant ñi teo
wáacachah, dawá Diosdih búdí
í wëi naóhbpna caá. ¹³ Páant
ñi túí wëi wãhuchah enna, yeéb
Jesúíhwã ñi jumatdih nihat cáacwã
í jéihbpna caá. Bitá Jesúíhwã ñi túí
chãjatjidih ennit, “Paá, queétboó
Jesúíh táini doonádih naóhntjeh
nihcan, táí jepahnit caá. Páni
jumna, jwiít dih, bita míhwãdihbat
teo wáacat tútn niijná, jwiít dih táí
wëinit ñih dinerodih í wahap taga.
Páant í jumatdih meemdíh búdí jwí
wëina caá”, í niij wëi naóhbpna
caá. ¹⁴ Queét Judea baácdih moón
yeebdíh jenah joinít, búdí oina,
nin pah í niij wëi naóhbpna caá:
“Paá, queét dih búdí oinit, ma táí teo
wáacachah, queét jwãh jwiít dihbat
búdí oinit, í táí teo wáacap be.
Páni hna, jwiít nihatdih búdí oinit,
ma teo wáacatdih túna caá”, í
niijbpna caá. ¹⁵ Dios búdí oinit,
teo wáacat tútn niijná, jwiít dih wãh
wãhnt, ã táí ubat pínah niijná,
ã wãh Jesúsdih át wah deyajip
taga. Páni wahna, chah táini
ã chãjatjidih jenah joinít, “Búdí
ma teo wáacatdih túna caá, Paá”,
caandíh jwí wëi niij jíh.

¹ BUN nindih ñi náhninaá. Weém,
Pablo, yeebdíh jwíh bohénijeh
tigaá. Obohjeéhtih, yeéb weemdíh
nin pah ñi niij yeena caá: “Pablo
ninboó jwíjeéh jumna, cáacwãdih
úmna, jéih naóhcanni pah ã jumna
caá. Obohjeéhtih, biáboó jumna,
úmcanjeh jwiít dih jüih naóh daác
wahni caá”, ñit niij yeenap wat
be. Cristo cáacwãdih oinit, teo
wáaquíhna, íjcan túinijeh naóhni
át jumap wat jí. Páant táinijeh
ã naáwátji pah mantih weembát
íjcan táinijeh yeebdíh wã naóh
daác wahna caá. ² Páni íjcan
táinijeh naáwíhna yahna, yee
naóhntdih wã wëp naóhna caá. Ñi
pebhna wã juibínachah, ñi túi chãja
chaáh, páant bóojeh, ñi yeeatdih ñi
cádahaá, “Pablo jwiít dih jüihná”,
niijná. Ñi cátlh jumnt, weemdíh
nin pah í niij yeena caá: “Diosdih
jepahcannit í jenah joyát biíc
yoobó Pablobat ã jenah joiná caá.
Páni jenah joí bohéna, Cristodih
weñáihcan, ã weñat pínahdihjeh
ã bidna caá. Páni hna, Cristo ã
naáwát tútni nihcan caá”, queét
ít niij yeenap wat be. Páant
niijnít dih búdí wã jüihbpna caá.
³ Diosdih jepahcannit míc naóhna,
queét í jenah joyátjéh chah ípí
niijná caá. Obohjeéhtih, weembát
cáacjeh jumna yahna, queét í chãjat
pah weémboó wã chãjcan caá.
Weemdíh yeejép naóhntdih Dios
ã wëpatjéh caá chah wãpí niijíp.
⁴ Páni hna, Diosdih yap yohnitdih
weém táí yoobóp dih wã wëp naóhna
caá, í yap yohatdih í cádahat pínah
niijná. Páni wëp naóhna yahna,
wã jenah joyátjéh wã jéih cádahat
tútnca caá. Obohjeéhtih, Dios
ã wëpatjéh í yap yohatdih wãpí
cádahat tútna caá. Caandíh yap
yohnit, í jenah joyát yeejép ã

* 9:10-11 Is 55.10

jumlahdih Dios ã wêpatjîh nihat cãacwãdih wã jêihyana caá, yeejêp ï jenah joí cádahat pínah niijná. ⁵ “Nin pah caá Dios ã jumlah”, niij yee naóhntdih ã wêpatjîh wã cádahat túutna caá. Cãacwã Diosdih ï jêihyat déedih jâhat panihnidih ã wêpatjîhjah wã jêih yohna caá. “Maá Jesús, weemdîh ma túi teo wáacá, meemdîh yap yohcanjeh, yeejêp wã jwúb jenah joicát pínah niijná”, jwiít nihatdih niiját caá náahap.* ⁶ Ñi pebhna wã juibínachah, yeejêp jenah joicánjeh, caandîh ñi túi jepahatdih enna, det jwí Maáhdih yap yohna, páantjeh yeejêp jenah jointboodîh bádí wã peéh chãjbipna caá.

⁷ Yeéb wîih bácahdihjeh ñi jêihna caá. Obohjeéhtih, wã jenah joyátboodîh ñi jêihcan caá. “Weem caá Cristo ã naáwátidih naóh yapaat túutni”, ded niijnidih nin pahbut niij jenah joyát caá náahap: “Pablobut biíc yoobó ã naáwátidih naóh yapaat túutni caá”, ã niij jenah joyó naáh. ⁸ Obohjeéhtih, yeéb nin pah ñi niijná caá: “Pablo nin pah ã niijná caá: ‘Corintodih moondîh Dios weemdîh bohénadîh ã bejat túutap be’, niijnít, jwiítidih maáh dée ã jumlah caá”, ñit niijíp wut yuh be. Obohjeéhtih, ã bohéat túutni jumlah, wã tíccan caá. Dios beé ñi pebhna weemdîh ã bejat túutap be, áih túini doonádh naóhna, yeebdîh wã teo wáacat pínah niijná. Páant ã naáwát túutni jumlah, yeebdîh yéejáihcan, ñi túi jumlah pínah niijná, áih wêpatjîh yeebdîh wã bohénap jî. ⁹ Pánihna, wêp naóh daác wahna yuhna, yeebdîh úumáihcan, ñi túi túut nuumát pínah niijná, yeebdîh wã daác wahap be. ¹⁰ Biquína ñijeéh jumlah nin pah ït niijíp wut yuh be: “Pablo naóh daác wahna, úum náah jumlah maáh dée pah tab wêpép ã wutna caá. Obohjeéhtih, ninboó jáóhna, oboh jumlahnih ã jumlah

caá. Pánihna, ã bohéni doonábut oboh naáwátjeh caá”, ït niijíp wut be. ¹¹ Páant ï niijíchah yuhna, ï niiját pah wã nihcan caá. Wã wêp naóh daác wahat pahjeh muntih, ñi pebhna juibínit, ñi túi túut nuumát pínah niijná, biíc yoobó wêp naóhni wã jumlahipna caá.

¹² Biquína ñijeéh jumlah, túi jêihcan yuhna, “Bita ï jêihyat chah jwiítboó jêihnit caá. Bita Diosdih ï teo wáhat chah teo wáhnit jwí jumlah caá”, ït niij míic weñep wut yuh be. Obohjeéhtih, páant niij wêina yuhna, túi jenah joicánnit, Diosdih túi teo wáhnit nihcan caá. Queét ï jenah joyát pah weémboó wã jenah joicán caá. ¹³⁻¹⁴ Weém cãacwã ï maáh nihcan caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesucristo ã wutatdih jepahnit, caandîh teo wáhnijeh caá. Yeebdîh bohénadîh ã jib bejat túutuchah, wã jepahap jî. Wã jenah joyátjeh nihcan, Diosboó weemdîh ã wahachah, yap yohcanjeh, ã wutatdîh wã jepahap jî. Páant ã wutatdih jepahnit, Jesúh túini doonádh yeebdîh jwíih bohéni wã jumlah jî. Pánih jwíih bohéni jumlah, weemdîh wêp naáwát caá náahap. Ded pah wã bohéat pínahdih jwí Maáh weemdîh ã naáwáchahjeh jointít, wãpî bohéna caá. Wã jenah joyátidihjeh wã bohécan caá. ¹⁵ Yeebdîh yee bohénitji ï wêi niiját pah, weémboó wã wêi niijcan caá. Bita ï bohénitjidih ennit “Queétdih weémboó wã túi bohénachah, Cristodih ït jepahap taga”, wã niij wêican caá. Wã tewatdihjeh wã wêi naóhna caá. Yeebdîh jwíih bohéni jumlah, Cristodih chah ñi jenah joyát pínahdih wã náah yacna caá. Pánih náah yacna, ñi pebhna jwúb bohénadîh wã bejihna caá. ¹⁶ Pánih bohénit, jwí Maáh ã weñat pínahdih ñi túi chãjachah ennit, biíh tátchinadîh moondíhbut bohénadîh wã bejbipna caá.

* 10:5 Ef 6.11-17

Pánihna, ñíih baác yehboó bejnit, bita bohé jwãhcannitboodíh wã naóhbična caá. Jesúih doonádih joi jwãhcannitdihjeh naóhna, bita í bohénitjidih “Wã táí bohéátji jíb queét jwí Maáhdih í táí péena caá”, wã niijcán niit. ¹⁷ Páant niijnít, jon jãtíh Dios naáwãtdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “ ‘Weemdíh dedé jãhdhat wihcan caá’, í niijcá bojo naáh. Obohjeéhtih, ‘Jwí Maáh Dios, nihat jéihni, weemdíh ã táí teo wáacáp be’, í niijí naáh”, át niij daacáp tají.* ¹⁸ Det queétjeh “Jwíit caá táí bohénit”, niij jenah joinítidih Dios ã wéi encan caá. Obohjeéhtih, “Caán caá táí bohéni”, jwí Maáh Cristo ã niijniboodíh Dios ã táí wéi enna caá.

11

Yeenit í bohéat ã tobohat

¹ Ded ã táí chãjatjidih bitadíh ã wéi naáwãchah, ãpí túican caá. Páant naáwát ã túicah yuhna, ded pah wã chãjatdih bita yeebdíh í yeeatdih wã naóh yoobábična caá. ² Weém jíí Jesúih túini doonádih yeebdíh wã jwíih bohénap jíí. Dios yeebdíh búdí ã oyat biíc yoobó weembút yeebdíh wã oina caá. Pánih oinit, Cristodíh jepah cádahcan, ãjeéh biícidih ñi jumatdih yeebdíh búdí wã náah yacna caá. ³ Obohjeéhtih, bita yeejép í bohéatdih yeéb ñi joyát pínahdih búdí wã úum yacna caá. Jon jãtíh mai pah jíghoni Satanás Evadíh búdí át yee naáwáp wut jíí. Páant ã yee naáwãtdih jepahnit, Eva Dios biícidih mi jumatdih mit cádahap wut jíí. Páant ã yeeatdih mi jepahatji dée pah muntíh, bitaboó í yee bohéatdih yeebbút jepahnit, Cristodíh ñi cádahíhatdih búdí wã úum yacna caá.* ⁴ Det wã bohéatji pah bohécan, “Jesús nin pah jumni caá”, niij yee bohénadíh ñi pebhboó í jwáibínachah, ñit wéi jwááhji tagaá.

Yeebdíh wã bohéatji biíc yoobó í bohécan yuhna, ¿dépanihna jenah joicánjeh, queétdih ñi jepah? “Nin pah caá Túini Espíritu ã chãjap”, í niij yee bohénachah, ñit joijí tagaá. Caandíh wã naáwãtji biíc yoobó í naóhcah yuhna, ¿Dépanihna queét yee bohénitboodíh yeéb ñi jepah? Jesúih túini doonádih wã naáwát túttimah, ¿Dépanihna yeéb yee naóhnitboodíh ñi táí joi? Páant ñi chãjachah enna, Cristodíh ñi pée cádahat pínahdih wã úum yacna caá. ⁵ Queét yee bohénit “Jwíitboó Dios ã bohéat túatnit bita ã wahnit chah jéihnit jwí jumna caá”, í niijíchah yuhna, “Weém Dios ã bohéat túatni wã jumachah, weemdíh chah jéihnit niican caá”, wã niij jenah joiná caá. ⁶ Táí wéheni niican yuhna, Dios naáwãtdih táí beh joiní caá wã jumap. ã naáwãtdih wã bohénachah joinít, páant wã jumatdih yeéb ñi táí jéihna caá.

⁷ Nindih ñi táí jenah joyoó: Yeebdíh Jesúih túini doonádih bohéna, wãpí jíb úubhcap jíí. Páant wã bohéat jíb úubhcanjeh, moh yéejni dée wã jumap jíí. Pánih jumna yuhna, yeéboó moh yéejcanjeh, ñi táí jumat pínah niijná, yeebdíh wã táí teo wáacáp jíí. Pánih teo wáacna, ¿yeebdíh wã táí chãjcannit beé? ¿Weembút yeebdíh jíb wã niij jííh, queét bita bohénitdih ñi wéi enat pah, weemdíhbut ñi jwáub wéi enat pínah niijná? ⁸ Obohjeéhtih, yeebdíh wã bohénachah, biíh tútchinadíh moón dawá Jesúíhwã ñijeéh wã jumat pínah niijná, íih dinerodíh weemdíh í wãhup jíí. Yeebdíh teo wáacat túut niijná, í wãhni dinerodíh nuumát dée wã chãjap be. ⁹ Ñijeéh jumna, bií dée bíbohcan yuhna, yeebdíh dinerodíh wãpí úubhcap jíí. Jwí úudwã paníhñit Macedonia baácídh moón Jesúíhwã ñi pebh wã jumachah, nihat wã náahatdih í ub jwáibínap

* 10:17 Jer 9.24 * 11:3 Gn 3.1-5; 13

jĩ. Páant ĩ ub juibínachah, yeebdíh dinerodih wā úbh tac buugácap jĩ. Táltimahbut, yeebdíh wā úbh tac buugácan niít.* ¹⁰ Cristo yoobópdih ā naáwát pah, weembát áih jumna, yoobópdih nindih wā naóhna caá: Jesúh táini doonádih jíb wihcanjeh yeebdíh wā bohéatdih búdí wā wēi naóhna caá. Biíc yoobó jíb wihcanjeh wā bohéat pínahdihbut nihat níih baácđih moondíh jéihnit, páant wā wēi naáwátđih joinít, “Caán dée āpĩ chājcan caá”, ĩ niijcán niít. ¹¹ Yeebdíh dinerodih wā úbhcatjđih jenah joinít, ¿ded pah tigaá ĩta niij jenah joí? “Pablo jwiítđih jíb úbhcan, jwiítđih ā oican niít”, ¿ñi niij jenah joí niít? Niñcan caá. Yeebdíh búdí wā oina caá. Páant wā oyatđih Dios ā jéihna caá. ¹² Jíb wihcanjeh páantjeh yeebdíh wā bohéhipna caá, queét yee bohénitboó “Pablo ded pah yeebdíh ā bohéat biíc yoobó caá jwiítbut jwĩpĩ bohéna caá”, ĩ yee niijchah joinít, queétđih ĩi joyáh bojat pínah niijná. Queét yee bohénit ĩ bohéatji jíb yeebdíh ĩpĩ úbhna caá. Obohjeéhtih, weémboó wāpĩ jíb úbhcan caá. Pánihatđih táí jenah joinít, mácah jwĩ jumatđih ĩi táí jéihhipna caá.

¹³ Pánih chājnit yoobópdih Jesús ā bohéat táutnit niñcan, queét yeenitjeh caá. “Jwiít caá Jesús ā bohéat táutnit”, niij naóhna yuhna, ā wahnit niñcan caá. Páant niijná, wā jumát dée pah ĩ jumíhip yuh caá. ¹⁴ Pánihna, yeenit jumna, páant ĩ chājat pínahdih wāát jéihyep be. Yeejépwā ĩ maáh Satanásbut biíc yoobó āpĩ chājna caá. Dawá láa caanbút yeena, táini ángel, Dios ā wahnit pah ā múic jíghana caá. ¹⁵ Satanás ā chājatđih jéihna, caandíh teo wāhñitbut “Jesús ā wahnit caá”, niij yeenit, Diosđih teo wāhñit pah ĩ jumíhatđih wāát jéihyep be. Táí chājcannit jumna

yuhna, táí chājnit dée pah ĩ jumíhna caá. Pánihna, Diosboó nihat ĩ yeeatji jíb queétđih búdí ā peéh chājhipna caá.

Pablo yeejép ā yapatji

¹⁶ Būu jwuhna, ded pah wā jumátjđih wā wēi naóhhipna caá. “Pablo ā táí chājatjđih tub wēi naóhniabeh caá”, weemdíh ĩi niij jenah joicáh, ā túimi nacaá. Obohjeéhtih, weemdíh páant niij jenah joiná yuhna, ded pah wā yapatjđih wā wēi naáwáchah, bainíbit ĩi joí jwúhuá. ¹⁷ Yeebdíh pánih naóhna, jwĩ Maáh Jesús weemdíh “Ma yapatjđih ma naáwá queétđih”, ā niijcáh yuhna, ded pah wā yapatđih wā naóhhipna caá. ¹⁸ Dawá bitaboó ded pah ĩ táí chājatjđih wēi naóhna, weembát ded pah wā yapatjđih wā wēi naóhhipna caá. ¹⁹ Yeéboó “Chah táí jéihnit jwĩ jumna caá”, ĩi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, yee naóhñitboó ĩ naáwáchah yuhna, ĩi táí wēi joiná caá. ²⁰ Queét ĩi maáta dée, yeebdíh búdí ĩ wutachah, ĩi táí wēi joiná caá. Dawá láa níih dinerodih ĩ yee dúuc wáina caá. “Jwiít nihat jéihnit jwĩ jumachah, jwiítđih ĩi táí weñeé”, ĩpĩ niijná yuh caá. Bíih láa yeebdíh íjnit, ĩ mao tícana caá. Páant yeejép yeebdíh ĩ chājachah yuhna, ¿Dépanihna páantjeh queétđih ĩi táí jepah? ²¹ Nijeéh jumna, “cāacwāđih úmni”, ĩi niijná, queét ĩ chājat pah weémboó wā chājcap be. Páant wā chājat pínahdih wā úumatjđih naóhna, wā tícana caá. Queét ĩ chājat pah chājcan yuhna, Jesús ā wahnit wā jumátđih ĩi táí jéihyat pínah niijná, weembát ded pah wā yapatjđih wā wēi naóhhipna caá.

²² Queétboó bita chah jéihnit jumíhna, “Jwiít judíowā jwĩ jumachah, jwiítđih ĩi weñeé”, yeebdíh ĩpĩ niijjip wut be. Obohjeéhtih, weembát judío man

* 11:9 Fil 4.15-18

tigaá. Queétboó “Jwiít Israel ã jaímená, Dios ã ñíonítji jwí jamna caá”, yeebdíh ípí níijíp wat be. Obohjeéhtih, weembát Israel ã jaíma mun tigaá. Queétboó “Jwiít Abraham ã jaímená, ‘Yeebdíh wã táí chãj wãhbipna caá’, Dios ã níijnítji caá”, yeebdíh ípí níijíp wat be. Obohjeéhtih, weembát Abraham ã jaíma mun tigaá. ²³ Queétboó “Cristodih teo wãhñit jwí jamna caá”, yeebdíh ípí níijíp wat be. Páant í níijíchah joinít, nin pah yeebdíh wã níijná caá: “Weembát Cristodih teo wãhñi mun tigaá. Weém caá bácah queét í tewat chah búdí teoni”, yeebdíh wã níij naóhna caá. Páant níij naóhna, páantjeh jenah joicánnit í wéheat pah naóhna yahna, wã tíccan caá. Queét í teo wãhat chah Cristodih wãpí teo wãhup be. Jesúh táini doonádih wã bohéátji peéh dawá láa nemat muúboó weemdíh í nemep jí. Dawá láa weemdíh í puñup jí. Dawá láa cáacwã weemdíh í mao yohíhip jí. Páant í mao yohíhichah, weém yeejép wãpí yapap jí.* ²⁴ Cinco láa jwiít judíowã jwí maáta weemdíh ít tewat túatup tají. Weemdíh í tewat jumat pah, tubít yéej chãjnitdih momo jwi chóc coóh jumni tópnajíh í puñat biíc yoobó treinta y nueve láa weemdíh í puñup jí.* ²⁵ Biíc peihcanni láa Romanowã weemdíh teonit, máa doóbhñajíh í puñup jí.* Biíc láa weemdíh mawíhna, jeejíh í yohop jí.* Biíc peihcanni láa búdí jááj chócójíh jib bejna, jwí daabáp jí. Biíc láa daabnit, máa naadíh teonit, búdí muj tacdíh pah daa júóh, caán yeó jáap pah táah bej, jwáub pah túo bejat dée wã jumachah, í ubup jí. Pánihna, caán láa, wã wuníhip jí. ²⁶ Dawá láa Jesúh táini doonádih bohénit, yáup wã jib bejep jí. Pánih bohé jibnit, búdí yeejép wã yapap

jí. Biíh láa tobohni mujnadih wã bejep jí. Biíh láa namáboó jib bejehah, bií déedih chewe mao dáuc wáyat dée ã tobohop jí. Biíh láa wã déewãjeh weemdíh í yéejáhip jí.* Biíh láa judíowã nihcannitbut weemdíh í mawíhip jí.* Tátchinaboó, tátchi wihcapboó, búdí mujboobát wã jumachah, wunat dée ã tobohop jí. Biíh láa “Jwiít Jesúhwã caá”, níij yeenit, í mawat dée ã tobohop jí. ²⁷ Jesúh táini doonádih bohéna, búdí wãpí tewep jí. Pánih teona, dawá láa úocanjeh wã bohé daa júwúp jí. Dawá láa jeémát wihcah, nuúgúp tubachah, tubít taca jootóchah, búdí yeejép wã yapap jí. Dawá láa duwát pínah yéguehbut wihcah, búdí cábahachah, yeejép wãpí yapap jí.

²⁸ Pánih yeejép yapna, páant bóojeh át nihcap jí. Yeó jáap jumat pah nihat Jesúhwã “caandíh cádahná”, níijná, búdí wãpí náhni dahwana caá. ²⁹ Biíc Jesúh ã tubúp chéúúchah, weembát tubúp chéúhni pah wã jumna caá. Bita Jesúhdih í yéej chãjat túutuchah enna, queét yeejépwãboodíh búdí wã íjna caá. Pánihna, yeéb nihat Jesúhwã, wã weh dée ñi jumachah, yeebdíh úum yacna, yeejép wãpí yapna caá.

³⁰ Páant yeejép wã yapatjidih wéi naóhna, ded pah wã táí chãjatdih yeebdíh wã wéi naóhcan níit. Obohjeéhtih, wã wépcatjidih yeebdíh wã wéi naóhbipna caá. ³¹ Páant wã naáwáchah joinít, “Yoobópdi caá páant ã níiját”, Dios ã níij jéihna caá. Caán caá jwí Maáh Jesucristo íp. Pánihna, yeó jáap jumat pah “Paá, meemjéh nihat jéihni, chah wéjni caá”, táí wéi níiját caá náahap. ³² Weém Jesucristodih wã jwíh jepahat táttimahbitjeh, Damasco tátchiboó wã jumachah,

* 11:23 Hch 16.23 * 11:24 Dt 25.3 * 11:25 Hch 16.22 * 11:25 Hch 14.19 * 11:26 Hch 9.23 * 11:26 Hch 14.5

caán tátchidih moón ĩ maáh, Aretas namp jumni, weemdih át tewat tútup wat jĩ. Pánihna, nihat Damasco tátchi wáihyat júdu jěcnadih áih soldadowádih át páñat tútup wat jĩ, wā bac bejehah ĩ tewat pínah niijná. ³³ Páant ĩ páñachah enna, wā chéenwā búdí wuhdih weemdih waadát tútupnit, wáihyat júduh jih jumni muú enat jěcmant ĩ cádah deyanap jĩ. Pánih cádah deyanit, ĩ teo wáacachah, moh yéejni wā jweyép jĩ.*

12

Pablo oo jumat dée ā enat

¹ Bua weemdih ded pah bih ā yapatjidih wā jwúb naóhbična caá. Queét yee bohénitboó “Jwiítjeh caá oo jumat dée jígohatdih enna, chah jéihnit jwí jumup”, ĩ niij naóhna yuh caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh weemdihtut oo máh enat dée pah ā jígohop jĩ. Páant ā jígohatjidih yeebdih wā naóhbična caá. Ded pah weemdih ā jéihyaatdihbut wā naóhbična caá. ²⁻³ Catorce jópchi jätih Dios weemdih japboó ā ub púuh laab béjep jĩ. Ded pah ā ub púuh laab béjatjidih wā jéihcan caá. Wíh bácahdih, wíh caolihdihjeh ā ub bej déeji oo jumat pah enatjidih, wā jéihcan caá. Diosjeh caá ā jéihyep. ⁴ Ā pehbboó, Paraíso wät jumupna juibínit, ā naáwáchah wā joyóp jĩ. Jwiít cáacwájeh jwí jéih naóh buujácat déedih wā joyóp jĩ. Páant caandih wā joyóchah yuhna, weemdih ā jwúb naóh yapaat tútup jĩ. ⁵⁻⁶ Páant weemdih ded pah ā yapatdih wēi naáwíhna yuhna, weemjéh ded pah wā jumatiidih wā wēi naóhcan niit. Obohjeéhtih, yoobópdiidih ā jumuchah, wā jwúb naáwáchah nihna, āta tái taga. “Pablo táini oo jumat dée pah enna, Jesús ā wahni nacaá”, ĩ niij weñatdih yeebdih wā náah yaccan caá. Obohjeéhtih,

ded pah wā chājatjidih, ded pah wā bohéatjidihbut jenah joinit, “Pablo jwí Maáh ā bohé jibat tútupni caá”, ĩ niij jéihyatdih wā náah yacna caá. Weemjéh wēpcanni wā jumatiidih ĩ jéihyat pínah niijná, buu ded pah bih wā yapatjidihbut yeebdih wā naóhbična caá. ⁷ Chah táini oo jumat déedih enna, “Weém caá bácah chah jéihni”, wā niij jenah joyát weemdih ā tobohna caá. Páant ā tobohah pínahdih jéihna, Dios Satanásdih weemdih yeejép át yapat tútup taga, “Weemjéh wēpcanni caá”, wā niij jenah joyát pínah niijná. ⁸ Pánih jumna, biic peihcanni láa jwí Maáh Jesúsdiidih caán yeejép yapatdih ā yohah pínahdih wā wúbup yuh be. ⁹ Obohjeéhtih, weemdih nin pah ā niij jepahap be: **“Caandih wā yohcan niit. Obohjeéhtih, caandih yohcan yuhna, meemdih búdí oinit, wā tái teo wáacbična caá. Pánih wēpcannijeh jumna, wā oi teo wáacat pínahdih chah ma bidbična caá. Pánihna, meemdih búdí wā teo wáacachah ennit, wā wēpatboodih nihat cáacwā ĩ jéihbična caá”**, Jesús weemdih ā niij jepahap be. Páant ā niijchah joinit, wā wēpcatdih wā wēi naóhbična caá, ā wēpatjil weemdih búdí ā teo wáacat pínah niijná. ¹⁰ Páant tigaá Jesúsih wā jumatiidih yeejép yapna, búdí wā wēina caá. Bitá weemdih yeejép ĩ wéhenachah, yeejép ĩ chājachah, ĩ jīgahanachah, dedé bih weemdih yeejép ā yapachah yuhna, wāpí tái jumna caá. Pánih wēpcanni wā jumuchah, Jesús ā wēpatdih chah búdí bidnit, “Weém jéihcanni wā jumna yuhna, ā teo wáacatjil wā tái buujábična caá”, wā niij jéihna caá.

Corinto tátchidih moondih búdí ā jīgahat

¹¹ Bitá weemdih yeejép ĩ naáwáchah joinit, yeebboó queétdih ĩ niíh bóod chūñuchah, āta tái

* 11:33 Hch 9.23-25

tagaá. Obohjeéhtih, páant ñi niijcáh, weemjéh yeebdíh wā míic wēi naóhna caá. Weem oboh jumni dée wā jumuchah yuhna, queét yee bohénit “Jwiít caá bácah Dios ā bohéat túttnit”, niijnítboó wā chah ī jumcan caá. ¹² Nijjeéh wā jumuchah, Dios ā naáwát túttni wā jumatdih júutíhna, ā wēpatjīh weemdih búdí āpī teo wáacacp jī. Páant ā teo wáacacah, dawá láa wunnitdih boonanit, nemépwādhbut wā yohop jī. Pánih chājnit, jwiít cāacwā jwī jéh chājca naáhdih ā wēpatjīh wā chāj júutap jī. Weemdih eníhcannit ī yeejalhichah yuhna, wā chuuná yuhna, wā teo cádahcap jī. ¹³ “Pablo jwījeéh jumna, biíh tátchidih moondih ā túi chājat pah jwiít dih ā túi chājcap jī”, ζyeéb ñi niij jenah joi níit? Nihat tátchidih moondih biíc yoobó wāpī túi chājna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh wā wíih pínah dinerodih wā úubh tac buugácap jī. ζPánih úubh tac buugácan, yeebdíh wā yéej chājnit jī? Caán yeejép ā jumuchah, wā jīgahna caá. Caán yeejatdih weemdih ñi yohoó.

Ī pebhna ā jwúub jib bejat pínah

¹⁴ Nin wā naáwát pínahdih ñi túi joyoó: Chéne láa juibíniji buu ñi pebhna jwúub bejat túat caá wā chājap, páant muntih. Ñi pebhna juibínit, yeebdíh wíih dinero pínahdih con láa wā úubhcatjī pah, buu láabut wā úubh tac buugácan níit. Níih dinerodih náahcan, Jesús dih túi joinít ñi jummat caá yeebdíh wā náah yacap. Wébít ī mána ī náahatdih wúhñit pínah nihcan caá. Obohjeéhtih ī mána caá queét wébítboodih ī náahatdih ĩpī wúhup. Páant ī chājat pah yeéb wā weh panihñit ñi jumuchah, wā náahatdih yeebdíh wā úubhcan níit. ¹⁵ Ñi ĩp panihni jumna, yeebdíh búdí oinit, nihat wā bíbohatdih wēi wáhnit, yeebdíh wā teo wáaquíhna caá. Pánih teo wáaquíhna, búdí

chuuná yuhna, wā teo cádahcan níit. Páant yeebdíh chah wā oyochah yuhna, ζyeéb weemdih nump ñi oi níit?

¹⁶ “Pablo jwījeéh jumnit, āih pínah dinerodih āpī úubh tac buugácap jī”, ñi niij jéhna caá. Obohjeéhtih, biquína níjeéh jumnit weemdih nin pah ĩt niij jenah joi tágaá: “Jwīih dinerodih moh yéejnitdih ā wúh wáacacat túttnit, jwiít dih jéhcha dúuc wániabeh tagaá”, ĩ niij jenah joiná caá. ¹⁷ Páant ĩ niiját pahjeh chājni jumna, ζded pah tigaá caandih wāta nih chāj? ζÑi pebhna wā wahnitdih nit beé yeebdíh wā jéhcha nuumát túttnit? Páant wā chājcap jī. ¹⁸ Jātih Titodih ñi pebhna bejat túttnit, biíh Jesús dihbut ājeéh wā pej jum bejat túttnit jī. Páant ñi pebhboó juibínit, ζTito yeebdíh ā jéhcha nuumnít jī? “Nuumcánni caá”, ñi niij jéhna caá. Jwiít chénat pah biíc yoobó jwī maáh ā weñat pínahdih chājnit caá. Pánih jumnit, yeebdíh oinit, táinijeh ā chājat pah, weembát biíc yoobó yeebdíh táinijeh wāpī chājna caá.

¹⁹ Páant wā jāh niijíchah joinít, ζded pah ñita niij jenah joi? “Caandih jwī wēi niiját pínahdihjeh caá ā bidip”, ζñi niij jenah joi níit? Obohjeéhtih, weem Cristoíh jumna, Dios weemdih ennit, “Ma túi chājna beé”, ā wēi niiját pínahdihjeh caá wā náahap. Yeebdíh teo wáaquíhna, ded pah wā chājatjidih wā naóh beedánap be, jwī Maáhdih chah ñi túi jepahat pínah niijná. ²⁰ Ñi pebhboó wā juibínachah, wā náah yacacat pah ñi chājcah, búdí yeebdíh wā úum yacna caá. Páant ñi túi chājcah, caanná juibínit, weembát yeéb ñi náah yacacat pah wāta chājcan tagaá. Pánihna, yeebdíh búdí wā jenah joiná caá. ζPáantjeh ñi míic jūih níit? ζPáantjeh bitáih bií déedih ñi en ñinah ĩj níit? ζBúdí ñi míic ĩja níit? ζBíquína páantjeh ĩh pínahdihjeh bid

niit? ¿Bubut páantjeh bitadilh ñi yee naóh niit? ¿Yeejép dooná ñi jumadilh ñi cádah jwuhcan niit? ¿“Weém nihat jéihni caá”, páantjeh ñi múic wēi niij niit? ¿Tubit ñi múic en naóh cádah jwuhcan niit? ¿Yeéb biquína ñi jenah joyátdihjeh niit ñi chājap? Yeéb páant ñi chājatdih wā úum yacna caá. ²¹ Pánihna, ñi pebhna juibínit, ñi túut nuumcátdih wā enechah, Dios weemdih áta tíicat túut tagaá. Jon jātih yéej chājnitji dawá páantjeh i yéej chājatdih cádahcah enna, búdí wāta jīgah taga. Í náah chājat, yeejép chājíhat jenah joyát, í náahat pahjeh chājatdihbut i cádahcah enna, búdí wāta jīgah taga. Páant ñi chājatdih páant bóojeh ñi cádahaá, caanná juibínit, wā jaihcat pínah niijná.

13

Pablo ã pée naáwát

¹ Jon yeebdih chéneji juibí enniji buu bejna, biic peihcanni láa bejat túut caá wā chājap. Pánihna, ñi yéej chāj cádahna, táiniboodih túut nuumnit, weemdih ñi túi pánaá. Ñijeéh jumnitdih i yéej chājatdih cádahat túutnit, Moisés nin pah á niij naóh daacátjidih ñi túi náhninaá: “Deddih ñi peéh chājat pínah jātih, caán ã yéej chājachah ennit, chénewā, biic peihcannit i enatji pahjeh i naáwá naáh. Páant moonjéh i naáwát táttimah, ñi peéh chājachah, ã táibipna caá”, Moisés át niij daacáp tají.* ² Ñi pebhna wā jwúub juibí láa yéej chājnitdih nin pah wā niij naáwáp jí: “Ñi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih ñi túut nuumú. Ñi cádahcah, jwúub juibína, wā peéh chājbipna caá”, wā niijp jí. Páant wā niijátji pah, buu ñijeéh jumcan yahna, queét páantjeh yéej chājnitdih, yeéb nihadihbut, wā jwúub naóhna caá. Páant bóojeh, ñi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodihjeh ñi túut

nuumú. Ñi pebhna juibínit, ñi cádahcatdih enna, búdí wā peéh chājbipna caá. Yuúp wā jumachah, “ Wā peéh chājbipna caá’, niijná yahna, ã peéh chājcan niit”, ñi niij jenah joicá bojóo. ³ Cristo ã naáwátidih naóh yapani wā jumadilh ã júutat pínahdih bidna, páant wépép weemdih ã peéh chājat túutuchah enna, ñi jéihbipna caá. ¿Búdí ã wēpatjilh yeebdih ã teo wáacatjidih ñi náhnican niit? Yeéb yéej chājnitdih ã peéh chājat pínahbut biic yoobó wépép ã jumbipna caá. ⁴ Jwiit cáacwá jwí wēpcat pah Cristo wēpcanni jumna, cruzboó át wan wāhup wüt jí. Pánih wunna yahna, Dios ã wēpatjilh boo pud jūóhni, buu páantjeh báadhni ã jumna caá. Cruzboó ñuhna, wēpcanni ã jumat pah weembát wēpcanni wā jumna caá. Wā jenah joyátjilhjeh yeebdih wāta jéih teo wáaccan tagaá. Obohjeéhtih, Cristo wājeéh jumna, Dios ã wēpatjilh yeebdih teo wáacadih wā juibíbipna caá.

⁵ Yeéb múicjeh nin pah ñi múic niij wábh joyoó: “¿Ded pah wā chājatji? ¿Yoobópdih Jesúsdiw wā jenah jói niit? ¿Caán ã náah yacatdih wā túi jepah niit?” ñi múic niij wábh joyoó. Caandih yoobópdih jenah joiná, ã náah yacatdih ñi túi jepahachah, Jesús ñíih caolihboó ã jumna caá. Obohjeéhtih, yoobópdih caandih jenah joicán, ã náah yacatdih jepahcan, áihwā ñi nihcan caá. ⁶ Weémboó caandih túi jenah joiní, ã náah yacatdih jepahni wā jumadilh wā jéihna caá. “Weém Jesúsdiw caá”, niij yeeni wā nihcan caá. Páant wā jumadilh yeebdihbut wā jéihyahna caá. ⁷ Ñi yéej chājcat pínahdih náah yacna, Dios yeebdih ã túi teo wáacat pínah niijná, búdí wā wábhna caá. Ñi pebhna juibínit, páant ñi yéej chājcatdih wā enechah, weemdih Dios yeebdih ã peéh

* 13:1 Dt 17.6; 19.15

chājat tútcan niít. Páant ā peéh chājat tútcah, wā wēibipna caá. Obohjeéhtih wā peéh chājcatdih ennit, “Pablo Dios ā wēpatjīh queétdih peéh chājcan, Dios ā wahni nihcan nacaá”, ñi niú jenah joyóchah yuhna, wā túi wēibipna caá. Dios weemdíh ā bohé jibat tútatjídih ñi jéihyat pínahdih wā náah yacna yuhna, yeéb ñi túi chājat pínahdih chah wā náah yacna caá. ⁸ Ñi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodíh ñi túut nuumátdih enna yuhna, yeebdíh wā peéh chājachah, yoobópdih āta nihcan tagaá. Pánihna, yoobópdih chājīhna, yeebdíh wā bohéibipna caá, Dios naáwátidih túi beh joinít, chah ñi jepahat pínah niijná. ⁹ Yeéb Cristodih ñi túi jenah joyóchah, Dios ā wēpatjīh yeebdíh peéh chājat ā náahcah, búdí wā wēibipna caá. Pánihna, Diosdih búdí wā uúbhna caá, ā weñat pínahdihjeh ñi túi chājat pínah niijná. ¹⁰ Dios ā wēpatjīh yeebdíh peéh chājīhcan, ñi pebhna wā bejat pínah jātih wā daác wahna caá, yéej chājatdih cádahnit, ñi túut nuum páñat pínah niijná. Dios ā wēpatjīh yeebdíh jīgahaihcan, wāpī túi bohéna caá, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo ā pée túyat tútat

¹¹ Buu wā úudwā panihnitá, yeebdíh wā túyat túutna caá. Cristodih chah jenah joinít, táinijeh ñi jumuu. Nin wā naóh daacátidih ñi túi jepahaá. Cristodih chah jenah joyát pínahdih ñi míc teo wáacá, biícidih túi jumat túut niijná. Páant ñi túi jumachah ennit, Dios ñijeéh ā jumbipna caá. Caán jwiítidih búdí oinit, míc oyat túutna, jwiít biícidih ā túi jumat túutna caá. ¹² Jesúhwā jamna, ñi túi wēi uúbú. ¹³ Nihat ninjīh moón Jesúhwābut yeebdíh búdí ī túyat túutna caá. ¹⁴ Yeebdíh búdí wā uúbhna caá, jwī Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, ā túi teo wáacat pínah niijná. Dios

búdí ā oyatdih ñi jéihyat pínah, Túini Espíritu ñijeéh ā jumat pínah, yeéb biícidih ñi túi jumat pínahdihbut wā uúbhna caá. Pánih uúbhñit, yeebdíh búdí wā túyat túutna caá.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

GÁLATAS

Pablo queédih ã túyat tútat

1-2 Weém, Pablo, bíhdih daacát tútntit, yeéb Galacia baácdih jumni tútchinadih moón Jesúhwādh wā wahna caá. Nihat wājeéh jumnit Jesúhwābut yeebdíh ã túyat túatna caá. Weém, Pablodih jíí Jesucristo ã níwip jí, áih táini doonádh wā naóh jib bohéat pínah níijná. Cáacwā weemdíh ã naáwát tútcap jí. Obohjeéhtih, Jesucristo, Dios jwí íp caán wunnijidih boonanibut weemdíh ã níwip jí. Páant ã naáwát túatni jumna, nin náodih yeebdíh wā daác wahna caá. ³ Dios jwí íp, jwí Maáh Jesucristobut yeebdíh oinit, ã túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah níijná. ⁴ Dios jwí íp ã náahat pahjeh, caán Jesucristo-boó jwí yéejat jíib, át wan wūhup wut jí,* ã teo wáacatjíh yeejépwā ã jumat pah nihcan, yéej chājatdh jwí yap yohat pínah níijná. ⁵ Páant ã chājatdh jéihna, “Paá, meém nihad-dih jéih beedáni jumna, cáacwādh jígha ennit, mapí túi teo wáacna caá”, jwí ípdih yeó jáap jumat pah búdí jwí níij wēi naáwát dée caá. Páant tí jwí níij wēi naáwáp.

Dios cáacwādh ded pah ã túi ubat

⁶ Yeéboó ded pah ñi chājat doonádh joinít, weém búdí wā náhni dahwana caá. Dios yeebdíh búdí oina, át níwip taga, Jesúsdh jepahnit, áihwā ñi jumat pínah níijná. Obohjeéhtih, páant yeebdíh búdí ã oyochah yuhna, waícanjeh bíih bohéatdh joinít, Jesucristo-boodíh cádahna caá ñi chājap. Páant ñi cádahat doonádh joinít, “¿Dépanih tigaá waícanjeh ã túat nuám?” níij jenah joinít, wā wāhi bejep be. ⁷ Biquína ñi pebh

jumnit, yeebdíh tac buugána, mácah bohénit, Jesúh táini doonádh ã yéejana caá. Páant yeebdíh naóhna, nin pah ã níij yee bohéna caá: “Túí ubnit jumat túat níijná, Jesucristodihjeh ñi túi jepahaá’, Pablo níij naóh bohéna, yeebdíh ã nih yáana caá. Diosjeéh túi jumat túat níijná, jwí nuowā ã naáwátjidihbut túi jepahat caá náahap”, ã níij yee naáwáp wut be. Obohjeéhtih, “Nin táini dooná caá”, ã níij naóhniiboó táini dooná yoobát nihcan caá. ⁸ Jwiít, Dioíh ángel japmant júohni, yeebdíh jwí jwíih bohéatjdih mácah jwí bohénachah, jwiítdh Dios búdí peéh chājna, iiguípna ã waha naáh. ⁹ Wā naáwátjí pah wā jwíub naóhbipna caá, páant muntih: Yeebdíh jwí jwíih bohéatdh ñi túi jepahachah yuhna, det yeebdíh mácah ã bohénachah, Dios queédih búdí peéh chājna, iiguípna ã waha naáh.

¹⁰ Páant níijná, “Caánboó tigaá túi bohéni ã jumap”, weemdíh cáacwā ã níijátdh wā bidcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó weemdíh “Meém ma túi bohéna jíí”, ã níijátdhjeh caá wā náahap.* Cáacwādh weñáihnit bohéna, Cristobodíh wāta weñacan tagaá. Pánih weñacan, caandíh teo wāhni wāta jumcan taga.

Cristo Pablodih ded pah ã túat nuámátjí

¹¹ Wā déewā panihnitá, nindih ñi jéihyat pínah yeebdíh wā náah yacna caá: Wāpí bohéni táini dooná cáacwā ã jenah joyátjijeh nihcan beé. ¹² Ded cáacdh wā joiníji doonábut nihcan beé. Bita weemdíh ã bohécan beé. Obohjeéhtih, Diosjeh weemdíh ded pah ã wāh ã jumatdh ã bohénap jí.

¹³ Jesucristodih wā jepahat pínah jātíh, jwiít judíowā jwí nuowā ã naáwátjdih wā túi joí waadánap jí. Pánih túi joí waadáni wā jumachah,

* 1:4 Mt 20.28; Mr 10.45; 1Ti 2.6; Tit 2.14 * 1:10 1Ts 2.4

ded pah wā chājatji doonádih yeéb ñit joiiji tagaá. Pánih jumnit, Jesúíhwā Diosdih yap yohnit í jumatdih jenah joinit, eníhcan, búdí yeejép chājna, queétdih wā táí mao beedá bojhip yah jī.* ¹⁴ Jwī ñuowā í naáwátjidih táí jepahíhna, weém biíc yoobó behnit chah wā táí bohénap jī.*

¹⁵⁻¹⁶ Obohjeéhtih, wā cāac jumat pínah jātih, Dios weemdíh búdí oina, átát ñiojip taga, áih túini doonádih wā bohéat pínah niijná. Pánihna, yéejni wā jumuchah yahna, ā náahni yeó jáapdih Jesús ā wahniji ā jumatdih weemdíh ā jéihyanap jī. Pánih jéihyanit, judíowā nihcannit pebhboó ā wahap jī, áih túini doonádih queétdih wā naáwát pínah niijná. Páant ā wahachah, “¿Ded pah tigaá weemdíh niij bohéat náah?” cāacwādih wā niij úubh joí encap jī.* ¹⁷ Jesús áih túini doonádih naáwát túutnit maáta, wā jātih ā ñionit í jumuchah yahna, Jerusalén tútchina queétdihbut míc wéhenadih wā bejcap jī. Caanná bej jawhcanjeh, Dios ded pah weemdíh ā náah yacatdih jéihíhna, Arabia baác cāac wihcapboó caandíh úubúdh wā bejep jī. Caánboó jumniji Damasco tútchina wā jawúb juibínap jī, páant muntih.

¹⁸ Biíc peihcanni jópchi túttimah, Jerusalén tútchina Pedrodih enedih wā bejep jī buca.* Caanná chéne semanabitjeh wā jumap jī. ¹⁹ Jesús áih doonádih ā naáwát túutnit bita maátadih wā jawáahcap jī. Obohjeéhtih, Santiago jwí Maáh úuddih pohba wā jawááap jī. ²⁰ Páant wā daacáchah, wā naáwát yoobópdih ā jumatdih Dios ā jéihna caá.

²¹ Túttimah, Siria baác, Cilicia baácnaab naóh jibidih wā bejep jī. ²² Caanná wā jib bejchah, Judea baácboó jumnit Jesúíhwā

weemdíh í jawáah jawhcap jī. ²³ Ded pah wā chājat doonádihjeh ítát joyóp tají. “Játih jwiít Jesúíhwādih yeejép chājna, túini doonádih jwiítidih cádahat túutniji buu caán doonádihjeh jawúb naóhna caá ā chājap, cāacwā Jesúsdih í jepahat pínah niijná”, ít niij míc wéhenap wat jī. ²⁴ Páant wā túut ñuumát doonádih joinit, “Paá, caandíh mat táí teo wáacap taga”, Diosdih búdí ít niij wēi naáwáp wat jī.

2

Cristo ā naáwát túutnit maáta Pablodih í wēi jawáat

¹⁻² Catorce jópchi túttimah, Diosboó weemdíh Jerusalén tútchina ā bejat túutuchah, Bernabéjeh caanná wā jawúb bejep jī. Pánih bejna, Titodihbut jwí ñamah bejep jī.* Caánboó judío nihcanni, jwí ñuowā í watat pah bóodcanni ā jumap jī. Caanná juibína, caánboó jumnit Jesúíhwā í maátajeh í míc wáacachah, judíowā nihcannidih túini doonádih ded pah wā bohéatdih queétdih wā naáwáp jī. Pánih naóhni, ded pah wápí bohéatdih queét í táí jéihyatdih wā náah yacap jī. Pánih jéihcan, wā bohéatdih í wéicah, wā tewat buadni áta jum taga. Obohjeéhtih, ded pah wā bohéatdih jéihnit, í táí weñep jī. ³ Páant wā naáwáchah wēi joiná, Tito bóodcanni ā jumuchah yahna, “Meembút ma bóodat túutú”, caandíh í niijcáp jī. ⁴ Queét maáta biícdih jwí míc wéhe láa, jwiít Jesúíhwā nihat biícdih jwí míc wáacachah, biquína “Jesúsdih jepahnit jwí jumna caá”, niij yeenitbut ít waadáp jī. Pánih waadnít, judíowā nihcannitdihbut í bóodat túutap yah jī. Obohjeéhtih, buu Jesúíhwā jumna, jwí ñuowā í naáwátjidih jepahcan, Jesúsdihjeh jwí táí jenah joiná caá. “Páant jwí chājachah,

* 1:13 Hch 8.3; 22.4-5; 26.9-11

* 1:14 Hch 22.3

* 1:15-16 Hch 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18

* 1:18 Hch 9.26-30

* 2:1-2 Hch 11.30; 15.2

jwí lípboó jwiít dih á táí enna caá”,
 jwí níj jéihna caá. Páant níj jéihnit
 jwí jumuchah enna, jwiít dih jüihñat
 túut níjná, ded pah jwí chájat dih
 jéihhna, queét jwíjééh ít waadáp
 tají. Pánih waadnít, jwí nuowá í
 naáwátji bíic yoobó jwiít dih í jepah
 beedáat túutap yah jí, páant muntih.
 5 Páant í wutuchah yuhna, táini
 doonádih ñi jéihyat pínah níjná,
 jwiítboó queétdih jwí jepahcap jí.

6 Pánihna, Jesúíhwá í maáta
 táini doonádih ded pah wá bo-
 héátdih joinít, “Ma bohéat pahjeh
 tih judíowá nihcannitdih ma
 bohénaá”, níj naóhnit, weemdíh
 biih wutatdih í bohéat túutcap
 jí. Queét Jesúíhwá í maátadih
 “Queétdih chah jéihnit caá”,
 biquína í níj jenah joyóchah yuhna,
 dedé pínah weemdíh nihcan caá.
 Diosboó nihaditdih bíic yoobó á
 jenah joiná caá.* 7 Queét ded
 pah wá bohéatdih táí wéinit,
 “Pedrodih jwiít judíowádih á bo-
 héat pínah níjná, Dios át ñíojip
 taga. Pánihat pah, Pablodihbut
 judíowá nihcannitboodíh át bohé
 jibat túutap taga”, í míic níjíp jí.
 8 Judíowádih Pedro á bohénachah,
 Dios búdí át teo wáacacah wut jí.
 Weembút judíowá nihcannitdih wá
 bohénachah, Dios bíic yoobó á teo
 wáacacah, queétdih í táí jepahap jí.

9 Pánihna, Santiago, Pedro,
 Juanjíh, Jesúíhwá í maáta yoobát,
 Dios weemdíh búdí á teo
 wáacatjidih jéihnit, “Dios yoobópdih
 át ñío wahap taga, jwí déewá nih-
 cannitdih á naáwát pínah níjná”, í
 míic níjíp jí. Páant níjnit, weemdíh
 Bernabédihbut búdí wéinit, “Jwí táí
 míic teo wáac jíih”, níjná, jwí míic
 muj tewep jí. Pánih muj teonit,
 “Yeéb jwí déewá nihcannitdih ñi
 bohéatji pah ñi táí naáwá. Jwiítboó
 jwí déewádihjeh jwí naóhbipna
 caá”, Santiagowá jwiít dih í níjíp
 jí. “Páant tíí á jumuh nah”, jwí míic

níjíp jí. 10 Páant níjná, Jesúíhwá
 moh yéejnitdih jwiít dih í teo wáacat
 túutap jí. Weembát moh yéejnitdih
 búdí jígah ennit, wápí teo wáacna
 caá. Páant níj míic wéhe péanit,
 jwiít Antioquía tátchina jwí jwáub
 bejep jí.

Pablo Pedrodih á jüihñat

11 Túttimah, Pedrobut Antioquía
 tátchiboó á jüibínap jí. Obohjeéhtih,
 jwí pebhna jüibíniji, yoobópdih á
 chájat peéh caandíh wá jüihñap
 jí. 12 Nin pah á chájap jí: Jwí
 nuowá “Jwiít judíowá bóodcannit
 bíicdih jwí jeéméchah á táican
 caá”, í níjítji á jumuchah yuhna,
 Pedroboó jwí pebh jwíih jüibína,
 jwí déewá nihcannit bíicdih á táí
 míic wép jwuhap jí.* Obohjeéhtih,
 biquína jwí déewá, Santiago á
 chéenwáboó í jüibínachah ennit,
 jwí déewá nihcannitdih cádahnit,
 Pedroboó “Buu jüinít bóodat túutnit
 weemdíh jüihná”, níjná, íjééh á
 jwáub míic wépcap jí. 13 Páant á yee
 buugúchah ennit, bita jwí déewábut
 caandíh míic jéih ennit, queétdih
 bíic yoobó í cádahap jí. Bernabé
 yah buca táí jéihni jumna yuhna,
 queét í chájat bíic yoobó caanbút á
 cádahap jí. 14 Pánih cádahnit, “Nihat
 Jesúsdiyhjeh jepahnitdih Dios bíic
 yoobó á wéi enna caá”, ípí níj
 bohéat pah queét í cádahap jí. Páant
 í cádahachah ennit, nihat Jesúíhwá
 í joyóchah, nin pah Pedrodih wá
 níj jüihñap jí: “Meém judío jumna
 yuhna, Jesucristodih jepahna, jwí
 nuowá í naáwátjidih ma táí jenah
 jóí cádahap jí. Pánih cádahnit,
 judíowá nihcannit í chájat pah
 queét bíicdih ma táí jeémp jwuhap
 be. Obohjeéhtih, buu queétdih
 cádahnit, jwí nuowá í naáwátjidih
 ma jwáub jepahachah ennit, queét
 jwí déewá nihcannit nin pah í níj
 jenah joiná nacaá: ‘Pedro páant
 á jwáub jenah joyóchah, queét

* 2:6 Dt 10.17 * 2:12 Hch 11.2-17

judíowã ì n̄owã ì naáwátjidih jwiítidihbut jepahat caá náahap', ì níj jenah joiná nacaá. Páant ma chãjat ã táican caá", Pedrodidh wã niijp jĩ.

Jesúsdihtái jenah joinítidih Dios ã wēienat

¹⁵ Jwĩ n̄owã judíowãjeh ítát jumup tajĩ. Páניהna, jwiítbut ì jaimena judíowãjeh muntih jwĩ jumna caá. Páניה jumnit, Dios ã wutatdidh jéihnit jwĩ jumna caá. Obohjeéhtih, queét judíowã nihcannit Diosdidh ì jéihcan caá. ¹⁶ Páניהna judíowã jumna yuhna, caán wutatdidh jwĩ jéih jepah beedácatdidh jwĩ jéihna caá. Caandih jepahcat jíib "Queét táinit caá", jwiítidih Dios ã níj encatdidhbut jwĩ jéihna caá. Obohjeéhtih, Jesucristodihjeh táí jenah joinít jwĩ jepahat jíib, "Queét táinit caá", Dios jwiítidih ã níj enna caá. Páניה jéihnit, jwiít judíowã yuhna, Jesucristodihjeh táí jenah joinít, jwĩ jepahap jĩ, "Queét táinit caá", Dios jwiítidih ã níj enat pínah niijná. Jwiít cãacwã Moisés ã wutatjidih jéih jepah beedácanit míic jwĩ jumna caá. Páניהna, caandih jwĩ jepahcat jíib, "Queét táinit caá", Dios ã níj encan níit. Caandih jéihnit, "Caán wutatdidh joi waadánachah, Dios jwiítidih ã táí wēi enna caá", jwĩ níj jenah joicán caá.*

¹⁷ Páניהna, Cristodih jepahnit, "Queét táinit caá", Dios jwiítidih ã níj enat pínah niijná, caán wutatdidh cádahna caá jwĩ chãjap. Obohjeéhtih, páant jwĩ cádahachah ennit, bita jwĩ déewã caán wutatdidh táí jepahat tútnitboó "Queét jwĩ déewã nihcannit pah yéj chãjnit ì jumna caá", jwiítidih ì níj jenah joiná caá. Páant ì níj jenah joyát pah jwiítbut jenah joinít, "Moisés ã wutatjidih cádahat tútnit, Cristo jwiítidih ã yéj chãjat tútna caá",

jwĩta níj jenah joi tágaá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Páניהna, "Jesucristodih jepahna, Moisés ã wutatjidih jwĩ cádahat jíib, yéjnit jwĩ jumna caá", jwĩ níj jenah joicán caá. ¹⁸ Cãacwãdih nin pah wãpĩ níj naóh bohéna caá: "Diosjeéh táí jumihna, jwĩ n̄owã ì naáwátjidih jenah joicán, Jesucristoboodihjeh táí jenah joinít, jepahat caá náahap", wã niijná caá. Obohjeéhtih, páant níj bohéniji jwáub tút n̄umnít, "Diosjeéh táí jumat tút niijná, jwĩ n̄owã ì naáwátjidih táí jepahat caá náahap", níj naóh bohéna, yéj chãjni yoobát wãta jum tagaá. ¹⁹ Moisés ã wutatjidih weemboó táí jepahcanni jumna, caandih yap yohni wã jumna caá. Páניה yap yohni wã jumatdidh jéihna, "Caandih wã jepahcat jíib, Dios weemdih ã wēi encan caá", wã níj jenah joiná caá. Páant níj jenah joinít, Dios bíicdih táí jumat tút niijná, caán wutatdidh jenah joi cádahnit, Jesucristoboodihjeh táí jenah joinít, wã jepahna caá. ²⁰ Caánboó weemdih oinit, wã yap yohat peéh cruzboó ã wun wãhuchah, weembát ãjeéh bíicdih wãnni pah wã jumna caá. Páניה wãnni pah jumna, weém wã jenah joyátidihjeh chãj cádahnit, Cristoboodih táí jenah joinít, jepahna caá wã chãjap.* ²¹ Páניהna, "Dios jwiítidih búdí ã oyochah, Cristo ã wun wãhat dedé pínah nihcan caá", wã niijná caá. Obohjeéhtih, Dios ã wutatdidh jepahat jíibjeh ãjeéh jwĩ táí jumuchah, Cristo ã wun wãhat dedé pínah ãta nihcan tagaá.

3

Jesucristodihjeh jepahat caá náahap

¹ ¡Yeéb Galacia baácdih moón Jesúhwã jenah joicánnit ñi jumna caá! Jesucristo cruzboó ã wun wãhat doonádih yoobópdiht yeebdih

* 2:16 Sal 143.2; Ro 3.20,22 * 2:20 Fil 1.21

wā naáwáp jī. Páant wā naáwátidih ñi túi jepahachah yuhna, buu ¿Dépanih tigaá bitaboó yeebdíh mácah ĩ naáwáchah joinít, ñi jepah? ² Nindih wāát jenah joí en tigaá: ¿Moisés ā wutatjidih ñi jepahat jīb niít Túini Espírítu ñijeéh āt jwíih jum? Nihcan caá. Obohjeéhtih, táini doonádih joiná, Cristodih tái jenah joinít, ñi jepahachah, ñijeéh āt jwíih jumup be. ³ Túini Espírítu ā teo wáacatjīh Cristodih ñi jwíih jepahna yuhna, ¿Dépanih tibeé buu jwáub túut nuumnít, ñi jenah joyátjīhjuh Moisés ā wutatjidih jepahna caá ñi chājap? Pánih chājna, jenah joicánnit ñi jumna caá. ⁴ Túini doonádih ñi jepahatjī jīb dawá láa táini yeebdíh āt yapjip tagaá. ¿Páant yeebdíh ā túi yapatjidih ñi quíib buudá niít? Oboh pohba páant yapna āt chājjican tagaá. ⁵ ¿Ded pah ñi chājatjī jīb tibeé Dios yeebdíh Túini Espíritudih āt wāhji? ñi jenah joyóchah. Moisés ā wutatjidih ñi jepahat jīb nihcan, āih táini doonádih joinít, Cristodih ñi jepahat jīb, yeebdíh Túini Espíritudih āt wāhup taga. Páant ā jumuchah, Jesucristodih ñi túi jepahat jīb cáacwā ĩ jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjīh yeebdíh ā chāj júutat túutna caá.

Abraham Diosdih ā túi jenah joyát

⁶ Buu, jwī nuo Abraham ded pah ā chājatjidih jwī jenah joyát dée caá. Dios caandíh ā naáwátidih āt túi jenah joyóp wat jī. “Meemdíh wā túi chājbipna caá”, Dios ā niijíchah, ā túi jenah joyát jīb, “Caán Abraham táini caá”, Dios caandíh āt niij enep wat jī.* ⁷ Pánihna, caán Diosdih ā túi jenah joyát pah, jwiitbut páant túi jenah joinít, Abraham ā jumená panihnit jwī jumna caá.* ⁸ Judíowā nihcannitbut Diosdih ĩ

túi jenah joyóchah, “Queét túinit caá”, Dios ā niij enna caá. Páant ā niij enat pínahdih jéihna, Dios nin táini doonádih Abrahamdih jātih ātát naáwáp wat jī: “Weemdíh ma túi jenah joyát jīb nihāt nin baácdih moondíh wā túi chājbipna caá”, āt niijíp wat jī.* ⁹ Pánihna, Abraham caandíh ā túi jenah joyóchah enna, Dios caandíh ā túi chājatjī pahjeh, buu láabut det Diosdih túi jenah joinítidih bíic yoobó ā túi chājbipna caá.

¹⁰ Obohjeéhtih, ded “Moisés ā wutatjidih jepahíhna, Dioih wā jumbipna caá”, niij jenah joinídih búdí peéh chājat ā jumbipna caá. Nin pah Moisés āt niij daacáp tajī: “Ded wā wutatjidih túi jepah beedácnidih búdí peéh chājat ā jumbipna caá”, āt niij daacáp tajī.* ¹¹ Bíih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī: “Diosdih túi jenah joí, jepahnitboodíh ‘Queét túinit caá’, Dios ā niij enbipna caá. Pánih jepahna, páantjeh Diosjeéh ĩ túi jumbipna caá”, āt niij daacáp tajī.* Páant ā niijátjī yoobópdih ā jumuchah jéihnit, nindihbut jwī túi jéihna caá: Ded Moisés ā wutatjidih ā jepahat jīb “Caán táini caá”, Dios ā niij encan niít. ¹² “Ded Diosdih túi jenah joinít, ā jepahachah, ‘Caán táini caá’, Dios ā niij enbipna caá. Ded weemdíh Dios ā wutat túutatjidih túi jepah beedánijeh Dios bíicdih ā túi jumbipna caá”, Moisés āt niij daacáp tajī.*

¹³ Jwiit nihāt caán wutatdih jwī túi jéih jepah beedácah, jwiitdih Dios ā peéh chājbipna caá. Páant ā peéh chājat jwiitdih ā jumuchah ennit, Cristoboó caán ā peéh chājat déedih jīb chājnit, jwiitdih āt wan wāhup wat jī. Caandíh cruzboó ĩ péoh dodh mawat pínahdih jenah joinít, jon jātih nin pah ĩt niij daacáp tajī: “Ded máa nahdih ĩ

* 3:6 Gn 15.6; Ro 4.3 * 3:7 Ro 4.16 * 3:8 Gn 12.3 * 3:10 Dt 27.26 * 3:11 Hab 2.4
* 3:12 Lv 18.5 * 3:13 Dt 21.23

mao yaíhniboó bádí peéh chājni ã jum̄bipna caá”, ãt niij̄ daacáp taj̄.*
 14 Páant ã niij̄ daacátji pahjeh tih Cristo nin baácboó ã jum̄uchah, caandíh ãt yapap taj̄. Caandíh páant ã yapatji j̄ib, “Nin baácđih moondíh wã táí chāj̄bipna caá”, Abrahamđih ã niijátji pahjeh tih jwĩ déewã nihcannitđih Dios ãt táí chā̄jap taga. Páant Cristo ã wun wãhuchah, caandíh táí jenah joinít, jwĩ jepahachah ennit, “Túini Espíritudih wĩih cāacwāđih wã wãh̄bipna caá”, ã niijátji pah jwiitđih ãt wãhup̄ j̄i.

Dedé pínah tigaá Moisés ã wutat̄ji

15 Wã déewã panihnitá, Dios jwĩ n̄o Abrahamđih ded pah ã chā̄jat̄jidih yeéb ñi beh joyát pínah niijná, ded pah jwiit cāacwã jwĩp̄i chā̄jat̄dih yeebđih wã náhniabipna caá. Jwiit biíhđih nin pah jwĩp̄i niij̄ naóhna caá: “Nin pah meemđih wã chāj̄bipna caá”, jwĩ niijná caá. Páant jwĩ niiját̄jidih biíhboó ã jéih jwũub túat n̄umcán̄ niit. “Páant ã niiját̄ji pah ã chā̄jcan niit”, bitaboó ã jéih niijcán̄ niit. 16 Caán jwĩ niiját̄ pahjeh muntih, Dios jwĩ n̄o Abrahamđihbut nin pah ãt niij̄ naáwáp wut̄ j̄i: “Weemđih ma táí jenah joyát j̄ib, nih̄at baácđih moondíh wã táí chāj̄bipna caá”, caandíh, ã jum̄adihbut ãt niij̄p̄ wut̄ j̄i. Páant niijná, nih̄at ã jum̄ená yoobát̄dihjeh niijná ãt chā̄jcap wut̄ j̄i. Biíc ã jum̄a, túttimah bóo láa jum̄ni Cristodih niijná ãt chā̄jap wut̄ j̄i.* 17 B̄ūū yeebđih wã táí jéihya naóhbipna caá: Jwĩ n̄o Abraham̄jidih “Meemđih wã táí chāj̄bipna caá”, Dios ã niiját̄ túttimah, cuatrocientos treinta jópchi yapat túttimahna Moisés̄jidih ãt wutat̄ túttap wut̄ j̄i, ãih cāacwã ã jepahat pínah niijná. Pánih wut̄na yuh̄na, “Abrahamđih wã jwĩih niiját̄ji pah, tútt n̄umcán̄jeh, biíc

yoobó wã péabipna caá”, Dios ãt niij̄p̄ wut̄ j̄i.* 18 Pánihna, Dios biícđih jwĩ táí jum̄at pínah Moisés ã wutat̄jidih jwĩ jepahat j̄ib nihcan caá. Páant ã jum̄uchah nihna, Diosđih Abraham ã táí jenah joyát pah, caandíh jwĩ táí jenah joyát j̄ib ãta nihcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosđih Abraham ã táí jenah joyát pahjeh muntih, jwiitbut caandíh jwĩ táí jenah joyóchah, “Yeéb táinit caá”, Dios jwiitđih ã niij̄ enna caá.*

19 Páant ã jum̄uchah, ¿dépanih tigaá Dios caán wutat̄dih ãt naóhji? Abrahamđih páant ã niiját̄ji túttimah, caán wutat̄dih ãt naóh̄jip taga, jwiit cāacwã yéej chāj̄nit jwĩ jum̄at̄dih jwĩ jéihyat pínah niijná. Abrahamđih Dios ã naáwát̄ji túttimah, caán wutat̄ jwiitđih ãt jum̄p̄ j̄i, púú Abraham̄ji ã jum̄a Cristo cāac jum̄nit, ã wun wãh̄ láana. Dios ã wutat̄dih ãih ángelwāboodíh Moisés̄jidih ãt naóh̄ yapaat túttap wut̄ j̄i. Queét Moisés̄đih cāacwāđih ãt jwũub naóh̄ yapaat túttap wut̄ j̄i.* 20 Caán wutat̄dih Moisés̄đih ã naóh̄ yapaat túttuchah, Dios caanjéh pohba cāacwāđih ãt naóh̄cap wut̄ j̄i. Obohjeéhtih, “Meemđih táí chāj̄nit, ma jum̄aj̄ih nih̄at cāacwāđihbut wã táí chāj̄bipna caá”, Abraham̄boodíh niij̄ naóhna, caanjéh páant ãt niij̄ naáwáp wut̄ j̄i.

Cristo nih̄at Moisés ã wutat̄jidih ã péaat

21 ¿Dios Moisés̄đih ã wutat̄jidih naóhna, Abrahamđih ã niiját̄jidih “Wã niiját̄ji pah wã péacan niit”, niij̄ niit ãt chā̄jap? Páant ãt niij̄jcan tagaá. Abrahamđih ã niiját̄ji pahjeh biíc yoobó ã péabipna caá. Dios biícđih táí jum̄at tútt niijná, ã wutat̄dih jepahna, caán láa bácah, ã wutat̄jidih jwĩ táí jepah beedánachah, dedé peéh chā̄jat̄ jwiitđih ãta wihcan tagaá.

* 3:16 Gn 12.7 * 3:17 Ex 12.40 * 3:18 Ro 4.14 * 3:19 Ro 4.13

22 Obohjeéhtih, jwiít nihat cǎacwǎ yoobó yéej chǎjnit míc jumna, jwí yéejatdih jwí jéih cádahcatdih Dios naáwátboó ǎ naóhna caá. Páant jwí jumuchah, Diosdih Abraham ǎ túi jenah joyát pahjeh muntih, jwiítbut Jesucristodih jwí túi jenah joyóchah, jwiítidih Dios ǎ túi ǎbbipna caá.

23-24 B_{uu} láa, Dios biícidih túi jummat túut niijná, ǎ wahni Cristodih túi jenah joinít, jepahat caá náahap. Obohjeéhtih, Cristo ǎ júúwát pínah jǎtjih, Moisés ǎ wutatjidih túi jepahíhna yuhna, yéej chǎjnit jumna, jwí jéih jepahcap jǐ. Páant jwí jepahcat jǐib, Dios búdí ǎ peéh chǎjnit pínah jwí jumap jǐ. Páant jwí jummatdih jéihnit, jwiítidih túi ǎbni pínahdih jwí bidip jǐ. Pánih bidnit, Cristoih táini doonádih joinít, caandih jwí jepahap jǐ, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih ǎ niúj enat pínah niijná. 25 Pánihna, Dios biícidih túi jummat túut niijná, B_{uu} Cristodih jwí túi jenah joiná caá. Páant jwí jumuchah, caán wutatboó jwiítidih bohéni panihni ǎ nihcan caá, B_{uca}.

26 Jesucristodih jepahnit jumna, yeéb nihat Dios ǎ weh ñi jumna caá. 27 Cristo ǎ wēpatjǐh daabánit jumna, caán biícidih jwí jumuchah, “Wǎ wǎúh ǎ jummat pahjeh tih yeebbút ñi jumna caá”, Dios jwiítidih ǎ niúj enna caá. 28 Pánihna, Cristo biícidih jumna, chéne poómp jwí nihcan caá. Pánih biíc poómpjeh jumna, “ Jwiít judíowǎ nihcannit, queét judíowǎdih mácah caá’, Dios ǎ niúj enna caá”, ñi niúj jenah joicá bojoó. Teo wǎhnnit, teo wǎhnnit nihcannitdihbut; neoná, yaáhdihbut “Nit mácah caá”, Dios ǎ niúj encan caá. Pánihna, yeéb nihat Cristoihwǎ jumna, biíc poómpjeh tigaá ñi jumap. 29 Cristoihwǎ jumna, Abraham jaimená panihnit ñi jumna caá. Páant ñi jumuchah, Diosdih Abrahamji ǎ túi jenah

joyát jǐib caandih ǎ niijátji pahjeh muntih, Jesúsdiñ ñi túi jenah joyóchah, yeebdihbut ǎ túi chǎjbipta caá.

4

Teo wǎhnnit nihcan, Dios ǎ weh jwí jummat

1-2 Ded pah jwiít cǎacwǎ biíh jwǐpǐ chǎjnatdihbut yeebdih wǎ jwúub náhniabipna caá. Ded ǎ íp ǎ éemp wunat túttimah, áih bií déedih áih pínah ǎ jumuchah yuhna, páantjeh wébít ǎ jum jwuhuchah, caandih en daonít í jéih yapa jwuhcan caá. Pánih bíboh jwuhcah, caandih en daonít í niiját pah chǎjat caá náahap. Pánih jumna, teo wǎhni pahjeh ǎ jumna caá. Obohjeéhtih, ǎ íp ǎ jenahatji láa ǎ juyúchah, áih pínahdih caanjéh ǎ bíbohbipta caá. 3 Pánihna, jwiít cǎacwǎ Jesucristodih jwí jepahat pínah jǎtjih, caán wébít panihnit jwí jum jwuhap jǐ. Pánih jum jwuhnit, jwí nuowǎ ded pah í naáwátjidih yap yohatdih úumna, jwǐpǐ jepahap jǐ.*

4-5 Páant jwí jumuchah yuhna, ǎ jenahatji láa ǎ juyúchah, Dios ǎ wǎúhdih nin baácna át wah bojip taga. Páant ǎ wah bojni jwí wǎúh panihnihéh át cǎac jumap wut jǐ. Judío willi caandih mi weh jumuchah, Moisés ǎ wutatjidih caandihbut túi jepahat át náahap wut jǐ. Jwiítboó caán wutatdih yap yohnit jwí jumuchah, ǎ weh yoobát jwí jummat pínahdih náah yacna, Dios ǎ wǎúhdih át wun wúhat túutap wut jǐ, jwí yéejat peéh chǎjat déedih ǎ jǐib chǎjat pínah niijná. 6 Yeebbút ǎ weh ñi jumuchah, Dios wǎúh Jesucristojeéh jumni Túini Espiritudih yeebdihbut át wah bojop wut jǐ. Páant ñijeéh jumna, ǎ teo wáacachah, “Paá”, úumcanjeh Diosdih ñi jéih niijná caá. 7 Pánihna, ǎ weh jumna, B_{uu} teo wǎhnnit panihnit nihcan

* 4:3 Col 2.8,20 * 4:7 Ro 8.15-17

caá, buca. Páant ã weh yoobát ñi jumachah, yeebdíh búdí ã táí chãjbipna caá.*

Pablo Galacia baácdih moón Jesúhwádih ã úum yacat

⁸ Jon jãtih yeéb Diosdih jéih jwuhcannit jumna, ñi pãpninadih táí jenah joinit, “Nin pah wã chãjachah, caán weemdíh ã táí chãjbipna caá”, ñipĩ niúj jenah joyóp yuh jĩ. Pánih chãjnit, Dios yoobát ã teo wáacat pínahdih bidcan, nemépwã í teo wáacat pínahdih bidna ñi chãjap jĩ. Pánih chãjna, queétdih teo wãhñit panihñit ñi jumap jĩ. ⁹ Pánih jumna yuhna, buu jwuh Dios yoobátdih ñi jéihyechah, caanbút yeebdíh ã jéihna caá. Páant caandíh jéihna yuhna, ¿Dépanihna buu cãacwã oboh í jenah joyátjñhéh í naáwátdih ñi jwúub jepah? Pánih jepahna, Diosdih weñaihna yuhna, ñi bujácan niít. Páant ñi buujácat pínahdih jéihna yuhna, ¿Dépanihna ñi nuowã í naáwátdih yap yohatdih úumñit, teo wãhñit panihñit ñi jwúub jum?* ¹⁰ Buu Diosdih weñat túut niijná, nin pahbat ñi chãjna yuh caá: Jwiít judíowã jwĩ nuowã í naáwátjidih jepahñit, jwĩ wēi láa ded pah jwĩpĩ chãjat pah yeebbút biíc yoobó ñi chãjna caá. “Pánih chãjna, jwĩ táí jumbipna caá”, ñi niúj jenah joiná yuh caá. ¹¹ Páant ñi niúj jenah joyóchah, yeebdíh búdí úum yacnit, “Weém queétdih táini doonádih búdí wã bohénachah yuhna, ¿buudni pínah niít át jumap?” wãpĩ niúj jenah joiná caá.

¹² Wã déewã panihñitá, ñijeéh jumna, yeebdíh bohé láa, weemdíh yeejép ñi chãjcap jĩ. Pánihna, buu biíc yoobó weemdíh yeejép chãjcan, nin wã naáwát pínahdih ñi táí jepahaá: Yeebdíh bohénadih bejna, Moisés ã wutatjidih jenah joicán, Cristodihjeh yeebdíh wã

jepahat túutap jĩ. Pánihna, buu Cristodihjeh wã táí jenah joyát pah, yeebbút biíc yoobó ñi táí jenah joyoó. ¹³ Nindih ñi náhninaá: Tãbit wãhna, ñi pebhboó chão jwáhñit, yeebdíh táini doonádih wã jwíih naáwáp jĩ.* ¹⁴ Páant wãhni wã jumachah yuhna, “Pablo dedé pínah nihcan caá”, niijcánjeh, yeéb weemdíh ñi bacat túutcap jĩ. Pánih bacat túutcan, Dioíh ángeldih, Jesucristodihbat ñi weñat pah, weemdíh ñi táí wēi jwãáap jĩ. ¹⁵ Pánih wēi jwãáhñit, nin pah ñi jumatiidih wã náhnina caá: Weemdíh búdí teo wáaquíhna, dedé wã náahatdih wãhna, ñíih quíibnadih ñita wãat wãh tagaá. Pánih wēinitji yuhna, ¿dépanih tigaá buu wã wihcah, ñi weñatji ã bej? ¹⁶ Wã bohénitji jumna yuhna, ¿buu yoobópdi h yeebdíh wã naáwátji jñib, weemdíh ñi en jñih niít? ¹⁷ Ñi pebhna juiibnitboó “Búdí jwĩ teo wáacmi caá”, yeebdíh niijná yuhna, í jenah joyátboó mácah ã jumna caá. Páant í niijíchah yuhna, wã bohéátjidih, jwiútdihbat yeebdíh í cádahat túutna caá. Pánih cádahñit, ñjeéh jumñit, í bohéátboodíh ñi jepahat pínahdih í náah yacna caá. ¹⁸ Jwiít cãacwã bita í táí bejat pínahdih yoobópdi h náah yacachah, ãpĩ táina caá. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, mácah jwĩ jenah joyóchah, ãpĩ táican caá. Ñijeéh jumna, wãpĩ táí teo wáacap jĩ, ñi táí jumati pínah niijná. Buu ñijeéh wihcan yuhna, biíc yoobó ñi táí jumati pínahdih wã náah yacna caá. ¹⁹ Yeebdíh búdí wã oyochah, wã weh panihñit ñi jumna caá. Pánih oinit, yeebdíh búdí wã náhni dahwana caá. Pánih búdí mácah jenah joiná, yad wili mi weép jáaat pah tubani wã jumna caá. Pánih jumna, ded pah Cristo ã jumati pah yeebbút ñi jumati pínahdih búdí wã

* 4:9 Col 2.8,20 * 4:13 Hch 16.6 * 4:19 Ro 8.29; 2Co 3.18; Fil 3.10

náah yacna caá.* ²⁰ Butéh ñijeéh wā jumuchah, āta túi tagaá. Pánih biícđih jumna, jūihcanjeh naóhñit, yeebđih wā jéih míc wehenachah, chah āta túi tagaá. Obohjeéhtih, ninboó jumna, yeebđih búdí mácah jenah joiná caá wā chājap.

Agar Sarajīh ded pah ī jumatji

²¹ Yeéb weemđih ñi joi jwáhñá. Biquína Diosjeéh túi jumíhna, jwiít judiowā jwī ñowā ī naáwátjidih ñi jepahna yuh caá. Caandih jepahíhna yuhna, ded pah ī naóh daacátjidih ñi túi beh joicán caá. Pánih beh joicáññit ñi jumuchah, nin pah Moisés ā daacátjidih wā naóhñipna caá, ñi túi beh joyát pínah niijná: ²² Abraham chénewā āt weh jumap wut jī. Caandih teo wāhñih Agar biíc mit wūh jumap wut jī.* Ā áa yoobát Sarabut biíc mit wūh jumap wut jī.* ²³ Pánihna, caandih teo wāhñihboó, jáap wili jumna, Ismael pínahdih mit weh jumap wut jī. Obohjeéhtih, “Majeéh bóli, Sara newé weépđih mi weh jumbipna caá”, Dios Abrahamdih ā niijátji pahjeh, Saraboó tub beh wili jumna yuhna, Isaac pínahdih mit weh jumap wut jī.

²⁴⁻²⁵ Queét chénewā yaáhdhđih ded pah ā yapatji jwiítđih ā túi naóhna caá. Teo wāhñih Agardiñ jenah joinít, Arabia baácboó jumni Sinaí jeéboodih jwī jenah joiná caá. Caán jeéboó Dios Moisésđih ā wutatjidih āt wūhup wut jī, jwī ñowā ī túi jepahat pínah niijná. Caán wutatđih jepahna, teo wāhñit pah īt jumap jī. Pánihna, Agar teo wāhñih mi jumap pah, jwiít cācwā caán jeéboó ā wutatjidih jepahíhñit, jwiítbut teo wāhñit panihñit jwī jumna caá. Páant ā jumuchah, caán Sinaí jee pániñi teo wāhñih Agar mit jumap jī. Pánihna, caánt teo wāhñih caán jee pániñih mi jumap pah, bññ Jerusalem tātchidiñ

moón caán wutatđih jepahíhñit, mi jumena panihñit ī jumna caá. Pánih jumñit, queébtut biíc yoobó teo wāhñit panihñit jumna, Dios weh ī nihcan caá.

²⁶ Obohjeéhtih, teo wāhñih Saraboodih jenah joinít, “Majeéh bóli Sara newé weépđih mi weh jumbipna caá”, Dios Abrahamdih ā niijátjidiñ jwī náhnina caá. Pánihna, Abraham Dios ā niijátjidiñ ā túi jenah joyátji pah, jwiítbut Cristodih túi jenah joinít jumna, Sara mi jumena panihñit jwī jumna caá. Pánih jumñit, Dios pebhboó jumni jáap Jerusalem tātchidiñ moon pániñit jwī jumna caá.

²⁷ Dios naáwátđih naóh yapani Isaías jwī éet Sara ded pah mi yapatjidiñ jenah joinít, nin baácboó jumni Jerusalemđih, jeáboó jumni Jerusalemđihbut ded pah ā yapat pínahdih Dios āt jenah joyát tūtup jī. Caandih jenah joinít, nin pah āt niij daacáp tajī:

“Weh wihcannih, búdí ma wēi ñaacá. Weép jumna tubatđih jéihcannih jumna yuhna, ma weh jumbipna caá. Ma jumena dawá jumñit, meemđih teo wāhñih mi jumena chah ī jumbipna caá. Pánihna, ma túi weñeé”, āt niij daacáp tajī. (Is 54.1)

Páant niij daáññit, chah dawá mi jumena ī jumap pínahdih naóhna, jeáboó jumni Jerusalem tātchiboó dawá Jesucristodih jepahñitji ī jumap pínahdih niij naóhna āt chājap tajī. Agardiñ Abraham ā yohat pah nin baácboó jumni Jerusalemđih ī yohat pínahdihbut niij naóhna āt chājap tajī.

²⁸ Pánihna, Dios ā niijátji pahjeh Sara wūh Isaac āt cāc jumap wut jī. Pánihat pah, “Weemđih ma túi jenah joyát jīb, nihāt baácđih moondih wā túi chājbipna caá”, Dios Abrahamdih ā niijátji pah, Cristodih jepahñit ñi jumuchah,

* 4:22 Gn 16.15 * 4:22 Gn 21.2

yeebdíhbut át tái chājap taga. ²⁹ Queét chénewā ā wehdih ded pah ā yapatjibut jwiítidih nin pah ā bohéna caá: Dios ā niijátjī pahjeh Túini Espíritu ā teo wáacachah, Isaacji át cāac jumap wut jī. Páant ā cāac jumachah ennit, ā úd jeñé Ismaeljiboó caandíh eníhcan, yeejép át chājap wut jī.* Būubut ā chājatjī pahjeh jwī nuowā ī naawátjidih jepahíhnitboó jwiít Cristodih jepahnitdih yeejép ipī chājna caá. ³⁰ Páant yeejép ī chājachah yuhna, Moisés nin pah ā niij daacátjidih jwiítidih tái jenah joyát caá náahap: “Sara mi áa Abrahamjidih nin pah mi niijíchah, Dios át jepahat túutap wut jī: ‘Jwiítidih teo wāhniñ wūúh, Ismael, míh bií déedih ā jéih bíbohcan niít. Jwī wūúh yoobát Isaacboó caandíh ā bíbohbična caá. Pánihna, jwiítidih teo wāhniñdih mi wūúhjíh biáboó ma bejat túutú’, mit niijíp wut jī”, Moisés át niij daacáp tajī.* Páant ā niij daacátjidih jenah joinít, jwiít Isaac panihnit jwī jumachah, Dios caandíh ā tái chājat pah, jwiítidihbut ā tái chājbipna caá. ³¹ Pánihna, wā déewā panihnitá, teo wāhniñ Agar mi jaimená panihcan, teo wāhcanniñ Saraboó mi jaimená panihnit jwī jumna caá.

5

Teo wāhniñ panihnit jwī jummatdih Cristo ā cádahat túut

¹ Teo wāhniñ panihnit jwī jumcat pínah niijná, Cristo jwiítidih át wun wūhup wut jī.* Páant ā wun wūhachah, “Caandíh tái jenah joiná, Dios biícidih wā tái jumbična caá”, niijnít, caandíh ñi jepahap jī. Pánih jepahnit, “Moisés ā wutatjidih wā tái jepahachah, Dios weemdíh ā tái enbična caá”, ñi niij jenah joicá bojóó. Jesúsdiñ

cádahcanjeh, tái wēp ñuhniñ panihniñ ñi jumúú. Pánih jumniñ, bita ī wutatdih jepahcanjeh, teo wāhniñ panihniñ ñi jwūúh waadcá bojóó.

² Weém, Pablo, nindih wā naawáchah, ñi tái jenah joyóó: “Bóodniñ jumna, Diosjeéh jwī tái jumbična caá”, niij jenah joinít, ñi míc bóodat túutuchah, Cristo yeebdíh ā wun wāhatjī dedé pínah āta nihcan tagaá. ³ Būutéñ wā niiját pah, wā jwūúh naóhbična caá. Ded bóodat túutniñboodíh nihát Moisés ā wutatjidihbut jepah beedáát caá náahap. ⁴ Diosjeéh tái jumát túut niijná, caán wutatdih tái jepahíhniñ jumna, yeebjéh Cristoboodíh ñi cádahna caá. Pánih jepahíhna, Dios yeebdíh oiniñ, ā teo wáacatdihbut míc jāhna caá ñi chājap.

⁵ Obohjeéhtih, jwiítboó Túini Espíritu ā teo wáacatjīh Cristodih jwī tái jenah joiná caá. Páant jwī tái jenah joyóchah, “Queét táiniñ caá”, jwiítidih Dios ā niij enna caá. Páant niij ennit, ā pehbboó jwī juibínachah, jwiítidih ā túut nuúm péabipna caá. Páant ā túut nuúm péanachah, táiniñ yoobát jwī jumát pínahdih jwī páina caá. ⁶ Pánihna, jwiít Jesucristoiñwā bóodniñ jumna, bóodcanniñbut jwī jumachah, Dios jwiítidih biíc yoobó ā enna caá. Cristodih tái jenah joiná, bitadiñ tái oiniñ, teo wáacniñ jwī jumachah ennit, Dios jwiítidih ā tái wēibična caá.

⁷ Wā déewā panihnitá, yeéb Cristodih ñi tái jenah joyóp yuh jī. Obohjeéhtih, táiniñ dooná yoobátidih ñi tái jenah joyóchah yuhna, ¿déhe tibeé yeebdíh cádahat túutni? ⁸ Dios yeebdíh ñiñoniñboó queétdih páant át naawát túutcan tagaá. ⁹ Nindih ñi náhninaá: Búdí pan pínahdih ā paa béjat pínah niijná, bainíbit paáát túutnijeh ā náahna caá. Pánihat pah, wā túttimah jūóhniñ, yeebdíh mácañ ī bohénachah, daocanniñ yuhna,

* 4:29 Gn 21.9 * 4:30 Gn 21.10 * 5:1 Jn 8.32-36 * 5:9 1Co 5.6

dawá yeebdíh ì túut nuumát túutna caá.*¹⁰ Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesúsdih wā túi jenah joyóchah, weemdíh weñanit, nin pah ā niij jenah joyát túutna caá: “Jwí Maáh queétdih ā túi teo wáacbična caá, queétdih mácah ì bohéatdih cádahnit, wā bohéatjidih yoobópdi h ì jwúub jenah joyát pínah niijná”, ā niijná caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh yéejaniboodíh Dios búdí ā peéh chājbična caá.

¹¹ Wā déewā panihnitá, queét mácah naóhni t weemdíh nin pah ì niij yeena caá: “‘Bóodat túutnit, Diosjeéh ñi túi jumbična caá’, Pablo āpí niij naóh bohéna caá”, ì niijná yah caá. Páant wā bohénachah nihna, queét weemdíh yeejép ìta chājcan tagaá. Obohjeéhtih, cruzboó Jesucristo ā wun wāhatjidih wā bohéat peéh weemdíh ì jūihna caá. ¹² Pánihna, bóodat túutnitboó, yeebdíh yeejép ì chājat peéh, biáboó ì beje naáh.

Oina, wutatdihbut jwí jepahat

¹³ Wā déewā panihnitá, “Wā wutatdih jepahna, wājeéh ì túi jumbična caá”, Dios yeebdíh ñionit, āt niij jenah joicáp jī. Obohjeéhtih, watnit panihnit jumna, “Buu caán wutatdih jepahcan, ded pah yeejép wā jenah joyát dihjeh wā chājbična caá”, ñi niij jenah joicá bojóó. Páant niij jenah joicánjeh, búdí oinit, ñi túi míc teo wáaca.*¹⁴ Moisésjiboó nin pah āt niij wutap jī: “Meém mícjeh ma míc oyat pah, bitadihbut oinit, ma túi teo wáaca”, āt niijíp jī.* Pánihna, bitadih túi oina, nihāt biíh ā wutatdihbut túi jepahna caá jwí chājap.*¹⁵ Nuñúpwā ì míc chāacát pah, mácah bohénitdih joiná, yeebjéhbut tabit míc jūihna caá ñi chājap. Páant ñi chājatdih cádahcan, yeebjéh ñi míc yéeja beedábična caá.

Túini Espíritu ded pah jwíutdih ā náah yacat

¹⁶ Nin pah yeebdíh wā niij wēp naóhna caá: Túini Espíritu ā teo wáacatjīh ded pah yeebdíh ā náah yacat pahjeh ñi túi jumúú. Pánih jumna, yeejép ñi jenah joyát pah ñi chājcan niit. ¹⁷ Ded pah jwíutjeh yeejép jwí náahatdih chājna, Túini Espíritudih en jūihnit dée pah jwí jumna caá. Caán ā náah yacatdih chājna, jwí náahatboodíh jwí chājcan niit. Páant ā jumuchah, ded pah yeejép jwí jenah joyát dihjeh chājcan, Túini Espíritu ā náah yacatdih chājat caá náahap.*¹⁸ Túini Espíritu ded pah ā náah yacatdih chājnit jumna, “Diosjeéh wā túi jumat túut niijná, Moisés ā wutatjidih túi jepahat caá weemdíh náahap”, ñi niij jenah joicán caá.

¹⁹ Diosdih jepahcannitboó yeejép ì jenah joyát dihjeh chājnit, nin pah ì chājatdih jwíut nihāt jwí jéihna caá: Yéej chājnit, yéej chājatdih jenah joinít, tíc jenah joicánjeh íí náah chājnit ì jumna caá. ²⁰ “Nin weemdíh teo wáacni caá”, Dios yoobát nihcannidih niij wēinit, jióhni t, míc eníhcannit, míc jūihnit, bita ì bíbohāt dih en ñinahnit, waícanjeh íjnit, bitadih teo wáacatdih jenah joicánjeh, queétjeh maáta pah jenah joinít ì jumna caá. Míc en jūihnit, tútchi wahnit, “Yeéb mácah moón caá”, niij en jūihnit ì jumna caá. ²¹ Bita ì túi jumuchah en íjnit, máihnit, máihñatdih yaádh metatdihbut bidnit, búdí babhbat dooná jumat joiná wēinit ì bejna caá. Pánihat caá yéej jenah joinít, ípí chājna caá. Jātih yeebdíh wā niiját pahjeh, buubut wā jwúub niij naóhna caá: Det páni h chājnit Dios ā maáh jumupboó ì jéih jumcan caá.

²² Obohjeéhtih, Túini Espíritu ā teo wáacatjīh nin pah jwí jumna caá: Dios jwíutdih ā oyatdih jéihnit, túi wēinit, jwíutbut bitadih jwí

* 5:13 Mt 20.26 * 5:14 Lv 19.18 * 5:14 Ro 13.8-10 * 5:17 Ro 7.15-23

oina caá. *Ɔumcan*, túinijeh jwĩ jumna caá. Yójahcan, ded pah bita i chājachah yuhna, queédih waicanjeh íjcan, túinijeh jwĩ jumna caá. Bitadilh túi teo wáacnit, túi chājnit jwĩ jumna caá. Diosdih, cāacwādihtut ded pah jwĩ ni-ijátji biíc yoobó péanit jwĩ jumna caá. ²³ “Weém chah jéihni wā jumna caá”, jwĩ niijcán caá. Ded pah yeejép chājat jenah joyát ā jūwúchah yuhna, caandih joyáh bojnit, jwĩ chājcan caá. Páant jwĩ chājachah ennit, “Moisés ā watatjidih jepahcan, queét yeejép i chājna caá”, det i jéih niijcán caá. ²⁴ Jesucristoíhwā jumna, yeejép chājat jwĩ jenah joyátjidih jwĩ jepah cádahap jĩ.* ²⁵ Pánih cádahnit, Túini Espíritu ā náah yacatboodih wēi jepahnit, jwĩ chājat dée caá.

²⁶ Pánih chājnit, “Wā déewādihtut chah wā jéihna caá”, niij jenah joicánjeh, jwiitjeh jwĩ míc íjacan, jwĩ déewā i túi jumachah ennit, jwĩ en íjca bojat dée caá.

6

Jesúíhwā i míc teo wáacat

¹ Wā déewā panihnitá, ñi túi míc teo wáacá. Pánih míc teo wáacnit, biíc ñijeéh jumni ā túi chājatdih ennit, Túini Espíritu ā teo wáacatjĩh caandih ñi túi míc wéhenaá, túut nuumnít, túinijeh ā jwúub chājat pínah niijná. Pánih teo wáacnit, yeéb mícjehbut ñi túi chāja chaáh, “Yeejépdih chājná”, niijná. ² Ñijeéh jumnit yeejép i yapachah enna, queédih ñi teo wáacá. Pánih míc teo wáacna, Cristo ded pah ā náah yacatdih jepahna caá ñi chājav.

³ “Bitá chah túi chājni jumna, dedé teo wáacatdih wā náahcan caá”, ded niij jenah joiná, caanjéh míc yeena caá ā chājav. ⁴ Ded pah ñi chājatdih jenah joinít, “Nin túini caá. Caán yeejép caá”, niij jéihyat caá náahap. Pánih jéihna, ded pah

ñi chājav túini ā jumachah, bitadilh ded pah ā yapatdih jenah joicánjeh, ñi túi wēibipna caá. ⁵ Jesús jwiitdih ded pah ā náah yacatdih jepahna, jwĩ jepahcahtut jwiitjeh jwĩ níwat pínah ā jumna caá. Bitaboó jwiitdih i jéih nílo wāhcan caá.

⁶ Det túini doonádihtut bohénitboó queédih naóhndih i túi teo wáaca naáh, dedé ā náahatdih ā bíbohat pínah niijná.

⁷ Ded pah jwĩ chājatdih jenah joinít, nindih náhnat caá náahap: Jwiit cāacwāboó dedédihtut jwĩ momochah, caanjéh ā jwúub chíih jūwúchah, caandihjeh jwĩ bíbohbiipna caá. Túininadihtut ñíonit, jwĩ momochah, túini ā chíih jūóhbiipna caá. Obohjeéhtih, yeejépnadihtut jwĩ momochah, táicanni āta chíih jūóh tagaá. Pánihat pah, jwiit cāacwādihtut biíc yoobó ā jumna caá. Ded pah jwĩ chājachah, biíc yoobójeh mantih jwiitdihbut ā yapbiipna caá. Ñi túi náhninaá, Dios nihat jéihndih jwĩ jéih tíohcan caá. Pánihna, “Weém wā túi chājavatdih Dios ā encan caá”, ñi niij míc yeeca bojó.* ⁸ Ded ā weñat pínahdihjeh chājna, yeejép ā chājachah, ā yéej chājav jīb, iiguipna ā bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini Espíritu ā náah yacatboodih jepahna, ā túi chājav jīb, páantjeh Díosjeéh ā jumbipna caá. ⁹ Díos ā jenahat láa, túi chāj cádahcan, túinidih jwĩ bíbohbiipna caá. Páant jwĩ bíbohat pínahdih jéihnit, túi chāj chūcán, jwĩ cádahca boj jĩh.* ¹⁰ Dedé teo wáacatdih i náahachah, jwĩ buujáát pah bóo, nihat cāacwādihtut jwĩ túi chāj jĩh. Jwĩ déewā panihnit Jesúíhwādihtut bácah, chah jwĩ míc túi teo wáacat dée caá.

Pablo naóh péanit, ā túiyat túut

¹¹ Nin núodih wā chéen ā daác wāhup be. Pánihna, nin péeni

* 5:24 Ro 6.3-14; Gá 2.20; 6.14 * 6:7 Pr 22.8; Os 8.7 * 6:9 2Ts 3.13

naáwátdih dahwani wā daacátdih ennit, “Pablojeh jwiitdih át daác wahap taga”, ñi niǵ jéhibpna caá.

¹² Bũũ queét yeebdíh yee bohénitdih wā jwũũb naóhbiṗna caá. Queét yeebdíh bóodat túutnitboó jwĩ déewā queétdih ĩ wēi enat pínah niǵná, páant ĩ bohéna caá. Jesús cruzboó ā wũn wāhatjidihjeh bohéna, queétdih jũhñit, jwĩ déewā yeejép ĩta chāj tagaá. Páant yeejép yapatdih náahcan, queét yeebdíh ĩ bóodat túutna caá.

¹³ Queét bóodat túutnitboó Moisés ā wutajidih túi jepah beedácan yũhna, yeebdíh caandíh jepahat túutnit, ĩ bóodat túutna caá. Bitá jwĩ déewā “Queétboó Gálatasdiḥ moón Jesúhwādiḥ ĩt túi bóodat túutũp tagaá”, queétdih ĩ niǵ wēi naáwát pínah niǵná, páant ĩ bohéna caá.

¹⁴ Obohjeéhtih, cāacwā weemdíh ĩ túi wēi naáwát pínahdiḥ weémboó wā bidcan caá. Pániḥ bidcan, jwĩ Maáh Jesucristo cruzboó ā wũn wāhatjidihjeh cāacwā ĩ wēi naáwát pínahdiḥ wā náah yacna caá. Weemdíh ā wũn wāhũchah, nemép Dioíh nihcannitdih yeejép ā chājat túutũchah yũhna, weémboodíh ā bũũjácán niít. Páant yeejép ĩ chājachah yũhna, wā en yaccan niít. ¹⁵ Jwiit Jesucristoiḥwā jumna, Dios jwiitdih ā enechah, bóodnit, bóodcannitbũt jwĩ jumũchah, biíc yoobó dedé pínah niḥcan caá. Obohjeéhtih, téiniboodíh jwĩ túut nũũmũchah ennit bácaḥ, búdí yoobát ā wēi enna caá.*

¹⁶ Nin wā bohéatdih túi jepahnit, Diosjeéh úumcanjeh ñi túi jumũũ. Dios yeebdíh jǵgah ennit, ā teo wáaca naáh. Biíc yoobó ā teo wáacat pínahdiḥ niḥat áihwādiḥ wā náah yacna caá.*

¹⁷ Nin wā pée naáwátbit caá: Jwĩ Maáh Jesúsdiḥ teo wāhni wā jumát jíib, weemdíh ĩ puñat yahwítji páantjeh wĩih bácaḥdiḥ

wā dũoná caá. Páant yaoh dũoní wā jumũchah ennit, “Pablo Jesúh táini doonádiḥ Dios ā naáwát túutni niḥcan caá”, weemdíh ĩ jwũũb niǵ tac bũũgáca bojo naáh.

¹⁸ Wā déewā panihñitá, jwĩ Maáh Jesucristo yeeb niḥatdih búdí oinit, ā túi teo wáaca naáh. Pániḥ náah yacnit, yeebdíh búdí oinit, wā túyat túutna caá.

Páant bóojeh tigaá wā daacát.
Pablo

EFESIOS

Pablo queédih ã túyat túutnat

¹ Weém, Pablo, biúhdih daacát túutna, yeéb Éfeso tútchidih moón Jesúíhwādh wā wahna caá. Dios ã náahat pah Jesucristo weemdh ãih túini doonádh ã naáwát túutni caá. Yeéb Jesucristodih túi jenah joí cádahcannitdh wā daác wahna caá.* ² Jwī íp Dios, jwī Maáh Jesucristobat, yeebdh oinit, í túi teo wáaca naáh, caán biúcdih ñi túi jumat pínah niijná. Weembát yeebdh búdi wā túyat túutna caá.

Jwiít Cristoíhwādh Dios ã túi chājat

³ Jwiít Cristoíhwā caán biúcdih jwī jumachah, Dios, jwī Maáh Jesucristo íp, jwīih caolihdh búdi ã túi chājna caá. Páant ã túi chājachah jéihnit, caandh búdi jwī wēi naóhna caá. ⁴ Jwiít áihwādh nin pah Dios át chājap wat jī. Nin baácdih ã chājat pínah jātih, Jesucristo biúcdih jwī jumat pínah, yéejat wihcannit ã enechah jwī jumat pínahbut niijná, jwiútdih átát ñiojip taga. Pánihna, jwiít Jesúsdh jepahnitdh, “Ma yéejat jīb jumna caá”, jwiútdih ã niijcán níit. ⁵ ã náahat pahjeh jwiútdih oinit, jon jātih nin pah Dios át niijíp wat jī: “Wā wāuh Cristo ã chājatjīh queét wā weh í jumbipna caá”, át niijíp wat jī. ⁶ Pánih oinit, jwiít ã wāuh ã oiniíhwā jwī jumachah, Dios jwiútdih búdi pohba át túi chāj wāhup taga. Páant ã chājatdh jenah joinít, caandh páantjeh búdi jwī wēi naáwát caá náahap. ⁷⁻⁸ Cristo jwī yéejat jīb bñadát panihnidh jīb chājna, áih meépdh yohnit, át wun wāhup wat jī.* Pánih wun wāhna, jwiít iiguípná jwī

bejat déedih túi wbnit, Satanás ã chéwat tōp panihnidh át watap wat jī. Pánihna, Cristo jwī yéejat jīb ã wāhatdh jéihnit, Diosboó jwī yéejatdh át yoh wāhup wat jī.* Jwiútdih búdi oi jīgah ennit, ã jéih beedáátjīh ã wāuhdh páant át túi chājat túutap wat jī. ⁹⁻¹⁰ Jon jātih ã jenah joyátjidh cáacwādh ã jéihya jwuhcan yuhna, bñu jwuhna Dios jwiít áihwāboodh át beh joyánap taga. Nin pah caá ã jenah joyátji: Cristo nihat ã chājatjīh, nihat japboó jumnit, nin baáboó jumnit, nump bóo tólihboó jumnitdhbut Dios ã ñioni yeó jáapdh Cristodh maáh ã waadábipna caá. Páant maáh ã jumachah, nihat áih mic ã jumbipna caá. Dios páant ã chājat pínahdh át watap wat jī.

¹¹⁻¹² Dios ã náahat pahjeh nihatdh chājnit, jwiít judíowā Cristodh jwīih jepah waóhnitboó jwī túi chājat pínah niijná, bitabut Diosdh í wēi naáwát pínah niijná, jon jātih jwiútdih át ñiwip wat jī. ¹³ Yéejat jīb iiguípná ñi bejat déedih Jesús ã wun wāhatji doonádh joinít, yeebát ñitát jepahap taga. Pánih jepahnit, Jesúíhwā ñi jumachah, Diosboó ã naóhniji Túini Espíritudh yeebdh át wahap taga. Pánih wahnit, áihwā ñi jumatdh ã júutna caá.* ¹⁴ Nin baáboó jwī jum wāhachah, Túini Espiritu jwiútdih Dios ã jwīih wāhni caá. Pánihna, ã pehbboó jwī juibínachah, jwiít nihatdh túut nūm péanit, ã bíboh páinidh ã wāh beedábipna caá, ã wūt chah yáaat pínah niijná.*

Pablo Jesúíhwādh ã wúbát

¹⁵ Páant ã chājatdh jéihnit, Jesúsdh ñi túi jenah joyát doonádh joinít, nihat bita Jesúíhwādh ñi oyat doonádhbut joinít, ¹⁶ Diosdh wābh cádahcan, “Queédih ma teo wáacat túina caá”, wāpī niijná caá.

* 1:1 Hch 18.19-21; 19.1 * 1:7-8 Mr 10.45; 14.24; He 9.12-14 * 1:7-8 Col 1.14 * 1:13 Lc 24.49; Jn 14.26; 16.13-15; Hch 1.4; 2.33 * 1:14 2Co 1.22

17 Nin pahbut jwī Maáh Jesucristoíh Diosdih wāpī niij ũbħna caá: “Paá, meém chah wēpni jumna, queétdih ded pah ma jumatdih ma jéihyanaá, meemdíh chah í tái jéihyat pínah niijná”, wāpī niijná caá. 18 Nin pahbut wāpī niij ũbħna caá: “Queétdih túut nuúm jwíihna, ma pehbhoó í jwibínachah, ma túut nuúm péaat pínahdih ma tái beh joyánaá. Jwiit míihwā caanná jwī jwibínachah, chah búdí ma tái chājat pínahdihbut, ma jéihyanaá”, wāpī niijná caá. 19-21 Nin pahbut wāpī niij ũbħna caá: “Ded pah búdí ma wēpat ā jumatdih queétdih ma jéihyanaá. Caán wēpatjīh Jesucristodih boonanit, ma jéihyepmant bóo ħwámant chūudat túutnit, maáh mat waadánap taga.* Pánihna, caanjīh chūudna, nihat maátadih maáh ā jumna caá. Bũ láa, túttimah bóo láabut páantjeh chah maáh ā jumbipna caá. Jwiit caandih tái jenah joinítidih caán wēpatjīh ma teo wáacatdih queétdih ma tái beh joyánaá”, wāpī niijná caá. 22-23 Páant chah wēpni ā jumachah, Diosboó nihatdih Jesúsdiħ āt watat túutap taga.* Pánih chājnit, Jesúsdiħ wao dáh panihni, āihwādiħ āih bácaħ panihni ħat āt chājav taga.* Pánihna, jwiit āihwājeéh jumni nihat pehbhoó ā jumachah, āih bácaħ panihni jumna, ā wēpatdih jwiitbat jwī bíbohna caá.

2

Jīb náahcanjeh, Dios jwiitdih ā tái ũbat

1 Yeebboó Jesúsdiħ ñi jepahat pínah jātiħ, yeejép ñi chāj jwuhachah, Diosboó yeebdíh wunnit panihnit pah āt enep taga. 2 Jātiħ nin pah ñit jum jwuhap taga: Diosdih yap yohnit í tái chājavat pahjeh, biic yoobó muntih yeebbát

yeejép ñit chāj jwuhap taga. Pánih chājna, nemépwā í maáhboó ā watatdih ñit jepah jwuhap taga. Caán nemépwā í maáh Dios ā watatdih yap yohni bũ láa nin baácboó jumna, cáacwādiħbut Dios ā watatdih ā yap yohat túutna caá.* 3 Jātiħ jwiit niħatbat caan pah jwī chāj jwuhap jī. Dedé jwī weñat pínahdih, jwī yéej jenah joyátdihjehbut jwī chāj jwuhap jī. Páant jwī chājachah ennit, Diosboó jwiitdih íjnit, niħat bita yap yohnit biicdih, ātiħ peéh chājav ta yah caá.* 4 Obohjeétiħ, páant jwī jumachah yahna, Diosboó jwiitdih búdí āt oyop taga. 5 Pánih oi jģah ennit, boonit panihnit pah jwiitdih āt chājav taga. Yéej chājnit, wunnit panihnit jum jwuhna, Jesúsdiħ jwī jepahachah, caán biicdih Diosboó jwiitdih āt boonanap taga. Yeejépwā jwī jumachah yahna, Dios búdí oi jģah enni jumna, jwī yéejav jīb iigúpna jwī bejav déediħ jwiitdih āt tái ũbap taga.* 6 Cristodih boana, caán biicdih jwiitdihbut āt boonanap wat jī. Cristodih ā booaat túttimah, caandih ā pehbhoó chūudat túutnit, jwiit āihwā caán biicdih jumna, ājeéh maáta jwī jumat pínah niijná, jwiitdihbut ā pehbhoó Dios āt chūudat túutap wat jī. 7 Pánih chājna, jwiit Cristoíhwādiħ ā oi teo wáacat, débóo búdí ā jumatdih niħatdih ā jéutbipna caá. 8 Cristodih jwī tái jenah joyócaħ, Dios búdí oi teo wáacni jumna, jwiitdih ā tái ũbna caá. Nindih ñi tái náhninaá: Ded pah jwī tái chājachah yahna, jwiit míicjeh jwī jéih tái ũbcan caá. Obohjeétiħ, Diosboó jīb náahcanjeh jwiitdih āt tái ũbap taga. 9 Dedé jwī tái chājav jīb niħcan, jwiitdih āt tái ũbap taga. Pánihna, “Wā tái chājav jīb weemdíh āt tái ũbap taga”, ded ā jéih niicán caá. 10 Obohjeétiħ, jwī tái chājavti

* 1:19-21 Sal 110.1 * 1:22-23 Sal 8.6 * 1:22-23 Col 1.18 * 2:2 Ef 6.11-12; Col 1.13 * 2:3 Col 3.6 * 2:5 Col 2.13

jīb tái ubcan yuhna, jwī tái chājat pínah niijná, jwiít dih át tái ubap taga. Ded pah jwī tái chājat pínahdih jātih átát jenah joiijp taga. Pánihna, Jesúh wā jwī jumuchah, ded pah ā jenah joyátji pahjeh, tái chājat caá náahap.

Jwiít Cristoíhwā jumna, biíc di h jwī tái jumat

¹¹ Nindihbat ñi náhninaá: Jātih yeéb judíowā nihcannit, Dioíhwā ñit jum jwuhcap taga. Páant ñi jumuchah, jwiít judíowā quehli nah yapat chóodih bóodnit, Dioíhwā jumna, yeéb bóodcannitdih jwī í en jwuhap jī. Obohjeéhtih, cáacwājeh jwiít dih í bóodochah, Dioíhwā jwī jumatdih jútat pínah ā jumuchah yuhna, dawá wā déewā Diosdih í joyáh bojna caá. ¹² Nindihbat ñi náhninaá: Jātih Dios ā wahní Cristodih ñit jéih jwuhcap tajī. Jwiít judíowā Dios ā ñionitdih mácah jumna, Dios jwiít dih ā naáwátjidihbat ñit jéihcap tajī. “Weemjéh tigaá ñi Maáh. Yeéboó wīh cáacwā ñi jumna caá. Pánihna, weém yeebdíh wā tái chāj wūhbi pna caá”, Dios jwiít judíowādihjeh át níj naáwáp tajī. Yeéb judíowā nihcannitboodíh át níj naóhcap tajī. Pánih jumna, ded pah ñi yéj chājat peéh, yeebdíh tái ubni pínahboodíhbat ñit jéih jwuhcap tajī. Diosdihbat yuúp jumnit panihnit ñit jum jwuhap tajī. ¹³ Obohjeéhtih, buu jwuhna, Cristodih jepahna, ā yoh wahní meépjīh yeéb yuúp jumnit panihnitjidih, pehbbit jumnit panihnit Dios át chājap tajī.

¹⁴ Jesucristojeh jwiít chéne poómp jumnitjidih biíc poómp pah át chājap taga. Jwiít judíowā, yeéb judíowā nihcannitbat jātih tūbit míc eníhcannit jwī jumuchah yuhna, Jesús wun wāhna, jwī míc íjatji jāhat panihnidih, át yoh

wūhap tajī. Páant ā yohochah, jwiít āih bácah panihni jumna, biíc di h jwī tái jumna caá, buca.* ¹⁵⁻¹⁶ Jātih jwiít judíowā Diosjeéh tái jumat tāt niijná, Moisés ā watatjidih jwī tái jepah beedáihip yuh jī. Obohjeéhtih, caandíh jwī jepah beedácatji jīb búdí peéh chājat jwiít dih ā jumap jī. Pánihna, buu Cristo jwiít dih ā wun wāhatdih tái jenah joiná, Diosjeéh jwī tái jumna caá.* Pánih wun wāhnit, caán peéh chājatdih át ubap wat jī. Jwiít chéne poómp jumnitjidih biíc poómpjeh, āih bácah panihni chājna, biíc di h Diosjeéh jwī tái jumat pínah niijná, át wun wūhap tajī.*

¹⁷ Cristo nin baácboó dei jūóh nit, ded pah Diosjeéh jwī tái jumat pínah doonádih át ub jūáwáp tajī. Pánih dei jūóh ni jī jwūub pūuh laab béjna, yeéb judíowā nihcannit Diosdih yuúp jumnit panihnitdih, jwiít judíowā caandíh pehbbit jumnit panihnitdihbat, caán doonádih át naáwát tātutap wat jī.* ¹⁸ Á wun wāhatjīh jwiít chéne poómp jumnitjidih jwī íp Dios ded pah ā jumatdih át jéihyanap tajī. Páant ā jéihyanachah, Túini Espíritu jwiít nihatdih biíc yoobó ā teo wáacatjīh úmcanjeh Diosdih jwī tái jéih wūbhna caá. ¹⁹ Pánihna, yeéb judíowā nihcannit, jātih Diosdih jéih jwuhcan, jwī déewā nihcan yuhna, buu yeebbát Jesúsdi h jepahnit, Dios ā weh ñi jumuchah, jwiít nihat biíc weh pah jwī jumna caá. ²⁰ Jwiít nihat biíc di h Dios ā chājni muu pánihni jwī jumna caá. Jesús āih túini doonádih naáwát tātutnit, Dios naáwát dih naóh yapanit biíc di h, Dios ā chājni muú wēp teo lajat panihnidih át jwíih jwejep taga. Jesucristoboó choójboó wēp teo lajni jenah enat jee dáh panihni ā jumna caá.* ²¹ Jwiít nihat Jesúsdi h

* 2:14 Jn 14.27 * 2:15-16 Col 2.14 * 2:15-16 Col 1.20 * 2:17 Is 57.19 * 2:20 Is 28.16; Mt 21.42

jepahnitdih Dios túi jenah ennit, ã ðuuj pãp aabánit, caandíh weñat pínah muu pánihmidih ã chãjna caá. ²² Yeebdíhbut túi jenah ennit, biíc yoobó jwíjeéh ã ðuuj pãp aabaát pah ã chãjna caá. Pánih chãjna, jwiít nihat biíc dih Túini Espírítu ã jummat muu pánihni jwí jumna caá.*

3

Judiowã nihcannitdih Pablo túini doonádih naóhni ã jummat

¹ Páant Dios yeebdíh ã túi teo wáacachah jéihnit, weém, Pablo, yeéb judíowã nihcannitdih Diosdih búdí wã úubhna caá. Yeebdíh Jesúih túini doonádih wã bohéat jíib nemat muúboó í nemni wã jumna caá. ² Dios weemdíh oi teo wáacnit, weemdíh áih túini doonádih ã naáwát túutap be. Caandíh ñitát joi tágaá.* ³⁻⁶ Jon jãtih ã jenah joyátji pah Dios yeéb judíowã nihcannitdih ã oi teo wáacat pínahdih cáacwã í jéih jwuhcah yuhna, buu jwuhna weémboodíh Dios ã túi jéihyanap jĩ.* Caandíh yeebdíh wáat naóh daacáp jĩ. Páant wã daacátjidih ennit, “Pablodih Dios át túi jéihyanap taga”, ñi niú jéihbipna caá. Yeéb judíowã nihcannit, jwiít judíowãbut biíc yoobó Jesucristodih jwí jepahachah, jwiít nihat biíc dih Dios áihwã pínah ã chãjna caá. Páant ã chãjat pínahdih nihat jwí nuowã í jéihcah yuhna, buu jwuhna Túini Espírítu boó Jesús áih túini doonádih naáwát túutnitdih, Dios naáwát dih naóh yapanitdihbut át jéihyanap taga. Yeéb judíowã nihcannit, jwiít judíowã biíc dih, jwí yéejat jíib iiguípna jwí bejat déedih, Jesucristodih jwí jepahat jíib, Dios jwiít dih át túi ubap taga. Pánihna, jwiít nihat biíc dih áih bácah panihni jwí jumna caá. Páant jwí jumachah, áih cáacwãdih ã naáwátji pahjeh jwiít nihat biíc dih ã

túi chãjbipna caá.* ⁷ Dios weemdíh oi teo wáacnit, nin túini doonádih yeéb nihat judíowã nihcannitdih ã naáwát túutap jĩ. Pánih naáwát túutnit, Dios ã wēpatjĩh weemdíh ã jéihyanap jĩ, wã túi naáwát pínah niijná.

⁸ Nihat Jesúihwãdih jenah joinít, oboh jumni wã jumachah yuhna, Diosboó weemdíh búdí ã oi teo wáacap jĩ, judíowã nihcannitdih Jesucristoíh túi doonádih wã naáwát pínah niijná. “Jesucristodih ñi jepahachah, Diosboó yeebdíh búdí ã túi chãjbipna caá”, wãpĩ niú naóh bohéna caá.* ⁹ Pánih túini doonádih bohéna, Dios nihatdih chãjni, ded pah ã jenah joyátji ã jéihya jwuhca naáhdih buu nihat cáacwãdih wã túi jéihyana caá. ¹⁰ ¿Pánih chãjna, ded panihat pínahji ta tigaá? Dios nihat cáacwã, bita poompna jumna yuhna, Jesucristodih í jepahachah, biíc dih áihwã pínah ã chãjachah ennit, nihat áih ángelwã, nihat nemépwãbut Dios chah ã túi jéih beedáatdih í jéihyat pínah niijná, páant át chãjap wat jĩ. ¹¹ Dios biíh mah páant ã jenah joyátji biíc yoobó, jwí Maáh Jesucristo ã wan wáhatjijĩh át chãj beedánap wat jĩ. ¹² Pánihna, Jesucristodih jepahnit, áihwã jumna, úumcanjeh, “Weemdíh ã túi joiná nacaá”, niú jéihnit, Diosdih jwí túi jéih úubhna caá. ¹³ Pánih jumnit, yeéb judíowã nihcannitdih túini doonádih wã naáwát jíib weemdíh yeejéy yapat doonádih joinít, ñi jĩgahca bojoó. Yeebdíh jĩgahaat pínah niican, Diosjeéh ñi túi jummat pínah caá. Pánihna, caandíh jenah joinít, ñi túi weñé.

Jesucristo ded pah ã oyat

¹⁴ Yeéb judíowã nihcannit, jwiít judíowã biíc dih Jesucristoíhwã jumna, jwí ípdih bódicha caj yoh ñajnit, yeebdíh búdí wã úubhna caá. ¹⁵ Dios ã pebh jumnitdih,

* 2:22 1Co 3.16-17; 1P 2.4-5 * 3:2 Col 1.25
1Co 15.9

* 3:3-6 Gá 1.12 * 3:3-6 Col 1.26-27 * 3:8

nihat nin baácdih moondihbut mácah poómp jwí jumuchah yuhna, áihwádh biíc weh pah át chájap wut jí. Pánih chájna, jwiít dih áih wut át báudhdup wut jí. ¹⁶ Pánihna, nin pah yeebdíh jwí íp Diosdih wápí níj úbhna caá: “Paá, meém chah wēpni jumna, Túini Espiritujíh queétdih búdí ma teo wáacá, ¹⁷ queét Cristodih í tái jenah joyóchah, áih muu pánihni, íih caolíhboó á tái jumat pínah níj ná. Pánih jumna, tái oinit, ded pah chájna, í chája naáh. Máa náatna baác namah bejna, bujacán á tái tawat dée pah, queétdih tái oinit í jumna naáh, táinijeh í chájat pínah níj ná”, wápí níj ná caá. ¹⁸ Nin pahbut wápí níj úbhna caá. “Paá, Cristo á oyat ded pah búdí á jumatdih queétdih, nihat bita míhwádhbut, ma tái beh joyánaá. ¹⁹ Jwí jéih beh jói beedácah yuhna, ma teo wáacá, búdí á oyatdih í jéihyat pínah níj ná. Páant í jéihyechah, ded pah ma tái jéih beedátdih, ma oyatdihbut queétdih búdí ma jéihyanaá, ma náahat pah í tái chájat pínah níj ná”, jwí ípdih wápí níj ná caá.

²⁰⁻²¹ Ded pah Diosdih jwí úbát dih, jwí jenah joyátdihbut caán chah búdí á jéih chájna caá. Páant caán chah wēpni jumna, jwíih caolíh díftboó Túini Espiritu á wēpatjíh jwiít dih búdí á jéih teo wáacna caá. Páant á chájachah, nihat cáacwá, buu láa moón, túttimah bóo láa moonbút caandíh búdí í weñe naáh. Ded pah nihat áihwádh búdí á teo wáacatdih ennit, ded pah Jesucristo á tái cháj wáhatjdihbut ennit, Diosdih páantjeh weñat caá náahap. Páant tíí á jumna nah.

4

Jwiít Cristoíhwá bícdih ded pah jwí jumat

* 4:2 Col 3.12-13

¹ Yeéb judíowá nihcannitdih wá bohéat jíib nemat muúboó jumna, nin pah yeebdíh wá wutna caá. Yeéb Dios á níonit jumna, táinijeh jumat caá náahap. ² “Weém oboh jumna caá”, níj jenah joinít, bitadíh jáihcannit ní jumna. Bita yeebdíh yeejép í chájachah yuhna, queétdih íjcanjeh oinit, ded pah í chájatjdih ní jwúub náhnica bojóo.* ³ Pánih jumna, yeéb tái bícdih Túini Espiritu á chájatjdih ní yéejacan níit. Tái bícdih jwí jumat pínahdih jwiít Dioíhwádh búdí bidat caá náahap. ⁴ Jwiít nihat bícdih Jesucristoíh bácah panihnijeh jwí jumna caá. Jwiít nihatdih Dios á wahni Túini Espiritu bícjeh tigaá. Jwiít nihat Dios á níonit á pebhboó jwí bejat pínahdih bíic yoobó jwí páina caá. ⁵ Caán bíic Jesússeh tigaá jwí Maáh. Caán Jesússeh tigaá jwiít nihat jwí jepahap be. Jesússeh jwí jepahat júatna, bíic yoobó daabánit jwí jumna be. ⁶ Caán bíic Diosseh tigaá jwiít nihatdih jáap caolíh dée át chájap taga. Pánih cháj wáhnah, jwiít nihat jwí íp jumna, jwí Maáh caá. Á maáh jumat nihat chah á wēpna caá. Pánih jumna, jwiít nihatdih á teo wáacna caá, á weñat pínahdih jwí tái chájat pínah níj ná. Jwiít nihat cáthí á jumna caá. Páant á jumuchah, bíic weh dée pah tái jumat caá jwiít dih náahap.

⁷ Obohjeéhtih, bíic weh dée jwí jumuchah yuhna, á náahat pah mácah jéihyatnadih jwiít nihatdih Cristo át wuhap taga. ⁸ Pánihat pínahdih jenah joinít Davidjíboó nin pah át níj daacáp tají:

“Caandíh eníhcannitdih yap yohnit, Dios pebhboó á jwúub páuh laáb juibíát túttimah, áihwádh táinidih át wuhap taga”, át níj daacáp tají. (*Sal 68.18*)

⁹ Pánihna, “jwúub páuh laáb juibíát”, á níjíchah, “Nin baáchoó

jumnit, caandih enihcannitdih ã yap yohat túttimah, wunnitji ã jumapboobút át dei bej jwuhup wat jĩ, jwĩ niij jéihna caá. ¹⁰ Pánih caanná dei bej jwuhniij, nihatdih maáh jumat túut niijná, Dios pehbboó át jwáub páuh laab béjep wat jĩ. ¹¹ Pánih páuh laab béjnit, áihwādh Táiini Espíritudih wah deyana, mácah jéihyatnadih át wāhup taga. Biqinadih Jesúh táini doonádih naóh peetát pínah jéihyatdih át wāhup taga. Bitaboodih Táiini Espírítu ã naáwáchah joinít, naóh yapaat pínah jéihyatdih át wāhup taga. Bitaboodih Jesúh táini doonádih jáap joinít ã túi jepahat pínah niijná, wēp naáwát pínah jéihyatdih át wāhup taga. Bitaboodih Dioihwādh duó wáinit, ã naáwát dīh ã túi bohéat pínah jéihyatdih át wāhup taga. ¹² Pánihatdih Cristo jwiít áihwādh át túi wāhup taga, Dios ã weñat pínahdih chājnit, jwĩ túi míc teo wáacat pínah niijná. Pánih míc teo wáacna, ded pah Dios ã chājat túutachah, jwĩ túi jéih chājna caá. Pánih jumna, jwiít nihat biíc dīh Diosdih jwĩ chah túi jenah joibípna caá. Jwiít Cristoih bācah panihni jumna, wébít ã behat dée pah, biíc dīh jwĩ túi behbipna caá. ¹³ Pánihna, jwiít Dioihwā túi behna, Jesús Dios wāuhdih chah jenah joinít, jwĩjéeh ã jumatdihbut chah jéihnit, biíc dīh jwĩ túi jumbipna caá. Pánihat túttimah, túi behnit dée pah jumna, Jesucristo ã jumat pah muntih jwiítbut jwĩ jumbipna caá. ¹⁴ Pánihna, Jesucristo ã wāhni jéihyatnajih túi míc teo wáacna, wébít dée jwĩ jumcan niít. Wébítboó dedé naáwát dīh joinít, ĩpĩ túi joiná caá. Pánih joiná, bita queétdih yeenit yeejép ĩ chājat túutachah, ĩ jepahna caá. Bita Dios naáwát dīh ded pah mácah ĩ yee naáwáchah, ĩpĩ túi joiná caá. Cāc wihcanni jāáj

chóo dée pah ĩ jumna caá. Íim tac yoób pahachah, johlit nolihatbut caán chóodih ã wénoh johochah, yoobóp dīh ã bejcan caá. ¹⁵ Jwiít dīh pánihat dée jumcat caá náahap. Dios yoobóp dīh naóhni ã jéih yeecan caá. Páant ã jumachah, ã naáwát dīh joí cádahcan, ded yee naóh nit dīh joyáh bojnit, bitadīh oinit, yoobóp dīh naáwát caá náahap. Pánih jumna, Dios ded pah jwiít dīh ã chājat túut dīh túi beh joinít, beh bejnit dée pah, yeó jáap jumat pah jwĩ Maáh Jesucristodih chah jwĩ túi jenah joibípna caá. Caán jwĩ Maáh jumna, wao dāh panihni caá. ¹⁶ Jwiítboó áih bācah panihni caá. Áih māj nah, áih téihya, áih jítcha, áih táah panihni jwĩ jumna caá. Cāaquih bācah túi duuj nāhna, ñeh tōpna túi wēpna, ã túi jumna caá. Pánihat dée, jwiítboó túi biíc dīh míc oinit jumna, jwĩ túi jumna caá. Pánih míc oina, mácah jwĩ jéihyatnajih míc teo wáacna, beh bejnit dée pah, Dios ã weñat pínahdih biíc dīh jwĩ túi jéih chājna caá.*

Jwiít Cristoihwā jumna, táiniboodih jwĩ túut niimát

¹⁷ Jwĩ Maáh ã naáwát túutatji pah yeebdih wā wēp watna caá. Nī déewā Diosdih jéihcannit ĩ chājat dée pah, yeébboó ñi chāj cádahaá. Queétdih túi jenah joicānnit, tabit yeejép ĩ chājna caá. ¹⁸ Ded pah Dios ã jumatdih beh joicán, dupéat panhipboó jumnit, Diosdih wāp pah ĩ jumna caá. ¹⁹ Dios ded pah queétdih ã wutachah yahna, queétdih jéih joicānnit panihnit ĩ jumna caá. Pánih joicán, tíic jenah joicānjeh, ĩ yéj chājat dīh cádahihcan, chah ĩ bidna caá.* ²⁰⁻²² Obohjeéhtih, Cristoih táini doonádih bita yeebdih ĩ túi bohénachah joiná, bita yeejép chājnit pah jumcan, Jesús ã jumat pah yeebdih ĩt jumat túutap

* 4:16 Col 2.19 * 4:19 Ro 1.21-25

tajī. Maa yéguéhdi h yohat dée pah, jātih ñi yeejép chājatjidih cādahat pínah niijná, it bohénap tajī. “Jwiít yeejép chājnit, búdí jwī wēibipna caá”, jātih ñit níj jenah joyóp ta yuh jī. Obohjeéhtih, wēican, chah yeejép chāj bejna ñit chājap tajī.* ²³ Pánih yeejép ñi jenah joyátdih cādahnit, táiniboodíh túut ñumná, Dios ā weñat pínahdihjeh jenah joyát caá náahap. ²⁴ Páant níj jenah joinít, táiniboodíh ñi chājbipna caá. Dios ā jumat pah jwī jumat pínah niijná, jwiít dih jáap dée át chājap taga. Páant ā chājachah jéihnit, jwiít dih táí chājat caá náahap.*

²⁵ Ñi yeeatdih ñi cádahaá. Jwiít biíc bácah panihnit jamna, múic yeena, jwiít múicjeh jwī múic yéejana caá. Pánihna, yeeceanjeh, yooópdi h múic táí naáwát caá náahap.*

²⁶ Bitadih íjna yuhna, yeejép ñi chājca bojoó. Caán yeó jáapjeh ñi íj cádahaá.* ²⁷ Ñi íjatdih quíib buúdcán, nemép ā náahatbóodíh ñita chāj tagaá.

²⁸ Ded ñumní ā ñumátdih ā cádaha naáh. Ñumcánjeh, ded moh yéejnidih teo wáacat túut niijná, táinidih ā tewe naáh.

²⁹ Íí náah jumni naáwátdih ñi múic naóhca bojoó. Túí múic teo wáacat túut niijná, táiniboodíh jeh ñi múic naáwá. ³⁰ Jwiít Dios pebhboó jwī bejat pínahdih jwī jéihyat pínah ni-ijná, Dios Túini Espiritu jwiít dih át wahap taga. Pánihna, yeejép chājna, caandíh ñi jǵgahaca bojoó.

³¹ Bita yeebdíh í túí chājcatdih jwúub náhnican, ñi quíib buúdá. Páant ñi quíib buúdcáh, maiwā man pah ñi íjat yeebdíh ā yéejabipna caá. Pánih íj yapnit, ñi múic jāih ñaacátdih ñi cádahaá. Bitadih yeejép dooná ñi naóhca bojoó. Dedé yeejép ñipí múic chājatdih ñi cádahaá. ³² Pánih cádahna, yeéb múicjeh oina, jǵgah ennit, ñi túí

teo wáacá. Yeebjéh ñi múic yéej chājatjidih ñi múic ámoahoó. Diosboó jwī yéejatdih ā yohat pínah niijná, Cristo jwiít dih át wun wáuhap wut jī. Páant ā yohat pah, yeebbút bitadih ñi eníhcatdih yohat caá náahap.*

5

Dios weh jamna, ded pah jwī jamat

¹ Jwī weh jwiít dih ennit, biíc yoobó í chājat dée pah, Dios weh ā oinit jamna, caandíh jenah joinít, biíc yoobó ñi jamná. ² Pánih jamna, Jesucristo jwiít dih ā oyat pah, bitadihbut ñi táí oyoó. Pánih búdí oinit, jwī yéejat jīb, caán jwiít dih át wun wáuhap wut jī. Judíowā Dios ā weñat pínah niijná, caandíh oveja wáuhdih ípí mao cáo wáuhap jī. Páant í mao cáo wáhat dée pah, Jesús jwiít dih át wun wáuhap wut jī.*

³ Jesúhwā jamna, dedé íí náah jamnidih ñi chājca bojoó. Pánih chājatdihbut ñi jenah joicá bojoó. Bitáih bií déedihbut ñi en ñinahca bojoó. Páant ñi chājcah, yeebdíh dooná ā wihcan níit. ⁴ Dedé íí náah jamnidih múic niijcán, jenah joicánnit pahbut múic wéhecan, ñi múic yeejép deoh naóhca bojoó. Dios túini ā jumachah, áihwádh táinijeh múic wéheat caá náahap. Pánih múic wéhena, “Jwiít dih ma táí chājna caá”, Diosdih niiját caá yeebdíh náahap. ⁵ Nindih ñi táí náhninaá: Ded íí náah chājni, ded íí náah chājat jenah joiníbut Dios pebhboó ā waadcán níit. Ded dawá bií déedih en ñinahnitbut ā waadcán níit. Pánih en ñinahni bií déedihjeh wēinit, Diosbóodíh ā jéih wēican caá. Pánih chājni Jesucristo ā maáh nihcah, Dios maáh ā jumapboó ā jaibícan níit. Pánihatdih yeéb ñi táí jenah joyoó.

⁶ “Páant ñi chājachah, ā táina caá”, ded ā níj yee naáwáchah yuhna,

* 4:20-22 Col 3.9 * 4:24 Gn 1.26; Col 3.10

* 4:25 Zac 8.16; Ro 12.5 * 4:26 Sal 4.4; Stg

1.19-20 * 4:32 Col 3.13 * 5:2 Ex 29.18; Sal 40.6

yeéboó ñi joyáh bojoó. Pánih yeejép chājnit Dios ā wutadīh ī yap yohatji jīb, bádī lījnit, queétdih ā peéh chājbiṗna caá. ⁷ Pánih yeejép chājnitdih ñi pej jumca bojoó. ⁸ Diosdih ñi jepahat pínah jātih, tái chājcan, dupúát panīhipboó ñit jum jwuhap taga. Obohjeéhtih buu, Jesucristodih jepahna, baabát panīhipboó ñi jībna caá, buca. Pánih jumnit, táinijeh ñi chājaá. ⁹ Baabát panīhipboó jumna, táinijeh ñi jumbiṗna caá. Yeečan-jeh, yoobópdih ñi naóhbiṗna caá. ¹⁰ Dios ded pah ā weñat pínahdih ñi bidíi. ¹¹ Diosdih náahcannit dupúát panīhipboó jumna, yeejép ī chājat pah yeéboó ñi chājca bojoó. Páant ī tái chājcatdih ennit, Dios naáwátidih naóhna, “Páant ñi chājachah, ā táican caá”, queétdih ñi niijí. ¹² Cāacwā ī encah, queét yeejépwā tabit yeejép ī chājatdih bitadīh míc wéhena, jwíta tiic tagaá. ¹³ Queét yeejép chājnitdih Dios naáwátidih naóhna, jiiátjīh jii bídat pah chājna, ī chājat yeejép ā jummatdih queétdih jwī jéihyana caá. Páant ī yéej chājatdih jwī jéihyanachah, ī túut nuumbiṗna caá. Pánih túut nuumnít, baabát panīhipboó ī jumbiṗna caá. ¹⁴ Pánihat pínah caá nin pah jwīṗí niij ewep:

“Eoni panihni, ma jáa bojoó. Wanni panihniṗat, ma boo pud jūúwá. Meém yeejép chājni baabát panīhipboó ma jummat pínah niijná, ma tái chājat pínahdih Jesucristo meemdíh ā jéihyabipna caá”, jwī niijná caá.

¹⁵ Pánihna, jñi tái chāja chaáh! Jenah joicánnit pah jumcanjeh, tái jenah joinít ñi jumáú. ¹⁶ Buu láa cāacwā tabit yeejép ī chājachah, yeéboó yeó jāap jummat pah Dios ā weñat pínahdih jenah joinít, táinijeh ñi chājaá.* ¹⁷ Pánih jenah

joicánnit jumcan, Dios ā weñat pínahdih ñi tái beh joyoó. ¹⁸ Ñi weñat pínahdih bidna, babh máihca bojoó. Máihnit, ñi jenah joyátidih, ñiīh bácahdihbat ñi yéejana caá. Yeejépdihbat ñi chājna caá. Máihñat yeebdih yeejép wutni dée caá. Obohjeéhtih, Táini Espiritu ā tái teo wáacat pínahdih bádī ñi bidíi. Caán ā wūhni weñat pínahdihjeh ñi bidichah, caánboó yoobópdih weñat ā wūhbiṗna caá. Caán táiniboodíhjeh wutni caá. ¹⁹ Míc wéhenit, Diosdih ñi weñeé. Pánih wēina, David ā daacátjidih, bita ī daacátjidihbat eonit, Táini Espiritu ded pah ā jéihyanachah, caandíhbat ñi eweé. Caolíh díitboobút caandíh wēinit, ñi eweé. ²⁰ Pánih jumnit, yeéb Cristoíhwā ded pah ā yapachah, biic yoobó “Ma tái chājna caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumáú.*

Jesúhwā áa jumnit ded pah ī jummat

²¹ Cristojeéh tái jummat túut niijná, bita Jesúhwā ī jenah joyátidih ī naáwáchah, wēi joinít ñi míc tái jepahaá.

²² Jwī Maáh Jesúsdiḥ ñi jepahat dée pah, yeéb yaádhboó ñi weha mánadiḥ ñi tái jepahaá.* ²³ Nin pah ā jumna caá: Newé wao dáh panihni ā jumachah, ájeéh bóli áih bácah panihni mi jumna caá. Pánihna, mi áaboó mi maáh panihni caá. Pánihat pah, Cristo maáh jumna, wao dáh panihni ā jumachah, jwiit áihwāboó áih bácah panihni jwī jumna caá. Caanjéh jwiitdih tái ubni ā jumna caá. ²⁴ Pánihna, Cristoíhwā jumna, caandíh jwī tái jepahat pah yadboó mijeéh bóodih jepahat caá náahap.

²⁵ Buu yeéb neoná áa jumnitdih jwah wā jwúub naóhna caá. Cristo jwiit áihwādiḥ bádī oina, jwiitdih át wan wūhup wut jī. Pánihna, jwiitdih ā oyat pah, yeebbút ñi

* 5:16 Col 4.5 * 5:20 Col 3.16-17 * 5:22 Col 3.18; 1P 3.1 * 5:25 Col 3.19; 1P 3.7

weha mána yaáhdhdih ñi túi oyoó.*
 26 Jwiít áihwā jwī jumāt pínah niijná, Cristo jwiítidih wun wāhdih át dei jūwáp tajī. Pánihna, áih túini doonádh joinít, jwī jepahachah, yéghedih jwī choc yohat pah, jwī yéjeadih át yoh wāhup taga. Áihwā jwī jumāt júutat pínah niijná, jwī daabánap jī. 27 Pánih yéjeadih yoh wāhna, jwiít nihat áihwādh Dios pebhboó Jesús ā ub bejehchah, túini yoobát yéjead wihcannit, quei wihcannit, wiguihat wihcannit, túi jíghonit jwī jumbipna caá.*
 28 Cristo áihwā áih bácah déedih ápī túi en daoná caá. Pánihat pah, yeéb neoná ñih bácahdih ñipī mic túi en dawát pah, ñi weha mána yaáhdhdih túi en dawát caá náahap. Queétboó ñih bácah dée jumna, queédih túi en daonít, ñih bácahdihbut túi en daoná caá ñi chājap. 29-30 Jwiít nihat jwiíh bácahdih yéjaihcan, caandih jwīpī túi chājna caá. Pánihat pah, jwiít Cristoíhwā áih bácah dée jwī jumuchah, caanbút jwiítidih ápī túi chājna caá. Páant ā túi chājat pah, jwī weha mána yaáhdhdih túi chājat caá jwiítidihbut náahap. 31 Nin pah Moisés át niij daacáp tajī: “Páant tigaá ded newé yad pínahdh ubna, ā mánadh pahnit, ájeéh bólíjeéhjeh ā jumbipna caá. Pánihna, queét chénewā jumna yuhna, biíc bácah dée pah í jumbipna caá”, át niij daacáp tajī.*

32 Páant ā niijádh beh joyát ā buona caá. Oboghéhtih, buona yuhna, yoobópdih ā jumna caá. Nin pah niij naóhna caá át chājap: Jwiít nihat Cristoíhwā áih bácah panihni jumnit, ájeéh biíc pah jwī jumna caá. 33 Pánihat dée, yeéb neoná ñi weha mána yaádhjeéh biíc pah ñi jumna caá. Pánih jumnit, ñi weha mána yaáhdhdih túi oyat caá náahap. Yaádhbut ñi weha mánadh túi joyát

caá náahap.

6

Í mána í wehjīh ded pah í jumāt

1 Bū yeéb wébídh jwūh wā jwūub naóhna caá. Jwī Maáh Jesúsdih jepahnit jumna, ñi mána í wutuchah, jíponih niijcánjeh, ñi jepahaá. Páant chājatdh yeebdih Dios ā náah yacna caá.* 2-3 Jon játih Moisés nin pah át niij daacáp tajī: “Ñi mánadh ñi túi chājaá. Pánih chājna, búdí wēnit, nin baáboó maatápdih ñi túi jumbipna caá”, át niij daacáp tajī.* Páant niij wutna, jwiíh láa nin pahbut át niijp wut jī: “Páant ñi chājachah, wā niijátj pah yeebdih wā túi chājipna caá”, át niijp wut jī.

4 Bū yeéb í mánadh jwūh wā jwūub naóhna caá. Ñi wehdih tubit jūhnit, ñi íjaca bojóó. Oboghéhtih, oinit, ñi túi wái behanaá. Dios ā weñat pínahdh ded pah í chājat pínahdh ñi bohénaá. Dios naawádh í joyáh bojochah, ñi túi joyát táutú.*

Teo wāhnit, í maátabut ded pah í jumāt

5 Bū yeéb teo wāhndih jwūh wā jwūub naóhna caá. Yeebdih wutnit í peéh chājat pínahdh úmna, queédih ñi túi jepahaá. Cristodih ñi jepahat pah, queédihbut wēnit ñi jepahaá. Yabhcanjeh, queédih ñi túi teo wāhú. 6 Yeebdih wutnit í enechajeh túi teona yuhna, í encah teocannit ñi jumca bojóó. Oboghéhtih, Cristodih teo wāhndih jumna, Dios yeebdih ā náah yacat pah túi wēi chājnit ñi jumú. 7 Pánihna, ded pah teo wāhna, cáacdhjeh teo wāhcan, wēnit, jwī Maáhboodhjh ñi teo wāhú. 8 Pánih chājnit, nindih ñi túi náhninaá: Ded pah túini ñi chājachah, Diosbut tánidih yeebdih

* 5:27 2Co 11.2; Ap 21.2,9

* 5:31 Gn 2.24 *

6:1 Col 3.20

* 6:2-3 Ex 20.12; Dt 5.16

* 6:4

ã chãj jwáubabipna caá. Ñi teo wáhuchah, cãacwã yeebdíh jíb wáhna, í wáhcahbat, biíc yoobó Dios táinidih ã chãj jwáubabipna caá.*

⁹ BHH yeéb queét í maátadih jwáh wã jwáub naóhna caá. Yeebdíh teo wáhnitdih táinijeh ñi chãjaá. “Wã wutadidih ma jepahcah, búdí wã peéh chãjbipna caá”, ñi niíj jühca bojoó. Nindih ñi táí náhninaá: Jwí Maáh Jesucristo, Dios pehbboó jumni queétdihbut í Maáh caá.* Pánihna, yeéb maáta ded pah ñi chãjatdih jéihnit, yeebdíh teo wáhnit í chãjatdihbut jéihnit, biíc yoobó ñi chãjat jíb ã táí wáhbipna caá.*

Jwiít Cristoíhwã ded pah nemépwãdih jwí jéih yap yohat

¹⁰ BHH yeebdíh péeni wutadidih wã naáwíhna caá. Jwí Maáh Jesús nihadidih jéih beedáni ã jumuchah, jwiít caán biícidih jumna, caandíh táí jenah joinít, nemépwãdih yap yohnit jummat caá náahap. ¹¹ Romadidih moón soldadowã í maáh nihát ã wáhni míc maona í jáhat chóodih ípi ðuoná caá. Pánihat dée pah yeebbát jwí Maáh Dios nihát ã wáhni jáhat pínahdih ñi ubuú, nemép ã yeeatdih táí yap yohat túut niijná. ¹² Cãacwãdihjeh pohba nihcan caá jwiítidih míc mawat panihni ã jumap. Obohjeéhtih, wépép nemépwãdih jwí míc maona caá. Queét nihát jwiít cãacwãdih yeejép í wutna caá. Jwiít Jesúíhwãdih chah eníhcan, Dios ã wutadidih í yap yohat túutna caá. ¹³ Pánihna, ítah chóo panihni, nihát Dios ã wáhni jáhat pínahdih ñi ubuú, nemép yeebdíh yeejép ã chãjat túutuchah yuhna, ñi táí yap yohat túut niijná. Pánih chãjna, míc mao péanachah, ñáo jweicánjeh, wép ñáhnit panihnit ñi jumcipna caá.

¹⁴ Táí yap yohnit pínah jumíhna, nin panihnit ñi jumúú: Soldado áih juyáát tópjih ápi juí wái chéona caá, áih yégueh chóodih ã táí tewat pínah niijná. Pánihat dée, yeebbát yoobópdi naóhnit ñi jumúú. Soldado áih taçadidihbut ítah chóo ápi ðuoná caá, caandíh eníhcannit áih caolihdih í ñáup chüúacat pínah niijná. Pánihat dée, yeebbát Dios ã wépátjih táí yoobópdi chãjat caá náahap, nemépboó ñiíh caolihdih ã jéih yéejacat pínah niijná.* ¹⁵ Soldado áih jítchadidih táí wépép zapatosdih ápi ðuoná caá, ã táí bejat túut niijná. Pánihat dée, yeebbát Dioíh táini doonádih ñi táí joí cádahca bojoó, jwí maáhjeéh táí jumnit, bitadidih naáwádih ñi táí bejat túut niijná.* ¹⁶ Soldado áih bácahdih jáhat naadíh ápi ubna caá, caandíh eníhcannit íih ñáupat doóbnadidih cáo dodhnit, í ñáupuchah ennit, caán naajih ã táí míc jáhat túut niijná. Pánihat dée, yeebbát Diosdih táí jenah joí cádahca bojoó, nemépboó chah yeejép ã yee wutuchah yuhna, ñi joyáh bojat túut niijná.* ¹⁷ Soldado ítah waochá páhadidih ápi páahna caá, áih wao dáhdih ã táí wapap pínah niijná. Pánihat dée, Dios yeebdíh ã táí ubatjidih ñi táí náhninaá, nemép ñi jenah joyátidih ã yéejacat pínah niijná.* Soldado íbat naadíh ápi ubna caá, caandíh eníhcannitdih ã táí míc mawat túut niijná. Pánihat dée, Táini Espíritu ã teo wáacatjih ded yeebdíh yéejaihndidih Dios naáwátidih ñi naáwá,* caandíh ñi táí yap yohat túut niijná.* ¹⁸ Pánih jumnit, ded pah ã yapachah, Táini Espíritu ã teo wáacatjih Diosdih ñi táí úabh cádahca bojoó. Pánih úabhna, ñiíh pínahdih úabhnit, bitaíh pínahdihbut ñi úabú. Ñonit panihnit jumcanjeh,

* 6:8 Col 3.22-25 * 6:9 Col 4.1 * 6:9 Dt 10.17; Col 3.25 * 6:14 Is 11.5; 59.17 * 6:15 Is 52.7 * 6:16 Sal 7.13 * 6:17 Is 59.17 * 6:17 He 4.12 * 6:17 Ro 13.12-14; 1Ts 5.8

jáanit panihnit túi jenah joinít ñi jumúú. Nihat Jesúíhwādhbat ñi úúbh cádahca bojoó. ¹⁹ Pánih úúbhñit, weemdíhbat búdí ñi úúbú, úumcanjeh Jesúíh túini doonádih yoobópdih wā túi naáwát pínah niijná. ²⁰ Caán doonádih wā naáwát jíib nemat muúboó ítah tōpjīh chéoni wā jumna caá. Pánihna, caán túini doonádih naóhñit, úumcanjeh wā túi wēp naáwát pínah niijná, weemdíh ñi úúbú. Weemdíh páant naáwát caá náahap.*

Pablo ã péé túyat túut

²¹ Ded pah wā jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, yeeb pébhna Tíquicodih wā wahna caá.* Caánboó Jesúsdih túi jéihni, jwī oini caá. Jesúíh túini doonádih wā naóh jibichah, weemdíh búdí āpī teo wáacna beé. Pánihna, ñi pebhna jubínit, nihadih yeebdíh ã naóhbipna caá. ²² Páant ã naáwáchah, wā túi jumatdih jéihñit, ñi jīgahat ã yayát pínah niijná, ñi pebhna caandíh wā wahna caá.

²³ Jwī íp Dios, jwī Maáh Jesucristo biícđih yeéb Jesúíhwā ñi túi jumúú. Pánih jumna, Jesucristodih túi jenah joí cádahcan, chah múic oinit ñi jumúú. Páant ñi jumát pínahdih Dios ã teo wáaca naáh. ²⁴ Yeéb nihat jwī Maáh Jesucristodih oi cádahcannitdih Dios ã oyatjīh ã túi chāja naáh. Yeebdíh búdí wā túyat túutna caá.

Páant bóojeh tigaá.

Pablo

* **6:20** Col 4.2-4   * **6:21** Hch 20.4; 2Ti 4.12

FILIPENSES

Pablo queédih ã túyat túutat

¹ Weém Pablo, Timoteojih Jesucristodih teo wāhnit jumna, ni hat yeéb Filipos tátchidih moón Jesúhwā, ñi maáta, yeéb ni hatdih teo wáacnitdihbut túyat túutna, bihdih daacát túutnit, nin náodih yeebdih wā wahna caá.* ² Dios jwī íip, jwī Maáh Jesucristo yeebdih oinit, í teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo queédih ã úúbat

³⁻⁴ Yeebdih náhnina, wā úúbat jumat pah búdei wēinit, “Túina caá, Paá”, jwī íipdih wāpī niijná caá. ⁵ Túini doonádih wā bohé jibichah, Jesúsdiñ ñi jwīih jepahni yeó jáapmant, buubut páantjeh weemdiñ teo wáacat túut niijná, úúbnit, dinerodihbut ñipī wahna caá. Páant ñi túi teo wáacatdih náhninit, búdei wāpī wēi úúbhna caá. ⁶ Jesucristodih jepahni ñi jumachah, jwī íip Dios yeebdih túiniboodih túut nuumná caá ã chājap. Jesucristo nin baáboó ã jwáub dei júúwáchah, yeebdih ã túut nuum jwīihat pahjeh mantih, yéejat wihcannit yoobát ñi jumat pínah niijná, ã túut nuum péabipna caá. Páant ã chājat pínahdih wā túi jéihna caá.* ⁷ Yeebdih búdei oinit, páant wā wēi jenah joyóchah, ã túina caá. Dios weemdiñ oinit, Jesúih túini dooná ded pah ã jumatdih bitadiñ wā bohé jibichah, nemat muúboó wā jumachah, ápī túi teo wáacna caá. Weemdiñ ñi teo wáacat pínah niijná, yeebdihbut oinit, biíc yoobó ápī teo wáacna caá. ⁸ Jesucristo ã oyatjeh yeebdih búdei wā bidatdih Dios ã jéihna caá. ⁹ Yeebdih nin pah wāpī niij úúbhna caá: “Paá, queédih búdei ma teo wáacá, túi oinit jumna,

ma naáwátidih chah jéihnit, túi jenah joinít í jumat pínah niijná. ¹⁰ Pániñ jumna, ded pah í túi chājat pínahdih í jéihbipna caá. Pániñ jéihna, Cristo nin baáboó ã jwáub dei júúwáchah, túi chājnit í jumachah, í yéejatjeh jib queédih ã peéh chājcan niít. ¹¹ Páant í túi chājachah, Jesucristo queédih ã teo wáacatjidih ni hat cáacwā í jéihbipna caá. Pániñ jéihnit, ‘Dios túini, wēpni ã jumna caá’, meemdiñ í niij wēi naóhbipna caá”, Diosdih wāpī niijná caá.

Pablo Cristo ã weñat pínahdihjeh ã chājat

¹² Wā déewā panihnitá, nindih ñi túi jéihyat pínahdih yeebdih wā náah yacna caá: Buu nemat muúboó wā jumachah yuhna, túini doonádih dawá cáacwā joiná caá í chājap. ¹³ Cristoih doonádih wā bohéatjeh jib nemat muúboó wā jumatdih ni hat maátaih muúboó jumnit soldadowā í jéihna caá. Ni hat bita ninjih jumnitbut caandih í jéihna caá.* ¹⁴ “Pablo nemat muúboó jumna yuhna, Dios ã teo wáacachah, Jesúih doonádih ã naóh cádahcan caá. Pániñna, jwiítidihbut yeejép í chājachah yuhna, biíc yoobó ã teo wáacatjih jwī naóh cádahca bojat dée caá”, niijnít, úumcanjeh, chah dawá ninjih moón Jesúihwā áih túini doonádih bitadiñ wēp naóhna caá í chājap.

¹⁵ Biquína weemdiñ jepchá tubnit, “Jwiít Cristoih doonádih jwī bohénachah, cáacwā búdei wēinit, jwiítboodih í túi péebipna caá”, niij jenah joinít, áih doonádih í bohéna yuh caá. Obohjeéhtih, bitaboó páant jenah joicán, cáacwā Cristodih í túi jepahat pínah niijná, túinijeh caandih í bohéna caá. ¹⁶ Queét weemdiñ, Cristodihbut oinit, áih doonádih í bohéna caá. Cristoih doonádih bitadiñbut wā túi bohéat pínah niijná, Dios weemdiñ

* 1:1 Hch 16.12 * 1:6 Sal 138.8 * 1:13 Hch 28.30

nemat muúboó ã wahatdih jéihnit, queétbut caán doonádih í túi bohéna caá. ¹⁷ Obohjeéhtih, queét jepchá tubnit weemdíh eníhcan, Cristodih yoobópdih oican, cãacwã queétboodíh í en weñatdihjeh náahna, ãih doonádih í bohéna yuh caá. Pánih bohéna, nemat muúboó wã jumuchah, weemdíh í jġgahat tútúthna caá. ¹⁸ Obohjeéhtih, páant í chãjachah yuhna, Cristoíh doonádih bohé tiguaá í chãjap. Queét Cristodih yoobópdih oican yuhna, ãih túini doonádih í naáwáchah, cãacwãboó caandíh í jepahna caá. Bitaboó túi oinit, í bohéna caá. Pánihna, queét nihat í bohénachah, dawá cãacwã joiná caá í chãjap. Páant í joyát doonádih joinít, búdí wã wěina caá.

Nindihbut jenah joinít, wã wěina caá: ¹⁹ Diosdih ñi uúbúchah, Túini Espíritu ã teo wáacatjġh weemdíh nemat muumánt í bacabipna caá. ²⁰ Obohjeéhtih, páant í bacanachah, í mawachah yuhna, weemdíh dedé pínah nihcan caá. Ded pah Cristo weemdíh ã teo wáacatjidih náhninit, cãacwã caandíh í weñat pínahdihjeh caá wã náah yacap. Pánihna, úumcanjeh, ãih doonádih páantjeh yoobópdih bohéna, wã túiccan niít. ²¹ Wã jum jwuhna, Cristo ã náah yacat pah wã chãjbipna caá. Obohjeéhtih, wãna, ãjeééh wã jumuchah, chah áta túi tagaá.* ²² Páant niijná yuhna, wã jum jwuhíhna caá, Cristoíh doonádih wã naáwáchah, chah dawá caandíh í jepahat pínah niijná. Páant niijná yuhna, ã pehbhoó bejat tút niijná, wãnatdihbut wãta náah tagaá. Pánihna, ded pah chah wã náahatboodíh wã jéihcan caá. ²³ Cristo bíicdih búdí jumíhna, ã pebhna wã bejġhna caá. Nin baácboó jumat chah túini con baác ã jumna nacaá. ²⁴ Obohjeéhtih, chah túini ã jumuchah yuhna, yeebdíh teo wáacat pínah niijná,

jum jwuhat caá weemdíh náahap. ²⁵ Pánihna, caandíh jéihna, ñijeéh wã jum jwuhat pínahdih wã jéihna caá. Pánih jum jwuhna, yeebdíh páantjeh wã teo wáacbipna caá, Cristodih túi jenah joinít, chah ñi weñat pínah niijná. ²⁶ Ñi pebhna wã juibínachah, Jesús weemdíh ã bacaatjidih jéihnit, “Jesucristo át túi teo wáac tagaá”, caandíh ñi niúj wěibipna caá.

Cristoíhwã ded pah í jumat

²⁷ Nindih yeebdíh wã naóhbiipna caá: Cristoíh túini doonádih jepahnit jumna, ã jumat tútat pahjeh túi wěpnit panihnit ñi jumuu. Ñi pebhna juibína, wã juibícahbut, ãih doonádih bitadih ñi bohéatdih wã náah yacna caá. Pánihna, túi bíicdih jenah joinít, túini doonádih chah wěp naóhnit ñi jumuu. Páant ñi jumat doonádih wã joíhna caá. ²⁸ Yeebdíh eníhcannitdih ñi úumca bojoó. Ñi úumcatdih ennit, Dioíhwã ñi jumatdih bita í jéihbipna caá. Pánih jéihnit, Dios yeebdíh ã túi ubat pínahdihbut í jéihbipna caá. Queét iiguípna í bejat pínahdihbut í jéihbipna caá. Páant tiguaá Dios ã chãjbip. ²⁹ Cristodih ñi túi jenah joyát pínahdih Dios yeebdíh át náah yacap taga. Pánih náah yacnit, ãihwã ñi jumat jġib míic yáihnit jumna yuhna, caandíh cádahcannit pínahbut át náah yacap taga. ³⁰ Con láa ñijeéh wã jumuchah, weemdíh yeejép í chãjatdih ñi enep jġ. Bũbut weemdíh páant í chãjat doonádih ñi joiná nacaá. Cristoíhwã jwġ jumat jġib, bita yeebdíh yeejép chãjnit, weemdíhbut yeejép í chãjachah, jwiít nihatdih bíic yoobó bwat ã jumna caá.*

2

Cristoíhwã túi bíicdih í jumat

¹ Yeéb Cristoíhwã ñi jumuchah, ã oyatjġh yeebdíh ã túi weñana caá.

* 1:21 Gá 2.20; Col 3.4 * 1:30 Hch 16.19-40

Túini Espíritu ñijeéh ã jumachah, bitadih oinit, jġah en teo wáacnit ñi jumna caá. ² Páant ñi jumachah jéihnit, wã túi wēina caá. Pánihna, biíc yoobó jenah joinít, míic oinit, táinijeh ñi jumat doonádih joinít, chah wã wēibipna caá. ³ “Weém nihatdih jéihni caá”, ñi niġ jenah joicá bojoó. Bitá yeebdíh ĩ wēi enat pínahdihbut ñi bidca bojoó. Obohjeéhtih, bitadih túi wēinit, “Caánboó chah túini ã jumna caá”, ñi niġ jenah joyoó. ⁴ Yeéb ñi weñat pínahdih bidcanjeh, bitadih ñi túi teo wáacá.

Cristo oboh jumni panihnijidih Dios Maáh yoobát caandíh ã jwáub waadáat

⁵ Jesucristo ded pah ã jenah joyát pahjeh muntih, yeebút biíc yoobó ñi jenah joyoó.

⁶ Caánboó Dios yoobát jumna yuhna, “Wã íip biíc yoobó wã jumatdih wã cádahcan niít”, át niġ jenah joicáp wut jġ.*

⁷ Pánih Dios biíc yoobó ã jumatdih cádahnit, nin baácboó teo wáhni pah át cãac jumap wut jġ.

⁸ Pánih chájna, jwiít cãacwã jwġ jumat pah oboh jumni át jumap wut jġ. Pánih jumnit, ã íipdih túi jepahna, ã náahat pah át wan wáhp wut jġ. Yeejépwádih ípġ mawat pah, caandíh cruzboó ĩt péoh dodh mawap wut jġ.*

⁹ Páant ã jumachah, jwġ íip caandíh chah maáh át waadánap wut jġ, nihat cãacwã caandíh ĩ weñat pínah niġná.*

¹⁰ Pánihna, Jesús ã maáh jumatdih jéihna, jeámant moón, nin baácđih moón, iiguípboó jumnitbut bódicha caj yoh ñajnit, caandíh ĩ wēi naóhbiþna caá.

¹¹ “Jesucristo Maáh yoobát ã jumna caá”, nihat ĩ niġ naóhbiþna caá. Páant tigaá Dios queétdih ã naáwát tãutbiþna caá, caandíhbut ĩ weñat pínah niġná.*

Cristo íhwã yeh iġnít panihnit jwġ jumat

¹² Pánihna, wã oinitá, ñijeéh wã jumachah, wã naáwátđih ñi túi jepahatji pahjeh muntih, buu ywáp wã jumachah yuhna, chah ñi jepahaá. Pánih jepahnit, Cristo ã túi abnit jumna, Dios maáh ã jumatdih jenah joinít, ã weñat pínahdihjeh ñi chájna. ¹³ Diosjeh ápġ túi teo wáacna caá, ã náah yacatđih jenah joinít, jwġ túi chájat pínah niġná.

¹⁴ Ded pah ñi chájat pínahdih wēinit, yeejép wéhecanjeh, bitadih míic jáihcan, táinijeh ñi chájna. ¹⁵ Pánih chájnit, Dios ã weh yéejat wihcannit ñi jumbipna caá. Páant caá yeebdíh jumat náahap, yeejépwájeéh jumna yuhna, ĩ chájat pah ñi chájat túut niġná. Pánih chájcan, yeh iġnít cãiwã panihnit jumna, queétdih teo wáacnit, táini doonádih bohéat caá náahap.*

¹⁶ Pánih chájna, Dios naáwátđih cádahcanjeh, bitadih ñi túi bohénaá, queétdih ájeéh ĩ túi jumat pínah niġná. Páant ñi bohénachah, Cristo nin baácboó ã jwáub dei jwáwáchah, yeebdíh búdí wēinit, “Oboh caá queétdih wát bohéjip taga”, wã niġcan niít. ¹⁷ Cristo íh doonádih yeebdíh wã naáwátji jġib, bita weemdíh ĩ mao yohíhna caá. Obohjeéhtih, weemdíh ĩ mao yohochah nihna, páantjeh wãta wēi tagaá. Pánihna, yeéb caán doonádih ñi jepahatji jġib, bita yeebdíhbut yeejép ĩ chájachah yuhna, caandíh cádahcan, Diosđih páantjeh ñi teo wáhna caá. Pánih teo wáhna, ñi túi weñechah, weembút ñijeéh wã

* 2:6 Jn 1.1-3; Col 1.15 * 2:8 Mt 26.39; Jn 10.18; He 5.8 * 2:9 He 2.9; 12.2 * 2:11 Is 45.23

* 2:15 Dt 32.5

wēina caá. ¹⁸ Páant weemdih í mao yohochah, Cristo pebhboó wā jumát pínahdih jenah joinít, wājeéh yeebbút ñi weñeé.

Timoteo ded pah ā jumát

¹⁹ Jwī Maáh Jesús ā náahachah, waicanjeh Timoteodih ñi pebhna wā wahbipna caá, jwáub joinít, ñíh doonádih ā naáwáchah joinít, wā weñat pínah niijná.* ²⁰ Caanjéh yeebdíh oinit, ñi túi jumát pínahdih búdí ā jenah joiná caá. Bíih caan pánihni ā wihcan caá. ²¹ Bitá í weñat pínahdihjenah jenah joiná, Jesucristo ā náahatboodih í jenah joicán caá. ²² Obohjeéhtih, Timoteoboó túi chājnit, wā wáuh panihni wājeéh túini doonádih āpí bohéatdih yeéb ñi jéihna caá. ²³ Pánihna, ninjīh moón maáta weemdih ded pah í chājat pínahdih jéihna, Timoteodih ñi pebhboó wā wahbipna caá, yeebdíhbut wíih doonádih ā naáwát pínah niijná. ²⁴ Jwī Maáh Jesús ā teo wáacachah, waicanjeh weembút ñi pebhna wā bejbipna caá.

Epafrodito ded pah ā jumát

²⁵⁻²⁶ Ñi wahniji Epafroditodihbut Timoteo bíicdih ñi pebhna wā jwáub wahbipna caá. Weemdih ñi teo wáacat túutuchah joinít, caán wā úud panihni wājeéh teona, bita caandih yeejép í chājachah yahna, Dios naáwátidih ā túi naóhna caá. Obohjeéhtih, caán yeebdíh búdí ā náhnina caá. Á tubúp chūúát doonádih ñi joyátjidih jéihna, búdí ā jīgah jenah joiná caá. Pánihna, búdí ā jenah joyátidih jéihnit, “Caandih í pebhboó jwáubaat caá náahap”, wā niij jenah joiná caá. ²⁷ Yoobópdih tigaá caán búdí ā tubúp chūúáp be. Wənatbit ā yapap be. Páant búdí tubúp chūúúchah yahna, Dios caandih jīgah ennit, weemdihbut jīgah ennit, caandih ā boonanap be. Caán wā chéen ā buudúchah nihna, weemboó búdí wāta jīgah tagaá.

²⁸ Pánihna, buu b́acah waicanjeh caandih ñi pebhboó wā wahbipna caá, caandih ennit, ñi weñat pínah niijná. Páant ñi weñat pínahdih jéihnit, weembút wā wēibipna caá. ²⁹⁻³⁰ Jwī maáih ā jumachah, caandih ñi túi wēi jwááá. Yeébboó weemdih ñi jéih teo wáacadih jūóhcan, caandih ñi wahachah, weemdih ā túi teo wáacap be. Pánih teo wáacnit, Cristo ā náahat pah chājna, ā wənihip yah be. Pánihna, caandih, bita caan pánihnitdihbut búdí ñi wēi naáwá.

3

Cristodihjenah túi jenah joyát

¹ Buu b́acah, wā déewā panihnitá, nindih wā naóhbipna caá: Jwī maáih jumna, búdí ñi weñeé. Páant wā naáwát pah naóh chūucánjenah, bíic yoobó wā jwáub naóhna caá, bita yeebdíh í yee bohénachah, ñi joyáh bojat pínah niijná. ² Ñi túi chājja chaáh! Yeebdíh mácah bohénitboó yeejép chājnit, Diosdih eníhcanit í jumna caá. Yeéb Dioíhwá ñi jumát pínah niijná, queét yeebdíh quehli nah yapat chóodih bóodat túutna yah caá. Obohjeéhtih, páant í wutat dedé pínah nihcah, queétidih ñi joyáh bojoó. ³ Queét bóodnit jumna yahna, ā náahat pah í chājcah, “Wíihwá caá”, Dios ā niijcán nacaá. “Dios yeebdíh ā túi wēi enat pínah niijná, bóodnit ñi jumna”, í niij yee bohéatdih ñi joyáh bojoó. Túini Espíritu ā teo wáacachah, Jesucristodihjenah wēinit, jwī jepachah, “Wíihwá caá”, Dios jwiitboodih ā niijná nacaá. Pánihna, “Jwī nuowá í naáwátji pahjenah wā chājachah, Dios weemdih ā wēi enbipna caá”, ñi niij jenah joicá bojoó.* ⁴ Buu caandih wā jenah joicáh yahna, bitaboó páantjenah jenah joinít, jwī nuowá í wutatjidih í túi jepahíhna yah

* 2:19 Hch 16.1-3 * 3:3 Jer 4.4; Ro 2.28-29; Gá 6.14-15; Col 2.11-13

caá. Jãtih weembát biíc yoobó wã chãjap yuh jĩ. Pãnihna, “Pablo ã túi chãjat chah weemboó wã túi chãjna caá”, ded ã jéih niijcán caá. ⁵ Nin pah chãjni wã jumap yuh jĩ: Dios ã wutatji pah, ocho yeó jáap wã cãac jummat túttimah, weemdih quehli nah yapat chóodih ít bóodop wut jĩ. Israel wúuh Benjamín ã jumenaá poómpdih bóo wã jumna caá.* Wã mána judíowã í jumachah, weembát judío yoobát wãt cãac jumap tajĩ. Fariseo poómpdih bóo jumnit, Moisés ã wutatji pah wã túi chãjap jĩ.* ⁶ Páant wã chãjatdih ennit, “Moisés ã wutatjidih Pablo ã yap yohop be”, det í jéih niijcán caá. Dios ã náahat pah búdí chãjihni jumna, “Jesucristo Dios nihcan caá”, niij jenah joinit, Jesúihwãboodih yeejép wã chãj jwuhap jĩ.* ⁷ “Páant wã chãjachah, Dios weemdih ‘Caán túini caá’, ã niij enbipna caá”, wã niij jenah joyóp yuh jĩ. Obohjeéhtih, buu Jesucristodih jepahni jumna, “Caandih túi péeat túut niijná, páant wã chãjatji dedé pínah át nihjican tagaá”, wã niij jéihna caá. ⁸ “Caán túini caá”, cãacwã í niijnídhbut “Caán dedé pínah nihcan caá”, wã niij jenah joiná caá. Páant ã jumachah, wã Maáh Jesucristo bícdih wã jumachah bácah, túini ã jumna caá. Cristodih chah jéihyat túut niijná, wã túi chãjatjidih “Caán yeejépi tagaá”, wã niij jenah joiná caá, buca. ⁹ Pãnihna, Cristodih jéihna, ãjeéh túi bícdih wã jummat pínahdih chah wã bidna caá. Moisés ã wutatji pah wã chãjachah, “Caán túini caá”, niij encan, Cristodih wã túi jenah joyóchahjeh, “Caán túini caá”, Dios weemdih ã niij enna caá. Cristodih jwĩ jepahachah ennit, “Yéejat jíib wihcannit í jumna caá”, Dios jwíitdih ã niijná caá. ¹⁰ Cristodih

túí jéihyat túut niijná, jãtih ded pah wã jenah joyátjidih wã cádahap jĩ. Á náahat pah túi chãjat túut niijná, Dios Jesucristodih ã boo pud júúwát túutni wēpatdih weembát wã náahna caá. Jesús yeejép yapnit, ã wanat pah muntih, caandih wã jepahat jíib, weemdíhbut yeejép chãjnit í mao yohbipna nacaá.* ¹¹ Pãnihna, Jesús wunniji ã boo pud júúwát pahjeh muntih, weembát wunniji wã jwúub boo pud júúwát pínahdih wã jéihna caá.

Chah wēp ñáoni pah Jesús dih búdí jwĩ bidat

¹² “Jesús dih túi jéih beedána, caan páh yéejat wihcanni caá”, wã niijcán caá. Páant niijcán, Jesucristodih chah jéihyat túut niijná, yeó jáap jummat pah caandih búdí wã bidna caá. Pãnih bidna, ded pah Cristo weemdih ã náah yacatjidih chãj péanit, ã pehbóo juibína, yéejat wihcanni yoobát wã jumbipna caá. ¹³ Wã déewã panihnitá, “Wã túi jéih beedána caá”, wã niij jenah joicán caá. Páant niij jenah joicán, jãtih wã chãjatjidih náhnicanjeh, ded pah wã chãjat pínahboodih wã jenah joiná caá. ¹⁴ Wēp ñáoni ã ñáwat jíib pínahdih ã bidat pah muntih, weembát wã túi chãjat jíib Jesucristo weemdih ã wúhat pínahdih wã bidna caá. Pãnihna, wã túi chãjatdih ennit, Dios weemdih “Wã pebhna ma júúwá”, ã niijbípna caá.

¹⁵ Jesucristodih túi jéihnit jumna, ded pah wã jenah joyát pah yeebbát biíc yoobó ñi jenah joyoó. Obohjeéhtih, mácah ñi jenah joyóchah, Dios yeebdih ã teo wáacipna caá, yoobópdi ñi jenah joyát pínah niijná. ¹⁶ Pãnihna, Dios jwíitdih ã jéihyaatji pah túi chãjat caá náahap.

¹⁷ Wã déewã panihnitá, ded pah wã chãjatdih náhninit, yeebbát biíc

* 3:5 Ro 11.1 * 3:5 Hch 23.6; 26.5 * 3:6 Hch 8.3; 9.1-2; 22.4; 26.9-11 * 3:10 Ro 6.11-13; 8.29; 2Co 3.18; Gá 4.19

yoobó ñi chãjaá. Páant jwĩ chãjat pah muntih, bita ĩ chãjatdihbut ñi túi en yacaá.* 18 Bitá “Weém Jesúih caá”, niijná yuhna, yeejép chãjnitdih dawá láa yeebdíh wã naáwáp jĩ. Bũubut búdí náhni dahwana, queét dih wã jwúub naóhna caá, páant muntih. Queét Cristo cruzboó ã wun wãhatji doonádih joíhcan, páantjeh ĩ yéej chãjna caá. 19 Pánih joíhcan, queét iiguípna bejnit pinah caá. Yéej chãjatdih ñinahnit, ĩ weñat pinahdihjeh ĩ bidna caá. Pánih bidna, tíccanjeh, “Caán túini caá”, queét ĩ niijná yuh caá. Nin baácdih bóodihjeh ĩ jenah joiná caá. 20 Oboheéhtih, jwiitboó jeáboó jumnit pinah caá. Páant jwĩ jumuchah, caanmánt jwĩ Maáh Jesucristo jwiitdih ubudih ã jũwát pinahdih páina caá jwĩ chãjap. 21 Pánih jũóhna, jwĩ moh yéejni bácahjidih ã wēpatjĩh túut nũmnít, jáap bácah ã chãjbipna caá. Caán ã wēpatjĩh nihatdih ã náhat pah ã jéih yapat túutna caá. Pánih jéihna, ã boo pud jũwát túttimah, ded pah ãih bácah ã jumat pah muntih jwiitdihbut túini bácah yoobát ã jéih wãhbipna caá.

4

Jwĩ Maáhdih páantjeh weñat

1 Wã déewã panihnítá, yeebdíh búdí wã oina caá. Jesúih doonádih yeebdíh wã bohénachah, ñi túi jepahatjidih náhninit, búdí wã wēina caá. Pánih wēinit, yeebdíh búdí wã jenah joiná caá. Pánihna, wã oinitá, jwĩ Maáhdih ñi jwíih jepahatji pah, caandíh ñi túi péenaá.

2 Evodiadih Síntiquedihbut nin pah wã wēp wutna caá: Jesúihwã yaádh jumna, míic ĩj cádahnit, túinijeh ĩ jumna naáh. 3 Pánihna, wã túi pej jumniá, queét yaáhdhah ma teo wáacá, míic ámohnit, túi biícdih ĩ jwúub jumat pinah niijná. Queét

yaádh, Clemente, bitabut weém biícdih yeejép yapna yuhna, Jesúih doonádih jwĩ bohénap jĩ. Queét yaádhbut Jesúihwã ĩ jumuchah, Dios ãih papélah tólih panihnidih ĩ wũnadihbut át daacáp wut jĩ. Caán tólihboó páantjeh ájeéh jumnit cáacwã ĩ wũtna daácní ã jumna caá.

4 Jwĩ maáhwã jumna, yeó jáap jumat pah ñi weñéé. Wã jwúub naóhna caá: Búdí ñi weñéé.* 5 “Caán túini caá”, nihát ĩ niiját pinah niijná, bitadih túi chãjnit ñi jumna. Jwĩ Maáh ã jwúub dei jũwát pinah bah-nijeh ã jũdhna caá.*

6 Ded pah ñi yapna yuhna, ñi náhni dahwaca bojoó. Náhni dahwacanjeh, Diosdih nihatdih naóhna, ã teo wáacat pinahdih ñi wúbú. Ñi wúbátjidih ã jepahachah enna, “Túina caá, Paá”, caandíh ñi niijí.* 7 Páant ñi chãjachah, yeebdíh Dios búdí ã teo wáacipna caá, ded pah yeejép yapna yuhna, jĩgahcanjeh, ñi túi jumat pinah niijná. Bitaboó yeéb ñi jĩgahcatdih ĩ beh encan niit.

Túinidihjeh jenah joyát

8 Wã déewã panihnítá, nin wã péé naáwát caá. Nin pah jenah joyát caá náahap: Túi yoobópdih jumnidih, Dios ã wēi ennidih, cáacwã “Caán túini caá”, ĩ niij jenah joinídhbut ñi jenah joyoó. Túinidihjeh ñi jenah joyoó. Cáacwã ĩ wēi ennidih, yeebát ñi wēi jenah joyoó.

9 Yeebdíh wã bohéatjidih, ded pah wã chãjatjidihbut náhninit, biíc yoobó ñi chãjaá. Páant ñi chãjachah, Dios jwiitdih túi jumat túutni ñijeéh ã jumbipna caá.

Caandíh ĩ wahatjidih Pablo ã wēi naáwát

10 Bũu jwuhna, weemdíh jwúub náhninit, ñi teo wáacatdih wã wēina caá. Pánih wēinit, jwĩ Maáhdih “Túina caá”, wã niijná

* 3:17 1Co 4.16; 11.1 * 4:4 1Ts 5.16 * 4:5 Sal 119.151 * 4:6 Col 4.2-7; 1Ts 5.17-18

caá. “Weemdih ït quíib buud tágáá”, wā niij jenah joicán beé. Jãtih weemdih teo wáaquihna yuhna, ñit jéih teo wáaccap taga. ¹¹ Weemdih ñi teo wáacatjidih wēi naóhna, “Bíih weemdih ã jũdhna caá”, wã niijcán caá. “Wã bíbohãtjĩh wã táí jumna caá”, wãpĩ niijná caá. ¹² Dawá bíí déedih bíbohna, wã táí jumna caá. Bíí dée bíbohcan yuhna, bíic yoobó wã táí jumna caá. Jeémát bíbohna, bíbohcan yuhna, wã táí jumna caá. Pánihna, ded pah jumna, dedboó jumna, bíic yoobó wēinit, wã táí jumna caá. ¹³ Ded pah weemdih ã yapachah yuhna, Cristo ã teo wáacatjĩh, wã jéih buujána caá. ¹⁴ Pánihni wã jumuchah yuhna, buwat weemdih ã jũwúchah jéihnit, ñi teo wáacat ã táina beé.

¹⁵ Túini doonádih bohé jwĩhnit, ñíih baác Macedoniamant wã bejechah, yeéb Filipos tũtchidih moón Jesúhwãjeh weemdih dinero wahnit, ñi teo wáacap jĩ. Bíih tũtchidih moón weemdih ï teo wáaccan jũ. Caandih ñi jéihna caá. ¹⁶ Tesalónica tũtchidih wã jum jwuhuchah,* weemdih teo wáacna, dawá láa ñi wahap jĩ.* ¹⁷ Páant niijná, dinerodih yeebdih wũbhna wã chãjcan caá. Yeéb bitadih ñi teo wáacat jíib Dios yeebdih ã táí chãjat pínahboodih caá wã náah yacap. Pánih jenah joinit, búdí wã wēina caá. ¹⁸ Epafroditojĩh weemdih ñi wahachah, dedé weemdih ã jũdhcan caá. Wã náahat chah ñit wahap tabe. Dioih muúboó chej jumnidih ï cáo wũhatjidih Dios ã weñat pah, weemdih ñi wũhatjidihbut ã táí wēina caá.* ¹⁹ Yeéb Jesucristoíhwã ñi jumuchah, dedé ñi náahatdih jwĩ íip yeebdih ã wũhbirna caá. Caán niहतdih bíbohni jumna, yeebdih ã jéih táí teo wáacna caá. ²⁰ Yeó jáap jumant pah jwĩ íip Diosdih jwĩ weñat dée

caá. Páant túí ã jumũ nah.

Pablo ã péé túyat tútat

²¹ Nihat caánboó jumnit Jesucristoíhwã ï túyũ naáh. Wãjeéh jumnit jwĩ déewã panihnitbut yeebdih ï túyat túatna caá. ²² Nihat ninjĩh moón Jesúhwãbut, Roma tũtchidih moón ï maáh ã pebh moon yáh buca, búdí ï túyat túatna caá.

²³ Jwĩ Maáh Jesucristo yeebdih oinit, búdí ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tígáá wã naáwát.
Pablo

* 4:16 Hch 17.1 * 4:16 2Co 11.9 * 4:18 Ex 29.18

COLOSENSES

Pablo queédih ã túyat tútat

¹⁻² Weém, Pablo, jwí úud panihni Timoteojih yeebdih túyat túatna, bihdih daacát túatnit, nin náodih wã wahna caá. Jesúh túini doonádih naóhni pínah niijná, Dios weemdih ã ñiwip jì. Yeéb Colosas tátchidih moón Jesúsdi cádahcannidih wã daác wahna caá. Jwí íp Dios yeebdih oinit, ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo Jesúhwãdih ã úubát

³⁻⁴ Yeéb Jesucristodih túi jenah joinít, bita áihwãdihbut ñi túi oina caá. Caán doonádih joiná, wëmit, Dios, jwí Maáh Jesucristo ípdih yeebdih úubhna, “Queédih ma teo wáacat túina caá, Paá”, jwípi niijná caá. ⁵ Yoobópdih jumni naáwát Jesúh túini doonádih jwíh joinít, páantjeh jeáboó ájeéh yeebdih ã jumat tútat pínahdih ñit joyóp taga. Páant ã chãjat pínahdih túi pãina, Jesúsdi túi jenah joinít, bita áihwãdihbut ñi túi oina caá. ⁶ Caán túini doonádih yeéb Colosasdi moón ñi jwíh joi láa, “Dios jwiútdih búdí oinit, ã túi teo wáacna caá. Páant ã teo wáacat pínah dooná yoobópdih tigaá”, ñit niij jéihyep taga. Páni jéihnit, túi túat nuumná caá ñi chãjap. Biíc yoobó chah dawá tátchinadih moonbút caán túini doonádih joinít, túat nuum béjna caá ã chãjap. ⁷ Épafra yeebdih caán túini doonádih át jwíh bohénap wut jì.* Caán búdí jwí oini, weem páh Cristoíh doonádih naóh cádahcanni ã jumna caá. Páni bohénit, yeebdih át túi teo wáacap taga, ñi túat nuumát pínah niijná. ⁸ Pániha, jwí pebhna joinít, ñi túi túat nuumát dih Épafra jwiútdih ã niij naáwáp be. “Túini Espiritu

ã teo wáacatjih Diosdi, niha Jesúhwãdihbut queét ã túi oina caá”, ã niijp be.

⁹ Páant ñi túi chãjat doonádih joinít, yeó jáap jumat pah yeebdih jwípi úubh cádahcan caá. “Ded pah yoobópdih bohéat, yoobópdih nihcannidihbut Túini Espiritu ã teo wáacatjih queédih ma túi jéihyanaá, ded pah queédih ma náah yacatdih ã jéihyat pínah niijná”, jwípi niij úubhna caá. ¹⁰ Dios yeebdih ã teo wáacat pínahdih jwípi úubhna caá, áihwã jumna, jwí Maáhdih chah jéihnit, ã náahat pah ñi túi chãjat pínah niijná. ¹¹ Nin pahbut yeebdih jwípi niij úubhna caá: “Paá, búdí ma wëpatjih queédih ma teo wáacá, bita queédih yeejép ã chãjachah yuhna, oi cádahcan, biíc yoobó wënit, ã túi jumat pínah niijná. ¹² Meém queédih míhwã pínah mat chãjap taga. Páni chãjna, ma pebh yeh iiguípa ã jaibínachah, niha míhwã ã bíbohát pínahdih queédihbut ma wãhbipna caá. Pániha, niha ma teo wáacatdih jéihnit, meemdih ‘Búdí túina caá, Paá’, ã niiji naáh”, jwípi niij úubhna caá.

Ded pah jwiútdih Jesús ã teo wáacat

¹³⁻¹⁴ Diosjeh jwiútdih iiguípa be-jnit déejidih át túi ubup wut jì. Jãtih nemépwã ã maáh jwiútdih ã wutuchah, dupúát panhipboó jumnit, yéejatdih jwí jéih cádahcap jì. Obohjeéhtih, yéejnit jwí jumuchah yuhna, Diosboó ã wãúh, ã oinidih át wan wãhat túatup wut jì, jwí yéejatdih ã yohat pínah niijná. Páni chãjna, jwiútdih dupúát panhip-mant ub bacanit, ã wãúh, ã oini ã maáh jumupna át waadát túatup wut jì.*

¹⁵ Cristo ã íp Diosdi biíc yoobó ã jumna caá. Pániha, nin baácdi ã chãjat pínah jãtih jumna, niha ã chãjatjidih maáh

* 1:7 Col 4.12; Flm 23 * 1:13-14 Ef 1.7; 6.12

ã jumna caá. Obohjeéhtih, jwiít cãacwã Diosdih jwí jéih encah yuhna, ã wãúhboó ã íp ded pah ã jumatdih jwiítidih ã jéihyana caá. ¹⁶ Dios ã wutuchah, Cristo nihat buu jumni pínahdih át jígohanap wut jĩ. Jeáboó jumnitdih, nin baácboó jumnitdih, jwí ennidih, jwí enca naáhdihbut át chãjap wut jĩ. Nihat ángelwãdih, nin baácđih moón, nihat í maátadihbut át chãjap wut jĩ. Pánihna, Cristo ã wut chah yáaat pínah niijná, nihatdih át chãjat tãutap wut jĩ.* ¹⁷ Cristojeh, nihatdih í chãjat pínah jãtjih jumna, waóhni ã jumna caá. Á wẽpatjĩh nihatdih páantjeh ã táí jumat tãutna caá.* ¹⁸ Nihat jwiít áihwã áih bácah panihni jwí jumuchah, caánboó jwíih wao dáh panihni ã jumna caá. Caán wãnni, jwíih waóh boo pud jũóhni, nihatdih maáh yoobát ã jumna caá.* ¹⁹ Cristo jwí íp biícđih biíc bácah panihni jumna, nihat Dios ã wẽpat Cristodihbut ã jumna caá. Páant ã jumatdih jwí íp át náah yacap wut jĩ. ²⁰ Nihat cãacwã jwí ípdih enihcan, jwíit yéej chãjap wut jĩ. Páant enihcannit jwí jumuchah, jwí íp Cristodih cruzboó át wan wãhat tãutap wut jĩ, áih meépjĩh nihat cãacwã jwí yéejat jíib buudáatdih ã jíib chãjat pínah, ájeéh jwí táí jumat pínahbut niijná. Pánih chãjnit, nihat jeáboó jumnit, nihat nin baácboó jumnitdihbut caán biícđih át táí jumat tãutap wut jĩ.*

Cristo jwiítidih ã táí ubuchah, ded pah jwí jumat

²¹ Yeebbút biíc yoobó Diosdih enihcannit, yéejnit jumna, caán biícđih ñit jéih jumcap jĩ. ²² Obohjeéhtih, caandih ñi enihcatdih cádahat tãutnit, buu ájeéh biícđih Dios át jwãub jumat tãutap wut jĩ. Cristo ã wan wãhatjĩh

páant át chãjap wut jĩ. Pánih chãjna, ã pehbboó yeebdih jumat tãutnit, “Queét yéejat wihcah, peéh chãjat queétidih ã wihcannit”, ã niijbípna caá. ²³ Jesúih doonádih táí jenah joinít, behnit panihnit jumna, “Á niijátji pah, ã pehbboó wã juibínachah, Dios weemdih táinidih ã wãhbipna caá”, ñi niij jenah joí cádahcah, páant yeebdih ã wãhbipna caá. Caán táini doonádih nihat tãtchinadih moón ít joyóp wut yuh jĩ. Weém Pablobut caán doonádihjeh tígaa wãpĩ naawáp.

Jesúhwãdih Pablo ã teo wáacat

²⁴ Jwí yéejatdih yohat tãut niijná, Cristo búdí át yéej chũúup wut jĩ. Biíc yoobó weembút yeebdih teo wáacat tãut niijná, wã yéej chũúhna yuhna, búdí wã wẽina caá. Jwiít nihat Cristodih teo wãhnit jumna, biíc yoobó jwí yéej chũúhbipna caá. Cristoíh táini doonádih bohéat tãut niijná, yeejép ã yapat pínah weemdih páantjeh ã judh jwãhna caá. Pánihna, yeéb áihwã, áih bácah panihni ñi jumuchah, yeebdih teo wáacat tãut niijná, weemdih yeejép ã yapachah yuhna, búdí wã wẽina caá. ²⁵ Jesúihwãdih teo wãhni wã jumat pínah niijná, Dios weemdih ã ñíwip jĩ. Páant ã ñíwatdih jéihna, nihat yeéb wã déewã nihcannitdih wã táí naóh bohé jibna caá. Yeebbút buudcannit ñi jumat pínah doonádih ñi táí jéihyat pínah niijná, Dios weemdih páant ã naóh jibat tãutap jĩ.* ²⁶ Caán doonádih jon jãtjih Dios cãacwãdih át naawát tãut jwãhcap wut jĩ. Obohjeéhtih, buu áihwãdih át táí naóh beedáat tãutap be, buca. ²⁷ Caán doonádih í jéih jwãhcah yuhna, “Judíowã nihcannitdihbut búdí wã táí chãjbipna caá”, niij jenah joinít, buu áih cãacwãdih caandih át jéihya naawáp taga. Nin pah caá ã jéihya naawát: Cristo yeéb

* 1:16 Ef 6.12 * 1:17 Jn 1.1-3,18; He 1.2-3 *
Ef 2.16 * 1:25 Ef 3.2

1:18 Hch 26.23; Ef 1.22-23; 4.15; Ap 1.5 * 1:20

ãihwãjééh ã jumuchah, jeáboó chah túyapna ñi juibibipna caá. Caán doonádih jéihnit, yeéb wã déewã nihcannitbut ñi túi wëi páina caá.

28 Caán Cristoíh doonádihjeh tigaá nihatdih jwí bohénap. Pánih bohéna, “Yeó jáap jumat pah Cristodih túi péenit, caandíh ñi cádahca bojoó”, queétdih jwĩpĩ niij naóhna caá. Dios pebhna juibínit, “Nit ma wúhdih jepahnit, caandíh túi péenitji caá”, Diosdih jwí niij naáwát túut niijná, ã jéihyaatjĩh queétdih jwí túi bohéna caá. 29 Pánihna, chuná yuhna, Dios weemdíh búdí ã teo wáacatjĩh wãpĩ teo cádahcan caá.

2

1 Yeéb Colosas tútchidih moón, Laodicea tútchidih moónih pínahdihbut búdí wã teona caá. Nihat bita weemdíh jéih jwahcannitih pínahdihbut búdí wã teona caá. Páant wã tewatdih ñi jéihyatdih yeebdíh wã náah yacna caá.* 2 Nin panihat pínahdih wã teona caá: Wëinit, míc oinit, túi biícđih ñi jumat pínah, “Dios jwítdih búdí ã túi chãjbipna caá”, ñi niij jéihyat pínahdih wã náah yacna caá. Dios jon jãtĩh ã jéihya jwahca naáhjidih ñi túi jéihyat pínahdihbut wã náah yacna caá. Caán ã jéihya jwah canaáhji nin pah caá: Yeéb judíowã nihcannitbut Cristodih jepahnit, Diosjééh ñi túi jumbipna caá. 3 Caán Cristo nihatdih ã jéih beedána caá. Pánih jéihni ã jumuchah, ã teo wáacatjĩhjeh túi jenah joinít yeéb ñi jumbipna caá. 4 Pánih túi jenah joinít jumna, bita yeebdíh túi naóhnit pah ĩ niij yeenachah yuhna, queétdih ñi joyáh bojibipna caá. 5 Weém ñijeéh wihcan yuhna, ñijeéh jumni pah wã jenah joiná caá. Pánihna, Cristodih túi péenit, túi biícđih ñi jumat doonádih joinít, búdí wã wëina caá.

Jwíit Cristoíhwãdih ã túut numát túutat

6-7 Épafra Cristoíh túini doonádih yeebdíh ã jwíih bohénachah, túi jepahnit, “Wã Maáh ma jumuu”, Cristodih ñit niij naáwáp wut jĩ. Ñi jwíih jepahatji biíc yooobó páantjeh yeó jáap jumat pah caandíh ñi túi péenaá. Pánih péenit, yeó jáap jumat pah caandíh chah jenah joiná, caandíh wëinit, “Búdí ma teo wáacat túina caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumuu.

8 ĩÑi túi chãja chaáh! Cáacwã ĩ yee bohéatdih ñi joyáh bojoó. Queét jon jãtĩh moón ĩ jenah joyátdihjeh ĩ bohéna caá. Páant ĩ bohéat dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannitboó ĩ wutatdihjeh ĩ bohéna caá. Cristoíhboodíh ĩ bohécan caá.*

9 Nin pah Cristoíh dooná ã jumna caá: Caán jwí ĩp biíc yooobó jumni, Diosjeh tigaá ã jumap. Páant ã jumuchah yuhna, nin baácboó jwí nihat pah át cáac jumap wut jĩ. Cáac yooobát ã jumuchah yuhna, ã ĩp ã wëpat, ã oyat, ã túyatbut caandíh ã jumna caá. 10 Yeéb Cristoíhwã jumna, Dios ã wëpat, ã oyat, ã túyatbut yeebdíhbut ã jumna caá. Pánihna, ñiĩh caolihdih dedé ã judhcan caá. Caán Cristo nihat maátadih chah maáh ã jumna caá. 11 Wã déewã Dios ã wutatjidih jepahat túut niijná, quehli nah yapat chóodih ĩpĩ bóod yohna caá. Obohjeéhtih, yeebboó páant ñi chãjcah yuhna, Cristoíhwã jumna, bóod yohnit panihnit tigaá ñi jumap. ĩ bóod yohat pah ñi yéej chãjíhat jenah joyátdih Cristoboó yeebdíh át yohop taga. 12 Caandíh ñi jepahachah, daabánit ñit jumap taga. Pánih daabánit, jwúub pah jãóhna, Jesúsđih ĩ yohat, ã jwúub boo pad jãúwát pah ã jumna caá. Páant ã chãjat dée pah chãjnit, ãjeeh biícđih ñi jumna caá. Pánihna, “Dios ã wëpatjĩh Cristodih ã boonachah,

* 2:1 Ap 3.14-22 * 2:8 Gá 4.3,9

weemdíhbut ã wēpatjīh t́áiniboodíh ã t́áut n̄uumbírna caá”, ñit niīj jengah joyóp taga.*

¹³ Yeéb j́atih w̄annit panihnit jumna, ñi yéejat jíib iiguípna be-ñit pínah ñit jum jwáhup taga. Obohjeéhtih, b̄uu Cristo ã w̄un ẃahatjīh jwī íp yeebdíh ãjeéh jumnit pínah át ch́ajap taga. Jwiít nihat jwī yéejatdih át yohop taga.*

¹⁴ Moisés ã w̄utatjidih jwī jepahcah, jwiít dih peéh ch́ajat át jumup wut jí. Obohjeéhtih, Cristo cruzboó ñ̄hñit, jwiít dih ã w̄un ẃahatjīh caán w̄utatjidih jwī jepahcat jíib b̄uudáatdih Dios át yohop wut jí.*

¹⁵ Cristo pánih w̄unna, nemépwã í naóh yacat wēpatdih d́úuc wáinit, át yohop wut jí. Pánih yohñit, nemépwã í maáh biíc dih Dios ã yap yohochah, oboh jumnit í jumna caá. Cristo cruzboó ã w̄unatjīh queétdih ã yap yohatdih nihatdih jéihyana, Dios queétdih át tíicanap wut jí.

Cristoíhwã jumna, jwī n̄uowã í w̄utatjidih jwī jepahcat

¹⁶ Ñi jeémátdih, ñi babhbatdihbut enna, jópchi jummat pah, widh jummat pah, semana jummat pah, “B̄uu Diosdih chah jwī weñat pínah yeó jáapna caá”, niīj jengah joicán, ñi míc wáaccach enna, “Queétdih peéh ch́ajat caá náahap”, bita yeebdíh íta niīj en tagaá. Páant í niijíchah joiná yuhna, páantjeh queétdih ñi joyáh bojóó.* ¹⁷ Dios jon j́atih moondíh páant í ch́ajat pínahdih át wutjip taga, t́áttimah ded pah Cristo ã w̄un ẃahat pínahdih jwiít dih jéihyaat t́áut niijná. Obohjeéhtih, b̄uu láa Cristo jwiít dih w̄un ẃahñit, ã jwúb boo pud j́úuwátdih jwī t́ái jéihna caá. ¹⁸ Bitaboó nin pah ípí ch́ajna caá: “Weém oboh jumni Diosdih wã jéih wúbhcan caá”, niīj jengah joinít, ángelwãdih ípí wúbhna caá,

í wúbátdih queét Diosdih í jwúb naóh yapaat pínah niijná. Bitabut “Oo jumát pah j́ogohatdih wã enep be. Pánih ennit, weém chah jéihni caá”, ípí niīj jengah joiná yah caá. Obohjeéhtih, páant í niīj jengah joyát dedé pínah nihcan caá. Pánih jumnit, “Ded pah jwī ch́ajat biíc yoobó, yeéb ñi ch́ajcat jíib, yeebdíh Dios ã peéh ch́aja naáh”, yeebdíh í niijíchah yuhna, queétdih ñi joyáh bojóó. ¹⁹ Páant niijnítboó Cristo ã wut pah ch́ajcan, ãjeéh í jumcan caá. Obohjeéhtih, jwiítboó áihwã ãjeéh jumnit, áih b́acah panihni jwī jumna caá. Caánboó wao dáh panihni jumna, jwiít dih ã wutna caá. Caandíh jwī jepahachah, Diosboó jwiít dih ápí teo wáacna caá, caandíh chah jwī jéihyat pínah niijná.*

²⁰ Cristo yeebdíh át w̄un ẃahup taga, yéej ch́aj cádahñit, t́áiniboodíh ñi t́áut n̄uumát pínah niijná. Pánih t́áut n̄uumná, Diosdih jepahcannit-boó í wutachah, ñi joyáh bojóó.*

²¹ Queét í jengah joyátjīh nin pah yeebdíh ípí niīj wutna caá: “Caán jeémátdih babhbatdihbut jeémpan, babhcan, ñi teoca bojóó”, ípí niīj wutna caá. ²² Obohjeéhtih dedédih jwī jeéméchah, waicanjeh ápí b̄uudná caá. Pánihna, b̄uudní pínahdih cáacwã í jengah joyátjīh jeh í wutachah, Dios ã wut pah nihcan, í wut dedé pínah nihcan caá. ²³ Nin pahbut yeebdíh í niīj wutna caá: “ ‘Weém oboh jumni caá’, ñi niīj jengah joyóó”, í niijná caá. Íih b́acahdih yeejép ch́ajñit, yeebdíhbut biíc yoobó í ch́ajat t́áutna yah caá. Páant í wutachah, jéih beedánit í jengah joyát pah í ch́ajat t́áutna yah caá. Obohjeéhtih, í wut ã táican caá. Páant cáacwãjeh í wut dée nihna, jwī yéej ch́ajatdih jwī cádahíchah yuhna, jwiít dih ã teo wáaccan caá.

* 2:12 Ro 6.4 * 2:13 Ef 2.1-5 * 2:14 Ef 2.15 * 2:16 Ro 14.1-6 * 2:19 Ef 1.22; 4.15-16

* 2:20 Ro 6.6-11; Gá 2.19-20; 4.3,9

3

¹ Cristo waóh boo pud jãóhni ã jumuchah, yeéb ãihwãbut ãjeéh boo pud jãóhni panihnit jumna, ã weñat pínahdih ñi túi jenah joyoó. Caán jeáboó jwĩ íip jéihyepmant bóo bawámant chũudnit, nihatdih watni caá.* ²⁻³ Cristoíhwã jumna, ñi yéej chãjatdih ñi cádahachah, Diosboó yeebdíh ã wapna caá, páantjeh ãjeéh ñi túi jumat pínah niijná. Jeáboó jwĩ jãibínachah, Dios ã wãhni pínahdih túi jenah joinít, nin baácđih bóo yeejépdih ñi bidca bojoó.* ⁴ Pánihna, Cristo páantjeh jumat túutni, jeámant ã jwãub dei jũwúchah, nihat caandíh í wēi naáwáchah, yeéb ãjeéh jumnitđihbut í wēi naóhbična caá.*

Yeéb Cristoíhwã ded pah ñi jumat

⁵ Cristoíhwã jumna, jãtíh ñi yéej chãjatđidih ñi cádahaá: Ñi weha mána nihcannitjĩh ñi yéej chãj cádahaá. Nihat ñi yéej chãjĩhat jenah joyátđihbut ñi cádahaá. Bí déedih ñi en ñinahca bojoó. Bí déedih búdí bidna, Diosboodíh ñi jenah joicán caá. ⁶ Bitá pánih yéej chãjna, caandíh í yap yohochah ennit, queéđđih íjna, Dios búdí ã peéh chãjbipna caá.* ⁷ Pánih yéej chãjnit ñit jum jwahji tagaá. ⁸ Obohjeéhtih, buu caán yéej chãjatdih ñi cádahaá. Nin pah ñi chãjatđihbut ñi cádahaá: Ñi íj jenah joyátđih, tubit íjnit, ñi táoh jũihñatdih, bitadih yeejépd ñi jenah joyátđih, bitadih yeejépd dooná ñi naáwátđih, yeejépd ñi wéheatdih, nihat páant ñi chãjatdih ñi cádahaá. ⁹⁻¹⁰ Pánihna, yeébboó Jesúíhwã jumna, yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumnít ñit jumap be.* Dios yeebdíh páant át túut nuumát túutap taga, caandíh chah ñi túi jéihyat pínah, caán ã jumat pah ñi jumat pínahbut niijná.*

Pánihnit jumna, ñi míc yeeca bojoó.* ¹¹ Cristo nihat ãihwãjeéh ã jumuchah, Dios jwiít nihatđih bíic yoobó ã enna caá. Pánihna, judíowã, judíowã nihcannitbut, bóodnit, bóodcannitbut, jwĩh wéheatđih wéhenit, wéhecannitbut, bohénit, bohécannitbut, teo wãhnit, maáta déebut jwĩ jumuchah, dedé pínah nihcan caá. Jwiít nihat máchah jwĩ jumuchah yuhna, Jesucristo nihat ãihwãjeéh bíic yoobó ã jumna caá. Caán oboh jumni nihcah, caandíhchah chah jenah joyát caá jwiít nihatđih náahap.

¹² Pánihna, Dioíhwã, ã ñíonit, ã oinit jumna, nin pah ñi chãjaá: Bitadih ñi jĩgah en teo wáacá. “Chah jéihni wã jumna caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Bitadih jãihcan, ded pah í chãjachah yuhna, íjcan, túinijeh ñi chãjaá. ¹³ Ñijeéh jumnit ñi náahat pah í chãjchah yuhna, íjcanjeh, páantjeh ñi jumah bojoó. Ñijeéh jumnit yeebdíh í túi chãjchah enna, míc íjnit, waícanjeh ñi míc yoobánaá. Jwĩ Maáh ñi yéej chãjatdih át yohop taga. Páant ã yohat pah yeebbát ñi íjatdih ñi míc ámoñoó.* ¹⁴ Páant wã watat chah yeebdíh nin pah wã watna caá: Bitadih ñi míc oyoó. Pánih míc oina, nihat bíih wã watatđihbut ñi jepahbipna caá. Pánih míc oina, bíic weh pah ñi jumbipna caá. ¹⁵ Bíic bácah panihni jumna, míc jãihcanjeh, bita Jesúíhwã bíicđih jwĩ túi jumat pínahdih Dios jwiítđih ã náah yacna caá. Páant ã náah yacat pah, yeéb bíicđih ñi túi jumau. Pánihna, ded pah ñi chãjat pínahdih jenah joinít, “Nin pah chãjna, ¿bita Jesúíhwã bíicđih páantjeh wã túi jummi niít?” niij jenah joyát caá náahap. Pánih túi bíicđih jumnit, “Ma teo wáacat túina caá, Paá”, Diosđih ñi niijí.

¹⁶ Cristoíh túini doonáđih ñi túi

* 3:1 Sal 110.1; Mt 22.44; He 1.3 * 3:2-3 Ro 6.4-11; Col 2.12 * 3:4 Gá 2.20; Fil 1.21 * 3:6 Ef 2.3 * 3:9-10 Ef 4.22 * 3:9-10 Gn 1.26; Ef 2.10 * 3:9-10 Ef 4.24 * 3:13 Ef 4.2,32

náhninaá. Búdí ã teo wáacatjĭh ã naáwátđih ñi túi míc bohénaá. Pánihna, míc teo wáacat tút niijná, “iMa túi jenah joyó chaáh! Páant ma chājachah, meemjéh ma míc yéejabipna caá”, ñi niij naáwá. Jwĭ Maáhdih chah jéihyat tút niijná, Salmosjĭh, wēi ewatnajĭh, Túini Espiritu ã wāhni ewatnajĭhbut biícđih ñi eweé. Caandĭh búdi wēinit, “Túina caá, Paá”, Diosdih ñi niij wēi eweé. ¹⁷ Jwĭ Maáh Jesúsđih ñi weñaat tút niijná, ded pah chājna, ded pah naóhna, túinijeh chājnit ñi jumá. Cristo ã teo wáacatjĭh jwĭ íp Diosdih úbhnit, “Túina caá, Paá”, caandĭh ñi niiji.*

Ded pah Jesúhwā biícwā ĩ jumat

¹⁸ Yeéb áa jumnit yaádh, ñi weha mánadih ñi túi jepahaá. Páant tigaá chājat náhap jwĭ Maáh Cristoíhwā yaáhdhĭh.* ¹⁹ Yeéb áa jumnit neonáboó ñi weha mána yaáhdhĭh ñi túi oyoó. Pánih oinit, jāihcanjeh, túi waóhnit, queéđđih túinijeh ñi jumá.*

²⁰ Yeéb ĩ wehbut ñi mánadih yap yohcannit mícjeh ñi jumá. Páant ñi jumachah ennit, jwĭ maáh yeebđĭh ã wēibipna caá.* ²¹ Yeéb ĩ mánabut ñi wehdih páantjeh ñi jāihca bojoó. Pánih jāihnit, íjanit, queéđđih búdi ñita jĭgaha tagaá. “Ī enechah, weémboó wā túi chājcan nacaá”, ĩta niij jenah joi tágaá.*

²² Yeéb teo wāhnit ñi maátadih ñi túi jepahaá. “Caán ã enechahjeh, wā túi teobipna caá, weemđĭh ã wēi enat pínah niijná”, ñi niij jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, jwĭ Maáh Jesúsđih weñáihna, ñi maátadih yeecanjeh, ñi túi jepahaá. ²³ Yoobópdih yeéb Cristoíhwā jumna, caandĭh túi jepahnit ñi jumá. Nin baácdih moón ñi maátadih jepahna, Cristodihbut jepahnit ñi jumá. Ded pah ñi

maáta ĩ wutat pah yabchanejeh, ñi túi teweeé. ²⁴ Páant ñi jepahat jĭib Cristoboó yeebđĭh ã túi chājipna caá. “Wā pebhboó ñi juyáchah, yeebđĭh túinidih wā wāhbiipna caá”, jwĭ Maáh ã niijátji pah ã wāhbiipna caá. Caandĭh yeéb ñi túi jéihna caá. Jwĭ Maáh Cristodih yeéb teo wāhnit ñi jumna caá. ²⁵ Obohjeéhtih, det túi chājcannitdih biíc jūdhdat wihcan, jwĭ Maáh ã peéh chājipna caá.*

4

¹ Yeéb maátaboó, ñi pebh moondĭh ñi túi wáyaá. Yeebđĭhbut Dios ñi Maáh ded pah ñi chājachah, āpĭ enna caá. Páant ã enatđih túi náhninit, ã náah yacat pah yoobópdih ñi pebh moondĭh ñi túi chājaá.*

Nihat queét Jesúhwā ded pah ĩ jumat

² Túi jenah joinít, yeó jáap jumat pah Diosdih ñi túi úbú. Pánih úbhnit, ã jepahat pínahdih jéihnit, “Weemđĭh mapĭ túi chājna caá, Paá”, caandĭh ñi niiji. ³⁻⁴ Jwĭítđihbut ñi úbú. Cristoíh túini dooná, cāacwā ĩ jéih jwuhca naáhdih bohéna, queéđđih jwĭ túi jéihyaat pínah niijná, jwĭ ípdih búdi ñi úbú. Páant wā bohéat jĭib buu nemat muúboó wā jumna caá. Pánihna, det weemđĭh enedih junítđih Dios naáwátđih wā túi naáwát pínah niijná, ñi úbát pínahdih wā náahna caá. Páant naáwát tigaá Cristo weemđĭh ã wutap.*

⁵ Jesúsđih jepahcannitjéeh jumna, āih túini doonáđih queéđđih ñi naáwáchah, ĩ joyát pínah niijná, yéej chājcanjeh, Dios ã náahat pah ñi chājaá.* ⁶ Bitadih míc wéhena, túinijeh ñi naáwá. Páant ñi naáwáchah, túi wēi joinít, jéihĭhna, yeebđĭh ĩ úbh joibipna caá. Páant

* **3:17** Ef 5.19-20 * **3:18** Ef 5.22; 1P 3.1 * **3:19** Ef 5.25; 1P 3.7 * **3:20** Ef 6.1 * **3:21** Ef 6.4 * **3:25** Dt 10.17; Ef 6.5-9 * **4:1** Ef 6.9

* **3:19** Ef 5.25; 1P 3.7 * **3:20** Ef 6.1 * **3:21** Ef 6.4 * **4:3-4** Ef 6.18-20; Fil 4.6 * **4:5** Ef 5.16

Ī uúbh joyóchah, queédih ñi túi jéih jepahbipna caá.

Pablo ã péé túyat tútat

⁷Jwī úud panihni, jwī oini Tíquico, Cristoih túini doonádih bohéna, jwiit biícđih teo cádahcanni ã jumna caá. Nin wã daácnidih ub bejna, ñi pebhna juibínit, nihát wíih doonádih yeebdíh ã naóhbipna caá.*
⁸Ded pah wã jumatdih yeebdíh naóhñit, ñi jġahatdih ã yayáát pínah niijná, ñi pebhna caandíh wã wahna caá.*
⁹Tíquicodih pej jum bejni pínah wã oini, wã úud panihni Onésimodihbut wã wahna caá. Caán ñíih tútchidih bóo, Cristodih cádahcanni ã jumna caá. Pánihna, queét chénat pah jwiit ninjġh ded pah jwī yapatdih yeebdíh ĩ naóhbipna caá.*

¹⁰Aristarco, nemat muúboó wãjeéh jumni, yeebdíh ã túyat túatna caá. Bernabé baiħ Marcosbut ã túyat túatna caá. Āih doonádih jãtġh wãát wahap jġ. Pánihna, ñi pebhna ã juibínachah, caandíh ñi túi wēi jwãáá.*
¹¹Jesús “Justo”, ĩ niijníbut yeebdíh ã túyat túatna caá. Nit biíc peihcannitjeh caá wã déewã yoobát pohba weém biícđih Dios naáwátđih ĩ bohéna caá, Cristodih cáacwã ĩ jepahat pínah niijná. Queét weemdíh túi teo wáacnit ĩ jumna caá.
¹²Épafra, ñijeéh jumniġi, yeebdíh ã túyat túatna caá. Caán Cristodih teo wãhni mun tigaá. Pániħ jumnit, Diosdih uúbhna, yeebdíh búdí ãpġ uúbhna caá, “Ded pah ã niġátġi pah Dios weemdíh ã túi chãjbipna caá”, niġ jéihna, Diosdih túi péenit, ã náahat pah ñi chãjat pínah niijná.*

¹³Yeebdíh yoobópđih wã naóhna caá. Caán yeebdíh ãpġ uúbh cádahcan caá. Laodicea tútchidih moondíh, Hierápolis tútchidih moondíhbut búdí ãpġ uúbhna caá.

¹⁴Jwī oini Lucas, cohni cáacbut yeebdíh ã túyat túatna caá. Demas yuh buca ã túyat túatna caá.*

¹⁵Jwī déewã Laodicea tútchidih moón búdí ĩ túyã naáh. Ninfabut mi túyã naáh. Jesúihwã miħ muúboó míc wáacnitbut ĩ túyã naáh.

¹⁶Nin wã wãhni núodih ñi míc bohé péanit, Laodicea tútchidih moondíhbut ñi wahaá, queéťbut ĩ míc bohéát pínah niijná. Queédih wã wãhni núodihbut, yeebbút ñi míc bohénaá.*
¹⁷Arquipodih nin pah ñi niġ naáwá: “Jwī Maáh Jesús meemdíh ã wutatġi pah ma péanaá”, ñi niġi.*

¹⁸Weém Pablo, wíih téihyãġhġeh nin túyat túatdih wã daácna caá. Yeebdíh búdí wã túyat túatna caá. Nemat muúboó wã jumatdih náhninit, weemdíh búdí ñi uúbu. Dios yeebdíh oinit, búdí ã teo wáaca naáh.

Páant bóoġeh tigaá wã naáwát.
 Pablo

* **4:7** Hch 20:4; 2Ti 4:12   * **4:8** Ef 6:21-22   * **4:9** Flm 10-12   * **4:10** Hch 12:12,25; 13:13; 15:37-39; 19:29; 27:2; Flm 24   * **4:12** Col 1:7; Flm 23   * **4:14** 2Ti 4:10,11; Flm 24   * **4:16** Ap 3:14-22   * **4:17** Flm 2

1 TESALONICENSES

Pablowā queédih ī táyat tútat

¹ Weém Pablo, yeéb Tesalónica tátchidih moón jwī íp Dioíhwā, jwī Maáh Jesucristoíhwābut ñi jumachah, nin náodih biíhdih daacát tútntit, yeebdíh wā wahna caá. Weém, Silvano, Timoteojíh, jwiit biíc peihcannit yeebdíh búdí jwī táyat túttna caá. Jwī íp Dios yeebdíh oinit, ā teo wáaca naáh, ñi táí jumat pínah niijná.*

Tesalónicadih moón ī túut nuumát

² Diosdih úbhna, “Míih Tesalónicadih moón ī túut nuumátji ā táina caá, Paá”, jwīpí niijná caá. ³ Yeebdíh náhninit, Diosdih nin pah jwī níj úbhna caá: “Paá, míih Tesalónicadih moón meemdíh táí jenah joinít, ma weñat pínahdih ípí chájna caá. Meemdíh oinit, bitadihbut oina, queédih ípí táí teo wáacna caá. Jesucristo ā jwúb dei júwát pínahdih táí wēi páinit, meemdíh ī cádahcan caá”, jwī niijná caá. Páant ñi jumadidih búdí wēinit, Diosdih “Táina caá, Paá”, jwīpí niijná caá. ⁴⁻⁵ Jwī déewā panihnitá, Jesucristoíh táini doonádih yeebdíh naóhna, oboh jumni naáwát nihcan jíí. Obohjeéhtih, Táini Espíritu ā wēpatjíl yeebdíh jwī naáwáp jí. Páant jwī naáwáchah, Táini Espíritu yeebdíh ā teo wáacap jí, jwī naáwátidih joinít, ñi jepahat pínah niijná. Páant ñi jepahachah, Dios yeebdíh oinit, áíhwā pínah ā níwatidih jwī jéihna caá. Níjeéh jumnit, yeebdíh jwī táí teo wáacatjidih yeebbút ñi jéihna caá.

⁶ Níjeéh jumna, ded pah jwī chájatjidih ennit, jwī Maáh Jesucristo ded pah ā jumatji doonádihbut jéihnit, yeebbút biíc yoobó ñi chájna caá. Jesúih táini

doonádih joíhcan íjna, bita yeebdíh yeejép ī chájachah yuhna, Táini Espíritu yeebdíh ā teo wáacachah, yeebboó wēinit, Diosdih ñi táí joyóp jí.* ⁷ Páant ñi jumat doonádih joinít, nihát níih baác Macedonía baácidih moón, nin baác Acaya baácidih moón Jesúíhwā ñi jumat pah mantih túut nuumná caá ī chájap. ⁸ Pánihna, jwī Maáh Jesúih doonádih jepahnit, ñi táí túut nuumátji doonádih joinít, bitabut jwī Maáhdih ít jepahap wut jí. Níih baácidih moón, Acaya baácidih moonjéhbut nihcan, nihát baácidih moón Diosdih ñi táí jepahat doonádih ít joyóp wut jí. Ní wut yána caá. Jwiitboó níih doonádih queédih jwī naóh jwahcah, queét játiht ítát joyóp tabe. ⁹ Pánihna, ñi túut nuumát doonádih jwī naáwát déedih, yeéb jwiitidih wēi jwááhnit, ñi táí joyátjidih ípí jwááh naáwáp jí. Ní pāpninadih úbh cádahnit, Dios yoobátidihjeh wēi úbhnit, ā wutatidih ñi táí jepahatjidihbut ípí naáwáp jí. ¹⁰ Dios wúh jeámant ā jwúb dei júwát pínahdih ñi táí páñatidihbut ípí naáwáp jí. Caán Jesús wunnijidih yuhna, Dios át boanap tají. Caan tígaá Dios yeejép yoobát ā peéh chájat déedih jwiitidih ā táí ubna caá.

2

Tesalónicadih jumna, ded pah Pablo ā jumatji

¹ Níjeéh jumna, yeebdíh jwī bohénachah, táí wēi joinít, ñi jepahap jí. Páant ñi jepahachah, jwī tewat oboh jumni nihcatdih ñi jéihna caá. ² “Pablowā jwiitidih enedih ī júwát pínah játiht, Filipos tátchiboó ī bohénachah, íjnit, caán tátchidih moón queédih yeejép ī chájap jí”, yeebboó ñi níj náhnina nacaá. Obohjeéhtih, Filiposdih moón jwiitidih yeejép ī chájachah

* 1:1 Hch 17.1 * 1:6 Hch 17.5-9

yuhna, úumcanjeh, Jesúh doonádih yeebdíhbut naáwádih jwí jaibínáp jī. Biquína ñíh tátchidih moón maáta jwiítidih í naóh cádahat táutachah yuhna, Dios ã teo wáacatjīh Jesúh doonádih yeebdíh jwí túi naáwáp jī.* ³ “Pablowā yoobópdih í naóhcan caá. Yeebdíh pánih bohéna, queétdih ñi weñat pínahdihjeh í bidna caá”, biquína í niúj yeena caá. ⁴ Obohjeéhtih, Dios jwí jenah joyátidih jéihni nin pah ã niúj naáwáp jī: “Jesúh túini doonádih í naáwát pínah niujná, Pablowādih wā wahbipna caá”, ã niujp jī. Pánihna, caandíh naóhna, “Pablowā túi chājnit caá”, bita í niúj jenah joyát pínahdih jwí bidcan caá. Diosboó “Í túi chājna caá”, ã niuját pínahdihjeh bidnit, Jesúh doonádih jwí naáwáp jī.* ⁵ Pánihna, yeebdíh naóhna, túini niuját pah niujcán, ñíh bií déedih náahcan, ded pah jwí bohéátjidih ñi jéihna caá. Diosbut páant jwí chājatjidih ã jéihna caá. ⁶ “Pablowā chah jéihnít caá”, yeéb, bitabut ñi niúj jenah joicát pínah niujná, yeebdíh jwí bohénáp jī. ⁷ Jesucristoíh túini doonádih yeebdíh naáwát táutna, Dios ã wahnít jumna, yeebdíh búdí jwíta jéih wut tagaá. Obohjeéhtih, pánih wutcan, búdí oinit, chaihjeh bohéna, yeebdíh jwí yójahcap jī. Nomanih mi wáuhdih túinijeh mi en dawát pah yeebdíh jwí bohénáp jī. ⁸ Yeebdíh búdí oinit, wéina, nihat yeó jáap jumat pah túini doonádih jwí naáwáp jī. Bita jwiítidih í mao yohíhatdih jéihna yuhna, yeebdíh jwí teo wáac cádahcap jī. ⁹ “Jwíjeéh í jum láa, íih bácah ã chuanáchah yuhna, búdí í tewep jī”, ñi niúj náhnina nacaá. “Baáb jéenat pínah jātih teo jwíhñit, púú nihat yeó jáap teo tãah bejnit, chei tac yoob póhba ípí teo cádahap jī. Pánihna, Dioíh túini doonádih naóhñit, jwiítidih tac

buegáihcan, í jeémát pínahdih jíib chājat táut niujná, búdí í tewep jī”, ñi niúj jéihna caá.*

¹⁰ “Jwíjeéh jumna, Dios ã weñat pínahdihjeh chājnit, í túi jumap jī”, ñi niúj jéihna caá. Diosbut caandíh ã jéihna caá. Pánihna, bita “Pablowā yeejép í jumap jī”, í jéih niujcán caá. ¹¹⁻¹² “Jwiít nihatdih túinijeh í bohénachah, jwí túi joyóp jī. Biquínadibut jwiítidih í naáwáp jī. Ded ã wehdih ã túi bohéat pah jwiítidih í túi naáwáp jī. Dios ã weñat pínahdih ded pah jwí chājat pínah niujná, búdí í bohénáp jī”, ñi niúj jéihna caá. Dios yeebdíh át ñiwip wut jī, áihwā jumnit, ájeéh ã maáh jumapboó ñi jumat pínah niujná. Páant yeebdíh jwí bohéátjidihbut ñi quíib buudcán nacaá.

¹³ Pánihna, yeebdíh jwí naáwátidih ñi túi jepahachah náhninit, búdí wéinit, “Túina caá, Paá”, Diosdih jwípí niujná caá. ã naáwátidih yeebdíh jwí bohénachah, nin pah ñi niúj jenah joyóp jī: “Í jenah joyátjīhjeeh naóhna í chājcan caá. Dios naáwát yoobát jwiítidih bohéna caá í chājav”, ñi niúj jenah joyóp jī. Pánih jenah joiná, caán naáwátidih joinít, Jesúsdih jepahna, túiniboodíh táut nuumná caá ñi chājav. ¹⁴ Judea baácdih moón Dioíhwā í jumat pah yeebbát biíc yoobó ñi jumna caá. Dios ã wahní Jesucristodih queét í jepahat jíib, íih baácdih moón judíowā, queétdih yeejép í chājav jī. Pánihat pah mñntih, yeebbát Jesúsdih ñi jepahat jíib, ñíh baácdih moonjéh yeebdíh yeejép ít chājav taga.* ¹⁵ Queét judíowā jon jātih Dios naáwátidih naóh yapanítjidih yehna niujnít, ít mao yohop tajī. Tálttimah, jwí Maáh Jesucristodihbut ít mao yohop tajī. Tálttimah, Dios naáwátidih ñi joicát pínah niujná, jwiítiboodíh ñíh tátchimant í ba-

* 2:2 Hch 16.19-24; 17.1-9

* 2:4 Gá 1.10

* 2:9 Hch 18.3; 2Ts 3.8

* 2:14 Hch 17.5

canap jĩ. Pánih chājna, Diosdih bádí íjanit, nihát cáacwádhíbut í eníhcan caá.* ¹⁶ Judíowā nihcannit iiguípna í bejat déedih náhcan, Jesúh doonádih naáwádih jwí bejehah, judíowā jwí naáwátdih í jáhíhip yuh jĩ. Pánihna, Diosdih yehna í níjít jíb, íjanit, Dios queétdih bádí ã peéh chājbi-pna caá.

Pablo Tesalónicadih moondih ã jwúub eníhat

¹⁷ Yeebdíh wā cádah júúwáchah, wíh caolih níjeéh ã páñap be. Maátcanjeh níjeéh wihcan yuhna, yeebdíh bádí jwí bidip be. ¹⁸ Pánihna, bádí oina, yeebdíh enedih jwí jwúub bejihip yuh be. Weemjéh dawá láa yeebdíh bádí enedih wā bejihichah yuhna, Satanás jwí jib bejatdih ã jáhap jĩ. ¹⁹ Yeebdíh Jesúh doonádih jwí naáwáchah, ñi túi joyátjidih náhnit, bádí jwí wēina caá. Jwí Maáh Jesús ã jwúub dei júúwáchah, ñi jepahatjidih jenah joinít, bádí wēina, “Jwí naóhniji túini doonádih í túi jepahap jĩ”, Jesúsdih jwí níj naóhbi-pna caá. ²⁰ Pánihna, yeebdíh jwí naáwáchah, ñi jepahatji jíb, jwí Maáh jwiútdih ã wēi naáwátdih jéhnit, jwiútdih bádí jwí wēina caá.

3

Timoteodih ã wahat

¹⁻² Pánihna, yeebdíh bádí náhni dahwanit, yeebdíh ã enat pínah níjíná, Timoteodih ñi pebhna jwí wah bojop be. Caán jwí úud panihni, weemdíh pej jumni, Cristoíh túini doonádih ãpĩ naáwáp jĩ. Diosjeh caandíh ã wahachah, weemdíh bádí ã teo wáacap jĩ. Pánihna, yeebdíh ã bohéat pínah níjíná, ñi pebhna caandíh wahniji, Atenas tátchiboó bíicjeh wā páñap jĩ.* ³ Jesúsdih ñi jepahatji jíb bita yeebdíh yeejép í chājachah yuhna, Diosdih ñi cádahcat pínah

níjíná, yeebdíh wā bohéat túutap jĩ. “Jesucristodih jwí jepahachah, jwí túut naámátdih íjanit, áihwā nihcannitboó jwiútdih yeejép í chājbi-pna caá”, jwí níj jéihna caá. ⁴ Níjeéh jumna, páant jwí yapat pínahdih dawá láa yeebdíh jwí naáwáp jĩ. Búu jwí naáwátji pah ã yapatdih ñi jéihna caá. ⁵ Pánihna, ded pah ñi jumatdih bádí jéihíhna, Timoteodih wā wahap jĩ. “Nemépwā í maáh queétdih ã yee naáwáchah, ¿queétdih caandíh yehna í níjíná níit? Yehna í níjicáh, nihát conboó jwí bohéat bádí jwí tewatji búudní ã jumbi-pna caá”, wā níj jenah joyóp jĩ.

⁶ Búu Timoteo, ñi pebhboó juibíniji, ã jwúub juyúp jĩ. Jwúub joinít, “Nihat Tesalónica tátchidih moón meemdíh bádí í túyat túutap be. Queét Dios naáwátdih túi joiná beé í chājap be. Túi joinít, Diosdih bádí oinit, í míc túi oina beé. Yeebdíh náhnit, bádí wēinit, yeebdíh í bidna beé. Yeéb queétdih bidnit, bádí enedih ñi bejíhat pah muntih, queétdih yeebdíh í bidna caá”, weemdíh ã níj naáwáp jĩ.*

⁷ Páant ã níj naáwáchah, yeebdíh jwí náhni dahwaat ã yayáh bejep jĩ. Yeéb Dios naáwátdih jepahnit, ñi túi jumat doonádih joinít, bita jwiútdih yeejép í chājachah yuhna, bádí jwí wēina caá. ⁸ Yeéb jwí Maáh Jesúsdih ñi túi péenachah, jwíh caolih bádí ã wēina caá. ⁹ Pánihna, “Paá, ma teo wáacatjĩh queét Jesúsdih í túi péeatdih jéihna, bádí wā wēina caá. Páant weemdíh ma weñaat ã túina caá”, Diosdih wā níjíná caá. ¹⁰ Pánih wēinit, yeó jáap, cheibut Diosdih bádí jwí úubhna caá, yeebdíh enat túutna, jwiútdih ã wahat pínah níjíná. Yeéb Jesúhwā ded pah ñi túi chájat pínahdih beh joyát yeebdíh páantjeh ã judhdhuchah, ñi pebhna jwúub bohénadih jwí bejíhna caá.

* 2:15 Hch 9.23,29; 13.45,50; 14.2,5,19; 17.5,13; 18.12

* 3:1-2 Hch 17.15

* 3:6 Hch 18.5

¹¹ Yeebdíh jwúb enedih jwí be-jat pínah niijná, Satanás ã jáhat panihndih í yohat pínahdih jwí íp Diosdih, jwí Maáh Jesucristodihbat búdí jwí úbhna caá. ¹² Pánih úbhna, jwí Maáh yeebdíh ã teo wáacat pínahdih jwí úbhna caá, chah míc oinit, nihatdihbat ñi oyat pínah niijná. Pánihna, yeebdíh búdí jwí oyat pah muntih, yeebbát biíc yoobó ñi oyat pínahdih wã náah yacna caá. ¹³ “Paá, queétdih ma táí teo wáacá, ma weñat pínahdihjeh í chãjat pínah niijná”, jwí niúj úbhna caá. Páant ã teo wáacachah, jwí Maáh Jesucristo nihát ãihwãjeéh jwúb dei jáóhñit, Jesús jwí íp Diosdih nin pah ã niúj naóhbična caá: “Queét táinit í jumachah, queétdih dedé peéh chãjat pínah ã wihcan caá”, ã niijbípna caá.

4

Dios ã weñat pínahdih ded pah í chãjat

¹ Bũũ biíh bohéatdih yeebdíh jwí naáwát túut caá. Ñijeéh jwí jum láa, Dios ã weñat pínahdih ded pah ñi chãjat pínahdih jwí bohénap jĩ. Páant jwí bohéatjidih ñit quíib bũdcáp taga. Páant ñi chãjat chah ñi táí jepahatdih yeebdíh búdí jwí náah yacna caá.

² Jwí Maáh Jesucristo ded pah ã wutatjidihjeh yeebdíh jwí naóh yapaatdih ñi táí jéihna caá. ³ Nin pah ñi jumát pínahdih Dios ã náah yacna caá: Diosdih jepahcannit í jumát pah yeebbát ñi jumca bojóó. Ñi áa nihcannitjĩh yeejép ñi chãjca bojóó. ⁴ Dios ã enechah, cáacwäbut í enechah, ñi táí áa jumúú. Pánih áa jumñit, mijeéh ñi táí jumúú. ⁵ Diosdih jéihcannit í áa nihcannitjĩh íp metna caá. Obohjeéhtih, yeéb Diosdih jéihnitboó páant ñi chãjca bojóó. Ñi weha mána yaádhjeéh táinijeh ñi jumúú. ⁶ Mijeéh bóojeéh jumñihdih ñi dáuc wái metca bojóó. Dios nihát ñi chãjatdih jéihñit, páant

ñi chãjat jib búdí ã peéh chãjbična caá. Jon ñi pebh juibíntji caandih búdí jwí bohénap jĩ. ⁷ Dios jwiítidih í náah chãjatdih wutcan, táinijeh jwí jumát pínahdih át wutap wut jĩ. ⁸ Butéh wã naáwátidih weemjéh wã wutat nihcan beé. Dios yeebdíh páant ã wutatdih wã naóh yapanap be. Pánihna, ded caandih yehna ni-ijná, weemdih nihcan, Diosboodih ã yap yohna caá. Caán caá Túini Espiritudih yeebdíh wãhni.

⁹⁻¹⁰ Bũũ míc oyatdih yeebdíh bainí wã naáwát túut caá. “Ñi míc oyoó”, Dios ã niúj wutatdih joinítji caandih táí jepahna caá ñi chãjap. Pánih jepahna, nihát ñiíh baác Macedoniadih moón Jesúíhwãdih yeéb ñi táí oina caá. Pánih míc oinit, chah míc teo wáacnit ñi jumúú. ¹¹⁻¹² Pánih míc oina, biícidih táinijeh ñi jumúú. Míc jũhcanjeh, bitadih yeejép táoh naóhcan, bita í tewatdih tubit ñi en naóhca bojóó. Yabhcanjeh, ñi táí teweeé. Pánih teonit, bitaíh bíí déedih, ñi jéemátidihbat tubit ñi úbh tac bũgáca bojóó. Pánih wutatdih jáantjeh yeebdíh jwí naáwáp jĩ. Caandih ñi jepahachah, Diosdih jéihcannitboó yeebdíh ennit, “Queét táí chãjnit caá”, í niijbípna caá.

Jesucristo ã jwúb dei jũwúchah, ded pah ã yapat pínah

¹³⁻¹⁴ Bũũ, jwí déewã panihñitá, Jesúíhwã í wunachah, ded pah í yapat pínahdih yeebdíh jwí naáwát túut caá, tubit ñi jĩgahcat pínah niijná. Jesucristo ã wunat túttimah, Dios caandih át jwúb boonanap tajĩ. Caan páh muntih jwiít ãihwã jwí wunat túttimah, jwiítidihbat ã jwúb boonachah, Jesús ã jumapboó ájeéh jwí táí jumbična caá. Páant jwí yapat pínahdih ñi táí náhninaá. Pánih náhnit, Jesúíhwã, ñi oinit í wunat túttimah, ñi bidna yuhna, tubit ñi jĩgahca bojóó. Bitá Jesúsdih jepahcannit, Jesúsjeéh í wihcan niít. Pánihna, í oinit í

wənat tǎttimah, i jwúub míc encat pínahdih jéihna, búdí jǐgahnit, i moh yéejna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdi jepahcannit i jǐgahat pah yeéb ñi jǐgahca bojóo.

¹⁵ Nin pah Jesússeh ã naáwátjidih yeebdíh jwí naóh yapana caá: **“Queét wíihwá wənnitji i boo pud júúwát pínah jǎtih, wəncannit i waóh páuh laab béj páican niít”**, Jesús át niijíp wət jǐ. ¹⁶⁻¹⁷ Nin pah ã yapbipna caá: **“Ñi páuh laab júúwá”**, Jesús ã niij ejatdih, ángelwá i maáh búdí ã ejatdihbut jwí joibípna caá. Dios ã wáhni póojat nahjǐh ángelwá i maáh ã póojochah, jwí joibípna caá. Páant ã yáanachahjeh, jwí Maáh Jesucristo ã jwúub dei júóhbiipna caá. Páant ã dei júúwáchah, áihwá wənnitji, Jesús ã boo pud júúwátji pah mantih, i boo pud júóhbiipna caá. Queét i boo pud júúwáchah, jwiit áihwá wəncannit, ijeéh wáac juibínit, wépép páuh laab béjnit, mah tólihna nihat biícidih jwí Maáh Jesúsdi jwí jwááhbiipna caá. Pánihna, jwiit nihat biícidih Jesúsjeéh páantjeh jwí jumbipna caá.* ¹⁸ Pánihat pínahdih jéihnit, yeéb bitadihbut jwúub naóh yapanaá, Jesúsíhwá wənnitdih tabit i jǐgahcat pínah niijná.

5

¹⁻² Вѣу, wá déewá panihnitá, Jesúsíhwá wənnit ded pah i yapat pínahdih ñi jéihna caá, bəca. Obohjeéhtih, débólih Jesucristo ã jwúub dei júóhni yeó jáap pínahdih jwiit cǎacwá jwí jéihcan caá. “Náhnica, nəmmní ã juyát pah jwí Maáh Jesucristo ã jwúub dei júóhbiipna caá”, yeebjéh ñi niij jéihna caá. Páant ñi jéihyechah, wá jwúub naóhcan niít.* ³ Diosdi jepahcannit nin pah i niijbípna caá: “Bəu túini láa caá. Cǎacwá i míc maocah, úmcanjeh,

jwí túi jumna caá. Yeejép yapat jwiitdih ã wihcan niít”, i táoh niijbípna caá. Páant i niijíchahjeh, caandíh i jepahcatji júb, Jesús peéh chǎjadih ã jwúub dei júóhbiipna caá. Yaádh i weép jáaat dée pah ã jumbipna caá. Wudu jumnih mi weép jáanachah, caán tabatdih mi jéih jweicán caá. Pánihat pah Jesucristo ã jwúub dei júúwáchah, caandíh jepahcannitji i yéejat júb i jéih jweicán niít.* ⁴⁻⁵ Obohjeéhtih, wá déewá panihnitá, yeébboó dəpánap panihpboó jumcan, baabáp panihpboó ñi jumna caá. Jesúsdi jepahcannit, bita i encat pínah niijná, dəpánapboó yeejép ipí chǎjna caá. Obohjeéhtih, yeébboó páant ñi chǎjcan caá. Pánihna, náhnica nəmmní ã waád juyát pah, Jesús ã jwúub dei júúwáchah, ñi wáhi bejcan niít. Yeebdíh peéh chǎjadih júóhna ã chǎjcan niít. ⁶ Jwiit Jesúsíhwá jumna, caandíh jéihcannit i chǎjat pah jwiitdih chǎjcat caá náahap. Fonit panihnit jumna, ded pah nin baácboó ã yapatdih queét i jéihcan caá. Obohjeéhtih, jáanit panihnit, “¿Dios ã weñat pínahdih chǎjat túnt niijná, ded pah wá chǎjbi?” niij jenah joyát caá jwiitdih náahap. “Waícanjeh Jesucristo ã jwúub dei júóhbiipna caá”, niij náhninit, túi chǎjat caá náahap. ⁷ Jesúsdi jepahcannit, dəpúát panihpboó jumna, fonit panihnit caandíh i joicán caá. “Jesús ã jwúub dei júóhcan niít”, niij jenah joinit, i weñat pínahdihjeh chǎjnit, ipí babh máihna caá. ⁸ Obohjeéhtih, jwiit baabáp panihpboó jumnitdih Dios naáwátidih túi jenah joyát caá náahap. Á weñat pínahdih jenah joinit, yeejép chǎjcat caá náahap. Soldado míc mawadih bejna, itah wao chá páha páahnit, áih bácahdih jáhat pínah niijná, itah chóodihbut áih tacamant apí dmoná

* **4:16-17** Mt 24.30-31; Mr 13.26-27; 1Co 15.51-52
Is 13.8

* **5:1-2** Mt 24.43; Lc 12.39; 2P 3.10 * **5:3**

caá. Pánihna, soldado ã míc jâhat pah, jwiít Jesúhwâdihbut míc jâhat caá náahap. Obohjeéhtih, jwíih bácahdihjeh pohba jâhatdih niijná wã chãjcan caá. Jwíih caolihdih jâhatdih niijná caá wã chãjap. Nin caá jwíih caolihdih jwí jâhat pínah: Jesucristodih túi jenah joinít, Diosdih cáacwâdihbut túi oyat caá caolihdih jâhat ã jumap. “Jesús wã yéejatdih yohnit, weemdih ájeéh ã ub bejbipna caá”, níj jenah joyátbut caolih jâhat ã jumna caá. Pánih jâhnit panihnit jumna, Satanás jwiítidih ã yéejat túatuchah, caandih jwí jéih yap yohna caá.*⁹⁻¹⁰ Jesucristodih jepahcannit biícidih Dios jwiítboodih át peéh chãjhcac wut jĩ. Obohjeéhtih, áihwã jwí jumat pínah niijná, jwí yéejat jíib, jwí Maáh Jesucristo jwiítidih át wun wûhup wut jĩ. Pánihna, jwiít áihwã jumnit, nin baácboó páantjeh jumna, wunna yuhna, nihat biícidih ájeéh jwí túi jumnipna caá.¹¹ Caandih náhninit, Jesúsdihi ñi túi jenah joyát pínah, ñi jepahat pínahdihbut páantjeh ñi míc teo wáacá.

Pablo queétdih biih ã wutat

¹²⁻¹³ Bwun yeebdih bainí wã jwúub naáwát túat caá, páant mantih. Ñijeéh jumnit Dios naáwátidih yeebdih í bohénachah, ñi túi joyoó. Yeebdih bohéat pínah niijná, Diosboó queétdih ã wutuchah, yeebdih bohénit, búdí í teona caá. Pánihna, queétdih oinit, ñi túi jepahaá. Yeebbát míc oinit, biícidih ñi túi jumú.

¹⁴ Yabhnitdih ñi tewat túatú. Umnitdih, jgahnitdihbut ñi weñanaá. Wëpcannitdih ñi túi teo wáacá. Bitadih yójahcan, ljeéh ñi túi jumú.

¹⁵ Yeebdih yeejép chãjnitdih ñi yéej chãj jwúubaca bojoó. Nihatdih túi chãjnit, biícidih ñi túi jumú.

¹⁶ Ded pah yeejép yapna yuhna, Diosdih túi jenah joinít, páantjeh ñi weñeé.*¹⁷ Caandih ñi úubh cádahca bojoó.¹⁸ Yeó jáap jummat pah “Túina caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumú. Túi yapna, yeejép yapna yuhna, biíc yoobó “Túina caá, Paá”, niijnít ñi jumú. Pánihatdih Dios yeéb Jesúhwâdih ã náah yacna caá.*

¹⁹ Túini Espíritudih túi jepahnit, ded pah ã teo wáacatdih ñi jáhca bojoó.²⁰ Detdih Túini Espiritu ã naáwáchah, queét í naóh yapáihichah, yeéboó joíhcanit pah ñi jumca bojoó.²¹ Pánihna, nihat naáwátidih túi jenah joinít, ded túini, ded túicanni ã jummatdih ñi jéihyeé. Pánih jéihna, túinidih jepahnit, ñi náhninaá.²² Obohjeéhtih, táicanniboodih, ñi joyáh bojoó.

²³ Jwiít yeebdih Dios ã túyatdih búdí jwí náah yacna caá. Pánihna, yeebdih úubhna, “Paá, queét míhwâdih búdí ma teo wáacá, yéej chãjatdih í yap yohat pínah niijná. Meemdih í túi jenah joyát pínahdihbut teo wáacnit, queétdih ma túi wapaá”, búdí jwí níj úubhna caá. Páant ã teo wáacachah, jwí Maáh Jesucristo ã jwúub dei jüóhni yeó jáapdih yeéb áihwã túinit ñi jumnipna caá.²⁴ Diosjeh yeebdih ñionit, ã niijátji pah yeebdih ã túat nuúm péabipna caá.

Pablo ã péé túyat túat

²⁵ Wã déewã panihnitá, jwiítidihbut búdí ñi úub.

²⁶ Dios ã oyatjih nihat Jesúhwã ñi túi míc úub.

²⁷ Jwí Maáh Jesús ã enechah, nin pah yeebdih wã naóhna caá: Nin náodih ñi pebhna í ub juibínachah, nihat caánboó jumnit Jesúhwâdih ñi túi en naáwá.

²⁸ Jwí Maáh Jesucristo yeebdih oinit, ã túi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

* 5:8 Is 59.17; Ro 13.12; Ef 6.13-17 * 5:16 Fil 4.4 * 5:18 Fil 4.6; Col 4.2-7

2 TESALONICENSES

Queétdih ã túyat túut

¹ Weém Pablo, Silvano, Timoteojih túyat túutnit, yeéb Tesalónica tútchidih moón jwĩ íip Dioíhwā, jwĩ Maáh Jesucristoíhwābut ñi jumachah, nin nūodih biíhdih daacát túutnit, yeebdíh wā jwúub wahna caá.* ² Jwĩ íip Dios, jwĩ Maáh Jesucristo yeebdih oinit, i teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Queétdih “Túina caá, Paá”, ã ni-iját

³ Wā déewā panihnitá, yeebdíh úubhñit, “Jesúsdi chah i túi jenah joyátdih, chah i míc oyatdihbut ã túina caá, Paá”, yeó jáap jumat pah jwĩ niiját dée caá. ⁴ Jesúsdi ñi péeat jíib, bita yeebdíh yeejép i chājachah yuhna, caandíh ñi cádahcan caá. Páant ñi cádahcatdih jéihna, bita Dioíhwādihtbut jwĩ túi wēi naóhna caá.

Cristo ã jwúub dei jūúwúchah, Dios yeejépwādi ã peéh chājat

⁵ Yeejép yapna yuhna, Jesúsdi ñi cádahcah enna, Dios ã maáh jumapna yeebdíh ã bejat túutbipna caá. Páant ã chājachah, ã jenah joyát yoobópdih ã jumatdih nihat cáacwā i jéihbipna caá. ⁶ Pánihna, Dios yoobópdih jenah joini jumna, yeebdíh yeejép chājnitboodíh ã peéh chājipna caá. ⁷ Jwĩ Maáh Jesús jeámant jwúub dei jūóhna, búdí tau iigát cātíh, áih wēpnit ángelwā biícđih, yeéb yeejép yapnitjidih ã túi jumat túutbipna caá. Jwítdihbut biíc yoobó ã chājipna caá. ⁸ Pánih jūóhna, Diosdi, jwĩ Maáh Jesúsdi túini doonádihtbut jepahcannitdih ã peéh chājipna caá. ⁹ Dios queétdih ã peéh chājachah, páantjeh iiguípboó yeejép i yapbipna caá. Jwĩ Maáh Jesús pebh jéih jumcan, búdí ã

wēpatdihbut i jéihcan niít. ¹⁰ Jesús ã jwúub dei jūóhni yeó jáapdi áihwā caandíh wēpnit, “Jesús túini, chah wēpni caá”, i niijbipna caá. Yeéb áih doonádihtbut jwĩ naáwáchah joinitbut queét biícđih caandíh búdí ñi wēibipna caá.

Queétdih ã úubát

¹¹ Yeebdíh Diosdi jwípí úubhna caá, ã náahat pahjeh ñi chājat pínah niijná. Nihat áihwādihtbut páant chājat caá náahap. Pánihna, yeó jáap jumat pah yeebdíh búdí jwĩ úubhna caá, Diosdi túi jenah joinit, ã teo wáacatjéh ded pah ñi chājihatdih ñi buujáat pínah niijná. ¹² Páant ñi túi chājachah, jwĩ Maáh Jesucristoíhwā ñi jumatdih jéihñit, bita caandíh, yeebdíhbut i túi wēi naóhbipna caá. Páant ñi jumat pínah niijná, jwĩ íip Dios, jwĩ Maáh Jesucristobut yeebdíh oinit, i teo wáacbipna caá.

2

Jesucristo ded pah ã jwúub dei jūúwát

¹ Buu jwuh jwĩ Maáh Jesucristo nin baácboó ã jwúub dei jūúwúchah, míc wáac juibínit, caandíh jwĩ jwááat pínahdih wā naóhbipna caá.* ² Bita yeebdíh yeena, “Jwĩ Maáh átát jwúub dei jūóh tagaá”, i niijíchah yuhna, ñi úumca bojoó. Biquína “Dios weemdíh páant ã niijíp jĩ”, niij, bita “Pablo páant át daác wahap jĩ”, it niij yee tagaá. ³ Pánihna, bita páant yeebdíh i yeenachah, ñi joyáh bojoó. Caán ã jwúub dei jūúwát pínah jātíh, Diosdi dawá i yap yohbipna caá. Páant i yap yohochah, chah yeejép wutni ã jíghbipna caá. Caandíh Dios peéh chājna, iiguípna ã wahbipna caá. ⁴ “Caán nihat maáh caá”, cáacwādihtbut niij jenah joyát túutnit, Diosdi ã weñat túutcan niít. “Weém caá Dios”, niij yeenit, Dioíh muúboó

* 1:1 Hch 17.1; 1Ts 1.1 * 2:1 1Ts 4.15-17 * 2:4 Dn 11.36; Ez 28.2

ã waadbípna caá, nihat caandíh ennit, ì wēi naáwát pínah niijná.*

5 ¿Ñijeéh jumna, páant yapat pínahdih wā naáwátjidih ñi náhnican niít? 6 Buu caán yeejép wutni pínahdih jáhni páantjeh jwí cātíh ã jum jwuhna caá. Oboheéhtih, Dios ã ñioni yeó jáapdih yeejép wutni ã jíoghbiipna caá. 7 Buu caandíh ñi jéih encah yuhna, nemépwā ì maáhboó Dios ã wutatdih cáacwādh ã yap yohat tūtutna caá. Oboheéhtih, páant ã chājachah yuhna, yeejép wutnidih jáhni ã bejat pínah jātíh caán tūbit yeejép ã jéih wut jwuhcan caá. 8 ã Bejat túttimah bácah, tūbit yeejép wutni ã jíoghbiipna caá. Páant ã jíoghah túttimah, jwí Maáh Jesucristo ã yeh iigátjīh nin baácboó jwūub dei jūóhna, ã naáwátjīh póoj yohat pah, caandíh ã buudábipna caá.*

9 Caán yeejép wutniiboó nemép ã wēpatjīh, cáacwā ì jéih chājca naáhdih dawá láa ã chāj jáutbiipna caá, queét caandíh ì wēi enat pínah niijná.* 10 Búdí yeejép ã chājachah yuhna, iiguípna bejnit pínahboó “Caán táí chājni caá”, niijnít, caandíh ì jepahbiipna caá. Queét Jesúih doonádih, yoobópdih ã jumachah yuhna, ìt joíhcap tagaá. Páant ì joíhcap jíib, queét iiguípna bejnitdih Dios ã ubcan niít. 11 Túini doonádih ì náahcat jíib, Dios queétdih máihnit pah ã chājbiipna caá, yee naáwátidih ì táí joyát pínah niijná. 12 “Caán naáwát yoobópdih nihcan caá”, niijnít, yeejép ì wēi chājatji jíib, Dios queétdih ã peéh chājbiipna caá.

Dios áihwādh ã ñíwat

13 Yeéb jwí déewā panihnitá, jwí Maáh Jesús ã oinit ñi jumna caá. Nin baácdh ã chājat pínah jātíh yeéb iiguípna bejnit déejidih Dios át ñíwip wut jí, áihwā ñi jumat pínah niijná. Túini doonádih “Yoobópdih tígáá”, yeéb ñi niij jenah joyóchah,

Túini Espíritu yeebdíh át teo wáacap tagaá, túinit ñi jumat pínah niijná. Pánihna, ã ñionit ñi jumachah, Diosdih wēinit “Túina caá, Paá”, jwí niiját dée caá. 14 Túini doonádih jwí naáwáchah, Dios yeebdíh át ñíwip taga, jwí Maáh Jesucristo jeáboó maáh ã jumachah, yeebbút caán bíicdh maáta ñi jumat pínah niijná.

15 Pánihna, Jesucristodih táí péenit ñi jumáá. Pánih péena, jwí naóh bohéatjidih jwí daác wahnidihbut táí náhninit, ñi yap yohca bojoó.* 16-17 Jwí Maáh Jesucristodih, jwí íp Diosdihbut yeebdíh búdí jwí úubhna caá, ì náah yacat pah ñi chājat pínah niijná. Jwítdih oina, iiguípna bejnit déejidih Dios ã táí ubatdih náhninit, yeó jáap jumat pah búdí jwí wēina caá. Jesucristo, jwí íp bíicdh yeebdíh ì teo wáaca naáh, wēp ñuhnit panihnit jumna, táí chājnit, táí múic wéhenit páantjeh ñi jumat pínah niijná.

3

“Jwítdihbut ñi úubú”, ã niiját

1 Buu jwí déewā panihnitá, jwítdihbut ñi úubú, jwí Maáh Jesúih doonádih dawá cáacwādh jwí táí bohéat pínah niijná. Yeéb caán doonádih ñi wēi jepahat pahjeh muntih bitadih jwí bohénachah, ì táí wēi jepahat pínahdihbut ñi úubú. Pánih jepahnit, bitadihbut ì naáwáchah, caán dooná waícanjeh ã bej peét bejbipna caá. 2 Jesúih doonádih dawá jepahcan, yéej chājnit jumna, jwítdih ì yeejép chājíhichah, Dios jwítdih ã wapát pínahdihbut ñi úubú. 3 Jwí Maáh Jesús ã niijátji pahjeh chājni ã jumna caá. Pánih jumna, nemépwā ì maáh yeebdíh ì yéej chājat tūtutachah yuhna, yeebdíh ã teo wáacbiipna caá, Jesúsdh táí jenah joinít, nemépwāboodíh ñi

* 2:8 Is 11.4 * 2:9 Mt 24.24 * 2:15 1Co 11.2

jepahcat pínah niijná. ⁴ Páant Dios yeebdíh ã teo wáacatjĩh, ded pah jwĩ wutuchah, ñi jepahatdih jwĩ túi jéihna caá. Páant ñi chãj cádahcatdihbut jwĩ jéihna caá. ⁵ Dios búdí ã oyatdih yeebdíh ã túi jéihyana naáh, caandíh oinit, bitadihbut ñi oyat pínah niijná. Jwĩ Maáh Jesús yeejép yapna yuhna, Diosdih ãt cádahcap wut jĩ. Páant ã jumat pah muntih, yeebbát yeejép yapna yuhna, ñi cádahcat pínahdih wã uúbhna caá.

Ã tewat túutat

⁶ Jwĩ Maáh Jesucristo ã wẽpatjĩh, nin pah yeebdíh wã wutna caá: Det Jesúihwã jwĩ bohéatjidih jepahcan, tewíhcannitdih ñi pej jumca bojoó. ⁷ Ñijeéh jumnit, búdí jwĩ tewechah, ñi enep jĩ. Pánihna, jwĩ tewatji pahjeh muntih yeebdíhbut tewat ã náahatdih ñi jéihna caá. ⁸ Ñíih jeémátidih jíib wihcanni jwĩpĩ jeémpcap jĩ. Obohjeéhtih, yeebdíh uúbh tac buugácat túut niijná, yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut búdí jwĩ tewep jĩ.* ⁹ Jwĩ bohéatji jíib yeebdíh jwĩta jíib waadá tagaá. Obohjeéhtih, jíib náahcanjeh, búdí jwĩ tewep jĩ, yeébbóo jwiútdih ñi en yacat pínah niijná. ¹⁰ Ñijeéh jumnit, nin pah yeebdíh jwĩ níj bohénap jĩ: “Teocannit ñi jeémpca bojo naáh”, jwĩ niijp jĩ. ¹¹ Obohjeéhtih, yeéb biquína ñit tewíhcap wut be. Pánih tewíhcan, bitadih ñit tac buugánap wut be. ¹² Pánih tewíhcannitdih jwĩ Maáh Jesucristo ã wẽpatjĩh nin pah jwĩ níj wutna caá: “Bitadih tac buugácanjeh, ñi teweeé, ñíih jeémát pínah jíib”, jwĩ niijná caá.

¹³ Obohjeéhtih, yeéb jwĩ déewã panihnitá, túi chãjna, ñi chucá bojoó.* ¹⁴ Biquína caanjĩh moón jwĩ tewat túutatdih ñi yap yohochah enna, queétdih ñi pej jumca bojoó, tíicnit, ñi túut nuumát pínah niijná. ¹⁵ Obohjeéhtih, Jesúsdihih cádahnitdih

ñi en jũihñat pah, queétdih ñi en jũihca bojoó. Queét ñi déewã, Jesúihwã ñi jumachah, ñi yap yohatdih queétdih táinijeh ñi naáwã, ñi túi tewat pínah niijná.

Ã pée túyat túutat

¹⁶ Jwĩ Maáh Jesús jwiútdih túi jumat túutni, yeó jáap jumat pah yeebdíh ã túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Jwĩ Maáh ñijeéh ã túi jumca naáh.

¹⁷ Weém Pablo, nin péeni naáwátbitdih wíih téihyajiñjeh wã daácna caá. Nihat wã daác wahnidih wíih téihyajiñjeh wãpĩ daác péana caá. Páant péeni naáwátbitdih múic wã daacátidih enna, wã naáwát yoobát ã jumatdih ñi jéihbipna caá. ¹⁸ Jwĩ Maáh Jesucristo yeéb nihadidih oinit, búdí ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.
Pablo

1 TIMOTEO

Timoteodih ã túyat tútat

1 Weém, Pablo, meém Timoteodih* nin nuodih wã daác wahna caá. Jwĩ íp Dios jwiitdih tú ubni, Jesúsñh ãih túini doonádih ã naáwát túutni wã jumna caá. Jwiitdih Jesús ã pehbóó ã ub bejat pínahdih jéihna, jwĩ wēi pãina caá. 2 Timoteo, meemdih Jesúsñh doonádih weemjéh wã bohénachah joinít, Jesúsñh ma jwĩñh jepahachah, wã wũh panihni ma jumna caá. Dios jwĩ íp, jwĩ Maáh Jesucristobut oi jĩgah ennit, ã teo wáaca naáh, ma túi jummat pínah niijná.

Bitã ã yee bohéatdih Timoteodih ã yooáát tútat

3 Macedonia baácboó jwĩ bej láa Éfeso tátchiboó jwĩbínit, biquína Jesúsñh doonádih yee bohénitdih jwĩ joyóp jĩ. Páant ã bohéatdih joinít, meemdih caán tátchidih wã cádahap jĩ, ã yee naáwátidih ma cádahat tútat pínah niijná. 4 ã nuowã jon jãtñh moón ã jenah joyátjidih páantjeh ã bohénap jĩ. Ded pah ã naáwátji, ã wũtnadibut ã bohénap jĩ. Queét pánih bohéna, míc íjanit, Dios jwiitdih ã watat pah ã chãjcap jĩ. ã jéihyatjñh bohéna, Diosboodih ã túi jenah joicáp jĩ.

5 Páant ã jumachah enniji, meemdih chah wã wēp bohéat tútat jĩ, Jesúsñh wã bitadidih ã oyat pínah, Diosñh ã túi jenah joyát pínah, dedé yéejat wihcan, yéejat peéh chãjatdih ã úmcat pínahbut niijná. 6 Páant wã bohéatdih yohnit, oboh jumnbodih ã míc wéhena caá. 7 Moisés ã wutatjidih bohénit jumíhna yuhna, ded pah ã bohéatdih queétjeh ã beh joicán caá.

8 Páant Moisés ã wutatjidih yoobópdih jwĩ bohénachah, túini watat ã jumatdih jwĩ jéihna caá. 9-10 “Caán wutatdih jepahnitdih jwũub bohéat caá náahap”, jwĩ niij jenah joicán caá. Obohjeéhtih, nin panih chãjnitboodih bohéat caá náahap: Dios ã wutatdih yap yohnit, yeejép chãjnit, ã mánadih mao yohnit, bitadidihbut mao yohnit ã jumna caá. Yéej chãjnit, neoná mícjeh, yaádh mícjehbut yéej chãjnit ã jumna caá. Cáacwãdih ubnit, bitadidih teo wũhat pínah niijná, queétdih jīb chãj wũhñit ã jumna caá. Yee naóhñit, túini bohéatdih yap yohnitbut ã jumna caá. Pánih chãjnitdih caá Dios naáwátidih bohéat náahap, ã túut nuumát pínah niijná. 11 Caán bohéat caá Jesúsñh doonádih Dios weemdih ã bohéat tútat jĩ.

Dios Pablodih ã oi jĩgah enat

12 Weém yeejép wã chãjachah yuhna, “Pablo wã naáwátidih ã túi bohébična caá”, niij jenah joinít, jwĩ Maáh Jesús weemdih ã níwip jĩ. Páant ã níwichah jéihna, “Túina caá”, caandih wã niijná caá. Páant ã níoni jumna, ãih doonádih wã bohénachah, ã wēpatjñh weemdih ã teo wáacna caá. 13 Páant ã níwat pínah jãtñh, Jesúsñh jéih jwuhcan, caandih yeejép wã wéhénachah, ãih cáacwãdihbut yeejép wã chãjachah yuhna,* caánboó weemdih ã níwip jĩ. Yeejép chãj jwuhna, “Yeejép chãjna caá wã chãjap”, wã niij jenah joicáp jĩ. Páant wã jéih jwuhcah enna, peéh chãjcanjeh, weemdih ãt oi jĩgah enep jĩ. 14 Pánihna, jwĩ Maáh Jesucristo weemdih búdí oinit, ã túi chãjatdih jéihna, caandih wã jepahap jĩ. Pánih jepahni jumna, ã oyatjñh bitadidihbut búdí wã oina caá.

15 Yeejép wã jwĩ jumachah jéihñit, iiguípna jwĩ bejat déedih túi ubat túut niijná, Jesucristo nin baácboó

* 1:1 Hch 16.1-3 * 1:13 Hch 8.3; 9.4-5

āt dei jūwáp tajī. Páant jwī naáwát yoobópdih ā jumatdih nihát ī tái jéihye naáh. Weémboó bita chah yeejép wā jumap jī. ¹⁶ Obohjeéhtih, páant yeejép chājni wā jumuchah yahna, Jesucristo weemdih peéh chājcan, āt jīgah enep jī. Pánih jīgah enna, weemdih ā tái chājatdih jéihnit, bitabut caandih ī jepahbipna caá. Pánih jepahnit, Diosjeéh ā pehbhoó páantjeh ī jumabipna caá.

¹⁷ Dios páantjeh jumni nihát cāacwādh chah maáh caá. Caán jwījeéh ā jumuchah yahna, caandih jwī en jaicán caá. Caanjéh caá Dios. Biéh wihcan caá. Páant ā jumuchah jéihnit, jwiítidih yeó jáap jumat pah caandih wēi naáwát caá náahap. Páant tíi ā jumá nah.

¹⁸ Timoteo, wā wūáh panihni ma jumuchah, nindih meemdih wā wātna caá: Jwiít Jesúhwā waóhnitboó meemdih jwī teo jáha úbh láa, Táini Espiritu ā jéihyanachah, meemdih jwī naóh yapanap jī. Páant jwī naóh yapaatjidih tái náhnit, Jesúh doonádih wēp naóh bohéni ma jumá. Bitá meemdih joicánjeh yeejép ī chājachah yahna, caandih ma bohé cádahca bojó. ¹⁹ Jesúsdihtái jenah joí cádahcan, yeó jáap jumat pah caandih ma tái úbú. “Dedé yéej chājat jíib weemdih ā wihcan níit”, níj jenah joyát túut níijná, mapí jumat pah, táinijeh ma jumá. Biquína pánih jumcan, Jesúsdihtát cádahap tajī. ²⁰ Queét cádahnit poómpjeéh Himeneo, Alejandrojī ī jumna caá. Pánihna, jáantjeh nemépwā ī maáhdih wāát wūhup jī, ded pah ā náahat pah queétdih ā chājat pínah níijná. Queét yeejép ī bohéatjidih cádahnit, ī jwúub túut nūmát pínah níijná, caandih wā wūhup jī.

2

Jesúhwā míc wáacnit, ded pah ī

* 2:5-6 Mt 20.28; Mr 10.45; Gá 1.4; Tit 2.14 *

úbat

¹ Būū nin pah meemdihjeh wā jwíh naóhna caá, bitadihbūt ma bohéat pínah níijná: Yeéb Jesúhwā míc wáacnit, nihát cāacwādh níi úbú, queébtut Jesúsdihtái jepahat pínah níijná. Pánih úbhna, “Táina caá, Paá”, caandih níijátbut ā náahna caá. ² Nihat maátadihbūt úbát náahap, míc mawat wihcan, Dios ā náahat pah chājnit, íh cāacwā ī tái jumat pínah níijná. ³⁻⁴ Nihat cāacwā iiguipna bejnit déedih tái ubat túut níijná, ā wūáh táini doonádih joinít ī jepahatdih Dios ā náah yacna caá. Páant bitadihtái úbúchah, búdí ā wēina caá. ⁵⁻⁶ Biícjeh tigaá Dios. Obohjeéhtih, jwiítboó yéjnit jumna, caán biícidih jwī jéih jumcan caá. Páant jwī jumuchah, nihát cāacwā úd jeéh Jesucristojeh jwī yéej chājat jíib āt wūn wūhup jī, Diosjeéh jwī tái jumat pínah níijná. Jesús ā wūn wūhatjī doonádih Dios ā níio láa cāacwādh āt jéihya jwíhip jī. ⁷ Jesús páant ā jumatdih wā naáwát pínah, judíowā nihcannitdih táini doonádih wā bohéat pínahbut níijná, weemdih ā níiwip jī. Yoobópdih meemdih wā naóhna caá. Wā yeecan caá.*

Neoná, yaádh ded pah ī chājat

⁸ Queét Jesúhwā mūnā jumat yoobó míc wáacnit, biícidih úbhna, neoná yéejat cádahnit jumna, téihya aabánit, ī úbú naáh. Íjcan, míc jūihñat wihcanjeh úbh waáwát caá náahap. ⁹ Yaádhboó táinijeh yégueh ī dūwú naáh, bita ī en níinahcat pínah níijná. Tūbit mácah jíghni íh waó yoócnadh ī chājca bojó naáh. Bitá ī wēi naáwát pínahdih bidcanjeh, búdí jíib jumni iigní tōpna, yégueh chóonadihbūt ī dūocá bojó naáh.* ¹⁰ Queét yaádh ī tái chāja naáh. Pánih chājna, bitaboó queétdih jenah

2:7 2Ti 1.11 * 2:9 1P 3.3

joiná, ĩ túi jíghatdih jenah joicán, ded pah ĩ túi chājatboodih ĩ jenah joibipna caá. Páant tigaá Dioihwā yaáhdih náahap. ¹¹ Míc wáacna, laihcanjeh, wēnit, bohéatdih ĩ túi joyó naáh. ¹²⁻¹⁴ Míc wáacnit, yaádh neonádih bohécan, ĩ wutca bojo naáh. Laihcan, táinijeh joi chūdnit yaádh ĩ jumna naáh.* Adándih Dios jwíih chājnit, caán túttimah, Evadih át chājap wut jī, caandih teo wáacnih mi jumat pínah niijná.* Caánt Adándih wutnih pínah mit nihcap wut jī. Nemép ā yeenachah joiní Adán nihcah, Evaboó mit joyóp wut jī. Páant ā yeenachah joiná, Diosdih mit yap yoh jwíhip wut jī.* ¹⁵ Obohjeéhtih, yad wili Diosdih mi yap yoh jwíihichah yuhna, yaádh ĩ wehdih túi en daonít, Diosdih túi jenah joi cádahcan, ājeéh ĩ túi jumbipna caá. Diosdih cáacwādhbut oinit, ĩ túi chājachah, queétdih ā wēi enbipna caá.

3

Jesúhwā ĩ maáta ded pah ĩ chājat

¹ Bua, Jesúhwā ĩ maátadih ded pah ĩ níwat pínahdih wā naóhbipna caá. Ded queétdih waóhni jumíhni táini tewatdih ā bidna caá. Caán yoobópdih tigaá. ² Jesúhwādh waóhnit pínahdih níona, yeejép dooná ā wihcat pínah niijná, nin pah jumnitdih ĩ níwi naáh: Det biíc wilidihjeh bíbohndih, túi jenah joinít, táinijeh mūadh waád jūwát tútnit, túi naóh bohéndih níwat caá náahap. ³ Det máihcannitdih, míc maocannit, míc jāihcannit, dinero búdí bidcannit, cáacwādh táinijeh chājnitdih níwat caá náahap. ⁴ Pánih níonit, ĩ weha mána yaáhdih, ĩ wehdihbut yeejép niijcánjeh túi wutnit ĩ jumna naáh. ⁵ Queétdih túi wutcan, Jesúhwādhbut ĩta túi

wutcan tagaá. ⁶ Jesúsdih jáap jepahni Jesúhwādh waóhni ā jumca bojo naáh. Jáap jepahnidih ĩ waadánachah, “Weém chah jéihni caá”, āta níj jenah joi tágaá. Páant ā níj jenah joyóchah, Satanásdih ā peéh chājat pah muntih Dios caandihbut āta peéh chāj tagaá. Satanás páant ā níj jenah joyátji jíib, Dios át peéh chājap wut jī. ⁷ “Caán túi chājni caá”, Jesúsdih jepahcannitboó ĩ niijnídih maáh ĩ waadána naáh. Pánih túi chājni jumna, nemép ā náahat pah ā chājcah, caandih dedé yeejép dooná ā wihcan níit.*

Jesúhwādh teo wáacnit ded pah ĩ chājat

⁸ Jesúhwādh teo wáacnitjeéh waadát tútnitdih níona, nin pah jumnitdih ĩ níwi naáh: Túi jenah joinít, ĩ niiját pah chājnit, máihcannit, jéihcha dinerodih wābhcanndihbut níwat caá náahap. ⁹ Dedé peéh chājat wihcan, Dios naáwátidih túi jepahndihbut níwat caá náahap. ¹⁰ Queét waádihnit ded pah ĩ chājatdih ĩ jwíih túi ene naáh. Pánih enat túttimah, yeejép chājcannit jumna, Jesúhwādh teo wáacnitjeéh ĩ jumna naáh. ¹¹ ĩ weha mána yaádhbut nin pah ĩ jumna naáh: Táinijeh jumnit, obohjih dooná naóhcannit, túi jenah joinít, máihcannit, ded pah ĩ niiját pah chājnit yaádh ĩ jumna naáh. ¹² Jesúhwādh teo wáacnit pínahdih níona, nin pah jumnitdih ĩ níwi naáh: Det biíc wilidihjeh bíbohndih, ĩ weha mána yaádh, ĩ weh, queétdih teo wāhndihbut túi wutnitdih ĩ níwi naáh. ¹³ Páant ĩ níonitboó Jesúhwādh ĩ túi teo wáacachah, bita queétdih ĩ túi wēi naóhbipna caá. Pánihna, táini doonádih, Jesucristodih ĩ jepahatdihbut wāmcánjeh bitadih ĩ naóhbipna caá.

* 2:12-14 1Co 11.2-6; 14.34-35 * 2:12-14 Gn 2.7,21-22 * 2:12-14 Gn 3.1-6 * 3:7 Tit 1.6-9

Dios naáwát ded pah ā jummat

¹⁴⁻¹⁵ Butéhjeh ma pebhboó bejihna caá wā chājap yuh caá. Obohjeéhtih, “Butéhjeh weém wāta bej jwuhcan caá”, niijnít, nin náodih meemdih wā daác wahna caá, queét Jesúíhwā míic wáacnit, ded pah ī jummat pínahdih ma jéihyat pínah niijná. Jwiít Jesúíhwā Dios páantjeh jumniíhwā jwī jumna caá. Áihwā jumna, ā naáwát yoobópdih jumnidih jéihna, caandih jwīpī bohéna caá. ¹⁶ Jon jātih Jesucristoíh túini doonádih jwī jéih jwuhcap jī. Páant jwī jéihcannidih buu Dios jwiítidih ā jéihyanap be. Nin pah caá ā jéihyaat:

Jwiít pahjeh Jesucristo āt cāac jumap wut jī. Túini Espíritu caandih búdí teo wáacnit, yéejat wihcanni ā jumatdih āt jútup wut jī. Ángelwābut caandih it enep wut jī. Á bohéat túutnitboó nihat baácdih moondih áih túini doonádih jwī bohénap jī. Páant jwī bohénachah, caán doonádih joinít, dawá caandih ī jepahap jī. “Nihat baácdih moondih űi bohénaá”, ā niiját túttimah, jeáboó Dios caandih āt ub púuh laab béjep wut jī. Caán naáwátidih jwiít nihat Jesúíhwā jwī túi jéihna caá.

4*Ded pah yee bohéat ā jummat*

¹ Túini Espíritu nin pah jwiítidih ā jéihyana caá: Jesús ā jwúub dei jéúwát pínah jātih, biquína áih túini doonádih joinítjī caandih cádahnit, nemépwā ī yeeatdih ī joibípna caá. ² Pánih joinít, bitadih ī yee naáwáchah, queébut ī jepahbipna caá. Pánih yee naóhnit, yeejép chājna yuhna, “Weemdih yéejat wihcan caá”, ī niij jenah joibípna yuh caá. ³ Nin pah ī niij bohébipna caá: “űi áa jumca bojoó. Jwī jeémát túatcanni jeémátidih űi

jeémca bojoó”, ī niij wutbipna caá. Queét páant ī jeémát túatcah yuhna, Diosboó jwī jeémát pínahdih wāhna, nihatdih ā jeémát túatna caá. Jeémátidih bíbohna, caandih “Túina caá, Paá”, niiját caá náahap. ⁴ Nihat Dios ā chājni túini caá.* Pánihna, ā wāhni jeémátidih ubna, caandih “Túina caá, Paá”, niijná, yohcanjeh, túi wēi jeémát caá náahap. Bitá ī jeémát túatcah, queédidih űi joyáh bojoó. ⁵ “Nihat wā wāhni jeémát ā túina caá”, Dios ā niijátidih náhninit, “Nin jeémát ma wāhat túina caá, Paá”, niijnít, ā wāhni jeémátidih wēi jeémát caá náahap.

Jesúíhwāidih teo wáacnit ded pah ī jummat

⁶ Páant wā naáwátidih Jesúíhwāidih bohéna, meém, Timoteo, caandih túi teo wāhni ma jumbipna caá. Jesucristoíh doonádih túi joinítjī jumna, Dios naáwátidihbut túi jepahni ma jumna caá.

⁷ Diosdih jéihcannit ī jenah joyátjīhjah ī bohénachah joyáh bojnít, Dios ā weñat pínahboodíhjah chājat caá náahap. ⁸ Ded áih báhahdih ā wēpanachah, ā túina caá. Obohjeéhtih, áih báhahdihjah nihcan, áih caolíhdih ā wēpanachah, chah ā túina caá. Pánih caolíhdih wēpana, nin baáboó túi jum, ā wunat túttimah, jwúub boo pud jóhñit, Dios pebhboobát ā túi jumbipna caá. ⁹ Caán yoobópdih tigaá. Pánihna, nihat cāacwāidih caán naáwátidih jepahat caá náahap. ¹⁰ Yeejép yapna yuhna, búdí jwī teona caá, nihat Diosdih ī jepahat pínah niijná. Caán páantjeh jumni, nihat iiguípna bejnít déedih túi ubni jumna, caandih jepahnitdihjah ā túi ubbipna caá. Páant ā túi ubat pínahdih jéihnit, jwī wēi páina caá.

¹¹ Páant wā niijátidih bohéna, Jesúíhwāidih ma túi wutuá. ¹² Obohjeéhtih, jāap ma jumachah

* 4:4 Gn 1.31

ennit, biquína meemdíh ìta joyáh boj tagaá. Páant ì joyáh bojcat pínah niijná, nin pah queétdih ma chāj jútú: Bitadìh oina, táinijeh naóhñit, táì chājñit, Jesúsdìh ma táì jenah joì cádahca bojoó. Páant ma chājachah ennit, jáap ma jumuchah yuhna, meemdíh ì joyáh bojcan niit. Páant ma táì jumuchah, queét meemdíh ì en yachipna caá. ¹³ Pánìhna, ma pebhna wā jaibíat pínah jātìh, Dios naáwátìdìh en naóhñit, Jesúshwādìh ma táì beh joyánaá. ¹⁴ Jesúshwā ì maáta meemdíh teo jáha úbhñit, Túini Espíritu ā niijátìdìh ì naóh yapaatjìdìh ma táì náhninaá. Páant ì teo jáha úbúchah, Dios meemdíh āìh wēpat ā wāhatjìdìh náhninit, úmcanjeh ma táì wēp bohénaá.

¹⁵ Páant wā niijátìdìh ma táì náhninaá, yeó jáap jumat pah Dios naáwátìdìh chah ma táì bohéatdìh nihat ì enat pínah niijná. ¹⁶ Meemjéh ma táì eneé, ded pah ma chājatdìh, ded pah ma bohéatdìhbat. Yeó jáap jumat pah páant míic ma chājaá. Pánìh chājna, meemjéh, ma bohénitdìhbat iiguipna bejnit déejìdìh ma táì abbipna caá.

5

Bitá Jesúshwādìh ded pah teo wáacat

¹ Bui bainí meemdíh wā jwúub naáwíhna caá, ded pah Jesúshwādìh ma teo wáacat pínah niijná. Behnitboó ì yéej chājachah, jūìhcan táinijeh naáwát caá náahap. Ma ípdìh ma naáwát pah, behnitdìhbat táinijeh ma naáwá, ì túat nuumát pínah niijná. Ma údwādìh ma naáwát pah japatadìhbat táinijeh ma naáwá, queétbut ì túat nuumát pínah niijná. ² Ma índìh ma naáwát pah, behnit yaádhdihtat táinijeh ma naáwá. Ma déewā yaádhdihtat ma naáwát pah, jūìhcan, japata

yaádhdihtat táinijeh ma naáwá, ì túat nuumát pínah niijná.

³ Bui éemp wunnit yaádhdihtat ded pah ma teo wáacat pínahdìh wā naóhbiptna caá. Dedh déewā wihcannih éemp wunnidìh teo wáacat caá náahap. ⁴ Obohjeéhtìh, éemp wunnih mi weh jumna, mi jūimená jumna, queétoó caántdìh ì teo wáaca naáh. Pánìh teo wáacna, Dios ā wutat pah ì chājna caá. Queétdìh mi en dawátjì pah, queétoó ì jwúub en dawá naáh. Páant ì chājachah enna, Dios ā táì wēina caá. ⁵ Bíìh wili éemp wunnih, déewā wihcannih jumna, Dios ā teo wáacatdìh mi páina caá. Pánìh jumna, yeó jáap jumat pah Diosdìh mi úbhna caá. Páant mi jumatdìh ennit, caántdìh ñi teo wáaca. ⁶ Obohjeéhtìh, bíìh wili éemp wunnihboó mi weñat pínahdìhjah jenah joinit, Jesúsdìh jepahcan, iiguipna mi bejbipna caá. Páant mi jumuchah ennit, caántdìh ñi teo wáacca bojoó. ⁷ Nin butéh wā wutatdìh Jesúshwādìhbat ma jwúub naóh yapanaá, ì táì chājat pínah niijná. Páant ì chājachah ennit, “Ì táì chājcan caá”, bita queétdìh ì jéìh niijcán niit. ⁸ Ded ā déewādìh táì en daocánni, ā wehdìh ì índìhbat en daocánni “Weém Jesúh caá”, niijná yuhna, ā naáwátìdìh ā yap yohna caá. Pánìh jumna, Jesúsdìh jepahcannitdìh chah yeejép ā chājna caá.

⁹ Dedh éemp wunnih Jesúshwādìh teo wáacnitjeéh mi waadíhichah, sesenta jópchi chah bíbohniht, bíicdìhjah áa jumnihjìdìh ñi waadánaá. ¹⁰ “Caánt táinijeh chājnih caá”, ì niijnidìh, mi wehdìh táì behaniht, míìh muúboó bitadìh táì waád jūúwát túatnih, Jesúshwādìh teo wáacnih, yeejép yapnitdìhbat teo wáacnih, táinijeh chājnihdìh ñi waadánaá. Queét teo wáacnit pínah yaádhdihtat ñi péanìt, ììh wātnadìh ñi daacá.

11-12 Obohjeéhtih, éemp wənnit yaádh jáapwā yaádh buúg ī jumuchah, īh wətnadih ma daacca bojoó. “Miihwādh teo wáacnih pínahjeh wā jumbipna caá”, Cristodih niijnih yaádh jumna yuhna, túttimah newédih jwúub bidna, īta jwúub áa jum tagaá. Pánih chājnit, ī naawátji biíc yoobó ī péacah, queét yaádh dih peéh chājat āta jum tagaá.¹³ Pánih chājna, nin pahbut īta chāj tagaá. Teocannit yaádh, mūuná yoobó táoh yee naóh nit, bita ī tewatdih en naóh nit, yeejép wéhenitbut īta jum tagaá.¹⁴ Pánihna, queét yaádh jwúub áa jumnit, ī weh jumna naáh. Ī weha mána, ī wehdihbut ī túi en dawá naáh. Páant ī chājachah, jwiít Jesúhwādh enihcannit “Queét yaádh yeejép chājna caá”, ī jéih niijcán niít.¹⁵ Būu biquína éemp wənnit yaádh Jesucristodih cádah nit, Satanás ā náahatboodih ī chājna caá. Pánihna, bita yaádh páant ī chājcat pínah niijná, meemdih wā naóhna caá.

¹⁶ Det Jesúhwā ī dée wili éemp wənnih mi jumuchah, queétoó caántdih ī teo wáaca naáh. Páant ī teo wáacachah, bita éemp wənnit, déewā wihcannit yaádhboodih Jesúhwā ī jéih teo wáacna caá.

¹⁷ Būu Jesúhwā ī maátadih ded pah ī chājat pínahdih meemdih wā naóh b ipna caá. Ī maáta queétdih ī túi en dawát jīb, wēnit ī jīb chāja naáh. Biquína ī maáta, Dios naawát dih bohénitbut ī jumuchah, bita maátadih ī jīb chājat chah, queét bohénitboodih ī jīb chāja naáh.¹⁸ Dios naawát dih daacni nin pah ā niij daacátjidih náhnit caá náahap: “Momo jiwiwā trigodih ī caóh chūñuchah, queétdih ũi jac chéoca bojoó, ī túi jeémát pínah niijná”, āt niij daacáp tajī.* Páant ā daacátji pah muntih, biihboó “Teonidih ā tewatji jīb, jīb chājat

caá náahap”, āt niij daacáp tajī.* Páant ī niijátjidih náhnit, Jesúhwā ī maátadih wēnit, queétdih ī túi jīb chāja naáh.

¹⁹ Jesúhwā maátadih biícjeh yeejép dooná naóhndih joyáh bojat caá náahap. Obohjeéhtih, chénewā, biíc peihcannit biíc yoobó ī niijíchah, caandih ī naóh yacat yoobópdih ā jumna caá.*²⁰ Pánihna, ā yéej chājatdih ā cádahíchah ennit, ũi mūic wáacapboó caandih ũi jūihñuú. Páant ũi jūihñuchah joinít, bitabut biíc yoobó yeejép ī chājcan niít.

²¹ Dios, Jesucristo, ā ũionit ángelwābut ī enechah, nin pah meemdih wā wətna caá: Butéh wā naawát pah ma túi chājaá. Pánih chājni jumna, biíc dih chah teo wáacnit, biihdih nump ma teo wáacca bojoó. Nihat Jesúhwādh biíc yoobó ma chājaá.

²² Det Jesúhwā ī maáh waádihnitdih ma teo jāha uúbat pínah jātih, yójahcanjeh, ded pah ī chājatdih ma túi en ũūun jwūhuú. Páant túi en jwūhcanjeh ma ũiwichah, queét yeejép chājnit īta jum tagaá. Páant yeejép ī chājachah ennit, maátajeéh queétdih ma waadáca bojoó. Yeejép chājnitdih waadána nihna, “Queét túi chājnit caá”, niijní pah mata jum tagaá. Meémboó yéejat wihcanni ma jumhuú.

²³ Būu meemdih jwūh bainí wā naóh b ipna caá. Mahdihjeh ma babhna caá. Pánih babhna, wədah tubat, biih wunatbut meemdih dawá láa ā jumna caá. Pánihna, jiwá iguúh macdihbut bainíbit babhbat caá meemdi h náahap, miih bácah ā túi jumat pínah niijná.

²⁴ Maátadih ũi bidatdih jwúub jenah joinít, nin pah wā niij naóhna caá: Biquí láana det ī yéej chājachah, nihat jwí jéihna caá. Dios queétdih ā peéh chājat pínahdihbut jwí jéihna

* 5:18 Dt 25.4 * 5:18 Mt 10.10; Lc 10.7 * 5:19 Dt 17.6; 19.5

caá. Pánihnit maáta ï jumíhichah yuhna, queétdih ñi waadáca bojoó. Obohjeéhtih, bitaboó ï yéej chājatdih jwī jéih jwuhcan caá. Pánih jéih jwuhcan yuhna, túi en ñuunnít, yeejép ï chājachah, jwī jéihbipna caá. ²⁵ Caan páh muntih biquína ï túi chājachah, nihat jwī jéihna caá. Bitaboó ï túi chājatdih jéih jwuhcan yuhna, túttimah jwī jéihbipna caá. Túiniboodíh ded pah jwī jéih bihcan caá.

6

¹ Buu teo wāhñit jwah ded pah ï chājat pínahdih wā naóhbiipna caá. Queét Jesúíhwā jumna, ï maátadih ï túi teo wūhna naáh. Páant ï chājachah ennit, Jesúsdi h jephahñit ï jumuchah jéihna, bitaboó Diosdih, jwī bohéatdihbut ded pah ï jéih yeejép naóhcan niít. ² ï maáta Jesúíhwā ï jumuchah, queét teo wāhñitbut Jesúíhwā jumna, ï maátadih ïta túi wēi jepahcan tagaá. Obohjeéhtih, páant ï chājachah, ã túican caá. Queétdih ï túi teo wūhna naáh. Pánih teo wāhna, ï déewā panihñitdih teo wáacna caá ï chājap. ï maátadih oina, Jesúsdi h jéihcannitdih ï teo wāhat chah, ï túi wēi jepaha naáh. Páant wā wutatdih queétdih ma jwūub naóh yapanaá.

Ded pah Diosjeéh túi jumat

³ Buu jwī bohéatdih mácah naóhñitdih ded pah ñi chājat pínahdih wā naóhbiipna caá. Det mácah bohéna, jwī Maáh Jesucristoíh túini doonádi h náahcan, Dios naáwátidihbut ï túi bohécan caá. ⁴ “Weém jéih beedáni caá”, niijná yuhna, ï túi jéihcan caá. ïjñit pah múic wéhena, múic jūihñat túatñit, ï múic eníhcan caá. Bitadi h yeejép dooná ï niijátji jīb, queétdih ï wēi encan caá. ⁵ Yeejép jenah joiná, bitajeéh jéih jumcan, múic jūihñitjeh ï jumna caá. “Dios naáwátidih bohéna, búdi dinerodíh

jwī bíbohbiipna caá”, ï niij jenah joiná yuh caá. ⁶ Obohjeéhtih, bainí bíbohátjīh wēina, Diosdih jepahna, túi jumat caá náahap. ⁷ Jwī jwīih cáac jumna, dedé bíi déedih jwīt ub jūóhcap jī. Būudná, bíi déedih jwī jéih ub bejcan niít. Pánihna, jwī bíbohát pah bóojeh weñat caá náahap.* ⁸ Jwī jeémátidih, jwīih yéguehdihbut jwūub chah náahcanjeh, weñat caá náahap. ⁹ Dawá bíi déedih bidna, nemépboó ã yéej chājat túatuchah, nihat yeejépdih chājñit caá ïta jumap. Queét dawá láa jenah joicánjeh, yeejép chājatdih cádahcan, queétdjeh tigaá yeejép ï yapbiipna caá. Pánih cádahcan, iiguípna ï bejbipna caá. ¹⁰ Det dinerodíh búdi bidna, dedé yeejép ï chājna caá. Biquína pánih bidnitboó Jesúsdi h cádahñit, búdi jīgahna, túbit ï moh yéejna caá.*

Timoteodihjeh ã naáwát

¹¹ Obohjeéhtih, meémboó Dioíh jumna, yeejép ï chājatdih ennit, “Bíic yoobó weembát wā chājcan niít”, niijnít, bíaboó ma jwei béjeé. Túiniboodíh jeh ma chājaá. Ded pah Dios meemdíh ã wūtuchah, caandíh jeh ma jepahaá. Jesúsdi h ma túi jenah joyoó. Bitadi h ma oyoó. Yeejép yapna yuhna, Jesúsdi h ma cádahca bojoó. Bitadi h túinijeh ma numah jumú. ¹² Jeáboó ájeéh jumni pínahdih Dios meemdíh át ñíwip jī. Meemdíh ï daabánachah, Jesúsdi h ma jepahatdih dawá cáacwādi h ma túi naáwáp jī. Pánihna, yeejép yapna yuhna, caandíh ma jepah cádahca bojoó, jeáboó jūibñit, páantjeh ma jumat túat niijná. ¹³ Diosboó nihatdih át chājap wut jī. Jesucristoboó Poncio Pilatodih ded pah ã jumatdih túi yoobópdih át naáwáp wut jī.* Dios, Jesucristojīh ï enechah, nin pah meemdíh wā wēp naóhna caá: ¹⁴ Páant meemdíh wā wutatdih ma

* 6:7 Job 1.21; Sal 49.17; Ec 5.15 * 6:10 He 13.5 * 6:13 Jn 18.37

tái jepahaá. Jwĩ Maáh Jesucristo ã jwúub dei júúwát pínah játih, ã wutat pahjeh ma chãjaá, cãacwã meemdíh ï naóh yacat pínah ni-ijná. ¹⁵ ã náahni yeó jáapdihjeh Dios ã wúúhdih ã jwúub wah deyabipna caá. Dios túini, caanjéh tigaá nihát cãacwã ï maáh. Nihat cãacwã ï maáta chah maáh caá ã jumup. ¹⁶ Caanjéh tigaá páantjeh jumni, yeh iigátjñh ã jumna caá. Páant ã jumuchah, jwiít cãacwã ã yeh iiguipna jéih bejcan, caandíh jwít en juicáp jĩ.* Búu láabut caandíh jwí en juicán caá. Caánboodíh jwí weñat dée caá. “Meém chah wēpni caá”, caandíh jwí níj jñh. Páant tíi ã jumú nah.

¹⁷ Dawá bíi dée bíbohnitdih nin pah ma wutuú: “Weemdíh dedé judhdát wihcan caá”, ï níj jenah joicá bojo naáh. Ìih bíi déedih búudní pínahjeh ã jumuchah, caandíh ï tái jenah joicá bojo naáh. Dios nihát jwí náahatdih ã wéhuchah jéihnit, caánboodíhjeh ï tái jenah joyó naáh. ¹⁸ Pánihna, túinidih chãjnit, bitadih ïih bíi déedih wáhna, tái teo wáacnit ï jumú naáh. ¹⁹ Páant ï chãjachah enna, Dios pebhna ï juibínachah, queédihbut ã tái chãj jwúubanachah, caánboó páantjeh ï tái jumbipna caá.

Pablo Timoteodih ã pée naáwát

²⁰ Timoteo, Dios meemdíh ã naáwát túutnidih ma tái bohénaá. Ma quíib búudcá bojoó. Biquínaboó Diosdih jéihcannit, jenah joicánnit pah ï wéhena caá. Bitaboó yee naóhna, “Wã bohéat tái jéihnit ï bohéat caá”, ï níj naáwáchah, ma joyáh bojoó. ²¹ Biquína páant ï níj naáwáchah joinít, Jesúsdiht ït cádahap wut jĩ.

Dios meemdíh búdí oinit, ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá.

Pablo

* 6:16 Sal 104.2

2 TIMOTEO

Timoteodih ā tūyat tūtat

¹ Weém, Pablo, Jesucristoíh doonádih Dios ā naáwát tūatni jumna, nin náodih meém Timoteodih wā jwúub daác wahna caá. “Nihat Jesucristodih jepahnit wājeéh ī tūi jumbipna caá”, ā niijátjidih bitadih Dios weemdih ā naóh bohéat tūatp jī. ² Timoteo, wā wūáh panihni ma jumuchah, meemdih budi wā oina caá.* Dios jwī íp, jwī Maáh Jesucristo bíicdih meemdih oinit, íjgah en teo wáaca naáh, ma tūi jumat pínah niijná.

Pablo Diosdih “Túina caá”, ā niiját

³ Diosdih úbhna, yeó jáap, chei jumat pahbut meemdih wā úbhna caá. Pánih úbhni, “Timoteodih budi ma teo wáacatdih túina caá, Paá”, wāpī niijná caá. Caán Diosdih tigaá jwī nuowā wēnit, ípī jepahat pahjeh mantih, weembát caandih wēnit, wā jepahna caá. Pánih jepahnit, dedé yeejép chājat peéh weemdih ā wihcatdih wā jéihna caá. ⁴ Con láa meemdih wā cádah bejehchah, ma juñátjidih náhninit, majeéh jumnit, tūi weñat tūat niijná, meemdih wā jwúub eníhna caá. ⁵ Meém Jesúsdihi ma tūi jenah joyátdih wā náhnina caá. Ma éet Loida, ma íin Eunicebut Jesúsdihi ít jwíh jepahap tajī. Pánihna, queétdih en yacnit, meembát caandih ma tūi jenah joiná caá.*

⁶ Meemdih wā teo jáha úbúchah, Dios meemdih ā wēpatdih budi āt wāhap jī, ā wutat pah bitadih ma tūi teo wáacat pínah niijná. Páant ā chājatjidih náhninit, úmcanjeh, ā wēpatjīh bitadih chah ma teo wáacá. ⁷ Dios jwiútdih Túini Espiritudih āt wāhap be, jwíjeéh ā jumat pínah

niijná. Pánih jwíjeéh jumni Túini Espiritu jwiútdih budi ā teo wáacna caá, cáacwā ded pah ī jenah joyátdih jwī úmcat pínah niijná. Páant ā teo wáacachah, cáacwādh oinit, ā wēpatjīh queétdih jwī jéih teo wáacna caá. Caán Túini Espiritujeh jwiútdih ā tūi jenah joyát tūatna caá. ⁸ Pánihna, jwī maáih doonádih bitadih naóhna, ma tíic jenah joicá bojoó. Weém áih doonádih wā bohéat jīb nemat muúboó wā jumuchah, wā chéen ma jumatdihbut ma tíicca bojoó. Obohjeéhtih, túini doonádih ma bohéat jīb meemdihbut yeejép ā yapachah, “Á túimi nacaá”, ma niijí. Páant ā yapachah, Dios meemdih ā teo wáacpina caá, caandih ma cádahcat pínah niijná. ⁹ Jwiútdih iiguípna bejnit déejidih Diosjeh jwiútdih āt tūi úbup wut jī. Pánih tūi úbni, jwiútdih āt níwip wut jī, áihwā jumnit, jwī tūi chājat pínah niijná. Obohjeéhtih, jwī tūi chājat jīb āt níocap wut jī. Nin baácđih ā chājat pínah jātih ā jenah joyátjī pah jwiútdih oina, āt níwip wut jī. Pánih oina, jwiútdih tūi úbni pínah Jesucristodih ā wah deyaat pínahdh āt jenah joyóp wut jī. ¹⁰ Pánih jenah joiníi caandih wah deyana, ā oyatdih jwiútdih ā tūi jéihyana caá. Páant ā wah deyani Jesús jwiútdih áihwādh iiguípna jwī bejat déejidih āt tūi úbup wut jī. Caán Jesúsdihi jepahna, páantjeh Diosjeéh jwī tūi jumat pínah doonádih jwiútdih naáwádh āt dei júuwáp wut jī.

¹¹ Weemdih nílonit, Dios ā wāhap jī, caán túini doonádih wā naáwát pínah niijná.* ¹² Páant ā wutatdih wā jepahatjī jīb buu nin nemat muúboó jumnit, yeejép wā yapna caá. Obohjeéhtih, pánih yeejép yapna yahna, wā tíic jenah joicán caá. “Wā jepahni Jesús tūi wēpni jumna, áih doonádih

* 1:2 Hch 16.1; 1Ti 1.2 * 1:5 Hch 16.1 * 1:11 1Ti 2.7

naawát túttnit, weemdih ã túi teo wáacipna caá. Páant ã teo wáacachah, púú ã jwúub dei júúwáchahna, caandih túi jenah jói cádahcan, páantjeh ãih doonádih wã naóhbična caá”, wã niú jenah joiná caá.

¹³ Meéamboó Jesucristodih túi jenah joiná, caandih oinit, meemdih yoobópdih wã bohéatji pah ma chãj cádahca bojóo. ¹⁴ Jwíjeéh jamni Túini Espíritu ã teo wáacatjĩh Dios meemdih ã naawát túttnidih yoobópdih ma bohénaá. Caandih túi náhninit, mácah ma bohéca bojóo.

¹⁵ Nihat Asia baácđih moón Jesúhwã weemdih cádah tiguaá ĩt chãjap. Pánih tigaá ĩ jwúub jígochap. ĩjeéh Figelo, Hermógenes wãt jamnitbut ĩ cádahatdih ma jéihna caá. ¹⁶⁻¹⁷ Páant queét nihat weemdih ĩ cádahachah yuhna, Onesíforoboó dawá láa weemdih enedih joinít, ã túi weñanap be. Nemat muúboó wã jamuchah yuhna, Roma tútchiboó joinít, wã chéen ã jamatdih tíic jenah joicánjeh, weemdih maatápdih bidniji weemdih ã bid jayáp jĩ. Páant weemdih ã túi teo wáacat jíb, ã déewádih jwĩ Maáh ã jĩgah en teo wáaca naáh. ¹⁸ Éfeso tútchiboó jwĩ jamuchah, weemdih búdí ã teo wáacatjidihbut ma túi jéihna caá. Pánihna, jwĩ Maáh Jesúsdiħ búdí wã úubhna caá, nin baácboó jwúub dei jóóhñit, caandih búdí ã jĩgah en teo wáacat pínah niijná.

2

Jesúh túini soldado panihni

¹ Meéamboó, wã wúuh panihni, Jesucristo meemdih oinit, ã teo wáacachah, caandih ma túi péenaá. ² Dawá wã bohéatdih joiníji meem jwáh bitadih ma bohénaá. Páant queétdih ma bohénachah, Dios ã náahat pah túi chãjnit, bitadih bohé jéihnitbut ĩ jamu naáh.

³ Soldadodih buwat ã jamuchah yuhna, ã cádahcat pah muntih,

meemdihbut biíc yoobó ã yapachah, Jesúsdiħ ma cádahca bojóo. Jwíit nihat Jesúhwádih biíc yoobó ã yapna caá. ⁴ Ded soldado ã maáhdih weñáihna, ã watat pahjeh caá ã chãjap. Soldado niħcanni ã chãjat pínahdih páantjeh chãjna, ã maáh ã watat pah áta jéih chãjcan tagaá. Pánihna, soldado ã chãjat pah muntih, meembát Dios ã weñat pínahdijeh jenah joinít, ã watat pah ma túi chãjaá. ⁵ Pánihat dée, ded ñáoni maáta ĩ watat pah túi chãjnijeh, ã wěp ñáawat jíibdiħ ã jéih bíbohna caá. Pánihna, ñáoni ã túi chãjat pahjeh muntih, Jesucristo ã watat pah ma túi chãj cádahcat jíib, ã pebhna ma juibínachah, meemdih túinidih ã wúhbična caá. ⁶ Pánihat dée muntih, wápchi túi teoniboó ã tewat jíib jeémátdih jwíih bíbohat caá náahap. Pánihna, Dios meemdih ã watat pah ma túi chãjat jíib, ã pebhboó ma juibínachah, meemdih wéinit, ã túi chãjbipna caá. ⁷ Wã niijátjidih ma túi náhninaá. Páant ma náhninachah, jwĩ Maáh meemdih ã túi jéihyabipna caá.

⁸ Ded pah Jesucristo ã jamatjidih ma quíib buudcá bojóo. Caán maáh David juma át jamup wat jĩ. Wunna yuhna, ã jwúub boo pud júúwátji túini doonádih wãpĩ bohénap jĩ. ⁹ Pánih caandih wã bohéat jíib, yeejép chãjnitdih ĩ nemat pah, weemdih ĩtah tópjĩh chéonit, nemat muúboó ĩ nemechah, wã moh yéejna caá. Pánih jamna yuhna, Dios naawátdih wã bohé cádahcan niít. ¹⁰ Dios ã ñíonitdih bohéna, yeejép wãpĩ yapna caá, queétbut Jesucristoiħwã ĩ jamat pínah niijná. Áihwã iiguipna bejnít déejidih ã túi ubnit pínah ĩ jamuchah, queét Diosjeéh ĩ túi jumbipna caá.

¹¹ Nin naawát yoobópdih caá: Cristo jwĩ yéejat jíib ã wan wáhat pah muntih, jwíitbut ájeéh wannit panihnit, yéejatdih

cádahnit jwī jumna caá. Pánih cádahnit, ájeéh jwáub boo pud júóhmit panihnit, ájeéh páantjeh jwī jumbipna caá.

- 12 Áihwā jwī jumat jíib yeejép yapna yuhna, ā náahat pah jwī chāj cádahcan, ā maáh jumapboó caán biíc dih jwiítbut maáta jwī jumbipna caá.* Obohjeéhtih, “Jesu-cristodih wā jéihcan caá”, jwī niijíchah, caanbút jwiít dih biíc yoobó ā niijbípna caá.*
- 13 Jwiít jwī niijátji pah jwī chājcah yuhna, caánboó ā niijátji pahjeh ā chājbipna caá. Yeecanni jumna, ā niiját pahjeh chājni ā jumna caá.

Diosdih túi teo wáhni ded pah ā jumat

14 Majeéh jumnit Jesúhwā dih buutéh wā naáwátdih ma túi náhnianaá. Dios ā enechah, queétdih ma míc jūihcat táutá. Í jenah joyátjīhjah í míc jūihñuchah, dedé pínah nihcan caá. Pánih jūihna, teo wáaccan, míc yéejana caá í chājap. Í míc jūihñatdih joinít, í bəwa jenah joiná caá. 15 Dios naáwátdih túi jéihnit, caán meemdíh ā watat pah, bitadilh áih túini doonádih yoobópdih ma bohénaá. Páant ma chājachah ennit, “Ma túi chājna caá”, Dios ā niijíchah joinít, ma tíccan niít.

16 Diosdih jéihcannitboó í jenah joyátjīhjah í míc wéhenachah, ma joyáh bojoó. Páant í míc wéheat dedé pínah nihcan, chah í yéej chājipna caá. 17 Páant í yee bohéat, yahwít ā moóp aabát pah, bitadilh í yéejana caá. Páant tigaá Hime-neo, Fileto wāt jumnitbut ít chājap. 18 Páant í yee bohéatdih joinít, Dios naáwát yoobátdih ít cádahap wut jī. Pánih cádahnit, “Jesúhwā jáantjeh ítát páuh laab béjep be”, queét ít

niij yee bohénap wut jī. Pánih mácah bohénit, biquína Jesúhwā dih í yéejanachah, caandíh ít cádahap wut jī. 19 Obohjeéhtih, páant í yee naóh bohénachah yuhna, Dios naáwátboó yoobópdih ā jumna caá. Caán ā táut nuumcán niít. Páantjeh biíc yoobó ā jumbipna caá. Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani át niij daacáp tajī: “Jwī Maáh áihwā dih ā jéihna caá”, át niij daacáp tajī.* “ ‘Jesús wā Maáh caá’, niijnitboó, yeejép í chājatdih í cádaha naáh”, biihboó át niij daacáp tajī.

20 Jwiít Jesúhwā nin pah caá jwī jumap: Búdí muúboó dawá pamapna ā jumna caá. Biquína oro, platajīh í chājniji jum, biquína máa naá, wáam déepjīh í chājnijibut ā jumna caá. Pánihna, caán muú mínah cáacwā dih numah jeémpnit, áih oro, platajīh í chājniji pamap-nadilh wéi ennit, í jeémát pínahdih ā cáagna caá. Obohjeéhtih, máa naá, wáam déepjīh í chājnijiboó yeó jáap jumat pah jeémát cáagat pínah, í yohnidih í yacat pínahbut ā jumna caá. 21 Pánihat pah, ded yeejép ā chājatdih cádahnit, oro, platajīh í chājniji pamap panihni jumna, jwī Maáh ā weñat pínahdih ā jéih chājipna caá. Páant ā chājachah, jwī Maáh caandíh ā wéi enbipna caá.

22 Meéamboó jáap jumna, japata í yéej chāj nínahatdih enna, iinít, biáboó ma bejeé. Pánih iinít, táiniboodíhjah chājna, jwī Maáh Jesúsdih chah jenah joinít, bitadilh ma túi oyoó. Pánih oinit, míc jūihcanjah, íjeéh ma túi jumú. Nihat Jesúsdih túi wábhnitbut biíc yoobó í chāja naáh. 23 Jenah joicánnit í míc jūihñuchah, ma joyáh bojoó. Beh joicánjah, míc wábh joinít, queétdih chah í míc jūihna caá. 24 Obohjeéhtih, Dios naáwátdih bohéniboodíh míc jūihcat caá náahap. Pánih jūihcan, nihadilh túi chājnit, túi bohénit,

* 2:12 1P 5.1 * 2:12 Mt 10.33; Lc 12.9 * 2:19 Nm 16.5; Jn 10.14; 1Co 8.3

biicmantjeh ijcan táinijeh jumat caá náahap. ²⁵ Ā naáwátdih joíhcan, mácah niijnítdih ijcanjeh táí bohéat caá náahap. Páant táinijeh ñi bohénachah joinít, Dios ā teo wáacatjīh ī yap yohatdih cádahna, táini bohéatboodíh “Caán yoobópdih caá”, ī niīj jenah joibípna caá. ²⁶ Pánihna, yoobópdih bohéatdih joinít, queét nemépwā ī maáh ā náahat pah chājniti caandíh ī cádahbipna caá. Pánih cádahnit, ā jwúub yéj chājat tātuchah yuhna, yoobópdih bohéatdih jepahnit, ā wutaboodíh ī jepahcan níit, buca.

3

Péeni yeó jáapdih ded pah cāacwā ī jumat pínah

¹ Bua, Timoteo, nindihbut ma táí náhninaá: Jesús ā jwúub dei jūúwát pínah jātih, cāacwādi h búdí buwat ā jumbipna caá. ² Caán láa, cāacwā bitadi h teo wáacat pínahdih jenah joicán, ī weñat pínahdihjeh ī jenah joibípna caá. Pánih jenah joinít, dawá bií déedih ī bidbipna caá. “Nihatdih jéihna, bitadi h chah wā jumna caá”, niīj jenah joinít ī jumbipna caá. Cāacwādi h, Diosdihbut yeejép wéhenit, ī mánadi hbut yap yohnit ī jumbipna caá. Bitaqueétdih ī táí chājachah yuhna, “Táina caá”, niijcánnit ī jumbipna caá. Diosdih wéicanjeh, búdí yeejép chājnit ī jumbipna caá. ³ Cāacwādi h oican, ī jīgah en teo wáaccan níit. Yeejép doonádi h naóhnit ī jumbipna caá. Ī jenah joyátjīh jeh yeejépdih ī jéih chāj cádahcan níit. Cāacwādi h tubit yeejép chājnit, túiniboodíh ī en iibípna caá. ⁴ Ī chéenwādi h yuh buca yeejép ī chājbipna caá. Jenah joicánjeh chājnit, “Jéih beedáni caá”, niīj jenah joinít ī jumbipna caá. Queét ī weñat pínahdihjeh chājnit jumna, Diosboodíh náahcannit ī jumbipna caá. ⁵ Cāacwā ī enechah,

Diosdih táí wēinit pah jígohnit jumna yuhna, ī jenah joyát dih ā táut nuumát pínahdih ī náahcan níit. Pánihnitdih ma pej jumca bojóo.

⁶ Biqúina pánih chājnit bitáih munnádi h waadnit, “Dios naáwátdih yeebdíh bohénadi h wā jūúwáp be”, caanjīh jumnit yaádhdi h ipī niīj yeena caá. Páant ī niīj yeenachah yuhna, queét yaádh táí jenah joicánnit, yeejép chājnit jumna, ī yee bohéatdih ī wēi joiná caá. Queét yaádh búdí ī yéj chājīhna caá. ⁷ Pánihna, dedé mácah yee bohéatdih joíhna, Dioíh yoobópdih bohéatboodíh ī náahcan caá. ⁸ Jon jātih Egíptodih moón jióhntij, Janes, Jambres wāt jumnit, Moisésdih īt yap yohíhip wut yah jī.* Páant ī yap yohíhat pah muntih queét yaádhdi h yee bohénitboó táini bohéatdih ī en iiná caá. Queét yeejépdihjeh jenah joinít ī jumna caá. Pánih jumna, Jesúsdi h táí jenah joicán, āihwā yoobát ī nihcan caá. ⁹ Queét ī yee bohé jibichah yuhna, daocánnitjeh queétdih ī jepahbipna caá. Ī yee bohéatdih “Caán yeejép bohéat caá”, cāacwā ī niīj jéihbipna caá. Janes, Jambresjīh ī yeeatjidi h jon jātih moón ī jéihyat pah muntih, Jesús ā jwúub dei jūúwát pínah jātih jumnitbut ī yeeatdih ī jéihbipna caá.

Timoteodih ā jwúub wut

¹⁰ Obohjeéhtih, ded pah wā bohéat, wā jumat, wā jenah joyát dihbut meemjéh ma táí jéihna caá. Jesúsdi h wā táí jenah joyát dih, íjat wihcanjeh cāacwādi h oina wā teo wáacat, yeejép yapna yuhna wā cádahcatdihbut ma jéihna caá. ¹¹ Weemdíh yeejép ī chājachah, búdí wā yéj chūúatjidi hbut ma jéihna caá. Antioquía, Iconio, Listra tátchinaboó Jesúh doonádi h wā jib bohéat jīb, weemdíh yeejép ī chājatjidi hbut ma jéihna caá. Obohjeéhtih, ī mawíhichah yuhna,

* 3:8 Ex 7.11 * 3:11 Hch 13.14-52; 14.1-20

jwĩ Maáh Jesúsboó weemdíh ã wapachah, ã jéih maocap jĩ.*
 12 Páant weemdíh ã chãjat pah, nihát Jesucristoihwã caandíh ã táí péeat jíib, bita queétdihbut yeejép ã chãjat pínahdihbut jwĩ jéihna caá.
 13 Yeejépwã, yeenitbut chah yeejép chãjnit ã jumnipna caá. Bitadíh yeena, queétjehbut ã yeeatdih joiná, chah yeejép ã jumnipna caá.

14 Obohjeéhtih, ma éet, ma ín, weembút meemdíh jwĩ bohénachah joiná, meémboó mat táí jepahap wut jĩ. “Weemdíh bohénit yeenit nihcan caá”, niij jéihnit, yoobópdih jwĩ bohéatjidih táí náhninit, ma péé cádahca bojoó. 15 Meém wébit jum láa, Dios naáwátdih mat jéih jwíhip wut jĩ. Pánih jéihnit, Jesucristodíh táí jepahnit, iguípna bejni déejidih Dios ã táí ubni ma jumna caá. 16 Dios naáwátdih nihát daácnitdih “Nin pah ma niij daacá”, Diosjeh át niij daacát táutup wut jĩ. Pánihna, ã daacátjidih jwíitdih bohéat caá náahap, yoobópdih naáwátdih jwĩ táí jéihyat táut niijná. Pánih jéihnit, “Caán yeejép wã chãjatdih cádahat caá náahap”, jwĩ niij jéihna caá. Caandíh bohéna, táiniboodíh jwĩ jéih táut nuumná caá. Pánihna, yeó jáap jumát pah táí chãjat táut niijná, ã naáwátdih bohéat caá náahap. 17 Ded Dios naáwátdih táí míic bohéna, nihát táinidih ã jéih chãjbipna caá.

4

1 Jesucristo, nihát cáacwã ã Maáh jwúub dei jáóhna, báadhnit, wannitbut ded pah ã chãjatjí júb ã naóhbirna caá. Pánihna, caán, ã íp Diosbut ã enechah, meemdíh nin pah wã wép naóhna caá: 2 Yeó jáap jumát pah cáacwã ã jóíhichah, ã jóíhcah yuhna, Dios naáwátdih páantjeh ma bohénaá. Pánih bohéna, cáacwã ã yéej chãjatdih jéihyanit, “Jwúub yéej chãjcanjeh,

táiniboodíh ã táut nuumná”, ma niij naáwá. Pánih naóhnit, chuuacánjeh, queétdih ma táí bohé cádahca bojoó. 3-4 Túttimah bóo láa, cáacwã táini bohéatdih ã jóíhcan niit. Pánih jóíhcan, ã náahatdihjeh chãjílina, ã weñat pínah bohéatdihjeh jóíhnit, mácah bohénitbóodíh búdí ã bidbirna caá. Páant ã bidichah, dawá queétdih ã yee bohébirna caá. Táini bohéatdih cádahnit, mácah bohénit ã jenah jóyátjéhjeh ã bohéatbóodíh ã joibípna caá. Pánihna, waícanjeh páant ã yapat pínahdih jéihnit, meémboó Dios naáwát, yoobópdih jumnidih, ma bohé cádahca bojoó. 5 Pánih bohénit, queét yeenit pah chãjcat táut niijná, táí jenah joiní ma jumú. Yeejép yapna yuhna, bíic yoobó chãjnit, táini doonádih ma bohé cádahca bojoó. Pánih cádahcan, Dios meemdíh ã wutat pah ma táí chãj péanaá.

6 Weém Dios ã wutat pah, ã naáwátdih wã jib bohéatjí júb weemdíh ã mao yohat pínah bah-nijeh caá ã judhdap. 7 Wã wunat pínah játih nin pah meemdíh wã naóhna caá: Jesúih táini doonádih Dios weemdíh ã bohéat táutuchah, wã táí bohénap be. Nihat ã wutat pah wã chãj péanap be. Pánih chãjnit, yeejép yapna yuhna, caandíh wã táí jenah jóí cádahcap be. 8 Pánihna, wã táí chãjatjí júb jwĩ Maáh jeáboó ã bíboh páina nacaá. Nihat cáacwã ded pah ã chãjatdih jéih beedána, yoobópdih júb wéhni jumna, ã wutatdih wã táí jepahatjí júb, ã jwúub dei jáóhni yeó jáapdih weemdíh ã táí chãjbipna caá. Bita caandíh oinitbut ã jwúub dei jéúwát pínahdih táí páinit ã jumachah, jwĩ Maáh Jesús bíic yoobó queétdih ã táí chãjbipna caá.

Timoteo ded pah ã chãjat pínah

9 Waícanjeh wã pebhna ma júúwá. 10 Demas wut jumni chah dawá bíi déedih náahna, weemdíh

* 4:10 Col 4.14; Flm 24

cádahnit, Tesalónica tútchina ã jwúb bejep be.* Crescente wüt jumni Galacia baácsna ã bejehah, Tito wüt jumniút Dalmacia baácsna ã bejep be.* ¹¹ Páant ï yoh bejat tättimah, Lucasjeh caá wãjeéh ã chãwáp.* Pánihna, bita teo wáacnitdih náahnit, meemdíh wã jüúwát táutna caá. Pánih jüóhnit, Marcosdihbut ma numah jüúwá.* Cristoíh doonádih wã bohénachah, weemdíh túi teo wáacni pínah caán ã jumbipna caá. ¹² Tíquicodih Éfeso tútchina wã wahap be.* ¹³ Ninna jüóhna, Troas tútchiboó* Carpo wüt jumniíh muudíh wã jwej jüóhni cáubh jweyát chóodih, wíih papélah tólihnadihbut ma ub jüúwá. Wíih papélah núonadih bácah búdí wã náahna caá. Pánihna, caandíhbut ma ub jüúwá.

¹⁴ Alejandro wüt jumni ítahdih teoni weemdíh búdí yeejép ã chãjap be.* Páant ã chãjatji jíib Dios caandíh ã peéh chãjbipna caá.* ¹⁵ Caán Alejandro jwí bohéatdih búdí ã yap yohna caá. Pánihna, caandíh ma túi chãja chaáh, meemdíh yeejép ã chãjcat pínah niijná.

¹⁶ Roma tútchidih moón ï maáta weemdíh ï jwíih úubh joyóchah, wã chãjatjidih wã bohéatdihbut queétdih wã naáwáchah, det weemdíh teo wáacnit pínah ï wihcap be. Úumnit, nihat weemdíh ï cádah bejep be. Obohjeéhtih, páant weemdíh ï cádahachah yahna, Dios queétdih ã peéh chãjca bojo naáh. ¹⁷ Weemdíh páant ï cádahachah yahna, jwí Maáh Jesúsboó ã teo wáacap be, áih doonádih wã naóh beedáat pínah niijná, nihat judíowã nihcannit ï joyát pínah niijná. Jíowã paníhnit weemdíh ï mao

yohat déedih ã túi wapap be. ¹⁸ Nihat weemdíh yeejép chãjnitdih yap yohnit, jwí Maáh weemdíh ã wapbipna caá. Pánih wapnit, jeáboó maáh ã jumapna weemdíh ã túi bejat tãutbipna caá. Pánihna, yeó jáap jumap pah “Caán chah túini, chah wëpni Maáh caá”, jwí níj jíih. Páant tíi ã jumap nah.

Ã pée túyat táutat

¹⁹ Prisca, Aquila,* Onesíforo* ã pebh moonbút ï túya naáh. ²⁰ Erasto* Corinto tútchiboó ã chãwáp jí. Tróximo* Mileto tútchiboó tabúp chüúhnit, ã chãwáp jí. ²¹ Meémboó mah noój láa játih waícanjeh ma jüúwá. Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, nihat bita Jesúíhwãbut meemdíh ï túyat táutna caá.

²² Jwí Maáh Jesucristo majeéh ã jumap naáh. Dios yeéb nihatdih oinit, ã túi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.
Pablo

* **4:10** 2Co 8.23; Gá 2.3; Tit 1.4 * **4:11** Col 4.14; Flm 24 * **4:11** Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10; Flm 24 * **4:12** Hch 20.4; Ef 6.21-22; Col 4.7-8 * **4:13** Hch 20.6 * **4:14** 1Ti 1.20 * **4:14** Sal 62.12; Ro 2.6 * **4:19** Hch 18.2,18 * **4:19** 2Ti 1.16-17 * **4:20** Hch 19.22; Ro 16.23 * **4:20** Hch 20.4; 21.29

TITO

Titodih ã túyat túutat

¹ Weém, Pablo, Diosdih teo wāhni wā jumuchah, Jesucristoíh doonádih weemdíh ã naáwát túutap jĩ, ã ñíonitboó Jesúsdi h jepahnit, jwĩ bohéat pahjeh ĩ túi chājat pínah niijná. ² Dios yeeconni nin baácdih ã chājat pínah jātih “Wĩihwā jeáboó wājeéh páantjeh ĩ jumbipna caá”, ãt niijíp wut jĩ. Pánihna, caán túini doonádih jepahnit páantjeh jeáboó ĩ jumat pínahdih ĩ jéihna caá. ³ Æ ñíoni yeó jáapdi h páant ã niijátjidi h cāacwādi h weemdíh ã naáwát túutap jĩ. Weemdi h páant wutni iiguípna jwĩ bejat déejidi h tái ubni caá. ⁴ Pánihna, Jesúh doonádih wā bohénachah joinít, Tito, meém Jesúsdi h ma túi jepahap jĩ.* Meemdíh bohéni wā jumuchah, wā wāh yoobát panihni caá ma jumap. Páant ma jumuchah, nin núodi h meemdíh wā daác wahna caá. Dios jwĩ ĩp, Jesucristo jwiít di h tái ubni biíc di h meemdíh oinit, ĩ teo wáaca naáh, ma túi jumat pínah niijná.

Tito Creta quewadi h moondi h ã teo wáacat

⁵ Creta quewaboó biíc di h jwĩ jum láa, caanjĩh moón Jesúh wā ĩ túi chājat pínah di h bohé beedáat ã judh jwuhap jĩ. Páant ã judh jwuhuchah jéihnit, meemdíh ĩ pebh wā chāwát túutap jĩ, queétdi h ma túi bohéat pínah niijná. Pánih bohéni, ĩih tātchina jumat yoobó Jesúh wā ĩ maáta pínah di h meemdíh wā ĩíwat túutap jĩ. ⁶ Queét ma ñíonit maáta pínah di h nin pah jumat caá náahap: “Caán yoobópdih chājni caá”, cāacwā ĩ niijnít di h, biíc wilidi h jeh bíbohni t di h ma ĩíwí. Páant ma ñíonit ĩ wehbat Jesúsdi h jepahnit, tái chājni t, yap yohcannit ĩ jumu

naáh. ⁷ Jesúh cāacwā di h en daonít, ã naáwát di h bohéni t pínah di h ñíona, túi chājni t, “Weém ni h at jéihni caá”, niij jengah joicannit, biíc mantjeh ĩj cannit, máih cannit, míc maocannit, bií déedi h but tabit bidcannit di h ma ĩíwí. ⁸ Pánih ñíona, ĩih muudi h bitadi h wēi waadát túutni t, tái jengah joí bitadi h teo wáacni t, yeejép chājat jengah joyát di h páantjeh jumah bojnit, tái yoobópdih chājni t, Dios naáwát di h tái jepahni t di h ma ĩíwí. ⁹ Jwĩ tái bohéat di h jepah cádahcannit ĩ jumu naáh, bita ĩ bohéat di h joinít, ĩ weñat pínah niijná. Caán bohéat di h yap yohni t boó ĩ yeeat di h jéihni t, ĩ túut nuumbípna caá. Pánihna, Jesúh wā ĩ maáta pínah di h ded pah ĩ chājat di h tái enni t, ma ĩíwí.*

¹⁰ Dawá ĩ maátadi h yap yohni t, tái jengah joí wéhecannit, yeenit caá ĩ jumap. Pánih yeejép chājni t jééh jumni t, dawá Jesúsdi h jepahna yuhna, judiowā di h Dios ã wutatji pah quehli nah yapat chóodi h judiowā ni hcannit di h but bóodat túutni t ĩ jumna caá. Pánihna, ded pah ĩ chājat yoobópdih ni hcah, queétdi h jéihyaat caá náahap, ĩ túut nuumát pínah niijná. ¹¹ Dinerodi h jeh bidni t, queét mácah ĩ bohéna caá. Páant ĩ chājachah, tíc náah ã jumna caá. Páant ĩ yee bohénachah joinít, dawá neoná, ĩ weha mána, ĩ weh biíc di h, queétdi h jepahni t, túini dooná di h ĩ cádahna caá. Páant queétdi h ma bohéat túutca bojóó.

¹² Queét Cretadi h moón ded pah ĩ jumat di h ni h at cāacwā ĩ tái jéihna caá. Jon jātih naóhni boobút, ĩjeéh jumni ji yuhna, nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: “Creta quewadi h moón tabit yeenit, yeejép tac behna míc maonit, búdi jeémíhni t, ĩ weñat pínah di h jeh chājna, ĩpĩ tewíhcan caá”, ãt niijíp wut jĩ. ¹³ Páant ã niijátji yoobópdih tigaá. Páant ĩ

* 1:4 2Co 8.23; Gá 2.3; 2Ti 4.10 * 1:9 1Ti 3.2-7

jamatdih jéihnit, queét Jesúhwādh ma wēp naáwá, mácah bohéatdih cádahnit, Jesúsboodih ī jwúb jepahat pínah niijná. ¹⁴ Pánih tūt nūmnit, jwiit judíowā jwī nūowā ī jenah joyátjīhieh ī naáwátjidih, táini bohéatdih yap yohnit ī watatdihbut ī joyáh boj bipna caá.

¹⁵ Dedé jeémátdih, “Caán yeejép caá”, mácah bohénit ī niijíchah yuhna, Jesúsdihtái jenah joinítboó “Caandih wā jeéméchah, ā táina caá”, ī niij jéihna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdiht jepahcannitboó yeejép chājna, yéj chājatdihieh ī jenah joiná caá. Pánih jamna, yeejép chājna yuhna, “Ā táina caá”, ī niij jenah joiná caá. ¹⁶ “Diosdih wā táini jéihna caá”, niijná yuhna, yeejép ī chājna caá. Páant ī chājachah ennit, Diosdih ī jéihcatdih jwiitboó jwī jéihna caá. Tabit yeejép chājna, Dios naáwátidih yap yohnit, queét táiniboodih ī jéih chājan caá.

2

Titodih táini yoobópdih ā bohéat tūtut

¹ Páant yeejép ī jamachah jéihnit, meémboó queétdih yoobópdih ma bohénaá. ² Pánih bohénit, behnit neonádih nin pah ma niij naáwá: “Táinijeh jenah joinít, űi táini chājaá, ‘Caán táini caá’, cācwā yeebdih ī niiját pínah niijná. Yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jamah bojnit, Jesúsdihtái jenah joinít, áihwādh oinit, yeejép yapna yuhna, caandih űi cádahca bojó”, ma niijí. ³ Behnit yaáhdihbut biic yoobó ma bohénaá, Jesúsdiht jepahna, táini chājnit yaádh ī jamat pínah niijná. Yeejép doonádih naóhcannit, máihcannit yaádh ī jamna náah. Pánih jamnit, queétdih bita yaáhdih táini doonádih ī bohéna náah. ⁴ Pánih bohénit, queét behnit yaádhboó japata yaádh buugdih nin pah ma bohéat tūtut: “űi weha

mánadiht, űi wehdihbut űi oyoó. ⁵ Táini jenah joinít, yéj chājcannit, űi űi mūdih jamnitdih űi táini en dawaá. Bitadiht táini teo wācannit, űi weha mánadiht táini jepahnit yaádhbut űi jamna, bita yeebdih ennit, Dios naáwátidih yeejép ī naóhcát pínah niijná”, ī niij naáwá náah.

⁶ Japatadiht nin pah ma niij bohénaá: “Yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jamah bojnit, táini jenah joinít űi jamna”, ma niijí. ⁷ Meémboó táinijeh ma chājaá, meemdih ī en yacát pínah niijná. Yeeccan, táinijeh ma bohénaá. ⁸ Pánih bohéna, ma táini jenah joyó, bita meemdih ī naóhcát pínah niijná. Páant yoobópdih ma bohénachah ennit, jwiitdih enihcannit ī naóhcát yaquihna yuhna, ī tūc bipna caá.

⁹ Teo wāhnitdih jwuh nin pah ma niij bohénaá: “űi maátadiht wēi jepahnit, yeejép niijcánjeh, űi táini teo wāhna, queét ī weñat pínah niijná. ¹⁰ űi maátáih biic déedih űi nūmcá bojó, ‘Caánboó yoobópdih jamni caá’, queét yeebdih ī niij jenah joyát pínah niijná. Páant űi táini chājachah ennit, Dios jwiitdih táini abniih bohéatdih bita ī wēi joibipna caá”, ma niijí.

¹¹ Dios niihat cācwādh oit teo wācna, iiguipna bejnit déejidih ā táini ab beedáihatdih niihat jwiit cācwādh át jéihyanap taga. ¹² Caandih enihcannitboó yeejép chājatdih ī űinahatdih Dios jwiitdih ā cádahat tūtutna caá. Pánih cádahnit, yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jamah bojnit, táiniboodih ā chājat tūtutna caá. ¹³ Pánihna, Jesucristo, jwiitdih táini abni, Dios wēpni búdi ā yeh iigátjīh ā jwúb dei jūwúchah, jwī enat pínah yeó japdih wēi páina caá jwī chājap.* ¹⁴ Caán Jesucristo jwī yéjéat jīb buudáatdih jīb chājna,

* 2:13 2P 1.1 * 2:14 Mt 20.28; Mr 10.45; Gá 1.4; 1Ti 2.6

āt wun wūhap tajī,* nihat jwī yéj chājatdih cādahnit,* āihwā jwī jummat pínah niijná.* Pánih yéj chājatdih cādahnit, túiniboodih wēi chājnit jwī jumbipna caá.

¹⁵ Páant wā niiját dih queétdih ma bohé beedáat pínahdih caá meemdih wā náah yacap. Pánih bohéna, Jesús ā wēpatjīh queétdih ma túi naáwá. Í yéj chājachah ennit, queétdih ma túut nuumát tútú. Páant ma bohénachah, “Caán ā bohéat dedé pínah nihcan caá”, í niijá bojó náah.

3

Jesúhwā ded pah í túi chājat

¹ Nin pahbut queét Jesúhwādih ma niij bohénaá: “Níih baácdih moón maátadih jepahnit, túinidihjeh ñi chājaá. ² Bitadih yeejép doonádih naóhcan, míc jūihcan, bitadih túi teo wáacnit ñi jumúú. ‘Weém nihat jéih beedáni caá’, ñi niij jenah joicá bojó”, ma niijí.

³ Jon jātīh jwiítbut jenah joicánnit, yap yohnit, yeeatdih joinít, yeejép chājatdih ñinahnit, jéih cádahcannit jwī jumap jī. Bitadih en jūihnit, en ñinah íjnit, bita jwiít dih í en jūihñachah jwiítbut queétdih en jūih jwúubanit jwī jum jwuhap jī. ⁴⁻⁵ Obohjeéhtih, páant jwī jumachah yuhna, Diosboó jwiít dih oinit, Jesucristodih át wah deyanap wut jī, iiguípna jwī bejat déejidih ā túi ubat pínah niijná. Jwiít jwī túi chājat jīb át ubcap taga. Obohjeéhtih, jwiít dih jgah ennit,* Túini Espíritudih jwījééh ā jummat tútup jī. Pánih jwījééh jummit, jwiít dih búdí ā teo wáacna caá, jwī yéj chājatdih cādahnit, túiniboodih jwī chājat pínah niijná.* Pánih chājnit, Dios ā weh jwiít dih át jummat tútup tajī. ⁶ Jesucristo jwiít dih wun wāhnit, boo pud jūóhna, ā páuh laab

béjchah, Dios Túini Espíritudih át wahap tajī, ā wēpatjīh jwiít dih ā túi teo wáacat pínah niijná. ⁷ Pánih teo wáacnit, jwiít dih oina, “Caán túini caá”, Dios ā niij enat jīb, ājééh páantjeh jwī jumbipna caá. Pánihna, ājééh jwī jummat pínahdih jéihna, Jesucristo ā jwúub dei jūúwát pínahdih jwī wēi páina caá.

⁸ Páant wā niiját yoobópdih caá. Pánihna, caandih cāacwādh ma wēp bohénaá, Diosdih jepahnit, túini í chājat pínah niijná. Wā daacát túini, oboh jumni naáwát nihcah, nihat caandih í túi joyó náah. ⁹ Pánih joinít, oboh í jenah joyátjīhjih í míc jūihca bojo náah. Í nuowā í wātnadīh, Moisés ā wutajidihbut míc wéhenit, í míc jūihñat dedé pínah nihcan caá. Páant í míc jūihñatdih ma joyáh bojó.

¹⁰ Ded yeéb Jesúhwādih ā íjanachah enna, “Páant ma chājca bojó”, caandih ma niijí. Chéne láajeh caandih páant ma niij naáwá. Túttimah, ā jwúub yap yohochah enna, caandih Jesúhwā í pej jumca bojo náah. ¹¹ Pánih íjani túini bohéatdih yap yohna, yeejép chājni ā jumna caá. Pánih yeejép chājnit, caanjéh tigaá yeejép ā jummatdih bitadih ā jéihyanap.

Pablo ā pée naáwát

¹² Artemas ā bejīhichah, ñi pebhna wā wahbipna caá. Obohjeéhtih, caán ā jéih bejcah, Tíquicodih wā wahbipna caá.* Pánihna, caanná ā juibínachah, meémbóó ñahwat jwúub jūóhnit, Nicópolis tútchiboó weemdih ma jwāááp. Caán tútchiboó mah noój láa wā jumihna caá. ¹³ Zenas, āih cāacwā í wutatdih jéihnidih, Apolosdihbut ma túi teo wáacá.* Pánih teo wáacnit, Jesúh doonádih naóh jibidih í bejat pínah jātīh,

* 2:14 Sal 130:8; Mt 20:28 * 2:14 Ex 19:5; Dt 4:20; 7:6; 14:2; 1P 2:9 * 3:4-5 Dn 9:18 * 3:4-5 Ef 5:26 * 3:12 Hch 20:4; Ef 6:21-22; Col 4:7-8; 2Ti 4:12 * 3:13 Hch 18:24; 1Co 16:12

dedé ï náahatdih queétdih ma wāhūú. ¹⁴ Jwījeéh jumnit Jesúhwā ded pah ï túi chājat pínahdih ï jéihye naáh, yabhcanjeh, bitadih ï teo wáacat túut niijná.

Pablo ã péé túyat túutat

¹⁵ Nihat wājeéh jumnit meemdih ï túyat túutna caá. Caanjih jumnit jwiútdih oinit Jesúhwā ï túyū naáh. Dios yeebdih búdí oinit, ã túi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

FILEMÓN

Filemóndih ã túyat tútat

¹ Weém, Pablo, Jesucristoíh doonádih wã naáwát jíb nemat muáboó jumni, jwí úd Timoteojih meém Filemóndih jwí túyat tútña caá. Meém jwí oini, jwí naáwát pah Jesucristoíh doonádih naóhni ma jumachah, nin núodih meemdih wã daác wahna caá. ² Míih muádih mic wáacnit Jesúhwádih, jwí dée wili panihnih Apia, Arquipodihbat wã túyat tútña caá.* Arquipo yeejép yapna yuhna, weém wã chãjat pah Cristoíh doonádih naóhni ã jumna caá. ³ Jwí íp Dios, jwí Maáh Jesucristo yeebdih oinit, í túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Filemón ded pah ã jumat

⁴⁻⁵ Wã dée panihni Filemón, Jesucristodih túi jenah joinít, nihát áihwádih ma oyat doonádih wãpí joiná caá. Pánih joinít, meemdih úbhna, “Táina caá, Paá”, Diosdih wãpí niijná caá. ⁶ Jwiít Jesúsdihtúí jenah joinít, bíc yoobó áihwã jwí jumna caá. Pánih jumnit, Cristodih oina, ã teo wáacatjih jwí túi jumbipna caá. “Paá, ma teo wáacatjih jwí túi jumat pínahdih Filemóndih ma jéihyanaá”, wãpí níj úbhna caá. ⁷ Bitá Jesúhwádih oinit, mat túi teo wáacap wut jí, í túi weñat pínah niijná. Páant ma chãjat doonádih joinít, weembát bádí wã wëina caá.

Filemóndih Onésimodih ã wëi jwãáat tútat

⁸⁻¹⁰ Nihat Jesúhwádih oina, ma túi teo wáacatdih jéihnit, buu Onésimo, meemdih teo wãhni, ma pebhna ã jwáub jubínachah, bíc yoobó ma túi chãjat pínahdih meemdih wã náah yacna caá.

Weém, Pablo, behe wã jumachah, Cristoíh doonádih wã bohéat jíb nin nemat muáboó í nemep jí. Ninna weemdih Onésimo* ã en jíbichah, caandih Cristoíh túini doonádih wã naáwáp jí. Páant wã naáwáchah joinít, caandih ã jepahap jí. Pánihna, buu caanbat Jesúsih jumna, wã wáuh panihni ã jumna caá. Weemdih Cristo naáwát tútña, ã níoni jumna, ded pah Onésimodih ma chãjat pínahdih wãta jéih wut tagaá. Obohjeéhtih, pánih jéih wutña yuhna, túi mic oinit jwí jumachah, ded pah caandih ma chãjat pínahdih wutcanjeh, meemdih wã naóhna caá.

¹¹ Caán Onésimo, Cristodih ã jepahat pínah jãtíh, meemdih teo wãhni jumna yuhna, át túi teo wáacap wut jí. Obohjeéhtih, buu Cristoíh jumna, tút nuumnít, oboh jumni ã nihcan caá, buca. Weemdih túi teo wáacni jumna, meemdihbat túi teo wáacni ã jumbipna caá. ¹² Pánihna, buu caandih bádí oina yuhna, meemdih wã jwáub wahna caá. ¹³ Obohjeéhtih, nemat muáboó wã jumat pónih, wãjeéh wãta chãwát tút tagaá, weemdih ã teo wáacat pínah niijná. Páant wãjeéh ã jumachah nihna, meém weemdih ma jéih teo wáacadih jãóhcah, caánboó meem páh áta jéih teo wáac tagaá. ¹⁴ “Pablodih teo wáacat tút niijná, ájeéh ma chão jwáuhú”, caandih ma niijichah, wãjeéh caandih wãta chão jwáhat tútup taga. Obohjeéhtih, meemdih pánih wutíhcan, weemdih túi teo wáacni ã jumachah yuhna, caandih ma pebhna wã jwáub bejat tútña caá. ¹⁵ Nin pah wã jenah joiná caá: Onésimo meemdih ã jweyéchah yuhna, Dios ã náahat pahjeh, bahni át cádah jwuhup tagaá, majeéh táinijeh ã jwáub jumat pínah niijná. Ma pebh jwáub jubí jumna, ã jwáub jweicán níit, páant muntih.

* 1:2 Col 4.17 * 1:8-10 Col 4.9

16 Pánihna, buu teo wūhniyeh nihcan, ma uud panihni Jesúih ã jumna caá. Páant ã jumchah, caandih búdí wā oyochah yuhna, wā oyat chah meémboó caandih ma oibipna caá.

17 “Dios naáwátdih Pabloyih túi biícđih bohénit jwī jumna caá”, niij jenah joinít, ma pebhna wā bejchah, weemdih búdí mata wēi jwāáh taga. Páant weemdih ma wēi jwāáát pah muntih, Onésimodihbut biíc yoobó ma túi wēi jwāáá. 18 Meemdih ã yéej chājachah, ã jíib buudánachah nihna, weémboó caandih wā jíib chājibipna caá. 19 Páant wā chājat pínahdih wīih téihyājihjeh daácna caá wā chājap. Obohjehtih, weémboó Jesúih táini doonádih meemdih wā naóhcah, Diosjeéh mata jumcan tagaá. Pánihna, meémboó weemdih búdí jíib buudáni ma jumna caá. Obohjehtih, páant jíib buudáni ma jumchah yuhna, Onésimo ã jíib buudáátdih meemdih wā jíib chājibipna caá. 20 Pánihna, wā dée, wā oini, jwī Maáh Cristoih jumna, Onésimodih ma túi chājaá. Páant ma chājat doonádih joinít, búdí wā wēibipna caá. 21 Páant wā naáwátdih ma túi jepahat pínahdih wā jéihna caá. Chah ma chājat pínahdihbut wā jéihna caá. Pánih jéihnit, meemdih wā daác wahna caá.

22 Nindihbut meemdih wā naóhbipna caá: Ñi pebhna wā bejat pínahdih jwī Maáhdih ñi uúbátdih wā jéihna caá. Páant ñi uúbátdih ã jepahachah, ñi pebhna juibína wā úwat tólih pínahdih ma ámoh páñaá.

Ā péé túyat túutat

23 Épafra^{*} meemdih ã túyat túutna caá. Caánboó Cristoih ã jummat jíib wājeéh nemat muúboó ã jumna caá. 24 Marcos,^{*} Aristarco,^{*} Demas,^{*} Lucas^{*} yuh buca meemdih

ĩ túyat túutna caá. Cristoih doonádih wā bohénachah, queétoó weemdih túi teo wáacnit ĩ jumna caá.

25 Jwī Maáh Jesucristo yeebdih oinit, búdí ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Pablo

^{*} 1:23 Col 1.7; 4.12   ^{*} 1:24 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10   ^{*} 1:24 Hch 19.29; 27.2; Col 4.10   ^{*} 1:24 Col 4.14; 2Ti 4.10   ^{*} 1:24 Col 4.14; 2Ti 4.11

HEBREOS

Dios ã wãúhdih cãacwãdih ã naáwát túutat

¹ Jon jãtjih ã naáwãdih naóh yapanitjidih dawá láa Dios ãt naáwãp wut jĩ. Biquí láana í oo júmatjĩh, biíh láa oo júmat pah jíghatjĩh queétdih ãt naáwãp wut jĩ. Biíh láa ángelwãdih ãt naáwát túutap wut jĩ. Biíh láa ã wéheatdihjeh ít joyóp wut jĩ. Páant queétdih ã naáwãchah, jwí ñowãjidih ít jwúub naóh yapanap wut jĩ. ² Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapnãdih ã wãúhboodih áih doonãdih ãt naáwát túutap wut jĩ. Á íp ã wutuchah, nin baácdih jeádihbut ã wãúh ãt chãjap wut jĩ. Pãnihna, péeni yeó jáapdih nihat áih pínah ã jumuchah, ã ípboó nihat caandih ã wãhbiþna caá. ³ Caán ã íp biíc yoobó jumna, túini yoobát ã jumãtdih jwiítidih ã júutna caá. Á wãúh ã wëpatjĩh ã wutuchah, nin baác, jeábut páantjeh ã jumna caá. Jwiítidih wun wãhni jwí yéejãtdih ã yoh péaat túttimah, jeáboó páuh laab béjnit, ã íp ã jéihyepmant bóo buwãmant ãt chúdup wut jĩ.*

Dios wãúh ángelwã chah ã túyat

⁴ Pãnih jumna, ã wãúhboó ángelwã chah ã túina caá. Dios caandih ã wãhni wëpatbut í wëpat chah ã jumna caá. ⁵ Páant ã jumuchah, ángelwãdih nihcan, ã wãúhdihjeh nin pah Dios ãt niijíp wut jĩ:

“Meém wã wãúh caá. Páant ma jumuchah, bññ nihat cãacwã í enechah, meemdih maáh wã waadána caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 2.7)

Pãnihna, ángeldih naóhcan, ã wãúhdihjeh nin pahbut ãt niijíp wut jĩ:

“Weém ã íp caá. Caán wã wãúh ã jumna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (2S 7.14; 1Cr 17.13)

⁶ Á wãúh ã cãac jumuchah, nin pahbut caandih ãt niijíp wut jĩ:

“Nihat wĩh ángelwã bóðicha caj yoh ñajnit, wã wãúhdih í wëi naáwã naáh”, ãt niijíp wut jĩ. (Dt 32.43; Sal 97.7)

⁷ Áih ángelwãboodih nin pah Dios ãt niijíp wut jĩ:

“Wĩh ángelwãdih johlit wëpép ã bejat pah wëpép bejnit wã chãjna caá. Queét weemdih teo wãhñitdih búdí iigát pah wëpnit wã jumãt túutna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 104.4)

⁸ Queétdih páant niijná yahna, ã wãúhboodih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

“Meém Dios jumnit, nihat cãacwãdih yoobópdih watni ma maáh jumãt ã bñdcán niít.

⁹ Túi chãjatdih búdí wëinit, yéej chãjatboodih ma iiná caá. Páant ma jumuchah, meemdih wëi ennit, majeéh jumnit í weñat chah, weém, ma íp Dios, meemdih wã weñana caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 45.6-7)

¹⁰ Á wãúhdih nin pahbut Dios ãt niijíp wut jĩ:

“Maá, biíhmãhjah nin baácdih, jeádihbut ma chãjap jĩ.

¹¹⁻¹² Páant ma chãjniji ã bñdáh bejbipna caá. Obohjeéhtih, meémboó páantjeh ma jumãbipna caá. Cãacwã moópni yéguehdih yohnit, jáap chóo í túut ñuamát pah, jeá, baácdihbut yohnit, jáap jeá, jáap baácdihbut ma chãjbipna caá. Obohjeéhtih, meémboó wuncan, ma jumãt pahjah ma jumãbipna caá”, ã wãúhdih ãt niijíp wut jĩ. (Sal 102.25-27)

* 1:3 Jn 1.1-3; Col 1.15-17

13 Ángeldih niijcán, ã wũúhboodih Dios nin pah át niijíp wut jĩ:

“Chah Maáh jumna, wã jéihyepmant bóo bawámant ma chũudá. Páant ma chũudachah, meemdih enihcannitdih wã yap yohat túttimah, queétdihbut chah maáh jumnit, nihatdih ma wutbipna caá”, át niijíp wut jĩ. (Sal 110.1)

14 Nihat ángelwã Diosdih teo wũhnit caá ĩ jumup. Pánihna, ã wũúh ã túi ubnitdih ĩ teo wáacat pínah niijná, jwĩ íp áih ángelwãdih ápĩ wahna caá.*

2

Cristo ã naáwátidih jwĩ joyáh bojcat

1 Pánihna, Dios wũúh chah wẽpni, jwiítidih naóhni ã jumuchah jéihnit, caandih cádahcat túut niijná, jwĩ joiníjidih túi náhninit, jepahat caá náahap. 2 Dios ã wutatdih ángelwã ĩ naóh yapanachah, cãacwãboó ĩ yap yohat jíib Dios queétdih át peéh chãjap wut jĩ. ĩ naóh yapani wutatdih cãacwãdih jepahat átih náahap wut yuh jĩ. 3 Obohjeéhtih, jwĩ Maáhboó ángelwã chah wẽpni ã jumatdih jéihnit, jwiítidih ã túi ubat pínah doonádih jepahat caá chah náahap. Cãacwãdih ã túi ubat pínah doonádih caanjéh át jwĩh naáwáp wut jĩ. Páant ã naáwáchah joinítjiboó jwiítidih ĩ jwũub naóh yapanachah, yoobópdih ã jumatdih jwĩ túi jéihna caá. Pánihna, áih táini doonádih joyáh bojna, Dios jwiítidih búdí ã peéh chãjat pínahdih jwĩ jéih jweicán niit. 4 Jesúhwã caán doonádih bohénit, cãacwã ĩ jéih chãjca naáhdih Dios ã wẽpatjĩh dawá láa ĩt chãj júutap wut jĩ. Páant ĩ chãjat pínahdih Táini Espírituboó ã náahat pahjeh queétdih wẽpat át wũhup wut jĩ. Pánihna, ã wẽpatjĩh ĩ chãj júutachah, ĩ bohéat yoobópdih

ã jumatdih Dios queét joinítidih át jéihyanap wut jĩ.

Jesucristo jwiit pah ã cãac jumat

5 Péeni yeó jáapdih Dios ã jáap chãjni baácđih moondih ángelwã maáta ĩ jumcan niit. 6 Obohjeéhtih, jwiitboodih maáta ã waadábipna caá. Dios naáwátidih biic naóh yapaniji nin pah át niij daacáp tajĩ: “Cãacwã oboh jumnit ĩ jumuchah yuhna, queétdih búdí oina, túi náhninit, mapĩ túi en daoná caá.

7 Maátcanjeh ángelwã ĩ wẽpat nump cãacwãdih mat jum jwuhat túutap taga. Pánih jumat túutna yuhna, bũu queétdih wẽpat wũhnit, maáta mat waadánap taga.

8 Páant maáta ma waadánachah, nihhat nin baácđih jumnit chah caá ĩ jumup”, át niij daacáp tajĩ. (Sal 8.4-6)

Pánih maáta waadánit, nihhatdih wutnit pínah jumna yuhna, bũu jwĩ wut jwuhcan caá. 9 Obohjeéhtih, Jesúsboó nin baácboó ã jumuchah, ángelwã nump jum jwuhnit, nihhat cãacwãdih búdí oina, át wun wũhup wut jĩ. Búdí yeejép yapna, jwiítidih ã wun wũhuchah ennit, ã wẽpatdih wũhna, Dios Jesúsdih maáh át waadánap wut jĩ. Pánihna, bũu chah maáh, táini yoobát ã jumatdihbut jwĩ jéihna caá.*

10 Dios ã náahat pah nihhatdih chãjni ã jumna caá. Á náahat pah muntih jwiit ã wehdih jeáboó ub bejat túut niijná, ã wũúhdih át wun wũhat túutap wut jĩ. Jesús yeejép yapna, ã wun wũhatjĩh jwiit cãacwãdih yoobópdih túi ubni caandih Dios át chãjap wut jĩ. 11 Det ĩ yeejatdih yohnit, queétdih túi ubnitbut Dios weh ĩ jumna caá. Pánihna, Dios jwĩ íp ã jumuchah, Jesús jwiit áihwãdih “**Queét wã úudwã caá**”, túiccanjeh, ã niijná caá.

12 Jesús ã ípdih nin pah ã niijátidih

* 1:14 Mt 4.11; Lc 1.19 * 2:9 Fil 2.6-11; He 12.2

Dios naáwátdih naóh yapani át niúj daacáp tajī:

“**Dios, ded pah ma jumátdih wā údwādh wā naóhbipna caá. Nihat wíh wā í míc wáac jayúchah, meemdíh wēi eonit, “Chah wēpni ma jumna caá”, wā niijbípna caá’,** ā niijíp jī”, át niúj daacáp tajī. (Sal 22.22)

¹³ Nin pahbut biíh át niúj daacáp tajī:

“**Meém chah wēpni jumna, weemdíh ma túi teo wáac bipna caá’,** ā lípdih ā niijíp jī”, át niúj daacáp tajī. (Is 8.17)

Nin ā niijátdihbut át niúj daacáp tajī:

“**Dios ā wehdih weemdíh ā wāhachah, queét bíicdih ninjīh wā jumna caá’,** ā wāúh ā niijíp jī”, át niúj daacáp tajī. (Is 8.18)

¹⁴ Pánihna, “**Á weh**”, ā niijnít jwī jumuchah, Cristo jwiít pah át cáac jumup wut jī. Pánih cáac jumnit, cruzboó wun wāhna, nemépwā í maáh cáacwādh wunat túutnidih át yap yohop wut jī. ¹⁵ Jātih jwiítboó jwī wunat pínahdih úumnit, chéonit panihnit jwī jumup jī. Pánihna, nemépwā í maáhdih yap yohna, jwiít chéonit panihnitdih Cristo át watap taga. ¹⁶ Ángelwādh teo wáaccan, jwiít Abraham juméná, Dioíhwā pínahboodíh át teo wáacáp wut jī. Caandíh jwī jéihna caá.

¹⁷ Pánihna, jwiít ā údwā panihntjeh cáac jumátdihbut át náahap wut jī. Páant ā cáac jumuchah, jwī yéejatdih yohat túut niijná, ā líp caandíh át wun wāhat túutup wut jī. Páant ā wutatdih túi jepahna, jwiítdih jīgah en teo wáacnit, sacerdotewā í chājat pah át chājav wut jī. Pánih chājna, sacerdotewā í chah maáh ā jumna caá. ¹⁸ Jwiít panihni ā jumuchah, caandíh búdí yeejép át yapap wut jī. Obohjeéhtih, nemépwā í maáh ā yéej chājat túutuchah

yahna, caandíh át yap yohop wut jī. Pánih yap yohni jumna, jwiítidihbut nemépwā í maáh ā yéejahichah, ā jéih teo wáacna caá.

3

Cristo Moisés chah ā túyat

¹ Wā déewā, Jesúh wā, Dios pehbhoó bejnit pínah ā níonit ní jumna caá. Pánih jumna, Jesucristo Dios ā naáwát túutni ā jumátdih, sacerdotewā í chah maáh ā jumátdihbut ní túi náhninaá. Páant ā naáwát túutni jumna, Dios jwiít cáacwādh ā túi ubat pínahdih át bohénap wut jī. Sacerdotewā í chah maáh jumna, jwiítidih át wun wūhup wut jī, Diosjééh jwī túi jumátdih pínah niijná. Páant ā jumátdih doonádh jwīpí naóhna caá. ² Dios ā chājav túutat pahjev Jesús át chājav wut jī. Moisésjibut Dios caandíh ā wutat pahjev, áih cáacwādh át túi teo wáacáp wut jī.* ³ Cáacwā mūdíh í wēi enat chah, caán chājniboodíh ípí wēi enna caá. Pánihat pah, Dioíh cáacwādh teo wáacni Moisésjidih í weñat chah, queétdih chājni Jesúsboodíh weñat caá náahap. ⁴ Muú chājni ā wihchah, muú áta wihcan tagaá. Pánihat pah, jwiítidih chājni wihchah, jwiítbut jwīta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosboó nihatdih chājni ā jumna caá. ⁵ Moisés Diosdih teo wāhni jumna, ā wutat pah áih cáacwādh át túi bohénap wut jī. Pánih bohéna, Dios túttimah ā naáwát pínahdihbut át jéihyanap wut jī. ⁶ Obohjeéhtih, Cristoboó Dios wāúh jumna, ā líp ā wutat pahjev jwiítidih en daoní ā jumna caá. Pánihna, úmcanjev caandíh cádahcan, ā pehbna jwī bejav pínahdih wēi páina, áihwā yoobát jwī jumna caá.

Dioíhwā ájééh í chooát

⁷ Túini Espíritu Dios naáwátdih naóh yapanidih nin pah át niúj daacát túutup tajī:

* 3:2 Nm 12.7

“**Buu**, Dios ã naáwáchah joiná, ñi nuowã caandíh ï yap yohatji pah ñi yap yohca bojoó.

8-9 Ñi nuowã tútchi wihcapboó jumna, weemdíh ï yap yohop jĩ. Pánih yap yohnit, “¿Yoobópdih Dios jwiít dih ã en daomí niít?” ï niijíp jĩ. Cuarenta jópchi caánboó jibnit, queétdih wã táí chãjatdih ï enep yuh jĩ. Obohjeéhtih, pánih enna yuhna, ï jepahcap jĩ. Páant ï yap yohatji pah yeebbát biíc yoobó ñi yap yohca bojoó.

10 Weemdíh ï yap yohatji júb queétdih búdí wã íjip jĩ. Pánih íjnit, “Queétdih yoobópdih wã táí waáwáchah yuhna, weemdíh ípĩ jepahíhcan caá.

11 Pánihna, queétdih wã chooát tútat pínah pebhboó wã waadát tútcan niít”, wã niijíp jĩ, Dios ã niij naóhna caá”, ãt niij daacáp tajĩ. (*Sal 95.7-11*)

12 Wã déewã panihnitá, ñi táí chãja chaáh! Yéej chãjatdih jwúb bidnit, Dios, páantjeh jumnidih táí jenah joyátdih ñita cádah tagaá.

13 Nin baácboó jum yuhna, yéej chãjcat tút niijná, yeó jáap jumat pah ñi táí míic teo wáacá. Míic teo wáaccan, yéej chãjna, “Páant wã chãjachah, ã túina caá”, ñita niij jenah joi tagaá. Pánih yeeatdih jepahna, Diosdih búdí ñita yap yoh tagaá. 14 Pánihna, Cristodih jwí jwíih jepahat pah, caandíh jwí táí jenah joi cádahcan, ãjeéh jwí táí jum bipna caá. 15 Ñaáwát dih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

“**Buu**, Dios ã naáwáchah joiná, ñi nuowã caandíh ï yap yohatji pah ñi yap yohca bojoó”, ãt niij daacáp tajĩ. (*Sal 95.7-8*)

16 ¿Det tiguaá Dios ã naáwáchah joiná yuhna, yap yohnit ït jumji?

Egipto baác dih jumnitji Moisés ã numah bac jáóh nit ït jumap wat jĩ. 17 Pánihna, queé yap yohnitdih cuarenta jópchi Dios ã íjichah, tútchi wihcapboó ït wan beedép wat jĩ. 18 “Wã chooát tútat pínah pebhboó yeebdíh wã waadát tútcan niít”, queétdih ãt niijíp wat jĩ.* 19 Diosdih ï táí jenah joicát júb ï chooát déejiboó ï waadcátjidih jwí jéihna caá.

4

1 Jon játih moondíh “Wã pebh yeebdíh wã táí chooát tútbipna caá”, Dios ãt niijíp wat yuh jĩ. Pánih naóhna, jwiít dihbut biíc yoobó niijná ãt chãjap wat jĩ. Pánihna, ãjeéh táí chooát tút niijná, Diosdih táí jepahat caá náahap.

2 Jon játih moón Dios naáwát dih ï joyátji pahjeh muntih, jwiítbut ãih túini doonádih jwí joyóp jĩ. Obohjeéhtih, queé joi waóh nitboó joiná yuhna, “Dios ã niiját pahjeh ã chãjbipna caá”, ït niij jenah joicáp wat jĩ. Pánihna, ï joiníji dede pínah queétdih ãt nihcap wat jĩ. 3-4 Jwiítboó caandíh táí jenah joinít, Diosjeéh jwí jumachah, jwiít dih ã táí chooát tútbipna caá. Obohjeéhtih, Dios naáwát dih naóh yapaniji ã daacát pahjeh tiguaá caandíh jepahcannit nin pah ï yapbip:

“ ‘Queétdih búdí íjnit, nin pah wã niijíp jĩ: “Í chooát pínah pebhboó waadcán, wãjeéh ï jumcan niít”, wã niijíp jĩ, Dios ã niijná caá”, ãt niij daacáp tajĩ. (*Sal 95.11*)

Obohjeéhtih, Diosjeh nin baác dih chãj péanit, nihat ãih tewatdih ãt teo péanap wat jĩ. Ñaáwát dih biíh naóh yapani nin pahbut ãt niij daacáp tajĩ:

“Seis yeó jáap nin baác dih, jeádihbut chãj péanit, teo cádah jwáhnit, Dios ãt choonáp wat

jī”, āt niīj daacáp tajī. (Gn 2.2)

⁵ Caandih túi jenah joicánnittjidih nin pahbut ā naáwátdih naóh ya-pani āt jwúb niīj daacáp tajī:

“Queét ī chooát déejiboó waadcán, wājeéh ī jumcan niit’, Dios ā niijná caá”, āt niīj daacáp tajī. (Sal 95.11)

⁶ Jwī n̄owā Dioih doonádih jwíh joinítjiboó caandih ī yap yohat peéh, āihwā nihcan, ī chooát déejiboó īt waadcáp wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó caandih túi jepahnit, āihwā jumna, ājeéh ī túi choobipna caá. ⁷ Cāacwādih ā túi ubat pínah yeó jáapnadih Dios āt jwúb níwip wut jī. Páant ā níoni yeó jáapna buú láa ā jumna caá. Dawá jópchina jwī n̄owā ī joyát túttimah, caán ā níoni yeó jáapnadih Davidjidih Dios ā naáwát túutuchah, nin pah āt niīj daacáp tajī:

“Buu yeebdih wā naáwáchah joinít, yap yohcanjeh, weemdih níi túi jepahaá’, Dios ā niijná caá”, āt niīj daacáp tajī. (Sal 95.7-8)

⁸ Josuéjiboó Dios ā wāhni baácdih jwī n̄owādih āt n̄umah juibínap wut yah jī. Obohjeéhtih, “Wājeéh níi túi choobipna caá”, niijná, caán baácdih ī chooát pínahdih Dios niijná āt chājcap wut jī. Caán baácdihjeh chooát túutna nihna, bih ī chooát pínah yeó jáapdih āta naóhcan taga.* ⁹ Seis yeó jáap ā tewat túttimah, Dios ā chooátji pah mantih, jwiit āihwābut ājeéh jwī túi choobipna caá. ¹⁰ Dios ā tewatdih ā cádahat pahjeh mantih, ājeéh chooná, jwī wái náah jumni tewatdih jwī cádahbipna caá.*

¹¹ Pánihna, ājeéh túi chooát túut niijná, jwiit āihwāboó caandih túi jenah joinít, ā naáwátdihbut jwī túi jepah jīh. Jon jātih moón jwī déewā Diosdih ī yap yohatji jīb

ājeéh túi jumcan, īt jéih choocáp wut jī. Pánihna, queét ī chājatji pah jwiitboó jwī chājca boj jīh.

¹² Dios naáwát oboh jumni nihcan, báadhni panihni ā jumna caá. Pánih jumna, chénaboó jaco wáini eeép naajīh iidíp d̄uj lājapdih jwī bóodat pah, ā naáwátdih jwī jenah joyóchah, jwiitdih ā túi chūhna caá. Pánih chūhna, ded pah jwī túut n̄umát pínahdih jwiitdih ā jéihyana caá.* ¹³ Ded pah jwī jenah joyátdih Diosdih jwī jéih bihcan caá. Nihat ā chājnidih caánboó ā enna caá. Pánihna, ā pebhna juibínit, ded pah jwī chājatjidih caandih naáwát ā náahbipna caá.

Jesús sacerdotewā ī chah maáh ā jumat

¹⁴ Dios wāh, Jesús, ā ip pebhna waadnit, chah maáh ā jumna caá. Pánih wēpni jumna, sacerdotewā ī chah maáh caá. Sacerdotewā ī maáh Dioih cāacwādih ā ubát pah, Jesúsbut jwiitdih ubhni ā jumna caá. Páant ā jumuchah jéihnit, jwiitboó caandih jwī túi jenah joí cádahca boj jīh. ¹⁵ Jesús cāac jumna, ded pah jwī yapat pínahdih ā túi jéihna caá. Pánih jéihnit, yeejép jwī yapachah enna, jwiitdih jīgah ennit, ā jéih teo wáacna caá. Nemépwā ī maáh caandih ā yéej chājat túutuchah yuhna, Jesús yéej chājcani āt jumap wut jī. Pánih jumna, jwiitdihbut ā yéej chājat túutuchah, Jesús ā jéih teo wáacna caá, jwī yéej chājcat pínah niijná. ¹⁶ Pánihna, Dios jwiitdih ā oyatdih jéihna, úumcanjeh, caandih jwī ubát dée caá. Páant caandih jwī ubúchah, jwiitdih oinit, jīgah enna, ā túi teo wáacbipna caá.

5

¹ Nihat sacerdotewā maáta ī chah maáta pínahdih Dios cāacwā cātih ā níona caá, queétdih ī teo wáacat pínah niijná. Pánihna,

* 4:8 Dt 31.7; Jos 22.4 * 4:10 Gn 2.2 * 4:12 Is 49.2; Ef 6.17

Diosdih teo wāhñit jumna, cāacwā ï yéej chājatji peéh nuñúpwādh mao cáo wāhñit, biíhdihbut caandih ïpñ wāhna caá, Dios ã enechah, cāacwā ï túi jummat pínah niijná.² Bitá yéejnit ï jummat pah muntih, sacerdotewā ï chah maátabut yéejnit ï jumna caá. Pánih yéej chājnit jumna, yéej chājnitdih jġgah ennit, ï túi jéih teo wáacna caá.³ Pánih yéejnit ï jumuchah, queét sacerdotewā ï maátadihbut yéej chājat peéh ã jumna caá. Páant ã jumuchah, queétjeh ï yéej chājat peéh, cāacwā ï yéej chājat peéhbut nuñúpdih mao cáo wāhat caá náahap, Dios ã enechah, ï túi jummat pínah niijná.*⁴ Sacerdotewā ï chah maáta jumíhna, queétjeh ï jéih waadcán caá. Diosboó queétdih ñionit, ã waadána caá. Jon jātih Aarónjidih Dios ã ñíwat pahjeh muntih, buubut sacerdotewā ï chah maáta pínahdihbut ã ñiona caá.*⁵ Páant queétjeh ï waadcátji pahjeh muntih, Cristobut sacerdotewā ï chah maáh pínah caanjéh maáh át waadcáp wut jġ. Diosboó caandih maáh waadána, nin pah át niijíp wut jġ:

“Meém wā wūáh ma jumna caá. Páant ma jumuchah, buu nihat cāacwā ï enechah, meemdh maáh wā waadána caá”, Dios át niijíp wut jġ. (*Sal 2.7*)

⁶ Biíh láa nin pah át niijíp wut jġ:

“Melquisedec sacerdote ã jumatji pahjeh, biíc yoobó meembút páantjeh sacerdote ma jumbipna caá”, ã wūáhdih át niijíp wut jġ. (*Sal 110.4*)

⁷ Cristo nin baácboó jumna, jūinít, ã ípdih búdí át wúbúp wut jġ. **“Ma náahna, ma teo wáacá, wā wuncat pínah niijná. Obohjeéhtih, páant wā waníhcah yuhna, ma náahat pahjeh ma chājaá”**, át niijíp wut

jġ.* Páant ã niij wúbúchah, ã íp át joyóp wut jġ. Pánihna, ã íp ã náahat pahjeh ã chājhichah enna, ã wúbátdih joiná, caán wannijidih át booanap wut jġ. ⁸ Cristo Dios wūáh jumna yuhna, búdí yeejép át yapap wut jġ. Pánih yapna yuhna, ã ípdih át jepah cádahcap wut jġ. Pánih jumna, ded pah túi jepahatdih át jéihyep wut jġ.*⁹ Pánih yeejép yapna yuhna, yoobópdih jepahni cruzboó wunna, nihat caandih jepahnitdih túi ubni ã jumna caá. ¹⁰ Páant ã wun wūhuchah, Melquisedec panihni sacerdotewā ï chah maáh Diosboó caandih maáh át waadánap wut jġ.

Cristoíh doonádh jwí jepah cádahachah, búdí ã tobohat

¹¹ Cristo sacerdotewā ï chah maáh ã jumatdih yeebdih chah wā bohéhna yuh caá. Obohjeéhtih, páant wā jwúub naawíhichah yuhna, yeebboó ñita túi beh joicán tagaá. Pánih beh joicánnit ñi jumuchah, yeebdih wā túi jéih bohécán caá. ¹² Maatápdih Cristoíhwā ñi jumna yuh caá. Pánih jumnit, bitaboodih ñi bohénachah, áta túi tagaá. Obohjeéhtih, túi beh joicánnit ñi jumuchah, bitaboó yeebdih ï jwúub bohéat caá náahap. Dios naawát buocannidihjeh ñi beh joiná caá. Wébít jōóh macdihjeh ï nomat pah yeebbút buocannidihjeh ñi túi joiná caá. Jáap bohé jwíhñit ï jummat pah ñi jumna caá. ¹³ Det jōóh macdih nomnit, wébít ï jum jwuhna caá. Queét ï nihat pahjeh tigaá yeéb ñi jumup. Pánihna, “Nin yeejép caá. Con túini caá”, yeebdih ï niij bohénachah yuhna, páantjeh ñi beh joicán caá.*¹⁴ Jeémátdih jeémpnitboó behñit ï jumna caá. Queét panihñit caá Dios naawátdih túi míic bohénit ï jumup. Pánih bohéna, “Nin yeejép caá. Con túini caá”, queétboó ï niij jéihna caá.

* 5:3 Lv 9.7 * 5:4 Ex 28.1 * 5:7 Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Lc 22.39-46 * 5:8 Mt 26.39; Jn 10.18; Fil 2.8 * 5:13 1Co 3.2

6

1-2 Pánihna, Dios naáwátdih chah jéihna, túi behnit panihnit jwí jum jíh. Cristoih doonádih jwíh bohéna, nin pah jwí jéihyep jī: Jwiít cáacwā jwí jenah joyátjīhjih jwí chājachah, dedé pínah nihcap jī. Pánih chājna, Diosdih jwí weñacap jī. Páant jwí chājatjidih cádahnit, Cristodih jepahna, tūniboodíh túut nūmnit, caandíh jwí túi jenah joí jwíhip jī. Páant jwí jwíh jepahachah, nin pah jwiitdih jwíh bohénap jī: Ded pah Jesúhwādh dahabáatdih, jwiít áihwādh i teo jáhaatdihbut i bohénap jī. Wunnitji i jwáub boo pud jūúwát pínahdh, péeni yeó jáapdh caandíh jepahcannitdih Dios á peéh chājachah, búdí yeejép i yapat pínah á péacatdihbut i jwíh bohénap jī. Páant i jwíh bohéatjidih túi jéihna, chah jwí bohé jíh. ³ Diosdih, á naáwátdihbut chah jwí jéih jíh. Dios á náahachah, jwiít nihah biicdh páant jwí chājbpna caá.

⁴ Obohjeéhtih, det pánih chājcan, Diosdih i cádahbpna caá. Pánih cádahnit, jwáub yéej chājna, i jéih jwáub túut nūmcán niit. Queét Cristodih jwíh jepahnit, “Áih dooná yoobópdih caá á jumap”, it niij jenah joyóp yah jī. Pánih jenah joinit, Dios queétdih á túi ubatdih, Túini Espíritu ijeéh á jumatdihbut it jéihyep wut yah jī. ⁵ Dios naáwátdih joiná, túini naáwát á jumatdih it jéihyep wut yah jī. Nin péeni yeó jáapna Dios á maáh jumapboó á wēpatjīh á teo wáacatdihbut it jéihyep wut yah jī. ⁶ Pánih jéihna yahna, caandíh cádahna, Dios wūúhdih cruzboó i jwáub mao yohat pah caá i chājap. Páant i chājachah enna, bita Cristodih i deohbpna caá. Páant i cádahachah, det queétdih i jéih jwáub túut nūmát túutcan niit. ⁷ Nin pah caá á jumap:

Túini baácdih mah á jūúwáchah, wápchi mínah caanjīh á momni túi chíih jūóhnit, á quehechah, á jeémát pínahdh á bíbohna caá. Caán baácdih Dios á túi chājna caá. Pánihat pah Diosdih cádahcan, á naáwátdih chah bohénitdih á túi teo wáacbpna caá. ⁸ Obohjeéhtih, ded baácdih óot jumni pihna, yeejép yilipbut á chíihchah, dedé pínah nihcan caá. Pánihni baácdih túi chājcan, Dios á cáo yohbpna caá. Páant á cáo yohat pah caandíh cádahnitdihbut á cáo yohbpna caá.*

Cristodih cádahcannitdih Dios á túi ubat

⁹ Wá oinitá, yeebdíh páant niij naóhna yahna, “Cristodih cádahnit caá”, yeebboodíh wá niij jenah joicán caá. Cristo á túi ubnit ni jumuchah, túini ni chājatdih wá jéihna caá. ¹⁰ Jwiít nihah jwí túi chājatji jīb jwí íp jwiitdih ápi túi chājna caá. Caandíh oina, búdí teonit, áihwādh nípi túi teo wáacna caá. Páant ni chājachah enna, á quíib buudcán niit. ¹¹ Pánihna, ni jumap yoobó ni jumap pah bóo bitadih túi oinit, ni teo wáacat pínahdh yeebdíh jwí náah yacna caá. Páant ni chāj cádahcat jīb jwí íp á pehbboó yeebdíh á túi chājat pínahdh ni túi jéihbpna caá. ¹² Yeeb yabh teonit ni jumatdih jwí náah yaccan caá. Bita Cristoihwā yeejép yapna yahna, “Jesús weemdíh á túi teo wáacbpna caá”, niij jenah joinit, caandíh i cádahcan caá. Páant i jumuchah ennit, “Wá pehbboó yeebdíh wá túi chājbpna caá”, jwí íp á niijátji pah á chājbpna caá. Pánihna, queét i chājat pah, yeebbút ni chājáa.

¹³⁻¹⁴ Jon jātih Abrahamdih Dios á wēpatjīh nin pah át niijp wut jī: “Meemdíh búdí wá túi chājbpna caá. Pánih túi chājna, ma jumenádih dawá wá cáac pooat túutbpna caá”, át niijp wut

* 6:8 Gn 3.17-18

7

jī. Biñh caan páh wēpni wihcah, caán ā wēpatjñhjah át naáwáp wut jī.* 15 Páant ā niijátjidih náhninit, Abrahamboó ā túi páñachah enna, ā niijátji pahjeh Dios caandíh át túi chājap wut jī. 16 “Dios ā enechah, yoobópdih niijná caá wā chājap”, jwiít cāacwāboó jwīpñi niijná caá. Pánihna, chah jumni ā wēpatjñh niijnít, yoobópdih jwī niiját ā jumatdih jwī júutna caá. Páant jwī niijíchah joinít, jwījeéh míc jñihniiboó “Á niiját yoobópdih tigaá”, niij jéihnit, ā jñih cádahna caá. 17 Obohjeéhtih, Dios Abrahamdih “Meemdíh wā túi chājipna caá”, ā niiját yoobópdih ā jumatdih júutat túut niijná, ā wēpatjñhjah át naáwáp wut jī. Páant ā naáwátidih jéihnit, “Á naáwát yoobópdih ā jumuchah, caandíh ā túut nūmcan níit”, Abraham, ā jñiménábut ít niij jéihjip taga. Jwiít niihat áihwābut caandíh jwī jéihna caá. 18 Dios ā jéih yeecan caá. Pánih yeecanni jumna, chéne naáwátjñh ā niiját yoobópdih ā jumatdih jwiítidih ā jéihyana caá. Á niijátidih joiná, ā wēpatjñhjah ā niijátidihbut joiná, caandíh ā túut nūmcat pínahdih jwī jéihna caá. Páant ā jumatdih jéihna, ā pebhna jwiítidih ā ub bejat pínahdih úmcanjeh jwī wēi páina caá. 19-20 Pánih wēi páina, caandíh jwī túi jenah joí cádahcan níit. Sacerdotewā í chah maáta cāacwāidih úbh wēhat túut niijná, Dios ā jumni tólihna waadnít, wáupni yégueh jāh yañhni chóodih ípñi yap waadáp wut jī.* Páant í chājat pah, jwīñh pínahdih Diosdih úbát túut niijná, Jesúsbut Dios pebhna át waad béjep wut jī. Pánihna, Jesús páantjeh sacerdotewā í chah maáh Melquisedec panihni jumna, Dios ā jumapboó jwiít áihwāidih ā waóh waadáchah, jwiítbut jwī jéih waadbípa caá.*

Melquisedec panihni sacerdotewā í chah maáh Jesús ā jummat

1 Melquisedecboó* Salem wāt jumni tútchidih moón í maáh, caanjéh muntih sacerdotebut jumna, Dios wēpnidih úbhni át jumap wut jī. Maátadih Abrahamwā míc mao yap yohnit, í jwáub jñuwáchah, Melquisedec caandíh jwāááidih át jwibínap wut jī. Pánih jwāáh jwibínit, “Nin Abrahamdih búdí ma túi chājaá”, Diosdih át niij úbáp wut jī. 2 Páant ā jwāáát pínah jātih, Abrahamboó caandíh enihcannitdih míc mao yap yohnitji, maátañh bíí déedih át ub jñuwáp wut jī. Páant ā ub jñóhniidih chénat pah téihya poómpdih jenah ennit, bíic poómpdih Melquisedecidih át wáhup wut jī. “Melquisedec”, niijná, “Túí chājni maáh”, niijná ít chājap wut jī. “Salem”, niijná, “Túí jumni”, niijná ít chājap wut jī. Pánihna, caán Salem tútchidih moón í maáh jumna, “Chah maáh túí jummat túutni”, caandíh ít niijíp wut jī.* 3 Melquisedec ā mánadih, ā ñowāidihbut í daacát ā wihcan caá. Á cāac jummatdih, ā wunatdihbut í daacát ā wihcan caá. Pánih jumna, páantjeh ā jumna caá. Páant ā jummatdih jéihna, ded pah Dios wáuh Cristobut páantjeh sacerdoté ā jummatdih jwī jéihna caá. Pánihna, Cristo sacerdoté ā jummat pah Melquisedecbut sacerdoté ā jumna caá. 4 Melquisedec oboh jumni ā nihcatdih ñi túi náhninaá. Chah maáh jumna, Diosdih Abraham ā túyat pínahdih át úbáp wut jī. Abrahamboó jwī ñowāji í maáh yoobát jumna yuhna, Melquisedec chah maáh ā jummatdih jéihna, ā ub jñóhni bíic poómpdih caánboodíh át wáhup wut jī. 5 Moisésji niihat judíowāidih páant át wēhat túutat

* 6:13-14 Gn 22.16-17 * 6:19-20 Lv 16.2 * 6:19-20 Sal 110.4 * 7:1 He 5.6 * 7:2 Gn 14.17-20

wat jī. Pánih wətna, Leví ā juimená sacerdotewā ī jumuchah, ī déewā ī wəhat pínahdih āt ubat táutap wat jī. Ā déewā Abraham ā juimená īt jumup wat jī. Leví Abraham juima ā jumuchah, ā juimenábut Abraham juimená īt jumup wat jī. Nihat Abraham juimená jumna yuhna, Leví juimená sacerdotewā jumnit, ī déewā ī wəhatdih īpī ubup wat jī.* ⁶ Obohjeéhtih, Melquisedecboó Leví juima nihcan yuhna, Abraham ā wəhatdih āt ubup wat jī. “Meemdih wā táí chājipna caá”, Dios ā niijní Abraham ā jumuchah yuhna, Melquisedecboó caandih Dios ā táí chājat pínahdih āt uúbup wat jī. ⁷ Nindih jwiit nihat jwī jéihna caá: Chah jumniboó nump jumnidih táí chājat pínahdih āpī uúbhna caá. Pánih jéihnit, Melquisedecboó pánih uúbhni ā jumuchah, Abraham chah ā jummatdih jwī táí jéihna caá. ⁸ Jwiit cāacwā jwī wəhatdih ubnit sacerdotewā, cāacwājeh jumna, wunnit pínah ī jumna caá. Obohjeéhtih, Melquisedecboó Abraham ā wəhndih ubniji báadhni ā jumna caá. Dios naawátidih naóh yapanit daácna, ā wunatjidih naóhcan, “Páantjeh báadhni caá”, niijná īt chājap wat jī. ⁹ Buu moón Leví juimená jumnit sacerdotewā, Dios ā wəhat táutatdih ī ubna caá. Páant ī ubuchah yuhna, Abraham Melquisedecdih wəhna, nihat Leví juimená ī wəhat pínah panihnidihbut Melquisedecdih wəhna āt chājap wat jī. ¹⁰ Melquisedecdih Abraham wəh láa, ā juima Levíboó āt cāac jum jwuhcap wat jī. Pánihna, Melquisedec Abrahamdih jwāáhna, Leví pínahdihbut āt jwāáap wat jī. Leví, ā juimenábut Melquisedecdih wəhntih panihnit jumna, caán nump īt jumup wat jī.

¹¹ Moisésji wətnit, Leví ā déewādhbut sacerdotewā āt jummat

táutap wat jī. Ā wətat pahjeh queét sacerdotewā nuñupwādh mao cáo wəhntih, cāacwādh īt uúbh wəhup wat jī, Dios ā enechah, táinit ī jummat pínah niijná. Páant ī chājachah, táí yoobópdih jumna nihna, biih sacerdotedih jwīta náahcan tagaá. Obohjeéhtih, pánih jumcan, biih sacerdoté Melquisedec panihnidih buu jwī náahna caá. Pánihna, Leví juima Aarónji ā juimená poómpdih moón sacerdotewādh buu jwī náahcan caá. ¹² Sacerdotewādh Dios táut nuumnit, jwiitdih ā wətatdihbut táut nuumát caá náahap. ¹³ Dios Moisésjidih wətat táutnit, Leví juima Aarón ā juimená poómpdihjeh sacerdotewā āt waadát táutap wat yuh jī. Páant ā wətuchah yuhna, jwī Maáh Jesús Leví juima nihcan caá. ¹⁴ Judá juimená poómpdih bóo ā jummatdih jwī táí jéihna caá. Obohjeéhtih, Moisés sacerdotewā waadánit, Judáih poómpdih moondih āt waadacap wat jī. ¹⁵ Caandih jéihna, nindihbut jwī táí jéihna caá: Buu Dios jáap ā waadáni sacerdoté Cristo Melquisedec panihni ā jumna caá.

¹⁶ Jon jātih jumnit sacerdotewā pínah Dios ā wətat pahjeh Levíih poómpdih moonjéh īt waadap wat jī. Obohjeéhtih, Leví juima nihcah yuhna, páantjeh jumna, Cristo sacerdoté āt waadap wat jī. ¹⁷ Nin pah Dios āt niijip wat jī:

“Meém páantjeh sacerdoté ma jumbipna caá. Melquisedec sacerdoté ā jummat pahjeh muntih meembút sacerdoté ma jumbipna caá”, Dios ā wūhdih āt niijip wat jī. (*Sal 110.4*)

¹⁸⁻¹⁹ Moisésji ā wətatdih jepahíhna yuhna, jwiit cāacwā yoobópdih jwī jéih jumcan caá. Pánihna, caán ā jwíih wətatji yoobópdih jwī jummat pínahdih ā teo wáacah, Dios caandih āt cádahap

* 7:5 Nm 18.21

wut jī. Pánih cádahnit, jwī Maáh ā wun wəhatdih jwī túi jenah joyát jīb Dios jwiít dih ā túi ubna caá, ājeéh jwī túi jumat pínah niijná. Páant ā chājachah, caandih túi jéih uúbhnit, ā pebhboó yoobópdih jwī jumat pínahdih jwī wēi páina caá.

²⁰ Cristodih sacerdote waadána, ā wēpatjīh naóhnit, Dios caandih át waadánap wut jī. Obohjeéhtih, ā wēpatjīh naóhcanjeh, bita sacerdotewādih át waadánap wut jī. ²¹ Cristobodih sacerdote waadánit, Dios caandih nin pah át niijíp wut jī:

“Weém, ma Maáh, wā wēpatjīh meemdih yoobópdih wā naóhna caá. Pánih wēp naóhna, meemdih wā jenah joyát dih wā túut nuumcán níit. Páantjeh sacerdote ma jumbipna caá”, Dios Cristodih át niijíp wut jī. (*Sal 110.4*)

²² Pánih wēp naóhna, Jesús jwiít dih ā túi ubat pínahdih niijná, át chājap wut jī. “Cāacwādih wā túi ubbipna caá”, niijná, Dios Jesús dih át wah deyanap wut jī. Pánihna, Jesús ā wun wəhatdih túi jenah joinít, Dios ā niijátji yoobópdih ā jumatdih jwī jéihna caá. ²³ Jwīh jumnit sacerdotewā ī wunuchah, bita ipī túut nuum waadáp wut jī. Pánihna, dawá sacerdotewā īt jumap wut jī. ²⁴ Obohjeéhtih, Jesúsboó páantjeh ā jumuchah, caandih túut nuumní sacerdote pínahdih jwī náahcan caá. ²⁵ Jesús páantjeh jumna, āih cāacwādih ā uúbh cádahcan caá. Pánih uúbhna, niihat caandih jepahnitdih ā túi ubna caá, Dios pebhboó ājeéh jwī túi jumat pínah niijná. Pánihna, Jesús jeh yoobópdih jwiít dih túi ubni ā jumna caá.

²⁶ Cāacwā jwī chājat pah yeejép chājni nihcan, Jesús dih yéej chājat peéh ā wihcan caá. Yeejép wā cātīh jumnijidih jeáboó ub bejnit,

niihat cāacwā chah maáh Dios át waadánap wut jī. Pánih jumna, Jesús sacerdotewā ī chah maáhbut jumna, jwiít dih túi teo wáacni ā jumna caá. ²⁷ Bita sacerdotewā ī jumat pah nihcan caá. Queétoó yeó jáap jumat pah nuúpwādih mao cáo wūhna, queétjeh ī yéej chājat jīb jwīh wūhnit, túttimah, cāacwā ī yéej chājat jībbut ipī wūhup wut jī. Dawá láa páant īt chājap wut jī, cāacwādih Dios ā túi enat pínah niijná. Obohjeéhtih, Jesúsboó biíc láajeh wun wūhna, caanjéh āih bácahdih míc wūhnit, cāacwādih ī yéej chājat peéh át jīb chājap wut jī.* ²⁸ Moisésji ā wutat pah sacerdotewā ī maáta pínahdih cāacwādih ī waadát túutuchah, yéejat wihcannit īt nihcap wut jī. Obohjeéhtih, caán túttimah, Dios wēp naóhna, ā wūh páantjeh yéejat wihcannibodih sacerdotewā ī chah maáh át waadánap wut jī.

8

Jesús sacerdotewā ī chah maáh jwiít dih ā túi teo wáacat

¹ Caán niहतdih naóhna, nindih bácah yeebdih naóhna caá wā chājap: Sacerdotewā ī chah maáh panihni Jesús jwiít dih teo wáacni, jeáboó Dios ā jéihyemant bóo buwámant ā chúdna caá.* ² Pánih chúdnit, jwiít āihwādih āpī uúbhna caá. Nin baáboó jumni, cāacwā ī chājnjiji Dioih muúboó sacerdotewā Dioih cāacwādih ipī uúbhna caá. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó Dios ā chājni muú yoobát diítboó jumna, jwiít āihwādih āpī uúbhna caá.

³ Niहत nin baácdih moón sacerdotewā ī maáta nuúpwādih ipī mao cáo wūhna caá. Páant queétdih Dios át wutat wut jī, cāacwā ī yéej chājat peéh ī jīb chājat pínah niijná. Jwiít dih teo wáacni sacerdotedihbut mao cáo wəhat panihnidih Dios át wəhat túutap wut jī, jwī yéejat peéh

* 7:27 Lv 9.7 * 8:1 Sal 110.1

ã jíib chājat pínah niijná. Páant ĩ wāhat pahjeh m̄ntih, Cristo jwĩ yéejat jíib caanjéh át míic wāhup wut jĩ, Dios jwiít dih ā wēi enat pínah niijná. ⁴ Nin baácboó sacerdotewā wāát jumna caá. Pánihna, Jesúsboó nin baácboó páantjeh jumna nihna, sacerdote āta jéih jumcan tagaá. ⁵ Nin baácboó jumnit sacerdotewā nin baác dih jumni Dioĩh m̄uú dih jeh ĩ teo wāhna caá. Cāacwā caán m̄uú dih chājna, jeáboó jumni m̄uú pánihni ĩt chājar wut jĩ. Páant ā jumuchah, jeejíboó Moisésdih Dios āih m̄uú pínahdih chājat túatnit, “Meemdíh wā naáwát pahjeh m̄ntih wíih m̄uú dih, nihat caán díitboó jumnidihbut túi yoobópdih ma chājat túatup”, át niijp wut jĩ.* ⁶ Obohjeéhtih, jeáboó jumni Dioĩh m̄uú nin baácboó jumni m̄uú chah táini ā jumna caá. Pánihna, Jesús sacerdote jumna, ā tewatboó nin baác dih jumni sacerdotewā ĩ tewat chah caá ā jumup. Dios Moiséswā dih “Yeebdíh wā wutatdih jepahnit, wājeéh ñi túi jumbipna caá”, át niij naáwáp wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, jwiít dih “Jesús yeebdíh ā wun wāhatboodíh túi jenah joinít, wājeéh ñi túi jumbipna caá”, át niij naáwáp wut jĩ. Queétdih ā naáwátjeh chah jwiít dih ā naáwát ā jumna caá. Pánihna, Jesúsboó jwiít dih túi ubni jumna, nin baácboó jumnit sacerdotewā chah wēpni ā jumna caá.

⁷ Ā jwíh wutatjidih yoobópdih jéih jepahcan, cāacwā ājeéh ĩt jéih jumcap wut jĩ. Ā wutatjidih jwí jéih jepahachah nihna, biíh naáwát dih Dios āta naóhcan tagaá. ⁸ Obohjeéhtih, ā wutatjidih ĩ túi jepahcatdih enna, āih cāacwā dih jaihna, nin pah át niijp wut jĩ:

“Nin wā niiját dih ñi túi joyoó: Túttimah, nihat wíih cāacwā, Israel jumenádih, Judá jumenádihbut jáap

naáwát dih wā naóh bípna caá. ⁹ ĩ nuowā Egipto baácboó jumnitjidih bacanit, ded pah wājeéh ĩ túi jumt pínahdih queétdih wā naáwáp yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant wā naáwát dih ĩ joi cádahap jĩ. Páant ĩ cádahat dih ennit, weembút queétdih wā cádahap jĩ. Páant queétdih wā naáwátjeh pah jwúub naóhcan, mácah wā naóh bípna caá.

¹⁰ Túttimah nihat Israel jumenádih nin pah wā naóh bípna caá: Wā wutatdih yeebdíh wā túi náhnianabipna caá. Páant wā náhnianachah, ñi túi wēi jepahbipna caá. Weém ñi Maáh jumna, yeebdíh wā en daóbipna caá. Yeéb wíihwā jumna, weemdíh jeh ñi ubhbípna caá.

¹¹ Pánihna, caán láa teo wāhñit dée, maáta déebut nihat weemdíh túi jéihñit míicjeh ĩ jumbipna caá. Pánih jéihñit jumna, det ĩ déewā dih nin pah ĩ míic niij bohécan niit: ‘Ded pah jwí Maáh Dios ā jumadih ma jéihyeé’, ĩ niijcán niit.

¹² Pánihna, ĩ yéej chājatjidih yohnit, queétdih peéh chājcan, caandíh chéneji wā jwúub náhnican niit”, Dios át niijp wut jĩ. (Jer 31.31-34)

¹³ Pánihna, jáap naáwát dih naóhna, ā jwíh naáwátjeh át cádahat túatup wut jĩ. Caán máa naáwátjidih jáap naáwátboó jwúub túat nuumní ā jumna caá.

9

Dioĩh m̄uú nin baácboó jumni, jeáboó jumni

¹ Dios Moisésjidih jwíh wutna, ded pah cāacwā caandíh ĩ weñat pínahdih át naáwáp wut jĩ. Nin baác dih moón caandíh ĩ weñat pínah m̄uú dih ded pah ĩ chājat

pínahdihbut át naáwáp wut jĩ. ² Caán mæudíh nuñúpwā chóojĩh ít wāapáp wut jĩ.* Caán muú diítboó chéne tólih ít chājap wut jĩ. Í jwíih waád jaibíni tólih “Dioíh tólih”, ít niijíp wut jĩ. Caán tólihboó í jii cáagat nahna át jamup wut jĩ.* Cáagat naabút át jamup wut jĩ. Caán cáagat naajĩh sacerdotewā Diosdih í wāhni pan naaná át jamup wut jĩ.* ³ Wáupni yégueh chóojĩh í jāh yaíhni táahmant biíh tólih át jamup wut jĩ. Caán “Dios ā jumat tólih”, ít niijíp wut jĩ.* ⁴ Caán tólihboó chej jumnidih cáagnit í cáwat naá át jamup wut jĩ. Caán naá orojĩh í chājni wut jĩ.* Orojĩh í chājni paihbut caanjĩh át jamup wut jĩ.* Caan páih diítna orojĩh í chājni pamap át jamup wut jĩ. Caan pámap diítna “maná”, í niijni át jamup wut jĩ.* Caan páih diítna Aarónih íoh caját nahbut chíih yabacni jum,* Dios ā wutatdih ā daác búudhniiji chéne jeé naanábut át jamup wut jĩ.* ⁵ Caan páih wāáp lajni naajĩh chéne ángelwā orojĩh í pāp dodhnit ít jwāáh ñuhup wut jĩ. Queét ángelwā Dios caanjĩh ā jumatdih júatna ít chājap wut jĩ. Pánihna, caanjĩh jumna, Dios cāacwā í yéejatdih āpĩ yohop wut jĩ.* Caán mæudíh bóodih páant bóojeh tigaá wā naóh jwuhup.

⁶ Caán mæudíh í túi ámoht túttimah, sacerdotewā yeó jáap jumat pah jwíih waád jaibíni tólihdih waadnít, Dios ā wutat pah ípĩ chājap wut jĩ.* ⁷ Sacerdotewā í chah maáhjeh biíh tólihboó jópchi jumat pah biíc láa ā waadát yeó jáapdihjeh āpĩ waadáp wut jĩ. Pánih waadnít, í maoni nuñúp í wāhni pínah meépdih caanjĩh jumni paih wāapátdih āpĩ chílanap wut jĩ, caán meépdih ennit, Dios

cāacwā í yéejatdih ā yohat pínah niijná. Meépdih ub bejcan, āpĩ jéih waadcáp wut jĩ. Diosdih wúbát túut niijná, caanjéih ā yéej chājatji, nihát bita judíowā í jéihca naáh yéej chājatji júbbut meépdih át ub waad béjep wut jĩ.* ⁸ Páant Dios ā chājatjijĩh Túini Espiritu nin pah jwiútdih ā jéihyana caá: Moisésdih ā chājat túatni muú Dios ā jumat tólihboó cāacwā ít jéih waadcáp wut jĩ. Sacerdotewā í chah maáhjeh caanná át jéih waadáp wut jĩ. Pánihna, Moisésdih ā chājat túatniiji muú páantjeh ā jumachah nihna, jwiít cāacwājeh Diosdih jwíta jéih wúbhcan tagaá. ⁹ Diosdih í weñat muú ded pah ā jumatji, caán diítboó ded pah í chājatjidihbut naóhna, jwiít buu moondíh nindih Dios bohéna caá ā chājap: Cāacwā Diosdih weñat túut niijná, nuñúpwādih mao cáo wāhna yahna, Dios ā náah yacat pah túinit ít nihcap wut jĩ. Pánih chājna yahna, íih caolih páantjeh yéejni jumna, Diosjeéh ít jéih jumcap wut jĩ. ¹⁰ Nin pah ípĩ chājap wut jĩ: Nuñúpdih mao cáo wāh, jeémp, babh, íih bācahnadih chocna, Moisés ā wutatji pah Diosdih ípĩ weñep wut yah jĩ. Obohjeéhtih, caán wutat pah chājna yahna, í túut numát déedih queétdih át teo wáaccap wut jĩ. Pánihna, Dios jáap bohéatdih ā naáwát túttimah, jon jātih bóo wutatboó dedé pínah nihcan caá.

¹¹ Obohjeéhtih, jwiútdih túi chājat túut niijná, Cristoboó sacerdotewā í chah maáh yoobát jumnit, átát jūúwáp wut jĩ. Pánih maáh jumna, jeáboó jumni Diosdih weñat muú yoobátdih át waadáp wut jĩ. Caán jeáboó jumni muú nin baácboó cāacwā í chājni muú chah túini ā jumna caá. ¹² Cristo Dios ā

* 9:2 Ex 26.1-30   * 9:2 Ex 25.31-40   * 9:2 Ex 25.23-30   * 9:3 Ex 26.31-33   * 9:4 Ex 30.1-6   * 9:4 Ex 25.10-16   * 9:4 Ex 16.33   * 9:4 Nm 17.8-10   * 9:4 Ex 25.16; Dt 10.3-5   * 9:5 Ex 25.18-22   * 9:6 Nm 18.2-6   * 9:7 Lv 16.2-34

jumupboó cabra meépdih, jiwi meépdih Diosdih wūhat túut niijná, át ub waadcáp wut jī. Obohjeéhtih, biic láajeh jwiútdih wun wūhna, āih meép panihnidihjeh át ub waadáp wut jī. Pánih ub waadnít, jwī yéejatdih ā yohochah, jwiútdih páantjeh Diosjeéh jwī jumvipna caá. ¹³ Dios Moisésdih ā wutatjiboó “Wannitdih ŋi chāúúchah, ŋíih bācahdih quei pánihni ā naácna caá”, át niijp wut jī. Pánihna, ŋih bācah quei pánihnidih chocat túut niijná, cabra meép, jiwi meép,* jiwiwādh i cawatji jōóhjhbat* sacerdotewā queétdih ipī choj jāhanap wut jī. ¹⁴ Páant i chājachah yūhna, queétdih át túi teo wāaccap wut jī. Obohjeéhtih, Cristo wanna, āih meépboodíh ā yoh wūhachah, jwiútdih búdí ā teo wāacna caá. Caán yéejat wihcanni jumna, cruzboó wanna, Túini Espiritu páantjeh jumni ā teo wāacatjīh, caanjéh āih bācahdih Diosdih át wūhup wut jī. Pánih chājna, jwī yéejatdih yohnit, iiguipna jwī bejat déejidih át túi ubup wut jī. Páant ā túi ubnit jumna, “Yéejat peéh weemdíh wihcan caá”, jwī niij jéihna caá. Pánih jumna, Dios, páantjeh jumni ā náahat pahjeh chājnit jwī jumna caá.

Jáap naáwát

¹⁵ Moisés ā wutatjidih jepahna yūhna, i yéejat peéh queétdih páantjeh ā jumuchah, cāacwā Diosjeéh it jéih jumcap wut jī. Páant i jumuchah, nin jáap naáwátidih naóhnt, “Cristoboó ā wun wūhatjīhjah cāacwādh wājeéh wā túi jumat túutvipna caá”, Dios át niijp wut jī. Páant ā niijátji pah, i yéejatdih yohnit, ā ŋíonitdih túi ubat túut niijná, Cristo át wun wūhup jī. Páant ā túi ubachah, páantjeh ājeéh jwiútdih āihwā jwī túi jumvipna

caá. Pánih jumna, āihwādh Dios ā wūhat pínahdh jwī bíbohvipna caá.

¹⁶⁻¹⁷ Cāac ā wunat pínah jātih, ā déewādh ā wūhat pínahdh āpī daác jwejna caá. Obohjeéhtih, ā buud jwūhcah, āih bií déedih ā déewā i jéih ub jwūhcan caá. Ā wunat pínah jātih ā daác jwejni núo dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, ā wunat túttimah, ā daacátji pahjeh āih bií déejidih i ubvipna caá. ¹⁸ Páant ā wuncah, caán núo dedé pínah ā nihcat pahjeh muntih, nuñúpdih i maocah, Dios Moisésdih ā niijátjibut dedé pínah āta nihcan tagaá.

¹⁹ Dios ā wutatdih Moisésji nihat āih cāacwādh át naóh beedánap wut jī. Pánih naóh péanit, jiwi meép, cabra meépdih mahjīh át widip wut jī. Túttimah, oveja yoócdih i duuani, hisopo wut jumni ylip biicdih nah chéonit, át taj báahanap wut jī. Pánih taj báahanit, Dios ā wutatdih ā daácni tólihdih, nihat cāacwādhbut át choj jāhanap wut jī. ²⁰ Pánih choj jāhanit, nin pah Moisés queétdih át niijp wut jī: “Dios nin ā wutatjidih jwiútdih ā jepahat túutup jī, ājeéh jwī túi jumat pínah niijná. Pánihna, caán meépdih enna, ā naáwát yoobópdih ā jumatdih jwī jéihna caá”, át niijp wut jī. ²¹ Túttimah, caán tólihdih cāacwādhbut ā choj jāhaat pahjeh muntih, Diosdih i weñat pínah muudíh, nihat caán diítboó jumnidihbut át choj jāhanap wut jī. ²² Páant tigaá, Dios ā wutat pah, meépdih yoh wūhat caá náahap, cāacwā i yéejatdih ā yohat pínah niijná. Biquí lánajeh cāacdh quei pánihni ā jumuchah, meépdih yoh wūhcan, mahjīhjah chocat pínahdh Dios át wutap wut jī. Meép panihniijīh choccannidih, Dios cāaquíh yéejatdih ā quíib buudcán niit. ²³ Pánihna, nin baácboó jumni Diosdih i weñat muú, nihat caán diítboó jumribut quei wihcanni

* 9:13 Lv 16.15-16 * 9:13 Nm 19.9,17-19 * 9:20 Ex 24.6-8; Zac 9.11; Mt 26.28 * 9:21 Lv 8.15 * 9:22 Lv 17.11

panihni ã jumat pínah niijná, nuñúp meépdih yoh wáhat ãpí náahap wut jĩ. Moiséswã caán muúdih jeáboó jumni muu pánihi ït chãjap wut jĩ. Jeáboó jumni muú Dioíh muú yoobát ã jumuchah, chah túini meép panihnidih yohat caá náahap.

Cristo biíc láajeh ã wun wáhat

²⁴ Nin baácdih bóo Diosdih ï weñat muú cáacwã ï chãjnidih Cristo át waadcáp wut jĩ. Caán muúdih waadcánjeh, yoobópdih jeáboó át bejep wut jĩ, Dios ã jumapboó jwiítidih wábat túut niijná. ²⁵ Nin baácdih moón sacerdotewã ï maáta jópchi jumat pah Diosdih weñat túut niijná, ã jumni tólihboó nuñúp meépdih ïpí ub waadáp wut jĩ. Obohjeéhtih, Cristo biíc láajeh wunna, áih meép panihnidih Dios ã jumat tólih yoobátboó át ub waadáp wut jĩ. ²⁶ Cristo dawá láa waadná nihna, nin baácdih Dios ã chãjat túttimah, nihat cáacwã jwĩ yéej chãjatji júb, dawá láa caandíh wun wáhat áta náah tagaá. Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapna jwĩ yéejatdih yohat túut niijná, nin baáboó biíc láajeh cáac jumnit, át wun wáhap wut jĩ. ²⁷ Nihat cáacwã biíc láajeh jwĩ wunna caá. Páant jwĩ wunat túttimah, túinitdih, yeejépwáidihbut Dios ã ñiobipna caá, yeejépwáidih peéh chãjat túut niijná. ²⁸ Biíc láajeh jwĩ wunat pah, dawá cáacwã jwĩ yéejatdih yohat túut niijná, Cristobut biíc láajeh át wun wáhap wut jĩ. Túttimah, ã jwáub dei jéohbipna caá, páant muntih. Pánihi jwáub dei jéohnit, jwĩ yéejatdih yohat túut niijná, ã jwáub wun wáhcan niít. Obohjeéhtih, jwiít caandíh wéi páinitdih ubúdih ã jéohbipna caá, páantjeh ã pehbboó Diosjeéh jwĩ jumat pínah niijná.*

10

Máa naáwát ã teo wáaccat

* 9:28 Is 53.12

¹ Cristoíh dooná túini yoobát ã jumna caá. Obohjeéhtih, Moisés ã watatji túini pah jumna yuhna, biíc yoobó nihcan caá. Caán watatdih jepahnit, yeó jáap jumat pah, nihat jópchina nuñúpwáidih mao cáo wáhna, Diosdih ïpí weñep wut yah jĩ. Obohjeéhtih, pánihi chãjna yuhna, cáacwã ï yéejatdih ï jéih yoh beedácan caá. ² ï jéih yoh beedána nihna, biíc láajeh Diosdih pánihi wáhnit, “Buu yéejat peéh jwiítidih ã wihcan caá”, ïta niú jenah joi tágaá. Pánihi jenah joiná, nuñúpwáidih mao cáo wáhatdih ïta cádah tagaá. ³ Obohjeéhtih, jópchi jumat pah nuñúpwáidih mao cáo wáhna, cáacwã ï yéejatdih ï jéih quíib buúdcán caá. ⁴ Pánihi, jiwí meépdih, cabra meépdihjeh Diosdih jwĩ wáhuchah yuhna, jwĩ yéej chãjatdih áta yoh beedácan tagaá.

Cristo ã wun wáhat

⁵ Páant yoobópdih ã jumuchah, Cristo nin baáboó ã cáac jumat pínah jãtihbit nin pah Diosdih át niijíp wut jĩ:

“Cáacwã nuñúpwáidih mao cáo wáhna, trigo ojdihtub ï wáhatdih ma náahcan caá. Pánihi náahcan, con baáboó ma cáac jumat túutuchah, ma chãjni báach meemdíh weñani pínah ã jumbipna caá.

⁶ **Cáacwã ï yéejatdih ma yohat pínah niijná, nuñúpwáidih ï mao cáo wáhuchah, ma wéi encan caá.**

⁷ **Páant ma wéi encatdih jéihnit, ninboó jumna, ma náahat pah chãjadih wã bejbipna caá. Páant ma naáwátidih naóh yapani ã niú daacáp jĩ**, Cristo ã ïpdih át niijíp wut jĩ. (Sal 40.6-8)

⁸ **“Cáacwã nuñúpdih ï mao cáo wáhat pínah, trigo ojdihtub ï wáhat pínahdih queétdih ma náahcap jĩ. Páant ï wáhuchah**

yuhna, ma wēi encap jī”, Cristo āt jwīh niīj naáwáp wut jī. Moisés páant queétdih ā chājat tūtuchah yuhna, caandih Dios āt wēi encap wut jī. ⁹ Páant niīj péanit, nin pah āt jwúub niijíp wut jī: **“Meém ma náahat pah chājadih wā bejbipna caá”**, āt niijíp wut jī. Páant ā niijíchah, nin pah jwī jéihna caá: Jon jātih nuñúpwādhī ī mao cáo wāhatjidih cádahat tūtutnit, biih bohéatboodih Dios naóhna āt chājap wut jī. ¹⁰ Pánihna, Jesucristo ā íp ā náahat pah wun wāhnit, jwiit cáacwā jwī yéejatdih āt yoh wāhup wut jī. Biíc láajeh wanna, āih bācahdih āt wāhup wut jī, jwiit āihwā Diosjeéh páantjeh jwī jumat pínah niijná.

¹¹ Nihat sacerdotewā yeó jáap jumat pah Diosdih weñat muáboó teonit, nuñúpwādhī ípī mao cáo wāhna caá. Obohjeéhtih, páant ī mao cáo wāhna yuhna, cáacwā ī yéejatdih ī jéih yoh beedácan caá.* ¹² Obohjeéhtih, jwī yéejatji jīb Cristoboó biíc láajeh wun wāhna, jwī yéejatdih āt táí yoh beedánap wut jī. Pánih yoh beedá péanit, ā íp pebhna púuh laab béjnit, ā jéihyepmant bóo buwámant, āt chúudap wut jī. ¹³ Caanná chúudnit, caandih eníhcannitdih ā íp ā yap yohat pínahdih ā pāina caá.* ¹⁴ Pánihna, biíc láajeh wun wāhnit, Dioíhwā ī yéejatdih āt yohop wut jī, yéejat wihcannitjeh páantjeh ī jumat pínah niijná.

¹⁵ Caán yoobópdih ā jumatdih naóhna, Dios naáwátdih naóh yapanidih Túini Espírituboó nin pah āt niīj daacát tūtutap tajī:

¹⁶ “Nin pah Dios ā niijíp be: Tútumah bóo láa nihat cáacwādhī nin pah wā niīj naóhbipna caá: “Wā watatdih yeebdih wā

náhnianachah, wēinit ñi jepahbipna caá.

¹⁷ Ñi yéej chājatdih wā jwúub náhnican niit”, wā niijbípna caá, Dios ā niijná caá”, āt niīj daacát tūtutap tajī. (*Jer 31.33-34*)

¹⁸ Pánihna, jwī yéej chājatdih ā yohochah, jwī yéejat jīb sacerdotewā nuñúpdih ī jwúub mao cáo wāhatdih jwī náahcan caá.

Humcanjeh, Diosdih jwī jéih úubát

¹⁹ Wā déewā panihnitá, Jesúsboó wun wāhna, āih meépdih ā yohochah, jwiitboó úumcanjeh, Dios pebhna waadnit pah, caandih jwī jéih úubhna caá. ²⁰ Pánihna, nin baácđih moón sacerdotewā ī maáta ípī chājatji buu láa jwiitdih dedé pínah nihcan caá. Cristoboó jwī yéej chājatji jīb ā wun wāhuchah, caán tólihdih jāh yáihni chóodih ā yeo dei bejechah,* jáap namá panihnidih āt chājap wut jī, Dios ā jumapna jwī táí waadát pínah niijná.* ²¹ Pánihna, jwiitboó Dioíh muu pánihnit jwī jumuchah, jeáboó jumna, jwiitdih úubh wāhni Cristo chah wēpni sacerdote ā jumna caá. ²² Páant ā jumatdih jéihna, úumcanjeh, caandih táí jenah joiná, Dios pebhna waadnit, caandih jwī úubát dée caá. “Cristo weemdih wun wāhna, wā yéejatdih ā yohochah, buu yéejat jīb weemdih wihcan caá”, jwī niīj jéihna caá. Pánih jenah joí cádahcan, mahjīh jwī chocat pah, quei wíhcannit panihnit jwī jumat dée caá.* ²³ “Yeebdih wā táí úubipna caá”, ā niijátji pah ā chājbipna caá. Páant ā chājat pínahdih táí jéihnit, bitadihbut caandih jwīpī naóhna caá. Caandih jwī táí náhnat dée caá. ²⁴ Pánih náhninit, jwījeéh jumnitdih oina, teo wáacnit, nihat biícđih jwī táí

* 10:11 Ex 29.38 * 10:13 Sal 110.1 * 10:20 Mt 27.51; Mr 15.38; Lc 23.45 * 10:20 Jn 14.6

* 10:22 Lv 8.30; Ez 36.25

jumat dée caá. ²⁵ Diosdih weñat túut niijná, jwī míc wáacat dée caá. Bitá ĩ míc wáacatdih cádahna caá ĩ chājap. Páant ĩ cádahachah yuhna, jwiítboó jwī cádahca boj jíih. Nin baácboó jwī Maáh ā jwúub dei jáúwát pínah bahni Jeh ā jūdhná caá. Caandih jéihna, jwiít áihwā bádí jwī míc weña jíih.

²⁶ Yoobópdih jumni naáwátidih jwī jéihna yuhna, “Wā náahat pah wā chājbipna caá”, jwúub niij jenah joinít, jwī yéj chājachah, Dios jwī yéj atdih ā yohcan niít. ²⁷ Páant jwī chājachah, ā tobohna caá. Nihat Diosdih eníhcannitdih peéh chājnit, iiguípna ā bejat túutbipna caá. Pánihna, caandih cádahnit, jwúub yéj chājnitdihbat biíc yoobó ā peéh chājbipna caá. Páant ā peéh chājat pínah bádí úum náah jumni caá.* ²⁸ Moisés ā wutatjidih ded ā yap yohochah, judíowā ĩ maáta caán yap yohnidih ĩpī peéh chājap wut jí. Á yéj chājachah ennitji, biíc peihcannit caandih ĩ naóh yacachah, ĩ naáwát yoobópdih ā jumatdih ĩt jéihyep wut jí. Pánih jéihnit, jíghah encanjeh, caandih ĩpī mao yohop wut jí. Biíc peihcannit wihcah, chénewā caandih ĩ naóh yacachah, ĩpī peéh chājap wut jí.* ²⁹ Páant ĩ peéh chājat chah, Dios ā wáúhdih eníhcannitboodih ā peéh chājbipna caá. Cristo wan wāhna, áih meépdih ā yoh wāhachah, Dios jwī yéj atdih ā yohna caá. Páant ā yohat pínahdih jwiítidih āt naáwáp wut jí. Obohjeéhtih, det yéj atdih yohnit jumna yuhna, túttimah caandih yap yohna, jwúub yéj chājnit, “Jesúih meép oboh jumni ā jumna caá”, ĩ niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinít, queétdih oini Túini Espíritudih yeejép naóhna caá ĩ chājap. Páant ĩ chājachah ennit, Dios queétdih bádí ā peéh chājbipna caá.* ³⁰ “Det ĩ yéj chājatji jíib

weém caá wā peéh chājbip. Wíihwā jumna yuhna, yeejép ĩ chājachah, queétdih wā peéh chājbipna caá”, āt niijép wut jí.* “Yoobópdih tígáá Dios páant niij naóhni ā jumap”, jwī niij jéihna caá. ³¹ Pánihna, Dios chah wépní ā jumachah, yéj chājnitdih ā peéh chājat pínah úum náah jumni caá.

³² Játih ded pah ĩni jumattjidih ĩni túi náhninaá. Túini doonádih joiná, jwíih jepahnit, dawá láa bádí yeejép yapna yuhna, Jesúsdi h ĩt cádahcap tají. ³³ Biquí láana cáacwā ĩ enechah, bita yeebdih yeejép naóhnit, yeejép ĩt chājap tají. Biíh láa bita Jesúihwādi h yeejép ĩ chājachah enna, yeejép yapnitdih ĩt jíghah en teo wáacap tají. ³⁴ Bitadi h nemat muúboó ĩ nemechah ennit, yeebbát ĩt jíghap tají. Níih bií déedi h dúuc wáyachah yuhna, jíghahcanjeh, “Á túina caá”, ĩt niijép tají. “Nin baácdi h bóo chah túini jeáboó wā bíbohat pínah páantjeh ā jumna caá”, niij jéihna, ĩ dúuc wáyachah yuhna, ĩt weñep tají. ³⁵ Pánihna, úumcanjeh, Diosdih ĩni túi jenah jói cádahca bojóo. Páant ĩni cádahcat jíib, yeebdih ā túi chājbipna caá. ³⁶ Yeejép yapna yuhna, Dios ā náahat pah ĩni chāj cádahca bojóo. Páant ĩni chāj cádahca, “Wíihwādi h wā pehbboó wā túi jumat túutbipna caá”, Dios ā niijátji pah, yeebdih ā túi chājbipna caá. ³⁷ Nin pah Dios naáwátidih naóh yapani āt niij daacáp tají:

“ Wā wahní ā juibíat pínah bah-nibitjeh ā jūdhná caá.

³⁸ Pánihna, wíihwā, wā náahat pah chājnit, wā wahnidih túi jenah joinít, ĩ túi jambipna caá. Obohjeéhtih, caandih ĩ cádahachah, queétdih wā wéi encan niít’, Dios ā niijná

* 10:27 Is 26.11 * 10:28 Dt 17.6; 19.15 * 10:29 Ex 24.8; He 13.20 * 10:30 Dt 32.35-36; Ro 12.19

caá”, át niij daacáp tajī. (*Hab 2.3-4*)

³⁹ Obohjeéhtih, jwiítboó Diosdih cádahcan, iiguípna bejnit pínah nihcan caá. Caandíh túi jenah joinít jumna, páantjeh ájeéh jwī jumbipna caá.

11

Diosdih túi jenah joyát

¹ Nin pah Diosdih túi jenah joyát á jumna caá: Diosdih túi jenah joiná, jwiítidih á túi chājat pínahdih jwī túi jéihna caá. Á niijátji pahjeh á chāj jwāhcah yuhna, “Á niijátji pah yoobópdih á chājbipna caá”, jwī niij jéihna caá. Páant á chājat pínahdih encan yuhna, “Yoobópdih páant á chājbipna caá”, jwī niij jenah joiná caá. ² Páant í túi jenah joyóchah ennit, Dios jon jātih moondíh át túi wēi enep wut jī.

³ Diosdih túi jenah joinít, nin pah jwī jéihna caá: Dios á naáwát wēpatjīh nihadidih át chājap tajī. Pánihna, jwī enca naáhjidih nihadidih bwa jwī enni pínahdih át jígohanap wut jī.*

⁴ Abeljiboó Diosdih túi jenah joinít jumna, ovejadidih mao cáo wāhniit, caandíh át weñep wut jī. Obohjeéhtih, á úud jeñé Caán á momatji quehedidih Diosdih át wāhup wut jī. Pánihna, Dios Abel á wāhniitoodíh chah át wēi enep wut jī. Pánih wēi enna, “Weemdíh túi jenah joinít, Abel táini á jumna caá”, át niijíp wut jī. Caán á wunat túttimah yuhna, á túi jenah joyátjidih bohénit, ded pah jwiítboó jwī túi jenah joyát pínahdih jwī jéihna caá.*

⁵ Enochoó Diosdih túi jenah joinít á jumachah, Dios caandíh át wēi enep wut jī. Pánih wēi ennit, á wunat pínah niijná, nihadidih bácahjih Dios jeáboó caandíh át ub bejep

wut jī. Páant á ub bejat túttimah, cáacwā caandíh íit jéih bid juicáp wut jī.* ⁶ Páant á yapatjidih jenah joinít, “Diosdih túi jenah joinán, caandíh jwī jéih weñacan caá”, jwī niij jéihna caá. Ded caandíh bid-niboó “Dios á jumna caá. Pánihna, caandíh wā túi bidichah, weemdíh á túi chājbipna caá”, niij jenah joyát caá náahap.

⁷ Noéjiboó Diosdih túi jenah joinít jumna, ded pah á chājat pínahdih á naáwácah, át túi jepahap wut jī. Pánih jepahnit, ájeéh bóli, á weh, á weh áana yaádh biicidih pobyitidih túi yapat túut niijná, búdi jáaj chóodih át chājap wut jī. Pánih túi jenah joiná, nihadidih bita yeejép í chājachah enna, queédidih át pej jumcap wut jī. Pánihna, Diosdih á túi jenah joyóchah, “Caán táini á jumna caá”, Dios át niij enep wut jī.*

⁸ Abrahamjiboó Diosdih túi jenah joinít jumna, Dios á wāhniit pínah baáchoó á bejat túutuchah joinít, át jepahap wut jī. Caandíh jepahnit, á jumniit baácmant bejna, á jéihca naáh baácna át juibínap wut jī.* ⁹ Páant á juibínachah, “Nin baácdih yeebdíh wā wāhbiipna caá”, Dios á niijíchah joinít, caán baácdih át chāwáp wut jī. Caandíh, á wūh Isaacdih, á juima Jacobdihbat “Nin baácdih yeebdíh wā wāhbiipna caá”, Dios át niij naáwáp wut jī. Queét caán baácdih moón nihcan yuhna, Diosdih túi jenah joinít jumna, nuñáp chónadidih yúuh taj cáagni munnádidih chājnit, caánboó íit jumap wut jī.* ¹⁰ Pánih jumna yuhna, caanjīh á jum jwuhat pínahdihjih Abraham át jéihyep wut jī. Jeáboó jumniit tútchina á bejat pínahoodíh wēi páina át chājap wut jī. Caán tútchi Diosboó á jenah joyát pah chājni á jumachah, buadcán, páantjeh á jumbipna caá.*

* 11:3 Gn 1.1; Sal 33.6,9; Jn 1.3

* 11:4 Gn 4.3-10

* 11:5 Gn 5.21-24

* 11:7 Gn 6.13-22

* 11:8 Gn 12.1-5

* 11:9 Gn 35.27

* 11:10 He 13.14

11 Abraham behe, ãjeéh bóli Sarabut beh wili, weh wihcannit ãt jumap wut jã. Queét chénat pah behnit jumna yahna, Abraham Diosdih túi jenah joiní jumna, Dios ã teo wáacatjãh ãt weh jumap wut jã. “Dios ã niijátji pah ã chãjbipna caá”, Abraham ã niij jenah joyát jãib, Sara mit weh jumap wut jã. Pánihna, Abraham behe jumna yahna, ã wãúhdih ãt enep wut jã.* 12 Abrahamji wãnni dée ã jumachah yahna, ã jumená dawá ãt cãac poonap wut jã. Cúiwãdih, óondihbut jwã jéih jenah encat pah ã jumenádhbut jwã jéih jenah en buujácan caá.*

13 Queét nihat Diosdih túi jenah joinít, ãt buudáp wut jã. “Yeebdih caán baácdih wã wãhhipna caá”, Dios queédih ã niijnã baácdih jãibicanjeh, ãt wunap wut jã. Caán baácdih queétjeh bíbohcan yahna, Dios ã niijátji pah, túttimah ã jumená ã bíbohcan pínahdih ãt jéihyep wut jã. Pánih jéihnit, ãt weñep wut jã. Pánihna, “Nin baácdih jibnitjeh jwã jumna caá”, ãt niijap wut jã.* 14 Páant niijná, bíih baácdih ã bidatjidih jwã jéihna caá. 15 Pánih bidnit, ã jwãh jumni baácna jwãub bejãhna nihna, ãta jéih jwãub bej tagaá. Pánihna, “Bíih baácdih jwã bidna caá”, niijná, jon jãtãh ã cádahni baácdih niijná ãt chãjcap wut jã. 16 Obohjeéhtih, chah táini baácboodih bidna ãt chãjap wut jã. Caán ã bidni baác jeáboó caá ã jumap. Caánboó ãh tútchi pínahdih Dios ãtãt ãmoh péanap wut jã. Pánihna, “Dios jwã Maáh caá”, ã niijáchah joinít, ãt túccap wut jã.

17-18 Túttimah, Dios Abrahamdih ã wãúh Isaacdih ãt mao cáo wãhat tútup wut jã. “¿Yoobópdih niit weemdih ã túi jenah joi?” niijná, páant ãt wutap wut jã. Pánihna,

Abraham Diosdih túi jenah joiní jumna, ã niiját pah ãt chãjap wut jã. “Ma wãúh Isaacjãh ma jumenádh wã cáac pooabipna caá”,* Dios ã niijátjidih náhnina yahna, Abraham caandihjeh mawat tút ãt chãjap wut jã.* 19 “Wã wãúh Isaacdih wã mao wãhuchah, Dios caandih ã jéih boobipna caá”, Abraham ãt niij jenah joyóp wut jã. Páant ã mawat tút chãjachahjeh, Dios caandih ãt cádahat tútup wut jã. Páant ã mawihni jwãub báadhni pah caandih ã enechah, ã wãúh ãjeéh ãt jwãub jumap wut jã.*

20 Pánihat túttimah, Isaacboó Diosdih túi jenah joiní jumna, ã weh Jacob, Esaúdhbut “Túttimah, Dios meemdih búdí ã túi chãja naáh”, ãt niijap wut jã.*

21 Pánihat túttimah, Jacobboó, Diosdih túi jenah joiní jumna, ã wunat pínah jãtãhbit ãh wãuat nahjãh too caj ñãhnit, Diosdih ãt weñep wut jã. Pánih wëinit, ã wãúh José ã weh chénat pahdih “Meemdih Dios búdí ã túi chãjbipna caá”, ãt niijap wut jã.*

22 Túttimah, Joséboó, Diosdih túi jenah joiní jumna, ã wunat pínah jãtãh judiowã Egipto baácboó jumnitji ã bejat pínahdih ãt naáwap wut jã. Pánih naóhnit, ã jumená pínah ãh bácahjidih ã ub bejat pínahdih ãt wutap wut jã.*

23 Túttimah, Moisés mánaboó Diosdih túi jenah joinít jumna, ã cáac jumachah, caandih bíic peihcanni widh ãt bih bíbohóp wut jã. Túinibit ã jumachah ennit, caandih ãt bihip wut jã.* Caán baácdih moón ã maáhdih úmcanjeh, judiowã ã wehdih ã mawat tútuchah, ãt jepahcap wut jã.*

* 11:11 Gn 17.19; 18.11-14; 21.2; Ro 4.17-22

23.4; 1Cr 29.15; Sal 39.12 * 11:17-18 Gn 21.12

* 11:20 Gn 27.27-29,39-40

Ex 2.2 * 11:23 Ex 1.22

* 11:12 Gn 15.5; 22.17; 32.12

* 11:17-18 Gn 22.1-14

* 11:21 Gn 47.31-48.20

* 11:22 Gn 50.24-25; Ex 13.19

* 11:13 Gn

* 11:19 Gn 22.13

* 11:23

24 Tálttimah, Egipto baácdih moón i maáh nuúm Moisésdih mit behanap wut jī. Páant mijeéh behna yuhna, Diosdih túi jenah joiní jumna, “Caánt mi wáúh caá”, i nijátidih át náahcap wut jī.*

25 Caandih behanah mi déewāboó wēinit, yeejép i chājachah enna yuhna, át chājihcap wut jī. Pánih chājcan, Dioihwā biúcdih yeejép át yapat wut jī. 26 Dios ā wahni pínah Cristodih cáacwā yeejép i chājat pínah pah Moiséswādihtut Egiptodih moón yeejép i chājar wut jī. Pánihna, nihát Egiptodih moón búdí jíib jumnidih i bíbohathdih náahcanjeh, Dioihwā biúcdih ā jumath jíib bita yeejép i dehwat pínahdih át níwip wut jī. Tálttimah, ā túi chājat jíib, Dios caandih ā túi chājat pínahdih jenah joí waáwána, yeejép ā yapat pínahdih át níwip wut jī.

27 Diosdih túi jenah joiní jumna, Egipto baácdih moón i maáh ā íjichah yuhna, caandih úmcanjeh, caán baácmant át bejep wut jī. Dios jíoghcani ā jumachah yuhna, jíoghnidih ā enat pah ā watatdih Moisés át jepah cádahcap wut jī.* 28 Moisés caandih túi jenah joiní jumna, judíowādh Dios ā túi ubat pínahdih át jéihyep wut jī. Pánih jéihna, Dios ā watat pahjeh queét judíowādh íih jēcnadh oveja wáúh meépjīh át náānat túutap wut jī. Páant i náānatdih ennit, Dios nihát i jwíih túuhnitdih ā mawat túutni ángelboó judíowā i jwíih túuhnitboodih át maocap wut jī. Caán oveja wáúhdih mao péanit, Moisés ā watat pahjeh, i jumath yoobó it jeémép wut jī. Caán jeémát, Pascua i nijjní, biúcdih i jwíih jeémp láa át jumap wut jī.*

29 Tálttimah, Diosdih túi jenah joinít jumna, “Maj Mac Duhni”,

i nijjní majdih, mah wihcani namádih judíowā it cháuh bejep wut jī. Obohjeéhtih, Egiptodih moón queétdih íiun béjnit, maj ā jwáub duuj yóh lajachah, it chíic wan beedép wut jī.*

30 Pánihat tálttimah, Diosdih túi jenah joinít jumna, judíowā Jericó tútchidih bóo búdí wáihyat júdu yehmant it páud bejep wut jī. Si-ete yeó jáap pohba caán tútchidih it páudap wut jī. Páant bói yeó jáap i páudat tálttimah, caán wáihyat júdu át boto jéen bejep wut jī.*

31 Diosdih túi jenah joiníh jumna, Jericó tútchidih bóli deoh nah jumnih, Rahab wut jumnih, judíowā en waóhndidih wēi jwāáhnit, mit teo wáacap wut jī. Páant mi teo wáacatji jíib, caán tútchidih moón Diosdih yap yohndidih maonit, judíowā caántboodih it maocap wut jī.*

32 Bita Diosdih túi jenah joinítidih naáwíhna yuhna, queét dawá i jumachah, wā jéih naóh daác beedácan caá. Gedeón,* Barac,* Sansón,* Jefe,* David,* Samuel,* Dios naáwátdih naóh yapanitbut, nihát íih doonádih wā naáwíhna yuh caá. Obohjeéhtih, queétdih wā naóh daáccan níit. 33 Diosdih túi jenah joinít jumna, biqúina biíh baácdih moondih míic maona, it yap yohop wut jī. Bita íih cáacwādh táníjeh it wutap wut jī. Páant Diosdih i túi jenah joyóchah, “Yeebdih wā teo wáacipna caá”, ā nijátji pah queétdih át teo wáacap wut jī. Bita túi jenah joinít jumna, jiwā queétdih i jeémíhichah yuhna, Dios íih jacnadih át nemep wut jī.* 34 Bita túi jenah joinít jumna, búdí iigátboó jumna yuhna, it iigáp wut jī.* Bita túi jenah joinít jumna, queétdih i mao yohíhichah yuhna, it

* 11:24 Ex 2.10-12 * 11:27 Ex 2.15 * 11:28 Ex 12.21-30 * 11:29 Ex 14.21-31 * 11:30 Jos 6.12-21 * 11:31 Jos 2.1-21; 6.22-25 * 11:32 Jue 6.11-8.32 * 11:32 Jue 4.6-5.31 * 11:32 Jue 13.2-16.31 * 11:32 Jue 11.1-12.7 * 11:32 1S 16.1-1R 2.11 * 11:32 1S 1.1-25.1 * 11:33 Dn 6 * 11:34 Dn 3

jwei béjep wut jī. Bitā wēpcannitji jamna yuhna, Diosdih tūi jenah joiná, wēpépwā īt jamap wut jī. Pánih jamnit, bíih baácmant jūóhñit queétdih eníhcannit soldadowādih míc maonit, īt yap yohop wut jī. ³⁵ Biquína yaádh Diosdih ī tūi jenah joyát jīb, ī déewā wunah bejnitjidih Dios āt booa wāhup wut jī.*

Obohjeéhtih, bitā Dioíhwā ī jamat jīb, queétdih teonit, búdí yeejép īt chājap wut jī. “Diosdih ma cádahachah, jwī watbipna caá”, queétdih īt niijép wut yah jī. Obohjeéhtih, páant ī niijíchah yuhna, jeáboó chah tūini pebhboó ī bejat pínahdih náahna, īt jepahcap wut jī. Páant ī jepahcat jīb, queétdih yeejép ī chājachah, īt wunap wut jī. ³⁶ Bitā Diosdih tūi jenah joinítidih yeejép deohnit, búdí īt puñup wut jī.* Bitadih chéonit, nemat muúboó īt nemep wut jī.* ³⁷ Bitadih jeejīh yohnit, īt mawap wut jī.* Bitadih fīh bácahdih tac yoób īt bóodop wut jī. Bitadih líbat naajīh īt mawap wut jī.* Bitā moh yéejnit jamna, oveja chóo, cabra chóodihjeh īt dawúp wut jī. Queétdih ñuannít, bitā búdí yeejép īt chājap wut jī. ³⁸ Queét chah tūinit jamna, nin baácdih moón yeejépwā bíicdih jamnit pínah īt nihcap wut jī. Queét Diosdih tūi jenah joinítboodih cáacwā ī náahcah, muú wihcapboó, jeéboobút ipī jib bejep wut jī. Pánih jib bejnit, jeé íitboó, baácbóo jamni íitboobút ipī wunap wut jī.

³⁹ Queét nihat caandih tūi jenah joinítidih Dios búdí āt wēi enep wut jī. Pánih tūi jenah joinít jamna yuhna, “Yeebdíh chah tūini baácdih wā wāhbiipna caá”, Dios ā niijnji baácdih īt juibí jwahcap wut jī. ⁴⁰ Páant niij naóhna, nin pah Dios niij jenah joiná āt chājap wut jī: “Queét wíhwā, túttimah jamnit

wíhwābut wā pebhna ī jayúchah, queét nihat bíicdih tūinit yoobát wā jamat tútbiipna caá”, āt niij jenah joyóp wut jī. Pánih jenah joiná, jātih ā chājatji chah tūini jwiútdih ā chābipna caá.

12

Jesúsdiht tūi jenah joí cádahca boj jīh

¹ Queét wā naóhñit dawá Diosdih tūi jenah joí cádahcannit ī jamatjidih jéihñit, yéej chāj cádahñit, jwiútbuť Jesúsdiht jwī tūi jenah joí cádahca bojat dée caá. Nin pah caá jamat náahap: Náoni ā tūi ñáwíhichah yuhna, chodópdiht dno béjna, ā jéih wēp ñáocan caá. Yégueh wáupnidih dnoná, ā tūi jéih ñáocan caá. Páant ā jamat pah Diosdih jwī tūi jepahíhna yuhna, jwī weñat pínahdihjeh chājna, caandih jwī tūi jéih jepahcan caá. Pánihna, jwī yéej chājatdiht cádahat caá náahap. Chah wēp ñáoniboó ā tūi péaat pahjeh, jwiútbuť Dios ā náah yacat pah jwī chāj cádahca bojat dée caá. ² Jesúsdihtjeh jwī tūi náhni jīh. Caanjéh Diosdih tūi jenah joí waóhni jamna, jwiútdih tūi jenah joyát tútñibut ā jamna caá. Pánihna, caandih jwī tūi jenah joí cádahcat pínah niijná, jwiútdih ā teo wáacna caá. Cruzboó wanna yuhna, ā íipdiht āt tūi jenah joí cádahcap wut jī. Cruzboó wunat tíic náah jamni ā jamuchah yuhna, ā íip ā jamupboó ā weñat pínahdih jéihna, tíiccanjeh, cruzboó āt wunap wut jī. Pánihna, buu chah maáh jamna, Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā chúudna caá.*

³ Jesúsdiht eníhcannit caandih búdí yeejép ī chājachah yuhna, Dios ā náah yacat pah āt cádahcap wut jī. Páant ā cádahcatjidih ñi tūi náhninaá, yeebdihbut yeejép ī chājachah yuhna, bíic yoobó cádahcat túut

* **11:35** 1R 17.17-24; 2R 4.25-37 * **11:36** Jer 20.2; 37.15 * **11:36** 1R 22.26-27; 2Cr 18.25-26; Jer 20.2; 37.15; 38.6 * **11:37** 2Cr 24.21 * **11:37** Jer 26.23 * **12:2** Fil 2.6-11; He 2.9

niijná. ⁴ Bita yeebdíh tábít yeejép chājna yuhna, ít mao yohcap taga. Obohjeéhtih, Jesúsboodíh ít mao yohop wat jí. Páant yeejép ā yapatjidih náhninit, yeebdíh yeejép í chājachah yuhna, caandíh ñi cádahca bojoó. ⁵ Dios yeéb ā wehdih ā naáwátjidih ¿ñi quíib buúd niít? Yeejép ñi yapat pínahdih ā naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

“Wáuhá, yeejép yapna yuhna, ma íjca bojoó. Páant yeejép ma yapachah, weém, ma Maáh, meemdíh bohéna caá wā chājav. Pánih bohénit, wā túut nuumát túutachah, ma joyáh bojca bojoó. Páant wā wutuchah, jġahcanjeh, ma túi jepahaá.

⁶ Nihat wā oinit, “Meém wā wáuh caá”, niij ennidih wāpí bohéna caá, í yap yohcat pínah niijná. Pánihna, í yap yohochah ennit, queétdih wā peéh chājibipna caá’, Dios ā niijná caá”, át niij daacáp tají. (*Job 5.17; Pr 3.11-12*)

⁷ Pánihna, yeejép yapna yuhna, Dioih namádih ñi cádahca bojoó. Páant ñi yapatjġh, Dios ā weh ñi jumuchah, yeebdíh bohéna caá ā chājav, chah ñi túi chājat pínah niijná. Det mána í wehdih í wutuchah, í jepahcah, ípí peéh chājna caá, í túut nuumát pínah niijná. Páant í chājat pah, Diosbut jwiít ā weh jwí jepahcah, jwiítdih ā peéh chājibipna caá. ⁸ Ñi túi chājcatdih ennit, yeebdíh ā naóhcah nihna, ā weh ñita nihcan tagaá. Páant ā naóhcah, mána wihcannit pah ñita jum tagaá. “Dios wā íp caá”, ñita jéih niijcán tagaá. ⁹ Jwí mána jwiítdih ded pah í bohéatjidih ñi jenah joyoó. Queét jwiítdih í peéh chājachah, queétdih jwípí jepahap jí. Pánih jepahnit, jwí íp Dios ā túut nuumát túutachah,

chah jepahat caá náahap. Pánih jepahna, páantjeh ájeéh jwí túi jumbipna caá. ¹⁰ Wébit jwí jum jwuhuchah, jwí mána jwiítdih peéh chājnít, “Nin pah wā chājachah, wā wáuh ā túi jumbipna caá”, ípí niij jenah joyóp wat jí. Obohjeéhtih, Diosboó peéh chājna, jwiítdih teo wáacna caá ā chājav, caán túini ā jummat pah jwiítbut túinit jwí jummat pínah niijná. ¹¹ Dedé peéh chājatdih “Caán túina caá”, jwípí niij jenah joicán caá. Búdi jwípí jġahna caá. Obohjeéhtih, jwíih jġahna yuhna, túttimah caandíh jwí jenah joyóchah, jwiítdih ā teo wáacna caá, yéej chājcanjeh, jwí túi jummat pínah niijná.*

¹² Pánihna, búdi yeejép yapnit jumna yuhna, Dios yeebdíh ā bohéatdih jéihna, ñi jġah cádahaá. Caandíh chah túi jenah joinít, úumcanjeh, ñi túi weñeé.* ¹³ Pánih jumnit, Jesúsíh namádih bejnit, túinijeh ñi chājaá. Páant yeejép ñi yapachah yuhna, Jesúsíh cádahcanjeh, wēpnit panihnit ñi jumbipna caá. Yeéb páant ñi jumuchah ennit, bita Jesúsíhwā wēpcannit panihnitboobát caandíh chah í túi jenah joibípna caá.

Dios ā wutatdih jepahcah, ā tobohah

¹⁴ Míic jūihcanjeh, nihat bíicdih ñi túi jumú. Pánih jumna, jwí Maáhdih túi jepahnit, ñi yéej chājca bojoó. Det yéej chājcanitjeh jwí Maáhdih í enbipna caá. ¹⁵ ¡Ñi túi chāja chaáh! Dios yeebdíh oinit ā teo wáacachah, ñi túi jepahaá. Jepah cádahna, ñi jwáub yéej chājat pínah ā tobohna caá. Caandíh cádahna nihna, momatdih yeejép yílip ā jāwat panihni yeebjéh ñita míic yéeja tagaá. Jesúsíh namádih ñi cádahachah ennit, bita áihwābut bíic yoobó íta cádah tagaá.* ¹⁶ Ñi weha mána nihcannitjġh yeejép ñi

* 12:11 Dt 8.5; 1S 7.14; 1Co 11.31-32 * 12:12 Is 35.3 * 12:15 Dt 29.18

chãjca bojoó. Diosdih náahcannitbut ñi jumca bojoó. Esaúboó ded pah ã jumatjidih ñi túi náhminaá. Diosdih, ã wãhni pínahdihbut náahcanni át jumap wut jĩ. Weép jeñé jumna, ã íp ã wunat túttimah ã ípíh bií déedih bíbohni pínah át jumap wut yuh jĩ. Dios ã ípdih ã niijnjidihbut bíbohni pínah át jumap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, biíc yeó jáap bádí nuugúp wunna, biíc láa ã jeémát jíbjeñ ã bíbohat déejidih oboh jumni pah jehnah joinít, ã úudboodíh át wãhup wut jĩ. Pánih chãjna, Dios ã wãhat pínahdih át náahcap wut jĩ. Pánih náahcanni ã jumat pah yeébbóó ñi jumca bojoó.* 17 Æ úuddih ãih pínahdih ã wãhat túttimah, Esaú ded pah ã yapatdih ñi jéihna caá. Æ íp caandíh ã wãhat pínahdih Esaú bádí át náahap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant ã náahachah yuhna, weép jeñédih ã wãhat pínahdih ã úuddih wãh péanit, Esaúboodíh ã íp át wãhcap wut jĩ. Caandíh ã jái úúbúchah yuhna, túut nuumcánjeh, caandíh át wãhcap wut jĩ.*

18 Dios Moisésjidih ã wutat túutachah, jwĩ déewã judíowã Dios ã jumni jeená ít juibínap wut jĩ. Obohjeéhtih, caanná í juibít pah yeébbóó ñi juibícan caá. Nin pah queétoó ít yapap wut jĩ. Dios ã jumni jeé, Sinaí wut jumni jeená í juibínachah, bádí iigát át jumap wut jĩ. Dupúát, baác méméat, bádí johlitbut át jumap wut jĩ. 19-20 Caanná juibínit, póojat nah, Dios ã wéheatbut bádí ã yáanachah ít joyóp wut jĩ. Páant ã wéhenachah joiná, bádí úumnit, queétoó ít jóihcap wut jĩ. Dios nin pah queétdih át níj wutap wut jĩ: “Det nin jeedíh chüinitdih jeejĩh yoh mawat caá náahap. Nindih nuñáp ã chuñachah, caandíhbut jeejĩh ñi yoh mawaá”, át niijp wut jĩ. Páant

ã niijchah joinít, túbit úum náah jumni wutat ã jumachah, “Jwiítdih ma jwúub naóhca bojoó”, ít niijp wut jĩ.* 21 Páant ã yapatdih ennit, nihát í úumachah, “Bádí úumnit, méména caá wã chãjap”, Moisés yuh buca át niijp wut jĩ.*

22 Páant Diosjeéh ít jwíh jumap wut jĩ. Obohjeéhtih, yeébbóodíh pánihcan caá. Dios biícidih jumat túut niijná, Sión wut jumni jee pánihpna ñi juibína caá. Caán jeáboó jumni, Dios báadnih, Jerusalén tútchi caá. Yeebbút dawá ángelwã biícidih wéi naáwát túut niijná, í míc wáacapna ñi juibína caá. 23 Yeébbóó caán tútchidih moón pínah jumna, Dios weh jwíh juibínit biícidih ñi míc wáac juibína caá. Nihat í wátnadidih ã daácní nuobut jeáboó ã jumna caá. Nihat cáacwáidih ñioni ã jumapna ñi juibína caá. Bitá túi chãjnitji Dioíhwájih míc wáacnit yeebbút ñi jumna caá. Dios queétdih yéejat wihcannit átát chãjap wut jĩ. 24 Pánihna, Jesús pebhna ñi juibína caá. Jon Moisés ã wutatjidih jwúub túut nuumnit, “Jesúsboó wunna, ãih meépdih ã yoh wãhachah, yeebdíh wã túi úbbipna caá”, Dios jwiítdih át niijp wut jĩ. Abelji ãih meépdih ã yohochah enna, Dios caandíh maonidih át peéh chãjap wut jĩ.* Obohjeéhtih, Jesúsboó ãih meépdih ã yoh wãhachah enna, Dios jwiítdih át túi úbap wut jĩ. Pánihna, ãih meép oboh jumni nihcan caá.

25 ¡Ñi túi chãja chaáh! Dios yeebdíh ã naáwáchah, ñi túi jepahaá. Jon jãtih nin baácboó jumni Moisés Dios naáwátdih ã naóh yapanachah, caandíh í jóihcatji júb, Dios cáacwáidih át peéh chãjap wut jĩ. Pánihna, buu jeáboó jumni Cristo jwiítdih ã naóh yapanachah jwĩ jóihchah, queétdih ã peéh chãjap

* 12:16 Gn 25.29-34 * 12:17 Gn 27.30-40 *

5.22-27 * 12:21 Dt 9.19 * 12:24 Gn 4.10

12:19-20 Ex 19.12-13,16-22; 20.18-21; Dt 4.11-12;

* 12:25 Ex 20.22

chah, jwiitboodih Dios ã peéh chãjbipna caá.* ²⁶ Moisésji jam láa Dios ã wéhenachah, baác át méménap wut jĩ.* Obohjeéhtih, biíh ã naawátdih naóh yapaniboó Dios túttimah ã niiját pínahdih nin pah át niij daacáp tajĩ: “Nin baácđih, jeáđihbut biíc láa pohba wã cáđah méméabipna caá”, Dios ã niijná caá, át niij daacáp tajĩ. * ²⁷ “Biíc láa pohba wã cáđah méméabipna caá”, niijná, niहत ã chãjniđidih ã yohat pínahđih naóhna át chãjap wut jĩ. Obohjeéhtih, Dios ã maáh jamupboó jéih yohca naáh jamna, páantjeh ã jumbipna caá. ²⁸ Pánihna, ã maáh jamupna bejniť pínah jamna, caandih ã yohcat pínahđih jéihnit, “Túina caá, Paá”, Diosđih jwĩ niij jĩh. Páant niijnit, ã náahat pah caandih búđi jwĩ wéi jĩh. ²⁹ Dios wěpni túini yoobát jamna, jwĩ tuu cáwat pah, det caandih jepahcannitđih ã yoh beedábipna caá.

13

Dios ã weñat pínahđih ded pah chãjat

¹ Bitá Jesúihwáđih ñi múic oi cáđahca bojoó. ² Ñi jéihca naáhwáđihbut ñi túi wéi jwááá. Páni h wéi jwááhna, biquína Jesúihwá, jéihcan yuhna, ángelwáđih ít wéi jwáááp wut jĩ.*

³ Nemat muúboó jumnitđih ñi jĩgah en teo wáacá. Yeéb ĩjeéh jamna nihna, ded pah ñi náahatđih jenah joinit, queéđihbut ñi túi chãjaá. Bitá yeejép ĩ yapachah ennit, yeéb biíc yoobó yapna nihna, ded pah ñi náahat pah, queéđihbut ñi túi teo wáacá.*

⁴ Ñi téihya chéwechah, ã túina caá. Páni h téihya chéonit, ñi múic cáđahca bojoó. Ñi weha mána nihcannitjĩh

yeejép ñi chãjca bojoó. Páni h yeejép chãjnitđih Dios ã peéh chãjbipna caá.

⁵ Bií déedih tabit ñi bidca bojoó.* Nin pah Dios át niijp wut jĩ: “Yeebđih cáđahcanjeh, wã túi teo wáacipna caá”, át niijp wut jĩ.* Páant ã niijátđih jéihnit, ñi bíbohni bií déedihjeh wéinit, chah ñi jwáub bidca bojoó. ⁶ Pánihna, úumcanjeh, nin pah jwĩ niij jenah joiná caá:

“Wã Maáh Dios weemđih teo wáacni caá. Páant ã jumatđih jéihna, cáacwã weemđih yeejép ĩ chãjat pínahđih wã úumcan niit”, jwĩ niijná caá. (*Sal 56.3-4,9-11; 118.6*)

⁷ Yeebđih waóhnit, Dios naawátdih bohénitjđih, ĩ túi chãj cáđahcatjđihbut ñi túi náhninaá. Páni h náhninit, Diosđih ĩ túi jenah joyátji pahjeh mantih, yeebbát biíc yoobó ñi túi jenah joyoó.

⁸ Jesucristo páantjeh biíc yoobó jamni caá. Jon jãtih ded pah ã jumatji pah buubut ã jamna caá. Túttimahbut biíc yoobó ã jumbipna caá. ⁹ Jesúih namáđih cáđahnit, bíaboó bejcat túat niijná, dawá mách ĩ bohéátđih ñi joicá bojoó. “Nindih ñi jeémé. Caandih ñi jeempca bojoó”, biquína ĩ niij bohéna caá. Páant ĩ niij bohéátđih jwĩ jepahachah yuhna, Diosđih chah jwĩ túi jenah joyát pínahđih ã teo wáaccan niit. Obohjeéhtih, Diosboó jwiitđih oinit, apĩ teo wáacna caá, Jesúsđih chah jwĩ túi jenah joyát pínah niijná. Pánihna, ã teo wáacatjĩh caandih túi jenah joinit ñi jamuú.

¹⁰ Jesús cruzboó ã wun wáhatjđihjeh jwĩ túi jenah joyóchah, jwĩ yéejatđih Dios ã yohna caá, ájeéh jwĩ túi jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, sacerdotewáboó nuñápwáđih ĩ mao cáo wáhna yuhna, cáacwã ĩ yéejatđih ít jéih yoh beedácap wut jĩ. ¹¹ Queét

* 12:26 Ex 19.18; Jue 5.5; Sal 68.7-8 * 12:26

4.9 * 13:3 Mt 25.35-46 * 13:5 1Ti 6.6-10

Hag 2.6 * 13:2 Gn 18.1-8; 19.1-3; Ro 12.13; 1P

* 13:5 Dt 31.6,8; Jos 1.5; Fil 4.11-13

sacerdotewã ï maáta jópchi jumat pah nuñáp meépdih Dios ã jumni tólihboó ïpĩ ub wad béjep wut jĩ, cáacwã ï yéej chãjatdih Dios ã yohat pínah niijná. Páant ï chãjat túttimah, ï maoniji nuñápdih cáacwã ï jumap yehboó ïpĩ cáo yoh beedánap wut jĩ.* ¹² Jesúsbut tútchi yehboó cruzboó wun wãhñit, ãih meépdih át yohop wut jĩ, jwĩ yéejatdih ã yohochah, Dioíhwã jwĩ jumat pínah niijná. ¹³ Tútchi yehboó tíic náah jumni ã wanatdih enna, judíowã ï maáta caandih ït eníhcap wut jĩ. Pánihna, cruzboó ã wun wãhatjidih jwĩ túi jenah joí jĩih. Páant jwĩ jumuchah enna, cáacwã jwiítidibut ï eníhcan niít. ¹⁴ Nin baácboó páantjeh jwĩ jumat pínah yoobát ã wihcan caá. Obohjeéhtih, jeáboó jwĩ yoób jumat pínah tútchidih páina caá jwĩ chãjap. ¹⁵ Pánihna, Jesús ã teo wáacatjĩh Diosdih jwĩ wëi naáwáchah, caandih mao cáo wãhat panihni ã jumna caá. Caandih jwĩ túi weñat dée caá.*

¹⁶ Nijeéh jumnitdih túi chãjnit, ñi teo wáacá. Páant ñi chãjat pínahdih ñi túi náhninaá. Pánih chãjna, Diosdih cáo wãhat panihnidih wãhñit, caandih túi wëina caá ñi chãjap. Páant ñi chãjachah ennit, Dios ã túi wëibipna caá.

¹⁷ Yeebdih waóhñitdih túi jepahna, ï wutat pah wëinit ñi chãjaá. Dios queétdih bohéat túutnit, yeebdih ã túi en dawát túutup tagaá, caandih ñi yap yohcat pínah niijná. Pánih wutnit ï jumuchah, yeebdih ded pah ï en dawátjidih Diosdih naáwát ã náahbipna caá. Pánihna, queétdih ñi túi jepahachah ennit, ï túi wëibipna caá. Obohjeéhtih, ñi jepahcah ennit, bádí ïta jĩgah tagaá. Pánih jepahcan, ñita túi jumcan tagaá.

¹⁸ Jwiítidih ñi wãbh cáahca bo-

joó, Diosdih páantjeh jwĩ túi jepahat pínah niijná. Yeó jáap jumat pah túi chãjihna, “Yeejépdih chãjna caá wã chãjap”, jwĩ niij jenah joicán caá. ¹⁹ Weemdihbut bádí ñi wãbú, ñi pebhna waícanjeh Dios weemdih ã jwãub wahat pínah niijná.

Queétdih ã pée wãbát

²⁰ Jwĩ Maáh Jesús jwĩ yéejat jĩib wun wãhñit, ãih meépdih át yohop wut jĩ. Páant ã chãjachah, “Ñi yéejatdih wã yohbipna caá, páantjeh wãjeéh ñi túi jumat pínah niijná”, Dios jwiítidih át niij naáwáp wut jĩ.* Páant niijní jwĩ Maáh Jesúsdi át jwãub booanap wut jĩ. Pánihna, Jesúsboó jwiítidih túi ubni, chah wëpni, ovejawãdih en daoní panihni jumna, jwiít ãih ovejawã panihnitdih ã túi en daoná caá.* ²¹ Dios caandih booniji jumna, yeebdih ã túi teo wáaca naáh, ã weñat pínahdihjeh ñi chãjat pínah niijná. Pánih teo wáacnit, jwiít nihatdih ã túi túut numé naáh, ã náahat pah jwĩ jumat pínah niijná. Jesucristodih yeó jáap jumat pah bádí jwĩ wëi jĩih. Páant tíi ã jumna.

Ã pée túyat túutat

²² Wã déewã panihnitá, yeebdih nin wã daacátji bádí pohba nihcan caá. Pánihna, ninjĩh yeebdih wã naóh bohéatdih íjcanjeh, ñi túi joyoó. Pánih bohéna, yeebdih weñaat túut niijná, páant wã daacáp be.

²³ Nindihbut yeebdih wã jéihyana caá: Jwĩ wãd panihni Timoteo nemat mawáboó jumnijidih ït bacanap wut be. Waícanjeh ninjĩh ã juyáchah, yeebdih enedih bejna, caandihbut wã numah bejbipna caá.

²⁴ Ñi maáta, nihat bita caanjĩh jumnit Jesuíhwãbut ï túyã naáh.

* **13:11** Lv 16:27 * **13:15** Lv 7:12; Sal 50.14,23; Os 14.2 * **13:20** Ex 24.8; He 10.29 * **13:20** Is 40.11; Ez 34; Lc 15.4-5; Jn 10.1-16

Nin Italia baácdih moón Jesúihwã
yeebdíh ì túyat túutna caá.

²⁵ Weembút yeéb nihatdih wã
túyat túutna caá. Dios yeebdíh búdí
oínit, ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

SANTIAGO

Queédih ã túyat tútut

¹ Weém, Santiago,* jwĩ íp Dios, jwĩ Maáh Jesucristodihbut teo wáhni wã jumna caá. Yeéb wã déewã, doce jwĩ nuowã ã juiená poómpdih moón, Jesúhwã biih baácnaboó jumnitdih* túyat tútutnit, nin núodih wã daác wahna caá.

Dios jwiútdih ã jéhiyaat

² Wã déewãá, dawá láa yeejép yapna yuhna, ñi túi wēi jenah joyoó. ³ Pánih yeejép yapna, yoobópdiH Jesúsdih jepahnit jumna, chah túi jenah joinít, caandíh ñi cádahcan niít. Chah ñi túi jenah joyát pínahdih jéihnit, ñi weñeé. ⁴ Jesúsdih cádahcan, túi jenah joinít jumát túut niijná, biíc yoobó túi chājnit ñi jumú.

⁵ “¿Ded pah wã chājbi?” niij jéihíni Diosdih ã úbú naáh. Páant ã úbúchah, Dios caandíh ã jéhiyabipna caá. Caán nihat caandíh úbhndih jūhcanjeh, búdí āpĩ teo wáacna caá, ã jéihyat pínah niijná.* ⁶ PániH úbhna, Diosdih túi jenah joinít, ã úbú naáh. “Wã úbúchah yuhna, Dios weemdíh áta teo wáaccan tagaá”, niij jenah joiní ã jumca bojo naáh. Páant niij jenah joiníboó johlit dedboó ã johochah, búdí māj nolihat āpĩ túut nuumát pah ã jumna caá. Páant niij jenah joiní, yeó jáap jumát pah biíc yoobó āpĩ chājcan caá. Diosdih túi jenah joiní nihcan caá.* ⁷⁻⁸ Būū nindih jenah joiná yuhna, cheibit mácah ã jenah joibípna caá. Páant túi jenah joicán ã úbúchah, jwĩ Maáh caandíh ã jepahcan niít.

⁹ Ded Jesúh oboh jumnijidih Diosboó maáh panihni ã waadábipna caá. Páant ã chājat

pínahdih jéihnit, ã weñe naáh.* ¹⁰ Ded Jesúh dawá bií dée bíbohnidih bita ã dúuc wáyachah yuhna, ã weñe naáh. Cháa ã moopát pah tigaá caán bií dée ã buudáh bejbipna caá. PániH jéihnit, caanbút ã weñe naáh. ¹¹ Yeó aáb jūóhna, tubit ã chāhachah, cháa diib téh bejnit, ã yūugna caá. Páant ã yūuguchah, ã túi jíghat ã beedná caá. Pánihat pah búdí bií déedih wēinibut āih bií dée biíc dih ã buudbípna caá.*

Yeejép chājat jenah joyátdih jepahcat

¹² Ded yeejép yapna yuhna, Jesúsdih cádahcanni túi wēini ã jumvipna caá. Páant ã cádahcatji jíib, páantjeh jeáboó Dios ājeéh jumát tútutnit, caandíh ã túi chājbipna caá. “Weemdíh túi oinít dih wājeéh wã túi jumát túutbipna caá”, ã niijátji pah ã chājbipna caá. ¹³ Yeejép chājat jenah joyát ã jūúwúchah, “Dios caá weemdíh páant ã chājat túutut”, ñi niij jenah joicá bojoó. Dios yeejép chājat jenah joicán, cáacwādiHbut páant ã jenah joyát túutcan caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, cáacwājeh tubit yeejép ã ñinahat pah ípĩ jenah joiná caá. ¹⁵ PániH jenah joinít, yeejép ípĩ chājna caá. Páant ã chājatji jíib Dios queédih iiguípna ã bejat túutbípna caá.

¹⁶ Wã déewã, wã oinitá, “Dios weemdíh ã wutachah, yeejép wã chājap jĩ”, ñi niij jenah joicá bojoó. Páant jenah joyát yoobópdiH nihcan caá. ¹⁷ Jwĩ íp Dios jeáboó jumni jwiútdih teo wáacat túut niijná, téinidihjeh bitadih ã wáhat túutna caá. Caanjéh tigaá yeó, widh, cáiwādiHbut chājni. PániHna, ã jíghat ã túut nuumúchah yuhna, Diosboó páantjeh biíc yoobó ã jumna caá.* ¹⁸ ã náhat pah āih

* 1:1 Mt 13.55; Mr 6.3; Hch 15.13; Gá 1.19

3.13-17 * 1:6 Mt 7.7-11; Jn 16.23-24 * 1:9

1:1 1P 1.1

Jer 9.24

* 1:5 1R 3.7-12; Pr 1.1-9.18; Stg

1:11 Is 40.6-7 * 1:17 Nm 23.19;

Mal 3.6

táini doonádih jwī jepahachah, ā weh jwī jumt pínah niijná, jwiít dih jáap cāac jumnit panihnit āt jumt tūttjip taga. Pánih jumnit, nihāt ā chājnīt cātih jwiít dih ā tui ubuchah, ā jwiíh tūt nūmnit jwī jumna caá.*

Diosdih yoobópdih jepahat

¹⁹ Wā déewā, wā oinitá, Dios naáwát dih ñi tui wēi joyoó. Pánih caandíh tui joinít, tui jenah joicánnit ī wéheat pah wéhecan, waicanjeh íjnīt ñi jumca bojoó. ²⁰ Det íjnīt Dios ā náahat pah ī tui chājcan caá. ²¹ Nihat ñi yéej chājatdih, yeejép ñi en ñinahatdihbut ñi cādahaá. Pánih cādahnit, Dios naáwát dih ī bohénachah, tui wēi jepahnit ñi jumú. Páant ī bohéatdih ñi joyóchah, iiguipna bejnit déejidih tui ubnit, Dios yeebdíh ā tūt nūm péabipna caá.

²² Ā naáwát dih joiná yuhna, jepahcan, ñi míc yeena caá. “Wā jepahcah, ā túimi nacaá”, niij jenah joiná, yeeatdih jenah joiná caá ñi chājap. Pánihna, ā naáwát dih tui joinít, ā bohéat pah ñi chājaá. ²³ Ded caán naáwát dih joiná yuhna, jepahcanniboó nin pah chājni ā jumna caá: Āih móotdih quenalihjīh ā míc enna caá. ²⁴ Pánih míc en péa bejnit, ded pah ā jígohatdih waicanjeh ā quíib bādná caá. ²⁵ Obohjeéhtih, biíhboó ā enatjidih ā quíib bādcát pah Dios naáwát dih joiná, tui náhnit, jepahna, chéoni panihni nihcan, tui chājna, búdí ā wēibipna caá. Pánihna, caán bohéatdih jepah cādahcannidih wēi ennit, Dios ā tui teo wāacipna caá.

²⁶ Ded jenah joicánjeh wéheni jumna, yoobópdih Diosdih ā wēican caá. “Diosdih wā tui wēina caá”, niij jenah joiná yuhna, yeeatdih ā jenah joiná caá. Pánih jenah joiná, Diosdih ā wēi naáwát dedé pínah nihcan caá. ²⁷ Dios jwī íp ā náahat pah caandíh jwī weñat

tūt niijná, nin pah caá jwiít dih chājat náahap: Mána wihcannitdih, éemp wannitdihbut yeejép ī yapachah enna, queétdih teo wāacat caá náahap. Diosdih náahcannit yeejép ī chājat pah jwiít dih chājcat caá náahap.

2

Cāacwādih biíc yoobó tui chājat

¹ Wā déewāá, jwī Maáh chah táini Jesucristodih jepahnit jumna, cāacwādih biíc yoobó tui chājat caá náahap. ²⁻³ Orojīh ī chājniji téihya yacat júdna, búdí jīb jumni yéguehdihbut duoní yeéb Jesúíhwā ñi míc wāacapna ā waád juibínachah enna, caandíh ñita wēi jwāáh tagaá. “Nin táyupboó ma chūudú”, ñita niij tágaá. Páant niijná yuhna, caanná yeejép yégueh duoní moh yéejni ā waád juibínachah enna, caánboodíh ñita wēi jwāáhcan tagaá. “Con buwáboó ma ñuhú. Baác dihjeh ma chūudú”, caandíh ñita niij tágaá. ⁴ Pánih chājna, cāacwādih yeejép jenah joinít, tui jígohnitdihjeh ñita wēi en tagaá. Obohjeéhtih moh yéejnitdih ñita wēi encan tagaá. Páant niij jenah joyát ā táican caá.

⁵ Wā déewā, wā oinitá, weemdíh ñi joyoó. Dawá moh yéejnitdih Diosdih tui jenah joinít, ā maáh jumapboó jumnit pínah niijná, Dios āt ñiwip wut jī. “Wājeéh páantjeh ñi jumbipna caá”, Dios caandíh oinitdih āt niijp wut jī. ⁶ Obohjeéhtih, queétdih ā ñiwichah yuhna, yeebboó queétdih ñipī tícana caá. Pánih queétdih tícánit, dawá bíí dée bíbohntidihjeh ñi wēi enna caá. Nindih ñi tui náhninaá: Dawá bíí dée bíbohntiboó yeebdíh yeejép ípī chājna caá. Queétjeh yeebdíh naóh yacat tūt niijná, cāacwādih peéh chājat tūtnit pebhna ípī teo wái bejna caá. ⁷ Queétjeh Cristodih yeejép ípī wéhena caá. Obohjeéhtih, yeebboó “Jwiít Cristoíhwā caá”,

niijnít jumna yuhna, caandih yeejép wéhenitboodih ñi wēi enna caá. Páant ñi chājat ā táican caá.

⁸ Dios naawátidih daácniiboó nin chah wēpni wutatdih ā daacátjidih ñi túi náhninaá: “Meemjéh ma mīc oyat pah, bitadihbut biíc yoobó ma oyoó”, āt niij daacáp tajī.* Caán wutatdih jepahna, ñi túi chājna caá. ⁹ Obohjeéhtih, maáta panihnitdih túi wēi enna yuhna, moh yéejnitboodih enah bojnit, teo wáaccan, yeejép chājna caá ñi chājap. Pánih chājna, Dios ā wutatdih ñi yap yohna caá. ¹⁰ Ded Dios ā wutatdih jepahna yuhna, biíc wutatbitdihjeh yap yohna, nihatdih ā yap yohna caá. Páant ā yap yohochah, caandih peéh chājat ā jumbipna caá. ¹¹ “Ñi weha mána nihcannitjīh yeejép ñi chājca bojoó”, Diosjeh āt niij wutap wut jī.* Caanjéh muntih, “Cāacwādih mao yohca bojoó”, āt niijíp wut jī.* Pánihna, det ī weha mána nihcannitjīh yeejép chājcan yuhna, cāacdih mao yohna, Dios ā wutatdih yap yohnit ī jumna caá. ¹² Cristo jwiítidih búdí oina, jwī túi jumat pínah niijná, bitadih ā oyat táutna caá. Páant ā wutatdih jepahnitdih, jepahcannitdihbut ñionit, ded pah ī chājatji jībdi h ā naóhbi pna caá. Páant ā jumachah, ā wutat pah jwī túi chājat dée caá. Ā náahat pahbut jwī wéhe jīih. ¹³ Bitadih jwī jīgah encah, Dios cāacwādih ā ñío láa jwiítidihbut jīgah encanjeh, ā peéh chājbipna caá. Obohjeéhtih, bitadih jwī jīgah enechah, jwiítidihbut jīgah ennit, ā peéh chājcan niit.

Jesúsdi h túi jenah joinít, bitadih teo wáacat

¹⁴ Wā déewāá, nindih ñi túi joyoó: “Weém Cristodih wā túi jenah joiná caá”, ded niijná yuhna, bitadih ā túi teo wáaccan, ā niijátji dedé

pínah nihcan caá. Páant ā niijíchah yuhna, Dios caandih ā túi ubcan niit. ¹⁵⁻¹⁶ Ded Jesúh, Jesúh wili ī jeémát pínah wihcah ennit, yeejép yéguehdihjeh ī dawáchah ennit, jwiit Jesúh wā queétdih túi teo wáacat caá náahap. “Túini yégueh dmonít, túini jeémátidih jeémpnit, ñi túi jumáá”, niijná yuhna, ī náahatdih ñi wūhcah, ñi niiját dedé pínah nihcan caá. ¹⁷ Pánihna, “Cristodih wā túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, ñi túi chājcah, Cristodih ñi jenah joyát dedé pínah nihcan caá.

¹⁸ Ñijeéh jumni nin wā bohéatdih joíhcanni nin pah āta niij tágaá: “Weém wāpī túi chājna caá. Meémboó bitadih teo wáaccan yuhna, ‘Cristodih wā túi jenah joiná caá’, mapī niijná caá. Jwiit chénat pahdih Dios ā túi ubbipna caá”, āta niij tágaá. Obohjeéhtih, Cristodih túi jenah joiníboó bitadih ā túi chājachah, caandih túi jenah joiní ā jummatdih cāacwā ī jéihbipna caá. ¹⁹ “Dios biícjeh caá”, ñi niij jenah joiná caá. Páant ñi niij jenah joyóchah, ā túina caá. Obohjeéhtih, páant ñi niij jenah joiná yuhna, Diosdih ñi jepahcah, caandih ñi jéihyat dedé pínah nihcan caá. Nemépwābut ñi jenah joyát pahjeh mun tígáá ī jenah joyóp. Pánih jenah joinít, Dios biícjeh ā jummatdih jéihna, ā wēpatdih úumnit, queétdi hōo ī méména caá. ²⁰ “Cristodih túi jenah joiní wā jumna caá”, ded niij jenah joiná yuhna, bitadih teo wáaccan, yoobópdih ā túi jenah joicán caá. Pánihna, Cristodih jepahna yuhna, bitadih teo wáaccanniboó yoobópdih ā jepahcan caá. ²¹ Caán yoobópdih ā jummatdih ñi jéihyat pínah niijná, jwī nwo Abraham ded pah ā chājatjidih wā naóhbi pna caá. Caán ā wūéh Isaac wūt jumnidih Diosdih āt mao cáo wūhíhip wut yuh jī. Pánihna, jee dáhnajīh ā cáag

* 2:8 Lv 19.18 * 2:11 Ex 20.14; Dt 5.18 * 2:11 Ex 20.13; Dt 5.17

aabáni poómpjih ã cáagni tũujih caandíh át chéo cáagap wut jĩ. Pánih chéo cáagna, Dios ã niijátji pahjeh caandíh wēinit, ã wũúhdih mawat túut átih chãjap wut yuh jĩ. Páant ã jepahachah ennit, “Yoobópdih túini caá”, Dios caandíh át niij enep wut jĩ.* ²² Páant ã niijátjidih náhninit, nindih ñi jenah joyoó: Abraham Diosdih túi jenah joini jumna, ã wutatdih át jepahap wut jĩ. Pánih jepahna, Diosdih ã túi jenah joyátidih át júutap wut jĩ. ²³ Dios naáwátidih naóh yapani ã niij daacátji pahjeh át yapap wut jĩ. “Abraham Diosdih túi jenah joinit, át jepahap wut jĩ. Páant ã jepahachah enna, ‘Caán túini caá’, Dios caandíh át niij enep wut jĩ”, át niij daacáp tajĩ.* Páant ã niij enatdih jéihna, “Abraham Dios ã chéen caá”, cáacwã caandíh it niijíp wut jĩ.*

²⁴ Pánihna, ded pah Abraham ã yapatjidih jenah joinit, nindih ñi jéihbipna caá: “Diosdih wã túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, caandíh ã jepahcah enna, “Caán túini caá”, Dios caandíh ã niij encan caá. Obohjeéhtih, Diosdih túi jenah joinit, ã túi chãjatdih enna, “Caán túini caá”, caánboodih Dios ã niij enna caá. ²⁵ Páant tigaá Rahab wut jumnih deoh nah jumnihjidihbut “Caánt túinih caá”, Dios át niij enep wut jĩ. Josué ã wah bojnitji miíh tútchina ĩ jũbínachah, queétdih jwãáhnit, “Wĩih mũúboó ñi ão jwáhup”, mit niijíp wut jĩ. Cheibit Josuéwã ĩ jumapna queét ĩ jwúub bejchah, bíih namáboó mit júutap wut jĩ, “Queétdih eníhcannit maoná”, niijná. Páant queétdih mi teo wáacatdih enna, “Caánt túinih caá”, Dios át niij enep wut jĩ.* ²⁶ Jwĩih bácahdih caolih ã wihcah, jwĩta báadhcan tagaá. Pánihna, caolih ã wihcah, jwĩih bácahboó

dedé pínah áta nihcan tagaá. Pánihat pah “Diosdih wã túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, bitadidih teo wáaccan, yoobópdih caandíh jwĩ túi jenah joicán caá. Pánihna, jwĩ teo wáaccah, caandíh jwĩ túi jenah joyát dedé pínah nihcan caá. Caolih wihcanni bácah pah ã jumna caá.

3

Ded pah caá jwĩ wéheat

¹ Wã déewãá, ded Dios naáwátidih cáacwãdih bohéna, caán ã bohéatdih caanjéhbut ã túi jepaha naáh. Pánih bohéna yuhna, ã túi chãjcatdih enna, caánboodih Dios chah ã peéh chãjat pínahdih ñi jéihna caá. Pánihna, ñijeéh jumnit Dios ã ñíonitjeh ĩ bohéna naáh. ² Dawá láa nihat jwiít cáacwã yeejép jwĩpĩ chãjna caá. Ded yeejép niijíhat ã jũúwúchah yuhna, niijcán, túi yoobópdih jumna, yeejép chãjíhatdihbut áta jéih yap yoh tagaá. ³ Nin pah ã jumna caá: Caballoíh jacdíh ĩtah naabítidih yacnit, áih yapatnaboó tópnadidih jwĩpĩ chéona caá. Caandíh púuh laáb chúudnit, caan tópnadidih wáinit, ded jwĩ bejihipboó cabalodidih jwĩ jéih bejat túutna caá. Baini naabít ã jumuchah yuhna, caandíh jwĩ wáyachah, caballo jwiítidih ã túi jepahna caá. ⁴ Nin pahbut ã jumna caá: Búdí jááj chóo ã jumuchah yuhna, caán chóodih íoh tewat naáboó bainíjeh ã jumna caá. Pánihna, búdí johlit ã ub joh bojochah yuhna, caandíh íoh teoniboó caán baini naajíhjed ded ã bejihipboó ã jéih íoh teo bejna caá. ⁵ Pánihat pah tigaá jwĩih nuúc baini ã jumuchah yuhna, caanjíh niijná, bitadidih búdí jwĩ yéejana caá. Nin pahbut ã jumna caá: Baini tũu cúut jumna yuhna, iig ñáhna, dawá máa nahnadidih ã iigná caá. Pánihat pah jwĩih nuúcíh niijná, búdí yeejép jwĩ jéih chãjna

* **2:21** Gn 22.1-4 * **2:23** Gn 15.6 * **2:23** 2Cr 20.7; Is 41.8 * **2:25** Jos 2.1-21

caá. ⁶ Pánihna, jwíih nuúc tuu cúut panihni ā jumna caá. Jwíih nuúcjīh niijná, jwí jéih míc yéejana caá. Tuu cúut búdí ā iigát pah yeejép pohba jwí chājna caá. Pánih yeejép niijná, nemépwā ī wutat pah jwí chājna caá.* ⁷ Nihat jiadih moón nuñápwā, jiijnít, maiwā, dóbohwa, queejwādihtut cāacwā īt wutap wut jī. ⁸ Obohjeéhtih, jwíih nuúcjīh yeejép niijná, jwí jéih cádahat túutcan caá. Maiboó cáacdiht chāácna, ā yéjaat pah jwiítbut jwíih nuúcjīh yeejép niijná, bitadiht búdí jwí yéejana caá. ⁹ Jwíih nuúcjīh Diosdih wēi naóhna yuhna, caán ā jumat pah jwiít cāacwādiht ā chājnit jumna yuhna, yeejép pohba bitadiht jwí niijná caá.* ¹⁰ Pánihna, caan jácmantjeh wēi naáwát, yeejép niijátbut ā bacna caá. Wā déewāá, páant jwí niijíchah, ā táican caá. ¹¹ Biíc meo waócáhmantjeh túini mah, núumni mah biícdiht āpī nooj báccan caá. ¹² Wā déewāá, higuera nah olivo tíbnadiht āpī quehcan caá. Iguíh nahboó higeradiht āpī quehcan caá. Meo waócáhmant núumni mah ā nooj bácachah, túini mah ā nooj báccan níit. Pánihat pah jwiítadiht túini naáwát, yeejép niijátadihtbut niijcát caá náahap.*

Túijengah joyát

¹³ ¿Ñijeéh jumnit biquína túi jengah joinít ī jum níit? Pánih jumihna, “Bita chah wā jéihna caá”, ī níij jengah joicá bojo naáh. Páant níij jengah joicánjeh, túinijeh jumnit, ī túi chāja naáh. Páant ī chājachah enna, “Queétoó túi jengah joinít yoobát ī jumna caá”, ñi níij jéihbipna caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, det bií déedih búdí en ñinahna, ī weñat pínahdihjeh jengah joiná yuhna, “Weémboó túi jéihni wā jumna caá”, ī niijcá bojo naáh. Páant niijnít, tabit yeenit ī jumna

caá. ¹⁵ Páant jengah joinít, Diosdih náahcannit ī jengah joyát pah, jengah joiná caá ī chājap. Páant Dios queétdih ā jengah joyát túutcan caá. Nemépwā caá páant ī jengah joyát túutap. ¹⁶ Bitadiht jepchá tubnit, queétdih teo wáaquihcan, búdí míc jūihñatbut ā jumna caá. Pánih míc jūihnit jumna, búdí yeejépdihbut ī chājna caá. ¹⁷ Obohjeéhtih, caandíh jéihnitdih Dios ā túi jengah joyát túutna caá. Páant ā jengah joyát túutachah, ĩpī túi chājna caá. Pánih túi chājna, míc jūihcan, bitadiht yap yohcan, ĩjeéh túi biícdiht jumnit, queétoó nihatdih biíc yoobó oinit, bitadiht ī jīgah en teo wáacna caá. Pánih chājna, yeeceanjeh, ĩpī túi jumna caá.* ¹⁸ Pánih míc jūihcan, “Túinijeh ñi jumnuá”, bitadihtbut ĩpī níij naóhna caá.

4

Nin baácdih bóodih bidcat

¹ ¿Dépanih tigaá míc jūihnit, ñi míc mao? Túi chājíhna yuhna, yeejép ñi jengah joyát pah chājna, ñi míc maona caá. ² “Caandíh búdí wā náahna caá”, níij en ñinahna yuhna, ñi jéih bibohcan caá. Pánih náahna, caandíh bíbohniht jūihnit, míc maonit, ñi mao yohna caá. Obohjeéhtih, Diosboodíh úbhcan, ñi náahatdih ñi bíbohcan caá. ³ Úbhna yuhna, ñi weñat pínahdihjeh ĩpī úbhna caá. Páant ñi úbúchah, Dios yeebdíh ā jepahcan caá. ⁴ Diosdih jéihcannit ī náahat pah yeebbát náahna, Diosdih eníhcannit ñi jumna caá. ¿Caandíh ñi jéihcan níit? Pánihna, queétoó ded pah ī chājatdih wēi enna, biíc yoobó chājnit, Diosdih náahcannit ñi jumna caá.* ⁵ Dios naáwátadiht daácniji nin pah át níij daacáp tají: “Dios jwíjeéh ā jumat túutni Túini Espíritu jwiítadiht búdí oinit, jwí yéej chājíhchah, tabit ā jīgahna caá”, át

* 3:6 Pr 16.27 * 3:9 Gn 1.26 * 3:12 Pr 18.21 * 3:17 Pr 1.1–9.18; Stg 1.5 * 4:4 Is 1.21; Jer 3.6–10; Os 2.2; Mt 6.24; Lc 16.13

niij daacáp tajī. Páant ā niij daacátji oboh jumni nihcan, yoobópdih tigaá ā jumup.* ⁶ Pánih oina, Dios jwiítidih búdí ā teo wáacna caá, caandih jwī túi jepahat pínah niijná. Nindihbut Dios naáwátidih biih daácni át niij daacáp tajī: “Weém báhah bitadidh chah wā jéihna caá’, niijnídidh Dios ā eníhcan caá. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, niijnúbookidh Dios búdí oinit, ā teo wáacna caá”, át niij daacáp tajī.* ⁷ Pánihna, Diosdih túi jepahnit ní jumúú. Caandih jepahnit, nemép ā yéej chājat túutuchah yuhna, caánbookidh ní yap yohoó. Páant ní yap yohatdidh enna, ā jweibípna caá. ⁸ Diosdih búdí bidnit, ájeéh túi biícidih ní jumúú. Páant ní jumuchah, caanbút níjeéh jumnit, yeebdíh búdí ā teo wáacbipna caá. Yéej chājíhatdidh jenah joí cádahnit, ní jwúub chājca bojoó. Pánih cádahnit, táinibookidhjenah jenah joinít, ní túi chājaá. ⁹ Ní yéej chājatdidh búdí jgahnit, ní juñúú. Yeejép ní wēi chājatjidih cádahnit, caandih tícnit ní jumúú. ¹⁰ “Yéej chājni, oboh jumni wā jumna caá”, Diosdih ní niijí. Páant ní niijíchah, caánboó ní yéejatdidh yohnit, nin baácboó ní jum jwuhuchah, ā túi teo wáacbipna caá. Túttimah, ā pebhna ní juibínachah, yeebdíh maáta ā waadábipna caá.*

Bita Jesúhwādidh yeejép niijcát

¹¹ Wā déewāá, yeejép doonádidh yeéb mícjenh ní niijcá bojoó. “Caán túicanni caá”, niijná, “Caandih peéh chājat caá náahap”, niijná caá ní chājap. Páant niijnit, “Jwī míc oyat pínahdidh Cristo ā wutat ā túican caá”, ní niijná caá. Páant niijná, caandih jepahcan, “Túi chājat pínahdidh weemjéh caá wā jéih níwip”, niijná caá ní chājap. Páant niijnit, yeebjéh míc wutna caá ní chājap. ¹² Obohjeéhtih, Diosjeh

cāacwādidh wutni, queétdih níoni ā jumna caá. Cāacwā iiguípna bejnit déejidih caanjéh ā jéih túi ubna caá. Caanjéh queétdih iiguípna ā jéih bejat túutna caá. Pánihna, “Caán yeejép caá”, jwiitboó cāacwādidh jwī jéih niijcán caá.

Cheibit ded pah ā yapat pínahdidh jwī jéihcat

¹³ Buh, nindihbut ní túi joyoó: Nin pah biquína ní niij jenah joiná yuh caá: “Buh, cheibit biih tútchina jibidih wā bejbipna caá. Caanná juibínit, biíc jópchi jum, bií déedih jíb chājnit, búdí dinerodidh wā bíbohbiipna caá”, ní niij jenah joiná yuh caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, cheibit ded pah ní yapat pínahdidh ní jéihcan caá. Tuh jeí maátcanjeh jumnit, biícmantjeh ā buudáh bejna caá. Pánihat pah jwiitbut maátcanjeh jum jwuhnit, jwī buudbípna caá.* ¹⁵ Obohjeéhtih, “Dios ā náahachah, páantjeh báadh jwuhnit, nin pah wā chājbipna caá”, níj jenah joyát caá náahap. ¹⁶ Pánihna, “Weemjéh túi jéihni jumna, nin pah wā chājbipna caá”, ní niij jenah joyát yeejép caá. Diosdih ní túi jenah joicán caá. ¹⁷ Ded ā túi chājat pínahdidh jéihna yuhna, caandih chājcan, ā yéej chājna caá.

5

Dawá bií dée bíbohndidh ā wēp naáwát

¹ Yeéb dawá bií dée bíbohnditboó weemdíh ní túi joyoó. Buh niihat ní náahatdidh ní bíbohna yuhna, túttimah búdí moh yéejnit ní jumbipna caá. Páant yeejép ní yapat pínahdidh jéihnit, búdí ní náac juñúú. ² Níih bií dée ā moóp beedáh bejbipna caá. Níih yéguehdih jōóh macwā í jeemp beedábipna caá. ³ Búdí oro, platadidhbut ní ámohochah yuhna, moópni jumna, dedé pínah nihcan níit. Yeéb

* 4:5 Ex 20.5; Dt 4.24; Zac 8.2 * 4:6 Pr 3.34; 1P 5.5 * 4:10 Mt 23.12; 1P 5.6 * 4:14 Pr 27.1

dinerodih oinit, bádí ñi ámohochah, Dios ā enna caá. Páant ā enechah, dinerodih yeéb ñi oyatji jíb, péeni yeó jáapdih yeejép ñi yapbipna caá. Iguípboó jumnit, bádí ñi moh yéebipna caá.* ⁴ Yeebdíh teo wáhnitdih yeenit, ī tewat jíbdihi yoobópdihi ñi jíb chājcap be. Pánih jíb chājcan, ñih dinerodih páantjeh ma bíbohochah, Dios ā enna caá. Yeebdíh teo wáhnitboó ī tewat jíbdihi náahna, bádí ī ñaácna caá. Páant ī ñaacáchah, jwí Maáh Dios queétdih ā joiná caá.* ⁵ Nin baácboó jum jwahnit, dawá bí déedih ñi bíbohochah, dedé yeebdíh ā judhcan caá. Pánih jumnit, ded pah ñi weñat pínahdihjeh ñipí chājna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh Dios ā peéh chājat pínahdih ñi jéihcan caá. Jwiít cācwā jwíh momo jiwiwādih bádí jeémát jwípí wáhna caá, bádí ī débehat pínah niijná. Pánihat túttimah, túi débehnit ī jumuchah ennit, queétdih jeémát túat niijná, jwípí maona caá. Obohjeéhtih, queéti jiwiwā ī wēi jeémpna yuhna, queétdih jwí mao jeémát pínahdih ī jéihcan caá. Yeéboó queét wēi jeémpnit jiwiwā panihnit caá ñi jumap. ⁶ Nin pahbut ñipí chājna caá: Túi chājnit yeebdíh ī yap yohcah yuhna, nemat muúboó nemat túatnit, queétdih ñipí mawat túatna caá. Páant ñi chājat jibbut Dios yeebdíh bádí ā peéh chājbipna caá.

Cristo ā jwúub dei júúwát pínahdih túi páñat

⁷ Wā déewāá, jwí Maáh nin baácboó ā jwúub dei júúwát pínahdih ñi túi páñaá. Wápchi mínah “Wā momnidih mah ā júúwá naáh, túi chíhnit, ā túi quehat pínah niijná”, niijnit, ā túi páina caá. Páant ā páñat pah muntih, yeebbút ñi túi páñaá. ⁸ Jwí Maáh ā jwúub dei júúwát pínah bahnijeh ā judhdatdih

jéihnit, yeejép yapna yuhna, túi páinit, caandíh ñi jenah joí cádahca bojóo.

⁹ Wā déewāá, yeéb mícjeh yeejép ñi míc niijcá bojóo, Dios yeebdíh ā peéh chājcat pínah niijná. Nindih ñi náhninaá: Ā peéh chājat pínah yeó jáap bahnijeh ā judhna caá. ¹⁰ Wā déewāá, Dios naáwát dih naóh yapanitjiboó bádí yeejép yapna yuhna, Dios queétdih ā naáwát túatdih it naóh cádahcap wut jī. Pánihna, queét ī cádahcat pahjeh muntih, yeebbút bíc yoobó Jesús ā jwúub dei júúwát pínahdih ñi pái cádahca bojóo. ¹¹ “Det yeejép yapna yuhna, Diosdih cádahcannit túi wēinit ī jumna caá”, jwí niij jenah joyát dih ñi túi jéihna caá. Jon jātih bóo Job wāt jumniíh doonádih ñit joijí tagá.* Caán bádí yeejép yapna yuhna, Diosdih āt túi jenah joí cádahcap wut jī. Pánih yeejép ā yapat túttimah, Dios jwí Maáh túi jīgah enni jumna,* caandíh bádí āt teo wáacap wut jī.

¹² Wā déewāá, ded pah ñi wéheat pínahdih jenah joinit, nindih chah ñi túi náhninaá: Cācwā ī naáwát dih bita ī túi joyát pínahdih náahna, nin pah ipí niijná caá: “Jeá táini ā jumuchah, yoobópdihi caá wā ni-ijíp”, ipí niijná caá. Páant ī niiját pah, yeéb ñi niijcá bojóo. Bitadih naóhna, túi yoobópdihi ñi naáwá. Páant ñi túi naóhcah, Dios yeebdíh ā peéh chājbipna caá.*

Uúbát

¹³ Ñijeéh jumni yeejép yapna, Diosdih ā uúbú naáh. Bíih wēini jumna, Diosdih ā wēi ewe naáh. ¹⁴ Bíih wanni jumna, Jesúhwa ī maátadih ā bid bojo naáh, yíjīh ñáinit, jwí Maáh Jesús ā wēpatjīh caandíh ī uúbát pínah niijná.* ¹⁵ Pánih teo jāha uúbhnit, “Jwí uúbát pah Dios ā chājbipna caá”,

* 5:3 Mt 6.19 * 5:4 Dt 24.14-15 * 5:11 Job 1.21-22; 2.10 * 5:11 Sal 103.8; 111.4 * 5:12

Mt 5.34-37 * 5:14 Mr 6.13; Lc 10.34

ĩ niij jenah joyóchah, wunnidih Dios ã boobipna caá. ã yéej chājatji jīb wunni ã jumuchah, ĩ uúbúchah, ã yéej chājatjidihbut Dios ã yohbipna caá. ¹⁶ Pánihna, yeéb ñi yéej chājatdih ñi míc naáwá. Pánih míc naóhñit, yeéb mícjeh Diosdih ñi uúbú, dedé wunat ã jumuchah, caandih ã booaat pínah niijná. Túi chājnit ñi uúbúchah, Dios ã túi jepahbipna caá. Páant ñi uúbát oboh jumni nihcan, wēpni ã jumna caá. ¹⁷ Dios naáwátdih naóh yapani Elíasji jwiít pah át jumup wut jī. “Mah ã buugcá bojo naáh”, Diosdih ã niij uúbúchah, biíc peihcanni jópchi biíh jópchi tac yoób mah át buugcáp wut jī.* ¹⁸ Túttimah, ã jwúub uúbúchah, mah át jwúub buugúp wut jī. Baácdih mah ã jwúub buugúchah, momni chíhñit, át jwúub quehep wut jī, páant muntih. Pánihna, Diosdih jwī uúbát oboh jumni nihcan caá.*

Yéej chājni ã túut nuumát

¹⁹⁻²⁰ Wā déewāá, ñijeéh jumni Dios naáwátdih ã cádahachah enñit, caandih jwúub túut nuumát túutat caá náahap. Pánih jwúub túut nuumát túutnit, caandih ñi túi teo wáacna caá. Páant ñi teo wáacachah, ã jwúub túut nuumúchah, búdí ã yéej chājachah yuhna, Diosboó ã yéejatdih yohñit, caán iiguípna bejni déejidih ã túi uubbipna caá.* Caandih túi náhninit, ñi túi míc teo wáacá.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Santiago

* 5:17 1R 17.1; 18.1; Lc 4.25   * 5:18 1R 18.42-45   * 5:19-20 Pr 10.12; 1P 4.8

1 PEDRO

Pedro queédih ã túyat tútat

¹ Weém, Pedro, Jesucristo ãih doonádih naáwát túatni jumna, yeéb Jesúhwa biih baácna jwei peétnitdih wã daác wahna caá. Ponto baácna, Galacia baácna, Capadocia baácna, Asia baácna, Bitinia baácna jwei béjnitji ñi jumna caá.* ² Jon jãtih ãihwã ñi jumat pínah niijná, jwí íp Dios ã náahat pahjeh yeebdih át ñiojip taga. Páant ã ñíonit ñi jumachah, Túini Espíritu ã teo wáacatjĩh táiniboodih túat nuumná caá ñi chãjap. Jesucristodih ñi túi jepahat pínah, ãih meépjĩh ñi yéejatdih chocnit pah ñi jumat pínahbat niijná, Dios yeebdih át ñiojip taga. Dios búdí oinit, yeebdih ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Túi wēi pãinit jwí jumat

³ Jwí Maáh Jesucristo ípdih búdí jwí wēi naóh jĩh. Caanjéh tigaá jwiitdih jĩgah en teo wáacnit, Jesucristo wunnijidih át jwúub boonanap tajĩ, jáap cãac jumnit panihnit jwí jumat pínah niijná. Pãnih jumnit, jwĩh bácah ã wunuchah yuhna, jwĩh caolih Diosjeéh ã pebhboó páantjeh ã jumnipna caá. Pãnihatdih jéihnit, jwí wēi pãina caá.* ⁴ Caán túyupboó jumna, jwí jwúub wuncan níit, buca. Dios táini yoobát ã jummatdih ennit, caandih bainí jwí wēican níit. Caanná jwí juibínachah, táini ã wãhat pínahdih ã bíboh pãina caá. ⁵ Caán péeni yeó jáapdhjeh Dios jwiitdih ã túat nuum péabipna caá. Páant ã túat nuum péaat túat niijná, caandih jwí túi jenah joyóchah, ã wēpatjĩh iiguípna jwí bejat déejidih ã túi wapna caá.

⁶ Páant ã wapatdih jéihnit, daocánni yeó jáapna yeejép yapna

yuhna, ñi túi wēina caá. ⁷ Oro yoobát ã jummatdih jéihhna, cãacwã caandih í puúb enna caá. Obohjeéhtih, oro búdí juib jumna yuhna, ã buudbípna caá. Jesúsdi jwí túi jenah joyátboó oro ã juib jummat chah ã juib jumna caá. Yoobópdih Jesucristodih túi jenah joiná, dedé yeejép yapna yuhna, caandih jwí cádahcan níit. Jwí túi jenah joí cádahcah, Jesucristo jwúub dei jüóhnit, búdí wēina, “Ma túi chãjna beé”, jwiitdih ã niijbípna caá.

⁸ Caán Jesucristo nin baácboó ã jum jwahuchah, yeéb caandih encannitji yuhna, ñi oina caá. Buubut caandih encan yuhna, túi jenah joinít, bainí ñi wēican caá.* ⁹ Pãnih túi jenah joinít ñi jumachah, iiguípna ñi bejat déejidih Dios yeebdih ã túi ubna caá.

¹⁰ Dios cãacwãdih oinit, í yéejat juib iiguípna bejat déedih ã túi ubat pínahdih jon jãtih Dios naáwãtdih naóh yapanitji ít daacáp wat yuh jĩ. Pãnih daácna yuhna, queétjeh caandih ít beh joicáp wat jĩ. Pãnih beh joicán, búdí jéihhna, queétjeh ít míic úubh joyóp wat jĩ. ¹¹ Cristo yeejép ã yapat pínah, boo pud jüóhnit, ã maáh waadát pínahdihbut Túini Espíritu queédih át jéihyanap wat jĩ. Páant ã jéihyanachah, “¿Débólìh tigaá Cristo ã jüóhbi? ¿Páant ã jüúwáchah, ded panihat tigaá ã jumbi? ¿Ded pah tigaá caandih jwí beh enbi?” Ípĩ niij míic úubh joyóp wat jĩ. ¹² Pãnihna, Túini Espíritu queédih naóhna, íh pínah nihcan, buu láa moónih pínah ã jummatdih át jéihyanap wat jĩ. Páant í joiníji táini doonádihjeh Túini Espíritu ã wēpatjĩh yeebdih bita ít naáwáp wat jĩ. Caán doonádih Dioh ángelwãbut búdí í jéihhna caá.

Ded pah jwiit Jesúhwa jwí jumat

¹³ Dios jwiitdih nihát ã túi chãjatdih náhninit, túi jenah joinít ñi

* 1:1 Stg 1.1 * 1:3 Jn 3.3-7; Ro 6.4-13; 1P 1.22

* 1:8 Jn 20.29

jumúú. Yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jamah bojnit, Jesucristo ā jwúub dei jūóhnit, jwiítidih ājeéh ā ub bejat pínahdih ñi túi wēi páñaá. ¹⁴ Jesúh doonádih joi jwúhcan, ñi náahat pahjeh ñit chājap taga. Obohjeéhtih, buu caandíh jéihna, ñi jwíih jumatji pah ñi chājca bojóó. Dios weh jumna, caandíh túi jepahnit ñi jumúú. ¹⁵ Pánih jumna, yeebdíh ñioni Dios táini yoobát ā jumat pah, yeebbút ñi túi chājaá. ¹⁶ Jon jātih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niúj daacáp tajī: “Weém caá yéejat wihcanni. Páant wā jumat pah, yeebbút yéejat wihcannit ñi jumúú”, Dios ā niijná caá, át niúj daacáp tajī.*

¹⁷ Diosdih úubhna, “Paá”, ñi niijní, nihat cāacwā ded pah ī chājatdih ā enna caá. Páant ā enatdih jéihnit, nin baácboó táoh jibnit dée ñi jum jwúhchah, tíic jenah joinít, ā peéh chājatdih úumna, yéej chājcat caá náahap. ¹⁸ Ñi nuowā ī wutatji dedé pínah nihcan caá. Queét ī wutatdih jepahnit ñi jumuchah, Cristo ñi yéejat jíib buudáat panihnidih át jíib chājap taga. Pánih jíib chājna, platajīh, orojīh yeebdíh át jíib chājcan tagaá. Plata, orobut ā buudáh bejbipna caá. ¹⁹ Obohjeéhtih, Cristoboó táini yoobát oveja wūúh panihni jumna, wan wúhñit āih meépjīh ñi yéejat jíib buudáatdih át jíib chājap taga. Caandíh ñi túi jéihna caá. ²⁰ Nin baácdih ā chājat pínah jātih, Diosboó Cristo ded pah ā yapat pínahdih átát jenah joyóp wut jī. Páant ā jenah joiniji Cristodih ā wahachah, yeebdíh teo wáacat túut niijná, buu át cāac jumap tajī. ²¹ Pánihna, Cristo ā teo wáacatjīh Diosdih jepahnit ñi jumna caá. Cristo wannijidih jwúub boosanit, ā pehbboó ub páuh laab béjnit, ājeéh bíicdih wutni pínah Dios maáh át

waadánap taga. Pánihatdih jéihnit, Diosdih túi jenah joinít, jwúub boosanit, ā pehbna yeebdíhbut ā ub bejat pínahdih ñi jéihna caá. Caandíh jéihnit, ñi wēi páina caá.

²² Jesucristoíh táini doonádih jepahnit, yéej chājatdih ñit cádahjip taga. Pánih cádahnit, bíic weh pah Jesúh wádh ñi túi míic oina caá. Pánihna, “Meemdíh wā oina caá”, niijnit, queétdih ñi túi teo wáacá. ²³ Yeéb jáap cāac jumnit panihnit Dios weh ñi jumna caá. Jwī mána ī cāac jumat túttimah, ipī wunna caá. Obohjeéhtih, Dios weh jwī jumuchah, caan pánihcan caá. Dios naáwát báadhni panihni jumna, caandíh jepahnitdih ā túi túut nuumná caá. Caán naáwát páantjeh ā jumbipna caá.* ²⁴ Jon jātih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niúj daacáp tajī:

“Yílip ā diib téh wanat pah muntih, cāacwābut ipī wunna caá. Ded cháa, táini jumna yuhna, maátcanjeh jum jwúhñit, ā yúug jéenna caá. Caan pánihni cāacwā wēpnit jumna yuhna, maátcanjeh jum jwúhñit, ipī wunna caá. ²⁵ Obohjeéhtih, Dios naáwátboó ā buudcán níit”, át niúj daacáp tajī. (Is 40.6-8)

Caanjéh tiguaá yeebdíh ī naóhñiji táini dooná.

2

¹ Pánihna, buu Dios weh jumnit, nihat ñi yéej chājatdih ñi cádah beedánaá. Ñi yeeatdih, “Weém chah táini caá”, ñi niúj jenah joyátdih, bíí déedih en ñinahnit ñi íjatdih, bitadih oboh ñi dooná jumatdihbut ñi cádahaá. ² Pánih cádahnit, Dios naáwátdih jéihíhna, caandíh búdí ñi bidíi. Túuh jwúhñi wébít jóoh mac búdí āpī bidna caá. Pánih túi nomnit, ā túi behna caá. Caan pánihat pah jwiítbut Dios

* 1:16 Lv 11.44-45; 19.2 * 1:23 Jn 3.3-7; Stg 1.18; 1P 1.3

naáwátidih bádí bidnit, túi jenah joinít, ā túi behat pah jwiitbut jwí túi behna caá. ³ Pánihna, yeebdíh wā naóhna caá: Dios ā oyatdih jéihnit jumna, ā naáwátidih túi náhninit, ñi túi jepahaá.*

Cristo choójboó wēp teoni jee dáh panihni ā jumta

⁴ Cristo choójboó wēp teoni jee dáh panihni ā jumna caá. Múú teonit caán jee dáhdih ī náahcat pah, cāacwā caandíh ī náahcah yuhna, Diosboó caandíh wēi ennit, āt ñiwip wut jī. Pánihni ā jumchah, caandíh ñi túi jenah joyoó. ⁵ Yeebút múúdíh ī chājat pínah jee dáhna panihnit ñi jumna caá. Páant ñi jumchah, Dios yeebjíh dúj pāp aabánit, áih múú pánihni ā chājna caá, Túini Espiritu ā jumta pínah niijná. Yeéb Dioíh múúboó teonit áih sacerdotewā panihnitbut ñi jumna caá. Pánih jumnit, Jesucristo ā teo wáacatjīh cāacwādíh úbhnit pínah, Diosdíh wēi naóhnit pínahbut ñi jumna caá. Páant ñi chājachah ennit, “Ñi túi chājna caá”, Dios ā niijná caá. ⁶ Jon jātih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

“Weém Jerusalén tútchiboó múú pánihni wā chājna caá. Yoobópdih jumni jeé, múú choójboó wēp teoni panihnidih ñionit, wā jwejna caá. Caandíh bádí wā wēi enna caá. Ded caandíh túi jenah joiní ā jepahatdih ā jgahcan niit’, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. (Is 28.16)

⁷ Yeéb Cristodih túi jenah joinít, caandíh ñi wēi enna caá. Obohjeéhtih, jepahcannitboó caandíh ī náahcan caá. Páant ī náahcannidih nin pah Davidji āt niij naóh daacáp tajī:

“Múú chājnitboó ī yohni jee dáhdihjeh wíih múú pánihnidih chājna, choójboó

wēp teoni panihnidih wā ñiwip be’, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. (Sal 118.22)

⁸ Isaíasjibut nin pah āt niij daacáp tajī:

“Caán cāacwā ī tóoc búugát jee dáh panihni ā jumnipna caá”, āt niij daacáp tajī. (Is 8.14)

Páant ī daacátjī pah, Dios naáwátidih jepahcan, Cristodih cāacwā ī náahcat jíib, tóoc búugnit panihnit ī jumna caá. Jon jātih Dios “Páant ā yapnipna caá”, ā niij jenah joyátjī biíc yoobó, Cristodih ī náahcap be.

⁹ Obohjeéhtih, yeebboó Dios ā ñionit jumna, áihwājeh ñi jumna caá.* Pánih jumna, maáhdih teo wáhnit sacerdotewā panihnit bitadih úbhnit caá. Diosdíh jeh teo wáhnit yeejat cádahnit ñi jumna caá. Pánihat pínahdih yeebdíh āt ñiwip wut jī, ā túi chājatdih ñi wēi naáwát pínah niijná.* Pánihna, “Dios weemdíh dúpúát panihpant úb bacanit, baabát panhipboó ā jwejep be”,* ñi niij wēi naóhna caá. ¹⁰ Jon jātih oboh jumnit ñit jumjip taga. Búú áihwā ñi jumna caá. Jon jātih Dios yeebdíh āt jgah en teo wáaquíhichah yuhna, ñit jéihcap tajī. Obohjeéhtih, búú ā jgah en teo wáacatdih jéihnit, caandíh ñit jepahap taga.*

Túí chājat

¹¹ Wā oinitá, nin baácboó táoh jibnit dée jwí jum jwahna caá. Dios pehbboó caá jwí yoób jumta pínah yoobát pohba. Páant jwí jumchah, nin pah yeebdíh wā wutna caá: Yeejép ñi chājat jenah joyátidih ñi chājca bojoó. Pánih jenah joinít, ñiíh caolihdih ñita yéjea taga.*

¹² Yeéb Diosdíh jéihcannit cātíh jumna, táinijeh ñi jumú. Páant ñi jumchah ennit, “Queét yeejép chājnit caá”, búú niijnítjī yuhna,

* 2:3 Sal 34.8 * 2:9 Ex 19.5-6; Dt 4.20; 7.6; 14.2; Is 43.20; Tit 2.14 * 2:9 Is 43.21 * 2:9 Is

9.2 * 2:10 Os 2.23; Ro 9.25 * 2:11 Sal 119.19

Jesús ā jwáub dei jūóhni yeó jáapdih Diosdih ī wēi naóhbiḡna caá.

Maátadih jepahat

13-14 Jwī Maáh Jesús ā jepahat pah, űíh baácđih moón ī maátadih túi jepahnit űi jumúú. Chah jumni maáhđih, caán nump jumnit maátadihbat űi jepahaá. Yeejép chājnitđih peéh chājat pínah niijná, túi chājnitđih wēi naáwát pínahđihbat niijná, queéđđih ī Maáh āt wahap taga. Pánihna, Jesúhűwā jumna yuhna, queéđđih űi jepahcah, bita yeebđih ennit, jwī maáh Jesúsdih yeejép ī niijbípna caá. 15 Túi chājnit, űi maátadih űi jepahachah, túi jenah joicánnitboó “Queét yeejép chājnit caá”, niijhna yuhna, ī jéih niijcán niit. Páant űi chājatđih Dios yeebđih ā náah yacna caá.

16 Obohjeéhtih, biquína jwī cātłh jumnit “Weemđih wutni wihcan caá”, niij jenah joinit, yeejép ĩta chājih taga. Yeéboó Diosdih teo wāhnit jumna, ā náahat pah űi túi chājaá. 17 Pánih āihwā jumna, bitadih “Caanbat Dios ā chājni mun tigaá”, niij jenah joinit, queéđđih űi túi chājaá. Bita Jesúhűwāđihbat túi oinit, Diosdih úmnnit, caandih űi túi jepahaá. űíh baácđih moón ī maáhđihbat űi túi jepahaá.

Teo wāhnit ded pah ĩ jummat

18 Búú yeéb teo wāhnitđih baini wā naáwát túut caá. űi maáta túi chājnitđih, jāihnitđihbat biic yoobó űi túi jepahaá. 19 Yeéb yeejép űi chājah yuhna, űi maáh ā peéh chājachah, Dios niijeéh ā jummatđih jenah joinit, ĩjcah, Dios yeebđih ā wēi enbipna caá. 20 Obohjeéhtih, yeéb yeejép űi chājat jīb űi maáh ā puñchah, űi ĩjcah yuhna, Dios yeebđih ā wēi naóhcan niit. Ma yéejat jībjuh caá. Obohjeéhtih, űi túi chājachah yuhna, yeebđih ā puñchah, űi ĩjcah, Dios yeebđih

ā wēi naóhbiḡna caá. 21 Pánihnit pínahđih Dios yeebđih āt űíwip taga. Cristoboó yéej chājah yuhna, yeejép yapnit, jwiitđih ā wān wāhup jī. Páant yeejép ā yapatjidih náhninit, yeebbát yeejép yapna yuhna, űi ĩjca bojoó. 22 “Caán Cristo yeejép chājcan, ā yeecap jī”, Isaías āt niij daacáp tajī.* 23 Cāacwā caandih ī jāihñuchah yuhna, ā jāih jwáubacap jī. Ā tabana yuhna, “Yeejép ĩ yapa naáh”, āt niijcáp wut jī. Obohjeéhtih, “Wā ĩp yoobóđih chājni weemđih, queéđđihbat ā náahat pah ā chāja naáh”, āt niij jenah joyóp tajī.* 24 Caanjéh jwī yéejat jīb cruzboó ā wān wāhup jī, jwī yéej chājatđih cáđahnit, túiniboodih jwī chājat pínah niijná. Āih yahwítjīh jwiitđih āt booanap tajī.* 25 Déhenit ovejawā panihnit yeéb iiguípna bejna űi chājah yah be. Obohjeéhtih, búú Cristo ovejawāđih en daoní panihniđih űit jwáub jāóh tagaá, yeebđih ā túi wapat pínah niijná.*

3

Áa jumnit ded pah ĩ jummat

1-2 Búú áa jumnit yaadá, yeebđihbat baini wā naáwát túut caá. űi weha mána yeebđih ĩ wutuchah, jípónih niijcánjuh, űi túi jepahaá.* Biquína űi weha mána Jesucristodih jepah jwāhcannit, āih doonáđih űi naáwáchah, joíhcanjuh, molit ĩ nem teona caá. Páant ĩ nem tewechah ennit, yeéboó jwáub naóhcanjuh, túinijeh queéđđih űi jepahaá. Túinijeh űi jumuchah ennit, űi jwáub naóhcah yuhna, queéđboó Jesucristodih ĩta jepah tagaá. 3 Chah űi túi jígohat pínah niijná, búdí űi míc jenah joicá bojoó. “¿Ded pah wā túi jígohbi? ¿Ded pah waó yoócdihbat wā túi yugh ámoh tajbi? ¿Búdí jīb

* 2:22 Is 53.9 * 2:23 Is 53.7 * 2:24 Is 53.5 * 2:25 Is 53.6 * 3:1-2 Ef 5.22; Col 3.18

ɟamni tá iigni tǒpnadih, búdí jíb ɟamni yéguedihbut ded pah wā duobí?" ñi niǵ jenah joicá bojó.*⁴ Obohjeéhtih, Dios ā weh yatá ɟamna, ñíih caolih ā táí ɟamat pínahdih ñi táí jenah joyó. Jūihcan, tabit wutcan, táini Jeh ñi ɟamúá. Páant ñi ɟamuchah, Dios yeebdíh búdí ā wēi enbipna caá.⁵ Jon jātih moón yaádh Diosdih táí jenah joiná, ī weha mánadih jepahnit, táí jígohnit panihnit it ɟamup wut jī. ⁶ Jwī éet Saraji mi jeéh bóo Abrahamdih "Maá", niijnít, caandíh mipī táí jepahap wut jī. Pánihna, yeebbút táí chājnit, úmcanjeh, mi weh yatá panihnit ñi ɟamna caá.*

⁷ Búú áa ɟamnit neonádih jwuh bainí wā naáwát túut caá. Yeéboó ñi weha mána yaádhdih búdí oina, táini Jeh ñi chājaá, ī táí ɟamat pínah niijná. Queét yaádhboó namp wēpnit ī ɟamuchah jéihnit, queétdih ñi táí en dawaá. Queét yaádhbut jenah joinít ī ɟamuchah jéihnit, ded pah ñi chājat pínahdih ñi míc wéhenaá. Dios yeéb chénat pahdih oinit, āt ñiojip taga, áihwā ñi ɟamat pínah niijná. Pánih ɟamnit, Diosdih ñi úbúchah, jāhat panihat wihcah, ā táí jepahbipna caá.*

Jesúihwā ded pah ī ɟamat

⁸ Búú yeéb nihadidh bainí wā naáwát túut caá. Biíc dih táí ɟamnit, ded jīgahnidih ennit, biíc yoobó jīgahnit, caandíh ñi teo wáacá. Yeéb biíc weh panihnit ɟamna, míc oinit, ñi míc táí chājaá. Oboh ɟamni pah ñi ɟamúá. ⁹ Ded yeebdíh yeejép ā chājachah yuhna, yeejép ñi chāj jwúubaca bojó. Ded yeebdíh yeejép ā niijíchah yuhna, biíc yoobó niǵ jwúubacanjenh, "Dios meemdíh ā táí chāja naáh", caandíh ñi niiji. Páant ñi chājat pínahdih Dios yeebdíh āt ñiwip taga, yeebdíhbut ā táí chājat pínah niijná. ¹⁰ Jon jātih

Dios naáwátdih naóh yapani nin pah āt niǵ daacáp tajī:

"Ded táí wēi ɟamíhni, yeejép wéhcan, ā yee naóhca bojo naáh.

¹¹ Yeejép chājatdih cádahnit, táiniboodíh ā chāja naáh. Bitajeéh biíc dih táí ɟamíhna, jūihcanjenh, queétdih ā táí oyo naáh.

¹² Pánih chājnitdih Dios wēi enna, ī úbúchah, ā táí jepahna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitdih ā eníhcan caá", āt niǵ daacáp tajī. (Sal 34.12-16)

¹³ Páant ñi táí chājíhichah, bita yeebdíh yeejép ī chājcan niit. ¹⁴ Obohjeéhtih, ñi táí chājat jíb, biquí láana yeebdíh yeejép ī chāj bipna caá. Páant ī chājatdih ennit, Diosboó yeebdíh ā táí chāj bipna caá. Pánihna, det yeebdíh yeejép chājnitdih búdí jenah joicánjenh, ñi úmca bojó.* ¹⁵ "Cristo wā Maáh caá", niǵ jenah joinít, caandíhjenh ñi weñeé. Bitaboó "¿Ded pah chāj tigaá Dios pebhboó wā bejbi?" yeebdíh ī niǵ úbh joyát pínah jātih, queétdih táí jepahat túut niijná, Dios naáwátdih táí míc bohé pānit ñi ɟamúá.* ¹⁶ Páant ī úbh joyóchah, queétdih oinit, táini Jeh ñi jepahaá. Pánih jepahna, ñi naáwát pahjenh biíc yoobó ñi táí chājaá. Páant ñi chājachah yuhna, bitaboó yeebdíh oboh yeenit, "Cristoíhwā ī táí chājachah yuhna, yeejép wā wéhenap be", niǵ jenah joinít, ī tíicbipna caá.

¹⁷ Ñi táí chājat jíb, yeejép yapna yuhna, "Dios páant ā náahachah, ā táimi nacaá", ñi niǵ jenah joyó. Obohjeéhtih, yeejép ñi chājatji jíb yeejép ñi yapachah, "Wā yéejat jíibjenh tigaá", niǵ jenah joyát caá náahap. ¹⁸ Jwī táí chājachah yuhna, yeejép jwī yapachah, Cristo biíc

yoobó ã yapatjidih jenah joyát caá náahap. Caánboó dedé ã yéej chājcap jī. Pánih yéej chājcan yuhna, jwī yéejat jūib biíc láajeh ã wan wāhup jī, Diosjeéh jwī táí jumat pínah niijná. Cāacwā caandih ī mao yohochah yuhna, Túini Espirituboó caandih át boanap tajī. ¹⁹⁻²⁰ Cristoih bācah ī yohopji íitboó ã laj jwuhuchah, āih caolihboó Noéji jum láa chíic wannitji íih caolih chéonit panihnit ī jumapna át juibínap wut jī. Caanná juibínit, ded pah ã chājatjidih queétdih át naáwáp wut jī. Ī báadh jwuhuchah, Noéjiboó ī yéej chājatdih queétdih ātih cádahat túutup wut yuh jī. Noéwā bádí jāáj chóodih ī chājat pónih, ã naóhntji ī jepahat pínahdih Diosboó maatápdih páina ātih chājap wut yuh jī. Obohjeéhtih, ĩt jepahcap wut jī. Pánihna, pobyit ã jūúwúchah, Noéwā ī chíic wancat pínah niijná, Dios queétdihjeh jāáj chóona át waadát túutup wut jī. Queét ocho cāacwābitdihjeh át táí ubup wut jī.* ²¹ Caandih náhninit, Jesucristodih táí jenah joinít, jwī daabáatdihbut jwī jenah joiná caá. Noéwā ī chíic wanat déejidih Dios caán jāáj chóojih queétdih át táí ubup wut jī. Pánihat dée pah, jwiít iiguípna jwī bejat déejidih Dios Jesucristo ã wan wāhatjih jwiítidih ã táí ubna caá. Jwiítidih ī daabánachah, jwīih bācahdih queé chocat panihni, jwī yéejatdih cádahatdih jwī júutna caá. Jesucristo jwúub boo pud jāóhna, jwīih caolihdih át boanap wut jī, jwī táí jumat pínah niijná. ²² Caán Jesucristo ã boo pud jūúwát táttimah, ã íip pehbhoó páuh laáb juibínit, Dios ã jéihyepmant bóo buwámant chúudnit, nihát ángelwādh, nihát nemépwādh, nihát nin baácđih moón maatadihbut ã wutna caá.

4

¹ Cristo nin baácboó jum láa,

* 3:19-20 Gn 6.1-7.24

yeejép yapna yuhna, ã íipdih páantjeh át jepahap wut jī. Pánihna, yeebbát biíc yoobó jenah joinít, wēp ñuhnit panihnit ñi jumáú. Pánih jenah joiníboó yeejép yapna, ã yéej chājatdih ã cádahna caá. ² Nin baácboó jum jwuhna, Diosdih jéihcannit ī yéej chājatdih ī ñinahat pah ñinahcan, Dios ã weñat pínahdihjeh ã chājbipna caá. ³ Cristodih ñi jepahat pínah jātih, Diosdih jéihcannit ī chājat biíc yoobó ñit chāj jwuhup taga. Dedé yeejép chājñhna, ñit chāj jwuhup taga. Babh máihna, míic jūih ñaácnit, búdí íí náah ñit chāj jwuhup taga. Diosdih yap yohna, ñi pāpniboodih wēnit, yeejép ñit chāj jwuhup taga. Buu Cristoihwā jumna, páant maatápdih ñi chājatjidih ñi cádahaá. ⁴ ĩjeéh yeejép chāj pej jumnitjiboó buu ĩjeéh ñi jwúub yeejép chājcat enna, “¿Dépanih tigaá jwíjeéh ī jwúub pej jumcan?” ĩ níj jenah joiná caá. Páant níj jenah joinít, ĩjeéh ñi jwúub pej jumcatdih enna, yeebdih yeejép ī wéhena caá. ⁵ Dios báadhnitdih wannitdihbut ñíonit, ded pah ã peéh chājat pínahdih ã naóhbiipna caá. Páant ã naóhni yeó jáap queét yeejép chājnitdih “¿Dépanih tibeé wā wehdih yeejép ma chāj?” Dios ã níj jūihñuchah, queétoó ī jéih jepahcan níit. ⁶ Cāacwā ī wanat pínah jātih Dioih túini doonádih ĩt joijíp taga. Pánih joinítji biquína ī jepahcah, bitaboó ĩt táí jepahap tajī. Pánihna, jepahnitjiboó íih bācah ã wanuchah yuhna, íih caolih Diosjeéh ã táí jumna caá.

Bitadih ded pah teo wáacat

⁷ Péeni yeó jáap ã tóah jūúwátidih náhnina, táí jenah joinít, yéej chājat jenah joyát ã jūúwúchah, ñi jumah bojóó. Pánih jumnit, Dios ã náahat pah ñi jéih wúhbipna caá. ⁸ Bitadih ñi táí míic oyat pínahdih yeebdih

búdí wā náah yacna caá. Pánih míc oinit, jwítdih bita í yeejép chājatdih íjcan, quíib bændnít, jwí míc teo wáacbipna caá.* ⁹ Pánih míc oinit, bita Jesúíhwā níih munná í juibínachah, yeejép jenah joicánjeh, queétdih ní wēi jwāáá.* ¹⁰ Dios yeéb biqínadnih ded pah ní chājat pínahdih át jéhiyanap taga. Páant ā jéhiyanachah, ā wāhni wēpatjīh bita Jesúíhwādih ní túi teo wáacá. ¹¹ Ded Dios naáwátdih naóhni Dios ā naáwát tútat pahjeh ā naáwá naáh. Ded bitadih teo wáacni Dios ā wāhni wēpatjīh ā teo wáaca naáh. Páant ní chājachah ennit, bitaboó “Queét Jesucristoíhwā ā wēpatjīh í míc túi teo wáacna caá”, níj naóhni, Diosdih í wēi naóhbipna caá. “Meém caá chah Maáh. Ma wēpat ā bændcán níit”, Diosdih páantjeh jwí níj wēi naóh jīh. Páant tíí ā jamu nah.

Jesúíhwā yeejép í yapat

¹² Wā oinitá, yeéb Jesúíhwā tabit yeejép yapna, “¿Dépanihna weemdíhjah yeejép āpí yap?” ní níj jenah joicá bojoó. Yoobópdih Jesúsdihi ní túi jenah joyátdih jútat túut níjné, “Páant ā yapa naáh”, Dios ā níjné caá. ¹³ Obohjeéhtih, yeejép yapna yahna, búdí ní weñeé. “Cristobut tabit yeejép át yapjip taga”, níj jenah joinít, yeebbát yeejép yapna, ní jéih wēibipna caá. Pánih wēinit, Cristo ā yeh iigátjīh ā jwáub dei júúwátdih nihah cáacwā í enechah, bainí ní wēican níit.* ¹⁴ Yeéb Cristoíhwā ní jumat jíib bitaboó yeejép í deoh naáwáchah yahna, Diosboó áih Túini Espíritujīh yeebdíh ā teo wáacachah, ní weñeé. ¹⁵ Cáacwādih mao yohnit, nūmnnít, yeejép chājnit, bitaíh tewatdih en naóhnihtut í jumat jíib yeejép ípí yapna caá. Yeébbóó páant ní chājca bojoó. ¹⁶ Obohjeéhtih Cristoíhwā ní

jumat jíib yeejép yapna, tíccanjeh, áihwā ní jumatdih wēina, “Túina caá, Paá”, Diosdih ní níj weñeé.

¹⁷ Dios jwiit áihwādih peéh chājna, yeejép ā yapat tútuna caá, jwí túut nūmát pínah níjné. Jwítdih jwíh peéh chājna, áihwā jwí jumuchah yahna, ¿ded pah áih doonádh jephacannit í yapbi? Queétdih chah yeejép ā peéh chājbipna caá. ¹⁸ Dios naáwátdih naóh yapaniji nin pah át níj naóh daacáp tají: “Túí chājnit yeejép í yapachah yahna, Dios queétdih ā túi abbipna caá. Obohjeéhtih, Diosdih náahcan, yeejép chājnitdih búdí ā peéh chājachah, chah yeejép í yapbipna caá”, át níj daacáp tají.*

¹⁹ Pánihatdih jéihnit, Dios ā náahat pah yeejép yapna yahna, bitadih túi chājatdih ní cádahca bojoó. Dios nihah chājni, ā níjájti pah péani ā jumuchah, caán ā teo wáacatdih ní jenah joí cádahca bojoó.

5

Jesúíhwādih waóhniht ded pah í chājat

¹ Bū yeéb Jesúíhwādih waóhnihtdih bainí wā naóh daacát túut caá. Weembát yeéb páh mantih Jesúíhwādih waóhni wā jumna caá. Cristo yeejép ā yapachah, ennihi wā jumna caá. Pánihna, yeh iigátjīh ā jwáub dei júúwáchah, ā wēpatdih ennit, búdí jwí wēibipna caá. ² Dioíhwā ovejawā panihnit í jumuchah, queétdih ní túi en daó bohénaá. “Queétdih wā bohéhchah yahna, í wutuchah, wā bohébipna caá”, níj jenah joicán, “Queétdih wā bohéat jíib weemdíh búdí í jíib chājbipna caá”, ní níj jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Dios ā náahat pah, wēinit, ní bohénaá.* ³ Nihat jéihnit pah nihcan, júihcan, táinijeh ní bohénaá. Pánih bohéna, ní bohéat pah yeebbát bíic yoobó

* 4:8 Pr 10.12; 1Co 13.7 * 4:9 Ro 12.13 * 4:13 Ro 8.17; 1P 4.1 * 4:18 Pr 11.31 * 5:2 Jn 21.15-17

ñi chãjaá, queét yeebdíh ï en yacat pínah niijná. ⁴ Páant ñi chãjachah, Cristo, ovejawãdih en daonít ï Maáh jwáub dei jãóhñit, “Meémboó wíhwwãdih ma túi bohénap be”, ã niijíchah joinít, búdí jwí wëibipna caá. ãjeéh jwí jumuchah, jwí weñat ã yaicán niít.*

Jesúihwã ded pah ï chãjat

⁵ Yeéb japata Jesúihwã, yeebdíh waóhñitdih ñi túi jepahaá. Yeéb nihatbut “Weém nihat jéihni caá”, niij jenah joicánjeh, ñi miic túi teo wáacá. Dios naáwãtdih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tají:

“Weemdíh dedé judhdah wihcan caá’, niijnítidih Dios ã jãhna caá, ï buujácãt pínah niijná. Obohjeéhtih, páant niij jenah joicãnnitboodíh wëi ennít, ã túi teo wáacna caá”,* ãt niij daacáp tají. (Pr 3.34)

⁶ Pánihna, “Dios chah wëpni, nihat jéihñitbut ã jumuchah, weém oboh jumni caá”, niij jenah joinít, ded pah Dios ã wutuchah, ñi túi jepahaá. Páant ñi jumuchah, Dios ã ñioni yeó jáapdih yeebdíh maáta pah ã waadábipna caá.*
⁷ Humcanjeh “¿Dedé weemdíh ã yapbi?” ñi niij jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Diosdih túi jenah joinít, ñi humatdih caandíh ñi naáwá. Caánboó yeebdíh oinit, ã túi teo wáacnipna caá.*

⁸ Túi jenah joinít ñi jumúú. Jó nuñúpdih jeémíhna, ã ñuu ñúún péeat pah, yeebdíh eníhcanni nemépwã ï maáh Cristodih ñi cádahat pínah niijná, ã yee naáwãtdih ãpí jepahat túutna caá.
⁹ Pánihna, nihat baácđih moón Cristoíhwã yeeb páh yeejép ï yapatdih jéihna, nemépwã ï maáh ã yeenachah yuhna, Cristodih túi jenah joinít, caandíh ñi cádahca

bojoó. ¹⁰ Maátcanjeh yeejép ñi yapat túttimah, Diosboó túi oinit, yeebdíh ã teo wáacnipna caá. Caandíh ñi túi jenah joí cádahcat pínah, bita yeebdíh yeejép ï chãjachah yuhna, ñi túi yap yohat pínahbut niijná, yeebdíh ã teo wáacnipna caá. Yeéb Cristoíhwã biíc weh pah jumna, ãjeéh páantjeh ñi jumãt pínah niijná, Dios yeebdíh ãt ñiojip taga. ¹¹ “Meém caá chah Maáh. Ma wëpat ã buudcán niít”, páantjeh caandíh jwí niij wëi naóh jíh. Páant tíí ã jumã nah.

Pedro ã péé túyat túutat

¹² Weém, Pedro, caán yeebdíh wã naáwãtdih Silvanodih wã daacãt túutap be.* Caán Jesucristodih túi jenah joiní jumna, wã hum panihni caá. Páant niij naóh daác wahnit, yeebdíh wã weñaihna caá. Dios yeebdíh búdí ã oina caá. Pánihna, yeejép yapna yuhna, caandíh ñi cádahca bojoó. ¹³ Nin Babilonia tútchidih moón Jesúihwã yeebdíh ï túyat túutna caá. Yeebdíh Dios ã ñíwatji pah mantih, queétdihbut ãt ñioji tagaá. Wã wáuh panihni Marcosbut yeebdíh ã túyat túutna caá.* ¹⁴ Jesúihwãdih biíc weh pah jumna, ã oyatjñh ñi wáúbú. Yeéb nihat Cristoíhwã biícđih ñi túi jumúú.

Páant bóojeh tígaa wã naáwãt.
Pedro

* 5:4 He 13.20 * 5:5 Stg 4.6 * 5:6 Mt 23.12; Lc 14.11; 18.14; Stg 4.10 * 5:7 Sal 55.22; Mt 6.25-34 * 5:12 Hch 15.22,40 * 5:13 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10; Flm 24

2 PEDRO

Pedro queédih ã túyat tútat

¹ Weém, Pedro, Jesucristo ã naáwát túttni, caandih teo wáhnibut jumna, yeebdih wã jwúb daác wahna caá. Jesucristo jwiít dih túi ubni, Dios ã jumna caá. Caán yoobópdih chãjni jumna,* jwiít nihadnih oinit, ã teo wáacachah, biíc yoobó caandih jepahnit jwí jumna caá. Pánih jepahnit, jwiít nihad biíc yoobó áihwã jumna, caandih búdí jwí wëina caá. ² Diosdih, jwí Maáh Jesúsdihbut ñi túi jéihyechah, yeebdih búdí oinit, ã teo wáaca naáh, ñi túi jummat pínah niijná.

Nin pah Cristoíhwã ã jummat

³⁻⁴ Dios túini, nihad jéihni jumna, jwiít dih át ñiwip wut jã, áihwã jwí jummat pínah niijná. Páant ã ñíwatdih jéihna, caandih jwí túi jepahna caá. Páant jwí jepahachah, ã wëpatjã jwiít dih búdí ã teo wáacbiipna caá, caandih jéihnit, túi chãjnit jwí jummat pínah niijná. Dawá túini naáwátnadnih jwiít dih át naóhjp tagaá, ã jummat pah jwiítbut jwí jummat pínah niijná. Páant ã naáwátjdih ñi túi joyóchah, ã wëpatjã Diosdih jéihcannit yeejépdih ã en ñinahat pah chãjcan, yeebboó ã náahat pahjeh túi chãjnit ñi jumbiipna caá. ⁵ Pánihna, Cristodih túi jenah joinit jumna, túi chãjnitbut ñi jumúú. Pánih jumna, Dios naáwát dih ñi túi míc bohénaá, ded pah yeebdih ã náah yacat pínahdih ñi jéihyat pínah niijná. ⁶ Dedé yeejép chãjihatdih yap yohnit, Dios ã náahatboodih chãjnit ñi jumúú. Pánih jumna, dedé yeejép yeebdih ã yapachah yahna, biíc yoobó túi chãjnit, Diosdih wëina, ã náahat pah chãjnit ñi jumúú. ⁷ Pánih jumna, biíc weh pah oinit, túi míc

teo wáacnit, nihad bitadidibut túi oinit ñi jumúú.

⁸ Det pánih jumna, yeó jáap jummat pah Cristo ã weñat pínahdih túi chãjnit, caandih chah ã túi jenah joibípna caá. Pánihna, Cristodih ã túi jenah joyát, bitadidih ã teo wáacatbut oboh jumni nihcan niit. ⁹ Obohjeéhtih, det pánih chãjcan, túi jéih encannit panihnit, Dios naáwát dih túi jéihnit nihcan caá. Cristo ã yeejatdih ã yohatjdih quíib buúdnit ã jumna caá. ¹⁰ Wã déewã panihnitá, áihwã ñi jummat pínahdih Dios yeebdih ã ñíwichah, ñit túi jepahap taga. Pánih jepahnit jumna, caandih túi jenah jói cádahcan, ã náahat pah ñi túi chãjá. Pánih chãj cádahcan, yoobópdih ã ñíonit jumna, páantjeh Diosjeéh ñi jummat pínahdih ñi túi jéihbiipna caá. Pánih jéihna, yeejép chãjnit nihcan, ¹¹ jwiít dih túi ubni jwí Maáh Jesucristo ã jumapna ñi túi juibíbiipna caá. Pánihna, áihwã yoobát ñi jumuchah, yeebdih ã wëi jwááhbiipna caá, páantjeh ã maáh jumapboó ájeéh ñi jummat pínah niijná.

Ã bohéátjdih ã náhniat tútat

¹² Yeebdih wã bohéátjdih túi jéihnit, nihad Dioíh doonádih ñi joyátji pahjeh ñi túi chãjna caá. Páant ñi chãjachah yahna, caandih wã jwúb náhniabiipna caá. ¹³⁻¹⁴ Wã wunat pínah bahniyeh ã jadhdatdih jwí Maáh Jesucristo weemdih ã jéihyanap be. Páant ã jéihyanachah, wã báadh jwuhna, wã bohéátjdih yeebdih wã jwúb náhniyanachah, ã túina caá. ¹⁵ Pánihna, nin núodih yeebdih wã daác wahna caá, wã buúdat túttimah nihad wã naáwátjdih ñi túi náhniat pínah niijná.

Cristo ã wëpat

¹⁶ Cristo ã wëpatdih, ã jwúb dei júúwát pínahdihbut yeebdih

* 1:1 Tit 2.13

naóhna, cãacwã ï jengah joini naáwátnejeh naóhna jwí chãjcap be. Obohjeéhtih, jwiit ã bohénitjiboó wêpni ã jumatdih jwiitjeh jwí enep jĩ. ¹⁷ Jwí íp Diosboó Jesucristo chah wêpni ã jumatdih jwiitdih ã júutuchah, búdí yeh iigát cãtíh ã ñuhup jĩ. Páant ã ñuhuchah, Dios nin pah ái wêp niijíp jĩ: “Nin wã wãúh, wã oini caá. Caandih búdí wã wëina caá”, ái niijíp jĩ. ¹⁸ Dios ã jumni jeejiboó jwiit Jesúsjeéh jumnit, jeámant páant ã niij yáanachah, jwiitjeh jwí joyóp jĩ.*

¹⁹ Pánih caandih ennitji jumna, Dios naáwátidih naóh yapanitji ï daacát yoobópdi ã jumatdih jwí túi jéihna caá. Páant ï daacátjidih múic bohénit, ñi túi jepahaá. Nin baácdih moón Diosdih jéihcannit dupúát panhipboó ï jumna caá. Nin dupúnapboó jum jwuhnit, jon jãtíh ï daacátjidih ñi túi bohénachah, jiiát panihni yeebdíh ã túi jéihyabipna caá. Cristo jwúub dei jëóhna, ã íp ded pah ã jumatdih ã túi jéihya beedábipna caá. ²⁰⁻²¹ Nin wã naáwát pínahdih ñi túi beh joyoó: Dios naáwátidih naóh yapanitji ï jengah joyátjijeh ït daácjican tagaá. Obohjeéhtih, Túini Espírituboó queétdih ã naáwát túutát pahjeh ït naóh daácjip taga. Pánihna, ï daacátjidih jwiitboó jwí jengah joyátjijeh bohéna, “Nin pah niijná caá ã chãjap”, jwí jéih niijcán caá. Túini Espiritu ã teo wáacatjijeh jwí jéih beh joiná caá.

2

Yee bohénit ded pah ï jumnat

¹ Jon jãtíh jwí déewã judíowã yuhna, biquína “Dios naáwátidih naóh yapanit caá”, niij yeenit ït jumup wat jĩ. Páant ï jumatji pahjeh muntíh, buubut ñijeéh jumnit biíc yoobó yeenit ï jumbipna caá. Queét yoobópdi bohénit pah jumna

yuhna, ï yee bohébipna caá. Pánih bohéna, Cristoíh túini doonádih ï yéejabipna caá. “Cristo ã túi ubnit jwí jumna caá”, niijná yuhna, “Caán jwí Maáh caá”, niij jengah joicán, ã wutatdih ï jepahcan niit. Páant ï yee bohéat jiiib, waícanjeh Dios queétdih peéh chãjnit, iiguípna ã wahbipna caá. ² Páant ï yee bohénachah jointit, yeejép ï chãjat pah muntíh, dawá Jesúhwa biíc yoobó yeejép ï chãjbipna caá. Páant yeejép ï chãjachah ennit, bitaboó túini doonádih yeejép ï wéhebipna caá.* ³ Dawá bií déedih náahna, ï bohéat jiiib búdí jiiib waadánit, ï jengah joyátjijeh yeebdíh ï yee bohébipna caá. Páant ï yee bohéatji jiiib Dios jon jãtíh queétdih peéh chãjat pínahdih ã jengah joyát pahjeh, iiguípna ã wahbipna caá.

⁴ Jon jãtíh Dios yeejépwardih ã peéh chãjatjidih ñi túi náhninaá. Caandih jepahcannit ángelwã ï jepahcatji jiiib, iiguípna yohnit, dupáni tólihboó queétdih át nemep wat jĩ. Pánihna, péeni yeó jápdih queétdih búdí ã peéh chãjbipna caá.* ⁵ Pánihat pah muntíh, Noéji jum láa Diosdih náhcannitdih peéh chãjna, nihat queét yeejépwardih pobyitjijh át mawap wat jĩ. Queét ï túut nuumát pínah niijná, Noé queétdih áti bohénap wat yah jĩ. Obohjeéhtih, ï jepahcatji jiiib Dios queétdih át peéh chãjap wat jĩ. Pánihna, Noéwardijeh Dios ã túi ubuchah, queét ocho cãacwãbitjeh ït túi yapap wat jĩ.*

⁶ Pánihat pah muntíh, Sodoma tátchidih moón Gomorra tátchidih moondihbut peéh chãjnit, iigátjijh át cáo beedánap wat jĩ. Pánih peéh chãjna, táttimah jumnit yeejépwardihbut ã peéh chãjat pínahdih jéihyana át chãjap wat jĩ.* ⁷ Obohjeéhtih, Lotdijeh át túi ubup wat jĩ. Lot túini jumna,

* 1:18 Mt 17.1-5; Mr 9.2-7; Lc 9.28-35 * 2:2 Jud 4 * 2:4 Jud 6 * 2:5 Gn 6.1-7.24; 8.18; 2P 3.6 * 2:6 Gn 19.24; Jud 7

Sodoma tútchidih moón Dios, ã wutatdih yap yohnit, tubit yeejép ï chãjachah enna, búdí ãt jãgahap wut jĩ.*⁸ Caán túini Lot queét táicannitjeeh jumnit, yeó jáap jummat pah yeejép ï chãjachah ennit, yeejép ï wéhenachah joinítbut, búdí ãt jãgahap wut jĩ.⁹ Pánihna, Noéji, Lotjidihbut Dios ã túi ubatjidih náhnina, buu láabut biíc yoobó ã túi ubat pínahdih jwĩ jéihna caá. Æihwã yeejép ï yapachah ennit, jwĩ Maáh queétdih ã túi teo wáacbiþna caá. Yeejépwãboodih nemat tólih panhipboó nemnit, peéh chãjna caá ã chãjap. Péeni yeó jáapdih, queét ã nemnitjidih iiguþna ã yoób yohþipna caá.¹⁰ Bitã yeejépwã ï en ñinahat pahjeh chãjnit, Diosdih yap yohnitdih chah ã peéh chãjbipna caá. Páant yeejép chãjnit, ñijeéh jumnit yeebdíh yee bohénit ï jumna caá. Pánih jumnit, úumcan, tíccan, “Bitã chah wã jéihna caá”, niij jenah joinít caá. Pánih jumna, ángelwãdih yeejép ïpĩ naóhna caá.*¹¹ Obohjeehtih, ángelwãboó queét yee bohénit chah wëpnit jumna yuhna, Dios ã pebh ñuhnit, táicannit ángelwãdih ïpĩ naóh yaccan caá.*

¹² Queét yee bohénitboó nuñúpwã dée pah jenah joicánnit ï jumna caá. Jiaboó jwĩpĩ bid juí maonit panihnit ï jumna caá. Jenah joicán, ï náahat pahjeh ï chãjna caá. ï jéihcannitdih deohnit, yeejép ï wéhena caá. Páant ï jumachah, nuñúpwãdih jwĩ mawat pahjeh mantih, Dios queétdih iiguþna ã yohþipna caá.*¹³ Queét bitadih yeejép ï chãjatji jíb Dios queétdih ã peéh chãjbipna caá. Yeó jáapdih cãacwã queétdih ï enechah yuhna, tíccanjeh, búdí yeejép ïpĩ wëi chãjna caá. Yeebjéh ñi túi wëi jeéméchah, queét yeejépwãbut waadní, ïpĩ

chãjat pah tíic náah jumnidih chãjna, ñi wëi jeémátdih ï yeejana caá.*

¹⁴ Yaáhdih en ñinahnit, ïpĩ yeejép chãjñhna caá. Páant ï chãjatdih ï jéih cádahcan caá. Pánih chãjnit, Dios naáwátidih túi jéihcannitdihbut yeejép ï chãjat túutna caá. Bií déedih tubit bidnit ï jumna caá. Páant ï jummat jíb, Dios queétdih búdí ã peéh chãjbipna caá.¹⁵ Pánih túini namádh cádahnit, déhenit panihnit biáboó bejna caá ï chãjap. Balaam ã chãjatji pah queétdih ï chãjna caá. Balaam, Beor wãuh ãt jumap wut jĩ. Búdí jíb náahnit, yeej chãjadih ãt bejep wut yuh jĩ.¹⁶ Páant ã yeej chãjñhichah ennit, áih burro caandih ãt jãihñup wut jĩ. Caán wéhecanni ã jumachah yuhna, Dios caandih ãt wéheat túutap wut jĩ, ã mínahdih ã jãihñat pínah niijná. Páant ã jãihñuchah joiná, Balaam yeej chãjadih ã bejatdih ã cádahap wut jĩ.*

¹⁷ Queét yeenitboó meo waócáh mac wihcanni panihni ï jumna caá. Meo mac wihcanni pah jumnit, dedé pínah nihcan caá. Pánihat pah mantih, mah tólihdih johlit ã ub joh bojochah, mah ã buugcát pah, queét yee bohénitbut cãacwãdih teo wáaccan, dedé pínah nihcan caá. Pánihna, queétdih peéh chãjnit, tubit dapánapboó Dios ã bejat túutbipna caá.*¹⁸ Queét jéihnit pah cãacwãdih ï bohénachah yuhna, ï bohéat dedé pínah nihcan caá. Nin pah ï niij bohéna yuh caá: “Jwĩ náahat pah jwĩ chãjachah, ã túina caá”, ï niij bohéna caá. Páant niijná, Jesúsdi h jáap jepahnit, ï yeejatdih cádahnitboodih ï jwãub yeejép chãjat túutñhna caá.¹⁹ Queétdih nin pah ï niij yee bohéna caá: “Dedé wutatdih jepahat jwiitdih ã náahcan caá. Jwĩ weñat pínahdihjeh jwĩ chãjachah, ã

* 2:7 Gn 19.1-16,29 * 2:10 Jud 8 * 2:11 Jud 9 * 2:12 Jud 10 * 2:13 Jud 12 * 2:16

Nm 22.4-35; 31.16; Jud 11; Ap 2.14 * 2:17 Jud 12-13

táina caá”, i niij yee bohéna yuh caá. Páant niij bohénit, yeejép chājatdih cádahícan, caandíh í jéih cádahcan caá. Pánih yeejép chājna, queétjeh í míic yéejana caá. Pánihna, í yéejat í maáh panihni ã jumna caá.* ²⁰ Queét yee bohénitboó jwí Maáh Jesucristo jwiítidih táí ubnidih jepahnit, nin baácdih moón yeejép í chājatdih ít cádahjip ta yuh caá. Obohjeéhtih, páant í cádahat túttimah, jwáub yeejép chājna, Cristodih í jepahat pínah jātíh í jumati chah yeejép pohba í chājna caá.* ²¹ Pánih chājnit, táini namádih í waadcáh, chah queétdih áta táí tagaá. Caán namádih waadát túttimah, tac púud biáboó bejat pah, Jesúsdi í cádahachah, chah á túican caá. Pánihna, Dios táini ã wutatdih jepahna yuhna, caandíh cádahnit, jwáub yeejép í chājachah, chah yeejép caá. ²² Pánih túut nuumná yuhna, jwáub yéej chājna, jwiít cáacwā nin jwí niiját pahjeh tigaá queét yee bohénit í chājap: “Mujlío ã éegnijidih āpí jwáub jeémpna caá. Muudih í chocat túttimah, yeejép bepédih āpí jwáub tūpána caá, páant muntíh”, jwípi niijná caá.*

3

Cristo nin baácboó ã jwáub dei jūúwát pínah

¹ Wā oinitá, jātíh yeebdíh biíc núo wāát daác wahap jī. Pánihna, nin nuodih yeebdíh buu wā jwáub daác wahna caá, páant muntíh. Con láa wā daacátji pahjeh, buu láabut biíc yoobó yeebdíh wā náhníat túatna caá, yee bohéátdih joicán, yoobópdi í jéihyat pínah niijná. ² Dios naáwátdih naóh yapanit í naóh daacátjidih, jwí Maáh Jesucristo jwiítidih táí ubni ã wutatjídihbut níi táí náhninaá.

Ā wutatdih jwiít ã naáwát túatnit yeebdíh jwí bohénap jī.

³ Nindih níi táí náhninaá: Péeni yeó jáapna dawá yeejépdih nínaníht, Jesúsíh doonádih túbít deoh naóhíht í jumáipna caá.* ⁴ Nin pah í niij deoh naóhíipna caá: “Wā jwáub dei jūóhíipna caá’, Jesús ã niijíchah yuhna, ¿dépanih tigaá ã jíghocan? Ā jwáub dei jūóhícan níit. Nin baác ã jwíih jumát túttimah, jwí nuowāji í wunat túttimah, níhat bíic yoobó páantjeh ã jumna caá”, í niijbíipna caá.* ⁵ Páant niij deohna, nindih í náhnícan caá: Dios ã wutatjíh nin baácdih, jeádihbut át chājap wut jī. Nin baác mahjeh ã jumuchah, caandíh át wáac juyát túutap wut jī, baác ã jíghat pínah niijná.* ⁶ Páníhat túttimah, pobyitjíh nin baácdih moondíh át yoh beedánap wut jī.* ⁷ Pánih chājna, iigátjíh ã yoh beedáat pínah jātíh, ã wutatjíh muntíh Dios jeádih, nin baácdihbut ã wap jwahna caá. Péeni yeó jáapdi, caandíh náhcannitdih peéh chājnit, jeádih, nin baácdihbut iigátjíh ã yoh beedábipna caá. Pánih peéh chājna, queétdih iiguípna ã yohbíipna caá.

⁸ Wā oinitá, nindihbut níi táí náhninaá: “Míl jópchi maatápdih caá”, jwiít jwí niij jenah joyóchah yuhna, Diosboó ã enechah, bíic yeó jáap pahjeh caá. “Bíic yeó jáap bahníjeh caá”, jwí niij jenah joyóchah yuhna, Dios ã enechah, míl jópchi pah ã jumna caá.* ⁹ Jwí Maáhdih biquína nin pah í niij jenah joiná yuh caá: “Dios ã niijátji pah chājat túat níijná, maatápdih ã páina caá”, í niijná yuh caá. Obohjeéhtih, pániíhcan caá. Cáacwādi í táí ubíhna, caandíh í jepahat pínahdi í pái jwahna caá ã chājap. Bíic cáacdi í iiguípna ã yohíhcan caá. Níhat cáacwā í

* 2:19 Jn 8.34; Ro 6.6,16 * 2:20 Mt 12.45; Lc 11.26 * 2:22 Pr 26.11 * 3:3 2Ti 3.1-5; Jud 18

* 3:4 Ex 12.22 * 3:5 Gn 1.6-9; Sal 24.2 * 3:6 Gn 7.11 * 3:8 Sal 90.4 * 3:9 Ez 18.23; 33.11

yéjatlidih jġahnit, túiniboodih ĩ túut nuumát pínahdih ā náah yacna caá.*

¹⁰ Obohjeéhtih, nuumní cāac muú mínah ā náhnicaĥ, nuumúdiĥ ā waadát pahjeh, jwíitboó jwí náhnicaĥ, Cristo nin baácboó ā jwúub dei jāóhbiĥna caá. Páant ā jūúwúchah, búdí yáanit, jeáboó ā buudáh bejbipna caá. Caánboó jumnit cúiwā, widh, yeobút ĩ iġ beedáh bejbipna caá. Nin baác, niĥat ninboó jumni, cāacwābut ĩ iġ beedáh bejbipna caá.*

¹¹ Páניהna, “Niĥat ā beedáh bejbipna caá”, Dios ā niijíĥah joinít, yéjatlidih cádahnit, Dios ā náahat pahjeh chājat caá jwíitdih náahap. ¹² Jwí Maáh nin baácboó waicanjeh ā jwúub dei jūúwát pínahdih wēi pāinít, túinijeh ũi chājaá. Caán yeó jāapdiĥ jeáboó jumni ā iġ beedáh bejbipna caá. ¹³ Obohjeéhtih, Dios ā niijátji pahjeh niĥatdih ā túut nuumát pínahdih jwí wēi pāina caá. Niĥat ā iġ beedát túttimāh, jāap jeá, jāap baácdiĥbut Dios ā chājbiĥna caá. Caán jāap baácboó túi chājnitjeh ĩ jumbiĥna caá.*

¹⁴ Páניהna, wā oinitá, Diosjeéh túi jumat túut niijná, jwí Maáh ā jwúub dei jūúwát pínahdih wēi pāinít, ũi túi chājaá.* ¹⁵ Maatápdih ā jġoghcaĥ ennit, nindiĥ ũi náhninaá: Dawá caandíĥ jepahnitdih ā túi ubat pínah ā juđh jwuhachah, queétdih ā pāi jwuhna caá. Biíc yoobó jwí dée jwí oini Pablodiĥ Dios ā jéihyanachah, yeebdíĥ át daác wahap tajĭ. ¹⁶ Páant múic caá Pablo Cristo ā jwúub dei jūúwát pínahdih naóhna, āpĭ daác wahap. Biquí láana jwí beh joíca naáhdih ā daác wahna caá. Páניהna, Dios naáwátdih bita túi jéihcannit, jenah joicánnit, yee naóhna, Pablo ā daacátdih ĩ túut nuumjéĥna caá. Ā daacát yoobópdih ā jumuchah yuhna, mácaĥ ĩ jwúub naóhna

caá. Dios naáwátdih ĩ daácni núonajidiĥbut páantjeh mun tiguaá ĩ chājap. Páant ĩ chājat jġib, Dios queétdih peéh chājnit, iġuípna ā yohbiĥna caá.

Ā pée naáwát

¹⁷ Páניהna, wā oinitá, niĥatdih páant ā yapat pínahdih yeebdíĥ wā naáwáĥah jéihna, ũi túi chājaá. Yeejépwā yeebdíĥ mácaĥ ĩ bohénachah yuhna, Cristoíĥ doonádiĥ cádahcat túut niijná, queétdih ũi joicá bojoó. ¹⁸ Jwí Maáh Jesucristo jwíitdih túi ubnidih chah ũi túi jenah joyoó. “Weemdíĥ búdí oinit, ā túi teo wáacbiĥna caá”, ũi niij náhninaá. Yeó jāap jumat pah “Meém táini, chah wēpni caá ma jumap”, jwí niij wēi naóh jġíĥ. Páant túi ā jumnah.

Páant bóojeh tiguaá wā naáwát.

Pedro

* 3:10 Mt 24.43; Lc 12.39; 1Ts 5.2; Ap 16.15

* 3:13 Is 65.17; 66.22; Ap 21.1

* 3:14 Jud 24-25

1 JUAN

Jesucristo ded pah ã jumat

¹ Ded pah Jesucristo ã jumatjidih yeebdíh wã naóh daácna caá. Jesucristo biíhmah jumni,* ded pah Dios ã jumatdih naóhni, cáacwã Diosjeéh páantjeh jumat túatnibut át jumap wat jĩ. Dios cáacwãdih ded pah ã naáwãtdih Jesúsboó naóh yapani ã jumap jĩ. Æ naáwãchah joinít, jwiítjeh caandíh jwĩ enep jĩ. Jwiítidih ã duó wáyachah, caandíh jwĩ pej jumap jĩ. ² Jesucristo cáacwãdih páantjeh jumat túatni, nin baácboó ã jũúwát pínah jãtíh ã íp Diosjeéh jumniiji nin baácboó át cáac jumap tajĩ. Caandíh ennitji buu ãih doonãdih yeebdíh wã naóhna caá.* ³ Jwĩ íp Diosjeéh, ã wũúh Jesucristojeéhbut jwĩ táí jumna caá. Pãnihna, yeéb jwĩjeéh, jwĩ ípjeéh, ã wũúhjeéhbut ñi táí jumat pínah niijná, jwĩ ennijidih, jwĩ joiníjidihbut yeebdíh wã naóhna caá. ⁴ Biícđih wẽinit jwĩ jumat pínah niijná, nindih yeebdíh wã daácna caá.

Baabát panhipboó jwĩ jumat

⁵ Dios wũúh jwiítidih ã naóhniiji bohéãtdih buu yeebdíh wã naóhna caá. Dios túini yoobát jumna, baabát panihni caá. Dedé yéejat wihcah, dupúát caandíh ã wihcan caá. ⁶ Jwiít yeejép chãjnit, dupúát panhipboó jumna yuhna, “Diosjeéh wã táí jumna caá”, niijnít, yeena caá jwĩ chãjap. Dios ã náahat pah jwĩ chãjcan caá. ⁷ Obohjeéhtih, táí chãjnit, baabát panhipboó Dios ã jumat pah muntih jwiítbut jumna, ãjeéh jwĩ táí jumna caá. Æihwãjeéhbut jwĩ táí jumna caá. Caandíh jwĩ jepahat jíib, Dios ã enechah, ã wũúh Jesucristo

cruzboó wun wãhñit, ãih meépjĩh jwiítidih yéejat wihcannit pah ã chãjna caá.

⁸ “Weém bácah yéej chãjni nihcan caá”, niij jenah joinít, yeeatdihjeh jwĩ jenah joiná caá. Pãant niij jenah joiná, Dios naáwãtdih jwĩ táí jenah joicán caá. ⁹ Obohjeéhtih, jwĩ yéej chãjatdih Diosdih jwĩ naáwãchah, caandíh ã quíib buudbípna caá. “Dios yoobópđih jumni ã niiját pah ã chãjbipna caá”, jwĩ niij jéihna caá. ¹⁰ “Weém yéej chãjni nihcan caá”, niij jenah joiná, “Dios yeeni caá”, niijnít, ã naáwãtdih jwĩ náahcan caá.*

2

Jesucristo jwiítidih ded pah ã teo wáacat

¹ Wã weh panihnitá, yeéb yeejép ñi chãjcat pínah niijná, nindih yeebdíh wã daác wahna caá.* Obohjeéhtih, jwĩ yéej chãjachah, Jesucristo, yéejat wihcanni, ã ípdih jwiítidih ã naóh teo wáacipna caá. ² Jwiít yéejnit jwĩ jumachah, jwĩ yéejat Diosdih ã jãhna caá. Dios biícđih jwĩ táí jumat pínah niijná, Jesucristo jwiítidih ã wun wãhup jĩ.* Jwiítidihjeh nihcan, nihat baácđih moón jwĩ yéejatdih yohat túat niijná, ã wun wãhup jĩ.

³ Dios ã wutat pah chãjna, “Æjeéh wã táí jumna caá”, jwĩ niij jéihna caá.* ⁴ Obohjeéhtih, bita “Diosjeéh wã táí jumna caá”, niijná yuhna, ã wutat pah chãjcan, yeenit caá. Pãnih yeenit, Dios naáwãtdih ã jéihcan caá. ⁵ Obohjeéhtih, biíhboó ã wutat pah chãjni Diosdih ã táí oina caá. Diosjeéh jwĩ táí jumatdih nin pah jwĩ jéihbipna caá: ⁶ Ded Diosjeéh táí jumni Jesucristo ã chãjatji pah muntih caanbút ã táí chãjbipna caá.

Jáap wutat

* 1:1 Jn 1.1,4; 6.68; 1Jn 2.13-14 * 1:2 Jn 1.14,18 * 1:10 Pr 20.9 * 2:1 Ro 6.11-14 * 2:2 1Jn 4.10 * 2:3 Jn 14.15,21,23

7 Wā oinitá, yeebdíh b̄u wā daácní jáap wutat nihcan caá. Jon játih ñi jéihni wutatjeh tigaá. Yeebdíh Jesúhíh doonádhíh jwí naáwáchah, nin wutatdihbut ñi joyóp jī.* 8 Obohjeéhtih, máa wutat yuhna, jáap wutatbut ã jumna caá.* Cristo nin wutatdih jepahnit, jwiít cāacwādhíbut ã oyat tūtup jī. Dupúát panhipboó ñi jumachah, Cristo nin baácna jūóhni, caán dupúátdih ã baabánap jī. Pánihna, ã baabáát panhipboó jumnit, Cristo ã oyat tūtatdih ñi jepahna caá.

9 “Weém baabápboó jumni Dios ã wutatdih jepahni caá”, niijná yuhna, ã dée panihni Jesúhdih eníhcan, Dios ã wutatdih jepahcan, dupúnapboó jumni caá. 10 Ded ã dée panihnidih oini baabápboó ã jumna caá. Pánih oina, caandíh dedé b̄ugát panihni ã wihcan caá.* 11 Obohjeéhtih, ded ã dée panihnidih eníhcan, dupúnapboó ã bejna caá. Pánih bejna, jéih encanni panihni ded pah ã chājatdih ã jéihcan caá.

Cristodih túi jenah joyát ded pah ã jumat

12 Wébítá, Cristo ã wan wāhatjīh ñi yéej chājatdih át yohop taga. Pánih yéejat yohnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá. 13 Behnitá, yeéb biíhmahjeh jumni Cristodih ñi túi jéihna caá. Caandíh túi jéihnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Japatá, yeéb nemépwā í maáhdih ñit yap yohop taga. Pánih yap yohnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá.

14 Wébítá, jwí ípdih ñi túi jéihna caá. Caandíh túi jéihnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Behnitá, biíhmahjeh jumni Cristodih ñi túi jéihna caá. Caandíh túi jéihnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Japatá, Dios

naáwátdih túi jepahnit, wēp ñuhnit panihnit ñi jumna caá. Pánih jumnit, nemépwā í maáhdih ñit yap yohop taga. Páant ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá.

15 Diosdih jéihcannit ded pah í en ñinahatdih ñi en ñinahca bojoó. Ded queét panihni jwí ípdih ã oican caá.* 16 Diosdih jéihcannit nin pah í jumna caá: Yeejép chājatdih í en ñinahca caá. Bií déedih wēi ennit, í bibohíh jenah joiná caá. Dawá bií déedih bíbohna, “Weém bita chah túini wā jumna caá”, í niíj jenah joiná caá. Jwí ípboó páant ã jenah joyát tūtcan caá. 17 Nin baác ã b̄udúchah, ded pah cāacwā yeejép í náah jenah joyátbut ã b̄udbípna caá. Obohjeéhtih, Dios ã náahat pah chājnitboó páantjeh ãjeéh í jumbipna caá.

Yoobópdih naáwát, yee naáwát

18 Wehá, nin yeó jáapna b̄udát pínah tóah jūóhna caá ã chājap. “Cristodih t̄abit en jāihni ã jumbipna caá”, í niíjíchah, ñiát joiná jī. Pánihna, b̄u dawá í jūúwátdih jéihnit, “Péeni yeó jáap bahnijeh ã judhna caá”, jwí niíj jéihna caá. 19 Queét Cristodih en jāihnit jwí cātih jumna yuhna, jwiítidih í éemp yoh bacap jī. Páant í bacatdih ennit, Jesúhíh wā yoobát í nihcatdih jwí jéihna caá. Queét áihwā nihna, jwíjeéh íta chāo tágaá. Jwíjeéh páantjeh í jumachah nihna, Cristodih en jāihnit í jummatdih jwíta jéihcan tagaá.

20 Obohjeéhtih, yeebdíh Túini Espíritu ã jumachah, yeéb nihhat Cristoíh dooná yoobópdih ã jummatdih ñi túi jéihna caá.*

21 Yeebdíh naóhna, “Queét í túi jéihcan caá”, wā niíj jenah joicán caá. Obohjeéhtih, túi jéihnit ñi jumachah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Caán dooná dedé yeeat ã wihcatdih ñi túi jéihna caá. 22 Nin

* 2:7 2Jn 5-6 * 2:8 Jn 13.34; 15.12 * 2:10 Ro 13.12-14 * 2:15 Stg 1.27 * 2:20 1Co 2.10-16

pah caá yeeni ã niijíp: “Jesús Dios ã wahni nihcan caá”, ã niijná caá. Ded “Jesús Dios wúúh nihcan caá”, niij naóhni Jesucristodih, jwí íp Diosdihbut en jéihni caá. ²³ “Dios wúúh Jesús nihcan caá”, niijní jwí íp Diosjeéh ã túi jumcan caá. Obohjeéhtih, “Jesús Dios wúúh caá”, niijníboó jwí ípjeéh ã túi jumna caá.

²⁴ Yeéb Jesúsdi h jwíih jepahnit, ded pah ã jumat doonádih ñi joyóp jī. Páant ñi joyátjidih ñi túi náhninaá. Pánih náhninit, Jesúsdi h, ã ípdihbut ñi túi pej jumbipna caá. ²⁵ Nin pah Jesús jwíit áihwádih ã niij naáwáp jī: “Yeéb wájeéh páantjeh ñi túi jumbipna caá”, ã niijíp jī.

²⁶ Yeebdíh yeenitdih ñi joyáh bojat pínah niijná, wá naóh daácna caá. ²⁷ Jesucristo yeebdíh Túini Espíritudih át wáhp taga. Ñijeéh jumnit, yeebdíh ã túi bohéna caá. Yoobópdih bohéna, yeeatdih ã naóhcan caá. Páant ã bohénachah, bíih bohénidih ñi náahcan caá. Pánihna, ã bohéatdih joí cádahcan, Cristojeéh páantjeh ñi túi jumúú.

²⁸ Páant tigaá, wehá, Cristojeéh páantjeh ñi túi jumúú. Pánih jumnit, ã jwáub dei júúwáchah, úmcan, ñi tíccan niít. ²⁹ Jesucristo táini ã jummatdih yeéb ñi jéihna caá. Pánih jéihnit, niihat túi chájnit Dios weh í jummatdihbut ñi jéihna caá.

3

Dios weh jwí jumat

¹ Jwíitdih bainí oican, “Yeéboó wá weh caá”, Dios ã niijná caá. Á oinitá jumna, jwíit ã weh caá. Pánihna, yéej chájnitboó Diosdih jéihcan, jwíit ã wehdihbut í jéihcan caá.* ² Wá oinitá, bññ Dios weh jwí jumna caá. Obohjeéhtih, ded pah jwí jumat pínahdih jwí túi jéih jwahcan caá. Jesucristo ã jigohochah, caandíh ennít, ded pah ã jummatdih jwí túi jéihbipna

caá. Pánih jéihnit, caán ã jumat pah mñntih, jwíitbut jwí jumat pínahdih jwí jéihna caá. ³ Det Jesucristo ã jwáub dei júúwát pínahdih páinitboó yéej cháj cádahnit, ã túi chájat pah mñntih í túut nñmñná caá.

⁴ Nihat yéej chájnit Dios ã wutadnih yap yohnit caá. Dedé yéej chájat Dios ã wutadnih yap yohat ã jumna caá. ⁵ Cáacwá í yéej chájatdih yohni pínah Cristo ã cáac jummatdih ñi jéihna caá. Caánboodíh yéejat wihcan caá.*

⁶ Ded Cristo bíicdih jumni páantjeh ã yéej chájca bojo naáh. Obohjeéhtih, ded yéej cháj cádahcan, Cristodih jéihcan, áih nihcan caá. ⁷ Wá oinitá, yeebdíh yeenitdih ñi joyáh bojoó. Nihat túi chájnit Jesucristo yoobópdih ã jumat pah mñntih, queébtut yoobópdih í jumna caá.

⁸ Obohjeéhtih, yéej chájnitboó nemépwá í maáih ã jumna caá. Nemépwá í maáh bácah, bíihmahjeh yeejép chájni caá. Páant ã chájatdih yoh beedáni pínah Dios wúúh nin baácboó át cáac jumap tajī.*

⁹ Det Dios weh jumna, jwí íp Dios ã jenah joyát pah queétdihbut át jenah joyát túutap taga. Pánih jenah joinít, ã wépat íjeéh ã jumachah, páantjeh í yéej chájcan niít. ¹⁰ Nin pah Dios weh, nemépwá í maáh wehbut í jummatdih ñi jéihbipna caá: Túi chájcanñit, í déewádih oicannit Dios weh nihcan caá. Nemépwá í maáh weh í jumna caá.

Jesúhwá í míc oyat

¹¹ Yeéb Jesucristodih jwíih jepahnit, “Míc oyat caá náahap”, jwí niij bohéatdih ñi joyóp jī.* ¹² Caín ã jumatjī pah ñi jumca bojoó. Caán nemépwá í maáih jumna, ã úddih át mao yohop wut jī. ¿Dépanih tigaá ã úddih át mao yohjī? ñi jenah joyóchah. Caandíh yeebdíh wá naóhbipna caá. Caín

* 3:1 Jn 1.12 * 3:5 Jn 1.29 * 3:8 He 2.14-15 * 3:11 Jn 13.34; 15.12

yéej chājni jumna, ã úudboó túi chājni ã jumatdih íjnit, caandíh át mao yohop wut jī.*

¹³ Páant tigeá yéej chājnitboó yeebdíh í eníhcan caá. Pánihna, í en jūihñichah, “¿Dépanih tigeá weemdíh í en jūih?” ñi niij jenah joicá bojoó. ¹⁴ Yeejép chājnit, iiguipna bejnit pínah jwī jumup yuh jī. Obohjeéhtih, buu jeáboó bejnit pínah jumna, táiniboodíh táut nuumná caá jwī chājap. Jesúhwādih oina, jwiít dih ã táut nuumát dih jwī jéihna caá. Ded cāacwādih oicanni iiguipna bejni pínah ã jumna caá.* ¹⁵ Ded ã déedih eníhcan, mao yohíhat jenah joyát caá caandíh ã jumup. Pánih jumna, Dios ã enechah, cāac dih mao yohni bíic yoobó ã jumna caá. “Ded mao yohni Diosjeéh páantjeh ã jumcan niit”, ñi niij jéihna caá. ¹⁶ Ded pah oyat ã jumatdih nin pah jwī jéihna caá: Jwiít dih búdí oina, Diosjeéh páantjeh jwī jumat pínah niijná, Jesucristo jwiít dih ã wan wūhup jī. Páant ã wan wūhatdih náhninit, “Caán oyat yoobát caá”, jwī niij jéihna caá. Pánihna, jwiít but wanna yuhna, jwī déewādih túi oinit, teo wáacat caá náahap.* ¹⁷ Dawá bíi dée bíbohni, ã dée panihni moh yéejnidih enna yuhna, caandíh jīgah en teo wáaccan, Diosdih ã oican caá. ¹⁸ Pánihna, wā weh panihnitá, “Bitadih wā oina caá”, niijná, jacjeh pohba niijcát caá náahap.

Humcanjeh, Diosjeéh jwī jumat

¹⁹ Cāacwādih túi oina, Dioíhwā jwī jumatdih jwī jéihna caá. Pánihna, ã peéh chājat pínahdih úumcanjeh, ájeéh jwī túi jumna caá. ²⁰ “Yéejat jíib weemdíh ã jumna nacaá”, jwī niij jenah joyóchah yuhna, Dios nihad dih jéihni jumna, jwī jenah joyát dih but ã túi jéihna caá. Pánih jéihna, áihwā jwī

jumatdih jwī túi jenah joyát pínah niijná, jwiít dih ã teo wáac bipna caá. ²¹ Wā oinitá, “Dios wā yéejatdih át yoh tagaá”, niij jenah joinít, úumcanjeh, Diosjeéh jwī túi jumna caá. ²² Pánih jumnit, Dios ã wutatdih jepahna, ã weñat pínahdih jwī chājachah, caandíh dedé jwī úubát dih jwiít dih ã wāh bipna caá. ²³ Nin pah jwiít dih ã wutna caá: “Wā wūáh Jesucristodih túi jenah joinít, bita áihwādih but ñi oyoó”, át niijp wut jī.* ²⁴ Dios ã wutatdih túi jepahnitboó ájeéh í túi jumna caá. Dios íjeéh but ã túi jumna caá. “¿Dios wājeéh ã jum niit?” jwī niij jéihñichah, Dios jwiít dih ã wūhni Táini Espíritu “Jájuh, Dios majeéh ã jumna caá”, ã niij jéihyana caá.

4

Cristodih eníhcannitdih ded pah jwī jéihyat

¹ Wā oinitá, “Táini Espíritu weemdíh nin pah ã niij naáwát táutna caá”, niij yeenit, dawá í jumna caá. Pánihna, Dios ã naáwát táutni ã jumatdih jéihyat táut niijná, ded pah ã naáwát dih ñi túi joyoó. Dios naáwát bíic yoobó ã naóhcah, ñi joyáh bojoó. ² Yoobóp dih Táini Espíritu ã naáwát táutni nin pah ã niij naóh bipna caá: “Jesucristo jwiít panihni cāac jumna yuhna, Diosjeh át jumup wut jī”, ã niijbípna caá. Páant niijní Dios ã wahní ã jumna caá. ³ Obohjeéhtih, nemépwā í maáh ã wahniboó, “Jesús Dios nihcan caá”, ã niijbípna caá. Páant niijní Dios ã wahní nihcan, Cristodih en jūihniúh caá. Cristodih en jūihniúhwā dawá í jumat pínah doonádih ñitát joi tigeá. Buu nin baácboó dawá í jumna caá.*

⁴ Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, Dioíhwā ñi jumuchah, Táini Espíritu ñijeéh ã jumna caá. Jesúsdih jepahcannit, nemépwā í maáh

* 3:12 Gn 4.8 * 3:14 Jn 5.24 * 3:16 Jn 15.13 * 3:23 Jn 13.34; 15.12,17 * 4:3 Mt 7.15; 2Jn 7

ã wêpat chah, Túini Espirituboó ã wêpna caá. Pánihna, yeebdih ã yee naáwáchah yuhna, caán ã wêpatjîh queédih yap yohnit ñi jumna caá. ⁵ Queétoó Dioíhwã nihcah, ã bohéatbut Dioíh nihcan caá. Bitã Dioíh nihcannit, ã bohéatdih ã túi wêi joiná caá.* ⁶ Obohjeéhtih, Dioíhwã jumna, ã naáwátidih jwí bohénachah, áihwãboó jwiítidih ã túi wêi joiná caá. Diosdih jéihcannitboó, jwí naáwáchah, ã joíihcan caá. Pánihna, Dios naáwátidih ded yoobópdih bohéni, ded yee bohéni ã jumatdih ñi jéihbipna caá.*

Dios oini caá

⁷ Wã oinitá, oyat wêpat Dios jwiítidih ã wãhuchah, bitã áihwãdih jwí oi jîh. Det bitadidih túi oinit Dios weh ã jumna caá. Pánih jumnitjeh Diosdih jéihnit, ájeéh ã túi jumna caá. ⁸ Dios oini ã jumachah, bitadidih oicannit, Diosdih jéihcan, ájeéh ã jumcan caá. ⁹ Dios ã wãuh biíc jumnidih nin baácboó át wah deyanap tají, ã wêpatjîh Diosjeéh wéinit, páantjeh jwí jumãt pínah niijná. Pánih chájna, ded pah ã oyatdih jwiítidih át jéihyanap tají.* ¹⁰ Oyat yoobát nin pah caá ã jumãp: Diosdih jwí oyat pah nihcan, jwiítidih Diosboó ã oyat pah caá oyat yoobát ã jumãp. Jwiítidih búdí oinit, jwí yéejat jîb iiguípna bejat déejidih túi ubat túut niijná, Dios ã wãuhdih át wan wãhat túutãp wat jî.

¹¹ Wã oinitá, Dios jwiítidih caan páhbúdí ã oyochah, jwiítbut túi míic oyat caá náahap. ¹² Nihat Diosdih encannit jwí jumna caá. Obohjeéhtih, jwí míic oyochah, Diosjeh jwíjeéh ã jumna caá. Páant ã jumachah, ã náah yacat pah ã oyatjîh bitadidih jwí túi teo wáacna caá.* ¹³ Dios jwiítidih áih Túini

Espiritudih át wãhãp taga. Páant jwíjeéh ã jumachah, “Dios biícidih wã jumna caá. Wãjeéh caanbát ã jumna caá”, jwí niij jéihna caá.* ¹⁴ Jwí íp ã wãuhdih nin baácboó át cáac jumãt túutãp tají, cáacwãdih ã táí ubat pínah niijná. Páant ã cáac jumãt túutnijidih jwiítjeh jwí enep jî. Pánih ennitji, bitadidih jwí jéih naóhna caá.* ¹⁵ “Jesús Dios wãuh caá”, niijníjeh Diosjeéh ã túi jumna caá. Diosbut ájeéh ã túi jumna caá.

¹⁶ Dios jwiítidih ã oyatdih jwí jéihna caá. Pánih jéihnit, caandih jwí túi jenah joiná caá. Dios nihat cáacwãdih búdí ã oina caá. Pánihna, ded bitadidih oini Dios biícidih ã jumna caá. Diosbut ájeéh ã jumna caá. ¹⁷ Pánih Dios biícidih jumna, caandih, bitadidihbut jwí túi oina caá. Pánih oina, cáacwã ã yéejat jîb peéh chájat yeó jáapdih úumcanjeh, jwí túi jumbipna caá. Cristo ã íp Dios biícidih ã jumachah, jwiítbut nin baácboó jum jwãhna, biíc yoobó caán biícidih jwí jumna caá. Pánih jumnit, ã jwãub dei jáuwáchah, jwí úumcan niít. ¹⁸ Ded Diosdih oini ã oyatdihbut jéihna, caandih ã úumcan niít. Pánih túi oina, jwí oinidih jwí úumcan caá. Obohjeéhtih, biíhdih úumna, caán ã peéh chájat pínahdih jwí úum jenah joiná caá. Pánihna, jwí úumnidih jwí oican caá.

¹⁹ Dios jwiítidih ã oi waáwáchah, jwiítbut caandih, bitadidihbut jwí jéih oina caá. ²⁰ Ded ã dée panihnidih eníhcan, “Weém Diosdih wã oina caá”, niijná yuhna, ã yeena caá. Biíhdih enna yuhna, ã oican, Dios ã enca naáhdih ã jéih oican caá. ²¹ Pánihna, nin pah jwiítidih Jesu-cristo ã niij watãp jî: **“Ded Diosdih oina, ã dée panihnidihbut oyat caá náahap”**, ã niijíp jî.*

5

* 4:5 Jn 15.19   * 4:6 Jn 8.47   * 4:9 Jn 3.16   * 4:12 Jn 1.18   * 4:13 Ro 8.9; 1Jn 3.24
* 4:14 Jn 3.17   * 4:21 Mt 5.44-45; Mr 12.29-31

Dios weh yéejatdih ï yap yohat

¹ Det Jesúsdih “Dios ã wahni Cristo caá”, niijnít, Dios weh ï jumna caá. Det jwí ïip Diosdih túi oinit, ã wehdihbut ï oina caá. ²Diosdih oina, ã wutatdih jepahnit, ã wehdihbut jwí oyat yoobópdih ã jumatdih jwí jéihna caá. ³ Æ wutatdih jepahnajeh, Diosdih jwí túi oina caá.* Caandíh oina, jwiítidih ã wutat wái náah jumni nihcan caá.* ⁴ Det Dios weh jumna, yéej chājatdih ï jéih yap yohna caá. Jesucristo ã wēpatdih túi jenah joiná, Diosdih jéihcannit ï jenah joyát pah, jwí jenah joicán niít. ⁵ “Jesús Dios wūúh caá”, niij jenah joiníjeh yéejatdih náahcan, ã yap yohna caá.

Dios wūúh ded pah ã jumat

⁶ Jesucristo nin baácboó ãt cāac jumap tají. Æ tawat pínah jātih, Juan Daabánidih ã daabáát túutap jī. Túttimah, cruzboó wan wūhna, ãih meépdih ã yohop jī. Pánihna, mahjīh ã daabáátidih, cruzboó ãih meép ã yohatdihbut náhninit, Dios wūúh ã jumatdih jwí jéihna caá. Túini Espiritubut “Nin Dios wūúh tigaá”, jwiítidih ã niij jéihyana caá. Caán Túini Espiritu yeecan, yoobópdih naóhni caá. ⁷⁻⁸ Pánihna, Jesús Dios wūúh ã jumatdih nit biic peihcannit jéihyanit ï jumna caá: Túini Espiritu jwiítidih ã jéihyanachah, mahjīh ã daabáátjidih, ãih meép ã yohatjidihbut jenah joinít, Jesús Dios wūúh ã jumatdih jwí jéihna caá. ⁹ Cāacwājeh ï naawāchah joiná, “Caán yoobópdih tigaá”, jwí niijná caá. Páant niijnítidih jwí joiná yuhna, jwí ïip ã wūúhdih naóhna, cāacwā ï naawát chah ã jumachah, caánboodih túi joyát caá náahap.* ¹⁰ Dios wūúhdih ded túi jenah joiní “Jesús Dios wūúh ã jumat dooná yoobópdih tigaá”, ã

niij jéihna caá. Obohjeéhtih, Dios ded pah ã wūúhdih ã naawátidih joyáh bojní “Dios yeeni caá”, ã niijná caá. ¹¹ Nin pah Dios jwiítidih ã niij jéihyana caá: “Wā wūúhdih túi jenah joinít, páantjeh wājeéh ñi jumbipna caá”, ã niijp jī. ¹² Dios wūúh Jesúsdih ded túi jenah joiní, Diosjeéh páantjeh ã jumna caá. Obohjeéhtih, ded Jesúsdih jepahcanni, Diosjeéh ã jumcan niít.*

Juan ã pée naawát

¹³ Yeéb Dios wūúhdih túi jenah joinítidih naóh daácna caá wā chājap, páantjeh Diosjeéh ñi jumat pínahdih ñi jéihyat pínah niijná.*

¹⁴ Dios ã náahat pah caandíh jwí wūúchah, jwiítidih ã joyátidih jwí túi jéihna caá. Pánih jéihna, úumcanjeh caandíh jwí wūúhna caá. ¹⁵ Páant ã joyátidih jéihna, “Wā wūúhdih ãt wūh tagaá”, jwí niij jéihna caá.*

¹⁶⁻¹⁷ Yeéb ñi dée panihni ã yéej chājachah ennit, Diosdih ñi wūú, ã yéejat jīb caandíh iiguípna ã wahcat pínah niijná. Páant ñi wūúchah, Dios caandíh ã túut nuumbípna caá, ájeéh páantjeh ã jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, ded Cristodih páantjeh náahcan, yap yohnit, áihwādhbut eníhcan, iiguípna ã bejbipna caá. Pánihniiboodih ñi wūúbat pínahdih wā wutcan caá. Nihat yéej chājat Diosdih yap yohat míc caá. Obohjeéhtih, biih yéej chājat iiguípna ã bejat túutcan caá. Pánih chājnitdih caá wūúbat náahap, ï túut nuumát pínah niijná.

¹⁸ Dios wūúh Jesús áihwādh ã túi en daoná caá, nemépwā ï maáh queétdih ã yéejacat pínah niijná. Pánihna, “Dios weh páantjeh ï yéej chājcan caá”, jwí niij jéihna caá. ¹⁹ “Jwiitboó Dioíhwā jwí jumna caá. Obohjeéhtih, nihat Diosdih náahcannitdih Satanás caá ã wutap”,

* 5:3 Jn 14.15; 2Jn 6 * 5:3 Dt 30.11; Mt 11.30

* 5:9 Jn 5.32-37; 8.18 * 5:12 Jn 3.36 * 5:13

Jn 20.31 * 5:15 Mt 7.7-11; Lc 11.9-13; Jn 15.7,16; 16.23-24; 1Jn 3.21-22

jwĩ niij jéihna caá. ²⁰ “Dios wāúh nin baácboó cāac jumnit, Dios yoobátdih jwĩ jéihyat pínah niijná, jwiít dih ã jéihyanap jĩ”, jwĩ niij jéihna caá. Pánihna, Diosjeéh táí jumnit, ã wāúh Jesucristojeéhbət jwĩ táí jumna caá. Jesucristo Dios yoobát jumna, páantjeh Diosjeéh jwiít dih ã táí jummat túatna caá.* ²¹ Wā weh panihnitá, jñi táí chāja chaáh! Pāpnidih ñi wēi úbhca bojoó.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Juan

---

* 5:20 Jn 17.3

2 JUAN

Queétdih ã túyat tútat

¹ Weém Juan, Jesúhwādhī waóhni, meém Dios ã ñíonihdih ma weh panihnitdihbut wã daác wahna caá. Yoobópdih yeebdíh wã oina caá. Weém biícjeh pohba nihcan, nihat túini doonádih jéihnitbut yeebdíh ì oina caá. ² Jwiít nihat caán túini doonádih jepahnit jumna, caandíh jwí túi jenah joí cádahcan niít. Pánih jumna, yeebdíh búdí jwí oina caá. ³ Dios jwí íip, Jesucristo ã wūúhbut búdí oinit, yeebdíh ì jīgah en teo wáaca naáh, ñi túi jummat pínah niijná.

Míc oyat tútat

⁴ Jwí íip jwiít nihatdih ã wutat pah, Jesús ã bohéátdih biquína ma weh panihnit ì túi jepahat doonádih joinít, búdí wã wéina caá.* ⁵ Némá, buu meemdíh wã naáwát jáap wutat nihcan caá. Jesúsdih jwíih jepahnit jwí jumachah, nin pah jwiítidih ã niij wutat jí. “**Ñi míc oyoó**”, ã niijíp jí. Pánihna, jwíjeéh jumnitdih jwí oyat dée caá.* ⁶ Diosdih yoobópdih oinit, ã wutat pah jwí túi chājipna caá. Pánihna, jwíih jepahnit ñi joyátji pah buubut nin pah yeebdíh wã wutna caá: Bitadíh oinit, ñi túi teo wáacá.*

Dawáyeenit ì jummat

⁷ Páant niijná, nin pahbut yeebdíh wã naóhna caá: “Jesucristo nin baácboó ã cáac jummat dooná yoobópdih nihcan caá”, niijnít, dawá ì yee bohéna caá. Det páant yee bohénit Yeeni Yoobát, Cristodih En Jáihni pah ì jumna caá.* ⁸ ¡Queétdih ñi túi chāja chaáh! Cristodih ñi teo wəhat jīb ñi buudcát pínah niijná, ì

yee bohéátdih ñi jepahca bojoó. Yeéb yoobópdih Jesúsdih ñi pée cádahcatdih ennit, Dios yeebdíh chah túini ã chājipna caá.

⁹ Det Cristoíh bohéátdih cádahnit, “Wã jenah joyát caá chah ã túyup”, niij jenah joinít, jwí íipíhwā nihcan caá. Oboghjeéhtih, det caandíh cádahcannit, Dios jwí íipíh, ã wūúhjíhbut túi biícđih ì jumna caá.* ¹⁰ Pánihna, “Cristoíh naáwátidihjeh caá wã bohénap”, niijná yahna, mácah bohéátdih naóhni ñi pebhna ã juibínachah, caandíh wēi jwāáhcanjeh, ñíih muudíh ñi waadát túutca bojoó. ¹¹ Páant mácah bohéátdih naóhna, Cristoíh bohéátdih náahcan, yeejép chājni caá. Pánihna, caandíh wēi jwāáhniboó yeejép chājnidih teo wáacna caá ã chājap. Páant ñi chājca bojoó.

Ñ pée naáwát

¹² Yeebdíh chah naáwíhna yuhna, caandíh wã daáquíhcan caá. Oboghjeéhtih, yeéb biícđih míc wéheat túut niijná, yeebdíh enedih wã bejíhna caá. Pánih míc wéhenit, jwiít nihat biícđih jwí túi wēibipna caá.*

¹³ Ninjīh bóli, ma jwan panihnih, Dios ã ñíonih, mi weh meemdíh ì túyat túutna caá.

Páant bóojeh tígaa wã naáwát.
Juan

* 1:4 3jn 3   * 1:5 Jn 13.34; 15.12,17   * 1:6 Jn 14.15,23-24; 1Jn 5.3   * 1:7 Mt 7.15; 1Jn 2.18; 4.1-3   * 1:9 1Jn 2.22-23; 4.15   * 1:12 3jn 13-14

3 JUAN

Gayodih át túyat tútat

¹ Weém Juan, Jesúhwādh ma woáhni, meém Gayo, búdí wā oinidih nin núodih wā daác wahna caá.*

² Wā dée panihni, wā oini, Dios biícđih ma túi jumatđih wā jéihna caá. Caán biícđih ma túi jumat pah, ma túi yapat pínah, múih bácahbat ā túi jumat pínahđihbat meemđih wā wábhna caá. ³ Biqúina Jesúhwā wā pebhna júnít, ded pah ma jumat doonáđih jwiítđih ĩ naáwáp be. “Cristo ā náahat pahjeh Gayo yoobópđih āpĭ chājna caá”, ĩ níj naáwáp be. Páant ĩ níjíchah joinít, búdí wā weñep be.* ⁴ Det wā bohénit, wā weh panihnit, Dios ā náahat pahjeh ĩ túi chājat doonáđih joinít, búdí wāpĭ wēina caá.

⁵ Wā chéen, wā oini, Jesúh doonáđih bohé jibnitđih ma jéihca naáhwā ĩ jumachah yuhna, ma teo wáacachah, ā túina caá. Pánih teo wáacna, jwĭ Maáh Jesúsđih yoobópđih jepahni ma jumna caá. ⁶ Biqúina queét bohé jibnit jwĭ pebhna júnít, jwiít Jesúhwā jwĭ múic wáacachah, “Gayo jwiít Jesúhwādh ā túi oina caá”, jwiítđih ĩ níjíp jĭ. Pánihna, ma pebhna ĩ jwúub juibínachah, queétđih búdí ma teo wáacá, bohé péanit, ĩ túi jwúub jib bejat pínah níjina. Páant múic teo wáacatđih Dios áihwādh ā náah yacna caá. ⁷ Queét Jesúh túini doonáđih bohé jib bejna, Diosđih jéihcannitboó ĩ teo wáacat pínahđih ĩpĭ náahcan caá. ⁸ Pánihna, jwiít Jesúhwāboó queétđih wēi jwááhni, jwĭ teo wáacat dée caá. Pánih teo wáacna, queét biícđih jwiítbat Dios yoobópđih ā naáwátđih bitadih jwĭ jéihyana caá.

Diótrefes yeejép ā chājat

⁹ Caanjĭh moón Jesúhwādh wā daác wahap yuh be. Obohjeéhtih, páant wā daacáchah yuhna, Diótrefes wūt jumni, caanjéh wutni jumíhna, weemđih át jepahcap wut be. ¹⁰ Pánihna, ĩi pebhna wā juibínachah, ded pah ā chājatjidiđih yeéb Jesúhwādh wā naóh beedábipna caá. Weemđih yeejép āpĭ naóh yacna caá. Chah yeejépbat āpĭ chājna caá. Jesúhwā áih túini doonáđih naóh jibnitđih wēi jwááhcan, áih meemđih āpĭ waadát túatcan caá. Bita caanjĭh moón Jesúhwāboó bohé jibnitđih ĩ wēi jwááachah ennit, caánboó “Queét bohé jibnitđih ĩi wēi jwááhca bojóó”, āpĭ níj wutna caá. “Queétđih ĩi wēi jwááat jib jwiít Jesúhwā jwĭ múic wáacapboó ĩi jwúub waadca bojóó”, āpĭ níjina caá.

¹¹ Wā oini, det yeejépwā ĩ chājat pah chājcanjeh, túi chājnitboodĭh ma en yacaá. Túi chājnit Dioíhwā ĩ jumna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitboó Diosđih jéihcannit ĩ jumna caá.*

Demetrio ā túi chājat

¹² Demetrio wūt jumniboodĭh nihát cáacwā ĩ túi wéhena caá. Dios ā náahat pah ā túi chājatđih enna, túini ā jumatđih ĩi jéihna caá. Weembút caandĭh páant tigaá wā níjíp. Páant wā níjít yoobópđih ā jumatđih ĩi jéihna caá.

Ā naóh péaat

¹³ Meemđih chah naáwíhna yuhna, caandĭh wā daáquihcan caá. ¹⁴ Waicanjeh meemđih enedĭh wā bejihna caá. Caanná juibínit, meemđih wā múic wéhebiđna caá.*

¹⁵ Dios meemđih ā teo wáacna náah, ma túi jumat pínah níjina. Níjĭh jumnit jwĭ chéenwābat meemđih ĩ túyat túatna caá.

* 1:1 Hch 19.29; Ro 16.23; 1Co 1.14 * 1:3 2Jn 4 * 1:11 1Jn 2.29; 3.6,9-10 * 1:14 2Jn 12

Caanjĩh moón jwĩ chéenwã nihat

ĩ tũyũ naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Juan

JUDAS

Queédih ã túyat tútat

¹ Weém, Judas* Santiago úud, Jesucristodih teo wāhni, yeéb Jesúihwādih nin náodih wā daác wahna caá. Jwī íp Dios yeebdíh oinit, át níwip tagaá, áihwā ñi jumat pínah niijná. Jesucristo yeebdíh ã túi wapna caá, caandíh ñi túi jenah joí cádahcat pínah niijná. ² Dios yeebdíh búdí oi jígah ennit, ã teo wáaca naáh, ájeéh ñi túi jumat pínah niijná.

Yee bohénit ded pah í jumat

³ Wā oinitá, Dios jwiútdih iiguípna jwī bejat déejidih ã túi ubatdih búdí daác wahíhna yuhna, mácah daacát caá weemdíh náahap, bita yeebdíh í yee bohéatdih ñi yap yohat pínah niijná. Pánih yap yohna, Jesucristoíh bohéatboodíh ñi cádahca bo-joó. Caandíh joiná, Jesucristodih ñit túi jepahap tagaá. Caán bohéat páantjeh biíc yoobó ã jumna caá. Á túut nuumcán niít. ⁴ Yeéb ñi jéihcah yuhna, biquína yeejépwā Diosdih náahcannit, ñi pebhna ít jaiábinap tagaá. Ñijeéh jumnit, nin pah yeebdíh í niúj yee bohéna yuh caá: “Dioíhwā ñi jumuchah, yeéb bita yaádhjīh ñi yéj chājachah enna yuhna, yeebdíh oina, ã peéh chājcan niít”, í niúj bohéna yuh caá. Jwī Maáh Jesucristo biícjeh jumnidih yap yohna, “Caandíh jepahat ã náahcan caá”, í niúj bohéna yuh caá. Páant bohénitdih Dios ã peéh chājat pínahdih jon jātīh ã naáwátidih naóh yapanit ít daacáp tajī.*

Dios queédih ã peéh chājat pínah

⁵ Buh nindih ñi túi jéihyechah yuhna, yeebdíh wā jwūub náhniana caá. Dios judíowā Egipto baácboó jumnitdih ã bacaat túttimah, íjeéh

jumnit caandíh jepahcannitdih át mawap wut jī.* ⁶ Biquína ángelwādih ã chājatjidihbut ñi náhninaá. Queét Dios ã wutatdih ít jepahcap wut jī. Nump maáta Dios queédidih ã waadánachah yuhna, queétboó chah maáta ít jumíhip wut jī. Pánihna, Dios ã jumat tútatjidih í cádahat jíib dupánapboó yohnit, ítah tōp panihnjīh Dios queédidih át chéo jwejep wut jī. Péeni yeó jáapdih queét ã chéo jwejnitdih ã peéh chājbipna caá.* ⁷ Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moón, pehbhit jumni tútchinadih moonbút ded pah í yapatjidih ñi náhninaá. Yaádhidih yeejép chājnit, neoná mícjehbut búdí yeejép ít chājap wut jī. Páant í chājatjí peéh Dios queédidih át cáo yohop wut jī. Páant ã cáo yohochah, iiguípboó jumnit, yeejép í yapat ã buúdcán niít. Pánihna, iiguípboó Dios queédidih ã peéh chājatdih náhninit, caandíh nihát cáacwādih túi jepahat caá náahap.*

⁸ Páant yeejép í chājatjí pahjeh muntih, yeebdíh yee bohénitboó biíc yoobó ípī chājna caá. Pánih chājnit, “Oo júmat jígohat déedih wā enechah, Dios nin pah ã chājat tútap be”, niúj yeenit, queétjeh íih bácahdih ípī yéejana caá. Jwī Maáh Jesucristodih jepahcan, áih cáacwā í maátadidihbut ípī jepahcan caá. Ángelwādih “Queét túicannit, dedé pínah nihcan caá”, ípī niijná caá.* ⁹ Obohjeéhtih, jon jātīh Moiséh bácahdih ub bejīhna, ángelwā í maáh Miguel* nemépwā í maáh Satanásjīh ít míc jūihñap wut jī. Pánih míc jūihñit, Satanás “Caán Moiséjsi cáacwādih ã mawachah, áih bácah wīh pínah ã jumna caá”, át niúj yeejip taga. Obohjeéhtih, páant ã yee naáwáchah joiná yuhna, Miguelboó, Satanásdih

* 1:1 Mt 13.55; Mr 6.3 * 1:4 2P 2.1-2 * 1:5 Ex 12.51; Nm 14.29-30 * 1:6 2P 2.4 * 1:7 Gn 19.1-24; 2P 2.6 * 1:8 2P 2.10 * 1:9 Dt 34.6; Dn 10.13,21; 12.1; Ap 12.7

naóh yaccan, “Wā Maáh meemdíh ã peéh chāja naáh”, át niijjéhhjip taga.* ¹⁰ Obohjeéhtih, yeebdíh yee bohénitboó ded pah ángelwā í jumat, Jesucristo á wēpatdíhbut jéihcan, “Queét dedé pínah nihcan caá”, niijnít, ípí yeejép naóhna yah caá. Obohjeéhtih, ded pah yeejép chājat pínahdih í túi jéihna caá. Nuñúpwā jenah joicánjeh ípí chājat pah, queétoó yeejép ípí chājna caá. Páant yeejép í chājat jíib, Dios queétdih búdí ã peéh chājbična caá.*

¹¹ Caín ded pah yeejép ã chājatji pahjeh muntih queétoó ípí chājna caá.* Balaam* dinerodih búdí bidnit, ã yee bohéatji pahjeh muntih, queétoó dinerodih bidnit, yeebdíh í yee bohéna caá. Coré* Diosdih ã yap yohat peéh Dios caandíh ã mao yohatji pahjeh muntih, yeebdíh yee bohénit caandíh í yap yohochah, queétdihbut ã mao yohbična caá. Pánihna, Dios queétdih ã peéh chājachah, queét búdí yeejép í yapbična caá. ¹² Yeéb Jesúsíhwāboó ã oyatdih wēi jenah joinít, bíicdih ñi jeéméchah, queét yeenit jumna yahna, túccanjeh, ñijeéh ípí jeémpna caá. Pánih jeémpnit, í weñat pínahdihjeh jenah joinít, bíicdih ñi túi jumatdih í yéejana caá. Nin pah queét í jumna caá: Mah tólihnadih johlit ã joh yapanachah, mah ã buugcát pah, “Bohénit jwí jumna caá”, niijná yahna, túi jenah joicánnit jumna, bitadíh ípí teo wáaccan caá. Nin pahbut í jumna caá: Quehe wihcanni nahna wanni pah ã jumachah enna, ã mínah caandíh ãpí dug yohna caá. Pánihat pah, cáacwādih yee bohénitboó wánnit pah í jumachah, Dios iiguípna queétdih ã bejat tútbična caá.* ¹³ Nin pahbut í jumna caá: Búdí mujdih jumni búdí nolihatna muj jwéjdih moópni

búdí wíijnidih ãpí yohna caá. Pánihat pah tigaá, queét yeejépwā Dios ã wutatdih jepahcannit, cáacwādih ípí yeejép chājav. Nin pahbut í jumna caá: Dios ã bejat túttni namá panihnidih cáiwā í bejcat pah, Dios queétdih ã bohéat tútat pah í bohécan caá. Páant í yee bohénachah, Dios queétdih peéh chājnit, páantjeh tabit dupánapboó ã jumat tútbična caá.

¹⁴⁻¹⁵ Adán ã jumna Enochoó,* Dios naawátidih naóh yapaniji nin pah át níj naóh yapajip taga: “Nihat cáacwādih ñíwat tút niijná, jwí Maáh dawá áih túnit ángelwā bíicdih á dei jūóhbična caá. Pánih ñíonit, Diosdih náahcannitboó yeejép í chājatji jíib ã peéh chājbična caá. Queét yeejépwā Diosdih yeejép í naawátji jíibbut ã peéh chājbična caá”, át niijjíp taga. Pánih naóhna, yeebdíh yee bohénitdihbut naóhna át chājip tagaá. ¹⁶ Queétdih ded pah ã yapachah, Diosdih, bitadíhbut yeejép ípí wéhena caá. Yeejép jenah joinít, í náahat pahjeh ípí chājna caá. “Yeéb túi joinít ñi jumachah, weém yah túi jéih bohéna caá”, ípí niijná yah caá, bita queétdih wéinit, í túi jepahat pínah niijná.

Yeebdíh nin pah jumat caá náahap

¹⁷ Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, Jesús ã naawát túttnitboó ded pah í níj bohéatjidih ñi túi náhninaá. ¹⁸ Nin pah yeebdíh í níj bohénap wat jí: “Péeni yeó jáapna Dios naawátidih, áih cáacwādihbut tabit deohnit, í náahat pahjeh cáacwā yeejép í chājbična caá”, í niijjíp wat jí.* ¹⁹ Páant í niijnítjiboó yeéb bíicdih ñi jumatdih í yéejana caá. Queét Jesúsíh jepahcannit í jumachah, Túini Espíritu íjeéh ã wihcah, í weñat pínahdihjeh ípí chājna caá.

* **1:9** Zac 3.2; 2P 2.11 * **1:10** 2P 2.12 * **1:11** Gn 4.3-9; He 11.4; 1Jn 3.12 * **1:11** Nm 22.1-35; 31.16; 2P 2.15-16; Ap 2.14 * **1:11** Nm 16.1-35 * **1:12** 2P 2.17 * **1:14-15** Gn 5.18,21-24 * **1:18** 2Ti 3.1-5; 2P 3.3

²⁰ Obohjeéhtih, yeébbóó, wā oinitá, yeó jáap jumát pah Túini Espíritu ā wēpatjīh uúbhñit, Jesucristodih chah ñi túi jenah joyoó.
²¹ Pánih chājnīt, yeebdíh búdeí ā oyatdih náhnñit, ā oyat chah jéihyat túut niijná, ā náahat pah ñi túi chājaá. Pánihna, jwī Maáh Jesucristo yeebdíh búdeí oi teo wáacñit, páantjeh ājeéh ā jumát túutat pínahdih ñi wēi páñaá.

²² Biqúina Jesucristodih tac yoób túi jenah joinítidih ñi jīgah en teo wáacá, Jesúsdi h yoobópdi h ī jepahat pínah niijná. ²³ Bitaboó yee bohéatdih jepah jwíhñitdih Jesúsíh túini doonádih ñi wēp naáwá, caandíh jepahñit, iiguípna ī bejcat pínah niijná. Bitaboó yee bohénit yeejép ī chājat pahjeh muntih chājnīt di h ñi jīgah en teo wáacá. Obohjeéhtih, pánih teo wáacat pónih, jñi túi chāja chaáh! ī yéj chājat pah muntih yeebbút biíc yoobó ñi chājcat túut niijná. Ī yéj chājatdih búdeí í enat caá náahap.

Diosdih ā pé wēi naáwát

²⁴⁻²⁵ Jwī Maáh Jesucristodih wan wúhat túutna, jwiít iiguípna bejñitjidih Dios át túi ubap taga. Pánih túi ubni jumna, yeebdíh ā jéih wapna caá, caandíh ñi cádahcat pínah niijná. Pánih wapna, chah Maáh jumñit, ā pebhboó yeebdíh ā ñuhat túutuchah, yéjcat wi hcannit jumna, búdeí ñi wēibipna caá.* Caanjéh Dios ā jumuchah, caandíh wēi naóhñit, “Meém chah túini, ni hatdih Maáh jumna, chah wēpni, ni hatdih jéihñibut ma jumna caá”, jwī níj jīh. Caán biúhmahjeh jumni, buubut jumni, páantjeh ā jumbipna caá. Páant ā jumuchah, ni hat cáacwā caandíh búdeí ī wēi naáwá naáh. Páant tíi ā jumna nah.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Judas

* 1:24-25 2P 3.14

APOCALIPSIS

Dios Juandih ã daacát tútat

¹ Weém, Juan, Jesucristo weemdih ã jéihyaatjidih nin náodih wã daác wahna caá. Jwĩ ípboó caandih ã naáwát tútuchah, Jesucristoboó, weemdih naáwát náahna, ãih ángeldih át wahap be, ãihwã jwĩ jéihyat pínah niijná. Bahnijeh jadhna caá, páant ã yapat pínah. ² Weém nihat wã enatji, jwĩ íp ã naáwáchah, Jesucristo ã jwáub naóh yapanachah, wã joyátjidihbat wã daác wahna caá.

³ Ded pah ã yapat pínah bahnijeh ã jadhuchah, det nin náodih ennit, bita ã en naáwáchah joinítbat, wã naáwátdih túi jepahnit, túi wéinit ã jumbipna caá.

Siete tútchidih moón Jesúhwãdih Juan ã daác wahat

⁴ Weém, Juan, yeéb Asia baácboó jumni siete tútchidih moón, Jesúhwãdih wã daác wahna caá. Dios yeebdih oinit, búdí ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Caán jon jãtih jumni, buubut jumni, túttimah, ã jwáub jüóhbirna caá.* Caán ã chúdup pebh Túini Espíritubat nihat jéihni ã oyatjĩh yeebdih ã teo wáaca naáh.*

⁵ Jesucristo ã oyatjĩhbat ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Dios ded pah ã jumatdih, cáacwãdih ã náah yacatdihbat yoobópdih naóhni caá.* ã wanat túttimah, waóh boo pud jüóhni ã jwáub wuncan níít, páant muntih.* Pánihna, nin baácboó jumnit maáta ã chah Maáh caá.* Jwiútdih oina, ãih meépdih yohnit, jwĩ yéejat jíib peéh chãjat déejidih át yohop tajĩ. ⁶ Pánih yohnit, jwiútdih ãihwã chãjna,

caandih uúbhnit, wéi naóhni pínahdihbat át chãjap wut jĩ, ã ípdih jwĩ teo wáhat pínah niijná.* Pánihna, “Chah wépní, nihat jwĩ Maáh ma jumna caá”, Jesucristodih páantjeh jwĩ níj wéi naóh jĩh. Páant tíi ã jumna nah.

⁷ ¡Jãaj! Cristo mah tólihjĩh ã jwáub dei jüóhbirna caá.* Páant ã jwáub dei jüúwáchah, nihat cáacwã ã enbirna caá. Caandih péoh dodh mao yohnitji, jwãagnitjibut ã enbirna caá. ã jwáub dei jüúwáchah, nihat nin baácđih moón ã yéej chãjatjidih jéihnit, búdí ã jüúbirna caá.* Páant ã yapbirna caá. Páant tíi ã jumna nah.

⁸ Jwĩ Maáh Dios, chah wépní, nin pah ã niijná caá: “Weém bíhmah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandih wã jwáub yohat túttimah páantjeh wã jumbipna caá. Jon jãtih wáát jumna jĩ. Buubut wã jumna caá. Túttimah, wã jwáub jüóhbirna caá”, ã niijná caá.*

Jesucristodih Juan ã enat

⁹ Weém, Juan, Jesúh jumna, ñi weép jeñé panihni caá. Yeéb yeejép ñi yapat pah, weembút Jesúh túini doonáđih wã naáwát jíib yeejép wã yapna caá. Ñi cádahcat pah, weemdihbat ã yéej chãjachah yuhna, Jesús ã teo wáacatjĩh caandih wã cádahcan caá. Caán Jesús jwiútdih nihat jwĩ Maáh ã jumna caá. Dios naáwátdih Jesucristo ã naóh yapaatjidih wã bohéat jíib Patmos wut jumni quewaboó ã yohni wã jumna caá. ¹⁰ Ninjĩh jumna, bíc chooát yeó jáapđih Túini Espiritu ã wépat weemdih búdí ã jumuchah, ãoni pah wã jumna be. Páant oo jumat panihatdih wã enat

* 1:4 Ex 3.14 * 1:4 Is 11.2; Ap 4.5 * 1:5 Is 55.4 * 1:5 Hch 26.23; Col 1.18 * 1:5 Sal 89.27

* 1:6 Ex 19.6; Ap 5.10; 20.6 * 1:7 Dn 7.13; Mt 24.30; Mr 13.26; Lc 21.27; 1Ts 4.17 * 1:7 Zac

12.10; Jn 19.34,37 * 1:8 Ex 3.14; Is 41.4; 44.6; Ap 1.17; 22.13

pónih, wã tãahmant Jesucristo wêpép ái wéhenap be. Búdí póojat nah yáaat pah bóo ái yáanap be. ¹¹ Nin pah weemdíh ái niijíp be: **“Buu ma enat pínahdih ma daacá. Pánih daác péanit, Asia baácboó jumni siete tátchinadih moón wíihwãdih ma wahaá. Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea tátchidih moondíh yuh buca ma daác wahaá”,** ã niijíp be.

¹² Páant ã niijíchah joinít, weemdíh wéhenidih enat túut niijná, wã tac páud ñuhap be. Pánih tac páud ñuhnit, orojíh í chãjniji siete jíí cáagat nahnajih í jíí cáagni páhanadih wã enep be. ¹³ Caan náhna cãtíh ñuhni cáac pah jíghni Jesucristodih wã enep be. Áih jíitcha páha bíic yoobó buug ñájni yégueh chóodih ã dawáp be. Orojíh í chãjniji tópdih jóoh poómp yoób juí wái chéoni ã jumap be.* ¹⁴ Áih waó yoóc túi baabní ã jumap be. Áih quíibnabat tuu òopát tópnah pah ã iiguíp be.* ¹⁵ Áih jíitchanabat túi itíni quenalih naa pánih yeh iigni ã jumap be. Á wéheat búdí dóo yáaat pah ã yáanap be.* ¹⁶ Áih jéihyepmant bóo téihyamant siete cúiwãdih ã bíbohó be. Íibat naá chénaabó jaco jumni eéep naadíh ã chãác tewep be. Yeó iigát pah áih móot ã yeh iiguíp be.

¹⁷ Caandíh ennit, áih jíitcha pebh wanni pah wã buugúp be. Páant wã buugúchah ennit, caán áih jéihyepmant bóo téihyajíh weemdíh teo jáhanit, nin pah ã niijíp be: **“Ma úumca bojoó. Weém bíihmah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandíh wã jwúub yohat táttimah páantjeh wã jumbipna caá.”** ¹⁸ Weém báadhnijeh caá. Wanni wáih jumap yuh jí. Jwúub boo pud

jáohni wã jwúub wuncan níit, páant mantih. Jwúub booni jumna, cáacwãdihbut wã jéih jwúub boot túutna caá. Cáacwã iiguípna í bejat déedih weemjéh túi ubni caá. ¹⁹ Buutéh ma enatjidih ma daacá. Buu ded pah ã jumatdih, táttimah ded pah ã yapat pínahdihbut ma daacá. ²⁰ Nin siete cúiwã wã jéihyepmant bóo téihyamant wã bíbohndih ma túi beh joicáh, buu meemdíh wã naóhbiplna caá. Orojíh í chãjniji siete jíí cáagat nahnajih í jíí cáagni páhanadihbut wã naóhbiplna caá. Caán siete cúiwã siete tátchinadih moón wíihwã í maáta panihni í jumna caá. Queét wã naáwãtdih naóh yapanit í jumna caá. Orojíh í chãjniji siete jíí cáagat nahnajih í jíí cáagni páhana siete tátchinadih moón wíihwã í jumna caá. Queét wã naáwãtdih joinít í jumna caá”, Jesucristo ã niijíp be.

2

Éfeso tátchidih moón Jesúhwãdih ã daác wahat túutat

¹ Páant níj naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwúub níj naáwáp be, páant mantih: **“Éfeso tátchidih moón wíihwã, queétdih waóhndihbut nin pah ma níj daác wahaá:**

“Wã jéihyepmant bóo téihyamant siete cúiwãdih bíbohni caá wã jumap. Orojíh í chãjniji siete jíí cáagat nahnajih í jíí cáagni páhana cãtíh jibni caá, ded pah ã iigát jumatdih jéihyat túut niijná. Pánih chãjna, yeéb wíihwãdih en bejna caá wã chãjap. Pánih en bejna, yeebdíh nin pah wã níj naóhna caá: ² Nihat ñi chãjatdih wã jéih beedána caá. Wíih táini doonadíh bitadih

* 1:13 Dn 7.13; 10.5 * 1:14 Dn 7.9 * 1:15 Ez 1.24; 43.2; Dn 10.6 * 1:17 Is 41.4; 44.6-8; 48.12; Ap 1.8; 2.8; 22.13

ñi naáwát dih, weemdíh ñi táí jenah joí cádahcatdihbut wá táí jéihna caá. Yeejép chājnitdih ñi iát dihbut wá jéihna caá. “Jesúh táini doonádih naáwát náahna, jwiít ã wahnit caá”, bita í niijchah yahna, queétdih joinít, yee naóh nit í jamatdih ñi jéihyep be. ³ Wíh táini doonádih ñi naáwát jíib yeéb Éfeso tátchidih moón yeejép yapna yahna, queét yeenithoodíh ñi yap yohop be. Pánih yap yohnit, weemdíh ñi cádahcan caá. Páant ñi chājachah ennit, yeebdíh wá wéina caá.

⁴ ‘Obohjeéhtih táinit ñi jamuchah yahna, nin pah weemdíh ñi yap yohna caá. Weemdíh ñi jwíih táí oyatji pah buu bíic yoobó ñi oican caá. Ñi jwíih táí míic oyatji pahbut buu bíic yoobó ñi míic oican caá. ⁵ Pánihna, jwíih oina, ded pah ñi chājatjidih náhninit, ñi jwáub táut nuumá. Ñi yéej chājatdih náhni dahwanit, ñi cádahaá. Pánih cádahnit, wíh táini doonádih jwíih jepahnit, ñi táí oyatji pah bíic yoobó ñi jwáub oyoó. Obohjeéhtih, ñi yéej chājatdih ñi cádahcah, ñíih jíiát panihni wá jwejnijidih waícanjeh jwáub dáuc wáyadih wá bejbipna caá. Páant niijnít, nin pah wá níj naóhna caá: Yeéb Éfeso tátchidih moón ñi jwíih oyatjidih cádahnit, weemdíh cádahna caá ñi chājap. Páant ñi yeejatdih ñi cádahcat jíib, páant bóojeh, ñi buudbípna caá. ⁶ Obohjeéhtih, weemdíh ñi táí oican yahna, nindih ñi táí chājna caá: Nicolaítas wút jamnit í yéej chājatdih ñi en iiná caá. Weembút í yéej

chājatdih wá en iiná caá.

⁷ ‘íDet molít jamna, Táini Espíritu wíhwádih ã naáwáchah, í joyoó naáh! Det weemdíh táí jenah joí cádahcannitdih wá íp ã jamapboó jamni nah quehedih wá jeémát táutbipna caá.*Caan náh quehedih jeémpnitboó í jwáub wancan níit’, ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ã niijp be.

Esmirna tátchidih moón Jesúhwádih ã daác wahat táutat

⁸ Páant níj naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwáub níj naáwáp be: “Esmirna tátchidih moón wíhwá, queétdih waóhnihdihbut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém bíihmah jamni caá. Nihat wá chājnidih Maáh jamna, caandíh wá jwáub yohat táttimah páantjeh wá jumbipna caá.*Wenni wáih jamap yah jí. Jwáub boo pud jóhni wá jwáub wancan níit, páant mantih. Pánih jamna, yeebdíh nin pah wá níj naóhna caá: ⁹ Wíhwá ñi jamat jíib, yeejép ñi yapatjidih wá jéihna caá. Moh yéejnit ñi jamatdihbut wá jéihna caá. Pánih jamna yahna, Dios ã wépatdih bíbohnit, yeéb moh yéejnit nihcan caá. Bitaboó “Jwiít judíowá Diosdih jwí táí jepahna caá”, niijná yahna, yeebdíh yeejép í yee naáwátjidihbut wá jéihna caá. Queét Dioíhwá nihcan, nemépihwá caá. ¹⁰ Buu yeéb chah yeejép ñi yapat pínahdihbut ñi úmca bojoó. Ñi joyoó. Nemép biquína ñijeéh jamnitdih nemat muáboó ã nemat táutbipna caá,

* 2:7 Gn 2.9; Ez 28.13; 31.8; Ap 22.2

* 2:8 Is 41.4; 44.6; 48.12; Ap 1.17; 22.13

weemdih ñi cádahat pínah ni-ijná. Obohjeéhtih, maátcanjeh yeejép ñi yapbipna caá. Páant yeejép í chājachah, í mao yohochah yahna, weemdih ñi cádahca bojóo. Yeéb weemdih ñi cádahcat jíib, yeebdih wā pehbhoó páantjeh wā jumat táutbipna caá.

¹¹ ‘iDet molít jumna, wíhwādih Túini Espíritu ā naáwáchah, í joyoó naáh! Det weemdih táí jenah jóí cádahcannit í wunat táttimah, iiguípna bejcan, wā pehbhoó páantjeh í jumbipna caá’,^{*} ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemdih ā niijp be.

Pérgamo tátchidih moón Jesúhwādih ā daác wahat táutat

¹² Páant níj naóh péanit, nin pah weemdih ā jwáub níj naáwáp be: “Pérgamo tátchidih moón wíhwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém íbat naá chénaabóo jaco jumni eeép naadíh bíbohni wā jumna caá. Pánih jumna, yeebdih nin pah wā níj naóhna caá: ¹³ Yeéb ñi chājatdih, níih tátchidih moón í chājatdihbut wā jéihna caá. Caanjíh moón í maáh Satanás caá. Caán tátchidih moón Satanásdih jepahnit, Antipas wāt jumni wíh doonádih táí naóhniidih í mao yohop be. Caandih páant í mao yohochah enna yahna, weemdih ñi táí jenah jóí cádahcap be.

¹⁴ ‘Obohjeéhtih, pánih táí jenah jóí cádahcan yahna, bainí weemdih ñi yap yohop be. Biquína ñijeéh moón, Balaam wāt jumni ā bohéatdih í joiná caá. Jon játih Balaam Balac wāt jumni maáhjidih nin pah át níj bohénap wāt

jí: “Judíowādih ma yéejaat pínah niijná, nin pah ma chājaá: ‘Dios caá’, wéi niijnít, ñi wáhni jeémátidih queétdih ma jeémát táutá. Í weha mána nihcannitjeh queétdih yeejép ma chājat táutá”, át níj bohénap wāt jí. Jon játih judíowā caandih joinít, í yéej chājatjí pah bíic yoobó mun tigaá buu biquína ñijeéh jumnitbut í yéej chājna caá.*

¹⁵ Queét í chājat pah bita ñijeéh moón Nicolaítas wāt jumnit yeejép í chājat táutatbhoodihbut í jepahna caá. ¹⁶ Páant ñi yéej chājatdih ñi cádahaá. Ñi cádahcah, waícanjeh ñi pebhna bejnit, pánih yeejép chājnitdih wā chāac teoni íbat naajíh wā peéh chājipna caá.

¹⁷ ‘iDet molít jumna, Túini Espíritu wíhwādih ā naáwáchah, í joyoó naáh! Det weemdih táí jenah jóí cádahcannitdih jeámant jumni maná wāt jumni jeémátidih wā wāhbipna caá.* Baabní jeé naanádihbut queétdih wā wāhbipna caá. Caán jeé naanádih íh jáap wāt wā daácni ā jumbipna caá.* Bita caán wátdih í jéihcan níit. Caán jeé naadíh ubnijeh áih wátdih ā jéihbipna caá’,

ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemdih ā niijp be.

Tiatira tátchidih moón Jesúhwādih ā daác wahat táutat

¹⁸ Páant níj naóh péanit, nin pah weemdih ā jwáub níj naáwáp be: “Tiatira tátchidih moón wíhwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém Dios wáuh caá. Quíib tuu óopat tópná panih iigni, jítcha táí itíni quenalih naa

* 2:11 Ap 20.14; 21.8 * 2:14 Nm 22.5,7; 25.1-3; 31.16; Dt 23.4 * 2:17 Ex 16.14-15,33-34; Jn

6.48-50 * 2:17 Is 62.2; 65.15

pánih yeh iigni wã jumna caá. Pánih jumna, yeedíh nin pah wã niij naóhna caá: ¹⁹ Ni túi chãjatdih wã jéihna caá. Weemdíh bitadidihbut ñi oyatdih wã túi jéihna caá. Weemdíh ñi túi jenah joyátdihbut wã jéihna caá. Bitadidih ñi teo wáacatdihbut wã jéihna caá. Yeejép yapna yuhna, weemdíh ñi cádahcatdihbut wã jéihna caá. Jwíih túut nuumnít, ñi túi jepahat chah buu ñi túi chãjatdihbut wã jéihna caá.

²⁰ ‘Obohjeéhtih, pánih túi chãjnit jumna yuhna, nin pah weemdíh ñi yap yohna caá: Caánt yeejép wili, Jezabel wát jumnih,* “Dios naáwátdih naóh yapanih caá”, niij yeenih mi jumchah yuhna, mi naáwáchah joiná, caántdih biáboó ñi wahcan beé. Yee bohénit, i weha mána nihcannitjìh wíhwádh yeejép mi chãjat túutna caá. “Jwíih dios caá”, i niij wéi wühni jeémátdih queétdih mi jeémát túutna caá. ²¹ Mi yéejatdih mi cádahat pínahdih maatápdih wã páñachah yuhna, páant yeejép chãjatdih mi cádahíhcan caá. ²² Páant mi cádahíhcat jíib caántdih wã tubáp chãúábipna caá. Mijeéh yeejép chãjnitdihbut wã tubáp chãúábipna caá. I yeejép chãjatdih túut nuumcán, queétdih chah wã peéh chãjbipna caá. ²³ Mi naáwátdih i jepahat peéh, mi weh panihnitdih wã mao yohbipna caá. Páant wã peéh chãjatdih ennit, jéih beedáni wã jumatdih nihat wíhwá i jéihbipna caá. Ded pah i jenah joyátdihbut wã túi jéihna caá.* Pánihna, det yéej chãjnitdih i yéej chãjat jíib

wã peéh chãjbipna caá. Det túi chãjnitboodíh i túi chãjat jíibbut wã túi chãjbipna caá.*

²⁴ ‘Obohjeéhtih, biquína yeebboó caánt yeejép wili mi bohéátdih ñi náahcap be. Satanás ã bohéátdihbut ñi joyáh bojop be. Pánihna, yeebboodíh chah wã jwúub wutcan níit.

²⁵ Nindihjeh yeebdíh wã jwúub chãjat túutbipna caá: Ñi pehbboó wã jwúub dei juibiát pínahdih páinit, wã bohéátdih ñi cádahca bojoó. ²⁶⁻²⁷ Det yéejatdih yap yohnit, wã wutatdih jepah cádahcannitdih maáta wã waadábipna caá. Wã íip weemdíh maáh ã waadáát pah, yeedíhbut maáta wã waadábipna caá. Pánih maáta jumna, nihat baácdih moondíh ñi wép wutbipna caá, Dios ã weñat pínahdih i túi chãjat pínah niijná. I jepahcah, budí ñi peéh chãjachah, queét i budáh bejbipna caá.* ²⁸ Yeebdíh baáb aáb jéuwáchah jumni cáidih wühnit, ñijeéh weémboó wã jumbipna caá.

²⁹ ‘iDet molít jumna, Túini Espíritu wíhwádh ã naáwáchah, i joyoó naáh!’ ma niij daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ã niijp be.

3

Sardis tátchidih moón Jesúhwádh ã daác wahat túutat

¹ Páant niij naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwúub niij naáwáp be: “Sardis tátchidih moón wíhwá, queétdih waóhndihbut nin pah ma niij daác wahaá:

‘Weém Túini Espíritu nihat ã wépatdih bíbohni caá. Siete cúiwádhbut bíbohni wã jumna

* 2:20 1R 16.31; 2R 9.22,30 * 2:23 Sal 7.9; Jer 17.10 * 2:23 Sal 62.11-12; Pr 24.12; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27 * 2:26-27 Sal 2.8-9

caá. Páñih jumna, yeebdíh nin pah wã niíj naóhna caá: Ñi chãjatdih wã túi jéihna caá. Bitá yeebdíh nin pah í niíj jenah joyóp yuh caá: “Queét Jesúih túini doonádih túi jepahnit caá”, í niíj jenah joiná caá.

‘Obohjeéhtih, páant í niíj jenah joyóchah yuhna, bainíjeh weemdíh jepahna, wannit panihnit ñi jumna caá. ² Páñih jumna, ¡Ñi túi chãja chaáh! Ñi túi chãjcat enna, Dios ã wéican caá. Jáanit panihnit, túi chãjnit ñi jumna. ³ Wã naáwátdih ñi jwíih joyátjidih ñi túi jwúub náhninaá. Páñih náhninit, wã weñat pínahdih ñi túi chãjaá. Túut nuumnít, ñi yéej chãjatdih cádahna, túiniboodíh ñi chãjaá. Weém wã niíjtáji pah ñi chãjcah, ñi náhnica, nuumní cáac nuumúdi h ã jwíbiát pah, yeebdíh peéh chãjadi h wã bejbipna caá.*

⁴ ‘Obohjeéhtih, biquína yeebboó yeejép chãjnit nihcan, quei wíhcanni yégueh ñonít panihnit ñi jumna caá. Páñih jumna, túi baabní yégueh ñonít, wãjeéh nñ jibbipna caá. ⁵ Det wã naáwátdih cádahcannit, queét pah túi baabní yégueh ñonít í jumbipna caá. Weemdíh jepahnitíh wátnadi h wã bíbohni papélah tólihdih íih wátnadi h daácna, wã jwúub wio yohcan niit.* Wãjeéh páantjeh í jumbipna caá. Wã íip ã enechah, ángelwábut í enechah, “Nin wíih caá”, wã niíj naóhbipna caá.*

⁶ ‘¡Det molít jumna, wíihwádh Túini Espíritu ã naáwáchah, í joyoó naáh!’

ma niíj daác wahaá”, Jesucristo

weemdíh ã niíjip be.

Filadelfia tãtchidih moón Jesúihwádh ã daác wahaat tãutat

⁷ Páant niíj naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwúub niíj naáwáp be: “Filadelfia tãtchidih moón wíihwã, queétdih waóhndihbut nin pah ma niíj daác wahaá:

‘Weém yéejat wíhcanni, túi yoobópdih naóhni wã jumna caá. Jon jãtíh maáh Davidji cáacwádh ã watat pah weembát wã watbipna caá. Páñih jumna, jéc panihndih weém wã wãtachah, bitaboó í jéih nemcan niit. Wã nemechah, bita í jéih wãtcan niit.* ⁸ Nihat yeéb ñi chãjatdih wã jéihna caá. Ñi pebh jéc panihndih wã wãtat tãttimah, bitaboó yeebdíh í jéih nemcan niit. Bainí túi jenah joiná yuhna, wã naáwátdih, weemdíhbut ñi cádahcap be.

⁹ ‘Obohjeéhtih, bita ñi pebh jumnit Satanáihwã caá. “Jwíit judíowã, Dioíhwã caá”, niijná yuhna, wíihwã nihcan caá. Páñihna, queétdih ñi pebh bódiha caj yoh ñajat tãutnit, “Yeebdíh Dios yoobópdih át oi tagaá”, wã niíjtá tãutbipna caá.* ¹⁰ Wíih túini doonádih yeebdíh wã cádahcat tãutuchah joinít, ñi túi jepahap be. Páant ñi cádahcat ennit, nin baácđih jumnit nihat cáacwã yeejép í yapachah, yeebdíh wã wapbipna caá. Caán láa queétdih tabit yeejép yapat tãutnit, ded pah í jematdih wã jéihyabipna caá. ¹¹ Ñi pebna wã jwúub dei bejat pínah bahñijeh ã jédhna caá. Páñihna, wíih túini doonádih ñi joyátjidih ñi quíib buudcá bojóo. Páñih quíib

* 3:3 Mt 24.43-44; Lc 12.39-40; Ap 16.15

10.32; Lc 12.8

* 3:7 Is 22.22; Job 12.14

* 3:5 Ex 32.32-33; Sal 69.28; Ap 20.12

* 3:9 Is 43.4; 49.23; 60.14

* 3:5 Mt

baudcán, weemdih páantjeh ñi jepahachah, ñi táí chājatji jīb pínahdih bitaboó ĩ jéih dúuc wáican niít.

¹² Wíih táini doonádih cádahcannitdih wā íp pehbhoó wā jumát tautbipna caá. Jagáp nahna pah táí wēp ñuhnit panihnit jumna, ã pehbhoó páantjeh ĩ jumbipna caá. ã pehbhoó ĩ jumachah, wā ípíh wūtdih, áih jáap tātchi wūtdihbut queétdih wā daácbipna caá, “Nin Dioih caá”, ã niiját pínah niijná. Áih jáap tātchi Jáap Jerusalén wāt jumni tātchi ã jumbipna caá. Caán tātchi Dios ã jumupmant ã dei jūóhbiipna caá. Caán láa weembát jáap wūt bíbohna, caán wūtdihbut queétdih wā daácbipna caá.*

¹³ ‘¡Det molít jumna, Táini Espíritu wíihwādh ã naáwáchah, ĩ joyoó naáh!’
ma niij daác wahaá”, Jesucristo weemdih ã niijip be.

Laodicea tātchidih moón Jesúhwādh ã daác wahat táutat

¹⁴ Páant niij naóh péanit, nin pah weemdih ã jwáub niij naáwáp be: “Laodicea tātchidih moón wíihwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma niij daác wahaá:

‘Weém yeecanni, wā íp ded pah ã jumát dih yooóp dih naóhni caá. Nihat ã chājatjidih Maáh wā jumna caá.* ¹⁵ Ded pah ñi jumát dih wā táí jéihna caá. Weemdih jenah joinit jumna yuhna, bainijeh ñi jenah joiná caá. Nin pah caá yeéb ñi jumap: Maatáp dih mah chúud jwejni panihni caá. Táí cámahni nihcan, táí chāhni but nihcan caá. Pánihni mahdih ñi wéicat pah, táí jenah joicá baugnit ñi jumachah,

weembát yeebdih wā wéican caá. Weemdih ñi táí jenah joyóchah nihna, chah áta táí tagaá. Ñi táí jenah joicáh, namp yeejép áta jum tagaá. Obohjeéhtih, tac yoojbéh ñi jepahachah, chah yeejép caá.

¹⁶ Pánihnit ñi jumachah enna, búdí wā iiná caá. Yeejép mahdih wā éeg yohat pah yeéb weemdih tac yoojbéh jepahnitdihbut wā yohbipna caá. ¹⁷ Nin pah ñi niij jenah joiná yah caá: “Weém dawá bí dée bíbohni caá. Dedé jadhdad wihcan caá”, ñi niij jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, Dios ã enechah, moh yéejnit, yégueh wihcannit, jéih encannit panihnit ñi jumát dih ñi jéihcan caá. ¹⁸ Pánihnit ñi jumachah ennit, nin pah yeebdih wā niij naóhna caá: Orodih ñi jīb chājat pah, ñi yéej chājatdih wā yohat pínahdih ñi uúbú.

Yégueh wihcannit ñi tíicat pah, Dios ã enechah, ñi yéej chājatdih tíicat caá náahap. Pánihna, weemdih jepahnit, táí baabní yégueh panihni wā túyatdih wā wūhuchah, ñi uúbú. Táini yégueh duonit ĩ tíicat pah, ñi yéejatdih cádahnit, Dios ã enechah, yeebbát ñi tíiccan niít. Quíib cohatdih ñi jīb chājat pah, wā teo wáacat pínahdih ñi uúbú, jéih ennit panihnit Diosdih táí jenah joyát táut niijná.

¹⁹ Nihat wā oinitdih wā táut numát táutna caá.* Pánihna, wā oinitá, ñi yéejatdih cádahnit, táiniboodih yooóp dih ñi táut numá. ²⁰ Weemdih ñi joyoó. Ñijeéh jumíhna, ñíh jéc nemni panihnidih ej ñuhna caá wā chājap. Páant

* 3:12 Is 62.2; 65.15; Ap 21.2

* 3:14 Pr 8.22-31; Jn 1.3; Col 1.15,18

* 3:19 Pr 3.12; He 12.6

wã ejechah joinít, ‘Ma waád jǎúwá’, weemdíh ñi niijí. Páant ñi waadát tútuchah, bícdih ñamah jeémát pah ñijeéh wã jumbipna caá. ²¹ Wã boo pud jǎúwát túttimah, wã íp bícdih weembát wã watna caá. Pánihat pah yeebbát yéejatdih ñi yap yohat túttimah, wã pebhboó wǎjeéh bícdih wã watat tútthipna caá.*

²² ‘¡Det molít jumna, Túini Espíritu wíh wǎdih ã naáwáchah, í joyoó naáh!’
ma niij daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ã niijíp be.

4

Jeámant moón Diosdih bódicha caj yoh ñajnit, í weñat

¹ Pánihat túttimah, jeáboó jęc wǎtni panihnidih wã enep be. Póojat nah bádí ã yáaat pah bóo wã joyóchah, weemdíh jwíih wéheni áí wéhenap be, páant mǎntih: “**Ninna ma páuh laáb jǎúwá. Túttimah bóo láa ded pah ã yapat pínahdih meemdíh wã júutbipna caá. Wã niiját pahjeh tiguaá páant ã yapbipna caá**”, ã niijíp be.

² Páant ã niijíchah joinít, Túini Espíritu ã wépat weemdíh bádí ã jumuchah, caanná wã páuh laáb jǎubínap be. Caanná páuh laáb jǎubína, Maáh cháudnidih wã enep be. ³ Túi dau jélep yeh iigní, jaih jélepni júdu tac yoób ã cháudup be.* ⁴ Æ cháudup pebh veinticuatro maáta cháud páuda bojnitdihbut wã enep be. Túi baabni yégueh chóonadih ðuonít, maáta í ðuwát oro júdanadih í ðuwáp be. ⁵ Wã jwíih enni ã cháudupmant úum náah jumni wedóát, énoh bícdihbut páantjeh yána ã chǎjap be. Æ en boj cháudupdih siete jiiát dahna Túini Espíritu bádí ã wépatdih júutni

ã jumup be.* ⁶ Æ en cháudup pebh bádí muj pah jíghoni táí jélepni ã jumup be.

Æ cháudup pebh chéneña míc ángelwá yuhna, mácah jíghonit, nihat íih bácahna dawá quíibna jumnit í jumup be.* ⁷ Jwíih jumni jíó ðuuni pah ã jíghop be. Caán túttimah, momo jiwí pah ã jíghop be. Caán túttimah, cǎaquíh móot pah jumni ã jumup be. Caán túttimah, jiijni jao pah ã jíghop be.* ⁸ Queét chéneña míc dawá quíibna jumnit, seis muj wǎpanabut bíbohnit í jumup be. Íih muj wǎpana chahmant, ñamantbut dawá quíibna ã jumup be.* Yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut páantjeh Diosdih bádí wéi naóhna í chǎjap be. Nin pah í niijíp be:

“Túini, túini, túini, Dios jwí Maáh chah wépní caá ã jumup.* Caán jon jǎtíh átat jumup jí. Buubut ã jumna caá. Túttimah, ã jwǎub jǎóh bípna caá”, í niijíp be.

⁹ Páant niij wéina, páantjeh jumnidih “Túina caá”, niijná í chǎjap be. ¹⁰ Páant í weñat pah mǎntih, veinticuatro maátabut Maáh ã cháudup pebh jǎubí bódicha caj yoh ñajnit, caán páantjeh jumnidih í weñep be. Pánih wéina, í maáta jumna ðuwát júdanadih ã cháudup pebh í cádah jwejep be. Pánih cádah jwejnít, nin pah í niijíp be:

¹¹ “Meemdíh bádí jwí wéini caá. Jwí Maáh chah wépní, chah túini caá. Ma náahat pahjeh nihatdih chǎjni ma jumna caá. Pánihna, meemdíh bádí weñat caá náahap”, Diosdih í niij wéi naáwáp be.

5

Daác pinni quiít, Oveja Wǎúhbut

* **3:21** Jn 16.33; Ap 5.5   * **4:3** Ez 1.26-28; 10.1   * **4:5** Ez 1.13; Ex 19.16; Zac 4.2; Ap 1.4; 8.5; 11.19; 16.18   * **4:6** Ez 1.22   * **4:7** Ez 1.5-10; 10.14   * **4:8** Ez 1.18; 10.12   * **4:8** Is 6.2-3

1 Túttimah, jwúub enna, Dios ã jéihyepmant bóo téihyamant chénaboó daác pinni quiít dih ã bíboh chúuduchah, wã enep be.* Siete lãa wíadahatjĩh ã néeh teoni quiít ã jumap be. 2 Wēpni ángeldihbut wã enechah, nin pah ã wēp niij naáwáp be: “¿Ded tigaá con quiít dih ã néeh tewatjidih watni pínah? Yéejat wihcannijeh con quiít dih ã jéih watbipna caá”, ã niijíp be.

3 Páant ã niijíchah yuhna, caán quiít dih watni pínah, yéejat wihcannidih ĩ jéih bid juicáp be. Japboó jumnit, nin baácboó jumnitbut, báadhnit, wunnitbut caán quiít dih ĩ jéih watcap be. Caán quiít dih en naóhni pínah ã wihcap be. 4 Caán quiít dih wat en naóhni pínahdih ĩ bid juicáh ennit, weém búdí wã juñúp be. 5 Páant wã juñúchah ennit, biíc veinticuatrojeéh jumni nin pah weemdih ã niijíp be: “Ma jaicá bojoó. Con quiít dih ã néeh tewatjidih watni pínah Judá ã juimená poómpdih bóo caá. Caán chah wēpni jumna, “Jió dũni”, ĩ niijní, maáh Davidji juima ã jumna caá. Caandih enihcannitdih yap yohni jumna, con quiít dih siete ã néeh tewatjidih watni pínah ã jumna caá”, ã niijíp be.*

6 Páant ã niijíchah joiná, Maáh ã chúudap pebh Oveja Wúúhdih wã enep be. Chénena míc dawá quíibna jumnit, veinticuatro maátabut ĩ cãtĩh ã ñuhap be. Caán ĩ maoniji pah ã jíghop be. Siete mona jumni, siete quíibnabut ã jumap be. Āih siete mona wēpat búdí bíbohni ã jumatdih júutna ã chãjap be. Āih siete quíibna nihat nin baácboó Túini Espíritudih Dios ã wahachah, ã túi en beedáatdih júutna ã chãjap be.* 7 Caán Oveja Wúúh Maáh pebh juibínit, Dios ã jéihyepmant bóo téihyamant ã

bíbohni quiít dih ã ubap be. 8 Páant ã ubachah ennit, chénena míc dawá quíibna jumnit, veinticuatro maátabut Oveja Wúúh pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih ĩ weñep be. Queét nihat maáta bíitat dahna árpas ĩ niijnídih bíbohni, oro pamapnadihbut ĩ bíbohni be. Caán oro pamapna diít dih túi chej jumni cáwat pínah ã jumap be. Caán túi chej jumni cáwat pínah Dioíhwã caandih ĩ úbát panihni ã jumap be.* 9 Pánih Oveja Wúúhdih wēina, nin jáap ewatjĩh ĩ niij ewep be:*

“Meém ĩ mao yohniji jumna, mih meépjĩh cãacwã ĩ yéejatdih ma yoh wúhap be, Diosjeéh ĩ túi jumat pínah niijná. Nihat cãacwã poómp jumat pah, nihat mách wēhenit, nihat baác dih moón meemdih jepahnitdihjeh mih meépdih yohnit, ĩ yéejatdih ma yohop be.

10 Dioíhwã ĩ jumat pínah, caandih wēi úbh wúhniit pínahbut niijná, queétdih ñionit, nihat baác dih moón maáta pínah queétdih ma waadánap be.* Pánih chãjni jumna, con ã daácni quiít dih ã néeh tewatjidih ma jéih watna caá”, ĩ niijíp be.

11 Páant ĩ niij eo péanachah, jwúub enna, dawá yoobát ángelwã ĩ ewatdih wã joyóp be, páant muntih. Maáh chúudnidih, chénena míc dawá quíib jumnitdih, veinticuatro maátadidihbut ángelwã ĩ túi júud ñuh púuda bojop be. Queét ángelwã tubit ĩ wēp ewechah, wã joyóp be.*

12 Nin pah queét ĩ niij wēi ewep be: “Meém Oveja Wúúh, ĩ mao yohniji nihat cãacwãdih watni, nihatdih jéih beedáni, chah wēpni caá. Cãacwã ĩ yéejat jíb ĩ mao yohniji ma

* 5:1 Is 29.11; Ez 2.9-10; Zac 5.1

* 5:5 Gn 49.9; Is 11.1,10; Jn 16.33; Ap 3.21

* 5:6 Is 53.7;

Zac 4.10 * 5:8 Sal 141.2; Ap 8.3

* 5:9 Sal 33.3; 98.1; Is 42.10

* 5:10 Ex 19.6; Ap 1.6; 20.6

* 5:11 Dn 7.10

jumuchah enna, meemdih jwī wēina caá. ‘Chah túini caá’, meemdih niij weñat caá náahap”, i niijp be.*

13 Túttimah, bitabat i wēi ewechah, wā joyóp be. Nihat Dios ā chājniti japmant moón, nin baácdih moón, bádí mujdih moonbát, báadhnit, wunnitbat, nihat biícdih nin pah i niij wēi ewep be:

“Meém jwī Maáhdih, Oveja Wūúhdihbut yeéb chénewādih jwī táu wēi eona caá. ‘Táinit yoobát caá. Chah wēpnit caá’, jwī niijná caá. Yeebdih páantjeh niij wēi naáwát caá náahap”, i niijp be.

14 Páant i niij wēi ewechah joiná, queét chéneña míc dawá quíibna jumnit “Páant tíi, i niij wēi ewe naáh”, i niijp be. Queét veinticuatro maátaboó bódicha caj yoh ñajnit, Diosdih, Oveja Wūúhdihbut bádí i weñep be.

6

Daác pinni quiútdih Oveja Wūúh ā jwíh watat

1 Túttimah, caán daác pinni quiútdih Dios ā jwíh néeh tewatjidih Oveja Wūúh ā watap be. Páant ā watat túttimah, biíc dawá quíibna jumniiboó, bádí énoh yáaat pah bóo “Ma jūúwá”, ā niij ejep be. ² Páant ā niij ejat túttimah, táu baabni caballodih wā enep be.* Caán caballojih chúudni ñúupát tau bíbohnidih maáta i dawát júdudih Dios ā wāhup be. Páant ā wāhat túttimah, caánboó caandih en jaihnitdih míc mao yap yohodih ā bejep be.

Segundo ā néeh tewatjidih ā watat

³ Túttimah, Oveja Wūúh biíh néeh tewatjidih ā jwúub watap be, páant muntih. Páant ā watat

túttimah, biíh dawá quíibna jumni “Ma jūúwá”, ā niij ejep be. ⁴ Páant ā niij ejat túttimah, biíh caballo táu dūuni ā jūúwáchah, wā enep be.* Caán dūuni caballojih chúudnidih nin baácdih moondih míc mawat tútat pínah wēpatdih, bádí íbat naadíhbut Dios ā wāhup be.

Tercero ā néeh tewatjidih ā watat

⁵ Túttimah, chénedih wat péaniji biíhdih ā jwúub watap be, páant muntih. Páant ā watachah, biíh dawá quíibna jumni “Ma jūúwá”, ā niij ejep be. Páant ā niij ejat túttimah, biíh caballo einidih wā enep be.* Caán einijih chúudni chodat i jenah enatdih ā bíbohup be. ⁶ Caandih wā enechah, dawá quíibna jumnit cátih chúudniiboó nin pah ā niijp be: “Nuugúp láa biíc yeó jáap i tewat jíibjih biíc kilobitjeh trigodih, tres kilosbitjeh cebadadih i jéih jíib chājbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pahdih i jéih jíib chāj buájacan níit. Trigo, cebadabut baini jíib jumni yuhna, bádí ā jíib jumnipna caá. Obohjeéhtih, jeémát chājat yíi, jiwá iguúh mac biícdih páantjeh ā jumu naáh”, ā niijp be.

Cuarto ā néeh tewatjidih ā watat

⁷ Túttimah, biíc peihcannidih wat péaniji biíhdih ā jwúub watap be, páant muntih. Páant ā watachah, péeni dawá quíibna jumni, “Ma jūúwá”, ā niij ejep be. ⁸ Páant ā niij ejat túttimah, biíh caballo wunnitih bácah pah jíghnidih wā enep be. Caanjíh chúudni “Wunat túatni”, wāt jumni ā jumup be. Caán túttimah jūóhni “Iiguípna bejat túatni”, ā wāt jumup be. Pánihna, queétdih nin baácdih moondih mao yohat wēpat pínahdih Dios ā wāhup be. Míic mawat túatnit, nuugúpjih wunat túatnit, jiadih moón nuúupwādih tac behanit, táu

* 5:12 Jn 1.29; 1Co 5.7 * 6:2 Zac 1.8; 6.3,6 15.3; Ez 5.12,17; 14.21

* 6:4 Zac 1.8; 6.2 * 6:5 Zac 6.2,6 * 6:8 Jer

daocá búgnítjeh cáacwādh Dios ā mao yohat tútup be.*

Quinto ā néeh tewatjidih ā watat

⁹ Túttimah, chéna míc ā néeh tewatjidih wat péaniji biíh biúhdih ā watap be, páant muntih. Páant ā watachah, Diosdih cáo wūh cáagat naa nump Jesúhwādh ī maonit caolihjidih wā enep be. Dios naawátdih naóhna, “Weém Jesúh caá”, ī niijátji jīb queétdih it mawap tajī. ¹⁰ Diosdih nin pah queét ī niij ejep be: “Maá, yéejat wihcanni, yeeatbut wihcanni, ma niiját pah yoobópdi chājni caá. ¿Nin baácdih moón jwiítdih maonitjidih débólih tigaá ma peéh chājbi?” ī niijíp be. ¹¹ Páant ī niijíchah joinít, Dios queétdih tá baabni yégueh chóodih wūhni, nin pah ā niij jepahap be: “Ñi choo jwúhú. Bitá ñi déewā panihni Jesúhwā, ī mao yohnit pínah, yeéb táini doonádh ñi naawátji pah queétdih bohé jwuhna caá ī chājap. Yeebdíh ī mawatji pah queétdihbut ī mao beedáat pínah ā jūdh jwuhna caá. Pánihna, queétdih ī mawat pínah jātih, baini ñi choo jwúhú”, ā niijíp be.

Sexto ā néeh tewatjidih ā watat

¹² Túttimah, biícjīh bóo téihya ā néeh tewatjidih wat péaniji, biúhdih ā watap be, páant muntih. Caandíh ā watachah, búdi baác méméat ā jumap be.* Pánihichah, yeó ā dupúáh bejep be.* Widhbut meép panihni ā duuah bejep be.* ¹³ Máa cāca máa quehedih ā boloh yoh jéna bojat pah cáiwābut ī yúug jéen bejep be. ¹⁴ Pánihichah, jeábut ā buudáh bejep be.* Nin baácboobút nihat jeená, nihat quewanabut ā túut nuamúp be.* ¹⁵ Páant ā yapachah ennit, nin baácdih moón

ī maáta jeé it diítina ī jweí waadáp be. Soldadowā ī maáta, búdi bíi dée bíbohni, wēpnit, nihat queétdih teo wūhni, teo wūhni nihcannitbut caanná míc ī jweí waadáp yuh be. Bitabut jeé cātíh ī jweyép be.* ¹⁶ Pánih jweinít, jap bóo jeenádh, jee dáhnadhbut nin pah ī niijíp be: “Jwiítdih ma jāh jūúwá.* Con Maáh chéudnidih, Oveja Wúhdihbut búdi jwí umna caá. Pánihna, jwiítdih ma jāhaá, Oveja Wúhdih jwí yap yohatji jīb ā peéh chājcat pínah niijná. ¹⁷ Caandíh yap yohnitdih ā peéh chājat pínah yeó jāap wáat jumna caá. Caán ā peéh chājat pínadh ded pah jwí jéih jweicán niit”, ī niijíp be.*

7

144 mil Dioíhwā ā wūt búdhni

¹ Pánihat túttimah, chéna míc ángelwādh wā enep be. Queét nihat pehbóo ī bejep be. Jwíh waóh bejni chóop yapatboó bej, caán túttimah bejni biíh chóop yapatboó bej, caán túttimah bejni yeó aáb jūúwápboó bej, caán péeni yeó dei bejepboó ā bejep be. Pánih bejnit, ī bejepmant jūóhni johlitnadh ī jāhap be. Pánihna, nin baácboó, búdi mujdihbut johlit ā johcap be. Dedé biíc máa nahdh ā joh jāhacap be.* ² Pánihat túttimah, biíh ángel yeó aáb jūúwápman ā jūúwúchah, wā jwúub enep be. Dios páantjeh jumniíh wūt áihwādh búdhndíh jūóhna ā chājap be. Pánih jūóhni, bita chéna míc bejnitboó, nin baácdih, búdi mujdihbut Dios ā yéejat tútnit pínah ángelwādh wépép ā ejep be. ³ “Jūdh jwuhna caá. Dioíhwādh íh móot jūhndíh ā wútdih wā búdh jwuhat túut caá. Pánih wūt búdhdat pínah

* **6:12** Ap 11.13; 16.18 * **6:12** Is 13.10; Jl 2.10,31; 3.15; Mt 24.29; Mr 13.24-25; Lc 21.25 * **6:12** Jl 2.31 * **6:14** Is 34.4 * **6:14** Ap 16.20 * **6:15** Is 2.19,21 * **6:16** Os 10.8; Lc 23.30 * **6:17** Is 13.6; Ez 30.2-3; Jl 1.15; 2.11; Am 5.18-20; 8.9-14; Sof 1.14-18; Mal 3.2 * **7:1** Jer 49.36; Dn 7.2; Zac 6.5

jätih nin baácdih, búdí majdih, máanadihbut ñi yéja jwahca bojó”, queét chéna mic ángelwádh ã niij ejep be.*

⁴ Pánihna, Dioih wätjñh ñih móot juáhdih búdhnit “Ciento cuarenta y cuatro mil Israel ã jaimená ñ jumna caá”, caán ángel ã niijíchah, wã joyóp be. ⁵ Doce mil Judá jaimená jumnit ã wüt búdhnit ñ jumap be. Bitá doce mil Rubén jaimená, bitá doce mil Gad jaimená ã wüt búdhnit ñ jumap be. ⁶ Bitá doce mil Aser jaimená, bitá doce mil Neftalí jaimená, bitá doce mil Manasés jaimená ã wüt búdhnit ñ jumap be. ⁷ Bitá doce mil Simeón jaimená, bitá doce mil Leví jaimená, bitá doce mil Isacar jaimená ã wüt búdhnit ñ jumap be. ⁸ Bitá doce mil Zabulón jaimená, bitá doce mil José jaimená, bitá doce mil Benjamín jaimená ã wüt búdhnit ñ jumap be. Páant moonjéh nihat ciento cuarenta y cuatro mil ã wüt búdhnit ñ jumap be.

Dawá baabní yéguéh ðaonít

⁹ Pánihat túttimah, dawá cáacwádh wã enep be. Nihat baácdih moón, nihat cáacwã poómp mácah wéhenit Cristodih jepahnitji caanjñh mic wáac ñuhnitdih wã enep be. Dawá cáacwã, jenah enna, buujáca naáh, Maáh ã chúudap, Oveja Wúuh pehbüt ñ ñuhap be. Túi baabní yéguéh ðaonít, táam núonadihbut ñ bíbohó be. ¹⁰ Queét nihat nin pah ñ niij wéi ejep be:

“Dios nihatdih Maáh caá. Caán, Oveja Wúuhbut jwiítidih túi ubnit caá”, ñ niijp be.

¹¹ Queét dawá ángelwã Maáh ã chúudapdih, veinticuatro maátadih, chéna mic dawá quíibna jumnitdihbut ñ ñuh púuda

bojop be. Pánih ñuhnit, cáacwã ñ wéi naáwáchah joinít, páah yoh ñajnit, caandih queébut nin pah ñ wéi naáwáp be:

¹² “Páant tigaá. Meém chah túini, nihat jéihni, chah wépi caá. Ma wépatjñh nihatdih chäjni caá. Pánihni ma jumachah, ‘Túina caá’, páantjeh niiját caá náahap. Meemdih búdí jwñ wéina caá”, ñ niijp be.

¹³ Túttimah, bíic maáh nin pah weemdih ã niij wúbh joyóp be: “¿Nit túi baabní yéguéh ðaonít det tigaá? ¿Dedmant tigaá ñt jüóh?” ã niijp be. ¹⁴ “Weém wã jéihcan caá. Meémboó queédih ma jéihna nacaá”, caandih wã niijjepahap be. “Nihat cáacwã tabit yeejép yap láa, Diosdih ñ cádahcat júb ñ mao yohnitji caá.* ñih yéguéhdih ã chocat pah, Oveja Wúuh áh meépdih yohna, ñ yéjatdih ã yohnit ñ jumna caá. Pánihna, yéguéh túi baabní chóodih ñ ðaoná caá.*

¹⁵ “Pánih ðaonít jumna, Dios ã chúudap pebh yeó jáap jumát pah, chei jumát pahbut caandih páantjeh ñ wéi naóhna caá. Dios ñjeéh jumna, queédih ã wapbipna caá.

¹⁶ Chéneji nuugúp ñ jwúb wuncan niít. Taca jootátbut ñ jwúb wihcan niít. Yeó ã wihcah, tabit cháhat ñ wihcan niít.*

¹⁷ Maáh pebh ñuhni Oveja Wúuh ovejawádh túi en daoní ã en dawát pah, queédih ã en daobípna caá.* Ovejawádh en daoní ã waáwát pah, meo waócáhna queédih ã numah bejbipna caá, báadhdát túatni mahdih ñ babhbat pínah niijná.* Pánihna, queét páantjeh wéina, chéneji ñ

* 7:3 Ez 9.4.6 * 7:14 Dn 12.1; Mt 24.21; Mr 13.19 * 7:14 Jn 1.29; 1Jn 1.7 * 7:16 Sal 121.6;

Is 49.10 * 7:17 Sal 23.1; Ez 34.23; Jn 10.1-16 * 7:17 Sal 23.2; Is 49.10; Jn 4.10; 7.37 * 7:17 Is 25.8; Ap 21.4

jáicán niít”,* weemdíh ã niijíp be.

8

Seis ã néeh tewatjidih wat péanit, péenidih ã watat

¹ Seis ã néeh tewatjidih wat péaniji péenidih ã yoób watap be. Páant ã watachah, tac yoób hora dée wéheat laihsan, nihat ã yayáh bejep be. ² Túttimah, Dios pebh ñahnit siete ángelwādh wā enep be. Biíh queédih siete póojat nahnadh ã wūhup be. ³ Biíh ángelbut orojíh ã chājni pamapdh bíbohni Diosdh cáo wāhna ã cáagat naa pébh ã juí ñahup be.* Búdi chej jumni cáwat pínadh caandíh ã wūhup be, nihat Dioihwā ã wēbát biícđih widnit, Dios ã chúdhup pebh jumni oro naajíh ã cáo wāhat pínah niijná.* ⁴ Páant ã cáo wāhachah, caán chej jumni jeí, Dioihwā ã wēbát biícđih Dios pebh ã chao ñah bejep be. ⁵ Páant ã cáo wāhat túttimah, caán naadh bóo tū tāóhđih caan pámapna náo yac péanit, baácboó ã puoh jéena bojop be.* Páant ã puoh jéenanachah, úm náah jumni wedoát énoh biícđih tabit ã yeéj yāanachah, baác ã méménap be.*

⁶ Túttimah, queét siete ángelwā ã bíbohni póojat nahnadh póojat túut ã chājap be.

Jwíh cuatro póojat nahna

⁷ Biíc ángel ã jwíh póoj waawáchah, mah cámahni dahna, iigní tū tāóhna biícđih, meép wid jumni, baácboó ã yúug jéenechah. Páant ã yúug jéenechah, tacđih yoób dée buwájeh baác ã iiguíp be. Tacđih yoób déejeh máa, yilipbat, ã iigáh bejep be.*

⁸ Caán túttimah, biíh ángel jwah ã bíbohni nahdh ã póojop be. Páant ã póojochah, búdi jee páh bóo, iigní

dah, jeámant buúg jéen bejnit, búdi mujna ã buúg báahap be. Páant ã buúg báahachah, búdi muj tacđih yoób dée meéjeh ã túut ñumúp be.* ⁹ Caán ã buúg báahapboó búdi mujdh moón queejwā ã wunup be. Caánboó pahni dahwani jāajnábúat ã daabáh bejep be.

¹⁰ Caán túttimah, biíh ángel jwah ã póojop be. Páant ã póojochah, búdi yuyú iigát pah bóo iigní cá, jeámant buúg jéen bejnit, biquí mujna buúg báahnit, meo waócáhnadh ã chūúup be.* ¹¹ Páant ã buúg báahachah, nihat ã chūúhni óoni mujna ã túut ñumúp be. Páant ã óonachah, dawá cáacwā caán mahdh babhna, ã wunup be. Caán cá “Óoni”, ã wūt jumup be.*

¹² Biíc peihcannit ángelwā ã póojat túttimah, biíh ángel jwah ã póojop be. Páant ã póojochah, yeó, widh, cáiwābut tacđih yoób déejeh ã yeh iigát ã buudáh bejep be. Pánihna, chéneha míc hora pohba yeó ã chāhcap be. Cheibut chéneha míc hora pohba widh, cáiwā ã yeh iigáp be.*

¹³ Queét chéneha míc ã póojat túttimah, jwūub enna, búdi jao jijiñidih wā enep be. Caán ã niij ñaacáchah, wā joyóp be. “¡Yeejép pohba! ¡Yeejép pohba! ¡Yeejép pohba! Wēpép ángelwā buu jwah póojat túut caá ã chājap. Páant ã póojochah, chah yeejép yoobát nin baácđih jumnit ã yapbipna caá”, ã niij ñaacáp be.

9

Quinto póojat nah

¹ Queét chéneha míc ángelwā ã póojat túttimah, biíh ángel jwah ã bíbohni nahdh ã póojop be. Páant ã póojochah, cá pah iigní ángel japmant ã buúg jéen jūwúchah, wā enep be. Numah bóo ítna

* 8:3 Am 9.1 * 8:3 Ex 30.1,3; Sal 141.2; Ap 5.8 * 8:5 Lv 16.12; Ez 10.2 * 8:5 Ex 19.16; Ap 11.19; 16.18 * 8:7 Ex 9.23-25; Ez 38.22 * 8:8 Ex 7.17-21 * 8:10 Is 14.12 * 8:11 Jer 9.15; 23.15 * 8:12 Ex 10.21-23; Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15

dei bejnit, ā wātāt pínah niijná, Dios llavedih caandih ā wāhup be. ² Caaná dei juibínit, ā wātachah, búdí tau jeí ā bac juúwáp be. Caán jeí ñahna, yeodih, jeádihbut ā jähachah, nihāt ā dupúáh bejep be.* ³ Caán jeí cātih jumnit díguipwā pah jíghnit baácboó ĩ bej peét bejep be. Dúo ā tuúbát panihnidih bíbohnit, cāacwādh tūúbhna, búdí tubanit pínah ĩ jumup be.* ⁴ Páant cāacwādh yeejép ĩ chājachah yuhna, yilipdh, máadh, biih ĩ momnidihbut Dios ā yéjeat túutcap be. Caán ā wāt búadhca naáhwādhjeh ā yéjeat túutap be.* ⁵ Pánih yéjeat túutna yuhna, ā mao yohāt túutcap be. Cinco widh pohba yeejép ā tuúbát túutap be. ⁶ Páant ĩ tuúbáchah, tubit tubanit, cāacwā ĩ wunāt pínadhíh búdí ĩ bidbipna caá. Páant ĩ bidichah yuhna, queédih Dios ā wunāt túutcan niit.*

⁷ Queét díguipwā míc maonit pínah caballowā pah ĩ jíghop be. Maáta ĩ dawát oro júdnadhíh ĩ dúwáp be. ĩih móot cāaquíh móotna pah ā jíghop be.* ⁸ ĩih yoócnabat yaádih waó yoóc pah bóo maátni ĩ dúwáp be. ĩih maobát jíóih maoná pah ā jíghop be.* ⁹ ĩih tacadhíh ĩtah chóona ĩ dúwáp be, ĩih bácahdih jáhat pínah niijná. ĩih muj jwāpana ā yáaat, dawá caballowā pútáni chóonadhíh wáinit, míc mawadhíh bejna, ĩ náwat pah ā yáanap be.* ¹⁰ ĩih doomántbut tuúbát doóbhna ā jumup be. Pánihna, cinco widh pohba ĩ tuúbáchah, cāacwā búdí ĩ tubanap be. ¹¹ Nump bóo tólihdih moón ĩ maáh ángel queét díguipwādhíhbut wutni ā jumup be. Hebreo wéheatjīh caán Abadón ā wāt jumup be. Griego wéheatjīh Apolión ā wāt jumup be. Páant niijná, “Yéjea Beedáni”, niijná ĩ

chājap be.

¹² Díguipwā cāacwādh yeejép ĩ tubúp chūúat túttimah, ĩ jwíih yeejép yapatji ā péanap be. Caán túttimah, chéne láa cāacwā yeejép ĩ jwáub yapbipna caá, páant muntih.

Sexto pójat nah

¹³ Biícjīh bóo téihya ángelwā ĩ pójat túttimah, biih ángel jwuh ā bíbohni nahdih ā pójop be. Páant ā pójochah, Dios pebh jumni oro naá yapatna jumni mona cātīh, wéheat ā yáa bacap be.* ¹⁴ Pánih wéhena, caán pójoni ángeldih nin pah ā niij naawáp be: “Éufrates wūt jumni muj jwéejboó queét chéneha míc chéonitji ángelwādhíh ma wataá”, ā niijp be. ¹⁵ Páant ā niijíchah joinit, caán ángel queét chéneha míc ā watat túutnidih ā watap be, dawá cāacwādhíh ĩ mawat pínah niijná. Queét ángelwā Dios ā chājat túutni hora, yeó jáap, widh, jópchidihjeh páina ĩ chājap be. Pánihna, ĩ páini hora ā juyúchah, nihāt cāacwādhíh tac yoób déejeh mawat túut caá ĩ chājap. ¹⁶ ĩih soldadowādhíh jeh nah ennit, “Dos cientos millones caballowājih chūúdnit soldadowā ĩ jumna caá”, ĩ niijíchah, wā joyóp be.

¹⁷ Caballowādhíh, queétjih chūúdnitdhíhbut wā enechah, nin pah ĩ jíghop be. Queétjih chūúdnitíh bácah jáhat ĩtah chóona, chod dūuni, jeá jaihni, búo jumni chóona dūonitdhíh wā enep be. Caballowāih waó, jíó waoná pah ā jíghop be. ĩih jacmant tau iigát, ĩtah chej jam wíjni, tau jeí bícdih ā bacap be. ¹⁸ Pánihna, caballowā jacmant bacniijīh tacdhíh yoób dée cāacwādhíh ĩ mawap be. ¹⁹ Queét caballowā ĩih jacmant, ĩih pijmantbut cāacwādhíh ĩ mawap be. ĩih pij mai pah jíghni jumna, caanjīh cāacwādhíh ĩ chāacáp be.

* 9:2 Gn 19.28 * 9:3 Ex 10.12-15 * 9:4 Ez 9.4 * 9:6 Job 3.21; Jer 8.3 * 9:7 Jl 2.4
* 9:8 Jl 1.6 * 9:9 Jl 2.5 * 9:13 Ex 30.1-3

20 Obohjeéhtih, dawá ĩ mao jadhnitboó búdei yeejép ĩ yapachah enna yuhna, ĩ yéej chājatdih ĩ cádahcap be. Nemépdih ĩ wēi cádahcap be. Orojĭh, platajĭh, bronze wāt jumni ĩtahjĭh, jeejĭh, máajĭh ĩ chājnidiĭh “Dios caá”, ĩ niĭj jenah joyátidih ĩ wēi cádahcap be. Caán ĩ pāpni jéih encan, jéih joicán, jéih jibcanni ā jumuchah yuhna, caandĭh ĩ wēi cádahcap be.* 21 Biĭh ĩ yéej chājatdihbut ĩ cádahcap be. Cāacwādih ĩ mawat, ĩ weha máha nihcannitjĭh ĩ yéej chājat, ĩ nūmát, ĩ jiwátidihbut ĩ cádahcap be. Pānih cádahcan, ĩ túut nūmcap be.*

10

Bainí papélah quiítbitdih ángel ā wē jūúwát

1 Túttimah, biĭh wēpép ángel mah tólih diĭtna ñahni japmant ā dei jūúwáchah, wā enep be. Āih wao cháh maí pahni júdu ā jumup be. Āih móot yeó ā yeh iigát pah ā yeh iiguíp be. Āih wiona máa iigni pah ā jĭgohop be. 2 Bainí papélah quiítidih watni ā tewep be. Āih jéihyepmant bóo wio nah búdei majna chūi ñuh, wáyámant bóo nah jiaboó ā chūi ñuhup be. 3 Pānih ñahnit, búdei úm náah jumni ā wēp ejep be. Páant ā ejat túttimah, siete láa énoh ā ñūún puñat pah bóo jepahatdih wā joyóp be. 4 Páant ā jepahachah joinít, wā daác jwíhip yuh be. Obohjeéhtih, páant wā daacát túut chājachah, jeámant weemdĭh nin pah āi niĭjíp be. “Siete énoh yáaat pah bóo ā niĭjátjidih ma daácca bojó”, ā niĭjíp be.

5 Páant ā niĭját túttimah, búdei majdih, jiadihbut chūi ñahni ángel āih jéihyepmant bóo maj nahjĭh ā júut ñahanap be. 6 Pānih júut ñahanit, nin pah ā niĭjíp be: “Dios ā enechah, túi yoobópdih wā naóhna

caá. Caánboó páantjeh jumni, nihadidh chājni ā jumna caá. Japmant moondĭh, nin baácđih, nin baácđih moondĭhbut, búdei majdih, búdei majdih moondĭhbut chājni caá. Būū páant bóojeh tigaá ā páñat. 7 Péeni ángel āih póojat nahđih ā póojochah, ‘Nin pah wā chājbipna caá’, Dios ā niĭjátji pah ā yapbipna caá. Jon jātĭh cāacwādih naóhcan yuhna, ā naáwátidih naóh yapanitboodĭh át túi naóh beedánap wut jĭ. Páant ā niĭj naáwátjidih būū jwuh ā chājbipna caá”, caán ángel ā niĭjíp be.*

8 Páant ā niĭját túttimah, weemdĭh daacát tútcanniji ā jwúub naáwáp be, páant muntih. Nin pah āi niĭjíp be: “Búdei majdih jiaboó chūi ñahni ángel pebhna ma bejeé. Caanná juibínit, ā bíbohni papélah quiítbitdih ma ubuú”, ā niĭjíp be. 9 Páant ā niĭjíchah joiná, ā pebhna bejnit, caán quiítbitdih wā ubúbap be. Páant wā ubúbachah joinít, nin pah weemdĭh ā niĭj jepahap be: “¡Dáa! Ma jeémé. Ma jwĭh jeéméchah, belo mac pah ā túi nūm jwuhbipna caá. Obohjeéhtih, ma watat túttimah, nema bijat panihat meemdĭh ā jūóhbipna caá”, ā niĭjíp be.

10 Páant ā niĭjíchah joinít, caán quiítbitdih ubnit, wā jeémép be. Páant ā niĭjátji biíc yoobó, belo mac pah ā túi nūm jwuhup be. Obohjeéhtih, wā jeémát túttimah, nema bijat panihat ā jūúwup be.*

11 Caandĭh wā jeémp péanachah, jeámant nin pah weemdĭh āi jwúub niĭjíp be, páant muntih: “Nihat baácđih moón, mácah wéhenit, ĩ maátabut, túttimah ded pah ĩ yapat pínahđih ma naóh yapanaá”, ā niĭjíp be.

11

* 9:20 Sal 115.4-7; 135.15-17; Dn 5.23 * 9:21 Ex 8.15,19 * 10:7 Ex 20.11; Dt 32.40; Dn 12.7; Am 3.7 * 10:10 Ez 2.8-3.3

Dios naáwátdih chénewā naóh yapanit

¹ Tálttimah, jenah enat pínah dii doóbhdiḥ ángel weemdíḥ ā wāhup be. Caán doóbhdiḥ ā wāhuchahjeh, nin pah Dios ái niijíp be: “Wíih mūdih ma jenah enbi jwuhú. Caán mūdih juibí jenah ennit, weemdíḥ ī cáo wāhat naadíḥ, weemdíḥ wēinitdihbut ma jenah eneé.* ² Obohjeéhtih, caán mūá jóocmant bóo jūhdiḥ ma jenah enca bojóo. Caán juúh judíowā nihcannitdih wāhni caá. Queét cuarenta y dos widh pohba wíih tútchidiḥ, caán tútchidiḥ moondihbut tabit yeejép ī chājbiḥna caá.* ³ Wíih doonádiḥ ī naóh yapaat pínah niijná, chénewā wíihwādiḥ wā wahbiḥna caá. Páant wā wahachah, jāiná dawát chónadiḥ duonít, mil doscientos sesenta yeó jáapjeh ī naóhbiḥna caá”, ā niijíp be.

⁴ Queét naóh yapanit chéne olivo wāt jumni nahna panihnit, chéne jíí cáagat nahna panihnitbut ī jumna caá. Dios nihat Maáh pebh queét ī űuhna caá.* ⁵ Det queétdih en jāihnit ī yéej chājíhichah, íih jacmant bóo tuu iigát panihatíih queétdih ī maobipna caá. ⁶ Queét chénewā ī naóh yapaat pah bóo mah ā buugcát pínah wēpat ī bíbohbiḥna caá.* Mujdih meép mujnajeh túat nuumát pínah wēpatbut ī bíbohbiḥna caá.* Nin baácdih moondíh judhcabit wānatna ī wāhat pínah wēpatdihbut ī bíbohbiḥna caá. Pánihna, ī náahat pah bóo ī chājbiḥna caá.*

⁷ Páant ī naóh yapa péanachah, nump bóo tólihboó jumni Namobac jūohnit,* naóh yapanitíih míc maonit, queétdih ā maoyohbiḥna caá.* ⁸ Páant ā mawat túttimah, Jesúsdiḥ ī péoh dodh maoyohni

búdí tútchidiḥ bóo namáboó íih bácahnaji ā űajbiḥna caá. Caán tútchidiḥ moón tabit yeejépwā caá. Sodoma tútchidiḥ moón, Egipto baácdih moonbát ī nihat pah ī jumna caá.* ⁹ Pánihna, biíc peihcanni yeó jáap túi űaj, biíh yeó jáap tac yoób íih bácahnaji ā űajbiḥna caá. Páant bóo yeó jáap ā űajachah, nihat baácdih moón ī wēi enat pínah niijná, íih bácahnajidiḥ ī yohat túatcan niít. ¹⁰ Queét chénewā, cáacwādiḥ moh yéejanitji ī wunuchah ennit, nihat baácdih moón búdí ī wēibipna caá. Pánih wēina, queét mícjeh bií déedih ī míc wāhbiḥna caá.

¹¹ Íih bácahnaji biíc peihcanni yeó jáap túi űaj, biíh yeó jáap tac yoób Diosboó queétdih ā jwúub boobipna caá. Páant ī boo pud jāúwáchah ennit, nihat cáacwā queétdih ī en wáhi bejbiḥna caá.* ¹² Pánihat túttimah, jeámant wéheat búdí ā yáanachah, ī joibíḥna caá. Queét chénewādiḥ nin pah ā niijbipna caá: “Ninboó űi púuh laáb jūúwá”, ā niijbipna caá. Páant ā niijíchah joinít, queétdih jāihnitji ī enechah, mah tólihjíh ī púuh laab béjbiḥna caá.* ¹³ Páant ī púuh laab béjchah, baác búdí ā mémébiḥna caá. Páant ā méménachah, caán tútchidiḥ bóo dawá muuná ā buugúchah, siete mil cáacwā ī wunbiḥna caá. Bitawuncannitboó en wáhi bejna, “Dios chah wēpni caá”, ī niijbipna caá.*

¹⁴ Pánih yeejép yapna, chéneji cáacwā yeejép ī yapap be. Páant ī yapat túttimahbitjeh, biíc láa yeejép ī jwúub yapbiḥna caá, páant mantih.

Péeni nahdiḥ ā póojat

¹⁵ Túttimah, péeni ángel jwuh ā bíbohni nahdiḥ ā póojop be.

* 11:1 Ez 40.3; Zac 2.1-2 * 11:2 Dn 7.25; 12.7; Lc 21.24 * 11:4 Zac 4.3,11-14 * 11:6 1R 17.1 * 11:6 Ex 7.17-19 * 11:6 1S 4.8 * 11:7 Dn 7.7; Ap 13.5-7; 17.8 * 11:7 Dn 7.21 * 11:8 Is 1.9-10 * 11:11 Ez 37.5,10 * 11:12 2R 2.11 * 11:13 Ap 6.12; 16.18

Páant ã póojochah, jeámant ï wěp wéhenachah, wã joyóp be. Nin pah í níj wēi naáwáp be:

“Jwī íp Dios, ã wáuh Cristo biícđih nin baácđih moondíh ï wutachah, buu jwuh nihatdih ï jepahat túutna caá. Dios ã maáh jumat ã buudcán níit”, ï níijp be.*

16 Páant ï níijíchah joinít, Dios pebh cháudnit veinticuatro maátabut, páah yoh ñajnit, caandíh ï weñep be.

17 “Maá, meém caá chah wěpni. Jon jãtih meém matát jumap tajī. Buubat ma jumna caá. Buu jwuh nihatdih ma wutachah, ma wěpatjīh ma jepahat túutbipna caá. Páant ma chãjachah ennit, ‘Túina caá’, meemđih jwī níijná caá.

18 Nin baácđih moón meemđih jepahcannitboó, ï íjip yuh jī. Páant ï jepahcatji jíib, buu meémboó queéđih búdí íjnit, peéh chãjat túut caá ma chãjap.* Wunnitjidih ma peéh chãjbipna caá. Obohjeéhtih, míhwã ï túi chãjatji jíib, queétbodyđih ma túi chãjbipna caá. Ma naáwátđih naóh yapanitji bita míhwã biícđih majeéh jumnit, ï túi wēibipna caá. Maátadih, moh yéejnitdihbut míhwã ï jumachah, ma túi chãjbipna caá.* Nin baácđih moondíh yéejanitdih buu yohat túut caá ma chãjap”, ï níijp be.

19 Páant ï níiját túttimah, jeáboó jumni Dioíh muú jęc pãa lajnidih wã enep be. Pánih enna, caán muú diítna, Dios cãacwãdih teo wáacat túut níijná, ã naóh daácní naaná ã ñuhat paihdihbut wã enep be. Caandíh wã enechah, búdí

úum náah jumni wedóát énoh ã yáanachah, baác méméat biícđih, mah cámahni dahnabut ã joh buugúp be.*

12

Yad wili, Maí Dũnibut

1 Páant úum náah jumni ã yapat túttimah, nin baácboó ded pah ã yapat pínahđih Dios jeáboó ã júutap be. Pánih júutni oboh jumni nihcan be. Jeáboó yad wili mi jumachah, wã jwíh enep be. Míh yégueh yeo páh ã yeh íiguíp be. Caánt widhđih mi chãí ñuhap be. Maáta ï dúwát júdu dée, doce cúiwã jumni júduđih mi dúwáp be. 2 Caánt mi weép jáaana, túbit mi ñaacáp be.*

3 Túttimah, jeáboó jwúub ennit, búdí maí dũnidih wã enep be. Caán siete waó jumni ã jumap be. Waó jumat pah maáta ï dúwát júduñadih ã dúwáp be. Diez mona jumni ã jumap be.* 4 Áih píjīh cúiwãdih tacđih yoób dée ã ub pūi yoh jéenanap be. Pánihna, yad wili weép jáanachah ennit, mi wáuhđih joó jeémát túut níijná, mi pebh caán maí ã páñap be.* 5 Páant ã páñachah, newé weépđih mi túuhap be.* Caán wébít nihat baácđih moón ï maáh pínah ã jumap be. Páant Maáh chah wěpni ã jumachah, cãacwã caandíh ï jéih yap yohcan níit. Páant ã cãac jumachahjeh, Dios ã pebhna caanbítđih ã ub ñah bejep be.* 6 Páant mi wáuhđih ã ub bejat túttimah, cãac wihcapboó, Dios ã ámoh jwejepjina beh wili mi jwei béjep be. Caanná mi jumachah, mil doscientos sesenta yeo jáap Dios caántđih ã en dawáp be.

7 Páant mi jweyát túttimah, jeáboó ï míc mawachah, wã enep be. Miguel áih ángelwã biícđih jũóhñit, Maí Dũni áihwã

* **11:15** Ex 15.18; Dn 2.44; 7.14,27 * **11:18** Sal 2.5; 110.5 * **11:18** Sal 115.13 * **11:19** Ap 8.5; 16.18-21 * **12:2** Mi 4.10 * **12:3** Dn 7.7 * **12:4** Dn 8.10 * **12:5** Is 66.7 * **12:5** Sal 2.9 * **12:7** Dn 10.13,21; 12.1; Jud 9

biícdih í jumupna míc mawadih í juibínap be.* ⁸ Pánih míc maonit, Miguelwāboó Maí Dũniwādih yap yohnit, jeáboó í jwúub jumat túatcap be. ⁹ Pánih yap yohna, caán Maí Dũni, nemépwā í maáh, Satanás wūt jumnidih, áihwā biícdih nin baácna ā yohop be. Nihat baácdih moondih yeeni caá ā jumup.* ¹⁰ Túttimah, jeámant nin pah biíh ā wēp naáwáchah, wā joyóp be:

“Bũ jwuh jwī íp cāacwādih ā túi ubna caá, bũca. Jwī íp ā wutatdih yap yohnit í wihcan caá. Á wahni Cristodihbut det yap yohnit í wihcan caá. Nemépwā í maáh jeáboó jumnijidih baácboó ā yoh jéenanap be. Caán nemépwā í maáh yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut jwī déewā panihnit Jesúihwādih ‘Nit yeejépwā caá’, jwī ípdih níj naóh yacna ā chāj jwuhup jī.*

¹¹ Queét Jesúihwā Oveja Wúuh meépdih túi jenah joinít, nemépwā í maáhdih í yap yohop be. ‘Jesuscristo wun wáhna, jwī yéejatdih ā yoh wáhup jī’, níjnit, nemépwā í maáhdih yap yohnit í jumna caá. Páant túini doonádih í naáwát peéh, bita queétdih í mawíhichah yahna, Cristóh doonádih í naóh cádahcap be.

¹² Nemépwā í maáh baácboó yoh jéenani ā jumuchah ennit, yeéb jeáboó jumnit ñi weñeé. Obohjeéhtih, yeéb con baácboó jumnit, búdí majboó jumnitbut moh yéejnit ñi jumbipna caá. Pánihna, caandih peéh chājat pínah toáh jūwúwachah jéihna, nemépwā í maáh búdí ā íjna caá. Pánih íjnit, ñi

pébhna juibína, yeebdih ā moh yéejabipna caá”, áí níjíp be.

¹³ Miguel caandih ā yohatdih jéihnit, Maí Dũni wébít índih ā ñũun béjep be. ¹⁴ Obohjeéhtih, Dios caántdih búdí jawíh maj jwāpa pah bóo ā wáhup be, cāac wihcapboó mi jíj jwei béjat pínah níj. Caanná mi juibíat túttimah, biíc peihcanni jópchi túi beéd, biíh jópchi tac yoób Dios caántdih ā en daobípna caá, Maí Dũni caántdih ā yéejacat pínah níj. ¹⁵ Caanná mi bejehchah, caántdih daabáat túat níj, búdí maj pah bóo Maí Dũni ā éeguep be. ¹⁶ Páant ā éeguechah ennit, caántdih wapat túat níj, baácboó ā dúuc bejep be, ā éegniji mah caán íitboó ā nooj yác bejat pínah níj. ¹⁷ Páant ā nooj yác bejehchah ennit, caántdih jéih maocan, Maí Dũni búdí ā íjip be. Pánih íjnit, caántdih bũjácán, mi juiená, Dios ā wutatdih jepahnit, Jesúih túini doonádih jepahnitdih míc mawadih ā bejep be. ¹⁸ Pánihna, Maí Dũni búdí maj jwēejdih bóo óondih ā juibí ñuhup be.

13

Búdí majmant aáb jūóhni Namó

¹ Páant caán óondih Maí Dũni ā jui ñuhuchah, caán búdí majmant Namó jwuh, pah juiínit, ā aáb jūwúwachah, wā enep be.* Caán Namó queét chénewā Dios naáwátidih naóh yapanitjidih maonijeh muntih ā jumup be. Caán siete waó jumni, diez mona jumni ā jumup be. Áih mona jumat pah maáta í dawát júdnadih ā dawúp be. Áih waonádihbut wūt daácní ā jumup be. Caán wātna “WEÉM CHAH WĒPNI CAÁ”, ā níj daacátdih enna, Dios búdí ā íjna caá.* ² Caán Namó jíó daacá, wēpép bejni, tac

* **12:9** Gn 3.1; Lc 10.18

* **12:10** Job 1.6-12; Zac 3.1

* **12:14** Dn 7.25; 12.7

* **13:1** Dn 7.3

* **13:1** Ap 17.3-12

behni pah ā jumap be. Búdí jítcha jumni, búdí téih chóabut jumni, wépép ā jumap be. Áih jac búdí jíó jac pah bóo ā jumap be.* Maí Duumiboó Namo ā wutat pínah wēpatdih ā wūhap be. Pánih wūhna, queét chénat pah nihát cáacwādih wutat túut níijná, caandíh maáh ā waadánap be. ³ Caán Namodih mao yohíhna, bíic wao dáhdih í búuh baacátji jwúub ñuumní ā jumap be. Pánihna, caán ā jwúub ñuumátjidih ennit, nihát cáacwā en wúhi bejnit, Namo queétdih ā wutachah, í jepahap be. Nihat áihwā í jumap be. ⁴ Namo ā wutat wēpat pínahdih Maí Duumí ā wūhuchah enna, cáacwāboó bódicha caj yoh ñajnit, caandíh í weñep be. Namodihbut í weñep be. Pánih wēina, nin pah Namodih í níj weñep be: “Bíih meém ma wēpat panihni ā wihcan caá. Det meemdíh míic maona, í jéih yap yohcan níit”, í níijp be.

⁵ “Chah wēpni caá”, Namodih níijnít, Diosdih yeejép í wéhenachah yuhna, Diosboó joyáh bojnit, cuarenta y dos widhjuh maáh ā jumát túutap be. ⁶ Caán Namo Diosdih, áih wūtdih, ā jumapdih, jeáboó jumnitdihbut yeejép ā wéhenap be.* ⁷ Dioíhwādih míic maonít, queétdih ā yap yohop be. Páant ā yap yohochah yuhna, Dios ā enah bojop be. Páant caandíh Dios ā wutcah, áta jéih yap yohcan tagaá. Pánihna, nihát cáacwā poómp jumát pah, nihát mácah wéhenit, nihát baácdih moondíh Namo maáh ā jum jwuhap be.* ⁸ Nihat Diosdih jepahcannít míicjuh Namo pebh juibí bódicha caj yoh ñajnit, caandíh í weñep be. Dios nin baácdih ā chājat pínah jātih, áihwā pínah í wūtnadidh átát daacáp wut jí. Caán ā daácní tólih Oveja Wúuh í maoníih tólih caá. Pánihna, caán tólihdih í wūtdih daáca naáhwā míicjuh

Namodih í weñep be.*

⁹ ;Det molít jumna, í joyoó naáh!

¹⁰ Det nemat muúboó nemnit pínahdih í nembipna caá. Det jwāag maonít pínahdihbut í jwāag maobipna caá.

Pánihatdih jéihna, jwiít Dioíhwā yeejép yapna yuhna, caandíh táí jenah jóí cádahcat caá náahap.*

Baac dítmant jūóhni Namo

¹¹ Túttimah, bíih Namo baácmant ā bac jūúwáchah, wā enep be. Oveja wūuh chéne jáap mona jūóhnbít pah jíghni úum náah ā wihcap yuh be. Obohjeéhtih, ā wéheat úum náah jumni ā yáanap be. ¹² Pánihna, mujmant jūóhni Namoboó, baácmant jūóhndih maáh ā waadánap be. Páant ā maáh waadániboó, nihát baácdih moondíh mujmant jūóhni Namo, búuh baácnijidih ā weñat túutap be.

¹³ Baácmant jūóhni Namo ā wēpatdih júutnit, búdí iigát déedih jeámant ā buúg jéen jūúwát túutap be, cáacwā caandíh en wúhi bejnit, í jepahat pínah níijná. ¹⁴ Mujmant jūóhni ā wutachah, baácmant jūóhnioboó ā wēpatjíh cáacwādih ā yeenap be. Pánih yeena, jwíih jumni pah jíghnidih ā pápat túutap be. Caán jwíih jumni íbat naajíh í búuh baác yohníi yuhna, ā jwúub boonap be. Páant í chājachah enna yuhna, Dios páantjuh ā enah boj jwuhap be.* ¹⁵ Baácmant jūóhni Namoboó mujmant jūóhni pah jíghni í pápnijidih caolíh ā jéyanachah, ā wéhenap be. Det caán pápnidih í wéicat enna, ā mao yohat túutap be. Diosboó caandíh páantjuh ā chāj jwuhat túutap be. ¹⁶ Caán baácmant jūóhni Namo nihát cáacwādih biguína íih jéihyepmant bóo téihya páhanadidh, bitadidh íih móot juúhnadidh ā daacát túutap be. Oboh jumnit, maáta, dawá bíí dée bíbohntit, moh yéejnit, teo wúhntit,

* 13:2 Dn 7.4-6 * 13:6 Dn 7.8,25; 11.36 * 13:7 Dn 7.21 * 13:8 Sal 69.28; Ap 3.5 * 13:10

Jer 15.2; 43.11 * 13:14 Mt 24.24; 2Ts 2.9-10

teo wāhcannitdih, nihat biíc yoobó ã daacát túutap be. ¹⁷ Caán jwíih jumni Namó biquínadih ãih wãtdih, bitadih ãih número dih daacca naáhwãdih ã jíib chãjat túutcap be.

¹⁸ Caán daacát dih túi jéihyat caá náahap. Dios ã teo wáacatjĩh jéihnit jumna, Namóih daacát dih ñi túi beh enbipna caá. Caán número newéih wãt ã jumna caá. ãih número seiscientos sesenta y seis caá.

14

Oveja Wũúh, ã ñlonitbut

¹ Túttimah, jeáboó jumni Sión wãt jumni jeejĩh ñuhni Oveja Wũúhdih wã enep be. Ájeéh dawá, 144 mil cáacwã ĩ jumap be. Queét ãih wãtdih, ã ípíh wãtdihbut ĩih móot jumhndih daácnit ĩ jumap be.*

² Queét dih wã joyóchah, jeámant ái yáanap be. Búdí dóo ã yáaat pah, búdí énoh ã yáaat pahbut ái yáanap be. Árpas ĩ niijní búitat dahna ã yáaat pahbut ái yáanap be. ³ Caanjĩh maáh ã cháudap pebh, chéne na míc dawá quíibna jumnit ángelwã, veinticuatro maáta pebhbut, queét 144 mil cáacwã ĩ ñuhap be. Caanjĩh ñuhnit, jáap ewatdih eona ĩ chãjap be. Nin baác dih jumnitji yéejat yohnit, ã túi ubnit jumna, queétjeh caán jáap ewatdih ĩ jéihyep be.

⁴ Queét ĩ weha mána yaádh nihcannitjĩh yéej chãjcannit jumna, Oveja Wũúhdihjeh túi péenit ĩ jumap be. Yeejépwãjeéh jumnitjidih Diosboó ãihwã pínah ã ubap be. Queétboó ãihwã pínah, Oveja Wũúh pínahbut, túi jepahnit ĩ jumap be.* ⁵ Pánihna, yecannitjeh jumna, yéejat wihcannit míc ĩ jumap be.*

Biíc peihcannit ángelwã ĩ naóh jéenaat

⁶ Túttimah, jeáboó yeó nump biíh ángel ã jiiíchah, wã enep

be. Dioih táini dooná páantjeh jumnidih nihat cáacwã poómp jumap pah, nihat máach wéhenit, nihat baác dih moon dih naóhni ã jumap be. ⁷ Caán ángel wëp naóhna, nin pah ã niij jéenanap be: “Diosdih ñi úumú. Bũu jwuh cáacwãdih peéh chãjat túut caá ã chãjap. Pánihna, caandih ñi wëi naáwá. Caánboó nihat jeáboó jumnidih, nihat con baácboó jumnidihbut chãjni caá. Pánih wëpni ã jumachah jéihna, caandih bódicha caj yoh ñajnit, ñi weñeé”, ã niijp be.

⁸ Páant ã niiját túttimah, biíh ángel jwuh nin pah ã niij jéenanap be: “¡Ñi joyó! Babilonia wãt jumni búdí tátchidih moón wëpnit ĩ jumachah yahna, queét dih Dios jáantjeh ã yoh beedána caá.* Queét páant ã yohnit nihat bitadih ĩ yéej chãjat túutap be. Máihnit, bitadih ĩ wũhachah, queétbut biíc yoobó tabit yeejé ĩ chãjap be. Pánih chãjna, ‘Dios caá’, ĩ niij pãpnidih ĩ weñechah, queétbut ĩ en yacap be”, ã niijp be.

⁹⁻¹⁰ Queét chéne ángelwã ĩ niiját túttimah, biíh ángel jwuh, nin pah ã niij jéenanap be: “Det Namodih, ã pãpat túatnidihbut wëinit, ĩih móot dih, téihyadih ãih wãt daácnit dih Dios ã peéh chãjbipna caá. Dios queét dih búdí íjnit, iiguípna ã wahbipna caá. Caán dũbcanni iiguípboó jumna, queét tabit tabana, moh yéej náah jumnit, tabit ĩ ñaacbipna caá. ãih ángelwã, Oveja Wũúhbut ĩ enechah, yeejé ĩ yapbipna caá.* ¹¹ Caán iigát tũu jei ã yaicán niit.* Queét tabit jĩgah náah jumnit páantjeh ĩ jumipna caá. Nihat cáacwã Namodih bódicha caj yoh ñaj wëinit dih, yeejé tabat páantjeh ã jumipna caá. Yeó jáap jumap pah, chei jumap pah biíc yoobó ĩ

* 14:1 Ez 9.4; Ap 7.3 * 14:4 Ex 23.19; Stg 1.18 * 14:5 Sof 3.13 * 14:8 Is 21.9; Jer 51.8; Ap 18.2 * 14:9-10 Gn 19.24; Sal 11.6; Is 51.17; Jer 25.15; Ez 38.22; Ap 16.19 * 14:11 Is 34.10

tubabipna caá. Ñ pāpat túutnidih wēinit, āih wūt daácnitdihbut páant yeejép ī yapbipna caá”, ā niijíp be.

¹² Páant yeejép ī yapachah ennit, jwiit Dioihwāboó ā wutatdih jepahnit, Jesúsdi cādahcat caá náahap.

¹³ Túttimah, jeámant ā jwáub wéhenachah, wā joyóp be. “Nindih ma daacá: ‘Det Jesúsíhwā caandih cādahcannit jumna, ī wunat túttimah, búdí ī wēibipna caá’”, āi niijíp be.

Páant ā niiját túttimah, Túini Espiritu jwuh nin pah ā niijíp be: “Páant ta tigaá. Yoobópdihi tigaá. Queét búdí ī tewatdih péanit, ī choobípna caá. Dios pebhboó ī púuh laáb juibínachah, ī túi chājatjidih jéihnit, queétdih ā túi chājbipna caá. Pánihna, queét caanná juibínit, búdí ī wēibipna caá”, ā niijíp be.

Dios cāacwādihi ā nīwat

¹⁴ Túttimah, túi baabní mah tólihdih wā enep be. Caán mah tólihdih nihát cāacwā úud jeñé ā chúudup be.* Caán chúudni maáta ī dawát oro júudih ā dawáp be. Biic íbat túi eéep, pácahidih ī bóodat naá déedih ā bíbohó be. ¹⁵ Túttimah, biih ángel Dios ā jumupmant ā bac júuwáp be. Pánih bac júóhni, mah tólihdih chúudnidih ā wēp ejep be: “Buu jwuh Dios ā jenahat láa ā jainá caá. Pánihna, míh pácahi panihni ā túi baabáchah, ma bíbohni íbat naajih míh cāacwādihi ma ub beedá bojóó”, ā niijíp be.* ¹⁶ Páant ā niijíchah joinit, mah tólihdih chúudni ā bíbohni íbat naajih nin baácdihi bóo pácahi panihnidih ā bóod jwiíhip be.

¹⁷ Túttimah, biih ángel jwuh Dios ā jumupmant ā bac júuwáp be. Caanbát mah tólihdih chúudni ā bíbohni dée íbat naa mántih ā bíbohó be. ¹⁸ Túttimah, biih ángel jwuh Diosdihi cáo wáhat

naa pébh jumni ā bac júuwáp be. Caánboó caán naadih bóo tuu iigátidih en daoní jumna, nin baácboó iig beedáát pínah wēpat bíbohni be. Pánih bac júóhna, eéep íbat naá bíbohni ángeldih ā wēp ejep be: “Con baácdihi bóo jumni jiwá iguíha panihni ā túi ei beedná caá. Pánihna, ma bíbohni íbat naajih caandih ma bóod ub beedánaá”, ā niijíp be. ¹⁹ Páant ā niijíchah joinit, caán ángel nin baácdihi bóo iguíh pihanadihi ā bóod ub beedánap be. Páant ā bóod ub beedánit, caán iguíh pihanadihi ī búuh chuñat júáboó ā yoh yacap be. Páant ā yoh yacat pahjeh tigaá, caandih náahcannitdih Dios búdí íjnit, queétdih peéh chājna, ā yohbipna caá. ²⁰ Pánih yohna, caán tútchi jwéejdih ī búuh chuñat júádih iguíh pihanadihi ī búuh chuñat dée pah yeejép cāacwādihi ā mao yohat túutap be.* Caanjih ī mao yohochah, íih meép ā nooj bác bejep be. Caán meép muj pah ā jumup be. Tres cientos kilómetros ā nooj béjep be. Pánih nooj béjna, chéne metros dée ā namahap be.

15

Cāacwā yeejép ī yapat pínahdih siete ángelwā ī bíbohát

¹ Túttimah, jeáboó enna, úum náah jumnidih wā en wáhi bejep be. Nin baácboó ded pah ā yapat pínahdih weemdih ā júutap be. Caán oboh jumni nihcan be. Nin pah jíghatdih wā enep be: Siete ángelwā ī jumup be. Cāacwā ī yéejatdih Dios búdí íjna, queét siete ángelwāboó yeejépwādihi ā pée peéh chājat túutnit pínah be. Pánihna, siete láa pohba cāacwādihi ī peéh chājat pínah niijná, queétdih wahat túut ā chājap be.

² Queét ángelwādihi wā enat túttimah, búdí mujdih wā enep be. Caan muj túi jélepni tuu iigátjih

* 14:14 Dn 7.13 * 14:15 Jl 3.13 * 14:20 Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Ap 19.15

widni ã jumap be. Namodih, ã pãpat túatnidih, ãih númerodih ã daacát túatdihbut jepahcannitji caán muj jwéejdih ã ñuhchah, wã enep be. Caanjih ñuhnit, Dios ã wãhni árpas ã niijní bíitat dahnadih ã bíbohob be. ³Dios ã yap yohatjidih jenah joinít, Diosdih teo wãhni Moisés ã chãjatjidih eona,* Oveja Wúuh ã chãjatjidihbut wëi eona, nin pah ã niij ewep be:

“Maá, meém chah wëpni caá. Ma chãjatdih enna, jwí en wáhi bejna caá. Chah túini caá ma chãjat. Meém nihat baácdih moón ã maáta chah maáh caá. Yoobópdih chãjni caá.

⁴ Nihat cãacwã meemdih úumnit, ‘Chah wëpni caá’, ã ni-ijbípna caá.* Meemjéh yéejat wihcanni caá. Nihat baácdih moón yoobópdih ma chãjatdih enna, ma pebh jãibínit, bódicha caj yoh ñajnit, meemdih ã wëibípna caá”, ã niijíp be.*

⁵ Túttimah, jeáboó jwúub ennit, Dioih muú jéc pãa lajnidih wã enep be. Pánih enna, caán muú diítna, Dios cãacwãdih teo wáacat túat niijná, ã naóh daácní naaná ã ñuhat paihdih ã ñajat tólihdihbut wã enep be.* ⁶ Caán muúdh wã enechah, queét siete ángelwãboó yeejépwãdih ã péé peéh chãjat túatnit pínah caán muú diítna jumnit, ã yoób bac jüúwáp be, buca. Túi baabní yeh ligní yégueh chóna ðuonít, oro tópjih jóóh poómp yoób juí wái chéonit míic ã jumap be. ⁷ Páant ã bac jüúwúchah, bíic dawá quíibna jumni ángelboó queét siete ángelwãdih ã yoobó oro pamapnadih ã wãhup be. Caan pámap diít dih cãacwã ã yéejatdih Dios páantjeh jumni, búdí íjna, ã peéh chãjat pínah túi yáoni ã jumap

be. ⁸ Páant ã wãhchahjeh, Dioih muú diítna ã yeh iigát, ã wëpatbut jumna, tuu jeí ã jum peét bejep be. Pánihna, Dios ã wëpat búdí jumna, queét siete ángelwã ã peéh chãjat pónih, tuu jeí muujéh ã jumachah, ded bíic ã jéh waadcáp be.*

16

Dios cãacwãdih ã peéh chãjat jumni siete pamapna

¹ Túttimah, Dios ãih muumánt ã wëp naóh bacanachah, wã joyóp be. Queét siete ángelwãdih nin pah ã niij naáwáp be: “Wã niijátji pahjeh, buu baácdih moondih peéh chãjat túat caá wã chãjap. Pánihna, ñi bíbohni pamapna diítboó jumnidih ub bejnit, baácbó ñi puoh jéanabí”, ã niijíp be.

² Páant ã niijíchah joinít, bíic ángel ã bíbohni pamapdih ub bejnit, caán diítboó jumnidih baácbó ã puoh jéana bojop be. Páant ã puoh jéanachah, Namóih cãacwã yeejép yaohna jumnit ã jumap be. Queét ãih wüt ðuonít míicjeh, caan páh jígohdih ã pãpnidih wëinit ã jumap be. Páant ã chãjatji júb, queét dih ã peéh chãjachah, nihat ñih bácahnadih dawá yahwítna ã jumachah, queét tabit yeejép ã tabanap be.*

³ Páant ã puoh jéanaat túttimah, bíih ángel jwuh ã bíbohni pamap diítboó jumnidih búdí mujboó ã puoh báaha bojop be. Páant ã puoh báahanachah, caan múj meépjeh ã jumah bejep be. Wunniíh meép pah ã jígohop be. Páant yeejép meép ã jumachah, caan mujboó jumnit nihat queejwã ã túi wan beedáh bejep be.

⁴ Chénewã ã puoh jéanaat túttimah, bíih ángel jwuh ã bíbohni pamap diítboó jumnidih nihat mujnaboó, meo waócáhnadihbut ã puoh báahani ã chüúup be. Páant

* 15:3 Ex 15.1-18 * 15:4 Jer 10.7 * 15:4 Sal 86.9 * 15:5 Ex 38.21 * 15:8 Ex 40.34; 1R 8.10-11; 2Cr 5.13-14; Is 6.4 * 16:2 Ex 9.10; Dt 28.35 * 16:4 Ex 7.17-21; Sal 78.44

ã chũúúchah, meép mujna mícjeh ã túut nuúm beedáh bejep be.* ⁵ Páant ã túut nuumúchah ennít, bíih ángel mujnadih en daoní, nin pah ái niijíp be:

“Dios, meém yéejat wihcanni caá. Jon játih, bũbũt ma jumna caá. Pánihna, cãacwã yeejép ã chãjachah enna, queétdih peéh chãjna, meép mujna chãjat yoobópdihi tigaá.

⁶ Namoihwãboó míhwãdih maona, meép ã yohop be. Páant ã mawatji jíib, queétdih meépdihjeh ma babhbat tútat yoobópdihi caá. Páant ma chãjatdih tibeé queét ã náahap be”, ã niijíp be.

⁷ Páant ã niiját túttimah, Diosdih cáo wãhat naajéh ã wéhenachah, wã joyóp be. “Páant tigaá. Maá, meém chah wẽpni caá. Yeeat wihcanni, yoobópdihi tigaá ma peéh chãjap be”, ã niijíp be.

⁸ Biíc peihcannit ã puoh jéenaat túttimah, bíih ángel jwuh ã bíbohni pamap diitboó jumnidih yeodih ã puoh jáhanap be. Páant ã puoh jáhanachah, cãacwãdih ã tehaat pínah niijná, Dios yeodih tabit ã chãhaat tútup be. ⁹ Pánihna, cãacwã tabit wan teha, Dios queétdih ã peéh chãjatdih jéihnit, caandih yeejép ã jãihñup be. Yeejép yapna yuhna, ã yéejatdih jĩgahcan, ã noón cádahcap be. “Dios túini caá”, ã niij wẽi naóhcap be.

¹⁰ Chénena míic ã puoh jéenaat túttimah, bíih ángel jwuh ã bíbohni pamap diitboó jumnidih Namo ã chũũdũpboó ã puoh jéenanap be. Páant ã puoh jéenaat túttimah, ã maáh jumũpboó ã dũpúáh bejep be.* Pánihna, queét yaoh jumnit, tabit tabana, ã ih nuúcdih ã néeh chãacáp be. ¹¹ Dios queétdih ã yaoh chãjachah jéihna, caandih yeejép ã jãihñup be. Queét tabit tabana

yuhna, yeejép yahwítina duoná yuhna, ã yeejép chãjatdih jĩgahcan, ã noón cádahcap be.

¹² Biícjĩh bóo téihya ángelwã ã puoh jéenaat túttimah, bíih ángel jwuh ã bíbohni pamap diitboó jumnidih Éufrates wũt jumni mujna ã puoh báahanap be. Páant ã puoh báahanachah, caan múj ã jõpah bejep be, yeó aáb jũúwũpmant moón maáta ã ih cãacwã bíicdih ã chũũhat pínah niijná.*

¹³ Túttimah, bíic peihcannit nemépwã bũbũwã pah jíjohnitdih wã enep be. Biíc Maí Duuníih jacmant ã bac jũúwũp be. Bíih mujmant jũóhni Namoih jacmant ã bac jũúwũp be. Bíih, “Dios naáwãtdih naóh yapani caá”, niij yeeni baácman jũóhni Namoih jacmant ã bac jũúwũp be. ¹⁴ Queét bíic peihcannit nemépwã cãacwã ã jéih chãjca naáhdih chãj jũutnit pínah ã jumũp be. Nihat baácdih moón ã maáta ã ih cãacwãdihbut ã míic mawat tútup be. Páant ã míic mawat pínah yeó jáap Dios chah wẽpni nihat cãacwãdih watni jumna, péé míic mawat yeó jáap ã jumũchah, caandih eníhcannitdih Dios ã yap yohbipna caá.

¹⁵ Caandih wã enat pónih, nin pah Jesús jwuh ãi niij naáwap be: **“¡Ñi joyoó! Nuumní cãac ñi náhnicah, nuumúdihi ã juibíat pah, weembút ñi náhnicah, wã dei bejbipna caá.* Pánihna, yégueh duonít ã tíccat pah, táinidih chãjnit, wã jwũub dei juibínachah, ñi tíccan niit. Páant wã dei juibíat pínahdih túi pãinit, búdí ñi wẽibipna caá”,** ã niijíp be.

¹⁶ Queét bíic peihcannit nemépwã nihat baácdih moón ã maátadihi míic mawat túut niijná, ã yoób míic wáacat tútup be. Hebreo wéheatjĩh “Armagedón”, wũt jumũpboó ã míic wáacap be.*

* 16:10 Ex 10.21   * 16:12 Is 11.15   * 16:15 Mt 24.43-44; Lc 12.39-40; Ap 3.3   * 16:16 Jue 5.19; 2R 9.27; 23.29; 2Cr 35.22; Zac 12.11

17 Seis ángelwã ï puoh jéenaat tãttimah, caán péeni jwuh ã bíbohni pamap diitboó jumnidih johlit jumapboó ã puoh yohop be. Páant ã puhwachahjeh, ãih muumánt Dios wêpép ãi niijíp be: “jPáant bóojeh tiguaá, buca!” ã niijíp be. 18 Páant ã niijíchahjeh, um náah jumni yoobát énoh wedoát biíc dih pui, baác búdí ã méménap be.* Jon jãtih páant bóo pohba baác ãpí mémécan jí. Bui caá chah baác méméat ã yoób jumap. 19 Páant ã baác méménachah, caán búdí tãtchi, dúac peét bejna, biíc peihcanni tãtchina pah ã chãwáp be. Nihat biih tãtchinabut ã boto jéen beedáh bejep be. Caán búdí tãtchi, Babilonia wãt jumni tãtchidih moón tabit yeejép ï chãjatjidih náhnina, búdí íjnit, Dios queédih búdí ã peéh chãjap be.* 20 Pánih baác méména, nihat quewana boto daab béj, jeenábut ã boto jéen beedáh bejep be. Pánihna, dedé jeé, quewabut ã noón wihcap be.* 21 Dahwani cámahni mah dahna cãacwãdih ã buug lãjap be.* Caán cincuenta kilos pah bóo chodni dahna ã jumap be. Pánihna, queédih ã buug lãjachah, cãacwãdih tabit ã peéh chãjachah ennit, Diosdih yeejép ï jũhũap be.

17

Tabit yeejép chãjat tãutnih

1 Tãttimah, siete pamapnadih bíbohni ángelwãjeéh jumni wã pebh jainít, nin pah weemdih ã niij naawáp be: “Ma en jãuwá. Dawá majna chah chãudnih dawá cãacwãdih tabit yeejép mi chãjat tãutat peéh, Dios ã peéh chãjat pínahdih meemdih wã jũutbipna caá.* 2 Nihat baác dih moón ï maátadih mi wãtna caá. Queét maáta caántdih jepahnit, mijeéh ï yéj chãjap be. Páant ï chãjachah,

nihat cãacwãbut biíc yoobó ï yéj chãjap be”, ã niijíp be.*

3 Páant ã niiját tãttimah, Túini Espiritu ã wêpat weemdih búdí ã jumachah, cãac wihcapboó ángel weemdih ã ub bejep be. ã ub juibínachah, dũni Namojih yad wili mi chãuduchah, wã enep be. Caán Namó wã jwíih ennijeh mũntih ã jumap be. Caán siete waó jumni, diez mona jumni ã jumap be. ãih waonádih dawá wãt yee daácni ã jumachah ennit, Dios búdí ã íjna caá.* 4 Caanjih chãudnihboó maáta ï dawát chóodih mi dawáp be. Caán chóona chod dũni, ñnũp mac pah chítah jumni, dawá oro, búdí jib jumni jeé tiibna, perlas wãt jumni tiibna biíc dih ï wid búudhni ã jumap be. Oro pamapdihbut mi bíbohó be.* Caán pámap táí jíghni jumna yuhna, caán diitboó búdí yeejép mi chãjat ã jumap be. 5 Caánt yeejép wili mũih móot juúhdih mi wãt daácni ã jumap be. Caan wãtdih bita ï túí jéihcan caá. Nin caá mi wãt: “BÚDÍ TÚTCHI BABILONIA WËT JUMNI TÚTCHI PAH CAÁ. NIHAT YÉJ CHãJATDIH ÑINAHAT TÚTNIH, DIOSDIH NÁAHAT TÚTTCANNIH CAÁ”, niij daác búudhni mi jumap be. 6 Dawá Jesúh wãdih míc maonit, ïih meép ï yohochah enna, máihnih pah búdí mi weñep be. Jesúsdih ï cádahcat jib caánt queédih mi mawap be.

Caántdih ennit, weémboó wã en wãhi bejep be. 7 Páant wã en wãhi bejehach ennit, ángel weemdih nin pah ã niijíp be: “¿Dépanih tiguaá ma en wãhi bej? Ma jéihca náah yad wilidih mi chãudni Namó siete waó jumni, diez mona jumnidihbut wã jéihyabipna caá. 8 Caán Namó jãtih jumni ã jumap be. Obohjeéhtih, bui ã wih jwuhcan caá. Tãttimah, caán numah bóo ítmant jumni ã

* 16:18 Ap 8.5; 11.13.19 * 16:19 Is 51.17; Jer 25.15; Ap 14.10 * 16:20 Ap 6.14 * 16:21 Ex 9.23; Ap 11.19 * 17:1 Jer 51.13 * 17:2 Is 23.17; Jer 51.7 * 17:3 Ap 13.1 * 17:4 Jer 51.7 * 17:8 Dn 7.7; Ap 11.7

bac jūóhbiḡna yuh caá.* Páant ã bac jūúwát túttimah, iiguíḡna ã bejḡbipna caá. Nin baác ã jumát pínah jātih Dios āihwā pínah ī wūtdih āih papélah tólihdih ã daacáp jī.* Pánihna, ã daácca naáhwāboó caán Namó ã jwúub jígohochah, ī en wūhi bejḡbipna caá.

9 “Buu wā naáwátdih jéhihna, ŋi túi joyoó. Namóih siete waoná, siete jeená panihni ã jumna caá. Caán siete jeenáḡjih caánt mi chúudup be. Caán siete jeená siete maátadih mi wūtnit ã jumna caá. 10 Cinco maáta ī maáh jumátji jáantjeh ã buúdháh bejep be. Biíh queét túttimah, buu maáh ã jumna caá. Biíhboó caán túttimah maáh waadní, bahniḡjeh ã jumḡbipna caá. 11 Namoboó jātih jumni, buu wihcanni, queét siete maáta túttimah, jwúub jumna, maáh ã waadbíḡna caá. Caán siete maátajeéh jumni caá. Túttimah, iiguíḡna ã bejḡbipna caá.

12-13 “Namóih mona, diez maáta panihnit ī jumna caá.* Dawá cāacwā ī chah maáta pínah ī jumna caá. Obohjeéhtih, queétboó maáta ī waad jwúhcan caá. Queét diez maáta biíc yoobó jenah joinít, Namóihwā ī jumḡbipna caá. Pánihna, ŋih baácđih moón ī chah maáh Namodih ī waadábipna caá. 14 Queét diez maáta Namó biícđih bejnit, Oveja Wúuh ã ŋíonit, caandíh cádahcannit biícđih ī jumupna, míc mawadih ī juibíḡbipna caá. Páant ī míc mawachah yuhna, Oveja Wúuh āihwā biícđih queétboodíh ī yap yohḡbipna caá. Caán Oveja Wúuh nihat cāacwā ī maáta chah Maáh caá ã jumup. Pánih chah wēḡni jumna, queétdih ã yap yohḡbipna caá”, ángel ã niijíp be.*

15 Caanjéh muntih nin pah ã jwúub niijíp be: “Buu caánt yeejép

chāḡnih dawá mujna chah chúudnih ded pah mi jumátđih wā naóhḡbipna caá. Caan mujna nin baácđih moón, dawá cāacwā ī jumát pah caá. 16 Caán Namoboó, diez maátajíh yeejép chāḡnihđih ī eníhcan níit. Pánihna, queétboó miíh bií déedih, miíh túni yéguehdihbut dáuc wái beedánachah, túc náah jumnih mi chāobíḡna caá. Miíh déepđihbut ī jeémpḡbipna caá. Páant ī jeémp judhniđihbut ī cáo yoh beedábipna caá. 17 Dios yeejép chāḡnihđih yohat túut niijná, queét diez maátadih biíc yoobó ã jenah joyát túutup be, Namodih ŋih baácđih moón chah maáh ã jumát pínah niijná. Jon jātih Dios ã niijátji pah ã yap beedéchahjeh, Namoboodíhbut ã yohḡbipna caá. 18 Caánt ma enniḡji nin panihni mi jumna caá: Caánt Babilonia wūt jumni búdí tútchi panihni caá. Caán tútchidih moón nihat baácđih moondíh yeejép wūtnit ī jumna caá”, ángel ã niijíp be.

18

Babilonia tútchi yohni ã jumát

1 Túttimah, biíh ángel, Dios pebh jumni ã dei jūúwúchah, wā enep be. Búdí wēḡni jumna, ã yeh iigát nihat baácboó ã túi baabáp be. 2 Pánih dei jūinít, caán ángel tubit ã wēḡ niijíp be:

“¡Yohni caá buca! Wēḡpép Babilonia tútchidih moondíh Dios jáantjeh ã yoh beedánap be.* Buu dawá neméḡwā, yeejép jwébehwā, cāacwā ī en iint mícjeh ī jumna caá.*

3 Nihat baácđih moón, ī maáta biícđih, caán tútchidih moón yeejép ī chāḡjachah, ī en yacap be. Páant yeejép ī chāḡatđih en yacnit, Namodih wēinít, ī jepahap be. Queét nihat dawá bií déedihbut ī en ŋinahap be. Páant yeejép

* 17:8 Sal 69.28; Ap 3.5; 13.8

* 17:12-13 Dn 7.24

* 17:14 Dt 10.17; Ap 19.16

* 18:2 Is

21.9; Jer 51.8; Ap 14.8

* 18:2 Is 13.21; Jer 50.39

ĩ chājatji jīb Diosboó caán tútchidih moondih ã yoh beedánap be”, ã niijíp be.*

⁴ Túttimah, jeámant Diosboó nin pah ái niijíp be:

“Wĩhwáá, caán tútchidih moón biicdih yéej chājcat tútt niijná, ñi bac bejeé.* Ñi bac bejcah, queédih wā peéh chājachah, yeedihbut ã chāuhbipna caá.

⁵ ĩ yéej chājat caánt yeejép chājnih mi yéej chājatji pah, búdí yoobát ã jumna caá.* Pánihna, weémboó mi yéej chājatjidih wā quíib buudcán caá.

⁶ Pánih quíib buudcán, caántdih búdí wā peéh chājat tútbipna caá. Cāacwādih yeejép mi chājat tútatji pah, caántboodih yeejép yoobát wā peéh chājat tútbipna caá.*

⁷ Caántboó ‘Weém maáh wili, túinich caá. Ēemp wannih ĩ moh yéejat panihcan caá. Dedé yeejép yapat weemdih ã wihcan niit’, mi niij jenah joyóp yah be. Páant niij jenah joiná, búdí jīb jumnidih mi bíbohó be. Páant búdí jīb jumnidih mi bíbohatji pah muntih, yeejép mi yapa naáh.

⁸ Páant mi niij jenah joyóchah yahna, náhnicaheh caántdih peéh chājat pínah ã jumnipna caá. Caánt tubúp chāuh, wan jūnít, nuugúpjiheh mi wanbipna caá. Páant mi wanuchah, caántdih ĩ cáo yohbipna caá. Weém ñi Maáh Dios chah wēpni jumna, caántdih wā niiját pah yoobópdi wā

peéh chājat tútbipna caá”, jeámant ái niijíp be.*

⁹ Pánihna, Dios caántdih peéh chājna, ã cáo yohochah, caán jeidih ennit, nin baácdih moón ĩ maáta búdí ĩ jūibípna caá. Queét mijeéh yeejép chājnitji, caán tútchiboó táini bí déedih jīb chājadih ĩpĩ jūibínap yah be. ¹⁰ Páant búdí ã iiguíchah enna, queét maáta ĩih tútchimant jumna, biic yoobó peéh chājat pínahdih úmmit, ĩ en wāhi bejbipna caá. Caandih en wāhi bejnit, nin pah ĩ niijbípna caá:

“Moh yéejni tútchi caá, Babilonia. Con búdí tútchi, chah wēpni tútchi ã jumap yah be. Obohjeéhtih, náhnicaheh, con tútchidih Dios ã peéh chājna caá”, ĩ niijbípna caá.*

¹¹ Nihat baácdih moón bí dée jīb chāj jibnitboó, caán tútchi ã buudúchah enna, bí déedih jwáub jīb chāj wāhat pínah wihcat jéihnit, búdí ĩ jīgahbipna caá.* ¹² Oro, plata, búdí jīb jumni jeé tíibna, perlas wāt jumni tíibnadihbut ĩ jéih jīb chāj wāhcan niit. Bíih ĩ ub jūóhni táini yéguéhna, maáta ĩ dūwát jaihni yéguéh chóona, seda wāt jumni táini itini chóona, dūni yéguéh chóonadihbut jīb chājnit ĩ wihcan caá. Bíih ĩ ub jūóhni chej jumni máa nahna, marfil wāt jumniijih ĩ chājnidih, búdí jīb jumni máajih ĩ chājnidih, bronce wāt jumniijih ĩ chājnidih, itahjih ĩ chājnidih, mármol wāt jumni jeejih ĩ chājnidihbut jīb chājnit ĩ wihcan caá. ¹³ Bíih ĩ ub jūóhni ĩ jeémátdih ĩ nuñaat pínah canela wāt jumni, bíih ĩ jeémátdih ĩ nuñaat pínahbut, chej jumni ĩ cáwat pínah, mirra wāt jumni chej jumni dahnadihbut jīb chājnit ĩ wihcan caá. Bíih ĩ ub jūóhni ĩ jeémát pínah jiwá iguuh mac, jeémát chājat yíi, trigo oj, caán tíibnadihbut jīb chājnit

* 18:3 Is 23.17; Jer 51.7

* 18:4 Is 48.20; Jer 50.8; 51.6,45

* 18:5 Gn 18.20-21; Jer 51.9

* 18:6

Sal 28.4; 137.8; Jer 50.29

* 18:8 Is 47.7-9

* 18:10 Ez 26.16-17

* 18:11 Ez 27.31,36

ĩ wiħcan caá. Bitá jiwiwā, ovejawā, caballowā ĩ wáini pātúni chóna biícđihbut júb chājnít ĩ wiħcan caá. Queéđih teo wāhñit pínahđih ĩ ub jūwáchah yuhna, queéđih júb chājnít pínah ĩ wiħcan caá. Pánihna, júb chājnít pínah ĩ wiħcah enna, queét ub jūóhñitjiboó bádí ĩ jġahbipna caá.* ¹⁴ Caán tátchidih moonjídih jāiná, nin pah ĩ niijbípna caá:

“¡Adé! ĩ moh yéejna caá. Nihat ĩ oiniji ā buádáh bejep be. Nihat túini ĩ bíbohñijibut ā buádáh bejep be. Chéneji ā jwúub wiħcan niít”, ĩ niijbípna caá.

¹⁵ Queét caán tátchidih moonđih bií dée júb chāj wāhna, bádí ĩ júb tewep yuh be. Pánihna, caán tátchidih yuápmah ĩ en boj behbipna caá, “Jwiítđihbut peéh chājná”, niijná. Páant niij en űuhna, caán tátchidih bádí ĩ jġahbipna caá.* ¹⁶ Bádí jġahñit, nin pah ĩ niijbípna caá:

“Moh yéejnit caá con bádí tátchidih moonjí. Queét caánt yeejép chājnih mi nihat pah túinidih ĩ bíbohóp yuh be. Caántboó túi jāihni, túi đwani yégueh chóna, maáta ĩ đuwát chónadih mi đwáp yuh be. Oro, bádí júb jumni jeé túbna, perlas wát jumni túbnadihbut búadñi yégueh chónadih mi đwáp yuh be. Páant mi nihat pah con tátchidih moón ĩ jumap yuh be.

¹⁷ Obohjeéhtih, náhncahjuh con tátchi ā buádáh bejep be”, ĩ niijbípna caá.

Nihat dahwani jāáj chónadih moón, ĩ maáta, queéđih teo wāhñit, bita bádí majboó teo jibñitbut, caán tátchidih yuápmah ĩ enbipna caá.* ¹⁸ Caanjġih enna, caán tátchi

ā iiguíchah ennit, nin pah ĩ niij űaáčbipna caá: “Con tátchi nihat pah, biíh tátchina ā wiħcan caá”, ĩ niijbípna caá.* ¹⁹ Pánih bádí jġah jāinít, nin pah ĩ niijbípna caá:

“¡Adé! Con tátchidih moonjí moh yéejnit caá. Túini tátchi yuh jġi. Nihat jwiít dahwani jāáj chóna bíbohñit, bádí mujna jibñit, con tátchidih bóo bií déejġih jwí júb tewep yuh be. Obohjeéhtih, biícmantjuh con tátchi ā buád beedáh bejep be”, ĩ niijbípna caá.*

²⁰ Caán tátchidih Dios ā yohochah ennit, yeéb nihat, ángelwā, Jesúhwā, āih túini doonáđih naóh jibñit, naóh yapanit biícđih, bádí űi weñeé.* Caán tátchidih moón yeebđih bádí yeejép ĩ chājat túutap be. Páant yeejép ĩ chājatji júb Dios ā peéh chājna caá, buca”, ĩ niijbípna caá.

²¹ Túttimah, biíh wépép ángel bádí jee dáhdih ub űaha bojnit, bádí mujna ā yoh báahanap be. Pánih yoh báahana, nin pah ā niijp be:

“Nin jee dáh ā buúg báahat pah bádí Babilonia tátchi páantjuh buadñi ā jumna caá.* Páant ā buádát túttimah, caán tátchidih chéneji ĩ encan niít.*

²² Caán tátchidih ĩ ewatji ā jwúub wiħcan niít. Árpasđih ĩ biítatji, chíó nahnadih ĩ póojatji, biíh póojat nahnadihbut ĩ póojatjibut ā wiħcan niít.* Caán tátchidih teonitji ĩ jwúub teocan niít. Jeémát chājna, jeé júđujġih ĩ únat yáaatbut ā laiħcan niít.

²³ Caán tátchi ā jwúub yeh iigcán niít. Téihya chéonit, ĩ wēi wéheatjibut ā jwúub laiħcan

* **18:13** Ez 27.12–13.22 * **18:15** Ez 27.31,36 * **18:17** Is 23.14; Ez 27.26-30 * **18:18** Ez 27.32 * **18:19** Ez 27.30-34 * **18:20** Dt 32.43; Jer 51.48 * **18:21** Jer 51.63-64 * **18:21** Ez 26.21 * **18:22** Is 24.8; Ez 26.13 * **18:23** Jer 7.34; 25.10

niit.* Caán tútchidih moón bií déedih júb chäj jibnit biih tútchinadih moondih ĩ en ñinahat tútup be. Pánih en ñinahat tútutnit, Diosdih ĩ náahcat pínah niijná, queétdih ĩ yééjanap be”, ángel ã niijíp be.

²⁴ Caán tútchidih moón Dios naáwátdih naóh yapanitdih, bita ãihwátdihbut yeejép ĩt mao yohop tajī. Nihat biih tútchidih moonbát Jesúihwátdih ĩ mao yohatdih ĩt en yacap tajī. Páant bádí meép ĩ yohatji júb, Babilonia tútchidih moondih Dios bádí ã peéh chäjap be.*

19

¹ Babilonia tútchi ded pah ã yapat pínahdih wã enat túttimah, jeámant dawá nin pah ĩ niij wēi ñaacáchah wã joyóp be:

¡Aleluya! Diosdih bádí jwī wēi naóh jīh. Dios jwiitdih táí wbní caá. Nihat cãacwátdih wátni, chah wēpni caá. Pánihna, caandih bádí wēi naáwát caá náahap.

² Yeecan, yoobópdih peéh chäjni caá. Yeejép chäjnihdih en yacnit, nin baácdih moón yeejép ĩ chäjap be. Pánihna, caántboodih Dios bádí ã peéh chäjap be. ãihwátdih mi mao yohat júbbut, bádí ã peéh chäjap be”, ĩ niijíp be.*

³ Túttimah, nin pah ĩ jwáub niij wēi ñaacáchah, wã joyóp be:

¡Aleluya! Diosdih jwī táí wēi naóh jīh. Caán yeejép bádí tútchi iig beedni jumna, chéneji ã jwáub jigohcan niit”, ĩ niijíp be.*

⁴ Queét veinticuatro maáta, chéneña míc dawá quíibna jumnit ángelwã biícdih bódicha caj yoh ñajnit, nin pah jwī Maáh Diosdih ĩ niij wēi ñaacáp be: “¡Páant tigaá!

¡Aleluya!” ĩ niijíp be. ⁵ Túttimah, Maáh pebh ñuhni nin pah ã niijíp be:

“Jwī Maáh Diosdih ñi weñeé. Nihat caandih teo wáhnit, oboh jumnit, maátabut, nihat yeéb ãihwã ñi táí weñeé”, ã niijíp be.*

Oveja Wūáh téihya chéona, ã numah jeémát

⁶ Túttimah, dawá cãacwã ĩ wēi naáwáchah, wã joyóp be. Bádí dóo, énoh ã yáaat pah bóo ãi yáanap be.*

“¡Aleluya! Diosdih bádí jwī wēi naóh jīh. Būū jwī Maáh yoobát caá ã jumap. Pánihna, jwī Maáh chah wēpnidih jwī wēi naóh jīh.*

⁷ Būū Oveja Wūáh téihya chéwat tút caá ã chäjap. ã téihya chéonih pínah wili, táí míc ámoh péanah mi páina caá.

⁸ Túi baabni yégueh quei wíhcanni chóodih Dios caántdih ã wáhp be. Caán táí baabni yégueh Dioíhwã ĩ táí chäjatdih ã jwátna caá. Pánihna, ĩ téihya chéwat yeó jáap ã jumachah, jwiit jwī wēi jīh”, ĩ niijíp be.*

⁹ Páant ĩ niij wēi naáwát túttimah, caán ángel nin pah weemdih ã jwáub niijíp be: “Nindih ma daacá: ‘Oveja Wūáh téihya chéona,

ã numah jeémátdih* Dios ã did bojnitboó, táí wēnit caá’, ma niij daacá”, ã niijíp be. Páant niijnáneh tih, nin pah ã jwáub ñuán niijíp be: “Tái yoobópdih tibeé wã naáwát. Dios weemdih ã naáwát tútup be”, ã niijíp be.

¹⁰ Páant ã niijíchah joinit, caan pébh bódicha caj yoh ñajnit, caandih weñat tút wã chäjap yuh be. Obohjeéhtih, páant wã chäjachah ennit, weemdih nin pah ã niijíp be: “Páant ma chäjca bojoó. Meém

* 18:24 Jer 51.49 * 19:2 Dt 32.43; 2R 9.7 * 19:3 Is 34.10 * 19:5 Sal 115.13 * 19:6 Ez 1.24 * 19:6 Sal 93.1; 97.1; 99.1 * 19:8 Ef 5.23-32; Ap 7.14 * 19:9 Mt 22.2-3

ma nihat pah weembát Diosdih teo wáhni mun tigaá. Ma déewá Jesúhwa, nihat áih túini doonádih cádahcannit í nihat pah weembát Diosdih teo wáhni mun tigaá. Diosdihjeh bódicha caj yoh ñajnit, weñat caá náahap”, ã niijp be. Nihat Dios naáwátdih naóh yapanitboó Túini Espíritu ã wēpatjñh Jesúh túini doonádih jwí naóhna caá. Páñihna, jwiit nihat caandíh teo wáhnit mícjeh caá.

Baabní caballojih chéudni

11 Táltimah, Dios ã jumapboó jēc pāa lajni pah ã jumachah, wā enep be.* Caánboó baabní cabalodih wā enep be. Caanjíh chéudni “Yecanni, yobópdih chājni”, ã wāt jumap be. Caandíh eníhcannitdih míc maonit, yobópdih peéh chājni caá.* 12 Áih quíbna tū òopát panih jígohi be.* Áih wao dáhdih maáta í dūwát júdnadih dawá ã dūwáp be. Bíh wātbut ã dūwáp be. Caán wátdih caanjéh ã jéihyep be. Bitá í jéihcap be. 13 Áih yégueh, búdí meép chéuhni chóodih ã dūwáp be. Caanjéh yuhna, bíh wāt jumna, “Dios ã jenah joyátdih naóhni”, ã wāt jumap be.* 14 Áih soldadowá jeámant moón caandíh í pénap be. Baabní caballowájih chéudnit, táí quei wíhcanni baabní yégueh chóonadih duonít míc í jumap be. 15 Chénaboó jaco jumni íbat naadíh ã cháác tewep be. Caán naá nin baácdih moondíh ã yap yohat pínah naá ã jumap be. Á wēpatjñh ã wātuchah, bíc caandíh ã jéih yap yohcan niit.* Dios chah wēpni nin baácdih moón tabit í yéej chājatjidih búdí ã íjna caá. Páant ã íjichah, caballojih chéudniboó queétdih búdí ã peéh chājnipna caá.* 16 Áih yégueh chóo múijih áih bíh wāt daácní ã

jumap be, nihat í jéih enat pínah niijná. “NIHAT CĀACWĀ Ī MAĀTA CHAH WĒPNI MAĀH CAĀ”, ã niij daácní ã jumap be.*

Namodih ã yap yohat

17 Táltimah, yeojíh ñuhni ángeldih wā enep be. Nihat jóopwádhíh nin pah ã niij ej wáacap be: “Míc wáacnit, Dios ã wáhni jeémátdih ñi jeémp júúwá. 18 Nihat baácdih moón Diosdih yap yohnitjñh bácahdih jeémát táut niijná, ñi míc wáac júúwá. Í maáta, soldadowá í maáta, chah wēpni, caballowá, queétjih chéudnit, nihat bita, queétdih teo wáhnit, teo wáhcannit, oboh jumnitbut, queét nihatíh bácahdíh jeémát táut niijná, ñi pái júúwá”, jóopwádhíh ángel ã niijp be.*

19 Táltimah, Namodih, nin baácdih moón chah maáta, íh soldadowá bícdih míc wáacnit, míc mawadhíh í bejchah, wā enep be. Páñihna, baabní caballojih chéudni, áih soldadowá bícdih í jumapna Namowá míc mawadhíh í juibínap be. 20 Páant í míc mawachah, baabní caballojih chéudniboó Namodih yap yohnit, ã tewep be. Bíh Namo, “Dios naáwátdih naóh yapani caá”, niij yeenidihbut yap yohnit, ã tewep be. Caán yeeniboó jwíh jéohni Namodih nihat cáacwā í táí jenah joyát pínah niijná, cáacwā í jéih chājca naáhdih dawá chāj júutni ã jumap be. Caán ã júutatjñh Namoih wāt duonítidih, áih pāpnidih wēinitdihbut ã yeenap be.* Queét chénewádhíh yap yohnit ã chéwat táltimah, queét báadhnitdihjeh iiguípna ã yohop be. Caán iiguípboó búdí muj pah bóo, tabit yeejép chej jumni, íg dābcapboó ã jumap be. 21 Bitá íjééh jumnitjidih baabní caballojih chéudniboó ã cháác

* 19:11 Ez 1.1 * 19:11 Sal 96.13; Is 11.4 * 19:12 Dn 10.6 * 19:13 Jn 1.1,14 * 19:15 Sal 2.9 * 19:15 Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Ap 14.20 * 19:16 Dt 10.17; Ap 17.14 * 19:18 Ez 39.17-20 * 19:20 Ap 13.1-18

teoni íbat naajíh ã mawap be. Páant ã mawat túttimah, queét jóopwáboó íih bácahjidih jeémpnit, búdí í wad jumap be.

20

Mil jópchi Jesucristo áihwãjeéh ã maáh jumat

¹ Túttimah, bíih ángel jeámant ã dei jóúwáchah, wã enep be. Numah bóo ítdih bóo llavedih, búdí ítah tópdihbut ã bíbohob be. ² Pánih dei joinít, Maí Dũũnidih ã tewep be. Caán Maí Dũũni jon játih bóo maí chóo dũũníji, nemépwã í maáh, Satanás wãt jumni ã jumap be.* Caandíh teonit, mil jópchi pohba yeejép ã chãjcat pínah niijná, ã ub dei jóóhni ítah tópjíh ã chéwep be. ³ Pánih chéó péanit, ã bac jóóhniiji íitboojéh muntih yohnit, ã nemep be, baácdih moondíh mil jópchi pohba ã yeecat pínah niijná. Mil jópchi túttimah, caandíh ã jóúub bacabipna caá, daocánni yeó jáap ã jum jawahat pínah niijná.

⁴ Túttimah, dawã maáta chúudnitdih wã enep be. Cáacwã í yéejatji jíib, í peéh chãjat pínah wêpatdih queét maátadih Cristoboó átát wũhup tabe.* Bitadihbut wã enep be. Queétoó Jesúh táini doonádih, Dios naáwátidihbut í naáwátji jíib waó bóod yohnitji jóúub boonit í jumap be.* Namodih, áih pápnidihbut, bóodicha caj yoh ñaj wéicannit, íih móot jóúhñadih íih téihyanadihbut, áih wãtdih í daacát tútucap be.* Bitã queétdih í mao yohat túttimah, í jóúub boo pud jóúwáp be, páant muntih. Pánih jóúub boo pud jóúwát túttimah, queét mil jópchi Cristo bíicdih maáta ã jumãt tútup be. ⁵ Cristoíhwã í maonitji, wannitjibut, í jóúh boo pud jóúwáp be. Obohjeéhtih, bitã wannitjiboó í

boo pud jóúh jóúhcap be. Jesúíhwã mil jópchi maáta í jumãt túttimah, queét jóúh í boo pud jóúhbiãna caá. ⁶ Pánihna, ã jóúh boonitboó yéejat wihcannit búdí wéinit í jumap be. Queét iiguípna bejcan, í jóúub wũncan níit. Diosdih, Cristodihbut wéi úubh wũhñit jumna, ájeéh í wãtbiãna caá.*

Cristo nemépwã í maáhdih ã yap yohat

⁷ Mil jópchi túttimah, Satanásdih, numah bóo íitboó Dios ã chéó yohat tútuniji jóúub wãtñi ã jumãbiãna caá. ⁸ Pánih bacniji nin baácdih moondíh ã jóúub yeebiãna caá. Gog wãt jumnitdih, Magog wãt jumnitdihbut ã yeebiãna caá.* Pánihna, queét ã yeeatdih joinít, míic mawadidih bejat tút niijná, íih soldadowãdih í míic wáacbiãna caá. Queét soldadowã óon ã dawát pah í jumãbiãna caá.

⁹ Nin baácdih bej peétnit, Dioíhwã ã oinit í jumapna í ñuh púud bejbiãna caá. Páant í ñuh púud bejchah, Dios jeámant iigát wahnit, queétdih ã cáo beedábiãna caá. ¹⁰ Páant ã cáwat túttimah, queétdih yeeni nemépwã í maáhdih iiguípna ã yohbiãna caá. Namodih, “Dios naáwátidih naóh yapani caá”, níij yeenidihbut ã yohopjiboo muntih í maáh Satanásdihbut ã yohbiãna caá. Caán iigát búdí muj pah bóo, tabit yeejép chej jumni, iig dũbcapboó ã jumap be. Caanjíh páantjeh yeejép í tubabiãna caá.

Dios caandíh jepahcannitjidih ã yoób peéh chãjat

¹¹ Túttimah, tái baabní búdí chúudatdih Dios ã chúudachah, wã enep be. Nin baác, jeábut bũudná, ã jígohcap be, bũca. ¹²⁻¹³ Oboh jumnitji, í maátabut wannitji jóúub boonit, Maáh pebh í ñuhuchah, wã enep be. Búdí mujboó bũudnitji,

* 20:2 Gn 3.1 * 20:4 Dn 7.9,22,27; Mt 19.28; Lc 22.30 * 20:4 Ap 6.9 * 20:4 Ap 13.16-17;

14.9 * 20:6 Ap 1.6; 5.10 * 20:8 Ez 38.2,9,15

baácboó buédnítjibat boo pud jáóhnt queét ñuhnit í jumup be. Caanjih í ñuhchah, caán Maáhboó ã daácniji papélah tólihnadih ã watap be. Caán tólihna cáacwã ded pah í chãjatjidih átát daáci taga. Túttimah, biih tólihdihbut ã watap be. Caán tólihboó Jesúsdi h jephantíjiih wãtnadih ã daácní ã jumup be.* Pánihna, caán tólihnant en péanit, ded pah í chãjatji jíib ã peéh chãjap be.* 14-15 Pánihna, Dios áihwãdih ã wãt daácní tólihboó det íih wãt wihcannitdih peéh chãjnit, iiguípna ã yohop be. Páant iiguípna ã yohnitboó jwúub wãnnit panihnit í jumup be. Pánihat túttimah, chéneji jwúub wãnat ã wihcan níit, buca.*

21

Jáap jeá, jáap baácbut

¹ Túttimah, jáap jeá, jáap baácdi hbut wã enep be.* Jwíih jumni jeá, baác, búdí mujbut átát buédáh bejep be. Páant ã buédáchah, ni hat yéejatbut átát buédáh bejep be.

² Weém, Juan, Jáap Jerusalén Dios pebhmant ã dei jüwúchah, wã enep be.* Téihya chéonih pínah túni yégueh duonít, mi áa pínahdih jwãáádih jüwúat dée pah táí jíghni ã jumup be.* ³ Caandih wã enechah, Maáh ã chúdupmant nin pah áí níj wêp naáwáp be: “Ñi eneé. Bũ jwuh caá Dios cáacwãjeéh jumna caá ã chãjap, buca. Íjeéh jumna, áihwã yobát í jumuchah, caanjéh í Maáh ã jumbipna caá.* ⁴ Queédih ã weñanachah, jíghatbut ã wihcan níit. Yéejat wihcah, tubatbut wihcah, í jwúub wãncan níit. Tuba juñát wihcah, wã juñátbut ã

wihcan níit. Nihat jon játih yeejép ã jumatji ã buédáh bejep be”, ã níijíp be.*

⁵ Túttimah, caán chúdni nin pah ã jwúub níijíp be: “Ñi eneé. Nihatdih jáap múicjeh wã chãjna caá”, ã níijíp be. Páant níijnít, nin pah weemdih ã jwúub níijíp be: “Bũtéh wã níjít túi yoobópdih jumna, wã níjítji pahjeh biíc yoobó ã yapbipna caá. Páant wã níjítjidih joinít, ma daacá”, ã níijíp be.

⁶ Túttimah, nin pah ã jwúub níijíp be, páant muntih: “Páant bóojeh tigaá. Weém biíhmah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandih wã jwúub yohat túttimah páantjeh wã jumbipna caá. Det taca joótnit, mahdih í babhbíhichah, túni mahdih jíib náahcanjeh, queédih wã wãhbipna caá. Caán mahdih babhntboó jwúub wãncan, páantjeh wãjeéh í jumbipna caá.* ⁷ Det yeejépdih yap yohnitdih nin pah wã túi chãjbipna caá: Jáap baácboó jumna, búdí í wëbipna caá. Pánihna, weém íih Dios yoobát wã jumuchah, queétboó wã weh í jumbipna caá.* ⁸ Obohjeéhtih, det úmna, weemdih cádahnit, weemdih náahcannit, yeejép chãjnit, cáacwãdih mao yohnit, í weha mána nihcannitjíih yéej chãjnit, jíóhnt, í pãpnidih wëinit, ni hat yeenit yuh buca iiguípna í bejbipna caá. Caán iiguípboó búdí muj pah bóo, tubit yeejép chej jumni, iig dubcapboó caá. Caanná bejna, jwúub wãnat pah í bejna caá”, ã níijíp be.*

Jáap Jerusalén

⁹ Túttimah, biíc ángel, siete pamapna bíbohnt ã peéh chãjat táutnit ángelwãjeéh jumni, wã pebh ã juyáp be.* Pánih junít, nin pah

* 20:12-13 Sal 69.28; Ap 3.5 * 20:12-13 Dn 7.9-10 * 20:14-15 Mt 25.41; Ap 2.11; 21.8 * 21:1 Is 65.17; 66.22; 2P 3.13 * 21:2 Is 52.1; Gá 4.26; Ap 3.12 * 21:2 Is 61.10; Ap 19.7-8 * 21:3 Lv 26.11,12; Ez 37.27 * 21:4 Is 25.8; 35.10; 65.19; Ap 7.17 * 21:6 Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37 * 21:7 2S 7.14; Sal 89.26-27 * 21:8 Mt 25.41; Ap 2.11; 20.14 * 21:9 Ap 16.1

weemdih ã niijip be: “Ma en jüúwá. Oveja Wüüh ã jáap áa jamnihdih meemdih wã júutbipna caá”, ã niijip be. ¹⁰ Pánihna, Túini Espiritu jap bóo jeejina weemdih ã namah púuh laab béjep be. Páant ã namah púuh laab juibínachah, japmant Dioih tútchi, Jáap Jerusalén, ã dei jüúwáchah, weemdih ã júutup be.* Nin pah caán tútchi ã jíghop be: ¹¹ Dios ã yeh iigátjih túi yeh iigni tútchi ã jumap be. Búdí jüib jumni jeé túi jélepni, itah naadih jwí túi en yabaca bojat pah, caán tútchi ã jumap be. ¹² Caán tútchi yehmant wáihyat júdu, búdí wúupni jap bóo yoobát ã jumap be. Caán wáihyat júdadih doce jęcna ã jumap be. Caan jęcna jumat pah biquína ángelwã ï wapap be. Caan jęcna jumat pah Israel jumena doce poómp ïih wátna daácsi ã jumap be. ¹³ Yeó aáb jüúwápmant biíc peihcanni jęcna ã jumap be. Yeó dei bejepboobát biíc peihcanni jęcna ã jumap be. Nin chóop yapatboobát biíc peihcanni jęcna ã jumap be. Biih chóop yapatboobát biíc peihcanni jęcna ã jumap be.* ¹⁴ Caán wáihyat júdu, doce jee dáhnajih ã lajap be. Caán jeé jumat pah Oveja Wüüh jwiit doce ã naáwát táutnitji, jwíih wátna daácsi ã jumap be.*

¹⁵ Weemdih naóhni ángel ã jenah enat pínah oro nahdih ã bíbohóop be. Caán tútchidih, wáihyat júdu, jęcnadihbut jenah enat túut ã chãjap be.* ¹⁶ Pánihna, caán tútchi áih maatát, áih japat, áih buwábut, nihat biíc yoobó múic ã jumap be. Caán ángel ã bíbohni jenah enat nahjih caán tútchidih ã jenah enechah, doce estudio ï niijni, dos mil doscientos kilómetros maátni ã jumap be. ¹⁷ Caandih jenah en péanit, caán wáihyat júdu ã

wúupatdih ã jenah enep be. Ciento cuarenta y cuatro codos ï niijni, sesenta y cinco metros wúupni júdu ã jumap be. Jwiit cáacwã jwí jenah enat pah, caán ángel jenah enna ã chãjap be.

¹⁸ Caán wáihyat júdu túi jélepni jeejih ã chãjni júdu ã jumap be. Caán tútchiboó, orojih ã chãjni tútchi ã jumap be. Caán oro quei wíhcanni túi en yabacaat ã jumap be. ¹⁹ Caán wáihyat júdu lajni doce jee dáhna nihat mácah chítah jumni búdí jüib jumni ã jumap be. Jwíih jumni jaspe wát jumni jeé ã jumap be. Caán túttimah zafiro, ágata wát jumni jeé ã jumap be. Caán biíc peihcanni jeé túttimah, esmeralda, ²⁰ ónice, cornalina wát jumni jeé ã jumap be. Caán seis jeé túttimah, crisólito, berilo, topacio wát jumni jeé ã jumap be. Caán nueve jeé túttimah, crisoprosa, jacinto, amatista wát jumni jeé ã jumap be. ²¹ Caán doce jęcna perla wát jumni jęcna ã jumap be. Caan jęcna yoobó biíc perla dahjeh ã jumap be. Caán tútchidih bóo búdí namá quei wíhcanni túi en yabacaat oro namájuh ã jumap be.*

²² Caán tútchidih Dioih muúdh wã en bidip yap be. Obohjeéhtih, ã wihcan be. Caán tútchidih nihat pehbhoó jwí Maáh Dios chah wěpni, Oveja Wüühbut ï jumap be. Pánihna, nihat caán tútchi Dioih muú yoobát be. ²³ Dios, Oveja Wüüh biíc dih ï yeh iigátjih caán tútchi ã túi baabáp be. Pánihna, yeodih widhdihbut ã náahcap be.* ²⁴ Nihat nin baácdih moonjí Dios ã yeh baabátna jumna, yoobópdih ï túi jéihbipna caá.* Nihat baácdih moon ï maáta caán tútchina juibínit, nin pah Diosdih ï niij wéi naóhbipna caá: “Jáantjeh wíih cáacwã weemdih búdí ï weñep be. Pánihna, buu meemdih jwáh wã

* 21:10 Ez 40.2 * 21:13 Ez 48.30-35 * 21:14 Ef 2.20 * 21:15 Ez 40.3 * 21:21 Is 54.11-12 * 21:23 Is 60.19-20; Jn 8.12 * 21:24 Is 60.3

numah wēibipna caá”, ĩ niijbípna caá. ²⁵ Caán tútchidih bóo jęcna pāa lajni ā jumbipna caá. Caanná dupúát wihcan, caan jęcnadih nemat ā wihcan niít. ²⁶ Nihat cāacwā Diosdih nin pah ĩ niij wēi naóhbirna caá: “Meém chah táini, chah wēpni ma jumachah, meemdih nihat weñat caá náahap”, ĩ niijbípna caá.* ²⁷ Yeejépbodih caán tútchina ĩ ub bejcan niít.* Ded yéej chājnit, yeenitbut, caán tútchina ĩ jéih waadcán niít. Oveja Wūáh ā bíbohni papélah tólihboó ĩ wātnadih daácnitjeh caán tútchina ĩ waadbipna caá.

22

¹ Túttimah, báadhani mujdih caán ángel weemdih ā júatup be. Caan muj táí muj mac baabní,* Dios, Oveja Wūáhbut ĩ chūadupmant noój jāáj jūóhni ā jumup be. ² Caán tútchidih bóo búdí namá tac yoób ā noój jāájánap be. Caan muj jwējdih chénat pah buwá báadhdat túatni máa nahna ā lajap be.* Caan náhna widh jumat pah quehna, biíc jópchidih doce láa ā quehep be. Caan náh nāonabut cāacwā ĩ booaat pínah ā jumup be. ³ Caán tútchiboó “Caán ā táican caá”, Dios ā niijni ā wihcan niít.* Caán tútchidih Dios, Oveja Wūáh biícidih ĩ chūadat ā jumbipna caá. Pánihna, nihat caán tútchidih moón queét pebh bódicha caj yoh ñajnit, búdí ĩ wēibipna caá. ⁴ Queét Diosdih ĩ míc jwāáh enbipna caá.* Īih móot juúhndih áih wāt daácnit ĩ jumbipna caá. ⁵ Caanná dupúát ā wihcah, jiiátdih ĩ náahcan niít. Jwī Maáh Dios ā yeh iigátjeh ā jumachah, yeó ā yeh iigátidibut ĩ náahcan niít.* Caán tútchidih moón páantjeh maáta ĩ jumbipna caá.*

* 21:26 Is 60.11 * 21:27 Is 52.1; Ez 44.9

* 22:3 Gn 3.17 * 22:4 Sal 17.15; Mt 5.8; 1Jn 3.2

* 22:11 Dn 12.10

Jesucristo nin baácboó ā jwūub dei jūúwát pínah bahnijeh ā judhdad

⁶ Túttimah, caán ángel weemdih nin pah ā niij naáwáp be páant muntih: “Dios nihat nin ā naáwát yoobópdih caá. Á niijátji biíc yoobó ā yapbipna caá. Jwī Maáh Dios ā naáwátidih naóh yapanitdih jéihyani caá. Pánihna, caánboó buu láa áih ángeldih ā wahap be, caandih teo wāhntidih túttimah ded pah yapat pínahdih ā jéihyaat pínah niijná”, ā niijíp be.

⁷ Túttimah, Jesús jwuh nin pah ā niijíchah, wā joyóp be: “**¡Ñi joyoó! Wā jwūub dei bejat pínah bahnijeh ā judhna caá. Det nin tólihboó ā daacátdih táí jenah joí jepahnit, wēinit ĩ jumbipna caá**”, ā niijíp be.

⁸ Weém, Juan, nin nihat wā daácnidih ennit, wā joyóp be. Caandih joinít, wā enat túttimah, weemdih júatni ángel pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih weñat túut wā chājap yuh be. ⁹ Páant wā chājachah enna, nin pah weemdih ā niijíp be: “Páant ma chājca bojoó. Meém ma nihat pah, weembát Diosdih teo wāhni mun tigaá. Ma déewá Dios naáwátidih naóh yapanit, nihat cāacwā nin tólihdih bóo wātátdih jepahnitbut ĩ jumat pah weembát biíc yoobó Diosdih teo wāhni caá. Pánihna, Dios pebh bódicha caj yoh ñajnit, caánboodih caá weñat náahap”, ā niijíp be.

¹⁰ Páant niij péanit, nin pah ā jwūub niij naáwáp be: “Ma daácnit tólih ded pah ā yapat pínahdih Dios ā naáwáp be. Páant ā yapat pínah bahni ā judhduchah, caán tólih ā naáwátidih ma jweéhca bojoó. ¹¹ Caán láa wā naáwátji pah ā yapachah, det yéejnit páantjeh ĩ yéej chāj dáhwa naáh. Obohjeéhtih, det

* 22:1 Ez 47.1,12; Zac 14.8 * 22:2 Gn 2.9

* 22:5 Is 60.19; Ap 21.23 * 22:5 Dn 7.18

Dioihwā tui chājnit, i tui chāj cádahca bojo naáh”, ã niijíp be.*

¹² Páant ã niiját túttimah, Jesúsboó nin pah ã jwúub niijíp be: **“iÑi joyoó! Wã jwúub dei bejat pínah bahnijeh ã judhna caá. Nihat cáacwãdih ded pah i chãjatji jib wã wãhat pínahdih ub dei bejat tút caá wã chãjap. Pánihna, wíihwã, táinidih ñi chãjatji jib, yeebdih wã tui chãjbipna caá. Obohjeéhtih, weemdih jepah-cannitjidih wã peéh chãjbipna caá.”** ¹³ Weém biihmah jumni caá. Nihat wã chãjnidi Maáh jumna, caandih wã jwúub yohat túttimah páantjeh wã jambipna caá”, * Jesús ã niijíp be.

¹⁴ Det quei wíhcanni yégueh duonít panihnit yéj chãjatdih cádahnit, ma enni tútchina i jéih waadbipna caá. Caán tútchidih bóo báadhdát túttni máa nah quehedih i jeémpbipna caá. Pánih jumnit, búdí i wëibipna caá.* ¹⁵ Obohjeéhtih, det yeejépwã, jióhnt, i weha mána nichannitjeh yéj chãjnit, cáacwãdih mao yohnit, pãpnidih wëinit, yeenit yuh buca, caán tútchina i waadcán niit.

¹⁶ **“Weém, Jesús, yeéb wíihwãdih ã naáwát pínah niijná wíih ángeldih wã wahap be. Weém maáh David jumna, daaat cú panihnit wã jumna caá”,** Jesús ã niijíp be.*

¹⁷ Túini Espiritu “Ma jwúub dei jüúwá”, Jesúsdi ã niijná caá. Jesúhwã ã téihya chéonih

panihnitbat, “Ma jwúub dei jüúwá”, i niijná caá. Nihat nin wã daacát dih joinítbat “Ma jwúub dei jüúwá”, Jesúsdi i niiji naáh. Taca joótni, mahdih i babhbat pah, Jesúsdi i jepaha naáh. Caán mah, báadhdát túttni mah ã jumna caá. Pánihna, Jesúsdi jepahnitdih jib náahcanjeh, jeáboó ãjeéh páantjeh ã jummat tútbpipna caá.*

¹⁸ Weém, Juan, nin tólihboó wã daacát dih joinít dih nin pah wã wëp naóhna caá: Det nin bohéatdih biih bohéatjeh wid naóhna, Diosdih i yap yohna caá. Páant i yap yohochah ennit, nihat nin tólihdih ã niiját pahjeh mantih queétdihbat ã peéh chãjbipna caá. ¹⁹ Nin tólihboó daacát dih biquína naáwát dih náahcan, i wio yohat pah, Diosdih i yap yohna caá. Páant i yap yohochah enna, báadhdát túttni máa nah quehedih jeémát tútcan, ãih túini tútchinabat ã waadát tútcan niit. Caan náhdih, caán tútchidihbat nin tólihdih wã daacáp be.*

²⁰ Nihat nin tólihdih bóo naóhni, Jesús, nin pah ã niijná caá: **“Páant tigaá. Wã jwúub dei bejat pínah bahnijeh caá ã judhdap”,** ã niijná caá.

Páant tí ã jumna nah. Maá Jesús, ma jwúub dei jüúwá.

²¹ Jwí Maáh Jesús yeebdih oinit, ã teo wáaca naáh, yeéb ãihwã ñi tui jummat pínah niijná. Páant tí ã jumna nah.

Páant bóojeh tigaá wã daacát.
Juan

* 22:12 Jer 17.10 * 22:13 Is 41.4; 44.6; 48.12; Ap 1.8,17; 2.8 * 22:14 Gn 2.9; 3.22 * 22:16 Is 11.1,10 * 22:17 Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37 * 22:19 Dt 4.2; 12.32